

ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት
KURAZ PUBLISHING AGENCY

ስልክ } 11 27 19
TEL. }

ፖ. ሣ. ቀ. } 30933
P. O. Box }

አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

ADDIS ABABA
ETHIOPIA

መብቱ በሕግ የተጠበቀ ነው ።
ALL RIGHTS RESERVED

የሽፋን ሥዕል — ሉቃስ አማረ

የትርጉሙ መታሰቢያነት

በኖሩበት አካባቢ ዘመናዊ ትምህርት እንዲሰፋፋና የዕውቀት ብርሃን እንዲበራገድ ወገኖቻቸውም ሕይወታቸውን እንዲያሻሽሉ ዕድሜ ልካቸውን ለደከሙት ፤

አባ ፍራንሷ ማርቆስ ኬርሳ (1902 — 1981)

በሕግና በልማድ ስም ምድራዊ ኩነት የሚፈጥር የፍርድ ውሳኔ እስካለ ድረስ ፤ ሰዎች በድህነት ምክንያት መዋረዳቸው ፤ ሴቶች በረሃብ ምክንያት ሰብዓዊ ክብራቸውን ማጣታቸው ፤ ሕጻናት ልጆች የዕውቀት ብርሃን በማጣት ገዢው ሆነው መቅረታቸው ፤ — እነዚህ የምዕተ ዓመቱ ታላላቅ ችግሮች መፍትሔ እስካላገኙ ድረስ ፤ ሕብረተሰቡ ነጻ አየር እንዳይተነፍስ የሚያግደው ሁኔታ ለመኖር እስክቻለ ድረስ ፤ ባጭሩ በአስንበት ምድር ድንቁርናና ድህነት እስክሰፈኑ ድረስ «መከረኞችን» የመሳሰሉ መጻሕፍት ተፈላጊነት ሳይኖራቸው ሊቀር አይችልም ።

ደራሲው ።

ክፍል አንድ፡- ፋንቲን

መጽሐፍ አንድ ፡— በጎ ሰው ፡	9
» ሁለት ፡— ውድቀት ፡	61
» ሦስት ፡— 1817 ዓ. ም. ፡	105
» አራት ፡— ሰውን ማመን ፣ ለሰው መገዛት ፡	121
» አምስት ፡— አዘቅት ፡	129
» ስድስት ፡— ጥፎር ፡	155
» ሰባት ፡— የሻማትየ ጉዳይ ፡	165
» ስምንት ፡— አጸፋ ፡	205

ክፍል ሁለት፡- ኮዜት

መጽሐፍ አንድ ፡— ኦሪፍን የተባለው መርከብ ፡	219
» ሁለት ፡— የተሰፋ ተፈጻሚነት ፡	223
» ሦስት ፡— የጎርቦ ማረፊያ ቤት ፡	253
» አራት ፡— አደን ያበረረው ፡	261
» አምስት ፡— ፕቲ—ፒክፍ ፡	275

ክፍል ሦስት፡- ማሪዩ

መጽሐፍ አንድ ፡— ፓሪስ የወለደው ፡	301
» ሁለት ፡— ታላቁ ከበርቲ ፡	305
» ሦስት ፡— የሀሀሂ ወዳጆች ፡	319
» አራት ፡— ክፉ ቀን ፡	331
» አምስት ፡— የሁለት ኮከቦች መግጠም ፡	339
» ስድስት ፡— ድሃና ክፉ ሰው ፡	347

ክፍል አራት፡- የፕሎሚ ጎዳና ትርዒትና የሴን-ዴኒዝ ጎዳና ገድል

መጽሐፍ አንድ ፡— ከታሪክ ጥቂት ገጾች ፡	407
» ሁለት ፡— ኤፖኒን ፡	411

»	ሦስት ፡— በፕሎሜ ጉዳና ያለው ቤት	- - - - -	421
»	አራት ፡— ከታች የተገኘው ዕርዳታ ከላይ የተገኘ ሲሆን የሚችልበት ጊዜ አለ	- - - - -	435
»	አምስት ፡— ጅማሬውን የማይመስል ፍጻሜ	- - - - -	441
»	ስድስት ፡— ትንሹ ጋብሮሽ	- - - - -	449
»	ሰባት ፡— ደስታና ሀዘን	- - - - -	463
»	ስምንት ፡— የት ነው የሚሔዱት ?	- - - - -	477
»	ዘጠኝ ፡— የአመጽ መንገድ	- - - - -	483
»	አስር ፡— ኮሪንት	- - - - -	487
»	አስራ አንድ ፡— የሎም አርሜ ጉዳና	- - - - -	507

ከፍል አምስት፡- ዣን ቫልዣ

መጽሐፍ አንድ ፡— አመጽና ወጊያ	- - - - -	515
» ሁለት ፡— የፓሪስ ክርስ ምድር	- - - - -	525
» ሦስት ፡— ያዳሰጠው ዣፔር	- - - - -	539
» አራት ፡— የልጅ ልጅና አያት	- - - - -	543
» አምስት ፡— ሠርግ	- - - - -	549
» ስድስት ፡— የዣን ቫልዣ ኑዛዜ	- - - - -	553
» ሰባት ፡— ጭልምልምታ	- - - - -	559
» ስምንት ፡— ወድቅት ጭለማና ንጋት	- - - - -	563

h f A h 7 E

4717

መጽሐፍ አንድ

በጎ ሰው

— 1 —

አባትዬው የኤክስ ከተማ ምክር ቤት አባል ነበሩ። ልጃቸውም ወደ ፊት የምክር ቤቱ አባል እንዲሆኑ የአባትዬው ምኞት ነበር። ገና በልጅ ነታቸው ትዳር አስያዝዋቸው፤ ልጅዬውን። ሻርል — ፍራንሲስ — በየገሰገሠው ሚሪዬል ትዳር በያዙበት ጊዜ የአሰራ ስምንት፤ አስዚያም ግፋ በል የሀያ ዓመት ጉብል ነበሩ። . . . ቆመታቸው አጠር ያለ ሰውነታቸው የተደላደለ፤ አዳማቸው ያማረ፤ እእምሮአቸው የበራ ጉብል። ገና በአፍላ ነታቸው ትዳር በይዙም ሻርል ሚሪዬል ዓለመኛ ወጣት ነበሩ ይላሉ። በዚህ ጉዳይ በጣም ይታሙ ነበር።

ጊዜው ውሎ ካደረ በኋላ የፈረንሳይ አብዮት መጣ። አስከፊ ሁኔታዎችም ተደራርበው መጡ። በምክር ቤቱ አባሎችና በቤተሰቦቻቸው ላይ ያልታሰበ ዱባ ዕዳ ወደቀባቸው። ብዙዎቹ ተገደሉ። ከተረፉት መሐከል አንዳንዶቹ እንደ አውራ ታደኑ። የተቀሩት ኮብልለው ጠፉ። ሻርል ሚሪዬል አብዮቱ እንደ ተጀመረ ወዲያውኑ ወደ ኢጣልያ አገር ሸሹ። ባለቤታቸው የራስ ቦሽታ ነበረባቸው። ልጅ እንኳ ወልደው ሳይተኩ እዚያው ኢጣልያ አገር አረፉ። ከዚያ በኋላ በሻርል ሚሪዬል ሕይወት ላይ ምን እንደደረሰ በውል አይታወቅም። ይሁን እንጂ በሕይወታቸው ላይ ታላቅ ሰውጥ ስለታየ የዚህ ምክንያት ምን ይሆን የሚል ጥያቄ ማስነሳቱ አልቀረም። የቅድመ አብዮት የፈረንሳይ ሕብረተሰብ መፍረስ . . . የሻርል ሚሪዬል ቤተሰብ ከሕይወት መፈናቀል . . . የተቀሩትም አስከፊ ሁኔታዎች ይሆኑ ሕይወታቸውን የለወጡባቸው? ለዚህ ጥያቄ ትክክለኛ መልስ ለመስጠት ያስቸግራል። ይሁን እንጂ ሻርል ሚሪዬል ከኢጣልያ አገር ወደ ትውልድ አገራቸው በተመለሱበት ወቅት አለመኛ የሚባሉ ሰው አልነበሩም። እንዲያውም ሰውን ሁሉ ያስደንቀው ሻርል ሚሪዬል ወደ ፈረንሳይ አገር በተመለሱበት ጊዜ ቀስሰው መገኘታቸው ነበር። በ1804 ዓ. ም. ሻርል ሚሪዬል የብረኞል ደብር ካህን ሆኑ። በዚያን ጊዜ በዕድሜ ገፍተዋል። አንገታቸውንም ቀብረው ነበር የሚኖሩት።

ናፖሌዎን በናፓርት ዘውድ በጫነበት ዘመን አካባቢ ሻርል ሚሪዬል በውል ባልታወቀ ፤ ነገር ግን ደብሩን በሚመለከት ጉዳይ ወደ ፓሪስ ከተማ ሔዱ። ለደብሩ ዕርዳታ ከሚጠይቋቸው የቤተ ክህነት ባለሥልጣ

ኖች መሐከል አንዱ ካርዲናል ፌሽ ፤ የናፖሌዎን አጎት ነበሩ ። አንድ ቀን ቫርል ሚሪዬል በዚህ ካርዲናል እንግዳ መቀበያ ክፍል ሆነው ሲጠመምጣቱ ነበር ። ቫርል ሚሪዬል አጥብቀው ሲመለከቱት ነበሩ ። ኖፖሌዎን ይደሳቸው ዞር ብሎ ፤ «አንተ በጎ ሰው ማነህ? ለምንስ አጥብቀህ ትመለከተኛለህ?» ሲል ጠየቃቸው ።

«እንሆይ . . . እርስዎ የሚመለከቱት በጎ ሰው . . . እኔም የምመለከተው ታላቅ ሰው . . . ለሁለታችንም በጀን እንጂ ምን ክፋን!» ሲሉ መለሱ ቫርል ሚሪዬል ።

በዚያው ቀን ምሽት ኖፖሌዎን ይደሳቸው የካህኑ ስም ማን እንደሆነ አጎቱን ጠይቆ ተረዳ ። ጥቂት ጊዜ ካለፈም በኋላ ቫርል ሚሪዬል የዴሰበካ አቡን ሆነው መሰየማቸውን ሰሙ ። ሹመቱ ሳያስገርማቸው አልቀረም ።

ይህ የሆነው በ1806 ዓ. ም. ላይ ነበር ።

አቡኑ በሰበካቸው ከደረሱበት ቀን ጀምሮ ስለቀድሞ ሕይወታቸው በሰፊው ተወራ ። ዓለመኛ ነበሩ ተብለው ታሙ ። ይህ ዓይነቱ ሐሚታ ግን የሚያስገርም አይደለም ። በአንድ አነስተኛ ከተማ ውስጥ አዲስ መጥሰው ሲታይ የከተማው ነዋሪዎች ስለ አዲስ መጡ ማውራት ልማዳቸው ነው ። ደሞም በትንሽ ከተማ ነዋሪ ከሆኑ ሰዎች መሐከል በአእምሮአቸው የሚገዙ ጥቂት ሰዎች ባይጠፉም አብዛኞቹ ጊዜአቸውን የሚያጠፉት በከንቱ ወሬ መሆኑ ሊዘነጋ አይገባም ። ስለሆነም አቡኑ ሚሪዬል ዓለመኛ ነበሩ በማለት በሰፊው ታሙ ። እሳቸው አቡን እንደመሆናቸው መጠን አሉባልታውንና ሐሚቱን በጸጋ ተቀበሉት ። ቻሉት ።

አቡኑ ሚሪዬል ወደ ዴሰበካ የመጡት ከእህታቸው ከማድሚዜል ባፕቲስቲን ጋር ነበር ። የአስር ዓመት ታናሻቸው ነች . . . ሴት ላጤ . . . ረጅም . . . ገርጣ ያለች . . . ቀጭንና ለዘብተኛ ። ጨዋ ሴት ብትሆንም የእናትነት ወግ ሳይደርሳት በመቅረቷ ልትከበርበት አልቻለችም ። መንፈሳዊ ነች ማድሚዜል ባፕቲስቲን ። ከልጅነቷ ጀምሮ ቀጭን ነች ። ዕድሜዋ እየገፋ በሐደም ቁጥር ይበልጥ እየቀጠነች ስለሐደች ሰውነቷ ከመስተዋት እንደተሠራ ሁሉ በወዲህም በወዲያም የሚያሳይ ይመስል ነበር ። የገጽ ውበት ባይኖራትም የመንፈስ . . . የደግነት ውበት የሚያንሳት አልነበረችም ። በአጠቃላይ መልአካዊ ባህርይ ነበራት ለማለት ይቻላል ።

አቡኑ ሚሪዬልና እህታቸው ወደ ዴሰበካ የመጡት ከሴት ሠራተኛቸው ጋር ነበር ። ሠራተኛቸው ማዳም ማሊር ትባላለች ። በዕድሜ የማድሚዜል ባፕቲስቲን አቻ ነች ። አጭር . . . ወፍራም . . . በጣም ነጭ ። ሁልጊዜ ትንፋሽ ያጥራታል ። ይኸውም ከወዲያ ወዲህ ፤ ከወዲህ ወዲያ ማለትን ስለምታበዛ ብቻ ሳይሆን የአስማ በሽታ ስላላት ነበር ።

አቡነ ሚሪዬል እህታቸውንና የቤት ሠራተኞቻቸውን አስከትለው ከተሰየሙበት ከተማ እንደደረሱ ወዲያውኑ በንጉሠ ነገሥቱ ድንጋጌ መሠረት በመንበረ ሥልጣናቸው ተቀመጡ ። መንበረ ሥልጣናቸውም ከሚጀር ጄኔራል ሥልጣን አንድ ደረጃ ብቻ ዝቅ ያለ ነበር ። በመጀመሪያ አቡኑን መጥተው የጠየቋቸው የከተማው ከንቲባና ፕሬዚዳንቱ ሆኑ ። አቡኑም በመጀመሪያ ሔደው የጠየቋቸው ጄኔራሉንና አገረ ገዥውን ነበር ።

አቡነ ሚሪዬል በመንበረ ሥልጣናቸው ተደላድለው ከተቀመጡ በኋላ የከተማው ሕዝብ ሥራቸውን ለማየት በጉጉት ይጠባበቅ ጀመር ።

— 2 —

የዴ አቡን የሚኖሩበት ሕንጻ ከሐኪም ቤቱ ጋር ኩታ ገጠም ሆኖ የተሠራጣርማ ጥገሽ የተገናኝፈና ከቤተ መንግሥት ጋር ሊወዳደር የሚችል ፣ በጣም ግዙፍና የማረ ሕንጻ ነበር ። መኝታ ቤቶች ፣ የእንግዳ መቀበያ ክፍሎች ፣ አዳራሾች ፣ ሰፊ ምድረ ግቢ ፣ በምድረ ግቢው ውስጥ ከለላ ያላቸው መንሸርሸርያ መንገዶች ፣ የሚያማምሩ ዛፎች የበተሉበት የአትክልት ቦታ ፣ እነዚህን ሁሉ አቅፎ የያዘ ነበር ። በምድር ቤቱ የነበረው የምግብ አዳራሽም በጣም ረዥም ሆኖ ከአትክልቱ ቦታ ትይዩ ነበር ። ባለፈው ምዕተ ዓመት መጀመሪያ ላይ ሕንጻውን በድንጋይ ያሳነጹት ሙሴ ሀንሪ ፒገፔ ፣ በፓሪስ ፋክልቲ የቴኩሎጂ ዶክተር ፣ የሲሞር ካህን ነበሩ ። ሙሴ ሀንሪ ራሳቸው በ1712 ዓ. ም. የዴ አቡን ነበሩ ። በሐምሌ 29 ቀን 1714 ዓ. ም. ሙሴ ሀንሪ ፒገፔ በታላቁ የምግብ አዳራሽ ውስጥ በርከት ያሉ ታላላቅ ሰዎችን ግብር አብልተውበታል ። —እነ ሻርል ብሩላር ፣ የጥንሊው ጌታ ፣ ሊቀዳሴ . . . የዳምብረ ልዑል . . . አንቷን ደ ሚግሪኛ ፣ ካፑቺን ፣ የግራስ አቡን . . . ራሊፕ ደቫንዶም ፣ ታላቁ የፈረንሳይ ገዳም ቆሞስ ፣ የሴን አኖሬ ደ ሴሪ ካህን . . . ፍራንሲ ደ ቦርቶን ደ ከሪየን ፣ አቡን ፣ የቫንስ መስፍን . . . ሴዛር ደ ሳብራን ደ ፎርካልኪዬ ፣ አቡን ፣ የግላንዴሽ መስፍን . . . እና ጥን ሶነን ፣ የኦራቲር ካህን ፣ የንጉሠ ሰባኪ ፣ አቡን ፣ የሴኔዝ መስፍን ። የምግብ አዳራሹ በእነዚህ ሁሉ ታላላቅ ሰዎች ምስል ተጌጦ ይታያል ። ታላቁ የግብር ቀንም ፣ ማለት «ሐምሌ 29 ቀን 1714 ዓ. ም.» ከነጭ ዕብነ በረድ በተሠራ ጠረጴዛ ላይ በወርቅ ቀለም ተቀርጾ ይታያል ።

አቡኑ በመጡ በሦስተኛው ቀን ከመኖሪያቸው ሕንጻ ጋር ኩታ ገጠም ሆኖ የተሠራውን ሐኪም ቤት ገብኙት ። ሐኪም ቤቱ ለዓይን የሚያምላ አልነበረም ። ካለአንድ ፎቅ የለውም ። ጠባብም ነው ። የአትክልቱም ቦታ እንዲሁ ጠባብ ሆኖ አገኙት ። ገብኝታቸውን ሲጨርሱ የሐኪም ቤቱ ዲሬክተር ወደ መኖሪያ ቤታቸው እንዲመጣ ጋበዙትና እዚያ እንደደረሰ ቃል ይለዋወጡ ጀመር ።

— 11 —

«ሙሴ ዲሬክተር . . . በአሁኑ ጊዜ ስንት በሽተኞች አለህ?»

«ሀያ ስድስት ናቸው ብዱዕነትም ።»

«ሀያ ስድስት . . . ? እኔም የቆጠርኳቸው ሀያ ስድስት ናቸው ።»

«አልጋዎቹ ግን ተጣብበዋል ብዕዱነትም ።»

«እሱንም ተመልክቻለህ ሙሴ ዲሬክተር ።»

«ክፍሎቹ በጣም አነስተኛ ከመሆናቸው የተነሳ ለንጹህ አየር እንኳ በቂ ቦታ የለም ።»

«እሱንም ልብ ሳልለው አልቀረሁም ሙሴ ዲሬክተር ።»

«የአትክልቱም ቦታ በጣም አነስተኛ ከመሆኑ የተነሳ የሚያገግሙት በሽተኞች ጸሐይ ባለ ጊዜ ጸሐይ ለመሞቅ ሲወጡ ቦታው ያንሳቸዋል ።»

«ሁሉንም ልብ ብያለሁ ሙሴ ዲሬክተር ።»

«ተስቦ በሽታ ቢነሳ ምን ማድረግ እንደሚገባን እንኳ አናውቅም ብዱዕነትም ። በዚህ ዓመት እንኳ ወረርሽኝ በሽታ ጉብዩ ነበር ። ከሁለት ዓመታት በፊትም የሚያልብ በሽታ ተነስቶ ነበር ። በዚህ በሽታ ምክንያት አንድ መቶ የሚሆኑ ሰዎች ታምመው ነበር ።»

«በእርግጥም እንዲህ ዓይነት አጋጣሚ ቢደርስ ምን ማድረግ ይቻላል ብዬ ሳስብ ነበርኩ እኔ ራሴ ።»

«ታዲያ ምን ይሻላል ብዱዕነትም ? ጉዳዩ የሚያሳስብ መስሎኛል ።»

ይህንን ቃል የተለዋወጡት አቡኑ በሚኖሩበት ሕንጻ በምድር ቤቱ ባለው ረጅም የምግብ አዳራሽ ውስጥ ነበር ። አቡኑ ሚሪዬል ለትንሽ ጊዜ ዝም ብለው ከቆዩ በኋላ ፊታቸውን ወደ ሐኪም ቤቱ ዲሬክተር መልሰው፤ «ለመሆኑ ይህ የምግብ አዳራሽ ስንት አልጋ ለመያዝ የሚችል ይመስል ሃል?» ሲሉ ጠየቁት ።

«የብዱዕነትም የምግብ አዳራሽ?» አለ ዲሬክተሩ ደንገጥ ብሎ ።

አቡኑ ሚሪዬል እንደገና ዝም አለፉና አዳራሹን በዓይናቸው ቃኙት ። በዓይኑ ገመድ የሚለኩትም መስሎ ። በሃላባቸው «ከሀያ ያላነሰ አልጋ ለይዝ ይችላል» አሉና ድምጻቸውን ከፍ አድርገው፤ «ስሜኝ ሙሴ ዲሬክተር . . . » አሉት ። «አንድ የምንግርህ አለኝ» አየህ . . . አንድ መስተካከል ያለበት ነገር እንዳለ ይስማኛል ። እናንተ በሐኪም ቤቱ ያላችሁት

በአምስት ወይም በስድስት አነስተኛ ክፍሎች ውስጥ ወላሳ ስድስት ሆኖ ቸሁ ትኖራላችሁ። እዚህ ያለነው ግን ሦስት ብቻ ነን። ይህን እንጂ ለስድሳ ሰው የሚሆኑ ክፍሎችን ይዘን ተቀምጠናል። ይህ ሁኔታ የተዛባ ስለሆነ መስተካከል አለበት። ስለዚህ ቦታ እንድንቀያየር ፈቃዴ ነው። እና ንተ ወደዚህ ትዛወራላችሁ፤ እኛም ወደዚያ . . . »

እንዳሉትም በማግሥቱ አቡነ ሚሪዬል ፤ እህታቸውና የቤት ሠራተኞቻቸው ወደሐኪም ቤቱ ፤ በሐኪም ቤቱ የነበሩትም ወደ ግዙፉ ሕንጻ ተዛወሩ።

አቡነ ሚሪዬል ሀብት ንብረት አልነበራቸውም። የወላጆቻቸው ሕይወት በአብዮቱ መከሰት ተፈናቅሎ ስለነበረ ሀብት ንብረት አልወረሱም። እህታቸውም በጡረታ መልክ የሚከፈሉት የዓመት ገቢዋ አምስት መቶ ፍራንክ ብቻ ነበር። ሆኖም አቡነ ሚሪዬል አቡን እንደመሆናቸው መጠን ከመንግሥት በየዓመቱ 15,000 ፍራንክ ደመወዝ ይከፈላቸው ነበር። ወደ ሐኪም ቤቱ ቅጥረ ግቢ ከተዛወሩበት ቀን ጀምሮ ይህንን ደመወዛቸው ቀጥሎ ቤተመለከተው ሁኔታ ወጪ ያደርጉት ነበር። በገዛ እጃቸው እንደ ጸፉት ዝርዝሩ እነሆ ፤

የቤት ወጪዬ ዝርዝር ሁኔታ

ለትንሹ ዕጩ ካህናት ማሠልጠኛ	- - - - -	1,500	ፍራንክ
ለሚሲዮን ማህበር	- - - - -	100	»
በሞንዲዲዬ ለሚገኙ ላባሪስት ካህናት	- - - - -	100	»
በፓሪስ ለሚገኘው የውጭ ሚሲዮኖች ዕጩ ካህናት ማሠልጠኛ	- - - - -	200	»
ለመንፈስ ቅዱስ ማህበር	- - - - -	150	»
በኢየሩሳሌም ለሚገኙ የኃይማኖት ተቋሞች	- - - - -	100	»
ለእናቶች መርጃ ድርጅት	- - - - -	300	»
በተጨማሪ በአርል ለሚገኘው	- - - - -	50	»
ለእስር ቤቶች ማሻሻያ ሥራ	- - - - -	400	»
ለእስረኞች መርጃ	- - - - -	500	»
በዕዳ ምክንያት ለታሠሩ የቤተሰብ ኃላፊዎች ማስፈቻ	- - - - -	1,000	»
በሰበካው ውስጥ አነስተኛ ደሞዝ ለሚከፈሉ መም	- - - - -		
ህጋዊ መደገማያ	- - - - -	2,000	»
በሆት—አልፕ ለሚገኘው የሕዝብ እህል ማከማቻ	- - - - -	200	»
በዴ ፤ በማኖሪክና በሊስትሮን ለሚገኝና ደሆች የሆኑ ልጃገረዶችን በነጻ ለሚያስተምረው የወይዘሽነት ማህበር	- - - - -	1,500	»
ለደሆች	- - - - -	6,000	»
ለራሴ ወጪ	- - - - -	1,000	»
ጠቅላላ ድምር	- - - - -	15,000	»

አቡነ ሚሪዬል በዴ ሰበካ በቆዩበት ዘመን ሁሉ ይህንን የወጪ ዝርዝር አንዳችም ጊዜ አልቀየሩትም ።

ማድሚዘል ባፕቲስቲን በአቡነ ውሳኔ ምን ጊዜም ቢሆን ስለምትጸና በወጪው ዝርዝር ላይ አንዳችም የተቃውሞ ዝንባሌ አላሳየችም ። በሥጋ ወንድሟ እንደመሆናቸው መጠን ትወዳቸዋለች ። በመንፈሳዊ ሥራቸው ግን አለቃዋ ስለሆኑ ታከብራቸዋለች ። በዚህ ምክንያት ስታነጋግራቸው እንኳ አንገቷን ደፍታ እንጂ ቀና ብላ አታያቸውም ። የቤት ሠራተኛዋ ማዳም ማሏር ግን በወጪው ዝርዝር ሁኔታ ቅሬታ ሳይገባት አልቀረችም ። ይኸውም አቡነ ለራሳቸው መተዳደሪያ የመደቡት የገንዘብ ወጪ በዓመት አንድ ሺ ፍራንክ ብቻ ስለነበረ ነው ። የእህታቸው የጡረታ አበል ሲታ ከልበት ጠቅላላው ወጪ 1,500 ፍራንክ ነበር ። በዚህ ወጪ የሚተዳደሩት ሦስት ራሳቸውን መሆኑ ሲታወስ የሚያዝናናቸው ነበር ለማለት አያስደ ፍርም ። እንዲያውም ከእጅ ወደ አፍ ይኖሩ ነበር ቢባል ማጋነን አይሆንም ።

ከገጠር አንድ ቄስ ወደ ዴ ሰበካ ሲመጡ እንኳ አቡነ ከዚህ አነስተኛ ወጪአቸው አስተናግደው ይሸፏቸው ነበር ። እህታቸው በቤት አያያዝ ባለሙያ ባትሆን ኖሮ ፣ የቤት ሠራተኛቸውም በቁጠባ ረገድ የተመሰገኑ ባትሆን ኖሮ ይህንን ሁሉ ስማድረግ በጣም ባስቸገራቸው ነበር ።

አንድ ቀን አንድ የገጠር ቄስ ከአቡነ ሚሪዬል ዘንድ መጥተው ለሦስት ወራት ያህል እዚያው ሲሰተናገዱ ሰንብተው ወደ ገጠሩ ከተመለሱ በኋላ አቡነ ፊታቸውን ወደ ማዳም ማሏር መልሰው ፤ «አሁንስ የወጪው ነገር አሳሰበኝ!» አሏት ።

«አምን የሚያሳስብ ነው ፤» ስትል መለሰችላቸው ፤ «በጽዕነትም በከተማው ውስጥ ለመጓጓዣና በሰበካው ውስጥ ለሚያደርጉት ጉብኝት እንኳ አበል ጠይቀው አያውቁም ። በቀድሞ ጊዜኑ የዚህ ዓይነት አበል ይሰጥ ነበር ፤»

«እንኳን አስታወስኼኝ ማዳም ማሏር! በእርግጥም ቀደም ባለው ጊዜ የዚህ ዓይነት አበል ይከፈል ነበር» አሉና ይኸው አበል እንዲከፈላቸው ለሲኖዶሱ አመለከቱ ።

ሲኖዶሱ ጥያቄአቸውን ተቀብሎ ከተነጋገረበት በኋላ በዓመት የሦስት ሺ ፍራንክ አበል እንዲከፈላቸው ወሰነ ። የአበሉም አርእስት ለመጓጓዣ ፣ ለደብዳቤ መላላኪያ ፣ እና ለሰበካው ጉብኝት እንዲሆን ለአቡነ ሚሪዬል የተፈቀደ አበል» የሚል ነበር ።

የዚህ አበል መፈቀድ አንዳንድ ባለሥልጣኖችን ሳያስቆጣ አልቀረም ። ከነዚህ መሐከል የሕግ መወሰኛ ምክር ቤት አባል የነበረ አንድ ባለሥልጣን ነበረበት ። ይህ ባለሥልጣን ከመናዶዱ የተነሳ በምሥጢር

የሚያዝ የቁጣ ደብዳቤ ከመጻፍ አልተገታም ። ሰውየው ቀደም ብሎም ከባድ ሰው ነበር ። በፈረንሳይ ኦብዮት ወቅት ከአምስት መቶዎቹ የደርግ አባሎች አንዱ ነበር ። አሁንም በዴ. ከተማ አቅራቢያ ከሥልጣኑ ጋር የሚመጣጠን የገዘፈ ቢሮ ተስጥቶት ይሠራ ነበር ። ይህ ባለሥልጣን በምስጢር የሚያዝና ቁጣ የተመለሰበት ደብዳቤ የጻፈው ለኃይማኖት ጉዳይ ማኒስትር ፤ ለሙሴ ቢጎ ደ ፕሬዝመንት ነበር ። በውስጡም እንዲህ የሚል ነበረበት ፤

«የመጓጓዣ ወጪ . . . ? አራት ሺ የማይሞሉ ነዋሪዎች ባሉበት የገጠር ከተማ በመጓጓዣው ወጪ ምን ሊደረግበት ነው ? የገብኝነት ወጪ . . . ? ቀድሞ ነገር ጉብኝቱ ለምን አስፈሪገ ? ደሞስ ለፖስታ መላላኪያ የተባለው ወጪ በዚህ ተራራማ አገር ውስጥ በሥራ ላይ ሊውል እንዴት ይቻላል ? በዚህ አካባቢ መንገዶች የሉም ። በፈረስ እንጂ በሌላ በዴ ለመጓጓዝ አይቻልም ፤ በዱራንስና በሻቶ — አርኖ መሐከል ያለው ድልድይ እንኳ ጥማድ በፊ ለማሻገር ያዳግተዋል ። ቁሶች ሲባሉ ሁሉም ያው ናቸው ፤ ለገንዘብ ይሰገበገባሉ ። ይህ ቁስ [አቡኑ] በመጀመሪያ ወደዚህ ሲመጣ በጎ ሰው መስሎ መጣ ። አሁን ግን እንደሌሎች ሁሉ ለመንደላቀቅ ይፈልጋል ። መጓጓዣና የደብዳቤ ማመላለሻ ሠረገላ እንዲኖረው ይሻል ። እንደ ቀድሞዎቹ አቡኖች በቅንጦት ለመኖር ይፈልጋል ። አዬ ቅስና ! ንጉሠ ነገሥቱ ከእነዚህ ጥቁር ቆብ ለባሾች ካልገለገሉ በስተቀር ምንም ነገር ሊሳካ አይችልም ። የሮማው ጳጳስ ይውደም ! (ይህንን ያለው ከሮማ ጋር መቃቃር ስለነበረ ነው ።) እኔ በበኩሴ የቁጣርን ሥልጣን ነው የምደግፈው . . . » ወዘተ. . . ወዘተ. . .

የአበሉ መፈቀድ እንደዚህ ያሉትን ባለሥልጣኖች ያስቆጣ ቢሆንም ማዳም ማሷርን በጣም አድርጎ አስደሰታት ። «እንዴት ጥሩ ሆነ !» አለች ማድሚዜል ባፕቲስቲንን እያየች ፤ «በደራሳነታቸው ለሌሎች ሰዎች ከማሰባቸው የተነሳ ራሳቸውን ጥለው ነበር የሚኖሩት ። አሁን ግን ሦስት ሺ ፍራንክ አበል ስለተፈቀደላቸው ለእሳቸውም ለኛም በጀ !»

ለማዳም ማሷር መሰላት እንጂ ምንም የተሻሻለ ነገር አልነበረም ፤ አቡኑ በዚያው ዕለት ማታ ይህ አበል በምን ሁኔታ ወጪ እንደሚሆን ለእህታቸው ማስታወሻ ጽፈው ሰጥተዋት ነበርና ። ማስታወሻው እነሆ ፤

የመጓጓዣና የደብዳቤ መላላኪያ አበል

በሆስፒታል ውስጥ ለሚገኙ በሽተኞች የሥጋ ሾርባ	
የሚዘጋጅበት	1,500 ፍራንክ
በኤክስ ለሚገኘው የእናቶች መርጃ ማህበር	250 »
በድራጊኛ ለሚገኘው የእናቶች መርጃ ማህበር	250 »
ተጥለው ለተገኙ ሕጻናት ማሳደጊያ	500 »
ለሙት ልጆች	500 »
ጠቅላላ ድምር	3,000 »

ሰበካው አልፎ አልፎ ሌላ ገቢም ነበረው ። ከበርቱዎች አንዳንድ የኃይማኖት አገልግሎቶች እንዲሰጣቸው በሚጠይቁበት ጊዜ ፤ ለምሳሌ ጋብቻ እንዲፈጸምላቸው ፤ ልጃቸው በግል እንዲጠመቅላቸው ፤ የጸሎት ቤት ወይም ቤተክርስቲያን እንዲባረክላቸው ፤ ሥርየት እንዲደረግላቸው ፤ ወይም ሌላ አገልግሎት እንዲሰጣቸው በሚጠይቁበት ወቅት አቡነ የአገልግሎት ዋጋ ያስከፍሏቸው ነበር ። የሚያስከፍሉትም ዋጋ ቀላል አልነበረም ። ምክንያቱም ከእነዚህ ከበርቱዎች የሚያገኙት ገቢ ችግረኞችን ለመርዳት ያስችላቸው ነበርና ።

ከጊዜ በኋላ ስጦታም ይገብርና ጀመር ። አንድ ዓመት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ አቡነ ሚሪዬል ከፍተኛ ሀብት በስጦታ መልክ ገባላቸው ። ይህን እንጂ ምንም ያህል ሀብት ቢገባላቸው አንዳችም ፍራንክ በእጃቸው አይቆይም ነበር ። ምክንያቱም ከከበርቱዎች ያገኙትን ገንዘብ ወዲያውኑ ለችግረኞች ያከፋፍሉት ነበርና ። ምን ጊዜም ቢሆን ከላይ ካሉት ከበርቱዎች ከታች ያሉት መከረኞች በቁጥር አይለው እንደሚገኙ የታወቀ ነው ። ስለሆነም በአቡነ ሚሪዬል እጅ የሚተላለፈው ሀብት አሸዋ ውስጥ ገብቶ እንደሚጠፋ ውሃ ነበር ። ይህ ሁሉ ሲሆን አቡነ ሚሪዬል የግል ሕይወታቸውን ለማሻሻል ሙከራ ያደረጉበት ቀን አልነበረም ። በመጀመሪያ በወሰኑት አነስተኛ በጀት እንደቀድሞው ከእጅ ወደ አፍ ይኖሩ ነበር ።

በአቡነ ሚሪዬል ችሮታ ይተዳደሩ የነበሩት ችግረኞች አቡነ ሚሪዬልን «እንኳን ደህና መጡ» ብለው ይጠሯቸው ጀመር ። በተለምዶ አንድ አቡን ከተሾመበት ሰበካ ሲደርስ ሙሉ ስሙን ለምዕመናኑ ይገልጻል ። በሚጽፋቸውም ኃይማኖት ነክ ደብዳቤዎች ላይ ይህንኑ ስም ያስፍራል ። በልማዱ መሠረት አቡነ ሚሪዬል ሙሉ ስማቸው ኤም ቫርል—ፍራንዚ ቢየንቨኒው ሚሪዬል መሆኑን ገልጿው ነበር ። የአካባቢያቸው ችግረኞች ግን ለአቡናቸው ያላቸውን ፍቅር ለመግለጽ ያህል «ቢየንቨኒው» (እንኳን ደህና መጡ) የሚለውን መርጠው በዚህ ስም ብቻ ይጠሯቸው ነበር ። አቡነ ሚሪዬል የችግረኞቹን ምርጫ አልጠሉትም ። «ይህን አጠራራቸውን እወደዋለሁ» አሉ አንድ ቀን ፤ ብጹዕነትም «ከሚሉኝ እንኳን ደህና መጡ ቢሉኝ እመርጣለሁ ፤»

— 3 —

አቡነ ሚሪዬል ለጉብኝትና ለመጓጓዣ የተሰጣቸውን አበል ለሌላ ጉዳይ ፤ ማለት ለበጎ ተግባር ያውሉት እንጂ ጉብኝት ከማድረግ አልተገቱም ። የዴ ሰበካ ለወሬ የሚበቃ ሚዳማ ሥፍራ የሌለው ፤ መንገድ ያልተሠራለት ፤ ተራራማ አገር በመሆኑ ለጉዞ ፈጽሞ የማያመች ነበር ። ሆኖም ሳለ አቡነ ሚሪዬል በሰበካው ውስጥ በየጊዜው መገባቸውን የሚገባቸው ሠላሳ ሦስት ደብሮች ፤ አርባ አንድ ምክትል ሰበካዎችና ሁለት መቶ ሰማንያ አምስት የጸሎት ቤቶች ነበሩ ። በቅርብ ያሉትን በእግር ፤ በሩቅ ያሉት

— 16 —

ገና ጋሪ የሚያስገቡትን በጋሪ ፤ እና በተራራማ ሥፍራ ያሉትን በአህያ እየተጓዙ ይገቡበቋቸው ነበር ። አመቺ በሚሆንበት ጊዜ ማድሚዘል ባጥቷ ስቲንና ማዳም ማሏር ያጅቧቸዋል ። አመቺ በማይሆንበት ጊዜ ግን ብቻ ቸውን ይጓዛሉ ።

አንድ ቀን አህያቸውን አስጭነው ጥንታዊና የጋይማኖት መናኸርያ ወደ ሆነው ሴኔዝ ከተማ ጉዞ ተነሱ ። ኪሳቸው ተራቁቶ ኖሮ ባዶ እጃቸውን ነው የተጓዙት ። ከዚያ ሲደርሱ የሴኔዝ ከንቲባ እስከ ከተማው መግቢያ ድረስ ወጥቶ ተቀበላቸው ። በአህያ ተገዝው መምጣታቸውን ሲያይ ሀፍ ረት ተሰማው ። ከአህያቸው ሲወርዱ ያዩዋቸውም የከተማው ነዋሪዎች ይሰቁባቸው ጀመር ። አብነ ሚሪዬል ግን በአህያ በመጓዛቸው አላፈሩበትም ። እንዲያውም በዚያን ወቅት የተናገሩት ቃል የሚረሳ አይደለም ። «መሴ ከንቲባ . . . እናንተም የተከበረችሁ የከተማው ነዋሪዎች . . . » አሉ አብነ ሚሪዬል ፤ በዚያ ያሉትን ሁሉ በዓይኖቸው እየቃኙ ፤ «በአህያ ተገዢ በመምጣቱ በጣም እንደተገረማችሁ ገብቶኛል ። ጌታችን አያሱስ ክርስቶስ በአህያ እንደተጓዘ አስታውሳችሁ እኔም እሱ እንዳደረገው በአህያ በመጓዝ እንደትዕቢተኛ ቆጥራችሁኝ ይሆናል ። ነገር ግን ሁኔታው አስገድዶኝ እንጂ በትዕቢት መንፈስ ተነሳስቼ ያደረግሁት አለመሆኑን ላረጋግጥላችሁ እወዳለሁ ።»

አባባላቸው የተለምዶ ነበር ። ጉብኝት በሚያደርጉበት ጊዜ በመስ በክ ፈንታ ከሰዎች ጋር መጨዋወት ይመርጡ ነበር ። ጨዋታም በቀላሉ ይመጣላቸው ነበር ። ከአንድ ወረዳ ሕዝብ ጋር ተገናኝተው በሚነጋገሩ በት ጊዜ በሌላ ወረዳ የተደረገውን አንስተው ያወጉ ነበር ። ለምሳሌ ለች ግረኞች ደንታ በሌላቸው ሰዎች መሐከል ሲገኙ እንዲህ ይሏቸዋል ፤ «የብሪያንሶን ሕዝቦች ተመልከቱ . . . የራሳቸውን ሣር ከማጨዳቸው በፊት ፤ የሙት ልጆችን ፤ ባል አልባ የሆኑ ሴቶችንና የገብዓሎችን ሣር ሦስት ቀን አስቀድመው ያጭዱላቸዋል ። ያለአንዳች ክፍያ መኖርያ ቤታቸውን ያድሱላቸዋል ። ብሪያንሶ እግዚአብሔር የባረከው አገር ነው ። በአለፉት መቶ ዓመታት በዚህ አገር ውስጥ አንድ ሰው እንኳ በግፍ ተገደለ ሲባል ተሰምቶ አይታወቅም . . . »

ለትርፍና ለግል ጥቅም ብቻ በሚሯሯው ሰዎች መሐከል ሲገኙ እንዲህ ይሏቸዋል ፤ «ስለአንብረ አካባቢ ነዋሪዎች ላውራላችሁ . . . በዚያ አካባቢ አባወራ የሆነ ሰው ብቸኛ የሚሆንበት ጊዜ አለ ። ለምሳሌ ወንድ ልጁ ለብሔራዊ ውትድርና አገልግሎት ይመለመላል ። ወይም ሴት ልጆቹ ከተማውን ለማገልገል ይመረጣሉ ። ወይም ደሞ አባወራው ታምሞ ፤ ድኩም ሆኖ አዝመራውን ለመስበሰብ ሳይችል ይቀራል ። እንዲህ ያለ ሁኔታ በሚፈጠርበት ጊዜ የአካባቢው ካህን በዕለተ እሁድ እንዲጸልዩለት ምዕመናኑን ይማጽናል ። ከትዳሴ በኋላም የአካባቢው ነዋሪዎች በሙሉ ፤ ወንዶች ፤ ሴቶች ፤ ሕጻናት እንኳ ሳይቀሩ ወደ አባወራው ማሳ ወጥተው በወቅቱ መከሩን አጭደው ፤ ወቅተው ይሰበስቡለታል ። እሁሉንና ገለባ

ውን ተሸክመው ይወስዱለታል ። እህሉንም ገብረው ውስጥ ያጨምሩ ለታል ።»

በውርስ ፤ በገንዘብና በንብረት ሳቢያ የተጣሉ ቤተሰቦች ሲያጋጥሟቸው እንዲህ ይሏቸዋል ፤ «በደቦልኔ ተራራ ስለሚኖሩት ሰዎች ብነግራችሁ ምናልባት አታምኑኝ ይሆናል . . . የደቦልኔ አካባቢ ያልተገራ አገር በመሆኑ ድምጸ መልካሚ ወፍ «ናይቲንጌል» በአምሳ ዓመታት ውስጥ አንድ ጊዜ እንኳ ብቅ ብላ ስትዘፍን አትሰማም ። ታዲያ በዚህ አገር አንድ አባት በሞት ሲለይ ከወራሾቹ መሐከል ወንዶቹ የአባታቸውን ንብረት ለእህቶቻቸው ትተውላቸው ሥራ ፍለጋ ወደ ሌላ አገር ይሰደዱሉ ። ይህንን የሚያደርጉት ለእህቶቻቸው አዛኞች በመሆናቸውና ጥሩ ጥሩ ባል እንዲመጣላቸው በማሰብ ነው ።»

ጉልበታቸውንና ንብረታቸውን በፍርድ ቤት ክርክር የሚጨርሱትን ባላገሮች ሲያገኙ እንዲህ ይሏቸዋል ፤ «ለምን አታስተውሉም? በኬይራ ሸለቆ የሚኖሩት ባላገሮች አብነት ሊሆኗችሁ ይችላሉ ። ሦስት ሺ የሚሆኑት የኬይራ ሸለቆ ነዋሪዎች ራሳቸውን ችለው ይተዳደራሉ እንጂ ለሙግባ አደባባይ አይወጡም ። ዳኛም ሆነ ሕግ አስከባሪ አያሻቸውም ። ማንኛውንም የአስተዳደር ሥሪ የሚሠራላቸው ከንቲባቸው ነው ። የግምሩክ ቀረጥ ይወስንላቸዋል ። የገበያም ቀረጥ በትክክል ይወስንላቸዋል ። የዳኝ ነት አበል ሳያስከፍል ይዳኛቸዋል ። አንዳችም ዋጋ ሳይጠይቅ ውርስ የሚያከፋፍረውም እሱ ነው ። ለነዋሪዎቹ ደግ ስለሆነ እነሱም ይታዘዙለታል ።»

የአስተማሪ እጥረት ባለበት ቀበሌ ሲገኙ አሁንም የኬይራን አገር ነዋሪዎች በምሳሌነት በመጥቀስ እንዲህ ይላሉ ፤ «የኬይራ ነዋሪዎች ምን እንደሚያደርጉ ልንገራችሁ . . . ? በዚያ አገር ከአስራ ሁለት እስከ አስራ አምስት በሚደርሱ ጎጆዎች በአንድ አነስተኛ ቀበሌ የሚኖሩ አርሶ አደሮች አስተማሪ ለመቅጠር አቅም የላቸውም ። ስለዚህ በርከት ያሉ ቀበሌዎች በአንድነት ተባብረው አስተማሪ ይቀጥራሉ ። አስተማሪዎቹም ከአንዱ ቀበሌ ወደ ሌላው ቀበሌ እየተዘዋወሩ ያስተምራሉ ። አንደኛው ዘንድ ሰባት ቀን ፤ ሌላው ዘንድ አስር ቀን እያስተማሩና እንዲሁ እንዲሁ እያሉ ቀበሌዎቹን በሙሉ በየተራቸው ያዳርጋቸዋል ።

«አስተማሪዎቹ በእየገበያውም ይታያሉ ። በአንድ ገበያ ውስጥ እኔ ራሴ አይቻቸዋለሁ ። ምልክት አላቸው ። በባርኔጣቸው ላይ ከላባ የተበጀ ብዕር ይሰካሉ ። ንባብ ብቻ የሚያስተምሩት አንድ ብዕር ይሰካሉ ። ንባብና ስሌት የሚያስተምሩት ሁለት ብዕር ይሰካሉ ። ንባብ ፤ ስሌትና የላቲን ቋንቋ የሚያስተምሩት ደግሞ ሦስት ብዕር ይሰካሉ ። እነሱ የሚጠሉት አንድ ነገር ብቻ አለ . . . ማይምነት ! እናንተም እንደ ኬይራ አገር ሰዎች አድርጉ ።»

እቡነ ሚሪዬል ከላይ ባለው መልክ ፤ አብነት የሚሆን ነገር እየጠቃ ቀሱ ይመክራሉ እንጂ ጥሬ ሱበከት እጅግም አይሰብኩም ። አብነት የሚ

ሆን ነገር ከሌላቸው አጠር ያለ ምሳሌ ፈጥረው እንደ ኢየሱስ ክርስቶስ በምሳሌ ያወጉ ነበር ፡ በልበ ሙሉነት ስለሚናገሩም አድማጫቸውን ማሳመን አይቸግሯቸውም ነበር ።

— 4 —

አነጋገራቸው ደስ ይላል ። አጥንት ዘልቆ የሚገባ በመሆኑም የሰውን መንፈስ ይስባል ። አቡነ ሚሪዬል ራሳቸውን ዝቅ አድርገው ያያሉ ። ራሳቸውን ከእህታቸውና ከቤት ሠራተኞቻቸው ደረጃ ይመድባሉ እንጂ የበላያቸው ለመምሰል አይከፈሉም ። ሲስቁም እንደ ቶዳጊ ሕጻን ይፍለቅላቸዋል ።

አቡነ ሚሪዬል ራሳቸውን ዝቅ አድርገው ቢያዩም ሠራተኞቻቸው ማዳም ማህር «ታላቅነት» ብላ የምትጠራቸው ጊዜ ነበራት ። አንድ ቀን ከምቹ ወንበራቸው ተነስተው መጽሐፍ ለማውረድ ወደ መጽሐፍ መደር ደርያው ሔደ አሉ ። አጭር ስዕሆኑ በላይኛው ረድፍ የነበረውን መጽሐፍ ማውረድ ተሳናቸውና ወደ ሠራተኞቻቸው ዞርብለው በራሳቸው ላይ እየቀለሱ «ማዳም ማህር» አሏት ፤ «እስቲ ወንበር አቅርቧልኝ ማዳም ማህር . . . ታላቅነታቸው የላይኛውን ረድፍ ለመድረስ አልቻሉም ፤»

ማዳም ላኮንቲስ ደሎ የተባሉት የሩቅ ዘመድ ነበረቻቸው አቡኑ ። ይህች ሴትየ ከአቡኑ ጋር በተገናኘች ቁጥር ስለልጆቿ ሳታወራላቸው አታልፍም ። ልጆቿ ሦስት ናቸው ። ሴትየዋ ብዙ ዘመዶች አሏት ፤ የገረጀፋና ሞታቸውን የሚጠባበቁ ። እነዚህ ስዎት በሞት ሲለዩ ሦስት ልጆቿ የውርስ መብት ነበራቸው ። ትንሹው ልጅ ከአያቱ እህት በመቶ ሺ የሚቆጠር ፍራንክ ለመውረድ ፤ ሁለተኛው ከአጎቱ የመስፍንነትን ማዕረግ ለመውረስ ፤ እንዲሁም ታላቅዬው የመከንንንነትን ማዕረግ ከአያቱ ለመውረስ ታጭተው ነበር ። ሴትየዋ ስለልጆቿ የወደፊት ዕድል በኩራት መንፈስ ስታወራላቸው አቡኑ ሳይሰለፍ በዝምታ ያደምጧት ነበር ። አንድ ቀን እንደተለመደው ስለዚህ ጉዳይ አውርታ ስትጨርስ አቡኑ የሰሙትን ሁሉ በሃሳባቸው ሲያወጡና ሲያወርዱ ሌብ አለቻቸውና «ስለምገድነው የሚያስቡት ?» ስትል ጠየቀቻቸው ። «አንድ ነገር ትዝብሉኝ፡፡» አሏት፤ «ማለቱ አንድ አባባል . . . በመጽሐፈ አውጉስጢኖስ ያሪ ይመስለኛል ። ቃሉም እንዲህ የሚል ነው ፡ 'አውራሽህ ባልሆነው በእሱ ላይ ተስፋህን ጣል'»

በሌላ ጊዜ ደም የባላባቶች ወገን የነበረ አንድ ጩዋ ሰው መሞቱን ሰሙ ። ማለቂያ የሌላቸው የማዕረግ ስሞቹ በአንድ ሙሉ ገጽ ወረቀት ሠፍረው አዩና በመገረም ፤ «ይህንን ሁሉ የማዕረግ ስም በሚችሉ ላይ መከመር . . . መቃብሩ ችሎ አይሸከመውም ፤» አሉ ።

— 19 —

አቡነ ሚሪዬል የአኒጋገር ተስጥዎ ስለነበራቸው ብዙ ጊዜ ሰውር መልእክት ያለውን ቃል ጣል ያደርጉ ነበር። አንድ ሰሞን በጾም ወራት አንድ ወጣት ካህን ወደ ዴ ከተማ መጥቶ በካቴድራሉ ውስጥ ሰበከ። በመጠኑም ቢሆን የሱበከት ችሎታ ነበረው። የዚያን ቀን ሱበከቱ በለጋስ ነት አርአሱት ነገር ያተኮረ ነበር። ገሀነም እሳት ምን ያህል አስከፊ ቦታ መሆኑን፣ መንግሥት ሰማይ ደም ምን ያህል የምጽት ቦታ መሆኑን ገለጸና ሀብታሞች ከገሀነም እሳት ስቃይ እንዲድኑና መንግሥት ሰማይን እንዲወርሱ እጃቸውን ፈታ አድርገው ችግረኞችን እንዲረዱ አሳስባቸው። ከምዕመናኑ መሐከል ቀደም ብሎ አራጣ አበዳሪ ነጋዴ የነበረ፣ መናጃ ጨርቅና የሱፍ ጨርቅ እንዲሁም ለስፊት የሚያገለግል ክር ከፋብሪካ አሠርቶ በማውጣትና በመሸጥ ሁለት ሚሊዮን ፍራንክ ያካበተና ስሙም ጌቦሮንድ የተባለ ሰው ነበር። መሴ ጌቦሮንድ በመላ ሕይወቱ አንድ ቀን እንኳ ለድሆች ምጽዋት ሰጥቶ አያውቅም ነበር። የወጣቱን ካህን ሱበከት ከሰማ ቀን ወዲህ ግን በየሳምንቱ እሁድ እሁድ ከካቴድራሉ አካባቢ ለማይጠፉ ስድስት ተመጽዋች ሴቶች አንድ አንድ ሱ ይቸራቸው ጀመር። አንድ ሱ የአንድ ፍራንክ አንድ ሀያኛ ስለሆነ በጣም አነስተኛ ገንዘብ ነው። ታዲያ አንድ ቀን ይህ ሰው ምጽዋቱን ሲያድል አቡኑ ደርሰው ተመልክተውት ኖሮ ወደ እህታቸው ዞር ብለው፣ «መሴ ጌቦሮንድ መንግሥት ሰማይን በቤሳቤስቲ ሲገዛ አየሽ ...!» አሏት ይባላል።

የቸሮታ ነገር አያስችላቸውም። እምቢ በባሉ እንኳ ተስፋ ሳይቆርጡ በድሆች ስም ቸሮታ ይለምናሉ። የሰውንም ሕሊና ጠቅ የሚያደርግ ቃል ጣል ያደርጋሉ። አንድ ቀን በከተማው ውስጥ እንደተለመደው ቸሮታ ሲለምኑ ሳሉ ከሻንተርሲዬ መስፍን ጋር ይገናኛሉ። ይህ መስፍን ፍቅረ ንዋይ ያደረበት ከበርቱ አዛውንት ነበር። የዘውድ አገዛዝን ይደግፋል። የቮልቴርንም ፍልስፍና ይደግፋል። እንደሱ ያሉ ሌሎች ሰዎችም አሉ። ታዲያ ያን ቀን አቡነ ሚሪዬል ከንዱን ነካ ያደርጉትና «ለድሆች የምስጣቸውን ስጠኝ» ይሉታል። «ደሃ መች ጠፋ... እኔም የማስተዳድራቸው ድሆች አሉኝ» ሲላቸው «አንግዲያውስ ድሆችህንም ጭምር ለኔ ስጠኝ» አሉት ይባላል።

አንድ ቀን አቡነ ሚሪዬል በካቴድራሉ ውስጥ ተገኝተው ቀጥሎ ያለውን ሱበከት አሰሙ።

«እጅግ የተወደዳችሁ ወንድሞቼና ወዳጆቼ . . . በፈረንሳይ አገር 1,320,000 የአርሶ አደሮች መኖርያ ቤቶች ይገኛሉ። እያንዳንዳቸው ከሦስት በላይ የአየር መግቢያ የላቸውም። እንዲሁም 1,817,000 ተጨማሪ መኖሪያ ቤቶች ይገኛሉ። እያንዳንዳቸው ከአንድ በርና ከአንድ መስኮት በላይ የላቸውም። በመጨረሻም 346,000 ደሳሳ ጎጆዎች ይገኛሉ። እነዚህም እያንዳንዳቸው ከአንድ በር በስተቀር መስኮት እንኳ የላቸውም። ይህ የሆነበት ምክንያት መንግሥት የበርና የመስኮት ታክስ ስለሚያስከፍል ነው። ድሆች፣ አሮጊቶችና ሕጻናት ልጆች በእንደዚህ ያሉ ጎጆዎች ውስጥ ተፈጋግተው ሲኖሩ በጤናቸው ላይ ምን ዓይነት ጠንቅ ለማስ

ከተል እንደሚችል ልትገምቱ ትችላላችሁ። እግዚአብሔር አየርን በነጻ የሰጠ ቢሆንም የመንግሥት ሕግ የመስኮትና የበር ታክስ እያለ በገንዘብ ይሸጠዋል። ይህንንም ስል ሕጉን ማውገዝ አይቻልም፤ እግዚአብሔርን ማመስገን እንጂ።

«የድሆች ሁኔታ በዚህ ብቻ የተወሰነ አይደለም። በቫር ክፍለ ሀገር በአዜር ራውራጃ፤ እና በአልፕ ክፍለ ሀገር በሆትና በባስ አውራጃዎች የሚኖሩ አርሶ አደሮች የሚገኙ ጋሪ እንኳ የላቸውም። በዚህ ምክንያት እዛባ የሚያጓጉዙት በጀርባቸው ተሸክመው ነው። ሻማ ለመግዛት የገንዘብ አቅም ስለሌላቸው ማታ ማታ ጎጆአቸውን የሚያበሩት በጭራሮ እሳት ወይም በጋዝ በተነከረ ገመድ ነው። ይህ ሁኔታ በመላው ደጋ አገር፤ በዶሬኔ ያለ እንጂ በትንሽ አካባቢ የተወሰነ አይደለም። ሌላም የሚያሳዝን ነገር አለ። የደጋው አገር ነዋሪዎች ለሰድስት ወር የሚበቃቸውን ዳቦ በአገድ ጊዜ ይጋግሩታል። ማገዷቸውም ከብት ነው። በክረምት ወራት ዳቦው በመጥረቢያ ካልተፈለጠ በስተቀር በእጅ ሊቆረስ አይችልም። ከተፈለጠም በኋላ ለሀያ አራት ሰዓት ውሃ ውስጥ ካልተዘፈነ በስተቀር ሊበሰሳ አይችልም፤ ጥርስ ይሰብራል። ወንድሞቼ ሆይ . . . ሰእኑ ዚህ ሰዎች እዘነላቸው። በአካባቢያችሁ የመከራ ነሮ የሚኖሩትንም ብዙ ሃን አትርቧቸው።»

አቡነ ሚሪዬል በደቡብ ክፍለ ሀገር ተወልደው ሰላደጉ እንደገጠፈው ሕዝብ ይናገራሉ። በቀበልኛ ቋንቋ ስለሚናገሩም የሕዝቡን ልብ ይማሮ ካሉ። ወደደጋው አገር በሚወጡበት ጊዜም ሆነ በገበሬ ጎጆ በሚገኙበት ወቅት ባይተዋርኑት አይሰማቸውም። ማንኛውንም የረቀቀ ሃሳብ ባልተገራ የገጠር ቋንቋ መግለጽ ስለሚሆንላቸው ከማናቸውም ሰው ጋር መግባባት ተስፏቸው አያውቅም።

በተጨማሪም ሰደላቸውም ሆነ ለሻማረኞች ያው ናቸው። በአቀራረባቸው ልዩነት አያሳዩም። አንዳችም ነገር ሳያመዛዝኑ በቸኮላ አያወግዙም። ይህንን በሚመለከት፤ «ጥፋት ከተሠራ የጥፋቱን መስመር ልብ ብላችሁ መርምሩ» ይሉ ነበር።

አቡነ ሚሪዬል በወጣትነታቸው ዘመን አለመኖሩ ስለነበሩ ኃጢአት ምን እንደሆነ ያውቃሉ። በሀጢአተኛ ሳይ ለመፍረድም አይፈልጉም። ኃጢአትን በሚመለከት እምነታቸው ባጭሩ እንዲህ የሚል ነበር፤

«ሰው ሥጋ ለባሽ ነው። ሥጋው ሸክመው ፈተናውም ነው። ከሥጋው ርቆ ለመኖር አይችልም። ለሥጋውም ይሸነፋል። ሥጋውን መቆጣጠር፤ በመንፈሱ ሥር እንዲውል ማድረግ ይገባዋል። ሌላ አማራጭ አሳቶ ካልሆነ በስተቀር ለሥጋው መታዘዝ ፈጽሞ አይገባውም። አማራጭ አጥቶ ለሥጋው ቢታዘዝ እንኳ ስህተት አልሠራም ማለት አይደለም። ይሁን እንጂ የዚህ ዓይነት ስህተት ይቅርታ የማያሰጥ አይደለም። በእርግጥ

ውድቀት ነው ። ይሁን እንጂ ውድቀቱ ወደ ጸሎት ጉዳና ሊመራው ይችላል ።

«ደድቅ መሆን በጣም ያስቸግራል ። ትክክለኛ ሰው መሆን ግን እስከ ዚህም እስቸጋሪ አይደለም ። ራስህን መቆጣጠር ካልቻልክ ስህተት ሥራ ፣ ውድቅ ፣ ኃጢአተኛ ሆን ። ነገር ግን ሁልጊዜም ትክክለኛ ሰው ለመሆን ጣር ።»

«ኃጢአት መሥራት ከሰው ባህርይ ጋር የተቆራኘ እንደመሆኑ መልእክ ካልሆነ በስተቀር ኃጢአት የማይሠራ ሰው የለም ። ዓለም ከኃጢአት ነጻ ለመሆን አይችልም ። ኃጢአት እንደመሬት ስበት ያለ ኃይል ነውና ።»

ሰዎች ሲንጫጨና ትዕግሥታቸው ተሟጥጦ ሲናደዱ ሲያዩ ፈገግ ብለው እንዲህ ይሉ ነበር ፤ «ይኸኮ ማናቸውም ሰው ሊፈጽመው የሚችል ዓይነት ስህተት ይመስለኛል . . . ግብዝነትን ስመሸፈን ያህል የሚደረግ ስህተት ።»

የሕብረተሰቡ ዋልታ ለሆኑት ፣ ለድሆችና ለሴቶች አዛኝ ስለነበሩ እንዲህ ይሉ ነበር ፤ «ሴቶችን ፣ ልጆችን ፣ ደካሞችን ፣ ድሆችንና አላዋቂዎችን አትውቀሱ ። መውቀስ የሚገባችሁ ባሎችን ፣ አባቶችን ፣ ጌቶችን ፣ ኃይለኞችን ፣ ከበርቴዎችንና አዋቂዎችን ነው ።»

በተጨማሪም እንዲህ ይሉ ነበር ፤ «አውቀት የሌላቸውን በተቻለ መጠን አስተምሯቸው ። ያልተማሩትን በነጻ የማያስተምር ሕብረተሰብ ጥፋተኛ ከመሆን አይድንም ። የድንቁርና ጨለማ ቢኖር ኃላፊው ሕብረተሰቡ ነው ። የአውቀት ብርሃን በሌለበት ኃጢአት ይነግሳል ። ለዚህም ተጠያቂው የድንቁርና ጨለማ ሳያስወግድ የቀረው ሰው እንጂ ኃጢአት የፈጸመው አይደለም ።»

አቡነ ሚሪዬል ከሰው ሁሉ የተለየ አመለካከት ነበራቸው ። የአመለካከታቸውም ምንጩ ቃለ ወንጌል ሳይሆን አይቀርም ።

አንድ ቀን ስለአንድ ወንጀል ሲወራ ጆሮአቸውን ጣል አርገው ይሰማሉ። አንድ መከረኛ ሰው እጅ በያጥረው ሕገ ወጥ ገንዘብ ሠርቶ ያወጣል። ፍቅረኛ አሰቸው ። አንድ ሕጻን ልጅ ወልዳሰታለች ። ለፍቅረኛውና ለሕጻኑ ልጁ በማሰብ ነበር ወንጀሉን የፈጸመው በዚያን ዘመን ሕገ ወጥ ገንዘብ ሠርቶ ማውጣት በሞት የሚያስቀጣ ከባድ ወንጀል ነበር ። ሰውየው ሠርቶ ባወጣው ሕገ ወጥ ገንዘብ ፍቅረኛው የሆነችው ሴት ስትገበያይበት ተያዘች ። ከስ ተመሠረተባት ። ገንዘቡን እኔ ሠርቼ አላወጣሁትም ስትል ተከራክረች ። አቃቤ ሕጉ አንቺ ነሽ ሠርተሽ ያወጣሽው ሲል አጥብቆ ወንጀላት ። እሷ ግን መልሳ ካደች ። አቃቤ ሕጉ ሰውየውን ወንጀሉ ለፍርድ እንዳያቀርበው የተጨበጠ ማስረጃ አልነበረውም ። ስለዚህ ሴት የዋን ለማወጣት ሌላ ብልሃት ፈጠረ ። ሰውየውንና ሴትየውን ለማቃቃር አስቦ

ሰውየው ሌላ ፍቅረኛ ያለው ለማስመሰል ሐሰተኛ ደብዳቤዎችን አስጽፎ ለሴትየው አሳያት ። ሴትየው ደብዳቤዎቿን ስታይ ፍቅረኛዋ በእርግጥም ሌላ የሴት ወዳጅ ያለው መስፈርት ተናደደች ። በጣም ቀናች ። አሳልፋ ልትሰጠውም ወስኖ እውነቱን ተናዝዛ ማስረጃም አቅርባ ፍቅረኛዋ ሕግ ፊት እንዲቀርብ አደረገች ።

ስለወንጀሉ የሰሙ ሰዎች በጉዳዩ በሞቀ ሁኔታ ሲከራከሩበት ፣ አቃቤ ሕግም በፈጠረው ብልሃት ሴትየው እውነቱን እንድትናዝዝና ዋናው ወንጀለኛ ተይዞ ለፍርድ እንዲቀርብ በመታዘዙ ሲያደንቁት አቡነ ሚሪዬል በዝምታ ሲያዳምጡ ቆዩና በመጨረሻም «ለመሆኑ ሰውየውና ሴትየው ለፍርድ የሚቀርቡት የት ነው?» ሲሉ ጠየቁ ።

«ኤክስ ከተማ ውስጥ ነዋ . . . ! ወንጀለኛ ፍርድ ቤት . . . !»

«እሱስ ይሁን . . . ብቻ . . . አቃቤ ሕግ ራሱ ለፍርድ የሚቀርበው የት ነው?» ሲሉ መለሱ ይባላል ።

በሌላ ጊዜ በዴ ከተማ ውስጥ አንድ ከባድ ወንጀል መፈጸሙ ተወራ ። አንድ ሰው የሰው ሕይወት አጥፍቶ የሞት ፍርድ ተፈረደበት ። ወንጀለኛው የተማረም የማይባል ፣ ያልተማረም የማይባል ጥራዝ ነጠቅ ነበር ። የሚተዳደረው ሕዝብ በተሰበሰበበት ሁሉ እየዞረ መናኛ ዕቃ በመሸጥ ፣ አንዳንድ ጊዜም ለሕዝብ ማመልከቻ በመጻፍ ነበር ። ወንጀለኛው በሚሰቀልበት ቀን ዋዜማ እስረኞችን የሚያጽናኑት የወሀኒ ቤቱ ቂስ ታመመ ። በዚህ ምክንያት ወንጀለኛውን የሚያጽናኑ ሌላ ቂስ አስፈለገና የአንድ ደብር ቂስ ተጠሩ ። የደብሩ ቂስ «ይህንን ዓይነት ወንጀለኛ ለማጽናናት ፍላጎት የለኝም ። ደሞም እኔንም አሞኛል ። ለመሔድ አልችልም ። በተጨማሪም የወሀኒ ቤቱ ሥራ እኔን የሚመለከት አይደለም» ሲሉ ፈቃደኛ አለመሆናቸውን ገለጹ ። አቡነ ይህንን ወሬ ሲሰሙ ቂሱን በመገሰጽ ፈንታ «በእርግጥም እስረኛው ያለበት ሥፍራ የደብሩን ቂስ የሚመለከት አይደለም ። ጉዳዩን ለኔ ተወልኝ» በማለት ወዲያውኑ ወደ እስር ቤቱ አመሩ ። ወንጀለኛው ወደታሠረበት አነስተኛ ክፍል ገብተው ፣ ስሙን ጠርተው ፣ እጁን በሞቀ ሁኔታ ይዘው አነጋገሩት ። መላውን ቀን እህል ሳይቀምሱና እንቅልፍም ሳይተኙ ለሰውየው እግዚአብሔርን ሲማጸኑና ሲጻልዩ ከሰው ጋር ዋሉ ። ሰውየውም ነፍሱ ትድን ዘንድ እንዲጸልይ ለመነት ። እውነት ምን እንደሆነ አስረዱት ። ብዙ ነገር አስተማሩት ። ብርታትም እንዲያገኝ መከሩት ። ሰውየው ቀን ጨልሞበት ነበር ። ሞትን እጅግ አድርጎ ፈርቶ ስለነበረ የሞትን ጽዋ መቅመስ ፈጽሞ የማይዋጥለት እጅግ መራራ ነገር ሆኖበት ነበር ። ከሞት ጋር ስለተፋጠጠም ለመኖር የነበረው ፍላገት እጅግ የበረታ ነበር ። ከዚህ ዓለም ማዶ አሻግሮ ሲመለከት የጭ ለማ አዘቅት እንጂ ሌላ ነገር አይታየውም ነበር ። አቡነ ግን አጽናንተው የብርሃን ጮራ እንዲያይ አደረገት ።

ወንጀለኛው የሞት ቅጣት በሚፈጸምበት ቀን ሰዎች መጥተው ይዘውት ሲወጡ አቡነ ተክትለውት ወጡ ። በአንገታቸውና በትከሻቸው ላይ ሐምራዊ ቀለም ያለው ጨርቅ ሲበሰው ፤ የአቡን መስቀል በአንገታቸው አንጠልጥለው የፊጥኝ የታወረውን እስረኛ ተክትለው ሲወጡ በዚያ የተሰበሰበው ሕዝብ በመገረም ይመለከታቸው ነበር ። እስረኛው ከማንንገጥው ጋር ላይ ሲወጣ አቡነ አልተለዩትም ። ተክትለውት ጋሪው ላይ ወጡ ።

የአንገት መቅሊያው ከነበረበት ቦታ ደርሰው እስረኛው ከመቅሊያው መድረክ ላይ ሲወጣ አቡነ አሁንም አልተለዩትም ። አብረውት ወጡ ። በትናንትናው ዕለት ቀን ጨልሞበት የነበረው ይህ መከረኛ ሰው የመጣ ደያው ሰዓት በተታረበበት በአሁኑ ወቅት ራሱ በርቶ ይታይ ነበር ። ከእግ በኢብሔር ጋር የታረቀ መስሎ ታየው ። ብሩህ ተስፋም አደረበት ። የአንገት መቅሊያው ስላት ወርዶ አንገቱ ላይ ከማረፉ በፊት አቡነ ሳሙኤልና እንዲህ አሉት ፤ «ሰው የገደሰውን እግዚአብሔር ከሞት ያስነሳዋል ። ወንድሞቹ የሸሸት ሰው እግዚአብሔርን መልሶ ያገኛል ። ጸልይ ፤ እመን ፤ ወደ ሕይወት ዓለም ግባ ። አባታችን እግዚአብሔር ያለው ከዚያ ነውና ።»

አቡነ ይህንን ብለው ከመድረኩ ሲወርዱ ሕዝቡ ገለል አሰላቸው ። በገጻቸው ላይ አንዳች የሚነቡበት ነገር ነበረበት ። የመንፈስ ርጋታ ሞሯል ወይስ ሌላ? በውል አረጋግጦ ያወቀ ሰው አልነበረም ። ለዓይን ከማይሞላውና እሳቸው ግን «ቤተ መንግሥቱ» ብለው ከሚጠሩት መኖሪያ ቤታቸው ሲመለሱ እህታቸውን አየት አደረጉና «ማዳጄን ፈጽሜ መጣሁ» አሏት ።

ክቡር ሥራ ምን እንደሆነ ያልተረዳ አንዳንድ የከተማው ነዋሪዎች የአቡነን ድርጊት ከተመለከቱ በኋላ ፤ «እኛን ሰው ጤና አይደሉም!» ከማሰት አልተቆጠቡም ። የተቀደሰ ሥራ ምን እንደሆነ የተገነዘቡት ግን በአቡነ ድርጊት በጣም ተነኩ ። በየልባቸውም አደነቋቸው ።

አቡነ በበኩላቸው «ጊሎቲን» የተባለውን የአንገት መቀርጠፊያ መሳሪያ በማየታቸው እጅግ በጣም ተስቀጠጡ ። ለረጅም ጊዜ ከአእምሯቸው አውጥተው ሊጥሉትም ሳይችሉ ቀሩ ።

በእርግጥም መሳሪያው መድረክ ላይ ተተክሎ ሲታይ በሰው ሕሊና ውስጥ ቅዠትን የመሰለ ነገር ይፈጥራል ። መሳሪያውን እስካላየት ድረስ የሞት ቅጣት ብያኔ እጅግም ላያስደነግጥ ይችላል ። ስለቱን በዝግ ዓይን ካዩ በኋላ ግን ከመሸበር ለመዳን አይቻልም ። እንደ ደሚስትር ያሉ አንዳንድ ሰዎች የአንገት መቀርጠፊያውን መሳሪያ ያደንቁታል ። እንደ ቤካርያ ያሉት ሌሎች ሰዎች ግን በልባቸው ያወግዙታል ። አስፈሪውን መሳሪያ ያየ ማናቸውም ሰው አቋም ሳይወስድ ለመቅረት አይቻለውም ። ወይም ያደንቀዋል ፤ ወይም ያወግዝዋል ። መሳሪያው የሕግ ቋሚ ሐውልት ነው ለማለት ይቻላል ። ሐውልቱም ቅጣት በሚል ስያሜ ይጠራል ። ያየው ሰው ሁሉ ይርበደበዳል ። ሕብረተሰብ ነክ የሆኑ ጉዳዮች የሚሸከ

ረከፋች በሱ ዙሪያ ነው። የመቅለፊያው መድረክ ራሱ በሰው ልቦና ውስጥ ልዩ የሆነ ስሜትን ይፈጥራል። ራሱን የቻለ ትርጓሜ ነው ለማለት ይቻላል። ምንም እንኳን በአኖጣጣጥ እጅ፤ ከእንጨት፤ ከበረትና ከገመድ ተሠርቶ የተዘጋጀ ቢሆንም እንደተራ ግዑዝ ነገር የሚቆጠር አይደለም።

መድረኩ በአንዳች ክፍሉ ሃሳብ ላይ የተመሠረተ ሕያው ነገር ይመስላል። እንደሕያውም ፍጡር የሚያይ፤ የሚሰማ፤ የሚያስብ፤ የራሱ የሆነ ፈቃድ ያለው ይመስላል። የሞት ቅጣቱን ከሚያስፈጽመው ሰው ጋር የሚያበር፤ የጭራቅም ባህርይ ያለው ይመስላል። እንደጭራቅ የሰውን ሥጋ ይበላል። እንደ ጭራቅ የሰውን ደም ይጠጣል። የበሰው ሥጋና የጠጣው ደም ያፋፋዋል። ጥንካሬና ኃይልም ይሰጠዋል።

በዚህ ሁሉ ምክንያት አቡነ ሚሪዬል «ጊሎቲኑ»ን ካዩበት ዕለት ጀምሮ ለብዙ ቀናት ስቅጥጥ ብለው ሰነበቱ። ቀደም ብሎ የነበራቸው ርጋታ ሁሉ እንዳልነበረ ሆነባቸው። ስብአዊ ፍትህ ምንድነው የሚል ሃሳብ በእነዚህ አምሮአቸው ውስጥ ገብቶ መንፈሳቸውን ያውከው ጀመር። በተለምዶ ፤ በፈጸሙት ተግባር ርካታ ይሰማቸው ነበር። አሁን ግን ራሳቸውን ይወቅሱ ጀመር። አንዳንድ ጊዜ ብቻቸውን ይናገሩም ጀመር። አንድ ቀን ብቻቸውን ሲናገሩ እህታቸው ሰማቸው። እንዲህ ሲሉ ነበሩ፤ «መሣርያው እንዲህ ያለ አስቃቂ ነገር አይመስለኝም ነበር። በመንፈሳዊ ሥራ ተውጪ በመኖሪ ነው እስከዛሬ ድረስ ሳላየው የኖርኩት። ነገር ግን የሰውን ፍትህ እስከመርሳት ድረስ በእግዚአብሔር ፍትህ ተውጦ መቅረት ትክክል አይደለም። የሰውን ሕይወት ለመውሰድ ሥልጣን ያለው እግዚአብሔር ብቻ ነው። ሰው በዚህ ሥልጣን ጣልቃ መግባት አይገባውም...»

ጊዜው ውሎ ሲያደር ይህ ሁሉ አስተሳሰባቸው እየተረሳቸው ሕይወት ይሁን እንጂ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የሰው አንገት ከሚቀላበት አካባቢ መገኘትን አቆመ።

ሰው ስታመምና በጣር ላይ ሲገኝ በማናቸውም ሰዓት ይጠሩ ነበር። ግዳጃቸው ስለሆነም ፈጥነው ይሕዱ ነበር። የሙት ቤተሰብ ካለበት አካባቢ ግን እስኪጠሩ ድረስ አይጠብቁም። በገዛ ፈቃዳቸው ሕይወት የሚኝን ቤተሰብ ያጽናናሉ። ዝም ማለት በሚገባቸው ወቅት ዝም እንደሚሉ ሁሉ መናገር በሚገባቸውም ወቅት ይናገራሉ። ሐዘንተኞችን በሚያጽናኑበት ሰዓት ሐዘንተኞቹ ሐዘናቸውን እንዲረሱ በመምከር ፈንታ ሐዘኔታው የተስፋ ምንጭ መሆኑን አጥልተው ያስረዳሉ፤ እንዲህ እያሉ፤ «ስለሙታን በምታስቡበት ጊዜ አንድ ነገር ልብ በሉ። ጠሬ ስለሆነ ነገር አታስቡ። አርቃችሁ ተመልከቱ። ሙታን በመግጥሥተ ሰማያት ውስጥ ሕያው ብርሃን እንደሚገባናጸፋ አትርሱ።»

የአቡነ ሚሪዬል የግል ሕይወት ከመንፈሳዊ ሕይወታቸው ተነጥሎ የሚታይ አልነበረም ። በድህነት ለመኖር ፈቃደኛ ስለነበሩ ኑሮአቸው በእርግጥም ተራ የሆነና የድህነት ኑሮ ነበር ።

ሽማግሌዎችና ፈላስፎች በእንቅልፍ የሚያሳልፉት ጊዜ አጭር እንደ መሆኑ መጠን አቡነ ሚሪዬልም በየቀኑ በእንቅልፍ የሚያሳልፉት ጊዜ በጣም አጭር ነበር ። ከተኙ ግን ጥልቅ የሆነ እንቅልፍ ይወስዳቸዋል ። በየቀኑ ጠዋት ጠዋት ከሰው ነጠል ብለው ለአንድ ሰዓት ያህል ጊዜ የሕሊና ምርመራ ያደርጋሉ ። ያስባሉ ፤ ያሰላስላሉም ። ቀጥለውም ወደካቴድራሉ ሔደው አለዚያም ወደ ጸሎት ቤታቸው ገብተው ይቀድሳሉ ። ከቅዳሴ በኋላ ቁርሳቸውን ይበላሉ . . . ዳቦና ወተት ። ወተቱ ከገዛ ላሞቻቸው የሚታሰብ ነበር ። ከቁርስ በኋላም ሥራ ይጀምራሉ ።

የአቡን ሥራ ዓይነቱ ብዙ ነው ፡— በየቀኑ የሰበካውን ጸሐፊ ተቀብሎ ማነጋገር . . . በየጊዜው የሰበካውን ምክትል አስተዳዳሪዎች ተቀብሎ ማነጋገር . . . አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ምዕመናኑን መምከርና መገሰጽ . . . እንዲሁ አልፎ አልፎ ሌሎች ሰዎችን ተቀብሎ ማስደሰት . . . በቤተ መጻሕፍት ያሉትን መንፈሳዊ መጻሕፍት (ትምህርት ክርስቲያን ፣ የጸሎት መጻሕፍት ፣ ወዘተ.ረፈ.) ማየትና መመርመር . . . መመሪያዎችን በጽሑፍ ማዘጋጀት . . . በካህናት የተዘጋጀውን ስብከት ማጽደቅ . . . በክንቲባዎችና በካህናት መሐከል አሰመግባባት ሲፈጠር እነዚህን ማስታረቅ . . . መንፈሳዊም ሆነ አስተዳደር—ነክ የሆኑ ደብዳቤዎችን ጽፎ ማዘጋጀት . . . ሌሎችም በርካታ ሥራዎች . . .

አቡነ ሚሪዬል እነዚህን ሁሉ ካከናወኑና በየዕለቱ እንደሚያደርጉትም መጽሐፍ ቅዱሳቸውን ከፍተው ካነበቡ በኋላ ቀሪ ጊዜአቸውን በችግረኞች ፣ በሕመምተኞችና በሀዘንተኞች ጉዳይ ያሳልፉታል ። ቀጥሎም በግል ሥራቸው ላይ ያተኩራሉ ። አንዳንድ ጊዜ የአትክልቱን ቦታ ይቆጥራሉ ፣ ይኮተኩቱታልም ። አእምሮአቸውንም እንደአትክልት ቦታ ስለሚቆጥሩትና «መከትከት ይገባዋል» ስለሚሉ መጽሐፍ ያነበባሉ ፤ ይጽፋሉም ።

አየሩ ጥሩ በሚሆንበት ወቅት እኩስ ቀን ላይ ከዘራቸውን ይዘው ለሽርሽር ይወጣሉ ፤ ወደከተማ ወይም ወደገጠር ። ብቻቸውን ነው የሚንሸራሸሩት ፤ አንገታቸውን ወደመሬት ደፍተው እያሰቡ ፣ ሽርሽር በሚወጡበት ጊዜ የሚሉበሱት ልብስ ከሐር የተሠራና ሐምራዊ ቀለም ያለው ፤ የተጨማሪ ቢሆንም የሚያሞቅ የካህን ልብስ ነበር ። እንዲሁም ሐምራዊ ቀለም ያለው የእግር ሹራብና ሽካራ ጫማ ያደርጋሉ ። በራሳቸው ላይ ባርኔጣ ይደፋሉ . . . ባለሦስት መርገፍ ባርኔጣ ። መርገፎቹ ወርቃማ ናቸው ።

በመንገድ ያገኛቸው ሰው ሁሉ በደስታ ይቀበላቸዋል ። ያሉበት አካባቢ ሁሉ የሞቀና ብርሃን የተመላበት ነበር ለማለት ይቻላል ። ሕጻናት ልጆችና ሽማግሌዎች እሳቸውን ሲያዩ ተሽቀዳድመው ወጥተው ይቀበላቸዋል ። እሳቸውም ይባርኳቸዋል ። አቡነ ሚሪዬል ሕጻናትን አይተው አያልፉም ፤ ቆም ብለው ያነጋግሯቸዋል ። ከእናቶቻቸው ጋር ከሆኑም ወደ እናቶቻቸው እያዩ ፈገግ ይላሉ ። ሽርሽር በሚሔዱበት ወቅት በመንገዳቸው ደሳሳ ጎጆ ካዩ ጎራ ይላሉ ። ገንዘብ ባላቸው ጊዜ ድሆችን ይጎበኛሉ ። ገንዘብ በሌላቸው ጊዜ ግን ሀብታሞችን ይጎበኛሉ ።

ቀሚሳቸው በጣም ያረጀና የነተበ በመሆኑ ሐምራዊ ቀለም ያለውና ጭምድድ ያለው ካባቸውን ሳይደርቡ አይወጡም ነበር ፤ አሮጌውን ቀሚስ ከሰው ዓይን ለመስወር ያህል ። ስለሆነም በበጋው ወራት ካባ መደረባቸው አያዝናናቸውም ነበር ።

ከሽርሽር ሲመለሱ ምሳቸውን ይበላሉ ። አሁንም ዳቦና ወተት ። ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ተኩል ሲሆን ከአህታቸው ጋር ሆነው ራታቸውን ይበላሉ ። የተለምዶ እራታቸው ጎመንና በዘይት የተሠራ ሾርባ ነበር ። ማዳም ማሷር ከበስተኋላቸው ቆማ ታብላቸዋለች ። ምግቡ ሁሉ በቁጣባ የተያዘ ነበር ። አቡነ ሚሪዬል እንግዳ በሚጋብዙበት ጊዜ ግን ማዳም ማሷር ይህንኑ ምክንያት በማድረግ የሐይቅ አሳ ወይም የአደን ሥጋ እዘጋጅታ ታቀርብላቸው ነበር ። አልፎ አልፎ የሚደረግና እንግዶቻቸውንም የሚያስደስት በመሆኑ አይቃወሙትም ነበር አቡኑ ።

ከራት በኋላ ለግማሽ ሰዓት ያህል ጊዜ ከማድሚዜል ባፕቲስቲንና ከማዳም ማሷር ጋር ይጨዋወታሉ ። ጭውውቁ ሲያበቃ ወደ ክፍላቸው ገብተው ብትን ወረቀት አውጥተው በሃሳባቸው ያሰውን ይጻጽፋሉ ። በጻፉበት ገጽ ላይ ቀለም ባልወደቀበት ሥፍራ ፤ ማለት በዳርቻና በዳርቻው ተጨማሪ ሃሳብ የሚያክሉበት ጊዜም ነበራቸው ። አቡኑ ምሁር ናቸው . . . የቀለም ሰው ። አምስት ወይም ስድስት የሚሆኑ ምሁራዊ ድርሰቶች ነበሯቸው ። አንደኛው ድርሰታቸው በብሉይ ኪዳን ውስጥ ስን ፍጥረት በተሰኘው ክፍል «በመጀመሪያ የእግዚአብሔር መንፈስ በውሃዎች ላይ ሰፈረ» በሚለው ግጥም ላይ ያተኮረ ትንተና ሆኖ ይህንኑ ከሌሎች ምስት ግጥሞች ጋር ያነጻጽራታል ፤ ማለት «የእግዚአብሔር ነፋሶች ነፈሱ» ከሚለው ከአረብኛው ግጥም ጋር ፤ «ከላይ የመጣው ነፋስ በምድር ላይ ፈጥኖ ነፈሰ» ከሚለው ከፍላጊዬስ ጆዜፋስ ግጥም ጋር እና «ከእግዚአብሔር የመጣው ነፋስ በውሃዎች ላይ ነፈሰ» ከሚለው በካልዲያ ቋንቋ እንኪሎስ ካቀረበው ግጥም ጋር ። በሌላ ምሁራዊ ድርሰታቸው ውስጥ የኢጎን የቴዎሎግ ሥራዎች ይመረምራሉ ። ኢጎ የቶለማይ አቡንና የ«መከረኞች» ደራሲ ቅድመ አያት ናቸው ። አቡነ ሚሪዬል ስለአቡነ ኢጎ ሥራዎች በሚተነትኑበት ጊዜ ባለፈው ምዕተ ዓመት አቡነ ኢጎ «ባርሌኪር» በሚል የብዕር ስም በርከት ያሉ ጽሑፎች አሳትመው እንዳወጡ ይናገራሉ ።

መጽሐፍ በሚያንብቡበት ወቅት ሳይቃወሟቸው ከሃሳብ ባሕር ውስጥ ሰጥመው የሚቀሩበት ጊዜ ነበራቸው ። ከሰጠሙበት የሃሳብ ባህር

ሰውጡም በያዙት መጽሐፍ ዳርቻና ዳርቻ ፤ ማለት ቀለም ባልወደቀበት ሥፍራ በሃሳባቸው የመጣላቸውን ያሠፍሩበት ነበር ። ይህንን የሚያደርገው በማንኛውም መጽሐፍ ገጽ ላይ ነበር ። የሚያሠፍሩትም ጽሑፍ አብዛኛውን ጊዜ ከሚያነቡበት መጽሐፍ ይበት ጋር አንዳችም ግንኙነት አልነበረውም ። ለምሳሌ ያህል በአንድ መጽሐፍ ውስጥ ቀጥሎ ያፀውን አሠራሩበት ፤

«ጌታ ሆይ ፤

መጽሐፈ መክብብ ‘ሁሉን የሚችል’ ብሎ ይጠራሃል ። የማካቢ ሰዎች ‘ፈጣሪ’ ብለው ይጠራሃል ። ለኤፌሶን ሰዎች የተጻፈው መልእክት ‘ነጻነት’ ብሎ ይጠራሃል ። ባሩክ ‘ወሰን የሌለው’ ብሎ ይጠራሃል ። መጽሐፈ መዝሙር ‘ጥብብና እውነት’ ብሎ ይጠራሃል ። የሐንስ ‘በርሃን’ ብሎ ይጠራሃል ። መጽሐፈ ነገሥታት ‘ጌታ’ ብሎ ይጠራሃል ። መጽሐፈ ምጽአት ‘የሰማዩ ጌታ’ ብሎ ይጠራሃል ። ቴዎድሮስ ‘ቅድስና’ ብሎ ይጠራሃል ። ኤስድራስ ‘ፍትህ’ ብሎ ይጠራሃል ። ስነ ፍጥረት ‘እግዚአብሔር’ ብሎ ይጠራሃል ። ሰው ‘አባት’ ብሎ ይጠራሃል ። ሰለሞን ‘አባት’ ብሎ ይጠራሃል ። ከመጠሪያዎችህ ሁሉ የተዋበው ይኸው ‘አባት’ የሚለው ነው ።»

ከምሽቱ ሦስት ሰዓት ግድም ሲሆን ማድሚቤል ባፕቲስቲንና ማዳም ማሏር ወደ ፎቱ ሰውጡ አቡነ በምድር ቤቱ ባለው ክፍላቸው ውስጥ እስከ ጌታቱ ይቆዩ ነበር ።

እዚህ ላይ የአቡነ ሚሪዬል መኖሪያ ቤት ምን እንደሚመስል በዝርዝር መግለጽ ይገባል ፡

— 6 —

ሕንጻው ከታች ሦስት ክፍሎች ከላይ ሦስት ክፍሎች ያሉት ሆኖ በተጨማሪም ከፎቱ ጣራ ጥግ ለፅቃ ማከማቻ የሚያገለግል ፡ «ኢቲክ» ተብሎ የሚጠራ አንድ አነስተኛ ክፍል አለው ።

በፎቱ ላይ ያሉት ሦስት ክፍሎች የማድሚቤል ባፕቲስቲንና የማዳም ማሏር መኖሪያ ቤቶች ሲሆኑ በምድር ቤት ያሉት የአቡነ ሚሪዬል መኖሪያ ናቸው ። እንደኛው ምግብ ቤታቸው ፣ ሀሳታቸው መኝታ ቤታቸው ፣ ሦስተኛው የጸሎት ቤታቸው ። መኝታ ቤታቸውንና የጸሎት ቤታቸውን የሚያገናኝ በር አለ ። ነገር ግን ወደ ውጭ ፣ ወደ ምድረ ግቢው የሚያስወጣ በር ሁለቱም የላቸውም ። ወደ ውጭ የሚያስወጣ በር ያለው ምግብ ቤቱ ብቻ ነው ። ስለዚህ ከመኝታ ቤቱና ከጸሎት ቤቱ ወደ ምድረ ግቢው ለመውጣት ቢያስፈልግ በምግብ ቤቱ በኩል ማለፍ ግዴታ ነበር ።

— 28 —

በጸሎት ቤቱ ውስጥ ነጠል ያለና አንድ አልጋ ሲያስዘረጋ የሚትል ባዶ ሥፍራ አለ ። አቡነ ሚሪዬል እንግዳ ሲኖራቸው ለምሳሌ አንድ የገጠር ቁስ በሥራ ምክንያት ወደ ዴ ከተማ መጥተው እሳቸው ዘንድ ማረፍ ቢኖርባቸው መኝታ የሚዘጋጅላቸው ከዚያ ነበር ። ከዚህ ከመኝታ ቦታ አጠገብ አንድ ወንበር አለ ፤ መቀመጫው ማርየተሰገሰገበት ። ለዚህም የተሰገሰገው ማር በከፊል ወጥቶ የተበተነ ስለሆነ ምቹነቱ እስከምን ድረስ እንደሆነ በምናብ ማየት አያስቸግርም ። በተጨማሪም ከወንበሩ እግሮች አንዱ ተሰብሮ ስለወደቀ ግድግዳውን ካላስደገፉት በስተቀር ወንበሩ ለመቆም አይችልም ። ከሰባራው ወንበር ሌላ በጸሎት ቤቱ ውስጥ ከሚር የተሠሩ ሁለት መንበርከኪያዎችና አንድ ጠረጴዛ አሉበት ። ጠረጴዛው በጨርቅ ተሸፍኗል ። ጨርቁም ጥልፍ ቢጤ አለበት ። የጸሎት ቤቱ መቅደስ መሆኑ ነው ።

የዴ ከተማ መንፈሳዊ ሴቶችና አንዳንድ ከበርቱ ምዕመናን ለአቡነ ጸሎት ቤት የሚሆን መቅደስ ማሠርያ ገንዘብ ከአንድ ሁለቱም አዋጥተው ለአቡነ አስረክበዋቸው ነበር ። አቡነ ግን የተቀበሉትን ገንዘብ ለታሰበለት ሥራ በማዋል ፈንታ ለችግረኞች አደሉት ። ስለዚህ ጉዳይ ሲያነሱባቸው ፤ «ከሁሉም የተዋበው መቅደስ ከህዘኑ የሚጽናናና እግዚአብሔርን የሚያመሰግን የሰው ልብ ነው» ይሉ ነበር ።

የምግብ ቤቱ ዕቃዎች አንድ ጠረጴዛ ፣ አንድ «ቡፌ»፣ እና አራት ወንበሮች ብቻ ናቸው ።

የአቡነ መኝታ ቤት ሰፊ ያለ ሆኖ በውስጡ አንድ አልጋ አለበት ። ከላይ ከአረንጓዴ ጨርቅ የተሠራ ከለላ ተደርጎለታል ። ከአልጋው በስተጀርባ መጋረጃ ፣ ከመጋረጃው በስተጀርባ ለፊት እንክብካቤ የሚያገለግል መሣሪያዎች ይገኛሉ ። አቡነ ሚሪዬል በወጣትነት ዘመናቸው ዓለመኛ ስለነበሩ እነዚህ የፊት እንክብካቤ መሣሪያዎች የዚያን ጊዜ ማስታወሻዎቻቸው ሳይሆኑ አይቀሩም ።

በመኝታ ቤቱ ውስጥ ሁለት ቦሮች አሉ ። አንደኛው ወደ ጸሎት ቤቱ ሁለተኛው ወደ ምግብ ቤቱ ያመራሉ ።

በመኝታ ቤቱ ውስጥ የሚታዩ ሌሎች ቁሳቁሶችም አሉ ፡— በመዳሕንት የታጨቀ የመዳሕንት መደርደሪያ ፣ ከእሳት ማንደጃው ላይ የተቀመጠ የመዳብ መስቀል ፣ ወረቀትና የቀለም ብልቃጥ ያለበት ጠረጴዛ ፣ የአንድ ማሣሪያ ያለው ወንበር ፣ ወዘተርፈ ።

ከዚህ ሁሉ በተጨማሪ በመኝታ ቤቱ ውስጥ ከአልጋው ራስጌ አንድ አነስተኛ ቁም ሳጥን አለ ፤ ብርቅ የሆኑ ዕቃዎች የሚቀመጡበት ። አቡነ ሚሪዬል ከጥንት ጉበረታቸው የተረፉቸው ስድስት የብር በላዎችና ሹሳዎች እንዲሁም አንድ የፆርባ ጭልፋ ነበሯቸው ። በምግብ ጠረጴዛ ጨርቅ

ላይ ሲያኖሯቸው ስለሚያንጸባርቁ ማዳም ማኢር በጣም ትወዳቸዋለች። ማዳም ማኢር እነዚህን የብር ዕቃዎች በቁም ሳጥን ውስጥ ትቆልፍባቸዋለች። ቁልፉን ግን ከቁም ሳጥኑ አውጥታው አታውቅም።

አቡነ ሚሪዬል ከአያታቸው እህት የወረሰቸው ከበድበድ ያሉ ሁለት የሻማ መቅረቦችም ነበሯቸው። እነዚህም ከብር የተሠሩ ናቸው። አብዛኛውን ጊዜ ከአሳት ማንደጃው ላይ ባለው መደርደሪያ ላይ ሆነው ይታያሉ። እራት የተጋበዘ እንግዳ ሲኖር ግን ሻማ ተሰክቶባቸው በምግብ ጠረጴዛው ላይ ይቀመጡ ነበር።

ከዋናው ሕንጻ ሌላ በምድረ ግቢው ውስጥ ሌሎች ቤቶች አሉ። እነዚህ ቤቶች ምድረ ግቢውን በማስዋብ ፈንታ መልኩን አበላሽተውበታል ለማለት ይቻላል። ሆኖም ጥቅም አላቸው። ከአትክልት ቦታው አጠገብ ያለው የቀድሞው መድኃኒት ቤት በከፊል እንደ ወጥ ቤት፣ በከፊል እንደ ዕቃ ቤት ያገለግላል። በተጨማሪም በአትክልት ቦታው ውስጥ አንድ በረት አለ። በቀድሞ ጊዜ የሐኪም ቤቱ ወጥ መሥሪያ ቤት ነበር። አሁን ግን የአቡነ ሁለት ሳሞች ያድሩበታል። የሚታለቡት ወተት ይብዛም ይነሱ እኩሴታውን ጠዋት ጠዋት በሐኪም ቤቱ ሳሉት በሽተኞች ይልኩታል። በቀልድ ዘይቤም «ይህ ለሐኪም ቤቱ የምከፍለው አስራት ነው» ይላሉ።

የአቡነ መኝታ ቤት ሰፋ ያለ በመሆኑ በብርድ ወራት ስለማይሞት፣ አሳት እንዳያነዱበት ማገዶ ውድ ስለሆነ አቡነ አንድ አዲስ ሃሳብ መጥቶ ላቸው በበረቱ ውስጥ አንድ ክፍል እንዲሠራላቸው አደረጉ። ብርድ በሚከፋበት ወራት በዚያ ክፍል ውስጥ ይቀመጣሉ። ክፍሉንም «የክረምት እልፍኜ» ብለው ይጠሩታል። በክረምት እልፍኞቸው ውስጥ አንድ ጠረጴዛና ከሣር የተሠሩ እራት ወንበሮች አሉበት።

አቡነ ሰባት ወይም ስምንት እንግዳ በአንድ ጊዜ የሚቀበሉበት ጊዜ ነበራቸው። ለምሳሌ አገረ ገዢ፣ ጄኔራል፣ የምድር ጦር ባልደረቦች ወይም የክህነት ትምህርት የሚማሩ ወጣቶች እንደ አጋጣሚ ሆኖ በአንድ ጊዜ ይመጡ ነበር። የዚህ ዓይነት ሁኔታ ሲፈጠር በየክፍሉ ያሉትን ወንበሮች ማስመጣት ግዴታ ነበር። በየክፍሉ ያሉትም ወንበሮች እስከ አስራ አንድ ይደርሱ ነበር።

ይህም ሆኖ ሳለ አንድ ተጨማሪ ወንበር በማድረግ ላላቸው ባህሪ ክፍል ውስጥ ነበር። በጣም ሰፊና ከእንጨት የተሠራ ወንበር። ይሁን እንጂ ከቦታው ተንቀሳቀሶ አያውቅም። ከፎቁ ወደ ምድር ቤቱ፣ ከምድር ቤቱ ወደ ፎቁ የሚወስደው ደረጃ በጣም ጠባብ ከመሆኑ የተነሳ እንግዳ በመጣ ቁጥር ሰፊውን ወንበር ማውረድ ፈጽሞ የማያመች ነበር።

ሳይሟላላት ቀረ እንጂ ማድረግ ላላቸው ባህሪ በቤት ዕቃ መሟላት ረገድ ከፍተኛ የሆነ ሕልም ነበራት። ቢጫ ከፈፍ ያለውና የጽጌረዳ ቅርጽ የታተመበት እንዲሁም በልዩ ልዩ ሁኔታ የተገጠመው የእንግዳ መቀበያ

ከፍል ዕቃ ለመግዛት ከፍተኛ ጥረት አድርጋለች ። ለዚህ ብላ በአምስት ዓመታት ውስጥ አርባ ሁለት ፍራንክ ተኩል አጠራቅማ ነበር ። ዳሩ ግን እፃ ያለመችው ዓይነት የሳሎን ቤት ዕቃ ለመግዛት ቢያንስ አምስት መቶ ፍራንክ ያሻው ስለነበረ ገንዘቡ አልጠራቀም ሲላት ርግፍ አድርጋ ተወችው ። የተመኘውን ሁሉ ያሟላ ማን አለ ፤

ስለ ዋናው ሕንጻና በምድረ ግቢው ስላሉት አስቀያሚ ቤቶች እንዲሁም በየክፍሎቹ ስላሉት ቁሳቁሶች ከተወራ ዘንድ ስለአነሱት አትክልት ቦታም መጥቀስ ያሻል ። የአትክልቱ ቦታ መስቀልያ የሆኑ አራት የእግር መንገዶች አሉት ። መነሻቸው የውሃ ማጠራቀሚያ ጋን ነው ። በአትክልቱ ዙሪያ ሌላ የእግር መንገድ አለ ። ይህ መንገድ በዙሪያው ያለውንና ነጭ ፍራ የተቀባውን የግምብ አጥር ተከትሎ ይሔዳል ። በመንገዶቹ የተከበበ አራት የአትክልት መደቦች አሉ ። የእያንዳንዳቸው ወርድና ርዝማኔ እኩል ነው ። በሦስቱ መደቦች ማዳም ማሷር ቅጠላ ቅጠል ተክላቸዋለች ። በአራተኛው መደብ አቡነ ሚሪዬል አበባ ተክለውበታል ። ጥቂት የፍራፍሬ ተክሎችም አልፎ አልፎ ይታያሉ ።

አንድ ቀን ማዳም ማሷር አቡነ ምን መልስ ይሰጡኝ ይሆን በማለት «በጽዕነትዎ» አለቻቸው ፤ «በተለምዶ ማንኛውም ነገር ጥቅም ላይ እንዲውል ቢሹም አንድ ዋጋ የሌለው ነገር የወሩ መሰለኝ ። በዚያ መደብ ላይ አበባ በመትከል ፈንታ ሰላጣ ቢተክሉበት አይሻልም የሯል?»

«ተሳስተሻል ማዳም ማሷር..... የተዋበ ነገር ከጠቃሚ ነገር አያን ስም ። እንዲያውም የተዋበ ነገር ከጠቃሚ ነገር አይበልጥም ይሆን?» ሲሉ መለሱላት ።

አቡነ የሚያለሙት የአበባ መደብ ሦስት ወይም አራት ንዑስ መደቦች ነበሩት ። በአበባቸው እንክብካቤ የሚያሳልፉት ጊዜ መጽሐፍ በማንበብ ከሚያሳልፉት ጊዜ እጅግም አያንስም ። ለአንድ ወይም ለሁለት ሰዓት ያህል ጊዜ አበቦቹን ይገርዛሉ ፤ መሬቱን ይኮተኩታሉ ፤ ጉድጓድ ይቆፍራሉ ፤ አትክልትም ይተክላሉ ። በበጋ ወራት ከሆነም በምሽት ሰዓት በየቀኑ የአበቦቹን ንዑስ መደቦች ውሃ ያጠጣሉ ፤ ከቆርቆሮ በተሠራ ማጠጫ ። ተባይ በማጥፋት ረገድ ግን እንደ ሌሎች አትክልተኞች ጨካኝ አልነበሩም ። ደሞም አበባ ማልማት ደስ ቢላቸውም ስለ ስነዕለት በቂ እውቀት አልነበራቸውም ። ለምሳሌ ተመሳሳይ ባህርይ ያላቸው አበቦች መኖራቸውንና አንድ ተክል ከመሬት ሲያገነቁል የሚያወጣው ቅጠል ከተክሉ አንጓ በምን እንደሚለይ አያውቁም ። ስለ ዕለትም ጥናት አድርገው አያውቁም ።

የአቡነ ሚሪዬል መኖርያ ቦታ ጠቅላላ ገጽታው ከላይ እንደተዘረዘረ ረው ሆኖ ሳለ በተጨማሪ መገለጽ የሚገባው አንድ ነገር አለ ። ይኸውም የቤቱ በሮች አይቆሰፉ እንደነበረ ነው ። ከካቲድራሉ አደባባይ ትይዩ የሆነው የምግብ ቤቱ በር ቀደም ብሎ እንደእስር ቤት በር መቀርቀሪያ

ነበረው ፡ አቡኑ ግን መወርወሪያው እንዲነቀል አደረጉ ፡ በዚህ ምክንያት ቀንም ሆነ ሌሊት ሊቀረቀር አይችልም ነበር ፡ መዝገቧው በመንጠቆ ብቻ ስለሚያዝ ማንኛውም ሰው ገፋ አድርጎ ሊከፍተው የሚችላቸው አል ነበረም ፡ ማድሚሌል ባፕቲስቲንና ማዳም ማህር በዚህ ጉዳይ ቅር ሳይ ሰኙ አልቀሩም ፡ ቅሬታቸውንም ሲገልጹ አቡኑ «እስቲ የራሳችሁን በሮች ቆልፉ!» ይሏቸዋል ፡ በሩ እንዲቆሰፍ ፈጽሞ አይፈልጉም ፡ በዚህ ረገድ ስለነበራቸው አስተሳሰብ ለመረዳት በመጽሐፍ ቅዱሳቸው ውስጥ በአንድ ገጽ ላይ በጽሑፍ ያሰፈሩትን ማስታወስ ሳይረዳ አይቀርም ፡ ጽሑፉ እንዲህ ይላል ፡ «የሐኪም በር ምንጊዜም ቢሆን መቆለፍ አይገባውም ፡ የካህን በር ደግሞ ሁልጊዜም ክፍት መሆን ይገባዋል ፡»

«የሐኪምና ሳይንስ» በተሰኘ በሌላ መጽሐፍም ሳይ ቀጥሎ ያለውን አስፍረውበት ተገኝቷል ፡ «እኔሳ ብሆን ሐኪም አይደለሁም? እኔምኮ የማክማቸው አሉኝ..... ያልታደሉ መክረኞች.....»

ሌላው ጽሑፋቸውም እንዲህ የሚል ነበር ፡ «መጠገያ የጠየቀህን ሰው ስም ማን ነው ብለህ አትጠይቅ ፡ ከሁሉ ይበልጥ መጠገያ የሚያሻው በስሙ የማይኮራ ሰው ነውና ፡»

አንድ ቀን አንድ ይካህን መጡና አቡኑ ለምን ብለው በሩን ሳይቆልፉ እንደሚተውት ይጠይቋቸዋል ፡ ጥያቄውን ያቀረቡላቸው በማዳም ማህር ገጠኝነት ሳይሆን አይቅርም ፡ «ቤቴን እግዚአብሔር ካልጠበቀው በስተቀር ከሌላም ሆነ ከአደጋ ሊጠበቅ አይችልም» አሏቸውና ጨዋታ ቀየሩ ፡

አቡኑ ሌላም አባባል ነበራቸው ፡ እንዲህ የሚል ፡ «የጦረኛ ጀግና እንዳለ ሁሉ የካህንም ጀግና አለ ፡ የኛው ጀግንነት ግን በእርጋታ የሚፈጸም ዓይነት ነው ፡»

ጋስፓር ቤ የተባለው አመጸኛ ሽፍታ አልዩል የተባለውን አገር ሲያ ስሸብር ከኖረ በኋላ የመንግሥት ወታደሮች ተከታትለው ወጉት ፡ ከተሸ ነፈም በኋላ ተከታዮቹ ተበታተኑ ፡ የሱ ምክትል ከነበሩት አንዱ ፤ ክራ ሻት የተባለው ወንበይ ወደ ይጋው አገር ወጥቶ ተሸሸገ ፡ ከጋስፓር ቤ ተከታዮች አንዳንዶቹ ከዚህ ከክራሻት ጋር ሔደው በኒስ አገር ቆዩ ፡ ቀጥሎም ወደ ፒዩድሞ ተጓዙ ፡ ፒዩድሞንም ሊቅቀው ወደ ባርሲሎኔት መሔዳቸው ተወራ ፡ ወንበይዎቹ በዚህም አላበቁ ፡ በዠዘዬና በትዊስት ታዩ ተባለ ፡ ቀጥሎም በዠ ይግል ፡ በዚህ ቦታ ዋሻ ውስጥ እየኖሩ ፤ ከዚያም ወጥተው በኡባይና በኡባይት ሸለቆ አልፈው ወደ ገበሬዎች ሥፈር ወርደው መታየታቸው ተሰማ ፡

ክራሻትና ሰዎች አንድ ቀን ሌሊት ከአምብረ ዘልቀው ፣ ከአምብረ ካቴድራል ውስጥ ገብተው ፣ መቅደሱን አርክሰው ፣ የካቴድራሉን ሀብት ንብረት ዘርፈው ሸሹ ። መቼም ቢሆን የክራሻት እግር የረገጠው ምድር ጥፋት እንጂ ልማት አያውቅም ። ፖሊሶች ተከታትለው እንዲይዙት ትዕዛዝ ተላለፈ ። ፖሊሶቹ ግን ሊያገኙት ሳይችሉ ቀሩ ። ቢያገኙት ኖሮ እንኳ ውጊያ ይገጥማቸው ነበር እንጂ እጁን አይሰጥም ነበር ። ደፋርና ምንም የማይበግረው ወንበዴ ነበርና ። ክራሻትና ሰዎች እንዲሁ አገር ሲያሸብሩ በነበሩበት ወቅት አቡነ ሚሪዬል ከዚያው አገር ደረሱ ። አመጣጣቸው ሻስተላር የተባለው ንክተማ ለመግባታት ነበር ፣ ማድሚዜል ባፕቲስቲንና ማዳም ማሲርን አስከትለው ። የክተማው ከንቲባ ካረፉበት መጥቶ ጠየቃቸውና በመጠብቅ እግር እንዲመለሱ ተማጽናቸው ። ይኸውም ክራሻት እስከ አርሽና ከዚያም አልፎ ያለውን ደጋ አገር በቁጥጥሩ ሥር አውሎት ስለነበረና አቡኑም ጉዞአቸውን ቢቀጥሉ አደገኛ እንደሚሆንባቸው በመገንዘብ ነበር ። ሦስት ወይም አራት ፖሊስ አስከትለው ቢሔዱ እንኳ አስጊ እንደሚሆን ሲገልጽላቸው «የፖሊስ አጀብ አልፈልግም» አሉት አቡኑ ፣ «ብቻዬን ነው የምሔደው ።»

«ብቻዬን.....? የማይታሰብ ነው ብዴዕነትዎ ።»

«ብቻዬን ነው የምሔደው ብየገሰሁ ። ከአንድ ሰዓት በላይ ከዚህ አልቆይም ።»

«እንዴት?»

«እሔዳለኝ!»

«በቻዎን?»

«አዎን ፤ ብቻዬን ።»

«ፈጽሞ የማይታሰብ ነው ብዴዕነትዎ ።»

«ስማኝ መሴ ከንቲባ..... ከጋራው ማዶ የሚኖሩትን ገጠፊዎች ከጎ በገኝታቸው ሦስት ዓመት ሆኖኛል ። ፍየል ጠባቂዎች ናቸውግ የተባረኩ ሰዎች ። እያንዳንዳቸው ከሚያግዷቸው ሠላሳ ፍየሎች አንዱ ብቻ የራሳቸው ንብረት ነው ። የሱፍ ገመድም ይገምዳሉ..... ብዙ ዓይነት ቀለም ያላቸው ። ዋሽንት መጫወትም ይችሉበታል..... በባለ ስድስት ቀዳዳ ዋሽንት ። ሰዎቹ ወዳጆቹ ናቸው ። አልፎ አልፎ ቡራኬ ማግኘት ይገባቸዋል ። ታዲያ እዚህ መጥቼ እነሱ ዘንድ ሳልደርስ ብመለስ ወይም መጥቶ እንዳይጠይቃችሁ ፈርቶ ተመለስ የሚል ወራ ቢነገራቸው ምን ይሉኛል?»

«ወንበዴዎቹ የሚያስኬዱዎት ቢሆንግ.....?»

«አረግ.....! እንዲያውም ሌላ ነገር አስታወስከኝ = እነሱም ስለደጉ እግዚአብሔር ማወቅና መስማት አለባቸው = እነሱም ቡራኬ ማግኘት ይገባቸዋል ።»

«በርከት ያሉኩ ናቸው ብዱዕነትዎ = የተኩላ መንጋ.....?»

«ማን ያውቃል! እግዚአብሔር የላኩኝ ይህንን የተኩላ መንጋ ለመጠበቅ ይሆናል = የቸሩ እግዚአብሔርን ሃሳብ ማን ያውቃል!»

«ይዘርፉዎታል ብዱዕነትዎ ።»

«እኔኮ ምንም የለኝም ሙሴ ከንቲባ ። ምኔን ነው የሚዘርፉት?»

«ሰውን ከመግደል እንኳ ወደ ጎሳ የማይለኩ ናቸው ብዱዕነትዎ ።»

«አረዲያ.....! እየጸለየ የሚያልፍ አንድ አዛውንት ካህን ሊገለጽ ምን ይጠቅመናል ብለው ይገድሉኛል?»

«ድንገት በያገኝዎት..... ፈጽሞ አላማረኝም!»

«በያገኘኝማ ለድሆች የሚሆን ገንዘብ እንዲሰጡኝ እለምናቸዋለሁ!»

«አባክዎን አይሒዱ ብዱዕነትዎ = ይልመኑኝ..... ስለእግዚአብሔር ብለው ሃሳብዎን ይቀይሩ = ለምን ብለው ሕይወትዎን አደጋ ሳይ ይጥላሉ?»

«ሙሴ ከንቲባ..... አውነት እስከዚህ ገመትኩኝ? እኔኮ በዚህ ዓለም የምኖረው የሰዎችን ነፍስ ደህንነት ለመጠበቅ እንጂ የራሴን ሕይወት ለመጠበቅ አይደለም ።»

ከዚያ በላይ ሊከራከራቸው አልፈቀደም = አቡነም መንገድ የሚያሳያቸው አንድ ወጣት ልጅ ብቻ አስከትለው ጉዞ ተነሱ = በበትሎ ነበር የሚጓዙት ። ተጉዘው ተጉዘው ፣ ጋራውን አቋርጠው ፣ ያለአንጻቶች አደጋ ከፍተኛ ጠባቂዎቹ መንደር ደረሱ ። መንደርተኞቹን ሲሰብኩ ፣ ክርስቲያናዊ ሥራ ሲሠሩ ፣ ሲያስተምሩ ፣ ሲመክሩ ለአስራ አምስት ቀናት ያህል እዚያው ቆዩ ። የመመለሻቸው ቀን ሲቃረብ «ንሴብሆ ለእግዚአብሔር» የሚለውን መንፈሳዊ መዝሙር በአቡን ሥርዓትና ወግ ለመዘመር ወሰኑ ። ውሳኔአቸውንም ለመንደሩ ቄስ ገለጹላቸው ። ይሁን እንጂ መዝሙሩን በአቡን ሥርዓትና ወግ ለመዘመር አስፈላጊ የሆኑ ቁሳቁሶች አልነበሩም ። ልብስ ተክህኖ ከሚ ተመጥበት ሥፍራ ካለአንድ የቅዳሴ ልብስ በስተቀር ሌላ ምንም የለም ። ለዚህም አርጌና ጥልፍ ብጦ የተጠለፈበት ነበር ።

ቄሱ ይህንኑ ሲነግሯቸው «ግድ የለም . . . እግዚአብሔር ያበጀዋል» አሏቸው ። ከዚያም በጎሳ ቁሳቁሶቹ በአካባቢው በነበሩ በሌሎች ደብሮች

ይገኙ ይሆናል በሚል ተስፋ ፍለጋ ተደረገ ። ምንም ውጤት አልተገኘም ።

ነገሩ አላፍሯቸው የሚያደርጉትንም አጥተው እንደተቀመጡ ሁለት ያልታወቁ ፈረሰኞች በድንገት መጥተው በአቡነ ማረፊያ ቤት ትልቅ ሳጥን አኑረው በመጡበት እግራቸው ተመልሰው ሔዱ ። ሳጥኑ ተከፍቶ ቢታይ በውስጡ የወርቅ ካባ ፣ በዕንቁ የተንቆጠቆጠ የአቡን ቆብ ፣ የሊቀ ጳጳስ መስቀል ፣ እና በጣም ያማረ በትረ አቡን አለበት ። እነዚህ ሁሉ ከአንድ ወር በፊት በአምብረ ከሚገኘው ማርያም ቤተክርስቲያን የተዘረፉ ነበሩ ። በሳጥኑ ውስጥ እንዲህ የሚል ጽሑፍም ተገኘ ፤ «አቡነ እንግሊዝ ደህና መጡ . . . ከክራሻት የተላከ ።»

«የተቃረውን እግዚአብሔር ያበጀዋል አላልኩም ነበር . . . ! የካህን ካባ ይበቃኛል ለሚል እግዚአብሔር የሊቀ ጳጳስ ካባ ይልክለታል» ብለው ፈገጉ አቡነ ማረፊያ ።

ቂሱም እየሳቁ ፤ «ከእግዚአብሔር ነው የተላከ ወይንስ ከሰይጣን ?» ሲሉ ጠየቋቸው ።

አቡነ ፊታቸውን አኩብደው ፤ «ከእግዚአብሔር ነው የተላከው ብያለሁ» እሷቸው ።

አቡነ ወደ ሻስተላር ሲመለሱ የዚያ ነዋሪዎች ወደ መንገድ ወጥተው እንደ ጉድ ያይዋቸው ጀመር ። ማድሚቤል ባፕቲስቲንና ማዳም ማጺር በሻስተላር ካህን ቤት ሆነው ሲጠብቁቸው ነበሩ ። አቡኑም ከዚያ ሲደርሱ «አያችሁ . . . » አሏቸው ፤ «ደጎቼን የፍየል ጠባቂዎች ለማየት መሔዴ ስህተት አልነበረም ። እምነቴን ብቻ ይገዢ ባዶ እጄን ሔድኩ ። ለመሰብሰብ ግን የአንድ ካቲድራል ሀብት ንብረት ይገዢ ተመለስኩ ።»

ያን ቀን ማታ ወደ መጃታቸው ከመሔዳቸውም በፊት እንዲህ ሲሉ ተናገሩ ፤ «ቀማኞችንና ነፍስ ገዳዮችን አንፍራቸው ። እስከዚህም አደገኛ አይደሉምና ። ይልቁንስ ራሳችንን እንፍራ ። እውነተኛ ቀማኞች በሰዎች ላይ ያለን የተዛባ ስሜት ነውና ። እውነተኛም ነፍስ ገዳይ ክፉ ሥራ ነውና ። የሚያስፈራው አደገኛነት ያለው ከኛው ልብ ውስጥ ነው ። አእምሮአችንንና ገንዘባችንን ከአደጋ የሚያደርስ ማንኛውም ነገር ሊያስጨንቀን አይገባም ። ሊያስጨንቀን የሚችል ነፍሳችንን ከአደጋ የሚያደርስ ነገር ብቻ ነው ።»

ቀጥሎም ፊታቸውን ወደእህታቸው አዘረው እንዲህ አሉ ፤ «ካህን የሆነ ሰው እገሌ እንዲህ ያደርገኛል ብሎ መስጋት አይገባውም ። እግዚአብሔር ያልፈቀደውን ሰው አያደርገውምና ። አደጋ ሊደርስበን መቻሉን ስናውቅ መጸሰይ ይገባናል ። የምንጸልየውም አደጋ እንዳይደርስበን ሳያሆን አደጋ የሚያደርሰው ሰው አደጋውን በመጣል ንጹሐት እንዳይወራ ነው ።»

ክራሻት የተባለው ወንበዴ የፈጠረው ዓይነት ሁኔታ በአቡነ ሚሪ ዩል ሕይወት ውስጥ አልፎ አልፎ የሚደርስ እንጂ የተለምዶ አልነበረም ። ይሁንና ከአምበረ ካቴድራል ተዘርፎ በአቡነ እጅ የወደቀው ሀብት ንብረት ከምን ደረሰ ? ይህንን ጥያቄ መጠየቅ ምናልባት ባልተገባ ! ከወርቅና ከእንቁ የተሠራ ዕቃ ምን ጊዜም ቢሆን ያንንልና ። ለማንኛውም አቡነ ሚሪዩል ሀብት ንብረቱን ከምን እንዳደረሱት በውል አልታወቀም ። በማስታወሻ ደብተራቸው ውስጥ ግን እንዲህ የሚል ጽሑፍ ተገኘ ፤ «ይህ ንብረት ወደ ካቴድራሉ ይመለስ ወይንስ ለሆስፒታሉ ይሰጥ ? ሃሳቤን መቅረጥ አዳግቶኛል . . . »

— 8 —

በአንድ በዓል ቀን አቡነ ሚሪዩልና በእሳቸው ላይ ቁጣ የተመለከቱ ሰውር ደብዳቤ የጻፈባቸው የሕግ መወሰኛ ምክር ቤት አባል በአገረ ገዢ ቤት ራት ተጋበዙ ።

የምክር ቤቱ አባል ተጨባጭ ጥቅም በሚያስገኙ ነገሮች እንጂ ተጨባጭነት በሌላቸው ነገሮች አያምንም ። ለምሳሌ ሕሊና ፣ እምነት ፣ ፍትህ ፣ ግዳጅ እና የመሳሰሉት ሁሉ ለሱ ትርጉም የላቸውም ። ከአለበት ከፍተኛ የሥልጣን ደረጃ ለመድረስ የበቃውም መስናክል የሚሆኑበትን ሁሉ ደፍጦ በማለፍ ነበር ። ከዓላማውና ከግል ጥቅሙ ንቅንቅ የሚያያርገው አንዳችም ነገር አልነበረም ። ለራሱም ሆነ ለልጆቹ ፣ ለአማኞቹ ፣ ለዘመዶቹና ለወዳጆቹ ጥቅም የሚያስገኝ ነገር ሌላ ካለ ያንን ጥቅም በእጁ ለማድረግ የማይፈጥረው ዘዴ ፣ የማይፈጽመው ተግባር አልነበረም ። ተጨባጭ ጥቅም ለሌላው ነገር መድከም ግን ደደብነት መስሎ ይታያል ነበር ።

የኤፒኩር ደቀ መዝሙር ነኝ ባይ ነው የምክር ቤቱ አባል ። በእውነቱ ከሆነ ግን እሱ የሚከተለው ፍልስፍና የፒን— ለብረ ፍልስፍና ነበር ። ዘላለማዊ በሆኑ ነገሮች አያምንም ። አቡነ ሚሪዩል አላን በመሆናቸውም በልቡ ይስቅባቸዋል ። አንድ አንድ ጊዜም አቡነ ራሳቸው በተገኙበት በገሃድ ያፈዝባቸው ነበር ።

ይህ ሆኖ ሳለ በበዓሉ ቀን ሁለቱም አገረ ገዢ ዘንድ ጥሪውን አክብረው መጡ ። ግብዣው ተሟሙቆ ወደ ፍጻሜ በሚቃረብበት ሰዓት የምክር ቤቱ አባል ሞቅ ሞቅ አለው ። በእርግጥ ከብሩን እስክማዋረድ ድረስ አልሰከረም ። ሞቅታው ግን በግልጽ የሚታይ ነበር ።

«ትንሽ ብንወያይ አይከፋም መሰለኝ . . . » አላቸው አቡነ ሚሪዩልን ፤ «እርሴም አቡን ፣ እኔ የሕግ መወሰኛ ምክር ቤት አባል ሆኑን ሳለ እንደ ተራ ሰዎች እንዲሁ ተፋጥጠን መቀመጥ አያምርብንም ። እኔ በቤተሰብ የራሴ የሆነ ፍልስፍና ስላለኝ ይህንኑ ልናዘዝልዎ ፈቃደኛ ነኝ ።»

«ደግ ነው እስማማለሁ . . . » አሉት አቡነ ፡ «መቼም እያንዳንዱ ሰው የሚመራው በፍልስፍናው መስመር ነው ። ያንተም ፍልስፍና በከፍተኛ ደረጃ የሚመደብ እንደሚሆን አምናለሁ ።»

«የዳርገፍ መስፍን ፡ ፒሮ ፡ ሆብ ፡ እና ኤም ኒን ክፉ ሰዎች ናቸው አል ልም ። ዲዴሮን ግን ከአንጅቴ እጠለዋለሁ ። ሃላባዊ ፡ ባዶ ለፍላፊና አመ ጸኛ ሰው ነው ። በልቡ ግን በእግዚአብሔር ያምናል ። ደምም ከቮልቴር የባለ ግብዝ ሰው ነው ። ቮልቴር በኒዳም ይቀልድ ነበር ። ይህ ግን ስህተት ነው ። ምክንያቱም ኒዳም እግዚአብሔር ዋጋ ቢስ መሆኑን ያረጋግጣል ። በበኩሌም ስለእግዚአብሔር የሚወራው መላ ምት አስተሳሰብ ሰልችቶ ኛል ። ሁሉን ቻይ እግዚአብሔር የሚባለው ይውደም ፤ የስቃይ ምንጭ እሱ ነውና ። የሱ አለመኖር ግን ይለምልም ፤ ሰላም የሚሰጠኝ እሱ ነውና ። መናዘዝ ስላለብኝ ስለራሴ እውነቱን መናገር ይገባኛል ። እኔ ጅል ሰው አይ ደለሁም ። የእውቀት ብርሃን አርፎብኛል ። ኢየሱስ ክርስቶስን እጠላዋ ለሁ ፤ ሁሉንም ነገር ተው ፡ ራሳችሁንም መስዋዕት አድርጉ ስለሚል ። ሁሉንም ተው . . . ? ለምን ? መስዋዕት ሁኑ . . . ? ለምን ? አንድ ተኩላ ለሌላ ተኩላ ራሱን ሲሰዋ አላየሁም ፤ ሰውም ቢሆን ያው ነው ። ሁላችንም በተፈጥሮ ሕግ መሠረት መኖር ይገባናል ። ሰዎች ከፍጥረታት ሁሉ የበላዮች ነን ። ፍልስፍናችንም የበላይ መሆን ይገባዋል ። አርቀን ለማ የት ካልቻልን ግን ከፍጡራን ሁሉ የበላይ ብንሆን ምን ዋጋ አሰው ? እኔ በበኩሌ ተደስተን እንኑር ባይ ነኝ ። ከአለንበት ሕይወት ውጪ ሌላ ሕይወት የለም ። ሰው ከዚህ ዓለም ሕይወት ውጪ ሌላ ሕይወት አለው የሚባለውን ፈጽሞ አላምንበትም ። ሊሆንም አይችልም . . .

«አዎ . . . ሁሉንም ነገር እርግፍ አድርገህ ተው . . . ራስህንም ሰዋ ተብሎ ይነገረኛል ። ስለምታደርገው ነገር ሁሉ መጠንቀቅ አለብህ . . . በጎውንና ክፉውን ጠንቅቀህ እወቅ . . . ትክክለኛ ሁኑ . . . ሀሰተኛ አት ሁን ተብሎም ይነገረኛል ። ነገር ግን ለምን . . . ? በዚህ ዓለም ስላደረግ ሁት ሁሉ ከመቃብር ማዶ ባለው ሕይወት ስልምጠየቅበት ፤ ምን ዓይነት ቅዠት ነው እባካችሁ ፤ እኔ ከምትሁ በኋላ ስለሥራዬ የሚጠይቀኝ ማነው ? ጉም መጨበጥ ይሏል ይህ ነው ፤ ይልቅንስ የዕውቀት ጮራ ያረፈብን እኛ ፤ ሁላችንም እውነቱን ብንናገር ይሻላል ። ክፉና በጎ የሚባል ነገር ፈጽሞ የለም ። ያለው ተጨባጭ የሆነው ነገር ብቻ ነው ። ስለዚህ ተጨባጭ የሆነውን ነው መሻት የሚገባን ። ቁም ነገሩ ከዚህ ላይ ነው ። ተጨባጩን እውነት አሸትተን ማግኘት አለብን ፤ ካለበት ጠልቀን ገብተን ። ያኔ ነው ፍጹም ደስታ የምናገኘው ። ይህ ሲሆን ብርታት ይሰማናል ። እንስታ ሰንም . . .

«እኔ በበኩሌ መኖሪን አውቃለሁ ። ዘለዓለማዊነት ግን ከሕልም ያልተሻለ ሃላብ እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም ። የፈለገ ሰው በዘለዓለማዊ ነት ሊያምን ይችላል ። የራሱ ጉዳይ . . . ፤ ዘለዓለማዊነት የሚያንጓ ተስፋ መሆኑንም አልክደም . . .

«አዎ . . . ! እንደሚነገረን ሰዎች ነፍስ አላቸው ። መላእክትም ይሆናሉ ። ሰማያዊ ክንፍ ያበቅላሉ ። ይኸስ ይሁን ። ብቻ . . . ብቻ . . . ግድ ታን ከከዋክብት ወደ ከዋክብት ይበርራሉ» ያለው ቴርቱልየንም አይደል ! በጣም ጥሩ አባባል ! አንድ ቀን እንደ ፌንጣ ከከዋክብት ወደ ከዋክብት መዝለላችን አይቀርም ! እግዚአብሔርንም እናያለን ። ይገርማልኩ እባካችሁ ! ይህ ሁሉ እንቶ ፈንቶ . . . !

«እኔ በበኩሌ እንደማስበው እግዚአብሔር ትርጉም የሌለው ጭሬት እንጂ ከዚህ የተሰየ አይደለም ። ይህንን በማለቴ ይቅርታ ! በወዳጆቼ መሐከል ስላለሁ እውነቱን ተናዘዝሁ እንጂ በሌላ ቦታ ቢሆን ደፍረ እንዲህ አልናገርም ።

«ወደ ጉድ ! ገና ለገና መንግሥተ ሰማይ እገባለሁ ። ምድረ ገነትን እወርሳለሁ ብሎ የዚህን ዓለም ደስታ መስዋዕት ማድረግ ምን ዓይነት የዋህነት ነው ! የለም ጌታዬ . . . ! ከሞት በኋላ ሕይወት ! ዘለዓለማዊነት የለም ።

«ከመወለዴ በፊት ሕያው አልነበርኩም ። ከሞትኩ በኋላም ሕያው አልሆንንም ። እኛ አሁን ምንድነን ? ሕይወት ያለው ፣ ተንቀሳቃሽ ትቢያ ነን ። በዚህ ዓለም እስካለሁ ድረስ ምን ማድረግ ይገባኛል ? ምርጫው የኔ ነው ። ብፈልግ ተደስቼ እኖራለሁ ። ብፈልግ ተስቃይቼ እኖራለሁ ። የስቃይ ኑሮ ትርፉ ምንድነው ! ስቃይ ! የደስታ ኑሮ ትርፉ ምንድነው ? ደስታ !

«እኔ ያለኝ ምርጫ መብላት ወይም መበላት እንደሆነ ከተገነዘብሁ ቆይቻለሁ ። ከመበላትም መብላትም መርጫለሁ ። ለምን ተብሎ ! ሣርሆኖ ከመበላት ጥርስ ሆኖ መብላት ይበልጣል ። የኔ ፍልስፍና ይህ ነው ። ከዚህ ዓለም ሕይወት በኋላ ሁሉም ነገር በመቃብር ይካተታል ። አለቀ ። ደቀቀ ። መጨረሻው ኢምፕሪየንት ነው ። ከመቃብር ማይ ምንም የለም ! ከባዶነት በስተቀር ። ከዚህ የተሰየ አስተሳሰብ ሁሉ ያስቀኛል ! ቅዠት ወይም ለልጆች የሚነገር ዓይነት ተረት ነውና ። ኃጢአተኛው ሳርዳናፖልም ሆነ ቅዱስ ሸንሳ ደ ፖል መጨረሻቸው አንድ ነው ! ከመቃብር ማይ ያለው ጭሰማ !

«አዎን . . . ሕይወት ያልተሳካላቸው ሰዎች ፡— ባዶ እግራቸውን የሚፈራጁ ለማኞች ፣ ቀጥቃጮች ፣ እና መከረኞች ያለከንቱ ተስፋ ለመኖር አይችሉም ። ስለዚህ የዘለዓለማዊነት ፣ በመንግሥተ ሰማይ ፣ በነፍስና በመሳሰሉት ማመን አለባቸው ። አፊ ታሪክ . . . ! ቅዠት . . . ! ምንም የሌለው መናጢ ድሃ እግዚአብሔር አለው ። ይህንን የሚነሳው ሰው የለም ። መናጢ ድሃ የሆነ ሰው ለምን በእግዚአብሔር ያምናል ብዬ አልከራከርም ። አልቃወመውምም ። ነገር ግን እግዚአብሔር ለተራ ሕዝብ እንጂ ለኔ ትርጉም የለውም ።»

ይህንን ብሎ ሲጨርስ ከቡን ሚሪዬል አጨበጨቡለት ። ቀጥለውም እንዲህ አሉ ፤

«ንግግር ማለት እንዲህ ነው ፤ ይህ ቀረው የማይባል ፤ መንፈሳዊ የሆነውን ሁሉ ንቆ ሥጋዊ የሆነውን ብቻ መያዝ ። እንዴት ያለ ግሩም ፍልስፍና ነው ፤ በሥጋዊ ነገር ብቻ ካመኑ በምንም ነገር ለመታለል አይቻልም ። እንደ ካቶ አይሰደዱም። እንደ እስጢፋኖስ በድንጋይ አይወገሩም ። እንደ ገና ዳርክ በሕይወት እያሉ በእሳት አይጋዩም ። በሥጋዊ ፍልስፍና ብቻ የሚያምኑ ሁሉ ለምንም ነገር ኃላፊነት የለባቸውም ። እነሱ እስካል ተዋጡ ድረስ ሌላውን ሁሉ በወጡ ተጠያቂነት የለባቸውም ። በትክክለኛም ሆነ በሐሰተኛ መንገድ ሥልጣን በይዙ ፤ በበለጽጉ ፤ በሾሙና በሸለሙ ፤ ለጥቅም በገዙ ፤ ክፋት በሠሩ ፤ ሕሊናቸውን በሸጡ ፤ ለነሱ ይህ ፀሎት ተፈቅዷል ፤ ይህንንም ሁሉ አድርገው በመጨረሻ ወደ መቃብራቸው ሲወርዱ ተጠያቂነት የለባቸውም ፤ ከዚህ የፍላጎት ምን ይፈለጋል ሴናተር ፤ ይህንንም ስል በመሐከላችን አለመግባባት እንዳይኖር ፤ ከላይ የዘረዘርካቸውን ሁሉ ሠርተሃል ማለቱ አይደለም ። ሆኖም ስለፍልስፍናህ እንኳን ደስ ያለህ ሳልልህ አላልፍም ። እናንተ ምርጥ መኳንንት የራሳችሁ የሆነ ፍልስፍና እንዳላችሁ ታወራላችሁ ። ይህ ፍልስፍና እናንተን ምርጦቹን እንጂ ሌላውን ሰው ፤ ተራውን ሕዝብ እንደማይመስከትም ታረጋ ግጣላችሁ ። በጣም የረቀቀና ደስ የሚል ነው ፍልስፍናችሁ ፤ በጣም የረቀቀ ከመሆኑም የተነሳ እናንተ ምርጦቹ እንጂ ተራው ሕዝብ ሊደርስበት አይችልም ፤ ከዚህም በላይ ደግሞ አያንሳችሁም ፤ እነሱ ምርጥ መጓንንት ፤ ተራው ሕዝብ በእግዚአብሔር በያያምን አንቃወምም ትላላችሁና ።»

— 9 —

ስለከቡን ሚሪዬል ባህርይና ስለግል ኑሮአቸው በይበልጥ ለመረዳት እህታቸው ማድሚዚል ባፕቲስቲን ለአብሮ አደጓ ፤ ለቧሽቭሮ እመቤት የጻፈችውን ደብዳቤ ማቅረብ አስፈላጊ ይሆናል ። ደብዳቤው እነሆ ፤

ዴ ከተማ ፤ ታህሳስ 16 ቀን 18—ዓ. ም.

ለተወደድኸው የቧሽቭሮ እመቤት ፤—

ስምሽን ሳናነሳ ውለን ያደርገበት ጊዜ ባይኖርም ዛሬ ደብዳቤ የምጽፍልሽ አንቺን ለማስታወስ ያህል ብቻ ሳይሆን በተጨማሪ የምነግርሽ ሰላለኝ ነው ። ማዳም ማሏር ቤታችንን ስታጸዳጃ ምን ያገኘች መሰለሽ ፤ እንደምታውቁት ሁለቱ መኝታ ቤቶቻችን በኦሮጌ ወረቀቶች የተሸፈኑና ወረቀቶቹም ኖሪ የተቀቡ ናቸው ። የኔው እንግዳ መቀበያ ክፍል አንዳችም ቅራቅምቦ የሌለበት ባዶ ክፍል ነው ። ልብሶቻችንን ካጣጠብን በኋላ የምናስጣቸውም ከዚህ ክፍል ውስጥ ነው ። ወደላይ ርዝመቱ ከአስራ አምስት ሜትር ፤ ጉኑና ወርዱ ከአስራ ስምንት ሜትር አይበልጥም አያንስ

— 39 —

ምም = ቀደም ባለው ጊዜ ጣራው ሰዕል የተሳለበት ሆኖ ቀለመው ወርቃማ ነበር ። እንዳቸው ቤት ወጋግራም ነበረበት ። ሕንጻው ሐኪም ቤት በነበረበት ጊዜ ጣራው በጨርቅ የተሸፈነ ነበር ። የእንጨት ሥራዎቹም በአያቶቻችን ዘመን የታነጹ ናቸው ። ታዲያ ቀደም ብዬ እንዳነሳሁልሽ ማዳም ማሏር ቤታችንን ስታጸዳዳ ምን ያገኘች መሰለሽ ! ግድግዳውን የሸፈነውን የወረቀት ልባስ ልጣ ስታነሳው በእጅ የተሳለ ሰዕል አግኝታለች ። ሥዕሉ ውበት የወጣው ባይባልም እስከዚህም የሚያስከፋ አይደለም ። ከግሪኮች አማልክት አንዱ የሆነው ቴሌማክ ከሮማ አማልክት አንዱ ከሆነችው ከሚኔርቭ እጅ የወር መኰንንነትን ማዕረግ ሲቀዳጅ ያሳያል ። ማዕረጉን የምትሰጠው በእንድ መናፈሻ ሥፍራ ነው ። ስሙን እንዳልነግርሽ ረስቼ ሞለሁ ። ታዲያ ምን ልበልሽ ! ሮማውያን ወንዶችና ሮማውያን ወይዘሮች እስከነጭፍሮቻቸው እስከነአጃቢዎቻቸው የሚታዩበት ነው ሰዕሉ ። በሰዕሉ ላይ ትንሽ የተበላሸ ነገር ስላለበት ማዳም ማሏር በበጋው ወራት ልታሳድሰው አስባለች ። ከዚያ በኋላ የኔ ክፍል ቋሚ «መብያም» እንደሚሆን አልጠረጥርም ! እንዲሁም በጣራው ጥግ ከሚገኘው እነሱተኛ ክፍል፣ ከ «አቲክ» ማዳም ማሏር ጥንታዊ የሆኑ ሁለት ጠረጴዛዎች አግኝታለች ። ጥንት የነበራቸውን ዓይነት ወርቃማ ቀለም ልናስቀባቸው አስበን ነበር ። ነገር ግን ቀለሙን ለማስቀባት አስራ ሁለት ፍራንክ ስለጠየቁን ገንዘቡን ለድሆች ብንስጥ ይሻላል ብለን ወስነናል ። ደሞም ጠረጴዛዎቹ አስቀያሚ ስለሆኑ እኔ በበኩሌ ከጥቁር እንጨት የተሠራ ክብ ጠረጴዛ ቢኖረኝ እመርጣለሁ ።

በተረፈ በጣም ተቆጥቦ ነው የምንኖረው ። ብጹዕነታቸው በጣም ደግ ከመሆናቸው የተነሳ ያላቸውን ሁሉ ለድሆችና ለበሽተኞች አገልግሎት ያውሉታል ። በክረምት ወራት አገሩ በጣም ይበርዳል ቤታችን ግን በመጣኑም ቢሆን ብርሃንና ሙቀት ስላለው ታድላለች ለማለት እችላለሁ ።

መቼም ወንድሜ የራሳቸው የሆነ ልዩ አመልካከትና አኗኗር አላቸው ። አቤን የሆነ ሰው ልዩ አመልካከትና አኗኗር እንዲኖረውም ያሻል ይላሉ ። እስቲ አስቢው ! የቤታችን በር ተቆልፎ አያውቅም ። የፈለገ ሰው በፈለገው ሰዓት ከወንድሜ ክፍል ሰተት ብሎ እንዳይገባ የሚያግደው እንዳችም ነገር የለም ። እሳቸው እንደሆኑ በሌሊት እንኳ ምንም ነገር እያስፈራቸውም «የኔ ድፍረት ከዚህ ላይ ነው» ይላሉ ።

ማዳም ማሏርና እኔ ምን ይደርሳቸው ይሆን እያልን በጣም እንጨት ታለን ። እሳቸው ግን እንድንጨነቅላቸው አይፈልጉም ። ራሳቸውን ለብዙ ዓይነት አደጋ ያጋልጣሉ ። ዝናብና ጉርፍ ባለበት ወራት እቤት እንደመቀመጥ ወጥተው ይሄዳሉ ። የክረምት ወራት ለገብ የማያመጣ ቢሆንም እሳቸው እቤት አይውሉም ። አደገኛ በሆነና በሚያስፈራ መንገድ ያጓዛሉ። በሌሊት እንኳ የሚጓዙበት ጊዜ አለ ።

ባለፈው ዓመት ሳይፈሩ ብቻቸውን ወንበያዎች ካሉበት አገር ሔደው ነበር ። እዚያም ሁለት ሳምንት ያህል ቆይተው ያደህና ተመለሱ ። እኛ

ግን በሕይወት ይመሰሳሉ የሚል ተስፋ አልነበረንም ። ከቢያ እንደተመለሱ ምን አሉ መሰለሽ ! «ወንበዴዎች እንዳይዘርፉኝ ፈርታችሁልኝ ነበር ። ነገር ግን ተመልከቱ» ብለው እንደ ትልቅ ሳጥን ከፍተው በውስጡ የነበረውን እንቁ አሳዩን ። «ይህ ሁሉ ከአምብረ ካቲድራል ተዘርፎ የነበረ ሁለት ንብረት ነው ። ዘራፊዎቹ ግን ለኔ አምጥተው ሰጡኝ» አሉን ። ታዲያ አይገርምሽም ! እኔ ግን ሳልወቅሳቸው አላሰፍኩም ። ማለቱ ሰው በሌለበት ሰዓት . . .

ወንድሜ አደጋ ላይ እንዳይወድቁ ሁል ጊዜ እጸልይላቸዋለሁ ። ማዳም ማሲርም እንዲሁ ። በእሳቸው ላይ አንዳች አደጋ ቢደርስ ምን ይውጠኛል ! እሳቸው በሞቱ እኔም መሞቱ አይቀርም ። ቀደም ብሎ ማዳም ማሲር ከኔ ይበልጥ ጎ ስጋላቸው ነበር አሁን ግን ሁለታችንም ከሁኔታቸው ጋር ተላም ደናል ። ከመጸለይ በስተቀር ምን ለማድረግ እንችላለን ! ጸልዩን ወደመኝ ታችን ሒደን እንተኛለን ። ዲያብሎስ ከቤታችን ሊገባ ቢሻ የሚከለክለው ነገር የለም ። ይሁን እንጂ ምን የሚያስፈራን ነገር አሉ ! ኃያሉ እግዚአብሔር እያሰ የሚያስፈራን አንዳችም ነገር አይኖርም ።

ወንድሜ አንዳችም ቃል ሳይናገሩ ምን እንደሚፈልጉ አውቃለሁ ። እና ተስፋችንን በእግዚአብሔር ላይ ጥለን እንኖራለን ።

ወዳጄ የዐቨቭሮ አመቤት ፡—

ዘመድሽ የሆኑትና የተቀደሱት ሙሴ ካርዲናል እንዲጸልዩልን አደራ በይልን ። ውድ የሆነጅ ሲልቫኒ አንቺ ዘንድ የምትቆየው ላጭር ጊዜ ስለሆነ እንኳን ደብዳቤ ያልጻፈችልኝ ! ጊዜዋን ለኔ ደብዳቤ በመጻፍ ማግኘት የለባችሁም ። ሽጋ ልጅ ነች ። ከሷ የምትጠብቁውን ሁሉ ታደርጋለች ። ደሞም ትወደኛለች ። ከዚህ በላይ የምመኘውም የለኝ ። በእንቺ በኩል የላከችልኝ ስጦታ ደርሶኛል ። በጣምም አስደስቶኛል ። ጤናዬ ክፉ አይደለም ። ሆኖም በዋለ ባደረ ሰውነቴ እየቀጠኝ ይሔዳል ። በይደህና ሁኝልኝ ። የምጽፍበት ወረቀት አልቆብኛል ። ስለዚህ ከዚህ ላይ ማቆም አለብኝ ። መልካም ምኞቱን እየገለጽሁ . . .

ባጥቲስቲን ።

ተጨማሪ ፡—

የወንድምሽ የልጅ ልጅ በጣም ደስ የሚል ልጅ ወጥቶታል ። ትሩን ትሩ አንድ ሰውዬ ኮርቻ ላይ ተቀምጦ ሲያልፍ አየና «በጉልበቱ ላይ ያለው ምንድነው ?» ሲል ጠየቀኝ ። ፈረሰኛው በእርግጥም የአደጋ መከላከያ በጉልበቱ ላይ አድርጎ ነበር ። ለመሆኑ ዕድሜው አምስት ዓመት ሊሞላው መቃረቡን አውቀኛል ? በጣም ደስ የሚል ልጅ ነው ። ታናሽ ወንድሙም እሮጌ መጥረጊያ እየገባተተ እንደጋሪ ነጂ ሆኖ ! ሆዋ ! ሆዋ ! ይለዋል ።

ከዚህ ደብዳቤ ለመረዳት እንደሚቻል ማድረግል ባጥቷልና ማገም ማረር የአቡነን ጠባይ ደህና አድርገው ያውቁ ነበር ። እንደጠባያ ቸውም ይይዟቸው ይታዘዙዋቸውም ነበር ። አደጋ ሊያደርስባቸው የሚችል ፀኒታ ሲፈጠርም አደጋው ከመድረሱ በፊት ይተዉ ይሏቸው እንደሆነ እንጂ ድርጊቱ ካለፈ በኋላ አንዳችም ቃል አይተነፍሱም ነበር ።

— 10 —

ከዚህ ከተማ አቅራቢያ ከሰው ተገልሎ የሚኖር አንድ ሰውዬ ነበር ፤ ገፍ የማባል ። በፈረንሳይ አብዮት ዘመን የገገው ነገሥቱ መንግሥት ፈርሶ የሬፑብሊክ መንግሥት እንዲመሠረት ይታገል የነበረውና በወቅቱ ሽብር ሲያካሄድ የነበረው ብሔራዊ ምክር ቤት አባል ነበር ።

በዚህ ከተማ አካባቢ የዚህ ሰውዬ ስም ሲነሳ የማይረበሽና ስቅጥጥ የማይል አልነበረም ። በጣም ግፈኛ ነበር ይላሉ ። ብዙ ሰዎች እንደጆሩ አሞራ ይቆጥሩት ነበር ። እንደ ጆሩ አሞራም ገለል ብሎ ብቻውን ይኖራል። ከአብዮቱ በኋላ ንጉሣዊ አገዛዝ እንደገና አንሰራርቶ ሥልጣን በያዘበት ወቅት ንጉሡ የሞት ቅጣት እንዲያየንበት ድምጽ ሰጥተው የነበሩት የቀድሞው ብሔራዊ ምክር ቤት አባሎች ከአገር እንዲሰደዱ ሲበየንባቸው ይህ ሰው ግን ንጉሡ በሞት እንዲቀጣ ድምጽ ሳይሰጥ ቀርቶ ስለነበረ እንደሌሎቹ አልተሰደደም ። እንዲያውም ከወታደር ፍርድ ቤት እንኳ አልቀረበም ። ከሞት ቅጣት በይሆን ከሰደት በመትረፉም ብዙዎቹን ሳያስገር ምና ሳያስቆጣ አልቀረም ።

ከዚህ ከተማ አርባ አምስት ደቂቃ ያህል ከሚያስኬድ ሥፍራ ፡ ከገ በሬዎች መንደርና ከአውራ ጉዳና ራቅ ብሎ ከአንድ ከአልተገራ ሸለቆ ውስጥ እንደአውራ ብቻውን ዋሻ ውስጥ ይኖራል ፤ ይህ ገፍ በሚል ስም የሚጠራው የቀድሞው ብሔራዊ ምክር ቤት አባል ። እሱ በዚያ ዋሻ መኖር ከጀመረበት ጊዜ አስቀድሞ ወደዚያ ሥፍራ የሚወስድ የእግር መንገድ ነበር ። ከጊዜ በኋላ ግን የግር መንገዱን ማር በላው ።

አቡነ ሚሪዬል ስለዚህ ሰውዬ ብዙ ጊዜ ያስባሉ ። ወደሚኖርበት ሸለቆ አሻግረው እየተመለከቱ ፤ «ከዚያ ሥፍራ አንዲት ብቸኛ ነፍስ አለች» ይላሉ ። ሰውዬውን ለመገባባት አስበው ከበታቸው ወጥተው ራመድ ካሉ በኋላ ሃሳባቸውን ቀይረው ወደበታቸው የሚመለሱበት ጊዜም ነበራቸው ። ይኸውም አቡነ ሚሪዬል እንደሌሎቹ ሰዎች ሁሉ ሰውዬው ክፉና አደገኛ ሰው ነው ብለው ያምኑ ስለነበረ ነው ። ሆኖም ሳለ መንፈሳቸው አያርፍም ። «የበግ እረኛ በጉ ቢታመምበት በጉ አስጠላኝ ብሎ አይተው ውም ። እኔም የዚህን ሰው ነፍስ ማዳን አለብኝ» እያሉ እንደገና ከሕሊና ቸው ጋር ይታገላሉ ።

— 42 —

አቡነ ሚሪዬል ሃሳባቸውን መቁረጥ አቅቷቸው እንዲሁ ሲያመናምኑ ሳሉ በከተማው ውስጥ አንድ ወሬ ተነሣ ። «ሰውዬው ታሚል . . . ሽባ የሚያደርግ ደቂ አድርቦታል . . . የሚያገለግለው ወጣት ልጅ ሐኪም ፍለጋ ወደከተማው መጥቷል . . . ሰውዬው እስከ ነገ ድረስ ባሕይወት የሚቆይ አይመስልም» የሚል ነበር ወሬው ። ዜናውን ከሰሙት መሐከል «እግዚአብሔር አይማረው !» ያሉም አልጠፋም ።

ስለሰውዬው መታመም እንደሰሙ አቡነ ሚሪዬል ዘንጋቸውን ይዘው ካባቸውን ደርበው ሊጠይቁት ለመሔድ ጉዞ ተነሱ ። ካባቸውን የደረበት አሮጌ ቀሚሳቸውን እንዲሸፍንላቸው ብቻ ሳይሆን መሸት ሲል ብርድ ሳይወርድ አይቀርም በማለትም ጭምር ነበር ።

ተጉዘው ተጉዘው ጀምበር ልትጠልቅ በተቃረበችበት ሰዓት ከሸሐ ቆው ደረሱ ። አንድ ጉድዳ ዘልለው ፣ አንድ ጥሻ አልፈው ፣ የጭራሮ አጥር ያለበትንም አልፈው ገለጥ ካለ ሥፍራ ደረሱ ። ልባቸው በፍርሃት ድው ድው ቢልባቸውም ፍርሃታቸውን አሸንፈው ራሳቸው ራሳቸው ብለው ሔደው ከአሸማ ቁጥቋጥ በስተጀርባ ዋሻውን አገኙት ።

ዋሻው ደሳለ ሳጆ የመሰለ ፣ ጣራው ገዛቅ ያለ ፣ አነስተኛና ንጹህ ነበር ። ከበስተውጭ በምስማር የተያዘ ሐረግ አለበት ።

ሸቡቱው አዛውንት ፣ ዜ ፣ ከመግቢያው በር በስተውጭ አሮጌ ወንበር ላይ ተቀምጦ በመጥለቅ ላይ ያለቸውን ጀንበር ያስተውላል . . . ፈገግ ብሎ ። ከወንበሩ አጠገብ አንድ ወጣት ልጅ ቆሚል ። እረኛ ነው ወጣቱ . . . የሸቡቱው አዛውንት አገልጋይ ። አቡኑ በደረሱበት ወቅት ልጁ ለአዛውንቱ ጣሳ ወተት ሲያቀርብለት ነበር ። «አያስፈልገኝም . . . አመለግናለሁ» አለው አዛውንቱ ለወጣቱ እረኛ ።

አቡኑ ጠጋ አሉት ። ሸቡቱው አዛውንት የአግራቸውን ኮቲ ለምቶ ፊቱን ወደ እሳቸው አሳረ ። በጣምም የተገረመ መሰለ ። «እዚህ መኖር ከጀመርሁበት ጊዜ አንስቶ እስከሳፊ ድረስ አንድም ሰው ይህንን ቦታ ረግ ጠት አያውቅም . . . ማን ነዎት ጌታዬ ?» አላቸው ።

«እንኳን ደህና መጡ እባላለሁ» አሉት ።

«እንኳን ደህና መጡ . . . ? ይህንን ስጽ ከዚህ ቀደም የሰማሁት ይመስለኛል . . . ሰዎች 'በጼሶ እንኳን ደህና መጡ' ብለው የሚጠሩዎት እርሰዎን ነው ?»

«አዎን . . . ልክ ነህ ።»

ሸቡቱው አዛውንት ትንሽ ፈገግ አለና ፣ «እንዲህ ከሆነ የኔም አቡን ነዎት ማለት ነው ?» አላቸው ።

«ሳልሆን አልቀርም ።»

«ወደ ውስጥ ይግቡ ጌታዬ» ብሎ ሊጨብጣቸው እጁን ዘረጋ ። እሳቸው ግን እጁን በመጨበጥ ፈንታ ፤ «ታምመሃል ብለው ነግረውኝ ነበር ። ነገር ግን አልታመምክም ። ወሬው ውሸት በመሆኑም ደስ ይለኛል» አሉት ።

«እየተሻለኝ ሔዷል» አላቸውና ለአጭር ጊዜ ዝም ብሎ ቆየ ። ቀጠል አድርጎም «በቻ ምን ያረጋል . . . ከሦስት ሰዓት በኋላ እንደምሞት አውቃለሁ . . . ዶክተር ቢጤ ነኝ ጌታዬ . . . የመጨረሻዋ ሰዓት ስትቃረብ ይሰማኛል ። ሰውነቴ እየቀዘቀዘ ሔዷል ። ትናንትና እግሮቼ ብቻ ቀዝቅዘው ነበር ። ዛሬ ግን ቅዝቃዜው እስከጉልበቴ ድረስ ወጥቶ ይሰማኛል ። አሁን ወደ ወገቤ በመውጣት ላይ ነው ። ቅዝቃዜው ከልቤ ሲደርስ አለቀልኝ ማለት ነው» ብሎ ጀምበሯን መልክት አሰና «ውብ ነች . . . አይደለችም እንዴ ? በውጭ የተቀመጥሁት አካባቢዬን ለመጨረሻ ጊዜ ለማየት ነበር» ብሎ ዓይኑን ወደ አቡኑ መልሶ «ለሞት የተቃረበን ሰው ለመጠየቅ መምጣትዎ ደግ ነው . . . ሲያነጋግሩኝ ከፈለጉም ይደክመዋል ብለው አይስጉ . . . በእንዲህ ያለ ሰዓት ከሰው ጋር መሆን ጥሩ ነው» ብሎ ንግግሩን በመቀጠል «እስከነገ ጠዋት ፣ እስከነጋቱ ድረስ ብቆይ ደስ ይለኝ ነበር ። ነገር ግን ከሦስት ሰዓት በላይ በሕይወት እንደማልቆይ አውቃለሁ ። ከሦስት ሰዓት በኋላ ጭሰማ ይሆናል ። በቻ . . . ቢሆንስ ምን አለበት ! ለሞት ብርሃን አያሻውም ። ቢያሻውም በከጭክብት ብርሃን እሞታለሁ» አላቸውና ዓይኑን ወደ ወጣቱ ልጅ አዙሮ «ሔደህ ተኛ ። ትናንትና ሌሊት ሳትተኛ ስላደርህ ይክሞሃል» አለው ።

ልጁ ወደ ውስጥ ገባ ። ሲገባም ሳለ ሸብቶው አዛውንት በዓይኑ ተከተለው ። «እሱ በተኛበት ሰዓት እሞታለሁ» ሲል አሰበ ፤ «እንቅልፍና ሞት መልካም ጎረቤቶች ናቸው ፤»

አቡነ ሚሪዬል በሸብቶው አዛውንት አነጋገር እጅግም አልተደሰቱም። ለሞት ተቃረብሁ የሚል ሰው የሚናገረው ዓይነት አልሆን አላቸው ። እሳቸውንም «በጽዕነትም» ባይሳቸውም እንኳ እንደ ካህን «አባ» ብሎ በመጥራት ፋንታ «ጌታዬ» እያለ መናገሩን አልወደዱለትም ። ሸብቶው አዛውንት አብዮተኛ ስለነበረና በአብዮቱ ወቅት እያንዳንዱ ሰው «አንቱ» የሚለውን ትቶ «አንተ» ወይም «ዜጋ» ብሎ ይጣራ እንደነበረ አስታውሰው «ጌታዬ» ብሎ ስለጠራቸው አጻፋውን ለመመለስ ያህል «ዜጋ» ሊሉት ቃጣቸው ። በጊዜው አብዮታዊ ባለሥልጣን ስለነበረም የዚያን ጊዜ ድርጊቱን አንስተው ሊወቅሱትም ዳዳቸው ። እሳቸው ይህንኑ በሃሳባቸው ሲያስላስሉ ሳሉ ሸብቶው አዛውንት በትህትና ሲያስተውላቸው ነበር . . . ለሞት የተቃረበ ሰው የሚያሳየው ዓይነት ትህትና ።

በሁለቱ መሐከል የሚታየው አመለካከት ቅራኔ የተመለከት አመለካከት ነበር ። አቡነ ሚሪዬል ከሌላ ሰው ጋር በሚሆኑበት ጊዜ አመለካከታ

ቸው ሰውን የሚሰብና የሚያቀርብ እንዲሁም ደስ የሚል ሆኖ ሳለ የአሁኑ አመለካከታቸው ግን ወቀሳ ያዘለ ነበር ። ሸቡቸው አዛውንት የቀድሞው ምክር ቤት አባል በመሆኑ እንደ ሕገወጥ ሰው ቆጠሩት ። ሰብአዊ በንነትም የፈቀው መስሎ ታያቸው ።

ከወገቡ በላይ ቀጥ ያለ ሰው ነው ገዢ ። ድምጹ ግን ይንቀጠቀጣል ። ዕድሜው ከሰማንያ ዓመት በላይ ቢሆንም የአካል ጥንካሬ ይታይበታል ። በመኑ የፈጠራቸው የዚህ ዓይነት ሰዎች በብዛት ነበሩ ። ጊዜ የፈተነው መሆኑ ከአቋሙና ከአነጋገሩ ያስታውቃል ። ለሞት የተቃረበ ቢሆንም የጤነኛ ሰው ሁኔታ ይታይበታል ። ብሩህ አመለካከቱ ፣ ብርቱ አነጋገሩ ፣ እና ጠቅላላ አቋሙ ሞትን የሚፈታተን ይመስላል ። አዝራኤል ፣ የአሰላ ሞች መልአክ ሞት ቢያየው ኖሮ በሸሸው ነበር ፤ ለሞት ቢተቃረበበት በዚያ ሰዓት እንኳ ፊቱ ሳይ የነጻነት መንፈስ ይነበብበት ነበር ። አግሮቹ ግን አይንቀሳቀሱም ። ሞት አጥብቆ የያዘው አግሮቹን ነበርና ። ጭንቅላቱ ግን ሕያው ነው ። ብርሃን የተገናኝፈው ይመስላል ። በምስራቃውያን አፈ ታሪክ ከታች ዕብን በረድ ፣ ከሳይ ሥጋ ለጣሽ የሆነ ንጉሥ አለ ይባላል ። ገዢ የሱ ብጢ ነበር ።

አቡነ ሚሪዬል በአጠገባቸው በነበረ ድንጋይ ላይ ወርደው ቁጭ አሉና «እንኳን ደስ ያለህ» አሉት ።

«ለምን ነ?»

«ንጉሡ ይገደል ብለህ ድምጽ ሳትሰጥበት በመቅረትህ ነኝ ነ» አሉት ወቀሳ ባዘለ አነጋገር ። ሸቡቸው አዛውንት ግን የአቡኑ አነጋገር ወቀሳ አዘል መሆኑን ሌብ አላለውም ።

«እምብዛም 'እንኳን ደስ ያለህ' ባያሉኝ ጌታዬ . . . ነ» አላቸውና በከረረ ድምጽ ፣ «የጭቆና አገዛዝ እንዲገረሰስ ድምጽ ሰጥቻለሁ» አላቸው።

«ምን ማለትህ ነው ነ?»

«የጭቆና አገዛዝ ምንጩ ድንቁርና ነው ። የንጉሡን አገዛዝ ያመጣውም ድንቁርና እንጂ ሌላ አይደለም ። የሰው ልጅ መጥፋት ያለበት በንጉሥ ሳይሆን በሳይንስ ብቻ መሆን ይገባዋል ።»

«ሕሊናስ ነ?»

«ሳይንስና ሕሊና ምን ለያቸው? አንድ ናቸው ። ሕሊና በእያንዳንዱ እንደ ውስጥ ያለ ሳይንስ ነው ። ከዚህ የተለየ ነገር የለውም ።»

የገዢ አነጋገር ከጠበቁት ውጭ ስለሆነባቸው አቡነ ሚሪዬል በጥምና አዳመጡት ። አሉም ንግግሩን ቀጠለ ፤ «ሉዊ 16ኛ ይገደል በተባሉ ጊዜ

በእርግጥም አልተስማማውም ። የሰውን ሕይወት እንዳጠፋ መብት አለኝ ያልከብት ጊዜም የለም ። ነገር ግን ሽርመጥና ፣ ባርነት ፣ የድንቁርና ጭለማ ፣ በአጠቃላይም ጭቆና እንዲጠፋ ድምጽ ሰጥቻለሁ ። የሬፑብሊክ መንግሥት እንዲመሠረት ታግያለሁ ። ለሰው ልጅ ወንድማማችነት ፣ ለሰው ልጅ ስምምነት ፣ ለጎሕ መቅደድ ድጋፍ ሰጥቻለሁ ። አድልዎና ጥፋት ከምድረ ገጽ እንዲጠፉ የበኩሴን አስተዋጽኦ አድርጌአለሁ ። የእነዚህ ሁሉ መጥፋት ለብርሃን መፈንጠቅ አስፈላጊ ነውና ። ለሰው ጥያቄ ምንው ሁላችንም አሮጌው ሥርዓት እንዲፈርስ አድርገናል ። የመከራ ምንጭ የነበረው አሮጌው ሥርዓት መፍረሱም የደስታ ምንጭ ሆኗል ።»

«ሁለንተና ደስታ አልሆነም! » አሉት አቡኑ ።

«አዎን ሁለንተና ደስታ አልሆነም . . . ሻግር የተቀላቀለበት ነበርና ። እና በ1814 ዓ.ም. የቀድሞው ሥርዓት እንደገና ሲመለስ ያ ደስታ አከተመ። ያሳዝናል ! ሥራችን የሚተላ አልሆነም ። የቀድሞው ሥርዓት መፍረስ እውን ሆኖ ቢታይም የቀድሞ አስተሳሰብ በፍጹም ሊጠፋ አልቻለም ። ቀድሞ የነበረውን አለአግባብ መበልጸግ ፣ በሥልጣን መባለግና የመሳሰሉትን ማጥፋት በቂ አይደለም ። ነባር ልምዶችም መቀየር አለባቸው ። አስቢያ ‘አለባብሰው ቢያርሱ በአረም ይመለሱ?’ እንደሚባለው ነው ።»

«ያፈረሳችሁትን አፈረሳችሁ ። ማፍረስ አስፈላጊ የሚሆንበት ጊዜ የሰም ለማለትም አይቻልም ። ዳሩ ግን በማፍረስ ድርጊት ላይ ቁጣ ሲታከልበት ድርጊቱን እጠራጠረዋለሁ !» አሉት

«የመብት ጉዳይ ቁጣን ያስከትላል ጌታዬ . . . በመብት ምክንያት የሚነሳውም ቁጣ የዕድገት አንዱ ገጽታ ነው ። ለማንኛውም ከክርስቶስ ልደት ወዲህ በሰው ልጅ ታሪክ ውስጥ ከታዩት ድርጊቶች በሙሉ የፈረንሳይ አብዮት ታላቁ እንደሆነ አይጠራጠሩ በእርግጥ የተሟላ አብዮት አልነበረም ። ነገር ግን በጣም ከፍተኛ አብዮት ስለመሆኑ የሚጠራጠር ሊኖር አይችልም ። የፈረንሳይ አብዮት ያልታወቁትንና ሕብረተሰብ ነክ የሆኑትን ኃይሎች ነጻ አውጥቷል ። ለሰዎች ርዕታ ፣ ርካታና ጮራ ፈንጥቋል ። በአለንበት ዓለም ላይ የሥልጣኔ አየር እንዲነፍስ አድርጓል ። ለሰው ልጅ ቅዱስናን አገናኝቶል ። ጥሩ ነገር ነው ።»

«ነው ? 1793 ዓ.ም. !» አሉት ።

«አዎ . . . ! 1793 ዓ.ም. . . . ! ይህንንም እንደሚያነሱብኝ አውቅ ነበር ። ለአንድ ሺ አምስት መቶ ዓመታት የአብዮት ደመና ሲዳምን ኖረ ። በመጨረሻም አብዮቱ ፈነዳ ። መብረት . . . ነገድጓድ . . . !»

አቡኑ ባይናበዙም ከውስጣቸው አንዳች ነገር የሞተ መስሎ ተሰማቸው ። ሆኖም ስሜታቸውን ያበቀው እንዲህ አሉት ፤ «ዳኛ የሆነ ሰው በፍትህ ስም ይናገራል ። ካህን የሆነም ሰው በአብዛኝነት ስም ይናገራል ።

አሳቸውም በከፍተኛ ደረጃ ያለ ፍትህ ነው ። በመብረቅና በነገድንድ ስም ጥፋት መሥራት አይገባም» አሉትና አተኩረው አዩት ። «ሕጻኑ ሉዊ 17ኛስ ?» ሲሉ ጠየቁት ቀጠል አድርገው ።

በዚህ ጊዜ ሸበቶው ገፍ እጁን ዘርግቶ የአቡኑን ክንድ ያዝ አደረገና «አዎን . . . ሕጻኑ ሉዊ 17ኛ በታምፕል ግምብ ውስጥ ተሰውቷል ። ደሀንና ለማን ነው ያዘኑት ? ሉዊ 17ኛ ሕጻን ስለነበረ ነው ያዘኑት ወይንስ ንጉሥ ስለነበረ ? ያዘኑት ሕጻን ስለነበረ ከሆነ ከእርስዎ ጋር እኔም አዝናለሁ ። ያዘኑት ንጉሥ ስለነበረ ከሆነ ግን ስለዚህ ጉዳይ አስተያየት ርመሰጠት ጊዜ ያስፈልገኛል» አላቸውና ንግግሩን በመቀጠል ፤ «የወንበዴው ካርቱሽ ወንድም ሌላው ምንም ጥፋት ያልሠራ ሕጻን ልጅ በግሬቪ አደባባይ በብብቱ ተሰቅሎ ተገድሏል ። የወንበዴው ካርቱሽ ወንድም ከመሆኑ በስተቀር አንዳችም ጥፋት ያላጠፋ ሕጻን ልጅ ነበር ። ሉዊ 17ኛም የሉዊ 15ኛ የልጅ ልጅ ከመሆኑ በስተቀር አንዳችም ጥፋት ያላጠፋ ሕጻን ልጅ ነበር ። ሕንደኛው ሕጻን ልጅ በግፍ በመገደሉ እንደማዝን ሁሉ ሁለተኛውም በግፍ በመገደሉ አዝናለሁ» አላቸው ።

«ሁለቱን ስሞች ማገናኘትህ ትክክል አይመስለኝም ።»

«ካርቱሽንና ሉዊ 15ኛን ? የተኛውን ስም ነው የሚቃወሙት ?»

ለአጭር ጊዜ ዝምታ ሆነ ። አቡኑ በመምጣታቸው ሳይጸጸቱ አልቀሩም ። ውስጣዊ ፍርሃትም ተሰማቸው ።

የሁለቱ ክርክር ቀጠለ ።

«የእውነትን ጥሬ ገጽታ ለማየት አይወዱም ጌታዬ» አላቸው ሸበቶው ገፍ ፤ «አያሱስ ክርስቶስ ግን የእውነትን ጥሬ ገጽታ ለማየት አይፈራም ነበር ። በትር ይዞ ገብቶ ቤተ መቅደሱን እንዳጸዳው ላስታውስዎት ይገባኝ ይሆን ? አያሱስ ክርስቶስ በሁለቱ ሕጻናት መሐከል ልዩነት ባላደረገም ነበር ። የወንበዴውን ባርናባስ ልጅና የንጉሥ ሔሮድን ልጅ በአንድ ዓይን መመልከት አያሳፍረውም ነበር ። ዋናው ቁም ነገር የሕጻናቱ ንጽሕና ነው ። ንጹህ ለመሆን የንጉሥ ልጅ መሆን አያሻም ። የቡትቶ ለባሽም ልጅ ንጹህ ሊሆን ይችላል ።»

«እሱስ እውነት ነው» አሉት አቡነ ሚሪዬል ዝቅ ባለ ድምጽ ።

«የሉዊ 17ኛን ስም ካነሱባኝ ዘንዳ ለመግባባት እንሞክር ጌታዬ . . . ከታላቅ ቤተሰብም ይወለዱ ከብዙሃኑ ለንጹሐን ፣ ለሰማዕታት ፣ ለሕጻናት ማዘን ይገባናል ። በዚህ ከተስማሙልኝ ከ1973 ዓ. ም. በፊት የነበረውንም ሁኔታ ማስታወስ ይገባናል ። ሉዊ 17ኛ ማልቀስ ካለብን ከዚያ በፊት ለነበሩትም ማልቀስ ይገባናል ።»

«ለሁሉም ነው የማለቅሰው» አሉት አቡኑ ።

«በእኩል ደረጃ . . . ? በእኩል ደረጃ ካላሉ ለነገሥታት ልጆች ከማልቀስ ይልቅ ለብዙሃኑ ልጆች ይበልጥ ማልቀስ ይገባል ። ለረጅም ዘመናት የተስቃዩት እነሱ ናቸውና !»

አሁንም ዝምታ ሆነ ። ሸበቶው ገፍ አንድ እጁን ተደግፎ ቀና አለ ። በአውራ ጣቱና በአመልካች ጣቱ ጉንጨን ያዝ አድርጎ አቡኑን አተኩሮ አያቸው ፤ «ይስመኝ» እንደማይታ ። ቀጥሎም በኃይል ቃል ተናገራቸው ፤ «አዎን ጌታዬ . . . ! ሕዝቡ ለረጅም ዘመናት ሲሰቃይ ኖሯል ። ይህ ብቻም አይደለ . . . » አለና ፤ «እረ ለመሆኑ ስለሉዊ 17ኛ የጠየቁኝና ጉዳዩን ያነሱብኝ ለምንድነው ? እኔክ አላውቅትም ። ከዚህ ቦታ ከመጣሁበት ጊዜ ጀምሮ ብቻዬን ነው የኖርኩት ። ከዚህ ወጥቼ አላውቅም ። አሁን ካዩት ትንሽ ልጄ በሰብተር ከሰው ጋር ተገናኝቼም አላውቅ ። በእርግጥ ስለእርስዎ ስም የተምታታ ወሬ ሰምቻለሁ ። የስምዎም አጠራር የተምታታ ሆኖ አግኝቼዋለሁ ። ግን ስለሱ ግድ የለም . . . ምንም ለውጥ ሊያመጣ አይችልም» አለና «በነገራችን ሳይሆን ሠረገላዎ ወይም አለ ? ድምጹን አልሰማሁም ። መንታ መንገድ ካለበት ሥፍራ ፣ ከጥሻው ማዶ አቁመውት ይሆን የመጡት ? ለማንኛውም አላውቅትም ብያለሁ ። በእርግጥ አቡን መሆንዎን ገልጸውልኛል ። ነገር ግን አቡን መሆንዎ ስለምግባርዎ ስለሥራዎ ፣ ስለውስጣዊ ባህርይዎ ምንም ነገር አይነግረኝም ። ስለሆነም እንደገና ልደግመውና እርስዎ ማን ነዎት . . . ?

«አቡን ማለት በቤተክህነት ዘንድ እንደልዑል እንደሚቆጠር ይገባኛል ። የዴ አቡን መሆን ቀላል ነገር አይደለም ። ከብሩም ገቢ ውም ከፍተኛ መሆኑን አውቃለሁ ። በዓመት ቋሚ የሆነ 15ሺ ፍራንክ . . . ተጨማሪ ገቢ 10ሺ ፍራንክ . . . በጠቅላላው በዓመት 25ሺ ፍራንክ ። አሽከሮችና ገረዶች አሉት ። አቡን የሆነ ሰው ተንደላቅቆ እንደሚኖር ፣ በዕለተ አርብ የዶሮ ሥጋ እንደሚበላ ፣ በሠረገላ እንደሚጓዝ ፣ አንድ አሽከር ከሬት አንድ አሽከር ከኋላ ሆነው እንደሚያጅቡት ፣ መኖርያ ቤቱ ከቤተ መንግሥት እንደሚያንስ . . . ይህንን ሁሉ አውቃለሁ ጌታዬ ። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ጫማ እንኳ አልነበረውም ! የሆነ ሆኖ ምናልባት ጥበብ ሊያስተምሩኝ አስበው ከሆነ የመጡት በቅድሚያ ስለእርስዎ ውስጣዊ ባህርይ ለማወቅ እሻለሁ ። እና ማን ነዎት ? ከማን ጋር እነጋገራለሁ ልበል?»

አቡኑ አንገታቸውን ሰብረው ፡ «ከትል የማልበልጥ ሰው ነኝ» አሉት ።

«በሰረገላ የሚጓዝ ትል ?» ሲል ጮኸባቸው ።

«የፈለግኸውን በል ። እንደዘረዘርከውም በሠረገላ መጣሁ ልበል ። ሠረገላውም ከጥሻው ማዶ አለ ልበል ። በዕለተ አርብ የዶሮ ሥጋ ይቀር

ብልኛልም ልበል ። የዓመት ገቢዬም ሀያ አምስት ሺ ፍራንክ ነው ልበል ። የገዘፈ መኖሪያ ቤትና አሽከሮችም አሉኝ ልበል ። ነገር ግን እነዚህ ሁሉ የአቡን ግዳጄን ለመፈጸም እንደማያስችሉኝ ምን ማስረጃ አለህ ? የ1793 ዓ. ም. ድርጊትም ሊወገድ የሚቻል አልነበረም የሚያስኝ ማስረጃስ የት አለ ?» አሉት ።

ሸበቶው ገፍ ግንባሩን በእጁ ጠራረገው ፤ ከፊቱ ጉም ጠርጎ ለማንሳት እንደፈለገ ሁሉ ። «መልስ ከመስጠቴ በፊት ይቅርታ እንዲያደርጉልኝ እለምንዎታለሁ . . . ስህተት መሥራቴን ተገንዝቤአለሁ ጌታዬ ። እንግዳዬ እንደመሆኑም መጠን ላኩበሮት ይገባኝ ነበር ። ምሁራዊ ክርክር ይዘንም ሳለን ስለስነዘሩት ሃሳብ ምሁራዊ መልስ በመስጠት ፈንታ ስለህብትዎና ተንደላቅቀው ስለመኖርዎ በክርክራችን ውስጥ ጣልቃ ማስገባት አይገባኝም ነበር ። ከአሁን ወዲያ እንዲህ ያለውን ሁሉ ከክርክራችን መሐል ጣልቃ እንዳሳስገባ ታል ገብቼልዎታለሁ ።»

«እግዚአብሔር ይስጥልኝ» አሉት ።

«አሁን . . . ለጠየቁኝ ጥያቄ መልስ ልስጠት ። ብቻ . . . ከምን ላይ ነበርን ? ምን ነበር የሚሉኝ ? የ1793 ዓ. ም. ድርጊት አስከፊ ነበር ነው የሚሉት ?»

«አዎን በጣም አስከፊ ነበር ። የሰውን አንገት ቆርጦ የሚጥሰው መሣሪያ ፤ ጊሎቲን የሰዎችን አንገት ቀርጥፎ ሲጥል ማራት በደስታ ያጨበጭብ ነበር ። ስለሱ ምን አስተያየት አለህ ?»

«የሉዊ 14ኛ ወታደሮች የፈረንሳይ ፕሮቴስታንቶችን ያጨፈጭፉ በነበሩበት ወቅት ቦሱዌ ንሴብሆ ለእግዚአብሔር ብሎ ይዘምር ነበር ። እርስዎስ ስለሱ ምን አስተያየት አሎት ?»

ጥያቄውን በጥያቄ መመለሱ አቡኑን አፋጠጣቸው ። እንደ ወስፌም ከልባቸው ገብቶ ጠቅ አደረጋቸው ። መልስ አጥተው ለተወሰነ ጊዜ ዝም አሉት ። ስለቦሱዌ እንዲህ መናገሩም አበሳጫቸው ። እንደላቸው ያለ ታላቅ ሰው እንኳ የሚያከብረውን ሲያዋርዱበት ልቡ ይቆስላልና ።

ሸበቶው ገፍ ትንፋሹ ቁርጥ ቁርጥ ቢልበትም ክርክሩን ቀጠለ ፤

«የፈረንሳይ አብዮት በሰው ልጅ ታሪክ ውስጥ ከታዩት ድርጊቶች በጣም ከፍተኛው ከመሆኑም በላይ 1793 ዓ. ም. በዘመኑ ለነበረ ጥያቄ ምላሽ ሰጥቷል» አላቸው ፤ «የፈረንሳይ አብዮት በጣም አስከፊ ነበር ይላሉ ጌታዬ ። ነገር ግን ለመላው ንጉሣዊ አገዛዝ ምን ቅጽል እንስጠው ? ካርዬ ወንበዴ ነበር እንበል ። ነገር ግን ሞንትሬቪልን ምን ብለን እንጥራው ? ፉሲዬ ቴንቢል መሠሪ ነበር እንበል ። ነገር ግን ላሚኖ—ባቪልን ምን ብለን እንጥራው ? ሜይላር ክፉ ሰው ነበር እንበል ። ነገር ግን ሶል

ታሻንን ምን ብለን እንጥራው ? ታላቅዬው ዱሼን አውራ ነበር እንበል = ነገር ግን ሌተሊዬን ምን ብለን እንጥራው ? ገፍርዳን—ከጥ—ቲት ዋራት ነበር እንበል = ነገር ግን የሉሸዋን መስፍን ምን ብለን እንጥራው ?» ብሎ ንግግሩን በመቀጠል ፤ «ለንግሥት ማሪ አንቷኔት አዝናለሁ ጌታዬ = ነገር ግን ለምስኪኗ ሀጉዌኖት ሴትም አዝናላታለሁ = ይህች ምስኪን ሴት በ1685 ዓ. ም. ፤ በታላቁ ሉዊ ዘመነ መንግሥት ፤ እስከወገደ ድረስ እንድትራቅት ተደርጎ ታሠረች = ሕጻን ልጇ ከእቅፏ ተወሰደባት = ጡቷ ወተት ከብዶት ይታይ ነበር = የተራበው ሕጻን ልጇ ጡቷን እያየ ምርር ብሎ የደም እምባ አለቀሰ = ይህች ሴትየ ፕሮቴስታንት ከመሆን በስተቀር ያጠፋችው ጥፋት አልነበረም = እና ሕግ አስፈጻሚው 'ጥፋትሽን እመኝ' አላት = ሴትዬዋ ከሁለት አንድ መምረጥ ነበረባት ፡— ጥፋተኛ አይደለ ሁም በማለት ሕጻን ልጇ በረዣብ እንዲሞት ምክንያት መሆን ወይም ጥፋተኛ ነኝ በማለት ሕሊናዋን መሸጥ = ታዲያ ስለዚህች ሴትየ ምን አስተያየት አለዎት ጌታዬ ?» ብሎ አሁንም ንግግሩን ቀጠለ ፤ «የፈረንሳይ አብዮት እንዲከሰት ምክንያት ነበረው ጌታዬ = የአብዮቱ አስከፊነት ወደ ፊት ይካካላል = በአብዮቱ ምክንያት ዓለም የተሻለ ቦታ ይሆናል = የሰውም ልጅ የተሻለ ሕይወት ይኖራል = ነገሩን ከዚህ ላይ ማቆም ይገባኛል ጌታዬ = በሞት አፋፍ ላይ ነው ያለሁት» ብሎ የመጨረሻ ቃል አክለበት ፤ «አዎ . . . ለዕድገት ታስቦ የሚፈጸመው አስከፊ ድርጊት አብዮት ተብሎ ይጠራል = ነገር ግን ምንም ያህል አስከፊ ቢሆን በዚህ ድርጊት ምክንያት የሰው ልጅ ወደ ዕድገት ደረጃ እንደሚሸጋገር አያጠራጥርም =»

ሸበቶው ገፍ አቡነ ሚሪዬልን እንዳሳመናቸው አልተጠራጠረም = እሳቸውም በክርክሩ እንደተሸነፉ ልባቸው አውቆታል = ይሁን እንጂ ያላሳመናቸው አንድ ነጥብ ብቻ ነበር = ይህንን በሚመለከት እንዲህ አሉት ፤ «ዕድገትና እምነት አይነጣጠሉም = ክፉ ነገር በጎን ነገር ሊያገለግል አይችልም =»

ሸበቶው ገፍ መልስ አልሰጣቸውም = ሲንቀጠቀጥ ነበር = ወደሰማይ አንጋጦ ተመለከተና ዓይኖቹ እምባ ቋጠሩ = ቀጥሎም እምባው በጉንጨ ኮለል ብሎ ወረደ = ገዥ ባለም ድምጽ እንዲህ አለ ፤ «ኦ አንተ ! የሰው ልጅ የመጨረሻው ዓላማና ግብ የሆነው አንተ ! አንተ ብቻ አለህ . . . ትኖራለህም =»

አቡነ ተደናገጦ =

ከጥቂት ጊዜ በኋላም ሸበቶው ገፍ ድምጹን ከፍ አድርጎ እንዲህ አለ ፤ «መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው ሕያውነት አለ = ከዚያ ይገኛል» ጣቱን ወደ ሰማይ ሰቅሎ እያመለከተ ፤ «ይህ ሕያውነት ሰብአዊነት ባይኖረው ኖሮ ሰብአዊነትም መጀመሪያና መጨረሻ ባልኖረው ነበር = ይህ መጀመሪያና መጨረሻ የሌለው ሕያውነት እግዚአብሔር ነው =»

ሸበቶው ገፍ ይህንን በሚናገርበት ጊዜ መንፈሱ በደስታ ተመልቶ ነበር = ተናግሮም ሲጨርስ ዓይኖቹ ተዘጉ ፤ ደክሞት ነበርና =

አቡነ ዮሰውዮውን ሁኔታ ተረዱ ። በሕይወት የሚቆይበት ጊዜ እያ
ከተመ በመሔድ ላይ ነበር ። የእሳቸውም አመጣጥ በዚህ ሰዓት ከሱ ጋር
ለመሆንና መንፈሳዊ ግዳጃቸውን ለመፈጸም ነበር ። ሰውዬው በተናገረው
ቃል ልባቸው ጥቆ ፤ የተሸበሸበ ፤ ያረጀና የቀዘቀዘ እጁን በእጃቸው ለቀም
አድርገው ይዘው ፤ የተዘገጉትን ዓይኖቹን አተኩረው እየተመለከቱ ጎንበስ
ብለው እንዲህ አሉት ፤ «ይህች ቅጽበት የእግዚአብሔር ናት ። ለመሆኑ
መገናኘታችን ከንቱ ሆኖ ቢቀር ኖሮ የሚያስደስት ነበር ብለህ ታስባለህ?»

ሸበቶው ገፍ ዓይኖቹን እንደገና ገለጣቸው ። በገጹ ላይ ከባድ ሀዘን
ይታይበት ነበር ። «ሕይወቴን ያላለፍኩት በማሰብና በማሰላስል እንዲ
ሁም ለምርምር ነው» አላቸው ረጋ ብሎ ፤ «የሀገር ጥሪ ድምጽ በሰማሁ
በት ወቅት ዕድሜዬ ስድሳ ዓመት ደርሶ ነበር ። የጥሪውን ድምጽ ሰምቼ
ዝም አላልኩም ። ጥሪውን ተቀበልኩ ። በሥልጣን የመባለግ ሁኔታ
ሰፍኖ ነበር ። ተዋግቼዋለሁ ። ጭቆናም ነበር ። ታግዬዋለሁ ። መሠረታዊ
መብቶችና መመርያዎችም እንዲከበሩ አቅሜ በፈቀደልኝ መጠን ሠርቻ
ለሁ ። አገራችን ስትወረር ከወራሪው ጋር ተዋግቻለሁ ። ደረሁን ለጦር
ሰጥቻለሁ ። ድሮም ቢሆን ሀብታም ሰው አልነበርኩም ። ዛሬም ድሃ ሰው
ነኝ ። የመንግሥት ባለሥልጣን ነበርኩ ። የመንግሥት ሀብት ንብረት ፤
ወርቅና ብር በቁጥጥሬ ሥር ነበር ። ይሁን እንጂ ሰምሳ ወይም ሶራት
ከ22ሱ በላይ ወጪ ያደረግሁበት ጊዜ የለም ። የተጨቆነችን ረድቻለሁ ።
የተስቃዩትን አጽናንቻለሁ ። በእርግጥ የመቅደስን ልባስ ጨርቅ አንስቼ
ቀድጃለሁ ። ይህንን ያደረግሁት ግን የአገሬን ቁስል ሳስርበት እንጂ ለሌላ
አይደለም ። የሰው ልጅ በብርሃን ጎዳና ወደፊት እንዲራመድ ድጋፍ ሰጥ
ቻለሁ ። አስፈላጊ በሆነ ጊዜ በጠላቶቹ ጎን የቆምሁበት ጊዜም አለ ። ጠላ
ቶቹ የምላቸው በእርስዎ ሙያ ላይ የተሰማሩት ናቸው ። በ1793 ዓ. ም.
በፔቱጄም ፤ በፍላንደር ውስጥ የሚገኘውንና ጥንት የሚሮፎንጂን ነገሥ
ታት ቤተ መንግሥት በነበረበት ሥፍራ ያለውን የእርባኒስቶች ገዳም ፤
የሴን ክሌር አን ቦልየ ቤተ ክርስቲያንን ከአደጋ አድኘዋለሁ ። በተሠጠኝ
ሥልጣን መሠረት ግዳጄን ተወጥቻለሁ ። ለመፈጸም የምችለውን ደግ
ሥራም ሁሉ ሠርቻለሁ ። ከዚያስ በኋላ ምን ደረሰብኝ? እንደአውሬ ያድ
ኑኝ ፤ ይከታተሉኝ ፤ ያስቃዩኝ ፤ ለሚን ያጠፉኝ ፤ ይሳለቁብኝ ፤ ይንቁኝ ፤
ይረግመኝ ፤ ያወግዙኝም ጀመር ። ብዙ ሰዎች እኔን ለመናቅ መብት ያላ
ቸው ይመስላቸዋል ። እንደተዋረደም ሰው ይቆጥሩኛል ። በበኩሌ ማንንም
ሰው አልጠላም ። ሰዎች ለምን ጠሉኝም ብዬ አልጠነቅም ። ሁሉንም
በጸጋ ተቀብያለሁ ። አሁን ዕድሜዬ 86 ዓመት ደርሷል ። ለምት አፋፍ ላይ
እገኛለሁ ። እና ምን ሊጠይቁኝ ነው እርስዎ ከዚህ የመጡት?» ሲል ጠየ
ቃቸው ።

«በራኬ እንድትሰጠኝ ነው» ብለው ተንበረከኩት ። ከአጭር ጊዜ
በኋላ ዓይናቸውን አቅንተው ቢመለከቱ የሰውዮው ፊት ርጋታ ነግሶበት
አዩ ። ሕይወቱ አልፋ ኖሯል!

አቡነ በጥልቅ ሃሳብ ተውጠው ወደ መኖርያ ቤታቸው ተመለሱ ።
ለሊቱን በሙሉ ሲጸልዩ አደሩ ። በማግሥቱ ጠዋት አንዳንድ ሰዎች ስለ

ቀድሞው የምክር ቤት አባል ፡ ስለገር ሊጠይቃቸው ሞክሩ ። ወደ ሰማይ ከማመልከት በስተቀር ሌላ መልስ አልሰጧቸውም ።

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ለመከረኞችና ሶልጆች የነበራቸው ፍቅር እጥፍ ሆነ ። ስለመከረኛው ገፍ በሰሙም ቁጥር ሃሳብ ይይዛቸው ጀመር ። የሁለቱ መንፈስ መገናኘትና የሕሊናቸውም ተመሳሳይነት አቡነ ሚሪዬል ወደ ፍጹምነት በሚያደርጉት ጉዞ ላይ አሻራውን ሳይጥልባቸው አልቀረም ።

በአቡነ ጉብኝት ቅሬታ ያደረባቸው ጥቂቶች አልነበሩም ። «ለምን ጉብኝት? የቀድሞው የምክር ቤት አባል ከይሱ መሆኑን የማያውቅ የለም ። እሱ እንደሆነ ወደ ክርስቲያናዊ ሕይወት ይገባል ማለት ዘበት ነው ። አብዮተኞች ሲባሉ ሁሉም ያው ናቸው ። ሥጋዊ ሕይወት እንጂ መንፈሳዊ ሕይወት የላቸውም ። እንዲህ ከሆነ ሰይጣናዊ የሆነ ሰው ምን እንደሚመስል በዓይናቸው ለማየት ካልሆነ በስተቀር ምን ሊፈጥሩ እሱ ዘንድ ሐዲ?» እያሉ አገረመረሙ ብዙ ሰዎች ።

— 11 —

አቡነ ሚሪዬል የፖለቲካ ሰው ባይሆኑም በዘመናቸው ስለነበረው ሁኔታ ምን ዓይነት አስተያየት እንደነበራቸው መግለጽ ይገባል ። ይህንንም ለመግለጽ ጥቂት ዓመታት ወደ ኋላ መለስ ማለት ያሻል ።

አቡነ ሚሪዬል አቡን ሆነው ከተሰየሙ በኋላ እሳቸውና ሌሎችም በርከት ያሉ አቡኖች በናፖሌዎን በናፓርት ፈቃድ «ባሮን» የተሰኘ የመኳንንት ማዕረግ ተሰጥቷቸው ነበር ። እንደሚታወቀው የሮማው ጳጳስ በ1809 ዓ. ም. በሐምሌ አምስትና በሐምሌ ስድስት መሐከል በነበረው ሌሊት ተይዘው ከሥራ ታግደው ነበር ። በዚህ መነሻ የፈረንሳይና የኢጣሊያ አቡኖች በፓሪስ ከተማ ጉባዔ ተጠሩ ። ጉባዔው ሰኔ 15 ቀን 1811 ዓ. ም. ኖቅረ ዳም ካቴድራል በተሰኘው በማርያም ቤተክርስቲያን ፡ በናፖሌዎን አጎት ፡ በካርዲናል ፌሽ ሰብሳቢነት ተከፈተ ። በስብሰባው ከተገኙት ዘጠና አምስት አቡኖች መሐከል አንዱ አቡነ ሚሪዬል ነበሩ ። ከአቡነ ሚሪዬል በስተቀር እነዚህ ሁሉ አቡኖች በከፍተኛ ድሎት የሚኖሩ ከባድ የቤተክህነት ባለሥልጣኖች ስለነበሩ ከገጠር ቄስ የሚቆጠሩት አቡነ ሚሪዬል ከእነሱ ጋር በግሳብ ሊጣጣሙ አልቻሉም ። በናፖሌዎን በናፓርት ትዕዛዝ በጉባዔው መጀመሪያ ላይ ቢገኙም ከአጭር ጊዜ በኋላ ወደ ገጠር ሰበካቸው ወደ ዴ ተመለሱ ። ለምን በፍጥነት እንደተመለሱ በጠየቁም «ያሳፈርኳቸው መሰለኝ . . . » ሲሉ መለሱ ፡ «በውጭ ያለውን ሁኔታ በእኔ አማካይነት ለመረዳት ቻሉ ። ነገር ግን ከታፈነ ቤት ውስጥ እንደሚገባ ነፋስ ስለሆነኩባቸው በዚያ ለመቆየት አልቻልኩም ።» በሌላም አጋጣሚ ስለዚህ ጉዳይ ተነሳና «ምን ይደረግ! ከዚያ የነበሩት አቡኖች የተከበሩ ልዑላን ናቸው ። እኔ ግን ምስኪን የገጠር አቡን . . . !» ሲሉ ተናገሩ ።

— 52 —

እቡነ ሚሪዬል በጉባዔው የተገኙትን አቡኖች ፈጽሞ አላስደሰቷቸውም ። እንደ ቀን በድሎት ከሚኖሩት አቡኖች ከአንደኛው መኖሪያ ቤት በተገኙበት ወቅት ያየት ሁሉ አስደንቋቸው ፤ «ካባዎቹ እንዴት ያምራሉ . . . ! የቤቱ ምንጣፎች እንዴት ያምራሉ . . . ! የአሽከሮቹ የደምብ ልብሶች እንዴት ያምራሉ . . . ! ነገር ግን የተራቡ ፣ የታረዙ ፣ በስቃይና በመከራ የሚኖሩ ብዙዎች እያሉ የዚህ ዓይነት የድሎት ኑሮ መኖር አያሳፍርም . . . ? ለህሊና አይከብድም ?» አሉ ይባላል ።

ይህም ስለተባለ ድሎት ሁልጊዜም የሚነቀፍ ነው ማለት አይደለም ። ቢሆንማ ኖሮ የጥበብ ሥራም የድሎት ሥራ ስለሆነ መነቀፍ በተገባው ነበር ። እንዲሁም አልፎ አልፎ ለምሳሌ በበዓላት ቀን መፈንጠዝ ፣ መደሰት አያስነውርም ። በተረፈ ግን ካህን የሆነ ሰው ለዘለቄታው ተንደላቅቆ በድሎት መኖር አይገባውም ። የድሎት ሕይወት ከመንፈሳዊ ሥራ ጋር አብሮ አይሔድም ። «ሀብታም ካህን» ሲሉ ቃሉ ለጆሮ ይከብዳል ። ካህናት ከድሆች መራቅ አይገባቸውም ። የድሆችን ኑሮ መኖር አለባቸው ። ደሃ ያልሆነ ካህን ከድሆች ተተራርቦ ለመኖር አንዲት ይቻላል ? የጉልበት ሥራ የሚሠራ ሰው ከትቢያና ከአባራ ሊርቅ አይችልም ። ከእሳት ማንደጃ አጠገብ የተቀመጠ ሰው ከመቀት ሊርቅ አይችልም ። የእሳት ወላፊን ካለበት ሥፍራ የሚሠራ ሠራተኛ ከጸጉሩ አንድ ዘላለማዊ ሳይሆን በሰብስቦት ፣ ጥፍሮቹ ሳይጠቁሩ ፣ ሰውነቱን ሳይልበው ፣ ጥላሸት ሳይፈርሱት ሊቀር እንዴት ይችላል ? የእውነተኛ ካህን ፣ በተለይም የእውነተኛ አቡን ምልክቱና ማረጋገጫው ድህነቱ ነው የሚል ነበር የአቡነ ሚሪዬል አስተሳሰብ ።

ስለካህናት አኗኗር የነበራቸው አስተሳሰብ ይህ ቢሆንም በዘመኑ አከራካሪ በነበሩ የ«ቴዎዎን» ወይም የመንፈሳዊ ፍልስፍና ጉዳዮች እጅግም አይካፈሉም ነበር ። መንግሥትንና ቤተ ክርስቲያንን በሚመለከት ጉዳይ አስተያየት ከመስንዘር በጣም ይቆጠቡ ነበር ። አስተያየት እንዲሰጡ ቢገደዱ ኖሮ ግን የፈረንሳይን ካቶሊኮች አስተያየት ከመደገፍ ይልቅ የጣሊያን ካቶሊኮችን አስተያየት በደገፉ ነበር ። የጣሊያን ካቶሊኮች ከመንግሥት ሥልጣን የሮማ ጳጳስ ሥልጣን ይበልጣል ባዮች ነበሩ ።

ከዚህ በተጨማሪም ከ1813 ዓ. ም. ጀምሮ ፤ ይህም ማለት ናፖሌዎን ቦናፓርት ከሥልጣን ለመውረድ በመንገዳገድ ላይ በነበረበት ጊዜ አቡነ ሚሪዬል እሱን በመደገፍ ፈንታ የሱን ተቃዋሚዎች ይደግፉ ጀመር ። ናፖሌዎን ቦናፓርት ለመቶ ቀናት በኤልባ ደሴት በግዞት በቆየበት ወቅት ስለሱ በገሐድ ጸሎት እንዳይደረግ አገዱ ። ከግዞቱም በኋላ እግረ መንገዱን በዴ ከተማ በሚያልፍበት ወቅት ሔደው ሊያነጋግሩት ሳይፈቅዱ ቀሩ ።

ከዚህ ጋር የተያያዘ ሌላም ነጥብ አለ ። አቡነ ሚሪዬል ሁለት ወንድሞች ነበሯቸው ፤ አንደኛው ጄጌራል ፣ ሁለተኛው ጡረታ የወጣ የቀድሞ አገረ ገዥ ። አልፎ አልፎ ለወንድሞቻቸው ደብዳቤ ይጽፋላቸው ነበር ። በፓሪስ ከተማ ፣ በካሲት ጐዳና ይኖር ለነበረው ለቀድሞው አገረ ገዥ

ወንድማቸው የሚጽፉት ደብዳቤ ወንድማዊ ፍቅር የተመላበት ሆኖ ሳለ ለጄኔራሉ ወንድማቸው የሚጽፉት ደብዳቤ ግን እስከዚህም የሞቀ አልነበረም ። ይኸውም ናፖሌዎን በናፓርት ሊያዝ ሲል ባመለጠበት ወቅት ጄኔራሉ ወንድማቸው 1200 ወታደሮችን ይዞ በከታተለውም ናፖሌዎንን ሳይዝ በመቅረቱ ሆን ብሎ ያደረገው መስጋቸው አክሮፊውት ስለነበረ ነው ።

እና ሃሳባቸው ዘለዓለማዊ በሆኑ ነገሮች የተያዘ በሆንም ጊዜአዊ በሆኑ ነገሮች የሚጠመዱበትና ለክፉም ለደጉም ወገናዊ የሚሆኑበት ጊዜ ነበራቸው ። በእርግጥም እንደሳቸው ያለ ሰው በፖለቲካ ጉዳይ ጣልቃ ባይገባ ይመረጣል ። የፖለቲካ ጉዳይ ስንል ለዕድገት የሚደረግ ጥረት ፣ አገር ወዳድነት ፣ ሰብአዊነት ፣ ዲሞክራሲና የመሳሰሉት ማለታችን አይደለም ። ይህንንም ማለታችን ቢሆን ኖሮ ሰው ሁሉ በደገፈው ነበር ። በእጦታላይ ለማለት የፈለግነው ፣ አቡነ ሚሪዬል የንጉሣዊ አገዛዝ ደጋፊ ባይሆኑ ኖሮና ሃሳባቸውንም በማንኛውም ጊዜ ከእውነት ፣ ከፍትህ ፣ እና ከችሮታ ህር ባያደርጉት ኖሮ በጣም የተሻለ በሆነ ነበር ለማለት ይህል ነው ።

አቡነ ሚሪዬል ለፖለቲካ ሥልጣን የተፈጠሩ ባይሆኑም በመብትና በነጻነት ስም ፈላጭ ቆራጭ የነበረውን ናፖሌዎን ቀደም ብለው ቢቃወሙት ኖሮ እናደንቃቸው ነበር ። እሳቸው ግን የተቃወሙት ለመውደቅ በሚንገዳገድበት ጊዜ እንጂ ሥልጣን ላይ ተደላድሎ በተቀመጠበት ወቅት አልነበረም ። ሰዎች ስንባል ይኸው ነን ። አንድ መሪ ሥልጣን ሲይዝ የሚፈጽማቸውን ድርጊቶች ስናደንቅ እንኖርና ከሥልጣን ለመውረድ በሚንገዳገድበት ጊዜ የሚፈጽማቸው ተግባሮች አይሞሙንም ። መሪው ሥልጣን ሲይዝ ዝም ያሉት ወይም የደገፉት ሰዎች ከሥልጣን ለመውረድ በሚንገዳገድበት ጊዜ እሱን መቃወም አይገባቸውም ። እስከመጨረሻው መቃወም ያለባቸው ከመጀመሪያ ጀምሮ የተቃወሙት ብቻ መሆን ይገባቸዋል ።

በዚህ ረገድ 1812 ዓ. ም. የምክሰውን ያሳጣን ጀመር ። ናፖሌዎን ከሥልጣን ላይ በነበረበት ጊዜ እንደ ጣዖት ሲያመልከው የነበረው የሕግ መወሰኛ ምክር ቤት በ1813 እና በ1814 ዓ. ም. አፉ ተከፍቶ ናፖሊዎንን ያዋርደውና ያወግዘው ጀመር ። ይህ ድርጊት በጣም የሚያስቆጣ ነበር ። እንዲሁም በ1815 ዓ. ም. ፣ የፈረንሳይ አገር ለጠላቶቿ ልትንበረከክ በተቃረበችበት በዚያ ቀውጢ ወቅት ፣ የዎተርሉም ውርደት መታየት በጀመረበት በዚያ ሰዓት አቡነ ሚሪዬልም ሆኑ ሌሎች ሰዎች የናፖሌዎንንና የአገሩን አሳዛኝ ሁኔታ አለመገንዘባቸው ሊያስወቅሳቸው እንጂ ሊያስመሰግናቸው አይችሉም ።

በተረፈ ግን አቡነ ሚሪዬል ትክክለኛ ፣ እውነተኛ ፣ ከቀና አስተሳሰብ ያለራቁ ፣ እውቀትና ትህትና ያላቸው በጎ ሰው ነበሩ ። በእርግጥ የፖለቲካ አስተሳሰባቸውን ነትፈናል ። ይሁን እንጂ በፖለቲካ አስተሳሰባቸውም

ቢሆን ከብዙዎቻችን የተሻሉ ነበሩ ። የሆነ ሆኖ በአዋኝነታቸው ተወዳዳሪ አልነበራቸውም ። ለምሳሌ አንድ የማዘጋጃ ቤት ሠራተኛ ነበር ፤ በናፖሌዎን ፈቃድ የተቀጠረ ። የመከራከሪያ ማዕረግ ያልነበረውና የቀድሞ ክብር ዘበኛ አባል የነበረ ሽማግሌ ሰው ነበር ። በአስተርሊዝ በፊጽ መውጅ ብዱ ምክንያት «ሌገዮ ዶኒር» የተባለ የክብር ሠራዊት አባል ነበር ። የናፖሌዎን ቦናፓርት ደጋፊም ነበር ። ይህ ሰውዬ ሉዊ 18ኛን በሚመለከት አዘውትሮ የዘለፋ ቃል በመናገሩና ዘለፋውም ሕገ ወጥ በመሆኑ ከማዘጋጃ ቤቱ ሥራ ተባረረ ። «የእንግሊዝ ገምባሌ የሚያደርግ ማንቁር ቲያም . . . ! እስከነተከታዮቹ ወደ ፕሩሲያ ቢሰደድ ይሻለዋል ፤» የሚል ነበር የዘለፋው ቃል ። ይህንን ያለበት ምክንያት እንግሊዝንና ፕሩሲያን ይጠላ ስለነበረ ነው ። ታዲያ ከሥራ ከተባረረ በኋላ ሚስቱንና ልጆቹን የሚመግብበት ገንዘብ አጣ ። በጣም ተቸገረ ። አቡነ ሚሪዬል መቸገሩን ሰምተው ስለተናገረውም የዘለፋ ቃል ከገሰጹት በኋላ በካቴድራሉ ውስጥ ሥራ እንዲሰጠው አዘዙ ። አቡነ የዚህ ዓይነት ሩህሩህ ሰው ነበሩ ።

የዴ ከተማ ሕዝብ ናፖሌዎን ቦናፓርትን ያደንቅ ነበር ። አቡነ ሚሪዬልን ግን ያፈቅራቸው ነበር ፤ ይሁም ናፖሌዎንን እንደሚቃወሙ እያወቀ ! በዴ ከተማ ውስጥ ለዘጠኝ ዓመታት በፈጸሙት መንፈሳዊ ሥራ ምክንያት የማያከብራቸው ሰው ከቶም አልነበረም ።

— 12 —

ጄኔራል የሆነ ሰው በመከራከሪያ ይታጀባል ። አቡን የሆነ ሰው በካህናት ይታጀባል ። ማንኛውም ባለሥልጣን የሆነ ሰው ከሥራ አሜራሪዎች ፣ አሽቃባሮች አሉት ። ይኸውም በመንፈሳዊም ሆነ በዓለማዊ ባለሥልጣን ጥላ ሥር ያሉ ሁሉ ለወደፊት ለመሸምና ለመሸላም ፣ በሙያቸውም ዕድገት ለማግኘት የበላያቸውን ባለሥልጣን መለማመጥ ፣ ማስደሰት ፣ ማክበር ፣ ማቆላመጥ ፣ ማጅብና ማከራራት ስላለባቸው ነው ።

በቤተክህነት ውስጥ ከፍተኛ ገቢ ያላቸው ፣ በቤተ መንግሥት እካ ባቢም የታወቁ ከባድ አቡኖች አሉ ። እነዚህ ከባድ የቤተ ክህነት ባለሥልጣኖች በቤተክህነትና በመንግሥት መሐከል እንደድልድይ ሆነው ያገለግላሉ ። እነሱን የሚጠጉ የታደሉ ናቸው ። ምክንያቱም ተደማጭ ነትና ሥልጣን ስላላቸው በእነሱ ሥር ላሉት ታታሪዎች ፣ የማቆላመጥ ጥበብ ላላቸው ፣ እንዲሁም ለታላላቆችና በየደረጃው ለሚገኙትም ደብሮች ሰጦታ ያዘንቡላቸዋል ። እነሱ ከፍተኛ ሹመት ሲያገኙ በነሱ ሥር ያሉትም ደረጃቸው ከፍ እያለ ይጨዳል ። ባለሥልጣኑና በሥራ ያሉት ሁሉ በአንድ ላይ እንደሚጓዙ የሰማይ ከዋክብት ናቸው ። ባለሥልጣኑን የሚከበው ብርሃን ለጭፍሮቹም ይደርሳል ። ባለሥልጣኑ ከአቡንነት ወደ ሊቀ አቡንነት ፣ ከሊቀ አቡንነት ወደ ካርዲናልነት ከፍ እያለ ሲጨድ

— 55 —

በሱ ሥር ያሉትም በየደረጃቸው ከፍ ከፍ እያሉ ይሐዳሉ ፡ ይሾማሉ ይሸለማሉ ። የቤተክህነት ፍርድ ቤት ዳኛ ፡ ሂሳብ ተቆጣጣሪ ፡ የሮማው ጳጳስ የእልፍኝ አስከልካይ የመሆን ዕድል ያገኛሉ ። ብጹዕ ፡ ብጹዕ ወቅ ዱስ ፡ እና በመጨረሻም የሮማ ጳጳስ የመሆን ዕድልም ሊያጋጥማቸው ይችላል ። ስለሆነም ከቤተ ክህነት ትምህርት ቤት ተመርቆ የወጣ ሁሉ በጣም ሰፊ የሆነ የዕድገት ዕድል አለው ፤ ካወቀበትና ከከባድ የቤተ ክህነት ባለሥልጣን ከተጠጋ ። ምንም እንኳን ክህነት ጥሪ ነው ቢባልም ስንቶቹ ናቸው በጥሪው ስም ለሥልጣን የሚራኩቱት ፤

አቡነ ሚሪዬል በድህነት የሚኖሩ ፡ ትሁትና አለሁ አለሁ የማይሉ ሰው በመሆናቸው ከከባድ ባለሥልጣን የሚቆጠሩ አልነበሩም ። በዚህ ምክንያት ወጣት ካህናት አያጅቧቸውም ። በእሳቸው አማካይነት እሾማ ለሁ አሸለማለሁ የሚል ቂስ የለም ። በእሳቸው አካባቢ የነበሩት እንደ እሳቸው አዛውንት የሆኑና ያሉባቸው ፡ ወደፊት እሾማለሁ አሸለማለሁ የማይሉት ብቻ ነበሩ ። ወጣት ካህናት በአቡነ ሚሪዬል እጅ ከተካኑ በኋላ በእሳቸው አስተዳደር ሥር ሆነን እናድጋለን የሚል ተስፋ ሰላልነበራቸው ወዲያውኑ ከእሳቸው ርቀው ሔደው በኤክስ ወይም በአች ሊቀ ጳጳስ ሥር ያገለግሉ ነበር ። በእሳቸው ሥር ማገልገል እንደመቆርቆዝና ደህይቶ እንደ መቅረት ይቆጥሩት ነበር ። በዚህ ምክንያት አቡነ ሚሪዬል ብቸኛ ሆነው ይኖሩ ነበር ።

የኑሮ ስምረት የሥራ ውጤት ነው ብለው የሚያምኑ ብዙ ሰዎች እሱ ። ነገር ግን ይህ አስተሳሰብ ሁል ጊዜ ትክክል አይደለም ። የሎተሪ ቲኬት የወጣለት ሰው ሕይወቱ ሲሰማርለት ይችላል ። ነገር ግን በአጋጣሚ የተገኘ ሁለት የሥራ ውጤት ነው ለማለት ይቻላል ? ገፍፍልና ታሲት የዚህ ዓይነትን አስተሳሰብ ይነቅፉታል ። በጥንቱ ጊዜ ብቻ ሳይሆን በእኛም ዘመን ለኑሮ ስምረት አገልጋይ የሆነ ፍልስፍና አለ ። ይህ ፍልስፍና ኑሮህ የሰመረ እንዲሆን ተጣጣር ፤ ብልጽግና የችሎታ ውጤት ነው ይላል ። ነገር ግን አንድ ሰው በሎተሪ እጣ ሲበለጽግ ይችላል ብለናል ። በሎተሪም ሆነ በአጋጣሚ የከበረ ሰው ታላቅ ሰው ነው ማለት አይደለም ። ብዙ ሰዎች ግን ታላቅነትን ከብልጽግና ጋር ያዛምዱታል ። ባለጸጋውን ያከብሩ ታል ። ለደስታና ለማንኛውም ነገር ቁልፉ ሀብት የሆነ ይመስላቸዋል ። ይህ ግን በጠባብ አስተያየት የተመሠረተ እምነት እንጂ እውነት አይደለም ። በብዙሃኑ ዘንድ ግን አንድ ሰው በማናቸውም መንገድ ሕይወቱ ቢሰምርለት እንደ መሆኑ ፡ እንደ ኤፌል ፡ እንደ ዳንት ፡ እንደ ሚቬል አንኸ እንደ ናፖሌዎን ቦናፓርት ያደነታል ። አንድ ተራ ሠራተኛ ከፍተኛ ባለሥልጣን መስሎ ቢቀርብ ፡ አንድ አጭበርባሪ ደራሲ ኮርኔይን መስሎ «ትሪያውት» የተባለውን ድርሰት ያረስኩ ቢል ፡ አንድ ስልብ የሆነ ሰው ቁባቶች አለኝ ቢል ፡ አንድ አራጣ አበዳሪ የሆነ ሰው ባጭር ጊዜ ውስጥ ሚሊዮኒር ቢሆን ፡ አንድ አንፍፍፊ ቂስ አቡን ሆኖ ቢሰየም ፡ አንድ ከበርቲ የሆነ ሰው ጦረታ በሚወጣበት ጊዜ የገንዘብ ሚኒስትር ሆኖ ቢሾም . . . ወዘተ. . . እነዚህ ሁሉ ታላላቅ ሰዎች ናቸው ማለት ነው ? ከነቱ አስተሳሰብ !

በእምነት ረገድ የተለያየ አቋም በየረገጡም በሌለው ሰው እምነት ውስጥ የሚገኙ በጎ ገጽታዎች የተዋበና የላቱ ሊሆኑ እንደሚችሉ ልን ክድ አንችልም ። የአቡነ ሚሪዬል እምነት በግብዝነት ላይ የተመሠረተ አልነበረም ። ባለጋይላቸው አማኝ ነበሩ ።

አቡነ ሚሪዬል ብርቱ አማኝ ከመሆናቸውም በላይ ሰመሰው የሰው ልጅ የላቀ ፍቅር ነበራቸው ። በዚህ ምክንያት በቀላሉ ሲታለሉ የሚችሉ ሰው ነበሩ ። ሰውን የሚያፈትርና የሚያምን ሰው በክፉ ሰዎች በቀላሉ ሲታለል ይችላልና ።

አቡነ ሚሪዬል ሰውን ከማፍቀራቸው የተነሳ ለማንኛውም ሰው ደግ ነበሩ ። ደግነታቸው ለሰው ልጅ ብቻም አልነበረም ። ለእግዚአብሔር ፍጡራን ሁሉ ደግ ነበሩ ። ለምሳሌ ፤ ለእንስሳት በጣም ይሳሉ ነበር ። በዚህ ረገድ ብራህሚን ነበሩ ባይባልም በመጽሐፈ መክብብ ፤ «የእንስሳት ነፍስ ወዴት እንደሚሄድ ማን ያውቃል?» የተባለውን አባ ባል በብዙ ሳያስቡበት የቀሩ አይመስልም ።

በፍጡራን ላይ የተፈጥሮ ጉድለት ወይም ቀውስ ሲያዩ በጥንቃቄና በትዕግሥት ይመረምሩት ነበር ። በዚህ ረገድ እንግዳ የሆነ ነገር የሚኖሩ በት ጊዜም ነበራቸው ። ለምሳሌ ፤ አንድ ቀን በአትክልቱ ቦታ ሲንሸራሸሩ ላል አንድ ነገር አዩ ... ሸረሪት ። በጣም ትልቅ ከሰል ጥቂር ፤ ጸጉራማና የሚያስፈራ ሸረሪት ። እሳቸው አላወቁም እንጂ እህታቸው ማድሚዜል ባጥቲስቲን ከጎላቸው ሆና ታስተውላቸው ነበር ። አቡነ ይህንን አስቀያሚና አስፈሪ ሸረሪት በጥምና ተመሰክሮትና «የሚያሳዝን ፍጡር ፤ እንደ ዚህ ሆኖ መፈጠሩ የሱ ጥፋት አይደለም!» ሲሉ ሰማቸው ።

ይህ አባባላቸው ከደግነታቸው የመነጨ ነበር ። በእርግጥ ይህ ዓይነት አባባል የልጅ ፤ ወይም ያልበሰለ ሰው አባባል ሊመስል ይችላል ። ነገር ግን የአሲዚው ቅዱስ ፍራንሲስኖ ማርኩስ እፊሊዮስም የዚህ ዓይነት አባባል ነበራቸው ።

አቡነ ሚሪዬል ለጥቃቅን ነፍሳት እንኳ ያስቡ ነበር ። ከዚህ የተነሳ አንድ ቀን አግራቸውን ወለም አላቸው ፤ በመንገዳቸው የነበረውን ጉንዳን ጩፍልቀው እንዳይገድሉት አግራቸውን ሲያሸቹ ።

አቡነ ሚሪዬል ሌሊት በጭሰማ በአትክልቱ ቦታ ብቻቸውን ያገኘው በሚንሸራሸሩበት ወቅት የሰማያት ሰማያትን እርጋታ ከፈላቸው መንፈስ ርጋታ ጋር እያነጻጸሩ በልባቸው ለእግዚአብሔር ይሰግዱ ነበር ። ለማይ በከዋክብት ደምቆ ሲያዩ የእግዚአብሔር ታላቅነት በልባቸው ውስጥ ያድራል ። ልባቸው ወደር በሌለው ደስታም ይመላል ። አቡነ ሚሪዬል ስለ እግዚአብሔር ምንነት በጥናት ሊደርሱበት መክፈ ያደረጉበት ጊዜ የለም ። የእግዚአብሔር ምንነትና ታላቅነት የሚገነዘቡት ተፈጥሮን በማስተዋልና እልቅ የሌለው ጊዜ ማለት ዘለዓለማዊነት መጥሩን በመገንዘብ ነበር ።

«እግዚአብሔር መላው ስን ፍጥረት ነው ፤ መላው ስን ፍጥረትም እግዚአብሔር ነው ። እግዚአብሔር ግላዊነት ያለው ኃይል አይደለም» የሚልና «ፓንቴኢዝም» በሚል ስያሜ የታወቀ ፍልስፍና አለ ። ስለአቡነ ሚሪዮል እምነት የተሰጠው መግለጫ አቡነ ሚሪዮልን በ«ፓንቴኢዝም» የሚያምኑ አስመስሏቸው ይሆናል ። የሳቸው ፍልስፍና ግን ከልባቸው የመነጨ ብርሃን እንጂ በፓንቴኢዝም የተመሠረተ አልነበረም ።

አቡነ ሚሪዮል ነቢይ አልነበሩም ። ወደፊት የሚመጣውን ለመተን በይ መከራ ያደረጉበት ጊዜ የለም ። የተነቀባበረ ፍልስፍና ያላቸው ፈላ ስፋም አልነበሩም ። የተተነባበረ ፍልስፍና ያላቸው «ገርኒ» በሚል ቅጽል የታወቁ ወደር የሌላቸው የአእምሮ ተመራማሪዎች ናቸው ። እነዚህ ተመራማሪዎች ስለ እግዚአብሔር ምንነት ይናገራሉ ። እነሱ የሚያቀርቡት አስተያየትም ብዙ ዓይነት ጥያቄና ክርክር ያስነሳል ። አቡነ ሚሪዮል ግን ከነዚህ ሰዎች የሚመደቡ አይደሉም ። እንደ ፓስካልና እንደስዊድንበርግ ያሉት ታላላቅ የአእምሮ ሰዎች ደፍረው የተመራመሩትን ያህል እንኳ ለመመራመር አይደፍሩም ነበር ። በእርግጥ የዚህ ዓይነት መመራመርና መረሳሰፍ የሞራል ጥቅም አለው ። ከሃሳባዊ ፍጹምነት ለመድረስ ባያስችልም ከዚያ ለመቅረብ የዚህ ዓይነት ምርምር ያሻል ። አቡነ ሚሪዮል የተከተሉት መንገድ ግን የዚህ ዓይነት መመራመር ሳይሆን አጭሩን መንገድ ነበር . . . የወንጌል መንገድ . . . የፍቅር መንገድ ።

ለፍቅር ወሰን የለውም ። ለጸሎትም እንዲሁ ። ማንኛውም ሰው ከልክ በላይ አፈቀርኩ ወይም ከልክ በላይ ጸለይኩ ለማለት አይችልም ። ከልክ በላይ ጸለይኩ የሚል ቢኖር ኖሮ ቅድስት ተራዛና ቅዱስ ገርሮም ባሉ ነበር ። በዚህም ምክንያት እንደመናፍቃን በተቆጠሩ ነበር ። አቡነ ሚሪዮልም የሰውን ልጅ በጣም እድርገው ያፈቅሩ እንደነበረ ሁሉ በጣም እድርገው ይጸልዩም ነበር ።

ለሚሰቃዩትና ለሚጸጹት ሁሉ ሀዘኔታ ነበራቸው ። መላው ዓለም በደዌ የሚኖር መስሎ ይታያቸዋል ። በመላ አካባቢያቸው የስቃይ ድምጽ ይሰማሉ ። በመላ አካባቢያቸው ሕመምተኞች የሆኑ ሰዎችን ያያሉ ። በዓለም ውስጥ መከራ መኖሩ ለምን እንደሆነ ሊገባቸው ባይችልም እነዚህን መከረኞች ለመርዳት ያልተቆጠበ መከራ ያደርጋሉ ። አገኝ ያደረጋቸውም በዙርያቸው የሚያዩት መከራና ስቃይ ነበር ።

«እርስ በርሳችሁ ተፋቀሩ» የሚለው አባባል ቀኖናቸው ፤ እምነታቸው ፤ ፍልስፍናቸውም ነበር ። ከዚህ በላይ የሚሹትም አልነበራቸውም ። አንድ ቀን ፈላስፋ ነኝ ባዩ የሕግ መወሰኛ ምክር ቤት አባል ፤ «ዓለምን ልብ ብለው ይመለከቱ... ሁሉም እርስ በርሱ የሚናከስ መሆኑን ያስተውሉ... በንክሻው አሸናፊው ኃይላቸው ነው ። ስለዚህ እርስ በርሳችሁ

ተፋቀሩ የሚለው መመሪያ ትርጉም የለሽ ባዶ ቃል ነው። አላቸው ።
አቡነ ሚሪዬል ሊከራከሩት አልፈለጉም ። «እርስ በርሳችሁ ተፋቀሩ
የሚለው መመሪያ ትርጉም የለሽ ባዶ ቃል ከሆነ የሰው ነፍስ በዚህ ቃል
ውስጥ ተዘግቶ መኖር ይገባዋል፤ ሉል በ'አይስተር' ውስጥ ተዘግቶ እን
ደሚኖር ሁሉ» ሲሉ መለሱሶት ። እሳቸውም ሜታፊዚክስንና መላ ምት
አስተሳስቦን ወደ ጎን ትተው ባለበት አካባቢ ተዘግተው ይኖሩ ነበር ።

ይህ የአቡነ ሚሪዬል ታሪክ የጥናው ታሪክ መግቢያ እንጂ የጥናው
ታሪክ አካል አይደለም ። ሆኖም ያለዚህ መግቢያ ዋናው ታሪክ የተሟላ
ሊሆን አይችልም ።

መጽሐፍ ሁለት

ውድቀት

— 1 —

በጥቅምት ወር መጀመሪያ ላይ ፤ በ1815 ዓ. ም. ጀምበር ለመጥለቅ አንድ ሰዓት ያህል ሲቀራት አንድ መንገደኛ ቤዴ ከተማ ውስጥ ታየ ። በየቦታቸው በራፍ ቆመው ይመለከቱት የነበሩት የከተማው ነዋሪዎች እንግዳ ደራሹን አልወደዱትም ። ገና ሲያዩት ቀፈሩቸው ።

ሰውዬው ፤ ቄሙቱ መሐከለኛ ሰውነቱ ደንዳና ሆኖ ዕድሜው ከአርባ ሰድስት እስከ አርባ ስምንት ዓመት የሚገመት ነበር ። ቆብ ደፍቷል ። ቆቡ ራቱን በከፊል ሸፍኖታል ። ፊቱ ለሐይና ንፋስ ስለተፈራረቁበት ጠኖ ምሃም ብሏል ። ደምም በላብ ርቧል ። ጉንጨና ጉንጨን በሰጩውም አገጩ ላይ ረጅም ጢም ይታያል ። የለበሰው ቢጫ ሸሚዝ ከሻካራ ጨርቅ የተሰፋ ሆኖ አንገቱን በመርፌ ቆልፍ በጢ ተይዟል ። ጸጉራማው ደረቱ በከፊል ይታያል ። ስህ ክራሻት አሰሯል ። ሰማያዊ ሱሪም ታጥቋል ። አሮጌ ነው ሱሪው ፤ አንድ ጉልበቱ ነጣ ያለ ሌላው ጉልበቱ የተቀደደ ። ኮቱም አሮጌና አመድ የመሰለ ሆኖ ተበጫጭቆ ይታያል ። አንደኛው ክርኑ ላይ ጣፈት አለበት ፤ በጠንካራ አረንጓዴ ክር የተደረተ ። በጀርባው ላይ የጉዞ ከረጢት ተሸክሟል . . . ከሸራ የተበጀ ከረጢት . . . አዲስ . . . ባለቀቢቶ . . . በዕቃ ታጭቋል ከረጢቱ ። ቀበቶው በጥብቅ ታስሯል . . . በዘለበት ። ቋት ያለው ዘንግ ይሟል ፤ ሰውዬው ፤ መንገደኛው ። ባለስምሱር ጫማ አድርጓል ። የግር ሹራብ ግን የለውም ።

ላቦቱ ፤ ሙቀቱ ፤ የእግር ጉዞው ፤ አቧራው . . . ይህ ሁሉ ተዳምሮ ሰውዬውን የዱር ሰው አስመስሎታል ። ባጭር ተቆርጦት የነበረ ጸጉሩ እንደገና ማደግ ስለጀመረ ብሩሽ መሰሏል ።

ጥንም አያውቀውም ሰውዬውን ። ተላላፊ መንገደኛ ነው ። ለመሆኑ ከወደቅ ይሆን የመጣው ፤ ከበስተደቡብ ፤ ምናልባትም ከወደቡ አካባቢ የመጣ ላይሆነ አይቀርም ። ምክንያቱም ወደ ዴ ከተማ የገባው ከሰባት

— 61 —

ወራት በፊት ናፖሌዎን ቦናፓርት ከካን ወደ ፓሪስ በሚጓዝበት ጊዜ ባለ ፈበት መንገድ ነበር ። ሰውዬው ቀኑን መላው በእግር ሲኳትን የዋለ ሳይሆን አይቀርም ። በጣም የደከመው ይመስላል ። ከከተማው በታች ካለው ፕንታዊው የገበያ ቦታ ሲደርስ በጋሲንዲ ጉዳና ፤ ከዛፍ ሥር አረፍ ማለቱንና ከዚያም አለፍ ብሎ የደገደ ውሃ ከሚፍለቀለቅበት ሥፍራ ሲደርስ ውሃ መጠጣቱን በዚያ አካባቢ የነበሩ ሴቶች አይተጥል ። ሰውዬው በጣም ተጠምቶ የነበረ ይመስላል ። ምክንያቱም ሁለት መቶ ያህል ርምጃ ከተጓዘ በኋላ እንደገና ከአንድ ከሚፍለቀለቅ የደምደ ውሃ ደርሶ ውሃ ሲጠጣ ከኋላው የተከተሉት ልጆች አይተውታል ።

ከፑዋሽቪ ጉዳና ሲደርስ ወደ ግራ ተጠምዞ ወደ ማዘጋጃ ቤቱ አመራ ። ከማዘጋጃ ቤቱ ደርሶ አስራ አምስት ደቂቃ ያህል ከቆየ በኋላ ተመልሶ ወጣ ። ከበሩ አጠገብ በድንጋይ መቀመጫ ላይ የተቀመጠ አንድ ፖሊስ ነበረ ። መንገደኛው ቆይቶ አውልቆ ለፖሊሱ ዝቅ ብሎ እጅ ነሳው ። ፖሊሱ ለሰላምታው አጻፋ በመመለስ ፈንታ አተኩሮ ለየው ። ለትንሽ ጊዜም በዓይኑ ሲከተሰው ቆየና ተነስቶ ወደ ማዘጋጃ ቤቱ ሕንጻ ውስጥ ገባ ።

በዚያን ጊዜ በዴ ከተማ ውስጥ በጣም የታወቀ የመንገደኞች ማረፊያ ሆኗል ነበር ። ባለቤቱ ግንኙን ላባር ይባላል ። ግንኙን ላባር የተከበረ ሰው ነበር ፤ በዘመዱ ምክንያት ። በመዱ ከዴ ከተማ መቶ ህያ ኪሎሜትር ያህል ርቆ ከሚገኘው ከግረፍብል ከተማ ዝነኛ የሆነ የመንገደኞች ማረፊያ ሆኗል አለው ። አንድ ሰሞን ናፖሌዎን ቦናፓርት በግረፍብል ከተማ በተገኘበት ወቅት የከተማው ከንቲባ ማረፊያ አዘጋጅቶ ከዚያ እንዲያደር በጠይቀው ናፖሌዎን ቦናፓርት ስለዝግጁቱ አመስግኖት «ከአንድ ክማ ውቀው ጉብዝ ቤት አድራሰው» ብሎት በማረፊያው ሆኗል ቤት ውስጥ በማድሩ ሆኗልና ባለቤቱ ዝና አተረፉበት ። ግንኙን ላባር የዚህ ሰውዬ የቅርብ ዘመድ በመሆኑ እሱና ሆኗልም ዝነኛ ለመሆን በቁ ።

መንገደኛው ወደዚህ ፤ ወደ ግንኙን ላባር ሆኗል አመራ ። የሆኑሉ ወጥ ቤት ከመንገድ ትይዩ ኖሮ መንገደኛው በቀጥታ ወደዚያ ገባ ። በወጥ ቤቱ ውስጥ ያሉት ምድጃዎች ሁሉ እሳት ይነድባቸዋል ። በእሳት ማነደ ጀው በታም እሳት ይንቀሳቀሳል ። የሆኑሉ ዋና ወጥ ሠሪ ባለቤቱ ግንኙን ላባር ራሱ ስለሆነ አንዱ ድስት ከተጣደበት ወደሌላው እየተዘገየወረ በመብሰል ላይ ያለውን አስገምጃ ምግብ ይመለከታል ። በርከት ያሉ የሠረገላ ነጂዎች በሆኑሉ ውስጥ አርፈዋል ። የሚዘጋጀው ምግብ ለነሱ ነበር ። ነጂዎቹ ቀጥሎ ባለው ክፍል ተቀምጠው ጮክ ብለው ሲያወሩና ሲስቁ ይሰማል ። ነጂዎች ተደሳኞች መሆናቸውን የማያውቅ የለም ። መሳቅና መጫወት ይወዳሉ ።

ከሚንቀሳቀሰው እሳት ላይ የዱር አውራ ሥጋ ፤ የቆቅና የሌሎችም የዱር አለዋፍ ሥጋ ፤ በምድጃው ከሚነደውም እሳት ላይ የተለያዩ የእሳ ዓይነቶች ሲንጨረጨሩ ነበር ።

መንገደኛውም ሲገባ በሩን ሲጠጥ ስላደረገው ባለቤቱ ግክን ላባር ይኸንኑ ሰምቶ ዓይኑን ግን ከምድኛው ላይነቅል 1 «ምን ይረዳላሉ ጌታዬ ነ» ሲል ጠየቀው ።

«ምግብና መኝታ ይገኝ ይሆን ነ»

«ሞልቷል ነ» ብሎ ዓይኑን አቅንቶ በመለከት የመንገደኛው አለባበ ስና ጠቅላላ አጃሙ ጥርጣሬ ስላሳደረበት 1 «መክፈሉን ከቻልህ ማለቱ . . .» አለው ።

መንገደኛው ከኪሱ ትልቅ የቆዳ ቦርሳ አውጥቶ አሳየውና «በቂ ገንዘብ አለኝ» አለው ።

«እንግዲያውስ ቤት ለእንግዳ ነ»

መንገደኛው የገንዘብ ቦርሳውን መልሶ ኪሱ ውስጥ ወሸቀውና ሸክሎውን አውርዶ ከበፋ አጠገብ አስቀመጠው ። ዘንጉን በእጁ እንደያዘም ከእሳቱ አጠገብ አጭር ወንበር ላይ አረፍ አለ ። ይህ ከተማ በደጋው አገር የሚገኝ ስለሆነ ማታ ማታ ይበርሳል ።

ግክን ላባር ከወዲህ ወዲያ ከወዲያ ወዲህ እያሰ ምግብ በሚያዝጋጅ በት ጓዜ መንገደኛውን ከአፀን አፀን ያስተውለው ነበር ።

«ራት በቶሎ ይደርስ ይሆን ነ» ሲል ጠየቀው መንገደኛው ።

«አዎን . . . አሁን ይደርሳል» አለው ግክን ላባር ።

መንገደኛው ጀርባውን ሰጥቶት አሳት ሲሞቅ ሳለ ግክን ላባር ከኪሱ አርሳስ አውጥቶ 1 ከመስኮቱ አጠገብ ከነበረ ጋዜጣም ቁራጭ ወረቀት ቀድሶ አውጥቶላት ቀለም ዛሬወደቀበት ሥጭ አንድ ፀሐፊ መስመር የሚሆን ጽሑፍ አሰፈረበትና አጣጠፈው ። ከዚያም በኋላ የሚላለከውን ልጅ ጠርቶ 1 በጀርወው አንዳች መልእክት ሸክ ብሎት 1 ቁራጩንም ወረቀት ሰጠውና ልጁ መልእክቱን ለማድረስ ከክፍሉ ወጭ ወደማዘጋጃ ቤቱ አቅጣጫ ይሮጥ ጀመር ።

ይህ ፀሐፊ ሲሆን መንገደኛው አንዳችም ነገር አላየም ። ልጁ ከሐደም በኋላ ዓይኑን ወደ ግክን ላባር አዘገፍ «ራት በቶሎ ይደርስ ይሆን ነ» ሲል ጠየቀው እንደገና ።

«አዎን . . . አሁን ይደርሳል» ሲል መለሰለት ግክን ላባር እንደበራቱ

የተላከው ልጅ መልእክቱን አደርሶ 1 ይዘት የሐደውን ቁራጭ ወረቀት መልሶ አምጥቶ ለጌታው ሰጠው ። ግክን ላባር በጥድፈያ ዘርግቶ

ተመለከተው ። እንደማሰብም ብሎ ራሱን ነቀነቀና ወደ መንገደኛው ራመድ ብሎ ሔደ ፤ «እዚህ ልታርፍ አትችልም ጌታዬ» አለው ።

መንገደኛው ደንገጥ ብሎ እንደመነሳት ቃጣው ። «እዚህ ልታድር አትችልም . . . ? ገንዘብ አይከፍሰኝም ብለህ ተጠራጥረህ ከሆነ ሂሳብን በቅድሚያ ልከፍልህ ፈቃደኛ ነኝ ። በቂ ገንዘብ አለኝ ብዬህኮ ነበር ።»

«ችግሩ እሱ አይደለም ።»

«ታዲያ . . . ?»

«አንተ ገንዘብ አለህ ። እኔ ግን ክፍል የለኝም ።»

«እንደሱ ከሆነ በረት ውስጥ ቢሆንም አላድረኝ . . . ግድ የለም ።»

«አይቻልም ጌታዬ ።»

«ለምን አይቻልም ?»

«በረቱም ውስጥ ቦታ የለም ። በዚያ የሚያደሩ ፈረሶች በርከት ያሉ ናቸው ።»

«እሼ . . . በረቱም የሚያቻል ከሆነ ቆጡ ላይ አላድረኝ ። ግር ጉዝ ባዶ ብተኛ ፈቃደኛ ነኝ» አለና ፤ «ለማንኛውም ክራት በኋላ በይበልጥ ብንነጋገርበት አይቻልም ?» አለው ።

«ራት ሳቀርብልህ አይቻላኝም ጌታዬ ።»

መንገደኛው ይህንን ሲሰማ በስጫት ብሎ ተነስቶ ያመ ። «በጣም ርቦኛል» አለው ቀጠል አድርጎ ፤ «ከማለፍ ጀምረ በእግር ስንዝ ነው የጥል ኩት ። አምሳ ስድስት ኪሎ ሚትር ያህል ነው የተጓዝኩት ። ሂሳብን ከፍ ይህ እህል ውሃ ብታቀምሰኝ . . . »

«ምንም የማቀምስህ የለኝም ።»

መንገደኛው የመገረም ላቅ ሳቀና ዓይኑን ወደሚገኝ ጨረጨረው ሥጋና አሳ መልሶ ፤ «ይህ ሁሉ እያለ ምንም የማቀምስህ የለኝም ትላኛለህ ?» አለው ።

«ይኸኮ ሰሌሎች ልምት የሚዘጋጅ ነው ።»

«ሌሎች ሰዎች . . . ?»

«እዎን . . . ለሠረገላ ነጂዎች ።»

«ስንት ናቸው ለመሆኑ ?»

«አስረ ሁለት ።»

«ይህ ሁሉ የሚዘጋጀው እራት ለህያ ሰው ያንሳል ታዲያ?»

«ሁሉም ለነሱ ነው ብዬሃለሁ ። ቀድመው ከፍለውበታል ።»

መንገደኛው መልስ ተቀመጠና ዝቅ ባለ ድምጽ ፤ «ሆኑል ቤት ነው የመጣሁት . . . ርቦኛል . . . እና እዚሁ እቆያለሁ» አለ ።

ባለቤቱም ጉንበስ ብሎ ፤ ወደሰውዬው ጆሮም ጠጋ ብሎ ፤ «በትሄ ድ ይሻልሃል» አለው ።

ሰውዬው ለመናገር ሲቃጣ ሳለ ባለቤቱ «ቆይ . . . ቆይ . . . ምንም የምትነግረኝ ነገር የለም ። ስምህ ማን እንደሆነ ልንገርህ . . . ? ገዥ ሻልገ ትባላለህ ። እና ምን ዓይነት ሰው እንደሆንህ ልንገርህ ትፈልጋለህ ? ገና ስትገባ ነው የተጠራጠርኩህ ። ለማረጋገጥ ብዬ ወደ ማዘጋጃ ቤቱ ሰው ልኬ ነበር ። የተሰጠኝ መልስ ይኸውልህ . . . » ብሎ ፤ «ለመሆኑ ማንበብ ትችላለህ?» ሲል ጠየቀው ። ይህንንም እያለ ወረቀቱን ዘርግቶ ኦሳየው ። መንገደኛው ወረቀቱን ተመልክተው ። ባለቤቱም ለአጭር ጊዜ ዝም ብሎ ቆየና «በተለምዶ ማንንም ሰው ለማስቀየም ፍላጎት የለኝም ። እና ከዚህ በትሄድልኝ . . . » አለው ።

መንገደኛው ጉንበስ ብሎ የጉህ ከረጠቱን አንስቶ ፤ ከሆኑል ቤቱ ወጥቶ ፤ አንገቱን ደፍቶ በዋናው ጉዳና ይጓዝ ጀመር ። ውርደት ተሰም ቶት አንድ ጊዜ እንኳ ዞር ብሎ ሳይመለከት መንገዱን ቀጠለ ። ገዥን ላባርና እንግዶቹ ደጅ ወጥተው ይመለከቱት ጀመር ። በመንገዱ የሚተላለፉ ሰዎችም እየሳቁና እየተጫወቱ ጣታቸውን ወደሱ ቀስረው ሲያመለክቱ ነበሩ ። በጠቅላላው የከተማው ሰው ሁሉ ስለሱ ነበር የሚያወራው ።

እሱ ግን አንድ ጊዜ እንኳ ዞር ብሎ ሳይመለከት ወደፊት ገሰገሰ ። የተዋረዱ ሰዎች መለስ ብለው አይመለከቱም ። መለስ ብለው ቢመለከቱ የባለ ውርደት እንደሚያጋጥማቸው ያውቃሉና ።

ርቆ ከሔደ በኋላ አነስተኛ የሆነ የመንገደኛዎች ማረፊያ ሆኑል ባገኝ ብሎ ግራ ቀኙን ቃኘ ። ከመንገዱ ማለቂያም ሲቃረብ የመብራት ብርሃን ታየውና ወደዚያው አመራ ።

ብርሃን ያየበት ሥፍራ መጠጥ ቤት ነበር ። መንገደኛው ከዚያ ሲደርስ ቆም ብሎ በመስኮት ወደ ውስጥ ተመለከተ ። የበራው መብራት ጠረጴዛ ላይ ነው ። ከእሳት ማንደጃው ቦታ እሳት ይነድዳል ። አንዳንድ ሰዎች መጠጥ ይጉነጫሉ ። የቤቱ ባለቤት ከእሳቱ አጠገብ ተቀምጧል ። እሳቱም ላይ የሚበስል ምግብ አለ ።

መጠጥ ቤቱ ሆኑል ቤት ቢጤም ነበር። ሁለት መግቢያ በሮች አሉት። አንደኛው ከመንገዱ ትይዩ ፤ ሁለተኛው ከአንድ አነስተኛ ሚዳ ትይዩ ሆኖ

ሚላው በአዛባ ተመልክቷል ። መንገደኛው በዋናው በር ለመግባት አል
ደረሰም ። ወደ ሚላው ገባ ብሎ ቆመ ። ከዚያም በኋላ ሲፈራ ሲቸር የጸ
ላውን በር መገጠቅ አነሳውና በፋን ከፈት ሲያደርገው ባለቤቱ ጭን
ነው ነፃ ሲል ተጣራ ።

ጭንገብና መኝታ ይገኝ ይሆን ነፃ አለው መንገደኛው ።

። ጸላይጠፋም ሲል መለሰለት ባለቤቱ ።

መንገደኛው ወደ ውስጥ ገባ ። በዚያ የነበሩ ጠጪዎች ዓይናቸውን
አትንተው ተመለከቱት ። የፊቱ አንደኛው ጉን በመብራቱ ብርሃን ፣
ሁለተኛው ጉን በእሳቱ ነበላባል በርተው ይታዩ ነበር ።

ጭንገቡ እየተዘጋጀ ነው ። እሳቱም ይኸውለህ ወንድም ... ጠጋ
ብለህ መቅ ። አለው ባለቤቱ ።

መንገደኛው የጉዞ ከረጢቱን መሬት ሳይ አውርዶ ወደ እሳቱ ተጠ
ገቶ ቁጭ አለ ፤ የደከመው አግሮቹን ወደ እሳቱ ዘርገቶ ። ፊቱ የተዘናና ቢመ
ለልም እንዳት ሰቀቀን ይነበብበት ነበር ። ከትንድቡ ሥር ያሉት ዓይናቸው
በቁጥቋጦ ሥር ያለ እሳት ይመስሉ ነበር ። የምገቡ አበሳሰልና ከድሰቱ
አምልጦ የሚወጣው እንፋሱት ሽታ ረሃቡን አበባሱበት ።

ከጠጪዎቹ መሐከል መንገደኛውን ቀደም ብሎ ያየው እንደ ሰውቱ
ነበር ... የእሳ ነጋዴ ። እሳ ነጋዴው ወደዚህ ከመጥጣቱ በፊት ፈረሱን
ለማሳደር ከገዢን ላባር ሆቲል ሔዱ ነበር ። መንገደኛውን ከዚያ አይቶ
ታል ። እንደአጋጣሚ ሆኖም ያንኑ ቀን ጠዋት በመንገድ ተገናኝተው
ነበር ፤ በብራ ዳስና በኢስኩብሎ መሐከል ። መንገደኛው ደክሞት ስለነበረ
የእሳ ነጋዴው በፈረሱ እንዲያፈናጥጠው ለምናት ነበር ። እሳ ነጋዴው
ገን መልሰ እንኳ ሳይሰጠው ቀርቶ ነበር ። እንዲያውም ፈረሱን ኩርኩር
እድርን ርቆት ሔዱ ነበር ። እሁንም ከዚህ መጠጥ ቤት ሲያየው የመጠጥ
ቤቱን ባለቤት በጥቅሻ ጠራው ። ባለቤቱ ወደ እሱ ሔዶ ገቶ ባለ ደምጽ
ቃል ይሰዋወጡ ጀመር ። ይህ ሲሆን መንገደኛው ከሃሳብ ባሕር ውስጥ
ገብቶ ነበር ።

የመጠጥ ቤቱ ባለቤትና የእሳ ነጋዴው የሚነጋገሩትን ተነጋግረው
ሲወርሱ ባለቤቱ ወደ እሳቱ ቦታ ተመልሶ ፤ እጁን በመንገደኛው ትከሻ
ላይ አሳርፎ ፤

«ወንድም ... ከዚህ መውጣት አለብህ» አለው ።

«አ ... ፤ አንተም ማን እንደሆንኩ ታውቃለህ ነፃ አለው ።

«አዎን ... ማን እንደሆንኩ አውቃለሁ ።

«ከዚያኛው ሆቴል አስወጡኝ ። ከዚህኛውም ...»

«ከዚህኛውም መውጣት አለብህ ።»

«እና የት ልሒድ ነ?»

«ወደፈለግህበት ... ከዚህ ግን መውጣት አለብህ ።»

መንገደኛው የጉዞ ከረጢቱን አንስቶ ፣ ዘንጉንም ይዞ ወጥቶ ሒዱ ። ከግርክን ላባር ሆቴል ወደዚህኛው ሲመጣ ከኋላው የተከተሉት ሕጻናት ልጆች ነበሩ ። ከመጠጥ ቤቱ ሲገባ እነሱ እውጭ ለደፍጠው ሲጠብቁት ነበሩ ። መውጣቱን ሲያዩ ድንጋይ ወረወሩበት ። ድሮውንም ቢሆን ሆዱ ቆስሎ በሰነበረ ዘር ብሎ ዱላውን እየወዘወዘ አስፈራራቸው ። ሕጻናቱም እንደ ወፍ መንጋ ብትን አሉ ፤ በለው አቅጣጫ ሁሉ ።

በከተማው ወህኒ ቤት በኩል አለፈ መንገደኛው ። በወህኒ ቤቱ በር ላይ ከሰንሰለት ጋር የተያያዘ ደወል አለ ። መንገደኛው በንሰለቱን ላብ ሲያደርገው ደወሉ ተደወለውዲያውኑ በሩ ተከፈተ ። የእሰር ቤቱ ቱልፍ ያዥ ብት ሲል ፤ «ከዚህ ልታሳድረኝ ትችላለህ ነ?» ሲል ጠየቀው መንገደኛው ።

«ይኸከ ወህኒ ቤት እንጂ ሆቴል ቤት አይደለም ። እዚህ ለማደር ከፈለግህ በቅድሚያ በአንዶች ጥፋት ተከሰሰህ አሰራት እንዲፈረድብህ ያሻልህ ብለውኑ በሩን አፍንጭው ላይ መልሶ ዘጋበት ።»

መንገዱን ተጠሰና በርከት ያሉ አትክልቶች ካሉበት ሥፍራ ደረሰ ። እንዳንዶቹ በጥሻ ቢጤ ተከብበዋል ። በዚህ ምክንያት ለዳይን ደስ ይላሉ ። በእነዚህ አትክልቶች መሐከል ባለአንድ ፎቅ ቤት አለ ። በመስኮቱ በኩል ብርሃን ይታያል ። መንገደኛው ወደ መስኮቱ ጠጋ ብሎ ወደ ውስጥ ተመሰከተ ። ከፍሉ ሰፋ ያለና ግድግዳውም ፍራ የተቀባ ነው ። የእዋቁ አልጋ ፣ የሕጻን ካልጋ ፣ ጥቂት ወንበሮችም አሉበት ። በግድግዳው ላይ ባለሁለት አፈመዝ ጠበንጃ ተንጠልጥሎበታል ። በከፍሉ መሐከል ጠረጴዛ አሳ ፤ ነጭና ሸካራ ጨርቅ የለበሰ ። በጠረጴዛው ላይ ከመዳብ የተሰራና የበራ ፋናስ ይታያል ። ወይን ጠጅ የተሞላ ገምቦ በፋፍሱ ብርሃን ይጥበረበራል ። የሾርባ ማቅረቢያውም እንዲህ ። ትኩስ ሾርባ ሰላሰበት ከላይ ላይ እንፋሱት ቢነሳ ይታያል ። ዕድሜው አርባ ዓመት የሚገመት ፕላማላ ከጠረጴዛው አጠገብ ተቀምጦ ሕጻን ልጁን በጉልበቱ እያስዘለለ ያሚውተዋል ። ከአጠገቡም ወጣት ባለቤቱ ሕጻን ልጁን ታቅፋ ታሚውተዋለች ። አባት ዩውና ልጁ ይሰቃሉ ። ሚስቷቱ ፈገገ ትላለች ።

መንገደኛው ይህንን መልካም ቤተሰብ እያየ ዝም ብሎ ቆመ ። በልቡ ምን እንደታለገው እሱ እንጂ ሌላ የሚያውቅ ሰው አልነበረም ። ምናልባት ያሳድሩኛል በሚል ተስፋ የመስኮቱን መስታወት ቀስ ብሎ እንዲሄው ። አልሰሙትም ። እንደገና ቀስ ብሎ እንዲሄው ።

«የሚቆረቁር ሰው አለ መሰለኝ» አለች ወጣቷ የቤት እመቤት ።

«አይመስለኝም» አሳት ባሏ ።

መንገደኛው ለሦስተኛ ጊዜ መስታወቱን ቀስ ብሎ አንኳኳው ። ባለ
ዬው ከነበረበት ተነስቶ ፣ ፋኖሱን ይዞ ወደ ቤቱ ሔደ አለና ከፈተው ።

ረጅም ሰው ነው የቤቱ ባለቤት ፤ በከፊል አርሶ አደር በከፊል የእጅ
መያዣ የሆነ ። ትልቅ የቆዳ ሽርጥ ታጥቋል ፤ ከላይ እስከ ግራ ትከሻው
የሚደርስ ። መዶሻ ፣ ቀይ መሐረብ ፣ የባሩድ መያዣ ቀንድ ፣ እና ሌሎችም
ቁሳቁሶች የሽርጡን ወገብን አሳብጠውት ይታያል ። ጭንቅላቱን ወደ
ኋላ መልሶታል ። የሸሚዙ አንገትን ክፍት ነው ። ሌጣ አንገቱ ነጭ ሆኖ
ከበሬ ጫንቃ ጋር ይመሳሰላል ። ቅንድቡ ችግኝም ብሎ በቅሏል ። ጥቁር
ራሱም እንዲሁ ። ዓይኖቹ ትትልቅ ናቸው ። የፊቱ ታችኛው አጋማሽ
ከዱር አውሬ አፍና አፍንጫ ጋር ይመሳሰላል ። በገዛ ቤቱ ውስጥ ስለሆነ
መሬቱን ተደላድሎ ረግጦ ቆሟል ።

«ይቅርታ ያርጉልኝና ጌታዬ . . . » ሲል ጀመረ መንገደኛው ፤ «አንድ
ሳህን ሾርባና ከዚያ በኋላ ከአትክልቱ በታ ካለው መጠለያ ማደሪያ ሊሰጡኝ
ይችላሉ ? ገንዘብ ከፍጹ ይህንን ለያደርጉልኝ ይፈቅዳሉ ?»

«አንተ ማንህ ?» ሲል ጠየቀው የቤቱ አባወሬ ።

«ከፑጂ—ሟሶ የመጣሁ ሰው ነኝ ። 56 ኪሎሜትር ያህል ተጉዢ
ነው የመጣሁት ። ገንዘብ ከፍጹ ሾርባና መጥታ ሊሰጡኝ ይችላሉ ?»

«ጨዋ ሰው ከሆንክና ገንዘብ ከከፈልክ ይህንን ላደርግልህ እችላለሁ ።
ብቻ . . . ወደ ሆቴል ቤት ለምን አልሔድክም ?»

«ሔጄ ነበር ። በታ የለም አሉኝ ።»

«የሚይመስል ነው . . . ! ዛሬኮ የገበያ ቀን አይደለም ። ብዙ ሰው
የለም» አለውና «ለመሆኑ ግንክን ላባር ዘንድ ሞክረሃል ?» ሲል ጠየቀው ።

«አምን ።»

«እና ?»

«ለምን እንደሆነ አላውቅም ። ግን ሊቀበለኝ አልፈለገም» አለው
እፍረት እየተሰማው ።

«ማንው ዘንድስ ሞክረሃል . . . ! ወይም . . . በሻፎ ጉዳና ያለው
ሆኑል ?»

«አስም ሊቀበለኝ አልፈለገም» አለው ይበልጥ እጥረት እየተሰማው።

ሰውየው ተጠራጠረው ። ከራስ ጠጉሩ እስከ እግር ጥፍሩ አስተውሎ አየውና ፤ «ሰውየው አንተ ትሆ—ን ፤?» ብሎት ወደኋላው አፈገፈገ ። ከዚያም በኋላ ፋኖሱን ጠረጴዛው ላይ አስቀምጦ ጠመንጃውን ከግድግዳው አውርዶ ያዘ ።

ሚስቱ ከተቀመጠችበት ብድግ ብላ ፡ ልጆቿንም ይዛ ከባሏ በስተ ጀርባ ቆመች ። ፍርሃት ፍርሃት አላት። ጡቷን እንኳ በልብሷ አልሸፈነች ውም ። « ዱር አዳሪ መሆን አለበት ! » አለች ዝቅ ባለ ድምጽ ።

ባልዬው እባብ እንዳየ ሁሉ መንገደኛውን ደጋግሞ ተመለከተውና ወደ በሩ ሔድ ብሎ «ከዚህ ወጊድ ፤» አለው ።

«ሰለ እግዚአብሔር ብላችሁ አንድ ብርጭቆ ውሃ እንኳ ብታጠ ጠኝ . . . »

«ይልቁንስ ይህንን ጥይት እንዳሳጠጣህ ፤ ወጊድ ብሮሃለሁ» ብሎት በሩን ዘግቶ ቀረቀረው ። ወደ መስኮቱም ሔዶ የብረት መጋረጃውን አውርዶ እንዳይከፈላት አድርጎ ዘጋው ።

ምሽቱ እየገፋ ሔደ ። ቀዝቃዛ ነፋስ ይነፍሳል ፤ ከወደ አልፕስ አቅጣጫ የሚመጣ ። መንገደኛው ገፍቶ ሔዶ ከአንድ ሥፍራ ሲደርስ ጎጆ የሚመስል ነገር ታየው ፤ እየጨለመ በሚሔደው የምሽት ብርሃን ። ጎጆው በአትክልት ቦታ ውስጥ ነው . . . በአጥር የተከበበ አትክልት ። መንገደኛው አጥሩን ዘሎ ገብቶ ወደ ጎጆው አመራ ። አውራ ጎዳና የሚሠሩ የፋን መያታኞች የሚያርፉበት ዓይነት ጎጆ ነበር . . . መግቢያ በሩ በጣም ጠባብ ። « የዚህ ዓይነት ጎጆ ቀን ቀን ለማረፊያ ያገለግላል እንጂ ሰው አያድርበትም » ሲል አሰበ መንገደኛው ፤ «እዚህ ባድር ሌላ ባይሆን ከብርድ እድናለሁ» ብሎ በሆዱ ተኝቶ እየተሳበ ከጎጆው ውስጥ ገባ ። ውስጡ በእርግጥም ይሞቃል ። ግር የተገባዘገበበት አልጋም አለ ። መንገደኛው በጣም ደክሞት ስለነበረ አልጋው ላይ ጋደም አለ ። ይሁን እንጂ በጀርባው የተሸከመው የጉዞ ከረጢት አሳመች ስላለውና በያወርደውም ትራሽ ሲሆንለት እንደሚችል በመገንዘብ ዘለበቱን ይፈታ ጀመር ። ልክ በዚህ ቅጽበት የቁጣ ድምጽ ሰማ ። ዓይነን አቅንቶ ቢመለከት ከበሩ አጠገብ ትልቅ የውሻ ጭንቅላት ታየው ።

ለካስ ጎጆው የውሻው ማደርያ ኖሯል ፤

መንገደኛው ጉልበተኛ በመሆኑ ውሻውን ለመቋቋም የሚያችተው አልነበረም ። ዘንጉን በአንድ እጁ አመቻችቶ ይዞ ፤ የጉዞ ከረጢቱን እንደጋሻ መክቶ ከውሻው ማደርያ ጎጆ እንደበፊቱ እየተሳበ ወጣ ። በትንቢት ፡፡ በይበልጥ ሳይቀዳዳዱ አልቀሩም ።

ውሸው ዘኋላው እንደባደቀው በመናገሩ እስከሌላ ጥገና ድረስ የኋለኛ ሲሞላ ቆየና በመጨረሻም አጥፋን ዘለው ወደ መንገድ ዳር ወጣ ። እንደገና ብትኛነት ተሰማው ። መጠገያ የሰውም ። መጠለያ የሰውም ። በውሸው ንጆ ውስጥ በዚያ ሣር በተገባውበት አልጋ ላይ ለማድረግ እንኳ ሳይችል ቀረ ። በመንገዱ ደንጋይ እየና ከዚያ አረፍቶ ብሎ ፤ «ከውሸ እንኳ ልነስ ይህ ሲል አስቦ ።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ እንደገና ተነስቶ መንገዱን ቀጠለ ። መጠለያ የሚሆን ዛፍ ወይም የነፋስ ወፍጮ አገኛለሁ በሚል ተሰፋ ከከተማው ወጥቶ ሐዲ ። ርጭ ካል ሚያ ሰደርስ ራሱን አቅንቶ ዘረያውን ቃኝ ። ከፊት ለፊቱ ኮረብታ አለ ። በኮረብታው ላይ የነበረው እህል ታጭቶ ሰለገ ኮረብታው የተላገፈ የሰው ጭንቅላት ይመስላል ።

ለማይ ጠቁሯል ። ከባድ ዳመና አለ ። ዳመናው በኮረብታው ላይ እንዘፍ ያለ ከመምሰሉም በላይ በእየአቅጣጫው በመሠራጨት ላይ ነበር ። ጨረቃ ለመውጣት ተቃርባለች ። ይህን እንጂ የምሽት ጨረር ዳመናውን በሳስቶ ነጭ ቅስት የመሰለ ቅርጽ ሠርቶ ይታያል ።

በሚዳውም ላይ ሆኑ በኮረብታው ላይ ምንም አይታይም ፤ ከእነዚህ የቆረቆዘ ዛፍ በስተቀር ። ቆርቋዛው ዛፍ መንገድኛው ከቆመበት ሥፍራ ትንሹ ራት ብሎ ይታያል ። ይወዘወዛል ።

የሰማይ ጥቁር ዳመና ፣ ኮረብታው ፣ ማዳው ፣ ጉደሉው ዛፍ . . . እነዚህ ሁሉ ውስጣጭ ጫና ፈጠሩበት ። ከዚያ ርጭ ካለ ቦታ መምጣቱ ለህቶት መሆኑን ተረዳ ።

ፊቱን ወደመጣበት አቅጣጫ አዘጋጅ ይራመድ ጀመር ። ከከተማው ገምብ አጥር ሲደርስ በርሻ ተዘግተው አገኛቸው ። በኃይማኖት ጦርነት በመን ከጠላት ለመከላከል ታስቦ ነበር ገምቡ የተገነባው ። ተደም ብሎ አራት ማዕዘን ያላቸው ረጃጅም አምዶችን አልፎ አልፎ ከገምቡ ጉን ነበሩ ። በ1815 ዓ. ም. ገን አምዶቹ ፈርሰው ነበር ። መንገድኛውም ገምቡ ከተደረመበት በኩል ሸልኮ ወደ ከተማው ውስጥ ገባ ።

ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ገደማ ሲሆን መንገድኛው እያላበረ ሐዲ ከእንደ መሥሪያ ቤት ሕንጻ ድረስ ። እሱን አልፎ ከእውከህናት ማሰልጠኛ ትምህርት ቤት ድረስ ። እሱንም አልፎ ከቴድራሉ ካለበት አደባባይ ሲደርስ ወደ ካቴድራሉ እያየ ቡጢውን ሰንዝሮ ይወዘውዘው ጀመር ፤ ከቴድራሉ በደል እንደደረሰበት ሁሉ ።

ከዚህ አደባባይ ጥገና እንደ ማተሚያ ቤት አለ ። ኖፖሊዎን በናፓርት በኋለኛ ደረት ሆኖ ያወጣቸው አዋጆች ለመጀመሪያ ጊዜ የታሰሩት ከዚያ ነበር ።

ከዚህ ግተሚያ ቤት ደጀ ላይ ከደንጋይ የተሠራ አግዳሚ መቀመጫ
አለ ። መንገደኛው በጣም ደክሞትና ተስፋም ቆይታ ስለነበረ በደንጋይ
መቀመጫው ላይ ጋደም አለ ።

ወዲያውኑ በእድሜ የገፋች አንዲት እመቤት ከቤተ ክርስቲያን ስትወጣ መንገደኛውን እየችና ወደሱ መጥታ ጭቢህ ምን ትሠራለህ ለውዬ ገደ ስትል ጠየቀችው ዮ

[illegible]

ඇද-7298 සංස්කෘතිය 49 වන

ጸሐያን ተላምጂጥላሁ ስለሰራ ዘጠኝ ዓመታት እንጤት ላይ ነበር የግድረው ሀ ዛሬ ደሞ ድንጋይ ላይ ሆኖ

«ወታደር ናረሃል ?»

ጸሐያዊ ወታደር ነበርቱ ጾ

ጸሐፊው ወደ ሆሊላ የግብይት ጉዞ

ጽግዘብ የልዩነት አላት ዞ

ጭጥረዋል... ለጥያቄዎቻቸው በሥልጣን ውስጥ ከሌላ ሰው በስተቀር
ጥንቃቄ አልሆኑም።

உருவம்: பரிசுத்தம் = 22

— እመቤቷ አራት ሱ አውጥታ ሰጠቸውና ጸባዚህ ቢስታቢስቲ መንታ የሚያከራይህ የምታገኝ አይመስለኝም . . . ቢቻ . . . መንታ ለማገኘት መከራ እያርገል ?

«ԲԱԳՆԵԽ-ՆՆ ԲԱԳՆ ԼՈՍՈՒՄ»

20

ጸብጽድኩበት ሁሉ አገረሩን = የሚቀበሉት አጣሁ =»

እመቤተ ወደ አባት መጥሪያ ቤት እንዲሄዱ ተመልከተችና ጭልጥ ከርከች ቦታ የሰጥ ነው ያልከው ነው ስንል ጠየቀችው ።

ግለሰብ ፡ ያላገኘበት ቦር የለም ።።

ያንን «ጥከረሽዋል ነ» ወይ አቡኑ ቤት እያመለከተኛ ።

«አሰንስ አልጥከርኩትም ።»

«እንግዳያውስ ሐይህ ጥከረው ። ከዚህ ብታድር ጥፋ እያሆንም ።»

— 2 —

ያን ቀን ማታ አቡን ሚረዱል ከሽርሽር መልስ ብቻቸውን እክፍላቸው ውስጥ ተቀምጠው «ግዳጅ» በሚል ርእስ አንድ ጽሑፍ ሲያዘጋጁ ነበሩ ። መጨረስ አቃቃቸው እንጂ ጽሑፉን ከጀመሩት ጊዜው ውስጥ አድርገዋል ። አባውና ምሁራን የጸፉባቸውን መሠረት በማድረግ አርእስተ ነገሩን በሁለት ከፈሉት ፡— 1ኛ. የሁሉም ሰው ግዳጅ ፤ 2ኛ በእየመደቡ የእያንዳንዱ ሰው ግዳጅ ። የመጀመሪያውን ግዳጅ በአራት መደቦች ፤ ቅዱስ ማርያምን በመከተል ፡—

- ሰው ለእግዚአብሔር ያለው ግዳጅ (ማቴዎስ 6)
- ሰው ለራሱ ያለው ግዳጅ (ማቴዎስ 5 29, 30)
- ሰው ለገረቤቱ ያለው ግዳጅ (ማቴዎስ 7 12)
- ሰው ለእንስሳት ያለው ግዳጅ (ማቴዎስ 6 20, 25)

ሌሎችን ግዳጆች ከሌሎች የጽሑፍ ምንጮች አገኙባቸው አቡኑ ፡—

- ሰው ለገዢና ለተገዢ ያለውን ግዳጅ ለማመልከት ከተጻፈው መልእክት ።
- ሰው ለዳኞች ፣ ለሚሰቱት ፣ ለእዳኞችና ለወጣቶች ያለውን ግዳጅ ከቅዱስ ኢፕሮስ ።
- ሰው ለአባቶች ፣ ለባሎች ለልጆችና ለእሽከሮች ያለውን ግዳጅ ለኤፌሶን ሰዎች ከተጻፈው መልእክት ።
- ሰው ለምዕመናን ያለውን ግዳጅ ለዕብራውያን ከተጻፈው መልእክት ።
- ሰው ለደናግል ያለውን ግዳጅ ለቆሮንቶስ ሰዎች ከተጻፈው መልእክት ።

አቡኑ ከእነዚህ ሁሉ ምንጮች ያገኟቸውን አቀነባብረው ለምዕመናኑ ለማቅረብ ነበር ። ጽሑፋቸውን የሚያዘጋጁት ።

የተሠረጋ መጽሐፍ በጉልበታቸው ላይ ነበር . . . ከባድ መጽሐፍ ። የሚጽፉባቸው ወረቀቶች ሻትንሽ ነበሩ . . . ቁመትና ወርዳቸው እኩል የሆነ ። እንዲሁ ሲሠሩ ላሉ ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ገደማ ሲሆን ማዳም

ማኢር ከክፍላቸው ውስጥ ገብታ ወደ ቁም ሳጥኑ አመራች ። መንኪያና ሹካዎችን ለመውሰድ ነበር አመጣጣ ። ገበታ መዘጋጀቱንና እህታቸውም ትጠብቃቸው እንደነበር ተገንዝበው ከትንሽ ጊዜ በኋላ መጽሐፋቸውን አጥፈው ፣ ከነበሩበት ተነስተው ወደ ምግብ ቤቱ አመሩ አቡኑ ።

ምግብ ቤቱ ውስጥ እሳት ይነዳል። በጠረጴዛው ላይ የበራ ፋኖስ አለ። የገበታው ዝግጅት በመጠናቀቅ ላይ ይገኛል ። ማዳም ማኢርና ማድሚዜል ባፕቲስቲን ይጨዋወታሉ ።

ማድሚዜል ባፕቲስቲን በኖማ ቀለም ያለው ፣ ረጅምና ዘርፋፋ የሐር ተሟስ ለብሳላች ። ቀሚሱን ከፓሪስ ከተማ በ1806 ዓ. ም. የገዛችው ስለነበረ የዚያን ጊዜ ፋሽን የተከተለ ነበር ። ወገቡ አጠር ፣ ጠቡብ ያለ ሆኖ እጅጌው ሰፊ ። ማድሚዜል ባፕቲስቲን ሸበቶ ጸጉሯን በሰው ሰራሽ ጸጉር ሸፍናዋለች ።

ማዳም ማኢር በበኩሷ ነጭ ቆብ ደፍታለች ። እንገቷ ላይ የወርቅ መስቀል አንጠልጥላለች . . . የወይን ጠጅ ቀለም ባለው ማተብ ። ከሸካራ ሱፍ የተሠራ ጥቁር ቀሚስ ለብሳላች ። የቀሚሷ እጅጌ ጉርድና ሰፊ ነው ። በትከሻዋ ላይ በጣም ነጭ የሆነ ጨርቅ ጣል አድርጋለች ። በቀይና በአረንጓዴ ቀለም የተሸገገገገገ ሸርጥ ታጥቃለች ። ሸርጡን በአረንጓዴ መቀነት ሸብ አድርጋዋለች ። ከደረጅ ላይ በሁለት እስፒሎዎች የተያዘ ሌላ ጨርቅ ይታያል ፤ ከጥጥ የተሠራ ። ሸካራ ጫማ አድርጋለች ። የእግር ሹራቧ በጫ ነው ፤ የማርሴይ ሴቶች የሚያደርጉት ዓይነት ።

አቡኑ በገቡበት ወቅት ማዳም ማኢርና ማድሚዜል ባፕቲስቲን የሚ ጨዋወቱት ስለማይዘጋው በር ነበር ። ይኸውም ያለምክንያት አልነበረም ። ጀምበር ከመጥለፅ በፊት ማዳም ማኢር ለራት አስፈላጊ የሆኑትን ለመግዛት ወደ ከተማ በወጣችበት ሰዓት በከተማው ውስጥ አንድ እንግዳ ደራሽ የሆነ ሰው መታየቱን ሰምታ ነበር ። እንግዳ ደራሹ ክፉ አመለካከት አለው . . . ዘዋሪ ወንበዴ ነው . . . በከተማው ውስጥ አደጋ ሲጥል ይችላል . . . እያንዳንዱ ሰው መጠንቀቅ ይገባዋል . . . እያንዳንዱም ቤት በሚገባ መቆለፍ ይገባዋል ተብሎ ሲወራ ሰምታ ነበር ።

አቡኑ ከበራድ ክፍላቸው ወደ ምግብ ቤቱ መጥተው በእሳቱ አጠገብ ሲቀመጡ ማዳም ማኢር ስለዚህ ጉዳይ ስታወራ ነበረች ።

«ማዳም ማኢር የምትለውን ይሰማሉ ?» ስትል ጠየቀቻቸው ማድሚዜል ባፕቲስቲን ።

«ድምጹን ሰማሁ እንጂ ያለችውን ቃል በትክክል አልሰማሁም» አሏት አቡኑ ፤ እጃቸውን ጉልበታቸው ላይ ጣል አድርገው ። ፊታቸው በእሳቱ ነበልባል ይጥበረበራል ። ዓይናቸውን ወደ ማዳም ማኢር አዙረው ፤ «ምን ስትዩ ኖሯል ማዳም ማኢር ?» አሏት ፤ «ክፉ ነገር ደርሶ ይሆን ?»

ማዳም ማረር ስጋቷን ለመግለጽ ዕድል ስላገኘች ለማድረግ ዘላቂ ባጥቷት የነገረችትን መልሳ ለአቡን ሚሪዬል ትተርክላቸው ጀመር ። ያን ቀን ታይቶ የማይታወቅ ዘዋሪ ወንበዬ ከከተማው ውስጥ መግባቱን ፣ መቼታ ፍለጋ ከገናኝ ላባር ሆኔል መሄዱን ፣ ከዚያ መባረሩን ፣ ከዚያ በኋላ በጋሊንዲ ጉዳና ሲዘዋወር መታየቱን ፣ ይህንን ሁሉ እያጋነነች ገለጸችላቸው ።

«እውነትሽን ነው ነፃ እሷት ።»

ጥያቄአቸው የማወቅ ገጥቶ ያደረባቸው ሰላስመስለባቸው ማዳም ማረር ደስብኳት ጨዋታዋን ቀጠለች ፤ «አዎን ብጹዕነትዎ ... አሁን ያልሁት ሁሉ እውነት ነው ። ሃሬ ሌሊት አንዳች አደጋ ሳይደርስ አይቀርም ። የከተማው ሰው ሁሉ የሚያወራው ስለዚህ ሰውዬ ነው ። በዚያ ላይ በአሁኑ ጊዜ የፖሊስ አገልግሎት እስከዚህም የሚያስተማምን አይደለም ። ይኸውም በከንቲባውና በፖሊሱ አዛዥ መሐበል አስመግባባት ተፈጥሯል ስለሚባል ነው ። የመንገድ መብራት እንኳ የለም ። ወጣ ሲሉ ዓይን በወጉ አይታዩ ጭለማ ... ፤ እና እኔም ሆንኩ ማድረግ ባጥቷትን የምን ሰው ... ።» ስትል ማድረግ ባጥቷትን ሄረጊ እኔ ምንም አላልኩም አለችት ። ወንድሟን ስለምትፈራቸው ነው ይህንን ያለችው ። ማዳም ማረር ግን ማድረግ ባጥቷትን ያለችውን እንዳልሰማች ሆኖ ጨዋታዋን ቀጠለች ፤ «እኛ የምንለው ይህ ቤት ለአደጋ ተጋልጧል ብጹዕነትዎ ። የሚፈቅዱልኝ ከሆነ አሁኑኑ ቁልፍ ሠራው ፤ ፖሊን ሚዩዝባ ዘንድ ሐጂ አርገዎቻን መወርወሪያዎች በአዳዲስ መወርወሪያዎች እንዲተካቸው ላድርግ ። አዳዲስ መወርወሪያዎች እዚህ ስላሉን እነዚህን ከመግጣጠም በስተቀር ሌላ ችግር የለም ። በአጭር ጊዜ ሊፈጸም የሚችል ሥራ ነው ። አሁን ባለው ሁኔታ ግን ማንም ሰው ከውጭ ሆኖ በርቹን ገፋ አድርጎ መን ሐቆዎቹን አውልቆ ሰባት ብሎ ለመግባት የሚያዳግተው ነገር የለም ። ስለዚህ ለክፉ አደጋ ተጋልጠን ነው የምንኖረው ብጹዕነትዎ ። በርቹ ከውስጥ መወርወርያ ያሻቸዋል ። ለሌላ ጊዜ ባይሆን እንኳ ለዛሬ ሌሊት ጥንቃቄ በደረግ ይሻል ይመስለኛል ። ብጹዕነትዎ እንደሆኑ ሰው በመጣ ቁጥር መገባ ነፃ ማለት ይቀናጃል ። በውድቅት ጨለማ ቢሆን እንኳ መገባ ነፃ ነው የማሉት ብጹዕነትዎ ።»

ለክ በዚህ ቅጽበት በሩ በጋይል ተንኳኳ ።

«ግባ ነፃ እሱ አቡኑ ።»

— 3 —

በሩ ወገን ብሎ ተከፈተ ። ያንኳኳው ሰውዬ አንድ ርምዝ ገባ ብሎ ቆመ ። በሩን ከፍቶ ትታል ። የገባ ከረጢቱ እትከሻው ላይ ነው ። ዘንገን ጨበጥ አድርጎ ያዞታል ። በዓይኑ ላይ ድካም ቢነበብበትም የአጥቂ

ነት መንፈስ ይታይበታል ። ፊቱ በእሳቱ ነበልባል በርቷል ። ደስ አይ
ልም ። ከፋት ያዘለ ያመሰላል ።

ማጽም ማሏር ከመደንገጢ የተነሳ ፈገገ ተረቶ ። ማድሟዚል ባጥቲስ
ቲንም ውስጣዊ ሽብር ተለማት ። አቡኑ ግን ሰውየውን አተኩረው ተመ
ለከቱት ፤ ረጋ ብለው ።

መገንደኛው አቡኑንና ሁሉንም ሴቶች አፈራርቆ እየተመለከተ ራስ
ብሎ ይናገር ጀመር ። ገና ማንም ምንም ሳይጠየቀው ፤ «ገን ሻልገና እባ
ሳለሁ ። ለአሰራ ዘጠኝ ዓመታት ወህኒ ቤት ታሥራ ቆይቻለሁ ። ከእስር
ቤት ከተለቀቅሁ አራት ቀናት አልፈዋል ። አሁንም ፖንታልሪዬ ወደተ
ባለ አገር በመጓዝ ሳይ ነኝ ። ከቱሎ ከተነሳሁ ይኸው እራተኛ ቅጌን ይገኛ
ለሁ ። ዛሬ ብቻ በእግር አምሳ ስድስት ኪሎሜትር ያህል ተገግባለሁ ።
ከዚህ ከተማ እንደደረሰከ ወደ እንደ ሆቴል ብሔድ የሆኑሉ ባለቤት
አሳሳድር አለኝ ፤ በመታወቂያ ወረቀቱ ምክንያት ። ቀደም ብዬ የመታወ
ቂያ ወረቀቱን ለማሳየት ወደ ማዘጋጃ ቤቱ ሔጄ ነበር ። የመታወቂያ ወረ
ቀቱን ማሳየት ግዴታ ነበረብኝ ። ከዚያም በኋላ ወደ ሌላ ሆቴል ሔድኩ ።
ከዚህ ውጣ ! ብለው አባረሩኝ ። ከሁሉም ሆቴሎች ከተባረርኩ በኋላ
ወደ ወህኒ ቤቱ አቀናሁ ። እዚያም ቁልፍ ያዢ ሊያሳድረኝ ሳይፈታድ ቀረ ።
ቀጥሎም እንደ የውሻ ማይሪያ ንጆ አገኘሁና ከዚያ ገባሁ ። ውሻውም
ሰው እንደሆነ ሁሉ አባረረኝ ። ከከተማው ወጥቼ ሔድኩ ፤ ሚና ሳይ ለማ
ደር ። ይመና ሆነ ። የሰማይም ከዋከብት ሳይወጡ ቀሩ ። ሳይዘንብ አይቀ
ርም ብዬ ሰለሰጋሁ ተመልሼ ወደ ከተማው ገባሁ ። ከእንደ ሕንጻ ደጅ
ድንጋይ መቀመጫ ሳይ ለማደር ጋደም አልኩ ። ወዲያውኑ እንዴት እመ
ቤት ከነበርሁበት ቦታ መጥታ ወደ እዚህ ቤት እየመለከተኝ ከዚያ ሔደህ
በፋን እንኳኔ ስትል መከረኝኝ ። እንዳለችኝም አደረግሁም አለና ፤ ለሰመ
ሆኑ ይህ ቤት ምንድነው ፤ ሆቴል ቤት ይሆን ፤ ከሆነና ልታሳድሩኝ ፈቃ
ደኛ ከሆናችሁ ገንዘብ አሉኝ . . . መቶ ዘጠኝ ፍራንክ ከአሰራ አምስት
ሱ . . . በወህኒ ቤት ሳለሁ የተከፈለኝ የተልበት ጥጋ . . . በአሰራ ዘጠኝ
እመታት ያጠራቀምኩት ። ለመከፈል ዝግጁ ነኝ ። በጣም ደክሞኛል ።
በአንድ ቀን አምሳ ስድስት ኪሎሜትር መጓዝ ቀላል አይደለም ፤ ደግሞ
በጣም ርቦኛል ። እና ከዚህ ለማደር እችላለሁ ፤ ይፈቀድልኛል ነ። ሲል
ጠየቀ ።

አቡኑ ዓይናቸውን ወደ ማጽም ማሏር መልሰው «ማጽም ማሏር . . .
በተጨማሪ እንደ ሳህን ፤ እንደ ማንከያና እንደ ሹክ ብታዘጋጁ . . . ።
አሏት ።

ሰውየው የስት ርምጃ ወደፊት ሔድ ብሎ ከጠረጴዛው ላይ ወደነበ
ረው ፋፕስ ጠጋ አለ ። አቡኑ ምን እንዳለው በውል ሰላለሰማ ፤ «የልኩትን
ሰምታችኋል ለመሆኑ ፤ ወህኒ ቤት የኖርኩ ወንጀለኛ ነኝ ስለ ነበርኩ
አለኝ ከኪሱ የመታወቂያ ወረቀቱን አውጥቶ እያሳየ ፤ «ፓስፖርቱ ይህ
ነው» አለ ፤ ለአንድምታዬት ቢሟ ነው ቀለሙ ። በሔድኩበት ሁሉ እንደ

ባረር ያስደረገኝ ይህ ወረቀት ነው ። ልታነብሱት ትችላላችሁ ። ከፈለጉ
ችሁም እኔ ራሴ ላነብላችሁ እችላለሁ ። በወህኒ ቤት ሳለሁ ማንበብ ተምረ
አለሁ ። አዎ . . . መማር ለሚሹ ከዚያም ቢሆን ትምህርት ቤት አለ» ብሎ
ጽሑፉን ያነብላቸው ጀመር ። «ዣን ቫልጥ . . . ከወህኒ ቤት የተሰቀቀ
ወንጀለኛ . . . የ——ተወላጅ ለአስሪ ዘጠኝ ዓመታት ወህኒ ቤት ቆይ
ቷል ። አምስት ዓመት ፤ ቤት በመስበሩና የስርቆት ወንጀል በመፈጸሙ
ምክንያት ። አስራ አራት ዓመት ፤ አራት ጊዜ ለማምለጥ በመሞከሩ ምክ
ንያት ። በጣም አደገኛ ሰው ነው»

አንቦ ሲጨርስ ፤ «ይኸውላችሁ እንግዲህ . . . ሰው ሁሉ አላሳድርም
ብሎ የሚያባርረኝ በዚህ ወረቀት ምክንያት ነው» ብሎ ፤ «እና እናንተ
ልታሳድሩኝ ፈቃደኛ ናችሁ . . . ? ለመሆኑ ይህ ቤት ሆቴል ቤት ነው
ወይስ ሌላ?» ሲል ጠየቀ ።

«ማዳም ማሏር . . . » አሉ አቡኑ እንደገና ፤ «ዕዚህ እንግዳችን
መኝታ ብታዘጋጁለት . . . በጸሎት ቤቱ ውስጥ ባለው አልጋ ላይ ንጹህ
እንሰላ ብታነጥፈለት . . . » አሏት ።

ማዳም ማሏር የአቡኑን ፈቃድ ለመፈጸም ወጥታ ሐደች ። አቡኑም
ዓይናቸውን ወደ መንገደኛው አቡረው ፤ «ቁጭ በል ጌታዬ . . . ቁጭ
በልና እሳት መቅ ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ እራታችንን እንበላለን ። መኝታም
እየተዘጋጀልህ ነው» አሉት ።

የሰውዬው ፊት በደስታ በራ ። እየተርበተበተም ይናገር ጀመር ።
«እውነት ተቀብላችሁኛል? ደሞም ‘ጌታዬ’ ብለው ነው ያነጋግሩኝ . . . !
ሌሎች ሰዎች ግን ‘ከዚህ ጥፋ! አንተ ውሻ!’ ብለው ነው የሚያባርሩኝ ።
ታሪኬን ዝክዝክ አድርጌ የነገርኳችሁ ያው ሳታባርሩኝ አትቀሩም በማለት
ነበር! እና በእውነት ተቀብላችሁኛል . . . ? ይህንን ቤት የመለከተችኝ
ሴትዬ እንዴት ያለች ደግሞ ሴት ነች! እራት ይቀርብልኛል . . . አልጋ ላይ
እተኛለሁ . . . ፍራሽ ያለው ፤ አንሰላ የተነጠፈበት አልጋ . . . እንደሌላ
ሰው ሁሉ ተዝናንቼ ተኝቼ አድራለሁ . . . ለማመን አልችልም! » እለና
ንግግሩን በመቀጠል ፤ «እንዴት ያላችሁ ደጋግ ሰዎች ናችሁ! ለማንኛውም
ገንዘብ አለኝ ። የጠየቃችሁኝን ያህል ለመክፈል ዝግጁ ነኝ ። ይቅርታ
ያድርጉልኝና ሙሴ ባለሆቴል . . . ስምዎንኮ ገና አልነገሩኝም ። ስምዎ
ማነው? የሆቴሉ ባለቤት መሆንዎ እርግጠኛ ነኝ። ወይንስ ተሳስቼ ይሆን?»
ሲል ጠየቀ ።

«እኔ ከዚህ የምኖር ካህን ነኝ» አሉት አቡኑ ።

«ካህን . . . ? የዚያ ታላቅ ቤተክርስቲያን ኃላፊ እርስዎ ነዎት ማለት
ነው? ለመሆኑ ምን ዓይነቱ ዝንጉ ሰው ነኝ! ቆብ ማድረግዎን እንኳ ልብ
አላልሁም» እለና የጉዞ ከረጢቱንና ዘንጉን ከአንድ ጥግ እናራቸው ።
የመታወቂያ ወረቀቱንም መልሶ ኪሱ ውስጥ ጨመረውና ቁጭ አለ ።

ማድረግ ይቻላል ባጥቷል ተብሎ ገምቶ ተመለከተው ነበር ። ጨዋታውን ቀጠለ ፤ «ሱብአዊ ርኅራሄ ያለዎት ካህን ነዎት ፤ አልናቁኝምና . . . » አላቸው አቡኑን ፤ «እና ካህን ከሆኑ ገንዘብ አያስከፍለኝም ማለት ነው ነ» ሲል ጠየቃቸው ።

«አላስከፍልህም» አሉት አቡኑ ፤ «ገንዘብህን ለራስህ አድርገው ። ስንት ነው አለኝ ያልከኝ ለመሆኑ? መቶ ዘጠኝ ፍራንክ ነበር ያልከኝ?»

«መቶ ዘጠኝ ፍራንክ ከአስራ አምስት ሱ ።»

«ስንት ጊዜ ፈጅብኝ አልከኝ ይኸንን ለማጠራቀም?»

«አስራ ዘጠኝ ዓመታት ።»

«አስራ ዘጠኝ ዓመታት!» አሉና በኃይል ተነፈሱ አቡኑ ።

ሰውዬው ጨዋታውን ቀጠለ ፤ «ገንዘብ በመሉ በእጄ ይገኛል ። በአራት ቀናት ውስጥ ከሀያ አምስት ሱ በላይ አሳጠፋሁም ። ለዚህም ከወህኒ ቤት ከወጣሁ በኋላ ግራስ ከሚባለው ቦታ የተለበት ሥራ ሠርቼ የተከፈለኝ እንጂ ከዋናው ገንዘቤ የተቀነሰ አይደለም» አለና «ካህን ስለሆኑ ሌላም የምንግሮት አለኝ ። በአስር ቤት ውስጥ ሳለን አንድ ቁስ ነበሩን ። ደግሞ አንድ ቀን አንድ አቡን መጥተው ገብንን ። ብጹዕ ነታቸው ተብለው ይጠራሉ ። በማርሴይ ውስጥ ማገገር ተብሎ የሚጠራው ቦታ አቡን ናቸው ። በራሳቸው ላይ ከወርቅ የተሠራና ወደ ላይ የሾለ የራስ ቆብ ያደርጋሉ— በጸሐይ ብርሃን የሚጥበረበር የወርቅ ቆብ ። አቡን ማለት የካህናት አለቃ ማለት ነው ። ያውቁ የለ? ታዲያ አቡኑ ከዚያ መጥተው ቅዳሴ ቀደሱ ። እኛም በሦስት ረድፍ ቆመን ተመለከትናቸው ። ከፊት ለፊታችን መድፍ ተጠምዶ ነበር ። አቡኑ ንግግር አደረጉ ። ነገር ግን ከኛ ራት ብለው ስለነበር ምን እንዳሉ ለመስማት አልቻልንም ። እና አቡን ማለት እንዲያ ያለ ሰው ነው» ሲል አስረዳቸው ፤ አሳቸው ፤ ራሳቸው አቡን መሆናቸውን ባለመረዳት ።

በሩ እስካሁን ድረስ ሳይዘጋ በመቅረቱ ይበርድ ስለነበረ አቡኑ ተነስተው ዘጉትና ወደመቀመጫቸው ተመለሱ ። ማዳም ማሂርም ሾካና ማንኪያ ይዛ መጥታ ጠረጴዛው ላይ አጥረዋቸው ። «ማዳም ማሂር..... እነሱን እቃዎች ከእሳቱ አጠገብ ባታርቂያቸው.....» አሉና ፊታቸውን ወደ እንግዳቸው መልሰው ፤ «በአልፕስ ተራራ አካባቢ ነፋሱ የሚጋረፍ ስለሆነ በጣም ሳይበርድህ አልቀረህም ጌታዬ» አሉት ።

«ጌታዬ» ብዕው በጠሩት ቁጥር የሰውየው ፊት ብርሃን ይለብስ ነበር ፤ ጌታዬ ተብሎ መጠራት ለወንጀለኛ ሰው ብርቁ ነውና ።

«የዚህን ፋኖስ ብርሃን እጅግም አልወደድኩትም» አሉ አቡኑ ቀጠለ አድርገው ። ምን ማለታቸው እንደሆነ ገባትና ማዳም ማሂር ሁለቱን መቅረቦች ከመኝታ ቤታቸው አምጥታ ሻማዎቹን አበራቻቸው ።

« ሙሉ ካህን ደግ ሰው ነዎት ። እኔን ሳይነቁ እቤተሙያው ስጥ ያስተናግዳኛል ። ለኔ ብለው በብር መቅረዝ የተሰኩ ሻማዎች እንዲበሩ አድርገዋል ። ከየት እንደመጣሁና ያልታደልሁ ሰው መሆኔን ሳልደብቅ ብንነግርዎትም ቅሉ አክብረው ተቀብለውኛል » አላቸው ።

አቡት ቀስ ብለው እጁን ነኩትና ፤ « ታሪክህን ሳትነግረኝ ልትቀር አይቻልህም ነበር » አሉት ፤ ለደግም ይህ ቤት የኔ ቤት አይደለም ። የኢየሱስ ክርስቶስ ቤት ነው ። እዚህ ቤት የሚገባ ሰው ጥሩ ስም ይሰጠው አይነረው አይጠየቅም ። የሚጠየቀው ሻማረኛ መሆኑን አስመሆኑ ብቻ ነው ። አንተ ሻማረኛ ነህ ። በጣም ተሰቃይተሃል ። ተርበሃል ። ተጠምተሃል ። ቤት ለእንግዳ ብለንሃል ። ደግሞ እንድታመሰግኑና አልፈልግም ። እቤትህ ውስጥ አስተናገድኸኝ አትበለኝ ። በዚህ ቤት ሲዝናና የሚችል መጣገያ ያጣ ብቻ ነው ። ምንም እንኳ ተላላፊ መንገዶች ብትሆን ይህ ቤት እኔን ከሚቀበለኝ ይልቅ አንተን ይቀበላል ። እዚህ ቤት ውስጥ ያለው ሁሉ ያንተ ነው ። ስምህን ነገርክኝ አልነገርክኝ ምን ያደርግልኛል ፤ ደግሞ ማን እንደሆንክ ሳትነግረኝ በፊት አውቅ ነበር » አሉት ።

ሰውዬው በመገረም ዓይኑን ከፈት አድርጎ አያቸው ። « እውነት ግን እንደምባል ያውቁ ኖሯል ? » ሲል ጠየቃቸው ።

« አዎን 'ወንድሜ' ትባላለህ » አሉት ።

« እረ አሁንከ በቃኝ ሙሉ ካህን ፤ እዚህ ስገባ ርቦኝ ነበር ። አሁን ግን ያለቅጥ ደግ ሰለሆኑበኝ ረገቡም ለቅቆኛል ። »

አቡት በርህራሄ ዓደን አዩትና « በጣም ተሰቃይተሃል መከራም ደርሶብሃል » አሉት ።

« አቡግ ምኑ ይጠረጠራል ፤ መኝታዬ እንጂት ነበር ። ሐፋሩ ቁሩ ድካሙ ግርፋቱ በድርብ ሠንሠለት መታሠሩ እንደ ቃል ቤተነጥሱ ተነጥሎ ለብቻ መታሠሩ » አለና ። ቢታመሙ እንኳ ስንሰሰቱ አይፈታም ። ከእስረኛ ሕይወት የውሻ ሕይወት ይበልጣል ፤ በዚህ ሁኔታ ለ 19 ዓመታት ወህኒ ቤት ኖራለሁ ። አሁን ዕድሜዬ 46 ዓመት ሆኖኛል ። በመጨረሻም በጫውን የመታወቂያ ወረቀት ይገር ወጣሁ » አላቸው ።

« በእርግጥም በጣም ከሚያሳዝኑ በታ ነው የመጣኸው » አሉት ፤ « ስማኝ በመንግሥት ስማይ ውስጥ መቶ በጎ ሰዎች ከሚያዝኑ ደስታ አንድ የተጸጸተና ከእግዚአብሔር ጋር የታረቀ ኃጢአተኛ የሚገኘው ደስታ ይበልጣል ። ወህኒ ቤት ውስጥ በመሰቃየት ሰው ሁሉ የሚሰጠላህና የሚያስቆጣህ ከሆነ እንዲታዘንልህ ይገባል ። በሃሳብህ በጎ መንፈስና ሰላም ይዘህ ከመጣህ ግን ከሠላማችሁ ትበልጣለህ ። »

በዚህ ጊዜ ማዳም ማሊር የሚበላ ነገር ይዛ ቀረበች፡ — ሾርባ፣
ቢት፣ ሰባ፣ ዉዉ፡ ትንሽ ያሳማ ሥጋ፣ ትንሽ የጠበት ሥጋ፣ ፍራፍሬና
ቅብስ ለይብ። በገዛ ፈቃድዋም የሞሽ ወይን ጠጅ አቀረበች ማዳም
ማሊር።

እቡኑ ጥሩ እንግዳ ተቀባይ እንደመሆናቸው መጠን በቀረበው ሁሉ
ይህ አላቸው። « ገበታ እንቅረባ ፤ » ብለው ተነሱ። እንግዳቸውን በስተ
ቀናቸው አስቀመጡት ፤ እህታቸውን በስተግራቸው ። ከዚያም በኋላ
አሳሪና ሾርባውን ራሳቸው ዉልፈው አደሉ። መንገደኛውም ጥምት
ደበላ ጀመር።

« እንዳች የገ-ደለ ነገር አለ መሰለኝ » አሉ እቡኑ። በገበታው ላይ ሦስት
ማንኪያዎችና ሦስት ሹካዎች ብቻ ነበሩ። በተለምዶ ግን እንግዳ ሲኖር
ሰድስት ማንኪያዎችና ሰድስት ሹካዎች ይቀርቡ ነበር። የዚህ ዓይነት
ትርጓሜ እቡኑን ያስደሰታቸው ነበር፤ እንደ ሕጻን ልጅ። ቤቱ በቁጠባ
የሚኖርበት ቢሆንም ሰድስት የብር ማንኪያዎችና ሹካዎች ተደርድረው
ሲታዩ የብልጽግና አካባቢ ይፈጥሩ ነበር።

ማዳም ማሊር እቡኑ ምን እንደፈለጉ ገበታት እንዳችም ቃል ሳት
ተነፍስ ወጥታ የተቀሩትን ሦስት ሹካዎችና ማንኪያዎች ይዛ መጥታ በገ
በታው ዉርቅ ላይ አኖረቻቸው። ማንኪያዎቿና ሹካዎቿም እንደተሰመ
ደው በሻማዎቹ ብርሃን ይጥበረበሩ ጀመር።

ገበታ በቀረቡበት ሰዓት እቡኑና እንግዳቸው ምን እንደተነጋገሩ ለመግ
ለጽ ማድሟዜል ባፕቲስቲን ሰወዳጇ ለማዳም ቧሽ-ቨር ከጻፈቻቸው ደብ
ዳቢዎች በእንደኛው የገለጸችውን በከፊል ከማቅረብ የተሻለ ዘዴ አይ
ገኝም። ደብዳቤው እነሆ ፤

« — ይህ ሰው ለማንኛችንም ቢሆን ደንታ አልነበረውም።
በጣም ርቦት ስለነበረ ራዜን ተስገብግቦ በላ። በልቶ ለመዉረስ ሲቃረብም
‘ይህ ሁሉ ምግብ ለኔ ይበዛብኛል አለ’ ፤ ‘ይሁን እንጂ ከተባረርኩበት ሆቴል
ለሹፈሮቹ ደዘጋጅ የነበረው ምግብ ከዚህኛው በጣም የተሻለ ነበር።’

« በአንቲና በእኔ መሐከል ይቅርና የሰውዬው እነጋገር በጣም አስ
ደነገጠኝ። ወንድሜም፤ ‘ሹፈሮቹ ከእኔ የተሻለ ምግብ ቢበሉ ይገባቸዋል
— ከእኔ ይበልጥ ይደካማሉና’ ፤ አሉት። »

‘የለም!’ አለ ሰውዬው፡ ‘ሹፌሮቹ የተሻለ ምግብ የሚበሉት ከእርስዎ የበለጠ ገንዘብ ስላላቸው ነው። እርስዎ ድሃ መሆንዎ በግልጽ የጌታይ ነው። እውነት የደብር አለቃ ነዎት ለመሆኑ? ደጉ እግዚአብሔር ፍትህ የሚያውቅ ከሆነ የደብር አለቃ መሆን ያገባዎታል።’

‘ደጉ እግዚአብሔር ፍትህ አዋቂ ብቻ አይደለም። ከዚያም በላይ ነው። አሉትና ‘ሙሴ ዣን’ ቫልዣ ወደ ፖንታርልዬ ነው የምትሄዱት?’ ሲሉ ጠየቁት።

‘አዎን በቀጥታ ወደዚያ ነው የምገባለሁት። ነገ ጠዋት ነሐሴ ሲቀድድ መንገድ መጀመር ይገባኛል። የግር ጉዞ ቀላል አይደለም። ሌሊት ቁር። ቀን ሐሩር አለ’ አላቸው።

‘ወደ ጥሩ አገር ነው የምትሄዱት’ አሉት ወንድሜ፤ ‘በአብዮቱ ወቅት ወላጆቹ ዱብ ዕዳ ወድቆባቸው የነበራቸውን ሁሉ አጡ። እኔም በመጀመሪያ ወደ ፍራንሽ ኮንቲ ሔጄ ከዚያ መጣጊያ አገኘሁ። እዚያ እያለሁ የጉልበት ሥራ እየሠራሁ እተዳደር ነበር። ቀሩ አስተሳሰብ ስለነበረኝ ሥራ አላጣሁም። የሥራ ምርጫ ተትረፍርፎ ይገኝ ነበር። ‘ወረቀት ፋብሪካ፣ የቆዳ ማለሰለሻ ፋብሪካ፣ የአረቄ ፋብሪካ፣ (ዘይት፣ ፋብሪካ፣ የሰዓት ፋብሪካ፣ የብረት ብረት ፋብሪካ፣ የመደብ ፋብሪካ፣ ከሆያ የማያንሱ የብረት ማትለጫ ፋብሪካዎች፣ እነዚህ ሁሉ ነበሩ። ከሆያዎቹ የብረት ማትለጫ ፋብሪካዎች አንደኛው በሎድ፣ ሁለተኛው በቫቲዋን፣ ሶስተኛው በኦዲንኩር፣ እና አራተኛው በበር ነበሩ’ አሉትና አይናቸውን ወደ እኔ መልሰው፤ ‘በእነዚህ ቦታዎች ዘመድ የሉን ይሆን ሲሉ ጠየቁኝ። ‘ነበሩን ሌላ ባይሆን ከለወጡ በፊት በፖንታርልዬ የዘበኞች ሻምበል የነበረው ደ ሉሴኔ ከዚያ ይኖር ነበር’ አልኳቸው።

‘አዎ ! ብቻ በ1793 ዓ. ም. ዘመድ የሚባል ሰው አልነበረም። የእያንዳንዱ ሰው ዘመዱ በእጁ የያዘው መሣሪያ ነበር።’ አሉና ሃላባቸውን ወደ ዣን ቫልዣ መልሰው፤ ‘በምትሄድበት አገር፣ በፖንታርልዬ በጣም ደስ የሚል አንድስትሪ አለ የአይብ ኢንዱስትሪ። እዚያ እንኳ ፍሩትዬር ብለው ይጠሩታል’ ሲሉ አስረዱት። ቀጥለውም፤ ‘ብላ እንጂ ብላ’ ብለው ጋበዙትና ስለ አይብ አሠራር በበለጠ ያስረዱት ጀመር። ከጨዋታቸው እንደተረዳሁት ከዚያ ቦታ ሁለት ዓይነት የከበት ማደሪያ በረቶች አሉ። አንደኛውና ትልቁ የሀብታሞች ንብረት ሆኖ ከእርባ እስከ ሃምሳ ከብቶች ያድሩበታል። ከእነዚህ ላሞች የሚታለበው ወተት ከሰባት እስከ ስምንት ሺ እስር የሚደርስ አይብ ይወጣዋል። በሁለተኛው በረት የድሆች አርሶ አደሮች ከብቶች ያድሩበታል። እነዚህ ከብቶች የአርሶ አደሮቹ የወል ንብረትን ናቸው። ከወተታቸው የሚሠራው አይብም የወል ንብረት ስለሆነ ይከፋፈሉታል። አርሶ አደሮቹ ግሩረ የተባለውን አይብ ሠሪ ቀጥረው አይብ ያሠሩታል። አይብ ሠሪው በቀን ምስት ጊዜ ከአርሶ አደሮቹ አስፈላጊውን ወተት ይቀበላል። አይብ መሥራት የሚጀምረው በሚያዝያ ወር መጨረሻ አካባቢ ሆኖ በሰኔ ወር አጋማሽ ላይ ከብቶቹ ወደጋራው ይነዳሉ።

«ሰው-ዬው እራት በሚበላበት ጊዜ ይበልጥ ደስ እያለው ሕደ ።
 ወንድሜም ወይን ጠጅ እንዲጠጣ ጋበዙት ። እሳቸው ግን ሞሽ ወይን
 ጠጅ አይጠጡም ፤ ዋጋው ውድ ነው በማለት ። ወንድሜ ከሰው-ዬው
 ጋር የሚመወቱት ተዘናንተው እንጂ ተጠብበው ፤ ተጨንቀው አልነበረም ።
 መቼም ጠባያቸውን ታውቂአለሽ ። ለሰው-ዬው ቀጥታ የሆነ ምክር
 ባይሰጡትም የአይብ ምርት ሥራ ጥሩ መሆኑን ደህና አድርገው ነገሩት ፤
 በዚያ ሙያ በሰማራ ይጠቅመዋል በማለት ። ያስገረመኝ ነገር በኖር
 ባጨዋታቸው መጀመሪያ ላይ ስለአያሱስ ክርሱቱስ ጥቂት ከማንሳታቸው
 በስተቀር ስለሰው-ዬው ማንነትም ሆነ ስለራሳቸው አንዳችም ነገር አላ
 ማውራታቸው ነው ። ሲሰብኩትና አሻራቸውን በእሱ ላይ ሊተው ፤ ሥጋ
 ውን ብቻ ሳይሆን ነፍሱን ሊመግቡት ፤ ሊገሰጹትና የሞራል ትምህርት
 ሊሰጡት ፤ ለወደፊት የተሻለ ሰው እንዲሆን ሊመክሩት ጥሩ አጋጣሚ
 ነበር ። እሳቸው ግን ይህንን ሁሉ አላደረጉም ። ስለሕይወት ታሪኩና
 ስለመጣበት አገር እንኳን አልጠየቁትም ። በሕይወት ታሪኩ ውስጥ
 እንዳች እንከን እንዳለበት ጥርጥር የለውም ። ወንድሜም ስለሕይወት
 ታሪኩ ሳይጠይቁት የቀሩት ይህንን ቁስሉን እንዳይከነብት በመፍራት ሳይ
 ሆን አይቀርም ። እንዲያውም በፖንታርልዬ የሚኖሩት ደገኞች በጥሩ
 ሥራ ላይ የተሰማሩ መሆናቸውንና ንጹህ ሰዎች በመሆናቸውም ተደስተው
 እንደሚኖሩ ጠቀስ ካደረጉላት በኋላ ጨዋታቸውን ቁርጥ አደረጉት ።
 ይኸውም ሰው-ዬውን የሚያቆስል ነገር ሳይገነዘቡት እንዳያነሱበት በመ
 ጠንቀቅ መሰለኝ ። ይህ ገዢ ሻልገዢ የተባለው ሰው በሕይወቱ ብዙ መከራ
 የደረሰበት በመሆኑ የመከራውን ቁስል እንዳይነኩበት በጣም ነው የተጠ
 ነቀቁት ። መከራና ስቃዩን እንዲረሳ ከማድረግ የተሻለ ሌላ ዘዴም አል
 ነበረም ። ይህንንም ለማስረሳት እንደማንኛውም ሰው ቆጥሮ ማነጋገር ትላ
 አስፈላጊ ነበር ። ለሰው ደህንነት ማሰብና መቆርቆር ማለት ይኸው አይ
 ደል? ወዳጄ ማዳም..... ይህ ታዲያ እውነተኛ ሐዋርያዊ ሥራ አይደለም ይሆን?
 የሰውን ቁስል ከመንካት መቆጠብ አዛዥነትም አይደል? የወንድሜም አስ
 ተሳሰብ ይኸው ነበር ይመስለኛል ። ለማንኛውም ሃሳባቸው ይህ ስለመሆኑ
 አንዳችም ፍንጭ አላሳየም ። ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ የተለምዶ ራሳ
 ቸው ነበሩ ። ራት የበሉትም ከዚህ ሰው-ዬ መሆኑ ቁርቶ ከመሆኑ ጌዴዮን
 ለ ፕሬቮ ወይም ከደብሩ ካሆን ቢሆን ኖሮ ምንም ልዩነት ባልኖረው!

«በመጨረሻም ፍራፍሬ ለመብላት ስንቃረብ በሩ ተንኳኳና እማሆይ
 ጌርቦ ገዙ ። ሕጻን ልጅ ታቅፋው ነበር የመጡት ። ወንድሜ ሕጻኑን ልጅ
 ግምባሩ ላይ ሳሙት ። ከኔም 15 ሰ. ተበድረው ለእማሆይ ጌርቦ ሰጧቸው ።
 ሰው-ዬው በዚያን ጊዜ መንፈሱ ከኛ ጋር አልነበረም ። መናገርም አቁሞ
 ነበር ። ደሞም በጣም የደከመው ይመስል ነበር ። እማሆይ ጌርቦ ከሕዱ
 በኋላ ወንድሜ ጸሎት አደረጉና ዓይናቸውን ወደሰው-ዬው አዘረው ‘ለመ
 ተኛት ሳትቻኩል አልቀረህም’ አሉት ። ወዲያውኑ ማዳም ማሏር የበላንባ
 ቸውን ቁሳቁሶች አነሳቻቸው ። ከዚያ በኋላ መሔድ እንዳለብን ስለገባን
 እኔና እሷ ወደ ፎቄ ወጣን ። ከክፍላችን ከደረስን በኋላ ግን ማዳም ማሏር
 ከእኔ ክፍል የነበረውን ቁርበት ለሰው-ዬው እንድታወርድለት ላክኳት ።
 ቁርበቱ ከፍየል ቆዳ የተፋቀ ነው ። ሌሊቱ ይበርድ ስለነበረ ትንሽ ቢያ

ሞቀው ብዬ ነው የሰከሁለት ። ሆኖም ቁርባኑ አርጌ በመሆኑ አዘገኩ ።
ጸጉሩም ተነቃቅሎ በመውደቅ ላይ ይገኛል ። ወንድሜ ጀርመን ለገር በነበረ
ፋብሪካ ጊዜ ከቆራሊንግን የገዛቸው ነበር ። ከጸሐፊው ወንዝ መነሻ አጠገብ ። ለጌ
የምገለገልበትና የዝሆን ፕሮስ እጅታ ያለው ትንሹ በላዋም ከዚያ ነበር
የተገነባው ።

«ማዳም ማላር ቁርባኑን አድርሳ ከመጣች በኋላ ልብስ ከምናለጣበት
ከፍል ውስጥ ጸሎት አድርገን ወደ የመኝታ ክፍላችን አመራን»

— 5 —

ሴቶቹ ከወጡ በኋላ አቡነ ሚሪዮል አንዱን መቅረዝ አንስተው ይዘው
ሁለቱኛውን ለእንግዳቸው ሰጡትና «በል አንግዲህ— ወደምታድርበት
ከፍል ልውሰድህ» አሉት ። እሱ ከኋላ እሳቸው ከፈት ሆነው ወደ ጸሎት
ቤቱ አመሩ ። በእሳቸው መኝታ ቤት ሲያልፉ ማዳም ማላርን እይዋት ።
ማዳም ማላር ከብር የተሠሩትን ማንኪያዎችና ሹካዎች ከአቡት ልላጋ
ራስጌ ባለው ቁም ሳጥን ውስጥ ስታናራቸው ነበረች ። ከፊት በኋላ ወደ
መኝታ ቤቷ ገብታ ከመተኛቷ በፊት በመጨረሻ የምታከናውነው የዕለት
ተግባሯ ይኸው ነበር ።

ከጸሎት ቤቱ ደርሰው ሰውዬው መቅረቡን አሰከነችው በአንድ
ትንሽ ጠረጴዛ ላይ ካስቀመጠው በኋላ አቡነ ሚሪዮል ደህና እያር— ነገ ጠዋት
አንዳች ነገር ሳትቀምስ መንገድ እንዳትጀምር ። አንድ ሁለት ሳምንት በ
ሉኝ ትኩስ ወቅት አይጠፋም» አሉት ። እሱም አመሰግናቸው ። ከዚያ
በኋላ ግን በድንገት አስደንጋጭ ቃል ተናገራቸው ። «ማዳም ማላርና ማድ
ሚዜል ባፕቲስቲን ከዚያ ኖረው ያለውን ቢሰሙ ኖር ሕሊናቸውን
ስተው ሳይወድቁ ባልቅሩም ነበር ። እንዲህ ያለ ቃል ለምን እንደተናገሩ
ቸው የሚያውቅ የለም ። ምናልባት ሲያስጠነቅቁቸው ወይም ሊያስፈሩ
ራቸው አስቦ የተናገረው ሊሆን ይችላል ። አለዚያም ሊቆጣጠረው የማይ
ችል ውስጣዊ ኃይል አስገድዶት ሊሆን ይችላል ። በድንገት ወደ ለቡት
ዞር ፣ እጆቹን በደረቱ ላይ አጣምሮ ፣ እንደተናካሽ አውራ አፍጦ አየተመለ
ከታቸው የተናገረው ቃል እንዲህ የሚል ነበር ። «ማዳም! እነዚህ ሊያሳድሩኝ
ነው— ያውም ከመኝታ ቤትም ለጥቆ ባለው ክፍል!» ቀጠል አድርገው
የሸር ሳቅ አየሳቀ ፣ «ሰመሆኑ በነገሩ አሰበውበታል! የሚያደርጉኝን ለፈ
ጋገጠው ያውቃሉ! ነጥስ ገዳይ ብሆንሰ!» አሳቸው ።

«ይህ የደገ እግዚአብሔር እንዲሁ ሁሉንም አይደለም» አሉትና በዝ
ምታ ጸሎት እንደሚያደርግ ሰው ከገፈራቸውን እያንቀሳቀሱ የቀኝ እጃቸውን
ወን ሁለት ጣቶች ወደ ላይ አንስተው ቡራኬ ሰጡት ። ሰውዬው ግን እን

ገዛን እንኳ ቀለሰ አላደረገላቸውም። ከዚያ በኋላ አቡኑ ፈታቸውን ወደ መኝታ ቤታቸው መለሱ።

እንግዳ ባለ ጊዜ በጸሎት ቤቱ ውስጥ ያለው መቅደስ ከእንግዳው አልጋ በጨርቅ መጋረጃ ይከለል ነበር፤ ከአንዱ ግድግዳ አስከለላው ግድግዳ በሚደርስ መጋረጃ ። አቡኑ ወደ መኝታ ቤታቸው ሲመለሱ ሰሎ በመጋረጃው አጠገብ ተንበርክከው ለአፍታ ጸሎት አደረጉ። ከዚያ በኋላ ወደ አትክልቱ ሥፍራ ወጥተው ይንሸራሸሩ፤ ያስቡ፣ ያሳሳሱ፣ ሰፍር ቁጥር የሌላቸውን የሰማይ ከዋክብትንም ያስተውሉ ጀመር።

በውዩው በበኩሉ በጣም ያከሞት ስለነበረ ሰሎ ተብለው የተነጠፉትን ንጹህ አንሶላዎች በዚያ አንደሌሉ ያህል ትረታቸው ልብሶቹን እንኳ ሳያወልቅ ከአልጋው ላይ ወርዶ ጋደም አለ። ሻማውን በአፋ ትንፋሽ እፍ ብሎ ሲያጠፋው ሲችል የማያመቹ ወንጀለኞች እንደሚያደርጉት በአፍንጫው ትንፋሽ እፍ ብሎ አጠፋው። ወዲያውኑም ከጥልቅ የእንት ልፍ ባህር ውስጥ ገብቶ ሰጠመ።

አቡኑ ከአትክልቱ በታ ወደ መኝታ ቤታቸው ሲመለሱ መንፈቀ ለሊ ሊት ሆኖ ነበር። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ሁላቸውንም እንቅልፍ ያዟቸው አልም አለ።

— 6 —

ዣን ቫልግ ብረ ከተባለ ሥፍራ፣ ከእርሱ ልደር በተለብ ይወለዳል። እናቱ ገና ማትየ ትባል ነበር፤ አባቱም ገና ቫልግ ። ገና ሕጻን ስለ ሁለቱም ሞቱበት። እናቱ የተበላሸ ወተት ጠጥታ ሞተች። አባቱም ከህፍ ላይ ወጥቶ እንጨት ሲመለምል ወድቆ ሞተ።

እነሱ ካረፉ በኋላ ታላቅ እህቱ አሳደገችው። አባም ባለትጻርና የሰባት ልጆች አናት ነበረች። በልጅነቱ ጭምት ነበር ገና ቫልግ። ነገር ግን ቀሰስተኛና ለዓይን የማያሞላ ልጅ ነበር።

ገና ቫልግ ዕድሜው ህያ አምስት ዓመት ሲደርስ የእህቱ ባለ ሞተ። በዚያን ጊዜ ከሰባቱ የእህቱ ልጆች የመጀመሪያው ለምንት ዓመት ዕድሜ ነበረው። የመጨረሻው ገና የአንድ ዓመት ሕጻን ነበር። በዚህ የከፍተኛ የቤተሰቡ ኃላፊነት በገና ቫልግ ትከሻ ላይ ወደቀ። እንደ አባቱም ዛፍ መልማይ ሆኖ ይተዳደር ጀመር። የሚከረለው የጉልበት ሞጋ በጣም እነሱተኛ ነበር።

— 83 —

ማታ ማታ ከሚሠራበት ቦታ ፡ ከፋቬርል ድክምክም ብሎት ይመለሳል ። እህቱ ምግብ ታቅርብለታለች ። አቀርቅሮ በዝምታ ይበላል ። እንዲህ በሚያቀረቅርበት ጊዜ ጸጉሩ በሳህኑ አካባቢ ይነጠፋል ። ዓይኑንም ይሸፍነዋል ። እህቱ ካቀረበችለት ምግብ ፡ ከጥሩ ጥሩው እየቆነጠረች ፡ ከልጆቿ ለአንዱ ትሰጠዋለች ። ገና ሻልገረ እንዳላየ ሆኖ ዝም ይላታል ።

ፋቬርል ወስጥ እን ገና ሻልገረ ከሚኖሩበት ጎጆ አቅራቢያ ፡ ከመንገዱ ማዶ የምትኖር ማሪ ክሎድ የተባሉት የአንድ ገበሬ ሚስት ነበረች ። የገና ሻልገረ የእህቱ ልጆች ብዙ ጊዜ ስለሚራቡ አልፎ አልፎ ወደ ማሪ ክሎድ ዘንድ እየሄዱ በእናታቸው ስም ወተት ይበደራሉ ። በሷ ስም ወተት እንደሚበደሩ ገና ሻልገረ ያወቀ እንጂ እናታቸው አታውቅም ። የተበደሩትን ወተት ከእግር መንገድ ጥግ ወይም ከጥሻ ሥር ሆነው ያጠጡታል ። እየተሻመ ፡ እየተናጠቁ ስለሚጠጡት ወተቱ በልብሳቸውና በአንገታቸው ይፈነጠቃል ። በመጨረሻም የክፍያው ጊዜ ሲደርስ ሂሳቡን የሚከፍለው ገና ሻልገረ ነበር ። ልጆቹ ሳይላኩ ተልክናል ብለው ከሚረከቡ ድረው ወተት ተበድረው እንደሚጠጡ እናታቸው ብታውቅ ኖሮ ከግርፋት ባልዳኑ ነበር ። እሷ ግን ፈጽሞ አታውቅም ነበር ።

ገና ሻልገረ በተን 18 ሱ እየተከፈለው ዛፍ መልማይ ሆኖ ለተወሰነ ጊዜ ከሠራ በኋላ በተሰያየ ሙያ ላይ ተሰማራ ። አንድ ሰሞን ድርቆሽ አድራቂ ሆኖ ሠራ ። ቀጥሎም የቀን መያዣ፣ የክብት እረኛ፣ እና ቂሻሻ አንሺ ሆኖ ሠራ ። እንደነገሩ እህቱም ሥራ ነበራት ። ነገር ግን የሁለቱም ገቢ በጣም አነስተኛ ስለነበረ ሰዓቱን ልጆች ማሳደግ ቀላል አልነበረም ። ከዚያም በኋላ ይባሉ ብሎ ገና ሻልገረ ሥራ አጥ ሆነ ። ወራቱ ክረምት ነበር ። የሚላስ የሚቀመስ ነገር አልነበረም ።

አንድ ቀን እህድ ማታ በዚህ ወራት በፋቬርል፣ በካቲድራሉ አደባባይ ይኖር የነበረና ሞቢር ኢዛቦ ተብሎ ይጠራ የነበረው ዳቦ ጋጋሪ ከመኝታ ቤቱ ገብቶ ለመተኛት ይዘገጃል በነበረበት ሰዓት ከዳቦው ሱቅ በኩል ቦታ ይል የሚንጓዝ ድምጽ ሰማ ። ሌባ ይሆናል ብሎ በመጠራጠር ወደ ሱቱ አመራ ። በእርግጥም አንድ ሌባ የሱቱን የመስታወት መስኮት በቡጢው ሰብሮ ዳቦ ሲሰርቅ ነበር ። ሞቢር ኢዛቦ ከቦታው ሲደርስ ሌባው ዳቦውን ይዞ ፈረጠጠ ። ሞቢር ኢዛቦ ተከታተለው ። ሌባው ሩጦ ለማምለጥ የተቻለውን ያህል ጥረት አደረገ ። ሞቢር ኢዛቦ ግን አልለቅ ብሎ ተከታተረውና በመጨረሻም አስቆመው ። ማምለጥ አለመቻሉን ሲረዳ ሌባው ዳቦውን ረባለቤቱ ወረወረለት። እጁንም መስታወቱ ቆርጦት ኖሮ ደም ሲፈሰስው ነበር ። ሌባው ገና ሻልገረ ነበር ።

ይህ የሆነው በ1795 ዓ. ም. ነበር ። ገና ሻልገረ በስርቆት ወንጀል ተከሰሶ ፍርድ ቤት ቀረበ ። ወንጀሉን ይበልጥ ያከበደበት ሌላም ነገር ነበር ። ገና ሻልገረ ተደምብሎ ሕገ ወጥ አደን ያደን ነበር ። ለዚህም አስቦ የገዛው ጡብንጃ እንደነበረው ተረጋገጠበት ። ሕብረተሰቡ ሕገ ወጥ አደን

በሚያድኑና ሰውር ንግድ በሚያካሂዱ ሰዎች ላይ መጥፎ አስተያየት ነበረው ። እነዚህ ዓይነቶች ሰዎች እንደወንበዴዎች ይቆጠሩ ነበር ። ይህን እንጂ እነዚህ ዓይነቶች ሰዎች ከከተማ ነፍስ ገዳዮች የሚመደቡ አልነበሩም ። የከተማ ነፍስ ገዳዮች በጣም ጨካኞች ናቸውና ።

የሆነ ሆኖ ገዢ ሻልገዢ የስርቆት ወንጀል በመፈጸሙ ከፍርድ ቤት ቀርቦ የአምስት ዓመት ጽኑ እሥራት ተፈረደበት ።

በሚያዝያ 22 ቀን 1796 ዓ. ም. በቤስትር ጽኑ እሥራት የተፈረደባቸው ሰዎች ፣ ገዢ ሻልገዢ ጭምር ሰንሰለት ውስጥ ገቡ። በዛሬው ጊዜ ዕድሜው 80 ዓመት ለመድረስ የተቃረበና የወህኒ ቤት ዘበኛ የሆነ አዛውንት ስለዚያን ቀን እንዲህ ይላል። «ገዢ ሻልገዢ ያን ቀን እንደ ሌሎቹ እስረኞች መሬት ላይ ተቀምጦ ነበር ። ሰንሰለቱን አንገቱ ላይ አድርገው ከወደማጅራቱ በመደሻ እየመቱ ሲያጠብቁት እንባ አውጥቶ አለቀሰ ። እንባው እሳ ናግር ኮለው ። አልፎ አልፎ ግን በፋቬርል ባፍ መልማይ ነበርኩ ይል ነበር ። ከዚያም በኋላ እጁን አንስቶ ቀስ በቀስ በስባት ደረጃ ወደታች እየወረደ ያሳይ ጀመር ። የተለያዩ ቁመት ያላቸው ሰባት ራሶችን በእጁ የሚነካ ይመስል ነበር ። ወንጀል የፈጸመውና ጽኑ እሥራት ሲፈረድበት የቻራውም ሰባቱን ሕጻናት ልጆች ከረሀብ ለማዳን ያደረገው መሆኑን መግለጹ ነበር ።»

ገዢ ሻልገዢ ከሌሎቹ እሥረኞች ጋር ሆኖ ለሀያ ሰባት ቀናት በጋሪ ተገብ እሥራቱ ወደሚፈጸምበት ወደ ቱሎ ተጓዘ ። ሰንሰለቱ አልወለቀለትም ። ቱሎ ምሲደርስ ቀደ ቀለም ያለው የእሥረኛ ልብስ ክልበሱት ። ከዚያን ቀን ጀምሮ ማንነቱን አጣ ። መጠሪያ ስሙ እንኳ ገዢ ሻልገዢ መሆኑ ቀርቶ ቁጥር 24,601 ሆነ ።

እሱ ከታሠረ በኋላ እህቱና ሰባት ልጆቹ ያለረዳት ቀሩ ። መሪ የላቸውም ። ደጋፊ የላቸውም ። መጠለያም የላቸውም ። ወዴት እንደባከኑ እንኳ አይታወቅም ። ምናልባት እያንዳንዳቸው እግራቸው ወደመሬታቸው ሳይሄዱ አልቀሩም ። የወፈራቸው ሰውም ረሳቸው ። ከጊዜ በኋላ ገዢ ሻልገዢ እንኳ ረሳቸው ። ሆኖም ቱሎ ውስጥ አራት ዓመት ያህል ታሥሮ ከኖረ በኋላ አንድ ቀን ስለ እህቱ ወሬ ሰማ ። ፓሪስ ከተማ ውስጥ ፣ በገዢ ድር ጉዳና ከሱን ሱፐሊስ አቅራቢያ ሻግረኞች ከሚኖሩበት ቀበሌ እንደ ምትኖር ተነገረው። የመጨረሻ ልጅዋ ብቻ ከሷ ጋር ነበር ። የተቀሩት ስድስቱ ከምን እንደደረሱ ሌላ ሰው ይቅርና እሷ ራሷ ማወቁ ያጠራጥራል ።

እህቱ በሳቦ ጉዳና ቁጥር 3 በሚገኝ ማተሚያ ቤት ትሠራ ስለነበረ በየቀኑ ጠዋት ጠዋት ከዚያ ትሄድ ነበር ። ከጉጋቱ በ12 ሰዓት ከሥራ በታዋ መገኘት ነበረባት ። በማተሚያ ቤቱ ሕንጻ ውስጥ ትምህርት ቤትም ስላለ የሰባት ዓመት ዕድሜ ያለው ሕጻን ልጅዋ እዚያ ይማራል ። ይህን እንጂ ት/ቤቱ የሚከፈተው በአንድ ሰዓት ስለሆነ እስከዚያ ጊዜ ድረስ ሚዳው ላይ ይቆያል ። በተለይ በክረምት ወራት ብርዱ በጣም በሚከፋበት ጊዜ

ለአንድ ሰዓት መሉ እውጥ መቆየት ተላል አይደለም ። ሕጻኑ ልጅ እና ተኩን ተከትሎ እንዳይገባ ሥሪ ያስፈታል ተብሎ ሰለሚታሰብ አይፈቀድም ። ሚዳው ላይ ተጭ ብሎ ያንገላጃል ። የማተሚያ ቤቱ ሠራተኞች በዚያ ሲያልፉ ያየታል ። አንዳንድ ጊዜ በማንገላጃትም አልፎ እንትላክ ይተኛል... ከርምግ ብሎ ።

ዝናብ በሚዘንብበት ጊዜ በማተሚያ ቤቱ በተላላኪነት የምታገለግል አንዲት አሮጊት ሴት የታገነባት ነበር ። አነስተኛ ክፍል ወላጅ ይዛው ትገባለች ። በክፍሏ ውስጥ የሣር ገብንዝ ፣ የመፍተያ መሣሪያና ሁላት ወገ በሮች አሉበት ። ሕጻኑ ልጅ ከጥግ ሄዶ ይተኛል ፣ እንዲሞቀው ከዚያ ትገኝ ከነበረችው ድመተ ታክኮ ። አንድ ሰዓት ሲደርስ ብቻ ተነስቶ ወደ ትምህርት ቤቱ ያመራ ነበር ። ገና ቫልግ ስለ አሁኑኛ ስለ ሕጻን ልጅ የሰጠው ወራ ይኸው ነበር ።

ከአራት ዓመታት በኋላ ገና ቫልግ ከእሥር ቤቱ አመለጠ ። በግምገማ ተግባር የአሰር ቤት ባልደረበቹ ተባዘሩት ። ለሁለት ቀን ነጻነቱ የትም ሲዋልል ቆየ ። ይሁን እንጂ ከአሁን አሁን እያዝ ይሆናል ብሎ ይወኑት ነበር ። ገልመጥ ገልመጥ እያለ ዙርያ ገቡን ይመለከታል ። ድምጽ በሰማ ቁጥር ይደነግጣል ። መላ አካባቢውን ይጠራጠራል ። ጢስ ሲወጣ ሲያይ ተላላፊ መንገደኛ ሲያጋጥመው የሚመሰግን ውሻ ወይም የሚጋልብ ፈረስ ድምጽ ሲሰማ ፣ እና ሰዓት ሲመሰግ ይደናበራል ። እውራ ጉዳዩ ፣ የአግር መንገዱ ፣ ጥሻው ፣ ይህ ሁሉ ያስደነግጠዋል ። ሲተኛም ያባን ዋል ። ቀንም ሆነ ሌሊት ይኸው ነው ። ፍርሃት... ድንጋጤ... ስጋት... ጥርጣራ ።

በሁለተኛው ቀን ማታ ገና ቫልግ ታደኛ ተያዘ ። ለሠላሳ ስድስት ሰዓታት እህል ውሃ አልቀመሰም ነበር ። የባህር ክፍሉ ፍርድ ቤት በግም ለጥ ወንጀሉ ተወላጅ ሦስት ዓመት ፈርዶበት እሥራቱ እስከ ሰማት ዓመት ተራዘመበት ። እሥር ቤቱ ውስጥ ስድስት ዓመት ዜቆየ በኋላ እንደገና አመለጠ ። አንድ ቀን የአሰረኞች ስም በሚጠራበት ሰዓት ከዚያ አልነበረም ። የእሥር ቤቱ ዘበኞች በእየአቅጣጫው ሲፈልጉት ውሰው ያንኑ ቀን ማታ በመሠራት ላይ ከነበረ ከአንድ መርከብ ውስጥ ተደብቆ አገኙት ። እጁን ላለመስጠት ዘበኞቹን ታገላቸው ። ነገር ግን አልሆነላትም ። ለሁለተኛ ጊዜ በማምለጡና ዘበኞቹንም በመታገሉ ተወላጅ የአምስት ዓመት እሥራት ተፈረደበት ። እንዲያውም ለሁለት ዓመታት ጊዜ በድርብ ሰንሰለት እንዳታሠር ተወስነበት ። ጠቅላላው የአሰራቱ ጊዜ እስከ አሰራ ሦስት ዓመት ተራዘመ ማለት ነው ። ይሁን እንጂ የእሥራቱ ዓመታት መራዘም ለማምለጥ ሙከራ ከማድረግ አላገደውም ለአሰር ዓመታት በወህኒ ቤት ከቆየ በኋላ ለሦስተኛ ጊዜ አመለጠ ። ወጥ ግን አልቀረም ። ታደኛ ታያዘ ። እንደገና ሦስት ዓመት ተፈረደበት የእሥራቱ ጊዜ በጠቅላላው አሰራ ስድስት ዓመት ሆነ ። አሰራ ሦስት ዓመታት ከታሠረ በኋላ ለአራተኛ ጊዜ አመለጠ ። ከአራት ሰዓታት በኋላ እንደገና ተያዘ ። ለአራተኛ ጊዜ በማምለጡ አሁንም እንደገና ሦስት ዓመት ተፈረደበትና በጠቅላላው

ቅላላው ለአስራ ዘጠኝ ዓመታት ወህኒ ቤት ሲግንቅ ኖረ ። በጥቅምት
ወር 1815 ዓ. ም. ቅጣቱን ፈጽሞ ከወህኒ ቤት ተለቀቀ ። ገን ቫልግ
እስር ቤት የገባው በ1796 ዓ. ም. ነበር ፤ የመስኮት መስታወት ሰብር
አንድ ዳቦ በመሥረቱ ። ሰባቱ የአሁኑ ልጆች በመራባቸው ምክንያት ።

በረሀብ ምክንያት የዳቦ ስርቆት ወንጀል የሚፈጸመው በረረንሳይ
እገር ብቻ አይደለም ። በእንግሊዝም አገር ተመሳሳይ ሁኔታ ነላ ። በሱን
ጽን ከሚፈጸመው እምስት የስርቆት ወንጀሉን አራቱ መነሸአቸው ረሀብ
እንደሆነ የሉንዶን እስታቲስቲክ ያረጋግጣል ።

ገን ቫልግ ለአስራ ዘጠኝ ዓመታት ታስሮ ፣ ከባድ የተለበት ሥራ
ሲሠራ ፣ ይህም ማለት ከባርነት ባልተሻለ ሁኔታ ከባድ ጀልባ ሲቀጥፍ
ኖሮ ከእስር ቤት ሲለቀቅ መላ መንፈሱ ጨለመበት ። የተስፋ ጥላንጭል
ለማየት ተሳነው ።

— 7 —

ገን ቫልግ የስርቆት ወንጀል በፈጸመበት ወቅት ማይም ነበር ።
ይሁን እንጂ በተፈጥሮው የሚያስብና የሚያስላስል ሰው ነበር ። በእሥር
ቤት በነበረባቸው ዓመታት በዱላ ቢቀጠቱም ፣ በሰንሰለት በታሰሩም ፣
ለቀን ሐፋር ቢጋለጥም ፣ መከራና ስቃይ ቢያይም ፣ ይህ ሁሉ የተፈጥሮ
አውቀቱን ስላዳበረለት በአእምሮው ይመራመር ነበር ።

ገን ቫልግ ሳያጠፋ እንዳልተቀጣጠየ የሚያስቀጣም ጥፋት እንደሠራ
ያውቅ ነበር ። የሠረቀውን ዳቦ በመስረት ፈንታ ቢለምን ኖሮ ሊሰጠው
ይችል እንደነበረም ያውቅ ነበር ። ደግሞ ረሀብ ጊዜ የማይሰጥ ነገር ቢሆን
ም በእውነት ረሀብ የሚሞቱ ሰዎች ቁጥር አነስተኛ ነው ። ምክንያቱም
ሰው የሆነ ፍጡር ለምት ከመቃረቡ በፊት ከፍተኛ የሆነ የአካልም ሆነ
የጥራል መከራና ስቃይ ለመቋቋም ችሎታ አለው ። ስለዚህ ማንኛውም
ሰው መታገስ አለበት ። ገን ቫልግና ሕጻናቱ ልጆችም ረሀብ ቢሞረሙ
ራቸውም ቅሉ መታገስ ይገባቸው ችነበር ። ገን ቫልግ ግን አልታገሰም ።
የስርቆትን ወንጀል ፈጸመ ። ወንጀሉም በሕብረተሰቡ ዘንድ የማይፈቀድ
በመሆኑ ሊያስቀጣው ቻለ ።

ሆኖም ሳለ ጉዳዩ ያለ ጥያቄ የሚታለፍ አይደለም ። ለመሆኑ ጥፋት
ኛው እሱ ብቻ ነበር ወይን ገን ቫልግ ዳቦ በስረቀበት ወቅት ሥራ አልባ
እንደነበረና ተርቦም እንደነበረ ለአንድ ለፍታ እንኳ መዘንጋት አይገባ
ውም ። የተራብ ሰው ወደ ስርቆት ወንጀል ይገፋፋል ። እሱም ተገፋፋቱ
ሠረቀ ። በወንጀሉም ተቀጣ ። ነገር ገን ቅጣቱ ከወንጀሉ ጋር ተመጣጣኝ
ነበር ወይን እሱ ከፈጸመው ወንጀልና ሕጉ ከሰየነበት ቅጣት የትኛው ይከ
ብዳል? እርሱ ሕብረተሰቡ ከወንጀሉ ጋር ወይም ሕብረተሰቡ በሱ

©OLDBOOKSPDF

ላይ የፈጸመው ወንጀል አያይልም? ፍርድ ወንጀሉን እንዳልተፈጸመ ላላ ደረገውም? እውነተኛው በዳይ ገዢ ቫልግ በመሆኑ ፈንታ ሕጉ ራሱ አል ሆነም? ጨቋኙና ኃያሉ ሕግተጨቋኙና ደካማው ገዢ ቫልግ አልሆነም? ጭቆናው ለአሰራ ዘጠኝ ዓመታት አልቆየም?

እረ ለመሆኑ ሕብረተሰቡ ግለሰቡን ለመጨቆን መብት አለው ወይ? ሕብረተሰቡ ምን ያህል ነው አርቆ የሚያየው? በአንድ በኩል ለግለሰቡ ሥራ መንሳት፣ በሌላ በኩል ያንኑ ግለሰብ በወንጀልና በቅጣት ስም መጨቆን አግባብ ነው? ሕብረተሰቡ ሥራ አጠኝና ችግረኞችን መጨቆን ይገባዋል ወይንስ እነሱን መርዳት?

ገዢ ቫልግ እነዚህን ሁሉ ጥያቄዎች በሀሳቡ ሳያወጣና ሳያወርዳቸው አላለፈም ። አውጥቶ ባወረዳቸውም ቁጥር ሕብረተሰቡን ሳያወግዝ አል ቀረም ። ከማውገዝም አልፎ ሕብረተሰቡን ከአንጅቱ ይጠላ ጀመር ።

«የሰቃዩ መነሻ ሕብረተሰቡ ነው... አንድ ቀን ሕብረተሰቡን አፋረ ደግሞ... እኔ በሕብረተሰቡ ላይ ያደረሰኩት ጥፋት ሕብረተሰቡ በእኔ ላይ ካደረሰው ጥፋት ጋር ፈጽሞ አይመጣጠንም... እኔ የወራሁት ጥፋት ከቀ በየነብኝ ቅጣት ጋር ሲመዛዘን እንደሰማይና ምድር የተራራቁ ሆነው ይታዩኛል» በማለት ከፍ ያለ ቁጣና ምራት አደረበት ።

ገዢ ቫልግ በፍትህ ስም የተፈጸመበት በደል እንጂ ሌላ ነገር አል ታይህ አለው ። ከሰዎች ጋር መሆን አስመረረው ። በሕጻንነቱ ዘመን እናቱና እህቱ ካሳዩት አዋኝነት በስተቀር ደግ የጥለለት ሰው አልታይህ አለው ። በሕይወቱ ያየው ስቃይና መክራ መላው የሰው ልጅ ሕይወት በትግል ላይ የተመሠረተ መሆኑን አስተማሩት። ይህንኑ ትግል ለመቋቋም በእጁ የነበረው መግሪያ ጥላቻ ብቻ ነበር ። በእሥር ቤት በነበረባቸው ዓመታትም ሆነ ከተፈታ በኋላ ይህንን የጥላቻ ስሜቱን በደብልጥ ሊሰለው ቆረጠ ። ገዢ ቫልግ የሚጠላው ሕብረተሰቡን ብቻ አልነበረም ። ሕብ ረተሰቡን የፈጠረውን እግዚአብሔርንም ጭምር ነበር ።

ገዢ ቫልግ በእሥር ቤት በነበረባቸው ዓመታት ተስፋ ቢሰ ሰው ወጥቶት እንደነበረ ተገልጿል ። ነገር ግን ተስፋ ቢሰ መሆኑን እሱ ራሱ ያውቅ ነበር ወይ? ሞራላዊ መክራ ያደረሱበትን ነገሮች በዝርዝር ያውቃ ቸው ነበር ወይ? በእነዚያ ዓመታት ውስጥ በአእምሮው ተነስተው የወደ ቁጂ ሃሳቦችና ከዚህ ከተስፋ ቢሰነት ያደረሱት ሁኔታዎች ምን ምን እንደ ሆኑ ተገንዝቦአቸው ነበር ይሆን? በሕሊናው ውስጥ የነበሩትን ሁሉ ያውቃቸው ፍሯል? ለእነዚህ ሁሉ ጥያቄዎች መልስ ለመስጠት ያዳግታል ። ገዢ ቫልግ በጉልህ ለማሰብ የሚችል ሰው አልነበረም ። አንዳንድ ጊዜ ምን እንደሚሰማው ለማወቅ እንኳ ይሳነው ነበር ። በጥልመት ውስጥ የሚ ኖር፣ በጥልመት ውስጥ የሚሰቃይ፣ በጥልመት ውስጥ ሆኖ ሁሉንም የሚ ጠላ ሰው ነበር ። እንደ ዓይነ ሰውና በሕልም ውስጥ እንዳለ ሰው በዚህ

ጥልመት ውስጥ በዳበሳ ይጓዝ ነበር ። አልፎ አልፎ ብቻ ስላለበት አዘቅት በድንገት ይገነዘብ ነበር ፤ በመብረቅ ብልጭታ እንደሚታይ ነገር ።

ያ ብልጭታ ታይቶት ወዲያውኑ ድርግም ይላል ። ገና ሻልገህ እንደ ገና ከጭለማ አዘቅት ውስጥ ይሰጥማል ። ያለበትን ሁኔታ ሳይገነዘብ ይቀራል ። በዚህ ሁኔታ የሚሰቃይ ሰው ቀስ በቀስ ወደ አውሬነት ባህርይ መስወጡ አይቀርም ።

ይህ እውነት ስለመሆኑ ገና ሻልገህ ለማምለጥ ያደረጋቸውን መከራዎች ማስታወስ ይበቃል። እምልጦ በሄደ ቁጥር ይያዛል ። ከዚያም በኋላ የስቃይ ጊዜ ይራዘምበታል ። ይሁን እንጂ ተይዣለሁ፣ ቅጣቴ ከብዶብኛል ። ስለዚህ እንደገና ለማምለጥ መሞከር አያጥጣኝም ያለበት ጊዜ የለም ። ድርጊቴ በክልል ውስጥ ተወስኖ ከሚኖር አውሬ ድርጊት ጋር ይመሳሰላል ነበር ። የክልሉ በር ሲከፈት አውሬው ለማምለጥ ይሞክራል እንጂ ምን ይደርስበኝ ይሆን ብሎ አያስብም ። ማንኛውም አውሬ በስሜቱ እንጂ በእእምሮው አይመራም ። የገና ሻልገህም ድርጊት ተመሳሳይ ነበር ።

በቱሎ እስር ቤት ከነበሩት ወንጀለኞች መሐከል እንደ ገና ሻልገህ ጉልበተኛ ሰው አንድ እንኳ አልነበረም ። በጉልበቱም የማይፈጽመው የሥራ ዓይነት አልነበረም ። አራት ሰው ለመሸከም ቤቱ ጉልበት ነበረው ። ከባድ ሸክም ሲኖር እሱ ይጠራል ። አስፈላጊ በሆነ ጊዜ በመግሪያ ብቻ ሊነሱ የሚችሉትን ክብደቶች እሱ በእጁ ያነሳቸዋል ። በዚህ ምክንያት የእስር ቤት ባልደረቦቹ «ጃክ እስክሩ» ወይም የክብደት ማግኛ ብለው ይጠሩት ነበር ።

ኃይለኛ ከመሆኑም በላይ ሰውነቱ በቀላሉ ይታዘዝልት ነበር ። ግድ ግዳ ላይ ተንቋቆ መውጣትም ይችልበት ነበር ። ትንሽ መያዣና የእግር ማሳረፊያ ካገኘ እየተንቋቀቀ እስከ ፖስተኛ ፎቅ ድረስ፣ ከዚያም አልፎ እስከ እስር ቤቱ ጣራ ድረስ ይወጣ ነበር ።

ገና ሻልገህ ብዙ አይናገርም፣ ሳቅ የሚባል ነገር መናገሩም እረስ ቶታል። ስሜቱ ቢኃይል ሲቀስቀስበት ግን ወንጀለኞች የሚሰቁት ዓይነት ሳቅ ይሰታል። የዲያብሎስ ሳቅ ።

ተፈጥሮው ያልተሟላ፣ እእምሮውም የተከላሸ እንደመሆኑ መጠን እንዳች ከይሲ ነገር ብዥብኹ ብሎ ይታየዋል ። ሕግ፣ የተሳባ አስተያየት፣ ሰዎች፣ የሰዎች ሥራ፣ እና የመሳሰሉት ሁሉ በእእምሮው ውስጥ ብዥብኹ ብለው ይታዩታል። ያስፈሩታልም። ቁጣውንና ምሬቱን ይቀስቅሱበታል። እንዳንድ ጥቃቅን ነገሮች ብቻ በጉልህ ይታዩታል ። ለምሳሌ፣ የወሃ ሴቱ የአምሳ አለቃና የሚደባደብበት ቆመጥ። ፖሊሱና የታጠቀው ሰይፍ። ሊቀ ዳዳሱና ቆቡ። ጉጉው ነገሥቱና ዘውዱ።

እነዚህ ነገሮች በእውነትም ሆነ በምናቡ በጉልህ በታዩት ቁጥር የሚኖርበትን የጥልመት ሕይወት የባሰውን ያጠልሙበታል ። ይህን ታላላቅ መከራውንም ያከብዱበታል ።

ገናን ቫልገፍ በዚህ ሁኔታ ሆኖ ያስባል ፣ ያሳሳሳል ፣ በወፍራም በመቼ መሐከል እንዳለ የእህል ዘር ሆኖ ፣ የሚያስበውን አብራርቶ በግልጽ ይሳነዋል ።

እንደገና ጊዜ ከባርነት ያልተሻለ የጉልበት ሥራ በሚሠራበት ወቅት ፍገገብ ብሎ ይቀራል ። በሱ ላይ የደረሰው ሁሉ ትርጉም የለሽ ይሆንበታል ። በዘርያው ያለው ሁሉ እንቅጥልሽ መሰሉ ይታያል ። ጭልልም ነው ይላል ራሱ ለራሱ ።

የተፈጥሮ ትርጓሜ አይታዩም ። ጌሐይ ብራ ቀኖች ግልጽ ሰማይ ነጋት... እነዚህ ሁሉ ለገናን ቫልገፍ እንዳልነበሩ ነበሩ ለግለት ይቻላል ።

ባጭሩ ፣ ለአስራ ዘጠኝ ዓመታት ታሰር በመከራና በስቃይ የኖረው ገናን ቫልገፍ ሁሉን ዓይነት ክፉ ሥራ የሚሠራ ሰው ወጣው ። እንደዚህ ላይሰብና ሳይሰላሰል እንደ ዱር አውራ በደንገት የሚያከናውነው ከቶ ሥራ ፣ ሁለተኛ ፣ አስቦ ፣ ሆን ብሎ ፣ ከራሱ ጋር ተሟግቶ የሚፈጽመው ክፉ ሥራ ። የመጀመሪያው ዓይነት ክፉ ሥራ ከበቀል ሰሜት የመነጣጠል ነበር ፣ ሁለተኛውም ከውስጣዊ ቁጥጥር ምራት የመነጣጠል ነበር ። ሁለተኛውን ዓይነት ክፉ ሥራ በሚፈጽምበት ጊዜ በትድሚያ በጉዳዩ ያሰብበታል ። አስቦም እንዲፈጽመው ቁርጥ ሀሳብ ያደርጋል ። ቀጥሎም ሳይሰለፍ መደረግ ያለበትን ሁሉ በማድረግ ከፍጹሟ ያደርስዋል ። ምንም ጥፋት ባልሠሩበት ሰዎች ላይ እንኳ ከፋት ሊሠራባቸው የሚያነሳሰው ጋይል ነበር ። የዚህ ሁሉ መነሻው ለሰዎች ሕግ የነበረው ጥላቻ ነበር ። ይህ ዓይነት ጥላቻ በጊዜ ካልታረመ በሰብተር ወደ ሕብረተሰብ ጥላቻ ፣ ቀጥሎም ወደ ሰው ልጅ ጥላቻ ያሸጋግረል ። በዚህም ሳይገታ ወደመላው ስነ ፍጥረት ጥላቻ ያሸጋግራል ። ስለሆነም ለገናን ቫልገፍ በተሰጠው የመታወቂያ ወረቀት ላይ «በጣም አደገኛ ሰው ነው» ተብሎ የተጻፈበት ያለ ያከንገት አልነበረም ።

ዓመት አልፎ ዓመት በተተካ ቁጥር የዛን ቫልገፍ ውስጣዊ ሕይወት እየደረቀ ሄደው ውስጣዊ ሕይወት ሰደርቅ ዓይነትም ይደርቃል ። ገናን ቫልገፍ ከአስር ቢት በወጣበት ወቅት ለአለፉት አስራ ዘጠኝ ዓመታት ዓይነት ስም አፍልቆ አያውቅም ነበር ።

እንደ ሰው ከመርከብ ሾልቶ ባህር ላይ ያወድቃል አገባል ። መርከብ ለይቶም ፣ ገዢውን ይቀጥላል ።

ሰውየው ብቅ ጥልቅ ይላል ። ስጥም ይገባል ። ተመልሶ ወደ ባሕር
ወለል ይመጣል። ይጣራል ። ርዳታ ለማግኘት እጁን ይዘረጋል ። የሚረዳ
ውም ሆነ የሚሰማው የሰም ። መርከቡ በነፍሱ ግፊት እየተወዘወዘ ገዝውን
ይቀጥላል ። መርከቦችና ተጓጉሮች ሾልኮ የወደቀውን ሰው እያየትም ።
ከባሕሩ ሞገድ ባሻገር የሚታየው ራሱ ከዝንብ አይበልጥም ። ይጨፋል
ሰውየው ። መርከቡ ግን ይበልጥ እየራቀ ይሄዳል ። ሰውየውም በዓይኑ
ይከተለዋል ። ልቡ ይከፋዋል ።

ከአጭር ጊዜ በፊት ሰውየው ከተጓጉሮች አንዱ ነበር ። እንደሌሎቹ
ሁሉ በመርከቡ ውስጥ ይንሸራሸር ነበር ። አሁን ግን ሰፊው ባሕር ላይ
ብቻውን ነው ። የባህሩ ሞገድ ያንገላታዋል ። ሞገዱ በላይ ላይ ተከምሮ
ሲያሰጥመው የጭለማ ገደል ይታያል ። የባህር አረም ይጠመጠምበታል ።
በመስጠጥ ላይ መሆኑን ይገነዘባል ። አንደኛው ሞገድ እንደ ኳስ ይወረ
ውረዋል ። ሌላው ሞገድ እንደ ኳስ ይቀበለዋል ። ላይወድ የባህሩን ውሃ
ጉርጉጭ ያደርገዋል ። ባህሩ እንደ አጥቂ ጠላት ያጠቃዋል ። ሰውየው
ግን በእልምት ባይ ተጋዳይነት ሞገዱን ይታገለዋል ፤ አልሰጥምም በማ
ለት ። ለመዋኘትና በባህሩ ወለል ላይ ለመቆየት የተቻለውን ጥረት
ያደርጋል ።

መርከቡ ርቆ ሄዶ ከአድማስ ክልል ይደርሳል ። መርከቡም እንደ
ሰውየው ዝምብ ያከላል ።

ነፋሱ አሁንም ይጋረፋል ። የባህሩ ውሃ አረፋ ይደፍቃል ። ሞገዱ
ሰውየውን አሁንም እንደ ኳስ ያጫወትበታል ። ሰውየው ዓይኑን አቅገቶ
ወደሰማይ ሲመልከት እመድ ከመስላ ዳመናና ከአእምሮ በስተኖር ሌላ
ነገር አይታየውም ። ባህሩ ተቆጥሯል። ሰውየው በጣዕር ላይ ይገኛል። የባህሩ
ቂጣ ያሰቃየዋል ። እንግዳ የሆነ ድምጽ ይሰማል፤ ከሌላ ዓለም የሚመጣ
የሚመስል ድምጽ ።

ጊዜው እየወሰደ ሄደ ። ሰውየው ለብዙ ሰዓታት ሲዋኝ ፤ ሲታገል
ቆየ ። እጅ እግሩ እየዛለ ሄደ ። መርከቡ ከዓይኑ በፍጹም ተሰወረ ።

በዙርያ ገቡ ሰው የለም ። እግዚአብሔር ወዴት አለ? እንደገና ይሞህ
ጀመር ሰውየው ፤ ሠረዳኝ ፤ አርዳኝ ፤ እያለ ። የሚሰማው ግን የለም ።

ጭለማ ፤ ጉም ፤ ብቸኝነት ፤ የባህሩ ጉርምርምታ፤ እነዚህ ሁሉ ይከቡ
ታል ። ያዋከቡታል ። መላ አካሉ መትት ይላል ። በፍርሃት ይዋጣል ።
ከሥሩ ጥልቀት ብቻ አለ ። ደግፎ የሚይዘው ነገር የለም ። በዚያ ጥልቀት
ውስጥ ፤ በዚያ አዘቅት ውስጥ መትት አካሉ ምን እንደሚደርስበት ያለ
ባል ። አጥንቶ ሰርሰሮ የሚገባው ቅዝቃዜ ሰውነቱን በድን ያደርገበታል ።
እጆቹ ይኮማተራሉ ።

ሰውየው ይሸነፋል ። መታገሉን ያቆማል ። ባህሩ ያሰጥመዋል ።
ወደው የለው ለጅ ይሸፍነው ፤ ጉዳቱ ወደው የለው ለጅ አልቲዝ የሰው

ሕግ በሰፊው ባህር ይመሰላል ። ይህ ባህር ስንትን በልቶአል! ስንትን ይበላል! አወይ ውድቀት! አወይ እርዳታ ማጣት! አወይ የሞራል ድቀት! የወንጀልና መቅጫ ሕግ ወንጀለኞች የሚሰጥሙበት ባህር ነው ። መከረኞች ፍጆታቸውን የሚያዩበት ። እነዚህን መከረኞች ከዚህ አዘቅት የሚያመጣቸው ። የሚረዳቸው ማን አለ?

— 9 —

ከባርነት ሥራ የሚገለገልበት ሰዓት ደርሶ «ነጻ ሆነሃል» ተብሎ ሲነገረው ገና ሻልገላ ለማመን ቸገረው ። አዲስ የሕይወት ተስፋ በልቡ ውስጥ ተፈጠረ ። ተስፋው ግን ስረጅም ጊዜ በልቡ አልቆየም ። ምንም እንኳን ነጻ ሆነሃል ተብሎ በነገረውም ቢጫውን የመታወቂያ ወረቀት መያዝ እስካለበት ድረስ እውነተኛ ነጻነት ለማግኘት እንደማይችል ተገነዘበ ። በዚህም ምክንያት ምሬት አደረበት ።

የሆነ ሆኖ ለአሰራ ዘመኝ ዓመታት የባርነት ሥራ ሲሠራ በቆየበት ዘመን ምን ያህል ገንዘብ መስፈል እንደሚገባው ያስላ ጀመር ። መቶ ሠባ አንድ ፍራንክ መሆኑን አለበት ሲል አሰበ ። ይሁን እንጂ የዘነጋው ነገር ነበር ። እሁድ እሁድና በበዓላት ቀናት እስሥረኞች ሥራ እንዲሠሩ ኮይራ ቀድላቸውም ነበር ። ገንዘብም አይታሰብላቸውም ነበር ። ስለሆነም የሚከፈለው ገንዘብ እሱ ካሰበው በ30 ፍራንክ ያህል ያነሰ ነበር ። በተጨማሪም በልዩ ልዩ ምክንያት ተቆራጭ የሚሆን ሂሳብ ነበር ። ስለዚህ ከእሥር ቤት ሲለቀቅ ተቆጥሮ የተሰጠው የጉልበት ዋጋ 109 ፍራንክ ከ15 ሱብቻ ነበር ። የተበዘበዘ መስሎ ታየው ።

ነጻ በተሰቀሰ ማግሥት ግራስ በተባለ ሥፍራ ከመጠጥ ፋብሪካው ፊት ለፊት ሰዎች ዕቃ ሲያወርዱ አየ ። እንደነሱው ዕቃ እንዲያወርድ እንዲፈቀድለት ለመነ ። ብዙ ሥራ ስለነበረ ተፈቀደለት ። ብርቱ ሠራተኛ ስለነበረ ቀጣሪው ሳይደሰትበት አልቀረም ። ገና ሻልገላ በሥራው ላይ እያለ አንድ ተላላፊ ፖሊስ አየውና መታወቂያውን እንዲያሳየው ጠየቀው ። ቢጫውን ወረቀት አሳየውና ሥራውን ቆጠለ ።

ቀደም ብሎ ለእያንዳንዱ ሠራተኛ ምን ያህል እንደሚከፈል ጠይቆ 30ሱ መሆኑን ተረድቶ ነበር ። ገና ሻልገላ በበነጋታው ጉዞውን መቀጠል ስለነበረበት ያንኑ ቀን ማታ ወደ አሠሪው ሔዶ ሂሳቡ እንዲከፈለው ጠየቀ ። አሠሪው አንዳችም ቃል ሳይናገር 15 ሱ አውጥቶ ከፈለው ። ገና ሻልገላ አግባብ አይደለም በማለት ተከራከረው ። «ሳንተ 15ሱ በቂህ ነው» አለው አሠሪው ። ገና ሻልገላ ግን አይሆንም ብሎ አሁንም ተከራከረው ። አሠሪውም አተኩሮ ተመለከተውና ። «እስር ቤት የሚባል ነገር እንዳለ አትዘንጋ!» ሲል አስፈራራው ።

— 92 —

ገንጽ ሻልገ እንደገና ተበዘበዘኩ ሲል አለበት ። ቀደም ብሎ የተበዘበዘው በሕብረተሰቡና በመንግሥት ነበር ። አሁን ግን የተበዘበዘው በግልሰብ ሆነ ።

ነጻነቱ ጉድሎ ሆኖ ታየው ። ጉድሎም ነበር ። ከእስር ቤት ቢለቀቅም እንኳ ከሌሎች ነጻ ሰዎች በእኩል ደረጃ አይታይም ነበር ። ለሌሎች ሠራተኞች 30 ሰ. የጉልበት ዋጋ ሲከፈላቸው ለሱ 15 ሰ. የተከፈለው ለዚህ ነበር ።

— 10 —

ገንጽ ሻልገ አልጋው በጣም ተመሳሳይ እንቅልፉን ሲለጥጥ ቆየና ከሌሊቱ ስምንት ሰዓት ሲሆን የካቲድራሉ ሰዓት ተደውሎ ከእንቅልፉ ቀስ ቀሰው ። ከአራት ሰዓት በላይ ነበር በእንቅልፍ ያሳለፈው ጊዜ ። ድካሙም አልፎለት ነበር ። ዓይኑን ከፍቶ ቢመለከት ዙርያው ጭላማ ሆነበት ። እንደገና ለመተኛት ሊልግ ዓይኖቹን ከደናቸው ። እንቅልፍ ግን አልመጣ አለው ። በዚህ ጊዜ ያሱብ ጀመር ። የቀድሞ ኑሮው ትዝ አለው ። ያሁን ሁኔታውም በአይነ ህሊናው ታየው ። የቀድሞውና የአሁኑ ሁኔታው ተደብላለቁበት ። ቀጥሎም ስለሌላ ሌላ ነገር ያሱብ ጀመር ። ከሁሉም ይልቅ በአእምሮው ጉልቶ የታየው ስድስቱ የብር ሹካዎቹና ማንከያዎች ነበሩ ። የብር ጭልፋውም እንዲሁ ።

እነዚህ የብር ዕቃዎች ከተኛነት ከፍቶ ሩቅ አልነበሩም ። ማዳም ማረር በአቡኑ መኝታ ቤት ውስጥ ከአልጋው ራስጌ ባለው ቅም ሰዎች ውስጥ ስትጨምራቸው ሌብ ብሎ አይታል ። እነዚህ ዕቃዎች ከተኛ ዋጋ የሚያወጡ ናቸው ። ጭልፋው ብቻ ቢሸጥ ከ200 ፍራንክ ያላነሰ ገንዘብ ያወጣል ። ለ19 ዓመታት የጉልበት ሥራ ለሠራበት የተሳፈለው ዋጋ የዚህ ማማኝ ነበር ።

ገንጽ ሻልገ በሃሳቡ ያለውን ለመቀረጥ አቅኝት ከሀሊናው ጋር ይታገል ጀመር ። እንዲሁ ሲታገል ሳለ ከሌሊቱ 9 ሰዓት ሆነ ። ከመኝታው ተነስቶ አልጋው ላይ ቅጭ አለ ። እግሮቹን ከአልጋው ጠርዝ ወያ ምድር እንጠለጠላቸውና ዝም ብሎ ቆየ ። በዚህ ሰዓት እንዲህ ባለ ሁኔታ ጭላማው ውስጥ ብቻውን መቀመጡ ለደግ አልነበረም ። ቀጥሎም ጭማጦቹን አውልቆ ከሥር በነበረ ምንጣፍ ላይ ቀስ ብሎ አኖራቸው ። እንደገናም ከከባድ ሃሳብ ውስጥ ገባ ። የገዛ ሃሳቡ አእምሮውን ተጫጫነው ። በዚህ ሁኔታ እያለ በድንገት ብረሼ የተባለውን ወንጀሪኛ አስታወሰቱሉ ውስጥ አብረው ነበር የታሰሩት ። የብረሼ የሰራው ጥብጣብ በአእምሮው ጉልቶ ታየው ።

ሰዓቱ እንደገና ጮኸ ። የሰዓቱ ጩኸት «በሌኮ...! በሌ...!» የሚሰማው መሰሰው ።

— 93 —

ተነሱቱ ቆመ ፤ ልቡ አሁንም እያመነታ ። ደምጽ መኖር አሳመናል፤
ሶማረጋገጥ ጀርድውን አቁሞ ያዳጋግጥ ገባ ። አንዳችም ያምጽ አልነበረም ።
ይህንን ክረጋገጠ በኋላ በቀጥታ ወደ መስኮቱ አመራ ። ሌሊቱ እስከሀይማኖት
አልጨለመም ነበር ። መላው ጨረቃ በሰማይ ላይ ነበር ። በነፋስ የሚነፃ
ዳመና በጨረቃው ገጽ ላይ በሚያልፍበት ጊዜ ጨለምለም ይል ነበር ። ዳመ
ናው ካሰራ በኋላ ግን ውጪው ውስጡም እንደገና ይበራ ነበር ።

ገናን ቫልገፍ በመስኮቱ አጠገብ ቆሞ መስኮቱን አስተዋለው ። መስኮቱ
ከቀ ለመከላከያ የሚሆን ዘርዘራ ብረት አልነበረውም ። ወደ ውጭ የሚሄድ
ፈት ዓይነት ነበር ። ከፈት ሲያደርገው ቀህታህ አየር ስለገባ መልሶ ዘጋው ።
የአቅባቤቱንም ቦታ ያህና አድርጎ አስተዋለው ። ፍራ በተቀባና አጠር
ባለ ግምብ የተከበበ ነበር ። ከዚያ ዘልሎ ለመውጣት አስቸጋሪ አልነበረም ።

ገናን ቫልገፍ ይህንን ሁሉ አስተዋለ በኋላ ያሰበውን ሶማድረግ ቆርጦ
የገባ ከረጢቱን ካኖረበት ሥፍራ ሂድ ብሎ ከፈተው ። ከውስጡ አንዳች
ነገር ፈለገው አወጣና አልጋው ላይ አስቀመጠው ። ጫማዎቹን አገሰቱ
ከሰው ውስጥ ጨመራቸው ። የገባ ከረጢቱን መልሶ ዘጋውና አንስቶ ትክክል
ሻው ላይ አኖረው ። ቆቡን ደፋና ወደ ዓይኑ ገባ አደረገው ። ዘንጉን እን
ሱቱ መስኮቱን አስደግፎ አቆመው ። ከዚያም በኋላ ወደ አልጋው ተመልሶ
በላይ ላይ ያስቀመጠውን ዕቃ አንስቶ ያዘው ። አጭር የብረት ዴላ የመሰለ
ነበር ፤ አንድኛው ጫፉ ሹል የሆነ ።

በቀን ብርሃን ቢታይ ፍሮ ምናልባት የማዕድን ሠራተኞች የሚጠቀሙት
መብሻ የሻማ መቅረዝ ነው ባለን ነበር ። በዚያን ጊዜ በቱሎ አካባቢ የነበሩ
ቦሩ የሕግ እሰረኞች ደንጋይ ከክርስ ምድር ያወጡ ነበር ። የማዕድን አውጪዎች
መሳሪያም ይሰጣቸው ነበር ። እነዚህ ማዕድን አውጪዎች የሚጠቀሙት
ቅመብት መቅረዝ ከባድ ብረት ሆኖ አንድ ጫፉ የሹል ነበር ፤ መቅረዡ
በደንጋይ ውስጥ እንዲሰካ ያመቅ ዘንድ ።

ገናን ቫልገፍ ይህንን መሳሪያ በቀኝ እጁ ይዞ ትንፋሹን አጥፍቶ ቀስ
ብሎ እየተራመደ አቡኑ ወደተገኘበት ክፍል አመራ ። ከዚያ ሲደርስ በፍጥነት
ገርቦብ ብሎ አገኘው ። አቡኑ ሳይገባት ነበር የተገኘው ።

ገናን ቫልገፍ ቆሞ ብሎ አዳመጠ ። ምንም ደምጽ የለም ። በፍን ቀስ
ብሎ ገፋ አደረገው ፤ ወደቢት ውስጥ ለመግባት እንደረሰገች ድመት ። በፍን
ትንሽ ከፈት አሰለጠነ ።

ለአጭር ጊዜ ዝም ብሎ ቆመና እንደገና ገፋ አደረገው ። በሩ አሁንም በይበልጥ ተከፈተ ። ይሁን እንጂ ከዚያ ይበልጥ እንዳይከፈት ከውስጥ በኩል የነበረ እንደ አነሰተኛ ጠረጴዛ አገደው ። ግን ቫልጥ ግን በዚህ አላቆመም ። በሩን መልሶ ገፋ አደረገው ። ማጠፊያው ቅባት አንሰት ኖሮ በሩ በዚህ ጊዜ ሲጠጥ አለ ።

ግን ቫልጥ ከደገጋጤ የተነሳ ይብረከረክ ጀመረ ። የማጠፊያው ሲጥሲጥታ በአእምሮው ውስጥ ያቃጭልበት ጀመረ ። እሱን ለማስደዝ የሚፎህ ሕያው ነገር መሰለው ። እስካሁን ድረስ በጣቀ ነበር የሚረመደው ። አሁን ግን እየተንቀጠቀጠ በሙሉ እግሩ ቆመ ። በሩን መግፋቱም ተወው ። በደም ሥሩ ውስጥ እንዳቶ እንደመደሻ የሚመታው ነገር ያለ መሰሉ ተሰማው ። ትንፋሹም ከዋሻ ገንፍሎ እንደሚወጣ ነፋስ የሚፎህ መሰለው ። የማጠፊያው ሲጥሲጥታ መላ ቢተን ሳይነቃው በመቅረቅ ተገረመ ። በሃሳቡም ውስጥ ብዙ ነገሮች ይታዩት ጀመረ ። አቡኑ ሲነቀሱ ሁለቱ ሴቶች እኩሱ ብለው ሲጮሁ... የአካባቢው ነዋሪዎች ጨካኝነታቸውን ሰምተው ሰረዳታ ሲደርሱላቸው... ፖሊሶችም መጥተው ሲይዙት—

ለጊዜው በዚህ ሁኔታ ሐውልት ሆኖ ቀረ ። ምንም ዓይነት እንቅስቃሴ ለማድረግ አልደረረም ። በርከት ያሉ ደቂቃዎች ካለፉ በኋላ ግን በተከፈተው የር ቀስ ብሎ ወደ ውስጥ ተመለከተ ። ጀርወንም አቁሞ አዳ መጠ ። ነገር ግን ከውስጥ እንዳችም እንቅስቃሴ የለም ።

እርዳታ ተሰምቶት ያሰበውን በቶሎ ለማጠናቀቅ ቁርጥ ሀሳብ አድርጎ እንደ እርምጃ ሂድ ብሎ ከፍሎ ውስጥ ገባ ። ምንነታቸው ያላወቃቸው ዕቃዎች ብዥብዥ ብለው ይታዩት ጀመረ ። ጠረጴዛው ላይ የተበተኑ ወረቀቶች... የተበረጉ ሱክ ወረቀቶች... ግርምቡድ ብጢ ላይ የተከመሩ መጽሐፍት... ልብስ የተቆለበሰችና እጅ ማሣረፊያ ያለው መቀመጫ... መገኘት በርከኪያ...

ግን ቫልጥ ከእንዳቶ ዕቃ ጋር እንዳይጋጭ እየፈራ በጥንቃቄ ይራመድ ጀመረ ። አቡኑ በእንቅልፍ ልባቸው ሲተነፍሱ ይሰማቸዋል ። ላያለበው ከአልጋቸው አጠገብ ስለደረሰ በደገገት ቆም አለ ።

ቀደም ብሎ ሰማዩ በዳመና ተከድኖ ነበር ። ግን ቫልጥ ከአቡኑ አልጋ አጠገብ ደርሶ ቆም ሲል ግን ዳመናው ተከፍሎ የወረቀቅ ብርሃን በመስኩቲ ገብቶ የአቡኑን ፊት አበራው ። አቡኑ የሰላም እንቅልፍ ተገኝተው ነበር ። ጊዜው በራድ ስለነበረ ልብሳቸውን እንደለበሱ ነበር የተገኙት ። በላያቸው ላይ በኖማ ተለም ያለው የሱፍ ብርድልበስ ደርበዋል ። ጭንቅ ላታቸው ትራሱ ላይ ወደ ኋላ ዘንበል ብሏል ። እጃቸው አሊጋው ጠርዝ ላይ ተጎጠልጥሏል ። በጣታቸው ላይ የአቡኑን ቀለበት አድርገዋል ። በፊት ታቸው ላይ ርካታ ፣ ተሰፋ ፣ ያስታ ይነበባል ። እንደያውም ፊታቸው የደሰታ ብርሃን የሚፈነጥቅ ይመስላል ።

በሰማይ ያለው ጨረቃ ፡ ከውጭ ያለው የአትክልት ቦታ ፡ በቤቱ ውስጥ ያለው ጸጥታ ፡ ሌሊቱ ቅጽበቱ፡እነዚህ ሁሉ ተባብረው ለአቡኑ ዕረፍትና መኝታ አንዳች ያከሉበት ነገር ያለ ይመስል ነበር ። በእንቅልፋቸው እንኳ መላኮታዊ ባህርይ ይነበብባቸው ነበር ።

ዣን ቫልዣ መቅረዝ የመስለውን መሣሪያ በእጁ እንደያዘ ድምጹን አጥፍቶ ዝም ብሎ ቆመ ። የአቡኑ ርጋታና ልቦ መሉኑን አስፈራው ። ሕሊናውን አስጨነቀው ።

በሃላቡ ውስጥ ምን ይመላለስ እንደነበረ የሚያውቅ ሰው የለም ። እሱ ራሱ ያውቅ እንደነበረም ያጠራጥራል ። ንጹሁን ሰው ማጥቃት.....!

ዓይኑን ከአቡኑ ገጽታ ለአንድ አፍታ እንኳ አልነቀለውም ። በመደኑት ያስታውላቸው ነበር ። ሀሳቡም ተምታትቶበት ነበር ። ከውድቀትና ከትንሣዔ የትኛውን ልምረጥ.....? የአቡኑን ጭንቅላት ለከሰክሰው ወደንስ ጐንበስ ብዬ እጃቸውን ልሳመው.....? የትኛውን ብመርጥ ይቻላል.....? ብሎ የሚያስብ ይመስል ነበር ።

ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ግራ እጁን ወደ ግንባሩ አንስቶ ቆቡን አወሰደው ። ቀጥሎም ያስላሰል ገባ ። አቡኑ በጥልቅ እንቅልፍ ውስጥ ስለነበሩ እንዴም አልተላወሱም ።

ከአላት ማንደጃው ላይ የነበረው መስቀል በጨረቃው ብርሃን ይታይ ነበር ። አቡኑን ለመባረክና ዣን ቫልዣን ይቅር ለማለት መስቀሉ እጁን የዘረጋ መሰለ ።

ዣን ቫልዣ ቆቡን መልሶ ራሱ ላይ ደፋው ። ቀጥሎም በፍጥነት አልጋውን አልፎ ሄደ ። ወደ ቁም ሣጥኑ ማምራቱ ነበር ። ቁም ሳጥኑን በኃይል ለመክፈት እንደፈለገ ሁሉ መሣርያውን ወደላይ አንስቶ ያዘው ። ነገር ግን ቁም ሣጥኑን ለመክፈት መሣርያው አያሻውም ነበር ። ቁልፉ እንደወትሮው ቁም ሣጥኑ ላይ ተቶት ነበር ። ዣን ቫልዣ ቁልፉን ጠምዞ ቁም ሳጥኑን ከፈተው ። የብር ዕቃዎች የነበሩበትን ቅርጫት አገኘና ሰቦ አወጣው ። ይዞትም ወደመኝታው ከፍል ተመለሰ ። ከዚያ በኋላ መስኮቱን ከፈተው ። ዱላውን ያዘ ። የብር ዕቃዎችን በገዢ ሻንጣው ውስጥ ወሽቃቸውና ቅርጫቱን ወደ ውጭ ወረወረው ። እሱ ራሱ ለመስኮቱ ዘሎ ወጥቶ የአትክልቱን ቦታ አቋርጦ ሄዶ እንደነበር የአጥር ግምቡን ዘሎ ወጥቶ ይሸሽ ጀመር ።

በማገሥቱ ጠጥት ጉጋት ላይ ብጹዕ እንኳን ደህና መጡ በእትክልቱ ቦታ ሲነሸረሸሩ ነበሩ ። ማዳም ማኒር ስትሮጥ ወደእሳቸው ሄዳ ፤ «ብጹዕ

ነትዎ! ብጹዕነትዎ! ስትል ጮኸች፤ «የብር ዕቃዎቹ የሚቀመጡበት ቅርጫት ወደዚህ እንዳለ አውቀዋል ብጹዕነትዎን»

«አዎን..... የት እንዳለ አውቃለሁ ።»

«አሁን! አምላኬ ምስጋና ይግባህ!» ስትል በኃይል ተነፈሰች ማዳም ማሊር፤ «እኔስ እንዲያው የጠፋ መስለሁኝ.....!»

አቡኑ ቅርጫቱን ከተጣለበት አግኝተው አንስተውት ነበር ። «ይሄ ውልሽ!» ብለው ለማዳም ማሊር ሰጧት ።

«ብቻ..... ብቻ..... በውስጡ የነበሩት ዕቃዎችህ.....?»

«አሃ! ዕቃዎቹን ኖሯል የፈለግኸው? ዕቃዎቹ ወደዚህ እንዳሉስ እኔ ራሴ አላውቅም ።»

«ወይ ፈጣሪዬ! ተሰረቄ ማለት ነው? ሌሊት ከዚህ ያደረገው ሰውዬ መሆን አለበት የሰረቃቸው» ብላ በፍጥነት ሰውዬው ወደ አደረበት ክፍል ደርሳ ተመልሳ መጣች ። አቡኑ ጉንበስ ብለው አበባቸውን ሲመለከቱ ነበሩ ። «ሰውዬው ሄዷል ። ዕቃዎቹን ሰርቆ ሄዷል ብጹዕነትዎ» ብላ ስትጮህ አቡኑ ቀና አሉ ። ቀጠል አድርጋም፤ «በዚያ ነው ዘልሎ የወጣው» አለቻቸው ወደ ግንብ አጥሩ እያመለከተች፤ «ኩቲው ይታይዎታል ብጹዕነትዎ! በዚያ ነው ተፈትልኮ የወጣው ። መንትፎን ጠፋም አይደል!»

አቡኑ ለአጭር ጊዜ ዝም ብለው ቆሙና፤ «ቀድሞውንስ ቢሆን የብር ዕቃዎቹ መች የኛ ኖረዋል?» አሏት ። ምን ማለታቸው እንደሆነ ስላልገባት ተደናግራ ዝም ብላ ተመለከተቻቸው ። «ማዳም ማሊር.....» አሏት እሳቸውም፤ «ዕቃዎቹን እስከዛሬ ድረስ እዚህ ማቆየቱ ስህተት ነበር ። ተሽጠው ለችግረኞች መርጃ መዋል ነበረባቸው ። አሁንም ቢሆን የወሰዳቸው ችግረኛ ሰው ስለሆነ ግድየለም!»

«ያለማንኳያና ሹካ በምን ይበላሉ ብጹዕነትዎን»

«ከቆርቆሮ የሚሠራ ማንኳያና ሹካ የሮም እንዴት»

«ከቆርቆሮ.....? ከቆርቆሮ የተሠራ ማንኳያና ሹካ ደስ የማይል ሽታ አለው ብጹዕነትዎ ።»

«እንግዲያው ከብረት የተሠራ ማንኳያና ሹካ ይፈለጋል!»

«ከብረት የተሠራውም የምግቡን ጣዕም ያበላሻል» አለቻቸው፤ ፊጊን ኮሶ እስመስላ ።

«እንደሱ ከሆነም ከእንጩት የተሠራ ማንኳያና ሹካ አይጠፋም»

ከትንሽ ጊዜ በኋላ አቡኑ ቁርሳቸውን ለመብላት ወደ ምግብ ቤቱ ገቡና በትናንትናው ምሽት ገና ሻልገዮ ተቀምጦበት በነበረ ሥፍራ ቁጭ አሉ ። እህታቸው እዚያው አለች ። አንድም ቃል አልተነፈሰችም ። ማዳም ማሏር ግን አሁንም ስታገረመርም ነበረች ። አቡኑ የቀረበላቸውን ዳቦና ወተት እየቀማመሱ ፤ «በእውነቱ ከሆነ ዳቦ ቆርሶ በወተት አጥቅሶ ለመብላት የብር ማንኪያና ሹካ ይቅርና የእንጨት ማንኪያና ሹካም አያስፈልግም» አሉ እየሳቁ ።

«ወይ ጉዴ!» አለች ማዳም ማሏር በልቧ ፤ «እንዲያ ያለውን መንታፊ ከቤት ውስጥ ማሳደር.....! ያውም ከብጹዕነታቸው መኝታ ከፍል አጠገብ..... እኔ እንኳን ኦዶጋ ሳያደርስባቸው ቀረ.....! ሊገላቸው ይችላል ነበርኮ.....!»

ማዳም ማሏር እንዲሁ ስታስብ ሳለች ፤ አቡኑና እህታቸውም ቁርሳቸውን በልተው ጨርሰው ለጎሱ ሲሉ በሩ ተንኳኳ ።

«ግባ!» አሉ አቡኑ ።

በሩ ተከፈረ ። አራት ሰዎች ከበራፉ ላይ ቆመዋል ። ሦስቱ ፖሊሶች ናቸው ፤ አራተኛው ፤ ገና ሻልገዮ ። ፖሊሶቹ ማጅራቱን ይዘው ነው ያመጡት ። አለፍ ብሎም የብርጋዲዬር ማዕረግ ያሰው የፖሊሶቹ አዛዥ ቆሟል ። አዛዥ ራመድ ብሎ ገብቶ ለአቡኑ የወታደር ሰላምታ ሰጣቸውና «ብጹዕ ትዎ.....» አለ ።

ገና ሻልገዮ በዚህ ጊዜ ተደናገጠ ። አቡኑ ሚሪዬል አቡን መሆናቸውን አላወቀም ነበር ። «ብጹዕነትዎ.....? ተራ ካህን አይደሉም!» አለ ።

«አፍህን ዝጋ!» አለዋ ከፖሊሶቹ አንደኛው ።

አቡኑም ተነስተው ሂድ አሉና ግን ሻልገዮን እየተመለከቱ ፤ «አህ! አንተ ነህ እንዴ! እንኳን ተመልሰህ መጣህ» አሉትና ፤ «ለመሆኑ መቅረዘኸን ሳትወስዳቸው ለምን ቀረህ? እነሱንም ጭምር ይዘህቸው ሂድ ብዬህኮ ነበር ። መቅረዘኸም ከብር የተወሩ ሰሶሆኑ ሁለት መቶ ፍራንክ ያወጡልህ ነበር ። እና ለምንድነው ትተህቸው የሄድከዉ?» ሲሉ ጠየቁት ።

ገና ሻልገዮ ከመገረም የተነሳ ዓደኑን በልጥጦ ቀረ ። በዚያን ጊዜ ምን ዓይነት ስሜት እንደተሰማው በትክክል ለመግለጽ አይቻልም ።

«ብጹዕነትዎ.....» አለ የፖሊስ አዛዥ ፤ «ይህ ሰው የነገረን እውነት ይሆን? እንደሌባ ገልመጥ ገልመጥ እያለ ሲሄድ አግኝተነው በጥርጣሬ ያዝነው ። ስንፈትሽው እነዚህን የብር ዕቃዎች አገኘንበት ።»

«እና አንድ አዛውንት ካህን ከቤቱ አሳድሮኝ እነዚህን ዕቃዎች ሰጠኝ ብሎ ነገራችሁ..... እናንተ ግን ስላላመናችሁት ይዛችሁት መጣችሁ..... አይደለም እንዴ?»

«አልሰረቀም ካሉ.....?»

«አልሰረቀም ። ልቀቁት ።»

ፖሊሶቹ ገናን ቫልገፕ ለቀቁት ። እሱ ግን ለማመን ቸገረው ። «እውነት ነጻ ተለቅቄአለሁ!» ሲል ጠየቀ ።

«ወዳጄ..... ተለቅቀህል» አሉት አቡኑ ፤ «ከመሄድህ በፊት ግን መቅረቦቼን እንዳትረሳቸው ። እነሱንም ይዘህቸው ሂድ» አሉትና ወደ እሳት ማንደጃው ሂድ ብለው መቅረቦቹን አገስተው ሰጡት ። ማድሚዜል ባፕቲስቲንና ማዳም ማኢር በዝምታ ሲመለከቱ ነበሩ ።

የገናን ቫልገፕ ሰውነት ይንቀጠቀጥ ጀመር ። ምኑንም ሊያምን አልቻለም ። ግር ብሎት አቡኑን ተመለከታቸውና መቅረቦቹን ተቀበላቸው ።

«በል እንግዲህ በሰላም ሂድ» አሉት ፤ «በነገራችን ላይ.....በሌላ ጊዜ ስትመለስ በአትክልቱ ቦታ ሳይሆን በቀጥታ በበሩ ለመግባትና ለመውጣት ትችላለህ ። በሩ ሌሊትም ሆነ ቀን በመንጠቅ ይያዛል እንጂ አይቆልፍም» አሉትና ዓይናቸውን ወደ ፖሊሶቹ አዙረው ፤ «እናንተም ልትሄዱ ትችላላችሁ ወንድሞቼ» አሏቸው ።

ፖሊሶቹ ተስናብተዋቸው ሄዱ ። ገናን ቫልገፕ ግን ሕሊናውን ስቶ ለመውደቅ የተቃረበ ይመስል ነበር ።

አቡኑ ተጠጉትና ፤ «ቃል ገብተህልኝ የነበረውን እንዳትረሳ.....» አሉት ፤ «ከነዚህ ዕቃዎች ከምታገኘው ገንዘብ ሀቀኛ ሰው ለመሆን እንድትሞክር የገባህልኝን ቃል እንዳትዘነጋ» አሉት ።

ገናን ቫልገፕ እንዲህ ያለ ቃል መግባቱን ስለማያስታውስ የሚናገረው ጠፍቶት ዝም ብሎ ቆመ ። አቡኑም ቀጠል አድርገው ፤ «ወንድሜ ገናን ቫልገፕ.....» አሉት ፤ «ከአሁን ጀምሮ ክፉ ሰው አይደለህም ። ቢት ሰው ነህ ። ነፍስህን ለማዳን ነው ጥረት የማድረገው ። ነፍስህን ከክፋት አዘቅት አውጥቼ ለአግዚአብሔር ሰጥቻለሁ.....»

ገናን ቫልገፕ በጥድፊያ እየተራመደ ፤ ባገኘው መንገድ እያሳበረ ከከተማው ወጥቶ ይገሰገስ ጀመር ። ምግብ ሳይቀምስ ፤ ረሀብም ሳይሰማው እስከ እኩል ቀን ድረስ እንዲሁ ሲኳትን ዋለ ። በውስጡ አንዳች ለውጥ በመካሄድ ላይ ነበር ። ውስጣዊ ቁጣ ተሰማው ። ቁጣው በማን ወይም በምን ላይ እንደነበረ ግን እሱ ራሱ ለማወቅ አልቻለም ። የእስር ቤት ሕይወቱ ስሜቱን አደንድኖበት ነበር ። እሁን ግን አንዳች ዓይነት ልሰላሴ ተሰማው ።

አልወደደውም ፤ አስፈራው ። ልቤ ከሚለሰልሰ ፖሊሶቹ ይዘው ቢያስፋፋ ይሻለኛል ሲል አሰቢ ። የልሰላሴው ስሜት መንፈሱን በጣም አድርጎ ረቢሸው ።

በዚህ ሁኔታ ዋሰኖ ወደ ማታ ጊዜ ጸሐይ አቁልቋላ ስትወርድና ጥላዎችም እየረዘሙ ሲሄዱ ከአንድ ጥሻ በስተጀርባ ደርሶ ቁጭ አለ ። በዙርያ ገቡ ሰው የለም ። ከአድማሱም አካባቢ ከአልፕስ ተራራ ስንሰ ለት በስተቀር ሌላ ነገር አይታይም ። ጥን ሻልጥ ከዴ ከተማ አሰራ አራት ከሎ ሚናር ያህል ከሚርቅ ቦታ ነበር ። ከተቀመጠበት ሥፍራ ትንሽ ራቅ ብሎም አንድ የአግር መንገድ ነበር ።

ከዚህ ቦታ ቁጭ ብሎ ሲያሰላስል ሳለ ሰጆሮ ደስ የሚል ድምጽ ሰማ ። ራሱን አቅንቶ በመለከት አንድ ታዳጊ ወጣት ታየው... የሳቪይ ተወላጅ... ዕድሜው አስር ዓመት የሚሆን ። በእግር መንገዱ እየተጓዘ ሲዘማምር ነበር ። ጥሽንት የመሰለ የመብታ መሣርያም ሲጫወት ነበር ። አልፎ አልፎ ቆም እያለም ሳንቲም እየተወራወረ ይጫወት ነበር ።

ልጁ ጥን ሻልጥን አሳየውም ። ከአቅራቢያው ደርሶ እንደበራቱ ቆም ብሎ ሳንቲሙን ወደላይ ወረወረው ። በተሰምዶ ፣ የወረወረውን ሳንቲም ሳይሰት በአይበሉበት እጁ ይቀበለው ነበር ። አሁን ግን የአርባ ሱ ዋጋ ያለው ሳንቲሙ ከእጁ አምላጭ ወድቆ ጥን ሻልጥ ወዳለበት እየተንከባ ሰለ ወረደ ። ከዚያ ሲደርስ ጥን ሻልጥ በእግሩ ረግጦ አቆመው ። ሳንቲሙ እየተንከባለለ ሲወርድ በዓይኑ ይከተለው የነበረው ታዳጊ ወጣት ይኸን ጊዜ ጥን ሻልጥን አየው ። ወደአሱም እየተራመደ ሄደ ።

ከጥን ሻልጥ አጠገብ ሲደርስ ጀርባውን ሰጸሐይ ሰጥቶ ቆመ ። ጸሐዩ ጸጉሩ ላይ ወርቃማ ቀለም ጣለበት ።

«ገንዘቤን ይስጡኝ ጌታዬ» አለው ታዳጊው ወጣት ።
«ስምህ ማን ነው?»
«ትንሹ ዠር።»
«በል ከፊት ጥፋ» አለው ጥን ሻልጥ ።
«ገንዘቤን ይስጡኝ ጌታዬ»

ጥን ሻልጥ ዝም አለው

«ገንዘቤን ይስጡኝ ጌታዬ... ገንዘቤን»

ጥን ሻልጥ አሁንም ዝም አለው ። አቀርቅሮ ተቀምጧል ።

«ገንዘቤ... ነጭ ሳንቲሜ ።»

ዝም ዝም ።

ታዳጊው ወጣት በንጹህ ልብ የገን ሻልገን አንገት ይዞ ይነቀንቀው ገባ ። እግሩንም ከሳንቲሙ ላይ ሰማንሳት ይታገል ጀመር ።

«ግንዛቤን.....አርባውን ሱኬን ይስጡኝ ጌታዬ» እያለ ማልቀስ ጀመረ ታዳጊው ወጣት ። ገን ሻልገ ካቀረቀረበት ቀና አለ ። የተጨነቀና የተገረመ መስሎ ታዳጊውን ወጣት አተኩሮ አየው ። እጁንም ወደበትሩ ዘረጋና «አንተ ማንህ?» ሲል ሮክበት ። የማያስፈራ ጩኸት ።

«ትንሹ ዠርቤ እባላለሁ ጌታዬ ። ሳንቲሜን ይስጡኝ ። እግርዎን ከሳንቲሜ ያንሱልኝ ።»

«ሂ.....እ..... አንተው ነህ?» አለና ገን ሻልገ ተነስቶ ቆመ ። እግሩን ግን ከሳንቲሙ አላነሳውም ። «አንተው ነህ.....? በል ከፊት ጥፋ ።»

ታዳጊው ወጣት ፈራው ። ሰውነቱም ይንቀጠቀጥ ጀመር ። ከዚያም በኋላ እግሩ አውጪኝ ብሎ ይርጥ ጀመር ። አንድ ጊዜ እንኳ መለስ ብሎ ሳይመለከት በርሮ ሂደ ። ራቅ ካለ ሥፍራ ከደረሰ በኋላ ግን ትንፋሽ አጥሮት ቆም አለ ። ተንሰቅሶቆም ሲያለቅስ ገን ሻልገ ሰማው ። ከትንሹ ጊዜ በኋላ ትንሹ ልጅ ከገን ሻልገ ዓይን ተሰወረ ።

ጀምበር ጠለቀች ። ብርድ ወረደ ። ገን ሻልገ በቆመበት ቀረ ። ከፊት ለፊት ጥቂት እልፍ ካለ ሥፍራ ሣር ላይ የወደቀ ሰማያዊ ገል ነበር ። ዓይኑን እዚያ ላይ ተክሎ ቀረ ። ከዚያም በኋላ የምሽቱ ብርድ ያንዘረዝረው ጀመር ።

ቆቡን በራሱ ላይ አመቻችቶ ኮቱን እንደመቆለፍ ብሎ አንድ ርምጃ ወደፊት ሂደና አገራቸውን ዘንጉን አንስቶ ያዘ ። በዚህ ጊዜ በአግሩ ሥር የነበረውን ሳንቲም አየው ። በአግሩ ተጭኖት ስለቆየ ወደመሬት ገባ በሌም ሲበለጠለጥ ነበር ። የገን ሻልገን ስሜት አንዳች ነገር ወረረው ። «ምን ድነው ይህ?» አሰ ራሱ ለራሱ ። ሦስት ርምጃ ያህል ወደኋላው ሸሸት ብሎ ቆመ ። ሳንቲሙ የሰው ዓይን እንደሆነ ሁሉ ያፈጠጠበት መሰለው ።

ከትንሹ ጊዜ በኋላ ለቀም አድርጎ አነሳው ። ቀና ብሎም ወደ ሰማይ አድማስ ይመለከት ጀመረ ። የበረገገና መጠለያ ያጣ አውሬ ይመስል ነበር ።

ዙርያ ገቡን በያስተውል ምንም የለም ። ሌሊቱም እየከበደ ይመሄድ ላይ ነበር ።

«አ!» አለና ታዳጊው ወጣት ወደሂደበት አቅጣጫ ይገሰግስ ጀመር ። ሠላሳ እርምጃ ያህል ከተንዘ በኋላ ቆም አለ ። አሁንም ዙርያ ገቡን ቢመለከት ምንም የለም ። ቀጥሎም «ትንሹ ዠርቤ! ትንሹ ዠርቤ!» ብሎ ያጣፈ ጀመር ።

መልስ አገኛለሁ በሚል ተስፋ ጀርድን አቁሞ ያዳምጥ ገባ ። ነገር ግን ምንም ዓይነት ድምጽ አልነበረም ።

አካባቢው ጨለሟል ። ጭርም ብሏል ። እንደበረዶ የሚቀዘቅዝ ነፋስ ይነፍስ ጀመር ። ነፋሱ የተቆጣ ይመስል ግር ቅጠሉን ያርገበግበው ገባ ።

ዣን ቫልጥ እንደገና መራመድ ጀመረ ። ቀጥሎም ይሮጥ ጀመር ። አልፎ አልፎም ቆም እያለ «ትንሹ ገርቼ! ትንሹ ገርቼ!» እያለ ይጣ ራሱ ። ትንሹ ገርቼ ቢሰማው ጥር መልስ ባልሰጠውም ነበር ። እንዲያውም በተደበቀው ነበር ፤ በጣም ፈርቶት ነበርና ። እሱ ግን በጣም ርቆ ሄዶ ነበር ።

ዣን ቫልጥ በፈረስ የሚጓዙ አንድ ቄስ አገኘ ። ጠጋ አላቸውና «አንድ ልጅ በዚህ ሲያልፍ አይተህ ይሆን?» ሲል ጠየቃቸው ።

«አላየሁም» አሉት ቄሱ ።
«ትንሹ ገርቼ የሚባል ልጄ...»
«ማንንም አላየሁም ።»

ዣን ቫልጥ አስር ፍሬጌክ ከበርሳው አውጥቶ ለቄሱ ሰጣቸው ። «ለድሆችህ ሰጣቸው» አላቸውና ፤ «ልጄ አስር ዓመት ያህል ዕድሜ ያለው ፤ የሙዚቃ መዛገቢያ የያዘ ፤ የላቪይ ተወላጅ ነበር ።» አላቸው ።

«ልጄን አላየሁትም ።»
«ትንሹን ገርቼ...» አለና «በዚህ አካባቢ መንደር የለም ለመሆኑ» ሲል ጠየቃቸው ።

«አንተ እንደገለጽኸው ከሆነ ልጄ በዚህ አካባቢ እንግና መሆን አለበት ። የሱ ዓይነት ታዳጊ ልጆች በዚህ አካባቢ ሲያልፉ ብዙ ጊዜ ይታያሉ ። ማንነታቸው ግን አይታወቅም ።»

ዣን ቫልጥ እንደገና አስር ፍሬጌክ አውጥቶ ለቄሱ ሰጣቸው ። «ለድሆችህ ሰጣቸው» አላቸውና «እባክህን አስይዘኝ... ሌባ ስለሆንኩ አስይዘኝ» አላቸው ።

ቄሱ ደንገጠው ዣን ቫልጥንም ፈርተውት ፈረላቸውን ኮረከሩት ። ዣን ቫልጥም ይዞት በነበረ አቅጣጫ በሩጫ ይጓዝ ጀመር ።

ዙርያ ገቡን እየተመለከተ ፤ እየተጣራ ፤ እየመኸ ርቆ ሄደ ። በመንገድ አንድም ሰው አላገኘም ። ሁለት ወይ ሦስት ጊዜ በሩቁ ሰው ያየ መስሎት ወደዚያ ሲሮጥ ሄደ ። ጥሻ ወይም ድንጋይ እንጂ ሰው ግን አላገኘም ። በሦስት የተለያዩ አቅጣጫዎች የሚያመሩ መንገዶች ካሉበት ሥፍራ ደርሶ ቆም አለ ። ጨረቃ ወጥታለች ። ወደ ሰማይ አድማሶ እያየ አሁንም

ተጣራ ዣን ቫልዣ I «ትንሹ ዠርቪ! ትንሹ ዠርቪ!» ሲል ፡ የገደል ማሚቶ ስላልነበረ ድምጹ አላስተጋባም ፡ አሁንም ተስፋ ሳይቆርጥ ዝቅ ባለ ድምጽ «ትንሹ ዠርቪ!» ሲል ተጣራ ፡ መልስ ግን አላገኘም ።

ዣን ቫልዣ ሕሊናው ከበደው ፡ መቆምም አቃተው ፡ ወደ መሬት ወርዶ ድንጋይ ላይ ቁጭ አለ ፡ ፊቱን እጉልበቱ ላይ ደፍቶ ጸጉሩን እየ ነጮ I «ተስፋ የሌለኝ ሰው ነኝ!» ሲል ጮኸ ። ቀጥሎም ሆድ ብሶት ያለ ቅስጀመር ፡ በ19 ዓመታቱ ውስጥ እንባ አውጥቶ ሲያለቅስ የመጀመሪያ ጊዜው ነበር ፡ «ሐቀኛ ሰው እንድትሆን ቃል ገብተህልኛል ። ነፍስህን ለማዳን እየሞከርኩ ነኝ ። ነፍስህን ከክፋት አዘቅት አውጥቼ ለእግዚአብሔር ሰጥቼአታለሁ» ሲሉ አቡኑ የተናገሩትን ቃል አስታወሰ ።

ይህ ቃል ተደጋግሞ በሕሊናው ውስጥ ያቃጭል ነበር ፡ በሌላ በኩል ደግሞ በደረሰበት ስቃይና መከራ ምክንያት ወደ ክፋት አዘንብሎ ነበር ። የሚሠራውም ክፋት ውስጣዊ ደስታ ይሰጠው ነበር ። የአቡኑ ቃል እሱ ከሚከተለው ዓላማ የማይገጥም በመሆኑ በሕሊናው ውስጥ ሁለት ተቃራኒ ኃይሎች ይፋለሙበት ነበር..... ክፋትና ደግነት ፡ ከሁለቱ አንዱን መምረጥ ነበረበት ፡ እሱ ግን የዚህ ዓይነት ምርጫ ማድረግ እንደነበረበት ያውቅ ነበር ይሆን? በውል ያውቅ ነበር ለማለት አያስደፍርም ። ነገር ግን ጉልህ ሆኖ ባይታየውም እንደ ጉም ሆኖ ሳይታየው አልቀረም ። አቡኑ ሚሪዬልን ባገኘበት ወቅት ልቡ በክፋት ተመልቶ ነበር ። እሳቸው ግን ያልጠበቀውን ብርሃን አሳዩት ። አንድ ሰው ከጥልቅ ጨለማ ወጥቶ ጸሐይን ሲመለከት ዓይኑ ይጐዳል ። ዣን ቫልዣም ከነበረበት ሁኔታ ወጥቶ አቡኑ ያሳዩትን ብርሃን ሲመለከት ስሜቱ ተገባ። ያየው የሕሊና ብርሃን ያለልክ ኃይለኛ ሆነበት ። በአንድ በኩል የወደፊት ሕይወቱ ታድሶ መልካም ኑሮ ለመኖር እንደሚችል በገንዘብም ፣ በሌላ በኩል የዚህ ዓይነቱ የተሐድሶ ኑሮ ያሰጋ ውና ያሳስበው ነበር ።

ቅሚያው ጥቅመ ቢስ ድርጊት አልነበረም ። በዣን ቫልዣ ሀሳብ ውስጥ የነበረውን ውዥንብር ሲያጠራለት ቻለ ። በይበልጥ በጉልህ እንዲ ያይ አበቃው ። ለዚህም ነው «ትንሹ ዠርቪ! ትንሹ ዠርቪ!» ብሎ የተጣራ ውና ታዳጊውን ልጅ የፈራገው ። ሳንቲሙን ሲመልስለት ወድዶ ነበር ። ቅሚያው ክፋት እንደሠራ እንዲገነዘብ አያረገው ። ተጣርቶ ተጣርቶ ታዳ ጊውን ወጣት ሊያገኘው አለመቻሉን ሲረዳም ታላቅ ጸጸት አደረበት ። ለዚህም ነው «ተስፋ የሌለኝ ሰው ነኝ» ሲል የተናገረው ።

ዣን ቫልዣ በሀሳቡ ራሱንና አቡኑን ጐን ለጐን አስቀምጦ ያመዘገበ ኖቸው ጀመር ። የአቡኑ ታላቅነት በሀሳቡ እየዝገፈ ሲሄድ የሱ ትንሽነት የባሰውን እያነሰበት ሄደ ። እሱ አምንት እየሆነ ሲሄድ እሳቸው አሁንም በይበልጥ እየገዘፉ ሄዱ ። በሀሳቡ ፡ በዚህ ምክንያት ራሱን ፈጽሞ ረሰቶ እሳቸውን ብቻ በዓይኑ ሕሊናው ያያቸው ጀመር ።

ዣን ቫልዣ ለረጅም ጊዜ እንደ ሕጸን ልጅ ተንሰቅስቆ አለቀሰ። እንዲሁ ሲያለቅስ ሳለ በልቡ ውስጥ ይበልጥ ብርሃን አደረ..... የደስታ ብር

የገንዘብ ነገር ግን ይህ የደስታ ብርሃን እሱኑ አስፈራው ። የቀድሞ ሕይወቱ የመጀመሪያው ስህተቱ... ስቃይና መከራው... ውጫዊና ውስጣዊ ሁኔታው... ነገሩ መሰቀቁ... የበቀል እርምጃ ለመውሰድ ቁርጥ ሀሳብ ማድረጉ... ከሕቡኑ ጋር መገናኘቱ... ይህ ግንኙነት በእሱ ላይ የሰከተለው ለውጥ... ከሕጻን ልጅ ሳንተም መንጠቁ... ይህ ሁሉ በአእምሮው ውስጥ ጎልቶ ታየው ። ሀሳቡ እንደደረገው ጭላማ ውስጥ አልነበረም ። ሁሉም በግልጽ ታየው ። ቀድሞ የነበረበት ሕይወት አስጠላው ። አስፈራውም ። ይሁን እንጂ ይህ ግንዛቤ ራሱ አዲስ ብርሃን ሆነለት ።

ለሰንሳ ሰዓት ቁጭ ብሎ አለቀሰ ሃገን አልሃገ ? ካነባ በኋላ ምን አደረገ ወይኛትህ ሃያን ለነዚህ ጥያቄዎች መልስ ለመስጠት የሚችል ሰው አልተገኘም ። ይሁን እንጂ አንድ የተረጋገጠ ነገር አለ ። በዚያው ቀን ከሌሊቱ ዘጠኝ ሰዓት ሲሆን ወደ ግሪፕብል ይጓዝ የነበረ እንደ ሰው ከደከተማ ደርሶ ከሕቡኑ መኖሪያ ቤት አጠገብ ሲያልፍ አንድ ሰው ከእሱ ህን ያህል መጠጥ ቤት በራሱ ላይ ተንበርክኮ ሲጸልይ አየ ።

መጽሐፍ ሦስት

1817 ዓ. ም.

— 1 —

1817 ዓ. ም. — ዝብርቅርቅ ያሉ ዕኔታዎች የነገሠብሳ ዓመት ነበር። በዚህ ዓመት አራት የፓሪስ ነዋሪ ህግ ወጣቶች የሚያስገርም ድርጊት እንደፈጸሙ ይነገርላቸዋል።

ወጣቶቹ ተሟሪዎች ናቸው፤ በሀያ ዓመት ዕድሜ ከልላ ውስጥ ነሚ ገዥ፤ ፓሪስ ውስጥ ስለሚሆኑ የፓሪስ ነዋሪዎች ተባሉ እንጂ ከተለያዩ ቦታዎች የመጡ ናቸው። በፓሪስ ተሟሪ ሆኖ የሚኖር ቀድሞውኑም ቢሆን በፓሪስ እንደተወለደ ይቆጠራል።

ፌሊክስ ቶሎሚዬ የሚባለው ከቱሎዝ ነው የመጣው። ሊስቶሊዬ፣ ከካሆር፣ ፋመይ፣ ከሊሞን፣ ሳባሽቪል፣ ከሞንቶባ።

አራቱም ተራ ሰዎች ናቸው፤ ደግ ወይም ከፍ፣ ኦግቲ ወይም ደደብ የሚደሰኙ ዓይነት። ነገር ግን ወጣቶች እንደመሆናቸው መጠን ተደስተውና ቦርቶው ሶመሮር የሚሹ ናቸው።

አራቱም ጓደኞች ናቸው። እያንዳንዳቸው ፍቅረኛ አላቸው። የብ ሳሽቪል ፍቅረኛ ፋቮሪት ትባላለች። ጌሊስቶሊዬ፣ ዳህሊያ፣ የፋመይ፣ ሌሬን፣ የፌሊክስ፣ ስቶሎሚዬ ፋንቲን።

ፋቮሪት ዳህሊያ ሌሬን እና ፋንቲን በላባቸው የሚተዳደሩ ወጣት ወራ ተኞች ናቸው። እነሱም እንደፍቅረኞቻቸው ጓደኞች ናቸው። የውበ ፊታቸው እውነተኛነት ይነበባል። ፋቮሪት፣ ዳህሊያና ሌሬን ወጣት ሴቶች በሆኑም ስለ ሕይወት አንዳንድ ነገር ያውቃሉ፤ ለሕይወት እንግዳ አደደሉም። ፍቅረኛ ሲይዙም የመጀመሪያ ጊዜያቸው አልነበረም። ፋንቲን ግን እንደነሱ አልነበረችም። በእድሜ ከሁላቸውም ታንሳለች። ስለ ሕይወት የምታውቀው ነገር በኖርም በጣም አነስተኛ ነበር። ፍቅርም ሲደባት

የመጀመሪያ ጊዜዋ ነበር ። ደሞም እንደተቀሩት ዓደኞቿ ደንታ ቢሰናገድ የሰሽ አልነበረችም ።

ከተራው ሕዝብ የሚፈልቁና የሚያበቡ አንዳንድ ሰዎች አሉ ። ፋንቲን ከነሱ አንዷ ነበረች ። ምኑም ፣ ምናምኑም ከማይታወቅ የሕብረተሰብ እዚ ቅዝ የፈለቀች በመሆኗ ማንነቷ በውል አይታወቅም ። ኤም ሱር ኤም ከተባለ ሥፍራ ትወለዳለች ። ነገር ግን ወላጆቿ እነማን እንደሆኑ የሚያውቅ ሰው የለም ። እሷ ራሷም ብትሆን አታውቃቸውም ። የቤተሰብ ስም የላትም ። የክርስትናም ስም የላትም ። አንድ ቀን ሕጻን ልጅ ሳለች ፣ በመንገድ ስትሯ ሯጥ ሳለች ለመጀመሪያ ጊዜ ያያት ተላላፊ መንገደኛ «ፋንቲን» ብሎ ጠራት ። ከዚያ በኋላ ትንሽዋ ፋንቲን ተብላ ትጠራ ጀመር ። ካደገችም በኋላ ስሟ በዚህ ጸና ። ከዚህ በላይ ስለልጅነት ሕይወቷ የሚታወቅ ነገር የለም ።

አስር ዓመት ሲሞላት የተወለደችበትን ከተማ ፣ ኤም ሱር ኤምን ለቅቃ ገጠር ገብታ ገበሬዎችን እያገለገለች ትኖር ጀመር ። አስራ አምስት ዓመት ሲሞላት ዕድሏን ለመሞከር ወደ ፓሪስ መጣች ። በዚህ የዕድሜ ክልል ውስጥ ሳለች በጣም ውብ ነበረች ። የልጃገረድ ንጽህናዋንም ጠብቃ ለመኖር የተቻላትን ያህል ትጥር ነበር ፤ የሆነው እስኪሆን ድረስ ። ጸጉሯ ወርቃማ ጥርሶቿም ያማሩ ነበሩ ፤ ሉል የመሰለች ።

ፋንቲን የሰፊት ሥራ እየሠራች ትተዳደር ነበር ። ከጊዜም በኋላ ከቶሎሚዬ ጋር ፍቅር ያዛት ። እሷ ለሱ የነበራት ፍቅር እውነተኛና ጥልቅ ፍቅር ነበር ። እሱ ለሷ የነበረው ፍቅር ግን ሥጋዊ ፍቅር ነበር ፤ የሰሜት ማርከያ ። የተዋወቁትም ወንድ ተማሪዎችና ሴት ሠራተኞች ከሚያዘወትሩት ሥፍራ ከካርትዬ ላቲ ነበር ።

ቶሎሚዬ ወጣት ቢሆንም ከተቀሩት ዓደኞቹ በዕድሜ ገፋ ብሏል ። ሠላሳ ዓመት ሆኖታል ። ደሞም ሀብታም ነው ። የአራት ሺ ፍራንክ ገቢ አለው ። ለአንድ ወጣት ተማሪ የአራት ሺ ፍራንክ ገቢ ዋነ አይደለም ።

ሲያዩት ግን ዕድሜው ከሠላሳ ዓመት በላይ ይመስላል ። በሠላሳ ዓመቱ ግምባሩ ተሽብሽቧል ። ጥርስ የለውም ። መመለጥም ጀምሯል ። አንድ ዓይኑን ስለሚያመው እንባ ያፈስሳል ። ምግብም ብዙ አይበላም ። ወጣትነቱ እያከተመ በሂደቱ ጥር ተደሳችነቱ በዚያው ዕክ እያደገ በመሄድ ላይ ነበር ። ጥርስ ባይኖረውም ሰውን ያስቃል ። ጨዋታው ለዛ አለው ። ያለ ጊዜው ቢገረጅፍም የወጣትነት ዘመኑ አክትሟል የሚያስኝ አልነበረም ።

አንድ ቀን ቶሎሚዬ ዓደኞቹን ጠራና እንዲህ አላቸው ፤ «ፍቅረኞቻችን አንዳች የሚያስደስታቸው ነገር እንድንሠራላቸው ሲገፋፉን ከርመዋል ። እኛም ልናስደስታቸው ቃል ገብተንላቸው ነበር ። ስለሆነም መቼ ነው የምታስደስቱን እያሉ አሁንም ይወተውቱናል... በተለይ እኔን ።

በሌላ በኩል ደግሞ ቢተሰበቻችን ወደቀዩአችሁ ተመለሱ እያሉ ይወተው ቱናል ። በሁለቱም በኩል ጫና አለብን ። እና ምን ማድረግ እንደሚገባን መወያየት ስላለብን ጊዜው አሁን ይመስለኛል ።»

«እውነትክን ነው ። እንወያድበት» አለው ብላሸቧል ።

ከዚያ በኋላ ቶሎሚዬ አንድ ሀሳብ አቀረበላቸውና ከአንድ መጠጥ ቤት ገብተው በይበልጥ ተወያዩበት ። በመጨረሻም በመጨረሻው እሁድ አራቱ ወጣቶች ፍቅረኞቻቸውን ይዘው ወደ ገጠር ሄደው እንዲደሰቱ ወስነው ተነሱ ።

— 2 —

ከሌሊቱ በ11 ሰዓት ከየመኝታቸው ተነሱ ፤ እሁድ የጉዞው ዕለት ። በተሸከርካሪ ተጉዘው ከሲን ክሉ ደረሱ ። በዚያ የነበረውን ደረቅ ፏፏቱ ተመለከቱ ። «ውሃ ባለበት ወቅት በጣም ማማር አለበት» ሲሉ አሰቡ ። ቁርሳቸውን በቲት — ኗር በሉ ። ከዚያም በኋላ የቀለበት ውርወራ ጨዋታ ተጫወቱ ። በፖ ደ ሴቨር በሚገኘው ቁማር መጫወቻ ቦታ ቁማር ተጫወቱ ። በፑኢቱ አንዳንድ ሶቅፍ አበባ ቀጥረው ያዙ ። በነዩ «ሪድ ፓይፕ» የተሰኘ የመዘቃ መጣሪያ ገዙ ። በሐይብት ሁሉ ጣፋጭ ገዝተው ይበሉም ነበር ። በፍጹም ሲደሰቱ ዋሉ ።

ሴቶቹ አፋቸው አያርፍም ። ዘወትር ይጨዋወታሉ ። ከወዲህ ወዲያ ይሯሯጣሉ ። ከወንዶቹ ጋር ይላፋሉ ። የወጣትነት ሕይወት አስክሯቸዋል ። ፋቮሪት ፣ የብላሸቧ ፍቅረኛ ጫካ ውስጥ ትርጣሎች ። ጉድባ ትዘላለች ። ጥሻ ውስጥ ታልፋለች ። ጓደኞቿንም ትመራለች ። ዕድሜዋ ህያዎስት ዓመት ነው ። ዜሬንና ዳህሊያ አይለያዩም ። ሁለቱም መሸከርመም ይወዳሉ ። ሊስቶሊዬና ፋመይ ስለመምህሮቻቸው ሲያወጡ ፋንቲን ገምብላ ታዳምጣቸዋለች ። ቶሎሚዬ ከኋላ ሆኖ ይከተላቸዋል ። በጣም ደስብሎታል ። በሰራው ላይ የዝሆን እግር የመሰለ ጌጥና የመዳብ ሽቦ የመሳሰሉ ሰንበሮች አሉበት ። ሁለት መቶ ፍራንክ የሚያወጣ ጠንካራ ከዘራ በእጁ ይዟል ። በኦፊም ሲጋር ይዟል ። ትምባሆ ያጨሳል ። ጓደኞቹ በአሰባ በሰና በሌላ ሌላውም ያደንቁታል ።

ፋንቲን በበኩሏ ያያትን ሁሉ ታስደስታለች ። ሉል የመሰሉ ውብ ጥርሶቿ ይስቃሉ ። ከስንደዶ የተወራውን ባርጌጣዋን በራሷ ላይ በመድፋት ፈንታ በእጅዋ ይዛዋለች ። ረጅምና ወርቃማ ጸጉሯን አስራዋለች ፤ እንዘፍ ብሎ ወርዶ እንዳያውካት ። አፏ የጽጌረዳ እንቡጥ ይመስላል ። ቅንድ ቦቿ ረጃጅም ከመሆናቸው የተነሳ ጥላ ጥለው ይታያሉ ።

አለባበሷ ደስ ይላል ። የወይን ጠጅ ቀለም ያለው የሐር ቀሚስ ለብላለች ። እስከቅልጥሟ አጋማሽ የሚደርስና ቡናማ ቀለም ያለው ቡት ጫማ አድርጋለች ።

የተቀሩት ምስቱ ጓደኞቿ እንደህ አፋራም ስላልነበሩ አንገትጌአቸው ክፍት የሆኑ ቀሚሶች ለብሰዋል ። አበባ የተሰካባቸው ባርጌጣዎች ደፍተዋል ። በአንገታቸውና በትከሻቸው አካባቢ ያለው ገላቸው በግልጽ ስለሚታይ የወንዶችን ዓይን ይስባል ። ያስገመጃል ። ፋንቲን ግን አፋራምና ጨዋ ስለሆነች ውበት ገላዋን ገልጣ አታሳይም ። ቶሎሚዬ ሁኝልኝ ፣ አድርገልኝ ያላገን ከማድረግ የማትቆጠብ ብትሆንም ፊቷ የድንግል ልጃገረድ ፊት ይመስላል ። ጉንጮቿ የለመሰሙ ናቸው ። ዓይኖቿ ጥልቅ ለማያዊ ጣቶቿ ረጃጅም ። ግምባሯ ፣ አፍንጫዋ ፣ አገጭዋ ሁሉም የተመጣጠኑ ከመሆናቸው የተነሳ አንድ ዓይነት ሕብር ፈጥረው ይታያሉ ።

— 3 —

ያን ቀን መጓወ ተፈጥሮ በዓል የሚያከብርና የሚሰቅ ይመስል ነበር ። የሴን ክሉ አበቦች አየሩን በመዓዛቸው መልተውታል ። ከሴን ወንዝ የሚነፍሰው ነፋስ የዛፍ ቅጠሎችን ያንሸሹታል ። የዛፍ ቅርንጫፎችን ይወዘውዛቸዋል ። ንቦች «ጃዝማይን» ከተባሉ አበቦች የአበባ ውሃ ይቀስማሉ ። ቢራቢሮዎች ዕጽዋት ላይ ብርብር ይላሉ ። በመናፈሻው ቦታ ያሉትም ወፎች እንዲሁ ። ፍቅረኞቹም ከተፈጥሮ ጋር ሕብር ፈጥረው ይቦርቃሉ ። ይዝናናሉ ። ይሮጣሉ ። ይጨፍራሉ ። ቢራቢሮ ያባርራሉ ። ይሳሳማሉ ።

እነዚህ ወጣት ፍቅረኞች የሕይወት ፍልቅልቅልታ ፣ ይታይባቸዋል ። ለተፈጥሮም ፍቅር አላቸው ። አካባቢያቸውን ሁሉ ሕያው አድርገውት ይታያሉ ። መጮህ..... ሣር ላይ መሯሯጥ..... ወገብ ሰወገብ መተቃቀፍ..... መጨዋወገ..... አድናቆት በቃል መግለጽ..... ፍራፍሬ ከአፍ ወደ አፍ መቀባበል..... እነዚህ ሁሉ የፍቅር ስሜት መግለጫዎች ናቸው ። በተለይም በወርሃ ጽጌ ።

ፍቅረኞቹ ከሕንድ የመጣ አዲስ ዓይነት ዕጽ ለማየት «የንጉሥ ሕደ ባባይ» ተብሎ ከሚጠራ ሥፍራ ሄዱ ። ይህንን ዕጽ ለማየት የፓሪስ ነዋሪዎች ወደ ሴን ክሉ ይጉርፉ ነበር ። በዚያን ዘመን ። ዕጹ በጣም ደስ የሚል ረጅም አገዳ አለው ። ቅርንጫፎቹ ለቁጥር አያመቹም ። እንደ ክር የቀጠኑ ናቸው ። ዕጹ ቅጠል ባይኖረውም ስፍር ቁጥር በሌላቸውና ጽጌ ረዳ በመሳሰሉ ነገሮች የተፈሸነ ነው ። በአጠቃላይ መልኩ በጥቃቅን አበባዎች የተሸፈነ የራስ ጸጉር ይመስላል ።

ፍቅረኞቹ ዕጹን ከተመለከቱ በኋላ በቫንቭርና በኢሲ በኩል አድርገው መልስ ገብአቸውን ጀመሩ ። ኢሲ ሲደርሱ በሩ ወገግ ብሎ የተከፈተ ብሔራዊ ፓርክ አየና ከዚያ ገቡ ። ፓርኩ ውስጥ አንድ ዋሻ አለ ። ድንክዬ ባሕታዊ ይኖርበታል ። ፍቅረኞቹ ከዋሻው ውስጥ ገብተው ድንክዬውን ባሕታዊ ጉበኙት ። ከዚያም ወጥተው ሻውሻው ካለበት ሥፍራ ደረሱ ።

— 108 —

ወንዶቹ ሽገውሽገውን እየገፉ ሰቶቹ ሽገውሽገው ሲጫወቱና ሲስቁ ሳሉ ቶሎሚዬ «ጋሌጋ» የተሰኘውን የእስፓኝ መዝሙር ይዘምር ጀመር ።

ሶይ ዴ ባዳሆዝ
አምር ሚ ያማ
ቶዳ ሚ አልማ
ኤስ ኤን ሚ አሆስ
ፖርኬ ኤንሴኛስ
አ ቱስ ፒዬርናስ ።

ባዳሆዝ ነው ቤቴ
ፍቅር ነው ስሜ
ይታያል ነፍሴ
ከሚንባባጉ ዓይኖቼ
እጠባበቃለሁ መመርያ
ከእግርሽ ሥር ሆኜ ።

ፋንቲን ከሽገውሽገው ላይ ለመወዝወዝ ላትፈቅድ ቀርታ ስለነበረ ፋቮሪት በዚህ ምክንያት ቆጣ ብላ ፤ «የሚጀነን ሰው አልወድም» አለቻት ።

ፍቅረኞቹ የሴንን ወንዝ በጀልባ ተሻግረው ፡ ከዚያም በኋላ ከፓሲ ጀምሮ በእግር ተጉዘው ከፓሪስ አካባቢ ፡ ከሌታል ኬላ ደረሱ ። ከሌሊቱ በ11 ሰዓት ተነስተው እስከ ቀኑ ዘጠኝ ሰዓት ድረስ ሲበርቁ ቢውሉም ፍቅረኞቹ ድካም አልተሰማቸውም ። «በእሁድ ምድር ድካም የሚባል ነገር የለም!» አለች ፋቮሪት ።

ከቀኑ በፃ ሰዓት ፍቅረኞቹ የፋሲያ ገመገም የተባለውን ቁልቁለቱን ይወርዱ ጀመር ። ገመገሙ የሚገኘው በቦሽ ከፍታ ላይ ነው ። ከፓሪስ ከተማ ፣ ከሻንዚሊዜ ጉዳና ከዛፎች ጫፍ በላይ ከፍ ብሎ ይታያል ።

ፋቮሪት አሁንም አሁንም ፡ «እና... አስደናቂው ስጦታ የት አል?» ትላለች ።

«ትዕግሥት! ትዕግሥት!» ይላታል ቶሎሚዬ ።

— 4 —

በፓሪስ ከተማ በሻንዚሊዜ ጉዳና በባለቤቱ ስም የሚጠራ ምግብ ቤት አለ ። (በመባርዳ ምግብ ቤት ። ስምንቱ ፍቅረኞች ኒስር ሰዓት ተኩል ሲሆን ራታቸውን ለመብላት ከዚያ ገቡ ።

ምግብ ቤቱ ሰፊ ይሁን እንጂ አስቀያሚ ነው ። ሁለት መስኮቶች አሉት ። በመስኮቶቹ አጠገብ ቆመው ወደውጭ ሲመለከቱ አንድ ወንዝና የመርከብ ጭነት መጫኛና ማራገፊያ ቦታ ይታያል ። በምግብ ቤቱ ውስጥ አንድ አልጋና ሁለት ጠረጴዛዎች አሉበት ። በአንደኛው ጠረጴዛ ላይ እቅፍ አበባ አለበት ። የወንዶችና የሴቶች ባርኔጣዎች ተከምረውበታል ። በሁለተኛው ጠረጴዛ ላይ የምግብ ማቅረቢያ ትሪ ፣ የመብያ ላህን ፣ ብርጭቆ የቢሬ ጠርሙስ ፣ ወይን ጠጅ ፣ ይህ ሁሉ ተደርድሮበታል ። በጠረጴዛው ላይ

ብቻ ሳይሆን ከጠረጴዛው ሥር ያለውም ዕቃ በሙሉ ተዝረክርክ ይታያል ።
የሆነ ሆኖ ፍቅረኞቹ ይህንን ሁለተኛውን ጠረጴዛ መርጠው ፡ ዙሪያውን
ተቀምጠው ምግብ አዝዘው ይበሉ ጀመር ።

በዚያን ሰዓት የሻንዚሊዚ ጉዳና በብርሃንና በሰው ተመልቷል ።
አቧራም ይበንንበታል ። በእብነ በረድ የተቀረጹ የፈረስ ሐውልቶች
ወርቻቸውን ወደላይ ሰትለው በወርቃማ ደመና የሚጋልቡ መስለው ይታ
ያሉ ። በጉዳናው ላይ ተሽከርካሪዎች ይወጣሉ ፤ ይወርዳሉም ። በዚያው
ሰዓት በነዩ ጉዳና የሚያማምሩ የክብር ዘበኞች የሙዚቃ መማርያቸውን
አስቀድመው ዝቅዝቅ ሲወርዱ ይታያሉ ። በቴዌለሪ ሕንጻ ፤ በክብ ጣራው
ላይ ነጭ ባንዲራ ይውለበላብበታል ። ይሁን እንጂ የጸሐዩ ጨረር የባንዲ
ራውን ቀለም ወደ ጸጌረዳነት ለውጦታል ።

በድጋሚ የሉዊ 15ኛ አደባባይ ተብሎ የተሰየመው የኮንኮርድ አደባ
ባይም በሰው ታጭቋል ። ከሰዎቹ መካከል ብዙዎቹ «ፍለር ደ ሊ» የተባለ
ውን የብር ጌጥ አንጠልጥለዋል ። በ1817 ዓ ም በርካታ ሰዎች ይህንን
ጌጥ በልብሳቸው ቁልፍ ቀዳዳ ውስጥ ሰከተውት ይታዩ ነበር ። ትትንሽ
ልጆች በሕዝቡ ተከብበው መዝሙር ያሰማሉ ። ሕዝቡም ይቀበላቸዋል ፤
«ራንዴት ኖትር ፔር ደ ጋ «የጋ አባታችንን መልሳችሁ ስጡን
ራንዴት ኖትር ፔር» እያለ ። አባታችንን መልሳችሁ ስጡን»

በከተማው አካባቢ የሚኖሩ ሌሎች ሰዎች የሰንበት ልብሳቸውን
ሉበሰው ። አንዳንዶቹም እንደቡርጃዎቹ በፍለር ደ ሊ አጌጠው ፤ በማሪኚ
አደባባይ በሚሸከረከረው መጫወቻ ቦታ በእንጨት ፈረስ ላይ ተቀምጠው
ይሸከረከራሉ ። ሌሎች ጊዜአቸውን በመጠጥ ያሳልፋሉ ። አንዳንድ የማተ
ሚያ ቤት ሠራተኞች የወረቀት ቆብ ደፍተው ይታያሉ ። ሲሰቁም ይሰ
ማሉ ። ጊዜው ሰላምና ጸጥታ የሰፈነበት ጊዜ ነበር ። የፓሪስን አካባቢ
ሰላምና ጸጥታ በሚመለከት አንግሌ የተባለው የፖሊስ አዛዥ ለንጉሡ
ልዩና የግል ዘገባ ያቀረበበት ወቅት ነበር ። የዘገባው የመጨረሻ ክፍል
እንዲህ የሚል ነበር ፤

«ጠቅላላውን ሁኔታ ስንመለከት አንዳችም የሚያስጋ ነገር የለም ።
ሕዝቡ እንደ ድመት ግድ—የለሽና ሰነፍ ሆኗል ። በእርግጥ የገጠሩ ሕዝብ
ርጋታ የለውም ። የፓሪስ ሕዝብ ግን ጸጥ ብሏል ። ደሞም አቅለ ቢስ ወጥ
ቶታል ። ሁለት የፓሪስ ነዋሪዎች ከእርስዎ ወታደሮች አንዱን ሊቋቋሙ
አይችሉም ። በአለፉት አምሳ ዓመታት ውስጥ ሕዝቡ እየደቀቀ ሄዶ አሁን
ካለበት ደረጃ መድረሱ የሚያስገርም ነው ። በከተማው አካባቢ ያለውም
ሕዝብ በአብዮቱ ዘመን ከነበረው ሕዝብ ጋር ሲነጻጸር ደቅቋል ለማለት
ይቻላል ። ስለዚህ አንዳችም የሚያስፈራ ነገር የለም ። በአጠቃላይ ሕዝቡ
ምናምንቴ ወጥቶታል.....»

ድመት እንበሳ የሚሆንበት ጊዜ አለ ። የፓሪስም ሕዝብ ከድመትነት
ወደ እንበሳነት የሚለወጥበት ጊዜ አለው። የፖሊስ አዛዥ አንግሌ ድመት

ብሎ ያንገጠጠው የፓሪስ ሕዝብ በቀድሞዎቹ ሬፑብሊኮች የተከበረ ሕዝብ ነበር ። በእነሱ ዓይን ሕዝቡ የነጻነት አርማ ነበር ። ስለሆነም የፓሊስ አዛዦ የሰጠው አስተያየት የተዛባ ነበር ። የኦቴና ሕዝብ ለግሪኮች በኩር እንደነበረ ሁሉ የፓሪስም ሕዝብ ለፈረንሳዮች በኩር ነው ። ከፓሪስ ሕዝብ ይበልጥ የሚተኛ ፣ ከፓሪስ ሕዝብ የበለጠ ተደሳችና ሰነፍ፣ ከፓሪስ ሕዝብ ይበልጥ የሚረሳ ሌላ ሕዝብ የለም ። ይሁን እንጂ የፓሪስ ሕዝብ ማንኛውንም ነገር ለማድረግ ሁልጊዜም ንቁና ዝግጁ ነው ። ጀብዱ በመሥራት ረገድ የፓሪስ ሕዝብ የሚደነቅ ሕዝብ ነው ። ጦር ስጦት.....የነሐሴ አስርን ድርጊት ይደግመዋል ። ጠመንጃ ስጦት..... የኦስተርሊዝን ጦርነት ይደግመዋል ። የፓሪስ ሕዝብ የናፖሎን ቀኝ እጅ ፣ የዳንቶ የኃይል ምንጭ ነበር ። አገሩ ስትነካ በዝግ ፈቃዱ ለጦርነት ይመዘገባል ። ለነጻነቱ ታጋይ ሕዝብ ነው ። ሰዓቱ ሲመጣ አንበሳ ይሆናል ። አቅለ—ቢስና ምናምንቴ የተባሰው የፓሪስ ሕዝብ ሲቆጣትንፋቹ አውሎ ነፋስ ይሆናል ። አመለካከቱ እንደ እሳት ይፋጃል ። የፈረንሳይ ከብዮት አውሮጳን ድል የነሳው በጠመንጃ ኃይልና በፓሪስ አካባቢ ሕዝብ ኃይል ነበር ። የፓሪስ ሕዝብ መዘመር ፣ መጨረር ይወዳል ። ነገር ግን ለ.ዊ.16ኛን ከሥልጣን ያወረደው የፓሪስ ሕዝብ ካርማኞች የተሰኘውን ጭፈራ እየጨፈረ እንደነበር መርሳት አይገባም ። የፓሪስ ሕዝብ ብሔራዊ መዝሙሩን ፣ ማርሴዬዝን ዘምሮ ከተነሳ መላውን ዓለም ነጻ ለማውጣት አይሳነውም ።

የሆነ ሆኖ በዚያ ሰላምና ጸጥታ ነግሦቡ በነበረ ወቅት ፣ የፓሪስም ሕዝብ በዚያ ዕለት እሁድ በየቦታው ይዝናና በነበረበት ወቅት ስምንቱ ፍቅረኞች በበምባርዳ ምግብ ቤት ራታቸውን ሲበሉ ነበሩ ። ለመጨረስም ተቃርበው ነበር ።

— 5 —

የፍቅር ጭውውት እንደጉም ነው ። የጠረጴዛ ዙርያም ጭውውት እንደ ጢስ ። ስለዚህ የዚህ ዓይነቱን ጭውውት በጽሑፍ ማስፈር ቅላል አይደለም ።

ፋመይና ዳህሊያ ያንገራጉራሉ ። ቶሎሚዬ መጠጥ ይጉነጫል ። ዜፊን ትስቃለች ። ፋንቲን ራገግታ ታሳያለች ። ሊስቶሊዬ ከሴን ክሉ የዝውግ የመብታ መሣርያ እየነሳ ይጫወታል ።

ፋቮሪት ብላሽቪልን በስመመን ዓይን አየችውና «ፍቅርዬ.....!» አለችው ። እሱም «ከዛሬ ጀምሮ አንቺን ማፍቀር አቁሚአለሁ ብልሽ ምን ታረጊያለሽ?» ሲል ጠየቃት ።

«ዋነው ስትል ሙሽቸቦች ፤ ሐሰተኛዎች እንኳ ቢሆን እንዲህ ባትናገር፤ እኔን ማፍቀር ብታቆም እንዲሁ አልሰቅዘም ። በጥፍሬ በጭርጭር ነው የማይደርገው ። ውሃ ውስጥ ነው የምደፍቅህ ። በፖሊስ ነው የማስደገብህ ማ

ብላሸሼል ደስ ብሎት ፈገግ አሰላት ። እሷም ቀጠለች ፤ ለእውነቱን ነው የምልህ ። በፖሊስ አስይዝሃለሁ ። ፈጽሞ አልሰቅዘም ። እንት የማትረባበስ

ብላሸሼል በጣም ደስ ብሎት ሰውነቱን ወደኋላ መለሰና ጓደኞቹን ጨረፍቶው ። ስታደምጣቸው የነበረችው ይህህያ ፋቮሪትን እያየች ዝቅ ላለ ድምጽ «ለካስ ብላሸሼልን ይኸን ያህል ታራቅራዋለሽ!» አለቻት ።

«አይ... ፤ እውነት መሰለሽ! እውነቱን ንገራኝ ካልሽኝ ብላሸሼል ያስጠላኛል ። ለገንዘብ ያስገዝባል ። ይልቁንስ ከቤታችን ፊት ለፊት የሚኖረው ልጅ ደስ ይለኛል ። በጣም ጥሩ ልጅ ነው ። ታውቋልሽ ለመዘክሩ ተዋግይ ይመስለኛል ። በእጠቃላይ ተዋግኖች ደስ ይለኛል ። ወደቤቱ ሲመጣ እኛቱ ያጉረመርማሉ ። «አይ አምላኬ! እሱ ከገባ ሰላም የለኝም ። ያው ጅመረው ። እንደተለመደው ያመጥባቸዋል ። እባክህን ራሴን አታሳምመኝ!» ይለታል ። እሱም አይቶ ከወረረው ፤ ከላይኛው ፊት ይወጣና ይዘፍንልኛል ። ከላይ ሆኖ ሲዘግግ ከምድር በቱ ይሰማል ። ለእንድንጠበቅ ይሐፊ ዘኖ በቀን ሀያ ሱ ያገኛል ። ኮባቱ ዘሰን ዝክ ዱ... ዘ... ያየቤተክር ስቲያን መዝሙር መሪ ነበሩ ። ከጌዲት ያለ ጥሩ ልጅ መሰለሽ በጣም ያራቅረኛል ። አንድ ቀን መክሰስ ሳዚጋጅ አየኝና ጨዋታዎች የእጅ ጓንቲዎችሽን መክሰስ ብታደርገላቸው ምን ያህል ጣፍጦኝ በበላኳቸው!» አለኝ ። አርቲስቶች ብቻ ናቸው እንዲህ ያለ ቃል የሚናገሩት ። እንዴት ደስ የሚል ወጣት መሰለሽ! ሳያሳብሃኝ ይቀር ብልሽ! ብቻ ግድ የለም ። ብላሸሼልን ፍቅርፍ ብፍ አጠፋለሁ ። ግን ውሸቱን ነው ። የውሸት ውሸት!»

ፋቮሪት ለትንሽ ጊዜ ዝም አሰቅፋ ጨዋታዋን ቀጠለች ፤ «አየሽ ይህህያ... ደስ ይስም አድሰኝ ። ብላሸሼል ቆጥቋጣ ሰው ነው ። ብሽቅ ነው የሚያደርገኝ ። ደምም እዚህ አልጋ ባለበት ክፍል ቁጭ ብሎ መብላት... አያስጠላም!» አለቻት ።

የፍቅረኞቹ ጭውውት ቀስ በቀስ ወደ ጫጫታ ተለወጠ ። ግማሾቹ ሲዘፍኑ የተቀሩት ያውካከ ጀመር ። በጫጫታው መሀል ቶሎሚዬ ጣልታ ገብቶ «ፍሬ ከርስኪውን ማውራት ይብቃ!» ። ረጋ ብለን ተደማምጠን እንጫወት» አላቸው ፤ «በአእምሮአችን መጠቀም ይገባናል ። እንዲያው መለፍሰፍ የሰውን አእምሮ ያራቁታል ። የሚፈስ ቢፈ አረፋ አይደሉትም

ይባላል ። አንቻኮል አባካችሁ ። ረጋ እንበል ። ለግብዣችን ግርማ ሞገስ
እናገናጽፈው ። ዝግ እንበል ። ስለወርሃ ጽጌ አስቡ ። ወርሃ ጽጌ ተቻኩሎ
በያለፍ በቦታው ምን ይተካል? የክረምት በረዶ! ለሁሉም ነገር ልክ
አለው ። ስለዚህ ሁሉንም በልክ እንያዘው ።»

ይህንን ሲል የተቀሩት አጉረመረሙበት ። ተቃውሞት ። «ምነው
ለቀቅ ብታደርገን?» አለው ብላሸሼል ።

«ፈላጭቆራጭ ይውደም!» አለ ፋመይ ።
«በምባርዳ ፣ በንባስ ፣ እና በምባሸል!» ሲል ሙኸ ሊስቶሊዬ ።
«ዛሬኮ እሁድ ነው» አለ ፋመይ ።
«አልሰከርንም!» አለ ሊስቶሊዬ ።

ከዚያ በኋላ ኦሻሚ ፍች ባላቸው ቃላት ይጨዋውቱ ጀመር ። ቶሎ
ሚዬም «ወዳጆቼ.....» አላቸው ፤ «እስቲ አስቡ ። ራሳችሁን ሁኑ ። ይህ
ዓይነቱ በቃላት መጫወት አዲስ ነገር አይደለም ። አያስደንቅም ። በቃላት
መጫወት የአእምሮ ገቅጠት ነው.....ውዳቂ.....ብቻ..... በቃላት መጫወትን
ማንጓጠጡ አይደለም ። ደስ እስካለ ድረስ በቃላት መጫወት ይቻላል ።
ከልክ ማለፍ ግን ጥሩ አይደለም ። ሰዎች ሁሉ በቃላት መጫወትን ይወ
ዳሉ ። ኢየሱስ ክርስቶስ በቃላት ተጫውቷል ፣ ቅዱስ ሊጥሮስን በሚመ
ለከት ። ሙሴ በቃላት ተጫውቷል ፣ ይስሐቅን በሚመለከት ። ኤቬል በቃ
ላት ተጫውቷል ፣ ፖሊኒስን በሚመለከት ። ክሌዮፖትራ በቃላት ተጫው
ታለች ፣ ኦክታቪዮን በሚመለከት ። ይህንን ካልሁ በኋላ ወደ ዋናው ጉዳይ
ልመለስ ። ወንድሞቼ..... ልድገመውና ፣ ማናቸውም ነገር ከልኩ ማለፍ
አይገባውም ። ቀልድና ደስታ ፣ እንዲሁም በቃላት መጫወት ልንም እንዲ
ኖራቸው ያሻል ። ስሙኝ ወንድሞቼ..... እንደ አምራያራውስ ጥበበኛ ነኝ ፣
እንደቄሳርም ራስ በራስ በእንቅስቃሴ እንኳ ልክ ሊኖረው ይገባል ። ራትም
ቢሆን በልኩ መሆን ይገባዋል ። እናንተ ሴቶች ከፍራፍራ የተሠራ ጣፋጭ
ትወዳላችሁ ። ነገር ግን ከልክ በላይ አትብሉ ። የፍቅር ስሜት ቢሆን
እንኳ ከልክ በላይ መሆን አይገባውም ። ሁሉም ማብቂያ እንዲኖረው
ያሻል ። በአስቸኳይ ጊዜ ቢሆን እንኳ ራስን መቆጣጠር ይገባል ። የመ
ብላት ፍላጎት በቁጥጥር ሥር መዋል አለበት ። ጥበብ ማለት ይህ ነው.....
ልክን ማወቅ።»

ፋሾሪት በጥምና ታዳምጠው ነበር ። «ሬሊክስ.....» አላቸው ፤ «ስምህ
ደስ ደለኛል ።

ቶሎሚዬ ችላ አላትና ንግግሩን ቀጠለ ፤ «ወዳጆቼ..... ከጋብቻ ለመራቅ
ትሻላችሁ? ከፈለጋችሁ ቀላል ነው ። የሎሚ ጭማቂ መጠጣት..... ብዙ
ጂምናስቲክ መሥራት..... ከባድ ሥራ መሥራት..... ብዙ አለመተኛት.....
ነቅቶ መቆየት..... በቀዝቃዛ ውሃ መታጠብ..... ወዘተርራ ።»

«እኔስ ከሴት ጋር መኖርን አመርጣለሁ» አለው ሊስቶሊዬ ።

«ሴትን አትመን» አለው ቶሎሚዬ ፤ «የሴት ልብ ተለዋዋጭ ስለሆነ ለሴት የተገዛ ወዮለት!»

«ቶሎሚዬ ሰክረሃል» አለው ብላሸጌል ።

«ነው እንዴ!»

«ተደላችሁ ሁን ቶሎሚዬ ።»

«በመደሰት እንኳ አምናለሁ!»

ቶሎሚዬ ብርጭቆውን ሞልቶ «ዕድሜ ለወይን ጠጅ!» ካለ በኋላ ቀጥሎ ያለውን ይቀበጣጥር ጀመር ፤

«ወይዘረዘርት..... ሁላችሁንም አፈቅራችኋለሁ ። እኔ ዜሬን ፊትሽ የተመጣጠነ በሆንኝ ኖሮ ፣ ትንሽ ጠመም ባይል ኖሮ ፣ እንዴት ያለ የደም ግባት በኖረሽ! አሁን ግን ፊትሹ እንደ ሰው ሳያስበው በድንገት ተቀምጦ ፀት የደፈጠጠው ይመስላል ።

«እ ፋቮሪት! አንቺ የጥቡብ ሴት አምላክ! አንቺ ባቱ መልካም! ብላሸጌል ባትሽን አይቶ ነው ያፈቀረሽ ። እ ፋቮሪት! ኢዩፎሪዮን የሚባል የግሪክ ሰዓሊ ነበር... የከንፈር ሰዓሊ ። ያንቺን ውብ ከንፈር ለመሳል የሚችል እሱ ብቻ ነበር ። ስሜ..... ካንቺ በፊት እንዳንቺ ቆንጆ አልተፈጠረም ። የውብት መጀመሪያ አንቺ ነሽ ። እ ፋቮሪት! ቀደም ብለሽ ስለስሜ ስታወሪ ነበርሽ ። ልቤን ነካሽው ። ይሁን እንጂ ስምን መጠራጠር ይገባል ። የሰው ስም ሲያሳስት ይችላልና! አምን ፌሊክስ—ደስታ አባላለሁ ። ነገር ግን ደስተኛ አይደለሁም ። ቃላት ዋሾዎች ናቸው ። በቃላት ፍቺ መሞኘት አይገባንም ።

«አንቺ ዳህሊያ ደሞ ያበባ ስም ነው ያለሽ ። አንቺን ብሆን ኖሮ ግን ጽጌረዳ ተብሎ በተጠራሁ ነበር ። አበባ ጥሩ መዓዛ እንዲኖረው ይገባል ። እና ሰቶች አእምሮ ቢኖራቸው እንዴት መልካም በሆነ!

«ስለፋንቲን የማወራው ብዙም የሰኝ ። ዝምቶኛ ነች ፣ አሳቢና በሕልም ዓለም የምትኖር ። ትህትናዋ እንደመነኩሲት ። ሠራተኛ ልጅ ብትሆንም ሃሳባዊ ነች ። ትዘፍናለች ። ትጸልያለች ። ዓይኗን በለማያዊ ሰማይ ላይ ተክላ ትቀራለች ። የምትፈልገውንና የምትሠራውን ግን በውል አታውቅም ። እ ፋንቲን! አንድ ነገር ልብ በይ ። እኔ ቶሎሚዬ ግዙፍነት የሌለኝ ስመሙን ነኝ ። ብቻ ይህች ባለወርቃማ ጸጉር ልጅ የምለውን እንኳ አትሰማም ። በተረፈ ግን እሸት ነች ። አንቺ የነጋት ጸሐይ ። እ ፋንቲን! «ማርገሪት» አበባ ፣ ወይም አልማዝ ተብለሽ ብትጠራ እንኳ ይገባሽ ነበር ።

«ወይዘረዘርት..... ሌላ ምክር! ባል አታግቡ ። ጋብቻ ተፈጥሮአዊ አይደለም ። ሊሰምር ወይም ላይሰምር ይችላል ። ስስዚህ ትዳር ባትይዙ

ይሻላል ። ብቻ እንዲህ ያናገረኝ ምንድነው? ከንቱ ምክር! ለማግባት የማትችል ልጃገረድ እስከዛሬ ድረስ አልተፈጠረችም! እኛ ሊቆቹም ምንም ዓይነት ምክር ብንሰጥ ምክራችንን ልትቀበል የምትችል ልጃገረድ አትኖርም ። በዚህ ጉዳይ ሴቶች ሊታረሙ ፈጽሞ አይቻላቸውም ። ብቻ እናንተ ውበት እንደ ነገር አስታውሱ ። ስኳር መብላት አታበዙ ። ስኳር መብላት የሆድ ድርቀትን ያስከትላል ። በደም ውስጥ ያለውን ፈሳሽ ምጥጥ ያደርገዋል ። ከዚህ የተነሳ ደም ይረጋና ወደ ጠጣርነት ይለወጣል ። ፍጻሜውም የሳምባ በሽታና ሞት ይሆናል ። የስኳር በሽታ ከሳል በሽታ እጅግም የማይሻለው ለዚህ ነው ። ስለሆነም ስኳር ካልበላችሁ ዕድሜአችሁ ረጅም ይሆናል ።

«አሁን ደም ሀሳቤን ወደ ወንዶቹ ልመልስ ። ወዳጆቹ... ፍቅረኞቻችሁን ያለ አንዳች ቅሬታ ተወራረቁ ። በፍቅር ጉዳይ ይሉኝታ የለም ። ቆንጆ ሴት ካለችበት ከዚያ ጥል አይጠፋም ። በሴት መጋደል ያለ ነው ። ቆንጆ ሴት የጥል መነሻ ነች ። አዎ... በፍቅር ጉዳይ ይሉኝታ የለም ። የሁሉም ጦርነት መነሻ ሴት ነች ። ሴት የወንድ መብቱ ነች ። ሮሙሉስ የሴባ ይን ሴቶች ጠልፎ ወስዷል ። ዊሊያም የሳክሶን ሴቶች ጠልፎ ወስዷል ። ቂሳር የሮማን ሴቶች ጠልፎ ወስዷል...»

ቶሎሚዬ ለአንድ አፍታ ዝም ብሎ ቆየ ።

«አዎ... ትንሽ ዕረፍት ያሻሃል ቶሎሚዬ» አለው ብላሸቼል ። ቁጥሎም ብላሸቼልሲ ፤ ስቶሊዬ ፤ እና ፋመይ ይዘፍኑ ጀመር ። ትርጉም የለሽ ዘፈን... ቤት ሊመታ የማይችል ዓይነት ዘፈን...

ጎረኞቹ ቂሶች

ለአንድ ወኪል ገንዘብ ሰጡት

ክሌርም—ቶኒር የተባለው ደጉ ሰው

በቅዱስ ዮሐንስ በዓል ቀን የሮማ ሳዳስ ይሆን ዘንድ

ደጉ ክሌርም ግን ሳዳስ ሊሆን አልቻለም

ቂስ ስላልነበረ

ደሞም የተቆጣው ወኪላቸው

ገንዘባቸውን መለስላቸው ።

ዘፈኑ ቶሎሚዬን ዝም ሊያሰኘው አልቻለም ። ቀጠለ አርቲ ቡርቲ ውን ፤ «ጥበብ ይውደም! ያልኩትን በሙሉ እርሱት ። አፋራም ወይም ጥንቁቅ መሆን አያሻም ። ጽዋችንን አንስተን እንደሰት ። የሕግ ትምህርታችንን እንጨርስ ። እንብላ... እንበድ ። ጄስቲኒየን ተባት ይሁን ፤ ፈን ጠዚያም አንስት ። ጥልቅ ደስታ! ኦስን ፍጥረት... ኑር! ተደስቻለሁ! አንተ የበጋ ወራት ሰላምታዬ ይድረስህ! ሁሉም ነገር ውብ ነው! ዝምቦች በጸሐይ ብርሃን እዝ—እዝ ይላሉ ። ዘፋኝ ወፎች በጸሐይ ብርሃን ይዘፍናሉ ። ሳሚኝ ፋንቲን! ብሎ በስህተት ሄዶ ፋቮሪትን እቅፍቅፍ አደረጋት ።

«ከቦምባርዳ ሆቲል ምግብ የኤዶን ሆቲል ምግብ ይበልጣል» አለች ሁሉን ።

«እኔ በበኩሴ የቦምባርዳን ነው የምመርጠው» አለ ብላሸሼል ፤ «ይኸኛው ይበልጥ ይደላል ። ደግሞ ቢላዎቹን ተመልከቱ ። የቦምባርዳ ምግብ ቢት ቢላዎች እጆታዎቻቸው ከብር የተሠሩ ናቸው ። የኤዶን ሆቲል ቢላዎች ግን እጆታዎቻቸው ከአጥንት የተሠሩ ናቸው ። ታዲያ ከአጥንትና ከብር የተኛው ይበልጣል!»

ለትንሽ ጊዜ ዝምታ ሆነና «ቶሎሚዬ!» ሲል ተጣራ ፋመይ ፡ «ለሰ ቶሊዬና እኔ ወይይት ይዘን ነበር ።»

«መወያየት መልካም!» አለው ቶሎሚዬ ፤ «ነገር ግን ከመወያየት መጣ ላት ይበልጣል!»

«ስለፍልስፍና ስንከራክር ነበርን ።»

«እና?»

«ማንን ትመርጣለህ! ደካሄትን ወይንስ እስፒሮሃን?»

«ሁለቱንም አልመርጥም ። እኔ የምመርጠው ደብዳቤን ነው» አለው ቶሎሚዬ ።

ይህንን ተናግሮ መጠጥ ተገብቶና «በመኖር እስማማለሁ ። አርቲ ቡርቲውን ለማውራት አስከተቻለን ድረስ ሁሉም ነገር ጥሩ ነው ። ለቢሁም ዘስዓለማዊ የሆኑትን አማልክትን ሳላመሰግን አላልፍም ። ውሸት እንናገራለን ። ውሸት ብንናገርም ተደሰተን እንኖራለን ። እርግጠኞች ብንሆንም እንጠራጠራለን.....» አለና «ወይባዝርት..... ይህ የምትጠጡት ወይንጠጅ የማይደራ ወይን ጠጅ ነው» አላቸው ፤ «ከኩራል ዳስ ፍሬ እርሻ የተመረተ ወይን መሆኑን ማወቅ ይገባችኋል ። ይህ የወይን እርሻ 1902 ሚማ ከባህር ወለል በላይ ይገኛል ። ስትጠጡ ተጠንቀቂ! 1902 ሚማ ከፍታ ብያለሁ! የቦምባርዳ ሆቲል ባለቤትም ይኸንን ወይን የሚሸጥላችሁ በ4 ፍራንክ ከአምሳ ሳንቲም ነው ።»

ፋመይ አንደገና አቋረጠው ። «ቶሎሚዬ... ያንተ አስተያየት ወሳኝ ነው ። እና ከሁሉም ይበልጥ የምትወደው ደራሲ ማን ነው?» ሲል ጠየቀው

«ቢር—»

«ኩዊን?»

«የለም ፤ ሹ» አለውና ቀጠለ ቶሎሚዬ ፤ «ቦምባርዳ የተከበረ ይሁን! ዳንስ የምትችል ሕንጻዊት ልጃገረድ ሊያቀርብልኝ ቢችል ኖሮ ከሌላት ትያው ሙኖራስ እኩል በሆነ ነበር! የግሪክ ሸርመጣ ሊያቀርብልኝ ቢችል

ኖሮ ግን ከቼሮንያው ተነሲያን ጋር እኩል በሆነ ነበር! ያሳዝናል ብቻ! ሁሉም ነገር ተራና የተለመደ ነው። አዲስ ነገር የለም። ጸሐይ ባየው አንዳችም አዲስ ነገር የለም ብሎ የለም ስለሞገ! ለመሆኑ አስፒኪያ ማን እንደነበረች ታውቃለችሁ ወይዛዝርት? በከፊል የጽጌረዳ ቀለም—በከፊል የወይን ጠጅ ቀለም ያላት ከእሳት የቀላችና ከነህ ይበልጥ የጠራች ሴት ነበረች። ምናልባት ፕሮሚቲዩስ ውሽማ ቢያስፈልገው ተብሎ የተፈጠረች ነበረች አስፒኪያ ።»

ልክ በዚህ ሰዓት ከዐምባርዳ ሆቴል አጠገብ አንድ አደጋ ባይደርስ ኖሮ ቶሎሚዬ ልፍለፋውን በቀጠለ ነበር። የፈረስ አደጋ ነበር የደረሰው። ፈረሱ የቦስሮን ጌቻ ነበር። አሮጌና ኮሳሳ። በጣም ከባድ የሆነ ጋራ ሲጎትት ነበር። ከዐምባርዳ ሆቴል አጠገብ ሲደርስ ፈረሱ በጣም ስለደከመ መንቀሳቀስ ተስኖት ቀጥ ብሎ ቆመ። ብዙም ሰዎች ወሬ ለማየት በዚያ ተሰበሰቡ። ጋራ ነጂው ተናጽዶ እየተራገመና ፈረሱንም እየገረፈ የፈረሱን ስም ጠርቶ «ማተን!» ከማለቱ ፈረሱ ተንደባልሎ ወደቀ። በዚያ የተከሰከሰሎ ሰዎች ሲያውካኩ ፍቅረኞቹ ሰሙና ፈታቸውን ወደዚያ አቅጣጫ አገዱ። ቶሎሚዬም ልፍለፋውን እቁም ቀጥሎ ያሰውን ይዘፍን ጀመር።

ኩኩ ወፍና ጋራ አንድ ዓይነት ፍጻሜ ከሚጋሩበት ወገን ነች፤ እሷም ጌቻ ነች። እንደጌቻም ለልንድ ቀን ጠዋት ሞራሲች።

«የሚያሳዝን ፈረስ!» አለች ፋንቲን በኃይል እየተነፈሰች።

«ፋንቲን ለፈረስ ልታለቅስ ነው!» ስትል አፈዘችባት ዳህሲያ ፤ «አይሞስክን!»

በዚህ ጊዜ ፋቮሪት እጅሞን አጣምራ፤ ፋቪን ወደኋላ ዘንበል አድርጋ ቶሎሚዬን አተኩራ ተመሰክተችና «ስማ... አስደናቂው ስጦታችሁ የት አል?» አለችው።

«የስጦታው ጊዜ ደርሷል» አለ ቶሎሚዬ፤ «ስሙ እናንት ወላጆቼ... አስደናቂውን ስጦታ የምንስጣቸው አሁን ነው። እናንት ወይዛዝርት... ለአንድ አጭ ብቻ ታገሱን» አለ።

«ስጦታው በመሳም ይጀመራል» አለ ብላሸቬል።
«አምን... ግንባር ላይ በመሳም» ሲል መለሰ ቶሎሚዬ።

ወንዶቹ እያንዳንዳቸው የፍቅረኞቻቸውን ግንባር ስመው ተነስተው ወጡ። እነሱ ሲወጡ ፋቮሪት አጨበጠበችላቸውና «ጎሽ...! ደስ ደስ ይል ጀመር» አለች።

«ብዙ እንዳትቆዩ... እዚህ እንጠብቃቸዋለን» አለች ፋንቲን።

ወንዶቹ ከወጡ በኋላ ሴቶቹ በሆቴል ቤቱ መስኮት አጠገብ ቆመው ውጭ ውጩን ይመለከቱ ጀመር ። የሻንዚሊዜ ጎዳና እንደተለመደው በሰው ታጭቋል ። ወንዶቹ ዞር ብለው ለፍቅረኞቻቸው እጃቸውን ከወዘወዙ ላቸው በኋላ በጎዳናው ላይ ሲተረማመስ ከነበረው ሕዝብ ጋር ተቀላቀሉ ።

«በዙ እንዳትቆዩ!» ስትል ተጣራች ፋንቲን ።

«ምን ይዘውልን ይመጡ ይሆን?» አለች ዜሬን ።

«ውብ ነገር መሆን አለበት!» አለች ዳህሊያ

«ከወርቅ የተሠራ ስጦታ እንደሚሆን ተስፋ አለኝ» አለች ፋቮሪት በበኩሏ ።

ሴቶቹ ውጭ ውጩን ሲመለከቱ ሳሉ ከትላልቅ ዛፎች ባሻገር አንድ ከፊታቸው ። በኩሬው አካባቢ የሚርመሰመስ ነገር ነበር ።

ሰዓቱ የሕዝብና የደብዳቤ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የሚንቀሳቀሱበት ወቅት ነበር ። ወደደቡብና ወደ ምዕራብ ክፍለ ሀገራት የሚጓዙ የሕዝብ ማመላለሻዎች አብዛኞቹ በሻንዚሊዜ ጎዳና ያልፉ ነበር ። አብዛኛዎቹም በኩሬው ዳርቻና በፓሲ ባርየር በኩል አድርገው ያልፉ ነበር ። ሲጫና ጥቁር ቀለም የተቀበሉ ፣ በጭነት የታጨቁ ፣ በውስጣቸው በተከመረ ሻንጣና ሌላ ሌላም ቅራቅንዖ ምክንያት ቅርጽ ቢሰየሙ ፣ የሰውም ጭንቅላት የሚታይባቸው ከባድ ተሽከርካሪዎች አቧራ እያነሱ ፣ ሲጠጥ የሚል ድምጽ እያሰሙና እየተንፈቀቁ ያልፉ ነበር ። የሴቶቹን መንፈስ የሳበው ይኸው እንቅስቃሴ ነበር ።

«እንዴት ያለ የተሽከርካሪ ግትልትል ነው!» አለች ፋቮሪት ፣ «እንደ ሰንሰለት የተያያዙ አይመስሉም!»

ከተሽከርካሪዎቹ መሐከል አንዱ ቆም አለና ከትንሽ ጊዜ በኋላ እንደገና መንቀሳቀስ ጀመረ ። የዚህ ተሽከርካሪ እንቅስቃሴ ፋንቲንን አስገረማት ። «ይገርማል..... ያ ተሽከርካሪ ለአፍታ እንኳ የቆመ አልመሰለኝም ነበር» አለች ። ፋቮሪት ይህንን ስትሰማ በምንቸገረኝነት ትከሻዋን ነቅነቅ አደረገችና «ይህች ፋንቲን የማያስገርም ነገር ሁሉ ያስገርማታል!» አለች ፤ «እኔ ለምሳሌ ተሳፋሪ መንገደኛ ነኝ ልበል ። የተሽከርካሪውን ነጂ 'እኔ ቀድሜ እሄዳለሁ..... ከእንደዚህ ያለ ሥፍራ ስትደርስ ቁምልኝና እሳፈራለሁ?' ልለው እችላለሁ ። ከነገርሁት ቦታ ሲደርስ ነጂው ያየኛል ። ተሽከርካሪውን አቁሞ ፣ 'በይ ተሳፈሪ' ይለኛል ። እኔም እሳፈራለሁ ። ታዲያ እንዲህ ያለው ተራ ነገር ያስገርማል? ፋንቲን ግን ስለ ሕይወት ምንም ስለማታውቅ እንዲህ ያለው ተራ ነገር ሁሉ ያስገርማታል! ወዩ ጉድ!» አለች ።

በዚህ ሁኔታ ወሬ ሲያዩ ፡ ሲጨዋውቱ ቆዩና «የስጦታው ጉዳይ እምን ደርሶ ይሆን እባካችሁ?» አለች ፋቮሪት ።

«አውነትም ከምን ደርሶ ይሁን? አለች ዳህሊያ ።

«ሔደው ቀሩም አይደል!» ስትል መለሰች ፋንቲን በበኩሏ ።

ይህንን ሲሉ ሳሉ ቀደም ብሎ ምግብ አቅርቦላቸው የነበረው አሳሳፊ እነሱ ከነበሩበት ክፍል ውስጥ ገባ ። ደብዳቤ የሚመስል ነገር በእጁ ይዟል ።

«ምንድነው?» አለችው ፋቮሪት ።

«ለናንተ የሚሰጥ ወረቀት.....» አላት ።

«ለኛ የሚሰጥ.....? ታዲያ ቀደም ብለህ ለምን አልሰጠኸንም?»

«አንድ ሰዓት ያህል ጊዜ ሳያልፍ እንዳልሰጣችሁ ስለታዘዝኩ ነዋ!» አላት አሳሳፊው ።

ፋቮሪት ወረቀቱን ከእጁ መንጭቃ ወሰደችበት ። በእርግጥም ለነሱ የተጻፈ ደብዳቤ ነበር ።

«አረ ቆዩ.....!» አለች ፋቮሪት ፡ «ይህ ደብዳቤ ኢድራሻ የሰውም ። ነገር ግን 'አስደሳቹ ስጦታ ይህ ነው' የሚል ነገር ተጽፎበታል' አለችና አንቦሉኩን ቀድሞ ከፈተችው ። ከመሐከላቸው በቅጡ ማንበብ የምትችል እሷ ብቻ ስለነበረች ደብዳቤውን ዘርግታ ታነብላቸው ጀመር ።

«ውድ የሆናችሁ ፍቅረኞቻችን ፡—

ወላጆች እንዳሉን ታውቃላችሁ ። በፍትሃ ብሔር ሕግ ወላጆች አባትና እናት ተብለው ይጠራሉ ። ትክክለኛ ፡ ነገር ግን ጅል አጠራር! እና ወላጆቻችን አልተደሰቱብንም ። እንደብኩን ሰዎች ይቆጥሩናል ። ብኩንነታችሁን ተው ሲሉ ለምነውናል ። ወደየትውልድ አገራችንም እንደንመለስ ጠይቀውናል ። ከተመለስንም ሠንጋ አርደው እንደሚቀበሉን ገልጸውልናል ። እኛም ፈቃዳቸውን ለማሟላት እነሆ ቆርጠን ተነስተናል ። ይህንን ደብዳቤ በምታነበቡበት ሰዓት አምስት እሳት የሶሎ ፈረሶች ወደ ወላጆቻችን እያጓዙን ናቸው ። መንገድ ላይ ነው ያለ ነው ። አዎን..... በመሄድ ላይ ነን ። ሄደናል ። በርረናል ። የቲሉዝ የሕዝብ ማመላለሻ ሠረገላ ከናንተ ነጥቆ እየወሰደን ነው ። እ! የተዋባችሁ ፍቅረኞቻችን! በሰዓት 14 ኪሎ ሜትር ያህል እየበረርን ወደ ሕብረተሰብ ፡ ወደ ግዳጅ ፡ ወደተከበረ ኑሮ በመመለስ ላይ ነን ። እንደሰዉ ሁሉ የቤተሰብ አባወራ ፡ ከንቲባ ፡ የገጠር ፖሊስ ፡ የመንግሥት አማካሪ ሆነን አገራችንን ማገልገል አሰብን ። ይህንን በማድረጋችን እንድታከብሩን ይገባል ። ራሳችንን እየሰዋን ነን ። እኛን በፍጥነት እርሱንና በምትካችን ሌሎች ፍቅረኞች ያዙ ። ይህ ደብዳቤ ሀዘን ከፈጠረ ባችሁ ሽረካክታችሁ ጣሉት ። በተረፈ ደህና ሰንብቱልን ።

ለሁለት ዓመታት ያህል በፍቅረኝነት አብረን ሰንጥር አስደሰተሁኝ
ኋል ። በዚህ ረገድ ቅሬታ የለብንም ።

ፊርማ ፡—

ብላሽቪል

ፋመይ

ሊስቶሊዬ

ፌሊክስ ቶሎሜዬ

ተጨማሪ ፡— የፖግቤ ሂሳብ ስለተከፈለ ሃሳብ አይግባኝሁ ።

አራቱ ሴቶች እርስ በርሳቸው ይተያዩ ጀመር ፤ ጉዳዩ እንቆቅልሽ
ሆኖባቸው ። ቀጠል አድርጋም ፋሾሪት ፤ «የሚያስቅ ትያትር እይደለም!»
አለች ።

«በጣም ያስገርማል!» አለች ዜሬን

«ይሆንን ሃሳብ ያመጣው ብላሽቪል መሆኑን አለበት!» አለች ፋሾሪት ፤
«እሱ ነው ሌላ ሌሆኑ አያችልም ። ጥሎኝ በመሄዱም ይናፍቀኝ ጀመር ።
ይገርማል!»

«ሃሳቡን ያቀረበው ብላሽቪል አያመሰሰኝም ። ቶሎሜዬ መሆኑን አለ
በት» አለች ዳዘለያ ። ከዚያም ዜሬላ ከት ከት ብለው ይስቁ ጀመር ። ፋንቲ
ንም ከነሱ ጋር አብሮ ሳቸች ። ከአንድ ሰዓት ያህል ጊዜ በኋላ ወደምትኖ
ርበት ከፍል ስትመለስ ግን ተንሰቅሰቁ አልቀሰች ፋንቲን ። ከቶሎሜዬ
በስተቀር ሌላ ወንድ አታውቅም ነበር ። የመጀመሪያ ፍቅረኛዋ እሱ ነበር ።
ፈቃዱን ሁሉ ታሟላላት ስለነበረና እንደሚሰትም ትግባላት ስለነበረ አን
ዴት ሕጻን ልጅ ወልዳላት ነበር ። አሳዛኛ ፋንቲን!

መጽሐፍ እራት

ሰውን ማመን ፡ ለሰው መገዛት

— 1 —

በ1818 ዓ. ም. ፡ ከፓሪስ አቅራቢያ ባለውና ሞንፈርመይ ተብሎ ከሚጠራው ሥፍራ የቴኖርዲዬ ቤተሰብ ጉብረት የሆነ አንድ ምግብ ቤት ነበር ። ከምግብ ቤቱ ደጅ የአንድ ከባድ ተሽከርካሪ ጉማጅ ነበረበት ።

ጉማጁ በጣም ግዙፍ ሆኖ ሁለት ከባድ ጉማዎች አሉት ። ጉማዎቹ ወጋግራ በመሰለ ብረት ተያይዘዋል ። ወጋግራ ከመሰለው ብረት ላይ ሽገውሸገው ሶማጫወት የሚቻል ሰንሰለት ተገጠልጥለዋል ።

አንድ ቀን ምሽት ላይ ሁለት ሕጻናት ልጆች በሰንሰለቱ ላይ ተቀምጦ መው ሲወዘወዙ ነበሩ ። ሌሎች ናቸው ሕጻናቱ ። አንደኛው በግምት ሁለት ዓመት ተኩል ዕድሜ ይኖራታል ፤ ሁለተኛውም አንድ ዓመት ተኩል ። ሁለቱም ደስ ይላሉ..... የፈነዳ የጽጌረዳ አበባ ይመስላሉ ። ብሩህ ዓይኖቻቸው ይንጸባረቃሉ ። ከአጠገባቸው ካለው የአበባ ቁጥቂጦ የሚነዛው መጣ ሳም ከእነሱ የፈረቀ ይመስላል ።

እናታቸው ከእነሱ አወጥሶ ከምግብ ቤቱ በራፍ ላይ ተቀምጦ እርሷን ሰለቱ ጋር የተያያዘውን ገመድ ሳብ ለቀኝ ስታደርገው ሕጻናቱ ይወዘወዛሉ ይሰቃሉ ። ይፍለቅሰቃሉ ። እናታቸውም ገመዱን በጥንቃቄ ሳብ ለቀኝ እያደረገች ታስተውላቸዋለች ። ታንጉራጥራለች ።

እናቱ እንዲሁ በተመስጦ ስታንጉራጥርና ልጆቿን ስታጫውት ሳለች አንዲት ሴትዬ ወደቧ ጠጋ ብላ «ምንኛ ደስ የሚሉ ሕጻናት ልጆች አሉሽ ማዳም» አለችት ።

ደንገት ደራሷም የልጅ እናት ነበረች ። ሕጻን ልጅዋን ታቅፋለች ። በተጨማሪም የጉዞ ከረጢት አንጠልጥላለች ። የሷም ልጅ ብትሆን መል አክ የመሰበች ነች ፤ ዕድሜዋ ሁለት ወይም ሦስት ዓመት የሚገመት ።

— 121 —

ጥንታዊ እንደብስል ፍሬ ግመጦኝ ግመጦኝ የሚያሰኙ፤ ዓይኖቿ በግ በግ ያሉ ናቸው ። እናቷ እንደታቀፈችት እንቅልፍ አሸልቧታል ።

የሕጻኗ ልጅ እናት ሐዘንና መከራ ያልተለያት ትመስላለች ። ከሠርቶ አደርነት ወደ ግብርና መያ ለመሰማራት ያዘነበሉ ሴቶች የሚለብሱት ዓይነት ልብስ ለብሳለች ። ወጣት ነች ። ነገር ግን ቆንጆ ትሰኝ ይሆንን ምናልባት ቆንጆ ነበረች ። አሁን ግን አለባበሷ ቆንጆ አላስመሰላትም ። ጸጉርዋ ጥቅጥቅ ብሎ የበቀለ ሆኖ በቆብ ተሸፍኗል ። ጥርሶቿ ውብ ናቸው ። ዓይኖቿ ሳያነቡ የቆዩ አይመስሉም ። አመለካከቷ ስጋት አዝሎ ይታያል ። እጆቿ በጸሐይ ንድፃ ወይበዋል ። የሰፊት ሥራ ስለምታበዛ አመልካች ጣቷ ጠንክርክር ብሎ ይታያል ። ከሱፍ የተሠራና በጥማ ቀለም ያለው ካባ ደርባለች ። ሸካራ ጫማም ስክታለች ። ሴትዬዋ ፋንቲን ነበረች ።

እሷና ዓደኞቿ ከእነ ቶሎሚዬ ጋር ከተለያዩ አስር ወራት አልፈው ነበር ። በዚህ ጊዜ ውስጥ እነፋቮረት፣ እነ ዜሬንና እነ ዳህሊያ የት እንደ ደረሱ አታውቅም ። ከተለያዩ በኋላ ልታገኛቸው አልቻሉትም ። ከወንዶቹ ጋር የነበራቸው ግንኙነት ሲፈርስ በሴቶቹ መሐከል የነበረውም ግንኙነት አብሮ ፈረሰ ። ወዳጆች ሆነው ለመቆየት የሚያስችላቸው ምክንያት አልነበራቸውም ። ስለዚህ ፋንቲን ብቻዋን ቀረች ። ከልጅዋ አባት፣ ከቶሎሚዬ ጋር ትቦርቅ በነበረበት ጊዜ ሥራዋን ችላ ብላው ነበር ። እሱ ጥፏት ከሄደም በኋላ ሥሪዋን አቋረጠች ። ችግር ላይ ወደቀች ።

ፋንቲን ስሟን ከመፈረም በላይ ቀለም ስለማታውቅ ለቶሎሚዬ ደብዳቤ ለመጻፍ እንኳ አልቻለችም ። ሲቸግራት የሕዝብ ደብዳቤ ጸሐፊ ፈልጋ ለቶሎሚዬ እንድ ደብዳቤ አስጽፋ ላከች ። መልስ ግን አላገኘችም ። ለሁለተኛና ለሦስተኛ ጊዜ ደብዳቤ አስጽፋ ላከችላት ። እሱ ግን ለአንዱም ደብዳቤ መልስ ሳይሰጣት ቀረ ። ያለወያጅና ያለ ሥራ ቀርታ ከከባድ ችግር ላይ ስለወደቀች ወደ ትውልድ አገሯ ለመመለስና ሥራ ለመፈራግ ወሰነች ። ወደዚያ ለመሄድ የወሰነችው የምታውቀውና ሊረዳት የሚችል ሰው እንደ ማታጣ በማመን ነበር ። ሆኖም ሳለ ሳታገባ ልጅ መውለዱ ስህተት መሆኑን ሳትገነዘብ አልቀረችም ። ይህንንም ስህተት በሰዎች ዘንድ እንዳይታወቅባት ትላጋ ነበር ።

ፋንቲን እንደድሮ ጌጣጌጥ ማድረግ ተወች ። ራሷ እጊጣ በመልበስ ፈንታ ያላትን ሁሉ ለልጅዋ ይህንነት ታውላው ነበር ። ወደ ትውልድ አገሯ ለመመለስ ቁርጥ ሃሳብ ካደረገች በኋላ ያላትን ዕቃ ሁሉ ሽጣ ፣ ከሽያጩ ካገኘችውም ሁሉት መቶ ፍራንክ የነበረባትን ዕዳ ከፍላ ለማንያ ፍራንክ ቀርቷት ነበር ። ያንን ይዞ እንድ ቀን በጸደይ ወራት ሕጻን ልጅዋን አዝላ የፓሪስን ከተማ ለቅቃ ወጣች ። በዚያን ጊዜ ዕድሜዋ ሀያ ሁለት ዓመት ነበር ። ታሳዝን ነበር ፋንቲን ። ከሕጻን ልጅዋ በስተቀር ማንም አልነበራትም ። ሕጻኗም ከእናቷ በስተቀር ማንም አልነበራትም ።

ፋንቲን እመጫት በመሆኗና ልጅዋንም ዘወትር ስለምታጠባት ኮላሳ ሆና ነበር ። ያስላትም ነበር ።

ከፓሪስ ከተማ ከወጣች በኋላ አንዳንድ ጊዜ በእግሯ፣ ደከም ሲላትም በሕዝብ ማመላለሻ እየተጓዘች ከሞንፈርመይ ደረሰች። ከእነ ቴናርዲዬ ሆቴል ስትደርስ ሁለቱ ሕጻናት መንፈስዋን ስለሰቡባት ነው ቆም ብላ «ምንኛ ደስ የሚሉ ልጆች አሉኝ ማዳም!» ያለችው።

እናቶች ስለልጆቻቸው ጥሩ ነገር ሲሰሙ በጣም ደስ ያላቸዋል። ማዳም ቴናርዲዬም በፋንቲን አነጋገር ተደስታ አረፍ እንድትል ጋበዘች።

ማዳም ቴናርዲዬ ቀጭን፣ ረጅምና አካል ግትር ሴት ነች..... ቀሰሟ አሸዋ መሳይ..... ወንዳወንድ..... የሠላሳ ዓመት ዕድሜ ያላት ሴት። ባሏና እሷ ቴናርዲዬ እንደሚባሉና ሆቴሉም የነሱ ንብረት መሆኑን ከገለጸችላት በኋላ ፋንቲን በቤኩሷ ስለማንነቷና ስለ ሕይወቷ በመጠኑም ቢሆን ለወጥ አድርጋ ትተርክላት ጀመር። ባሏ የሞተባት ሠርቶ አደር ሴት መሆኗን፣ በፓሪስ የነበራት ሥራ ሳይሰሙርላት መቅረቱን፣ ያን ቀን ጠዋት ፓሪስን ለቅቃ በመውጣት በእግር ስትኳትን መዋልዋን፣ ከቪልሞምቢል በሕዝብ ማመላለሻ ተሳፍራ መጓዟን፣ ከዚያም በኋላ እንደገና በእግር ተገባ ሞንፈርመይ መድረሷን፣ ሕጻን ልጅዋ ለተወሰነ ጊዜ በእግሯ መጓዟን፣ ሲደክማት ሕጻኗን መልሳ ማዘጋጀት፣ ሕጻን ልጅዋ በዚያን ሰዓት እንቅልፍ ላይ መሆኗን፣ ይህንን ሁሉ በዝርዝር ተረክቶላት። ከዚያም በኋላ ሕጻን ልጅዋን ሳም ስታደርጋት ልጅቷ ነቅታ ዓይኖቿን ከፈተች። ቀጥላም ትሳስቅ ጀመር። እናቷ አቅሩ ብትይዛትም ትመለሳቸዋል መሪት ላይ ወረደች፤ ለመሯሯጥ እንደፈለገች ዓይነት። ኸገረው ሲጫወቱ የነበሩትን ሁለት ሕጻናት ስታይ ጊዜ ባላችበት ቆማ ቀረች። አድናቆቷን ለማሳየትም ያህል ምላሷን ገብቷለች።

ማዳም ቴናርዲዬ ልጆቿ ከኸገረው እንዲወርዱ ነገረቻቸውና «በሉ እንግዲህ..... ሦስታችሁም ተጫወቱ አለቻቸው።

ሕጻናቱ ወዲያውኑ እርስ በእርሳቸው ተለማምደው መሬቱን እየቆ ፋፈሩ ይጫወቱ ጀመር። የፋንቲን ልጅ በጣም ደስ ብሏት የአንጨት ስንጥር ይዛ መሬቱን ጫጫረች። ዝንብ ሊያስገባ የሚችል ያህል ጉድጓድ ለመቆፈርም ቻለች። የልጅ ነገር!

ሁለቱ እናቶች ጨዋታቸውን ቀጠሉ፤

«ልጅሽ ማን ትባላለች?» አለች ማዳም ቴናርዲዬ።

«ኮዚት።»

«ዕድሜዋስ?»

«ሦስት ዓመት ሊሞላት ምንም ያህል አልቀራት።»

«ታላቋ ልጄም ሦስት ዓመት ሊሞላት ተቃርቧል።»

ሁለቱ እናቶች ሲጨዋወቱ ሳሉ ሕጻናቱ ጉድጓድ ቁፋርአቸውን ተያይዘውት ነበር ። ከዚያም በኋላ አንድ ነገር አይተው ተደናገው ። ከጫጫቶች አፈር ትል ብቅ ሲል አይ ። ግምባር ለግምባር ገጥመውም ያሰቡ ውለት ጀመር ።

«ሕጻናት ልጆች እንዴት በቶሎ ይለማመዳሉ!» አለች ማዳም ቱናርዲዬ ፤ «እሁን ማን ይመስት..... ምስቱም እትማማች አይመስሉም!»

«ልጄን አንቺ ዘንድ ብተዋት ምንኛ ደስ ባለኝ!» አለች ፋንቲን ፤ የማዳም ቱናርዲዬን እጅ ያዝ አድርጋ ፤ ዓይን ዓይኗን እያየች ።

ማዳም ቱናርዲዬ ደንገጥ ብላ እምቢም እሼም ለማለት አልፈቀደችም ።

የኮዚትም እናት ቀጠለች ፤ «አየሽ ማዳም ቱናርዲዬ..... ልጄን ወደ ገጠር ይገዛለች ልሂድ ይችግረኛል ። ለሥራዬ አመቺ አይሆንልኝም ። ሕጻን ልጅ ይዞ ሥራ መፈለግ በጣም ያስቸግራል ። እና በእናንተ ሆቴል በኩል ማለፊ የእግዚአብሔር ፈቃድ ቢሆን ነው..... መልካም አጋጣሚ! ሕጻናት ልጆቻችን እንዲህ አምረው ፤ እንዲህ ጸድተው ፤ እንዲህ ደስ ብሏቸው ሳይ መንፈሱን የጣም አድርገው ነኩት ። እኒህ ሕጻናት ደግ እናት ያላቸው መሆን አለዩት ስል አሰብኩ ። ደሞም አልተሳሳትኩም ። ልጄን እዚህ ብተዋት ከልጆቻች ጋር እንደእት ማማች እንደሚሆኑ ጥርጥር የለኝም ። ደሞም ሃጂ ብዙ አልቆይም ። እና ተስማማሽልኝ? ልጄን እዚህ ልተዋት ፈቅደሽልኛል»

«ሳኔ አንጃ!» አለች ማዳም ቱናርዲዬ ።

«ከተስማማሽልኝ በወር ስድስት ፍራንክ እከፍልሻለሁ ።»

«ስድስት ፍራንክ አይበቃም ። ሰባት አድርገው» አለ የወንድ ደምጽ ፤ «እና የስድስት ወሩ ሂሳብ በቅድሚያ መክፈል አለበት ።» ወንድሱ በምጥብ ቤቱ ውስጥ ነበር ።

«ስድስት ጊዜ ሰባት አርባ ሁለት ይሆናል» አለች ማዳም ቱናርዲዬ ። «እሺ..... እከፍላለሁ» አለች የኮዚት እናት ።

«በቅድሚያ ስከፈላለሁ ለሆኑ ነገሮችም ተጨማሪ አስራ አምስት ፍራንክ መክፈል ይኖርበታል» አለ ወንድሱ ።

«በጠቅላላው አምሳ ሰባት ፍራንክ» አለች ማዳም ቱናርዲዬ እንደ ገና ማንገራገር ጀመረች ።

«እሺ..... ይሁን» አለች ፋንቲን ፤ «ሰማንያ ፍራንክ አለኝ ። አምሳ ሰባት ፍራንክ ከፍሎ የሚቀረኝ ገንዘብ በእግር እየተጓዝኩ ገጠር እስከደ

ርስ ድረስ ይበቃኛል ። እዚያ ከደረሰኩ በኋላ ሠርቼ ገንዘብ አገኛለሁ ። ትንሽ ጠርቀምቀም ሲልልኝ ልጄ ዘንድ ተመልሼ እመጣለሁ ።»

«ልጅቷ ልብስ አላት ለመሆኑ?» አለ የወንድሮው ድምጽ ።

«ድምጹን የምትሰማው ባለቤቴ ነው» አለችት ማዳም ቴናርዲዬ ።

«ልብስ አላት ወይ.....? እንዴት! የተዋቡ ልብሶች አሏት ። የሚደረብ ልብስም አላት ። ሁሉም ከዚህ ከጉዞ ከረጢቴ ውስጥ ይገኛሉ ።»

«እነሱን ሁሉ ማስረከብ ይኖርብኛል» አላት ሰውዬው ።

«ምኑ ተጠርጥር! አስረክባችኋለሁ እንጂ! አለዚያማ ልጄን እራቁ ቷን ልተዋት ኖሯል!»

ሰውዬው በዚህ ጊዜ ብቅ አለና «ጥሩ ነው» አላት ።

ሁለቱ ወገኖች ስምምነት ደረሱ ። ፋንቲን እዚያው አድራገት ገንዘቡንና ልጄን እስከነልብሶቿ አስረክባ ፣ ክብደቱ የቀለሰችን ከረጢቷን ይዞ በማግስቱ ጠዋቅ ጉዞ ተነሳች ። የእነ ቴናርዲዬ ጎረቤት የሆነ ሰው በመንገድ ስታልፍ አያትና እነሱ ዘንድ መጥቶ «አንዴት ሴትዋ ተንሰቅስቃ ስታስቅስ አየህ» ሲል አጫወታቸው ።

የኮዜት እናት ከሂደች በኋላ ባልዬው ሚስቱን እያየ ፣ «ገንዘብ ፅዳዬን ለመክፈል ያበቃኛል» አላት ፤ «አንድ መቶ አስር ፍራንክ መክፈል ያለብኝ ነገ ነውኩ! አምሳ ፍራንክ ጎድሎብኝ ነበር ። ለመሆኑ ፅዳዬን ሳልከፍል ብቀር ኖሮ ሳልከሰስ እንደማልቀር አውቀኸኝ ኖሯል! በሕጻናቴ አማካኝነት ሴትዬዋን ደህና አድርገኸ አጠመድኻችኋለሁ!»

«አረ እኔስ ሴትዬዋን ላጠምድ አስቤ ያደረግሁት አይደለም!» አለችው ማዳም ቴናርዲዬ ።

— 2 —

ቴናርዲዬና ሚስቱ የሠራተኛ መደብ አባል የማይባሉ ፣ የቡርጂም መደብ አባል የማይባሉ ፣ በዝቅተኛና በመካከለኛ የሕብረተሰብ መደብ መሐከል ያሉ ፣ ቀደም ብሎ ሕይወት የሰመረላቸው ፣ በኋላ ግን ከነበሩ በትደረጃ ወደታች አሽቆልቋለው የወረዱ ፣ በዝቅተኛ መደብ ያሉ ሰዎችን ጉድለት በከፊል የወረሱ ፣ በቡርጂ መደብ ያሉ ሰዎችን ጉድለት ሙሉ በሙሉ የወረሱ ባልና ሚስት ነበሩ ።

ሴትዬዋ እንስሳዊ ባህርይ አላት ። ባልዬውም የወራዳነት ጠባይ አለው ። ሁለቱም ወደክፋት ያዘነበሉ ሆነው ክፉ ባህርያቸው እየተሻሻሉ በመምጣት ፈንታ እየባሰ በመሄድ ላይ ነበር ።

— 125 —

በተለይ ባልዩው የማያመች ሰው ነው ። አንዳንድ ሰዎች ገና ሲያይዩ ዋቸው ጥርጣሬ ያሳድራሉ ። አንዳች ሰውር ነገር እንዳላቸው ይሰማል ። ምን ዓይነት ድርጊት ሊፈጽሙ እንዳሰቡ ሊታወቅ አይቻልም ። ገና ከአመለካከታቸው ያሰጠላሉ ። አንድ ቃል ሲናገሩ ፣ ወይም እጃቸውን ሲሰነዝሩ ስለአለፈ ሕይወታቸውም ሆነ ስለወደፊት ሕይወታቸው አንዳች ሰውር ነገር እንዳለ ይሰማል ።

ቴናርዲዬ እንደሚለው ከሆነ ቀደም ብሎ ወታደር ነበር - የአምሳ አለቃ ። ምናልባት በ1815 ዓ. ም በተደረገው ጦርነት ተካፋይ ሳይሆን አልቀረም ። አንዳች ጅብዱ ሳይሠራ የቀረም አይመስልም ። ነገር ግን ጅብዱ ሠራም አልሠራ ከክፋት የራሱ ሰው አልነበረም ።

ማዳም ቴናርዲዬ በበኩሳ መጽሐፍ ለማንበብ ያህል በቂ እውቀት አላት ። የምታነበባቸው መጻሕፍት ግን ርካሽ ዓይነት የፍቅር ታሪኮች ናቸው ። ያላትን ትንሽ አእምሮ የምታባክነው በዚህ ዓይነቱ ተግባር ነው ። በዕድሜ ከባላ በአስራ ሁለት ወይም በአስራ አምስት ዓመት ታንሳለች ። ታላቅ ልጅዋን ኤፓኒን ብላ ሰየመችት ፤ ትንሹዋንም አዜልማ ። እነዚህን ሰዎች ከርካሽ የፍቅር ታሪኮች ያገኘችቸው ሳይሆኑ አይቀሩም ።

— 3 —

የኮዜት እናት በሰጠችው አምሳ ሰባት ፍራንክ ምክንያት ቴናርዲዬ ከክስ ነጻ ሆነ ። ይሁን እንጂ ሆቴል ቤቱ እየከሰረ በመሄድ ላይ ስለነበረ ቀጥሎ በነበረው ወር ውስጥ እንደገና ገንዘብ አጠረው ። በዚህ ምክንያት ባለቤቱ የኮዜትን ልብሶች ወደ ፓሪስ ይዛ ሄዳ ፤ በመያዣነት ለሰው ሰጥታ ስድሳ ፍራንክ ይዛ ተመለሰች ። ባልና ሚስቱ ይህንን ገንዘብ ለጉዳያቸው ካዋሉት በኋላ ኮዜትን በምጽዋት መልክ እንደሚያስተዳድሯት ይቆጥሩት ጀመር ። ሕጻኗ የምትሰጠውን አጣች ። ልብሶቿ ተወስደው በመያዣ መልክ ከተሰጡ ጊዜ ወዲህ የእነ ቴናርዲዬ ልጆች የጣኋቸውን ቡትቶ ጨርቆች ትሰጠዋል ጀመር ። ምግቧም ከእነቴናርዲዬ ውሻና ድመጎ የምትጋራው ትርፍራፊ ሆነ ። የምትበላበትም የእንጨት ሳህን ውሻውና ድመቱ የሚበሉበት ዓይነት ነበር ።

የኮዜት እናት በአየውሩ ደብዳቤ አስጽፋ ለእነቴናርዲዬ ትልክላቸዋለች ፤ ስለልጅዋ ሁናቴ ሰመረዳት ። እነሱም «ኮዜት በጣም ደህና ነች» እያሉ ይመልሱላታል ።

ስድስት ወራት ካለፉ በኋላ ሰባት ፍራንክ ላክችላቸው ፤ የሰባተኛው ወር ሂሳብ ። ከዚያም በኋላ በየውሩ ሰባት ፍራንክ መላኩንም ቀጠለች ፤ ይሁን እንጂ አንድ ዓመት ከማለፉ በፊት ባልና ሚስቱ ገንዘብ አነሰን

በማለት በየወሩ አስራ ሁለት ፍራንክ እንዲከፈላቸው ጠየቁ ። የኮዚት እናት በዚህ ተስማምታ በየወሩ አስራ ሁለት ፍራንክ ትልክላቸው ጀመር ።

ይህም ሆኖ ሳለ ማዳም ቴናርዲዬ ኮዚትን በክፉ ዓይን ታያታለች ። የሷ ከ ዚያ መኖር የመኖሪያ ቦታቸውን እንዳጣበበችባቸው ትቆጥረዋለች ። ልጆቿ የሚተነፍሱትንም አየር የምትቀንስባቸው ይመስላታል ። በአንድ በኩል ልጆችዋን በእንክብካቤ ስትይዛቸው በሌላ በኩል ኮዚትን የቁም ስቃይ ታሳያታለች ። አንዳች ትንሽ ጥፋት ብታጠፋ ከመቆጣት አልፋ ትደበድባ ታለች ። ሕጻናት በሊጋ ዕድሜአቸው እናታቸውን ስለሚመስሉ የማዳም ቴናርዲዬ ልጆችም ኮዚትን ያበሳጩት ጀመር ።

የመጀመሪያው ዓመት አለፈ ። ቀጥሎም ሁለተኛው ። የመንደሩ ሰዎች «ቴናርዲዬና ሚስቱ ደግ ሰዎች ናቸው ። ሀብታም ባይሆኑም የድሃ ልጅ ያሳድጋሉ» እያሉ ያከሯሯቸው ጀመር ፤ ጉዳዩ ሳይገባቸው ።

ይህ በእንዲህ እያለ ቴናርዲዬ የፋንቲን ልጅ ዲቃላ ነች ፤ እናቷም ይህንን ጉዳይ በምስጢር ይዛዋለች የሚል ወሬ ሰማ ። ይህንን ምክንያት በማድረግ የበለጠ ሂሳብ እንዲከፈለው ፈለገ ። «ሕጻኗ እያደገች ሄዳለች..... የምትበላውም ምግብ በዚህ መጠን ከፍ እላል ሄዷል..... እናቷ በየወሩ አስራ አምስት ፍራንክ ትከፍል እንደሆነ ትክረል..... አሁን ልጅቷ ዲቃላ መሆኗን አጋልጣለሁ» እያለ ይዘነገገች ጀመር ። የኮዚት እናት ወሬውን ስትሰማ በየወሩ አስራ አምስት ፍራንክ እንድትልክለት ተስማማችለት ፤ ሌላ ምርጫ በማጣት ።

ሕጻኗ ልጅ እያደገች በሄደች ቁጥር መከራዋም በዚያው ልክ እያደገ ሄደ ። ገና አምስት ዓመት ሳይሞላት የቴናርዲዬ ቤተሰብ አገልጋይ ሆነች ። ለቤተሰቡ ትላላካለች ። በፊት ደጅ ታገዳለች ። ሳህን ታጥባለች ። ሸክም ትሸከማለች ። መንገድ ትጠርጋለች ፤ በዚያ በሕጻን አቅማ! በዚያ በሊጋ ዕድሜዋ!

የኮዚት እናት ሂሳቧን በጊዜ ለመላክ ሳትችል የምትቀርበት ጊዜ ነበር ። በዚህ ምክንያት ትንሽ ውዝፍ ሂሳብ ነበረ ። እነቴናርዲዬ ይህንን ምክንያት በማድረግ ሕጻኗን ልጅ እንደ አህያ ያስሠራት ጀመር ።

ባለፉት ሦስት ዓመታት ውስጥ ሕጻኗ ልጅ በጣም ተገላቂሳ ስለነበረ እናቷ ወደሞንፈርመይ መጥታ ብታያት ኖሮ ባላወቀችት ነበር ። ቀደም ብሎ የጽጌረዳ አበባ ትመስል የነበረችው ኮዚት ከስታ ከሰውነት ውጭ ሆነች ። ሁልጊዜ ቀፍቷት ትኖር ነበር ። ችግር አስቀያሚ አያረጋት ፤ መከራም ቀፋፊ ። ከውብና ትላልቅ ዓይኖቿ በስተቀር ሌላ የቀራት አልነበረም ።

ጠዋት ጠዋት ማለዳ ተነስታ ከቁመቷ በበለጠ መጥረጊያ መንገድ ትጠርጋለች ። ይህንን ያስተፍሉ የጥረባቷ ነዋሪዎች «ላርክ» ወይም ዘፋኗ የንጋት ወፍ ብለው ይጠርዋት ጀመር ።

ላርክ ወይም ዘፋኗ ወፍ ተብላ ትጠራ እንጂ የዘፈነችበት ወትት አልነበረም ። ለመዝፈን ልብ ደስ እንዲለው ያሻልና!

መጽሐፍ እምስት

አ በ ቅ ት

— 1 —

ፋንቲን ወደ ኤም ሱር ኤም የተመለሰችው ከተማውን ለቅቃ በወ ጣች በአስረኛው ዓመት ፡ በ1818 ዓ. ም. ነበር ። በእነዚህ አስር ዓመታት ውስጥ ኤም ሱር ኤም በጣም ትሰውጦ ነበር ። በተለይም በመጨረሻዎቹ ሁለት ዓመታት በከተማው የእንዱስጎሪ ልማት ከፍተኛ የሆነ ሰው ጥታዩ ። ቀደም ሲልም ቢሆን ኤም ሱር ኤም ጥቁር የመስታወት ጌጥ በመሥራት ረገድ የታወቀ ከተማ ነበር ። ያሩ ግን በጥሬ ዕቃ ዋጋ መኖር ምክንያት እንዱስጎሪ ረው ቀዝቀዝ ብሎ ቆይቶ ነበር ። ፍንቲን ወደ ትውልድ ከተማዋ በተመለሰችበት ወቅት ግን እንዱስጎሪው እንደገና አንወራርቶ ለብዙ ሰዎች የሥራ ዕድል ከፍቶ ነበር ። ለዚህም ምክንያት ነበረው ። በ1815 ዓ. ም. ገደማ አንድ እንግዳ ሰው በኤም ሱር ኤም መኖር ጀመረ ። ይህ ሰውዬ ፋብሪካውን በሚመለከት አንድ አዲስ የሳብ መጥቶለት «ፊዝን» በተባለ ጥሬ ዕቃ ፈንታ «ነም—ላክ» የተባለውን ጥሬ ዕቃ በሥራ ላይ በማዋል የጥሬ ዕቃ ዋጋ እንዲቀንስ ፣ ለሠራተኞች የሚከፈል የጉልበት ዋጋ ከፍ እንዲል ፣ የዕቃዎቹ ጥሬት እንዲሻሻል ፣ የጌጦቹ የትርፎቹ ዋጋ ዝቅ እንዲል ፣ ጠቅላላ ሽያጭ ከፍ እንዲል ፣ የፋብሪካውም ትርፍ በሦስት እጅ ከፍ እንዲል አደረገ ። በዚህ መንሻ ሰውዬው ራሱ ከመበልጸጉም በላይ የአካባቢው ሕዝብ የኑሮ ደረጃ ከፍ እንዲል ምክንያት ሆነ ።

ሰውዬው ከየት እንደመጣና በምን ዓይነት ሁኔታ እንደመጣ ፣ የተደጥም ሥራው ምን እንደነበረ የሚታወቅ ሰው የለም ። ወደ ኤም ሱር ኤም ሲመጣ ጥቂት ገንዘብ ብቻ እንደነበረው ይመራል..... በመቶ የሚቆጠር ፍሬንክ ብቻ ።

ወደ ኤም ሱር ኤም በመጣበት ወቅት በአስባበሉ ፣ በውጫዊ ሁኔታውና በአንጋገሩ ሁሉ ወርቶ አደር ይመስል ነበር ። አንድ ቀን ማታ በታህሳስ ወር ፣ የጉዞ ከረጢት በጀርባው ተሸክሞ ፣ ዘንግ በእጁ ይዞ ከከተማው በገባበት ወቅት በግዝጋጃው ቤት ውስጥ ከፍተኛ ቃጠሎ ተነስቶ ኖሮ ሰው

ዩው ሳይፈራ እሳቱ ውስጥ ዘልሎ ገብቶ ሁለት ሕጻናትን ከቃጠሎው አዳናቸው ። ሕጻናቱ የአንድ ፖሊስ ሻምባል ልጆች ነበሩ ። በዚህ ምክንያት የመታወቂያ ወረቀቱን እንዲያሳይ የጠየቀው ሰው አልነበረም ። በኋላ ግን ስሙ ማድሌን መሆኑ ታወቀ ።

— 2 —

የአምላ ዓመት አዛውንት ነበር ፤ በአስምሮው ህሳብ የያዘ የሚመስል... ደግ ሰው ።

እሱ ባስገኘው ውጤት ምክንያት ኤም ሱር ኤም የንግድ መናኸሪያ ለመሆን ቢቃ ። እስኪገኝ ቢያመቱ ከፍ ያለ ምርት ትገዛ ጀመር ። በዚህ ምርት ንግድ ኤም ሱር ኤም ከሎንዶንና ከበርሊን ለመወዳደር ተቃረበ ። የማድሌንም ትርፍ በጣም ከፍ እያለ ስለሄደ ፋብሪካውን አስፋፋው ። ሁለት ሰፋፊ የምርት አዳራሾች ታስሉበት ፤ አንደኛው ለወንዶች ፤ ሁለተኛው ለሴቶች ። ሴቶቹና ወንዶቹ ሠራተኞች በተለያዩ አዳራሾች እንዲሠሩ የተደረገው መዳራትና መባለጥ እንዳይኖር በማሰብ ነበር ። ሙሴ ማድሌን በዚህ ጉዳይ በጣም ጥብቅ ነበር ።

ሙሴ ማድሌን ሀብታም ይሁን እንጂ ገንዘብ ለማካበት ብቻ የሚሯሯጥ ሰው አልነበረም ። በአንድ ወቅት ስድስት መቶ ሠላሳ ሺህ ፍራንክ በላፊት ባንክ ቢያስቀምጥም ይህንን ተቆማጭ ከማድረጉ በፊት ለከተማው ልማትና ለድሆች ያዋሰው ገንዘብ ከአንድ ሚሊዮን ፍራንክ በላይ ነበር ።

በከተማው ለነበረ ሐኪም ቤት ስድስት ተጨማሪ አልጋ አቋቋመ ለት ። በከተማው በታችኛው ክፍል ሁለት ት/ቤቶች አሠራ ፤ አንደኛው ሪወንዶች ፤ ሁለተኛው ሰልጃገረዶች ። በሁሉም ት/ቤቶች ለነበሩት አስተማሪዎች ከገዛ ገንዘቡ ደሞዝ ቆረጠላቸው ። ይኸውም በአፈሲዬል ከሚከፈላቸው ገንዘብ ዕጥፍ ነበር ። መምህራንና ነርሶች በእንክብካቤ መያዝ አለባቸው ብሎ ያምን ነበር ።

በተጨማሪም መዋዕለ ሕጻናት ፤ ላረጁና ለታመሙ ሠራተኞች መርጃ የሚሆን ገንዘብ እና ሻግረኞች የሚታከሙበት ክልኒክ አቋቋመ ።

ከተሟው በመጀመሪያ «ሰውዬው ደግ ሰው ነው ። ሀብታም ለመሆን ቆርጦ ተነስቷል» ይለው ነበር ። ራሱን ከማበልጸግ ይልቅ አገሩን ሲያበለጽግ ሲያይ ግን የከተማው ሕዝብ «ከፍተኛ ዓላማ ያለው ሰው ነው» ይልጀመር ።

በ1819 ዓ. ም. ሙሴ ማድሌን ለአገሩ በስጦታ አገልግሎት ምክንያት ከንቲባ ሆኖ ሊሾም ነው የሚል ወሬ ተነሣ ። የከተማውም ነዋሪዎች «ከፍ

ተኛ ዓላማ ያለው ሰው ነው ብለንም አልነበር!» ይሉ ጀመር ። ወሬው ተራ
አሉባልታ አልነበረም ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ በእርግጥም የከተማው ከንቲባ
እንዲሆን ተሰየመ ። እሱ ግን ሹመቱን ሳይቀበለው ቀረ ።

በዚህ ዓመት ፣ ማለት በ1819 ዓ. ም. ሙሴ ማድሌን በፈጠረው ዘዴ
በፋብሪካ ተሠርቶ የሚወጣው ምርት በእንዴትኑሪ ኤግዚቢሽን ታይቶ ፣
ስለምርቱም ለንጉሡ ዘገባ ከቀረበ በኋላ ንጉሡ ማድሌንን የ«ሌገርዮ ዶኒር»
ማለት የክብር ማግበር አባል አድርጎ ሰየመው ። ማድሌን ግን አሁንም ክብ
ሩን ለመቀበል ሳይፈቅድ ቀረ ።

ሲሾምና ሲሸለም እምቢ በማለቱ ብዙ ሰዎች ሳይገረሙ አልቀሩም ።
«ጉረኛ ሰው መሆን አለበት» ብለው ያሙት ጀመር ።

ሙሴ ማድሌን ስሕብረተሰቡ በፈጸመው መልካም ሥራ ተከበረበት ።
ሠራተኞቹ ያደንቁታል ። የከተማው ቀንዳም ቀንዳም ሰዎች ከቤታቸው
ይጋብዙታል ። ብዙም ሰዎች ከፍተኛ አክብሮት ያሳዩታል ። ይህን እንጂ
ሙሴ ማድሌን ሰዎች በሚያሳዩት አድናቆትና አክብሮት አይከራራም ።
ከቁም ነገርም አይቆጥረውም ። በዚህ ምክንያት አንዳንድ ወረኞች «ይህ
ሰው ደንቆሮ ነው ። የተማረ አይደለም ። ከየት እንደመጣ እንኳ አይታወ
ቅም ። ከብር ባላቸው ሰዎች መሐከል ሲሆን ይደነጋገረዋል ። ማንበብ
መቻሉ እንኳ ያጠራጥራል» እያሉ ያሙት ነበር ።

የአካባቢው ሰዎች በተለያዩ ጊዜ የተለያዩ ስም አወጡለት ። ገንዘብ
ማግኘት በጀመረበት ወቅት «ነጋዴ ነው» አሉት ። ገንዘቡን ለቁም ነገር
ሲያውለው ሲያዩ «ዓላማ ያለው ሰው ነው» አሉት ። ከብር አልፈልግም ባለ
በት ወቅት «ጉረኛ» ብለው ጠሩት ። ቡርክኃዎቹን አልቀርብም ባለበትም
ወቅት ደም «ያልተማረ ደንቆሮ» አሉት ።

በ1820 ዓ. ም. ፣ ከተማው ውስጥ በነባ በአምስተኛው ዓመት ሲወረ
ዳው የሰጠው አገልግሎት በጣም ጉልቶ ለመታየት ስለቻለና ሕዝቡም
በአንድ ቃል መሾም ይገባዋል የሚል ድምጽ ስለአሰማ ንጉሡ እንደገና
የኤም ሱር ኤም ከንቲባ እንዲሆን ሾመው ። ማድሌን ግን አሁንም ሹመቱን
አልቀበልም አለ ። ይህን እንጂ ሕዝቡም ሆኑ ሹማምንቱ ሹመቱን እንዲቀ
በል ግፊት ስላበዙበት በመጨረሻ ሹመቱን ተቀበለ ። ስለሆነም ከንቲባ
ማድሌን ተባለ ።

ማድሌን ከንቲባ ቢሆንም አቋሙ ፣ አለባበሱና አኗኗሩ የተራ ሰው
ነበር ። ፊቱ የሠርቶ ኦደር ፊት ይመስላል ። ጸጉሩ ላይ ሽቦት ጣል ጣል
አድርጎበታል ። ዓይኑ ቁም ነገር ያንጸባርቃል ።

በተለምዶ ሰፊ ክፈፍ ያለው ባርኔግ ያደርጋል ። ከሸካራ ጨርቅ የተሰሩ ኮት ይሰብሳል ። ብቸኛ ኑሮም ይኖራል ። ከጥቂት ሰዎች ጋር እንጂ አይነጋገርም ። ሰዎች እንዲያከብሩት ፈጽሞ አይኻም ። በእኩብሮት ሲጠጉት ቶሎ ብሎ ይሸሻል ።

በምግብ ሰዓት ብቻውን ገቢታ ይቀርባል ። እየበላም መጽሐፍ ከፍቶ ይመለከታል ። በመጻሕፍት መደርደሪያው ላይ ምርጥ ምርጥ መጻሕፍት አሉት። ሀብታም እንደመሆኑ የመዝናኛ ጊዜ ስላለው አእምሮውን ለማዳበር በሰፊው ያነብባል ። በዚህ ምክንያት የጳጉሜ ችሎታውን ለማዳበር ሻሏል ። ሽርሽር መሐድ ይወዳል ። ሽርሽር በሚሄድበት ጊዜ ጠመንጃ ይደግፋል ። ተኳሽ ነው ። ይህን እንጂ በወፍ ላይ ወይም በማይተናከሉ አውሬ ላይ ተከሶ አያውቅም ።

ሙሴ ማድሌን በዕድሜ የገፋ ቢሆንም ብርቱ ጉልበት አለው ። እስፊ ላገረ በሆነ ጊዜ ይጠቀምበታል ። የወደቅ ፈረስ ወይም ጭቃ ውስጥ የገባ ጋሪ ሲያጋጥመው ችላ ብሎ አያልፍም ። የወደቀውን ፈረስ ያነሳዋል ። ጭቃ ውስጥ የገባውን ጋሪ ገጥሞ ያወጣዋል ። የበረገገ በፊ ቢያጋጥመው እንኳ ቀንዱን ይዞ ያቆመዋል እንጂ ዝም ብሎ አያልፍም ።

ለሽርሽር ወደገጠር በሚወጣበት ጊዜ ኪሱን በገንዘብ ያጭተዋል ፤ ስሚያጋጥሙትን ሻግረኞች ለመርዳት ። ለገጠሬዎቹ ብዙ ዓይነት ምክር ይሰጣቸዋል ። የዕጽጥት ተባይና አረም እንዲሁም ማንኛውም ዓይነት ጸረ-ሰንዴ የሆነን ነገር ለማጥፋት የተለያየ መድኃኒት ስለሚያውቅ እንዲህ አድርጉ ፤ እንዲህ አታደርጉ ብሎ ይመክራቸዋል ። በዚህ ምክንያት ቀደም ባለው ጊዜ የገጠር ነዋሪ ሳይሆን አልቀረም የሚል ሰሜት ያላድር ነበር ።

በቤተክርስቲያን መግቢያ ላይ ጥቅር ጨርቅ ተንጠልጥሎ ሲያይ ገባ ሳይል አያልፍም ። ቀበር ካለ ከዚያ ይገኛል ። ደግ ሰው ከመሆኑ የተነሳ ለህዝቦቹ ይራራል ።

ሙሴ ማድሌን የዚህ ዓይነት ሰው ቢሆንም አንዳንድ ሰዎች «ምናም ኑም የማይታወቅ ሰው ነው..... ክፍሉ ውስጥ ሰው አይገባም..... ክፍሉ የመኖሪያ ይመስላል..... በውስጡ የሙታን ራስ ቅልና አጥንት አለበት.....» አያሉ ያሙት ነበር ። ከሐሜተኞቹ መሳከል አንዷ ወጣት አንድ ቀን ወደ ማድሌን ሔዳ «ሙሴ ከንቲባ..... አስቲ ክፍልዎን ያሳዩኝ..... ክፍልዎ ዋሻ መሳይ ነው ይላሉ» አላችው ። እሱም ፈገግ ብሎ ክፍሉን አሳያት ። ከመኖሪያ ዋሻ ጋር የሚመሳሰል አልነበረም ። የሙታን ራስ ቅልና አጥንትም አልነበረበትም ። ይልቁንስ ከጥቁር እንጨት የተሠሩ መቀመጫዎች ነበሩበት ። ግድግዳውም በርካሽ ዓይነት ወረቀት የተሸፈነ ነበር ። በአሳት ማንደጃው ላይ በነበረው መደርደሪያም ከብር የተሠሩ የሚመስሉ የአንቲካ መቅረቦች ነበሩበት ።

ስለሀብቱም የሚወራ አሉባልታ ነበር ። «በላፊት ባንክ በጣም ከፍተኛ የሆነ ገንዘብ አለው ። በዚያ ያስተመጠው ገንዘብ ከሁለት ወይም ከሦስት ሚሊዮን ፍራንክ እያንሰም ። ጠዋት በፈለገበት ሰዓት ከዚያ ሄዶ ፣ ደረሰኝ ፈርም ፣ በባንኩ ውስጥ ያለውን ሀብት በሙሉ ከአስር ደቂቃ ባልበሰጠ ጊዜ ውስጥ ለማውጣት ይችላል» እየተባለ ይወራ ነበር ። ይሁን እንጂ በላፊት ባንክ የነበረው ገንዘብ ከሰድስት መቶ ሠላሳ ሺህ አልበያም ከሰድስት መቶ አርባ ሺህ ፍራንክ አይበልጥም ነበር ።

— 4 —

በ1820 ዓ. ም. የዴ አቡን የነበሩት አቡን ሚሪዬል በተወለዱ በ32 ዓመታቸው ከዚህ ዓለም በሞት እንደተለዩ በየጋዜጦቹ ዓምዶች ላይ ተገለጹ ። ጋዜጦቹ ሳይጠቅሱት ቀሩ እንጂ አቡን ሚሪዬል ከመሞታቸው ብዙ ዓመታት አስቀድሞ ዓይኖቸው ታውሮ ነበር ።

አቡን ሚሪዬል በሕይወታቸው መጨረሻ እካባቢ ቢታወቁም ቅጡ በደስታ ኖረው በደስታ ነው የሞቱት ፣ የአህያቸው እንክብካቤ አልተለያየቸውም ነበርና። ሚሪዬል በጥረትና ወንድሟን አቡን ሚሪዬልን የጣም ታረቅረው ፣ ታገለግላቸው ፣ ትንኮሳከባቸውም ነበር ። በዚህ ምክንያት አቡን ሚሪዬል በጭለማ መኖራቸውን ከቁም ነገር ሳይቆጥሩት ውስጣዊ ብርሃን እያዩ ነው ከዚህ ዓለም በሞት የተለዩት ።

ዚህም በኤም ሱር እም መጽሐፍ በወጣበት ማግኛት መሲ ማድሌን መሱ በሙሉ ጥቂር የሆነ የህዘን ልብሰ ለበሰ ። በባርኔጣውም ላይ ጥቂር የህዘን ምልክት አደረገበት ።

የከተማው ነጥሪዎች ማዘኑን ልብ ሳይሱ አሳሰፉም ። በሚቹ አቡንና በእሱ መሐከል ዝምድና ሳይኖር አይቀርም ሲሉም አሰቡ ። ይህ ሀኔታ በቡርኪዎች ዘንድ ለሙሴ ሚድሴን ከፍተኛ ግምት አሰጠው ። በሌሎችም ሰዎች ዘንድ የበለጠ ክብር አስገኘለት ።

«መሴ ከንቲባ . . » ስትል አነጋገረችው አንድ ቀን አንዲት ሴት ወይ ዘሮ ፤ «የሚቹ እቡን የቅርብ ዘመድ ነዎት?»

«አይደለሁም እመቤት»

«አንግዲያው የህዘን ልብሰ ለምን ለበሰ?»

«በወጣትነቴ ዘመን የቤተሰባቸው አገልጋይ ስለነበርኩ ነው»

መሴ ማድሌን በኤቡኑ ሞት ምክንያት የህዘን ልብሰ መልበሱ ስለማን ነኝ በእርግጥም አንዳች ፍንጭ ሳይሰጥ አልቀረም ። በተጨማሪም መሴ

ማድሌን በከተማው ውስጥ በሚዘዋወርበት ጊዜ የጢስ ማውጫ ለማጽዳት የሚፈልግ የሳቮይ ተወላጅ የሆነ ወጣት ሲያጋጥመው ወጣቱን አስጠርቶ ፤ ስሙ ማን እንደሆነ ጠይቆ ፤ ገንዘብ ሳይሰጠው አያልፍም ነበር ። በከተማው ውስጥ የዚህ ዓይነት ሥራ የሚፈልጉ ፤ የሳቮይ ተወላጅ የሆኑ ወጣቶች በርካታ ነበሩ ።

— 5 —

በ1821 ዓ. ም. ገደማ የማድሌን ስም በጣም ከመከበሩ የተነሳ በ1815 ዓ. ም. የዴ. አቡን ስም ከነበረበት ከፍተኛ ደረጃ ለመድረስ ቻለ ። እሱን ለማማከር ከኤም ሱር ኤም እስከ አርባ ስምንት ኪሎ ሜትር ከሚርቅ ሥፍራ ተነስተው የሚመጡ ሰዎች ነበሩ ። ሰዎች ሲጣሉ ፍርድ ቤት ሄደው እንዳ ይካሰሱ እሱ ራሱ ያስታርቃቸው ነበር ። በዚህ ምክንያት ሰዎች እንዳ አስታራቂ ሽማግሌ ይቆጥሩት ጀመር ። በአጠቃላይ በስድስት ወይም በሰባት ዓመታት ውስጥ ሙሴ ማድሌንን የማከበር ወረርሽኝ በአገሩ ውስጥ ተነስቶ ነበር ለማለት ይቻላል ።

ይህም ሆኖ ሳለ ቁመቱ ረጅም የሆነ ፤ ግራጫ ቀለም ያለው ካፖርት የሚለብስ ፤ ከዘራ የሚይዝና አርጌ ባርጌጣ የሚያደርግ አንድ ሰውዬ ማድሌንን ዘወትር ይጠራጠረው ፤ ይከታተለውም ነበር ። በመንገድ ሲያየው እጆቹን አጣምሮ ቆሞ ራሱን ዝግ ብሎ እየነቀነቀ ከዓይኑ እስከሰውር ድረስ ያስተውለው ነበር ። እንዲህ በሚያስተውለው ጊዜ ፤ « ለመሆኑ ይህ ሰው ማነው? ከዚህ ቀደም አላውተውም ወይ? ለማንኛውም እስቲ እናያለን» የሚል ይመስል ነበር ።

ስውዬው አንዴ ካዩት የሚረሳ ዓይነት አልነበረም ። ጥፎር ተብሎ ይጠራል ። የፖሊስ ኃይል ባልደረባ ሆኖ በኤም ሱር ኤም በተቆጣጣሪነት ያገለግላል ። ወደ ኤም ሱር ኤም የመጣው የማድሌን ስም በገንነበት ወቅት ነበር ።

ጥፎር የተወለደው በእስር ቤት ውስጥ ነበር ። እናቱ ትንቢት ተናጋሪ ነበረች ። ባሏም እስረኛ ነበር ። ጥፎር በእስር ቤት በመወለዱ ምክንያት ዕድሜው እያደገ ሲሄድ ከሕብረተሰቡ ውጭ የሆነ ይመስለው ነበር ። በወጣትነቱ ዘመን በደቡብ ክፍለ ሀገር በእስረኞች ተቋም ያገለግል ነበር ። በጳላ ጊዜም የፖሊስ ባልደረባ ለመሆን ቢቃ ፤ ሥራውም ስምረለት በአርባ ዓመት ዕድሜው የፖሊስ ተቆጣጣሪ ለመሆን ቻለ ።

ጥፎር መርግ የሄደበት የሚመስል ጠፍጣፋ አፍንጫ አለው ። የአፍንጫው ቀዳዳዎች ጥልቅ ጉድጓድ ይመስላሉ ። ከጆሮዎቹ ሥር ጥቅጥቅ ብሎ የበቀለው ጢም ከታች ወደ አፍንጫው ቆልምም ብሎ ይታያል ። የአፍንጫው ቀዳዳና የጉንጨ ጢም ተመልካቹን ያስፈሩታል ። ሲስቅ ጥርሱ

ብቻ ሳይሆን ድጁም ይታያል ። አዘውትሮ ግን አይስቅም ። ከንፈሮቹ ስስ ናቸው ። በሚስቅበት ወቅት በአፍንጫው አካባቢ እጥፋት ይታያል ። በአውሬ አፍንጫ አካባቢ የሚታይ ዓይነት እጥፋት ። ደግሞ የአውሬነት ጠባይ አለው ። በማይስቅበት ጊዜ ዘብ ጠባቂ ውሻ ይመስላል ። ጭንቅላቱ በጣም ትንሽ ነው ፤ መንጋጋው ግን ከባድ ። ጸጉሩ ግንባሩን ሸፍኖት ከቅንድቡ ላይ ያርፋል ። በዓይኖቹ መሐከል ቋሚ የሆነ እጥፋት አለ ፤ የቁጣ ምልክት የሚመስል ። በአጠቃላይ የሚያስፈራ ገጽታ አለው ።

ዣቪር ባለሥልጣኖችን እጅግ አድርጎ ያከብራል ። ሕገ ወጦችንም እጅግ አድርጎ ይጠላል ። ከጠቅላይ ሚኒስትር አንስቶ እስከ ገጠር ፖሊስ ድረስ ባሉት ባለሥልጣኖች ላይ ጭፍን የሆነ እምነት አለው ። ተከሰው ፍርድ ቤት በቀረቡ ሰዎች ላይ ግን ከፍተኛ የሆነ ንቃትና ጥላቻ ያሳያል ። የመንግሥት ሠራተኛ የሆነ ሰው ሊሳሳት አይችልም የሚል አስተሳሰብና ግምት አለው ። ተከሰው ፍርድ ቤት የሚቀርቡ ሰዎች ደግሞ ተሰፋ የሌላቸውና ሊታረሙ የማይችሉ እንደሆኑ አድርጎ ይቆጥራቸዋል ። በሌላ አነጋገር በሰው ሕግ ያስቅጥ ያምናል ። ሕይወቱም ከጥበቃና ከተቆጣጣሪነት ጋር የተቆራኘ ሆኖ በሥራው ጠቃሚነት አጥብቆ ያምናል ። መንፈሳዊ ሰዎች በቅድስና እንደሚያምኑ ሁሉ እሱም በሰለላ ሥራ ያምናል ። በእሱ እጅ የወደቀ ወየለት! የገዛ አባቱና እናቱ ከሕጋዊው መንገድ ዝንፍ ብለው በያገኛቸው ኖሮ እነሱን አሳልፎ ከመስጠት የሚቆጠብ ሰው አይደለም ።

የሰለላ ሥራ— ሰለሎ ከሰው ዓይን ይሰወራል ዣቪር ። ግንባሩ አይታይም ፤ በባርነባው ስለሚሸፈን ። ዓይኖቹ አይታዩም ፤ በቅንድቡ ስለሚሸፈኑ ። አገጩ አይታይም ፤ በከራሽቱ ሥር ስለሚሸጉጥ ። እጆቹ አይታዩም ፤ በኩቱ እጅታዎች ስለሚሸፈኑ ። ከዘራው አይታይም ፤ በኩቱ ውስጥ ስለሚሸጉጠው ። አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ግን በስውር የሚኖሩት እነዚህ ሁሉ በቅጽበት ካሉበት ብቅ ብቅ ይላሉ ።

መጻሕፍትን ቢጠላም በአረፍት ጊዜው ያነብባል ። የሚያነብ መሆኑም ከአነጋገሩ ያስታውቃል ። ስለሆነም ሙሉ በሙሉ ማይም አይደለም።

ዣቪር የወንጀለኞች ጠላት ነው ። ወንጀለኞች ስሙን ሲሰሙ ይደናገጣሉ ። ስመስካክቱ የድንጋይ ሐውልት ያደርጋቸዋል ።

ሙሴ ማድሴንን በዓይነ ቁራኛ ይከታተላል ፤ በጣም ስለሚጠራጠረው ። ሙሴ ማድሴንም ዣቪር እንደሚከታተለው ሳይገነዘብ አልቀረም ። ይሁን እንጂ ከቁም ነገር አይቆየረውም ። አይቀርበውም ፤ አይርቀውምም ። ጥያቄ እንኳ ጠይቆት አያውቅም ።

ዣቪር ስለማድሴን የቀድሞ ሕይወት በጥናትና ምርምር ያርሶበታል ተብሎ ያወራ ጀመር ። በአንድ ወረዳ ውስጥ ስለአንድ ቤተሰብ መጥፋት መረጃ ያርሶት ነበር ። አንድ ቀንም ዣቪር አምልጦት «በመዳራ ውስጥ

640

ነው ያለው» ሲል ተናገረ ፡ ሆኖም ሳለ በከትትሉ ምክንያት ሙሴ ማድሌን ሳይደናገጥ በመቅረቱ ግብር ሳይገረም አልተረም ።

አንድ ቀን ጠዋት ሙሴ ማድሌን በከተማው ውስጥ በእግር መንገድ ሲጓዝ ሳለ ሰብሰብ ብለው የቆሙ ሰዎች ታዩት ። አደጋ ደርሶ ኖሮ ሰዎቹ አደጋ የደረሰበትን ሰው ከብበው ቆመው ነበር ።

ሰውዬው አባ ፎቨለቫ ይባላል ። ቀደም ብሎ ነጋዴ ነበር ። ሙሴ ማድሌንን ከሚጠሉ ሰዎች አንዱ ነበር ። ይኸውም ሙሴ ማድሌን ሕይወት እየሰመረሉት ሲሄድ ሳለ አዛውንቱ አባ ፎቨለቫ ማን እየሰሰረ በመሄድ ላይ ስለነበረ ቅናት አድርጎት ነበር ። በመጨረሻም ፍጹም ከሰሮ ወደጋሪ ነጂ ነት ዝቅ አለ ።

ያን ቀን ጠዋት የፈረሱ ሁሉኩም እግሮች ተሰብረው ፈረሱ መንገድ ላይ ተነጋሱ ነበር ። አዛውንቱ ጋሪ ነጂም አደጋ ደርሶበት ከጋሪው ጎማ ሥር ተነጋለሱ ነበር ። መሳው የጋሪው ከብደትና በጋሪው ላይ የነበረውም ዕቃ ከብደት በአዛውንቱ ላይ ተከምሮ አላስተካከለ ብሎት ይታይ ነበር ።

በዙሪያው ያሉት ሰዎች ጉትተው ሊያወጡት ምክሩ ። ነገር ግን ላይ ሆንላቸው ቀረ ። እንዲያውም በጥንቃቄ ካልሆነ በስተቀር ጋሪውን ቢነካ ከት አዛውንቱን ጨፍልቆ ሊገድሰው ይችላል ነበር ። የሰውዬውን ሕይወት ለማትረፍ የነበረው ዘዴ ጋሪውን ወደ ላይ ማንሳት ብዎ ነበር ። አደጋው ሲደርስ በቦታው የነበረው ግብር ለዚህ አስቦ የከብደት ማንሻ እንዲያመጣ አንድ ሰው ሌኮ ነበር ።

ሙሴ ማድሌን ከአደጋው ሥጭ ሲደርስ ጋሪ ነጂውን ከብበው ቆመው የነበሩት ሰዎች በአክብሮት ገለል አሉለት ። አዛውንቱ አባ ፎቨለቫ ይጮሃል ፤ «አርዱሻ ስርዓታችሁ» እያለ ።

«የከብደት ማንሻ መግሪያ የለም እንዴት?» ሲል ጠየቀ ሙሴ ማድሌን፤ «አለ ። መግቢያውን እንዲያመጣ ሰው ተልኳል» አለች ሰዎቹ ። «የትን?»

«ከቅርብ ቦታ ነው..... አስራ አምስት ደቂቃ ያህል ከሚያስኬድ ቦታ» «አስራ አምስት ደቂቃ!»

ሌሊቱ ዘንቦ ኖሮ መሬቱ ጨቅይቷል ። የጋሪው ጎማዎቹ ጭቃው ውስጥ እየሰመጡና አዛውንቱን በይበልጥ እየተጫኑት በመሄድ ላይ ነበሩ ።

ጋሪው በአምስት ደቂቃ ውስጥ ከላይ ሳይ ካልተነሳለት በስተቀር አዛውንቱ ለመትረፍ የነበረው ዕድል የመነመነ ነበር ።

«እስከ አስራ አምስት ደቂቃ ለመቆየት እንዴት ይቻላል!» አለ መሰ. ማድሌን ዙሪያውን እየታኘ ።»

«መቆየት ግዴታ ነው።»

«እስከዚያ ግዜ ድረስ ሕይወቱ ታልፋለች ። ጋሪው በመስመጥ ሳይ መሆኑን አታዩም እንዴ ?»

«ታዲያ ምን ይደረግ?»

«ስመኝ.....» አለ ማድሌን ፤ «ከጋሪው ሥር ትግሽ ክፍት ቦታ ይታ የኛል ። አንድ ጉበዝ ተንፋቅቆ ጥብቅ ጋሪውን በጀርባው ወደ ላይ ገፍቶ ቢያነሳው ጋሪ ነጂው ሲያን ይቻላል ። በግማሽ ደቂቃ ውስጥ ከዚህ ስቃይ ይገላገላል ። ታዲያ ከመሐከላችሁ ብርቱኛ ልብ—መሉ የሆነ ሰው የለም ? ካለ አምስት የወርቅ ፍራንክ እሸልመዋለሁ ።»

ስምቆ መልሰ አልሰጠችም ።

«እሸ... አስር የወርቅ ፍራንክ» አለ ማድሌን ።

አውን ዝም ዝም ።

«እሸ... ፀያ የወርቅ ፍራንክ ።»

«ኛግሩክ ሰውዬውን ለመርዳት አልመፍቀድ አይደለም» አለ አንድ ድምጽ ። መሰ. ማድሌን ዞር ብሎ በመለከት ድምጹ የጥሸር መሆኑን ተረዳ ። ተደም ብሎ አላየውም ነበር ።

«ኛግሩ ጉልበተኛ የሆነ ሰው ከግማሹ ላይ ነው» አለው ዝቢር ቀጠል አድርጎበቸፈረስ ጋሪ በጀርባው ተሽከሞ ለማንሳት የሚችል ሰው ማግኘት ቀላል አይደለም ። እኔ በበኩሌ እንዲህ ያለ ብርቱ ሰው ካለአንድ ጊዜ በስተቀር አላጋጠመኝም መሰ. ማድሌን»

ማድሌን ይህንን ሲሰማ ሰውነቱ ተንተጠተጠ ። ዝቢርም ሳይነን ከማድሌን ሳይነቅል ቀጠል ፤ «አዎ... እንዲህ ያለ ብርቱ ሰው ካለ አንድ ጊዜ በስተቀር አላጋጠመኝም ። እሱም ወንጀለኛ ነበር... የሕግ እስረኛ!»

«አ!» አለ ማድሌን ።

«ወንጀለኛ... በቱሎ ጀልባ የሚቀዝፍ ወንጀለኛ!»

የማድሌን ፊት በአንድ ጊዜ ገረጣ ።

ማድሌንና ገፍቼ ይህንን ቃል በሚለዋወጡበት ወቅት ጋሪው አሁንም ይበልጥ እየሰጠመ በመሄድ ላይ ነበር ። አባ ፎቨለቫም ፡ «መተንፈስ አልቻልኩም..... ጐድኖቼ በመስበር ላይ ናቸው..... እባካችሁ መሣርያ ፈልጉ.....» እያለ ሲማጓጓ ነበር ።

ማድሌን ዙርያውን ታኘና «ህያ የወርቅ ፍራንክ ሸልሜው ይህንን ሰው ለማግኘት የሚችል ጉብዝ ጠፋ?» አለ ።

በዙርያው ያሉ ሰዎች በሙሉ ዝም ዝም አሉት ። ገፍቼ ግን የቅድመውን ደገመለት ፤ «ጋሪውን ለማግኘት የሚችል ጉልበትኛ ካለአንድ ሰው አላውቅም..... እሱም ያ ያልኩት የሕግ እስረኛ ነበር ።»

«ወይኔ ! ጨፍልቆኛል!» ሲል ሙሽ ፎቨለቫ ።

ማድሌን ገፍቼንና በዙርያው ያሉትን ሰዎች በድጋሚ ታኘቸውና የቅሬታ ፈገግታ አሳየ ። ከዚያም በኋላ አንድ ቃል ሳይተነጥስ መሬት ላይ ወርዶ ተንበረከከ ። ቀጥለውም ተንቆቅቆ ከጋሪው ሥር ገባ ። ሰዎቹ ትንፋሻቸውን ቁርጥ አድርገው ሲመለከቱት ቆዩና «አረ አደገኛ ነው.....! አረ ይውጡ!» እያሉ ደንጫው ጀመር ። ፎቨለቫ ራሱ «አረ ይውጡ.....! እኔ መሞቱ ላይቀር እርስዎ በደገሙ ለምን ደጠቅማል?» እያለ ይውተውት ገባ ። ማድሌን ግን ዝም ብሎ ሙከራውን ቀጠለ ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ በላይ ላይ ያለው ጭነት ተነቃነቀ ። ጋሪው ዝግ ብሎ ወደላይ ተነሳ ። ጎማዎቹ ከጭቃው ተላቅቀው መውጣት ጀመሩ ። ማድሌንም ባለ ኃይሉ ጋሪውን በጀርባው ወደላይ እየገፋ ፡ «በሉ እርዳኝ..... ቶሎ በሉ.....!» አላቸው ።

ሰዎቹ ተረባርበው መጥተው ጋሪውን አነሱት ። አዛውንቱ ፎቨለቫም ከሞት ዳኝ ።

ከዚያ በኋላ ማድሌን ተነስቶ ቆመ ። ላብ አጥለቅልቆታል ። ፊቱ ገርጥቷል ። ልብሶቹ ጭቃ ስብሰዋል ። አዛውንቱ ጋሪ ነጂ ወደ ማድሌን ሄዶ ፡ ዝቅ ብሎ ጉልበቱን ሳመውና፤ «እንደ ደጉ እግዚአብሔር ከሞት አፋፍ አዳኝኝ» አለው ። የማድሌን ፊት በዚህ ጊዜ እንደጸሐይ በራ..... ከደስታ ብዛት ። በዙርያው ያሉ ሰዎችም አደነቁት ። ገፍቼ ግን አሁንም አተኩሮ ሲመለከተው ነበር ፤ በጥርጣሬ ዓይን ።

— 7 —

ፎቨለቫ ላይ በደረሰበት አደጋ ምክንያት ጉልበቱ ተጎድቶ ስለነበረ ሙሴ ማድሌን ለሠራተኞቹ ከአቋቋመው የሕክምና ክፍል ወስዶ አስገባው ። በክሊኒኩ የሚገኙ ሁለት ደናግል ነርሶችም አስፈላጊውን ሕክምና አድርገውለት ጤናውን መልሶ ለማግኘት ቻለ ። ይሁን እንጂ ጉልበቱ ተገትሮ ቀረ ።

ፎሽለቫ በአደጋው ምክንያት ያለውን ሁሉ አጣ ። ፈረሱ ሞተ ። ጋሪው ተሰባብሮ ወደቀ ። እሱም ያሰ ሥራ ቀረ ። ሙሴ ማድሌን የሰውዬውን ችግር በመረዳት «ጋሪህን ገዝቼሃለሁ» በሚል ሰብብ አንድ ሺህ ፍራንክ ሰጠው ። ከዚያም በኋላ በፓሪስ ከተማ ውስጥ በሴቶች ገዳም አትክልተኛ ሆኖ እንዲያገለግል ሥራ አገኘለት ።

ፋንቲን ወደ ኤም ሱር ኤም የተመለሰችው በዚህ ጊዜ አካባቢ ነበር ። በከተማው ውስጥ ማንም ያስታወሳት ሰው አልነበረም። የሙሴ ማድሌን ፋብሪካ ግን በፋን ወገን አድርጎ ከፍቶ ስለተቀበላት በሴቶች የምርት አዳራሽ ውስጥ ተቀጥራ ትሠራ ነበር ። ሥራውን እስክትለማመድ ድረስ ከፍያዋ አነስተኛ ነበር ። ሆኖም ራሷን ለማስተዳደር ስለቻለች በቂዋ ነበር ።

— 8 —

ፋንቲን ሥራ አማኝታ ራስዋን ማስረጃደር በመቻልዋ በጣም ደስ አላት ። ለሥራም የነበራት ፍቅር ተመለሰላት ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ስለ ኮዚ ትና ስለወደፊት ሕይወቷ ብቻ ታሰብ ነበር ። ለመኖርያም አንድ አነስተኛ ክፍል ተከራይታ ። አስፈላጊውን የቤት ዕቃ በዱቤ ገዝታ ትኖር ነበር ። በአዲሱ ኑሮዋ ብትደሰትም ግን ሳታገባ መውለድዋ እንዳይታወቅባት በጣም ትጠነቀቅ ነበር ።

ለነቴናርዲዬ የምትልከውን ሂሳብ በወቅቱ ከመላክዋም በላይ በእየጊዜው ደብዳቤ አያስደፈች ትልክላቸው ነበር ። ፋንቲን ትንሽ ማንቢብና ስሟን መፈረም ብትችልም መጻፍ አትችልም ነበር ። ስለሆነም ወደ ሕዝብ ደብዳቤ ጸሐፊ ዘንድ ሄዳ ብዙ ጊዜ ደብዳቤ እንደምታስጽፍ የሰሙ ሰዎች ፣ በተለይም የሥራ ባልደረቦቿ የሆኑት ሴቶች «ፋንቲን ይህን ያህል ደብዳቤ የምታስጽፈው ምን ጉዳይ በሆነው ነው?» እያሉ ከመጠየቅ አልተገቱም ።

በሰው የግል ሕይወት ውስጥ ጣልቃ ሰመግባት የሚሹ ሰዎች ጥቂት አይደሉም ። የማወቅ ፍላጎት ይገፋፋቸዋል ። ጉዳዩ የማይመለከታቸውና የማያገባቸው ቢሆን እንኳ «አገሌ ሌሊት ሌሊት ብቻ የሚመጣው ለምን ድነው...? ማክሰኞ ማክሰኞ እገሌ የተባለው ሰው ቁልፉን ከስንጥሩ ላይ ለምን አያንጠለጥለውም...? እገሊት እቤቷ ከመድረስዋ በፊት ከጋሪ ወርዳ በእግሯ የምትጓዘው ለምንድነው...? እገሊት የደብዳቤ መጻፊያ ወረቀት በቤቷ ሞልቶላት እያለ ለምንድነው ሰው ልክ ስድስት ሉክ ወረትቶ ያስገዛቸው...?» ወዘተርፈው የሚል ጥያቄ ይጠይቃሉ ። የሰውን ምስጢር ለማወቅ ይጓጓሉ ። ለዚህም ብለው ገንዘባቸውንና ጊዜአቸውን ያባክናሉ ። የዚህ ዓይነት ከንቱ ነገር እንዲከታተላቸው ሰውን በገንዘብ የሚያልሉ እንኳ አሉ። ይህን እንጂ የዚህ ዓይነት ክትትል የማወቅ ፍላጎታቸውን

ከማርካት በስተቀር ሌላ ጥቅም አይሰጣቸውም ። ይህንን የሚያስደርጋቸው የወሬ ሱስ እንጂ ሌላ አይደለም ። ይህን እንጂ የዚህ ዓይነት ክትትል ሰውን ከጉዳት ሊያደርስ ይችላል ። የወሬ ሱሰኞች ግን የሰውን ምስጢር በማውጣት ሌላውን ጉዳት ላይ ቢጥሉ እንኳ ይደሰቱበታል እንጂ አይጸሉቱበትም ። እንዲያውም «ምስጢሩን ያርስንበታል...! ከኛ የሚያመልጥ ነገር የለም...!» እያሉ ይከራሩበታል ። የሰው ባህርይ ይኸው ነው! ደካማነት!

ፋንቲን በእነዚህ ዓይነት ሰዎች ዓይን ሥር ወደቀች ። ሆኖ ብሰው የሚከታተሏት ሴቶች ነበሩ ። በወርቃማው ጸጉሯና ሉል በመሰሉ ጥርሶች ሞም የሚቀኑ አልታጡም ።

ስለሆነም በወር ቢያንስ ሁለት ጊዜ ያብዳቤ አስጽፋ ፣ ለያብዳቤው ማንንኛም ሂሳብ ከፍላ ለእነቱናርዲዬ እንደምትልክ ታወቀባት ። ያጋለጣት አዛውንቱ የሕዝብ ያብዳቤ ጸሐፊ ነበር ። ሰውዬው በተፈጥሮው ከፋ ሰው አልነበረም። ነገር ግን ከመጣጥ ቤት በሚሄድበት ወቅት ሰዎች መጠጥ እንዲጋብዙት የሰውን ምስጢር ዘክብሮ ማውጣት ልማዱ ነበር ። በዚህ ሰብብ ፋንቲን ያላገባች ሴት ብትሆንም ልጅ እንዳላት ይፋ ወጣባት ። «ሽሽ...! የዚህ ዓይነቷ ነች...!» ይሉ ጀመር ወሬውን የሰሙ ወንዶችና ሴቶች ።

ከእነዚህ የወሬ ሱሰኞች አንዷ ወሬውን በይበልጥ ለማረጋገጥ ስለፈለገች ሠላሳ እምስት ፍራንክ ወጪ አድርጋ ፣ ወደሞንፈርመይ ሄዳ ፣ እነቱናርዲዬን አግኝታ ፣ ልጅቷንም ዓይታ መጣችና «አውነት ነው... ልጅቷን አይቻት መጣህ» ስትል ሸሰለች ።

ይህች አስቀያሚ አሮጊት ማዳም ሼክቱርኒያ ተብላ ትጠራ ነበር ። የአያንዳንዱን ሰው ሞራል ልቆጣጠር ባይ ነበረች ። በጊዜዋ እሷም ወጣት ነበረች ። በወጣትነቷ ዘመን ፣ በ1793 ዓ. ም. አካባቢ አንድ መነኩሴ አገባች ፣ ቆቡን ጥሎ ከገዳም የክብላለ መነኩሴ ። በመጻፉ ሥር ገዝቶ ያፍራት ነበር ። በኋላ ግን ባሏ ሞተባት ። በዚያን ጊዜ ትንሽ ንብረት ነበራት ። ይህንን ንብረቷን ለኃይማኖት ተቋም ሰጠች ፣ እየልኝ እየልኝ ሮማለት ይህል ። በገዳማትም አካባቢ የታወቀች ሆነች ። እና ይህች ማዳም ሼክቱርኒያ ወደ ሞንፈርመይ ደርሳ መጥታ ፣ «ልጅቷን አይቻታለህ!» ስትል ደነፋች ።

በዚህ መዘገብ ፋንቲን ሥራዋን አጣች ። በዚያን ጊዜ ፋንቲን በፋብሪካው ተቀጥራ ስትሠራ ከአንድ ዓመት በላይ ሆኗት ነበር ። እና አንድ ቀን ጠዋት የፋብሪካው ተቆጣጣሪ የነበረች ሴትዋ ፣ ወሬውን ስምታ ኖሮ ፣ ወደፋንቲን መጥታ የእምላ ፍራንክ ካሃ ከፈለቻትና «ከአሁን ወዲያ ሥራ የለሽም» የሚል መርዶ ነገረቻት ። የከንቲባውንም መልካም ስም ለመጠበቅ ያህል ከተማውን ለቅቃ እንድትወጣ ጠየቀች ።

ፋንቲን የምትሆነውን አጣች ። አካባቢውን ለቅቃ ለመውጣትም አይቻላትም ነበር ። ምክንያቱም ውዝፍ የቤት ኪራይና በዱቤ የገዛቻቸው

የበት ዕቃዎች ዕዳ ነበረባት ። አምሳው ፍራንክ ከዕዳዋ ነጻ የሚያደርጋት አልነበረም ። ስለሆነም በሥራዋ ላይ እንድትቆይ ተቆጣጣሪዋን ተለማመጠች ። ተቆጣጣሪዋ ግን ወዲያውኑ ለቅቃ እንድትሄድ በድጋሚ ነገረች ። እሷም በሐፍረት አንገቷን ደፍታ የምርቱን አዳራሽ ለቅቃ ወጥታ ወደ ኪራይ ክፍሏ አመራች ። አንዳንድ ሰዎች ከንቲባው ዘንድ ሔዳ እንድታነጋግረው መከራት ። እሷ ግን ዋጋ የሰውም በማለት እሱ ዘንድ ሳትሔድ ቀረች ።

— 9 —

ፋንቲንን ከሥራ ያባረረችት ተቆጣጣሪ በዕድሜ የገፋች ሴት—ጤ ነበረች ። ሙሴ ማድሌን በዚህች ሴትፁ ላይ ሙሉ እምነት ነበረው ። ደግሞ በእርግጥም ሁነኛ ሴት ነበረች ፤ የማታወላውል... ሠራተኞቹን በእኩል ደረጃ የምታይ ። ነገር ግን የሰውን ችግር በቀላሉ የምትረዳና የሰውን ባደል በቀላሉ ይቅር የምትል ዓይነት አልነበረችም ። በፋንቲን ላይ የወሰደችው ርምጃ ሙሴ ማድሌንን በመወከል ነበር ፤ ትክክል ነው ብላ በማመን ። እሱ ግን ስለፋንቲን መባረር የሚያውቀው አልነበረውም ።

ሙሴ ማድሌን ለችሮታና ለሠራተኞች መርጃ የሚሆን ገንዘብ ለተቆጣጣሪዋ መድቦ ሰጥቷት ነበር ። ለፋንቲን የከፈለችት ካግ ከዚህ ገንዘብ ነበር ። ሙሴ ማድሌን ገንዘቡን በምን ላይ አዋልሸው ብሎ አይቆጣጠራትም ፤ በአመነችበት ጉዳይ ላይ እንድታውሰው ሥልጣን ሰጥቷት ነበርና ።

ፋንቲን ከፋብረካው ከተባረረች በኋላ ግርድና እንድትቀጠር በብዙ ቦታ አመሰከተች ። የሚቀጥራት ግን አሳገኘችም ። ባለዕዳዎቿም ያጥክሷት ጀመር ። «ዕዳሽን ሳትከፍዱ ከከተማው ልውጣ ብትዩ በስርቆት ወንጀል እከሰሻለሁ» ሲል አስፈራራት ያገለገሉ የበት ዕቃዎች በዱቤ የሸጠላት ነጋዴ ። ቤት ያከራያትም ሰውዬ «ወጣትና ቆንጆ ነሽ ። ኪራዩን መክፈል አያቅትሽምና ክፈይ» ብሎ ወጥሮ ያዛት ። የተቀበለችውን አምሳ ፍራንክ ዕሁለት ከፍላ እኩሴታውን ለበት አከራዩ ፤ እኩሴታውን ለነጋዴው ሰጠችው ። በዱቤ ከገዛቸውም ዕቃዎች ሦስት አራትኛ የሚሆኑትን ለነጋዴው መልሰችለት ። ይህም ሆኖ ዕዳዋን በሙሉ ከፍላ ለመጨረስ አልቻለችም ። ጨርሳ ለመክፈል ሌላ አምሳ ፍራንክ ይገድልባት ነበር ።

የሚቀጥራት ስታጣ ሸካራ ዓይነት ሸሚሆች እየሰፋች በከተማው ውስጥ መሸገው ይኖሩ ለነበሩ ወታደሮች ትሸጥ ጀመር ። በዚህ ሥራ በቀን አስራ ሁለት ሱ ታገኝበት ነበር ። ይህን እንጂ ለልጅዋ በቀን የምታወጣው ወጪ ኦስር ሱ ስለነበረ በቀሪው ሂሳብ ሌትተዳደር አልቻለችም ። በዚህ ምክንያት ለእነ ቴናርዲዬ የምትልከው ሂሳብ እየተወዘፈ ሄደ ።

በዚህ በችግሩ ወቅት ጎረቤቷ የሆነች አንዲት አሮጊት ሴት በመከራ መኖር እንዴት እንደሚቻል አስተማረችት። በክረምት ወራት አንዳችም ጊዜ እሳት ሳታነድ መኖርን ለመደች። በችግር ጊዜ ያዳር ልብስ የቀን ልብስ፣ የቀን ልብስ ያዳር ልብስ ሊሆን እንደሚችል ተገነዘበች። ሻማ በታጣበት ወቅት ከጎረቤት መስኮት ጭል ጭል በሚል ብርሃን እራት መብላት እንደሚቻል ተማረች። ችግር የማያስተምር ነገር የለም። ፋንቲንም ከችግሯ ብዙ ነገር ተማረች። በራሷም እምነት አደረባት።

በዚህ በችግሩ ጊዜ ልጅዋ ከሷ ጋር ብትኖር ኖሮ ምናልባት በተጽናኖች ነበር። ልታመጣትም አስበች። መልሳ ስታስበው ግን ልጅዋን ለች ጋርና ለመከራ መዳረግ ሆኖ ታያት። ደሞስ ለእነቲናርዲዬ ያልከፈለችው ዕዳ እያለባት እንዴት አድርጋ ልታመጣት ትችል ኖሯል! በዚያ ላይ መጓጓዣው ተጨማሪ ወጪ የሚያስወጣት ሆነባት።

ከሥራ በተባረረችበት ሰሞን ፋንቲን በራሷ ታፍር ነበር። በመንገድ በምታልፍበት ጊዜ ሰዎች ዞር ብለው ያይዋት እንደነበረ፤ ጣታቸውንም ይቀስሩባት እንደነበረ ይሰማት ነበር። የሚያፈጥባት እንጂ ሰላምታ የሚሰጣት ሰው አልነበረም። በአጠቃላይ ሰዎች የሚያሳይዋት ንብት እንደበረዶ ቅዝቃዜ ሆኖ ይሰማት ነበር።

ይሁን እንጂ ድህነትን እንደተላመደችው ሁሉ የሰዎችንም ንቀት እየተላመደችው ሄደች። ከሁለት ወይም ከሦስት ወራት በኋላ ማፈሯን እርግፍ አድርጋ ተወችው። «ከአሁን ወዲያ ለምኑም ለምኑም ደንታ የለኝም» ትል ጀመር።

አንዳንድ ጊዜ ማዳም ሼክቱርኒያ በቤቷ መስኮት አጠገብ ሆና ፋንቲንን ታያት ነበር፤ ፋንቲን በዚያ አካባቢ ስታልፍ። በእሷ ምክንያት በመገባ ሳቆሷ ጅብዱ እንደሠራች ሁሉ በልቧ ደስ ይላት ነበር። የሚገርም ነገር ካለ ሰዎች በሠሩት ክፋት መደሰታቸው ነው!

ሥራ ከማብዛቷ የተነሳ እየተዳከመች ሄደች ፋንቲን። ሳሏም እየባለባት ሄደ። አንዳንድ ጊዜ ጎረቤቷ ከሆነችውና ችግርን እንዴት አድርጋ ለመቋቋም እንደምትችል ከአስተማረችት ደግ ሴት የ፣ ከማርገሪት ጋር ስትጫወት፤ «እይ..... እጆቼ ምን ያህል እንደሚያተኩሱ.....» ትላት ነበር።

ሆኖም ሳለ ጠዋት ጠዋት ውብ ጸጉሯን በሰባራ ማበጠሪያ ስታበጣጥረው፤ እንዘፍ ብሎም ሰወድቅ ስታይ የደስታ ጭላንጭል ይሰማት ነበር።

ክረምቱ አልፎ በጋ ተተካ። በጋም አልፎ እንደገና ክረምት ገባ። ይበርዳል። ብርሃን የለም.....የቀን ጭለማ! ሌሊቱና ንጋቱ አይለይም።

ፋንቲን ዕዳ ከፍ እያለ ሄደ ። እነቴናርዲዬም ደጋግመው ደብዳቤ
ይጽፉላት ጀመር...መንፈሷን የሚጫናት ዓይነት ደብዳቤ ። ለደብዳቤ
አመላለሽ የምትከፍለውም ገንዘብ የባሰውን እያራቅታት ሄደ ።

«ክረምቱ እየከፋ ሄዷል ። ኮቤት ልብስ የላትም ። በብርዶ ተኮራምታ
መሞቷ ነው ። ከሱፍ የተሠራና የሚያሞቅ ቀሚስ ያሻታል ። ለዚህ የሚሆን
ቢያንስ አስር ፍራንክ ቶሎ ብለሽ ላኪ» የሚል ደብዳቤ ጻፉላት አንድ ቀን ።

ፋንቲን ደብዳቤውን ካነበበችው በኋላ በንዴት ጭርምትምት አደረ
ገችው ። ገንዘቡን ከወዴት ታምጣው!

በጉዳዩ ካሰበችበት በኋላ ግን በዚያ ቀን ማታ ወደ አንድ ጸጉር
ከርካሚ ቤት ሄዳ ጸጉሯን ፈትታ ሰቀቀችው ። እንዲህ ፈትታ ስትለቀው
ወርቃማው ጸጉሯ ከጉልበቷ ይደርስ ነበር ።

«እንዴት ያማረ ጸጉር አለሽ!» አላት ጸጉር ከርካሚው
«ከወደድሽው ግዛኝ... ስንት ትሰጠኝህ?» አለችው ።
«አስር ፍራንክ ።»
«አስር...! በል ቁረጠው ።»

ፋንቲን ለልጅዋ የሚያሞቅ ቀሚስ ገዝታ ለእነቴናርዲዬ ባክችላቸው ።
ባልና ሚስቱ ግን በቁጣ አረፉ ። እነሱ የፈለጉት ገንዘብን! ቀሚሱን ለኮቤት
በመስጠት ፈንታ ለታላቅ ልጃቸው ለኤፖሊን ሰጧት ።

ፋንቲን ግን እነቴናርዲዬ ምን እንዳደረጉ ስላማታውት ፣ «ልጄ ከእኔ
ሆን ወዲያ አይበርዳትም ። ጸጉራን አልብሻታለሁ» ስትል ታስብ ነበር ።

ፋንቲን የጉሮ ሁኔታ አስገድዷት ጸጉሯን ከተላጩት በኋላ ሰውን ሁሉ
ትጠላ ጀመር ፣ በተለይም ማድሌንን ። «ለዚህ ሁሉ ጠንቄ እሱ ነው ።
ከፋብሪካው ባልባረር ፍሮ ይህ ሁሉ አይደርሱብኝም ነበር» እያለች ትማረር
ገባች ።

በፋብሪካው አካባቢ በምታልፍበት ወቅት ተደስታ የምትኖር ለማስ
መሰል ያህል ትላስቃለች ፣ ትዝፋፍፍለች ። አንድ ቀን እንዲሁ እየሳቀች
ስታልፍ አንዲት አሮጊት ሠራተኛ ከየቻትና በመገረም ፣ «ኧረ አንድ በሉ
ልኝ...! ይህች ልጅ ነኝ አድርጓታል መሰለኝ!» ስትል አሰበች ።

ፋንቲን አንድ ፍቅረኛ ቢጤ ያዘች ። አትወደውም ። በልመና የሚኖር
አዝማሪ ቢጤ ነበር ። እሱም ደርሶ ይደበድባት ጀመር ። አብረው ሊኖሩ
አልቻሉም ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ትቷት ሄደ ።

ሕይወቷ አሽቆልቄሎ በወረደ መጠን በዚያው ልክ የልጅዋ ፍቅር
እየጋለባት ሄደ ። «አንድ ቀን ጊዜ ሰጠኛልኝ ኮቤትዬን ከኔው ጋር አኖራ

ታላሁጋ እያለች ታስባለች። ብቻዋንም ትስቃለች። ከዚያም በኋላ ከፋኛ ያስላታል።

እነ ቴናርዲዬ አሁንም ሌላ ደብዳቤ ጻፉላት። «ከዚህ ታምማለች። በሠፈረ በሽታ ገብቷል፤ የወታደር ትኩሳት የሚባል በሽታ። ውድ የሆነ መድኃኒት ያሻዋል። በሰሞኑ ለመድኃኒት መግዣ አርባ ፍራንክ ካልላክሽ ልን በስተቀር ልጄሽ ተስፋ የላትም..... መሞቷ ነው።»

ከት ከት ብላ ሳቀች ፋንቲን። የደስታ ሳቅ አልነበረም፤ የምሬት እንጂ። «አርባ ፍራንክ! መስጧቸዋል! ከወደፊት ሳመጣው ነኝ! እነዚህ ሰዎች ደደቦች መሆን አለባቸው። በእውነት ደደቦች መሆን አለባቸው!» አለች ራሷ ለራሷ።

ይህንኑ ተናግሮ፤ ወደ ፎቄ መውጫና መውረጃ ያረጃ ወጥታ፤ ከመስኮቱ አጠገብ ቆማ ደብዳቤውን መልሳ አነበበችው። ከዚያም በኋላ አሁንም እየሳቀች ያረጃውን ስትወርድ ሰው አያትና «ምንድነው እንዲህ የሚያስቅሽ?» አላት።

«ደደብ ገጠሬዎች የጻፉልኝን አይቼ ነው የሳቅሁት። አርባ ፍራንክ እንድልክላቸው ጠይቀውኛል። ከደደብ ገጠሬዎች ምን ይጠበቃል!» ብላ ያረጃውን ጨርሳ ወርዳ ወደ ውጭ ወጣች። ስብሰብ ያሉ ሰዎች ታይዋትና ወደዚያ አመራች። የጥርስ ሐኪም ነኝ የሚል አታላይ ሰው በአንድ ውጥን ቅጡ በወጣ ተሽከርካሪ ላይ ቆሞ በዙፒያው የተሰበሰቡትን ሰዎች ሲሰብካቸው ነበር። «የተፈጥሮ ጥርሶችን የሚተኩ ጥርሶች፤ ሕመም የሚያስታግሱ መድኃኒቶችና ለመድኃኒት ነት የሚጠቅሙ ዲቂቶች አሉኝ። በተጨማሪም ማንኛውንም ዓይነት ፍላገት ለማሟላት የሚያስችል 'ኤሊክሲር' የተባለ ድንቅ ነገር አለኝ» እያለ ሲለፍፍ ነበር።

ፋንቲን ከሰዎቹ ጋር ሄዳ ተቀላቀለች። በሰውየውም ልፈፋ እንደሌሎቹ ሰዎች ትስቅ ጀመር። የጥርስ ሐኪም ነኝ ባዩ አታላይ ሰው ፋንቲን ስትስቅ ጥርሶቿን አይቶ፤ «እንቺ ቆንጆ..... እንዴት ያማሩ ጥርሶች አሉሽ! የፊት ጥርሶችሽን ልትሸጧልኝ ፈቃደኛ ከሆንሽ ለእያንዳንዳቸው አንድ ናፖሌዎን እስጥሻለሁ አላት።

«የትኞቹን የፊት ጥርሶች ማለትህ ነው?» አለችው
«ክላይ ያሉት ሁለቱ።»
«ምን ዓይነቱ ሰው ነው!» አለች ቀፍቷት።

«ሁለት ናፖሌዎን!» አለች አንዲት ጥርስ ወላቃ አሮጊት፤ «አንዴት ያለች ዕድለኛ ልጄ ነኝ!»

ፋንቲን ግን ጥርስ አውልቆ የመሸጡ ሀሳብ በጣም ስለቀረፋት ቦታውን ስቅቃ ሄዳ ትሮጥ ጀመር። ሰውየውም እሷ ወደምትሮጥበት አቅጣጫ

እያየ ፤ «አንቺ ቆንጆ.....! አስበበት..... ሁለት ናፖሌዎን ብዬሻለሁ..... በዚህ ከተሰማማሽ ማታ ከተላክ ዳርገፕ ሆቴል ድረስ ነይ..... ከዚያ ታገኝኛለሽ» እያለ ይጣራ ጀመር ።

ፋንቲን እየሮጠች ወደ ቤቷ ተመለሰች ። የሆነውንም ሁሉ ለጎረቤቷ ለማርገሪት ትነግራት ጀመር ፤ «ሰማሽኝ ታዲያ.....? ሰውዬው አያስጠላም.....! እንዲህ ያለ አስጠሊታ ሰው በየቦታው እንዲዘዋወር እንዴት ተፈቀደለት ለመሆኑ? ሁለቱን የፊት ጥርሶችን ሊያወልቃቸው! ለመሆኑ በያወልቃቸው ምን እመስል ይሆን? ጸጉራ እንኳ በላጭ ተመልሶ ያድጋል ። ጥርሶች ግን..... ወደ ጉድ! ልዋጭ የሌላቸው ጥርሶች..... ምን ዓይነቱ ጭራቅ ሰው ነው እባክሽን! ጥርሶች ከሚወልቁበኝስ ከአምስተኛው ፎቅ ተወርውራ ወርጄ ተፈጥፎጤ ብሞት ይሻለኛል ። ዛሬ ማታ ከተላክ ዳርገፕ ሆቴል ድረስ ነይኮ ነው ያለኝ!»

«አና ስንት ልክፈልኸ አለሽ?» ስትል ጠየቀችት ማርገሪት
«ሁለት ናፖሌዎን ።»

«አርባ ፍራንክ መሆኑ ነው?»

«አዎ..... አርባ ፍራንክ» ብላ ሥራዋን ጀመረች ፋንቲን ። ከፋብ ሰዓት በኋላ ግን የስፌት ሥራዋን አቁማ የእነቱናርዲዬን ደብዳቤ መልሳ ልታነበበው ወደ ፎቅ መውጫና መውረጃ ደረጃ ወጣች ።

ከዚያ ተመልሳ ስትመጣ ማርገሪትን ጠየቀችት ፤ «የወታደር ትኩሳት ማለት ምን እንደሆነ ታውቂያለሽ?» ስትል ።

«አዎ..... የበሽታ ዓይነት ነው ።»

«ብዙ መድኃኒት ያሻዋል?»

«አዎን..... ኃይለኛ መድኃኒት ያሻዋል ።»

«በሽታው እንዴት ይይዛል? ከምን ይነሳል?»

«ምኑም አይታወቅም ። እንዲሁ ይይዛል ።»

«ልጆችን ያጠቃል?»

«በተለይም ልጆችን ያጠቃል ።»

«ለመሆኑ ያገላል እንዴት?»

«ሊገል ይችላል» አለችት ማርገሪት ።

ፋንቲን አሁንም እንደገና ደብዳቤውን ለማንበብ ተነስታ ወጣች ። በዚያው ቀን ማታም ተላክ ዳርገፕ ሆቴል ወደሚገኝበት አቅጣጫ ስታመራም ታየች ።

በማግሥቱ ከመነጋቱ በፊት ማርገሪት ወደ ፋንቲን ክፍል አመራች ። ሥራ የሚጀምሩት ጭለማው ሳይገፍፍ ስለሆነ ሻማ ለመቆጠብ ብለው ሁለቱ አንድ ሻማ ብቻ አብርተው ይሠሩ ነበር ። ማርገሪት እዚያ በገባች በት ወቅት ፋንቲንን አልጋዋ ላይ ተቀምጣ አገኘችት ። ፊቷ ገርጥቷል ። ብርድ አኮራምቷታል ። ሳትተኛ ነው ያደረሻው ። ቆጧ ጉልበቷ ላይ ይታ

ያል ። ሻማው በርቶ ስላደረ ወደማለቁ ተቃርቧል ። ማርገሪት ደህንን ስታይ እጅግ በጣም ተገርማ ፤ «ሻማው አልቆ የለም እንዴ? ምን ሆነሻል?» ስትል ጠየቀችት ። ፋንቲን ቦር ብላ ተመለከተችት ። በአንድ ቀን ሌሊት የገረጅ ፈች ትመስል ነበር ።

«በየሱስ! ምን ሆነሻል ፋንቲን?»

«ምንም አልሆንኩም ። ካልሸሰ ልጄ በዚያ ክፉ በሽታ ተለክፋ እን ዳትሞት መድኃኒት መግዣ ስላገኘሁ ደስ ብሎኛል» ብላ ጠረጴዛው ላይ አስቀምጣቸው የነበሩትን ሁለት ናፖሌዎን አሳዩት ።

«አትይኝም.....! ከወዴት አመጣሻቸው?»

«ወድቀው አገኘኋቸው» ብላ ፈጣን እሳች ፋንቲን ። አኛ ላይ ደም ነበረበት ። ድደም ላይ ጥቁር ጉድጓድ ። ሁለቱ ጥርሶቿ ወልቀው ኖሯል!

አርባውን ፍራንክ ወደ ሞንፈርመይ ላከችው ። የበሽታው ታሪክ ግን እነቴናርዲዬ ገንዘብ ለማግኛ ብለው የፈጠሩት ዘዴ እንጂ እውነት አልነበረም ። ኮዚት በተባለው በሽታ አልተለከፈችም ነበር ።

ፋንቲን መስታወቷን በመስኮት አውጥታ ወረወረችው ። በሁለተኛው ፎቅ የነበረውን ክፍሏን ትታም በመጨረሻው ፎቅ ፤ ከጣራው ሥር በነበረ «አቲክ» ፤ አነስተኛ ክፍል ውስጥ መኖር ጀመረች ። በሩ በመንጠቆ ብቻ የሚያዝ ነበር ። ጣራው በጣም ዝቅ ከማለቱ የተነሳ ቆሞ ለመራመድ አይቻልም ነበር ።

ከድህነቷ የተነሳ አልጋ እንኳ አልነበራትም ። በክፍሏ ወለል ላይ የተነጠፈ ፍራሽ ፤ በትቶ ብርድ ልብስና ውጥንቅጡ የወጣ አንድ ወንበር ብቻ ነበሩበት ። ከአንድ ጥግ የውሃ መያዣ ዕቃም ነበረበት ።

በግድየለሽነትም ይሁን በጊዜ ማጣት ምክንያት ቆይታ ማጠብ ፤ ልብ ሷን ማደስ ተወች ። ያደፈ ልብሮ ለብሳ ትወጣለች ። የተቀደደ የግር ሹራብ ታደርጋለች ። በሌላ ዐኩል ደም ገንዘብ ያበደሯት ሰዎች ሰላም ነሷት ። በመንገድም ሆነ በመውጫና መውረጃው ደረጃ ላይ ሲያገኝት ዘወትር ደጨቀጭቷታል ። በዚህ ሁሉ ምክንያት ሌሊት ሌሊት ታለቅስ ፤ ታነባ ነበር ።

ቀን ቀን ግን ሥራዋን አቋርጣ አታውቅም ። በቀን አስራ ሰባት ሰዓ ታት የስፌት ሥራ ትሠራ ነበር ። ይህም ሆኖ የልብሶቹ ዋጋ በድንገት ዝቅ አለ ። ይኸውም የከተማው እስር ቤት ተቋራጭ እስረኞቹ በቅናሽ ዋጋ ልብስ እንዲሰፉ አድርጎ ስለነበረ ነው ። ከዚህ የተነሳ ልብስ የሚሠሩ ሰዎች በቀን የሚያገኙት የሽያጭ ዋጋ ወደ ዘጠኝ ሱ አሽቆልቁሎ ወረደ ። ለአሥራ ሰባት ሰዓት ሥራ ዘጠኝ ሱ! ገንዘብ ያበደሯት ሰዎች ከምን ጊዜ ም ይበልጥ ያዋክቧት ጀመር ። ኦሮጌ ዕቃ ሻጩ ነጋዴ አብዛኛዎቹን የቤት

ዕቃዎች መልሶ ቢወሰዳቸውም «መቼ ነው ዕዳሽን ጨርሰሽ የምትከፍይ ኝ እንቺ ዝቃጭ!» እያለ ይሰድባት ነበር ። ይባስ ብለውም ቴናርዲዬ ሌላ ደብዳቤ ጻፈላት ፤ «በጣም የታገስሁሽ ስለሆነ ሳትውዱ ሳታድራ መቶ ፍ ራንክ እንድትልኪ..... አለዚያ ኮዚትሽን ከቤት አስወጥቼ እንደምጥላትና አወጥቼ ከጠልኳትም በብርድ እንደምትሞት እወቂ» ሲል ።

«መቶ ፍራንክ!» ስትል አሰበች ፋንቲን ፤ «ምን ብሠራ መቶ ፍራንክ ላገኝ እችላለሁ?»

«ግድ የለም!» አለች ቀጠል አድርጋ ፤ «የቀረኝን እሸጣለሁ!» ፋንቲን ሰብአዊ ክብሯን ለመሸጥ ወሰነች..... አራዳ አዳሪ ለመሆን ።

— 11 —

የፋንቲን ታሪክ የባርነት ታሪክ ነው ። ባርያ ሻጩ መከራ ፣ ረሀብ ፣ እርዛት ፣ ብቸኝነት ሲሆን ባርያ ገዢው ሕብረተሰቡ ነው ። ባርነት ከአው ሮዳ ሥልጣኔ ጠፍቷል ይባላል እንጂ አልጠፋም ። ለሚያጠቃውም ሴቶችን ነው ። ይህ ባርነት አራዳ አዳሪነት ፣ ወይም ሴትኛ አዳሪነት ተብሎ ይጠ ራል ።

ፋንቲን የድሮ እሷ አልነበረችም ። ሰብአዊ ክብሯን ሸጠች ። የማንም ወንድ ስሜት ማርኪያም ሆነች ። ተዋረደች ። የመኖር ጌዴታና የሕብረ ተሰቡ ሥርዓት ከዚህ አዘቅት ውስጥ ጣኳት ። ሊደርስባት የሚችለው ሁሉ ደረሰባት ። ሁሉንም አየችው ። ሁሉንም ተሸከመችው ። ከዚያ ወዲያ ለም ንም ነገር ደንታ ቢሰ ሆነች ። ይሁን እንጂ ከአሁን ወዲያ ምን ይደርስብኛል ብሎ ማሰብ ትክክል አይደለም ። ሁልጊዜም የባሰ አለና!

— 12 —

በገጠር ከተማዎች ውስጥ በተሰየም በኤም ሱር ኤም በዓመት በ1,500 ፍራንክ እየተዳደሩ በፓሪስ ከተማ ውስጥ በዓመት 200,000 ፍራንክ እንደሚተዳደሩ ሰዎች አለን አለን የሚሉ ግብዞች አሉ። እነዚህ ግብዞች ወኔ ቢሶች ፣ መክገሮች ፣ ዋጋ ቢሶች ናቸው ። ትንሽ መሬት ይኖራቸዋል ። ትንሽ አክምሮ ይኖራቸዋል ። ትንሽ የአነጋገር ስጦታም ይኖራቸዋል ። በተማሩ ሰዎች መሐከል ግን ከማይማን እጅግም አይሻሉም ። መጠጥ ቤት ያዘውት ራሱ ። እንደባላባቶች «ቀላዴ ፣ ጢሰኞቹ ፣ ደኖቹ» እያሉ ማውራት ይቀና ቸዋል ። ወደትጋር ቤት ሲገቡ በተዋንያን ላይ ያጁጫሉ ፤ ትያትሩ ለኛ ደረጃ አይመጥንም ብለው ለመከራራት ያህል ። ከጦር መኮንኖች ጋር ይጣላሉ ፤ ጀግና መስለው ለመታየት ያህል ። አደን ይሄዳሉ ፣ ትምባሆ ያጡ ላሉ ፣ ትምባሆ ትምባሆም ይሸታሉ ፣ በሊያርድስ ይጫወታሉ ፤

አጫዋች ውሻ ያሳድጋሉ፤ ቁባት ያደዛሉ። በአጠቃላይም ዘበናይ ሆነው ለመታየት ይጥራሉ።

«የዚህ ዓይነት ዘበናዮች ዳተኞች ናቸው። ሳይሠሩ፣ ሳይያክሙ ይኖራሉ። አንዳንዶቹ አሰልገው፣ ሌሎቹ ተሰልገው ናቸው።

ረጅም ከሳድ ያለው ልብስ ይሰብሳሉ። ትልቅ ክራሻት ያሰራሉ። ባለጌጥ የእጅ ሰዓት ያስራሉ። ትልቅ ከዘራ ይይዛሉ። ሲናገሩም በቃላት ይጫወታሉ።

በወርሃ ጥር 1823 ዓ. ም. ከእነዚህ ዘበናዮች አንዱ አንዷን ሴት ሲያበሳጭ ነበር። ጊዜው ክረምት ነው። ምድሩ በረዶ ለብሷል። በጣም ይበርዳል።

ዘበናዩ ሰውዬ ባርኔጣ ደፍቷል። የዘመኑን ፋሽን የሚያሟላ ልብስ ለብሶ ከባድ ካፖርታም ደርቧል።

ሴትዋዋ እዩኝ እዩኝ የሚል ቀሚሰ ለብሳሰች፤ አንገትጌው ክፍት የሆነ። በጸጉሯ ላይ አበባ ሰክታለች። ሁኔታዋን ለመርሳትም ያህል ኮኛክ ጎማጩት ብላለች።

ይህች ሴትዋ መኮንኖች ከሚያዘወትሩት ከአንድ ቡና ቤት ፊት ለፊት ባለ መንገድ ትረማመዳለች። ሄድ—ሄድ ብላ ተመልሳ ትመጣለች። እንደገናም ሄድ—ሄድ ብላ ትመለሳለች። እንዲሁ በምትመለስበት ጊዜ ሙሴ ባማታቧ የተባለው ይህ ዘበናይ ሰው የሲጋሩን ጢስ ስቦ እፊቷ ላይ ፑፍ እያለ ያስቸግራታል። ይባስ ብሎም በነገር ይጎነታትላታል። «ምን ዓይነቱ አስቀያሚ ነሽ.....! ምንው ከፊቱ ዞር ብትዬ..... ጥርስ ወላቃ.....!» እያለ ይሰድባታል። ሴትዋ መልስ አትሰጠውም። ዝም ብላው ትረማመዳለች፤ ወንድ ፍለጋ። እሱ ግን በእየአምስቱ ደቂቃ ጢሱን ፑፍ እያለባት በነገርም እየጎነታተላት ያስቸግራታል። ሴትዋ በስጫትጫት ትላለች። ይሁን እንጂ ትታገሰዋለች።

እንዲሁ ሲያስቸግራት ከቆየ በኋላ በአንድ ቅጽበት ይባስ ብሎ፤ ወደ መሬት አጎንብሶ፤ ጭብጥ በረዶ አንስቶ፤ ከበስተኋላዋ መጥቶ፤ የልብሷን አንገትጌ ከፍቶ በረዶውን በተነባት። የበረዶው ቅዝቃዜ በጀርባዋ ሲወርድ እጅግ አድርጎ ስላስቆጣት ዞር ብላና እንደ አራስ ነብር ዘላ ሂዳ ገብ አለችበት። ባርኔጣውን መሬት ላይ ጥላ ፊቱን በጥፍሯ ትዘረጥጠው ገባች፤ እየተራገመች።

ሴትዋ ፋንቲን ነበረች። ሙሴ ባማታቧ እንዲሁ ስታዋክበው ሳለች በመንገዱ ይተላለፉ የነበሩ ሰዎች ቆመው ይመለከቱ ነበር። በቡና ቤቱ የነበሩ መኮንኖችም ጫጫታ ሰምተው ትርጉቱን ለማየት ወጡ። ሁሉም ከብበው ቆመው ያጨበጡ፤ ሆይ ሆይ ይሉ ይሳሳቁም ጀመር።

በትርምሱ መሐል አንድ ረጅም ሰውዬ ራመድ ብሎ ሄዶ ፋንቲንን ያዛትና ፤ «በይ ተከተዬኝ!» አላት ። ቀና ብላ አየችው ። ደነገጠች ። ፊቷም በድንገት ገረጣ ። ከፍርገት የተነሳም ሰውነቷ ይንቀጠቀጥ ጀመር ። ያዝ አድርጎ «ተከተዬኝ!» ያላት ሃሺር ነበር ።

ይህ ሁሉ ሲሆን ዘበናዩ ባማታቧ ግርግሩ አመቶች ቸልክ ብሎ ጠፋ።

— 13 —

ሃሺር ፋንቲንን አስከትሎ ወደ ፖሊስ ጣቢያ አመራ ። ወሬ ለማየት ተሰብስቦ የነበረውም ሕዝብ ወደዚያው አቀና ።

ፋንቲን እውስጥ ከገባች በኋላ አንደፈፈች ውሻ ሞግ ይዞ ተቀመጠች ። አንድ የአምሳ አለቃ የበራ ሻማ ይዞ ገብቶ ጠረጴዛ ላይ አኖረው ። ሃሺርም ወንበር ስቦ ተቀመጠና ከኪሱ ማህተም የተደረገበት ወረቀት አውጥቶ ይጸጸፍ ጀመር ።

ፋንቲንና የህ. ቢ.ጤ.ዎች ሙሉ በሙሉ በፖሊሶች ቁጥጥር ሥር ይሃፉ ነበር። ፖሊሶቹ የፈለጉትን ያደርጋቸዋል ። ሲፈልጉ ይቀጡቸዋል ። ሲፈልጉ መተዳደሪያቸውን ነጥቀው ያስገኛቸዋል ።

ሃሺር በፋንቲን ላይ የፈለገውን ርምጃ ለመውሰድ ሂሳብነት ወጥቶ ነበር ። ፋንቲን የሠራችውን ሲያስብ ዘገነው ። ወንጀል ሲፈጸም ፤ ዓይኑ አይቷል ። አንድ የተከበረ ያገሩ ቤታ በሴትኛ አገሪ ሲደፈር ፤ ሲፈጸብና ሲደበደብ ተመልክቷል ። «ስውዬውን ልትገድሱውም ትችሉ ነበር» ሲል አሰቦ ።

የሚጸድፈውን ጸጽፎ ሲጠራስ ራሪማውን አስፈረበች ። ከዚያም በኋላ የአምሳ አለቃውን ጠርቶ «ሦስት ዘገኛ ይበዘ ና፤ ይህችን ሴትዬ ወደ ወሀኔ ቤት ወስዳችሁ አስሯት» አለው ። ዓይኑን ወደ ፋንቲን አዘገገች ፤ «የሰድስት ወር አስራት በይጅብሻለሁ» አላት ።

«ስድስት ወር! የሰድስት ወር አስራት!» ስትል ጮሽቶ ፋንቲን ፤ «አስር ቤት ሆኜ ለምሠራው ሥራ በተን 7 ሱ ብቻ እየተከፈለኝ ልጥር! ልጄንስ ምን ይውጣታል! ለእነተናርዲዬ የምከፍለው የ100 ፍራንክ ፅዳ አሰብኝ» ብላ አይኗን ወደ ተቆጣጣሪው መልሳ ትማገኘው ጀመር ። «መሴ ሃሺር...» አለችው ፤ «መሴ ሃሺር ይቅርታ ይደረግልኝ ። ጥሩተኛዋ እኔ አይደለሁም። የጥሉን መነሹ ብታየው ጥሮ በእኔ ላይ አትፈርድብኝም ነበር ። ሰውዬውን አላውቀውም ፤ አያውቀኝም ። በረዶ አፍሶ ከጎላዬ መጣና ጀርባዬ ላ ፤ በተነበኝ ። ይህንን ለማድረግ መብት አለው ታዲያ፤

— 149 —

ቀደም ብሎም አንቺ አስቀያሚ! አንቺ ጥርስ—ወላቃ እያለ ሲሰድብኝ ነበር ። እኔ ግን የበደልኩት ነገር የለም! ውጪ ካሉ ሰዎች መሐከል ሁኔታውን ያዩ አይጠፉም ። ሊመሰክሩ ይችላሉ ። ምናልባት መቆጣት አይገባኝም ነበር ። ነገር ግን በእንደዚህ ያለ ጊዜ ራስን መቆጣጠር ቀላል አይደለም ። ለመሆኑ ሰውዬው ለምን ሹልክ ብሎ ጠፋ? እዚህ ቢሆን ኖሮ ይቅርታ እንዲያደርግልኝ እለምነው ነበር ። ይቅርታ ብጠይቀው ግድ የለኝም ። ለዛሬ ብቻ ማረኝ መሴ ግፍር ። ከአሁን ወዲያ አይለምድኝም ። አየህ..... ለእነቴናርዲዬ የምከፍለው የ100 ፍራንክ ዕዳ አለብኝ ። አለዚያ ልጄን ወደኔ ይልኳታል ። ወደ ፈጣሪዬ! ልጄ እኔ ዘንድ ልትቀመጥ አትችልም ። በማያሳፍር ሥራ ላይ ነው ያለሁት ። ለልጄ እዘንላት መሴ ግፍር ። አደግ ብትል ኖሮ እንኳ ራሷን ለማስተዳደር ትሞክር ነበር ። ነገር ግን ገና ፍሬ ልጅ ነች ። እኔም ብሆን ወድጄ አይደለም ሴትኛ አዳሪ የሆንኩት ። ኮኛክ ብጠጣም መከራዬን ለመርሳት እንጂ መጠጥ ወድጄ አይደለም ።»

ፋንቲን ይህንን የተናገረችው ተንሰቀሰቃ እያለቀሰች ነበር ። አልፎ አልፎም ያሰላች ነበር። ልቃሷና ልምምዱ የማንንም ልብ ባለሰለሰ ነበር ። ግፍር ግን ከእንጨት የተሠራ ልብ እንዳለው ሁሉ አንዳችም የርገራሄ ምልክት ሳያሳይ ቆየና ፤ «እኚ ሰምቼሻለሁ» አላት ፤ «ለማንኛውም ህሰድ ስት ወር እስራት ፈርጄብሻለሁ ።»

«ማረኝ መሴ ግፍር» ስትል ጮኸች እንደገና ።

ግፍር ግን ጀርባውን ሰጣት ። ወታደሮቹም ጠጋ ብለው እጅሞን ያዟት ።

ትንሽ ቀደም ብሎ አንድ ሰውዬ እክፍሉ ውስጥ ገብቶ ነበር ። ሲገባ ማንም ልብ አላለውም ። በፋን የጀርባው ተደግፎ ቆሞ የፋንቲንን አቤቱታ ሲያዳምጥ ነበር ።

ወታደሮቹ የፋንቲንን እጅ ሲይዙ ከነበረበት ቀና ብሎ «አንድ ጊዜ ቆዩ» አላቸው ።

ግፍር ዓይኑን አቅንቶ ቢመለከት ሰውዬው ማድሌን ነው ። ግፍር ባርኔጣውን አውልቆ ሰላምታ ሰጠውና «ይቅርታ መሴ ከንቲባ.....» አለው ።

መሴ ከንቲባ የተሰኘው ቃል በፋንቲን ላይ መራራ ጥላቻ አሳደረባት ። የያዟትን ወታደሮች ገፋ አድርጋቸው ወደ ማድሌን ሄድ ብላ ፤ «አሀ! አንተ ነሃ መሴ ማድሌን!» አሰችው ። ከዚያም ርዳላ ክት ክት ብላ ሳቀችና ምራቁን እፊቱ ላይ እንትፍ አለችበት ።

መሴ ማድሌን አንዳችም የቁጣ ወይም የንዴት ስሜት ሳያሳይ በእርጋታ ፊቱን ጠራረገና ፤ «ተቆጣጣሪው ግፍር..... ይህችን ሴትየ ልቀቃት» አለው ።

ገፍሮ በቅዠት ዓለም ውስጥ ያለ መሰለው ። ፋንቲን በከንቲባው ፊት ላይ ምራቋን እንትፍ ስትልበት አይቷል ። የዚህ ዓይነቱን የብልግና ድርጊት ከማንም ሰው የሚጠብቀው አልነበረም ። ድንበሩን የሳተ ሆኖ ስለታየውም እጅግ በጣም አሳዘነው ። በሌላም በኩል ማድሌን ረጋ ብሎ ፊቱን ጠራርሳ «ይህችን ሴትዋ ልቀቃት» ማለቱ እጅግ በጣም አስገረመው። የሚናገረውን አጥቶ ለትንሽ ጊዜ ዝም ብሎ ቆየ ።

እሱ ዝም ባለበት ወቅት ፋንቲን ስታነበንብ ነበረች ፤ «ይህችን ሴትዋ ልቀቃት? እኔ ነጻ ልሰቀቅ! እውነት ለሰድስት ወራት ሳልታሰር ልቀር? ማነው ይህን ቃል የተናገረው ስመሆኑን ጆሮዬ በትክክል የሰማልኝ አልመ ስለኝም ። ይህ ጭራቅ ከንቲባ ሲሆን አይችልም ። ነጻ ትሰቀቅ ያልከው አንተ አይደለህም እንዴ መሴ ገፍሮ? በእርግጥም ነጻ ትለቅቀኛለህ ። ለዚህ ሁሉ ምክንያቱ ይህ ጭራቅ ከንቲባ ነው ። እስቲ አስበው መሴ ገፍሮ... አፋቸው የማያርፍ አሮጌቶች ባስወሩብኝ አሉባልታ ምክንያት ከሥራዬ አባረረኝ ። ይህ ታዲያ አያሳዝንም? ከሥራዬ ከተፈናቀልሁ በኋላ ራሴን ማስተዳደር ስላልቻልኩ የሆንኩትን ሆንኩ ። በዚህ ምክንያት ነው ለዚህ የበቃሁት ። እኛ መሴ ገፍሮ... ይህች ሴትዋ ትለቅቅ ያልከው አንተ ነህ... አይደለህም እንዴ? ከፈለግህ ስለኔ ጠይቀህ ልትረዳ ትችላለህ ። በቅን መንፈስ የምኖር ሴት ነኝ ። ከራዬንም መክፈል ጀምራለሁ...»

ይህንን ሁሉ ስታነበንብ መሴ ማድሌን በጥሞና ያዳምጣት ነበር ። እሷ ስትናገር ሳለች ከሰደርያው ኪስ ቦርሳውን አውጥቶ ፈታተሽው ። በውስጡ ምንም ገንዘብ አልነበረበትም ። መልሶ ኪሱ ውስጥ ከተተውና «ስንት ዕዳ አሉብኝ ነበር ያልሸው?» ሲል ጠየቃት ።

«ከንት ጋር ኖሯል የምነጋገረው?» ብላ ራቷን ወደ ፖሊሶቹ መልሳ «እፊቱ ላይ ስተፋበት አላያችሁም? ይህ የገረጀፈ ከንቲባ!» ብላ ዓይኗን እንደገና ወደ ማድሌን መልሳ ፤ «የመጣኸው እኔን ለማስፈራራት ነው? እኔን ልታስፈራራኝ አትችልም ። የምራራው በፍር መሴ ገፍሮ እንጂ አንተ አይደለህም! አዎ... መሴ ገፍሮን እንደ እግዚአብሔር እፈራዋለሁ» አለች ።

ራቷን ወደ ገፍሮ መልሳ ንግግሯን ቀጠለች ፤ «አየህ መሴ ተቆጣጣሪ... እስቲ አስበው... አንድ ሰውዬ በረዶ አፍሶ በአንዲት ሴት ጀርባ ላይ ይበ ትንባታል ። ሰውዬው መቀለዱ ነው ። ይህንን ሲያደርግ ያዩትም መኮን ኖች ይሰቃሉ ። ሴትዬዋ የእነሱ መቀለጃ ነች ። ከዚያ በኋላ አንተ ትመጣ ስህ መሴ ተቆጣጣሪ ። ሥርዓት ማስከበር ግዳታህ ነው ። ሴትዬዋን ይዘህ ከዚህ ትመጣለህ ። በጉዳዩ ታስብበትና ሃሳብህን ለውጠህ ይህችን ሴትዋ ልቀቋት ትላለህ ። በጎ ሰው ነህ መሴ ተቆጣጣሪ ። ለትንሿ ልጄ አስቦህ ያደረግኸው መሆን አለበት ። ምክንያቱም እኔ ከታሰርኩ ልጄን ምን ይዋጣት!»

«እንዳይለምድሽ ብቻ!» የሚል ድምጽ ሰማች ፋንቲን

«ምን ቆርጠኝ! ዛሬ ያለቀስኩት ነገሩ አሳዝኖኝ ነው ። ደምም ትንሽ አሞኛል ። ያሰለኛል ። ጨንፈዬን ያቃጥለኛል ። ሐኪሜም ተጠንቀቂ ይለኛል ። በል እጅህን ሰጠኝ..... ግድ የለህም እጅህን ሰጠኝ..... ከዚህ ላይ ነው የሚያመኝ.....» ብላ የገጥፎርን ሸካራ እጅ ይዛ ጉሮሮዋ ላይ አሳረፈች ውና ፈገግ ብላ አየችው ።

ከዚያም በኋላ ሌብሷን አስተካክላ ፡ እግርጌውንም ወደታች ሳብ ሳብ አድርጋው ስታበቃ «እንግዲህ መሄዴ ነው ። ሙሴ ተቆጣጣሪ ነጻ ለቅቆ ኛል» ብላ ወደ በሩ ሄድ አለች ።

እስከዚህ ጊዜ ድረስ ገጥፎር ዓይኑን መሬት ላይ ተክሎ እንደ ሐወ ልገ ባለበት ዝም ብሎ ቆሞ ሲያዳምጣት ነበር ።

ፋንቲን የበሩን መክፈቻ ስትነካው ገጥፎር ከነበረበት ሁኔታ ነቃ ። ዓደኑንም አቅንቶ የአምሳ አለቃውን እያየ ፤ «ይህኝ ሴተኝ አዳሪ ወጥታ ስትሄድ ዝም ትላታለህ?» አለው ቆጣ ብሎ ፤ «ማን ነው የፈቀደላት?»

«እኔ ነኝ የፈቀድኩላት» አለው ማድሌን ።

ፋንቲን የገጥፎርን የቂጣ ድምጽ ስትሰማ ተብረከረከች ። በሩንም በድንጋጤ ለቀቅ አደረገችው ። ከዚያም በኋላ ገጥፎርንና ማድሌንን እያፈራረቀች ትመለከታቸው ጀመር ፤ አንዱ ሲናገር ወደ አንዱ ፡ ሌላው ሲናገር ወደሌላው ።

ከንቲባው «እኔ ነኝ የፈቀድኩላት» ሲል የገጥፎር ፊት ተደንገት ገረጣ ። በልቡም ፍርሃት አደረበት ። «ለሆን አይችልም ሙሴ ከንቲባ» ከሰው አንገቱን ሰበር አድርጎ ።

«ለምን አይሆንም?»

«ይህች ሴትየ ማዋረድ የማይገባትን ጨዋ ሰው አዋርዳለች ።»

«ሰማኝ ገጥፎር.....» አለው ከንቲባው ፡ ረጋ ባለና በሚያግባባ ድምጽ ፤ «ጠቅላላውን ሁኔታ ላስረዳህ ፈቃደኛ ነኝ ። እና እውነቱ እንዲህ ነው ። ይህችን ሴትየ አስከትለህ ወደዚህ በምትመጣበት ወቅት እኔ አደባባዩን አቋርጬ ሳልፍ ነበርኩ ። በዚያ የነበሩትን ሰዎች ምንድነው ሃይሃይታው ብዬ ብጠይቃቸው የሆነውን ሁሉ አስረድተውኛል ። እና አጥፊው አንተ ተዋርዷል ያልከው ሰውዬ እንጂ ይህች ሴትየ አይደለችም ። ተይዞ መታሰር የነበረበት እሱ ነው ።»

«ይህች ሴትየ ሙሴ ከንቲባንም ጭምር ነው ያዋረደችው ።»

«ለሱ ግድ የለህም እኔን ብታዋርድኝ ጉዳዩ እኔን እንጂ አንተን አይመለከትህም ። የፈለግሁትን እርምጃ እወስዳለሁ ።»

«ይቅርታ ይደረግልኝና ሙሴ ከንቲባ..... ሴትዬዋ ያዋረደችው ሙሴ ከንቲባን ሳይሆን ሕጉን ነው ።»

«ተቆጣጣሪው ዣቬር..... ከሁሉም በላይ የሆነው ሕግ የሰው ሕሊና ነው ። ይህች ሴትዬ የተናገረችውን ሁሉ ሰምቻለሁ ። እና እኔም የማይርጉትን ስለማውቅ መታዘዝ አለብህ ።»

«ለግዳጄ ታዛዥ ነኝ ። ግዳጄም ይህች ሴት ለሰድስት ወራት እንድትታወር ያስገድደኛል ።»

«እንግዲያውስ ስማኝ..... ይህች ሴትዬ ለአንድ ቀን እንኳ አትታስርም ።»

ዣቬር ማድሴንን ሰረቅ አድርጎ ተመልክተውና በአክብሮት ድምጽ ፤ «ሙሴ ከንቲባን በመቃወሜ እገናኛለሁ» አለው ፤ «አንዲህ ያለ ተቃውሞ ሳቀርብ በሕይወቴ የመጀመሪያ ጊዜዬ ነው ። ይህም የምቃወመው የሥልጣኔን ገደብ በመተላለፍ አይደለም ። ሰውዬውን በሚመለከት ነው የምቃወመው ። በቦታው ነበርኩ ። ይህች ሴትዬ ዘልላ ሕዳ በሙሴ ባማታባ ላይ ስትወርድበት አይቻለሁ ። ይህ ሰው የመምረጥ መብት ያለውና የተከበረ የኦሪፋ ቤጋ ነው ። ታላቅ ሕንጻም አለው ፤ ባለሥራት ፎቅ ፤ ሙሉ በሙሉ በድንጋይ የታነጸ ። ጉዳዩም የሚመለከተው የፖሊሲን ሥልጣን ስለሆነ የኔ ጉዳይ ነው ። ስለዚህ ፍትሄንን ላሥራት ወስኛለሁ ።»

ሙሴ ማድሴን ድምጹን ከረር አድርጎ ፤ «ጉዳዩ የሚመለከተው የማዘጋጃ ቤቱን ፖሊስ እንጂ አንተን አይቻልም» አለው ፤ «በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ አንቀጽ 9,11,15 እና 66 መሠረት መዳንን ያሕብኝ ከኔ ነኝ ። ስለሆነም ይህች ሴትዬ እንድትለቀቅ ባይቻልም ።»

«ማንከ ሙሴ ከንቲባ.....»

«በዘፈቀደ ሰውን ስለማሰር ጉዳይ በታህሳስ 13/1799 ዓ. ፓ. የወጣውን ሕግ ፡ አንቀጽ ሰማንያ አንድን ቅመልክት ።»

«ሙሴ ከንቲባ..... ለአንድ ድፍታ ቢፈተድልኝ.....»

«ሌላ ቃል እንድትናገረኝ አልፈቅድልህም ።»

«ብቻ.....»

«ከዚህ ውጣዜ» አለው ሙሴ ማድሴን ።

ዣቬር ሳያስበው በድንገት ፊቱን በብጢ እንደተመቃ ያህል ተሰግጦ ። ቀጥሎም ግምባሩ መሬት እስኪነካ ድረስ ህቅ ብሎ ከንቲባውን እጅ ነቡቶ ከከፍሉ ወጥቶ ሄደ ። ፋንቲን ከበሩ ንሰል ብላላት በመገረም ዓይን ታስተውለው ገባች ።

አእምሮዋ በውሃንብር ተሞጦ ። በሕይወቷ ምክንያት ዑሳባ ባለሥልጣኖች ጥቅ ተጣሉ ። ነጻነቷ ፣ ሕይወቷ ፣ ነፍሷ ፣ ልጅዋ በሁሉ ባለሥልጣኖች

ቂጥጥር ሥር ነበሩ። አንደኛው ወደ ጭለማ፣ ሁለተኛው ወደ ብርሃን ዓለም ሲመሩት ነቦሩ። በዚህ ፍልግ ውስጥ ሁለቱ ባሌ ሥልጣናት በጣም ገነቧው ታይዋት። አንደኛው ዲያብሎስ፣ ሁለተኛው መልአክ መሰለው ታይዋት። መልአኩ ዲያብሎስን አሸንፈው። የገረማት ነዚ በጥር ግን ለሷ ጥቆመላትና የተከራከረላት ከንቲባው መዘኑ ነበር። ምራቋን በፊቱ ላይ እንኳ ፍብሳዘት እንዲያ ካዋረደችው በኋላ ለሷ መከራከሩ እጅግ አድርጎ አስደኝታት። «ሐሰሱ የነበረኝ አስተሳሰብ የተሳሳተ ፕሯፊ እስተሳሰቤን መለወጥ ይገባኝ ይሆንልኝ» ስትል አስባችና ፍርሃት ፍርሃት አላት። ያስጥርጥር አስተሳሰቧ በመሰማት ላይ ነበር። በማድረግ ላይ የነበራት ጥላቻ እየገጸሟ ሄደ። በልቧ የሞተ ሰሜት፣ የደሰታ ሰሜት አደረባት። እያንሳትና ስብአዊ ፍቅርም ተሰማት።

ሃሽቢ ወጥቶ ከሄደ በኋላ መሳሪያ ማድረግ እጅግ እየተናነተው፣ «ሰው ቅኝሰው» አልታ፣ «የተናገርኸውም ሁሉ እውነት መሆኑ ይሰማኛል። ይሁን እንኚ ከሥራ መባረርኸኝ አላወቅኩም ነበር። ስመዘኑ ለምንድነው ጉዳዩን እኔ ዘንድ ስታተግ ዘመኑ የተረከው? ለማንኛውም ሰደኸኝ ነኝ። እስፍልልኸ ለሁሉ። ለእጅሽ ወደ አንድ እንድትመጣ ወይም እንቅራሽሽ ሄድኸ እንድትመጣት አደርጋለሁ። ከዚህም ዞኑ ሥራህ ውስጥ አለዚያም በሌላ በፊቶድኸው አዛዢ እንድትሆኑ አስችልኸለሁ። እርሻችንና ለእጅሽን እኔ አስተናግዶኋለሁ። ለእኔ ለሌላው አንዳችም ሥራ መሥራት አይኖርብኸም። የሚያስፈልግኸኝ ጥንብ በሙሉ እኔ እስጥኸለሁ። እንደዚህ ያህል ብሎኸ በእውነተኛ ነት ትጥራለሽ። እኔ ሰማድኝ እንዳልኸው በአራዳ አዳሪነት ብትጥሪም በእግዚአብሔር ጥይት አሁንም ንጹህ ስት ነሽ። ምንኛ ታላቅ ምክንያት ነው?»

የማድረግ ታላቅ ክሊመቸው በላይ ሆነባት። እውነት ለእጅግ ከዚህ ኃይል ልትኖር! እክ ራሷ ከአራዳ አዳሪነት ወደ ወጭ ኑሮ ልትሸጋገር! ስዳዋ ሁሉ ማድረግ ልስፍልላትና ከዚያ በኋላ የገንዘብ ችግር ሳይኖርባት ለታመን የማይቻል ሆነባት። ከደሰታ ብዛት የተነሳም ተንሰቅሷል ታላቅ ሸመር። እንዲሁ እየተንሰቀሰቀሰች፣ ሳታውቀው ወደ መሬት ወርዳ፣ ተን በርከባ የማይቻልና እጅ ሳመቸው። እጅግ እንዳያሸሸባት ጊዜ አልሰጠችውም። ሰታም አድርጋ ይጣ ምጥምጥ አድርጋ ሳመቸው። ከዚያም በኋላ ልሳሳዋን ሳተች።

መጽሐፍ ስድስት

ዣ ሼ ር

— 1 —

መሴ ማድሴን ፋንቲንን ወደ ሕክምናው ክፍል አስወስዶ ለደናግሎቿ አስረክባት ። ኃይለኛ ትኩሳት ያዟት ነበር ። እስከመንፈቀ ሌሊት ድረስ ስትቃዥ ቆየችና ከዚያ በኋላ ጥሩ እንቅልፍ ወሰዳት ።

በማግሥቱ ቀትር ላይ ከአንቅልፏ ነቃች ። ማድሴን አንድ ሰዓት እስከ ቀድሞ መጥቶ እስክትነቃ ድረስ ሲጠባበቃት ነበር ። አጅሞን ይህ የደም ትርታሞን አስተዋለና «አንድነት ነሽን» አላት ።

«አንቅልፍ ተግባራት... ሻል ብሎቸዋል» ስትል መለሰችለት ።

ማድሴን ስለ ፋንቲን ሕይወት ጠያይቅ ደርሶበት ነበር። «በጣም ተሰቃ ይተሻል እንቺ የልጅ እናት» አላት ፤ «በቅ እትበላጧ... አይሆኑ... ስሞች ወያሌነት የሚሸጋገሩት የሰቃዩን መካከል አልፎ ነው ። እንቺም የኔ በርሽበትን ስቃይ እርሻውን ሲል መከራት ።

በዚያው ቀን ምሽት ዣ ሼ ር አንድ ደብዳቤ ጽፎ አሳደረና በማግሥቱ ጠየቀ እሱ ራሱ ወደ ፖስታ ቤት ወስዶ ላከው ። በፖሪስ ከተማ ላለው ለፖሊስ ለዛዥ ጸሐፊ ፤ ለመሴ ሻዘዬ ነበር የጻፈው ። የፖስታ ቤቱ ኃላፊ የነበረችው ሴትና ደብዳቤውን ያዩ ሌሎች ሰዎች ጭምር ዣ ሼ ር የሥራ መልቀቂያ ደብዳቤ ማትረዙ ነው ሲሉ አሰቡ ፤ በፋንቲን ምክንያት ከጉዳባውና ዣ ሼ ር እንደተጋጩ ያልሰማ ሰው አልነበረምና ።

ማድሴን በበኩሉ ለእንቲፕርዲዬ ደብዳቤ ከመጽራም በላይ ገንዘብ ላከላቸው ። በዚያን ጊዜ በፋንቲን ላይ የነበራቸው ሂሳብ አንድ መቶ ሀያ ፍራንክ ደርሶ ነበር ። እሱ ግን ፖስት መቶ ፍራንክ ላከላቸውና ፤ «እሱን የምትሉትን ሂሳብ ውሰዱና በቀሪው ገንዘብ ኮቤትን ወደዚህ ላኳት ። እናቷ ታምግሰች ። ሕጻኗን በፍጥነት ላኳት» ሲል አስታወቃቸው ።

— 155 —

እነቴናርዲዬ ይኸን ያህል ገንዘብ በማግኘታቸው በደስታ ፈነደቁ። ልጅቷን ግን ሊልኳት አልፈለጉም። «ይህች ሴት የማትነፍጥ ላም ነች» አለ ባልዬው ሚስቱን እያየ፤ «ይኸኔ አንዱ ሞኝ አፍቅሯታል። ሌላም ሂሳብ ስላለን ልጅቷን ባንልካት ይሻላል» ብሎ የፈጠራ ሂሳቡን ያሰላ ጀመር።

እነቴናርዲዬ ቀደም ብለው ለልጆቻቸው የህክምና ምርመራና ስመድ ኃሂት መግዛቱን አምስት መቶ ፍራንክ ከምናምን ሳንቲም ወጪ አድርገው ነበር። ይህንን ሂሳብ ለኮዚት ሕክምና ያወጡት በማስመስል ባልዬው «ሦስት መቶውን ፍራንክ በሚታሰብ ተቀብያለሁ። ቀሪው ሂሳብ እንዲላ ክልኝ» ሲል ደብዳቤ ጻፈ።

ማድሌን ይህን ደብዳቤ እንደተቀበለ ወዲያውኑ ተጨማሪ ሦስት መቶ ፍራንክ ላከላቸውና «ኮዚትን በጣም በክብር እይ እንድትልኳት» ሲል እንደገና አስታወቃቸው።

«የክርስቶስ ያለህ! ይህቺን ልጅ ባንልካት ይሻላል!» አለ ቴናርዲዬ፤ መልእክቱና ተጨማሪው ገንዘብ ሰደርሰው።

ይህ ሁሉ ሲሆን ፋንቲን በሕክምናው ክፍል ቆየች። ደናግሎቹ አራዳ አዳሪ መሆንዋን ስለሰሙ በመጀመሪያ አልተደሰቱባትም። ከጥቂት ቀናት በኋላ ግን ያዘኑላት ጀመር። ምግባሯ ጥሩ መሆኑንና የልጅ እናት መሆኗንም ጭምር ሲረዱ እሷ ላይ የነበራቸውን አስተሳሰብ ሰወጡት። አንድ ቀን ትኩሳት ይዟት፤ «ኃጢአተኛ ነበርኩ። ልጄ ከአጠገቤ መጥታ ላያት ከቻልሁ ግን እግዚአብሔር ይቅር ብለኝኛል ማለት ነው። ቀደም ብሎ በአሳ ፋሪ ሥራ ላይ ሳለሁ ልጄ መጥታ ከእኔ ጋር እንድትኖር አልፈቅድም ነበር። ደግሞ ለፅባቂ ነው አራዳ አዳሪ የሆነኩት። ለዚህ ነው እግዚአብሔር ምሕረቱን ያወረደልኝ። ኮዚትዬ እኔ ዘንድ ስትመጣ የእግዚአብሔር ቡራኬ በኔ ላይ ያርፋል። ንጹሕሃን ልጄን ለማየት ዳጉኛለሁ። እሷ ስትመጣ ደህና እሆናለሁ። እፆ ምንም አታውቅም..... መልእክ ነች» ብላ ስትቃኝ ስምተዋት ነበር።

ማድሌን በቀን ሁለት ጊዜ ሄዶ ይጠይቃታል። በሐደም ቁጥር፤ «ልጄ በቶሎ ትመጣልኛለችኝ» እያለች ትጠይቀዋለች።

«ምናልባት ነገ ትመጣ ይሆናል» ይላታል፤ «በምንም ሰዓት ልትመጣ ትችላለች። እየተጠበቅኳት ነኝ።»

ፋንቲን ይህ ዓይነቱን መልስ ስትሰማ ፈታ በደስታ ይበራ ነበር። ከበሽታዋ ለመፈወስ ግን ሳትችል ቀረች። እንዲያውም ሳምንት አልፎ ሳምንት በተተካ ቁጥር ሕመምዋ እየባሰባት ሄደ። ዘበናዩ ባማታቧ የበተነ ባት በረዶ ቅዝቃዜ ጠንቁ ሳብ እንዳያልባት ምክንያት ሆኖባት ስለነበረ ለብዙ ዓመታት በአካሏ ውስጥ ታምቆ የኖረው በሽታ እየበረታባት ሄደ። አንድ ሐኪም ደረጋን ከመረመራት በኋላ ማድሌን «እንዴት ነች ዶክተር?» ሲል ጠየቀው።

«ልታያት የምትሻ ልጅ አላትም አይደል?» ሲል ጠየቀ ዶክተር በበኩሉ ።

«አዎን አላት ።»

«እንግዲያውስ ልጅቷ በቶሎ ብትመጣ መልካም ነው ።»

ማድሌን ይህንን ሲሰማ ተንቀጠቀጠ። ፋንቲን፤ «ዶክተር ምን አለ?» ብላ ስትጠይቀው ግን ፈገግ አለላትና «ልጅሽ በፍጥነት ብትመጣ ጥፋ ነው ብሏል ። ሕጻኗ ብትመጣ ጤናሽ ይሻልላል» አላት ።

«እሱማ እውነት ነው ። በቻ እነቴናርዲዬ ልጄን እስካሁን የቆዩዋት ለምን ይሆን? ልጄን ላያት ትቻኩያለሁ ።»

እነ ቴናርዲዬ ልጅቷን እንዳይልኳት የማይፈጥሩት ምክንያት አልነበረም ። ኮቢት በክረምት ወራት ጉዞ ለማድረግ ጤናዋ አይፈቅድላትም ያሉ በት ጊዜ ነበር ። ተጨማሪ ሂሳብ ስላለ ማስረጃውን በመሰብሰብ ላይ ነች ያሉበትም ጊዜ ነበር ። ወዘተርፈ.....

«ልጅቷን የሚያመጣት ሰው ፈልጌ አልካለሁ ። አለቢያም እኔ ራሴ ተነስቼ እሄዳለሁ» ሲል አለበ ማድሌን ። ተጥሎም እንዲህ የሚል አጭር ደብዳቤ ጽፎ ፋንቲን እንድትፈርምለት አደረገ ፤

ሙሴ ቴናርዲዬ ፡—

ልጅቷን ይህንን ደብዳቤ ይዞልህ ሰመማ ሰውዬ አስፈክባን ። ማንኛውም ጥቃቅን ወጪ ይከፈላል ።

ከማክበር ለላምታ ጋር
ፋንቲን ።

የፋንቲንና የኮቢት ጉዳይ በዚህ ላይ እያለ ሌላ ችግር ተፈጠረ ፤ ምን ጊዜም ቢሆን በሰው ሕይወት ውስጥ እንክፍን ሳይንሳ አይቀርመና ።

— 2 —

እንደ ቀን ጠዋት ሙሴ ማድሌን በጽሕፈት ቤቱ ውስጥ ቁጭ ብሎ አስቸኳይ የሆኑ ሥራዎችን ሲያከናውን ላለ የፖሊስ ተቆጣጣሪው ሃገር ሲያነጋግረው እንደሚፈልግ ተነገረው ። የሃገርን ስም ሲሰማ ቀፈፈው ሆኖም ለምን እንደፈለገው ለማወቅ ስለፈለገ «ከሰገቡት!» እሰ ።

— 157 —

ዣቪር ራመድ ብሎ ከጽሕፈት ቤቱ ገባ ። ማድሌን በእሳት ማንደጃው አጠገብ ተቀምጧል ። በእጁ ብዕር ይዟል ። የፖሊስን ሕግ በመታላለፍ ረገድ ለፍርድ የቀረቡ ጉዳዮችን በመመርመር ላይ ነበር ።

ዣቪር በአክብሮት ሰላምታ ሰጠው ። «ማድሌን ግን ጀርባውን ሰጥቶት ዝም ብሎ ሥራውን ቀጠለ ። ዣቪር ባርነባውን በእጁ ይዞታል ። ዓይኑን ወደመሬት መልሷል ። በአንድ በኩል በአለቃው ፊት የቆመ ወታደር ሲመስል በሌላ በኩል ደግሞ በዳኛ ፊት የቆመ ወንጀለኛ መስሏል። ከንቲባው ፊቱን አዙሮ አስኪያየው ድረስ እንዲሁ በትዕግሥት ጠበቀው ።

በመጨረሻ ከንቲባው ብዕሩን አስቀምጦ ወደሱ ዞረና ፤ «ምንድነው ዣቪር.....? ምን ጉዳይ አለህ?» ሲል ጠየቀው ።

ዣቪር ሃሳቡን ለመሰብሰብ እንደራለገ ሁሉ ለአጭር ጊዜ ዝም ብሎ ቆየና ድምጹን ከፍ አድርጎ ፤ «የወንጀል ድርጊት ተፈጽሟል ሙሴ ከንቲባ» አለው ።

«የወንጀል ድርጊት?»

«አምን..... አንድ የበታች ባለሥልጣን በአንድ የበላይ ባለሥልጣን ላይ ማድረግ የማይገባውን አድርጓል ። ግዳጄ ስለሆነ ይህንን ለማስታወቅ ነው የመጣሁት»

«ማን ነው የበታች ባለሥልጣን?»

«እኔ ራሴ ነኝ ሙሴ ከንቲባ ።»

«አንተ ራስህ?»

«አምን ሙሴ ከንቲባ ።»

«የበላይ ባለሥልጣንስ ማን ነው?»

«እርሰም ነዎት ሙሴ ከንቲባ ።»

ማድሌን ወንበሩ ላይ ቀና ብሎ ተቀመጠ ። «ዣቪርም ዓይኑን መሬት ላይ እንደተከለ ገግማሩን ቀጠለ ፤ «ሙሴ ከንቲባ..... ለበላይ ባለሥልጣን አመልክተው ከሥራ እንዲያባርሩኝ ልጠይቅዎት ነው የመጣሁት ።»

ሙሴ ማድሌን በጣም ከመረገመው የተነሳ አፉን ከፍቶ ተመለከተው ። «ዣቪርም ቀጠለ ፤ «ከሥራ ከምትባረር የሥራ መልቀቂያ ደብዳቤ ጽፈህ ለምን ልታቀርብም ይሉኝ ይሆናል ። እኔ ግን ይህንን ለማድረግ አልችልም ። አይገባኝምም ። ጥፋት ስለሠራሁ መቀጣት አለብኝ»

«ግን ለምን? ፈጽሞ ሊገባኝ አልቻልኩም ። ይህ ሁሉ ምን ማለት ነው? በእኔ ላይ የረጸምከው ወንጀል ምንድነው? ምን በደልከኝ? ራስህን በራስህ ወንጀለህ ቢህ ቦታ ሰው ይተካ ነው የምትለው ። አይደለም እንደሆነ?»

«ከሥራ መባረር አሰብኝ ነው ያልኩት መሰሉ ከንቲባ ።»
«እኮ ለምን?»
«መሰሉ ከንቲባ..... ከሰድስት ሳምንታት በፊት በሴትኛ አዳሪዋ ሴትዬ ጉዳይ ተናድጄ እርሰዎን ወንጀዬዎታለሁ ።»

«ወንጀዬዎታለሁ?»
«አዎን ። ለፓሪስ ፖሊስ ጽ/ቤት የወንጀላ ደብዳቤ ጽፌብዎታለሁ ።»

ጉዳዩ በጣም አስገርጦት ከት ከት ብሎ ሳቱ ማድሴን ።

«በፖሊስ ሥራዬ ውስጥ ጣልቃ ገባብኝ ብለህ ነው የወንጀልክኝ?»
ሲል ጠየቀው ።

«የቀድሞ ወንጀለኛ..... የቀድሞ እስረኛ ነዎት ብዬ ነው የወንጀልኩ ዎት ።»

የማድሴን ፊት ልውጥውጥ አለ ።

ዣፔር ዓይኑን ከመሬት ሳይነቅል ንግግሩን ቀጠለ ፤ «ለረጅም ጊዜ በጥርጣሬ ስከታተልዎት ቆይቻለሁ መሰሉ ከንቲባ ። ይኸውም ከአንድ ሰውዬ ጋር ስለተመሳሰሉብኝ ነበር ። ጉልበቶችንኩም ፣ ተኳሽነትንኩም ፣ ሲሄዱ እግርዎን ገብተዎት ማድረግዎ ፣ እና ሌሎች ሌሎች ፍንጮችም ተጨምረውበት እንደጠራጠርዎትና ክትትል እንዳደርግብዎት ተግድጄ ነበር ። የማይመስል ሆኖ ቀረ እንጂ ዣን ቫልዣ የሚባለው ሰውዬ እርሰዎ ነዎት ብዬ አምጄ ነበር ።»

«ማን አልከክ?»

«ዣን ቫልዣ..... የቀድሞው ወንጀለኛና እስረኛ ። ይህንን ሰውዬ ከህያ ዓመታት በፊት አውቀው ነበር ። በዚያን ጊዜ በቴሎ የእስረኞች ረዳት ህብኛ ነበርኩ ። ይህ ዣን ቫልዣ የተባለው ሰውዬ ከወህኒ ሴት ከተላተቀ በኋላ ከአንድ አቡን መኖርያ ቤት የሰርዖት ወንጀል ፈጽሟል ። ከዚያም በኋላ በመንገድ ላይ ከአንድ የሳቫይ ተወላጅ ልጅ ጥንቁቅ ዘርፏል ። ከሰውንት ዓመታት በፊት ይህ ሰው የደረሰበት ጠፋ ። እና በንዴት ተገባብሮ ዣን ቫልዣ ማለት እርሰዎ ነዎት ብዬ አለአግባብ ወንጀልኩት ።»

«እና ምን አሉህ?» አለው ፤ የሕግ ሰነዶችን እየመረመረ ።

«አብደሃል አሉኝ ።»

«አና?»

«እውነታቸውን ነው ።»

«ስህተትህን ተገንዝበዋል!»

«አዎን ። ስህተቴን ተገንዝቤአለሁ ። ምክንያቱም እውነትኛው ዣን ቫልዣ ተግኝቷል ።»

በዚህ ጊዜ በማድሌን እጅ የነበረው ወረቀት ከእጁ አምልጦ ወደቀ ።
ራሱን አትንቶ ፣ ጥፎርን አታኩሮ እያየ «አ!» አለው።

«እንዲህ ነው የሆነው ሙሴ ከንቲባ..... ኤሊ—ሰ—አ—ክሎቭ ከተ
ባለ ሥፍራ አካባቢ አባ ሻማትየ የሚባል አዛውንት የነበረ ይመስላል ።
ይህ ጉስቋላ ሰው ማንም ልብ ሳይለው ይኖር ነበር ። በምን ሁኔታ ይተዳ
ደር እንደነበረ የሚያውቅ ሰው የለም ። በኋላ ፣ ባለፈው በልግ ወራት አባ
ሻማትየ ለጭማቂ የሚሆን የቱፋ ፍሬ እስከነቅርንጫፉ ሠርቆ ሲሔድ
እጅ ከፍንጅ ተይዞ ወህኒ ቤት ታሠረ ። የሰርቆቱ ወንጀል እስከዚህም ከባድ
አልነበረም ። ነገር ግን መያዙና መታሠሩ ለሌላ ነገር አጋሰጠው ።

«የታሰረበት ወህኒ ቤት በጥሩ ሁኔታ ስላልነበረ ዳኛው ወደ አራ
ተዛውሮ እንዲታሰር አዘዘ ። በአራ ባለው እስር ቤት የቀድሞው
እስረኛ ፣ ብረጅ ይገኝበታል ። ብረጅ በድጋሚ ለምን እንደ ታሠረ
አላውቅም ። ብቻ ጥሩ ምግባር ስላላየ የእስር ቤቱ ቁልፍ ያዥ
ለመሆን ቻለ ። ሻማትየ ገና እዚያ ከመድረሱ ብረጅ «እንዴት! ይህን
ሰውዬ አውቀዋለሁ! የቀድሞ እስረኛ ነው ። እስቲ በደምብ ተመልከተኝ
አንተ! ገን ሻልገጥ አይደለህም?» አለው ።

«ገን ሻልገጥ? ማነው ደሞ ገን ሻልገጥ!» ሲል መለሰለት ሻማትየ ።
«ምንም የማታውቅ አትምሰል! ማንን ለማታለል ነው ደሞ! እንተ
ገን ሻልገጥ ነህ ። ቁሎ ውስጥ አብረን አልነበርንም.....! ከህያ ዓመታት
በፊት—!» አለው ።

«ሻማትየ ገን ሻልገጥ አይደለሁም ሲል ካደ ። ጉዳዩ ተመረመረ ።
ወሬው እኔም ዘንድ ደረሰ ። የምርመራው ውጤት እንዲህ ነው ፡— ከሰላላ
ዓመታት በፊት ሻማትየ በተለያዩ የታዎች በተለይም በፋቪሮል ዛፍ
መልማይ ሆኖ ይሠራ ነበር ። ከዚያ በኋላ ደብዛው ጠፋ ። ከረጅም ጊዜ
በኋላ ይኸው ሰውዬ በአቪርኝ ታየ ። ጥቅሉም በፓሪስ የጎማ ብረት አዳሽ
ሆኖ ይሠራ ነበር ። እንዲሁ ቤት ልጅ ነበረችው ፤ ልብስ አባቢ የሆነች ።

«ገን ሻልገጥም በሰርቆት ወንጀል ምክንያት ከመታሰሩ በፊት ዛፍ
መልማይ ነበር ። የት? በፋቪሮል! የሻልገጥ የክርስትና ስሙ ገን ነበር ።
የአናቱ ስም ማትየ ነበር ። እኛ ከእስር ቤት ከተለቀቁ በኋላ እውነተኛ ስሙን
በመደበኛ በእናቱ ስም ይጠራ ጀመር ፤ ገን ማትየ ተብሎ ። ከዚያም በኋላ
ወደ አቪርኝ ሔደ ። እዚያም ገን የነበረውን ወደ ሻ በመለወጥ ሻማትየ
ተብሎ ይጠራ ጀመር ። ተገባብን አይደለም ሙሴ ከንቲባ?

«ሻማትየ ገን ሻልገጥ ስለመሆኑ ከብረጅ ሌላ ሁለት ምስክሮች ተገኙ ፤
ኮሼፓይና ሸኒልድየ ። ሁለቱም ስድሜ ልክ እስራት ተፈርዶባቸዋል ።
ከእስር ቤት ወጥተው ሻማትየ የሚባለውን ሰውዬ እንዲያዩት ተደረገ ።
እነሱም ይህ ሰውዬ ገን ሻልገጥ ነው ብለው ታላቸውን ሰጡ ።

«የሻማትየና የገን ሻልገ ዕድሜ እኩል ነው፡ 54 ዓመት ። ቁመታ ቸው እኩል። አመለካከታቸው አንድ ዓይነት ባጭሩ ሻማትየ ገን ሻልገ ነው።»

«ይህ ጉዳይ እንደተረጋገጠ ነበር በእርስዎ ላይ ደብዳቤ የጻፍኩት ፣ ለፓሪስ የፖሊስ ኃይል መ/ቤት ። በዚህ ምክንያት «ጭንቅላት» ትክክል አይሠራም። ገን ሻልገ ተይዞ በአራ ይገኛል፣ ሲሉ ነገሩኝ ። በዚህ ጊዜ ምን ዓይነት ስሜት እንደተሰማኝ አስበው ሊያርሱበት ይችላሉ ። በኔ በኩል ግን ገን ሻልገ እርስዎ ነዎት ብዬ አምኜ ነበር።»

«ከዚያ በኋላ ጉዳዩ ለሚመለከተው ዳኛ ደብዳቤ ጻፍኩ ። ወደዚህ ና ሲል ጠራኝ ። እዚያ ስሄድ ሻማትየን አምጥተው አሳዩኝ።»

«እና?» ሲል አቋረጠው ሙሴ ማድሌን ።

«ሙሴ ከንቲባ። ያሳዩኝ ሰውዬ ገን ሻልገ ነው ። እሱ መሆኑን አረጋግጧለሁ።»

«እርግጠኛ ነህ?» አለው ሙሴ ማድሌን ፣ ዝቅ ዓለ ድምጽ ። ገን ሻልገም በነገሩ እውነተኛነት ከልቡ ሳቀና ፤ «እርግጠኛ ነኝ» አለው ፤ «በስህተት ስለወነጀልኩትም ይቅርታ ያድርጉልኝ ሙሴ ከንቲባ።»

«እና ሰውዬው ምን ይላል?»

«ሰውዬውማ እኔ ሻማትየ እንጂ ገን ሻልገ አይደለሁም ብሎ ድርቅ ብሏል ። ደምም ጆል ለመምሰል ይሞክራል ። የፈጸመው ድርጊት በጣም ከባድ መሆኑን የተገነዘበ አይመስለም ። በእርግጥ ፍሬውን የሰረተው አንድ ትንሽ ልጅ ቢሆን ኖሮ ወይም አጥቂ ሰው ቢሆንም ከዚያ በፊት ሌላ ወንጀል ያልፈጸመ ሰው ቢሆን ኖሮ ወንጀሉ እስከዚህም ከባድ ባልሆነ ነበር ። ነገር ግን ይህ ሰው የቀድሞ እስረኛ ከመሆኑም በላይ ከእስር ቤት ከተለቀቀ በኋላም ተደጋጋሚ የሰርቆት ወንጀል ፈጽሟል ። ስለሆነም የእሁኑ ወንጀሉ ዕድሜ ልክ እስራት እንደሚያስፈርድበት ፕሮፕር የለውም ። እኔም የምስክርነት ቃሉን ለመስጠት ወደ አራ መሄዴ ነው ። ቃሉን እንደ ሰጥተጠርቻለሁ።»

ማድሌን ፊቱን እንደገና ወደ ጠረጴዛው አዙሮ ወረቀቶቹን ያገለባበጥ ጀመር ። ከዚያም በኋላ ወደ ገን ሻልገ መለስ ብሎ ፤ «ይበቃል ሰምቼሃለሁ ገን ሻልገ።» አለው ፤ «በእውነቱ ከሆነ ይህ ሁሉ ዝርዝር ዘገባ ለኔ ምንም ዓይነት ደላም ። የሚያስቸኩሉ ጉዳዮች እያሉበን በማያስፈልግ ጉዳይ ላይ ጊዜ አችንን በከንቱ ባናጠፋ ይሻላል ። ይልቁንስ በፍጥነት የምታከናውንልኝ በርካታ ጉዳዮች አሉ ። ከሁሉም በፊት በሴን ሶልቭ ጉዳና ቅጠል ከምትሸጠው ፤ ከቢሮፒዬ ዘንድ ሄደህ ኃሪ ነጂውን ፤ ፕሮፍ ሼስኦን እንደትከሰው ንገራት ። ሰውዬው አውሬ ሰው ነው ። ሴትዬዋንና ልጅዋን ሊደግፋው ነበርኩ! ስለዚህ መቆጣት አለበት ።»

ከዚያ በኋላ በሞንትር—ቫምፒኒን ጉዳና ወዳለው፤ ወደ ቫርሰሌ ሄደህ የምታጣራው ጉዳይ አለ ። ከሱ ቤት ቀጥሎ ባለው ቤት የውሃ መውረጃ በይ እንዳለና ዝናብ በሚዘንብበት ጊዜም የዝናብ ጉርፍ ከጎረቤቱ ወደ እሱ አጥር ግቢ እየፈሰሰ የቤቱን መሠረት እንደሚያናጋው አመልክቶ ስሞታ አቅርቧል ።

«ምስተኛም በጊቡር ጉዳና የፖሊስ ሕግ መጣሱን ነግረውኛል ። ከዚያ ሕደህ ጉዳዩን እንድታጣራልኝ እፈልጋለሁ ። ይህ ስሞታ የቀረበባት ሴትኖ ጋለሞታዋ ዶሪስ ነች ።

እንዲሁም በጋሮ—በላ ጉዳና ያለችው ማዳም ሪኔ ሰ ቦሴ ተመሳሳይ ስሞታ ቀርቦባታል ። እነዚህን ጉዳዮች አጣርተህ በጽሑፍ አስፍረህ እንድ ታቀርብልኝ እወዳለሁ ። ብዙ ሥራ እንደሰጠሁህ ይሰማኛል ። ነገር ግን ሻማትኖ ስለተባለው ሰውኖ ጉዳይ ወደ አሪ ከመሔደህ በፊት እነዚህን ጉዳዮች አንድታጠናቅቅልኝ እፈልጋለሁ ። ወደዚያ እሔዳለሁ ያልከው ከአንድ ሳምንት ወይም ከአስር ቀናት በኋላም አይደለም።

«ይኸን ያህል ጊዜ የለኝም ሙሴ ከንቲባ ።»

«ታዲያ መቼ ለመሄድ አስብከ?»

«ጉዳዩ ከፍርድ ቤት የሚቀርበው ነገ ናው ብዬ የነገርሁዎት መስሎ ኛል ሙሴ ከንቲባ ። ስለዚህ ዛሬውኑ ማታ በሕዝብ ማመላለሻ ተላፍሬ መሔድ አስብኝ ።»

ሙሴ ማድሌን እንደመቀነጥነጥ አለና «እና ፍርዱ ምን ያህል ጊዜ ይፈጅ ይመስልሃል?» አለው ።

«በዚህ አንድ ቀን ። እስከነገ ማታ ማለቅ አለባት ። እኔ ግን ፍርድ አስኪስጥ ድረስ መቆየት አያስፈልገኝም ። የምስክርነት ቃልን ሰጥቼ ወዲያውኑ እመለሳለሁ።»

«መልካም» አለውና አሰናበተው ። ንጉረ ግን ተሰናብቶ አልወጣም ።

«ይቅርታ ያድርጉልኝ ሙሴ ከንቲባ» አለው ።

«ምንድነው ደሞ?»

«አንድ የማስታውስዎት ነገር አለኝ ሙሴ ከንቲባ ።»

«እኮ ምንድነው?»

«ከሥራ መባረር አልብኝ ብዬዎት ነበር ሙሴ ከንቲባ ።»

ሙሴ ማድሌን ተነስቶ ቆመ ። «የሠራኸውን ስህተት አጋነህ አቅየው ንጉረ ። እኔ እንቲ ላይ ከፍ ያለ አስተያየት አለኝ ። እሩ በቦታህ እንድት ቆይ ፈቃዴ ነው ።»

«መሴ ከንቲባ..... በሥራ ቦታዬ ልቆይ አይቻለኝም» አለው ረጋ ብሎ፤
 «ማጋነን ስላሉት አንዳችም ያጋነንሁት ነገር የለም ። ያለበቂ ማስረጃ.....
 በንዴት..... በበቀል ስሜት ተነሳስቶ ሰውን መወንጀል ትክክል አይደለም ።
 እኔ ግን ወንጀልኩዎት ። በኔ ሥር ያለ ሰው እንዲህ ያለ ድርጊት በፈጽሞ
 ኖሮ በፈጸመው ድርጊት ምክንያት ያለ ርህራሄ ከሥራ አባርረው ነበር ።
 ከዚህ ቀደም በብዙ ሰዎች ላይ የከረረ እርምጃ ወስጃለሁ ። አስፈላጊ ሆኖ
 ነም ጊዜ የዚህ ዓይነት እርምጃ መውሰድ ተገቢ ነው ብዬ አምናለሁ ። በሌ
 ሎች ሰዎች ላይ የከረረ እርምጃ ወስጄ በራሴ ላይ ተመሳሳይ እርምጃ ሳልወ
 ሰድ ብቀር መሰሪ ያስንኛል ። ስለዚህ ለራሩልኝ አይገባም መሴ ከንቲባ ።»

ገዢ ይህንን ያለው በግብዝነት ሳይሆን ክልብ በመነጫ እምነት
 ነበር ። ማድሌንም «እስቲ እናያለን» አለውና ለጫብጠው እጁን ዘረጋ ።

«ይቅርታ ያድርጉልኝ መሴ ከንቲባ ። ከንቲባ የሆነ ሰው ለአንድ
 የፖሊስ ሰላይ እጁን መዘርጋት አይገባውም ። ተግባራን ካረከስኩ ጊዜ
 ጀምሮ የፖሊስ ሰላይ እንጂ ሌላ ልሆን አልችልም» አለውና ዝቅ ብሎ
 ሰላምታ ሰጥቶት ወደ ቤቱ ራመድ አለ ። ከዚያም በኋላ ዞር ብሎ፤ «መሴ
 ከንቲባ..... በኔ ምትክ ሰው እስኪመደብ ድረስ አገልግሎቴን አላቋርጥም»
 ብሎ በጫሎ ልብ መሬቱን እየረገጠ ወጥቶ ሲሄድ መሴ ማድሌን ያስብ
 ጀመር ።

መጽሐፍ ሰባት

የሻማትየ ጉዳይ

— 1 —

ሙሴ ማድሌን ዣቬርን ባንጋገረበት ቀን፣ ከሰዓት በኋላ እንደወቅረው ፋንቲንን ሊጠይቃት ሄደ ። እሷን ከመጠየቁ በፊት ግን በሕክምናው ከፍል ከማያገለግሉት ሁለት ደናግል ነርሶች አንዷን አስጠራት ።

ነርሶቹ ሲስተር ፔርፔቱ እና ሲስተር ሲምፕሊስ ተብለው ይጠራሉ ። ሁለቱም የላዛሪስት ማህበር አባሎች ናቸው ።

ሲስተር ፔርፔቱ ከሚናቸውም የገጠር ሴት የማትለይ ነበረች ። ከባድ ሥራ ትወራለች ። መሐይም ብጤም ነች ። በበሽተኛ አያያዝ ረገድ የተመ ሰገነች አይደለችም ። በጣዕር ላይ ያለ በሽተኛን እንኳ ከማመናጨቅ ወደ ኋላ አትልም ። በሽተኛች መንፈሳቸውን ወደ እግዚአብሔር እንዲመልሱ ከመወቅወቅም አትመለስም ። ባጭሩ አሰልፏልና ግርድፍ ባህርይ ያላት ሴት ነች ።

ሲስተር ሲምፕሊስ ግን ከሷ ለየት ትላለች። ቅዱስ ሸንሳ ደ ፖል ስለ ደናግል ምግባር ያሰረፈውን ሁሉ ታሟላለች ። ሸንሳ ደ ፖል እንዲህ ብሏል ፤ «የደናግል ገዳም የሕመማንን ቤት መሆን አለበት ። ደናግሉ በኪ ራይ ቤት መኖር ይገባቸዋል ። ታዛዥና ትውት ፣ እንዲሁም ፈረሃ እግዚአብሔር ያደረገባቸው መሆን ይገባቸዋል...»

ሲስተር ሲምፕሊስ ወጣት የነበረችበት ጊዜ ያለ አይመስልም ። ወደ ፊትም የምታረጅ አትመስልም ። ዕድሜዋ ይኸን ያህል ነው ብሎ ለመናገር ያስቸግራል ። ጨዋ ፣ ጥብቅ ፣ ጥሩ አስተዳደግ ያላትና ከውሸት የራቀች ሴት ነች ። ለችግሮች አዛዥ ነች ፤ በንግግሯም ቁጥብ ።

ሲስተር ሲምፕሊስ ፋንቲንን ትወዳታለች ፤ ምናልባት በልዩ ጥሩ መሆኗን በመገንዘብ ። በጣም አድርጋም ታስታምማታለች ።

ሙሴ ማድሌን ወደ ፋንቲን ከፍል ከመግባቱ በፊት ጦርዱ ያንጋገራት ሲስተር ሲምፕሊስን ነበር ። ፋንቲንን የሚገባ የያዘቻት መሆኗን

በረዳም በይበልጥ እንድትንከባከባት ሊነግራት ነበር ያስጠራት ። ከዚያም በኋላ ገፍቶ ሐዱ ከፋንቲን ከፍል ውስጥ ገባ ። ያን ቀን ኃይለኛ ትኩሳት ይዟት ነበር ። «ልጄስን» ስትል ጠየቀችው ገና ስታየው ።

«በቅርብ ጊዜ ትመጣልሻለች» አላት ራገግ ብሎ ።

ሙሴ ማድሌን እንደትወረው ነበር ። ፋንቲን አዲስ ነገር አላየችበትም ። ይሁን እንጂ እንደሌላ ጊዜ እኩል ሰዓት ብቻ በመቆየት ፈንታ ያን ቀን አንድ ሰዓት ሙሉ ከሷ ጋር ቆየ ። በዚህ ምክንያት በጣም ደስ አላት ። ምን ጊዜም ቢሆን ከሱ ጋር መቆየት ያስደስታት ነበርና ።

ከዚያ በኋላ አንዳችም ነገር እንዳይጓደልባት የሚመለከታቸውን ሙሉ አስጠንቅቆ ፣ ወደ ማዘጋጃ ቤቱ ተመለሰና በጽ/ቤቱ ግድግዳ ላይ የተሰጠውን የፈረንሳይ አገር ካርታ በጥንቃቄ ይመለከት ገባ ። ካርታውን በጥንቃቄ ሲመለከትና ብጣሽ ወረቀት እውጥቶ አንዳንድ ቁጥሮችን ሲጓጃጅ እሐራው ያስተውለው ነበር ።

— 2 —

በከተማው ዳርቻ የሚኖር ፣ ፈረስና ኃሪ አከራይ የሆነ ማስተር እስከ ፍሌር የተባለ የቤልጂን ተወላጅ አለ ። ሙሴ ማድሌን ወደሱ ለመሄድ ተነስቶ ወጣ ። በመንገድ እያለ ከአንድ ካህን መኖሪያ ቤት ደረሰና ቆም አለ ። መኖሪያ ቤቱ መቆርቆርያ አለው ። ሙሴ ማድሌን መቆርቆርያውን ያዝ አድርጎ ወደላይ አነሳውና መልሶ ተወው ። ከዚያም በኋላ ፈጠን ባለ እርምጃ ተራመደና ከማስተር እስከፍሌር ቤት ደረሰ ። ማስተር እስከፍሌር የጋሪ ፅቃ ሲጠጋግን ነበር ።

«ጥሩ ፈረስ አለህ ማስተር እስከፍሌር!»

«ፈረሶቹ ሁሉ ጥሩ ናቸው ሙሴ ከንቲባ ወይንስ ሌላ ማስቲዎ ይሆን?»

«ማለቱ... በቀን 96 ኪሎ ሜትር ያህል ለመጓዝ የሚችል ፈረስ እየፈለግኩ ነኝ»

«በቀን 96 ኪሎ ሜትር...?»

«አዎ?»

«የጋሪ ፈረስ?»

«አዎ?»

«እና የጋሪውን ገዝ ከጨረሱ በኋላ ምን ያህል ጊዜ ለማረፍ ይችላል?»

— 165 —

«አስፈላጊ ከሆነ በማግሥቱ መልስ ገዝውን መጀመር ይኖርበታል።»
«በሐደበት መንገድ ነው የሚመለሰው?»
«አዎን።»
«እንደሰው ከሆነ እንደገና 96 ኪሎ ሜትር መጓዝ አለበት ማለት ነው።»

ሙሴ ማድሌን ቀደም ብሎ ቁጥር ያስፈረበትን ቁራጭ ወረቀት ከኪሶ አውጥቶ አሳየው። 5 : 6 : 8½ የሚል ቁጥር ተጽፎበት ነበር።

«አየህ..... በእውነቱ ከሆነ የመንገዱ ርቀት 93 ኪሎ ሜትር ተኩል ያህል ነው። ስለዚህ ባሙሉ ቁጥር 96 ኪሎ ሜትር ብንለው ይሻላል።»

«ሙሴ ከንቲባ.....» አለ የቤልጅጉ ተወላጅ፤ «የሚፈልጉት ዓይነት ፈረስ አለኝ። በመንገድ ሲያልፍ ሳያዩት የቀሩ አይመስለኝም። ነጭ ነው። እሳት የላሰ ፈረስ..... ከታችኛው ቡሎኔ የመጣ። የኮርቻ ፈረስ ሊያደርጉት ፈልገው ነበር..... ነገር ግን አልቻሉም። ገና ጀርባው ላይ ሲወጡበት ወር ቸቸን አንስቶ ይጥል፤ ይራገጥ፤ የተቀመጠበትን ሰውዬ አፈናጥሮ ይጥለው ጀመር። አመለኛ ነው በማለት ምንም ሊያዳደርጉት ሳይችሉ ቀሩ። ከዚያ በኋላ እኔ ገዛሁትና የጋሪ ፈረስ አደረግሁት። እሱም የፈለገው ይኸው ኖሯል! ታዲያ ምን ልበልዎት.....! ገራም ሆነ..... ፍዱም ገራም። ደሞም ፍጥነቱ እንዲህ አይምስልዎት። እንደነፋሱ ነው የሚበርር። ኮርቻ ሲነካው ግን አውሬ ነው የሚሆነው።»

«እና ገዝውን ይችላል ትላለህ?»

«ዘጠና ስድስቱን ኪሎ ሜትር.....? ሙሉውን መንገድ በሶምሶማ ይፈጽመዋል። ስምንት ሰዓት እንኳ የሚፈጅበት አይመስለኝም። ነገር ግን አንዳንድ ሁኔታዎች መሟላት አለባቸው።»

«ምንድናቸው ሁኔታዎቹ?»

«ከሁሉም በፊት ፈረሱን እንዲያሳርፉት ያሻል። የመንገዱን አጋማሽ ከሐዱ በኋላ ለማማሽ ሰዓት ያህል ያሳርፉት። መኖም እንዲሰጠው ያደርጉ..... አጃ። አጃውን በሚበላበት ጊዜ ሰው እንዲኖር ያሻል። አለዚያ በሚያርፉበት ሆቴል የሚገኘው የፈረስ ጠባቂ አጃውን ይወስድበታል። ይኸንን የምላው በሆቴል ቤት ያሉ የፈረስ ጠባቂዎች ለፈረሶች የሚሰጠውን አጃ ወስደው መጠጥ እንደሚጠምቁበት ስለማውቅ ነው።»

«ለዚህ ግድ የለህም። ጠባቂ አደርጋለሁ።»

«ጋሪው ለሙሴ ከንቲባ ነው ለመሆኑ?»

«አዎን።»

«ሙሴ ከንቲባ..... ጋሪ መንዳት ይችላሉ?»

«አዎን።»

«እንደሰው ከሆነ ሙሴ ከንቲባ የሚጓዙት ብቻዎን ነው? ፈረሱም ሸክም እንዳይበዛበት ሻንጣ አይጭኑበትም?»

«ብቻዬን ነው የምንዘው» ሻግጣም አልይዝም ጽፎ

«ብቻዎን የሚጓዙ ከሆነ ለፈረሱ የሚሰጠውን አጃ ፈረስ ጠባቂው ጦርቆ እንዳይወሰድበት እርሶ ራስዎ ይጠባበቁታል ማለት ነውን»

«አዎን» እኔ ራሴ አጠባበቅዋለሁ ጽፎ

«እንግዲያው ለፈረሱና ለጋራው በቀን 30 ፍራንክ ኪራይ ይከፍሉኛል ጽፎ በጉዞ ቀን ብቻ ሳይሆን በዕረፍት ቀንም ቢሆን ይህ ኪራይ የማይቀር ነው ጽፎ ለፈረሱ የሚወጣው የመኖሪያ ሂሳብም የእርሶ ላይ ይታሰባል ጽፎ»

ሙሴ ማድሌን ሦስት ናፖሌዎን ማለትም 60 ፍራንክ ከኪራሱ አውጥቶ ጠረጴዛው ላይ አኖረለትና «ይኸው የሁለት ቀን ሂሳብ በቅድሚያ» አለው ጽፎ

«ሱላም ነገር አለ ሙሴ ከንቲባ..... ተራው ጋራ ፈረሱን ሊያደክመው ይችላል ጽፎ በሌዚህ አንስ ባለ ልዩ ጋራ እንዲጓዙ ይስማሙልኝ ጽፎ»

«እስማማለሁ» ጽፎ

«በጣም ቀለል ያለ ጋራ አለኝ» ነገር ግን ከላይ ከለላ የለውም ጽፎ

«ለሱ ግድ የለህም» ጽፎ

«በዚህ በክረምት ወራት..... በጣም ይበርጃልኮ.....! ደግሞ ዝናብ ሊጥል ይችላል ሙሴ ከንቲባ ጽፎ»

ሙሴ ማድሌን ዝም ብሎት ቆየና ፤ «ፈረሱና ጋራው ከሱሊቱ በአስር ሰዓት ተኩል ከቤቱ በራፍ እንዲደርሱልኝ አፈልጋለሁ» አለው ጽፎ

«እንዴታ ሙሴ ከንቲባ!» ብለውት ጠረጴዛውን በአውራ ጣቱ ፈተግ ፤ ፈተግ አያረገና «ለመሆኑ ወደት ለመሄድ አስቡ.....! አልነገሩኝምኮ!» አለው ጽፎ

ጥያቄው በአእምሮው ውስጥ ሲገላለ ቆይቶ ነበር ጽፎ ነገር ግን ሳይጠ ይቀው ለምን እንደቆየ እሱ ራሱ አላወቀም ጽፎ

ሙሴ ማድሌን መልስ በመስጠት ፈንታ «የፈረሱን ወርቆች ብርቱ ናቸው ለመሆኑ!» ሲል ጠየቀው ጽፎ

«ብርቱ ናቸው ሙሴ ከንቲባ ጽፎ መንገዱ ቁልቁለት ያለበት ከሆነ ቁል ቁለቱን ሲወርዱ የፈረሱን መሳሊያ ወደኋላ ያዝ ያድርጉት» አለውና ሊያ ወጣጣው አስቦ ፤ «መንገዱ ቁልቁለት ይበዛበታል ለመሆኑ!» አለው ጽፎ

አሁንም ቢሆን ለጥያቄው መልስ አልሰጠውም። «ከሌሊት በአስር ሰዓት ተኩል መቃጠራችንን እንዳትዘነጋ» አለውና ተሰናብቶት ወጣ።

የቤልጁጉ ተወላጅ አፉን ከፍቶ ቀረ።

«ማድሌን ከሐደ ከሁለት ወይም ከሦስት ደቂቃ በኋላ በፋ እንደገና ተከፈተ። «ማድሌን ራሱ ነበር። ፊቱ በሃሳብ የተዋጠ መስጋል። «መሬት እስከፍሎር..... የምታከራየኝ ፈረስና ጋራ በአንድ ላይ ስንት የሚያወጡ ይመስልሃል?» አለው።

«ምንው.....? ሊገዙኝ አስቡ እንዴ?»

«ልገዛህ አስቤ ሳይሆን ዋስትና ልሰጥህ ፈልጌ ነው። የፈረሱንና የጋራውን ዋጋ በዋስትና መልክ በትድሚያ ልክፈልህና ፈረሱንና ጋራውን መልሼ ሳስረክብህ ገንዘቡን ትመልስልኛለህ። እና በግምት ስንት የሚያወጡ ይመስልሃል?»

«አምስት መቶ ፍራንክ መሬት ከጎቲባ።»

«እንግዲያውስ ይኸውልህ» ብሎ ሂሳቡን በጠረጴዛው ላይ አኖረለትና ወጥቶ ሐደ። ከዚያ በኋላ አልተመለሰም።

ማስተር እስከፍሎር አንድ ሺህ ፍራንክ ስላልጠየቀው ተቆጮ። ይሁን እንጂ ፈረሱና ጋራው ከሦስት መቶ ፍራንክ በላይ የሚያወጡ አልነበሩም።

የቤልጁጉ ተወላጅ ባለቤቱን ጠርቶ ይወያዩ ጀመር።

«መሬት ከጎቲባ ወዴት ለመሐድ ያሰቡ ይመስልሃል?» አላት።

«ወደ ፓሪስ መሆን አለበት» አለችው።

«አይመስለኝም!» አላት

መሬት ማድሌን ቁጥር ያስፈረበትን ወረቀት ከአሳት ማንደጁ ላይ ባለው መደርደሪያ ረስቶት ሐደ ነበር። «5, 6, እና 8½» የሚለውን ቁጥር አነበበና «እነዚህ የሚረፈዱ ቦታዎች መሆን አለባቸው» ብሎ ፊቱንም ወደ ሚስቱ መልሶ፤ «ደርቢበታለሁ!» አላት።

«ምን?»

«ከዚህ እስከ ሂዘደ 5 ሊግ (24 ኪሎ ሜትር)፤ ከሂዘደ እስከ ሴን ፖል 6 ሊግ (28.8 ኪሎ ሜትር)፤ ከሴን ፖል እስከ አራ 8.5 ሊግ (40.8 ኪሎ ሜትር) ነው። ስለዚህ መሬት ከጎቲባ የሚሄዱት ወደ አራ መሆን አለበት።»

እነሱ ይህንን በሚወያዩበት ወቅት መሬት ማድሌን በሰበካው ካህን መኖሪያ ቤት በኩል ማለፉን ትቶ በረጅም መንገድ ተጉዞ ከቤቱ ደረሰ።

ደረጃውን ወጥቶ ከክፍሉ ውስጥ ገባና በሩን ቆልፎ ቁጭ አለ ። በጊዜ ለመ ተኝት አስቧል ።

በፋብሪካው በተላላኪነት ፡ በማድሌንም ቤት በግርድና የምታገለግ ለው አሮጊት ሴት ጌታዋ የክፍሉን መብራት ከምሽቱ በሁለት ሰዓት ተኩል እንዳጠፋው ልብ ሳትል አልቀረችም ። የፋብሪካው ገንዘብ ያዥም ወደዚያው ሲመጣ ይህንኑ ነገረችውና «መሴ ከንቲባ ታምመው ይሆን እንዴ? አመለካከታቸውን አልወደድኩትም» አለችው ።

የገንዘብ ያገዩ ክፍል ከማድሌን ክፍል ሥር ይገኛል ። ገንዘብ ያገዩ አሮጊቷ ገረድ የነገረችውን ችላ ብሎ ወዲያውኑ ወደ ክፍሉ ገብቶ ተኝ ። እኩል ሌሊት ሲሆን ደንግጦ ከእንቅልፉ ነቃ ። ከላይኛው ክፍል በኩል ድምጽ የሰማ መሰለውና ዝም ብሎ ያዳምጥ ገባ ። በእርግጥም በላይኛው ክፍል ከወዲያ ወዲህ ፣ ከወዲህ ወዲያ የሚረማመድ የሰው ኮቴ ነበር ። መሴ ማድሌን መሆኑ ገባው ። በተለምዶ መሴ ማድሌን ጠዋት በሚነሳበት ወቅት ካልሆነ በስተቀር የዚህ ዓይነት ድምጽ አያሰማ ስለነበረ ነገሩ ለገንዘብ ያገዩ እንግዳ ሆነበት። ከትንሽ ጊዜም በኋላ ቁም ሳጥን ሲከፈትና ሲዘጋ ሰማ ። ቀጥሎም የሚንፏቸው መቀመጫ ድምጽ የሰማ መሰለው ። ይህ ድምጽ ጋብ ሲል የኮቴው ድምጽ እንደገና ይሰማ ጀመር ። ገንዘብ ያገዩ ተነስቶ አልጋው ላይ ቁጭ አለ ። ከማድሌን ክፍል በኩል የበራ መብራት መኖሩን በሱ መስኮት በኩል ባለው የመብራት ጨረር ለማወቅ ሾለ ። ጨረሩ እንደሻማ ሳይሆን እንደሚነድ እሳት ተውለበለበ ። የማድሌን ክፍል መስኮት መከፈቱን ሲያስተውል በዚያ በራድ ሰዓት የመስኮቱ መከፈት ሳያስገርመው አልቀረም ። ገንዘብ ያገዩ እንደገና ተኝቶ እንቅልፍ አሸለ በው ። ከአንድ ወይም ከሁለት ሰዓት በኋላ መልሶ ሲነቃ እርምጃው አሁንም ከወዲህ ወዲያ ፣ ከወዲያ ወዲህ ሲል ሰማው ።

ያን ቀን ሌሊት መሴ ማድሌን! ላይ ምን ደርሶባት የሯል?

— 3 —

መሴ ማድሌን ገንን ቫልገ መሆኑን አንባቢው እስካሁን ድረስ ሳይገንዘብ አልቀረም ። እና በአእምሮው ውስጥ ምን ሲካሄድ ነበር? የሰው አእምሮ ወይም ህሊናው በጣም የተወሳሰበ ፣ በጣም የሚያስደኔቅ ፣ እና በጣም ምስጢራዊ ከመሆኑም በላይ ሰፋቱ ከባህር ይበልጣል ።

የማድሌን ወይም የገንን ቫልገ ሕሊና በፍልሚያ ላይ ነበር ። ገንን ቫልገ የትንሹን-ግርጌ ገንዘብ ከቀማው በኋላ ታላቅ ጸጸት እንዳደረበትና ከዚህም የተነሳ መለወጡን ከዚህ ቀደም አይተናል ። ኦቡን ሚሪዬል በመከሩት ዓይነት ባህርዩና ምግባሩ መሉ በመሉ ተለውጠው ነበር ።

— 170 —

ከዚያ በኋላ ማንነቱን ሰውሮ ለመኖር ቻለ ። መንፈሱንም ወደ እግዚአብሔር አዞረ ። የሕይወቱ ዓላማም በእነዚህ ሁለት ነጥቦች ላይ የተመሰረተ ነበር ፤ ሰዎችን መሸሸና እግዚአብሔርን መጠጋት ። ይሁን እንጂ እነዚህ ሁለት ዓላማዎች የሚጋጩበት ጊዜ ነበር ። በተለይም ዣቬር ከማድሌን ቢሮ ጉብዩ ስለ ዣን ቫልዣ ማውራት ከጀመረበት ቅጽበት ወዲህ ሁለቱ ሀሳቦች በማድሌን አእምሮ ውስጥ ይፋለሙ ነበር ። ዣቬር የነገረውን በነገረው ጊዜ ማድሌን ሮጦ ሔዶ ራሱን ለማጋለጥና አሳልፎ ለመስጠት ፣ ሻማትየን ለማስፈታትና በእሱ ፈንታ እንዲታወር ለማድረግ አሰበ ። ይሁን እንጂ ይህ ሀሳብ የሚያስቃየው ሆነበት ።

ያን ቀን ከውጭ ጸጥታ ነግሶበት ፣ ከውስጥ ግን ማዕበል ተነስቶበት ሞለ ። በአእምሮው ውስጥ ብዙ ሃሳቦች ምስቅልቅል ብለው ታዩት ። አንዳችም ነገር በጉልህ አልታይ አለው ።

ከዚያ በኋላ ፋንቲንን ለመጠየቅ ሔዶ ጉብኝቱን ከተለመደው ጊዜ በላይ አራዘመው ። «ምናልባት ጉዞ ማድረግ ይኖርብኛል... ወደ አራ እሔድ ይሆናል... ከዚያ ሔጄ የክሱን ሁኔታ ብመሰከት አንዳችም ጉዳት ሲያስከትልብኝ አይችልም... እኔን የሚያስጠረጥረኝ ነገር የለም...» ሲልም አስቦ ነበር ። ለዚህም ብሎ ነበር ፈረስና ጋሪ ለመከራየት እስኪጮሩ ሌር ዘንድ የሔደው ።

ከዚያ ተመልሶ ወደክፍሉ ከገባ በኋላ በፋን ቅርቅሮ ከራሱ ጋር ሲሟገት ቆየ ። መንፈሱ ጭንቀት ላይ ነበር ። «በምን ሁኔታ ላይ ነው ያለሁት? በሕልም ዓለም ወይንስ በውን? ዣቬርን በእርግጥ አየሁት? እንዲያ የተናገረኝ እሱ ኖሯል? ሻማትየን የተባለውስ ሰውዬ ማን ነው? ይህ ጉዳይ በውስጡ ምን አለበት? መጨረሻውስ ምን ይሆን? ምን ማድረግ ይገባኛል...?» እያለ ራሱን በራሱ ጠየቀ ። ውስጣዊ ጭንቀት ያዘው ። አንጎሉ ፈላበት ። ወደ መስኮቱ ሔዶ ወግግ አድርጎ ከፈተው ። ወደ ወንበሩም ተመልሶ ቁጭ አለ ።

በዚህ ሁኔታ አንድ ሰዓት ያህል ጊዜ አሳለፈ ። ከዚያም በኋላ የሚያስበው ነገር ቀስ በቀስ ቅርጽ እየያዘለት ፤ የቀን ሕልሙም እየገባለት ሔደ ።

የአእምሮው ብርሃን እየበራሰተ ሔደና እንዲህ ሲል አሰበ ፤ «ከባድ ሥራ የሚሠራበት ወህኒ ቤት ይጠብቀኛል... ከትንሹ ዣቬር የቀማሁት ገንዘብ ነው ወደዚያ የሚያመራኝ... ወህኒ ቤቱ የማይቀርልኝ ነገር ነው... በምንም ሁኔታ ላስወግደው አይቻለኝም... ብቻ... ብቻ... (ዚህ በአሁን ሰዓት በፊ ፈንታ ሌላ ሰው ተይዟል... ሻማትየን የተባለው ያልታደለ ሰውዬ... ስለዚህ ለጊዜው የሚያስፈራኝ ነገር የለም...»

ይህንን ሲያስብ ላለ ሕሊናው ተናወጠበት ። «ምንድር ነው ያሰፈራኝ?» አለ ራሱ ለራሱ ፤ «እኔን ምን አገባኝ? አንዳችም የሚያስጋኝ ነገር

የለም ። ከአሁን ወዲያ አንዳችም የሚያስጨንቀኝ ነገር ሊኖር አይችልም ። በእርግጥ ሊያጋልጠኝ የሚችል አንድ መንገድ ብቻ ነበር ። አሁን ግን ያ መንገድ ተዘግቷል ። ሊያጋልጠኝ የሚችል ገፍቼ ብቻ ነበር ። በጥርጣሬ ሲከታተለኝ የቆየው እሱ ነው ። ወይ የእግዚአብሔር ሥራ! ሊያጋልጠኝኩ ነበር ። ነገር ግን በአሁኑ ወቅት ገፍቼ መንገዱን ስቷል ። መላ መንፈሱ ያለው በዚያኛው ሰውየላይ ነው ። እሱ እንደሚያስበው ገን ቫልገማላት የተያዘው ሻማትየ እንጂ እኔ አይደለሁም ። ከአሁን ወዲያ በሰላም እኖራለሁ ። በጥርጣሬ አይከታተለኝም ። ማን ያውቃል! ገፍቼ ከተማውን ለቅቆ ይሄድም ይሆናል ። ይህ ሁሉ የሆነው እኔ በፈጠርሁት ዘዴ አይደለም ። እኔ ከነገሩ ፍጹም ንጹህ ነኝ ። ይህ ሁሉ የሆነው በእግዚአብሔር ፈቃድ ነው ። ታዲያ ከእግዚአብሔር ፈቃድ ውጭ ማድረግ የሚኖርብኝ ነገር ይኖር ይሆን? እንዴት ሊኖር ይችላል? ብቻ። ደስ አልልህ አለኝ ። ለምን? ከዚህ በላይ ምን እሻለሁ? አንዳችም የሚያሳስበኝ ነገር የለም ። ድሮውንም በሆን እንዳልጋለጥ ነበር የምፈራው ። ሕልሜ ፣ ተስፋዬ ፣ ምኞቴ እውን ሆነልኝ ። አልተጋለጥሁም ። ይህም የእግዚአብሔር ፈቃድ ነው ። ከእግዚአብሔር ፈቃድ ውጭ ምንም ለማድረግ አልችልም ። ነገር ግን እግዚአብሔር ይህንን ሰምን ፈቀደ? እግዚአብሔር ይህንን የፈቀደው የጀመርኩትን ሥራ እንድቀጥል መሆኑ አሰበኝ ። ደግ ሥራ እንድሠራ ለሌሎች ሰዎች አብነት እንድሆን በመጸጸቱ ምክንያት ደስ ብሎኝ እንድኖር።

«አረ ለመሆኑ ቅድም ወደ ካህኑ ቤት ለመግባትና ለማክራቸው ፈልጌላለሁ ከዚያ እንዳልገባ ያገደኝ ምን ኖሯል? ባማክራቸው ኖሮ 'ጎዳዩ አልቋል። የሆነው ይሁን። እግዚአብሔር የፈቀደውን ያድርግ።' ባለኝ ነበር ።»

በሕሊናው ውስጥ ይህ ሁሉ ሲካሄድ ቆየ ። ከዚያም በኋላ ከወንበሩ ተነስቶ ከወዲያ ወዲህ ፣ ከወዲህ ወዲያ ይረማመድ ጀመር ። «ከዚህ በላይ ማሰላሰል አያስፈልገኝም ። ሃሳቤን ቆርጫለሁ» ሲል አሰበ ። ነገር ግን ደስ ደስ አልልህ አለው ።

የባህር ውሃ ወደ ጠረፍ እንዳይሄድ ለማገድ እንደማይቻል ሁሉ ሃሳብም ወደ አእምሮ እንዳይመጣ ለማገድ አይቻልም ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ማድሌን እንደገና ያስብ ያሰላስል ጀመር ። ቀደም ብሎ ያሰበውና የወሰነው ሁሉ አስፈራው ። በስህተት የተያዘውን ሰው አይቶ ዝም ማለት የማይዋጥ ለት ሆነ ። ግብዝነትና ወራዳነት ሆኖ ታየው ። «ዓማላዬ ተፈጽሟል ስል ምን ማለቴ ነው?» ሲል ራሱን ጠየቀ ። «ዓላማ በእርግጥ አለኝ ። ነገር ግን ያ ዓላማዬ ምንድነው? እውነተኛ ስሜን መሰወር? ፖሊሶችን ማታለል? እስከ ዛሬ ያደረግሁት ሁሉ ለዚህ መናኛ ዓላማ ኖሯል? ከዚህ የበለጠና የተከበረ ዓላማ የለኝም? ዓላማዬ አካሌን ለማዳን ኖሯል ወይንስ ነፍሴን? እውነተኛና የሰው ለመሆን አልነበረም ሃሳቤ? አቡነ ሚሪዬል የመከሩኝን ይኸው አልነበረም? የድሮውን ክፉ ሥራዬን እንድረሳው አልነበረም? ወይ ፈጣሪዬ! እንደገና ወደጥንቱ ክፉ ሥራዬ ልመለስ? እንደገና ሌባ ልሆን? ያውም የሌላውን ሰው ሕይወት ፣ የሌላውን ሰው ሰላም ፣ የሌላውን ሰው

ሕልውና ልሰርት? ይህ ታዲያ ወደ ነፍሰ ገዳይነት ማምራትም አይደል?
በሌላ ሰው ላይ የሞራል ግድያ መፈጸምም አይደል? ሌላውን ሰው ወደ
ወህኒ ቤት፣ ወደባርነት ሥራ መጨመሪያም አይደል?»

ሁኔታውን በሌላ በኩል ሲመረምረው ራሱን አጋልጦ መስጠትና
ያንን ሰውዬ ማናን፣ በጥንት ስሙ መጠራቱ፣ የቀድሞ እስረኛ ገን ሻልገ
መባሉ እንደ ሕይወት ትንሳዔ ይቆጥረው ጀመር። ይህንን ቢያደርግ ካደ
ረበት የሕሊና ወቀሳ ነጻ እንደሚሆን ተገነዘበ። በሰዎች ዓይን ውድቀት
ቢመስልም ከውድቀት ነጻ መሆን ሆኖ ታየው። «ይህንን ማድ
ረግ አለብኝ» ሲል አሰበ፤ «ይህንን ካላደረግሁ ከዚህ ቀደም የሠራሁት
በጎ ሥራ ሁሉ ውድቅ ይሆናል። ጸጸቱ ሁሉ ዋጋ አይኖረውም።»

አቡነ ከፊቱ ቁመው አተኩረው የሚመለከቱት መሰለው። «ወደ አራ
ሐጂ በስህተት ገን ሻልገ ነው ተብሎ የተያዘውን ሰው ማስለቀቅ፣ ራሱ
ንም አጋልጦ መስጠት አለብኝ» ሲል አሰበ፤ «ይህንን ማድረግ ታላቅ
መስዋዕትነት፣ ታላቅ ድልና የመጨረሻ እርምጃ ነው። እና ሃሳቤን መቁ
ረጥ፣ ግዳጄን መፈጸም አለብኝ።»

ይህንን የተናገረው ሙክ ብሎ ነበር፤ ሳይገነዘበው። ከዚያም በኋላ
የሂሳብ መዛግብቱን አንስቶ ይመረምር ጀመር። በጥቃቅንና መክፈል
ባቃታቸው ነጋዴዎች ላይ የነበረውን ሂሳብ የሚያመለክቱትን ወረቀቶች
ቀዳድዶ እሳት ውስጥ ጨመራቸው። ቀጥሎም አንድ ደብዳቤ ጽፎ አምቦ
ሉክ ውስጥ ጨመረውና አምቦሉ ላይ «ለሙሴ ሳፊት፣ ባንክኛ፣ እርጅ
ጉዳና፣ ፓሪስ» የሚል ጽሑፍ አስፈረበት። ቀጥሎም ከጠረጴዛው ኪስ
አንድ ቦርሳ አወጣ። ቦርሳው ውስጥ ብዙ ገንዘብና በዚያው ዓመት ለምርጫ
የተገለገለበት የመታወቂያ ወረቀት ነበረበት።

ይህንን ሁሉ ሲያደርግ ያየው ሰው ቢኖር ኖሮ በአእምሮው ወ ስጥ
ምን ሃሳብ እንደያ። ለማወቅ ባልቻለም ነበር። አልፎ አልፎ ከነፈሩ ይን
ቀሳቀሳል። አንዳንድ ጊዜም አንገቱን አቅንቶ ወደ ግድግዳው ይመለከታል፤
ግድግዳውን የሚጠይቀው ጥያቄ እንዳለው ሁሉ።

ለሳፊት የጻፈውን ደብዳቤና የገንዘብ ቦርሳውን ኪሱ ውስጥ ጨመራ
ቸው። ከዚያም በኋላ ከወዲያ ወዲህ፣ ከወዲህ ወዲያ መረማመዱን ቀጠለ።

ሃሳቡን ከዋናው ዓላማው ንቅንቅ አላደረገውም። ግዴታው ምን እን
ደሆነ በግልጽ ታየው። «ሐድ! ስምህ ማን እንደሆነ ተናገር! ራስህን አጋ
ልጥ!» የሚል ድምጽ የሰማ መሰለው።

እንደገና የታወቀት ትኩሳት ያዘው። በሺ የሚቆጠሩ ሃሳቦች በአእም
ሮው ውስጥ ተመላለሱበት። «ምናልባት ጉዳዩን አክብረኝ አይቼው ይሆን?»
ሲል ማሰባሰቡን ቀጠለ፤ «ይህ ሻማቲየ የተባለው ሰው ደስ የሚል
አይደለም። በስርቆት ወንጀል ምክንያት ነው የተያዘው። ይዞ ሰው

በእርግጥም ጥቂት ቱሩዎች ሰርቆ ከሆነ አንድ ወር ይታሰር ይሆናል ። ይኸ እኮ ከባድ ወንጀል አይደለም ። ደሞስ ማን ያውቃል? እስከነሐ ካቲው የሰርቆት ወንጀል አልፈደመም ይሆናል ። ስለመስረቁ ማስረጃ መቻቻ ቀረበበት ። ይኸኔ የያዙት ዣን ቫልገር ነው በማለት ብቻ ሊሆን ይችላል።»

ቀጠለ ማሰላሰሉን ፤ «ራሴን አጋልጬ ብስጥ አስተያየት ያደር ጉልኝ ይሆናል ። ባለፉት ሰባት ዓመታት ውስጥ በጎ ሕይወት ስለ ኖርኩና ለወረዳውም ደግ ሥራ ስለሠራሁ ይህንን በማየት ምህረት ያደር ጉልኝ ይሆናል»

ዣን ቫልገር እንዲሁ ራሱን ሲያስጨንቅ ሳለ ሌሊቱ ስድስት ሰዓት ሆኖ የቤተክርስቲያኑና የማዘጋጃ ቤቱ ደወሎቻ ተደወሉ። በዚህ ጊዜ ብርዱ ተሰማውና እሳት አቀጣጠለ ። መስኮቱን የመዝጋት ሃሳብ ግን ከአእምሮው ውስጥ ሳይገር ቀረ ።

«ምን ሳስብ ነበርኩ?» ሲሮ ራሱን የራሱ ጠየቀ ፤ «አዎን..... አሁን ትዝ አለኝ ። ራሴን አጋልጬ ስለመስጠት ሳስብ ነበርኩ ። ብቻ እራሴን አጋልጬ ብስጥ ፋንቲንን ምን ይውጣት? እስካሁን ድረስ ስለራሴ እንጂ ስለሌሎች ሳሳስብ ቀርቻለሁ ። ይህም ራስ ወዳድነት እንጂ ሌላ ሊባል አይችልም ። ለመሆኑ ስለሌሎች ሳሳስብ ለምን ቀረሁ? ቅድስና ማለት ስለሌሎች ማሰብ ነው ። ስለሆነም ጉዳዩን በይበልጥ መመርመር ይገባኛል ። ራሴን አጋልጬ ብስጥና ታስራ ከባድ ሥራ እንድሠራ ቢፈረድብኝ በሌሎች ላይ ምን ዓይነት ውጤት ያስከትላል? ያቋቋምኳቸው ፋብሪካዎች ምን ይሆናሉ? ወራተኞቹስ? በእኔ ሥር የሚተዳደሩ ችግሮቻቸውስ? ፋንቲንስ? በእነዚህ ሁሉ ሰዎች ላይ ጉዳት ሳይደርስ ይቀራል? እኔ ከታሰርኩ ፋብሪካዎቹ ይዘጋሉ ። ፋብሪካዎቹ ከተዘጉም ወራተኞቹም በሥራቸው ላይ አይኖሩም ። የማስተዳደራቸው ችግሮቻቸው ራዳት አልባ ሆነው መቅረታቸው ነው ። በተለይ ፋንቲን ምን ይውጣት? ልጅዋ ኮዜትስ.....?»

ይህንን ካለ በኋላ የተጠራጠረ መስሎ ቆየና ማንብነቡን ቀጠለ ፤ «ራሴን አሳልፌ ካልሰጠሁ ሥራዬን እቀጥላለሁ ። በአስር ዓመት ውስጥ አስር ሚሊዮን ፍራንክ ገቢ ለማስገኘት ይቻለኛል። ገንዘቡን ለአገሩ ጥቅም አውልዋለሁ ። ስራሴ ምንም አይኖረኝም ። ገንዘብ ለኔ ምኔ ነው! ገንዘብ ለማፍራት የምፈልገው ስራሴ ጥቅም አስቤ አይደለም ። እና ሳልታሰር ብቀር የሕዝቡ ብልጽግና እያደገ ይሄዳል ። እንደስትሪዎች ይስፋፋሉ ። ፋብሪካዎችና ሰቆች በእጥፍ ያድጋሉ ። በመቶና በሺ የሚቆጠሩ ቤተሰቦች ተደስተው ይኖራሉ ። ድህነት ያከትማል ። ድህነት ሲያከትምም መከራ ፣ ዝመት ፣ ቨርመጥና ፣ ሰርቆት ፣ ነፍስ ግድያ ፣ እነዚህ ሁሉ አብረው ያከትማሉ ። ስለሆነም ስለሌሎች በማሰብ ፈንታ ስለራሴ ብቻ ማሰብ ስህተት ነው ።»

እንደገና ተነስቶ ይረማመድ ጀመር። በልቡም ደስ ያለው መሰለ ። «አዎን.....» አለ ፤ «ትክክለኛው መንገድ ይህ ነው ። ለችግሩ መፍትሔ

አግኝቼለታለሁ ። ሃሳቤን ቆርጫለሁ ። ከአሁን ወዲያ የሆነው ይሁን ።
ማመንታት የለብኝም ። ወደኋላም አልልም ። ይኸውም ለራሴ ጥቅም
ሳይሆን ለሌሎች ጥቅም በማሰብ ነው ። እኔ ማድሌን እንጂ ገን ሻልገዛ አይ
ደለሁም ። ገን ሻልገዛን አላውቀውም ።»

ከእሳት ማንደጃው በላይ አንድ ትንሽ መስታወት ግድግዳው ላይ
ነበር ። ራቱን በዚያ ውስጥ ተመለከተና «ሃሳቤን በመቁረጫ እጩይታ አግ
ኝታለሁ ። ሌላ ሰው የሆነኩ መስሎ ተሰማኝ» አለ ። ራሱ ለራሱ ።

ጥቂት ራመድ አለና ቆም አለ ። «አዎ..... ባደረጉሁት ቁርጥ ሃሳብ
ምክንያት ለሚደርሰው ማንኛውም ነገር ደንታ እንዲኖረኝ አይገባኝም ።
በእርግጥ ከገን ሻልገዛ ጋር የሚያቆራኝኝ ክር አሁንም አለ ። ክሩ መበ
ጠስ አለብኝ ። በዚህ ክፍል ውስጥ እንኳ የሚያጋልጡኝ ነገሮች አሉ ። እነ
ዚህ ቁሳቁሶች መጥፋት አለባቸው» አለ ።

በክፍሉ ግድግዳ ላይ በዚያ መኖሩ በተላሉ የማይታወቅ አንድ ቁም
ሳጥን ቢጤ ነበር ። ማድሌን ከኪሱ ቁልፍ አውጥቶ ቁም ሳጥኑን ከፈተው ።
በውስጡ በትኩረት ነበሩበት ። — ሰማያዊ ኮት ፣ አሮጌ ስሪ ፣ የጉዞ ከረ
ጤት ፣ በሁለቱም ሚኒ የብረት ቀለበት ያለበት ቆመጥ ። ቤጥቅምት ወር
1815 ዓ. ም. ገን ሻልገዛ በዴ ከተማ ባለፈበት ወቅት ያየው ማንኛውም
ሰው እነዚህን ልብሶች ለይቶ ባወቃቸው ነበር ።

የብር መቅረቢቹን ለማስታወሻነት አስቀምጧቸው እንደነበረ ሁሉ
እነዚህንም አሮጌ ልብሶች ደብቆ አስቀምጧቸው ነበር ።

የሚያየው ሰው እንዳለ ሁሉ ደንገጥ ብሎ ወደ በሩ ተመለከተና አሮ
ጌዎቹን ልብሶች ፣ ቆመጡን እና የጉዞ ከረጤቱን ስብስቦ እሳቱ ውስጥ ወረ
ወራቸው ።

ከጥቂት ሰከንዶች በኋላ እሳቱ ቦግ ብሎ ስለነደደ ክፍሉና ከክፍሉ
ባሻገር የነበረው ግድግዳ በኃይል በሩ ። ቆመጡ በእሳቱ ኃይል ነድዶ ሲሰ
ነጣጠቅ የእሳት ፍንጣቂ ዘልሎ እየተነሳ በክፍሉ መሐከል ይዘራ ጀመር ።

የጉዞ ከረጤቱና በውስጡ የነበሩት አሮጌ ጨርቆች ነድደው ወደ
አመድነት ሲለወጡ በአመዱ ውስጥ የሚበረቀረቅ ነገር ታየ ። ሳንቲም
ነበር ። ከትንሹ ዠርፌ የቀማውና የአርባ ሱ ዋጋ ያለው ሳንቲም ።

ማድሌን እሳቱን በመመልከት ራንታ መረማመዱን ቀጠለ ። ሲረማ
መድም ሳለ ዓይኖቹ በመቅረቢቹ ላይ አረፉ ። «ቆይ.....! ቆይ.....!» አለ ራሱ
ለራሱ ፤ «እነሱም ገን ሻልገዛን የሚያስታውሱኝ ስለሆኑ መታጠል አለባ
ቸው ።»

መቅረቢቹን እንስቶ ያዛቸው ። ጠምዝቦ ቅርጻቸውን ለመለወጥ የሚ
ችል ያህል በቂ እሳት ነበር ። ጐንበስ ብሎ እሳቱን ጐለጐለው ፣ በአንደኛው
መቅረቢ ። ከዚያም በኋላ ሁለቱንም መቅረቢቹ እሳቱ ውስጥ ወረወራቸው ።

ልክ በዚህ ሰዓት «ገናን ቫልገገ ገናን ቫልገገ» የሚል ውስጣዊ ድምጽ ሰማ «እገሩ ቆመ = ፈራ =

«አምን! ጨርሰው!» አለው ውስጣዊው ድምጽ ፤ «ያስብከውን ፈጽሞ = መቅረቦቹን አጥፋቸው = አቡኑን እርሳቸው = ሁሉንም እርሳ = ሻማትየንም አጥፋው = አምን = ውሳኔህን ወስደሃል = ከአሁን ወዲያ ሁሉም አልቋል፤ ደቅቋል = ሻማትየ ግን በአንተ ስም ከመጠራቱ በስተቀር ሌላ ጥፋት አላጠፋም ይሆናል ፤ በአንተ ስም መጠራቱ ያስወነጅልኳል ፤ በአንተ ፈንታ ነው የተያዘው ፤ ተፈርዶበት የመከራ ኑሮ መኖሩ አይቀርም ፤ መልካም ነው! አንተ ግን የተከበርህ ሆነህ ኑሮ መሰሉ ከንቲባ = ከተማውን አበልጽግ = ድሆችን መግብ = የሙት ልጆችን አሳድግ ፤ ተደንቀህ ፤ ተክብረህ ኑሮ = ሆኖም አንተ ተደሰተህ በምትኖርበት ጊዜ በአንተ ፈንታ የተያዘው ሰውዬ በስቃይና በመከራ ይኖራል ፤ የአንተን ክፉ ስም ይሸከማል ፤ በአንተም ፈንታ በሰንሰለት ይታወራል = አም.....! ውጤቱ ይህ ነው የሚሆነው አንተ መከረኛ!»

ለቡ በግንባሩ ይፈስ ጀመር = መቅረቦቹንም በድጋሚ ተመለከታቸው ፤ ውስጣዊ ድምጹም ጨካኝነቱን ቀጠለ ፤ «ገናን ቫልገገ... የሚያምግ ሙህ በርካታ ድምጾች ይኖራሉ ፤ የሚረግምህ ግን እንድ ድምጽ ብቻ ይኖራል፤ የሚያምግሁህ ድምጾች ባጭር ይቀራሉ ፤ ያ የሚረግምህ ድምጽ ግን ዘልቆ ሄዶ ከእግዚአብሔር ዘንድ ይደርሳል ።»

ይህ የሕሊናው ድምጽ እያስፈራው ሄደ ፤ ይበልጥ ጎልቶም ይሰማው ጀመር ፤ በጣም ከመገላቱም የተነሳ ከውጭ የሚመጣ የሌላ ሰው ድምጽ መሰሉት «እነዚህ ሰው አለ እንዴ?» ሲል ራሱን ጠየቀ ፤ ከዚያም በኋላ እንደአብድ ብቻውን ሳቀና «ምን ዓይነቱ ከብት ነኝ! ማንም ሊኖር አይችልም!» አለ ።

በዚህ ዓይነት የመንፈስ ጭንቀት ውስጥ ሆኖ መረማመዱን ቀጠለ ፤ ከሥሩ ባለው ክፍል ውስጥ ተኝቶ የነበረው የፋብሪካው ጸሐፊ ከእንቅልፉ የተቀሰቀሰውም በዚህ ወቅት ነበር ።

— 4 —

ከሐሊቱ ዘጠኝ ሰዓት መሆኑን የሚያበስር የሰዓት ደወል ተደወለ ፤ ሙሴ ማድሉን ለአምስት ሰዓት ያህል ጊዜ ሲረማመድ በመቆየቱ ስለደከመው ወንበር ስቦ ቁጭ አለ ፤ ብዙም ሳይቆይ እንቅልፍ አሸለበውና ከሕልም ዓለም ውስጥ ገባ ። ያን ቀን ሌሊት ያየው ሕልም ስቃይ ያደረበት ሰው ሕልም እንጂ ተራ ሕልም አልመሰል ሰላለው ሕልሙን በገባ እጁ ጽፎ አስቀርቶት ተገኝቷል ። ምንም እንኳን የሕልሙ ይዘት ከነባረበት ሁኔታ ጋር ዝምድና ባይኖረውም እነሆ ፤

— 176 —

«ማር ካልበተለበት ሚሳ ላይ ነበርኩ..... ሰፊና ጨለምላማ ሚሳ ።
ጊዜው ቀን ይሁን ሌሊት ለይቼ አላውቅም ።

«ከወንድሜ ጋር ስንዝ ነበርኩ..... በሕጻንነቴ ዘመን የነበረው ወንድሜ ።
በለሱ አስቤ አላውቅም ። አሁንም ቢሆን አላስታውሰውም ።

«እየተጨዋውትን ስናልፍ ሳለን አንድ መንገድኛ አጋጠመን ። ርቃን
ሥጋውን ነበር..... ቀለሙ አመድ የመሰለ..... አፈር በመሰለ ፈረስ ላይ
የተቀመጠ ። ጸጉር የለውም ። የደም ሥሮቹ በፈሰ ቅሱ ላይ ተገትረዋል ።
አርጩሜ በእጁ ይዟል ። አርጩሜው እንደወይን ሀረግ በቀላሉ የሚቃ-
ጠፍ ሆኖ እንደብረት የሚከብድ ነበር ። ይህ ፈረስኛ አንዳችም ቃል ሳይተ-
ነፍስ አልፎን ሄደ።

«ወደ ሰርጉድጓዳው መንገድ እንሒድ አለኛና ወንድሜ ወደዚያው
አመራን ። መንገዱ ማር ቅጠል አይታይበትም ። በአካባቢው ያለው ሁሉ
አፈር ይመስላል ፤ ሰማዩ ጭምር ። ጥቂት እንደተጓዝን አንድ ነገር ተናገ-
ርኩ ። መልስ ግን አላገኘሁም ። በዚህ ጊዜ ወንድሜ ከኔ ጋር አስመናሩን
ተረዳህ ።

«አንድ መንገድ አየሁና ወደዚያ አመራሁ ። ሮመንጂል መሆን አለበት
ሰል እሰብኩ ።

«ባለሁበት መንገድ ሰው የለም ። እሱን ስንቼ ከሌላ መንገድ ገባሁ ።
ሁለቱ መንገዶች ከሚጋጠሙበት ጠርዝ በስተጀርባ አንድ ሰውዬ ግድግዳ
ታክኮ ቀጥ ብሎ ቆሞ አየሁ ። ‘ይህ ሕገር ምን ተብሎ ይጠራል? የት ፤ ወ-
ያለሁት?’ ስል ጠየቅሁት ። ሰውዬው መልስ አልሰጠኝም ። አንድ ክፍት
በር አየሁና ከዚያ ገባሁ ። ሰው የለበትም ። ወደ ሁለተኛው ካፍል ገባሁ ።
ከዚህ ክፍል በር በስተጀርባ አንድ ሰውዬ ግድግዳውን ታክኮ ቀጥ ብሎ
ቆሞ አየሁ ። ‘ይህ የማን ቤት ነው? የት ነው ያለሁት?’ ስል ጠየቅሁት ።
ሰውዬው መልስ አልሰጠኝም ።

«ከቤቴ ወጥቼ ወደ አትክልቴ ቦታ አመራሁ ። በአትክልቴ ቦታ
አንድም ሰው የለም ። ከመጀመሪያው ዛፍ በስተጀርባ ግን አንድ ሰውዬ
ቀጥ ብሎ ቆሞ አየሁ ። ‘ይህ የአትክልት ቦታ ምን ተብሎ ይጠራል? የት
ነው ያለሁት?’ ስል ጠየቅሁት ። ሰውዬው መልስ አልሰጠኝም ።

«በመንደሩ ውስጥ ስረማመድ ሳለሁ መንደሩ ከተማ መሆኑን ተገነዝ-
ብሁ ። መንገዶቹ ሁሉ ባዶ ናቸው ። የቤቶቹም መስኮቶች በሙሉ ክፍሉ
ናቸው ። በመንገድ የሚተላለፍ ሰው የለም ። ነገር ግን ከግድግዳዎች መጋ-
ጠሚያ በስተጀርባ ወይም ከዛፎች በስተጀርባ ዝም ብሎ የቆመ ሰው ይታ-
ያል ። በአንድ ጊዜ ከአንድ ሰው በላይ አይታይም ። እነዚህ ሰዎች ሳልፍ
ይመለከቱኛል ።

«ከተማውን ስትቁ ወጥቼ ወደሚዳው አቀናሁ ፡ ከትንሽ ጊዜ በኋላ ከአንድ ሠራዊት ያላነሰ ሕዝብ ወደኔ ሲመጣ አየሁ ። አንዳንዶቹ በከተማው ውስጥ ያየኋቸው ናቸው ። ሰዎቹ በተሰታ የሚራመዱ በመስሉም ከኔ ፈጥነው ነበር የሚራመዱት ። ሲሄዱ አንዳችም ድምጽ አያስሙም ። ፊታቸው አፈር ይመስላል ።

«ወደፊት ነው የምትሄደው? ከረጅም ጊዜ ጀምሮ ሙት ሆነህ መቅረትህን አታውቅም? ሲል ጠየቀኝ ፤ በመጀመሪያ ያየሁትና ጥያቄ ያቅረብሁለት ሰውዬ ።

መልስ ሰመስጠት አፈን ከፈትሁ ። ነገር ግን በአጠገብ ማንም ሰው እንደሌለ ተገንዝብሁ ።»

ሙሴ ማድሉን ይህንን ሕልም ካየ በኋላ ከእንትልፉ ነቃ ። በጣም በረደው ። ቀዝቃዛ ነፋስ በተከፈተው መስኮት ሲገባ ነበር ። አሳቱ ጠፍቷል ። ሻማውም ለማሰቁ ተቃርቦ ነበር ።

ተነሰቶ ወደ መስኮቱ አመራ ። ሌሊቱ ጭለማ ነው ። በሰማይ ከዋክብት የሉም ። በመስኮቱ አጠገብ ሆኖ ወደ ውጭ ሲመለከት ከታች ቀያይ ኮከቦች የመሰሉ ነገሮች ታዩት ። ከረር ያለም ድምጽ ሰማ ።

«ጉድ ነው! ሰማይ ላይ ከዋክብት የሉም ። ምድር ላይ ግን ከዋክብት ይታዩኛል» አለ ። ከእንትልፉ ሙሴ በሙሉ አልነቃም ነ፤ ር ።

አሁንም እንደገና ከረር ያለ ድምጽ ሰማ ። ቁብ ቁብ የሚል የፈረስ ኮቴ ነበር ። ከዋክብት የመሰሉትም የጋሪው መብራቶች ነበሩ..... በነጭ ፈረስ የሚገቡት ጋሪ ።

«ምንድነው ይህ ተሸከርካሪ?» አለ ራሱ ለራሱ ፤ «በዚህ ሰዓት ወደ ዚህ የሚመጣው ማነው?»

እንዲሁ ራሱን ሲጠይቅ ሳለ የከፍሎ በር ተገኧል ። ማድሉን ተንቀጠቅጠው «ማን ነው?» ሲል ተጣራ ።

«እኔ ነኝ ሙሴ ከንቲባ» የሚል ድምጽ ሰማ ። የቤት ሠራተኛው ድምጽ መሆኑን ተረዳ ።

«እና.....? ምን ፈለግሽ?» አላት

«ሙሴ ከንቲባ..... ከሌሊቱ እስራ አንድ ሰዓት ሆኗል» ።

«ታዲያ ምን ይሁን?»

«ጋሪው መጥቷል ሙሴ ከንቲባ ።»

«የምን ጋሪ ነው ደሞ?»

«ጋሪው ።»

«እኔ የምን ጋሪን»
 «ጋሪ አላዘዘም እንዴ መሴ ከንቲባ?»
 «አላዘዘኩም ።»
 «ጋሪ ነጂው መሴ ከንቲባ ዘንድ የመጣህ ነኝ ይላል ።»
 «ማነው እሱ?»
 «የማሰተር እስኮፍሌር ጋሪ ነጂ ።»
 «እስኮፍሌር?»

የእስኮፍሌርን ስም ሲሰማ ተንቀጠቀጠ ። «እረሰቼ ነበር! አዎ! እሱ ኮፍሌር!» አለ ራሱ ለራሱ ።

ረዘም ያለ ጊዜ አሰፈ ። መሴ ማድሌን ድንዝዝ ብሎ የሻማውን ነፍሱ ባል ሲያስተውል ቆየ ። ከሚቀልጠውም ሰም ቆንጥሮ እያነሳ በጣቶቹ ያፍ ተለትል ጀመር ። አሮጊቷ ሠራተኛው ዝም ብላ ስትጠብቀው ቆየችና በመ ጨረሻም ድምጿን ከፍ አድርጋ ፤ «ምን ልበለው ለሰውዬው መሴ ከን ቲባ?» ስትል ጠየቀችው ።

«መጣህ..... ጠብቀኝ ብለሽ ንገሪው» አላት ።

— 5 —

መሴ ማድሌን ጋሪው ላይ ወጥቶ ብቻውን ሲጓዝ ሳለ በመንገድ ከሌላ ጋሪ ጋር ተጋጩ ። ያኛው ጋሪ ከሌሊቱ በሰባት ሰዓት ከአራ ተነስቶ ወደ ኤም ሱር ኤም በማምራት ላይ ነበር..... የደብዳቤ አመላላሽ ጋሪ ። ደብዳቤ አመላላሹ ማድሌንን ፤ «ቁም.....! ቁም.....!» ብሎ ቢጨካኝበትም ዝም ብሎት ነጐደ ። «ሰውዬው ሰይጣን ነክቶታል እንዴ! ለምንድነው እንዲህ የሚ በረው?» ሲል አሰበ ፖስታ አመላላሹ ።

መሴ ማድሌን እንዲህ እየበረረ ጉዞውን ቀጠለ ። ለምን እንደተቻኮለ እሱ ራሱ ማወቁ ያጠራጥራል ። ሌሊቱን መሴ ራሱን ሲያስጨንቅ በያድ ርም ከመጨረሻው ውሳኔ ለመድረስ አልቻለም ነበር ። አሁን በጉዞ ላይ እያለም ሲያመነታ ነበር ።

«የፍርድ ቤቱን ጉዳይ ሄጄ በዓይኔ ማየት አለብኝ» ሲል አሰበ ፤ «የሚሻለኝ ይኸው ነው ። ውጤቱን ማየት አለብኝ ። ሳላይ ሃላቢን ለመቁ ረጥ እንዴት ይቻለኛል! በዓይኔ ያላየት ነገር በጣም የተጋነነ ይሆናል ። ሻማትየን ካየሁት በእኔ ፈንታ እስራት ቢፈረድበትም ለሕሊናዬ ቀለል ይለ ጥል ። ገፍሮ ከዚያ መገኘቱ ሳይታለም የተፈታ ነው ። የቀድሞዎቹ እስረ ጥች እነ ብረቤ ፣ እነ ሸኒልድየ ፣ እነ ኮሽፓይ እዚያው እንደሚገኙ እርግጠኛ ነኝ ። እኔን ግን ሊያስታውሱኝና ሊያውቁኝ አይችሉም ። እንዴት ተደርጋ!

— 179 —

ገፂር እንደሆነ ከአሁን ወዲያ ሲጠራጠረኝ አይችልም ። ሃሳቡ በሙሉ ያለው ሻማትኖ ላይ ነው ። ስለሆነም እንዳችኛለሁ ሊያስጋኝ የሚችል ነገር የለም ።»

እንዲሁ እያሰበ ፈረሱን ዝለጠው ። በሰዓት 12 ኪሎ ሜትር ሲጓዝ ነበር ። ከኤም ሱር ኤም እስከ ሄስደ ያለውን 24 ኪሎ ሜትር መንገድ በሁለት ሰዓት ፈጸመው ። በከተማው ውስጥ ካለው ከመንገደኞች ማረፊያ ሆቴል ሲያርስ ሰዓቱ ነጋ ። ፈረሱን ለማሰራጨት መኖ እንዲሰጠው ለማድረግ ቆም አለ ።

«ሩት አገር ነው የሚሄዱት?» ሲል ጠየቀው የሆቴሉ ፈረስ በጎ ወራተኛ ።

«ለምን ጠየቅኸኝ?» አለው ማድሌን ።

የፈረስ ቤቱ ወራተኛ የማድሌን ጋሪ ጎማ መግባቱን አስተውሎ ነበር።

«ለመሆኑ ከሩት አገር ነው የመጡት?»

«አዎን..... 24 ኪሎ ሜትር ተጉዢ ነው የመጣበት ።»

«አ.....!»

«ምንድነው ያስደነቀህ?»

የፈረስ ቤቱ ወራተኛ ጉንበስ ብሎ ጎማውን በይዘልጥ ካስተጥለው በኋላ ፤ «ፈረስዎ 24 ኪሎ ሜትር ተጉዞ ቢመጣም ከአሁን ወዲያ አንድ ኪሎ ሜትር ተራብ እንኳ ሲጓዝ የሚችል አይመስለኝም» አለው ።

«አ.....!» ምን ማለትህ ነው አንተ?»

«እርስዎና ጋሪው ከአንድ ጉድባ ውስጥ ሳትገቡ 24 ኪሎ ሜትር ተጉዞ መምጣታችሁ እንደተገምገሙ የሚቆጠር ነው ። ይሞጡና ይመልከቱ!» አለው ።

በግጭቱ ምክንያት ጎማው በእርግጥም በጣም ተጉድቶ ነበር ።

«ወዳጄ..... ጎማ አዳሽ ታገኝልኝ ይሆን?» አለው ማድሌን ፤ የተገባዳውን ጎማ ከየ በኋላ ።

«እንዴታ ጌታዬ!»

«እንግዲያውስ ፈልገህ ብታመጣልኝ.....»

«አዚሁ ቅርብ ነው ያለው!» አለውና ፤ «ማስተር ቡርኒያር!» ሲል ተጣራ ።

ማስተር ቡርኒያር በቤቱ ደጃፍ ላይ ቆሞ ነበር ። መጥቶ የጋሪውን ጎማ ከፈታተሽ በኋላ ፈተን አጥቂሮ ዝም ብሎ ቆመ ።

«ይህንን ጎማ በፍጥነት ልታድሰልኝ ትችላለህ?»

«ይቻላል ጌታዬ ።»

«በምን ሰዓት ልትጨርስልኝ ትችላለህ?»

«እስከነገ ድረስ አድሰልዎታለሁ ።»

«ነገ.....!»

«እድሳቱ ጊዜ የሚፈጅ ነው ጌታዬ... በጣም ይቸኩላሉ ከንዶ?»

«በጣም.....! ከአንድ ሰዓት በላይ ልቆይ አልችልም ።»

«ይኸማ የማይሆን ነው ጌታዬ ።»

«የገንዘብ ጉዳይ ከሆነ ለዚህ አታስብ ። የጠየቅኸኝን እስፋልፀለሁ ።»

«የማይሆን ነው ጌታዬ ።»

«እንግዲያው በአንድ ሰዓት መሆኑ ቀርቶ በሁለት ሰዓት ውስጥ አድርስልኝ ።»

ወደ ልዩ ልዩ ልጁ ለመገናኘት ፈጽሞ አይቻለኝም ። የተሰበሩት የጎረቤት ክፍሎች መሰወጥ ያስፈልጋል ። ለዚህም መለዋወጫዎችን መሥራት ይኖርብኛል ። ስለዚህ ከነገ ጠዋት በፊት ጉዞ ሊጀምሩ አይችሉም ።»

«ጉዳዩ እስከነገ የሚያቆየኝ አይደለም ። ለመሆኑ ጎማውን በማደስ ፈንታ በሰላ ጉማ ልትቀይርልኝ አትችልም?»

«ሰላም ጋራ የሚሆን ጎማ የለኝም ። እዩ... ሁሉም ጎማዎች ተመሳሳይ መሆን አለባቸው ። ሁሉም ተመሳሳይ ያልሆኑ ጎማዎች በአንድ ጋራ ላይ ለመጣጠም አይቻልም ።»

«እንግዲያው ሁሉን ተመሳሳይ የሆኑ ጎማዎች ሽጥልኝ?»

«ሁሉን ተመሳሳይ የሆኑ ጎማዎች ቢኖሩኝም ለጋራም ተስማሚ ላይ ሆኑ ይችላሉ ።»

«እንደምንም አድርገህ ሞክርልኝ እንጂ?»

«የማይሆን ነው ጌታዬ ። እርስዎ የሚፈልጉትን ዓይነት ሳትገኙት አልችልም ። እኛኑ ድሆች ነን ። የተፈለገውን ዓይነት ሁሉ ለማቅረብ አቅም የለንም ።»

«እንደሱ ከሆነ ልዋው ጋራ ልታገኛልኝ ትችላለህ?»

የማድሉን ጋራ የከፊይ ጋራ መሆኑን ጎማ አዳኹ ተገነዘበና በግድ የለሽነት ትክክለኛውን ነቅጥቆበት ፤ «የተከራዩትን ጋራ በጥንቃቄ ስለማይዙ የሚከፈል ጋራ ቢኖረኝም ጥር አላከፈይዎትም ነበር» አለው ።

«እንግዲያው ሽጥልኝ ።»

«የሚሸጥ የለኝም ።»

«እንዴት.....?»

«እኛኮ ድሆች ነን ብዬዎት ነበር ። ብቻ... የአንድ ከበርቲ ንብረት የሆነ ጋራ ወዲያ ከመጠለያው ሥር ይገኛል ። አንተ ዘንድ አስቀምጥ ልኝ ብሎ በአደራ መልክ እኔ ዘንድ ትቶታል ። ምን ጊዜም ቢሆን አይጠቀምም ። እሱን ባከራይዎት እወድ ነበር ። ነገር ግን ባለቤቱ በመንገድ ሲያልፍ ቢያየው ደስ አይሰውም ። ደሞም በአንድ ፈረስ የሚገቡት ዓይነት አይደለም ። ሁለት ፈረሶች ያስፈልገታል ።»

«ታዲያ ምን አለበት...! ሁለት ፈረስ እከራያላችኋለሁ።»

«ወደዱት ነው የሚሄዱት ለመሆኑን»

«ወደ አራ ።»

«እና ዛሬውኑ ከዚያ ለመድረስ ይፈልጋሉ?»

«አዎን ። ዛሬ መድረስ አለብኝ ።»

«ሁለት ፈረስ ተከራይተውን»

«አዎን ።»

«ከሌሊቱ በ10 ሰዓት ከዚያ ቢደርሱ ልዩነት ያመጣብዎታል?»

«በ10 ሰዓት ከደረስኩ ግድየላም... ይቻላል ።»

«ለላም ነገር አለ ። ለመሆኑ የይለፍ ወረቀትም? ይዘዋል?»

«አዎን ።»

«ለማንኛውም ሁለት ፈረስ በከራይም እንኳ ከነገ በፊት አራ ለመድረስ አይችሉም ። ምክንያቱም የከራይ ፈረስ መቀየሪያ በታዎች አገልግሎታቸው እስከዚህም ፈጣን አይደለም ። ፈረሶቹም ለእርሻ ሥራ ስለሚፈሰጉ በቀላሉ አይገኙም ።»

«እንደሱ ከሆነ ጋራውን ትቶ በግልቢያ እጓዛለሁ ። ጋራውን ጥታልኝ ። በዚህ አካባቢ ኮርቻ የሚሸጥልኝ ሰው እንደማይጠፋ ተስፋ አለኝ ።»

«ኮርቻስ አይጠፋም! ነገር ግን ይህ ፈረስ የኮርቻ ፈረስ ይመስልዎታል?»

«አረ ካልክሰ አይደለም! እንዲያውም ጥሩ አስታወስኩኝ» አለውና፤ «የኮርቻ ፈረስ የሚያከራየኝ አላገኝም!» ሲል ጠየቀው ።

«ፋደርፍ ከዚህ እስከ አራ ሊያደርሱት የሚችል የኮርቻ ፈረስ?»

«አዎን ።»

«በአገሬውም እንዲህ ያለ ፈረስ የለም! ቢኖርም እንኳ ይገዙት እንደሆነ እንጂ የሚያከራይዎት አያገኙም ። ምክንያቱም በአካባቢው የሚያወቅዎት ሰው የለም ።»

«ታዲያ ምን ባደርግ ይሻለኛል?»

«የሚሻለው ለእኔ ጎማዎን ባድስሎትና ነገ ጥዋት ተነስተው ቢሐዱ ይመስለኛል ።»

«ዛሬ መድረስ አለብኝ ብዬህኮ ነበር ።»
«እንደሱ ከሆነማ ምን ይደረጋል!

«ወደ አራ የሚጓዝ የደብዳቤ ማመለለሻ ጋራ የለም? በስንት ሰዓት ነው በዚህ የሚያልፈው?»

«ዛሬ ሌሊት ። ከአራ የሚመጣውም ሆነ ወደ አራ የሚፈጸው በሌሊት ነው በዚህ የሚያልፈው ።»

«አውነት ከንድ ቀን ሙሉ ይፈጅብሃል ይኸንን ጎማ ሰማደስ?»
«ቢያንስ ነዋ ያውም!»

«ሁለት ሆኖችሁ ብታፋጥኑትስ?»

«አስር ሆነን ብናፋጥነውም ከዚያ በኋላ ጊዜ ለማድረስ አይቻልም ።»

«የተሰበረው ክፍል በገመድ ለታወር አይችልም?»

«በገመድ ለታወር የሚችል ክፍል አለ ። ለታደስ እንጂ በገመድ ለታወር የማይችልም ክፍል አለ ። ጎማውኑ በብዙ መልኩ ነው የተገደደው ።»

«በዚህ ሰፈር ፈረስና ጋራ በአንድ ላይ የሚያከራይ ሰው አይገኝም?»

«ማንም የለም ።»

«ስላ ጎማ እናኸስ?»

«እንደም የለም ።»

ሙሴ ማድሉን ይኸን ያህል ተረፈ ካደረገ በኋላ ገዛውን ለመቀጠል ባለመቻሉ ፣ «ከአውን ወዲያ ምንም ለማድረግ አልችልም ። የአግዚብአሐር ፈቃድ ቢሆን ነው» ሲል አሰበ ። ገዛው የቀረለት መስለላትም በልቡ ደስ አሰው ። ዘና ብዬም ተነሷል ።

ማድሉንና ጎማ እናኸ በሚነጋገሩበት ወቅት በርካታ ሰዎች ከብላዋቸው ነበር ። ወሬ ለመስማት ። ከአክቢህ መሐል አንድ ወጣት ልጅ ከፍተኛ በት ወጥቶ ይሮጥ ጀመር ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ከአንዲት አሮጊት ጋር ወደዚያው ተመልሶ መጣ ።

«ሰው ወይ...» አለች አሮጊቷ ወደ ማድሉን እየየች ፣ «ይህ ልጄ ጋራ ለመከራየት ይፈልጋል ሲል ነገረኝ ። እውነት ነው?»

ማድሉን ይህንን ሲሰማ ደስ አልልህ አሰው ። ገዛው እንዲቀርለት ምኞቱ ነበር ። ለአሮጊቷ ግን አልፈልግም ሲላት አልደፈረም ። «አዎን... የሚከራይ ጋራ ካለ ለመከራየት አፈልጋለሁ ። እንደነገሩኝ ከሆነ ግን በዚህ አካባቢ የሚከራይ ጋራ የለም ።» አላት ።

«አለ እንጂ!» አለችው አሮጊቷ ።

«የት?» ሲል ጣልቃ ገብቶ ወደቃት ጎማ እናኸ ።

«እኔ ዘንድ ነዋ!» አለችው ።

ኃሚ አዳኹ ገቢ ቀረብኝ በማለት የአሮጊቷን ጋሪ ያጥሳላው ገባ ።
ዓይኑን ወደ ማድሌን መልሶ ፤ «አሷ አለኝ የምትለው ጋሪ ውጥንቅጡ
የወጣ ነው» አለው ፤ «መቀመጫው በአንዳች ነገር የተንጠለጠለ ይመስ
ላል ። በዚያ ላይ ዝናብ አበላሽቶታል ። የጎማዎቹ ብረቶች ዝግዋል ። ከዚህ
ካለዎት ጋሪ የተሻለ አይደለም ። ይህንን ጋሪ ነው ብለው ቢከራዩት በኋላ
ይቆጭዎታል ።»

ጋሪው በእርግጥም አሮጊ ነበር ። ነገር ግን ከአራ ለመዝለቅ የሚ
ያቅተው አልነበረም ። ሙሴ ማድሌን የተጠየቀውን ሂሳብ ከፍሎ ፤ የመ
ጣበት ጋሪ ጎማው እንዲታደሰለትና ከአራ ሲመለስ እንዲወስደው ለጎማ
አዳኹ ሰጥቶት አሮጊቷ ባከራየችው ጋሪ ላይ ወጥቶ ጉዞውን ቀጠለ ።

ሑስደን ለቅቆ ሲወጣ ፤ «አንዴ ይቁሙ! ይቁሙ!» የሚል ድምጽ
ሰማ ። ሌላ ችግር ተፈጥሮ ጉዞው እንዲቀርለት ተስፋ በማድረግ ፈረሱን
ገትቶ አቆመው

ተጣርቶ ያስቆመው የአሮጊቷ ልጅ ነበር ። «ጌታዬ... ጋሪውን ያስ
ገኘህልህ? እኔ ነኝ» አለው ።

«እና...?»

«ትንሽ ጉርሻ አይሰጡኝም?»

ማድሌን ለብዙ ሰዎች ብዙ ገንዘብ ቢቸርም የዚህ ልጅ ጥያቄ አስቆ
ጣው ። «አሽ! አንተ ነህ ያስገኘህልኝ! ወጊድ አንተ ወርቦላ ። አንዳችም
ጉርሻ አልሰጥህም» ብሎት ፈረሱን ዝለጠው ። ምክንያት አግኝቶ ከጉ
ዞው ባለመቅረቱ ተበሳጭቶ ነበር ። ጉዞው እንዲያሰረዝ ምክንያት የሆነ
ውም ይኸው ወጣት ልጅ ነበር ።

ሙሴ ማድሌን ፈረሱን እየገረፈ ቢያስኬደውም በፍጥነት ለመጓዝ
አልቻለም ። ቀደም ብሎ ዘንቦ ስለነበረ መንገዱ ጨቅይቷል ። ጋሪውም
ከበሬተኛው ይበልጥ ከባድ በመሆኑ የፈረሱን ፍጥነት ቀነሰበት ። ከሄስደ
እስከ ሴን—ፖል ለመድረስ አራት ሰዓት ፈጀበት ። ሀያ አራትኪሎ ሜትር
ለመጓዝ አራት ሰዓት!

ሙሴ ማድሌን ሴን—ፖል ሲደርስ ወደ መንገደኞች ማረፊያ ሆቴል
ሄዶ ጋሪው ተፈትቶ ፈረሱ እንዲያርፍ አደረገ ። መኖ እንዲሰጠውም
አዘዘ ። ለእስኮፍሌር ቃል እንደገባለት ሁሉ ፈረሱ መኖውን በሚበላበት
ጊዜ ከአጠገቡ አልተለየም ።

የሆቴል ቤቱ ጌታ ሚስት ማድሌን ከነበረበት ቦታ መጥታ ፤ «ቁርስ
አይፈልጉም?» ስትል ጠየቀችው ።

«ቁርስ...? እረ ካልሽስ ብባላ አልጠላም» አላትና ተከትሏት ወደ
ምግብ ቤቱ አመራ ። «ቶሎ አቅርቧልኝ... እቸኩላለሁ» አላት ።

ወዲያውኑ የሆኑ አሳላፊ የሆኑ ሴት ሹካና ቢላዋ አምጥታ ጠረጴ
ዛው ላይ አኖረችበት ። «ሰከስ ያበሳጩኝ ቁርስ አለመብላቴ ነበር!»
ሲል አሰበ ።

ቁርስ ቀረበለት ። ዳቦውን አንስቶ አንድ ጊዜ ገመጠለትና መልሶ አስ
ቀመጠው ። በድጋሚ አላነሳውም ።

አንድ ጋራ ነጂ በሌላ ጠረጴዛ አጠገብ ተቀምጦ ሲመገብ ነበር ። ሙሴ
ማድሴን ግድግዳ ወደ ጋራ ነጂው ሰድዶ ሠባለችው ለምን ይመራል?
ሲል ጠየቀው ። ጋራ ነጂው የጀርመን ተወላጅ ስለነበረ ጥያቄው አልጎ
ባውም ።

ሙሴ ማድሴን መልስ ሲያጣ ወደ ደረሰ ቤቱ ቀመልሶ ከፈረሱ አጠ
ገቢ ቆየ ። አንድ ሰዓት ያህል ካረፈም በኋላ ሴን—ፖልን ለቅቆ ወጥቶ
ወደ ቲንክ ያመራ ጀመር ። ቲንክ ከአራ 24 ኪሎ ሜትር ያህል ይርቃል ።

በገዢ ላይ እያለ ዛፎችን ፣ ጎጆዎችን ፣ የታረሱ ማሳዎችን ሲያስተውል
የሕልናው ጭንቀት ቀለል አለለት ። ቲንክ ሲደርስ ጊዜው ጨለምለም
ማለት ጀመረ ። ይኸውም ወራቴ የቀን ብርሃን የሚያጥርበት በመሆኑ
ነው ። ሙሴ ማድሴን በቲንክ መንገድ እረፍት አላደረገም ። መንገዱን
አልፎ ሲወጣ አንድ መንገድ አዳኝ አየውና «ፈረስዎ የተዳከመ ይመ
ስላል.....ወደ አራ ነው የሚሄዱት?» ሲል ጠየቀው ።

«አዎን ።»

«እንደዚህ ቀስ ብለው ከተገዙ በጊዜ የሚደርሱ እይመስሉኝም።»

«ከዚህ እስከ አራ ምን ያህል ይርቃል?»

«ከሠላሳ ሶስት ኪሎሜትር ተኩል ቢበዛ እንጂ አያንስም ።»

«እንዴት አባክህን? በመንገድ ያየሁት ምልክት ሀያ አምስት ኪሎ
ሜትር ነጥብ ሁለት ይላል ።»

«እነ መንገዱ በመታደስ ላይ መሆኑን አላውቅም! እሩብ ሰዓት ከተ
ጓዙ በኋላ መንገዱ ዝግ ሆኖ ያገኙታል ።»

«አውነት?»

«አዎ ። እሩብ ሰዓት ከተጓዙ በኋላ ወደ ግራ ተጠምዞ ወደ ካራንሲ
የሚወስደውን መንገድ መያዝ ይኖርብዎታል ። ወንዙን አቋርጠው ካምብ
ሊን ሲደርሱ ወደ ቀኝ ይጠመዘዛሉ ። ይህም መንገድ በጥን—ሴን ኤጲ
በኩል አድርጎ ወደ አራ ያዘልቆታል ።»

«ጊዜው እየመሸ ስለሄደ መንገዱን የማውቀው አልመለሰኝም ።»

«የዚህ አገር ሰው አይደለም?»

«ከሌላ አገር ነው የመጣው?»

«ደግሞ ብዙ የሚያሳስቱ መንገዶች አሉ ። ምክራን የሚሰሙ ከሆነ ወደቲንክ ቢመለሱ ይሻልዎታል ። በቲንክ መንደር ማለፊያ ሆኑል አለ ። እዚያ አድረው ነገ በቀን ብርሃን ቢጓዙ ይሻልዎታል ።»

«ዛሬ ሌሊት መድረስ አለብኝ ።»

«ዛሬ መድረስ ቢያስፈልግታልም ወደ ቲንክ ተመልሰው ፣ ተጨማሪ ፈረስ አግኝተው ፣ መንገድ የሚያሳይዎት ሰው ይህው ቢጓዙ ይሻልዎታል ።»

ማድሌን የመንገድ አዳሽን ምክር በመስማት ወደ ቲንክ ተመልሶ ፣ መንገድ የሚያሳየው ሰውና ተጨማሪ ፈረስ ይዞ መጥቶ ጉዞውን ቀጠለ ። ውድቅት ጨለማ ሆነ ። መንገዱም አባጣ ጉባጣ ነበር ። ማድሌን ዓይኑን ወደ መንገድ መሪው አዙሮ ፣ «ፈረሶቹን ቶሎ ቶሎ ንዳቸው ። እጥፍ እከ ፍልሀለህ» አለው ።

እንዲሁ እያሳበሩ ሲጓዙ ሳሉ የጋራው የፊትኛው ብረት ተሰበረ ። «የፊትኛው ብረት ተሰበረል ጌታዬ ። መንገዱ በጣም ተበላሽቷል ። ብረቱ ስለተሰበረም የፈረሱ ጠፍራጠፍሮች ወላልቀው መውደቃቸው ነው ። ስለዚህ ወደ ቲንክ ብንመለስና ነገ ጠዋት ብንጓዝ ይሻላል» አለው መንገድ መሪው ።

«ገመድኛ ሰንጠ ቢጠ አሌያህበም?»

«እሱስ አይጠፋም ጌታዬ ።»

በመንገዱ የሳፍ ቅርንጫፍ ቆርጠው በተሰበረው ብረት ፈንታ አስገቡት ። እንጨቱን ቆርጦ ለማስገባት ሀያ ደቂቃ ፈጀባቸው ። ከዚያ በኋላ በግልበያ ጉዟቸውን ቀጠሉ ።

የሚጓዙበት መንገድ ጨልሟል ። በኮረብታዎች ጫፍ ላይ ጥቁር ደመና ይታያል ። ከባህሩ አቅጣጫ የሚነፍሰው ነፋስ በአድማሱ አካባቢ ድምጽ ያስማል ። የሚታይ ነገር ሁሉ ያስፈራል ።

ብርዱ አቆራጭቸው ። ማድሌን ከተናንቅ ሌሊት ወዲህ ምግብ አልቀ መሰም ። እንዲሁ በባዶ ሆዱ ሲጓዝ ሳለ በደ ከተማ የተንከራተተበትን ሌሊት አስታወሰ ። ያ ሌሊት ቅርብ ሆኖ ታየው ። ይሁን እንጂ ስምንት ዓመታት አልፈው ነበር ።

በሩቅ ካለ ግምብ የደወል ድምጽ ሰማና «ስንት ሰዓት መሆኑ ነው?» ሲል መንገድ መሪውን ጠየቀው ።

«ከምሽቱ አንድ ሰዓት ነው ጌታዬ ። ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ሲሆን ከአራ እንደርሳለን ። ቶስራ አራት ከሎ ሜትር ያህል ነው የቀረኑ» አለው ።

«ልፋቱ ሁሉ ከንቱ ሆኖ ይቀር ይሆን?» ሲል አሰብ ማድሉን ፤ «የኛ ሎቱን ሰዓት እንኳ አላውቅም ። ሌላ ባይሆን ኛሎቱ በሰንት ሰዓት እንደሚ ጀመር ቀደም ብዬ መጠየቅ በተገባኝ ነበር ። በተለምዶ ግን ኛሎቱ የሚ ጀመረው በምስት ሰዓት ነው ። ኛሎቱ ብዙም ላይቆይ ይችላል ። ሌባው ተከላሹ መሆን አለመሆኑን ለማረጋገጥ አራት ወይም አምስት ምስክሮች ይጠሩ ይሆናል ። ጠበቆቹ ጊዜ የሚወስድባቸው ነገር አይኖርም ። ይኸኔ ክርክሩና ውሳኔው ከብ ረጸመ በኋላ እደርስ ይሆናል» ሲል አሰብ ።

መንገድ መሪው ፈረሶቹን ገረፍ ገረፍ አደረጋቸው ። ወንዙን አቋር ጠው ሞን—ሴን—ኤሊን አልፈው ጉዟቸውን ቀጠሉ ። ሌሊቱም እየገፋ ሄደች ።

— 6 —

ያን ቀን ጠዋት ፋንቲን ደህና አልነበረችም ። ሌሊት ሲያስላት እያ ረች ። ትኩሳቷ ተባባሰባት ። ቅዠትም አስቸገራት ። ጠዋት ይከተሩ ሲጠ ይቃት በመጣበት ሰዓት እንኳ ስትቃዥ ነበረች ።

ሲሰተር ሲምጥሊስ ፤ «እንዴት ነሽ?» ብላ ስትጠይቃት ፤ «መሴ ማድሉን የት አል?» ስትል መላላትላት ።

ሰውነቷ በአመራሚ ምክንያት ተተላቂሎ ይታይ ነበር ። ግምባሯ ተሸ ብሽቧል ። ጉንጫ መግግ ብሏል ። ድደ ከየርሷ ሸሽቷል ። ቀላሟ ጣውል ዓል ። አንገቷ ላስቷል ። የትከሻዋ አጥንት አግጧል ። እጅ እግሯ ሟሿል ። ቆዳዋ ሸክላ መሰላል ። ወርቃማ ጸጉሯ ሽበች ጣል ጣል ብሎበታል ። ባሞሩ ደዌዋ ያለጊዜዋ አገረጀፋት ።

እኩስ ቀን ላይ ሐኪሙ ተመልሶ መጥቶ ፤ መድኃኒት ካጠላት በኋላ ማድሉን መምጣት አለመምጣቱን ጠየቀ ። አለመምጣቱን ሲሰማ በትራታ ሰሜት ራሱን ነቀነቀ ።

ስምንት ሰዓት ተኩል ገደማ ሲሆን ፋንቲን ትትጠጠጥ ጀመር ። አሁንም አሁንም ፍሰት ሰዓት ሆነን እያሉት ነርሷን ትጠይቃለች ።

በጠኝ ሰዓት ሆነ ። ፋንቲን አልጋው ላይ ተነስታ ቁጭ እለች ። በጣም የተሰላች መሰለች ። ዓይኗን ወደ በሩ አዘጋጅ ተመለከተች ። ማድሉን ከአሁን አሁን ይገባል ብላ ተስፋ ስታደርግ ጥላች ። በባሩ አቅጣጫ ግን ማንም ሰው አልነበረም ።

ለሩብ ሰዓት ያህል ዓይኗን ስታዞርና ስትገባቀስ ከቆየች በኋላ ስል ቸት ብሏት ተመልሳ ተኛች ።

— 187 —

አስራ አንድ ሰዓት ሲሆን «ዛሬ ሳይመጣ መቅረቱ ትክክል አይደለም» አለች ፋንቲን፤ «ምክንያቱም ነገ ሐያጅ ነኝ ሙ ይህንን የተናገረችው ዝቅ ባለ ድምጽ ቢሆንም ሲስተሯ ሳትሰማት አልቀረችም ። ቀጥሎም ታንጉራጉር ጀመር፤ በሞተ ድምጽ ። እንጉርጉሮው ድሮ ልጅዋን ለማስተኛት ስትፈልግ የምትዘማምረው እሽሩ ነበር ። በጣም በሚያሳዝን ድምጽ ስታንጉራጉረው ሲስተር ሲምጥሊስ ሰምታት ልቧ በጣም ስለተነካ ዓይኖቿ በሀዘን እንባ ደጠሩ ።

አስራ ሁለት ሰዓት ሲሆን ማድሌን እቤቱ መኖር አለመኖሩን ለመጠየቅ ሲስተር ሲምጥሊስ አንዲት ልጅ ባከች ። ልጅቷ ወዲያውኑ ደርሳ መጥታ ያን ቀን ጠዋት ከመንጋቱ በፊት ማድሌን ጉዞ መሄዱን ገለጸች ባት ። ያለጋሪ ነጂ ብቻውን መሄዱንም ነገረችት ። የት እንደሄደ ስላልታወቀች እንዳንድ ሰዎች ወደ ፓሪስ ሄደ ሲሉ ሌሎቹ ደግሞ ወደ አራ እንጂ ወደ ፓሪስ አልሄደም ሲሉ በመላ ምት ሲያወሩ ዋሉ ።

ሲስተሯና የተላከችው ልጅ በሹክሹክታ ነበር የሚጫወቱት ። ፋንቲን ሹክሹክታቸውን ሰምታ ፤ «ለምንድነው የምትንሸካሸኩት? ምን እያደረገ ነው? ለምን ሳይመጣ ቀረ?» ስትል ጠየቀችቸው ። መልስ ስታጣ ፤ «ግንኙኝ እንጂ! ለምን ሳይመጣ ቀረ?» አለችቸው በድጋሚ ።

«ነገዳቸው እንደነገረችኝ ከሆነ ዛሬ ሊመጡ አይችሉም» አለችት የተላከችው ልጅ ።

«ረጋ በዩ» አለችት ነርሷ በበኩልዋ ።

ፋንቲን ግን ረጋ በማለት ፈንታ ድምጿን ከፍ አድርጋ ፤ «ሊመጣ አይችልም? ለምን? ምክንያቱን ለማወቅ እፈልጋለሁ ። እናንተ ሁለታችሁ ብቻ በሹክሹክታ ታወራላችሁ» አለችቸው ።

የተላከችው ልጅ ወደ ሲስተሯ ጆሮ ጠጋ ብላ ፤ «የማዘጋጃ ቤቱ ሥራ ስለበዛባቸው ነው ብለው ይነገሯት» አለችት ።

ሲስተሯ ደንገጥ አለች ፤ ውሸት እንደተናገረ ልጅቷ ስለመከረችት ። በሌላ በኩል ግን ለፋንቲን እውነቱን ብትነግራት በሽታዋ ይባባስባት ይሆናል ብላ ፈራች ። «ሙሴ ከንቲባ ወደ ሌላ ቦታ ሐደዋል» አለችት በመጨረሻ ።

ፋንቲን ይህንን ስትሰማ ልቧ በደስታ ተመላ ። «ሌላጋ ሐደል? ኮዚትዬን ሊያመጣት ነዋ የሐደው!» ብላ ከአልጋዋ ተነስታ ቁጭ አለች ። ቀጥላም እጇን ወደላይ ዘርግታ በዝምታ ትጸልይ ገባች ። ጸልያ ስታበቃ ፤ «ሲስተር...» አለች ፤ «አሁንስ መልሼ ለመተኛት ፈቃደኛ ነኝ ። ያልሸኝን ሁሉ እድርጋለሁ ። በኃይል በመናገሪያ ይቅርታ አድርገልኝ ድምጹን ከፍ አድርጌ እንዲያ መናገር ባልተገባኝ ነበር ። በጣም ደስ ብሎኛል

ሲስተር ። እግዚአብሔር ደግ ነው ። ሙሴ ማድሌንም ደግ ሰው ነው ።
አስበው እንግዲህ! ኮዚትዬን ለማምጣት ወደሞንፈርመይ ነው የሔደው።»

እንደገና ተኛች ። ሲስተር የሰጠችትና በአንገቷ ያገጠለጠለችውንም
ትንሽ መስቀል ሳመችው ።

«እርሴሽ ተኛ... ንግግር ማብዛት ጥሩ አይደለም» አለችት ሲስተር።

ፋንቲን የሲስተር ሲምፕሊሰን እጅ ለቀም አድርጋ ፣ «ትናንትና ስለ
ኮዚት እንስቼ ሳወራ በፍጥነት ትመጣለች! በፍጥነት ትመጣለች! ማለቱን
ታስታውሻለሽ ሲስተር! ሊያስገርመኝ ፈልጎ ነው ሳይነግረኝ የሔደው ።
ደምም እነቲናርዲዬ ልጄን እንዲልኳት ደብዳቤ ጽፎ አስፈርሞኛል ።
ከአሁን ወዲያ አንልካትም ሊሉ አይችሉም ። ምክንያቱም ሂሳባቸው ተከ
ፍሏቸዋል ። አትናገሪ አቅብዬኝ ሲስተር ። ምክንያቱም በጣም ደስ ብሎ
ኛል ። ደምም እየተሻለኝ ሔዷል ። በሽታዬ ለቅቆኛል ። ኮዚትዬን መልሼ
ላያት ነኝ ። እንዲያውም ምግብ ብዬ ብዬ አስቸኛኛል ። ልጄን ካየኋት
ስንት ጊዜ እንደሆነ አውቀሃል ሲስተር! አምስት ዓመት! የልጄ ፍቅር
ሊገለኝ ነው ። ልጄ እንዴት ታምር ይሆን! ታያለሽ ሲስተር! ጣቶቿ ምንኛ
ያማሩ መሰለሽ! ቆንጆ እጆች አሏት ። እስካሁን አድጋ ትልቅ ልጅ መሆን
አለባት ። ሰባት ዓመት ሆናትከ! እኔ ኮዚት ብዬ አጠራታለሁ እንጂ እው
ነትኛ ስሟ ዩፍሬዚ ነው ። ቆይ! ቆይ! አንድ ነገር አሁን ገና ትህ አለኝ
ዛሬ ጠዋት በእሳት ማንደጃው ላይ ባለው መደርያርያ የነበረውን አደራ
ስመለከት ሳለሁ 'ዛሬ ኮዚትዬን አያታለሁ' ስል አሰብኩ ። ወይ የእግዚአ
ብሔር ነገር! የወለዱትን ሳያዩ ይህን ያህል ዓመታት መቆየት እንዴት ያለ
ፍፃ ነው! ዘለዓለም በዚህ ዓለም ላይ እንደማንኛው ማስታወስ ይገባናል ።
ሙሴ ማድሌን እንኳን ሔደ ብቻ! በእርግጥ ጊዜው ይበርዳል ። ብቻ ካሆ
ርቱን አልለበሰም ይሆን እንዴ? ነገ ይመለሳል ። ነገ የረንጠዚያ ቀን ሆኖ
ይውላል ። ሲስተር... ነገ የተጌጠውን ቆቤን እንዳደርገው አስታውሺኝ
እባክሽን ። ሞንፈርመይ እንዴት ያለ አገር መሰለሽ! ከዚህ ቀደም በእግራ
ተጉዜዋለሁ ። በጣም ረጅም መንገድ ሆኖብኝ ነበር ። ጋሪዎች ግን በአ
ጭር ጊዜ ውስጥ ይጓዙታል።ከዚህ እስከ ሞንፈርመይ ምን ያህል ይርቃል
ለመሆኑ ሲስተር?»

ሲስተር ርቀቱን አታውቀውም ነበር ። «ነገ ይመለሱ ይሆናል»
አለችት ።

«ነገ! ነገ! ኮዚትዬን ነገ አያታለሁ! አየሽ ሲስተርዬ... በሽታዬ ለቅ
ቆኛል ። ብፈልግ ተነስቼ ለመደነስ እችላለሁ ።»

ከሩብ ሰዓት በፊት ያያት ሰው አሁን መልሶ በያያት ፍሮ በጣም
በተገረመ ነበር ። ፊቷ ፈካ ። ድምጿ የጤነኛ ሰው ድምጽ ሆነ ።

«በይ እሺ አሁን ደስ ብሎኛል ። ከዚህ የበለጠ ግን አትናገረ»
አለችት ሲስተር ።

«ሲስተር..... አሁንስ እውነቱን ነው የተናገርኸው ። አዎን..... ገምብዬ ልተኛ» አለች ፤ ራሷን ትራሱ ላይ ጋደም እያደረገች ።

ከዚያ በኋላ መናገሯን አቆመች ። እንቅልፍ እንዲወስዳት ተስፋ በማድረግ ሲስተር የመስኮቱን መጋረጃ ዘጋችላት ። ከምሽቱ ፅሁት ሰዓት ከመሆኑ በፊት ሐኪሙ ተመልሶ መጣ ። አንዳችም ድምጽ ባለመስማቱ ፋንቲን የተኛች መሰለው ። በጣቱ እየተራመደ ገብቶ ከአልጋዋ አጠገብ ቆመ ። መጋረጃውን ከፍቶ ቢመለከት ፋንቲን አልተኛችም ።

«በአጠገቧ እንደትተኛ ይፈቀድልኝ የለም እንዴ ያክተርን» አለችው ። ሐኪሙ አሁንም የምትቃኙ መሰለው ። እሷም ንግግሯን በመቀጠል ፤ «አዩ ያክተር..... በአጠገቧ በቂ ቦታ አለ» አለችው ።

ምን ማለቷ እንደሆነ ሲስተሯን ጠይቆ ተረዳ ። ከዚያም በኋላ ፋንቲን መናገሯን ቀጠለች ፤ «ጠዋት ጠዋት ከእንቅልፏ ስትነቃ 'እንደምን አደርሽልኝ የኔዋ!' እላታለሁ ። ሌሊት እንቅልፍ እምቢ ሲሰኝም እሷ በእንቅልፍ ልቧ ስትተነፍስ እሰማታለሁ ።» አለች ።

«እስቲ እጅሽን ልየው» አላት ሐኪሙ ።

እጇን ዘርግታ እያላየችው ፤ «ይዩት እጇን..... ደህና ሆኛለሁ ያክተር ። ተሽሎኛል ። ኮዚትዬም ነገ ትመጣለች» አለችው ።

ሐኪሙ ተገረመ ። በእርግጥም ሻል ብሏት ነበር ። በደረቷ ላይ የነበረው ጫና ቀለል አለላት ። የደም ሥራ ምት ኃይል ጨመረ ። ይበልጥ ሕያው ሆነች ።

«ያክተር.....» አለችው ፤ «መሴ ማድሌን ልጄን ለማምጣት መሐዱን ሲስተር ሲምጥሊስ ነገረችዎት ነ»

ሐኪሙ ገምብላ እንደትተኛ ነገራት ። ሌሊት ትኩሳቷ ከፍ እያለ ቢሐድ በማለትም መድኃኒት አዘዘላት ። ከመሐዱም በፊት ሲስተሯን እንዲህ አላት ፤ «እየተሻላሽ ሐዲል ። እንደአጋጣሚ ሆኖ ነገ ከንቲባው ልጄን ይዘላት ቢመጣ..... ማን ያውቃል! የልብ ደስታ ሰውን ከደዌው ሲፈውሰው ይችላል ። ከዚህ ቀደም ሲሆን ታይቷል ። በሽታዋ የአካል በሽታ መሆኑ ጥርጥር የለውም ። ቀላል በሽታ ነው ለማለትም አይቻልም ። ነገር ግን እንደተግምር ሆኖ ትድን ይሆናል ።»

— 7 —

ማድሌን ከአራ ሲደርስ ከምሹቱ ሁለት ሰዓት ሆነ ። ወደ መንገደኞች ማረፊያ ሆቴል ሐዶ ፤ ተጨማሪውን ፈረስ ወደመጣበት ሰድዶ ፤ ነጩን ፈረስ እየሳበ ወደ ፈረሶች ማደሪያ ጋጣ ወሰደው ። ከዚያም በኋላ ወደ ቢሊያርድስ መጫወቻ ከፍል ገብቶ ቁጭ አለ ።

— 190 —

«የመኝታ ክፍል ይፈልጋሉ ጌታዬ ራትስ ይፈልጋሉ?» ስትል ጠየቀችው የሆቴል ቤቱ ባለቤት ።

ራትስ ነቀነቀባት ፤ «አልፈልግም» ለማለት ።

«ፈረስዎ ግን የተዳከመ ይመስላል አለችው ።»

«ነገ ለመጓዝ እስከማይችል ድረስ?» አላት ።

«ወራተኛዬ እንደነገረኝ ከሆነ ፈረስዎ ሁለት ቀን ዕረፍት ይሻጥል ።»

«የፈረስ መቀየሪያው ጣቢያ ከዚህ አካባቢ አይደለም ለመሆኑ?»

«ነው» አለችውና ሲትዮዋ ወደፈረስ መቀየሪያው ጣቢያ መራችው ። እዚያም የይለፍ ወረቀቱን አሳየና በዚያው ሌሊት በደብዳቤ አመላላሽ ጋራ ተሳፍሮ ወደ ኤም ሱር ኤም ለመመለስ ይችል እንደሆነ ጠየቀ ። ከጋራ ነጂው አጠገብ ያለው መቆመጫ አልመያዙ ተነገረው ። እሱም ሂሳቡን ከፍሎ ለመሔድ ሲል ያነጋገረው ዘሐፊ ፤ «ይስመኝ ጌታዬ.....» አለው ፤ «ጋራው ከሌሊቱ ልክ በሰዓት ሰዓት የሚነሳ ስለሆነ በጊዜ ይምጡ ።»

ማድሌን የመልስ ጉዞውን ዝግጅት ካጠናቀቀ በኋላ ወደ ከተማው ወጥቶ በእግር ይጓዝ ጀመር ። አራት አያውቀውም ። መንገዶቹ ጫለም ሰም ብለዋል ። ከራንሶ የተባለውን ወንዝ ከተሻገረ በኋላ መንገዱ ጠፋው ። እንደ ከበርቱ የበራ ሩኖስ ይዞ ሲጓዝ አየና መንገድ ሊጠይቀው ወሰነ ። ዞር ዞር ብሎ ተመለከተና ሌላ ሰው አልመኘፉን ሲያረጋግጥ «ፍርድ ቤቱ የት እንደሆነ ያውቃሉ?» አለው ።

«ለከተማው እንግዳ ነዎት መሰለኝ..... ይከተሉኝ..... ወደዚያው አቅጣጫ በማምራት ላይ ነኝ» አለውና ፤ «ማለቱ..... ወደ ፖሊስ ጣቢያው አቅጣጫ በማምራት ላይ ነኝ ። ፍርድ ቤቱ በአሁኑ ወቅት የመታደስ ላይ ስለሆነ የከተማው ችሎት ወደ ፖሊስ ጣቢያው ተሳውሯል» አለው ።

«ነው?»

«አዎን ። ከአብዮቱ በፊት አሁን ፖሊስ ጣቢያ የሆነው አንድ የአቡን መኖርያ ነበር ። በ1812 ዓ.ም. አቡን የነበሩት ደ ኮንዚዬ ትልቅ አዳራሽ እንዲታከልበት አደረጉ ። አሁን ችሎቱ የሚቀመጠው ከዚያ አዳራሽ ውስጥ ነው ።»

ከትልቁ አደባባይ ሲደርሱ ከበርቱው ወደ አንድ አቅጣጫ እየተመለከተ ፤ «በተለምዶ ችሎቱ በ12 ሰዓት ይነሳል» አለው ፤ «ጣፌ ግን ችሎቱ አልተነሳም ። ዕድለኛ ነዎት ። እነዚያ አራት መስኮቶች ይታዩዎታል? ችሎቱ ከዚያ ውስጥ ነው ። ፍርድ ቤጣም ተራዝሞ እስካሁን ድረስ ውሳኔ

አላገኘም ማለት ነው። የፍርድ ቤቱ ጉዳይ እርስዎን የሚመለከት ነው ለመሆኑ ወይንስ በምስክርነት ተወርተው ነው የመጡትን።

«ጉዳዩ እኔን የሚመለከት አይደለም። እንደ መበታ ለማነጋገር ራሴ ነው የመጣሁት» አለው።

«ነው...?» አለውና፤ «መማሪያው በር ይኸውና። ዘበኛ ቆሞበታል። ያረጃውን መውጣት ብቻ ነው የቀረፈው» አለው።

ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ማድሌን ብዙ ሕዝብ ከተሰበሰበበት ክፍል ውስጥ ገባ። በሕዝቡ መሐከል በሽክሹክታ የሚያወራና ጥቁር ካባ የለ በሉ አጋጣን ወለቀቸው ነበሩ።

ክፍሉ ጨለምለም ያለ ስለነበረ ማድሌን ሳይፈራ አገዱን መበታ መየቀው፤ «ችሎቱ ከምን ያረጃ ደርሷል ጌታዬ?» ሲል፤ የችሎቱ ቦታ ግን ያህኛው ክፍል ሳይሆን እልፍ ብሎ የሚገኘው አዳራሽ ነበር።

«ጉዳዩ ተፈጽሟል» አለው መበታው።

«ተፈጽሟል!»

«ምንው የተከሰሽ ዘመድ ይሆን?»

«አይ...!» አይደለውም። ከዚህ ቦታ የማውቀውም የለኝ። ፍርድ ግን ተሰጥቷል!»

«ረጅምታ!»

«ጽኑ እስራት!»

«አይ?» ። ዕድሜ ልክ ጽኑ እስራት።»

«እኛ የሰውዬው ማንነት ተረጋግጧል» ሲል መየቀው፤ በሞቱ ድምጽ።

«የሰውዬው ማንነት...?» የማንነት ጉዳይ በክሱም ላይ አልተነሳም። ጉዳዩ ቀላል ነበር። ስትየህ ልጄን ገደለች። የሚያውም ወንጀል በውል ተረጋገጠ። ስለዚህ ዕድሜ ልክ ጽኑ እስራት ተፈረደበት።»

«ተከላሽ ሴት ጥራለች?»

«እንደታለም ምን ጥያቄ አለው! እርስዎ ግን ስለምን ፍሯል የሚያውቁትን»

«ኧረ እኔስ ስለምግም አላወራሁም» አለውና፤ «ለመሆኑ ጉዳዩ ከተፈጸመ አዳራሹ ስምን ከርሃ ቆየ!» ሲል መየቀው።

«አሰማ ለሌላ ጉዳይ ነው። ሁተተኛው ከስ የተጀመረው የሁለት ሰዓት ገደማ ላይ ነው።»

«ሌላም የቀረበ ክስ አለ?»

«እንዴታ! አሰ እንጂ! ይኸኛውም በሆን ቀላል ጉዳይ ነው። ተከላሽ ራሱ ተቆጥሮ ጊዜ ወንጀል ፈጽሞ ተያዘ። ቀደም ብሎ በሪፖርት ወንጀል ምክንያት ታስሮ ነበር። አሁን ደግሞ የስርቆት ወንጀል ፈጽሞ ተያዘ። ስሙ ግን እንደሆነ በተከከለ አላውቅም። ብቻ ወንበዴ በጤ ነው ሰውየው።»

«ወደችሎቱ አዳራሽ ለመግባት ዘዴ ይገኛለት ይመስሉታል ለመሆኑ?»

«አይመስለኝም..... አዳራሹ ተጨናንቋል። ለማንኛውም ችሎቱ ዘአሁኑ ሰዓት በእረፍት ላይ ይገኛል። የእረፍቱ ሰዓት አልፎ ችሎቱ እንደገና ሲጀመር ለመግባት ሊሞክሩ ይችላሉ።»

«መግቢያው የትኛው ነው?»
«ከወዲያ በኩል ያለው ሰፊ በር።»

ጠበቃው ይህንን ተናግሮ ትቶት ሔደ። ማድሌን ድብልቅልቅ ያሉ ብዙ ዓይነት ስሜቶች ተሰሙት። ውሳኔ ባለመስጠቱ እፎይታ አገኘ። እፎይታው ግን የደስታ ይሁን የሀዘን ለይቶ አላወቀም።

ከዚያ በኋላ ወደ ችሎቱ መግቢያ በር አመራ። በሩ ላይ አንድ አስተናጋጅ ቆሟል። «በሩ በቶሎ ይከፈሉ ይሆን?» ሲል ጠየቀው ማድሌን።

«በሩ ምን ጊዜም አይከፈሉም» ሲል መለሰለት አስተናጋጁ።
«ምን አልክ.....? ችሎቱ እንደገና ሲጀመር በሩ አይከፈሉም? ችሎቱ ለጊዜው ተቋርጧል ሲባል ስምቴ.....!»

«የተቋረጠው ማን ችሎት እንደገና ቀጥሏል። በሩ ግን አይከፈሉም።»
«ለምን?»
«አዳራሹ ስለሞላ ነዋ! ቦታ የለም።»
«ለአንድ ሰው እንኳ?»

«ለአንድም ሰው የሚሆን ቦታ የለም። በሩ ተዘግቷል። ከአሁን ወዲያ ማንም እንዲገባ አይፈቀድለትም።» አሰና ፤ «ብቻ..... ከሙሴ ፕሬዚዳንት በስተጀርባ ሁለት ወይም ሦስት ያልተያዙ ወንበዶች አሉ። ነገር ግን ሙሴ ፕሬዚዳንት እነዚህን ቦታዎች ለመንግሥት ሹማምንት እንጂ ለሌላ ሰው አይፈቅዱለትም። ብሎት ከዚያ በላይ ለመናገር ያልፈቀደ በመምሰል ፊቱን አዙሮበት ቆመ።

ማድሌን ጠበቆቹ ከነበሩበት ክፍል ተመልሶ ፤ ከዚያም ወጥቶ ደረጃውን ቁልቁል ይጦርድ ጀመር። በአእምሮው ውስጥ ሃሳብ ይዟል። ከትናንት ጀምሮ በሕሊናው ውስጥ ሲካሄድ የቆየው ፍልሚያ ገና ነገላበቃም ነበር።

ደረጃውን ወርዶ ሲጨርስ እጆቹን ደረቱ ላይ አጣምሮ ቆመ ። ከትንሽ ጊዜ በኋላም የኩቱን ቁልፍ ፈትቶ የማስታወሻ ደብተሩንና እርሳስ ከኪሱ አውጥቶ ፣ ቁራጭ ወረቀት ቀድሶ አውጥቶ ፣ «ሙሴ ማድሌን ፣ የኤም ሱር ኤም ከንቲባ» የሚል ጽሑፍ አስፈረበትና በተቻለ እርምጃ ደረጃውን መልሶ ወጥቶ ፣ ሕዝብ የተሰበሰበ በጎን ክፍል አልፎ ሔዶ አስተናጋጁ ካለበት ደረሰ ። የጻፈውን ማስታወሻ ለአስተናጋጁ ሰጠውና ትዕዛዝ ባዘለ ድምጽ ፣ «ይህን ወስደህ ለሙሴ ፕሬዚዳንት ስጣቸው» አለው ።

አስተናጋጁ ወረቀቱን ይዞ ገባ ።

— 8 —

በግንባር ባይሆን በዝና ማድሌንን የማያውቅ የለም ። ስሙ ገንደል ። የሱን ያህል ታላቅ ሥራ የሠራ ሰው ስሙ ሳይገን እንዴት ይቀራል! የኤም ሱር ኤምን እንዲሁትሪ ከሚስፋፋቱም ሌላ የአካባቢውን እገር በብዙ መንገድ ጠቅሟል ። በሌሎች ክፍለ ሀገሮች የነበሩትን እንዲሁትሪዎችንም ይረዳ ነበር ። ለምሳሌ በቡሎኝ ለነበረው የጨርቃጨርቅ ፋብሪካ ፣ በፍሬቫ ለነበረው ክር ፋብሪካ ፣ እና በቡቤር—ካንሽ ለነበረው የልብስ ፋብሪካ የገንዘብ ብድር በመስጠት ይረዳ ነበር ። ስለዚህ በእየቦታው የሙሴ ማድሌን ስም በክብርና በአድናቆት ይጠራ ነበር ። አራና ሌሎች ከተሞችም በኤም ሱር ኤም ይቀኑ ነበር ።

የችሎቱ ፕሬዚዳንት እንደሌሎቹ ሰዎች ሁሉ የማድሌንን ዝና ያውቅ ነበር ። አስተናጋጁ ወደ ችሎቱ አዳራሽ ቀስ ብሎ ገብቶ ፣ ፕሬዚዳንቱ ዘንድ ቀርቦ ፣ ጐንበስ ብሎ የማድሌንን ወረቀት ሲሰጠው ፕሬዚዳንቱ ወረቀቱን ተቀብሎ አየውና ቶሎ ብሎ በስተግርጌው «የችሎቱ ፕሬዚዳንት ለሙሴ ማድሌን አክብሮቱን ይገልጻል» የሚል ጽሑፍ አስፈረበትና ወረቀቱን መልሶ ሰጥቶት ፣ «ቶሎ ብለህ አስገባቸው!» አለው ።

አስተናጋጁ ወደማድሌን ተመልሶ በአክብሮት ዝቅ ብሎ እጅ ነስቶት ፣ ወረቀቱን ሰጠውና «ይከተሉኝ ጌታዬ» አለው ። ቀደም ብሎ ፊቱን አዙሮበት እንዳልቆመ ሁሉ!

ወደ ችሎቱ አዳራሽ የሚያዘልቅ እንደ መተላለፊያ በረንዳ ነበር ፤ ከበረንዳውም ቀጥሎ እንደ የተጌጠ ክፍል ። አስተናጋጁ ማድሌንን ከተጌጠው ክፍል አድርሶት ተመለሰ ። ከዚያ በኋላ የአዳራሹን በር ከፍቶ ከመግባት በስተቀር ሌላ ችግር አልነበረበትም ። ማድሌን ግን ወዲያውኑ ወደ አዳራሹ በመግባት ፈንታ በተጌጠው ክፍል ውስጥ በቻውን ቆየ ። ሃሳቡንም ለመሰብሰብ ሞክረ ። ነገር ግን አልሆነለትም ። ሃሳቡ ብትንትን አልበት ። በችሎቱ አዳራሽ አካባቢ መሆኑ አጥብቆ ተሰማው ። ዳኞቹ የሕግ ክርክር

በመስማት ላይ ናቸው። ፍርድ ሊሰጥ ነው። በዚያ ፍርድ ቤት ውስጥ የሱም ስም መነሳቱ አይተርም!

ይህንና ሌላ ሌላም ነገር በሃሳቡ ያወጣ ያወርድ ጀመር። ፋንቲንና ኮዜት ትዝ አሉት። ፍርሃት ፍርሃት አለው። ሳቡም በጉንጩ ቁልቁል ይፈስ ጀመር።

ወደ አዳራሹ የሚያስገባውን በር ድብልብል መያዣ ሲያስተውል ቆየና «እነዚህ እንድመጣ ማን አስገደደኝ.....? የት አባቲ!» አለና ፊቱን አዙሮ ወደ መተላለፊያው በረንዳ ወጣ። በረንዳው ጠባብና ረጅም ነው። በበረንዳው ሲረማመድ ሳለ ሰውነቱ ሚዛኑን ስቶ ስለተንገዳገደ ወደግድግ ዳው ተጠግቶ ቆመ። ግድግዳው ክፉኛ ይቀበቅዛል። የሱም ላብ እየቀዘ ቀዘው ሔደ።

ሌሊቱን መሉ ሲያስብ እንዳሳደረ ሁሉ፤ ቀኑን መሉ ሲያስብ እንዳል ሞሶ ሁሉ፤ አውንም ያስብ፤ ያሳሳል ገባ። «የሚያሳዝን ነውብዎ የሚል ውስጣዊ ድምጽ ሰማ።

በዚህ ሁኔታ ናብ ሰዓሻ ያህል ካሳለፈ በኋላ ፊቱን አዙሮ ራመድ ራመድ አለና አስተናጋጁ ካሳየው ክፍል ውስጥ ገባ። ወደ አዳራሹ የሚያስገባውን በር ድብልብል እጇታ እንደገና ተመለከተው። ድብልብሉ እጇታ ከመዳብ የተሠራ ስለሆነ በክፍሉ ውስጥ ያሉ ሻማዎች ብርሃን ሲያ ርፍባት ይጥበረበራል። ማድሉን ይህንን እጇታ ሲያስተውለው ቆየና በመጨረሻም ሃሳቡን ቆርጦ እጇታውን ያዝ አደረገና የአዳራሹን በር ከፍቶ ገባ።

— 9 —

አዳራሹ በጣም ሰፊ ነው። በቂ ብርሃን የለውም። ቁሻሻ ጣራ፣ ያደፉ በሮች፣ ከብርሃን ይልቅ ጠስ የበዛባቸው ፋናሶች፣ ሻማ የተሰካባቸው መቅረቦች፣ የእንጨት ሥራዎች፣ ጠረጴዛዎች፣ ሌሎችም ቁሳቁሶች ይታያበታል።

በአንድ በኩል ዳኞች፣ በሌላ በኩል የሕዝብ ሠራዊት ይታያል። ሠራዊቱ በአንድ ወቅት ይንጫጫል። በሌላ ወቅት ጭጭ እርጭ ይላል።

ተከላሹ ከፕሪቢያንቱ በስተግራ በኩል ከእንጨት በተሠራ አግዳሚ ወንበር ላይ ተተምጧል። አግዳሚው ወንበር በብዙ ሻማዎች በርቷል። በተከላሹ ግራና ቀኝ ፖሊሶች ቆመዋል። ተከላሹ የ60 ዓመት ዕድሜ ያለው አዛውንት ይመስላል። ግርዶ፣ ደደብና ድንጉጉ ቢጤ አዛውንት።

— 195 —

ማድሌን በፋን አልፎ ሲገባ ሰዎች ገለል ብለው አሳለፉት ። ፕሬዚዳንቱ አንገቱን አዙሮ ሰላምታ ሰጠው ። ኢቃቤ ሕጉም እንዲሁ ።

ማድሌን በሕልም ዓለም ውስጥ እንዳለ ሰው ግር አለው ። ዳኞች... ጸሐፊዎች... ፖሊሶች... የሕዝብ ሠራዊት... ይህ ሁሉ ለሱ አዲስ ነገር አይደለም ። ከሀያ ሰባት ዓመታት በፊት ዳቦ ሠርቆ ፍርድ ቤት በቀረበበት ወቅት የዚህ ዓይነት ትርጉሞች አይቷል ። ያሁኑም ትርጉሟ የድሮውን ሁሉ አስታውሰው ። ሁኔታው አስፈራው ። «ወይ አምላኬ! እንደገና እታሠር ይሆን?» ሲል አሰበና መልሱ «የማይሆን ነገር!» አለ ።

ሔድ ብሎ ከባዶ ወንበር ላይ ቁጭ አለ ። ቀስ በቀስ የተረበሸ መንፈሱ ርጋታ እየገኘ ሔደ ።

ዣቬርን በዓይኑ ራሳገው ። ነገር ግን የምስክሮቹ መቀመጫ በጸሐፊው ጠረጴዛ ስለተከለለና አዳራሹም በቅጡ ያልበራ ስለሆነ ሊያገኘው አልቻለም ።

ችሎቱ ከተጀመረ ሦስት ሰዓት አልፏል ። በዚያ የተሰበሰበው ሕዝብ የክሱን ፍሬ ነገር ሲያዳምጥ ተከላኬንም ሲመለከት ቆየ ። የክሱ ጭብጥ እንዲህ የሚል ነበር ፡-

ተከላኬ የቱፋ ፍሬ እስከነፍረው ተክል ቅርንጫፍ ሰርቆ እጅ ከፍ ንጅ ተይዟል ። ሰርቆቱ የተፈጸመው «ፒዬሮ የፍራፍሬ ልማት» ተብሎ ከሚጠራ ቦታ ነው ። ተከላኬ የወጣለት ወንዝም ነው ። ዣን ቫልገ ይባላል ። ቀደም ብሎ በሌላ ወንጀል ተከሶ እስራት ተፈርዶበታል ። ከአሰር ቤት ከወጣም በኋላ ትንሹ ዣቬር ከተባለ የሳቮይ ተወላጅ ልጅ የንጥቂያ ወንጀል ፈጽሟል ። ይኸው ክስ ውሳኔ ካገኘ በኋላ በሕዳኑ ልጅ ላይ በፈጸመው የንጥቂያ ወንጀል ሕጉ መልሶ ለፍርድ ቤት እንዲያቀርበው መብቱ የተጠበቀ ነው ።

የክሱ ጭብጥ ይህ ይሁን እንጂ ተከላኬ የተወነጀለበትን አልተቀበለውም ። ዣን ቫልገ አይደለሁም ፤ የቱፋ ፍሬም አልሰረቅሁም ሲል ካደ ። ዣን ቫልገ ስለመሆኑ ግን አራት ምስክሮች ቀርበው መስከረው በታል ። ስለሆነም ተከላኬ ጠበቃ ተከላኬ በእርግጥም ዣን ቫልገ ነው ብሎ በያምንም ተከላኬ የቱፋ ፍሬ አስመስረቁን ለፍርድ ቤቱ እንዲህ ሲል አሰረዳ ፤—

በተከላኬ በሻማትየ እጅ የቱፋ ፍሬና የተክሉ ቅርንጫፍ መገኘቱ አይካድም ። ነገር ግን ሻማትየ ግድግዳ ቧጥጦ ወጥቶ የተክሉን ቅርንጫፍ ሲሰብር አልታየም ። በእርግጥ እሱ ቅርንጫፉን ሰብሯል የሚያሰኝ ማረጋገጫ አልቀረበም ። ይህም ማለት ፍሬውንና የተክሉን ቅርንጫፍ መሬት ላይ ወድቀው አግኝቶ አነሳቸው እንጂ የሰርቆት ወንጀል አልፈጸመም ። ምንም እንኳን ሻማትየ የቀድሞ አሰረኛ ቢሆንም ጉዳዩ

መታየት ያለበት አሁን በተረበበት ክስ እንጂ በቀድሞ አሰረኝነቱ መሆኑን አይገባውም ሲል ተከራክረዋል።

አቃቤ ሕግ ተከላካዩን መበቃ በመቃወም ቀጥሎ ያለውን ክርክር አሰማ፡—

ተከላካዩ ገዢ ሻልገዢ ስለመሆኑ የፖሊስ ተቆጣጣሪ የሆነው ገዢና በቀድሞ ጊዜ ከተከላካዩ ጋር አበረው ቃስረው የኖሩት ብረቼ፣ ሸኔልድየ፣ እና ኮቪፓዶ በማያጠራጥር ሁኔታ መሰከረጥል። ስለተከላካዩ ማንነት ተከላካዩ መበቃ ራሱ አምኗል። ስለሆነም ተከላካዩ አደገኛውና መንበጃው ገዢ ሻልገዢ ነው። እስር በት ጉብዩ ቢተጣ እንኳ ከትንሹ ገዢ ገንዘብ ከመነጠቅ ያልተቆጠበና ለመታረም ያልቻለ ወንጀለኛ ነው። ስለሆነም ማንነቱን ቢክድና የቱፋ ፍሬ አልሰረትውም ቢል የሚያስገርም አይደለም። በተጨማሪም ተከላካዩ ደደብ ያምሰል እንጂ ያደብ አይደለም። መሰረ ሰው ነው። ደደብ መሰሉ የቀረበው የፍትህን መንገድ ለማሳሳት እንጂ ለሌላ ሊሆን አይችልም። ስለሆነም ፍርድ ቤቱ የመበቃ ፍርድ እንዲበይን በት አመለከታለሁ ሲል ግንግጥን ገታ።

ተከላካዩ ያዘ ሁሉ ወንጀል ዕቅድበት ግራ ቀጋባ። አቃቤ ሕግ ገም ብሎ ተመልክተው፣ አንዳችም ነገር ያልገባው መሆኑ። ተሰላካዩ መበቃ በበኩሉ ተነክሎ መልስ ሰጠ። ነገር ግን የሱ መልስ ፈጽሞ አይገባም።

— 10 —

የክርክሩ ፍጻሜ እየተቃረበ መጣ። ፕራዚዳንቱ ተከላካዩ ተነስቶ እንዲቆም ነገረውና፣ «ተከላካዩ... በተጨማሪ የምትናገረው አሰህን» ሲል ፕራዚዳንቱ ለሁለተኛ ጊዜ ጠየቀው።

ተከላካዩ ግር ብሎት ገም ብሎ ቆመ፤ ቆቡን በእጁ እያፍተለተለ። «ተከላካዩ... በተጨማሪ የምትናገረው አሰህን» ሲል ፕራዚዳንቱ ለሁለተኛ ጊዜ ጠየቀው።

ተከላካዩ በዚህ ጊዜ ከአንቅልፉ የባነ፣ ሰው መሰሉ ዙርያ ገቡን ቃንጥ መናገር ጀመረ። ግንግጥ ፍጥነት ግድነት ነበር። ለመናገር የፈለገው ሁሉ እንደ ውግ መላት በአንድ ጊዜ መጥቶ ያጥለቀላቸው መሰለ።

«ለመናገር የምፈልገው እንዲህ ነው...» አለ፤ «በፓሪስ ከተማ ውስጥ የሰማ ብረት... ቸርኪዮ... ወራ ነበርኩ። አወራዬ መሴ ባሉ፣ ይባላል። ሥራው በጣም አድካሚ ነው። ወፋ ያለ ቦታ ስለሚያሻው በቤት

— 197 —

ውስጥ ሳይሆን እውቀት ከሌላ ባለው ሚና ላይ ይሠራል ። በከረምን ወራት በጣም ስለሚበርድ ተዝናንቶ መሥራት አይቻልም ። ሙቀት ለማግኘት አሁንም አሁንም አንዱን እጅ በሌላው እጅ ማሻሸት... እጅና እጅ ማፋተግ ያስረዳል ። አሠሪዎች ግን ይህንን አይወዱትም ፤ ጊዜ ያባከናል በማለት ። ይሁን እንጂ በረዶ በሚወርድበት ወትት ብረታ ብረቶችን በባዶ እጅ ይዞ መሥራት ቀላል ነገር አይደለም! ያዳከማል ። ያስረጃል ። በዚህ ምክንያት ቸርኪዮ የሚሠሩ ሠራተኞች ያሉ ጊዜአቸው ይገረጅፋሉ ። በአርባ ዓመት ዕድሜአቸው የጨረጨሱ ሽማግሌዎች ይሆናሉ ። በዚያን ጊዜ ዕድሜዬ አምላ ሦስት ዓመት ነበር ። በጥሩ ሁኔታ አልነበርኩም ። ደምም ወጣቶቼ ሠራተኞች በአዛውንቱ ማራዝ ይቀናቸዋል ፤ «አርጌ አጥራ! ወይም ያረጃ አውራ!» እያሉ ። የሚከፈለኝ ደመወዝ በጣም ዝቅተኛ ነበር ፤ በቀን ሠላሳ ሱ ። አሠሪዎች ዕድሜዬን አይተው ተጠቀሙ ብኝ ። እንዲት ልብሱ አጣቢ የሆነች ሴት ልጅ ነበረኝ ። እሷም የሰዎችን ልብስ ሰብስባ ወንዝ ወርዳ እያጠበች ትንሽ ገቢ ታገኝ ነበር ። የሁለታችን ገቢ አንድ ላይ ተዳምሮ በቲያችን ነበር ። ይህች ልጄ በአሁን ሰዓት በሕይወት የሰችም ። ሞታለች ። በሕይወት እያለች ግን ተቆጥባ የምትኖር ደግሞ ልጅ ነበረች ። ይህ የምናገረው ሁሉ እውነት ነው ። ጠይቃችሁ ልትደርሱ በት ትችላላችሁ ። ነገር ግን ፓሪስ ሰፊ ከተማ ስለሆነ ሻማት የተባለውን ምስኪን ሰው ማን ያውቀዋል ትሉ ይሆናል ። ሌላ ሰው ባያውቀው ሙሴ ባሉፕ ያውቀዋል ። እሱን ልትጠይቁት ትችላላችሁ ። በተረፈ ከፊ ምን እንደሚፈለግ አላውቅም» ሲል ንግግሩን ያመደመ ።

ተናግሮ ሲጨርስ ባለጃራሹ የነበረው ሕዝብ በላቅ ፈነዳ ። እሱ ግን ሕዝቡ ለምን እንደላቀቁት አልገባህ አለው ። በመጨረሻም እሱ ራሱ ከሕዝቡ ጋር አብሮ ይስቅ ጀመር ።

ፕሬዚዳንቱ ድምጹን ከፍ አድርጎ ፤ «ሕዝባዊ ዳኞች... ተከላኞች የጠቀሰው ሰውዬ ፤ የቀድሞ አስሠሪው የነበረው ሙሴ ባሉፕ ኮዚህ እንዲቀርብ ታዝዞ ነበር ። ነገር ግን ከስሮ የደረሰበት ስላልታወቀ ሳይቀርብ ቀርቷል» አለፍ ፊቱን ወደ ሻማት የሰዘገፈ ፤ «ልብ አርገህ ስማኝ ተክላሽ...» አለው ፤ «አሁን ማሰብ የሚገባህ ጊዜ ነው ። ሰዓብ ራሱን ብለህ ሁለት ነጥቦችን በጉልህ አስረዳ ። 1ኛ/ በፒዬሮ ፍራፍሬ ልማት የሚገኘውን ግምብ ቧጥጠህ ወጥተህ ፤ የፍሬ ተክል ቅርንጫፍ ሰብረህ ፤ የቱሩ ፍሬ ሰርተሃል ወይንስ አልሰረቅህም? 2ኛ/ የቀድሞው እስረኛ ዝን ሻልጥ ነህ ወይንስ አይደለህም?» ሲል ጠየቀው ።

ተክላሹ ራሱን ነቅጥቆ ፤ አፉን ከፍቶ ፤ ወደ ፕሬዚዳንቱ እያየ ፤ «መጀመሪያ ነገር...» ብሎ ጭጭ አለ ።

«የሚሰህን አዳምጥ!» አለው አቃቤ ሕጉ ፤ «የተጠየቅሽውን አልመሰክም ። ዝምታህ የሚያጥባህ አይደለም ። ስምህ ሻማት? አለመሆኑ ግልጽ ነው ። የቀድሞ እስረኛ ዝን ሻልጥ ብትሆንም በመጀመሪያ 'ዝን ማት' ነኝ ስትል ኖርክ ። በኔቪርላ መወለድህ ፤ እዚያም ባፍ መልማይ

ሆነህ መኖርህ ፡ ወደ አቪርኝ መሔድህ ፡ ይህ ሁሉ የታወቀ ነው ። ከፒዬሮ የፍራፍሬ ልማት ውስጥ ገብተህ የበሰለ ፍሬ ሠርቀሃል ። ሕዝባዊ ዳኞች በዚህ ረገድ ፍርድህን ይሰጡሃል ። እና አሁን የተጠየቅኸውን መልስ» አለው ።

«እኔ ምንም ነገር አልሠረቅሁም» አለ ሻማትዮ ፡ «ቁርጫ ድሃ ነኝ ። አንድ ቀን ፡ ካፌያ በጣለበት ሰዓት በገጠር መንገድ ስንዝ መንገድ ላይ የወደቀና ፍሬ ያዘለ ቅርንጫፍ አገኘሁ ። ርቦኝ ስለነበረ ምንም ዓይነት መዘዝ ያስከትልብኛል ብዬ ሳላስብ ቅርንጫፉን እንስቼ ያዝኩት ። በዚህ መዘዝ ምክንያት እነሆ ለሦስት ወራት ታስሬ እገኛለሁ ። ከዚህ ይበልጥ የማውቀው የለኝም ። ታዲያ ሰዎች በክፉ ዓይን ያየኛል ። ተናገር... መልስ ስጥ እያሉ ይውተውቱኛል ። ከዚህ ይበልጥ የማውቀው የለኝም ። የተማርኩ ሰው አይደለሁም ። ቁርጫ ድሃ ነኝ ። ይህንን የሚገነዘብልኝ ሰው አጣሁ ። አልሰረቅሁም ብያለሁ ። በመንገድ ወድቆ ያገኘሁትን ብቻ እንስቻለሁ ። ገዢ ሻልገዢ... ገዢ ማትዮ ትሉኛላችሁ ። እነዚህን ሰዎች እኔ አላውቃቸውም ። ምናልባት ገጠራዎች ይሆናሉ ። እኔ ግን ከሙሴ ባሉጥ ጋር ከተማ ውስጥ ነው የኖርኩት ። ስሜም ሻማትዮ ነው ። ከእንዲህ ያለ ቦታ ተወልደሃል ማለታችሁ በጣም ያስገርመኛል ። ምክንያቱም የት እንደተወለድኩ እኔ ራሴ አላውቀውም ። ሰው ሁሉ ከቤት ውስጥ የመወለድ ዕድል የለውም ። እኔ እንደማውቀው አባቴና እናቴ መኖርያ ቤት ስላልነበራቸው ከቦታ ቦታ እየተዘዋወሩ ይኖሩ ነበር ። በእርግጥ አቪርኝ ውስጥ ነበርኩ ። በፋቪርልም ውስጥ ነበርኩ ። ይህ ግን ምን ዓይነት ማስረጃነት አለው? የቀድሞ አስረኛ ያልሆነ ሰው በአቪርኝና በፋቪርል ሊታይ አይችልም ማለት ነው? ደግሞ ደጋግሞ እንደተናገርዉት አንዳችም ነገር አልሰረቅሁም ። ስሜም ሻማትዮ ነው ። በሙሴ ባሉጥ ሥር ሠርቻለሁ ። እውነቱ ይህ ሆኖ ሳለ ከእኔ ምን እንደሚፈለግ አልገባኝም! ሰዎች እኔን የሚከታተሉኝ ለምን ይሆን?» ሲል ንግግሩን በጥያቄ ይመደመው ።

በጥምና ሲያዳምጠው የነበረው አቃቤ ሕግ ራቱን ወደ ፕሬዚዳንቱ መልሶ ፡ «ሙሴ ፕሬዚዳንት...» አለ ፡ «ተከላከሉ ሃሳቡ የተምታታበት ስለሚመስልና የተከሰሰበትንም ወንጀል ስለካደ የፍርድ ቤቱ ፈቃድ ሆኖ አራቱ ምስክሮች ፡ ማለት ብረሼ ፡ ኮሽፓይ ፡ ሸኔልድየ ፡ እና የፖሊስ ተቆጣጣሪው ግብር እንደገና ተጠርተው የምስክርነት ቃላቸውን ቢሰጡ ይሻላል» ሲል አመለከተ ።

«የፖሊስ ተቆጣጣሪው ግብር የምስክርነት ቃሉን ከሰጠ በኋላ በሥራ ግዳጅ ምክንያት ወዲያውኑ ተሰናብቶ ሔደል» አለው ፕሬዚዳንቱ ።

«እንደሱ ከሆነ የምስክርነት ቃሉን ቢሰጠበት ወቅት ምን እንዳለ ለሕዝባዊ ዳኞች ማስረጃት ይኖርብኛል ። ግብር የተከበረ ሰው ነው ። የሰጠውም የምስክርነት ቃል እንዲህ የሚል ነው ፡ 'ተከላከሉ' አውቀዋለሁ ። ስሙ ሻማትዮ አይደለም ። ገዢ ሻልገዢ የተባለ የቀድሞ አስረኛና አደገኛ ሰው ነው ። የተፈረደበትን የእስራት ዘመን ሲፈጽም ከወህኒ ቤት መለ

ቁቁ በጣም ያሳዘናል። መለቀቅ ባልተገባው ነበር። በስርቆት ወንጀል ምክንያት ለአስራ ዘጠኝ ዓመታት ታስሮ በወህኒ ቤት ማትቋል። እምስት ወይም ስድስት ጊዜ የማምለጥ መከራ አድርጓል። ከወህኒ ቤት ከተለቀቀ በኋላ ከትንሹ ዠርቼ ሳንቲም ከመንጠቁም ሌላ ከሚቺ ከዴ ከተማ አቡን የስርቆት ወንጀል እንደፈጸመ እጠረጥረዋለሁ። በቱሎ ታስሮ በነበረበት ዘመን ብዙ ጊዜ አየው ነበር። ስለዚህ ይህንን ሰውዬ ሙሉ በሙሉ አውቀዋለሁ። ሲል መስክሯል ሃጼር። እና እንደገና ተጠርቶ ቃሉን እንዳይሰጥ ከዚህ ስለሌለ የተቀሩት ሦስቱ ምስክሮች፣ ማለት ብረጼ፣ ሸኒልድዮ፣ እና ኮሽፓይ እንደገና ተጠርተው የዚህን ሰው ማንነት በድጋሚ በያረጋገጠ ይሻላል። ሲል ይመደመድ አቃቤ ሕጉ።

ፕሬዚዳንቱ የአቃቤ ሕጉን ጥያቄ ስልተቀበሰው ሦስቱ ምስክሮች በድጋሚ እንዲቀርቡ ተደረገ። በመጀመሪያ የቀረበው ብረጼ ሆነ። ብረጼ የወሮበላ አመለካከት ያለው፣ በሌላ ጥፋት ተከሶ እንደገና የታሰረ የስድሳ ዓመት ዕድሜ ያለው ሰው ነው።

«ብረጼ» አለው። ፕሬዚዳንቱ፣ «ተፈርዶብህ በወህኒ ቤት ስለምትገኝ ቃል መሐላ ልትሰጥ አይፈቀድልህም። ይሁን እንጂ እስረኛ ብትሆንም የምታውቀውን እውነት ለመናገር የሚከሰክልህ የለም። እውነቱንም እንድትናገር እፈልጋለሁ። ይሞም አንድ ነገር እንድትገነዘብ ያሻል። ይህ ተከላሽ አንተ በምትሰጠው ቃል ምክንያት ሲጠፋ ወይም ፍትህ ሊያገኝ ይችላል። ስለዚህ የምታውቀውን እውነት እንድትናገር ያሻል። ቀደም ብለህ የሰጠኸው የምስክርነት ቃል የተሳሳተ ከሆነ አሁን ልታርመው ትችላለህ። እና ተከላሹን ልብ አርገህ አየው።» አለውና ተከላሽ ተነስቶ እንዲቆም ነግረው። «እና ብረጼ» ሲል ቀጠለ ፕሬዚዳንቱ፣ «ለነፍስህና ለህልህህ ብሰህ እውነቱን ተናገር። ይህ ተከላሽ ከአንተ ጋር ታስሮ የነበረው ጥን ሻልጥ ነው ወይንስ አይደለም?»

ብረጼ ተከላሹን ተመለከተውና፣ «እምን ሙሴ ፕሬዚዳንት...» አለ። «ቀደም ብዬ ይህ ሰው ጥን ሻልጥ ነው ብያለሁ። አሁንም ጥን ሻልጥ ነው እላለሁ። ከቱሎ ወህኒ ቤት በ1796 ዓ. ም. ገቡቶ በ1815 ዓ. ም. ተለቋል። ዛሬ ገርጀፍጀፍ ብሎ በታይም ጥን ሻልጥ ራሱ ነው። ስለዚህ ጉዳይ ጥርጥር የለኝም።»

«እሼ ቁጭ በል» አለውና ፕሬዚዳንቱ ተከላሹ በቆመበት እንዲቆይ አዘዘው።

ከብረጼ ቀጥሎ ሸኒልድዮ ገባ፤ አጠር ያለ የእምሳ ዓመት ዕድሜ ያለው ሰው። ሸኒልድዮ ለምስክርነት ተጠርቶ መጣ እንጂ ዕድሜ ልክ እስራት ተፈርዶበት በቱሎ ወህኒ ቤት የሚገኝ እስረኛ ነው።

ፕሬዚዳንቱ ቀደም ብሎ እንዳለው እሱም የመሐላ ቃሉን ለመስጠት እንደማይችል ገለጸለትና እውነቱን እንዲናገር ጠየቀው። ሸኒልድዮም

ሳታና «ወየ ጉድ! ይህንን ሰውዬ ነው የማላውቀው!» አላለች፤ «አምሰት ዓመት ሙሉ እኔና እሱ በአንድ ስንሰለት ተቆራኝተን ኖረናል» ሲል ታሉን ሰጠ።

« በል እሼ ተቀመጥ » አላለች፤ ፕሬዘዳንቱ።

ቀጥሎም ኮሽፓይ ተጠርቶ ገባ። ኮሽፓይ ተደም ብሎ የበግ እረኛ ነበር። በኋላ ግን ወንበዴ ዘን። በዚህ ምክንያት ዕድሜ ልክ እስራት ተፈርዶበት በወህኒ ቤት የሚገኝ እስረኛ ነው።

« ቀደም ብለህ አንድ መስከርኸው ይህንን ተከላሽ ታውቀዋለህ? » ሲል ጠየቀው ፕሬዘዳንቱ።

« አምን አውቀዋለሁ። ተከላሹ ዣን ቫልግ ራሱ ነው። በጣም ጉልበተኛ ስለነበረ 'የክብደት ማንሻ መግሪያ' ብለን እንጠራው ነበር » ሲል መሰከረ።

እነዚህ ሦስት ምስክሮች በድጋሚ ታላቸውን ከሰጡ በኋላ ተከላሹ ዣን ቫልግ ስለመሆኑ የተጠራጠረ ሰው አልተገኘም። ተከላሹ ግን ምስክሮቹን በጣም በመገረም ተመለከታቸው።

«ተከላሽ...» አላለች፤ ፕሬዘዳንቱ። «የምስክሮቹን ቃል ስምተሃል... እና በተጨማሪ የምትናገረው አሰህ?» ሲል ጠየቀው።

«አምን... ድንቅ ነው!» አላ ተከላሹ። በዚያ የተሰበሰበውም ሕዝብ ሕዝባዊ ሳኞቹ ጭምር ይስቱበት ጀመር።

«አጥታ...!» አላ ፕሬዘዳንቱ። «ጉዳዩን ማጠቃለል ስላለብኝ አጥታ...!»

ልክ በዚህ ጊዜ፣ ሳይታሰብ በድንገት፣ «በረኬ...! ሸኔልድሃ...! ኮሽፓይ...! ወደ እኔ ተመለከቱ...!» ሲሉ ድምጽ ተሰማ።

የሰጠ ዓይን በሙሉ ድምጹ ወደመጣበት አቅጣጫ ዞረ። ሰውዬው በፕሬዘዳንቱ አካባቢ ከነበሩት አንዱ ነበር። የክብር ቦታውን ለቅቆ ወደ አዳራሹ መሐል ገባ። ፕሬዘዳንቱ፣ ኢቃቤ ሕጉ፣ እና ህያ የሚሆኑ ሌሎች ሰዎች የሰውዬውን ማንነት ዓይተው በአንድ ድምጽ፣ ሙሴ ማድሴን...! ሙሴ ማድሴን...!» ሲሉ ጮሁ።

— 11 —

ባርኔጣውን በእጁ ይዟል። ልብሶቹን በቅጡ ለብሷል። ኮቱ በጥንቃቄ ተቆልፏል። ፊቱ ገርጥቷል። ሰውነቱ ይንቀጠቀጣል። ከአራ በደረሰበት ወቅት ጸጉሩ ገብስማ ነበር። አሁን ግን ጸጉሩ ነጥቷል። በፍርድ ቤቱ ውስጥ በተቀመጠበት ሰዓት ነው ፍጹም የሸበተው።

— 201 —

መላው ሕዝብ ዓይኑን አቅንቶ ወደ እሱ ይመለከታል ። ሕዝቡ ድምጹን በሰማበት ወቅት በእርግጥ የሱ ድምጽ ነው ብሎ ለማመን ቸግሮት ነበር ። የሕዝቡ ጥርጣሬ ግን ከጥቂት ሰከንዶች በላይ አልቆየም ።

ፕሬዚዳንቱም ሆነ አቃቤ ሕጉ አንዳችም ቃል ከመናገራቸው በፊት የኤም ሱር ኤም ከንቲባ ፡ ሙሴ ማድሌን ወደ መስከረዎቹ ሔደ ፡ «አታው ቁኝም?» ሲል አፋጠጣቸው ።

«አናውቅህም» አሉት ።

ሙሴ ማድሌን እነሱን ትች ዓይኑን ወደ ችሎቱ አዙሮ ፡ «እናንት ሕዝባዊ ዳኞች... ተከላሹን ልቀቁት ። የምትፈልጉት ሰው ተከላሹ አይደለም ። ገዢ ቫልግ ማለት እኔ ነኝ» አላቸው ።

የሚናገር ሰው ጠፋ ። ፍጹም ጸጥታ ነገሠ ። የፕሬዚዳንቱም ፊት ሀዘን ለበሰ ። ፕሬዚዳንቱና አቃቤ ሕጉ ምልክት ተሰጣጡ ። ከዳኞቹም ጋር ዝቅ ባለ ድምጽ ቃላት ተለዋወጡ ። በመጨረሻም ፕሬዚዳንቱ ፊቱን ወደ ሕዝቡ መልሶ ፡ «ከእናንተ መሐከል የሕዝምና ርዳታ ለመስጠት የሚችል ሀኪም አለ ይሆን?» ሲል ጠየቀ ።

አቃቤ ሕጉም ለጠቅ አድርጎ ፡ «ሙሴ ማድሌን የተከበሩ የኤም ሱር ኤም ከንቲባ መሆናቸውን በሌላ ባይሆን በዝና የማያውቅ የለም ። ስለ ሆነም ከዚህ ከተሰበሰበው ሕዝብ መሐከል ሐኪም የሆነ ሰው ቢኖር ፕሬዚዳንቱ እንዳሉት ክቡር ከንቲባውን በረዳቸውና ወደበቃቸው እንዲመለሱ በያደርግልኝ...» ሲል ሙሴ ማድሌን አቋርጦት ፡ «እመሰማናለሁ አቃቤ ሕግ... ነገር ግን አንተ እንዳሰብከው ራሴን አልሳትኩም ። አላበድኩም» አለው ፡ «ይልቁኝስ አንተ ትልቅ ስህተት ልትፈጽም ነበር ። አሁንም ቢሆን ይህንን ሰው ልቀቀው ። አንተ የጠቀሰኸው ወንጀልኛ እኔ ነኝ ። ተከላሹ አይደለም ። የምናገረው ሁሉ እውነት መሆኑን እግዚአብሔር ይመስከር ። ከፈለግህ እኔን ይዘህ ለፍርድ ልታቀርበኝ ትችላለህ ። እዚህ ከፊትህ እገኛለሁ ። በእርግጥ የተቻለኝን ሁሉ አድርጌአለሁ ። ስሜን ደብቄ ለረጅም ጊዜ ኖርኩ ። ሀብታምም ሆንኩ ። ከንቲባም ሆንኩ ። ሀቀኛ ኑሮ ለመኖርም ጣርኩ ። ነገር ግን የሚቻል አልሆነልኝም ። ስለሕይወቱ ላንተ ዘክብኪ ለመግለጽ አይቻለኝም ። ነገር ግን እንድ ቀን ትሰማዋለህ ። በእርግጥ ከብጹሕ አቡነ ሚሬዬል ቤት የስርቆት ወንጀል ፈጽሜ አለሁ ። በጎንጂ ገርሼም ላይ የንጥቂያ ወንጀል ፈጽሜአለሁ ። ገዢ ቫልግ ክፉ ወንበይ ነበር ስትል የገለጽኸው እውነት ነው ። ምናልባት ግን ጥፋቱ ሙሉ በሙሉ የኔ ላይሆን ይችላል» አለና ፡ «የተከበራችሁ ዳኞች... አድምጡኝ» ሲል ግግሩን ቀጠለ ፤ «የኔ ዓይነቱ ሰው በእግዚአብሔር ለማማረር ወይም ለጎበረተሰቡ ምክር ለመስጠት አይቻለውም ። ነገር ግን ልሸሸው የፈለግሁት ክፉ ስም ሰውን ወደ ጉዳት የሚያደርስ ሆነ ። ጽኑ እስራት የሰውን ባህርይ ያበላሻል ። ጽኑ እስራት ሳይፈረድብኝ በፊት ድሃ አርሶ አደር ነበርኩ ። እውነትም አልነበረኝም ። እንዲያውም ደደብ ቢጤ ነበርኩ ።

እስራቱ ለውጥ አስከተሰብኝ ። ባህርዩን ለወጠው ማሰቱ ነው ። ክፉና እደ ገኝ ሰው ሆንኩ ። በጳላ ግን እንደገና ወደበንነት ተለወጥኩ ። ወደ በንነት የለወጠኝ የሌላ ሰው በንነት ነበር ። ይሁን እንጂ ይህንን ሁሉ የምትረዱ ልኝ አይመስለኝም» አለና «ለማንኛውም ከሰባት ዓመታት በፊት ከት ነሹ ገዢህ የቀማሁትን ገንዘብ እቤቱ ውስጥ በእሳት ማንደጃው ውስጥ በሚገኘው አመድ ላይ ታገኙታለችሁ ። ከዚህ በላይ የምጫምረው የለኝም ። ኦና ያዙኝ ። አቃቤ ሕጉ ግን ያበድኩ መሰሉታል ። የምናገረውን አያምንም ። ይህም የሚያሳዝን ነው ። ከሁሉም ይልቅ የገረመኝ ደሞ እነዚህ መስካሪዎች አኖውቅህም ማለታቸው ነው! ገሼር ከዚህ ቢኖር ኖሮ ግን ባወቀኝ ነበርኩ ብሎ ዓይኑን አሁንም ወደ መስካሪዎቹ አዙሮ ፣ «እኔ ግን አውቃለሁ...! ለመሆኑ ታስታውሳለህ ብረሼ...!» አለው ፣ «እስር ቤት ቢነበርንበት ወቅት ታደርገው የነበረውን የሰራ ማንገቻ ጥብባብ ታስታውሰዋለህ?»

ብረሼ ይህንን ሲሰማ ደንገጥ ብሎ ተመለከተው ። ሙሴ ማድሉንም ዓይኑን ወደ ሸጊልድሃ አዙሮ ፣ «አንተ ሸጊልድሃ...» አለው ፣ «በተኝ ትክክህ ላይ የእሳት ታጠሎ ጠባሳ አለብህ ። ይህንን ታምናለህ ወይንስ ትክክለህ?» ሲል ጠየቀው ።

«አልክድም... ትክክል ነው» አለው

«አንተ ኮሽፓይ... በግራ ከንድህ መታጠሪያ በሰማያዊ ፊደል የተነቀሰ ፣ መጋቢት 1 1815 ዓ. ም. የሚል ጽሑፍ አለበት ። የልብስህን እጅግ ከፍ አድርገውላ ይታይ» አለው ።

ኮሽፓይ የኮቱን እጅግ ወደላይ ሲሸበሸበው መላ ሕዝቡ ዓይኑን ወደዚያ አዞረ ። አንድ ፖሊስ ፋኖሱን አስጠግቶ ክንዱን ተመለከተው ። በእርግጥም ጽሑፉ ከንዱ ላይ ተነትሶ ነበር ።

ማድሉን ፊቱን ወደታስበሰበው ሕዝብ አዙሮ ፈገግ አለ ፣ የድል አድራጊነትን ሰማት የሚያንጸባርቅ ፈገግታ ። «እና ገና ሻልህ መሆኔን አሁን አመናችሁ?» አለ ።

የተሰበሰበው ሕዝብ በመገረም ይመለከተው ገባ ። አቃቤ ሕጉ ፣ ፕሬዚዳንቱና ተከላካዩ ጠበቃ የሚሉትን አጥተው ፈዝዘው ቀሩ ። ተከላካዩ ያለአግባብ እንዳይወነጀል በማሰብ ገና ሻልህ ራሱን ማጋለጡን ተረዱ ።

«ፍርድ ቤቱን ከዚህ በላይ ለማስቸገር አልፈልግም ። ያዙኝ ሰላችሁ እምቢ ካላችሁ እኔ ከዚህ መሔድ አለብኝ ። ብዙ የምሠራው ሥራ አለብኝ ። ይሁን እንጂ አቃቤ ሕጉ ማን እንደሆነኩና የት እንደምሠራ ደህና አድርጎ ስለሚያውቅ በፈለገበት ጊዜ መጥቶ ሊይዘኝ ይችላል» ብሎ ወደ መውጫው በር አመራ ።

ማንም ሰው አልተቃወመውም ። ማንም አላገደውም ። ከበሩ አጠገብ ሲደርስ ዞር ብሎ ፤ «አቃቤ ሕግ... በፈለግኸኝ ጊዜ ታጥገኛለህ ። ታዛዥህ ነኝ» አለና ዓይኑን ወያተሰበሰበው ሕዝብ መለሰ ፤ «ይህ ሰው ያሳዝናል ብላችሁ አስባችሁ ይሆናል ። ነገር ግን የማሳዝን ሰው አይደለውም ፤ የሚተናብኝ ሰው እንጂ! ሆኖም ይህ ሁሉ ባይደርስብኝ ኖሮ ደስ ባለኝ ነበር» ብሎ ከአዳራሹ ወጥቶ ሔደ ።

ከተገኘ ጊዜ በኋላ ሕዝባዊ ዳኞቹ ሻማትሩን ነጻ ለቀቁት ። እሱም «ሰዎች ምንኛ ተላላዎች ናቸው!» ሲል አሰበ ።

መጽሐፍ ስምንት

አገሩ

— 1 —

ፋንቲን ደስ የሚል ራዕይ እያየች ያለእንቅልፍ አደረች ። ከንጋቱ አቅራቢያ ግን እንቅልፍ ወሰዳት ። እሷ ስትተኛ ሲሰተር ሲምጥሊስ መድኃኒት ለመቀመጥ ወደ ሐኪም ቤቱ ትመጣ ክፍል ገባች ። ትንሽ ጊዜ እዚያ እንደቆየች ሙሴ ማድሌን ቀስ ብሎ ገብቶ ከፈታቱ ቆመ ። ከመደንገጣ የተነሳ «ወይ!» አለችና ፤ «እርስዎ ነዎት እንዴ ሙሴ ከንቲባ?» አለችው ።

«ፋንቲን እንዴት ነች?» ሲል ጠየቃት ።

«በትናንትናው ቀን በጣም አሟት ዋለች ። ነገር ግን እርስዎ ልጄን ለማምጣት ወደ ሞንፈርመይ ሐደዋል ብላ ስላመነች ዛሬ ደህና ነች» አለችውና «በቻ... አሁን እርስዎን ስታይና ልጄን ስታጣ ምን ትል ይሆን?» አለችው

«እግዚአብሔር ያውቃል!»

«ውሸት ሌንነግራት ግን አንችልም ሙሴ ከንቲባ ።»

ሰዓቱ ሙሴ በሙሉ ነጋ ። የአሐይ ብርሃን በማድሌን ፊት ላይ አረፈ ። ሲሰተሯ ቀና ብላ አየችውና ፤ «በየሱስ...! ምን ደረሰቦት ሙሴ ከንቲባ? ጸጉርዎ ቃጫ መስሏል» አለችው ።

«በድንገት ሸበትኩ?» አላት ።

ሲሰተር ሲምጥሊስ የፊት መስተዋት አልነበራትም ። ነገር ግን ደክተሩ እንደ ሕመምተኛ መሞት አለመሞቱን ዓይዩ የሚያረጋግጥበት መስተዋት በጠረጴዛው መሰበሪያ ውስጥ ነበር ። እሱን አውጥታ ሰጠችውና ጸጉሩን ተመለከተው ። «ምን ያረጋል!» አለና ፤ «ለመሆኑ ፋንቲንን ላያት እችላለሁ?» ሲል ጠየቃት ።

«ልጄን ኢየሰመጣትም አንዴ ሙሴ ከንቲባዋ»

«እስመጣላታለሁ አንጂ! ብቻ ልጅቷን ለማስመጣት ቢያንስ ሁለት ወይም ሦስት ቀን ያስፈልገኛል ማ»

«እስከዚያ ድረስ ባታይዎት መምጣትዎን ልታውቅ አትችልም ። ለዚህ የሚሻላት ይኸው ይመስለኛል ። ልጄ ከመጣች በኋላ ቢያይዋች ልጄን ያመጧት እርሱም ነዎች ብላ ማመኗ አይተርም ። ይህም ውሸት ከመናገር ያድነናል» አለችው ።

ሙሴ ማድሉን ለትንሽ ጊዜ አሰበና «አይሆንም ሲስተር ። ላያት እፈልጋለሁ ። ምናልባትም እቻቦል ይሆናል» አላት ።

ምን ማለቱ አንደሆነ ባይገባትም «አንድሱ ከሆነ ይግቡ ሙሴ ከንቲባ» አለችው ።

ወደ ፋንቲን ከፍል ገብቶ ጠጋ ብላት ቆመ ። ሚሪሻውንም ከፈት አደረገው ። አተነፋፈሷ ለጋት አሳደረበት ። ፊቷ ግን ረጋ ብሎ ይታይ ነበር ። የፊቷ ቀለም ወደ ንጣት አድልፏል ። ጥንጮቿ ቀልተኛ ። ወርቃማ ሽፋኸፍቷ በላብ ርክሷ ። ሰውነቷ ይታወቅጣል ። በሕይወት ለመቆየት ብዙ ጊዜ የቀፈች አትመስልም ።

ማድሉን ዝም ብሎ ቆሞ አንዴ እሷን ፣ አንዴ በግድግዳው ላይ የተሰቀለውን መስተል አፈራርቆ ይመለከት ገባ ። በልቡም ደለየላት ።

ፋንቲን ዓይኗን ከፍታ አየችውና «ኮዚትዬስ?» አለችው ፤ ፈገግ ብላ ።

— 2 —

«ኮዚትዬስ?» ስትል የጠየቀችው በሙሉ አምነት ፣ በሙሉ እርግጠኛነት ፣ በሙሉ እርጋታ ስለነበረ መልስ አጥቶ ዝም አላት ። እሷም ቀጠለች ፤ «እዚያ ሔደህ እንደነበረ አውቃለሁ ። በእንቅልፍ ልቤም ትታየኝ ነበር ። ለረጅም ጊዜ ነው ያየሁህ ። ሌሊቱን በሙሉ በዓይኔ ስከተልህ ነበርኩ» አለችውና «ነገር ግን ኮዚትዬ የት አለች? ለምን አምጥተህ አልጋዬ ላይ አላስቀመጥሃትም?» ስትል ጠየቀችው ።

አንዲሁ በጥያቄ ስታጥክበው ሳለች ዶክተሩ መጥቶ ከፍሎ ውስጥ ገባ ። «ማድሉን ቀለል አለው ።

«ረጋ በይ። ልጅሽ መጥታለች» አላት ዶክተሩ ።

— 206 —

የፋንቲን ዓይን በብርሃን ተመላ = ፊቷም እንዲሁ =

«የት አለች? ወደኔ አምጧታ!»

«ጊዜው ገና ነው» አላት ዶክተሩ፤ «አንቺ ዘንድ የምናቀርባት አሁን አይደለም = ትኩሳት አለብሽ = ልጅሽን ብታያት ርጋታሽን ታጪአለሽ = ይህ ደም ለጤናሽ ጥሩ አይደለም = መጀመሪያ ከሕመምሽ መፈወስ አለብሽ =»

«ድኛለሁክ ዶክተር! ተፈውሻለሁ = ልጄን ለማየት እፈልጋለሁ =»

«አየሽ.....» አላት ዶክተሩ፤ «መንፈስሽ ተረብሷል = በዚህ ሁኔታ እያለሽ ልጅሽን እንድታያት አልፈቅድልሽም = እሷን ማየትሽ በቂ አይደለም = ለሷ ብለሽ በሕይወት መቆየት አለብሽ = ርጋታ ስታገኝ ልጅሽን እኔ ፊሴ እመጣልሻለሁ =»

«ምን ዓይነቱ ናቸው እኝህ ዶክተር!» አለችና መልላ ጭቅ ይቅርታ ያድርጉልኝ ዶክተር = እንዲህ መናገር ባልተገባኝም ነበር = ረጋ በዬ ያለኝ ለኔው አስበው መሆኑ ይገባኛል = ልጄን ባያት ጥር ግን ጉዳት ከያደርሱብኝም ነበር = ይመኑኝ ዶክተር... ምንም ጉዳት እያስከትልብኝም ነበር = ደግሞ በፖሊስ ሳያት ነው የቆየሁት = ከትናንት ማታ ጀምሮ ዓይኔን ከእሷ የነቀልሁበት ጊዜ ነላለሁ = እርሷም አይሆንም አለኝ እንጂ አሁን እኔ ዘንድ ብትመጣልኝ ጥር ረጋ ብዬ አነጋግራት ነበር =» አለችና ፊቷን ወደ ማድሴን መልሳ ጭቅው ጥሩ ነበር እንዴ መሴ ማድሴን?» ስትል ጠየቀችው፤ «ሕይወ ልጄን ማምጣትህ እንዴት ያለ ደግነት ነው! ብቻ ኮዜትዬ እንዴት ነች! ገብውን ቻለችው! መቼም እንደማታውቀኝ አውቃለሁ = እስከዛሬ ድረስ ረስታኛለች = ሕፃናትሳ የማስታወስ ችሎታ የላቸውም = ሕፃን ልጄ ዛሬ አንድ ነገር ያያል = ነገም ሌላ ነገር = ከዚህ በላይ አያስታውሰም = ልብሶቿ ንጹህ ናቸው ለመሆኑ እነቱናርዲዬ በጽዳት ይይዟት ጥሯል! በቂ ምግብስ ይሰጧት ኖሯል! ሳያት ምን ያህል እንደተቻኮልሁ ብታውቁ ጥር! ቆንጆ ሆኖ አገኘሃት ለመሆኑ መሴ ከንቲባ? ልጄ ውብ አይደለችም? ልጄን ለአንድ አፍታ ላያት በፈቀድልኝ.....!» አለች =

ማድሴን እጇን ያዝ አደረጋትና፤ «ኮዜት ውብ ልጅ ነች» አላት፤ «በጣምም ደህና ነች = እሷን የምታዩበት ጊዜ ሩት አይደለም = እስከዚያ ጊዜ ድረስ ግን ረጋ በዬ =»

ፋንቲን ሳሳለችና፤ «ምንፈርመዎ ደስ የሚል አገር ነው = አይደለም እንዴ?» አለችው፤ «በበጋው ወራት ብዙ ሰዎች ለመዝናናት ወደዚያ ይሄዳሉ = እነቱናርዲዬ ሀብታም ሆነዋል ለመሆኑ? በእነሱ በኩል የሚያልፉ መንገደኞች እንኳ ብዙ አይደሉም = ማረፊያ ሆቴላቸውም ምግብ ቤት ቢጤ ነው =»

ሙሴ ማድሌን እጇን ያዝ እንዳደረጋት ቆየ ። ለተኩሮ ቢመለከታትም ስጋት አያረበት ። የሚነግራት ነገር ቢኖረውም ልንገራት አልንገራት ሲል አመነታ ።

ያክተሩ ጥብኝቱን ጨርሶ ሐደ ። ሲስተር ሲምጥሷል ግን እዚያው ቆየች ።

«እየሰማኋት ነኝ! ወይ አምላኬ! ስትሯሯጽ እየሰማኋት ነኝ!» አሰች ። ፋንቲን በድንገት ። ይህንንም ብላ በጥንቃቄ ታዳምጥ ገባች ።

በእርግጥም ከሙጭ ባለው ሜዳ ላይ የአንዲት ሠራተኛ ልጅ ስትሯሯ ሯጥ ፣ ስትስቅ ፣ ስትዘፋፍንም ነበረች ።

«ኮዜትዬ ነኝ! ድምጹን አውቀዋለሁ!» አሰች ። ፋንቲን ።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ልጅቷ ርታ ስለሐደች ድምጿ ጠፋ ። ፋንቲን ግን አሁንም ጆሮዋን አቁማ ታዳምጥ ነበር ። «ያክተሩ ምን ዓይነት ክፉ ሰው ናቸው! ልጄን እንዳላያት ከሰበሰቡም አይደል!» አሰች ምት ባል ድምጽ ።

ራሷን ትራሱ ላይ አሳረፈችውና መናገሯን ተጠሰች ። «እንዴት ያሰብሎን እንኖር ይሆን! ከሁሉ ዘራት አንድ ትንሽ የአትክልት ቦታ ይኖረናል ። ሙሴ ማድሌን የአትክልት ቦታ እንዲኖረን ታል ገብቶልኝ የለም! ልጄ በአትክልቱ ቦታ እየተሯሯጠች ትመደታለች ። ግር ላይ ቢራ ቢሮዎችን ታብርራለች ። ልትይዛቸው ስትሯሯጽም ከዚያ ተገኝቼ እመለከታለሁ ። ከዚያም በኋላ የመጀመሪያ ቁርባን ትቀበላለች ። መቼ ይሆን የመጀመሪያውን ቁርባን የምትቀበለው?»

በጣቶቿ ታስላ ጀመር ። «አንድ ፣ ሁለት ፣ ሦስት ፣ አራት ... ሰባት ዓመት ሆኗታል ። ከአምስት ዓመት በኋላ ነጭ ሽሽና የተጌጠ የእግር ሹራብ አድርጋና አምራ የመጀመሪያውን ቁርባን ትቀበላለች ። ይህንን ቀን ሳስበው ናላዬ ይዞራል!»

እንዲሁ ስታነበንብ ቆየችና በድንገት ጭጭ አሰች ። ማድሌን እጇን ለቀቃት ።

ፋንቲን ጸጥ ከማለቷ የተነሳ መቶነፊስ ያቆመች መሰለች ። ቀደም ብሎ እንደብርሃን በርቶ የነበረው ገጽታዋ ጨለምለም አለ ። አንዳች የሚያስፈራና የሚያስሸብር ነገር ያየች መሰለች ።

«ወይ አምላኬ! ምን ነካሽ ፋንቲን?» አላት ማድሌን ።

መልስ አልሰጠችውም ። ዓይኖቿ በድንገት ባየችው ነገር ላይ ተተክለው ቀሩ ። እጇን ዘርግታ ከበስተጀርባው ያለውን እንዲመለከት ምልክት ሰጠችው ።

ማድሌን በርቶ ብሎ ቢመለከት ገሼር ከዚያ ቆሟል ።

ለምን መጣ? እንዴትስ አድርጎ መጣ ገሮር?

«መሴ ማድሌን ራሱን አጋልጦ ተከላሽ ሻማትዩ ነጻ ከተለቀቀ (ኋላ አቃቤ ሕገ ወድያውኑ ለፖሊስ ተቆጣጣሪው ገሮር አስቸኳይ መልእክት ልኮ ነበር ። ልዩው መልእክተኛ ከኤም ሱር ኤም በደረሰበት ወቅት ገሮር ከአልጋው በመነሳት ላይ ነበር ። የደረሰው መልእክት እንዲህ የሚል ነበር ፤

«የኤም ሱር ኤም ከንቲባ ፤ መሴ ማድሌን የቀድሞው አሰሪኛ ገን ሻልዣ መሆኑ በገፈው ችሎት የተረጋገጠ በመሆኑ ተቆጣጣሪው ገሮር እንዲይዘው ይፀን ።»

ገሮር ይህንን መልእክት ካነበበ በኋላ ለንድ ያስር አለቃና አራት ተራ ወታደሮችን አስከትሎ ወደ ሕክምናው ክፍል አቅጣጫ አመራ ። ከዚያ ሲደርስ የአስር አለቃውና አራቱ ወታደሮች ከውጭ ሚዳው ላይ እንዲቆዩ አድርጎ እሱ ብቻውን ወደፋንቲን ክፍል አቀና ። ከዚያ ሲደርስ በፋን ቀስ አድርጎ ገፋውና በራፉ ላይ ቀጥ ብሎ ቆመ ። ባርጌጣውን ደፍቷል ። ግራ እጁን ኮቹ ውስጥ ሸገጦታል ። ኮቹ ከታች ጀምሮ እስከአንገትገው ድረስ ተቆልፏል ። ከዚራውን ይዟል ።

ለአንድ ደቂቃ ያህል ማንም ለያስተውለው ባለበት ቆየ ። ከዚያ በኋላ ነው ፋንቲን ያየችውና ማንብነቧን አቁማ ጸጥ ብላ የቀረችው ። በእጇ ወደሱ አመልክታ ማድሌን ዞር ብሎ በተመለከተው ጊዜ ገሮር የተኮነ ነፍስ ያገኘ ዲያብሎስ እንጂ ሌላም አይመስል ነበር ። ያን ያህል ሲፈለገውና ሲከታተለው የነበረውን ገን ሻልዣ በማግኘቱ ከመጠን በላይ የሆነ ደስታ ተሰማው ። ተደም ብሎ ሻማትዩ የተባለው ሰው ገን ሻልዣ ነው ብሎ በማመኑ እፍረት በሰማውም ቅሎ ከዚያ በፊት ጠርጦት የነበረው መሴ ማድሌን ገን ሻልዣ ሆኖ በመገኘቱ ከፍተኛ የሆነ የኮራት ስሜት ተሰማው ። «ከመጀመሪያው ጀምሮ በትክክለኛው መንገድ ነበርኩ..... ከኔ መዳፍ የሚያመልጥ የለም!» ሲል አሰበ ። ራሱንም የፍትህ ፣ የብርሃን ፣ እና የእውነት ሐውልት አድርጎ ቆጠረው ። ወንጀለኞችን ፈልፍሎ የማውጣት ተስጥዎ እንዳለው አመነ ። ተኩራራበትም ። የታላቅነትም ስሜት ተሰማው ።

ፋንቲን ገሮር የመጣው እሷን ወስዶ ለማሰር መስፈን በፍርሃት ተብረከረከች ። «መሴ ማድሌን..... ከዚህ ሰውዬ አድነኝ!» ስትል ጮኸች ።

ማድሌን ተነስቶ ቆሞ «አይዘኸሽ ፋንቲን... አንቺን ፍለጋ አይደለም የመጣው» አላትና ዓይኑን ወደ ግፍር መልሶ ፣ «ግንን ፍለጋ እንደመጣህ አውቃለሁ» አለው ።

«አኮ ፈጠን በል!» አለው ግፍር ዓይኑን ማድሌን ላይ ተከሎ ።

ፋንቲን ዙርያውን ታንች ። «ግፍር እንዲህ የሚናገረው ለማን ነው?» ስትል አሰበች ። አሁንም ቢሆን እርሷን ወስዶ ለማግኘት የመጣ መስጊታል ።

ከዚያ በኋላ ግፍር ሐድ ብሎ የከንቲባውን ማጅራት ሲይዘው «ሙሴ ከንቲባ!» ስትል ጮኸች ፋንቲን ። ድርጊቱ የዓለም ፍጻሜ መስሎ ታያት ።

ግፍር ድዱን ገልፍመ ሳቀና ፣ «ከአሁን ወዲያ ሙሴ ከንቲባ የሚባል ሰው የለም!» አላት ።

«ግፍር...» አለ ማድሌን በዘኩሉ ፣ ማጅራቱን ለማስሰተት አንዳችም ሙከራ ሳያደርግ ።

«ሙሴ ተቆጣጣሪ እንጂ ግፍር ብለህ ኢትጥራኝ» ሲል አቋረጠው ።
«በቆይታ ሳኑጋግርህ ብትፈቅድልኝ...»

«የምን ቆይታ ነው ደሞ! የምትናገረው ካለህ በገሐድ ፣ ድምጽህን ከፍ አድርገህ ተናገር ።»

«አንተ ብቻ የምትሰማው ጥያቄ ነው ።»

«ምስጢር ከሆነ ኢትንገረኝ... አልፈልግም ።»

«ሦስት ቀን ብትሰጠኝ...» አለው ዝቅ ባለ ድምጽ ፣ «የቢህችን መከረኛ ሴት ልጅ ሐጂ እንዳመጣላት ሦስት ቀን ብቻ ብትሰጠኝ... የጠየቅኸኝን ዋጋ እከፍልሃለሁ ።»

«ሦስት ቀን ሰጥቼህ ኮብልህ ልትጠፋ! እንዴት ያለ ቀልድ ነው እባካችሁ! ደሞም የዚህችን ሴትኖ ልጅ ለማምጣት ነው ያልከው? ግሩም...!»

ፋንቲን ተንቀጠቀጠች ። «ልጄን ለማምጣት? ልጄ አልመጣችኝ!» ስትል ጮኸች ፣ «ሲሰተር... አውነቱን ንገሪኝ ። ልጄ የት ነች? ልጄን አሳዩኝ! ሙሴ ከንቲባ... ሙሴ ከንቲባ!»

ግፍር ተናድዶ ወለሉን በእግሩ ድም አደረገውና ፣ «አፍሽን ዝጊ አንቺ ሸርመጣለሁ!» አላት ፣ «ይገርማልኮ! ወንጀለኛ የሆነ ሰው ከንቲባ የሚሆንበት ዘመን... ሸርመጣን እንደልዕልት የሚንከባከቡበት ዘመን...! ይህ ሁኔታ ግን ከአሁን ወዲያ አይቀጥልም ። እንሰውጠዋለን!» አለ ።

የማድሌንን ክራሻት ፣ ሸሚዝና ማጅራቱን እንደገና አፈፍ አድርጎ ያዘና ዓይኑን ወደ ፋንቲን መልሶ ፣ «ሙሴ ከንቲባ ወይም ሙሴ ማድሌን

ማለት ቀርቷል ብዬሻለሁ ። ይህ ሰው ግን ሻልገደ ነው..... ቀጣሪ ሌባ..... ወርባላ..... የቀድሞ አሰረኛ..... በመዳፈ ሥር ነው ያለው ። ገባሽ! አለች ።

ፋንቲን ከአልጋዋ ቀና ብላ ማድሉንን ፣ ግብርን ፣ እና ነርስዋን አፈራርታ ተመለከተች ። ለመናገር እንደፈለገ ሰው አፋን ከፈተች ። ከጉሮሮዋ የሚንገባቸው ድምጽ ፈሰቀ ። ጥርስቷ ተፋጩባት ። ጣሶር ይዞት እጆቿን በረጋችና ውሃ እንደሚወስደው ሰው አንድነት ነገር ለመያዝ በአካባቢዋ ያለውን ሁሉ በእጅ ትደባብስ ገባች ። ከዚያም በኋላ ራሷ ተመልሶ ትራሱ ላይ ሲወድቅ ከራስዋ ያለው የአልጋው እንጨት መታት ። ዓይኖቿ ጨሰሙ ።

የፋንቲን ሕይወት በዚያ ቅጽበት አሰራች ።

ማድሉን በዚህ ጊዜ ጨምሮ የያዘውን የግብርን እጅ መንጭቆ አስለቀቀና ፤ «አዚህን ሴትሃ ሕይወት ማለፍ ተጠያቂው አንተ ነህ— ገድለሃለሁ» አለው ።

«በቃህ!» አለው ግብር ፤ «እኔ እዚህ የመጣሁት ለንትርክ እይድለም ። ዘበኞች ከውጭ ዞነው ይጠብቁኛል ። እና ዝግ ብለህ ተራመድ ። አስዚያ የማይርከብህን እውቅ!»

ከክፍሉ ጥግ ውጥንትጡ የወጣ አንድ የብረት አልጋ ነበር ። ማድሉን ወደዚያ ራመድ ብሎ ሕይወቱን የብረት ዱላ እንሳና በቀጣ ዓይን ተመለከተው ። ግብር ወደኋላው ሸሽቶ አለ ። ማድሉን የብረት ዱላውን እንደያዘ ወደ ፋንቲን ተጠግቶ ፤ ዓይኑን ግን በግብር ላይ ተከለ። «አሁን ባታናድድኝ ይሻልሃል!» ሲል ያተባባሰ ። ግብር በዚህ ጊዜ በፍርሃት ተንቀጠቀጠ ። ወጥቶ ዘበኞቹን ለመጥራት ፈለገ ። ነገር ግን ማድሉን በዚህ አጋጣሚ ተጠቅሞ ሸሽቶ እንዳያመለከው ፈራ ። ለአዚያ ከዘራውን እንደያዘ ዝም ብሎ ቆመ ፤ ዓይኑን ከማድሉን ሳይነሳል ።

ማድሉን ፋንቲንን ያስተውል ገባ ፤ በሃሳብ ተውጦ ። ፊቱ ሀዘን ስብ ያለ ። በቢዑ ሁኔታ ለትግሽ ጊዜ ቆየና ጉንበስ ብሎ ዝቅ ባለ ድምጽ አንድነት ነገር ተናገረ ። ለፋንቲን አስከሬን ምን እንደተናገረ ያወቀ ሰው የለም ።

የፋንቲንን ራስ በሁለት እጆቹ ይዞ አመቻችቶ አስተኛው ። እገሯን አስተካክለው ። ዓይኖቿንም ዘጋቸው ። በመጨረሻም እጇን ለሚት ቀና አለና ወደግብር እያየ ፤ «በል አሁን ዝግጁ ነኝ» አለው ።

— 5 —

ግብር ማድሉንን ከከተማው ወሀኒ ቤት እስገብቶ አወረው ። ወዲያ ውኑ ሰው ሁሉ ማድሉንን ከዳው ። ለኤም ሱር ኤም ነዋሪ ሕዝብ የፈጸመው መልካም ሥራ ሁሉ ተረሳ ። በከተማውም ውስጥ የወሬ ዶፍ ይወርድ ጀመር ፤

— 211 —

«የተደግፈው እስረኛ እንደነበረ አልሰማም እንደሆነ»

«ማን?»

«ከንቲባው ነዋ!»

«ም—ን? ሙሴ ማድሌን?»

«ታዲያስ!»

«አይደረግም!»

«አረ እንዲያውም ስሙ ማድሌን አልነበረም አሉ! ማን ነበር?
በዛኛ ነው ወይስ በገና? ወይንስ በገና...?»

«የክርስቶስ ያለዘ!»

«እኛ ተይዞ ታስሯል። በከተማው ወህኒ በት የታወረው ለጊዜው ነው
አሉ። ከዚያ በኋላ ወደ ሌላ ወህኒ በት ሲያዛውሩት አያቀርም ይባላል።»

«ወደሌላ ወህኒ በት...?»

«አዎን።»

«እኔስ ድርጅቱም በሆን አጠራጠረው ነበር። እንዲያ ደግነት ማብ
ዛት...! ገንዘቡን እንዲያ መበተን...! ከበስተጀርባው አንዳች ምክን
ያት በኖረው ነው ብዬ ድርጅቱም በሆን አጠራጠረው ነበር።»

ማድሌን በዚህ ሁኔታ ይታማ ጀመር። ስሙን በጥሩ መንፈስ የማያነ
ሱት በጥሩ ክንኖር ወይም ከአራት ሰዎች አደባባይም ነበር። ከእነ
ዚህ አንዱ አደገኝ ገረዳ ነበረች።

የተያዘ ዕለት ፋብሪካው ተዘግቶ ዋለ። ሲሰተር ፔርፔቱና ሲሰተር
ሲምፕሊስ ብቻ በፋብሪካው የሕክምና ክፍል በፋንቲን አስከሬን አጠ
ገብ ቁጭ ብለው ዋለ።

ምሽት ላይ የማድሌን ገረዳ ስለሰሱ ስታስብ ነበረች። በተለምዶ
ወደ መኖሪያ ቤቱ ይመለስ በነበረበት ሰዓት ከተቀመጠችበት ተነስታ፤
የክፍሉን ቁልፍ ከጠረጴዛው መሳበያ አውጥታ፤ የሻማ መያዣ መቅረብ
ንም ይዛ ሌላ ጊዜ ከምታቆይለት ቦታ ወስዳ አኖረችለት። ይህን ማድ
ረን ምናልባት በመጣ ብላ በማሰብ ሳይሆን አይቀርም። ከዚያ በኋላ ወደ
ወንበሯ ተመልሳ ቁጭ ብላ ታስብ ጀመር።

ሁለት ሰዓት ያህል ካለፈ በኋላ ከቀን ሕልግ ነቅታ፤ «ወይ ጉድ!
ምንድነው የሠራሁት? ቁልፉን በተለምዶው ቦታ አስቀመጥኩላች
ውክ!» አለች።

ልክ በዚህ ሰዓት አንድ ሰውዬ እጁን በክፍሏ መስኮት ሰድዶ
ቁልፉንና የሻማውን መቅረዝ ወስዶ ሻማውን አበራው።

ገረዳ ዓይኗን አትንታ ተመለከተችና ከመገረም የተነሳ እጅን ከፍታ
ቀረች። እንደመጠራም ቃጣት። ነገር ግን አልጮሽችም። ማን እንደ

ሆነ ተገነዘበች ። ሙሴ ማድሌን ራሱ ነበር ። ነገር ግን ከወዴት መጣ ? ከሰማይ ወረደ ወይንስ ምድር ተፋችው ?

መናገር ተስኗት ለትንሽ ጊዜ ዝም ብላ ቆየችና « ሙሴ ማድሌን እኔስ እንዲያው ወደ እስር ቤት » ብላ ትንፋሷን ቁርጥ አደረገችው ።

« አምን እስር ቤት ወስደውኝ ነበር ። የእስር ቤቱን መስኮት ሰብራ... አምልጬ መምጣቱ ነው ። አሁን ወደ ክፍሉ እወጣለሁ ። አንቺ ግን ሐደሽ ሲሰተር ሲምጥሊስ ጥረልኝ » አላት ።

ማድሌን በገረዱ ላይ ሙሴን እምነት ስለነበረው ስለሰው እንዳይታወቅ አላስጠነቀቃትም ። እሷም የታዘዘችውን ለመፈጸም ወጥታ ሐደች ።

የአጥሩን በር እንዴት ከፍቶ እንደገባ ማንም አላውቀው ። የአጥሩን ሞት በር ሳይሆን ትጥሹን በር የሚከፍት ቁልፍ ግን ምን ጊዜም ከክሉ አይጠፋም ነበር ። ነገር ግን እስር ቤት ሲገባ ሳይፈታሽና ቁልፉ ሳይወሰድ በት እንዴት ቀረ ? ለዚህ ጥያቄ መልስ ያገኘ ሰው አልተገኘም ።

ደረጃውን ወጥቶ ወደ ክፍሉ አመራ ። ቀስ ብሎ ከፈተውና ገባ ። ከዚያም በኋላ የክፍሉን መስኮቅ ዘጋው ።

ዙርያውን ታየ ። ጠረጴዛው ፣ ወንበሩ ፣ አልጋው..... ዑሉም በየፀታቸው ናቸው ። ወደ አራ ከሐደብት ሰዓት ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ አንዳችም ነገር ዝንፍ ሳይል ቆየው ። ይሁን እንጂ ባታጠለው ዘንጥ ጫፍና ጫፍ የነበሩ የብረት ቃለባቶችና ከትንሹ ዝርቤ የተማው ሳንቲም በጠረጴዛው ላይ ነበሩ ። አርገጽ ነች ከአመዱ እንስታ እዚያ ላይ ያኖረ ነችው ።

ቁራጭ ወረቀት አንስቶ ፤ « ለአራ ፍርድ ቤት የተናገርኩት ስለነዚህ ቀለቦችና ስለዚህ ሳንቲም ነው » የሚል ጽሑፍ አሰፈረበትና ወረቀቱን ፣ ቀለቦቶቹንና ሳንቲሙን ዓይን ከሚሰብ ቦታ ላይ አስቀመጣቸው ። ከክፍሉ ውስጥ የገባ ማናቸውም ሰው ሊስታቸው አይችልም ነበር ። ዑሉቱን መትረፆች በተተረተረ ሸሚዝ ጨርቅ ጠቀለላቸው ። ከዚያም በኋላ ከጋራ ያልተሻለ ዳቦ ይገምጥ ጀመር ። ዳቦው ከእስር ቤት ይሆኑ የመጣ ሳይሆን አይተርም ።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ በፋ ተንኳኝና ሲሰተር ሲምጥሊስ ገባች ። ዐር ጥታለች ። ዓይኖቿ ቀልተዋል ። በእጇ ያለው ሻማ ይንተጠቀጣል ። ያን ቀን ስታለትስ ነው የዋለችው ።

ሙሴ ማድሌን አንድ ማስታወሻ ጸጽፎ ፤ « ይህንን ወረቀት ለሰብ ነው ቁስ ስጧልኝ ሲሰተር ሲምጥሊስ » አላት ። ወረቀቱን አላጠፈ

ውም ። ሲስተር ሲምፕሊስ መልክት አደረገችው ። «ልታነቢው ትችያለሽ» አላት ። እሷም አነበበችው ።

«አንብረቱ አደራ ። በተከሰሰሁበት ጉዳይ ለፍርድ ቤት መክፈል ያለበትን ሂሳብና ትናንትና ላረፈችው ምስኪን ሴትየ የቀብር ሥነ ሥርዓት ማስፈጸሚያ ከንብረቱ ወጪ አድርገው ይከፈሉልኝ ። የተቀረው ሀብት ንብረቱ ስድሆች መርጃ ያውሉልኝ» የሚል ነበር ።

ሲስተር ሲምፕሊስ መናገር አቅቷት ከቆየች በኋላ ፤ «ያልታደለችውን ሴትየ አስከሬን ለመጨረሻ ጊዜ አያዩትም ሙሴ ከጉቲባን» ስትል ጠየቀችው ።

«አልችልም ። እየፈለግኝ..... እየተከታተሉኝ ናቸው ። እሷ ዘንድ ብሔድ ይይዙኛል ። እሷም ትረበሻለች» አላት ፤ ፋንቲን በሕይወት እንደሌለች ሁሉ ።

ይህንን ሲል ሳለ ከውጭ ድምጽ ተሰማ ፤ ደረጃውን የሚወጡ ሰዎች ንግግርና የሚማቸው ኮቴ ።

«የጌ ማንም ሰው አልመጣም ። ከፊለጉ በአግቢአብሔር ስም ልማ ልልዎት ። ቀኑን ሙሉ ከዚህ ንቅንቅ አላልኩም» ስትል ነበረች የማድሌን ገረድ ።

«ክፍሉ ውስጥ መብራት አለም አይደል እንደሆነ» አላት የወንድ ድምጽ ።

ማድሌን ድምጹ የጥፎር መሆኑን ሲረዳ ወዲያውኑ በእጁ የነበረውን ሻማ አጠፋውና ከአንድ ጥግ ሔዶ ተደበቀ ። ሲስተር ሲምፕሊስ ግን በጠረጴዛው አጠገብ ተንበርክካ ትጽልይ ገባች ።

በሩ ተከፈተ ። ጥፎር ገባ ። አሮጊቷ ገረድና ጥፎርን ተከትለው የመጡት ሰዎች ግን ከውጭ ቆዩ ።

ሲስተር ሲምፕሊስ አንገቷን ቀና ሳታደርግ ጸሎቷን ቀጠለች ። የአርሷ ሻማ እጅግም ብርሃን የለውም ።

ጥፎር ሲስተርን ሲያይ ቆም አለ ። ለመንፈሳዊ ሰዎች አድናቆት አሰው ። ያከብራቸዋል ። የእውነት ምንጭ ናቸው ብሎም ያምናል ። ሲስተርዋ ቶን በርክካ ስትጸልይ በማየቱ ደንገጥ ብሎ ለመመለስም ቃጣው ። ነገር ግን ወደዚያ የመጣው በግዳጅ ምክንያት ስለሆነ ምንም ሳይፈጽም በመጣበት እግሩ ለመመለስ አልቻለም ። ሲስተር ሲምፕሊስ የማትዋሽ ንጹህ ሴት መሆኗን ስለሚያውቅ ፤ «እዚህ ክፍል ውስጥ ካላንቺ ሌላ ሰው የለም ሲስተር!» ሲል ጠየቃት ።

ሲስተር ሲምፕሊስ ቀና ብላ አየችውና «ማንም የለም» አለችው ።
«አየሽ ሲስተር..... እኔ ግዳጅ ላይ ነው ያለሁት ። እና ዛሬ ከእስር ቤት
አምልጦ የወጣውን ፣ ገና ቫልገን አላየሽውም?»

«አላየሁትም» አለችው ።
ሲስተር ሲምፕሊስ ዋሽችው ፤ ያውም አንድ ጊዜ ላይሆን ሁለት
ጊዜ ። ሕሊናዋን ለሙሴ ማድሌን መስዋዕት ማድረግ ነበር ።

«እንግዲያውስ ይቅርታ.....» አላትና ትቷት ወጣ ።

ከአንድ ሰዓት በኋላ ሙሴ ማድሌን ጭጋ ለብሶ ፣ አንዳች የተጠቀለለ
ነገር ይዞ ፣ ከኤም ሱር ኤም ወጥቶ ፣ ወደ ፓሪስ አቅጣጫ ይጓዝ ጀመር ።
በመንገድ ያዩት ሁለት ወይም ሦስት ጋራ ነጂዎች ማንነቱን አረጋግጦ
ዋል ።

ሲስተር ሲምፕሊስ ማድሌን የሰጣትን ማስታወሻ ለሰበካው ቄስ
ካደረሰችለት በኋላ ቄሱ በተቀበለው አደራ መሠረት ለፋንቲን የቀብር
ሥነ ሥርዓት አዘጋጅላት ። ይሁን እንጂ ገንዘብ መቆጣጠል አሉበኝ ብሎ
ሰላመን በተብሯ ሥነ ሥርዓት ብዙ ወጪ አላደረገም ። ለቁርጫ ድሆች
ከሚደረገው ወጪ በላይ አላወጣባትም ። ማንኛውም ድሃ ከሚቀበርበት
በታ ተቀበረች ። መቃብሯም ከሌሎች መቃብሮች ተለይቶ የሚታወቅ
አልነበረም ።

ከፍለ ሁለት

ዘጠኝ

መጽሐፍ አንድ

አሪዮን የተባለው መርከብ

— 1 —

“ዣን ቫልዣ ከወህኒ ቤት አምልጦ አልቀረም = እንደገና ተያዘ =

ሐምሌ 25 ቀን 1823 ዓ. ም. ታትሞ የወጣው «ድራም ብላ» ወይም ነጭ ባንዲራ የተሰኘው መጽሔት ስለዚህ ጉዳይ ቀጥሎ ያለውን አስረዷል፤

«በፖ ደ. ካሌ ክፍለ ሀገር አንድ ያልተለመደ ነገር ሆነ = ከጥቂት ዓመታት በፊት በዚህ ክፍለ ሀገር ሙሴ ማድሌን የተባለ እንግዳ ደራሽ በፈለሰፈው አዲስ ዘዴ ምክንያት የጥቂር መስታወት ጌጥ ሥራ ከነበረበት አዘባት ወጥቶ ለማንነታቸውና ለመስፋፋት ያለ = ይህ ሰው ራሱን አበልጽጎ ክፍለ ሀገሩንም ጭምር ማበልጸጉ የሚካድ አይደለም = ከገልግሎቱም ታውቀለት ከነቲባ ሆኖ ተሾመ = በኋላ ግን ይህ ሰውፍ ዣን ቫልዣ የተባለ የቀድሞ እስረኛ መሆኑን ሲታወር የቻለውም በ1796 ዓ. ም. በፈጸመው የስርቆት ወግጂል ምክንያት መሆኑ በፖሊሶች ከተታለ ሲታወቅ ተታለል = ዣን ቫልዣ አሁን በድጋሚ ታሥሯል = ይሁን ተያዘ ከመታወቁ በፊት ግን ቀደም ብሎ በሕጋዊ መንገድ ጦርነት ያከማቸውን ገንዘብ ከታወቀው ባንኮኛ ከላፊት አውጥቶ የወሰደ ይመስላል = ከባንክ ያወጣው ገንዘብ ከግማሽ ሚሊዮን ፍራንክ በላይ እንደሆነ ይገመታል = ዣን ቫልዣ ወደ ሐሎ እስር ቤት ከተሾመ ወዲህ ይሆንን ገንዘብ የት እንዳስቀመጠው የሚያውቅ ሰው አልተገኘም =»

«ገፍርዳል ደ. ያሪ» ወይም የፓሪስ መጽሔት የተባለው ደግ በበኩሉ ቀጥሎ ያረውን ከትሞ አጠጣ =

«ዣን ቫልዣ የተባለው የቀድሞ እስረኛ እንደገና ተያዘ = እንደገና ከመያዙ በፊት አውነተኛ ሰውና ደብቆ በልላ ስም እየቀጠለ = በሰሜን በኩል ባዩ አነስተኛ ከተማ ውስጥ ከነቲባ ሆኖ ሲሠራ ቆይቷል = በዚህ

ከተማ ውስጥ ከፍተኛ የሆነ የንግድ እንቅስቃሴ ሲኖረውም ነበር ። በኋላ ግን በአቃቤ ሕግ ያልተቆጠበ ጥረት ይህ ሰው ሊጋሰጥና ለፍርድ ሊቀርብ ይችላል ። ውሸማው አንዲት ሴትኛ አዳሪ ነበረች ። እሱ ሲያዝ እሷ በደንጋጤ ሞተች ። እሱም ከተያዘበት አምልጦ ምስት ወይም አራት ቀናት ከቆየ በኋላ ፖሊሶቿ በፓሪስ ከተማ ውስጥ አግኝተው ያዙት ። የተያዘ ውም ከፓሪስ ወደ ሞንፊርመይ ለመሄድ በአንድ የሕዝብ ማመላለሻ ሲሳ ፈርሶ ሳለ ነው ። ጠፍቶ በቆየባቸው ምስት ወይም አራት ቀናት ውስጥ በባንክ አከማችቶች የነበረውን ሀብት አውጥቶ እንደወሰደ ይነገራል ። ሀብቱ ስድስት ወይም ሰባት መቶ ሺ ፍራንክ እንደሚደርስ ይገመታል ። ሀብቱን አውጥቶ የት እንዳደረሰው የሚያውቅ ሰው እስካሁን አልተገኘም ። የሆነ ሆኖ ይህ ወንበይ በአውራ ጐዳና ላይ የንጥቂያ ወንጀል ፈጽሟል የሚል ክስ ተመስርቶበታል ። ወንጀሉ ከተረጋገጠ ከስምንት ዓመታት በላይ ሆኗል ። ገንዘቡንም የጠቀው የሳቮይ ተወላጅ ከሆነ መጣን ልጅ ነው ። ወንበይው የመከላከያ ክርክር ለማቅረብ ሳይፈት ድብ ቀርቷል ።

«የአቃቤ ሕግ ወኪል እንዳረጋገጠው ተከላክቶ በደቡብ ክፍለ ሀገር የሚገኘው የወንበይዎች ቡድን አባል ከመሆኑም በላይ የንጥቂያውን ወን ጀል የፈጸመው ብቻውን አይደለም ። ሌሎች ተባባሪዎች አሉት ።

«ገናን ቫልገፍ በፈጸመው ወንጀል የሞት ፍርድ ተፈርዶበታል ። ይግባኝ የማለት መብት ቢኖረውም ይህ ወንጀለኛ ይግባኝ አልጠየቀም ። ሆኖም በቤተክህነት አማካይነት ጉዳዩ ከገጥሞ ዘንድ ቀርቦ ገጥሞ እንድት ለመያወ ምሕረት አድርገውለት የሞት ቅጣት ብያኔው በዕድሜ ልክ እስ ራት እንዲለወጥ ፈቅደዋል ። በዚህ ምክንያት ገናን ቫልገፍ ወደ ተሎ ወህኒ ቤት ተወስዷል» ሲል ደመደመ መጽሐፍ ።

ገናን ቫልገፍ ወደ ተሎ ከተወሰደ በኋላ የቀድሞ መታወቂያ ቁጥሩ ተለውጦ 9430 ሆነ ።

የኤም ሱር ኤም ሀብት ከማድሌን መያዝ በኋላ አከተመ ። የማድሌን ፋብሪካ ተዘጋ ። ሕንጻዎቹ ፈራረሱ ። ሠራተኞቹ ተበታተኑ ። አንዳንዶቹ እስከነአካቱው ከተማውን ለቅቀው ወጡ ። በከተማው ነዋሪዎች መሐከል ጥላቻና አጉል ውድድር ተፈጠረ ። ማድሌን የፈጠረው አዲስ የማምረቻ ዘዴ ተቀየረ ። የምርቱ ጥራት ተጓደለ ። በራስ መተማመን ጠፋ ። ገበያው እየጠበበ ሔደ ። ለሠራተኞች የሚከፈለው ደመወዝ እያሽቆለቆለ ወረደ ። ኪሣራ ደረሰ ። በአካባቢው የነበሩትም ችግረኞች የሚረዳቸው ሰው ሲያው ተበታተኑ ። ባጭሩ ማድሌን ቀደም ብሎ የፈራው ሁሉ ደረሰ ።

በ1823 ዓ. ም. በወርግ ጥቅምት መጨረሻ ገደማ ላይ አሪየን የተባለው ከባድ የጦር መርከብ ለእድሳት ወደ ተሎ ጠረፍ ገዐ ። 1823 ዓ. ም.

ፈረንሳይና አስፓኝ ጦርነት የተዋገቡት ዓመት ነበር። የጦር መርከብ ቱሎ ሲገባ የብዙ ሰዎችን መንፈስ ለመላብ ቻለ።

አሪዮን ለረጅም ጊዜ ተገብሮ የቆየ ነበር። ከቱሎ ጠረፍ እንደ ገባ አድሳቱ ወዲያውኑ ተጀመረ።

መርከቡ በመታደስ ላይ እያለ እንደ ቀን ጠዋት በጣም አስደንጋጭ የሆነ አደጋ ደረሰ። መርከበኞቹ ከላይ ያሉትን የመርከቡን ማንቀሳቀሻ ሸራዎች ሲያጣጥሩ ሳሉ ከመሐከላቸው አንዱ፣ ሚዛኑን ስቶ ሸራውን ወጥሮ በያዘው ወጋግራ ላይ ወደቀ። ሲወድቅ ሳለ ከመርከቡ ምስሶ ጋር የተያያዘ ገመድ አግኝቶ በአንድ እጁ ተንጠላጠለ። ቀጥሎም በሁለት እጁ፣ ወሬ ለማየት በአካባቢው ተከልክሎ የነበረው ሕዝብ ከድንጋጤ የተነሳ መታገፊቱን ያቆመ መሰለ።

ሰውዬው አየሩ ላይ ተንጠልጥሎ ቀረ። ከሥሩ ያለው ባህር በጣም ሩቅ ከመሆኑ የተነሳ አዘኝት መስሎ ይታየዋል። በወንጭፍ ላይ እንደተንጠልጠለ ድንጋይ ይወዛወዛል።

ሰውዬውን ለማዳን ሙከራ ማድረግ በጣም አደገኛ በመሆኑ ከባልደረቦቹ መሐከል አንድም መርከበኛ ሊረዳው አልደረገም። ሰውዬውም ጉልበቱ እየከዳው፣ እጅ እግሩም እየተዳከመ ሔዱ። ከአሁን አፁን ገመዱን ለቅቆ ባህሩ ውስጥ ገብቶ ይሰጥማል የሚል ስሜት ይፈጥራል። ይህንን ላለ ማየት ብዙ ሰዎች ዓይኖቻቸውን ወደ ሌላ ሲመልሱ ነበሩ።

በመርከቡ ዕድላት ላይ ከተሰማሩት መሐከል ጽኑ እስራት የተፈረደባቸው የቱሎ እስረኞች ነበሩበት። አደጋ የደረሰበት መርከበኛ ባልደረቦች ራራተው ዝም ሲሉ ከእስረኞቹ መሐከል አንዱ ሰውዬውን ለማዳን ሙከራ እንዲያደርግ እንዲፈቀድላት ለመነ። ተፈታደላት። እስረኛውም በአንድ የመዶሻ ምት እግረ መቁን ሰብሮ፣ ከመርከቡ ምስሶ ጋር የተያያዘውን ገመድ ይዞ ምስሶውን ባጥጦ ይወጣ ጀመር። እንደነበር። ከትንሽ ጊዜ በኋላ የመርከቡን ሸራ ወጥሮ ከያዘው ወጋግራ ደረሰ። ለጥቂት ሰከንዶች ወጋግራውን በዓይኑ የሚሰካው መስሎ ዝም ብሎ ቆየ። በአንዚህ ሰከንዶች ውስጥ ዝግ ብሎ የሚነጥሰው ነፋስ የተንጠላጠለውን ሰውዬ በአደገኛ ፀኔታ ሲወዘውዘው ነበር። ተመልካቹ ሕዝብ ትንፋሹን ቁርጥ አድርጎ ይመለከቱዋል። በመጨረሻም ሊያድነው የሔደው እስረኛ እንደሚጸፈይ ሰው ዓይኑን ወደሰማይ አቀናፋ አንድ ርምጃ ሔድ አለ። ከዚያም በኋላ በወጋግራው ላይ አየተረማመደ ሔዱ ከአንዱ ጫፍ ሲደርስ ይዞት የመጣውን ገመድ ወጋግራው ላይ ኒስሮ የገመዱን ሌላ ጫፍ ወደታች ለቀቀው። ቀጥሎም በዚህ ገመድ ተንጠላጥሎ ወደታች ይወርድ ጀመር።

ሕዝቡ አሁንም በድንጋጤ ትንፋሹን ቁርጥ አድርጎ ወደላይ አንጋጦ ሁለቱን ሰዎች ይመለከታቸዋል። እስረኛው እየተንጠላጠለ ወርዶ ከመር

ከበኛው አጠገብ ደረሰ ። መርከበኛው ሰውነቱ ህሉ ባሕሩ ውስጥ ለመው ደቅ ምንም ያህል ጊዜ አልቀረውም ነበር ። እስረኛው በአንድ እጁ መርከ በኛውን አስጠግቶ ይዞ ፣ እሱን እየጉተተና እሱም ራሱ ወደላይ እየተላበ ወጥቶ መርከበኛውን ሲያድነው ቻለ ። ጠቅላላው ድርጊት እንደተፃምር የሚቆጠር ነበር ።

የተሰበሰበው ሕዝብ እርዳታ ተሰምቶት ለእስረኛው በኃይል አጫ በጫበለት ። ቀጥሎም ፣ «ይህ እስረኛ ይፈታ...» ይህ እስረኛ ምህረት ማግኘት ይገባዋል...» እያለ ይጫጫህ ጀመር ።

እስረኛው ከነበረበት ከፍታ ወርዶ መርከበኛውን ከባልደረቦቹ ከተላቀለው በኋላ ወደ ራሱ ጭፍራ አመራ ። ሕዝቡ በዓይኑ ይከተላቸዋል ። እስረኛው ከአንድ ቦታ ሲደርስ እራሱ እንደሚረበት ሁሉ ተንገዳገደ ። ተንገ ዳግዶም አልተረ ። ባህሩ ውስጥ ተወርውሮ ወደቀ ። ተመልካቹም ሕዝብ ይጫጫህ ጀመር ።

አደገኛ አወዳደቅ ነው የወደቀው ። አልገዢራ የተባለው መርከብ ከክሮዮን መርከብ አልፋ ብሎ ቆጥ ነበር ። እስረኛው የወደቀው በሁለቱ መርከቦች መሐከል ነበር ።

ወዲያውኑ አራት ሰዎች ጀልባ ውስጥ ገብተው እስረኛውን ይፈልጉት ጀመር ። ነገር ግን በራሳቱም ሲያገኙት አልቻሉም ። እስረኛው በሕይወት ሊገኝ ቀርቶ ራሳው እንኳ ሳይገኝ ቀረ ።

በማግሥቱ የቲሎ ጋዜጣ ቀጥሎ ያለውን አትም ክወጣ ፤

ጥቅምት 17 ቀን 1823 ዓ. ም. በኦሪዮን መርከብ የአድሳት አገልግሎት ሲሰጡ ከነበሩት የቲሎ እስረኞች አንደኛው ትናንትና አደጋ ሳይ ወድቆ ለነበረ አንድ መርከበኛ እርዳታ ሲያደርግ ቆይቶ ሲመለስ ባህር ውስጥ ሰጥሞ ቀረ ። አስከሬኑ እስካሁን ድረስ አልተገኘም ። ይህ እስረኛ 9430 የሚል ቁጥር የተሰጠውና ስሙም ግን ሻልግ የተባለ ነበር ።

The Roman
 Alphonse
 the Christian man

መጽሐፍ ሁለት

የተስፋ ተፈጻሚነት

— 1 —

ሞንፈርመይ በሊቭሪና በሼል መሐከል ይገኛል ። በዛሬው ጊዜ በሺላ ዎች ያገጠ ፣ ከበርቱዎች የሚታዩበት ፣ ሰፊ ያለ ከተማ ይሁን እንጂ በ 1823 ዓ. ም. ያን ውስጥ የሚገኝ የገጠር ከተማ ነበር ። ማንኛውም ነገር ርካሽ ስለነበረ የከተማው ነዋሪዎች ተገናኝተው ይኖሩ ነበር ። ይሁን እንጂ ከተማው የተመሠረተው በኮረብታማ ሥፍራ በመሆኑ ነዋሪዎቹ የውሃ ችግር ነበረባቸው ።

በጋሂ አቅጣጫ በኩል የሚኖረው ሕዝብ ወደ ጫካ ሐዶ የኩራ ውሃ ቀድቶ ያመጣል ። በሼል አቅጣጫ በኩል ያለው ሕዝብ ከኮረብታው አጋ ማሽ ላይ ካለው ምንጭ ውሃ ቀድቶ ያመጣል ። ምንጩ ከሞንፈርመይ ሩብ ሰዓት ያህል ያስኬዳል ።

የእነቴናርዲዬ ሆቴል ዓይነቶቹ ተስት ተስት ያሉ ቤቶች ለእያንዳንዱ ባልዲ ውሃ አንድ ሳንቲም ያህል እየከፈሉ የሚያሻቸውን ውሃ ያገኛሉ ። የከተማው ውሃ ቀጂ በቀን ስምንት ሱ ያህል ይከፈላል ። በበጋው ወራት እስከምሽቱ አንድ ሰዓት ፣ በክረምቱ ጦራት እስከ ቀን አስራ አንድ ሰዓት ድረስ ብቻ ውሃ ይቀዳል ። ከዚህ ሰዓት ውጭ ውሃ የሚፈልግ ሰው በፒር እሱ ራሱ ቀድቶ እንዲያመጣ ይገባል ።

እነቴናርዲዬ ከተወሰነው ሰዓት ውጭ ውሃ ሲያስፈልጋቸው ኮዚትን ልከው ያስመጡ ነበር ። ይህን ምስኪን ልጅ ቀን ቀን ብቻ ሳይሆን ሌሊት በውድቅት ጨለማ ወደ ጫካ ሐዳ ውሃ ለመቅዳት የምትገደድበትም ጊዜ ነበር ።

በ1823 ዓ. ም. በሊዶት በዓል ግዜማ የእነቴናርዲዬ ሆቴል የብዙ እንግዶች አስተናጋጅ ሆነ ። በርካታ የፓሪስ ነጋዴዎች የሊዶትን በዓል ምክንያት በማድረግ ወደሞንፈርመይ መጥተው ማዘጋጃ ቤቱን አስፈቅደው

በከተማው ዋና መንገድ የሸቀጣ ሸቀጥ መደብር አቆመ። ሌሎችም ነጋ ደጋዎች እንዲሁ አስፈቅደው በቤተክርስቲያኑ አደባባይ መደብራቸውን አቆሙ። የእነቲናርዲዬ ሆቲል አስከላበት፣ አስከባላንገር ጉዳና ድረስ ያለው ቦታ በሙሉ መደብር በመደብር ብቻ ሆነ። በዚህ ምክንያት የሞን ፈርመይ ሆቲሎችና መጠጥ ቤቶች በእንግዳ ተሞሉ።

ያን ቀን ማታ በርኩት ያሉ ጋሪ ነጂዎችና አገረኛ መንገደኞች በእነቲናርዲዬ ሆቲል ውስጥ ተቀምጠው ሲጠጡና ትምባሆ ሲያጠሉ አመቺ፣ ሆቲል ቤቱ በአራት ወይም በአምስት ሻማዎች በርቷል።

ማዳም ቲናርዲዬ ለአራት የሚሆን ምግብ አሳት ላይ ታበስላለች። ሙሴ ቲናርዲዬ ስድንበኞቹ ጋር ቁጭ ብሎ ያወራል። ኮሌት ከጠሰ ማውጫ አጠገብ ተቀምጦ ለእነቲናርዲዬ ልጆች የአግር ሹራብ ትወራለች። ቡትቶ ለብሳለች። የእንጨት ማማ አድርጓለች። የእነቲናርዲዬ ልጆች፣ ኤፖሊንና አቤራማ ቀጥሎ ባለው ክፍል ውስጥ ሆነው ሲጫወቱና ሲስቁ ይሰማል። አልሮ አልሮም የሕጻን ልጅ ለቅሶ ይሰማል። ሕጻኑ የእነቲናርዲዬ የመጨረሻ ልጅ ነው። ከሆስፒታል ሲመለስ በፊት ያተወለደ። ማዳም ቲናርዲዬ አትወደውም። «ለምን እንደተወለደ አላውቅም... አልፈለግውትም... እንደ ቀን ሌሊት በብርድ ሰሞን ነው የጸናሽኩት... የብርድ ወጠች...!» ስትል ትሰማለች ብዙ ጊዜ።

የሕፃኑ ለቅሶ እየባሰ ሲሄድ፣ «ልጄሽ ሲጮህ አይሰማሽም እንዴ? ሐይሽ አይው እንጂ!» አላት ባለ።

«አፍ! ሆሉ ጊዜ እንዳስቸገረኝ ነው» ስትል አጥረመረመች ማዳም ቲናርዲዬ። ሐዳ ልታስታግባው ስላልፈጠረችም ሕጻኑ አራታውን ቀጠለ።

— 2 —

ሙሴ ቲናርዲዬ አምሳኛውን የልደት በዓልን በቅርብ ጊዜ አክብሯል። ማዳም ቲናርዲዬም አርባኛውን የልደት በዓልን አክብራለች። ባልና ሚስት እንደመሆናቸው መጠን በዕድሜ ይመጣጠናሉ ለማለት ይቻላል።

አልጋ ማኒጠፍ፣ ልብስ ማጠብ፣ ምግብ ማብሰል፣ የተቀረውንም ሁሉ የቤት ሥራ ማከናወን የማዳም ቲናርዲዬ ተግባር ነው። ወንዳወንድ ነች ማዳም ቲናርዲዬ... የርስ ገጣጣ፣ ጩኸት ታበሳለች። ብዙ ጊዜም ትራግማለች። የቤት ልብስ የለበሰ ጡንቻኛ ኩሊ እንጂ ሴት አትመስልም። ደሞም ጢም አላት... እንደወገድ።

ባለ ክስማና ሰው ነው... ደቃቃ። ጤነኛ ቢሆንም ገመምተኛ ይመስላል። ብልጣብልጥ ስለሆነ ፈገግ ማለት ይበባል። ጨዋ መስሎ ለመ

ታዋቅ ይጥራል ። መጠጥ ይወዳል ። እሱን ጋብዞ ለማስከር የቻለ ሰው አልተገኘም ። ትልቅ ጋያ ያጠሳል ። ብዙ ጊዜ ጥቁር የሆነ አርጌ ኮት ይለብሳል ። በላዩ ላይ ካፖርት ቢጤ ይደርባል ። ከሰው ጋር በሚያወራበት ጊዜ አዋቂ ለመምሰል እንኮ ሾልቴርን፣ እንኮ ሬናልን፣ እንኮ ፖርኒን፣ እንኮ ቅዱስ አውጉስጢኖስን ይጠቃቅሳል ። በዎተርሉ ጦርነት ተካፍቶአል።... አንድ ቶስሎ የነበረ ጄኔራልን ከሞት አፋፍ አድኛለሁ እያለ ይሸልሳል ። ይሁን እንጂ በሰኔ 18 ቀን 1815 ዓ. ም. በፈረንሳይና በእንግሊዝ መሐከል ፣ በና ፖሊዎንና በዊልንግተን መሪነት በተካሄደው ጦርነት ተካፋይ የሆነው በዝርፊያው እንጂ በውጊያው አይደለም ። ከወደቁ ጦረኞች ልብስ ፣ ገንዘብ ፣ ሰዓት ፣ ቀለበት ፣ እና ሌላ ሌላም ነገር ዘረፈ እንጂ አልተዋጋም ። በሞን ፈርመይ ከተማ ሆቴል ቤት ለማቋቋም የበቃውም በዘረፈው ንብረት ምክንያት ነው ።

ቴናርዲዬ ስጉብግብና አልጠግብ ባይ ሰው ነው ። ይሁን እንጂ ሀብታም ለመሆን አልቻለም ። በዚያ በልደት ዋዜማ እንኳ አንድ ሺ አምስት መቶ ፍራንክ ያህል ዕዳ ነበረበት ።

ወደ ሆቴሉ የሚመጡ ሰዎች የሆቴሉ አስተዳዳሪ ማዳም ቴናርዲዬ የሆነች ይመስላቸዋል ። ነገር ግን እውነተኛ አስተዳዳሪው እሱ እንጂ እሷ አይደለችም ። ሳይንጫጫ ፣ ድምጹን ሳያሰማ ፣ እንደረቂቅ መንፈስ ሆኖ ሆቴሉን በበላይነት የሚያስተዳድረው እሱ ነው ። ማዳም ቴናርዲዬ ተሽቆጥቂ ስታዘዝዋለች ። ትፈራዋለች ። በሰው ፊት በምንም ሁኔታ ባሏን ቅር የሚያሰኝ ነገር ትንፍሽ አትልም ።

ሁለቱ ባልና ሚስት ኮዜትን የቁም ስቅላት ያሳይዋታል ። ማዳም ቴናርዲዬ በጠሰ ማውጫው አጠገብ የተገጠመለውን አለንጋ አውርዳ ትገርፋታለች ። እንደገረድ ብታገለግላቸውም ባልሆነው እርባና ያለው ልብስ እንኳ አይገዛላትም ። መከረኛ ልጅ!

— 3 —

አራት አዳዲስ መንገዶች ገቡ ፤ ያን ዕለት ምሽት ላይ ። ኮዜት ስጋት ላይ ወደቀች ። ያለምክንያት አልነበረም ። ያን ቀን ማታ በውግ ማጠራቀሚያው ጋን በቂ ውግ አልነበረም ። እንግዶች ደሞ ውግ ያስፈልጋቸዋል ፤ ሰራሳቸው እንኳ ባይሆን ለፈረሰቻቸው ።

ማዳም ቴናርዲዬ ውግ አስፈልጓት ወደማጠራቀሚያው ጋን ስትሔድ ኮዜት ይበልጡን ሥጋት አደረባት ። አዎን በቂ ውግ አልነበረም ። ማዳም ቴናርዲዬ የውግ ማውረጃውን ከፍታ ስታንጨለጭለው ከማማሽብርጭቆ ውግ በላይ ለማግኘት አልቻለችም ። «ውግው አልቆ የሉም እንዴ አንቺ!» ትለቻት ። ኮዜት ከፍርሃት የተነሳ ለመተንፈስ አልደፈረችም ።

— 225 —

ይባስ ብሎ ወዳያውኑ ከሆኑሉ እንግዶች አንዱ መጣና «ፈረሴ ውሃ አልጠጣም..... እስካሁን ድረስ ውሃ አልተሰጠውም!» ሲል ጮኸ ።

«ተሰጥቶታል እንጂ!» አለችው ማዳም ቱናርዲዬ ።
«አልተሰጠውም ነው የምለው!»

ኮዚት ከነበረችበት ወጣ ብላ ፤ «ተሰጥቶታል ጌታዬ» አለችው ፤
«ፈረሴ ውሃ ተሰጥቶት ጠጥቷል ። በባልዲ ነው ያቀረብኩለት ። ያቀረብኩለትን ሁሉ ጥጥት አድርጎታል ።»

እውነት አልነበረም ። ኮዚት ዋሸችው ።

«አንኝ ቀጣፊ.....! የምትናገሪው ውሸት ከቀመትሽ ይበልጣል » አለና ፤ «ፈረሴ ውሃ አልተሰጠውም ። ይህንን የማውቀው ከህህታው ነው ። የፈረሴን ጠባይ መኛ አጣሁት» አለ ።

ኮዚት በውሸትዋ ገፋችበት ። «በደምብ አድርጎ ነው ጥጥት ያደረገው ጌታዬ» አለችው ።

«ከዚህ በላይ አታናግረኝ አንቺ ቀጣፊ! ሐጄና ውሃ ስጪው» አላት ።

ኮዚት ሹልክ ብላ ጠረጴዛው ሥር ገባች ። አብዛኛውን ጊዜ የምትቀመጠው ከዚያ ነበር ።

«ፈረሴም በኤርግጥም ውሃ ካልተሰጠው እንዲሰጠው ይደረጋል» ብላ ማዳም ቱናርዲዬ ዞር ዞር ብላ ብትመለከት ኮዚት አልታይ አለች ። «የት አባቷ ገባች?» ብላ አንታብላ ጠረጴዛው ሥር ተመለከተች ። አገኘችና «አትወጪያ እንዴ አንኝ ገልቲ!» ስትል ጮኸችባት ። ኮዚት ከጠረጴዛው ሥር ብቅ አለች ።

«አንኝ ገልቲ... ሐደሽ ውሃ ቀድተሽ አምጪ ።»

«ውሃኮ የለም ማዳም ።»

«እሱን መኝ አጣሁት! ወደም ነጩ ወርደሽ ቶሎ ቀድተሽ ተመለሽ ።»

ኮዚት ባልዲ ፍለጋ ስትሐድ ማዳም ቱናርዲዬ ታጐረመርም ገባች ፤ «ከምንጭ ውሃ አልጠፋም..... ይህኝ ከይሲ.....!» እያለች ። ቀጥላም ከመሳበያው ውስጥ ገንዘብ ፈላልጋ አወጣችና ፤ «ስሚ አንቺ ገልቲ.....!» ስትል ተጣራች ፤ «ከምንጩ ውሃ ቀድተሽ ስትመለሽ በዚያው እግርሽ ወደ ዳቦ ቤት ጐራ ብለሽ ዳቦ እንድትገዢ..... እንቺ 15 ሱ» አለች ።

ኮዚት ገንዘቡን ተቀብላ ፤ ባልዲዋንም ይዛ ወጥታ ሐደች ።

ከእነቴናርዲዬ ሆቴል ቤት ጀምሮ እስከቤተክርስቲያኑ ድረስ ባለው ሥፍራ የተሠሩት መደብሮች በሚገባ በርተው ይታዩ ነበር ። ምዕመናኑ ለመንፈቀ ሌሊት ቅዳሴ ወደቤተክርስቲያን መሄዳቸው የማይቀር መሆኑን ነጋዴዎቹ ያውቁ ስለነበረ የነሱን ዓይን ለመሰብ በማሰብ ነበር መደብራቸውን እንዲያ ያበሩት ።

ከመደብሮቹ አንዱ ከእነቴናርዲዬ ሆቴል ጎይዩ ነበር ። በሚጥበረበረው ብርሃን አማካኝነት በውስጡ ያሉት ፣ በጣም የተጌጠና ያማሩ አሻንጉሊቶች ይታያበታል ። በተለይ አንድ አሻንጉሊት ጉሳ ብሎ ይታያል ። ባጣም ትልቅ ነው ። በነጭ ጨርቅ ላይ ሰፍሯል ። ሐምራዊ ቀለም ያለው ልብስ ሮብሷል ። ከላይ ወርቃማ የወፍ ቅርጽ አለበት ። በእውነተኛ ጸጉር የተጌጠ ሴት አሻንጉሊት ነው ። ያን ቀን ከአስር ዓመት በታች ያላቸው ሕጻናት በሙሉ አሻንጉሊቱን ሲያደንቁት ውለዋል ። ዋጋው ውድ ስለሆነ ደፍሮ የሚገዛው ወላጅ አልተገኘም ። ኤፖሊንና አዜልማ ለረጅም ጊዜ ሳያስተውሉት አልቀሩም ፤ ያን የመሰለ አሻንጉሊት እንዲኖራቸው በመጽመጥ ። ኮዚትም ሠረቅ አድርጋ አይታው ነበር ።

ኮዚት ባልዲሞን ይዛ ከወጣች በኋላ አሻንጉሊቱን ቀረብ ብላ የማ የት ፍላጎት ስላደረሰች ወደቢያ አመራች ። ቀረብ ብላ ስታየውም ይበልጥ ከምሮት አደረሰች ። ስጊዜውም ቢሆን የተላከችበትን ሥራ ረስታ ፈዝዛ ታስተውለው ገባች ። በሕልም እንጂ በውን የሚታይ ነገር አልሆነችም ። ልትመኘው እንጂ ልታገኘው የማይቻላት ብርቅ ነገር ሆነባት ። «ይህንን አሻንጉሊት ለማግኘት ገጣሥነት ወይም ልዕልት ሆኖ መወለድ ያሻል» ስትል አሰበች ።

የአሻንጉሊቱን ውብ ልብስና ውብ ጸጉር በጥሞና ተመልከተችና «ይህ አሻንጉሊት ምን ያህል ደስተኛ ይሆን?» ስትል አሰበች ። ዓይኗን ከቢያ ለመንቀል አልቻለችም ። ይበልጥ ባስተዋለችው መጠን ይበልጥ ይስባት ፤ ይበልጥ ያገናኛት ጀመር ። መገጣሥተ ለማየት በዓይኗ ያየች መሰላት ። የሄጅ ነገር!

እንዲሁ ፈዝዛ እያለች ማዳም ቴናርዲዬ ወደ ውጭ ስትመለከት ዓይኖቿ በኮዚት ላይ አረፉ ። «አንቺ ገልቱ... ከስኬትን ከዚህ አለሽ...? በይ... ታገኝያለሽ...! እዚህም ልትፈጥሩ እንደቆየሽ ትገባህታለሽ...! በይኮ ስሁን ፈጠን ብለሽ ሐጂ...!» ስትል ተንግዶገደችባት ።

ኮዚት ተደናግጦ ባልዲሞን ይዛ በረረች ።

እስከቤተክርስቲያኑ ድረስ ያለው መንገድ በየመደቡ በበራው መብራት የሚታይ ቢሆንም ከዚያ ወዲያ ያለው መንገድ ጭለማ ሉበሷል ። ኮዜት ባልዲዋን እያንገጫገጧች በጭለማ ትጓዝ ጀመር ። ርታ በሐደችም ቁጥር ጭለማው እየከበደ ሔደ ።

ብቻዋን በጭለማ ስትጓዝ ቆየችና ከእንድ ሥፍራ ስትደርስ አንዲት ሴትዋ አጋጠመቻት ። «ይህች ፍሬ ልጅ ማን ነች?» ስትል አሰበች ሴት የዋ ። ኮዜት መሆንዋን ስትገነዘብም ፤ «እኛ.....! ዘፋኝ ወፍ ነች!» አለች በልቧ ።

ኮዜት የከተማውን መጨረሻ ቤት ካለፈች በኋላ ፈርታ ቆም አለች ። ባልዲዋን እመራት ላይ አስቀምጣለሁ እጇን አንስታ ራሷን ታክክ ጀመር ። ሕጻናት ሲጨንቃቸው ራሳቸውን ማክክ ይቀናቸዋል ። ያለችበት ቦታ ሚዳ ነው ። ሰው የለበትም ። አውሬዎች ግን አሉበት ። ምናልባት መናፍ ስትም ከዚያ አይጠፋም ። አውሬዎች ሣሩ ላይ ሲራመዱ ኮቴአቸውን ሰማች ። መናፍሱትም በእርግጥ ያየች መሰላት ። ከዚያም በኋላ ባልዲዋን አንስታ ወደመጣችበት ዞራ እየተራመደች ፤ «ሰውዬው ምን ያደርገኛል! በምንጩ ውሃ የለም እለዋለሁ» ስትል አሰበች ።

አንድ መቶ እርምጃ ያህል ከተጓዘች በኋላ ግን እንደገና ቆማ ራሷን ታክክ ገባች ። ስለእነቴናርዲዬም ታስብ ጀመር ። «ምን ባደርግ ይሻለኛል?» አለች ዞር ዞር ብላ እየተመለከተች ፤ «ምን ይውጠኛል? ወዴት አባቴ እገባለሁ?»

ውሃ ሳትይዝ የመመለሱ ሃሳብ ስላስፈራት ፊቷን እንደገና ወደምንጩ አቅጣጫ አዙራ ትሮጥ ጀመር ። ሐዳ ሐዳ ጭለማ ከዋጠው ጫካ ውስጥ ገባች ።

እንባ እንባ አላት ። ጭለማው ከበባት ። ከጫካው ዳርቻ እስከምንጩ ድረስ ያለው መንገድ ሰባት ወይም ስምንት ደቂቃ የሚያስኬድ ነበር ። ቀን ቀን ብዙ ጊዜ የተጓዘችበት ስለሆነ መንገዱ አልጠፋትም ። ዓይኗን ወደ ቀኝም ሆነ ወደግራ ሳታዞር ፊት ለፊቷ ያለውን ብቻ እያየች ፤ በደመነፍስ እየተጓዘች ከምንጩ ደረሰች ።

ኮዜት ግራ እጇን ዘርግታ ከምንጩ ዳርቻ የነበረውን የዛፍ ቅርን ጫፍ ያዝ አደረገችው ። ከዚያም በኋላ ጐንበስ ብላ ባልዲውን ውሃው ውስጥ ያፈቀችው ። ጐንበስ ስትል ሳለች በሽርጧ ኪስ ውስጥ የነበረው የ15 ሱ ሳንቲም ወጥቶ ምንጩ ውስጥ ወደቀ ። እሷ ግን ተሸብራ ስለነበረች ሌብ አላሰችውም ። ከዚያም በኋላ ውሃ የተሞላውን ባልዲ ሰባ አውጥታ ሣር ላይ አኖረችው ።

ድክምክም አላት ። ወዲያውኑ ለመመለስ ብታስብም አልቻለችም ።
ትንሽ ማረፍ ስላስፈለጋት ሣሩ ላይ ቁጭ አለች ።

ዓይኖቿን ከደነቻቸው ። መልሳም ከፈተቻቸው ። ሰማዩ ጢስ የመሰለ
ዳመና አለበት ። ጁፒተር የተሰኘውም ትልቅ ኮከብ ታያት ። ከዚያ
በፊት አስተውላው አታውቅ ኖሮ አስፈራት ፤ የሚያበራ ቁስል መስሎ ።

ቀዝቃዛ ነፋስ ይነፍስ ጀመር ። ሣር ቅጠሉም በነፋሱ ኃይል ይርገበ
ገብ ጀመር ። ኮዜት ብቻዋን ጫካ ውስጥ መሆኗን ስትገነዘብ የባሰውን ፍር
ሃት ወረራት ። ሕጻን ልጅ ይቅርና አዋቂም ቢሆን በጭለማ ሌሊት ጫካ
ውስጥ መገኘት ያስፈራዋል ። ከፍርሃቷ ብዛት የተነሳ ሰውነቷ ተንቀጠቀጠ።
እራሷን ረጋ ለማድረግ ያህል አንድ... ሁለት... ሦስት... እያለች ትቆጥር
ጀመር ። እስከ አስር ድረስ ቆጠረች ። መልሳም አንድ... ሁለት ሦስት...
እያለች እስከ አስር ድረስ ቆጠረች ። ውሃ ስትቀዳ እጇን ምንጩ ውስጥ
አስገብታው ስለነበረ ቅዝቃዜው ጠዘጠዛት ። ኮዜት ተነስታ ቆመች ።
ከዚያ በታ ለመሸሸና ብርሃን ካለበት ለመድረስ ተቻኮለች ። ባልዲውን
ውሃ እዚያው ትታው ሮጣ ብትሔድ ደስ ባላት! ነገር ግን የማይታሰብ
ሆነባት ። ማን አባቷ ያስገባታል! የባልዲውን መያዣ በሁለት እጇ
ይዛ አነሳችው ። በጣም ከበዳት ።

አስራ ሁለት ርምጃ ያህል እንደተጓዘች ክብደቱ ስላየለባት ባልዲ
ውን መልሳ መሬት ላይ አወረደችው ። ለትንሽ ጊዜ አርፋ እንደገና አነሳ
ችው ። ጥቂት ርምጃ ሔዶችና እንደገና ቆመች ። አሁንም ለአጭር ጊዜ
አረፈችና መንገዷን ቀጠለች ። እንደአርጊት ወደፊት ዘንበል ብላ ነፍር
የምትጓዘው ። የባልዲው ክብደት ክንዲን አዛለባት ። መያዣውም ብረት
ስለሆነ ቅዝቃዜው እጇን ቆጠቆጣት ። ቆም—ራመድ ፣ ቆም—ራመድ
ስትል የባልዲው ውሃ እየተንቦራጨቀ ወጥቶ እግሯ ላይ ይቸለስ ነበር ።
የዚህችን ልጅ ስቃይ እግዚአብሔር እንጂ ሌላ ያየ ሰው አልነበረም ።
እናቷ ይህንን ብታይ ኖሮ...!

ቁና ቁና እየተነፈሰች መንገዷን ቀጠለች ። እንባዋ ተናነቃት ።
ለማልቀስ ግን አልደፈረችም ፤ አኑቴናርዲዬ በሩቅ ሆነው የሚያዩዋት
አየመሰላት ።

መንገዱ አልገባደድ አላት ። በዚህ ቀስስተኛ ርምጃ ከቀጠለች እቤት
ለመድረስ አንድ ሰዓት ያህል እንደሚወስድባት ተረዳች ። ይህን ያህል ጊዜ
ከወሰደባትም ዱላ እንደሚጠብቃት ተገነዘበች ። በዚህም ምክንያት
ጭንቅ አላት ። የሆነ ሆኖ ፈጥና ለመራመድ አልቻለችም ። እንዲያውም
የባሰውን ድክም ፣ ድክምክም ስላላት እንደገና ቆም ብላ አረፈች ። ከዚያም
በኋላ የተረፉትን ኃይል በሙሉ ሰብስባ ባልዲዋን አንስታ መንገዷን
ቀጠለች ። ጭንቀት አምላኬ! ምንው ፈጣሪዬ! ስትል አማረረች ።

ልክ በዚህ ጊዜ የባልዲው ክብደት ቀለል ሲልላት ተሰማት ። አንድ ሰውዬ ጠጋ ብሎ ባልዲዋን ያዝ አደረገው ። ቀና ብላ ተመለከተችው ። መልኩን ለይታ ባታየውም ሰውዬው ግዙፍ ነው ። ከቴውን ላትሰማ ቀረች እንጂ ከባሰተኋላዋ ነበር የመጣው ። ባልዲዋን ከእጇ ወስዶ በእጇ እን ጠልጥሎ በጉድ ይጓዝ ጀመር ። ኮይች ከፍርሃቷ ተላቀቀች ።

— 6 —

ያን ቀን በስምንት ሰዓት ገደማ አንድ ሰውዬ በፓሪስ ከተማ ውስጥ ሰው እጅግም በማይታይበት በሆሰርታል ጉዳና ከወዲያ ወዲህ ሲል ነበር ። ማደርያ ቦታ የሚፈልግም ይመስል ነበር ።

ጉስታላ ቢመስልም የሚያከብሩት ሃይነት ሰው ነበር ። አሮጌ ቆብ ደፍቷል ። ሸክራና በትች ኮት ዕብዛል ፤ ቢጫ ቀለም ያለው ። ስደርያም ያርዷል ። ጥቁር ቁምጣ ሱሪ ታጥፏል ። ጥቁር የግር ሸራብ አድርጓል ። ባለዘለበት ትልት ጫማም ሰክቷል ። ከስድሳ ዓመት ዕድሜ የዘለለ ይመስላል ። ጸጉሩ ሸብቷል ። ፊቱ ተጨማሪ ። ከአመለካከቱ ርጋታ ይታይ በታል ። በግራ እጁ የተቋጠረ ነገር ይሁል ። ቡቶ እጁ ዘንግ ጨብጧል ።

በዚያን ዘመን በየቀኑ በስምንት ሰዓት ገደማ ንጉሥ ሉዊ 18ኛ በሠረገሳ ሆኖ ፣ በክብር ዘበኞቹ ታጅቦ በሆሰርታል ጉዳና ሲያልፍ ማየት የተለመደ ነበር ። በአካባቢው የሚኖሩ ድሆች ሴቶች ስምንት ሰዓት መድረሱን የሚያውቁት ንጉሡ በዚያ ሲያልፍ በሚያዩበት ወቅት ነበር ።

ቢጫ ኮት የለበሰው መንገድኛ ግን የአካባቢው ነዋሪ ባለመሆኑ ንጉሡ በዚያ አካባቢ እንደሚያልፍ አያውቅም ነበር ። በዚህ ምክንያት ንጉሡ በክብር ዘበኞቹ ታጅቦ ልክ በስምንት ሰዓት ከፑቹ ሲል በማየቱ በጣም ተገረመ ። ያልጠበቀውና ያሳሰበው ስለሆነበት ከአንድ ግድግዳ ጥግ እንደመደበቅ አል ።

በንጉሡ ሠረገሳ ከንጉሡ ፊት ለፊት ተቅምጦ የነበረው የክብር ዘበኞቹ አለቃ አየውና «ያ ሰውዬ መዘዘኛ ይመስላል ጃንያይ» አለ ንጉሡን እያየ ።

ከንጉሡ ቀድመው ሕይወት መንገዱን ሲያስሱ የነበሩ ፖሊሶችም ሰውዬውን ሳያስተውሉት አልተሩም ። ከመሐከላቸው አንዱ ተከታትሎ እንዲይዘው ትዕዛዝ ተሰጠው ። ሰውዬው ግን ፈረጠጠ ። ፖሊሱ ደርሶ ሊያዘው አልቻለም ።

ሰውዬው ከፖሊሱ አምላጦ ከሕይወት በኋላ እርምጃውን በእጥፍ አፋጠነው ። የሚከተለው ሰው መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥም ያህል አሁንም አሁንም ገልጦጥ ገልጦጥ ይል ነበር ።

— 230 —

መንገዱን ቀጠለና ወደ ላጂ ስመሔድ የትራንስፖርት ጽ/ቤት ወደ መገኘባት ቦታ አመራ ። የሕዝብ ማመላለሻው ከቢያ የሚነሳው በአስር ሰዓት ተኩል ነበር ። ጋሪውና ፈረሶቹ ዝግጁ ሆነው ቆመው ተጓጉሞ ሲሳፈሩ ነበሩ ።

«ቦታ ይገኝ ይሆን?» ሲል ጠየቀ ቢጫ ከት የለበሰው መንገደኛ ።
«አንድ ቦታ አለ... ከኔ ንን» አለው ጋሪ ነጂው ።
«እንግዲያውስ አሳፍረኝ ።»
«ግባ ።»

ጋሪ ነጂው የሰውዬውን ጭርንቱሳምነት ተመልክቶ እምነት ስላጣ በትሂሳቡን በቅድሚያ አስከፈለውና ፣ «አስከላጂ ድረስ ነው የምትጓዘው?» ሲል ጠየቀው ።

«አዎን» ሲል መልሰች ሰውዬው ።

ጋሪው ከጣቢያው ተንቀሳቀሰ ። ኬላውን ካለፉ በኋላ ጋሪ ነጂው ሰውዬውን ሲያነጋገረው ሞከረ ። «አሱ ግን በንግግሩ በጣም ቁጥብ ሆኑ ። ብዙ ሰማውራት አልፈቀደም ።

ጥርኔንና ነዱ—ሱር ማርንን አልፈው ሔዱ ። አስራ ሁለት ሰዓት ሲሆን ከሼል ደረሱ ። ጋሪ ነጂው ፈረሶቹን ለማሳረፍ ፈልጎ ከመንገደኞች ማረፊያ ሆቴል ቆም አለ ።

ቢጫ ከት የለበሰው ሰውዬ ወደ ላጂ እንዲሄዱ ቢልም በትሩንና የተ ቋጠረ ፅቃውን ይህ ከጋሪው ወርያ ዝልክ ብሎ ተሰወረ ። ጋሪ ነጂውም ሆነ ሌሎቹ ተሳፋሪዎቹ የት እንደገባ አሳዩትም ።

ጋሪው ወደ ላጂ ጉዞውን ለመቀጠል ከተነሳ በኋላ ጋሪ ነጂው ወደ ተጓጉሞ ዞር ብሎ ፣ «የቅድመ ሰውዬ የቢህ አገር ሰው አይደለም ። ከቢህ ቀደም አይቼው አላውቅም ። ቁርጫ ድሃ ቢመስልም ለገንዘብ ደንታ ያለው ዓይነት አይደለም ። ለላጂ ከፍሎ ከሼል መውረዱ አያስገርምም! ጊዜው መሸትሸት ብሏል ። የሚታዩ ቤቶች ሁሉ ዝግ ናቸው ። ሰውዬው ከሆቴል ቤቱ አልገበም ። በመንገድም የለም ። እንዲያው በቅጽበት የውሃ ሽታ ሆኖ ቀረ አይደለም!» አላቸው ።

ሰውዬው የውሃ ሽታ ሆኖ አልቀረም ። በሼል ጥና ጉዳና ፈጠን ፈጠን ብሎ ተራመደና ከቤተክርስቲያኑ ሕንጻ ከመድረሱ በፊት ወደቀኝ ታጥፎ ወደምንፈርመይ የሚወስደውን ጉዳና ተያያዘው ። አገሩንና መን ገዱን የሚያውቅ ሰው እንጂ እንግዳ አይመስልም ነበር ።

እርምጃውን አፋጥኖ በቢሁ መንገድ ነጉደ ። ከአንድ ሥፍራ ሲደርስ የሰው ድምጽ ሰማና ጉድባ ውስጥ ገብቶ ተደበቀ ። ሰዎቹ አልፈውት እስ

ከሐዲ ድረስ እዚያው ቆየ ። ጊዜው ጨለምለም ብሎ ስለነበረ ጉድባ ውስጥ ጉበቶ ባይደበቅም ሰዎቹ ሊያዩት ባልቻሉም ነበር ።

መንገዱ ከፍ ከፍ እያለ ፡ ዳገት እየሆነ ሐዲ ። ሰውዬው በቀጥታ ወደ ሞንሬርመይ በማዝገም ራጉታ አሳቻ አሳቻውን መንገድ ይዞ ወደ ጫካው ገባ ። ጫካ ውስጥ ከገባ በኋላ ርምጃውን ገታ አድርጎ ፡ ቀስ ብሎ ይጓዝ ጀመር ። ከአንድ ቦታ ሲደርስ መንገዱ የጠፋው መስሎ ቆም አለ ። ከዚያም በኋላ እየሳበረ ሐዲና ነጫጭ ድንጋዮች ካለበት ገላጣ ሥፍራ ደረሰ ። ጠጋ ብሎ ድንጋዮቹን አስተዋላቸው ። እልፍ ብሎ አንድ ትልቅ ዛፍ ነበር ። ወደዚያ ሐዲ ዛፉን በእጁ ደባበሰው ። ከዚህ ዛፍ ራት ለራት ሌላ ዛፍ ነበር ፤ ቅርፊቱ ተልጦ ቅርቆሮ በምስማር የተመታበት ። ሰውዬው ወደዚያም ሐዲ ፡ በጣቱ ቆሞ ቅርቆሮውን በእጁ ዳበሰው ። ከዚያም በኋላ በዚህ ዛፍና በድንጋዩ ቁልል መሐከል ይረማመድ ጀመር ፤ የሚረማመድበት መሬት መቆራር አለመቆራሩን ለማረጋገጥ እንደራሰገ ሁሉ ።

ይህንን ካደረገ በኋላ የሥን ውስጥ ጉዞውን ቀጠለ ። ይኸው ሰውዬ ነበር ኮዚትን ጫካው ውስጥ አግኝቶ ፡ ባልዲሞን ተቅብሎ የተሸከመላት ።

— 7 —

ጉርነን ባለ ድምጽ ፤ «ልጄ..... ባልዲሽ ከባድ ነው» አላትና «ሰመሆኑ ዕድሜሽ ሰንት ነው?» ሲል ጠየቃት ።

«ስምንት ዓመት ።»

«እና ከፋቅ ቦታ ነው ውሃውን ያመጣሽው?»

«በጫካው ውስጥ ካለው ምንጭ ነው የቀዳሁት ።»

«ፋቅ ነው የምትሔጃበት ቦታ?»

«ከዚህ ሩብ ሰዓት ያህል ያስኬዳል ።»

ሰውዬው ዝም ብሎ ቆየና ፤ «እና..... እናት የሰሸም?» ሲል ጠየቃት ።

«እኔ አላውቅም ። እናት ያለችኝ አይመስለኝም ።»

ሰውዬው ቆሞ ብሎ ባልዲውን መሬት ላይ አኖረው ። ጉንበስ ብሎም ሁለት እጆቹን በልጅቷ ትከሻ ላይ አሳረፋቸውና ጭሰማ ቢሆንም ፊቷን ለማየት ሞከረ ። ፊቷ ደብዘዝ ብሎ ታዩው ።

«ስምሽ ማነው?» አላት ።

«ኮዚት» አለችው ።

ይህንን ሲሰማ አገዳች ነገር ጠቅ እንዳደረገው ሁሉ ሰውነቱን ነዘ ረው ። እንደገና ተመለከታትና እጆቹን ከትከሻዋ አንሴቶ ባልዲውን አን ስቶ ይዞ መንገዳቸውን ቀጠሉ ።

— 232 —

«ለመሆኑ የት ነው የምትኖረው?» አላት ።
«የምኖርበት ቦታ ሞንፈርመይ ይባላል..... የሚያውቁት ከሆነ ።»
«ወደዚያ ነው አሁን የምናመራው?»
«አዎን ።»

አሁንም ቆም አለና መልሶ መራመድ ጀመረ ።
«በዚህ ጭለማ ውሃ እንድትቀጁ የላከኸ ማነው?»
«ማዳም ቲናርዲዬ»
«ማዳም ቲናርዲዬ?» ድምጹ ተንቀጠቀጠ ፤ «ሥራዋ ምንድነው?»
«የኔ እመቤት ናቸው ። ሆቴል ቤት አላቸው ።»
«ሆቴል ቤት.....? እንደሱ ከሆነ እኔም ከዚያ አድራሰሁ..... መንገዱን
አሳዩኝ ።»

«ወደዚያውኮ ነው የምናመራው ።»

ሰውየው ፈጠን ፈጠን ብሎ ይራመድ ጀመር ። ኮዜት ያለችግር ተከተ
ለችው ። ድካሟ ወጥቶላት ነበር ። በልቧም አዲስ ደስታና ተስፋ ተወርዶ
ነበር ።

«በማዳም ቲናርዲዬ ቤት ሠራተኛ የለም ለመሆኑ?» አላት ።
«የለም»
«አንቺ ብቻ ነሽ?»
«አዎን ።»

ለአጭር ጊዜ ዝምታ ሆነና ፤ «ብቻ..... ሁለት ትናንሽ ልጆች አሉ»
ሰትል አከለችበት ።
«ማን ናቸው ልጆቹ?»
«ፖኒንና ዜልማ» አለችው ። ኤፖኒንና አዜልማን «ፖኒንና ዜልማ
ብላ ትጠራቸው ነበር ።
«ማን ናቸው እነሱ?»
«የማዳም ቲናርዲዬ ልጆች ናቸው..... ሴት ልጆቿ ።»
«እና እነሱ ምን ይሠራሉ?»
«እነሱማ አሻንጉሊት አላቸው ። በአሻንጉሊታቸው ሲጫወቱ
ይውላሉ ።»
«ቀኑን መሉ?»
«አዎና!»
«አንቺስ?»
«እኔማ ሥራ አለብኝ ።»
«ቀኑን መሉ?»

ካይናቿ እንባ ቋጠሩ ። ሰውየው ግን ይህንን አላስተዋለም ፤ ጭለማ
ሰሰነበረ ።
«አዎን» አለችው ።

ሰትንሽ ገዜ ዝም ብላ ቆየችና፤ «አንዳንድ ጊዜ ግን ሥራዬን ከጨረስኩ በኋላ ሲፈቀድልኝ እኔም እጨውቃለሁ» ሰትል አከሰችበት።

«መጫወቻ አለሽ?»

«መጫወቻ የለኝም። ፖረንፍ ቤልማ አሻንጉሊታቸውን አይሰጡኝም። ብቻ..... ይህችን የምታህል ከቆርቆሮ የተሠራች ስለት አለችኝ» አለችው የሕጻን ጣቷን እያሳየችው።

«ስለቱ አይቆርጥም?»

«ይቆርጣል እንጂ! ሰላጣ ወይም የዝንብ አንገት መቁረጥ አያቅተውም።»

ከመንደሩ ደርሰው በዳቦ ቤቱ በኩል አለፉ። ኮሜት ግን ዳቦ ግዢ መባልዋን ረሳችው። ሰውየው ሌላ ጥያቄ ሳይጠይቃት በዝምታ ተከተላት።

ቤተክርስቲያኑን አልፈው ከሐዲ በኋላ ሰውየው በዚያ አካባቢ የተወሩትን መደብሮች አስተውሎ፤ «ምንድናቸው?» አላት።

«ለገና በዓል የተሠሩ መደብሮች ናቸው» አለችው።

ከሆቴል ቤቱ ሲቃረቡ እጁን ነሳ አደረገችውና «አሁን ባልዲውን በሰጠኝ.....» አለችው።

«ለምን?» አላት።

«ማዳም ባልዲውን ሌላ ሰው ተሸክሞልኝ በጋራ ደስ አይላቸውም..... ይቆጠሩኛል..... ይደበድቡኛል» አለችው።

ሰውየው ባልዲውን ሰጣት።

— 8 —

ኮሜት ቀደም ብላ ያደነቀችውን አሻንጉሊት በሰያፍ አየት አደረገችውና ሐድ ብላ የሆቴል ቤቱን በር አንጻኳችው። በሩ ተከፈተ። እመቤቷ ሻማ ይዛ ብቅ አለች።

«አሽ! አንቺ ነሽ! አንች ገልቱ! እስካሁን ወዴት አባሽ ቆየሽ ለመሆኑ?»

«መኝታ የሚፈልግ ሰው አለ ማዳም» አለችት ኮሜት እየተንቀጠቀጠች።

«ማነው አሱ?»

«እኔ ነኝ» አላት ሰውየው ቆቡን ከራሱ አውርዶ።

የልብሱ መናኛነት ደስ አላለችትም። የያዘውም ዕቃ ትንሽነት እንዳታኩበረው አገዳት። «በል እሺ ግባ» አለችው።

ገብቶ ስታየው የባሰውን ናቀችው። ወደባሏ ሐዳ አማከረችውና ተመልሳ መጥታ፤ «ይቅርታ አድርግልኝ ሰውየ..... ያልተያዘ ክፍል የለኝም» አለችው።

— 234 —

«ጥሩ ክፍል ካልተሰጠኝ ብዬ አላስቸግርም» አላት ሰውዬው፤ «ከፊረሶች ጋር ውስጥ ቢሆን እንኳ ማደሪያ ካገኘሁ ለደምበኛ ክፍል (ሚከፈለውን ሂሳብ ለመክፈል ፈቃደኛ ነኝ)።»

«አንግዲያውስ አርባ ሱ ትከፍላለህ» አሉትው።
«እሺ ይሁን» አላት ፈጠን ብሎ።

ከጋሪ ነጂዎቹ አንዱ ይህንን ሲሰማ በጣም ተገርሞ፤ «አርባ ሱ የአንድ ክፍል ዋጋ ሆኖ ሱ አይደለም እንዴት?» አለ።

«አሱ አርባ መክፈል አለበት» አለች ማዳም ቱናርዲዬ፤ «የሱ ዓይነቶቹን መንገዶች የማስከፍላቸው ይኸው ነው።»

«አውነቱን ነው..... የሱ ዓይነቶቹ መንገዶች ክፍል ያበላሻሉ» አለ ባልዬው።

እነሱ ታላ ሲሰማው ሳሉ መንገደኛው ልቃውና በንጉን አግዳሚ ወንበር ላይ አስተምሶ እሱም ራሱ ከአንድ ጠረጴዛ አጠጉብ ሔዶ ቁጭ አለ። ከዚህ ፈጠን ብላ አንድ ብርሃኖችና አንድ ጠርሙስ ወይን ጠጅ አምጥታ ጠረጴዛው ላይ አኖረችላት። ፈረሱ ወግ አልተሰጠውም ብሎ አጎረምርሞ የነበረውም ነጋዴ ባልዲውን ይዞ ወጣ።

ከዚህ ወደ ተለመደው ሥፍራ ፣ ወደጠረጴዛው ሥር ገብታ፤ የእግር ሹራብ ትጠልፍ ገባች። ሰውዬው ወይን ጠጅን እያጣጠመ ከዚህን ልብ ብሎ ተመልክቷት። በድህረት ቤትና ርዕሰ ውበት ልጅ ሳትሆን ባልቀረች ነበር። አሁን ግን ቆጂጅ የምትባል አይደለችም። ከሳሳ ነች። ስም ንቅ ዓመት ሶድሜ ቢኖራትም ቆርቆሳለች። በወቅቱ የሚያነቡ ዓይኖቿ ጉድጉደዋል። የእጅ ጥጥፍ ጥግ ከርባ ሠርተዋል። የሰውነቷ አጥንቶች አጣጠዋል። ቅልጥሞቿ በጣም ቁጭሞና ቁያይ ናቸው። የአንገቷ ሥር ሠርጉዶ ስለሚታይ ታሳዝናለች። የሰበሰቻቸው ልብሶች ደባደባዎች ናቸው። ክረምትም ሆነ በጋ የምትሰብሳቸው እነዚህ ነው።

በርዲት ብትገባም ወደ እሳቱ ስመጠጋት አልደፈረችም። በፍርሃት ተሸማቅታ ወደ ጠረጴዛው ሥር ገብታ ሥራዋን ቀጠለች። ሰውዬው ዓይኑን ከእሷ ስመንቀል አልቻለም።

«በነገራችን ላይ..... ዳቦው የት አለ ነ?» አለችት ማዳም ቱናርዲዬ በድንገት።

ከዚህ እግረ መንገዷን ዳቦ ገዝታ እንድታመጣ መታዘዝዋን አሁን ገና አስታወሰች። በፍርሃትም ተበረከረከች። በፍርሃት የሚኖሩ ሕጻናት መዋሸት ለማዳቸው ስለሆነ እሷም፤ «ዳቦ ቤቱ ዝግ ነው ማዳም» አለችት።

«ዝግ ነ? — ወ? ዝግ ሆኖ ካገኘሽው አትቆረቁረውም ኖሯል ታዲያ?»
«ቆርቆሬዋለሁ ማዳም»።

«እና.....»

«አልከፍት አሉኝ ።»

«እውነት ይሁን ውሸት ነገ ጠዋት እናያለን ። ውሸት ከሆነም ታን ጃያታለሽ!» ስትል ባተችባትና «ለማንኛውም አስራ አምስቱን ሱ ወዲህ በይወጥ አለቻት ።

ኮዜት እጇን ከሸርጧ ኪስ ውስጥ ከትታ ብትደባብስ ሳንቲሙ ከዚያ የለም ። የባሰውን ተብረከረከች ።

«በይኩ ፈጠን በይ..... አልሰማሽኝም እንዴት?»

የሸርጧን ኪስ ገልብጣ አወጣችው ። በውስጡ ምንም የለም ። የት አባቴ ገባዋ ኮዜት የምትለውን አጥታ ሐውልት ሆና ቀረች ።

«አስራ አምስቱን ሱ ጣልሽው እንዴ አንቺ?» ስትል ተገንዶደገው ይሉት ባት ማዳም ቴናርዲዬ ። እጇን ዘርጣታም ከጤስ ማውጫው አጠገብ ግርግ ዳው ላይ ተሰቅሎ የነበረውን አለንጋ አወረደችው ።

«ይማሩኝ እመቤቴ..... ይማሩኝ..... ከአሁን ወዲያ አይሰምድኝም» ስትል ተማጽነቻት ኮዜት ።

ይህ ሁሉ ሲሆን በጫ ኮት የለበሰው ሙንገደኛ የሰደርያውን ኪስ ሲደባብስ ነበር ። የተቀሩት ሙንገደኞች ግን ሃሳባቸውን በመጠጣቸው ላይ አለዚያም በሚጫወቱበት ካርታ ላይ ዋለው ነበር ።

ኮዜት ግርፋቱን ፈርታ ተሸማቅቃ ቆመች ። ማዳም ቴናርዲዬም አለን ጋውን ወደላይ ስታነሳው ፤ «ይቅርታ..... ይቅርታ.....» አለ ሙንገደኛው ፤ «ከልጅቷ ሽርጥ ኪስ አንዳች ነገር ሲወድቅ የሰማሁ መስሎኛል ። ምናል ባት የጠፋው ገንዘብ ይሆናል» ብሎ ወለሉ ላይ ይደባብስ ገባ ። ጐንባስ ካለበት ቀና ብሎም ፤ «ይኸው.....!» አለ ።

ሰውዬው አገኘሁት ያለው ገንዘብ ሀያ ሱ እንጂ አስራ አምስት ሱ አልነበረም ። ሆኖም ማዳም ቴናርዲዬ አልተከራከረችውም ። ገንዘቡን ተቀብላ ኪሷ ውስጥ ጨመረችው ። በሚያስፈሩ ዓይኖቿም ኮዜትን እያ የች «በይ እሼ ሁለተኛ እንዳይሰምድሽ!» ስትል አስጠነቀቀችት ።

ቀጠል አርጋም ዓይኗን ወደሰውዬው መልሷ ፤ «ራት ይዘጋጅልህ?» ስትል ጠየቀችው ። ሰውዬው በሃሳብ ተውጦ ስለነበረ መልስ አልሰጣትም ።

«ምን ዓይነቱ ነው?» ስትል አሰበች ማዳም ቴናርዲዬ ፤ «መናጢ ድሃ መሆን አለበት ። እራት የሚበላበሳ ገንዘብ እንኳያለውም ። ለመሆኑ የመኝታውን ሂሳብ ችሎ ይከፍሰኝ ይሆን?»

ይህንኑ ስታሱብ ሳለች በሩ ተከፈተና ኤፖኒንና አዜልማ ገቡ ።
ሁለቱም ውብ ናቸው ። ሁለቱም ሕይወት ያንደባርቃሉ ። ሁለቱም የሚ
ያምቅ ልብስ ሰብሰዋል ። ሺክ ብለዋል ።

ማዳም ቱናርዲዬ «አዎ! እናንተ ናችሁ!» ብላ በየተራ ወደራሷ እስ
ጠግታ ጸጉራቸውን ታስተካክልላቸው ፤ የጸጉር ማሠርያ ጥብጣባቸውን
ታሰርላቸው ገባች ። ከዚያም በኋላ ልጆቹ ወደ እሳት ማንደጃው ጠጋ ብለው
ቁጭ አሉ ። በየተራም እሻንጉሲታቸውን ታቅፈው ይጫወቱ ጀመር ።
ኮቢት በቅናት ዓይን ታያቸዋለች ። እነሱ ግን ከቁም ነገር ስለማይቆጥሯት
ዓይናቸውን ወደሷ አሳዘዩም ።

ኮቢት በልጆቹ ጨዋታ ተዘናግታ ሥራዋን ገታ አድርጋ ወደእነሱ
መመልከቷን ከወዲያ ወዲህ ስትል የነበረችው ማዳም ቱናርዲዬ ልብ ሳትል
አልቀረችም ። «ያላየሁሽ መስሎቻልክ» አሰቻች ፤ «ሥራ የሚሠራው እን
ዲህ ነው? ሥራሽን ትታሽ ሌላ ነገር የምትመልከቺ ከሆነ.....!» ስትል
አሰፈራራቸው ።

ቢጫ ኮት የሰበሰው መንገደኛ በዚህ ጊዜ ራቱን ወደ ማዳም ቱናርዲዬ
አዘዘ ፤ «ምናለበት ብትጫወት.....? እሷምኮ ልጅ ነች» አላት ሲፈራ
ሲቸር ።

ማዳም ቱናርዲዬ ያልጠበቀችው ሆነላት ። ሰውዬው አለባበሱ ያማ
ረና ከበርቴ ቢሆን ኖሮ እስከዚህም ባላስገረማት ነበር ። እሁን ግን ቅር
ሳትሰኝ አልቀረችም ። «መሥራት አለባት» አላችው ፤ «ካልሠራች እሷን
የምቀልብበት ምክንያት የለኝም ።»

«ለመሆኑ ምንድነው የምትጠልፈው?» ሲል ጠየቃት ።

«የምትጠልፈውማ የእግር ሹራብ ነው..... ለልጆቹ የሚሆን የእግር
ሹራብ ።»

«አና..... ሹራቦቹን ጠልፋ ስመጨረስ ምን ያህል ጊዜ ይፈጅባታል?»

«ዳተኛ ሆና አስቸገረች እንጂ ቢያንስ በሦስት ወይም በአራት ቀናት
ሠርታ መጨረስ በተገባች!»

ሰውዬው ጥያቄውን በመቀጠል ፤ «ሠርታ ስትጨርሳቸው ሹራቦቹ
ምን ያህል ያወጣሉ?» ሲል ጠየቃት ።

ማዳም ቱናርዲዬ በንቀት ዓይን አየችውና «ቢያንስ ሠላሳ ሰው ስትል
መሰሰችላት ።»

«አምስት ፍራንክ ብሰጥሽ ሹራቦቹን ትሸጠልኛለሽ?»

ሲያዳምጣቸው የነበረ ኦንድ ጋሪ ነጂ ይህንን ሰሰማ በጣም ተገርሞ ፤
«አምስት ፍራንክ! ጉድ ነው!» አለ ።

የማዳም ቱናርዲዬም ባል ከጠበቀው በላይ ስለሆነበት ቶሎ ብሎ ፤
«እምን ጌታዬ..... ሹራቦቹን ከፈለጓቸው አምስት ፊፍራንክ ከፍለው ይው

ሰዲቸው። እንግዲያችን የጠየቁንን ከግሚላት ወደኋላ አንልም» አለው።

«ዱቢ ከሆነ ግን አይቻልም ። እጅ በእጅ መከፈል አለበት» አለች ማዳም ቱናርዲዬ ።

«አሁንኑሉ ልክፈልሽ» ብሎ ሰውዬው አምስት ፍራንክ አውጥቶ ጠረጴዛው ላይ አኖረላትና ዓይኑን ወደ ኮዚታ አሸብሮ ፤ «በይ ልጄ... ሕይወትህ ተጫወቼ ። ሽራቦቼን ጠልፈሽ ባትጨርሽክቸውም ገዝቻችሁህ አላት ።

ማዳም ቱናርዲዬ በሆዴ እርር አሰጥ ። ኮዚታ በበኩልዋ ለማመን አልቻለችም ። ሰውነቷ ተንቀጠቀጠ ። «እውነት እንደጫወት ፈቅደውልኛል እመቤቷ» ስኳል ጠየቀቻት ማዳም ቱናርዲዬን ።

«ሕጂና ተጫወቼ» አለች ማዳም ቱናርዲዬ ፤ ሆዴ እርር ቢልም ።

ኮዚታ እመቤቷን አመሰግናለች ። በእጅ እባን ታመሰግን እንጂ በሆዴ ግን ያመሰግኘው ሰውዬውን ነበር ።

የማዳም ቱናርዲዬ ባል ሃሳቡን ወደ መጠጠ አዞረ ። እሷም ወደሱ ጠጋ ብላ በጀርው «ይህ ሰው ማን ሊሆን ይችላል?» ስትል ጠየቀችው ። «ደባደቦ ሲባለው የሚሕዱ ማሊዮኒሮች እንዳሉ አታውቁም!» አላትና ሃሳቡን አሁንም ወደመጠጠ አዞረው ።

አፖሪንና ኮዚልማ አሻንጉሲታቸውን ወለሉ ሳይ ትተውት የቤቱን ድመት ይዘው ይጫወቱ ጀመሩ ። ኮዚታ በበኩልዋ የቆርቆሮ ሰሰቷን ክሳጥን አውጥታ ኮሻንጉሲት ይመስል ምናምን እያለባበሰች ትጫወት ገባች ። ሕጻናት አሻንጉሲት የሚወዱት ያለምንገያት አይደለም ። አዋቂዎችን ለመምሰል ነው ። አዋቂዎች ሕጻናትን እንደሚገክባከቡ ሁሉ ሕጻናትም አሻንጉሲታቸውን መገክባከብ ይወዳሉ... ማልበስ ፣ ማስጌጥ ማስተማር ፣ መገወጽ ፣ እሸናሩ ማለት.....

አሻንጉሲት የሌላቸው ሕጻናት ልጅ እንደሌላቸው ወላጆች ናቸው ። ሁሉም ወገኖች አይደሉም ።

የቱናርዲዬ ልጆችና ኮዚታ በየፊናቸው ሲጫወቱ ሳሉ ማዳም ቱናርዲዬ ወደ ሰውዬው ጠጋ ብላ ፤ «ሰሙ ወይ...» አለችው ። እስከሁን ድረስ በአንተታ ስታናግረው ቆይታ አሁን ግን በአንቱታ ስታናግረው ቀና ብሎ አያት ። «ሰሙ ወይ... ልጅቷ እንድትጫወት ፈቅጄላታለሁ ። እርስዎም ለልጅቷ ቸር መሆንዎ ደግ ነው ። ሆኖም ልጅቷ ምንም የሌላት ቁርጫ ደግ ስለሆነች መሥራት አለባት» አለችው ።

«ያንቺ ልጅ አይደለችም!»

«አረ በምትኩት.....! የኔ ል——ጅ! እሷ ለራሷ ለማኝ.....! እኛኮ ለችሮታ ብሰን ነው ያስጠጋናት ። ደግሞ ገለጆች ነች ። የራስ ቅኝ ትልቅ ቢሆንም በውስጡ ወግ ካለበት በስተቀር ባዶ ነው ። የተቻለንን እናደርግ

ሳታለን ፡ ብቻ..... እኛም ብንሆን ሀብታሞች አይደለንም ፡ ለወላጅ እናቷ ይብዳል። ጽፈንላት ነበር ፡ ነገር ግን ይኸው በስድስት ወር ውስጥ መልስ እንኳ አላገኘንም ፡ እናቷ በሕይወት ባትኖር ነው» አሰቸው ።

«እነሆ አሰና ሰውየው ከሃሳብ ውስጥ ነባ ።

«እናቷ የማትረባ ሴት ነበረች ፡ ለጅቷን እዚህ ጥላት ሔደች»

ሰውየውና ማዳም ቱናርዲዬ ስለእናቷ ሲያወሩ ኮዜት ጀርባን አቅንታ ሰማቻቸው ። «እናቱ ሞታለች..... እናቱ ሞታለች..... እናቱ ሞታለች» እያሉትም ድምጿን አጥፍታ ታንግራጥሮ ጀመር ።

በሆቴሉ ውስጥ ያሉት ጠጪዎች ወደመስከር ተቃረቡ ። በሰካር አፍ የሚነገር ዓይነትም የብልጣና ዘፈን ይዘፋፍኑ ጀመር ። ማዳም ቱናርዲዬ በዘፈኑና በሳቱ ስመሳተፍ ወያነሱ ሔዳ ትንሽ ቆኖችና ተመልሳ ወያሰው የው መጣች ። «ለኤራት ምን እንዳይጋጅልዎት ይፈልጋሉ መሰለ» ስትል ጠየቀችው ።

«ዳቦና አይብ» አላት ።

ማዳም ቱናርዲዬም ግራ ተቃብታ ፤ «ይህ ሰውየው በእርግጥም መናጠ ድሃ መሆኑ አለበት» ስትል አሰበች ።

ጠጪዎቹ በብልጣና ዘፈናቸው ገራበት ። ኮዜትም እንጉርጉርሞን ቀጠለችና በድንገት ቆም አለች ። የቱናርዲዬ ልጆች ወሰሱ ሳይ የወረወሩት አሻንጉሊት ከዓይኖቿ ሥር ድቅን አሳባት ። አንገቷን አዙራ ብትቃኝ ማዳም ቱናርዲዬ ከባላ ጋር በሽቅሽቅታ እያወራች ገንዘብ ትቆጥራለች ። ኤፖኒንና አዜልማ መሳ መንፈሳቸውን ድመቲቱ ላይ ጥለዋል ። ጠጪዎቹ እየበሱና እየጠጡ ይዘፍናሉ ። ኮዜትን የሚመለከት ማንም አልነበረም ። ዝግ ብላ ወደ አሻንጉሊቱ ሔዳ አነሳችው ። ተመልሳም ወደጠረጴዛው ሥር ገብታ ጸጥ ብላ ተቀመጠች ። አሻንጉሊቱን ጥለዋ ሥር አደረገችው ። በአውነተኛ አሻንጉሊት የመጫጠት ዕድል ስላጋጣማትም እጅግ በጣም ደስ አላት ። ባልዲዋን ተሸክሞላት ከመጣው ሰውየው በሱተቀር ማንም ልብ አላላትም ። እሱ ግን ምግቡን እየቀማመሰ ሲያስተውላት ነበር ።

ኮዜት ለሩብ ሰዓት ያህል በአሻንጉሊቱ ስትጫወት ቆየች ። የአሻንጉሊቱ እግር ከጥላዋ ውጭ ሆኖ በሚነደው እሳት ብርሃን ይታይ እንደነበረና የአዜልማም ዓይን በአሻንጉሊቱ ላይ ማረፉን ልብ አላለችም ። አዜልማም ወደ እህቷ ዞር ብላ ፤ «አንቺዬ..... እይ.....!» አለቻት ።

ኮዜት ደፍራ የእነሱን አሻንጉሊት አንስታ በመጫወቷ በጣም ተግ ረመ ። ዓይናቸውን ለማመን አቃቃቸው ።

ኤፖኒን ድመቲቷን እንደታቀፈች ወደ እናቷ ሔዳ የእናቷን ቅሚስ ትስበው ገባች ።

«እኮ ተይኝ! ምንድነው የፈለግኸው?» አለችት እናቷ ።
«እማዬ... ተመለከቼ...!» አለችት ወደኮቤት እያመለከተች ።

ኮቤት ከደስታዋ የተነሳ አንዳችም ነገር ሳታስተውል ተረች ። መላ መንፈስዋ በአሻንጉሊቱ ላይ ነበር ።

ማዳም ቄናርዲዬ ተደፈርኩ በማለት የቱጣ ሲቃ ያዛት ። «ኮቤት!» ስትል በኃይል ጮኸችባት ።

ኮቤት ምድር የተንቀጠቀጠ መስላት ።
«ኮቤት!» ስትል እንደገና ተንጉደጋደኛባት ማዳም ቄናርዲዬ ።

ኮቤት አሻንጉሊቱን ቀስ ብላ ወስሎ ላይ አስቀምጣው ታስቅስ ጀመር ፤ ሆኖ ብሏት ።

«ምን ሆናለች?» ሲል ጠየቀ መንገደኛው ፤ ጥያቄውን ወደ ማዳም ቄናርዲዬ አዘጋጀ ።

«አያዩም እንዴት?» አለችው ማዳም ቄናርዲዬ ወደ አሻንጉሊቱ እያመለከተች ።

«ታዲያ ምን አለበት?» አላት ።

«ምን አለበት—ት! የልጆቼን አሻንጉሊት...!»

«ይህ ሁሉ ጩኸት ለዚህ ጥራፊ ብትጫወትበት ምን አለበት?»

«የልጆቼን አሻንጉሊት ያጥራ በኢድጭ ኔጂ ትገኘው!»

ኮቤት የባለውን ታነባ ጀመር ።

«እኮ ዝም በይ...! ይበቃሻል...!» አለችት ማዳም ቄናርዲዬ ።

መንገደኛው ተነስቶ ወደ በሩ አመራ ። በሩንም ከፍቶ ወጣ ።

ሰውዬው ሲወጣ ማዳም ቄናርዲዬ ወደ ኮቤት ሔዳ አንድ ሁለት እርግጫ አቀመሰችት ። ኮቤት ጩኸቷን ለቀቀችው ።

ወጥቶ ሔዶ የነበረው መንገደኛ ቀኑን ሙሉ የሠራሩ ልጆች ዓይናቸውን የጣሉበት ፤ ትልቁንና አስደናቂውን አሻንጉሊት ተሸክሞ ገባ ።
«ይኸውልሽ... ላንቺ ነው የገዛሁልሽ ኮቤት» አላት ።

ኮቤት ተደናግራ ሰውዬውን ወደላይ አንጋጣ ተመለከተችው ። ከዚያም በኋላ ሽምቅቅ ብላ ጠረጴዛው ሥር ገብታ ተደበቀች ።

ማዳም ቄናርዲዬ ፤ ኤፖሊንና አዜልማ ሐውልት ሆነው ቀሩ ። ጠጪዎቹም በጣም ተገረሙ ። ከፍሉ ውስጥ ፍጹም ጸጥታ ሆነ ።

«ይህ ሰው ማን ነው? መናጢ ደኅ ወይንስ ሚሊዮኔር? ወይንስ ቀጣፊ ሌባ?» ስትል አለበት ማዳም ቄናርዲዬ ።

መስ. ቄናርዲዬም አሻንጉሲቱንና ሰውዬውን አፈራርቆ አያቸው ።
ወደ ሚስቱም ሔድ ብሎ በጀርዋ ፤ «ይህ አሻንጉሲት በያንስ በያንስ
ሠላሳ ፍራንክ ያወጣል ። ሰውዬውን በአክብሮት መያዝ አለብን» አላት ።

ማዳም ቄናርዲዬም በሰውዬው ላይ የነበራትን አስተያየት ቅይሬ ፣
ድምጽዋን አስሰልሳ ፣ ፊቷን ወደ ኮቤት አሳራ ፣ «አሻንጉሲቱን አትቀበ
ዬም እንደጋ» አለች ።

ኮቤት ስትፈራ ስትቸር ከጠረኳዋው ሥር ወጣች ።

«እኛህ እንግዳችን አሻንጉሲት ገዝተውልሻል..... ሔደሽ ተቀብያ
ቸው» አለች፤ ድምጻዋን ይበልጥ አስሰልሳና አሳምራ ።

ኮቤት ፍራንቷን ለማሸነፍ ባትቸልም ያገን ውብና ትልቅ አሻንጉ
ሲት እንደገና አየች አደረገቸው ። የአንባጥ በይ አሁንም እፊቷ ላይ ይታ
ያል ። ነገር ግን ፊቷ በደስታ ይጥበረበራል ። የፈረንሳይ ንግሥት ሆነሻል
ተብላ በነገራትም ፍሮ ፊቷ ከዚያ ይበልጥ በደስታ ባሉትጥበረበረ ነበር!

«አሻንጉሲቱን እንድትበል እውነት ፈቅደውልኛል እመቤቱ?»
«ፈቅዷልሽለሁ እንጂ! ሔደሽ ተቀብዬ ።»
«እውነት..... እውነት ፈቅደውልኛል»

መንገደኛው ይህንን ሲሰማ እንባ ተናገቀው ። እንደያለቅስም በመ
ፍራት መናገሩን ትኞ ኮቤት አሻንጉሲቱን እንድትቀበሰው በምልክት
ነገራት ።

በመጨረሻም አሻንጉሲቱን ተቀበሰችውና «ካትሪን» ብሎ እጠራ
ታለሁ አላቸው ። ለአሻንጉሲቷ «ካትሪን» የሚል የሴት ስም የሰጠቻት
ሴት አሻንጉሲት በመሆኗ ነው ።

አሻንጉሲቷ ስሷ ወርቅ ለብሳለች ። መቀነት ተደርጎላታል ። ከሷ
ቡትት ለብሶች ጋር ሲያስተያያዋት የአሻንጉሲቷ ለብስ በጣም ያማረና
የጸዳ ነበር ።

«ካትሪን? ወንበር ላይ ላስቀምጣት እችላለሁ እመቤቱ?» ስትል
ማዳም ቄናርዲዬን ጠየቀች ።

«አዎን..... ትችያለሽ ።»

ኤፖሊንና አዘልማ ኮቤትን ሲያስቀድት እንዳልኖሩ ሁሉ አሁን
በተራቸው ቀኑባት ። ኮቤት አሻንጉሲቷን በወንበሩ ላይ አስቀምጣት
እሷ ራሷ ወለሉ ላይ ቁጭ አለች ። ዝም ብላም አሻንጉሲቷን በአድናቆት
ታስተውላት ገባች ።

«ተጫወቱባት» አላት ሰውዬው ።

«እየተጫወትኩባት ነኝ!» አለችው ።

ማዳም ቲናርዲዬ ሰውዬውን እጅግ አድርጋ ጠላችው ። ጥላቻዋን ለማሳየት ግን አልደፈረችም ። ልጆቿን ወደመኝታቸው ላከቻቸውና ሴቷን ወደ ሰውዬው አዘራ ፤ «ኮዜትም ብዙ ሥራ ስትሠራ ስለዋለች ብትተኛ ይበጃታል» አለችው ። ኮዜት ካትረገን ተሸክማ ወደመኝታዋ አመራች ።

ማዳም ቲናርዲዬ የሆነው ሁሉ አልዋጥ ስላላት ወደ ባሏ ሐዳ ንዴቷን ትገልጽለት ገባች ። «ይህ የጃጀ ሰውዬ ከቤታችን መጥቶ ለምን ያስቆጣናል? ልጅቷ ብትጫወት ምን አለበት ማለቱ.....! ደርሶም ይህንን ያህል ገንዘብ አውጥቶ አሻንገላት መግባቱ.....! እሷ ራሷ ብትሸጥ የዚህ ግማሽ ፣ ከዚያም ያነሰ ዋጋ አታወጣም.....! እሷ ብሎ ደግሞ ገልቷል» አለችው ።

«አንቺን ምን አስጨነቀሽ!» አላት ባሏ ፤ «የፈለገውን ያድርግ ።»

መንገደኛው ክርኩን ጠረጴዛው ላይ ትክሎ ከሃሳብ ባሕር ውስጥ ገብቶ ቀረ ። የተተሩት እንግዶች ዘፈናቸውን ጋብ አደረጉት ። በሩቅ ሆነው ሰውዬውንም ሲያስተውሉት ነበሩ ።

ሌሊቱ እየተገባደደ ሔደ ። የመንፈቀ ሌሊት ቅዳሴ በሚፈጸምበት ሰዓት የቤተክርስቲያን ደውሎች መደወላቸውን አቆመ ። ጠጪዎቹ ተነሱት ወጡ ። መጠጥ ቤቱም ተዘጋ ። እሳቱ ነደዶ ነደዶ ኮሰመ ። መንገደኛው ግን በቀድሞ ቦታውና በቀድሞው ሁኔታ ቆየ ። ኮዜት ከሐደቻ ጀምሮ አንድም ቃል አልተነፈሰም ።

ማዳም ቲናርዲዬ ሰውዬው ብቻውን እንዳይሆን በማሰት እዚያው ቆየች ። «እዚሁ ቁጭ ብሎ ሊያድር ነው እንዴ?» ስትል አሰባች ። እስከ ሌሊቱ ስምንት ሰዓት ከጠበቀችው በኋላ እንቅልፍ ስላሸነፋት ወደ ባሏ ጠጋ ብላ ፤ «ወደመኝታዬ መሔዬ ነው ። እንቲ እንደፈለግህ አድርግ» ብላ ተሰናበተችው ። ሙሴ ቲናርዲዬ በአንድ ጥግ ተቀምጦ «ከርዬ ፍራንሴ» የተባለውን ጋዜጣ ያነብብ ነበር ።

በዚህ ሁኔታ አንድ ሰዓት አለፈ ። ሙሴ ቲናርዲዬ ጋዜጣውን ከመጀመሪያው ገጽ አስከመጨረሻው ገጽ ድረስ ሦስት ጊዜ ወጣው ። መንገደኛው ግን ከቦታው ንቅንቅ አላለም ።

ሙሴ ቲናርዲዬ ይቁነጠነጥ ጀመር ። ይሳስላል ። ምራቁን እንትፍ ይላል ። ይናፈጣል ። ወንበሩን ያንጫጫል ። መንገደኛው ግን ንቅንቅ..... ፍንክኝ አልል አለ ። «ይህ ሰውዬ ምን ሆኗል? እንቅልፍ ወስዶት ይሆን እንዴ?» ሲል አሰባ ሙሴ ቲናርዲዬ ። በመጨረሻም ቆቡን አውልቆ ፤

ወደመንገደኛው ሔድ ብሎ ፡ በአክብሮት ፡ «ለማረፍ አይፈልገም እንደ ጌታዬ?» ሲል ጠየቀው ።

«አዎ..... ባርፍ አልጠላም» አለውና መንገደኛው ፡ «በረቱ ወዴት ነው ያለው?» ሲል ጠየቀው ።

ሙሴ ቲናርዲዬ ፈገግ አለና «ይከተሉኝ ጌታዬ.....» አለው አሁንም በአክብሮት ።

ተስታውሰው ወጡ ። ሙሴ ቲናርዲዬ ሻማ ይዟል ። መንገደኛው ጥቅል ዕቃውንና በትሩን ይዟል ። ሙሴ ቲናርዲዬ መንገዱን እየመራ ወደ አንደኛው ፎቅ ወጡ ። በጣም ከተጌጠና ምቹ ከሆነ ክፍል ውስጥ ገቡ ።

«ምንድነው ይሄ?» አለው መንገደኛው ።

«በእውነቱ ከሆነ የቀድሞ ጫጉላ ቤታችን ነው..... የኔና የባለቤቱ ። አሁን ግን ባለቤቱና እኔ በሌላ ክፍል ውስጥ እንኖራለን ። በዚህኛው ክፍል ውስጥ በዓመት ሦስት ወይም አራት ሌሊት ብናድርበት ነው» አለው ፤ ክፍሉን ለማዋደድ ያህል ።

«እኔኮ በረት ውስጥ ባድር ይበቃኝ ነበር ።»

ቲናርዲዬ ያልሰማው መስሎ ሁለት ሻማ አበራሉት ። በእሳት ማን ያጃው ቦታም እሳት ሲንቀሳቀል ነበር ።

መንገደኛው ከእሳት ማንደጃው ላይ ከነበረ መደርደርያ ሻሽ የመሰለ ነገር ታየውና «ይህ ምንድነው?» ሲል ጠየቀው ሙሴ ቲናርዲዬን ።

«የመሽራ ሹዋል ነው..... በሠርጋችን ዕለት ባለቤቱ አድርጋው የነበረ ሹዋል ።»

«እውነት ይህች ጭራቅ ሴት ልጃገረድ የነበረችበት በመን ነበር ማለት ነው?» ሲል አሰባ መንገደኛው ።

ሙሴ ቲናርዲዬ ዋሸው ። በክብ መስታወት ውስጥ የነበረው ሹዋል ሆቴል ቤቱን በኮንቫራት ሲከራየው እዚያው ያገኘው እንጂ የሚሰቱ የሠርግ ሹዋል አልነበረም ።

ሙሴ ቲናርዲዬ ይህንን ውሸት ከተናገረ በኋላ መንደገኛውን ደህና እድር እንኳ ሳይለው እዚያው ትቶት ወደ ራሱ መኝታ ቤት ጎመራ ።

«ነገ ኮዚትን እንደማባርራት አውቀሃል?» ስትል ጠየቀችው ባሉ ቤቱ ፤ ከመኝታ ቤታቸው እንደገባ ።

«ምን ማለትሽ ነው?» አላትና ሻማውን አጠፋው ። መልስ አልሰጠችውም ። እሱም መልስ ሰጪኝ ብሎ አልወተወታትም ። ዝም ብለው ተኙ ።

መንገደኛው በበኩሉ ዱላውንና ጥቅል ዕቃውን በእንድ ጥግ አና ራቸውና ሰፋ ላይ ቁጭ ብሎ ያስብ ጀመር ። ተጥሎም ጫማውን አውልቆ ፤ ከሁለቱ ሻማዎች አንዱን አጥፍቶ ፤ አንዱን ይዞ በሩን ከፍቶ ወጣ ፤ አንዳች ነገር እንደሚፈልግ ሰው ። መተላለፊያ በረንዳውን አልፎ ከመውጫና መውረጃ ደረጃ ደረሰ ። የልጅ ትንፋሽ የሚመስል ድምጽ ተሰማው ። ድምጹ ወደመጣበት ሐድ በል ከዚት ነች ። ወለሉ ላይ በግር ገዝጓዝ ላይ ተኝታለች ። ነፍሷን አታውቅም ። የተቦጫጨቀ ብርድ ልብስ በላይዋ ላይ አለ ። የቀን ልብስን አላወለቀችም ፤ እንዳይበርዳት ። ትልቁን አሻንጉሲት ታቅፋዋለች ። የአሻንጉሲቱ ዓይን በጭለማው ውስጥ ያበራል ። በገዝጓዝ አጠገብ የእንጨት ጫማዋ ይታያል ፤ አንደኛው እግር ብቻ ።

መንገደኛው ኮዜትን ጠጋ ብሎ ካስተዋላት በኋላ እሷ ከተኛችበት ቦታ እልፍ ብሎ የተከፈተ በር መኖሩን ተገነዘበ ። በሩ ሰፋ ካለ ክፍል ውስጥ ያስገባል ። መንገደኛው ሐድ ብሎ ከዚያ ገባ ። ሁለት ነጫጭ ጌል ጋዎች አሉበት..... የኤፖሊንና የክሊልማ አልጋዎች ። ከእነሱ አልጋ ቀጥሎ የሕጻን ልጅ አልጋ አለበት..... ምሽቱን ሙሉ ሲያለቅስ የነበረው ሕጻን ልጅ አልጋ ። ሦስቱም አልጋቸው ላይ እንቅልፍ ወስደዋል ።

«የእነቲናርዲያ መኝታ ቤት ከሕጻናቱ ክፍል ቀጥሎ ያለው መሆን አለበት ።» ሲል አሰበ መንገደኛው ። ከዚያም በኋላ ወደኋላው መሰስ ለማለት ሲያስብ ዓይኖቹ አንድ ነገር ላይ አረፉ ። እኩል ያልሆኑ ሁለት ጫማዎች በእሳት ማንደጃው ቦታ ታዩት ። በልደት የዓል ዋዜማ ሕጻናት ልጆች ጫማቸውን በእሳት ማንደጃው ቦታ ማስቀመጥ የአውሮጳ ባህል ነው ። ይኸውም የገና ስጦታ ስመቀበል ነው ። ኤፖሊንና ክሊልማ ጫማቸውን ከዚያ ያኖሩት ይህንን ባህል በማስታወስ ነበር ።

መንገደኛው ገንበስ ብሎ በጫማዎቹ ውስጥ ያለውን ስጦታ ተመለከተ ። በእያንዳንዳቸው ውስጥ የጌስር ሱ ሽርፍራሬ ነበረበት ። ልጆቹ በሚነቁበት ወቅት ስጦታው ከሰማይ የወረደላቸው እንደሚመስላቸው የታወቀ ቢሆንም ሳንቲሞቹን ከዚያ ያስቀመጣቸው እናታቸው ነቶ ።

ከሁለቱ ጫማዎች ሰጥቆ ጨለምለም ካለው ሥፍራ ሌላ ጫማ ታየው..... በአመድና በጭቃ የተለወሰ የእንጨት ጫማ..... የኮዜት ጫማ..... ሁለተኛው እግር ። ኮዜትም ብትሆን የገና ስጦታ ከሰማይ ይወርድልኛል ብላ እንደነሱው ጫማዋን ከዚያ አኑራዋለች ። በሷ ጫማ ውስጥ ግን አንዳችም ሳንቲም አልነበረበትም ። መንገደኛው የሰደርያውን ኪስ ደባብሶ የሚያበረቀርቅ የወርቅ ፍራንክ ጨመረበት ።

ከዚያ በኋላ ራቱን አዙሮ ፡ ቀስ ብሎ እየተራመደ ወጥቶ ወደ ክፍሉ
አመራ ።

— 9 —

በማግሥቱ ጠጥቶ ገና ጎሕ ሳይቀድ መሴ ቴናርዲዬ ከመኝታው
ተነስቶ ፡ ወደ መጠጥ ቤቱ ሔደ ፡ በበራ ሻማ አጠገብ ተቀምጦ ፡ ብዕር
በእጁ ይዞ የመንገደኛውን ሂሳብ ያሰላ ጀመር ። ባለቤቱ በአጠገቡ ጎንበስ
ብላ በዓይኗ ትኩረታዋለች ። ከውጭ የሚንጸጸ ድምጽ ይሰማል ። ኮቤት
መውጫ መውረጃውን ያረጃ ስትጠርግ ነበረች ።

መሴ ቴናርዲዬ ለሩብ ሰዓት ያህል ሲጽፍ ሲያልዝ ሲያሰላ የነ
በረው ሂሳብ እነሆ ፤

በክፍል ተጥር አንድ ከተኛው መንገደኛ የሚፈለግ ሂሳብ ፤

እራት	፡—	3 ፍራንክ
መኝታ	፡—	10 ፍራንክ
ሻማ	፡—	5 ፍራንክ
እሳት	፡—	4 ፍራንክ
አገልግሎት	፡—	<u>1 ፍራንክ</u>

ጠቅላላ ድምር 23 ፍራንክ

«ሀያ ሦስት ፍራንክ!» ስትል ጮኸች ግዳም ቴናርዲዬ ። እንዲያ
የጮኸችው መንገደኛው በመክፈሉ አይስማማ ይሆናል በማሉት እንጂ
ደስ ሳይላት ቀርቶ አይደለም ።

«ምንው ተገረምኸ?» አላት ባሏ ።

«አይ እንዲያው..... ሂሳቡ እንኳ ትክክል ነው» አለችው ፤ መን
ገደኛው ለኮቤት የገዛላትን አሻንጉሊት እያስታወሰች ፤ «በቻ..... ምናልባት
ሂሳቡ በዝቷል..... አልከፍልም እንዳይል ፈርቼ ነው ።»

«ይከፍላል እንጂ!..... ወይ ነው!»

መሴ ቴናርዲዬ ከወዲያ ወዲህ እየተገገጠራደደ ያስብ ጀመር ። ማስ
ቱም ጠረጴዛውን ታዘገጃጅ ጀመር ። «በነገራችን ላይ..... ልጅቷን ዛሬ
እንደማባርራት ነግሬህ የለም?» አለችው ።

መሴ ቴናርዲዬ መልስ አልሰጣትም ። አንድ ሺ እምስት መቶ ፍራንክ
ዕዳ ስለነበረበት ስለዚህ ሲያሰላስል ነበር ። የትምባሆ ማጤሻውን በአፉ

ይዞ አሳት አያያዘና ፤ «ሂሳቡን ለሰው-ዬው አንቺ ትሰጠህልኝ» ብሏት ከቤቱ ወጣ አለ ።

ልክ በዚህ ጊዜ መንገደኛው ከአደረበት ክፍል ወደ መጠጥ ቤቱ መጣ ። የሰው-ዬውን መምጣት ሲያይ መሰሉ ቱናርዲዬ ተመልሶ ጉብቶ ከመንገደኛው በስተጀርባ ቆመ ።

«በጠዋት ተነሱም አይደል?» አለችው ማዳም ቱናርዲዬ ። ሰው-ዬው ጥቅሉንና ዱላውን ይዞ ስለነበረ ፤ «አሁን ሊሔዱ አሰቡ እንዴት?» ስትል ጠየቀችው ።

«አዎን ማዳም..... ለመሔድ ተነስቻለሁ» አላት ።
«በጥንፈርመይ የሚያቆይዎት ጉዳይ የለም ማለት ነዋለሁ»
«ምንም ጉዳይ የለኝም» በዚህ ለማለፍ እንጂ እዚህ ለመቆየት አይደለም አመጣጠኝ አላትና ፤ «ለመሆኑ ሂሳቡ ስንት ነው?» ሲል ጠየቃት ።

ማዳም ቱናርዲዬ አጣጥፋ የያዘችውን ወረቀት ሰጠችው ። መንገደኛው በአእምሮው ሃሳብ ይዞ ስለነበረ ወረቀቱን ዘርግቶ ቢያየውም የሂሳቡን ክፍተኛነት ልብ ሳይለው ቀረ ።

«ለመሆኑ ሥራ እንዴት ነው ማዳም?» ሲል ጠየቃት ።

«እስከዚህም አይደል! በአካባቢያችን ከበርቱኞች የሉም ። ሁሉም ድሃ ስለሆነ ገበያ የለንም ። አልፎ አልፎ የእርስዎ ዓይነት ቸር እንግዶች ባያጋጥሙን ኖሮ ኑሮውን ባልቻልነውም ነበር ። ወጪአችን ብዙ ነው ። ይቺ ልጅ እንኳ ስንት የምታስወጣን መሰለች!»

«የቷ ነች እሷ?»

«ያች የሚያውቁት ልጅ ነቻ! ኮዜት ።»

«አሃ! እሷን ማለትሽ ነው?»

«አዩ ጌታዬ.....? እኛ ምጽዋት ለመቀበል አንሻም ። ምጽዋት ለመስጠትም አንችልም ። ገቢአችን በጣም ትንሽ ነው ። ወጪአችን ግን ሰፍር ቁጥር የሰውም ። የግግድ ፈቃድ ግብር..... የግምሩክ ቀረጥ..... የበርና የመስኮት ታክስ..... ምኑም ምኑም እያራቁትን ነው ። በዚያ ላይ የወለድና ቸው ልጆች እያሉን የሰው ልጅ ለማሳደግ ፍላጎት የለንም ።»

«ልጅቷን የሚወስድልሽ ሰው ብታገኝ ትለቁያታለሽ?»

«ማንን? ኮዜትን?»

«አዎን ።»

«በማን ዕድሌ! ከፈለጉ ይውሰዷት ። አሁኑኑ!»

«ጥሩ.....! በጣም ጥሩ.....!»

«እውነት ከሷ ይገላግላችል?»

«እውስዳታለሁ ብዬሻለሁ ።»

«አሁኑኑ?»

«አሁኑኑ! ልጅቷን ጥሪያት»

«ኮህታት» ስትል ተጣራች ማዳም ቲናርዲያ»

«እስከዚያው ጊዜ ድረስ ሂሳቡን ልክፈልኸ... ስንት ነው ለመሆኑ?»
«በሎ ወረቀቱን በጥምና ተመለከተው» «ሀያ ሦስት ፍራንክ» አለ
በመገረም»

«ነው ጌታዬ... ሀያ ሦስት ፍራንክ»

በዚህ ጊዜ መሴ ቲናርዲያ ጠጋ አለና «ሂሳቡ ሀያ ሦስት ፍራንክ
አይደለም» ሀያ ስድስት ሱ ነው» አለ

«ም——?» ሀያ ስድስት ሱ?» ስትል ጠየቀችው ማዳም ቲናር
ዲያ : ተደናግጣ»

«አዎን ሀያ ሱ ለመነታ» እና ስድስት ሱ ለአራት» ስለልጅቷ
መሐድ አለመሐድ ግን ከመንገደኛው ጋር በቆይታ ለመነጋገር ስለያ
ፈልጣ ከንድ፣ ጊዜ ገለል ብትይልኝ...» አላት

ባሏ አንዳች ብልጣብሉና ሦሳብ ይዞ መቅረቡን በመገመት ሌላ ታል
ሳትተንግል ገለል አልቻለችው»

ሁሉቱ ሰዎች ብቻቸውን ሲቀሩ መሴ ቲናርዲያ አረፍ እንዲል መን
ገደኛውን ጋበዘው» «ኩሱ ግን ከልተቀመጠም» «ልጅቷን በጣም እወዳ
ታለሁ ጌታዬ» ልኑግሮት የፈለገሁት ደኸኝ ነው» አለው»

«የትኛውን ልጅ?»

«ኮህታትን ነዋ! ልጅም ጊዜ ከኛ ጋር ስለኖረች አፈቅራታለሁ»
«ከዚህ ብትሐድ በጣም ቅጥፍቀኛለች» ጥና ሕጻን ልጅ ሆናኮ ነው ከእኛ
ጋር መኖር የጀመረችው» «በእርግጥ ገንዘብ ታስወጣናለች» ለምሳሌ
አንድ ሰሞን ታምማ አራት መቶ ፍራንክ አስወጥታለች» «ብቻ ወጪ
ወግ ቻልነው» አይ... ልጅቷ አባትም ሆነ እናት የላትም» የሙት ልጅ
ነች» እኛ ነን ያሳደግናት» በዚህ ምክንያት እወዳታለሁ» ባለቤቴም ብት
ሆነ ትቆጣታለች እንጂ በልቧ ታፈቅራታለች» ሁለታችንም እንደልጃ
ችን ነው የምንቆጥራት» ስለዚህ ከኛ ተለይታ እንድትሐድ ፈቃዱ አይ
ደለም»

መንገደኛው ዝም ብሎ ተመለከተው» መሴ ቲናርዲያም ግጥሩን
ቀጠለ : «አይ... ሌላም ነገር አለ» ኮህታት ከእርስዋ ጋር እንድትሐድ ብረ
ትድ እንኳ እርስዋ ማን እንደሆነ አላወቀም» የት እንደሚኖሩም አላው
ቅም : ልጅቷ እንድትሐድ ብረትድ እንኳ ወይት እንደምትሐድ ማወቅ
ይገባኛል» ሐዳ የውሃ ሽታ ሆና እንድትቀር ፈቃዱ አይደለም» አስፈላጊ

በሆነ ጊዜ ሐጂ እንደጠይቃት ይገባኛል ። እሷም እንደማሰባት ማወቅ ይገባታል ። ስለዚህ ሊወስዷት ከፈለጉ መጀመሪያ የመታወቂያ ወረቀትዎን እንዲያሳዩኝ ያሻል ።»

«ከፓሪስ እስከዚህ ድረስ ያለውን ሀያ አራት ኪሎሜትር መንገድ ለመጓዝ የመታወቂያ ወረቀት አያሻውም ሙሴ ቱናርዲዬ ። ኮዚትን የምወስዳት ከሆነ እንዲሁ እወስዳታለሁ እንጂ ሌላ ግዳጅ ውስጥ አልገባም ። ስሜንም ሆነ አድራሻዬን ልሰጥህ ፈቃዴ አይደለም ። ከወሰድኳት ቤኋላ የት እንዳለች እንድታውቅም አልፈልግም ። ሁለተኛ እናንተን እንድታይ አልሻም ። እና እንደወስዳት ትፈልጋለህ ወይንስ አትፈልግም? ቁርጡን ንገረኝ ።»

መንገደኛው ቆራጥ ሰው መሆኑን ሙሴ ቱናርዲዬ ተረዳ ። ትናንትና ማታም በሆነ ሌሎች እንግዶች ሲጠጡና የባለጌ ዘፈን ሲዘፍኑ ይህንን መንገደኛ በጥሞና ሲያስተውቱው ነበር ። «ይህ ሰው ለኮዚት ምኞት ይሆን? ለምንድነው የተጨነቀላት? እሱስ ራሱ ገንዘብ የተረፈው ሆኖ ሳለ ለምን አልባሌ ልብስ ለበሰ?» እያለ ሲያስብ ነው ያደረው ።

አሁንም ፤ «ይህ ሰውዬ የኮዚት አባት ይሆን ወይ? ወይንስ አያቷ? ከሆነ ለምን ነኝ ብሎ አይናገርም? ብቻ... የደበቀው ነገር ያለ ይመስላል ። ማንነቱን ለማሳወቅ ያልፈለገው ለዚህ ሳይሆን አይቀርም» ሲል አሰበ ።

በመጨረሻም ምን እንደሚፈልግ ሳያውቀውል ቁርጥ አድርጎ ሊነግረው ወሰነ ።

«አንድ ሺ አምስት መቶ ፍራንክ ዕዳ ያሰብኝ ሰው ነኝ ጌታዬ» አለው ።

መንገደኛው ከሱን ደባብሶ ፤ በርሳውን አውጥቶ ገንዘቡን ከፊቱ አኖረሰትና ፤ «ሒድና ኮዚትን አምጣት» አለው ።

ይህ ሁሉ ሲሆን ኮዚት የተለምዶ የጠዋት ሥራዋን ስታከናውን ነበረች ። ልቧም በአዲስ ተስፋ ተመልቶ ነገር ። ያን ቀን ማልዳ ስትነሳ በእንጨት ጫማዋ ውስጥ የሀያ ፍራንክ ዋጋ ያለው የገና ስጦታ በማግኘቷ በጣም ተደስታ ነበር ። የወርቁን ፍራንክ ጫማዋ ውስጥ ማን እንዳስቀመጠላት ሳትጠራጠር አልቀረችም ። የጽዳት ሥራ በምታከናውንበት ጊዜም ፍራንኩን አሁንም አሁንም እያወጣች ትመለከተው ነበር ።

በዚህ ሁኔታ እያለች ተጠርታ ወደ መጠጥ ቤቱ ወረደች ። መንገደኛው ይዞት የመጣውን ጥቅል ፈትቶ ከሱፍ የተሠራ ልብስ ፣ ሽርጥ ፣ ጥብቆ ፣ መሐረብ ፣ የውስጥ ልብስ ፣ የግር ሹራብ ፣ እና ጫማ አውጥቶ ሰጣት ። እነዚህ ሁሉ ጥቂር ነበሩ... የሐዘን ልብሶች ።

ኮዜት ሰባበሳ ስትጨርስ «በይ እንሐድ ልጄ» አላትና መንገድ ጀመሩ ። ጊዜው ሙሉ በሙሉ ነግቷል ። የሞንፈርመይ ነዋሪዎች የቤታቸውን የር ሲከፋፍቱ ይታያሉ ። ሰውየውን የሚያውቀው ሰው የለም ። ኮዜትም በትዕቃዎችን ወዲያ ወርውራ ከዲስ ልብስ ሰብሳ ፣ አሻንጉሊት ታቅፋ ትራመድ ስለነበረ ማንም ለይቶ አላወቃትም ።

ኮዜት የት እንደምትሐድ አታውቅም ። የሰውየውንም ማንነት አታውቅም ። በዚያን ሰዓት ያውቀው ነገር ቢኖር ከእነቲናርዲዬ መገላገሏን ብቻ ነበር ።

ማዳም ቲናርዲዬ በባሏ ላይ ከፍተኛ የሆነ ግምት ስላላት መንገድ ኛውን በቆይታ ላነጋግረው እወዳለሁ ባላት ጊዜ ደህና አድርጎ ያልበጥል ብላ ተስፋ አድርጋ ነበር ። መንገደኛውና ኮዜት ከሐዱ ከእሩብ ሰዓት በኋላ የተቀበለውን እንደ ሺ አምስት መቶ ፍራንክ ሲያሳያት ግን እጅግም አልተደሰተችም ። «ለዚህ ብቻ ኖሯል እንዴት!» ስትል አንጓጠጠችው ። ባሏን ስታንጓጥጥ የመጀመሪያ ጊዜዋ ነበር ።

ሙሴ ቲናርዲዬም ቁጭት እደረበት ። «ይበልጥ መጠየቅ ነበረብኝ» ቢል አለበትና መንገደኛውን ሲከታተለው ወሰነ ። «ባርኔጣዬን ሰጪኝ» አላትና ገንዘቡን በኪሱ አድርጎ ወዲያው ተነስቶ ወጣ ።

ወደቀኝ ታጥፎ ባልሆነ መንገድ ይጓዝ ጀመር ። ትንሽ ከተጓዘ በኋላ ግን መንገደኛውና ኮዜት በወዴት አቅጣጫ እንደሐዱ ጠይቆ ተረዳና ከቅክክለኛው መንገድ ገባ ። ሰዎች እንደተገኙት መንገደኛውና ኮዜት በሊቭሪ አቅጣጫ ይጓዙ ነበር ።

ፈጠን ፈጠን ብሎ እየተራመደ ራሱ ሰራሱ ይናገር ጀመር ፤ «የማል ረባ ሰው ነኝ!» አለ ፤ «ሰውየው ቢጫና መኖሩ ልብስ ቢሰበስም ሀብታም መሆኑ አያጠራጥርም ። በመጀመሪያ ከወለል ላይ ያነሳው መስሎ ሆኖ ሰላ ሰጠ ። ቀጥሎም አምስት ፍራንክ ። ከዚያም በኋላ ከፍተኛ ወጪ አድርጎ አሻንጉሊቱን ገዛ ። በመጨረሻም እንደ ሺ አምስት መቶ ፍራንክ ሰጠኝ ። ይህንን ሁሉ ሲሰጥ ለአንድ አፍታ እንኳ አላመነታም ። የተረፈው ከበርቱ መሆን አለበት ። እኔም አሰራ አምስት ሺ ፍራንክ ብጠይቀው ኖሮ ላያመነታ በከፈለኝ ነበር» አለና ፤ «ያመጣቸው ልብሶች በቅድሚያ የተበጋጁ ናቸው ። ይገርማልከ ነገሩ እነሱ ምስጢር ያዘለ መሆን አለባት» ሲል አለበ ።

ከሞንፈርመይ አልፎ ወደ ሊቭሪ የሚጠመዘዘው መንገድ ወገን ያለ ስለሆነ እስከሩት ቦታ ድረስ አሻግሮ ለማየት ይቻላል ፤ ዓይንን የሚያግ

ደው ነገር የሰምኖ ፡ መሰረቱ ቴኖርዲዬ ከዚያ ሲደርስ መንገደኛውና ኮዜት በሩቅም ቢሆን ይታይኛል ብሎ ተላመነ ዓይኑ እስከቻለለት ድረስ አሻ ግር ትመለከቱ ፡ ነገር ግን አልታይቶም ፡ በአካባቢው ሰው አግኝቶ ወሬ ቢጠይቅ መንገደኛውና ልጅቷ በጋኛ አቅጣጫ በኩል ወዳለው ጫካ መግባታቸውን ሰማ ፡ ያንን አቅጣጫ ይዞ መንገዱን ቀጠሮ ፤ እየተቻኮለ ፡

እንዲሁ ሲጣደፍ ሳለ አንድ ነገር ትዝ አሰውና ግንባሩን በእጁ መትቶ «ጠበንኛዬን ይገር መምጣት ነበረብኝ!» አለ ፡ በጸጸት ፡

የጥድሬያ ክትትሉን ቀጠለ ፡ ከአንድ ሥፍራ ሲደርስ የወንድ ባር ኔጣና የአሻንጉሊት ራስ ታይቶ ፡ መንገደኛው ኮዜትን ለማሳረፍ ሰበረለገ ሁለቱም ቁጭ ብለው ነበር ፡

ቴኖርዲዬ ከመንገደኛው አጠገብ ሲደርስ «ይቅርታ ያድርጉልኝ ጌታዬ..... አንድ ሺ አምስት መቶ ፍራንክ እነሆ..... ይቀበሉኝ» አለው ፡

መንገደኛው አንገቱን አቅንቶ ትመለከቱው ፡ «ምን ማለትህ ነው?» ሲል ጠየቀው ፡

«ማለቱማ..... ኮዜትን መልሼ ልወስዳት ነኝ ።»

ኮዜት ይህንን ስትሰማ ሰውነቷ እየተንቀጠቀጠ ወደ መንገደኛው ጠጋ አሰኛ ፡

«ኮዜትን መልሼ ልወስዳት ነኝ.....?»

«አምን ጌታዬ ፡ በጉዳዩ ብዙ አሰቢበታለሁ ፡ እንዲያውም እሷን ለአርስዎ ለመስጠት መብት የለኝም ፡ ይህች ልጅ የኔ ልጅ አይደለችም ፡ እናቷ በአደራ መልክ ነው ለኔ የሰጠችኝ ፡ ስለዚህ ለእናቷ መልሼ ማሰረ ከብ ይኖርብኛል ፡ እሷ ብትሞት እንኳ በእገሌ ይሰጥልኝ ብላ በፈርማዋ ሳረጋገጠችለት ሰው ብቻ ነው የምስጣት ፡ ለሌላ ሰው ልሰጣት አይቻለኝም ፡ ጉዳዩ ግልጽ ይመስለኛል» አለው ፡

መንገደኛው የኪስ ደብተሩን ስቦ አወጣ ፡ የኪስ ደብተሩ ለገንዘብ ታጭቋል ፡ ቴኖርዲዬ ይህንን ሲያይ ክፉኛ ቋመጠ ፡ ከአሁን አሁን አፍሶ ሲሰጠኝ ነው ብሎ አሰራሰራ ፡

መንገደኛው በአካባቢው ሰው መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ዙር ያውን ቃኘ ፡ በታው አርጭ ብሏል ፡ በሸለቆውም ሆነ በደኑ ውስጥ አንድም ሰው አይታይም ፡ ይህንኑ ካረጋገጠ በኋላ መንገደኛው የኪስ ደብተሩን ከፈተው ፡ ገንዘብ ለማውጣት ሳይሆን አንድ ቁራጭ ወረቀት ስቦ ለማውጣት ነበር ፡ ወረቀቱን ዘርግቶ ለቴኖርዲዬ አሳየውና ፤ «እንካ አንብበው አለው ፡

ቴናርዲዬ ወረቀቱን ተቀብሎ ያነበበው ጀመር ፤

ኤም ሱር ኤም ፤ መጋቢት 25 ቀን 1823 ዓ. ም.

መሥራ ቴናርዲዬ ፤—

ኮቤትን ለዚህ ሰውዬ አስረክባት ።
ያወጣገኛቸው ጥቃቅን ወጪዎች ይከፈሉሃል ።
ከግንክበር ስልምታ ጋር
ፋንቲን ።

«ፊርማውን አውቀኸው የለም?» ሲል ጠየቀው መንገደኛው ።

«ይህ ፊርማ የሲን ፊርማ አስመስሎ ስለ ሰው የፈረመው ሲሆን ይቻላል ። ብቻ ግድ የለም ። ለማንኛውም ኮቤትን ለመረከብ የመጡት ሕርስዎ ከሆኑ በቅድሚያ ያወጣኋቸውን ወጪዎች እንዲከፍሉኝ እሻሰሁ ። ያወጣኋቸውም ወጪዎች ጥቃቅን አይደሉም ።»

መንገደኛው ተነስቶ ቆሞ በኩቱ እጁ ባይ የነበረውን አፈራ አራ ገፈፍ «መሥራ ቴናርዲዬ...» አለው ፤ «በሰፊው ጥር ወር የኮቤት እናት ስለነች መክፈል ያለባት ፊርማ አንድ መቶ ሆኖ ፍራንክ ብቻ ነው ብላ አስባ ነበር ። አንተ ግን ባለፈው የካቲት ወር አምስት መቶ ፍራንክ አረብሽ ስትል መልእክት ሳክሰባት ። በየካቲት ወር መጨረሻ ላይ ሦስት መቶ ፍራንክ ተከፈለህ ። በመጋቢት ወር መጀመሪያ ላይ ደሞ ሦስት መቶ ፍራንክ ተላክላህ ። ይህ ከሆነ በጠኝ ወራት አልፈዋል ፤ በተስማማችሁ በት መመረሻ ለእያንዳንዱ ወር አሰራ አምስት ፍራንክ ፤ በጠቅላላው ስህ ጠኝ ወራት አንድ መቶ ሠላሳ አምስት ፍራንክ የሚከፈልህ ሂሳብ ነህ ። ነገር ግን ቀደም ብለህ አንድ መቶ ፍራንክ ትርፍ ስለወሰዱህ የሚቀርብ ሂሳብ ሠላሳ አምስት ፍራንክ ብቻ ነበር ። እኔ ከቤትህ ስወጣ የከፈልኩህ ገንዘብ አንድ ሺ አምስት መቶ ፍራንክ ነው ተገባላቸው» ሲል ጠየቀው ።

ቴናርዲዬ በብረት ወጥመድ የተያዘ ተኩሳ ዘን ። «ይህ ዲያብሎስ ማነወጥ» ሲልም አሰበና «ይሰመኝ...» አለው ፤ «ምስት ሺ ፍራንክ ባል ከፈሉኝ በስተቀር ኮቤትን መልሼ መውሰዱ ነው ።»

መንገደኛው ቴናርዲዬን ችላ ብሎት የኮቤትን እጅ በግራ እጁ ለ ቀም አደርጎ ፤ በተኝ እጁም ይላውን ይዞ «ነይ ልጄ... እንዲደ» አሳትፎ መንገደኛውን ቀጠሎ ።

ቴናርዲዬ የዳሳውን ትልቅነትና የአካባቢውን ርጭ ማለት ፤ የመ ንገደኛውን ትክክ ስራነትና የእጁንም ግዙፍነት ሳያስቀውሉ አልቀረም ። የራሱ ክንዶችና እጆቹም የመኝ መቶ መሆናቸውንም ሳይገነዘብ አልቀረም ። «ጠበንጃዬን ሳልይዝ ልምን መጣሁ...? ከብት ነኝ!» ሲል ተቆጠረ ።

መንገደኛውና ኮዚት ጫካው ውስጥ ገብተው ጠፉበት ። እሱም ጭንቅ እንደሚሒዱ ማወቅ አለብኝ። በማለት አሁንም ክትትሉን ቀጠለ ። ከሱ ርተው ቢሒዱም ዱካቸውን አልሳተም ። መንገደኛው አሁንም አሁንም ዞር ብሎ ያይ ስለነበረ ከአንድ ሥፍራ ሲደርስ ዞር ብሎ ቢመለከት ቲና ርዲዬ አሁንም ተከትሎታል ። በቁጣ ዓይን እየው ። አመለካከቱም ቲና ርዲዬን በጣም ስላስረራው ከዚያ በላይ ላይከታተለው ወስኖ ራቱን ወደ መጣበት አቅጣጫ አዞረ ።

— 11 —

መንገደኛው ዝን ሻልዣ እንጂ ሌላ ሰው አልነበረም ። ነገር ግን ዝን ሻልዣ ባህር ውስጥ ከገባ በኋላ እንዴት አድርጎ ለመውጣት ቻለ?

ከባህሩ ውስጥ በገባበት ወቅት እግሩ ከመንሠሉቱ ነጻ ስለነበረ ውስጥ ለውስጥ እየሞኘ ሒዶ ከአንድ ከቆመ መርከብ አጠገብ ያረሰ ። ከመርከቡ ጋር የተያያዘም አንድ ጀልባ ነበር ። እስኪመሽ ድረስ በዚህ ጀልባ ውስጥ ተደብቆ ሞላና ሌሊት ግራማ ሲወርድ እንደገና እየሞኘ ወደ ጠረፍ ተመለሰ ። ከዚያም በኋላ በቂ ገንዘብ ስለነበረው ሌብስ ገዛ ። ከወህኒ ቤት ያመሰው እስረኞች ገንዘብ ከፍለው ሌብስ የሚቀይሩበት ቤት በአካባቢው ስለነበረ ከዚያ ሒዶ ሌብሱን ከተየረ በኋላ እንዳይያዝ አሳቻ አሳቻውን መንገድ እየመረጠ ይሄን ጀመር ። በፕሬዶ ፣ በግራ ፣ ቪላር ፣ በኤን ፣ በፒሬኔ በፔርጎ አድርጎ ፓሪስ ከተማ ያረሰ ።

ፓሪስ እንደደረሰ የመጀመሪያ ተግባሩ ከሰባት እስከስምንት ዓመት ዕድሜ ላሳት ልጅ የሆነን ሌብስ መግዛትና ለራሱም ማረፊያ ቤት ፈልጎ ማግኘት ሆነ ። ይህንን ካደረገ በኋላ ወደሞንቴርመይ አቀና ።

በሌሎች ሰዎች ዓይን ግን ዝን ሻልዣ እንደሞተ ተቆጥሮ ነበር ። ሞቷል የሚል ወሬ በጋዜጣ ላይ ሰፍሮ በማየቱም በጣም ደስ ብሎት ፤ እጩታም ተስምቶት ነበር ።

ኮዚትን ከእንቴናርዲዬ እጅ ፈልቅቶ ያወጣት ዕለት ተጉዞ ተጉዞ እንደገና ፓሪስ ገባ ። በሌሊት ነው ፓሪስ የገባው ። ከዚያም በኋላ ጋሪ ተከራይቶ ተጓዘና ከኦብሴርቫቷር ሲደርስ ከጋሪው ወርዶ ፣ ሂሳቡን ከፍሎ ኮዚትን ይዞ ወደ ቡልቫር ደ ሎፒታል አመራ ።

ያን ቀን ለኮዚት ልዩ የሆነ ቀን ነበር ። ነገር ግን አንዳንዴ በእግር አንዳንዴም በሕዝብ ማመላለሻ ሲጓዙ ስለሞሉ በጣም ደክማት ። መራመድ እንዳታታት ሲገነዘቡ ዝን ሻልዣ አንስቶ በጀርባው እዘላት ። እሷም አሻንጉሊቷን ሳትለቅ ራሷን ከዝን ሻልዣ ትከሻ ላይ አሳርፋ ወዳያውኑ እንትልፍ ወስዳት ።

— 252 —

መጽሐፍ ሦስት

የኅርቦ ማረፊያ ቤት

— 1 —

በፓሪስ ከተማ ክልል ውስጥ በጣም ጥቂት ሰዎች የሚኖሩበት ፡ ገጠር ነው እንደያዘል የከተማ ቤቶችና መንገዶች ያሉበት ፡ ከተማም ነው እንደያዘል የርባራና ማርማ መንገድ የሰጠበት ፡ ምንነቱ በውል ያል ተረጋገጠ ነገር ግን የፓሪስ ከተማ አካል የሆነ ፡ ማርሹ— አ—ሸሾ ተብሎ የሚጠራ አርጌ ሥፍራ አለ ። ይህ ሥፍራ በግምብ አጥር የተከለለ ሆኖ ከአጥፋ ውጭ ውጥንቅጡ የወጣ አንድ አርጌ ሕንጻ አለበት.....ባለአንድ ድረት ሕንጻ ። በፍላጅ ከውጭ ቁጥር 50 ፡ ከውስጥ ቁጥር 52 የሚል ጽሑፍ ሠፍርበታል ።

ወደ ውስጥ ገብ ሲሉ የሚታየው ደረጃ ወደ ፎቅ ያመራል ። ፎቅ ረጅም የሆነ መተላለፊያ በረጅሟ ያለው ሆኖ በግራና በቀን በርካታ ክጽ ሎች አሉት..... ጩሃምላም ያሉና ያሉ የማይሉ ክፍሎች ። ግድግዳዎቹ ላይ ትላልቅ ሽፈሮች ይታያቸዋል ። ቤቱ በግምት የመቶ ዓመት ስድሜ ሳይኖረው አይቀርም ። የኅርቦ ቤት ፡ ወይም የኅርቦ መጠለያ ተብሎ ይጠራል ። ይኸውም ቀደም ባለው ጊዜ የቁጥር 50—52 ቤት ባለቤት ኅርቦ የተባለ አቃቤ ሕግ ስለነበረ ነው ።

ከዚህ ቤት ፊት ለፊት ሦስት አራተኛው የደረቀና «ኤልም» ተብሎ የሚጠራ ግፍ ፡ ከዚህም እልፍ ብሎ አንድ ፋብሪካ አለበት ።

በአጠቃላይ ሞልኩ ይህ አካባቢ ደስ የማይልና ቀደም ብሎም የነ ፍስ ግድያና ሌላ ሌላም ወንጀል ሲፈጽምበት የኖረ ሥፍራ ነበር ። ቀን ቀን በታላ ያስጠላል ። ሌሊት ሌሊት ደም በጣም ያስፈራል ። በመንገዱም ሰማኞች ይበዙበታል ።

ዛን ቫልግ ወደ ሞንፈርመይ ከመሔዱ አስቀድሞ ለማረፊያነት መረጠው በታ ይህ ስቦነብረ ከሥፍራው ሲደርሱ ቆም አሉ ። ከዚያም በኋላ

— 253 —

ከጥበቀው ከሰ ቁልፍ አውጥቶ፣ በኑን ከፍቶ ንብቶ በኑን መልቀቁን ፣ ደረጃውን ሽቅብ ተያያዘው ፣ ኮቢትን እንዳበላት ፣ ደረጃውን ጨርሶ ከወጣ በኋላ ሌላ ቁልፍ ከከሰ አውጥቶ ሌላ በር ከፍቶ ግባ ። የነበበት ከፍል በመጠንም ቢሆን ሰፊ ያለ ነው ። ወሰኑ ላይ ፍሬሽ ታጥሎበታል ። እንደ ጠረጴዛ ፣ በርኩት ያል ወንበሮችና የእሳት ማንገደጃም በታ ከሰው ከከፍሉ ወዲያኛው ጥግ ታጣፊ አልጋ ተበርግቶበታል ። ጥን ሻልጥ ወደ ቢያ ሔዱ ኮቢትን አልጋው ላይ አስተኝቶ ፣ ከእንቅልፍ ሳይተሰትሳት ። ጐንበስ ብሎም ተመሰከተታት ፣ በርጤሪሃ ሳይን ። ታጥሎም እጁን ሳማት ። ኮቢት ያላችበትን ሳታውቅ እንዲሁ አደረሻ ።

በማግሥቱ ንጋት ላይ የጠጥቶ ጨረረ ዘልፍ በጥበበት ወቅት እንኳ ኮቢት ከእንቅልፍ አልጎታችም ። በኋላ ጥን ከቢድ ዕቃ የተጫነ ጋሪ በመግባድ ሲያልፍ መሬቱን ሲያንቀሳቀሱ የኮቢትም አልጋ በሰተኝታ ነቀ ልጅቷ በእንቅልፍ ልቧ ፣ ። አምን ማዳም መጣሁ ! ማጣሁ ! » ስትል ጮሽን ።

ያህንንም ብላ ከመኝታዋ ታጎላች ። ሳይጥገደ መሱ ለመሱ አልተከ ረቱም ። እጁን ወደ ግድማዳው በርግታ ፣ ለመጥሪያው የት አል ! ወደ አምላኪ ! » አልች ።

ሳይጥገደን መሱ በመሱ ከቅከፍታቸው ጥን ሻልጥ በከፍሉ ውስጥ አለ ። ራቱ በረገጥታ ተመሳታል ።

ኮቢት ልሻገገላቷን ከአልጋዋ ሥር ጭና አያችት ። ለሱም አድ ረጋ እንሳቸው ጥን ሻልጥን በጥያቄ ታጥብው ገቢች ፣

« የት ነው ያለሁት !

« ፓሪስ ሰፊ ከተማ ነው !

« ማዳም ትግርጂዬ ራቅ ነው ያለሁት !

« እሳቸው ዘንድ ተመልሼ እሔዳለሁ ! »

ወዘተረፈ ።

ከፍሉ ደስ የማይል ቢሆንም ኮቢት ቢሆን ከፍል ውስጥ የነጻነት ስሜት ተሰማት ።

« ከፍሉን ለጥረገው ? » ስትል ጠየቀችው ጥን ሻልጥን ።

« ተጫወቺ ! » አላት ፈጥግ ብሎ ።

ገጥን ሻልገጥ ሰህያ አምስት ዓመታት በብቸኝነት የኖረ ሰው እንደ መሆኑ የሚያረቅረው አልነበረውም ። አባት ሆኖ አያውቅም ። ባልሆኖ አያውቅም ። ፍቅረኛ ሆኖ አያውቅም ። ልቡ ድንግል ነበር ለማለት ይቻላል ። እህቱንና ልጆቹን ለማግኘት ያላደረገው ጥረት ባይኖርም ሊያገኛቸው ሳይችል ቀረ ። ደብዛቸው ጠፋብት ። ከዘመድና ከወዳጅ ተነጥሎ ፍጹም ብቸኛ ሆኖ ነበር የኖረው ።

አውን ገጥን ኮዜትን አግኝቶ ፣ ከእነቲናርዲዬ እጅ መጥቆ ለመውሰድና ከራሱ ጋር ለማጥር በመቻሉ ልዩ እየሞቀለት ሔደ ። ሰብአዊ ሰሜት ፣ ሰብአዊ ፍቅር ይሰማው ጀመር... የሕይወት ተረድሶ!

ኮዜትም በበኩሏ የወላጅ ፍቅር ምን እንደሆነ ሳታውቅ የኖረች ልጅ ነች ። እናቱን አታስታውሳትም ። ለማጭቀር ብትሻም የምታረቅረው አልነበራትም ። አሁን ግን የምታረቅረው ኢገኘች ። ገጥን ሻልገጥ ርኅራሄና ፍቅር በላሲያት እሷም አፈቀረችው ። የሕይወት ሳሕ ቀደደለት ። የልጅነት ብሩዝ ተስፋ ታያች ።

በሁለቱ መሐከል ያለው የሰደሜ መራራት እንዳችም እንከን አልፈ ጠረባቸውም ። ሁለቱም ከመደበኛ ሕይወት የተፈናቀሉ ፣ በየበኩላቸው የተሰቃዩ በመሆናቸው ይህ ሁኔታቸው አቅራቢቸው ፣ ኔገድ አደረጋቸው ፣ አዋሕዳቸው ። እሷ በደመ ነፍስ አባት ሱሻ ነበር ። ጌሱም በደመ ነፍስ ልጅ ይሻ ነበር ። ሁለቱም የሚሹትን አገኙ ። መልካም አጋጣሚ! መልካም ልደል!

በጎርቦ ቤት ያረፉበት ክፍል ተስማማቸው ። ካለአንድ መስኮት ስላልነበረው አጥታቸውን የሚበክል አንዳችም ነገር አልነበረም ። ጩብ በርካታ ክፍሎች ቢኖሩትም ለገጥን ሻልገጥ ምግብ የምታዘጋጅላቱ ፣ ከፍ ሉን የምታጸደላት አሮጊት ሴትየ ከምትኖርበት ክፍል በስተቀር ሌሎች ክፍሎች በተከፈሉ ያልተያዙ ባዶ ክፍሎች ነበሩ ።

በልደት በዓል ጥዚማ ክፍሉን ያስራየችው ይህችው አሮጊት ነበረች ። እሱም በቂ ጥዝብ ያለው ሰው መሆኑንና ከሴት ልጁ ጋር ክፍል ተከፈሉት ለመጥር እንደሚሻ ገልጾላት ነበር ። የሰደሰት ወር ሂሳብም በቅድሚያ ከፍሏታል ።

ገጥን ሻልገጥና ኮዜት በጎርቦ ቤት ደስ ብሏቸው ይኖሩ ጀመር ። አንዳንድ ጊዜም ገጥን ሻልገጥ እጇን ሰቀም አድርጎ ያስመጥል ። ኮዜት ሶድ ብድብ እንጂ ለአንዲህ ዓይነቱ ደግነትና ሰብአዊ ፍቅር ያልተሳመደች በመሆኗ ደንግርግር ይላታል ።

ገና ሻልገጥ ጊዜ ሳያጠፋ ወዲያውኑ ፊደል ያስቆጥራትም ጀመር ። እሱ ራሱ ፊደል የቆጠረው በእሰር ቤት ውስጥ በመሆኑ አሁን ለዚህ በቅፍ እሷን በማስተማሩ ደስታ ይሰማዋል ። ስለእናቷም ያወራሳታል ። እንድትጻል ይሳትም ይመክራታል ።

— 3 —

ኮሌት አባባ ብላ ትጠራው ጀመር ። ይህም ተጨማሪ ደስታ ሰጠው ።

ገና ሻልገጥ ማታ ማታ አንጂ ቀን ቀን ወደ ውጭ አይወጣም ። መሸቶ ለጥያን ሲይዝ ገና ኮሌትን አስከትሎ ፣ አለዚያም ብቻውን ሰው እጅግም ከማይታይበት አካባቢ ሕይወት ይንሸራሸራል ። አግረ መንገዱን ከቤተክር ሰቲያን ገብቶ ይሄልያል ።

የተመጠነ ኑሮ ነው የሚገኘው ገና ሻልገጥ ። አሮጊቷ ከገበያ ሸምታ ፣ ከቤት አብሰላ የምታቀርብላትን ይበሳል ። አለባበሱ ፊጽሞ አልተ ለወጠም ። አሁንም ቢጫኑትን ይሰብሳል ፣ ጥቁር ቀምጣውን ይታጠቃል ፣ አሮጊ ባርጎጣውን ይደሳል ። በመንገድ የሚያዩት ሰዎች እንደለማኝ ይቆጥሩታል ። አዝናውላት ምጽዋት የሚሰጡት እንኳ አሉ ። ምጽዋት ሲሰጡት ዝቅ ብሎ እጅ ነስቶ ይቀበላቸዋል ። እሱም በበኩሉ አሳዛኝ ለማኝ ፍቺ ሲያጋጥሙት ምጽዋት ይሰጣቸዋል ። ይሁን እንጂ ምጽዋት በሚሰ ጥበት ጊዜ ሰው እንዲያየው ስለማይፈልግ ዞር ዞር ብሎ ተመልክቶ ሰው አለመኖሩን ሲያረጋግጥ ብቻ ምጽዋቱን ሰጥቶ ቶሎ ብሎ ያልፋል ።

ገና ሻልገጥ መወር ብሎ መኖሩን ያስተዋለችው ቤት አከራይዋ አሮ ጊት ስለገጥን ሻልገጥ ማንነት የማወቅ ፍላጎት ስላደረሰች እሱ ሳያውቅ ትከታተለው ጀመር ። ስለማንነቱ ኮሌትን የጠየቀችት ጊዜም ነበር ። ነገር ግን ኮሌት ራሷ ምንም የምታውቀው ስለሌላት ከሷ እንዳትም ፍንጭ ለማግኘት ሳትችል ቀረች ።

አንድ ቀን ጠጥት ገና ሻልገጥ ከአልተያዙት ክፍሎች ወደ አንዱ ጎራ ሲል አሮጊቷ ልብ አሰጥቶ ። እንደድመት ቀስ ብላም ትከታተላት ። በሩን መለስ ሲያደርገው እሷ ከውጭ ሆና በበሩ ስንጣቂ ወደ ውስጥ ጌያ የች ትሰልለው ገባች ።

ገና ሻልገጥ ራቱን ወደ በሩ መልሶ ቆሟል ። ከሱን ደባብሶ የዕቃ መያዣ እንስሳት ላጥን ፣ መቀስ ፣ እና ከር ስቦ አወጣ ። ከዚያም በኋላ የኩቱን ገበር ቀድዶ የአንድ ሺ ፍራንክ ዋጋ ያለው የወረቀት ገንዘብ መዝገ አወጣ ። አሮጊቷ በመላ ሕይወቷ ከህሰት ወይም ከምስት ጊዜ በላይ ይኸን ያህል ዋጋ ያለው የወረቀት ገንዘብ እይታ አታውቅ ስለነበረ ደንግጣ ሸሸች ።

— 256 —

በጥንቱ ጊዜ በኋላ ጥን ሻልጥ ከነበረበት ክፍል ወጥቶ ወደ አሮጊቷ ሔደና የወረቀት ገንዘቡን እንድትመነዝርለት ጠየቃት። «የሩብ ዓመት ገቢዬ ነው..... ከትጥንት ወዲያ ነው የተቀበልኩት» አላት።

ተጠራጠረችው። «ከየት አመጣው? ማታ ማታ ከአስራ ሁለት ሰዓት በፊት አይወጣም። ከአስራ ሁለት ሰዓት በኋላ የመንግሥት ባንኮች ዝግ ናቸው። እና ከወያኔት አመጣው?» ስትል አሰበች።

ገንዘቡን ግን በረዘረችለት። ወሬውንም ስለነሳችው የአካባቢው ነጥሪዎች ስለዚህ ገንዘብ አጋንነት ያወሩ ጀመር።

ከጥቂት ቀናት በኋላ ጥን ሻልጥ በመተላለፊያው በረንዳ ላይ ሆኖ በመጋዝ እንጨት ሲቆርጥ ነበር። ሸሚዝ ብቻ ለብሷል። ኮዜት ከእሱ ጋር ነች። አሮጊቷ በክፍሉ ውስጥ ብቻዋን ቀርታ ዕቃ ስትደረድር ሳለች የጥን ሻልጥን ኮት ግድግዳው ላይ በምስግር ተነጠልጥሎ አየች። ከፊት አድርጋ ገበፍን ብታየው ተቀድዶ የነበረው ክፍል ተሰፍቷል። ይበልጥ ዳበስ አድርጋ ብታየው በርካታ ወረቀቶች በውስጡ እንዳሉበት ተረዳች። «የመቶ የመቶ ፍራንክ ዋጋ ያላቸው የገንዘብ ወረቀቶች መሆን አለባቸው» ስትል አሰበች።

ከዚህም በስተቀር የኮቱ ኪዳኖ በተለያዩ ዕቃዎች የታጉሩ መሆናቸውን አስተማለች። መርፈ..... ክር..... መቀስ..... ትልቅ የማስታወሻ ደብተር..... መቁረጫ ስልት..... እና በርካታ ሰው ሠራሽ ገጥሮች። ላልታሰበ ጊዜ የሚያገለግሉ ዕቃዎችና።

እስከ ክረምቱ መጨረሻ ድረስ የጥን ሻልጥ ሕይወት ሳይለወጥ በዚህ ሁኔታ ቆየ።

— 4 —

ከትዱስ ሜዳር ቤተክርስቲያን አቅራቢያ የማይጠፋና ጥን ሻልጥም ሁሉጊዜ ምጽዋት የሚሰጠው አንድ ሰማኝ አለ። ጥን ሻልጥ ቤሳ በስተ ሳይወረውርለት ምን ጊዜም አያልፍም። እንዲያውም አንዳንድ ጊዜ ቆም ብሎ ያነጋግረዋል። ይህ ሰማኝ በቀድሞ ጊዜ የቤተክህነት ባልደረባ ነበር ይላሉ። የሰባ አንድ ዓመት አዛውንት ነው። ዘወትር አንገቱን ደፍቶ ሰጸልይ ይታያል። ይህም ሆኖ ሳለ የሚመቀኙት ሰዎች የፖሊስ ባልደረባና ሰላይ ነው እሆሉ ያመታል።

አንድ ቀን ምሽት ላይ ጥን ሻልጥ ኮዜትን ሳያስከትል ብቻውን ሲንሸራሸር ሳለ አዛውንቱን ሰማኝ በተለመደው ቦታ፣ በበራ ፋኖስ ሥር

— 257 —

ተቀምጦ አየው ። እንደወታደሩ አቀርቅሮ ሲጸልይ ነበር ። ገን ሻልገጥ ያስለመደውን ምጽዋት ሊሰጠው ጠጋ አሰው ። ለማን አንገቱን አቅንቶ አየውና ወዲያውኑ መልሶ አቅረቀረ ። ገን ሻልገጥም የሚያንቀጠቅጥ ስሜት ተሰማው ። የለማንን ራት ሳይሆን እሱ የሚፈራውን የሌላ ሰው ራት ያየ መሰለው ። በጭለማ ውስጥ ሳያስበው በድንገት ከነበር ጋር ቢፋጠጥ ኖሮ ከዚያ ይበልጥ ባልደነገጠ ነበር ። ከድንጋጤውም የተነሳ ወደኋላው ሸሸት አለ ።

ለማን እንደወታደሩ በትቶ ለብሷል ። አመለካከቱም እንደወታደሩ ነው ። «አረዲያ.....!» አለ ገን ሻልገጥ ራሱ ሲራሱ ፤ «አበድኩ መሰለኝ.....! ወይንስ በቀን ሕልም ውስጥ ነው ያለሁት.....! የማይሆን ነገር!»

እንዲሁ እያሰበ ወደሚረፈያ ክፍሉ ተመለሰ ፤ መንፈሱ ተረብሸ ። ስራሱ እንኳ ደፍሮ ለመናገር አቃተው እንጂ ያየው ሰውዬ ገፍሮ መስሎት ነበር ።

በማግሥቱ ምሽት ላይ ገን ሻልገጥ ተመልሶ ለማን ከሚቀመጥበት ሥፍራ ሔደ ። በቦታው አገኘው ። «እንደምን ጥልክ?» አለው በላ በሱቲ እየመደወተው ።

«ደህና ነኝ..... እግዚአብሔር ይመስገን» ሲል መለሰለት ። ያው የሚያውቀው ለማን አንጂ ገፍሮ አልነበረም ።

ገን ሻልገጥ ልቡ መለሰ ብሎት ይስቅ ጀመር ። «ገፍሮን አየሁ ያስሰገኝ ምን ኖሯል? ዓይኔ እየደከመ ሔዷል ልብ——ል!» ሲል አሰበ ። ከዚያ በኋላ ነገሩን እርግፍ አድርጎ ተወው ።

ከጥቂት ቀናት በኋላ በግምት ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ላይ ኮዚትን ሲያ ሰጠናት ሳለ የነበረበ ቤት በር ተከፍቶ ሲበጋ ሰማ ። በተሰምዶ በዚህ ሰዓት የሚገባና የሚወጣ ሰው የለም ። አሮጊቷ ሻማ ለመቆጠብ ብላ በጊዜ ትተ ኛለች ። በቤቱ ውስጥ ሌላ ነዋሪም የለም ። የቤሩ መከፈትና መዘጋት አዲስ ነገር ስለሆነበት ኮዚት ዝም እንድትል በእጁ ምልክት አስጠነቀቃትና ጀርድን አቁሞ ያጻምጥ ጀመር ። የሰው ኮቴ ሰማና «ምናልባት አሮጊቷ አሟት መድኃኒት ለመግዛት ወጥታ መመለሷ ይሆን?» ሲል አሰበ ።

ኮቴው ግን የወንድ እንጂ የሴት አልነበረም ። ገን ሻልገጥ ጥርጣሬ አድርበት ሻማውን አጠፋው ። ኮዚትንም ሳማትና «ቀስ ብለሽ ሔደሽ ተኚ » አላት ።

ደረጃውን ሲወጣ የነበረው ኮቴ ቆም አለ ። ገን ሻልገጥም ጀርባውን ሲበሩ ሰጥቶ ዝም ብሎ ቆየ ።

ረዘም ያለ ጊዜ ካለፈ በኋላ ገና ቫልገፍ ፊትን ወደ በሩ አኩሮ በቁልፉ ቀዳዳ ወደ ውጭ ቢመለከት ብርሃን መኖሩን ተገነዘበ ። ሻማ ይህ ቆጥ የሚያዳምጠው ሰው ኖሯል!

ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ የሻማው ብርሃን እየፈቀ ሔደ ። የኮቲ ድምጽ ግን አልነበረም ። ሰውየው ሚማውን አውሎ በባዶ እግሩ ሲራ መድ ነበር ማለት ነው ።

ገና ቫልገፍ ልብሱን ሳያወልቅ አልጋው ላይ ጋደም አለ ። እንቅልፍ ግን አልወሰደህ አለው ። ጋት ላይ ገና ሸሉብ ሲያደርገው የብር ሲጥሱ ጥታ ሰማና ነታ ። ቀጥሎም የሰው ኩቱ ሰማ ። ዘልሎ ተነስቶ ወደ በሩ ሔደና አሁንም በቁልፉ ቀዳዳ ይመለከት ጀመር ። ሰውየው የገና ቫልገፍን ከፍል አልፎ ሔደ ። መተላለፊያው በረንዳ ጨለምለም ከማለቱ የተነሳ ገና ቫልገፍ የሰውየውን ፊት ለማየት ሳይችል ቀረ ። ሰውየው ወደመው ረጃው ደረጃ ሲደርስ ግን ከውጭ የገባ ጨረር ጀርባው ላይ ስላረፈ ሃሼር መሆኑ ያስታውቅ ነበር ። ረጅም ካፖርት ለብሷል ። ይብብቱ ሥር ቆመጥ ሸጉጧል ።

ገና ቫልገፍ መስኮቱን ከፍቶ በዓይኑ ሲከተለው ይችል ነበር ። ነገር ግን አልደረረም ። «አንዴት አድርጎ ገባ.....? ቁልፍ ቢኖረው ነው..... ነገር ግን ቁልፉን ማን ሰጠው.....? ደሞስ ጠቅላላው ፀሓፊ ምን ትርጉም ሊሰጠው ይችላል?» ሲል አሰበ ።

ከጋቱ አንድ ሰዓት ሲሆን አርገቷ የተላምዶ ሥራዋን ለመሥራት ከገና ቫልገፍ ከፍል ውስጥ ገባች ። ገና ቫልገፍ አተኩሮ ተመለከቷት ። አዲስ ነገር ግን አላየባትም ።

«ትናንት ማታ አንድ ሰውዬ ሲገቡ አልሰሙም?» ስትል ጠየቀችው ፤ ከፍሉን እየጠራረገች ።

«ረፈ ካልሸሰ ሰምቻለሁ.....! ማን ኖሯል?»

«ስማቸውን አልያዝኩትም ። ማን ነበር ያሉኝ.....? ዲሞ ነው ወይንስ ደሞ?»

«እኛ ሙሴ ዲሞ ማን ነው?»

አተኩራ እየቸውና «አንድ እርስዎው በዓመት ገቢያቸው የሚተዳደሩ ሰው ናቸው» አለችው ።

አርገቷ ከፍሉን ጠራርጋ ስትጨርስ ወጥታ ሔደች ። ገና ቫልገፍም ከቁም ሳጥኑ ውስጥ የመቶ ፍራንክ ሳንቲሞች አውጥቶ በጥንቃቄ ይጠቀል ላቸው ገባ ። ምንም ያህል ቢጠነቀቅም ግን አንድ ሳንቲም ከእጁ አምልጦ ወርዶ ወለሉ ላይ ተቅጧል።

ማታ፣ ጭለማው ለዓይን ሲይዝ ገና ሻልገዢ ከክፍሉ ወጥቶ ፣ ደረጃውን ወርዶ ፣ ወደመንገዱ ወጣና ግራ ቀኙን ቃኝ ፣ ሰው መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ። ምናልባት ከዛፍ ግንድ በስተጀርባ የተደበቀ ሰው ካልኖረ በስተቀር በአካባቢው ማንም አልነበረም ። መንገዱም እርጭብሎ ነበር ።

ገና ሻልገዢ ተመልሶ ገብቶ ፣ ደረጃውን ወጥቶ ከክፍሉ ደረሰና ኮይኑን አስከትሎ ወጥቶ ሔደ ።

መጽሐፍ አራት

አደን ያበረረው

— 1 —

ጨረቃ ወጥታለች ። ጨረቃዋ ከአድማስ አካባቢ ስለሆነች በመንገድ ያለ ቋሚ ነባር ሁሉ ጥላ ሠርቶ ይቃያል ። ጥን ሻልጥ ኮዜትን አስከትሎ ብርሃን ብርሃኑን ሥፍራ አየተወ ፣ ጥላ ጥላውን እየመረጠ ፣ የተከተለው ሰው መኖር አለመኖሩን ለማረጋገጥ ገልመጥ ገልመጥ ብሎ እየተመለከተ ነገዶ ። የት እንደሚሄድ አያውቅም ። ኮዜት አሱን አምና እንደተከተለችው ሁሉ አሱም እምነቱን በአግባቡ ላይ ጥሎ ሕግፋ ወደመራው አመራ ።

ለመሆኑ በነርቦ ቤት ያየው ሰው። በእርግጥ ጥፈር ነባር ወይን ጥፈር ከሆነ ጥን ሻልጥን አውቆት ኖሯል ወይ? እንዴትስ ሊያውቀው ወይም ሊጠራጠረው ይቻላል? ጥን ሻልጥን ባህር በሰው ተብሎ በገሃድ ተነግሮ የለም ወይ?

መልሱ ምንም ይህን ምንም ጥን ሻልጥ ከዚያን ወቅት ጀምሮ ከጐረው የተባረረ አውራ ሆኖ ፣ ነርቦ ቤት ላለመመስሰም ቆርጦ ሌላ መዶ በቂያ ሥፍራ ለመሻት ይሯሯጥ ጀመረ ። ደንገት የተከተለው ሰው በኖር ደብዛውን ለማጥፋት በማሰብ በዘወርዋራ መንገድ እየቀንሰ ፣ ከአንድ ሠፈር ወጥቶ ከሌላ ሠፈር እየነሳ ፣ ከዚያም ወጥቶ ከዎስተኛ ሠፈር እየገባ ፣ እንዲሁ እንዲሁ እያለ የሽሽት ጉዞውን ቀጠለ ።

ከሌሊቱ አምስት ሰዓት ሲሆን የፖንቷዝ ጐዳናን አቋርጦ ከአንድ ፖሊስ ጣቢያ ራት ለፊት አለፈ ። ጥርጣሬ ገብቶት ዞር ብሎ ቢመልከት ሦስት ሰዎች ተከትለውታል ። እንደኛው የበራ ፋጥስ ይዟል ።

ጥን ሻልጥ ተደናግጦ ፣ ኮዜትን «ነይ ልጄ» አላትና ርምጃውን አፋጠነ ። የተለያዩ መንገዶችን አቋርጦ ሔዶ ከፖስት ጐዳና ሲደርስ ሰዎቹ አሁንም ተከትለውት እንደሆነ ለማረጋገጥ ጨለም ያለ ጥግ ይዞ ቆመ ።

ከጥቂት ደቂቃዎች በኋላ ሦስት የነበሩት ሰዎች አራት ሆነው አያቸው ። አራቱም ረጃጅም ናቸው ። ረጅምና ቡናማ ካፖርት ለብሰዋል ። ከብ ባርኔባ ደፍተዋል ። ትላልቅ ቆመጥ ይዘዋል ። ያስፈራሉ ።

ገናን ቫልገ ስለጠፋባቸው ፡ ለመመካከር እንደራለጉ ዓይነት ሰብ ሰብ ብለው ቆሙ ። ሃሳባቸውን ለመቁረጥ የተቸገሩ ይመስላሉ ። እንደኛው በእጁ ወደ አንድ አቅጣጫ ሲያመለክት ሌላው ወደ ሌላ አቅጣጫ ያመለክታል ። ከሰዎቹ አንደኛው ዞር ሲል የጨረቃ ብርሃን በራቱ ላይ አረፈበት ። ገናን ቫልገ ጨለም ካለው ጭን ሆኖ አየውና ማን እንደሆነ አወቀ ። ገፍሮ ነበር ።

— 2 —

ገናን ቫልገ አራቱ ሰዎች በማመንታት ላይ መሆናቸውን ተገንዝቦ ከተደበቀበት ሹልክ ብሎ ወጥቶ በፖስት ጐዳና ወደ ገፍሮ ያገኘውን አቅጣጫ ነጐደ ። ኮይኑ ደክምከም ስላሉቸበት አንስቶ ተሸከማት ። በመገንደ ሰው የለም ። ጨረቃም ስላለ የመንገድ መብራት አልበራም ።

እርምጃውን በአጥፍ አፋጠነው ገናን ቫልገ ። ከትንሽ ጊዜም በኋላ በሴን ወንዝ ካለው ከመርከብ መጫኛና ማራገፊያ ሥፍራ ይረሰ ። ዞር ብሎ ቢመለከት የተከተለው ሰው የለም ። ለጊዜውም ቢሆን እፎይታ ተሰማው ።

ገፍቶ ሔዶ ከአስተርሲዝ ድልድይ ይረሰ ። በዚያን ዘመን ድልድዩን ለመሻገር ተረጥ ይከፈል ነበር ። ከቀረጥ መክፈያው በሮ ሔዶ አንድ ሱ ከፈለ ። ቀረጥ ተቀባዩም «የተሸከምካት ልጅ በእግሩ ለመሔድ የምትችል ስለሆነ ለእሷም መክፈል አለብህ» አለው ። ገናን ቫልገ አንድ ሱ ጨመረለት ። ይሁን እንጂ ሰውየው ስላነጋገረው ደስ አላለውም ፤ ማንም ልብ ሳይለው እንደጥላ ለማለፍ ወደ ነበርና ።

ድልድዩን በሚሻገርበት ወቅት አንድ ከባድ ጋሪ ስላገኘ በጋሪው ጥላ ሥር ሆኖ ይረማመድ ጀመር ። ከድልድዩ መሐከል ሲደርስ ኮይኑ በእግሩ ለመሔድ ፈለገች ። አወረዳትና እጇን ይዞ ይጓዝ ጀመር ።

ድልድዩን ከተሻገረ በኋላ ከበስተቀኝ በኩል ሁለት የእንጨት መክመሪያ በታዎች ታይቶና ወደዚያ አቀና ። በታው የበራና ሊያጋልጠውም የሚችል ቢሆንም ሳያመነታ መንገዱን ቀጠለ ፤ ሲከታተሉት የነበሩት ሰዎች ዱካው የጠፋባቸው መስሎት ነበርና ።

በሁለቱ የእንጨት መክመሪያ በታዎች መሐከል ጠባብ መንገድ አለ ። ጨለምለም ያለ ነው ። ከዚያ መንገድ ከመግባቱ በፊት ገናን ቫልገ

ዞር ብሎ ተመለከተ ። ተሻግሮት የመጣው የክስተርሊዝ ድልድይ ወጥን ብሎ ታየው ። ወጥን ብሎ የታየው ድልድዩ ብቻም አልነበረም ። እኒያ ሲከታተሉት የነበሩት ሰዎች ድልድዩን ሲመሻገር ተቃርበው ነበር ። ደብ ዘው እንዳልጠፋባቸው ሲገነዘብ ዣን ቫልግ ተንቀጠቀጠ ። ይሁን እንጂ አላዩኝም ይሆናል የሚል ተስፋ ከሌላ አራተኛው ነበር ። ይህንን ተስፋ በልቡ ይዞ ከጨለምላማው ጠባብ መንገድ ገባ ።

ሦስት መቶ ርምጃ ከተራመደ በኋላ መንገዱ መገታየቱ ሆኖ አንደኛው በስላሽ ወደ ቀኝ ፣ ሁለተኛው በስላሽ ወደ ግራ አቅጣጫ የሚያመራ ሆነ ። ዣን ቫልግ ተኖን ለያዝ ወይንስ ግራውን ሲል አመነታ ። በመጨረሻም ወደቀኝ የሚወስደውን መንገድ መረጠ ፤ ሰው ባብዛት ወደማይናርበት አካባቢ ያመራ ነበርና ።

ኮሌት እንደገና ደክምከም ሰላሳት ዣን ቫልግ በጭነት ለመራመድ አልቻለም ። ስለሆነም እንደገና አንስቶ ተሸከማት ። ከዚያም በኋላ እንደተለ መደውገልመጥ ገልመጥ ብሎ እየተመለከተ መንገዱን ቀጠለ ። ሁለት ሊዜ ዞሮ ሲመለከት አንዳትም ነገር አልታየውም ። ጥቂት ከተራመደ በኋላ እንደ ገና ዞሮ ሲመለከት ግን ውርወር የሚል ነገር ያየ መሰለው ። ተደናግጦ ርምጃውን ይበልጥ አፋጠነው ። እንዲሁ በጥድሬያ ሲራመድ ሳለ ከአንድ ግምብ ደረሰ ። ይገነባበት የነበረው መንገድ ከዚህ ግምብ ሲደርስ የሚያልቅ ቢሆንም ግራና ቀኝ የሚያስከፍ ሁለት መንገዶች ነበሩበት ። አሁንም የትኛውን አቅጣጫ ለምረጥ ሲል አመነታ ዣን ቫልግ ። ወደ ቀኝ አሻግሮ በመለከት ይህ መንገድ ሩቅ የሚዘልቅ ሳይሆን ከአንድ ከሌላ ግምብ ደርሶ የሚያበቃ ሆኖ አገኘው ። በግራ በኩል ያለው መንገድ ግን ገፍቶ ሔዶ ከተልቅ ጉዳና የሚዘልቅ ነበር ። የሚያጥጣው መንገድ ይኸኛው መሆኑን ዣን ቫልግ ተገነዘበ ። ይሁን እንጂ ወደዚህ አቅጣጫ ሲታጠፍ በሩቅ ጥቂር ሐውልት የመሰለ ቅርጽ ታየው ። ሰው እንጂ ሐውልት አልነበረም ። መንገዱን ለመጠበቅ ታዝዞ የቆመ ሰው መሆን አሰበት ሲል አሰበና መለስ አለ ዣን ቫልግ ።

ወደየት አቅጣጫ እንደሚሔድ ጨነቀው ። በመጣበት መንገድ እንዳ ይመለስ ዣቬርና ሰዎች እየተከታተሉት ኖቸው ። በስተቀኙ ያለው መንገድ ዝግ ነው ። በስተግራው ያለው መንገድ ጠባቂ ዘበኛ የመሰለ ሰው ቆጥቦታል ። መላ ቅጡ ጠፍቶት ዳይኑን እግዚአብሔር ወዳለበት ወደሰማይ ሰቀለው ።

ዣን ቫልዣ መሸሻ ሲያጣ ከፊት ለፊቱ ያለውን አሮጌ ሕንጻ በዓይኑ ይፈታትሸው ገባ ። ሕንጻው ሰው የሚኖርበት አይመስልም ። በግድግዳው ላይ እንደዛፍ ቅርንጫፍ እዚህም እዚያም የተጋደሙ ቧንቧዎች አሉበት ። ከሕንጻው ማዶ ጫፉ የሚታይ ረጅም ዛፍ አለ ። ዣን ቫልዣ ይህንን ተመልክቶ «ዛፉ የበቀለው በአትክልት ቦታ ላይ ሳይሆን አይቀርም..... ከዚያ ለመድረስ ብቸል ኖሮ እድን ነበር..... ነገር ግን እንዴት አድርጌ ከአትክልቱ ቦታ ለመዝለት እችላለሁ.....? በግድግዳው ላይ ባሉት ቧንቧዎች አቀባብዬ ልውጣ ይሆን.....? ብቻ ኮሌትን ምን አደርጋታለሁ.....? ይገድክኝ ግድግዳው ላይ ለመውጣት የማይሞከር ነው..... እሷን እዚህ ትቼአት እንዳልሸሸም የማይታሰብ ነው.....!» ሲል አሰበ ። ጭንቅ..... ጭንቅንቅ አለው ። በፍጥነት አንድ ዓይነት ርምጃ ካልወሰደ ከመያዝ እንደማያመልጥ በጽኑ ተሰማው ። የሕንጻውን የተዘጉ በሮች እየት አደረገና ሰብሮ ለመግባት ቃጣው ። ነገር ግን ይህም የማያኖጥ ሆነበት ።

ከሩቅ ቦታ የሰው ኮቱ ሰማና ዓይኑን ደምዴ ወደመጣበት አቅጣጫ አዘረ ። ሰባት ወይም ስምንት የሚሆኑ ወታደሮች በሩቁ ታየት ። ላንጃ ወድረው እሱ ወዳለበት አቅጣጫ ያመራሉ ። ቆም ብለው ግራና ቀኝ ይመለከታሉ ። መልሰውም ይንቀሳቀሳሉ ። ዙርያ ንቡን በማሰስ ላይ ስለሆኑ ዝግ ብለው ነው የሚረመዱት ።

ዣን ቫልዣ ይበልጥ ተሸበረ ። ንጉረና ሰዎቹ ደርሰው ከያዙት እንደገና ዕድሜ ልክ እስራት እንደሚጠብቀው ደህና አድርጎ ያውቃል ። ዕድሜ ልክ ከታሪክም ከኮሌት መነጠሉ የማይቀር ነው ። ስለዚህ ባለው ዘዴ ማምለጥ አለበት ።

ዣን ቫልዣ በቱሎ እስር ቤት በኖረበት ዘመን ያለመሰላል ፣ በሰው ነቱ ውንቻ ብቻ እየተመካ ግድግዳ ቧጥጦ እስከ ፎቅ ቤት ጣራ ድረስ ይወጣ እንደነበረ ትዝ አለው ። ይህ ችሎታው አሁንም አለ ። «ለምን አልጠቀምበትም?» ለማለት እንደፈለገ ሁሉ የሕንጻውን ግድግዳ መልሶ በዓይኑ ፈታተሸው ። ግድግዳው አስራ ስምንት ጫማ ያህል ከፍታ አለው ። አልፎ አልፎ ለመያዝ የሚያመቹ ጉጦች አሉበት ። ግድግዳው በጣም ወፍራም ስለሆነ ጫፉ ዝርግ ነው ።

ለዣን ቫልዣ ከሁሉም ይልቅ ችግር የሆነበት የኮሌት ጉዳይ ነበር ። እሱ ግድግዳውን ቧጥጦ ለመውጣት ቢችልም እሷ በምንም ሁኔታ ልትሞከረው አይቻላትም ። ትጅት እንዳይሸሸ ደሞ የማይሆን ነገር ነው ። «ገመድ

ቢኖረኝ.....!)) ሲል ተመኘ። ገመድ ግን አልያዘም። «በመንፈቅ ሌሊት ገመድ ከወዴት አባቱ ላመጣ ነኝ!» አለና በደንገት አንድ ሃሳብ መጣለት። ዓይኑንም በመንገድ መብራት ላይ ጣለ።

በዚያን ዘመን የመንገድ ፋኖሶች ራቅ ራቅ ካለ ሥፍራ ይንጠለጠሉ ነበር። መስቀያና ማውረጃ ገመድ ነበራቸው። ገንጃ ሻልገሮ መድ ብሎ ሔደ። ስለቱን መዝዞ አውጥቶ የአንዱን ፋኖስ መስቀያና ማውረጃ ገመድ ቆርጦ ያዘና ኮዜት ወዳለችበት ተመለሰ።

እሱ ከወዲያ ወዲህ ሲንቆራጠጥ ሳለ ኮዜት ደንገጥጥ ብላ ስታስተውለው ነበረች። የወታደሮቹም ኩቴ እየተቃረበ በመምጣት ላይ ነበር።

«አባዬ..... ፈርቻለሁ..... ማን ነው ወደኛ የሚመጣው?» ስትል ጠየቀችው።

«እስከ..... ዝም ቢይ..... ማዳም ቱናርዲዬ ነች» አሳት።

ኮዜት በፍርሃት ተንቀጠቀጠች።

«አንድ ቃል እንዳትተነፍሽ.....» ሲል አስጠነቀቃት። «ምን እንደሚደርግም እንዳትጠይቁኝ። ብትጮሂ ወይም ብታለቅሽ ማዳም ቱናርዲዬ ስምታሽ መጥታ ነው የምትወስድሽ»

ገንጃ ሻልገሮ ይህንን ከነገራት በኋላ ክራሻቱን ከአንገቱ ራታት በኮዜት ወገብ ላይ አሰረው። እንዳያሳምማት በመፍራት ያለልክ አሳጠበቀውም። የገመዱን አንድ ጫፍ ክራሻቱ ላይ ቋጠረው። ከዚያም በኋላ ጫማውንና የግር ሹራቡን አውልቶ በግድግዳው ላይ አሻግሮ ወረወራቸው። የገመዱንም ሁለተኛው ጫፍ በጥርሱ ይዞ ግድግዳውን እየደገጠ፣ የሚያዝ ነገር ሲያገኝ ያንን እየያዘ በሚያውቀው ዘዴ እየተጠቀመ ከግድግዳው ዝርግ ጫፍ ደረሰ።

ኮዜት አንዳችም ቃል ሳትተነፍስ በመደኘት ስታስተውለው ቆየች። የማዳም ቱናርዲዬን ስም ስላነሳባት ለመተንፈስ አልደረገችም።

ገንጃ ሻልገሮ ግድግዳው ጫፍ ላይ ሆኖ ትንፋሹ መለስ ካለለት በኋላ «ጀርባሽን ለግድግዳው ስጥተሽ ቁሚ ኮዜት..... አይዞሽ አትፍራ» አላት ዝቅ ባለ ድምጽ። ቅጥሱም በገመዱ እየሳበ ወደላይ ያወጣት ጀመር። ሳታጤነው እሱ ካለበት ደረሰች። ገንጃ ሻልገሮም ጀርባው ላይ አዝሏት በሆዱ እየተሳበ ወደግድግዳው ጥግ አመራ። ከጥጉ ሲደርስ የገሼር ድምጽ ጀሮ ውግ መታው። «መንገዱን ራትሹ..... ከዚህ አካባቢ ነው የተደበቀው» ሲል ነበር ገሼር።

ገንጃ ሻልገሮ ኮዜትን ይዞ ከግድግዳው ጥግ በነበረው የሕንጻው ጣራ አቀባብሎ ቀስ ብሎ ተጓዘና ወደምድር በሚያወርድ መውረጃ ከመሬት ዘሎ ዱብ አለ። ኮዜት አሁንም ቃል አልተነፈሰችም።

ገና ሻልገና ኮቤት ያሉበትን ቦታ አያውቁትም ። ቦታው በጣም ሰፊና ሞላላ ሆኖ የአግር መንገዶች፣ ዛፎች፣ የፍራፍሬ ተክሎች፣ ቅጠላቅጠሎች፣ የውግ ጉድጓድ፣ የድንጋይ መቀመጫዎች፣ ግር ቅጠሎች፣ እነዚህ ሁሉ አሉበት ። የአትክልት ቦታ ነው ። ጣራውን ተንሸራትቶ ከወረደበት ሕንጻም ሌላ የማገዶ እንጨት ክምርና አንድ የድንጋይ ሐውልት በአካባቢው ይታያሉ ።

ይህ ሰፊ የአትክልት ቦታ ነጠላ ያለና ምድረ በዳ የመሰለ ነው ። ሌሊት ስለሆነ አንዳችም ሰው አይታይበትም ። ቀንም በሆነ ሰው የሚያዘወትረው ቦታ አይደለም ።

ሕንጻው ተደረማምሷል ። ክፍሎቹ ወጥንቅጣቸው ወጥቷል ። ከክፍሎቹ አንደኛው ግን እንደመጠለያ የሚያገለግል ነበር ።

ገና ሻልገና ጫማዎቹን ከወረወረበት ሥፍራ ሒዶ አነሳቸውና ሰካቸው ። ተጥሎም ኮቤትን አስከትሎ ወደመጠለያው ገፍቶ ሒዶ ሁሉም እዚያ ውስጥ ተደባቢ ።

ኮቤት በጣም ሰለፈራች ገና ሻልገና ላይ ተጣበቀችበት ። እሱን ሲከታተሉ የነበሩት ወታደሮች ሲንጫጩ፣ የጠበንጃቸው ሰደፍ ከድንጋይ ጋር ሲፋጭ፣ ገፍሮ ከወታደሮች ጋር ቃል ሲለዋወጥ፣ ይህ ሁሉ ይሰማል ።

ከሩብ ሰዓት በኋላ ግን የወታደሮቹ ጫጫታ እየራቀ ሒዶ ። ገና ሻልገና ድምጹን አጥፍቶ ቆየ ። ኮቤትም እንዳትናገር አጥፋችሁት ። በዚህ ምክንያት አካባቢው ጸጥ ፣ እርጭ አለ ።

አካባቢው እንዲሁ ጸጥ ፣ እርጭ ብሎ ከቆየ በኋላ በድንገት ከሰማይ የወረደ የሚመስል መንፈሳዊ ድምጽ ጀርዳቸውን ዳሰሰው ። መንፈሳዊ ዜማ ነበር ከልብ ውስጥ ጠልቆ የሚገባ ዓይነት ። የልዩነቶች ዜማ የሕጻናት ዜማ የደናግሎች ዜማ

ዜማው ከሌላ ከሩቅ ዓለም ዘልቆ የመጣ እንጂ ከዚህ ካለንበት ዓለም የመነጨ አይመስልም ። ይሁን እንጂ ምንጩ ከአትክልቱ ቦታ አጠገብ የነበረው ግዙፍ ሕንጻ እንጂ ሌላ አልነበረም ።

ገና ሻልገና ኮቤት ዜማው ምን እንደሆነ፣ ያሉበትም ቦታ የት እንደሆነ ሳያውቁም አንዳች ውስጣዊ ኃይል አስገድዷቸው መሬቱ ላይ ወርደው ተንበረከኩ፣ ቤተክርስቲያን ውስጥ እንደሚጸልዩ ምዕመናን ።

ገና ቫልገ ዜማውን በጥምና ከማድመጥ በስተቀር ስለሌላ ነገር ማሰብን አቆመ ። ጭለማው በዚያ የሌለም መሰለው ። ሰማዩ ጥቁር በመሆን ፈንታ ሰማያዊ ሆኖ ታየው ።

ዜማው በድንገት ጆሮአቸውን እንደያሰሰው ሁሉ በድንገት አበቃ ። ምናልባት ለረጅም ጊዜ ቆይቶ ይሆናል ። ለገና ቫልገ ግን ቅጽበት መሰለው ተሰማው ፤ ደስ የሚያሰኝ ነገር ሁልጊዜም በፍጥነት ያልፋልና ።

አካባቢው እንደገና ጸጥ ፣ እርጭ አለ ። ነፋስ ዝግ ብሎ ይነፍሳል ። በግምቡ ላይ ያሉ ደረቅ በቀልቶች ይንሸሹሉ።

— 7 —

ሌሊቱ እየገፋ ሐደ ከሰባት እስክ ስምንት ሰዓት ገደማ ሆነ ። ኮዚት ቃል አልተነፈሰችም ። ራሷን ገና ቫልገ ሰውነት ላይ አስደግፋ ዝም ብላ ቁጭ አለች ። ስጋት ያለባት ትመስላለች ። ገና ቫልገ ጉንበስ ብሎ «እንትልፍሽ መጣ እንዴ?» አላት ።

«በርዶኛል» አለችው ።

ኮዚን አውልቆ አለበሳት ።

«አሁንም አሉ...? አልሐዱም?» ስትል ጠየቃቸው ።

«ማን?»

«ማዳም ቱናርዲዬ ።»

ገና ቫልገ ኮዚትን ለማስፈራራት ያህል ማዳም ቱናርዲዬ በዚያ አካባቢ አለች ማለቱን ረስቶት ነበር ።

«ሐዳለችኩ...! ከአሁን ወዲያ የሚያስፈራሽ ነገር የለም» አላት ።

ሺክም እንደወረደላት ሁሉ በኃይል ተንፈሰች ኮዚት ።

መሬቱ ይቀዘቅዛል ። መጠለያው በሁሉም ገጦች ክፍት ነው ። ነፋሱም እየቀዘቀዘ ሐደ ። ገና ቫልገ ኮዚን አውልቆ አለበሳት በኋላ «አሁን ትንሽ ተሻለሽ ብርዶ?» አላት ።

«አምን አባዬ ።»

«እንግዲያውስ እዚሁ ቆይኝ ። እኔ አሁን እመለሳለሁ» አላትና ከመጠለያው ወጥቶ በግዙፉ ሕንጻ አካባቢ ወዲያ ወዲህ ይል ጀመር ። የተሻለ መጠለያ መፈለጉ ነበር ። የሕንጻው በሮችና መስኮቶቹ ተዘግተው አገኛቸው ።

— 267 —

ከአንድ ጥግ ሲደርስ ግን መብራት ያለባቸው መስኮቶች መኖራቸውን ተገነዘበ ። በጣቱ ቆሞ በአንደኛው መስኮት መስታወት ወደ ውስጥ በመለከት ውስጡ አዳራሽ መሆኑን ተገነዘበ ። ወለሉ ንጣፍ ድንጋይ ሆኖ ቋሚ አምዶች አሉበት ። የጧፍ ብርሃን ስላለ ጥላዎች ይታያሉ ። ገን ሻልገጥ ትክ ብሎ በመለከት አዳራሹ ውስጥ የተገነዘበ አስከሬን የሚመስል ቅርጽ ታየው ። አስከሬን የመሰለው ቅርጽ በፊቱ ተደፍቷል ። ግራና ቀኝ እጆቹ የተዘረጉ በመሆናቸው የመስቀል ቅርጽ ይዟል ። አስከሬን የመሰለው ቅርጽ አይንቀሳቀስም ። እንደእውነተኛ አስከሬን ለጥ ብሏል ። በአንገቱ ዙርያ ገመድ የተጠመጠመበት ይመስላል ።

ገን ሻልገጥ ይህንን ሲያይ በጣም ቀረፈው ። «በእርግጥም የለው አስከሬን ነው? ወይንስ ወለሉ ላይ የተኛ ሕያው ሰው?» ሲል አሰበ ። ረዘም ላለ ጊዜ እንዲሁ ሲያሉት ወላጅ ቆይቶ አንዳችም እንቅስቃሴ ባለማየቱ ፍርሃት ወርሮት ከዚያ ሸሽቶ ሔደ ። አስከሬኑ ተነስቶ የሚከተለው ይመስል ፈርቶ ወደ ጎሳው ዞር ብሎ ሰማየት እንኳ አልደረገም ። በፋጫ ወደመጠለ ያው ቦታ አመራ ። ከዚያ ሲደርስ ጉልበቱ ተበረከረከ ። ላብ ኳጥለቀለቀው ። በጋይል ስለሮጠም ትንፋሹ ቁርጥ ቁርጥ አለበት ።

«የት ነው ያለሁት.....» ሲል ያሱብ ጀመር ፤ «ፓሪስ ከተማ ውስጥ እንዲህ ያለም ቦታ አለን ይህ አስገራሚ ሕንጻ ምንድነው? በአንድ በኩል ከመንግሥተ ሰማያት የወረደ የሚመስል ዜማ የሚሰማበት ፣ በሌላ በኩል የማይንቀሳቀስ አስከሬን የመሰለ ነገር የሚታይበት ሕንጻ.....»

ብርዶ ፣ ጭንቀቱ ፣ ሰጋቱ ፣ እነዚህ ሁሉ ተዳምረው ትኩሳት ለቀቁበት ። የተምታቱ ሃሳቦችም በአእምሮው ውስጥ ይመሳለሱበት ጀመር ። አንገቱን ደፋ አድርጎ ኮይኑን በመለከታት እንቅልፍ ወስዷል ።

— 8 —

ገን ሻልገጥ በሃሳብ ሲባዝን ከቆየ በጎሳ ከወደ አትክልቱ ቦታ አቅጣጫ የሚቅጩለጩል ድምጽ ሰማ ። ድምጹ ወደመጣበት ዞር ብሎ በመለከት ሰው መኖሩን ተገነዘበ ። ሰውዬው በመሬት ላይ አንዳች ነገር እየገጥተተና እየዘረጋ አንዴ ገጥቦለች ፣ አንዴ ቀና ፣ አንዴ ቆም ፣ አንዴ ሔድ ሲል ነበር ። ደሞም ያነክሳል ።

ገን ሻልገጥ ተንቀጠቀጠ ። ሰውዬውን በጣም ተጠራጠረው ። ቀደም ብሎ የአትክልቱን ቦታ ኦና ሆኖ ሲያገኘው እንዳልፈራ ሁሉ አሁን ደሞ ሰው መኖሩን ሲገነዘብ ከበፊቱ ይልቅ ፈራ ። ይኸውም በፖሊስ የሚታደኑ ሰዎች ባህርይ ነው ። ሁሉም ነገር ያስፈራቸዋል ። ያስደነብራቸዋል ።

«ገሮቹ የሚከታተሉኝ ሰው አድርጉበኛል..... ይህ ሰውዬ ካየኝ ጮኸ እንደሚያስይዘኝ ጥርጥር የለውም» ሲል አሰበና ኮይኑን አንስቶ ታቅፏት

— 268 —

መጠለያውን ለቅቆ አርጌ የቤት ዕቃ ሽኩተካማቸውን ጥግ ሔደ ። ኮቤት ከእንቅልፏ አልነቃችም ።

ገና ሻልገዢ ካለበት ጥግ ሆኖ ሰውዬውን በዓይኑ ይከተለው ገባ ። ሰውዬው በተንቀሳቀሰ ቁጥር ቃጭሉ ይቅጩለጩላል ። እየራቀ ሲሂድ የቃጭሉ ድምጽ ዝቅ ይላል ። ርምጃውን ሲያፋጥን ድምጹም ቶሎ ቶሎ ይቅጩለጩላል ። ቆም ሲል የቃጭሉ ድምጽ ጥፍት ይላል ። ቃጭሉ ከሰውዬው አካል ጋር የተያያዘ መሆኑ የሚያጠራጥር አልነበረም ። « ምን ማለት ነው ! እንደሙክት ወይም እንደበሬ ቃጭል የታወረሱት ሰውዬ ማን ነው ? » ሲል አሰበና መንፈሱን ወደ ኮቤት በመመለስ ነካ አድርጎ ቢያያት ቅዝቅዝ ብላለች ።

« ጉዴ ፈላ ! ምን ሆኖለች ይኛ ልጅ ? » አለና « ኮቤት ! » ሲል ጠራት ፤ ዝቅ ባለ ድምጽ ። መልስ አልሰጠችውም ። ገና ሻልገዢ ነቅነቅ አደረረባት ። እሷ ግን ይጥ ብላ ቀረች ።

« ሞታለች እንዴ ይኛ ልጅ ? » ብሎ ሰውነቱ እየተንቀጠቀጠ ትን ሲቶ ቆመ ። መጥፎ መጥፎ ሃሳቦች በአእምሮው መሳሪያ ይመላለሱበት ጀመር ። በሚያፈቅፉት ላይ አንዳች ነገር ሲደርስ በክፉ ሃሳብ መጠመድ የተሰመደ ነው ።

እግሩ ሥር በደን ሆኖ ስለቀረች ዝቅ ብሎ ንግፋቿን ያላምጥ ጀመር። ኮቤት አልሞተችም ። ነገር ግን በጣም ተገንግላለች ። የሌሊቱ ቁር ነው ከዚህ ያደረሳት ።

« እንዴት አርጌ ለሙቃት ? እንዴትስ አርጌ ለጌታት ? » አላት ከወዴት ለማግኘት እችላለሁ ? በፍብ ሰነት ወሳኝ እሳት ካለበት ካልወሰድኳት በስተቀር ሕይወጅ ማለፉ ነው ። ሲል አሰበ ገና ሻልገዢ ።

— 9 —

ገና ሻልገዢ ቀደም ብሎ በአቅክሉ በታ ያየውን ሰውዬ የገብሮ ሰው ይሆናል ብሎ ቢጠረጠረውም የኮቤትን ሕይወት ለማዳን ሌላ ምርጫ ስላልነበረው ፍርሃቱን አሸንፎ በቀጥታ ወደሰውዬው አመራ ። ከዚያም ሲደርስ ከሰደርያው ኪስ ገንዘብ አውጥቶ « መቶ ፍራንክ » አለው ።

ሰውዬው ከገንበሰበት ቀና ብሎ በመገረም ዓይን አየው ።

« ለዛሬ ሌሊት መጠለያ ከሰጠሽኝ መቶ ፍራንክ እስፍልሃለሁኝ አለው ።

« ጸንዴ ! እርስዎ ነዎት እንዴ መሬ ማድሌኸኝ አለው ሰውዬው ።

ዛን ሻልዛ ይህንን ሲሰማ ደንገጥ ብሎ ሸሸት አለ ። በፍጹም ያል
ጠበቀው ፣ በፍጹም ያላሰበው ሆነበት ። ሰውየው አዛውንትና እንካሣ
ነበር ። አለባበሱ ገጠፊ አስመስሎታል ። ግራ ጉልበቱ ላይ የታወረ ቃጭል
ይታያል ። ፊቱ ግን በጉልህ አይታይም ፣ ጥላ ሥር ስለሆነ ።

በአክብሮት ቆቡን አውልቆ «ወይ እግዚአብሔር! ወደዚህ እንዴት
መጣ? እንዴትስ አድርገው ከዚህ ምድረ ግቢ ገቡ? ወይ የእግዚአብሔር
ሥራ! ከሰማይ ወረዱ ልብ——ል? ከሰማይ በወርዱም አይገርመኝም!
ደግሞ ምን መስለዋል ሙሴ ማድሴን! ክራሻት ሳያሥሩ..... ባርጌጣ
ሳይደፉ..... ኮት ሳይለብሱ..... ባላውቆት ፍሮ ባስፈሩኝ ነበር!»

«አንተ ማነህ? ሕንጻውስ ምንድነው?»
«እወጥት አላወቁኝም? ወደዚህ የላኩኝኮ እርስዎ ነዎት ። ደግሞ
ይህንን ቦታ አላውቀውም ነው የሚሉኝ?»

«እኔ አላወቅሁህም ። አንተ ግን እንዴት አወቅኸኝ?»
«በእንደ ወቅት ከጥት አድነውኛልኮ ሙሴ ማድሴን ።»

ሰውየው ከጥላው ሥርብት ሲል ፊቱ ላይ የጨረቃ ብርሃን ስላረፈበት
ዛን ሻልዛ የሚያውቀው ሰው መሆኑን ተረዳ ።

«አንድ! አንተ ነህ ለካ! አሁንስ አውቅሃለሁ» አለው ።
«አንድሱ ቢሉ ይሻላል ሙሴ ከጉቲባ!» አለው ።
«እኛ ምን እየወረዘ ነው?»
«የሀባብ ተክሎቼን እየሸፈንኳቸው ነኝ ።»

በእርግጥም ፎሽለሻ የሀባብ ተክሎቼን ኬሻ ሲያለብላቸው ነበር ።
ቀደም ብሎም ቅና ደፋ ሲል የነበረው በዚህ ሥራ በመሆኑ ነበር ።

«ጨረቃው ወገግ ብሎ ስለወጣ አየሩ በጣም ሳይቀዘቅዝ አይቀርም
ብዬ ስለሰጋሁ ተክሎቼን ልሸፍናቸው ብዬ ነው..... እረ ለመሆኑ እንዴት
አድርገው መጡ ሙሴ ማድሴን?»

ዛን ሻልዛ ምስጢሩን ለማባከን ስላልፈለገ ፎሽለሻ ሰጠየቀው
ጥያቄ መልስ በመስጠት ፈንታ እሱ ራሱ ጥያቄ ይደረድርለት ገባ ።
«ይህ በጉልበትህ ላይ የታወረው ቃጭል ምንድነው?» አለው ።

«ሴቶች እኔ ካለሁበት ሥፍራ እንዳይቀርቡ የሚያግዳቸው መግሪያ
ነው ሙሴ ማድሴን ።»

«እንዴት.....? ምን ማለትህ ነው?»

«አዩ ሙሴ ማድሴን..... ከዚህ ቦታ ሴት እንጂ ወንድ አይኖርበትም ።»

እኔ ወንድ ስለሆንኩ አደገኝ ስለምመስላቸው ቃጭሉን ሲሰሙ ይሸሹ ኖላ = ለቢህ ነው ቃጭሉን የማሥረው =»

«ሕንጻውስ ምንድነው?»
«አውነት አላወቁትም?»
«በአውነት አላወቁትም =»
«የአትክልተኛነት ሥራ አግኝተውልኝ ወደዚህ ሲልኩኝ ቦታውን አያውቁትም ነበር ማለት ነው?»
«ይልቁንስ ብትነግረኝ አይቻልም?»
«ይኸክ የፐቲ—ፐክፕ ገዳም ነው ሙሴ ማድሴን =»

ሆን ቫልዣ ቦታውን አሁን አስታወሰው = «አህ! የፐቲ—ፐክፕ ገዳም!» አለ ራሱ ለራሱ እንደሚናገር ሰው =

«አምን... ብቻ እንዴት አድርገው ከዚህ ለመምጣት ቻሉ ሙሴ ማድሴን = ማንኛውም ወንድ— ቅዱስ ቢሆን እንኳ— ከዚህ ለመምጣት አይፈቀድሉትም =»

«አንተስ ወንድ አይደለህም!»
«ሴኔ በስቀቀር ማለቱ ነበር =»
«ተፈቀደም አልተፈቀደ ይኸው ከዚህ አግኝተኸኛል =»
«ወይ የአግዚአብሔር ነገር!»
«አይወቅህን አድንገልሃለሁ አባ ፎኸሰሻ... ያኔ ጋሪው ጨፍል ቆህ የነበረ ዕለት...»
«አሱንማ ቀድሜ ነግጪዎች የለም እንዴት?»
«አሁን ደም በተራህ አንተ ሴኔ የምታደርግልኝ አለ =»
«ውለታ መላሽ ብሆን ምንኛ ያለ ባለኝ?» አለው በሚገባቸው አጆቹ የሆኑ ቫልዣን ከባድ አጆች ለቀም አድርጎ ይዞ = «ለኛ ምን ባደርግ ሎት ይወዳሉ?»
«ልነግርህ ነኝ... ለመሆኑ ከፍል አለህ?»
«ከገዳሙ በስተጀርባ ነጠል ያለች ጎጆ አለችኝ = ሦስት ክፍሎች አሏት =»

በእርግጥም ጎጆው ሰው ከማያየው ጥግ ስለነበረ ሆን ቫልዣ ልብ አላለውም ነበር =

«መልካም ነው = እኛ አሁን ዑለት ነገር ልነግርህ እወዳለሁ» አለው ሆን ቫልዣ =

«ምንጥ ምን?»

«አንደኛ ስለኔ የምታውቀውን ለማንም ሰው እንዳታወራ = ዑለተ ኛም ስለኔ ከምታውቀው በላይ ለማወቅ አንዳችም ጥያቄ እንዳትጠይቀኝ»

«እንዳሉት ይሁን ሙሴ ከጉቲባ = ደግ ነገር እንጂ ክፉ ነገር እንደማ ይወፉ ስለማወቅ ታባቸዎ ነኝ =»

«አንግዲያውስ ተግባብተናል ። እና አንዲት ፍሬ ልጅ ከኔ ጋር ስላለች እሷ ዘንድ እንሒድ ።»

«ልጅም አስከትለዋል እንዴ?» አለውና እንደታማኝ አሽከር ከኋላው ተከተለው ።

ገናን ቫልገና ፎሽለቫ ኮዜትን ይዘው ወደ ጎጆው ቤት ሔዱው እሳት አጠገብ አስተኟት ። ከእኩል ሰዓት በኋላ ሰውነቷ ስለሞቀ ከፎሽለቫ አልጋ ላይ አውጥተው አስተኟት ። ከዚያ በኋላ ሁለቱ እምድሯቸው አጠገብ ተቀምጠው ዳቦና አይብ እየበሉ ወይን ጠጅም እየጠጡ እሳት ይሞቁ ጀመር ።

«ወቸ ጉድ!» አለ ፎሽለቫ ፤ «በመጀመሪያ ሳያውቁኝ በመቅረትዎ ተገርሜአለሁ ሙሴ ማድሌን! ሰውን ከሞት አፋፍ ይመልሱና ሰውዬውን መርሳት.....! እኔ ማን ልረሳዎት አይቻለኝም ነበር ።»

— 10 —

ገናን ቫልገና ከኤም ሱር ኤም ወህኒ ቤት እምልጦ ከወጣ በኋላ ፖሊሶች ወደ ፓሪስ ሔዷል ብለው አምነው ነበር ። ፓሪስ እንደባህር የገባበትን ሁሉ የሚውጥ ስለሆነ ለመደበቁያነት ከፓሪስ የተሻለ ቦታ ከቶም የለም ። ወንጀለኞችም ሆኑ እነሱን የሚከታተሉ ፖሊሶች ይህንን ደህና አድርገው ያውቃሉ ። ስለሆነም ፖሊሶች በገፍቆ እየተመሩ ገናን ቫልገናን ፓሪስ ውስጥ ሲፈልጉትና ሲያስፈልጉት ሰንብተው ነበር ። ይሁን እንጂ በታህሳስ ወር 1823 ዓ. ም. «ገናን ቫልገና ሞቷል» የሚል ዜና በጋዜጣ ወጥቶ ስለነበረና ገፍቆም ዜናውን አንብቦት ስለነበረ የገናን ቫልገናን ጉዳይ እርግፍ አድርጎ ትቶት ነበር ። ጊዜው ውሎ ካደረ በኋላ ግን አንዲት ልጅ ከሞንፈርመይ ተጠልፋ ተወስዳለች የሚል ዘገባ ከፓሪስ ፖሊስ ጽ/ቤት ያረሰ ። ዘገባው ፤ «የሰባት ወይም የስምንት ዓመት ዕድሜ ያላት አንዲት ልጅ እናቷ በአደራ ካስቀመጠችት ቦታ ፣ ማለት ከአንድ የሆቴል ቤት ባለንበረት ባልታወቀ ሰው ተጠልፋ ተወስዳለች ። ልጅቷ ኮዜት ትባላለች። እናቷም ፋንቲን የተሰኘች ነበረች» የሚል ነበር ።

ወሬው ከገፍቆ ጆሮ ሲደርስ ዝም ብሎ ለመቀመጥ አልቻለም ። ፋንቲንን ያውቃታል ። ገናን ቫልገና የፋንቲንን ልጅ ካለችበት ሔዶ ለማምጣት ሦስት ቀን እንዲሰጠው እንደተማጸነው ትዝ አለው ። ገናን ቫልገና ወደ ሞንፈርመይ ለመጓዝ በጋሪ ሲሳፈር ሳለ በፓሪስ ከተማ እንደተያዘም አስታወሰ ። «ያን ጊዜ ገናን ቫልገና ወደ ሞንፈርመይ ለመሔድ የፈለገው ይህችን ልጅ ለማምጣት መሆን አለበት..... እና አሁን ይህች ልጅ ተጠልፋለች..... ጠላሬዋ ማን ሊሆን ይችላል? ገናን ቫልገና ራሱ ይሆ—ን—? እሱ ሊሆን ግን እንዴት ይችላል.....? እሱ ሞቷል ተብሎ በጋዜጣ ላይ

— 272 —

ወጥቶ የለም ወይ?» እነዚህን ጥያቄዎች በአእምሮው ውስጥ አንስቶ ሲጥል ቆየና ለማንም ሳይናገር ወደጥንፈርመይ ሔደ ሁኔታውን ለማጣራት ወሰነ ።

ሁኔታውን በሚገባ ለማጣራት ግን አልሆነለትም ። እነቴናርዲዬ ለገፍቼ እውነቱን አፍረጥርጠው ለመናገር አልፈለጉም ። ምክንያቱም በሕግ ፊት እነሱን የሚያስጠይቁ ጉዳዮች ነበሩና ። ለመሳሌ ቴናርዲዬ በኮዜት ምክንያት 1,500 ፍራንክ ተቀብሏል ። ይህንን ገንዘብ በምን ምክንያት ተቀበልሁ ብሎ ሊያስረዳ ይችል ኖሯል? ቴናርዲዬ ጉዳዩን ለመሸፋፈን ስለፈለገ ገፍቼ መጥቶ ስለሁኔታው ሲጠይቀው ፡ «ልጅቷን እናፈቅራት ነበር ። ሁለት ወይ ሦስት ቀን እንኳ ከኛው ጋር እንድትቆይ ፈቃዳችን ነበር ። ነገር ግን የልጅቷ አያት ተቻኩሎ ወሰዳት» ሲል የተደፈ በሰበሰ ነገር ነገረው ።

«የልጅቷ አያት.....? ስሙ ማን ይባላል?»

«በይስፍ ወረቀቱ ሳይ እንዳየሁት ስሙ መሰሉ ጊዮም ላምቤር ይመስለኛል..... ሀብታም ገበሬ ነው ።» አለው ።

ላምቤር የታወቀ ቤተሰብ ስም በመሆኑ ገፍቼ ሌላ ነገር ሳይጠይቀው ወደ ፓሪስ ተመለሰ ። «ሣን ቫልግ በእርግጥ ሞቷል.....እኔ በከንቱ ተሞኝቼ ነበር» ሲልም አሰበ ።

ገፍቼ በመጋቢት ወር 1824 ዓ. ም. «ምጽዋት የሚሰጥ ለማንኛ በቅ ዱስ ሜዳር ሰበካ አካባቢ ይኖራል» የሚል ወሬ ሲሰማ እንደገና ተጠራጠረ ። «ይህ ለማንኛ ሀብት ያለው ሰው ነው ። ስሙ ማን ማን እንደሆነ አይታወቅም..... የስምንት ዓመት ፅድሚ ካላት ልጅ ጋር ይኖራል..... ልጅቷ ከጥንፈርመይ መምጣቷን እንጂ ከዚያ በላይ ስለራሷ የምታውቀው ምንም የላትም» ተብሎ ተወርቶ ነበር ። ከጥንፈርመይ መጣች መባሉ በገፍቼ ላይ ከፍተኛ የሆነ የማወቅ ጉጉት አሳደረበት ። ሣን ቫልግ ምጽዋት ይሰጠው የነበረውም ሽማግሌው ለማንኛ የፖሊስ ሰላይ እንደመሆኑ ለገፍቼ አንዳንድ ወሬ አቀብሎታል ። «ሰውዬው አፋሪም ቢጠ. ነው ። ማታ ማታ እንጂ ቀን ቀን ከቤቱ አይወጣም ። ከሰው ጋር እምብዛም አያወራም ። ሰው እዲጠጋውም አይፈቅድም» ሲል ነግሮታል ። ይህ ዓይነቱም መረጃ የገፍቼን የማወቅ ጉጉት አባባሰው ። ለዚህም ነው ገፍቼ የለማንኛን ሰላይ ልብስ ለብሰ ለማንኛ በሚቀመጥበት ቦታ ቁጭ ብሎ ሣን ቫልግን የጠበቀው ። ፈላጊውና ተፈላጊው ያን ቀን ምሽት በድንገት ሲፋጠጡም ሁለቱም ተደናገጡ ።

ይህም ሆኖ ሳለ ገፍቼ ምናልባት ጭለማው አሳስቶኝ ይሆናል በማለት ያየው ሰውዬ እውነት ሣን ቫልግ መሆን አለመሆኑን በይበልጥ ለማረጋገጥ ወደ ጎርቦ ቤት ሔደ አሮጊቷን አነጋገራት ። አሮጊቷም የምታውቀውን ፡ ቤተለይም ሰውዬው ብዙ ገንዘብ በአሮጊ ኮቱ ውስጥ ይዞ እንደሚሔድ ፡ እሷ ራሷ የአንድ ሺ ፍራንክ ወረቀት እንደዘረዘረችለት

ገዝገዝ አድርጋ ነገረችው ። ያረ ነው ጥፎር በዘያ ቤት ውስጥ ክፍል ተከራይቶ ያደረው ። ከጥን ሻልጥ ክፍል ውጭ ቆሞም ድምጹን ለመስማት ሙከራ አደረገ ። ጥን ሻልጥ ግን ነቅቶበት ስለነበረ አንዳችም ቃል አልቶ ነፈሰም ።

በማግሥቱ ጥን ሻልጥ ቤቱን ለቅቆ ሲሔድ ወዲያውኑ አርጊቷ ወደ ጥፎር ሔዳ ነገረችው ። ጥፎር ሁለት ሰው አስከትሎ መጥቶ ጥን ሻልጥን ተከታተለው ። ተጨማሪ ሰው እንዲሰጠውም የፖሊስ ጣቢያውን ጠየቀ ። ማንን ለመከታተል እንደረለገ ግን ለፖሊስ ጣቢያው አላስታ ወቀም ።

የረለገውን ተጨማሪ ሰው ተስጥቶት ጥን ሻልጥን በቅርብ ተከታተለው ። ነገር ግን ጥን ሻልጥ ላይ እጁን ለማሳረፍ አልደፈረም ። ምክንያቱም ፣ አሁንም ቢሆን ስለእሱነቱ ሙሉ በሙሉ እርግጠኛ ለመሆን አልቻለም ። እርግጠኛ ሳይሆን ቢይዘውና ጋዜጠኞች ይህንን ቢሰሙ የፖሊስ ሠራዊቱን ለም ያጠፋሉ ሲል ፈራ ። ሳያረጋግጡ ሰውን መያዝ የሰውን የነጻነት መብት መዳፈር ስለሆነ ጥብረተሰቡ ያወግዘዋል ። ያለ አግባብ ሰውን የያዘ ፖሊስ ከሥራ ሊባረርም ይችላል ። ስለዚህ ጥፎር ስህተት እንዳይሠራ በጣም ተወኝቀቀ ። ስለሆነም ጥን ሻልጥን በመያዝ ፈንታ እርግጠኛ እስኪሆን ድረስ ሲከታተለው ወስኖ በገባበትና በወጣ በት ሁሉ ተከታተለው ።

ርግጠኛም የሆነው በፖሊስ ጉዳዩ ከአንድ መጠጥ ቤት የሚገን ደባረቅ ኃይለኛ ብርሃን ጥን ሻልጥ ላይ ባረፈበት ወቅት ሆነ ። እሱነቱን ሙሉ በሙሉ ካረጋገጠ በኋላ ክትትሉን በአዲስ ኃይል ቀጠለ ። ደርሼ እይዘዋለሁ ባለይት ወቅት ግን ጥን ሻልጥ የውሃ ሽታ ሆነበት ። ጥፎር ቀደም ብሎ ስላልያዘው ተቆጠ። «ወዴት አባቱ ገባ?» ሲልም አሰበ ። ለጊዜው ቢያመልጠውም ግን ተስፋ አልቆረጠም ሌሊቱን ሙሉ አካባቢውን በዘበኞች ሲያስፈትሽ አደረ ። ሌሊቱ ሲነጋም ሁለት ሰላፎች የጥን ሻልጥን ዱካ እንዲፈልጉ አገዘዙ እሱ ወደ ፖሊስ ጣቢያው አመራ ። ክትትሉ እስኪሆን ጊዜ ድረስ ውጤት አልባ ሆኖ በመቅረቱ በሆዱ ሳያፍርበት አልቀረም ።

መጽሐፍ እምስት

ፕቲ-ፒክፕ

— 1 —

በፕቲ-ፒክፕ ጉዳዩ ያለው ቁጥር 62 የሆነው ቦታ በግምብ አጥር የታጠረ ፣ በምድረ ግቢውም መነኩሲቶች የሚኖሩበት ሕንጻ ፣ ልጃገረ ዶች በአዳሪነት የሚኖሩበትና የሚማሩበት ሕንጻ ፣ እንዲሁም ዕሊተ ሞታ ቸውን የሚጠባበቁ ባልቴቶች የሚኖሩበት ሕንጻ ፣ ቤተ ክርስቲያን ፣ ሰፊ ሜዳና የኢትዮጵያ ማህበራዊ ሥፍራ ያለው ፣ የቤርናርዲኖች ገዳም በሚል ስም የሚጠራ የሰቶች ገዳም ነው ።

መነኩሲቶች ሰፊ እጅግ ያለው ጥቁር ተሟላ ይለብሳሉ ። ፈታቸውን በሻሽ ይጋርዳሉ ። ዓመቱን ሙሉ ይጽማሉ ። ሥጋ አይቆምሉም ። በጣር ጉዝጓዝ ላይ ይተኛሉ ። ስውነታቸውን እንዳይታጠቡ ፣ ጥርሳቸውን እንዳይጥቁ ፣ እሳት አንድደው እንዳይሞቁ ክልክል ነው ። ከሌሊቱ ከሰባት ሰዓት እስከ ዘጠኝ ሰዓት ባለው ጊዜ ከመንታቸው ተነስተው የጸሎት መጽሐፋቸውን ያንብባሉ ፣ መንፈሳዊ ዘማም ይዘማሉ ። እርብ እርብ ፈሳቸውን በፊሳቸው ይገረፋሉ ። በዝምታ ይኖራሉ ። በዕረፍት ሰዓት ካልሆነ በስተቀር እርስ በእርሳቸው ፈጽሞ አይነጋገሩም ። ታዛዥ ነት ፣ ድህነት ፣ ገጽህና ፣ እና ከውጪ ዓለም ተነጥሎ መኖር ሕጋቸውና ግዴታቸው ነው ።

ወንድ እንዲያዩ አይፈቀድላቸውም ። በቅዳሴ ጊዜ እንኳ ቀዳሹ ካህን በመጋረጃ ስለሚጋረድ ሲያዩት አይችሉም ። ሲሐዱ አንገታቸውን ደፍተው መሬት መሬቱን እያዩ እንጂ አንገታቸውን አቅንተው ለመፈመድ የገዳሙ ድንጋጌ አይፈቀድላቸውም ። ከገዳማቸው ለመግባት የሚችል ሊቀ ሳጳሱ ብቻ ነው ። ከሱ ሌላ አንድ ወንድ አትክልተኛ ብቻ በገዳሙ ለመኖር ይችላል ። ለዚህም አትክልተኛው ሽማግሌ መሆን አለበት ። መነኩሲቶችም እንዳይጠጉት ቃጭል በጉልበቱ ላይ እንዲያስር ይገደዳል ።

— 275 —

በጾም በጸሎት ከመኖራቸውም በላይ እያንዳንዳቸው በየተራ መን ፈሳሚ ተጋድሎ የሚያደርጉበት ጊዜ አለ ። ተጋድሎ በሚያደርጉበት ጊዜ ያለማቋረጥ በተከታታይ ለአስራ ሁለት ሰዓት ከቤተ ክርስቲያኑ መቅደስ ፊት ለፊት ባለው ንጣፍ ድንጋይ ላይ ይንበረከካሉ ። ይኸውም ከቀኑ አስር ሰዓት እስከ ሌሊቱ አስር ሰዓት ፣ ወይም ከሌሊቱ አስር ሰዓት እስከ ቀኑ አስር ሰዓት ድረስ ነው ። ተረኛዋ መነኩሲት እንዲህ ተንበርክካ በምትቆይበት ጊዜ እጆቿን እርስ በእርሳቸው ታቆላልፋቸዋለች ። በእን ገደም ዙርያ ገመድ ታስራለች ። መንበርክካ ፍጹም ሲያደክማት ንጣፍ ድንጋይ ላይ በሆድዋ ትተኛና እጆቿን መስቀልያ ትዘረጋቸዋለች ። ከድ ካሚ የምታርፈው በዚህ ሁኔታ ብቻ ነው ። ይህንን ተጋድሎ በምታደር ግበት ጊዜ በመላው ዓለም ላሉ ኃጢአተኞች ትጸልያለች ።

ከዚህም በስተቀር እያንዳንዷ መነኩሲት በየተራ ለአንድ ሰዓት ጊዜ በመቅደሱ አጠገብ ተንበርክካ ትጸልያለች ። አንድ ሰዓት ሲያልፍ ሌላ መነኩሲት ትተካታለች ። እሷንም ሦስተኛ መነኩሲት ትተካታለች ። እንዲሁ እንዲሁ እያሉ ስለሚፈራረቁ በማንኛውም ሰዓት እንዲት መነኩ ሲት በመቅደሱ አጠገብ ትገኛለች ማለት ነው ። ይህንን ሥርዓት «የማ ያቋርጥ ሰገዶት» ብለው ይጠሩታል ።

እነዚህ መነኩሲቶች የግላቸው የሆነ እንዳችም ነገር የላቸውም ። በዚህ ምክንያት ስለሚያስሩት ሻሽ ወይም ስለሚለብሱት ሸሚዝ ሲናገሩ እንኳ «ሻሻችን» «ሸሚዛችን» ይላሉ እንጂ «ሻሼ» ፣ «ሸሚዜ» አይሉም ።

በጥቃትን ከፍሎች ውስጥ ይኖራሉ ። የክፍላቸውን በር ለመዝጋት ግን አይፈቀድላቸውም ። እርስ በእርሳቸው ሲገናኙ አንዷ መነኩሲት «በ መቅደስ ያለው ቅዱስ ቁርባን የተባረከና የተቀደሰ ይሁን» ስትል ሌላዋ መነኩሲት «ለዘለዓለም» ብላ ትመልሳለች ። የሰላምታ አሰጣጣቸው ይኸው ነው ።

በሕይወት እስካሉ ድረስ ገዳሙን ለቅቀው አይወጡም ። ሲሞቱ ግን አስከሬናቸው በገዳሙ ሊቀበር ስለማይችል ወደ ሸዢራር መካነ መቃብር ተወስዶ ይቀበራል ።

በሳምንት አንድ ቀን በእመምኔቷ ሰብሳቢነት ይሰበሰባሉ ። እመ ምኔቷን የሚመርጧት እነሱው ራሳቸው ናቸው ። እመምኔቷ ሦስት ዓመት በእልቅና ታገለግላለች ። እንደገና ልትመረጥ ትችላለች ። ነገር ግን ከዘ ጠኝ ዓመታት በላይ በእልቅና ልትቆይ አትችልም ።

ሰብሰባ በሚያደርጉበት ጊዜ እያንዳንዳቸው በሳምንቱ ውስጥ የፈጸ ሙትን ኃጢአት ተንበርክከው በገሃድ ይናዘዛሉ ። የተቀሩት በገዳዩ ተወ ያይተውበት የመሰላቸውን ቅጣት ይወስኑባታል ።

ወደ ገዳሙ እንግዳ ሲመጣ እንግዳውን የምታነጋግር እመምኔቷ ብቻ ነች ። የተቀሩት መነኩሲቶች አልፎ አልፎ ቤተሰባቸውን ካልሆነ

በስተቀር ማንንም ለማንኛውም አይረቀቅምም ። ለዚህም ዘመድየው ወንድ ከሆኑ ሊያነጋገሩት አይችሉም ።

መነኩሲቶች በከፍተኛ «ዲሲፕሊን» ሥር እንደሚኖሩ ሁሉ በገዳሙ ውስጥ በአዳሪነት የሚማሩት ልጃገረዶችም እንዲሁ ጥበቅ ቁጥጥር አለባቸው ። ሲንጫጩ ፣ ሲሳሳቁ ፣ ሲሯሯጡ የሚታዩት በዕረፍት ገዢነቸው ብቻ ነው ።

ልጃገረዶቹ የድሎች ኑሮ አይኖሩም ። ምግባቸው እስከዚህም የሚጥም አይደለም ። ግብር ቤት ውስጥ ሲሆኑ ቀን ተራ ገብተው ከመሐከላቸው አንዱ መጽሐፍ ስታነብብላቸው የተቀሩት በጸጥታ እየበሉ ይዳምጣቸዋል ።

ገናን ቫልዣ ከገፍቆ ከትትል ለማምለጥ ሲል ግድግዳ ደገጦ ወጥቶ በጣራው አልፎ ከምድረ ግቢው የዘለቀበት ሥፍራ ይኸው ከመኮን መታብር የማይሻል ገዳም ነበር ። ከመንግሥተ ሰማያት የወረደ የመስሰው መንፈሳዊ ዜማ የመነኩሲቶች ዜማ ነበር ። ትልቅ አዳራሽ መስሎ የታየው ቤት ቤተ ክርስቲያኑ ነበር ። በዚያ ውስጥ አስከሬን መስላ ግጣፍ ድንጋይ ላይ መስተልያ ተነጥፋ የታየቸው መንፈሳዊ ተጋድሎ በማድረግ ላይ የነበረች መነኩሲት ነበረች ።

— 2 —

ያን ቀን ሌሊት ገናን ቫልገጥፍ ፎክላቫ እሳት እየጥቀሱ ራታቸውን ቀማ ምስው ወይን ጠጃቸውን ካጣጣሙ በኋላ ገዝጓዝ አንጥፈው ተኑ ። ገናን ቫልዣ ዓይኑን ከመክደኑ በራት «ከአሁን ወዲያ የምኖረው ከዚህ ሥፍራ ነው» ሲል ፎክላቫ ሰማው ።

ዑለቱም በየአኳምሮአቸው ሃሳብ ይዘው ስለነበረ በቀላሉ እንቅልፍ ለመተኛት አልቻሉም ።

«ከዚህ ብወጣ እነገፍቆ ያገኛል— ይይዘኛል ። ከዚህ የተሻለ መደበቂያ ሥፍራ ከቶም አላገኝም— ገፍቆ ከዚህ መጥቶ ይይዘኛል ማለት ዘበት ነው—» እያሉ ሲያሰላስሉ ቆየ ገናን ቫልገጥ ። ልሱ መስሰው እንጂ ይህ ገዳም ለማንኛውም ወንድ በጥበቅ የተከለከለ በመሆኑ እሱ ከዚያ ውስጥ መገኘቱ ቢታወቅ ከመታሠር ስያድነው የሚችል ዑኔታ አልነበረም።

ፎክላቫ በበኩሉ ይህንን ያውቅ ነበርና ፤ «ሙሴ ማድሴን ከዚህ ከተከለከለ በታ ሊገቡ እንዴት ቻሉ?— ለዚህም ሴት ልጅ ይዘው! ለመሆኑ ከወዴት መጡ—?» እያሉ ሲያሰላስሉ ቆየ ።

— 277 —

ፎቭላቫ በዚህ ገዳም ውስጥ መኖር ከጀመረበት ጊዜ ወዲህ ስለኤም ሱር ኤም አንዳችም የሰማው ነገር አልነበረም ። በከተማው ስለሆነው ሁሉ አልሰማም ። ስለሆነም በእሱ ዓይን ማድሌን የድርው የተከበረ ከን ታባ ነበር ። ነገር ግን ከንግግሩ እንደተረዳው ምናልባት ማድሌን ከስሮ ይሆናል። ባለዕዳዎቹም ተከታትለውት ይሆናል የሚል ጥርጣሬ አደረ በት ። ወይ ደግሞ በፖሊቲካ ጉዳይ ተጠርጥሮ በመደበቅ ላይ ይሆናል ሲልም አሰበ። «ያም ሆነ ያም ሆነ ሙሴ ማድሌን ሕይወቱን ያዳኑልኝ ሰው ናቸው» አሰ ፎቭላቫ በሃሳቡ ፤ «አሁን ደግሞ እኔ ብድር የምመልሰበት ዕድል አግኝቻለሁ ። ያኔ ጋሪዬ ተደፍቶብኝ ሳጣጥር ሳለሁ ሙሴ ማድሌን ለሕይወታቸው ሳይሳሱ እኔን ለማዳን ከጋሪው ሥር ጉብተው ጋሪውን ወደ ላይ እን ስተው እንዳዳኑኝ ልረሳው አልችልም ።»

ቀጠለ ማኑበነቡን ፤ «እሱስ ይሁን። እኔን እንደረዱኝ በተራዬ ውላታ ለመመለስ ዝግጁ ነኝ ። ነገር ግን። የሚሆን እንኳ አይመስለኝም። ብቻ። በስርቆት ወንጀል የሚረለገጉ ቢሆኑስ።? ልረዳቸው ዝግጁ ነኝ ወይ? ነፍሱ ገዳይ ቢሆኑስ።? እንዳልሁት የማይመስል ነገር ነው ። ግን ቢሆኑስ።? ልረዳቸው ዝግጁ ነኝ ወይ? አዎን። በምንም ነገር ቢረለገጉ ልረዳቸው ዝግጁ ነኝ» ሲል ወሰነ በሃሳቡ ።

ሌሊቱ ሊነጋጋ ሲል ፎቭላቫ ዓይኑን ከፍቶ ቢመለከት ገን ሻልገ ካደረበት ተነስቶ ጉዝጓዝ ላይ ተቀምጦ አየው ። ኮህቲ ማን ገና ከእንቅልፏ አልነቃችም ።

ፎቭላቫም ከመነታው ተነስቶ ቅጭ አለና ፤ «ሙሴ ማድሌን።» አለው ፤ «ከሁሉ በፊት የምነግሮት አለኝ። መጠንቀቅ ያሻል። እርስዎም ሆኑ ልጅቷ ከዚህ ክፍል ውጭ እንዳትታዩ በጣም መጠንቀቅ ያስፈልጋል። አለዚያ ሁላችንም አለቀልን ማለት ነው።!»

«አውነት?»

«አውነት!» አለውና ቀጠለ ፎቭላቫ ፤ «ብቻ ጥሩ ጊዜ ነው የመጡት ሙሴ ማድሌን ። ወይንስ ክፉ ጊዜ ነው ልበ—ል? ለማንኛውም ከመነኩሲቶቹ አንደኛዋ በጠና ታምማለች ። ሌሎቹ መነኩሲቶች መላ ሃሳባቸውን በታመመቿ ላይ ስለጣሉ ሃሳባቸውን ወደኛ የሚመልሱ አይመስለኝም ። በአሁን ሰዓት እንኳ እየጸለዩላት ናቸው ። ስለዚህ ለዛሬ አንዳችም የሚያስፈራን ነገር አይኖርም ። የነገውን ግን አላውቅም።!»

«ይህ ቦታ በጣም ሰዋራ ስለሆነ ማንም የሚያየኝ አይመስለኝም ።»

«መነኩሲቶቹ እንኳ ከዚህ ደርሰው አያውቁም ።»

«ሌላ ማን ሊመጣ ይችላል ታዲያ?»

«ልጃገረዶቹ ናቸዋ!»

«ልጃገረዶችም አሉ እንዴ?»

«ፎሽለሻ መልስ ሲሰጠው አፉን ሲከፍት የገዳሙ ደወል አንድ ጊዜ ብቻ ደ አለ ።

«መነኩሲቷ ሞታለች..... ደወሉ የዚህ ምልክት ነው ።» አለው ፎሽለሻ ።

ከአንድ ደቂቃ በኋላ ደወሉ ለሁለተኛ ጊዜ ደ አለ ።

«ደወሉ መደውሉን ይቀጥላል መሴ ማድሌን?» አለው ፎሽለሻ ። «አስከህ ሀያ አራት ሰዓት ድረስ በየደቂቃው ደ ማለቱን ይቀጥላል ። ከሀያ አራት ሰዓት በኋላ የመነኩሲቷ አስከሬን ከቤተ ክርስቲያኑ ይወሰዳል» አለውና ሃሳቡን ቀደም ብለው ሲያወሩት ወደነበረው ጉዳይ አዘጋጅ ፤ «አዩ መሴ ማድሌን..... ልጃገረዶቹ በዕረፍት ሰዓታቸው ኣስ ይጫወታሉ ። ኣላቸው ወደዚህ ተንከባልሉ በመጣ መልሰው ሊወሰዱት ከዚህ መም ጣታቸው አይቀርም ። እኔዚህ መላእክት የመሰሉ ልጃገረዶች የዛ አይ ምሰሉዎት ።» አለው ።

«ማን አልከኝ?»

«ልጃገረዶቹ ፣ የእርስዎን እዚህ መኖር በቀላሉ ሊያውቁ ይችላሉ ። ካዩዎትም 'እዚህ ወንድ አለ!' ብለው መጮሃቸው አይቀርም ። ለዛሬ እንኳ ምንም የሚያስጋዎት ነገር የለም ። ዛሬ የጨዋታ ሰዓት አይኖራቸውም ። ቀኑ መሉ ጸሎት ነው ። ደውሉን ሰምተውታል..... አይደለም እንዴ! እና በየደቂቃው ደ ሲል ውሎ ያድራል ።»

«ግብዮኛል አባ ፎሽለሻ ። እዚህ ተማሪዎች አሉ ብለኸኛል» አለና በልቡ «ኮይት እዚህ ልትማር ትችላላች.....» ሲል አስቦ ።

«አዎ..... ልጃገረዶች አሉ ። ብቻ እርስዎን ያዩዎት እንደ ወን ቂ..... ቂ..... ብለው መጮሃቸው አይቀርም ። ይህ ጉዳም ለወንዶች በፍጹም የተከለከለ ነው ። እኔም በጉልበቴ ላይ ታጭል አስራ የምሀዘረው እንዳይጠገኝ ነው ።»

«ዛን ሻልዣ ከባስ የሃሳብ ጥልቀት ውስጥ ነባ ። «ይህ ጉዳም ተስማሚ መደበቂያ ነው» ሲል በልቡ አስቦና ድምጹን ከፍ አድርጎ ፤ «ችግሩ ግን እዚህ መቆየቱ ነው» አለ ።

«ችግሩ እዚህ መቆየቱ አይደለም» አለው ፎሽለሻ ፤ «ችግሩ ከዚህ መውጣቱ ነው»

«መውጣቱ.....?»

«አዎን መሴ ማድሌን ። ወደዚህ ተመልሶ ለመግባት በመጀመሪያ ከዚህ መውጣት ያሻል ።»

የቤተክርስቲያኑ ደወል እንደገና ደ አስከፊ ጠቢቀና ቀጠለ ፤ «ለመሆኑ በየት አድርገው ገቡ መሴ ማድሌን ? ከሰማይ ወርደው እንደሆነ እንጂ በወዴት አድርገው እንደገቡ ለማወቅ ተስኖኛል ። መነኩ

ሲቶቹ እንደሆኑ ማንኛውም ሰው በበር እንጂ በሌላ ዘዴ እንዲገባ አይፈቅዱለትም ።»

በዚህ ጊዜ ለየት ያለ የደውል ድምጽ ሰሙ ።

«አካ!» አለ ፎቨለቫ ፤ «ይህ ደሞ መንኲሲቶቹን የሚጠራ ደውል ነው። ለሱብሰባ ። ከመሐከላቸው አንዱ ስትሞት ሁልጊዜም በሆን ስብሰባ ይጠራሉ» አለና «ለማንኛውም ሙሴ ማድሌን። በገቡበት መንገድ ለመውጣት አይችሉም ወይን መቼም እንዴት አድርገው ለመግባት እንደቻሉ እንቆቅልሽ ሆኖብኛል ።»

የገዢ ሻልዣ ራት ገረጣ ። በመጣበት የመውጣቱ ሃሳብ ቀረፈው ። የገዢ ሰዎች እንደዚህ እንደሚያድኑት ያውቃል ። ገዢና ፖሊሶች እሱን ፍለጋ አካባቢውን ሲያስሱ በዓይኑ ሕሊናው ታየው ።

«በመጣሁበት ለመውጣት አይቻልኝም አባ ፎቨለቫ ። ቅድም እንዳልከው ከሰማይ ነው የወረደኩት ።»

«እሱንማ አልጠረጥርም! እግዚአብሔር ከመሬት አንስቶ ወደሰማይ አውጥቶዎት ፤ በደምብ ተመልክቶዎት ፤ ከዚያ በኋላ መልሶ ወደ ምድር ለቅቆዎት መሆን አልበት! ብቻ እንደመሰለኝ ወደታች ሲለቅዎት በወንዶች ገዳም እንጂ በሴቶች ገዳም እንዲያርፉ አልነበረም ። በስህተት ነው ከዚህ ያረፉት» አለና የቤተክርስቲያኑ ደውል አሁንም እንደገና ለወጥ ብሎ መደውሉን ሰምቶ ፤ «ይኸኛው ደሞ ሌላ ምልክት ነው» አለው ፤ «ተላላኪው ወደ ማዘጋጃ ቤት ሔዶ እስክሬን መርማሪውን ሐኪም እንዲጠራ ምልክት መስጠቱ ነው ። ሐኪሙን ለመጥራት የተቻሉ መሰለኝ» ብሎ ሃሳቡን እንደገና ወደ ጥናው ጉዳይ በመመሰስ ፤ «ልጅቷ እስካሁን አልነቃችም እንዴት ለመሆኑ ስሟ ማን ነው?» ሲል ጠየቀው ።

«ኮይት ትባላለች ።»

«ልጅዎ ነች።? ወይንስ አያቷ ነዎት?»

«ነኝ ።»

«እሷን ከዚህ ማስወጣት እስከዚህም አስቸጋሪ አይሆንም ሙሴ ማድሌን ። የወይን ፍሬ የምይዝበት አንድ ቅርጫት አለኝ ። በወይን ፍሬ ፈንታ እሷን ቅርጫቱ ውስጥ አድርጌ ፤ በላይዋ ላይም አንዳች ነገር ጣል አድርጌባት በጀርባዬ ተሸክሜአት ብወጣ በረኛው የሚጠረጥረኝ አይመስለኝም ። ነገር ግን ትንፍሽ እንዳትል ያስፈልጋል ። ትንፍሽ እንዳትልም እርስዎ ያስጠነቅቋታል ። ከዚያ በኋላ ሰው ዘንድ ይገዢ እሱም ። አንዲት ጆሮዋ የማይሰማላት ፤ የፍራፍሬ ሻጭ የሆነች ወዳጅ አለችኝ ። እሷ ዘንድ ይገዢ እሱም ። እርስዎን ከዚያ ሆና ትጠብቅዎታለች ። ከዚያም በኋላ አብራችሁ ወደዚህ እንድትገቡ ዘዴ አፈልጋለሁ ። ብቻ። እርስዎ ከዚህ እንዴት አድርገው ሊወጡ ይችላሉ ሙሴ ማድሌን!»

«ማንም እንዲያየኝ አልፈልግም እባ ፎቸለቫ ። ቁም ነገሩ ከዚህ ላይ ነው ። እና እኔንም በድብቅ ለማስወጣት ዘዴ ፈልግ ።»

ፎቸለቫ መላ ጠፍቶት ጀርድን ያክክ ጀመር ። ከዚያም በኋላ የደ ወሉን ደ.ዲታ እንደገና ሰማና ፤ «ሐኪሙ መጥቶ ፤ የመነኩሲቷን አስከሬን መርምሮ ፤ መሞቷን አረጋግጦ መሔዱ ነው» አለው ። ፎቸለቫ ፤ «ይህ ከተረ ጋገጠ ዘንድ መንግሥት አንድ የሬሳ ሳጥን ይልካል ። ቀጥሎም መነኩሲቶቹ የማቿን አስከሬን ይገንዙታል ። አስከሬኑ ከተገነዘበ በኋላ የኔ ሥራ ይቀጥላል ። የሬሳ ሳጥኑን ዘግቼ ምስማር እመታበታለሁ ። ከአትክልተኛነት ተግባራ አንዱ ይኸው ነው ። ከዚያ በኋላ አስከሬኑ በበተክርስቲያኑ ታችኛው አዳራሽ ይቆያል ። የሬሳ ሳጥኑን ከሚያመጡ ሠራተኞችና ከእኔ በስተቀር ከዚያ ሥፍራ የሚደርስ ሌላ ሰው የለም ። በመጨረሻም መንግሥት የሚሰጣቸው ሠራተኞች መጥተው አስከሬኑን ይወስዱታል ።»

የጸሐይ ጨረር በኮዜት ፊት ላይ አርፏል ። ኮዜት አፏን ትንሽ ከፈት አድርጋ ተኝታለች ። ገና ሻልዣ ፎቸለቫ የሚናገረውን መስማት ትቶ አተኩሮ ተመለከታት ።

ቀጠለ ፎቸለቫ ፤ «መቃብሩ የሚቆፈረው በፖዢራ መካከ መቃብር ነው ። የቆየና ያረጀ በመሆኑ ሳይዘጋ አይቀርም ይባላል ። መነኩሲቶቹ ሲሞቱ ግን አሁንም ቢሆን በሌሊት ተወስደው የሚቀበሩት ከዚያ ነው ። ግንኩ... ከትናንት ጀምሮ ስንት ነገር ደረሰ! እግሪ ይ ክሩሲፊክስየ አረፈች... ሙሴ ማድሌንም...»

«ተቀብሯል» አለው ገና ሻልዣ ተሸቀጣደች ።

«ለዘለቄታው እዚህ የሚኖሩ ቢሆን ኖሮ በእርግጥም እንደተቀበሩ በቆጠርሁት ነበር!»

ደወሉ አሁንም ደ. ዲ. አለ ። ፎቸለቫ የደወሉን ጽንፅ ጥርት አድርጎ ስለሚያውቀው ቃጭሉን ከተንጠለጠለበት አውርዶ ጉልበቱ ላይ ያስረው ጀመር ። «አሁን የተደወለው እኔን ለመጥራት ነው» ሲል ገለጸለት ሲዣን ሻልዣ ፤ «አመምኔቷ ይፈልጉኛል ። ሙሴ ማድሌን... ከዚህ ንቅ ንቅ ሳይሉ ይጠብቁኝ ። ከራበዎት ዳቦና አይብ እንዲሁም ወይን ጠጅ አለ ።»

ፎቸለቫ ይህንኑ በሎ በአንካግ እግሩ እየተጣደፈ ሲሔድ ገና ሻልዣ ባለበት ሆኖ ተመለከተው ። አስር ደቂቃ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ከተጠራበች በታ ደርሶ በሩን አንኳኳው ። «ግባ» ተባለ ። አመምኔቷ ሲጠብቁት ነበሩ ።

እመምኔቷ ኢየሳሳን ይባላሉ ። ፊታቸው ከብዶ ይታያል ።
ፎቃለሽ አንገቱን ቀለሰ አድርጎ ሰላምታ ሰጣቸውና ከክፍሉ በር
አጠገብ ቆመ ።

«አስጠርቼሃለሁ» አሉት ።
«መጣሁክ እማሆይ» አላቸው ።
«አንድ የምነግርህ አለኝ ።»
«አኔም የምነግርህ አለኝ እማሆይ ።»
«አ.....?»
«አንድ የምለምናት ነገር አለኝ ።»
«ግንኒ?»

ፎቃለሽ ሥራውን በሚገባ ስለሚያከናውን መነኩሲቶቹ በእሱ ላይ
እምነት አላቸው ። እሱን የሚተካ ደህና ሠራተኛ በቀላሉ ማግኘት
እንደማይችሉም ይገምታሉ ።

ፎቃለሽ ልመናው ይፈጸምበት ዘንድ ስለራሱ ሁኔታ ስለመምኔቷ
በዝርዝር ያስረዳቸው ፒመር ። ስለዕድሜው ፣ ስለሕመሙ ፣ ሥራው
እየከበደ ስለመሔዱ ፣ የአትክልቱ ቦታ በጣም ሰፊ ስለመሆኑ ፣ አየሩ
ሲቀዘቀዝ ሐብቡን በኬሻ መሸፈን እንዳለበት ፣ ይፃንና የመሳሰለውን ፣
በሰፊው ከዘረዘረላቸው በኋላ «እና አንድ ወንድም አለኝ» ሲል ቀጠለ ፤
«በዕድሜ ገፋ ያለ ነው ። እና ቢፈቀድልኝ ይህ ወንድሜ እዚህ መጥቶ
ሥራ ሊያግዝኝ ይችላል ። ከኔ የተሻለ አገልግሎት ለመስጠት ስለሚችል
ተፈልጎ የማይገኝ ዓይነት አትክልተኛ ነው ። እሱ መጥቶ እንዲያግዝኝ
ካልተፈቀደልኝ በስተቀር በጤናዬ ምክንያት ሥራዬን ለቅቄ መሔድ ይኖርብኛል ።
መጥቶ እንዲያግዝኝ ከተፈቀደልኝ ግን ሴት ልጄን ጭምር
ይዞ ይመጣል ። ሴት ልጄ ትንሽ ልጅ ነች ። በመንፈሳዊ ትምህርት እየተ
ኮተኮተች ለማደግ የምትችል ነች ። ማን ያውቃል! ምናልባት እንደ ቀን
እሷም መነኩሲት የመሆን ዕድል ታግኝ ይሆናል እማሆይ ።»

እመምኔቷ በዝምታ ካዳመጡት በኋላ መቁጠሪያቸውን በጣትና
በጣታቸው መሐከል አያፍተሉት ፤ «እስቲ ጠንከር ያለ የብረት ዘንግ
ፈልግልኝ ።» አሉት ልልመናው መልስ በመስጠት ፈንታ ።

«ለምን የሚሆን እማሆይ?»
«እንደ ማንሻ የሚያገለግል የብረት ዘንግ ።»
«እሼ እማሆይ.....አፈራጋለሁ ።»

እመምኔቷ ሌላ ቃል ሳይተነግሱ ፎቃለሽን እዚያው ትተውት ቀጥሎ
ወዳለው የስብሰባ አዳራሽ አመፋ ።

«ብ ሰዓት ካለፈ በኋላ እውምኔቷ ተመልሰው መጥተው ወንበራ ቸው ላይ ቁጭ አሉ »

«አባ ፎካ.....» አሉት ። መነኩሲቶቹ ፎክላካን «ፎካ» ብለው ባጭሩ ነው የሚጠሩት ።»

«አቤት እማሆይ»

«ቤተክርስቲያኑ ውስጥ ያለውን ፤ ቤማ የሚቤምበትን ቦታ ታውቀው የለ?»

«ወላጅ ወይም ሦስት ጊዜ አይቼዋለሁ እማሆይ ።»

«በዚያ አካባቢ መነሳት ያለበት አንድ ድንጋይ አለ ።»

«ድንጋይ.....?»

«አዎ ። ከመቅደሱ አጠገብ ያለው ንጣፍ ድንጋይ ።»

«የጥሻው ክፍን?»

«አዎ?»

«አሱኮ ከባድ ነው እማሆይ ። እሱን ለማጥፋት ሁሉን ሰው..... ሁሉን ወንድ ያሻዋል ።»

«እማሆይ አላንሲያ ያግዝግል ። እሳቸው ከወንድ ያላነሰ ጉልበት አላቸው ።»

«ቤት ምንም ጉልበትኛ ብትሆን ከወንድ እኩል ልቼሆን አትችልም እማሆይ ። ወንድ ኢጋዥ ነው የሚያስፈልገኝ ።»

«ከዚህ ቦታ ስትለንጂ የሚያጥዝህ ወንድ የለም ። እማሆይ አላንሲያ ያግዝግል ። ጥንኛውም ሰው የአቅሙን ያህል ከፈፃ ከዚያ በላይ አይፈለግበትም ።»

«አሱስ እውነት ነው ።»

«እና ጥንሻ ታገኛለህ?»

«አፈልጋለሁ እማሆይ ።»

«ንጣፍ ድንጋይ ላይ ተለበት አለበት..... ለማጥፋት እንዲያመኝ ታስቦ የተወራ»

«ዋሻው ከተከፈተ በኋላስ?»

«ከተከፈተ በኋላማ ተመልሶ ይበጋል ።»

«በቃ ይኸው ነው?»

«አይደለም ።»

«ምን እንደሚደረግ ይዘዙኝ እማሆይ ።»

«ለየህ ፎካ..... በአንተ ላይ እምነት አለኝ ።»

«ያዘዙኝን ሁሉ ለመፈጸም ዝግጁ ነኝ እማሆይ ።»
«እና ለማንም እንዳትናገር ያሻል ። ዋሻውን ከከፈትከው በኋላ ከዚያ ውስጥ የምትጫምረው ነገር አለ ።»

«ምን እንደሆነ በነግሩኝ እማሆይ.....»

«አየህ.....ዛሬ ጠዋት እማሆይ ከፋሲፊክሲዮ አርፈዋል ። አስከፊናቸው ከቤተክርስቲያኑ ጉን ወዳለው የሙታን ክፍል ተወስዷል ። ካለአንተ በስተቀር ማንም ወንድ ከዚያ ክፍል ለመግባት አይፈቀድለትም ። ይህንን ልብ አድርግ ። ከሙታን ክፍል ሌላ ወንድ ይገባና.....! የማይሆን ነው! እማሆይ ከፋሲፊክሲዮ በሕይወት ሳሉ ብዙ ሰዎች ወደ እውነተኛው ኃይማኖት እንዲመለሱ አድርገዋል ። ከሞቱም በኋላ ተግምር ይሠሩ ይሆናል ። ማን ያውቃል!»

«ይሠሩ ይሆናል!»

«የእማሆይ ከፋሲፊክሲዮ አግኝቶ ያማረሆኗል ለማለት እችላለሁ ። ሕይወታቸው እስኪያልፍ ድረስ ሳለናቸውን ሳይስቱ ቆይተዋል ። እኛን እነጋግረውናል ። የመጨረሻ ኑዛዜአቸውንም አስምተውናል ። እማሆይ ከፋሲፊክሲዮ የተቀደሱ መነኩሲት ነበሩ ።»

«አዎ..... እንደርስዎ የተቀደሱ እማሆይ ።»

«ባለፉት ህያዎች ሳይሆኑ በሬሳ ሳጥን ውስጥ እንጂ በሌላ ተኝተው እያወቁም ። አሁንም በዚያው ሳጥን ይቀበራሉ አባ ፎቫ ።»

«ይገባል እማሆይ ።»

«እና አስከፊናቸውን ወደ ውስጥ በምታስገባበት ጊዜ አራት እማሆኖች ይረዱዋል ።»

«ከምን ውስጥ?»

«ከዋሻው ውስጥ ።»

«የትኛው ዋሻ?»

«ከመቅደሱ ሥር ካለው ዋሻ ።»

«ፎቫለቫ በዚህ ጊዜ ደንገጥ አለ ።»

«ከመቅደሱ ሥር ካለው ዋሻ ነው ያሉኝ እማሆይ?»

«አዎ?»

«ነገር ግን.....»

«የብረት ዘንግ ፈልግ ብዬሃለሁ ።»

«አዎን ብለውኛል ። ብቻ.....»

«የብረት ዘንጉን ካመጣህ በኋላ በቀለበቱ ውስጥ አስገብተህ ድንጋዩን ፈንቅለህ ታነሳሃለህ ።»

«በቻ.....»

«የሙታን ንብረ መፈጸም አለበት አባ ፎቫ ። እማሆይ ክሩሲፊክሲዮ በጌይወት ሳሉ በመቅደሱ ሥር ባለው የተቀደሰ ዋሻ ውስጥ እንዲቀበሩ ተናገዘዋል ። »

«ግንኮ ክልክል ነው እማሆይ ።»

«በሰዎች ዘንድ ክልክል ይሁን እንጂ በእግዚአብሔር ዘንድ ክልክል አይደለም ።»

«ወሬው የተሰማ እንደሆነሽ እማሆይ?»

«ስለዚህ ጉዳይ እንዳችም ቃል እንደማትተነፍስ ተስፋ አለኝ አባ ፎቫ ። በአንተ ላይ እምነት አለኝ ።»

«አኔማ ምን ቆርጦኝ እማሆይ!»

«ጉባዔ ጠርተን ተነጋግረንበታል ። ከስምምነትም ያርሰናል ። እማሆይ ክሩሲፊክሲዮ በፈቀዱት ቦታ ፣ ለህያ ዓመታት ይተኙበት በነበረ የሬሳ ሳጥን እንዲቀበሩ ወስነናል ።»

«እሱስ ይሁን እማሆይ ። ነገር ግን የጤና ጥበቃው ክፍል ወይም የፖሊሱ ክፍል አለዚያም ማዘጋጃ ቤቱ በሰማ ...?»

«በቡዛዜአቸው መሠረት መፈጸም አለበት አባ ፎቫ ። ደሞም በአንተ ላይ እምነት አለኝ ።»

«እሺ ይሁን እማሆይ ። ታዛዥ ነኝ ። ጥጹም ታዛዥ ።»

«የሬሳ ሳጥኑን ዘግተህ ምስማር ትመታበታለህ ። እማሆይህ ተሸክመው ወደ ቤተክርስቲያኑ ይወስዱታል ። ከዚያ በኋላ የሙታን ጸሎት ይደረጋል ። ቀጥሎም እኛ ወደየክፍላችን እንመለሳለን ። ከምሽቱ አምስት ሰዓት እስከ ምሽቱ ስድስት ሰዓት ባለው ጊዜ ውስጥ የብረት ዘንጉን ይዘህ ትመጣለህ ። የሚደረገው ሁሉ በምስጢር መሆኑን አለበት ።»

«ማንሻው ዘንግ በያንስ ስድስት ሚማ ርዝመት እንዲኖረው ያሻል እማሆይ ።»

«እና ከየት ታመጣለህ?»

«ከአቶክልቲ ቦታ አባጣም ።»

«ከሴሊቲ ስድስት ሰዓት ከመሆኑ በፊት እንድታመጣው ያሻል ። ይህንን እንዳትዘነጋ ።»

«እማሆይ.....»

«አበት»

«ከአሁን ወዲያ የዚህ ዓይነት ሥራ የሚሠራ ሰው ካስፈለገዎት ከወንድሜ የተሻለ ሰው ከቶም እያገኘም ።»

«ሥራውን በተቻለ ፍጥነት እንድታከናውነው አባ ፎቫ ።»

«ላፋጥነው አልችልም እማሆይ ። ጤነኛ ሰው አይደለሁም ። ደግሞ እንከባለሁ ። ለዚህ ነው ረዳት ያሻኛል የምለው ።»

«ማንከስ ኃጢአት አይደለም ። እንዲያውም ጽድቅ ባይሆን ይቀርግ ለማንኛውም ሥራው ከሌሊቱ ስድስት ሰዓት በፊት መጠናቀቅ አለበት ።»

«የተቻለኝን አደርጋለሁ እማሆይ ። የፊሳ ሳጥኑን ዘግቼ ምስግር እመታበታለሁ ። በእምስት ሰዓት ማንኛውን ዘንግ ይገዢ እመጣለሁ ። ከተመደቡት እማሆኖች ጋር ዋሻውን ከፍተን አስከፊነን እዚያ ውስጥ እንጨምረዋለን ። ዋሻውን መልሰን እንዘጋግለን ። የፈለጉት ይኸው ነው እማሆይ..... አይደለም እንደዚህ»

«ይህ ብቻ አይደለም ።»

«እሳ ምን ተረገ።»

«ሌላው የፊሳ ሳጥን አሉ..... ከመንግሥት የሚላከው ።»

«እሱ ምን ያረጋል እማሆይ?»

«መቀበር አለበት ።»

«ባዶውን?»

«አዎን ። ነገር ግን የፊሳ ሳጥኑን አንስተው ከፊሳ ማጓጓዣ መኪና ውስጥ የሚያደርጉትና ከዚያም አውርደው የሚቀብሩት ሠራተኞች ሳጥኑ ባዶ መሆኑን እንዲያውቁ ያሻል ።»

«እንግዲያውስ አፈር እሞላለሁ እማሆይ ። አፈር ከሞላሁት ያስከፊኑ ያህል ይከብዳል ።»

«ጥሩ ሃሳብ! ሰውና አፈር ያው ናቸው» አሉና አስናበቱት ። ፎቫ ለሽም ለመውጣት ወደ በሩ ሲሔድ እመምደቷ ድምጻቸውን ትንሽ ከፍ አድርገው ፡ «መልካም ነው አባ ፎቫ..... ነገ ከተብሩ ሥነ ሥርዓት በኋላ ወንድምሆን እኔ ዘንድ ይዘኸው ና..... ልጄንም እንዲያመጣት ንገረው» አሉት ።

ከዚህ ከእንቅልፉ ነቅታ ገን ቫልገ የሚያስጠነቅቃትን በጥሞና ስታጽምጠው ነበረች። «ሰሚኝ የኔጥ ከዚህ... ያ ቅርጫት ይታይኛል...? አባ ፎቨለቫ በዚያ ቅርጫት ውስጥ አዝሎ ያወጣኸና ከእንዲት ስትሞቱ ያስቀምጥኛል። እዚያ በምትቆዩበት ጊዜ የተባለኸውን ሁሉ እሺ ብለሽ። ታዛዥ ሆነሽ መፈጸም ይኖርብኛል። ከዚያ በኋላ እኔ መጥቼ እወስድኸኛ ተመልሰን እዚህ እንመጣለን። ገባሽ?»

«ገባኝ አባዬ» ስትለው ፎቨለቫ ከነበረበት መጥቶ በሩን ከፍቶ ገባ። ገን ቫልገም ፊቱን ወደሱ አዙሮ «አና...?» ሲል ጠየቀው።

«ነገራችን ስምሯል። ይገድዋት እንድመጣ ተፈቅዶልኛል። ብቻ መሰማድለን... በምን ዘዴ ከዚህ ሊወጡ እንደሚችሉ ትግረኛል» አለው። ቀጥሎም ወንድም አለኝ ብሎ ለእመምኔቷ መናገሩን፣ ወንድሙ ሴት ልጅ እንዳለው፣ ወንድሙ ከአሱ ጋር እየኖረ ሥራ እንዳያግዘው መጠየቁን፣ ወንድም የተባለው ገን ቫልገ ራሱ መሆኑን፣ ሴት ልጁ የተባለችው ከዚህ መሆኗን፣ ሚቿ መነኩሷት ለህያ ዓመታት በተኛቸዋት ሳጥን፣ በቤተክርስቲያኑ ውስጥ ባለው ሞሻ ውስጥ እንድትቀበር መናዘዝን፣ በሕግ የተከለከለ መሆኑን፣ የአሷ ኑዛዜ ማን መከበር ያለበት መሆኑን፤ ሌላ የፊሳ ሳጥን መናገሩን ይህ የፊሳ ሳጥን ከቫገሮሪ መካነ መቃብር ቀወስዶ የሚቀበር መሆኑን፣ በዝርዝር አመጣጥተው።

«ሌላው የፊሳ ሳጥን ስትል ምን ማለትህ ነው?» ሲል ጠየቀው ገን ቫልገ።

«መንግሥት የሚልከው የፊሳ ሳጥን ነጥ!»

«መንግሥት የሚልከው...? አልገባኝም።»

«አዩ መሰማድለን... አንዲት መነኩሷት ስትሞት የማዘጋጃ ቤቱ ሐኪም መጥቶ ፊሳዋን መርምሮ መምረጉን ካረጋገጠ በኋላ መንግሥት የፊሳ ሳጥን ይልካል። ይህ በሆነም ማግሥት መንግሥት የፊሳ ማጓጓዣና ሠራተኞች ልኮ አስከሬነት ወደ መካነ መቃብር እንዲወሰዱት ያዘዛል። እሁን ታዲያ ሠራተኞቼ መጥተው የፊሳ ሳጥኑን ማጓጓዣው ላይ ሲያወጡት ባዶ መሆኑን ቢያውቁ...»

«ለምን ባዶ ይሆናል?»

«ሌላ አስከሬን የለኝም!»

«አያው ሰው ለምን አትወግድበትም?»

«ከወይት ላምጣ?»

«እኔ አለሁ እይደለም እንዴት?»

«ፎቨለቫ ይህንን ሲሰማ ደንግጥ አለ።»

«አርበኛ.....!»
 «አዎ..... እኔን አዘያ ውስጥ ለምን አትጨምረኝም?»
 «ለባክዎን አይቀልዱ!»
 «መቼ ቀለድሁ.....! ከዚህ ቦታ በድብቅ መወጣት እንዳለብኝ ረሳኸው እንዴ?»
 «እሱንስ አልረሳህም?»
 «ለመሆኑ ሳጥኑ የት ነው?»
 «እታች ነው..... አስከሬን ከሚቀመጥበት ክፍል»
 «ማታ ሰው ሁሉ ሲተኛ ከዚያ ክፍል ወስደህ ልትደብቁኝ አትችልም?»

«ከፊላ መርማሪው ሐኪምና ከእኔ በስተቀር ማንም ሰው ከዚያ እንዳይገባ ከልክል ነው ። ነገር ግን ከሱ አጠገብ ለቀብር ሥነ ሥርዓት የምገልገልባቸውን መግሪያዎች የማስቀምጥበት ሌላ ክፍል አለ ። ቁልፉም በእጄ ይገኛል ።»

«ነገ የፊላ ማንኛውንም የሚመጣው በስንት ሰዓት ነው ለመሆኑ?»

«ከሰዓት በኋላ..... በግምት በ፱ ሰዓት ። የቀብሩ ሥነ ሥርዓት ጊዜው ከመምሸቱ በፊት መፈጸም አለበት ።»

«እንዴት ከሆነ ዛሬ ሌሊትና ነገ ማንኛውንም እስኪመጣ ድረስ በአል ከው ቦታ ተደብቄ ብቅይ ይሻላል ። ብቻ ይርበኝ ይሆናል ። ምግብ እንዴት ላገኝ እችላለሁ?»

«የሚበላ ነገር እኔ አመጣልታለሁ ።»

«አድ ነገ በስምንት ሰዓት መጥተህ እፊላ ሳጥኑ ውስጥ አስገብተኸኝ! ከዳኑን በላዩ ላይ አድርገህ ምስማር ትመታበታለህ!»

«ፎብላክ ጉዳዩ አልዋጥ ብሎት «እንዴት ይቻላል.....? ይኸንን ማይረግ እንዴት ይቻላል መሲ ማድሌን?» ሲል ጠየቀው ።»

«ምኑ ነው የማይቻለውን የፊላ ሳጥኑን ከድኑህ ምስማር ትመታበታለህ ። አለቶ..... ይኸው ነው»

ነገን ቫልዛ ጉዳዩን በጣም አቅሎ ነው ያየው ። በሕይወቱ በጣም ስለተሰቃየና እስር ቤት በነበረበትም ወቅት ከዚያ አምልጦ ለመውጣት ያልሞከረው ዘዴ ስላልነበረ በፊላ ሳጥን ውስጥ ተዘግቶበት የመጓጓዣ ሃላብ እስከዚህም አላሰጠነቸውም ፤ ለማምለጥ የቆረጠ ሰው ለቋቋመው የማይቻለው መሰናከል የለምና ።

«ግንኑ..... እንዴት አድርገው ይተነፍሳሉ መሲ ማድሌን?»

«ምን ችግር አለው? መብሻ ካለህ የሳጥኑን ክፍን እዚህም እዚያም ትበላላለህ ። ደምም ከዳኑን ምስማር በምትመታበት ጊዜ ያለልክ አታጥብቀው ። በዚህ ዘዴ አየር ለማግኘት እችላለሁ ።»

«እሱስ ይሁን ፡ ብቻ..... ድንገት በያስነጥሱትስ.....? ወይም ደሞ በያስሉት.....?»

«ለማምለጥ የፈለገ ሰው አያስነጥሰውም! አያስለውምም! ይልቁንስ የሚያሳስበኝ ነገር ካለ በመቃብሩ በታ የሚኖረው ሁኔታ ነው ።»

«እሱ እንኳ ምንም የሚያሳስብ አይደለም ። ጉድጓድ ቆፋሪውን አውቀዋለሁ ። እንዲያውም ወዳጄ ነው ። ሽማግሌ..... የጥንት ሰው! እና እዚያ የሚሆነውን በቅድሚያ ልነግርት እችላለሁ ። የመካነ መቃብሩ በር ከመዘጋቱ እርባ አምስት ደቂቃ በፊት ማንንገውና ሸኝዎቹ ከዚያ ይደርሳሉ ። እኔም ከዚያ እንኛለሁ ፤ ተግባራ ነውና ። መዶሻ ፣ መሮና መቆንጠጫ መግርያ ይገር እሔዳለሁ ። ማንንገው ከመቃብሩ አፍ ሲደርስ ሠራተኞቹ በፊት ሳጥኑ ዙርያ ገመድ ያስሩበትና ወደ ጉድጓዱ ውስጥ ያወርዱታል ። አብረው የሚመጡት ካህን ጸሎት አድርገው ፣ በራሱ ሰጥተው ፣ ጠበል ረጭተው ወደመጡበት ይመለሳሉ ። የማዘጋጃ ቤቱ ሠራተኞችም ግዳጃቸው አስከሬኑን ጉድጓድ ውስጥ እስከመጨመር ድረስ ስለሆነ ከዚያ በኋላ ወደመጡበት ይመለሳሉ ። ከዚያ የምንቀረው ጉድጓድ ቆፋሪውና እኔ ብቻ ነን ። ጉድጓድ ቆፋሪው ሚስቲሴን ይባላል ። ወዳጄ ነው ብዬዎታለሁ ። መጠጥ ይወዳል ። በዚያን ወቅት ሰክሮ አገኘው ይሆናል ። በደህና ጊዜው ከሆነም 'የመቃብሩ አፈር ከመመለሱ በፊት ትንሽ ጐን ጩት እንበል' ብዬው ይገርው እሔዳለሁ ። ለመስከር ረጅም ጊዜ የሚያስፈልገው ሰው አይደለም ። ሲሰክር እዚያው ትቼው ወደመካነ መቃብሩ ተመልሼ ሳጥኑን ከፍቼ እስከወጣዎታለሁ ። በቅድሚያ ሰክሮ ካገኘሁት ደሞ «በል ሂድና እረፍ..... አራፋን እኔ እመልሰዋለሁ» ብዬ እርስዎን ከሳጥኑ አወጣዎታለሁ ። ከዚህ በላይ ችግር የለውም ።»

«ጨብጠኝ!» አለው ገን ቫልገር በጣም ደስ ብሎት ። ፎሽለቫም በጠውና «በቃ.....! ሁሉም ነገር ተሳካ ማለት ነው!» አለው ።

«መሳካት አለበት! አለዚያማ.....!»

— 6 —

በማግሥቱ ምሽት አካባቢ ላይ የሬሳ ማንንገው ወደ ሸገራር መካነ መቃብር ያዘግም ጀመር ። የማዘጋጃ ቤቱ ሠራተኞች በማንንገው ግራና ቀኝ ሆነው ይራመዳሉ ። ካህኑና የካህኑ ረዳት የሆነ ልጅ ጋሪ ላይ ሆነው ከኋላ ይኩተላሉ ። ፎሽለቫም የቀን ሙያተኛ ልብስ ሊብስ ፣ መግሪያዎቹን ይዞ ከበስተኋላ ሆኖ ቀና ደፋ ይላል ።

በዚያን ጊዜ የፓሪስ መካነ መቃብሮች ጸሐይ ስትጠልቅ ይዘጉ ነበር ። መቃብር ቆፋሪው ከዚያ በፊት ከመካነ መቃብሩ መውጣት ነበረበት ።

— 289 —

በሆነ ምክንያት በሰዓቱ ሳይወጣ ቢቀር ግን ሌላ የመውጫ ዘዴ ነበረው።
ወደበሩ ሔዱ ለበረኛው የመታወቂያ ወረቀቱን ያሳያል። በረኛውም ያለ
ወጣጥል። መቃብር ቆፋሪው የመታወቂያ ወረቀቱን ሳይዝ ቢገኝ ግን
በረኛው የ15 ፍራንክ መቀጫ ያስከፍለው ነበር። ይኸውም የዘመኑ ደም
ብና ሥርዓት ነበር።

የፊላ ማንጓዣው ወደመካነ መቃብሩ በሚያዘግምበት ጊዜ የፎክ
ለቫ ፊት በራ ብሎ ይታይ ነበር። እሱና ገን ቫልገ ያወጡት እቅድ አን
ዳችም መስናክል አላገኘውም። በተነጋገሩት መሠረት ኮዜትን በቅርጫ
ቱ ውስጥ አድርጎ፣ በጀርባው አዝሎ አውጥቶ ለፍራፍሬ ሻጫ ሴት አስረ
ከባት። ገን ቫልገም ድምጹን አጥፍቶ በፊላ ሳጥኑ ውስጥ ሆኖ በመጓጓዝ
ሳይ ነበር።

ማንጓዣው ከመካነ መቃብሩ መግቢያ በር ሲደርስ ቆም አለ።
ከማዘጋጃ ቤቱ ሠራተኞች አንደኛው ወደ በረኛው ሔድ ብሎ አስከሬን
ለመቅበር መምጣታቸውን ተናግሮ እንዲገቡ እንዲፈቀድላቸው ጠየቀው።
ይህም የዘመኑ ደምብና ሥርዓት ነበር።

ይህ በሚሆንበት ጊዜ ማንነቱ ያልታወቀ አንድ ሰውዬ ከመጓጓዣው
በስተጀርባ መጥቶ ከፎክለቫ አጠገብ ቆመ። ሰውዬው የቀን መያተኛ
ይመስላል። ጥብቆ ለብሷል ዶማ ተሸከሟል።

ያልጠበቀው ሰው በመሆኑ በዓይኑ ታኘውና «ማነህ አንተን» ሲል
ጠየቀው ፎክለቫ።

«አኔ...? እኔማ መቃብር ቆፋሪው ነኝ» ሲል መለሰለት ሰውዬው።

የፎክለቫ ፊት በድንገት ልውጥውጥ አለ፤ ውሳጣዊ ስሜቱ ተና
ጋቢት።

«መቃብር ቆፋሪው ነ—ኝ?»

«አዎን። መቃብር ቆፋሪው ነኝ።»

«አንተ?»

«አዎን እኔ።»

«መቃብር ቆፋሪው ሚስተዬን እንጂ አንተ አይደለህም... ከዚህ
በፊት አይቼህም አላውቅ።»

«እሱማ ነበር።»

«ነበ—ር?»

«እሱቱ ሞቷል።»

ፎክለቫ የባሰውን ክው አለ። የሚናገረው ጠፍቶት ትንሽ ከቆየ
በኋላ «ሊሆን አይችልም!» አለው።

«ሆኗል እንጂ!»

«ቢሆን አይችልም ብዬ-ገለሁ ሰውዬ!»

«እኔ ደግሞ ሆኗል ነው የምልህ በሱ ፈንታ እኔ ተተክቻለሁ ። ግሪ ቢዬ እባላለሁ ።»

ፎቨልቫ ግሪቢዬን አጥብቆ ተመለከተው ። «ወዩ ጉድ! ስንት ያል ታሰበ ነገር ይደርሳል! እና ሽማግሌው ሚስትዬን ሞቷል ነው የምትሰኝን ምንኛ የሚያሳዝን ዜና ነው! ሚስቲዬን በጣም ደግ ሰው ነበር ። እንተም ደግ ሰው እንደሆንክ ተስፋ አለኝ ። ደግ ሰው ከሆንክ ከአንድ ቦታ ጉራ ብለን ጉንጨት ብንል ደስ ይለኛል» አለው ።

«እኔ መጠጥ አልወድም» ሲለው ማንገዳው እንደገና መንቀሳቀስ ጀመረ ። ግሪቢዬና ፎቨልቫም ቀረት ብለው ተከተሉት ።

«ስማኝ ወዳጄ.....» አለው ፎቨልቫ ፤ «እኔም እንዳንተው መቃብር ቆፋሪ ነኝ..... የገዳሙ መቃብር ቆፋሪ ።»

«ተመሳሳይ ሥራ እንወራለን ማለት ነዋ!»

«ነው ። እናም እኔና እንተ ብንተዋወቅ መልካም አይመስልህም?»

«ይኸው ተዋውቀናል!»

«ከብረው ሳይጠጡ በሚገባ መተዋወቅ የት አለና! ካንድ ቦታ ጉራ ብለን ጉንጨት እንበል ብዬ-ገለሁ ። እምቢ አትበሉኝ ።»

«ከሁሉም ነገር ግዳጅ መቅደም አለበት ። ደምም የሰባት ልጆች አባት ነኝ ። ታዲያ ልጆቼን ላሳድግ ወደንስ ጠጪ ልሁን?»

የሬሳ ማንገዳው ከዋናው መንገድ ተገንጥሎ በጠባብ መንገድ ይጓዝ ጀመር ። ጉድጓዱ ከተቆረረበት ሥፍራ ለመድረስ ምንም ያህል አልተረወሰም ነበር ።

«ጥሩ ወይን ጠጅ ካለበት ነው እንጂ ደ የምልህ» አለው ፎቨልቫ ።

«እኔኮ ትኑሽም ቢሆን የተማርኩ ሰው ነኝ» አለው ግሪቢዬ ፤ «እስከ አራተኛ ክፍል ድረስ ተምራክለሁ ። አባቴ እንዲያውም ሥነ ጽሑፍ እንድ ማርላት ራቃዱ ነበር ። ነገር ግን ሳይሆን ቀረ ። የሆነ ሆኖ ደራሲ ለመሆን ባለበቃም የሕዝብ ደብዳቤ ጸሐፊ ለመሆን በቅቻለሁ ።»

«እንደሱ ከሆነ መቃብር ቆፋሪ አይደለህም!»

«መቃብር ቆፋሪ መሆን የሕዝብ ደብዳቤ ጸሐፊ ከመሆን እያገድም ። የሕዝብ ደብዳቤ ጸሐፊ መሆንም መቃብር ቆፋሪ ከመሆን እያገድም»

«ለማንኛውም ከብረን ብንጠጣ ይበልጥ እንተዋወቃለን እንጂ ጉዳት የለብንም ።»

ፎቭለቫ አብረን እንጠጣ አለው እንጂ ሂሳቡን ማን እንደሚከፍል አልገለጸለትም ። በተለምዶ ከሚስቲዬን ጋር አብረው በሚጠጡበት ወቅት እንጠጣ ብሎ ሃሳብ የሚያቀርበው ፎቭለቫ ፣ ሂሳብ ከፋዩ ግን ሚስቲዬን ነበር ።

«ሰውቅ ለመኖር መብላት አለበት» አለው ግሪቢዬ ፤ «ለዚህም ብዬ ሁለት ዓይነት ሥራ እሠራለሁ ። ጠዋት ጠዋት የሕዝብ ደብዳቤ እጽፋለሁ ። ከሰዓት በኋላም መቃብር እቆፍራለሁ ። መተዳደርያዬ ይኸው ነው ።»

የሬሳ ማጓጓዣው ገፍቶ ሔዶ ከመቃብሩ ሥፍራ ደረሰ ። ፎቭለቫ ከከባድ ስጋት ላይ ወደቀ ። ከፋኛም አላበው ። «ምን ባደርግ ይሻለኛል?» ሲልም አሰበ ፤ ጭንቅ ብሎት ።

— 7 —

ዝን ቫልዣ ሳጥኑ ውስጥ ሆኖ ፣ እንደአስከሬን ጸጥ ብሎ የሚሆነውን ሁሉ በስሜቱና በጀርድ ሲከታተል ነበር ። የማዘጋጃ ቤቱ ሠራተኞች ከአስከሬን ማቆያው ክፍል አንስተው ማጓጓዣው ላይ ሲጭኑት ፣ ማጓጓዣው ከመካኒ መቃብሩ በርድርሶ ቆም ሲል ፣ እንደገና ተንቀሳቅሶ ሔዶ ከመቃብሩ ቦታ ደርሶ ቆም ሲል ፣ ቀጥሎም ሠራተኞቹ ሳጥኑ ላይ ገመድ ሲያስሩበት ፣ አስረውም ከመጓጓዣው አንስተው ጉድጓድ ውስጥ ሲጨምሩት ፣ ይህንን ሁሉ አወቃል ። ከዚያ በኋላ ግን ጭንቅላቱ ዞረበት ። ይኸም የሆነው ሳጥኑን ጉድጓድ ውስጥ ሲጨምሩት እግሩን በማስቀደም ፈንታ ዘቅዝቀው ጫንቅላቱን በማስቀደማቸው ምክንያት ነበር ። ሳጥኑን አስተካክለው ካስቀመጡት በኋላ ግን ጭንቅላቱ ደሀና ሆነለት ። ቀጥሎም ካህኑና ረዳቱ ልጅ በላቲን ቋንቋ ጸሎት ሲያደርጉለት ሰማቸው ። ሳጥኑ ላይ ጠበል ሲረጨበትም ፣ «ከአሁን ወዲያ ሳጥኑ ውስጥ ብዙ አልቆይም..... ቂሱ ሥርዓተ ቀብሩን ፈጽመው ይሔዳሉ..... ፎቭለቫም ሚስቲዬንን ሊያጠጣው ይዞት ይሔዳል..... ካስከረው በኋላ ብቻውን መጥቶ ሳጥኑን ከፍቶልኝ እወጣለሁ..... ይህ ሁሉ ከአንድ ሰዓት በላይ የሚወስድ አይመስለኝም » እያለ ያስብ ጀመር ።

ቂሱና ረዳቱ ልጅ ሥርዓቱን ፈጽመው ሔዱ ። ከዚያ በኋላ ዝን ቫልዣ እንደነገረው የሚመህ ነገር ሰማ ። ጉድጓድ ቆፋሪው በአካፋው አፈር ዝቆ አንስቶ ሳጥኑ ላይ ሲዘረግፈው ነበር ። ለሁለተኛ ጊዜ አፈር ዝቆ አንስቶ ሲዘረግፍበት ከመተንፈሻው ብሶች አንዱ ዝግት አለ ። ጉድጓድ ቆፋሪው ለሦስተኛና ለአራተኛ ጊዜ አፈር ዝቆ አንስቶ ሳጥኑ ላይ ሲዘረግፍበት ጫናው ስለበዛበት ዝን ቫልዣ ሕሊናውን ሳት

ጉድጓድ ቆፋሪው አፈሩን በሚመልስበት ጊዜ ፎሽለሻ ገምብሎ አልተመለከተውም። ወይን ጠጅ ልጋብዝህ፤ አፈር የመመለሱ ሥራ እስከ ዚህም የሚያጣድፍ አይደለም እያሉ ሲወተውተውና ሲያባብሉው ቆየ። ጉድጓድ ቆፋሪው ግን አልሰማቸውም ለአምስተኛ ጊዜ አፈር ለመዛቅ ጉን በስ ሲል የሰደርያው ኪስ ክፍት አለ። ፎሽለሻ በኪሱ ውስጥ ምን እንዳለ አስተውሎ ወደሰውዬው ጀርባ ዞሮ ሰውዬው ልብ ሳይል ከኪሱ ውስጥ የነበረውን የመታወቂያ ወረቀቱን ቀስቶ ብሎ አውጥቶ ወሰደበት።

«በነገራችን ላይ.....» አለው፤ «የመታወቂያ ወረቀትህን ይዘህ መጥ ተሃልን»

«የምን የመታወቂያ ወረቀት ነው ደሞ?»

«ጀምበሯኮ በመጥለቅ ላይ ነች።»

«ትጥሰቃ ታዲያ!»

«ጀምበር እንደጠለቀች ወዲያውኑ የመኪን መቃብሩ መውጫ ቢር እንደሚዘጋ አታወቅም?»

«እንደሚዘጋ.....?» ብሎ ኪሱን ይደባብስ ገባ። የመታወቂያ ወረቀቱን ሊያገኘው አልቻለም። «አቤት እረስቼው መጣሁ መሰለኝ!»

«የመታወቂያ ወረቀትህን ካልያዝክ 15 ፍራንክ መቀጫ መክፈል ይኖርብሃል..... የማይቀርልህ ዕዳ ነው።»

አሰራ አምስት ፍራንክ መክፈል ለመቃብር ቆፋሪው ቀላል ነገር ባለመሆኑ በሰጪትጩት አለ። አካፋውን መሬት ላይ አስተምጦ ከገላብ ውስጥ ገባ።

«አይዘህ.....!» አለው ፎሽለሻ፤ «ለሥራው አዲስ ስለሆነክ ምን መደረግ እንዳለበት የምታውቅ አልመስለኝም። እንደምታየው ጊዜው መሸ ትሸት ብሏል። ከአምስት ደቂቃ በኋላ ጀምበሯ መጥለቅ አይቀርም። እንተም ብትሆን በአምስት ደቂቃ ውስጥ አፈሩን መልሰህ ለመጨረስ እንደማትችል ግልጽ ነው።»

«አና.....?»

«ምክራን ትሰማ እንደሆነ በሩ ከመዘጋቱ በፊት ፈጥህ ብትወጣ ይሻልሃል» አለውና፤ «ለመሆኑ የት ነው የምትኖረው.....? ቤትህ ሩቅ ነው?» ሲል ጠየቀው።

«ራስከዚህም ሩቅ አይደለም። ከዚህ አሰራ አምስት ደቂቃ ያህል ቢያስኬድ እንጂ ከዚያ አያልፍም። በቂጥር 87 ሕንጻ ውስጥ ነው የምኖረው..... በቮገራር ጉዳና።»

«እንግዲያውስ ከዚህ ሩጡህ ለመውጣት በቂ ጊዜ አለህ ። እቤትህ ደርሰህ የመታወቂያ ወረቀትህን ለማምጣት ትችላለህ ። እሱን ከያዘህ ለመግባትም ሆነ ተመልሰህ ለመውጣት የሚያገድህ አይኖርም ። የ15 ፍራንክም መቀጫ ይቀርልሃል ። ስለዚህ በርረህ ሐደህ መታወቂያህን ይዘህ ና ። እስከዚያ ድረስ አስከሬኑን እኔ እጠብቅልሁሁ ። ከዚያም በኋላ አፈሩን መልሰህ ተዝናንተህ ለመውጣት ትችላለህ ።»

«ባለውሳታዬ ነህ!» አለው ከአንጀቱ ።
«በልክ ፈጥነህ ሐድ!»

መቃብር ቆሳሪው ደስታውን ለመግለጽ ያህል ጨበጠውና እግሩ አውጪኝ ይርጥ ጀመር ። «ፎብላጥም ወደ ጉድጓዱ እፍ ጣጋ ብሎ ፤ «ሙሴ ማድሌን!» ሲል ተጣራ ፤ ዝቅ ባለ ድምጽ ።

መልስ የለም ።

«ፎብላጥ ደንግጥ ብሎ ፤ ከጉድጓዱ አፍ ወደ ጉድጓዱ ውስጥ ገብቶ የገናን ቫልዣ ራስ ወዳለበት ዞኖ ፤ «አልሰሙኝም እንዴ ሙሴ ማድሌን!» አለው ።

አሁንም መልስ የለም ።

«ፎብላጥ በጣም ተደናግጦ መደሻውንና መሮውን አውጥቶ የላጥነን ክዳን ለመንቀል ይታገል ጀመር ። ከዳኑን ሲያነሳው የዣን ቫልዣ ራት ገር ጥቷል ። «ይኖቹ ተከድንዋል ። መሳ ሰውነቱ ለጥ ፤ ጸጥ ብሏል ።»

«ወይኔ! ሞተዋል!» አለ «ፎብላጥ ራሱ ለራሱ ፤ «አይወቃቸውን አድናለሁ ብዬ.....!»

«ፎብላጥ ተንሰቅሶቹ ያለቅሰ ጀመር ። «ጥሩቱ የሜስቲዬን ነው ። ሜስ ቲዬን ለምን ሞተ? ባልታሰበ ሰዓት ማን መቶ አለው? ለሙሴ ማድሌን ሞት ምክንያቱ እሱ ነው!» ብሎ እንደገና «ሙሴ ማድሌን! ሙሴ ማድሌን!» ሲል ተጣራ ። መልስ ግን አላገኘም ።

«ከአሁን ወዲያ መሳ ነገሩ አልቋል ። ምን ዓይነት ቅርጽም የለሽ ጉድ ነው? አዩ ፈጣሪዬ! ቢቃ ሞተዋል? ነገሩ አለቀ? እና ትንሿን ኮቢት ምን ላደርጋት ነኝ? ፍራፍሬ ሻጫስ ምን ትል ይሆን?» ሲል አነበነበና እንደገና ይጣራ ጀመር ፤ «ሙሴ ማድሌን! ሙሴ ማድሌን! አየር አጥተው ነው የሞቱት ። ቀድሞውንም ቢሆን ፈርግላቸው ነበር! እሳቸውን አልሰማ አሉኝ ። እንዴት ያለ ጉድ ነው! ወይ ፈተና! ወይ ደገ ሰው!»

«ፎብላጥ ጸጉሩን ይነጥ ገባ ። «ሙሴ ማድሌን! ሙሴ ከጉቲባ!»

ጥጭ...ጥጭ ።

በዚህ ጊዜ ከመካነ መቃብሩ መግቢያ በር በኩል ደምጽ ሰማ ።
በሩ በመዘጋት ላይ ነበር ። ቀጥሎም ዓይኑን ወደ ገጥን ቫልገ መልሶ
አተኩሮ አየው ። ከበሬት የባለ ድንጋጤ ወረረው ፤ የገጥን ቫልገ ዓይኖች
ተከፍተው አፍጥጠውበት ነበርና ። እስከሬን ማየት ያስደነግጣል ። የሞተ
ሰው እስከሬን እንደገና ነፍስ ዘርፋ ከሞት ሲነሳ ማየት ደሞ ይበልጥ
ያስደነግጣል ። ፎቭለቫም እንደሐውልት ባለበት ደርቆ ቀረ ።

«ተኝቼ ነበር» አለው ገጥን ቫልገ ፤ ከተኝበት ቀኖ ብሎ ።
«ወይ ወላዲተ አምላክ! እንዴት አስደነገጠኝ መሴ ማድሌን!»

ገጥን ቫልገ ሕሊናውን ሰቶ ነበር እንጂ ሕይወቱ አላለፈም ነበር ።
ሳጥኑ ተከፍቶ ቀዝቃዛ አየር ሲመታው ሕሊናው ነቃ ።

«አና እውነት አልሞቱም!» አለው ፎቭለቫ ዓይኑን ለማመን
ቸግሮት ፤ «በጠራዎት.....! ብጠራዎት.....! ብጠራዎት.....! ሲሰማኝ ነው
ብቻ እንኳን ነቁ ። እኔስ እንዲያው አየር አጥተው ታፍነው ሞቱ ብዬ.....!
ሳይነቁ ቢቀሩ ኖሮ ሳላበድ አልቀርም ነበር ። በእውነት ጨርቁን ጥዬ
ነበር የምሔደው! ለመሆኑ ሞተው ቢቀሩ ኖሮ..... ልጄዎን ምን ልላት
ኖሯል? ፍራፍሬ ቫጫስ ብትሆን እውነቱን ብነግራት ታምኝኝ ኖሯል?
በፍጹም.....!»

«በርድ ብርድ ብሎኛል» አለው ገጥን ቫልገ ።

«ከዚህ ቦታ ፈጥነን መውጣት አለብን» አለኛ ፎቭለቫ ከኪሱ አልኮል
ያለበት ቅል አውጥቶ ፤ «አስቲ አፍዎን ያርጥቡት» አለው ። ገጥን ቫልገ
ብራንዲውን ቀጥጥቶ ጉርጉጭ ሲያደርገው ሰውነቱ መላ በመላ ነቃ ።
ከፊሳ ሳጥኑም ወጥቶ ክዳኑን መልሶ በመዘጋትና አፈር በመመለሱ ሥራ
ፎቭለቫን ያግዘው ገባ ።

ባደውን ሳጥን ከቀበሩት በኋላ ፎቭለቫ ገጥን ቫልገን እያየ ፤ «እን
ሐድ..... እኔ አካፋውን አይዛለሁ ። እርሰዎ ያማውን ይያዙ» አለው ።

የፊሳ ማጓጓዣው በመጣበት መንገድ ወደ በሩ አቅጣጫ አመሩ ።
ከዚያ ሲደርሱም ፎቭለቫ የግሪቢዬን የመቃወቂያ ወረቀት አውጥቶ ወረ
ቀቱ ከሚጣልበት ቀዳዳ ውስጥ ጨመረው ። በረኛው ይህንን ሲያይ የበር
መክፈቻውን ገመድ ጉትት አደረገው ። በሩ ሲከፈት ገጥን ቫልገና ፎቭ
ለቫ ወጥተው ሔዱ ።

«መጨረሻው አማረም አይደለ!» አለውና ፎቭለቫ መንገዳቸውን
ቀጠሉ ። ከቫገሮራ ጉዳና ሲደርሱ ፤ «የኔ ዓይን በቅጡ ስለማያይልኝ
ቁጥር 87 የተጻፈበትን ቤት ፈልገው ያመልክቱኝ» አለው ፎቭለቫ ። የግሪ
ቢዬን ቤት በመፈለግ ሳይ ነበር ። ጊዜው ደንገዝገዝ ብሏል ።

«ቁጥር ሰማንያ ሰባትማ ይኸውና» አለው ገና ቫልገ።

«እንግዲያውስ ደማውን ይስጡኝና እዚህ ይጠብቁኝ። በመንገድ ማንም ስለሌለ አንዳችም የሚያስጋ ነገር የለም። አሁን እመላሳለሁ» ብሎት ቁጥር 87 ሕንጻውስጥ ገብቶ ወደላይኛው ፎቅ ወጥቶ በር አንኳኳ።

«ግብ! የሚል ድምጽ ሰማ። የግሪቢዬ የራሱ ድምጽ ነበር።

ክፍሉ መቀመጫ እንኳ የሌለው የደሃ መኖሪያ ነው። በውስጡ ግን የሌለ ቅራቅምቦ የለም፤ የዕቃ ማግራት ሳጥን... ከባያ የመሰለ የወግ መጠጫ... የግር ፍራሽ... ሌላ ሌላም ቅራቅምቦ።

በአንድ ጥግ በአሮጌ ምንጣፍ ቁራጭ ላይ አንዲት ኮሳሳ ሴትየና በርካታ ልጆች ተከብረውበታል።

ግሪቢዬ የመታወቂያ ወረቀቱን በሚፈልግበት ጊዜ የቤቱን ዕቃ አተረማምሶታል። አገረክርኮታል። ቤተሰቡንም ሳያንጫጫው አልቀረም።

«አካፋህንና ደማህን ይገዢህ መጥቻለህ» አለው ፎሽለቫ። ግሪቢዬም በመገረም ዓይን አየውና «አንተ ነህ እንዴ!» አለው።

«አምን እኔው ነኝ። ነገ ጠዋት ከመካነ መቃብሩ ብትሔድ የመታወቂያ ወረቀትህን በረኛው ዘንድ ታገኘሃለህ» አለው።

«ምን ማለትህ ነው?» አለው ግሪቢዬ

«የመታወቂያ ወረቀትህን መሬት ላይ ጥለኸው አገኘሁት። አፈሩንም መልሼልሃለሁ። አስከሬኑ ተቀብሯል ማለቱ ነው። አስራ አምስት ፍራንክ መቶጫ ከመክፈልም ድነሃል» አለው።

ግሪቢዬ ደስ ብሎት አመሰግኘውና «በሌላ ጊዜ ስንገናኝ መጠጥ እጋ ብዝሃለሁ» አለው።

— 9 —

ገና ቫልገና ፎሽለቫ ተያይዘው ወደ ፍራፍሬ ሻጧ ቤት አመሩ፤ ኮዚትን ሰመውሰድ። ኮዚት ያለፉትን ሀያ አራት ሰዓታት ያሳለፈችው ባዝምታና በፍርሃት ነበር። ገና ቫልገና ፎሽለቫ የት እንደሔዱና ለምን እንደሔዱ ፈጽሞ አታውቅም። እነሱ ከሔዱ ጆምሮ እህል ወግ አልቀመሰችም። አልተኛችምም። ፍራፍሬ ሻጧ ምን ሆነሻል በማለት የጥያቄ ናዳ ብታወርድባትም መልስ አልሰጠቻትም።

ከህያ አራት ሰዓታት የመንፈስ ጭንቀት በኋላ ገና ሻልገን መልሳ ስታገኘው ይህ ነው የማይባል ደስታ ተሰማት ።

ገና ሻልገ፡ ፎቨልቫና ኮቤት ከፍራፍሬ ሻጪ ቤት ወደ ገዳሙ አመሩ። ከዚያ ደርሰው የግቢውን በር አንኳኩተው ከገቡ በኋላ ወደ እመምኔቷ ዘንድ አቀኑ ። እመምኔቷ ሲጠባበቃቸው ነበሩ ፤ ከአንዲት ሌላ መነኩሲት ጋር ሆነው ። ያሉበት ከፍል ጨለምለም ብሏል ። ለነገሩ ያህል ግን አንድ ደካማ ሻማ በርቷል ። እንደተለመደው መነኩሲቶቹ አቀርቅረው መሬት መሬቱን ነው የሚያዩት ። እመምኔቷ ካቀረቀሩበት ሆነው ለገና ሻልገ ጥያቄ ይደረድሩለት ገቡ ፤

«ወንድምዬው አንተ ነህ?»

«አዎን እማሆይ ።»

ተጠያቂው ገና ሻልገ ቢሆንም በአፈቀላጤነት መልሰ የሚሰጠው ፎቨልቫ ነበር ።

«ስምህ ማን ይባላል?»

«ኡልቲም ፎቨልቫ ።»

ፎቨልቫ በአርግጥም ኡልቲም ፎቨልቫ የተባለ ወንድም ነበረው ። ነገር ግን ሞቷል ።

«ከወይዘት ነው የመጣኸው?»

«ከፒኪኒ... ከአሜሪካ ቅርብ ያለው ።»

«ዕድሜህ...?»

«ዓምሳ ዓመት ።»

«ሙያህ...?»

«አትክልተኛ ።»

«ጥሩ ክርስቲያን ነህ?»

«አዎን... እንደመላው ቤተሰቤ ።»

«ይህች ልጅ ያንተ ልጅ ነች?»

«አዎን እማሆይ»

«አንተ የሷ አባት ነህ?»

«አያቷ ነች ።»

እስካሁን ድረስ ገና ሻልገ አንድ ቃል እንኳ አልተነፈሰም ። መልሱን በሙሉ በአፈቀላጤነት የመለሰው ፎቨልቫ ነበር ።

እመምኔቷ ኮቤትን አስተውላው አይሞትና ሃሳባቸውን ወደ ፎቨልቫ በመመለስ ፤ «አባ ፎቫ...» አሉት ፤ «በጉልበት ላይ የሚታወር ሌላ ቃጭል ያሻል ። ከአሁን ጀምሮ ሀብት ስለሆናችሁ ሀብት ቃጭል ያስፈልጋችኋል»

ኮቤት የገዳሙን ኑሮ በቶሎ ተላመደችው ። እንደገዳሙም ልጆች ትላብስ ጀመር ። ገን ሻልገ ከእነቴናርዲዬ ቤት ሲወስዳት የሰጣት ልብ ሶች ቢያረጁም ከቡትቶነት ደረጃ አልደረሱም ነበር ። እነዚህን ልቦሶች የግር ሹራቦቿና ጫማዎቿ ጭምር ገን ሻልገ ወስዶ ሳጥን ውስጥ ቆለፈ ባቸው ።

ገን ሻልገ በባኩሉ የአትክልተኞችን ሥራው ፈጽሞ አላስቸገረ ውም ። ቀደም ብሎ የእርሻ ሙያ እውቀት ስለነበረው አትክልተን በይበልጥ አለማው ። ብዙ ፍራፍሬም ይመረት ጀመር ።

ገን ሻልገ በፎሽለሻ ጎጆ ይኖር ስለነበረና ኮቤት በገዳሙ ውስጥ በአዳሪነት ትኖር ስለነበረ እንደ ድሮ አብረው መኖራቸው ቀረ ። ይህን እንጂ በየቀኑ በዕረፍት ሰዓት ሔዳ እንድትጠይቀው ተፈቅዶላት በየቀኑም እንድ ሰዓት ያህል ጊዜ ከሱ ጋር ታሳልፍ ነበር ።

ለገን ሻልገ የገዳሙ ኑሮ እንደአስር ቤት ኑሮ ነበር ። ገሼር አሁንም እንደሚከታተለው ስለሚያውቅ ለአትክልቱ ልማት አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን ለመግዛት እንኳ ከገዳሙ አይወጣም ነበር ። ግዢ በሚያስ ፈልግበት ጊዜ ፎሽለሻ እያከሰ ወጥቶ አስፈላጊውን ሁሉ ይገዛ ነበር ።

ገን ሻልገ በገዳሙ ውስጥ በሚኖርበት ጊዜ አቡን ሚሪዬልን ሳያ ስታውሳቸው አልቀረም ። ሳያስታውሳቸውም ሊቀር አይችልም ነበር ። እንደአጋጣሚ ሆኖ የአግዚአብሔር ቤት ሁሉን ጊዜ በክፉ ወቅቱ መጠ ጊያ ሰጠው ። መጀመሪያ ፣ ጌብራተሰቡ ማደርያ ነፍሳት ሲንከራተት በነበረ በት ሰዓት አቡን ሚሪዬል ቤት ለእንግዳ ብለው ተቀበሉት ። ሁለተኛም ፣ ገሼር እንደዱር አውሬ ያሳድደው በነበረበት ሰዓት የጥቲ—ጥክፍ ገዳም መጠጊያ ሰጠው ።

በዚህ ሁኔታ ዓመታት አሉ ። ኮቤትም እያደገች ሔደች ።

ክፍል ሦስት

ግሪዩ

መጽሐፍ አንድ

ፓሪስ የወለደው

— 1 —

ዕድሜው ከሰባት አስከ አስራ ፖስት አመት ይደርሳል ። ቤት የለውም ። በረንዳ ያድራል ። በልኩ የተሰፋ ልብስ የለውም ። በቀድሞ ጊዜ የአባቱ የነበረ አሮጌ ሰራ ይታጠቃል ፤ እስከተረከቡ የሚደርስ ። ለአባቱ ጭንቅላት ልክ የሆነ ባርጌጣም ይጸፋል ። ለሱ በጣም ስለሚሰፋበት ባርጌጣው ወርዶ ጆሮውን ይሸፍኑዋል ። ምናልባት አንድ ሸሚዝ ይኖረው ይሆናል ። መቅ የሪያ ግን የለውም ። ጫማም ሲኖረው ይችላል ፤ ሶሉ የወለቀ ።

የራሱ የሆነ የአኒፓጂ ፈሊጥ አለው ። ተኮኮልም አይጠፋውም ። በርዣዎቹን ይጠሳል ። ንግግሩ ሁሉ የባለፈ ነው ። መንገድ ለመንገድ ሲጸገን ይወሳል ። ያገኘውን ሥራ ይሠራል ። ጋሪ ጥራ ካልታገ ጋሪ ይጠራል ። ይላሳካል ። ከዚህም ሥራው በሳቢስቲ ያገኛል ። መሸት ሲል ለት ትያትር ለማየት ከትያትር ቤት ይገባል ። ትያትር ማየት ፣ ማጪ ብጪብ ታላቅ ደስታው ነው ። ይህን እንጂ ርካሽ የሆነና የማያስቅ ካልሆነ በስተቀር ቁም ነገር ያዘል ትያትር አያስደስተውም ። የህይወት አስፈላጊ የሆኑ ነገሮች የሉትም ። የማያስፈልጉና ዋጋ ቢሰጥ የሆኑ ነገሮች ግን ጥልቀውታል ።

ዘፈን ይወዳል ። ይዘፋፍናል ። ያጅጫል ። ነጻ ሆኖ ተደስቶ ይኖራል ። ልቡም ንጹህ ነው ፣ ልጅ ነውና ።

ብቻውን አይደለም ይህ ፓሪስ የፈጠረው ያራዳ ልጅ ። ጓደኞች አሉት እሱን የመሰሉ ። ሁሉም አድፈው ይታያሉ ። ጸጉራቸው የተን ጨበረረ ፣ ልብሳቸው የተበጫጩቀ ፣ አባራ የለበሱ ናቸው የድሆች ልጆች ። ከትንሽ ጉድጓድ ዙርያ ሆነው ብይ እያንከባለሉ ይጫወታሉ ። በቢሳቢስቲ ይጣላሉ ። አሮጌ የእግር ሹራብ ወይም ሌላ እርባና የሌለው ነገር ሲሸጡ ይታያሉ ። ዘፈናቸው ብልጣና የበዛበት ነው ። ከመሐከላቸው

ሴት ልጆችም አሉባቸው ። በየጊዜው ፖሊሶች እያፈሱ ይወስዷቸዋል ። ነገር ግን እነሱ በፖሊሶች ሲታፈሱ ሌሎች ያራዳ ልጆች ይፈጠራሉ ። ፓሪስ ይወልዳቸዋል ።

— 2 —

ዣን ቫልገና ኮዜት በፐቲ—ፒክፑ ጉዳና ባለው ገዳም መኖር በጀመሩ በስምንተኛው ወይም በዘጠነኛው ዓመት የአስራ አንድ ወይም የአስራ ሁለት ዓመት ልጅ በታምፕል ጉዳናና በሻቶ—ደ አካባቢ ይታይ ጀመር ። ልጁ የአራዳ ልጆች ወይም ስድ—አደጎች ከሚባሉት አንዱ ነበር ። የአዋቂ ሰው ሱሪና የሴት ሸሚዝ ይሰብሳል ። ወላጆች ቢኖሩትም እነዚህን ልብሶች የሰጡት ሌሎች መጽዋቾች ናቸው ። አባቱ ለልጁ ደንታ የለውም ። እናቱም አቅወደውም ።

ይህ ልጅ እንደ በረንዳ አዳሪዎች ሁሉ ግድ የለሽ ሆኖ ይኖራል ። ሲያመቸው ይሰርቃል ። ወሮበላ ሲሉት በሳቅ ያሳልፈዋል ። ሌባ ሲሉት ግን ይቆጣል ። መጠለያ የለውም ። ዳቦ የለውም ። የሚሞቀው እሳት የለውም ። የሚያፈቅረው የለውም ። ይህም ሆኖ የነጻነት ኑሮ ስለሚኖር በመከፋት ፋንታ ተደስቶ ይኖራል ።

ወላጆቹ ወልደው የጣሉት ቢሆንም አልፎ አልፎ ሲያስታውሳቸው ፤ «አዎ እናቱ ዘንድ መሔድ አስብኝ» ይላል ራሱ ለራሱ ። ወላጆቹ የሚኖሩት በቁጥር 50—52 ፤ ይህም ማለት በጎርቦ ማረፊያ ቤት ነበር ። ልጁም በየሁለት ወይም በየሦስት ወር የአራዳ ኑሮውን አቋርጦ እነሱ ዘንድ ይሔዳል ።

የጎርቦ ማረፊያ ቤት ቀደም ባለው ጊዜ ፤ « የሚከራዩ ክፍሎች » የሚል ማስታወቂያ ይበዛበት ነበር ። አሁን ግን ክፍሎቹ በርከት ባሉ ተከራዮች ተይዘዋል ። ተከራዮቹ ዝምድና የላቸውም ። አይተዋወቁም ። በዝቅተኛ የህብረተሰብ መደብ የሚገኙም ናቸው ።

ዣን ቫልገና በጎርቦ ማረፊያ ቤት በነበረበት ዘመን በዚያ የነበረችው አሮጊት ሞታ በቦታዋ ሌላ አሮጊት ተተክታለች ። ይህች አሮጊት ማዳም ቡጎ ትባላለች ።

ከተከራዮቹ መሐከል በጣም የደኸየ አንድ ቤተሰብ ይገኝበታል ። አራት የቤተሰብ አባላት አሉት ፤ አባት፣ ወላጅ፣ እናት፣ እና ሁለት የደረሱ ልጆቻቸው ። አራቱም በአንድ ክፍል ውስጥ ይኖራሉ ።

አባት፣ ወላጅ፣ እናት በተከራየበት ወቅት ስሙ ዣንድሬት መሆኑን ተናግሯል ። በተጨማሪም ፤ « የፖላንድ ወይም የኢጣሊያ አስዘያም »

የአስፓኝ ተወላጅ የሆነ ሰው እፈልጋለሁ የሚል ሰው ከመጣ ተፈላጊው እኔ ሳልሆን አልቀርም » ሲል ለማዳም ቡጎ ነግሯታል ።

ይህ ቤተሰብ በታምፕል ጐዳናና በሻቶ ደ አካባቢ የሚታየውና « ትንሹ ጋብሮሽ » ተብሎ የሚጠራው ሕፃን ልጅ ቤተሰብ ነው ። ልጁ ወደ ቤተሰቡ በሚመለስበት ጊዜ የሞቀ አቀባበል አያገኝም ። ሁሉም ነገር ቀዝቅዞ ይጠብቀዋል ።

« ወዴት ነበርክ ? » ይሉታል ከነበረበት ሲመለስ ።
« ባቡር መንገድ » ሲል ይመልስላቸዋል ።

ተመልሶም ሲሄድ « ወዴት ነው የምትሄደው ? » ይሉታል ።

« ወደ ባቡር መንገድ » ሲል ይመልስላቸዋል ።
« እንግዲያው ምን ልትፈጥር መጥተህ ኖሯል ! » ትለዋለች እናቱ ፤ የሷ ሳይሆን የሌላ ሰው ልጅ እንደሆነ ሁሉ ። እሱን አትወደውም እንጂ ሴት ልጆቿን ትወዳቸዋለች እናቱ ።

የገናኝድሬት ቤተሰብ የሚኖረው ከመተሳለፊያው በረንዳ ጥግ ባለው የመጨረሻ ክፍል ሆኖ ከሱ ወዲህ ባለው ክፍል ማሪዩ የተባለው ወጣት ልጅ ይኖርበታል ።

መጽሐፍ ሁለት

ታላቁ ከበርቱ

— 1 —

የማሪያ አያት ፡ ገረፍኖርማ ከዘጠና ዓመት በላይ ዕድሜ ያለው አሳ ወንት ነው ። በዚህ ዕድሜው ቀጥ ብሎ ይራመዳል ። ድምጹን ከፍ አድ ድርጎ ይናገራል ። በጉልህ ያያል ። ደረቅ መጠጥ ይጠጣል ። እንክት አድርጎ ይበላል ። ከሰላሳ ሁለት ጥርሶቹ አንዱ እንኳ እንከን የለውም ። ሲያነብብ ካልሆነ በስተቀር መንጽር አያደርግም ። « በእኛት አስር ዓመታት ሴት ዘንድ አልቀረብኩም » ይላል እንጂ በተፈጥሮው ሕያዥ ነበር ።

ገረፍኖርማ ማኞ የተባለች የቀድሞ ገረዱ ሁለት ወንድ ልጆች ወልጄልሃለሁ በማለት ለልጆቹ ማሳደጊያ ገንዘብ ጠይቃው በወር 80 ፍራንክ ይከፍላት ነበር ። የመጀመሪያው ሕፃን የተወለደው ገረፍኖርማ 84 ዓመት ዕድሜ በነበረው ጊዜ ነበር ። ገረፍኖርማ ሁለት ጊዜ አግብቷል ። ቁባቶችም ነበሩት ።

ገረፍኖርማ የባ ሕርይ ጥልቀት የለውም ። ለማናቸውም ነገር ይቻኮ ላል ። በቀላሉ ይቆጣል ። ያለበቂ ምክንያት ይናደዳል ። ሰው ሃሳቡን ሲቃ ረንበት ከዘራውን አንስቶ ልማታ ይላል ፤ በቀድሞ ዘመን ይደረግ እንደነ ነበረ ።

ታላቁ ከበርቱ ገረፍኖርማ ከመጀመሪያ ሚስቱ ሴት ልጅ ወልጄል ። ሴት ልጁ ሳታገባ አምሳ ዓመት ሞላት ። ከሱው ጋር ትኖራለች ። እንደ ሕጻንም ልጅ ይቆጥራታል ። ከሁለተኛም ሚስቱ ሌላ ሴት ልጅ ወልጄል ። ይህችኛዋ ካገባች በኋላ ወንድ ልጅ ወልዳ ሞተች ። ልጇ ማሪያ ነው ።

— 305 —

ገፍላኛርማ ታላቅ ከበርቱ እንጂ የመሳፍንት ወገን ባይሆንም ውሎው ከመሳፍንት ጋር ነበር ። አስተሳሰቡም ከነሱ ጋር ይገጥም ነበር ።

በሳምንት ሁለት ቀን በማዳም ባሮን ደ ቱ ቤት ይገኛል ። የማዳም ባሮን ደ ቱ ቤት የመሳፍንትና የመኳንንት መስባሰቢያና መናከሪያ ከሆነ ጊዜው ውሎ አድሯል ። መሳፍንቱና መኳንንቱ በዚያ ተሰብስበው ሻያቸውን እየጠጡ ንጉሣዊ አገዛዝን የሚደግፍ ጨዋታ ይጫወታሉ ። የናፖሌዎንን ደጋፊዎች ያወግዛሉ ። ስለ አሉበት ዘመን አጥላልተው ያወጋሉ ። በአስተሳሰባቸው መቶ ዓመት ያህል ወደ ኋላ የቀሩ በመሆናቸው ያሉበትን ዘመን አያውቁትም።ምን ዓይነት ዘመን እንደሆነ አይገባቸውም።

ገፍላኛርማ በመሳፍንቱና በመኳንንቱ ጨዋታ ለመሳተፍ ወደ ማዳም ባሮን ደ ቱ ቤት በሚሔድበት ጊዜ ማሪዩ ተከትሎት ይሔዳል ። ማሪዩ ከአያቱና ከአክሱቱ ጋር ነው የሚኖረው ። ስለዓለም የሚያውቀውም ነገር ቢኖር አስተሳሰባቸው ወደ ኋላ ከቀረው ከእነዚህ የፊውዳል ወገን አባሎች ፣ ማለት ከመሳፍንቱና ከመኳንንቱ የሚሰማው ብቻ ነበር ።

ማሪዩ ከአያቱና ከአክሱቱ ጋር የሚኖረው አባት ስለሌለው አልነበረም ። አባቱ በህይወት አለ ። በፔርኖ ከተማ የአበባ አትክልት እያለማ ይኖራል ።

ስሙ ፖሚርሲ ይባላል ። በግንባሩና በጉንጨ። የጀግንነት ምልክት፤ ይህም ማለት በጦር ሚዳ ሲዋጋ በሰይፍ ተመትቶ ስለነበረ ጠባሳ አለበት ። ገፍላኛርማ አማቹን አይወደውም። እሱ የቡርቦን ሥርወ መንግሥት ደጋፊ ሆኖ ሳለ ፖሚርሲ የናፖሌዎን ደጋፊ በመሆኑና ናፖሌዎንን ተከትሎ ሔዶ በብዙ ጦር ሚዳዎች በመዋጋቱ ምክንያት እንደወንበዴ ይቆጥረዋል ። ማሪዩ ከአባቱ ጋር እንዳይኖር ያደገረውም ገፍላኛርማ ነው ። «ማሪዩ ከአንተ ጋር ከኖረ ከእኔም ሆነ ከአክሱቱ አንዳችም ነገር አይወርስም» ብሎ ስላስጠነቀቀው ማሪዩ ውርስ አልባ እንዳይሆን በመፍራት ልጁ ከአያቱና ከአክሱቱ ጋር እንዲኖር ፈቀደ ። ፖሚርሲ ልጁን በጣም ይወደዋል ። ነገር ግን በገሐድ ሊያዩው እንኳ ገፍላኛርማ አይፈቅድለትም ። በዚህ ምክንያት አልፎ አልፎ ብቻ በድብቅ ወደ ፓሪስ ከተማ እየመጣ ማሪዩና አክሱቱ ከሚያዘወትሩት ቤተክርስቲያን እየሄዱ አዩኝ አላዩኝ እያለ በሩቅ ሆኖ ልጁን አይቶ ይመለሳል ።

ቀደም ብሎ ፖሚርሲ በጦር ሚዳ በፈጸመው ጀብዱ ምክንያት ከናፖሌዎን ቦናፓርት የኮሎኔልነት ማዕረግ ተቀብሎ ነበር ። የሌገሮ ዶነር (የክብር ሠራዊት) አባልም ነበር ። ነገር ግን ናፖሌዎን ከሰልጣን ወርዶ የንጉሥ አገዛዝ እንደገና ሲመሠረት የመኰንንነት ማዕረጉ ሳይጸናለት ቀፈ ።

ማሪያ ፖሚርሲ አደግ ሲል አንድ ሌሎች ልጆች ሁሉ ትምህርት ቤት ገባ ። ቆይቶም ኮሌጅ ገብቶ የህግ ትምህርቱን ይከታተል ጀመር ።

በ1827 ዓ. ም. ማሪያ የአስራ ሰባት አመት ወጣት ነበር ። በዚህ የዕድሜ ክልል ውስጥ ሳለ አንድ ቀን ወደ ቤቱ ሲመለስ አያቱ ገርልፕርማ አንድ ደብዳቤ ይዞ ጠበቀው ።

«ማሪያ» አለው አያቱ ፤ «ነገ ወደ ቬርሞ መሄድ ሳይኖርብህ አይቀርም መሰለኝ ።»

«ቬርሞ? ለምን?»

«አባትህን ለመጠየቅ ።»

ማሪያ ደስ አልልህ አለው ። ያልጠበቀው ሆኑት ። አባት እንዳለው በያውቅም ስለ አባቱ የሚያውቀው ነገር አልነበረም ። አባቱ ይወደዳል ብሎ ያሰበበትም ጊዜ የለም ። በዚህም ምክንያት እሱ ራሱ አባቱን አይወደውም ነበር ።

«አባትህ የታመመ ይመስለኛል» አለው አያቱ ቀጠል አድርጎ ፤ «ሐይህ እንድትጠይቀው ይፈልጋል ። እኛ ነገ ጠዋት ተነስተህ ብትሒድ መልካም ነው ። ከንጋቱ በ12ሰዓት ተነስቶ ወደ ማታ ጊዜ ከቬርሞ የሚደርስ የሕዝብ ማመላለሻ አለ ። በእሱ ተሳፍረህ ብትሒድ ... አባትህ በአ ስቸኳይ ነው የሚፈልግህ ።»

ይህንኑ ብሎ ደብዳቤውን ጨረማምዶ ኪሱ ውስጥ ጨመረው ። ማሪያ በዚያው ቀን ምሽት ተሳፍሮ በጓዝ ኖሮ በማግሥቱ ጠዋት ሲደርስ ይችል ነበር ፤ በሌሊት የሚጓዝ የሕዝብ ማመላለሻ ነበርና ። ነገር ግን ገርልፕርማም ሆነ ማሪያ በዚህኛው መጓጓዣ ለመጠቀም ጭላት አልነበራቸውም ።

በማግሥቱ ማሪያ ማልዶ ተነስቶ በሕዝብ ማመላለሻ ተጉዞ ወደ ማታ ጊዜ ከቬርሞ ደረሰ ። ለዓይን ያዝ ማለት ስለጀመረ የከተማው ነዋሪዎች መብራት የሚያበሩበት ወቅት ነበር ። ማሪያ የአባቱን ቤት አጠያይቆ ደረሰበት ። መጥሪያውን ሲደውለው አንዲት ሴትየ የበራ ፋኖስ ይዛ መጥታ በሩን ከፈተችለት ።

«የመሲ ገርዥ ፖሚርሲ መኖሪያ ቤት ነው?» ሲል ጠየቃት ።

ሴትየ መልስ ሳትሰጠው ዝም ብላ ቆመች ፤ ሐውልት እንደሆነች ሁሉ ።

«የመሲ ፖሚርሲ ቤት ነው ወይስ አይደለም?»

በመናገር ፈንታ ራሷን ላይና ታች ነቀነቀችበት፤ « ነው » እንደማለት ።

« ላነጋግረው እችላለሁ ? »

አሁንም በመናገር ፈንታ እራሷን ቀኝና ግራ ነቀነቀችበት፤ « አይሆንም እንደማለት ።

« ልጄ ነኝ አስጠርቶኝ ነው የመጣሁት » አላት ማሪዩ ።

ሴትየዋ ስሜቷን መቆጣጠር አቅቷት ታለቅስ ጀመር ። በእጅ ምልክትም እንዲገባ ጋበዘችው ።

ክፍሉ ውስጥ ወፍ በርቶበታል ። አንድ ሰውዬ ቀጥ ብሎ ቆሞ ይታያል ። ሐኪም ነው ። ሌላ ሰውዬ ተንበርክኳል ። ቂስ ነው ። ምስተኛው ወለሉ ላይ ለጥ ብሏል ። አይንቀሳቀስም ። በደን ሆኖ የተኛው ኮሎኔሉ ነበር የማሪዩ አባት ።

ገርዥ ፖሜርሲ ከምስት ቀናት በፊት የአንጎል ትኩሳት ያዘው ። በሽታው ከመጀመሪያው ስላስፈረው ልጄ መጥቶ እንዲጠይቀው ለገርሷ ኖርማ ደብዳቤ ጻፈለት ። በዚያው መሐል በሽታው እየተባባሰበት ሐደ ። ማሪዩ ከቤርኖ በደረሰበት ቀን ኮሎኔሉ ሲታዥ ዋለ ። ገረዱ ፤ ለማሪዩ በር የከፈተችለት ሴትየ ፤ ዝም ብሎ እንዲተኛ ሙከራ ብታደርግም አሉ ከመኝታው ተነስቶ ፤ « ልጄ አይመጣም እኔ ሐጄ አየዋለሁ ! » ብሎ ይጮህ ጀመር ። ይህንን ብሎም ከመኝታ በቱ ወጥቶ ቀጥሎ ወደ ነበረው አነስተኛ ክፍል ሲገባ በአፍጣሙ ተደሳ ። ተመልሶ አልተነሳም ። ህይወቱ በዚያች ቅጽበት አለፈች ።

ከዚያ በኋላ ነው ሐኪሙና ቂሱ ተጠርተው የመጡት ። ሐኪሙ በጊዜ አልመጣም ። ማሪዩም ዘግይቶ ነው የደረሰው ።

በኮሎኔሉ ዓይን ያልደረቀ እንባ ነበረበት፤ ልጄ በጊዜ ላይደርስለት በመቅረቱ ያነባው የጸጸት እንባ ።

ማሪዩ የአባቱን አስከሬን ፤ በግምባሩ ላይ ያለውን የጀግንነት ምልክት ጭምር አተኩሮ ተመለከተው ። ኮሎኔሉ አባቱ እንደነበረና የደረሰውም በአስከሬኑ መሆኑን ሲገነዘብ እጅግ በጣም ቀፈፈው ።

ክፍሉ ይከብዳል ። ሠራተኛዋ ጥገን ይዛ ታነባለች ። ቂሱ ይጸልያል ። ሐኪሙም እንባውን ይጠራርጋል ። አስከሬኑ ራሱ የሚያለቅስ ይመስላል ።

ሐኪሙ ቂሱና ሠራተኛዋ አንድም ቃል ሳይተነፍሱ ማሪዩን ተመለከቱት ። ለቤቱ እንግዳ እሱ ብቻ ነበር ። ማሪዩም በራሱ ሁኔታ አፈረበት ። ባርኔ ጣውን በእጁ ይዞ ቆሞ ነበር ። በሀዘን ምክንያት ባርኔጣውን በእጁ ይዞ ለማቆየት ያልቻለ ለማስመሰል ለቀቅ ሲያደርገው ባርኔጣው ወለሉ ላይ

ወደቀ ። ይህንን በማድረግ ህሊናው ወቀሰው ። ራሱንም ናቀው ። ነገር ግን ጥፋቱ የሱ ነበር ወይ ? ሊሆንስ እንዲት ይችላል ? አባቱ ይወደኛል ብሎ ያሰበበት ጊዜ የለም ። እሱም አባቱን የወደደበት ጊዜ የለም ።

ገዢዎች ፖሜርሲ ከእጅ ወደ አፍ የሚኖር ሰው ስለነበረ ለልጁ ያስቀረለት ቅርስ አልነበረም ። የቤቱ እቃዎች ቢሸጡ እንኳ የሥርዓተ ቅብሩን ወጪ ከመሸፈን የሚያልፉ አልነበሩም ። ሆኖም ሳለ ሠራተኛዋ አንድ ወረቀት አምጥታ ለማሪዩ ሰጠችው ። ኮሎኔሉ በገዛ እጁ የጻፈው ነበር ፤ እንዲህ የሚል ፤

« ለልጄ ፡— ናፖሌዎን በናፖርት በዎተርሉ ጦርነት በፈጸምኩት ጀብዱ ምክንያት « ባሮን » የተሰኘ የመከራከሪያ ማዕረግ ሰጥቶኝ ነበር ። ንጉሣዊ አገዛዝ እንደገና ከተተከለ በኋላ ግን ይህ ማዕረግ አልጸናልኝም ። ይሁን እንጂ ለአገሪ ሰዋጋ በደሜ ያገኘሁት ማዕረግ ስለሆነ ይህንን ማዕረግ ልጄ ይወርሰዋል ። ማዕረጉ ለልጄ ይገባው ወይም አይገባው እንደሆነ የሚረጋገጠው ግን በልጄ ተግባር ይሆናል ። »

በወረቀቱ እግርጌም ቀጥሎ ያለውን አሰፈረበት ፤

« በዚያው በዎተርሉ ጦርነት አንድ የአምሳ አስቃ ህይወቴን አድኖልኛል ። የአምሳ አስቃው ቴናርዲዬ ይባላል ። በፓሪስ አካባቢ ፤ በቪል ወይም በሞንፈርመይ ውስጥ የሆቴል ንግድ ያካሂዳል የሚል ወሬ ሰምቻለሁ ። ልጄ ይህንን ሰውዬ ካገኘው ውሊታ መላሽ እንዲሆንልኝ ምኞቴ ነው ። »

ማሪዩ ወረቀቱን ተቀብሎ ከሱ ውስጥ ጨመረው ። ነገር ግን ለገዛ አባቱ እንግዳ በመሆኑ የአባቱ ማስታወሻ ምንም ለሜት አልሰጠውም ።

ማሪዩ ለ48 ሰዓት ብቻ በቪርኖ ቆየ ። ኮሎኔሉ ከተቀበረ በኋላ ወደ ፓሪስ ተመልሶ የሕግ ትምህርቱን ቀጠለ ።

ኮሎኔሉ ከነበሩት ትንንሽ ይዘታዎች አንዳችም ለማስታወሻነት የቀረ አልነበረም ። ሰይፉና የኒፎርሙ «ከነፍስ ይማር» ገበያ ተወስዶ ደው ተሸጠ ። ጎረቤቶቹ የአትክልቱን ቦታ አበላሹት ። አበባዎቹንም ዘርፈው ወሰዷቸው ።

— 4 —

ማሪዩ በልጅነቱ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ያዘወትር እንደነበረ ሁሉ አሁንም ወደ ቤተ ክርስቲያን ይሄዳል ። አንድ ቀን እሁድ ቅዳሴ ለመስማት ድሮ ከአክሱቱ ጋር ያዘወትሩት ወደ ነበረ ፤ ወደ ሱን ሱፕሊስ ቤተ

ክርስቲያን ሐይቁ በከፊይ ከተሰራ መንበርከከያ ላይ ተገብረከከ ።
ልብ ሳይል ቀርቶ ነው እንጂ ይህ መንበርከከያ የሌላ ሰው መሆኑን
የሚገልጽ «መሴ ማበፍ» የሚል ጽሑፍ ያለበት ነበር ። ቅዳሴ እንደተ
ጀመረ እንደ አዛውንት ሰውዬ መጥተው «ይህ ቦታ የኔ ነው» አሉት ።

ማሪዩ ያለ እንዳች ክርክር ቦታውን ለአዛውንቱ ለቅቆላቸው ራት
ብሎ ቆሞ ። ቅዳሴው ሲፈጸም አዛውንቱ ወደ እሱ ሐይቁ ፤ «መንበር
ከከያውን ስላስለቀቅሁህ አዝናለሁ አሁንም ተመልሼ መጥቼ
ሳስቸግርህ አዝናለሁ ብቻ እንደ የማስረዳህ ነገር አለኝ» አሉት ።

«እረ ግድ የለም አይቸገሩ !»

«የለም ! የማስረዳህ ነገር አለኝ ። ስለኔ መጥፎ አስተያየት ይዘህ
እንደትሐድ አልፈልግም ። አየህ ... ይህንን ቦታ በጣም እወድዋለሁ ።
ከዚህ ሆኜ ቅዳሴ መስማት በጣም ደስ ይለኛል ። ለምን ብለህ ብትጠይቀኝ
ሳስረዳህ ፈቃዴ ነው ። አየህ ... እንደ ደሃ ሰውዬ በየሁለት ወይም በየ
ሦስት ወር እዚህ እየመጣ ከዚህ እኔ ከምንበረከከበት ቦታ ሆኖ አዩኝ
አላዩኝ እያለ የገዛ ልጄን ያስተውል ነበር ። ልጄን በሌላ ሥፍራ ሁኔታ
ሊያየው አይችልም ነበር ፤ የቤተሰብ ችግር ነበረበትና ። ልጄ ወደ ቤተክ
ርስቲያን የሚመጣበትን ወቅት ጠብቆ ነበር የሚመጣው ። ልጄዬው ግን
አባቱ ከዚህ መጥሩን ፈጽሞ አያውቅም ። እንዲያውም አባት እንዳለው
ማወቁን እንጂ ! አባትዬው እንዳይታይ ከቤተ ክርስቲያኑ ቋሚ አምድ
በስተጀርባ ሆኖ በድብት ይመለከተዋል ። ልጄን አይቶ ሲጠግብ ሹልክ
ብሎ ወጥቶ ይሐዳል ። ልጄን በጣም ይወደዋል ። ይህም በግልጽ የሚታይ
ነበር ። በዚህ ምክንያት ይህን እኔ የምንበረከከበትን ቦታ እንደተቀደሰ
ሰፍራ እቆጥረዋለሁ ። ሁልጊዜም ቅዳሴ የምስማው ከዚህ ቦታ ሆኜ ነው ።
በዚህ ደብር እልቅኖ ያለኝ ሰው ስለሆንኩ የተሻለ ቦታ ሊሰጠኝ ይቻል
ነበር ። እኔ ግን ይህንን ቦታ ነው የምመርጠው ። የልጄን አባት በትንሹም
ቢሆን አውቀው ነበር ። የልጄ አያትና የልጄ አክስት በሆነ ምክንያት
ልጄን እንዳያየው አገዱት ። «ካየኸው አንዳችም ሀብት ንብረት አናወ
ርሰውም» ሲሉ አስፈራሩት ። የልጄ አክስት ከእናቷ የወረሰችው ሀብት
ስለነበራት ልጄዬው ይህ ውርስ እንዳይቀርበት በማሰብ አባትዬው ከልጄ
ርቆ ለመኖር ተስማማ ። መቼም የሚያሳዝን ነገር ነው ! አባትዬው በዎተ
ርሉ ጦርነት የተካፈለና ኖፖሌዎን ቦኖፖርት የባሮንነት ማዕረግ የሰጠው
ሰው ነበር ። አማቹ ታዲያ የኖፖሌዎን ደጋፊ አልነበረም ። በዚህ ምክንያት
ይመስለኛል አባትዬው ልጄን እንዳያይ የተደረገው ። የልጄ አባት ሼርኖ
ከተባለ ቦታ ይኖር ነበር፤ እኔም ከዚያ ወንድም አለኝ ካህን የሆነ ።
የልጄ አባት ፤ ኮሎኔሉ «ፖማሪ» ወይም «ሞፐርሲ» ተብሎ ይጠራ
ነበር ። በግምባሩ ላይ ጠባሳ ነበረበት የጦር ሜዳ ጀግንነት መታሰቢያ...»

«ፖሚርሲ ?» አለማሪዩ ገርጣ ብሎ ።

«አዎን ልክ ነህ ። ሞፐርሲ ሳይሆን ፖሚርሲ ነበር ስሙ ።
ታውቀው ኖሯል ለመሆኑ ?»

«እሱማጅአባቱ ነበር !»

« ምን አልክ ? የዚያን ጊዜው ሕገን ልጅ አንተ ማረጋገጥ ? ይገርማ ልኮ ! አሁን እስከዚህ አድገህ ሙሉ ሰው ሆንክ ? ለማንኛውም አባትህ በጣም ይወድህ ነበር » ይህንን ሳረጋግጥላህ እወዳለሁ » »

ማሪዩ ለአዛውንቱ ክንዱን ሰጣቸውና እየመራ ወደ መኖሪያቸው ወሰዳቸው ።

በማግሥቱ ማሪዩ ከአንዳንድ ጓደኞቹ ጋር ሆኖ ለሦስት ቀናት አደን ለመሔድ እንደሚፈልግ ለአያቱ ገልጾ ፈቃድ እንዲሰጠው ሰማኑው ።

« ከፈለግህ ለአራት ቀናትም ቢሆን ለመሔድ ትችላለህ — ሐድና ተደሰት » አለው ገረፍኖታል ።

ከዚያም በኋላ ገረፍኖታል ፊቱን ወደላጤዋ ሴት ልጅ መልሶ በአይኑ ጠቀሳትና ፤ « ፍቅር ይዞታል መሰለኝ ! » አላት ።

— 5 —

ማሪዩ ከሔደበት በሦስተኛው ቀን ወደ ፓሪስ ተመለሰ ። በሕግ ትምህርት ቤት ከሚገኘውም ቤት መጸሐፍት ሔዶ ታሪክ ይመረምር ጀመር ፤ የሬፑብሊኩንና የኤምፓየሩን ታሪክ ። ይህን በሚመለከት ያላነበበው ታሪካዊ ማስታወሻ ፣ አዋጅ ፣ መጽሔትና ጋዜጣ አልነበረም ። ይህንን በሚያደርግበት ጊዜ የአባቱን ስም በጦር ሠራዊቱ መጽሔት ለመጀመሪያ ጊዜ ካየ በኋላ አንድ ሳምንት ሙሉ ትኩሳት ይዞት ሰነበተ ። አለቆቹ የነበሩትን ጄኔራሎችንም ካሉበት ፈልጎ አነጋገራቸው ። አባቱ በፌርኖ ይኖረው ስለነበረ ህይወት ፣ ስለአትክልቱ ቦታና ስለብቸኝነቱ ጠይቆ ተረዳ ።

ይህንን ጥናት በሚያደርግበት ጊዜ በምግብ ሰዓት ካልሆነ በስተቀር ገረፍኖታልና አክሱቱን እጅግም አያያቸውም ። ገረፍኖታልም ማሪዩ ገለል ያለው ፍቅር ስለያዘው ነው ብሎ ከማመን በስተቀር ሌላ ምክንያት ይኖረዋል ብሎ አንድ ጊዜ እንኳ አልጠረጠረም ።

ማሪዩ ስለአባቱም ሆነ ስለአገሩ ታሪክ የነበረው አስተያየት በመለወጥ ላይ ነበር ። ቀደም ብሎ መሳፍንቱና መኳንንቱ ፣ ገረፍኖታልም ጭምር ሬፑብሊኩንና ኤምፓየሩን አጥላልተው ሲያወሩ ይሰማቸው ስለነበረ የሬፑብሊኩና የኤምፓየሩ ታሪክ የጭራቅ ታሪክ መሰሉ ይታዩው ነበር ። ከውግብድናና ከደም ማፍሰስ ጋር ይመሳሰልበት ነበር ። እውነተኛውን ታሪክ ማንበብ ከጀመረ ወዲህ ግን ባለታሪኮቹ ፣ እንሚራቦ ፣ እንቬርኒዎ ፣ እንሴን ገዢት እን ሮቤሰፒዩር ፣ እን ጋሜይ ዲሙለ ፣ እንዳንቶ ፣ እንዚህ ሁሉ እንደከዋክብት የሚያንጸባርቁ ሆነው ታዩት ። ናፖሌዎን በናፓርትንም እንደገናት ጸሐይ ይቆጥረው ጀመር። አክምሮው በድንገት የበራሰት መሰሉ

— 311 —

ታየው፡፡ አብዮቱና ኤምፓየሩ በአእምሮው ውስጥ እየገዘፉ ሐዱ፡፡ « አብዮቱ ለፈረንሳይ ሕዝብ ሰብአዊ መብቱን አስጨበጠው፡፡ ኤምፓየሩም የፈረንሳይ ብሔራዊ ፍልስፍና በመላ አውሮጳ እንዲሰራጭ አድርጓል » ሲል አመነ ማሪዩ፡፡

ከዚህ ዓይነት አስተሳሰብ ከደረሰ በኋላ «አባቱን ሳላውቀው እንደ ኖርኩ ሁሉ አገሬንም ሳላውቅ ኖርኩ » ብሎ ይጸጸት ጀመር፡፡ ራሱን በጭ ለማ ውስጥ እንደኖረ ሰው አድርጎ ቆጠረው ፡፡ አሁን ግን ሁሉ ነገር በጉልህ ይታየው ጀመር፡፡

አንድ ቀን ሌሊት ክፍሉ ውስጥ ፤ በተከፈተ መስኮት አጠገብ ተቀምጦ ክርኩን ጠረጴዛ ላይ ተክሎ በሻማ ብርሃን የጦር ሠራዊቱን መጽሔት ሲያነብብ ሳለ የናፖሌዎን ስም ተደጋግሞ መጠቀሱን አየ፡፡ የአባቱም ስም አልፎ አልፎ ተጠቃቅሷል፡፡ በአእምሮው ውስጥ ማዕበል ተነስቶ ታምቡር ሲመታ፡፡ ጥሩምባ ሲነፋ፡፡ መድፍ ሲያጓራ፡፡ የጦር ሠራዊቱ ሲራኮት፡፡ ፈረሰኛው ጦር ሲጋልብ፡፡ ይህ ሁሉ በዓይኑ ልቦናው ታየው፡፡ በደንገት ተነስቶ ቆሞም ፤ «ዕድሜ ለናፖሌዎን ቦናፓርት ! » ሲል ጮኸ፡፡

ቀደም ብሎ ኖፖሌዎን እንደክፉ አምባገነን እንዳልቆጠረው ሁሉ አሁን ደሞ እንደቄሳር ይቆጥረው ጀመር፡፡ የጥንት ሮማውያን ዓለምን ለመግዛት ተነስተው እንደነበረ ሁሉ ኖፖሌዎንም ፈረንሳይን ታላቅ አገር ለማድረግ፡፡ አውሮጳን ለማስገበር፡፡ ዓለምን በቁጥጥሩ ሥር ለማዋል የተነሳ ጀግና ነበር ሲል አሰበ፡፡ ኖፖሌዎን እንደሻርለማኝ፡፡ አንደሉዊ 11ኛ፡፡ እንደ ሂንሪ 4ኛ፡፡ እንደሪቭልየ፡፡ እንደሉዊ 14ኛ ታላቅ መሪ ነበር ሲልም አመነ፡፡ በናፖሌዎን ላይ ፍጹም የሆነ እምነት አደረበት፡፡

በአእምሮው ውስጥ ይህ ሁሉ ለውጥ ሲካሄድ ቤተሰቡ አንዳችም ነገር አላወቀም፡፡ ንጉሣዊ አገዛዝን መጥላቱን፡፡ አብዮታዊ አስተሳሰብን መያዙን ኖፖሌዎንን ማድነቱን ገርልኖርማም ሆነ አክስቲ ሳይገነዘቡ ቀሩ፡፡ ከዚህም አልፎ አንድ ቀን ማሪዩ « ኬ ዴዘርፌቨር » ከተባለ ሥፍራ ሐዶ «ለ ባሮን ማሪዩ ፖሚርሲ» የሚል ጽሑፍ ያለባቸውን መቶ ካርዶች አገዘ፡፡ ከሱ ውስጥ ጨመራቸው፡፡

ማሪዩ በአስተሳሰብ እየተለወጠ በሐዶ ቁጥር በዚያው ልክ ከአያቱ እየተገለለ ሐዶ፡፡ አያቱን ድሮም ቢሆን እጅግም አይወደውም ነበር፡፡ ከአባቱም የነጠለው እሱ መሆኑን ከተገነዘበ ወዲህ የባሰውን ጠላው፡፡ ስሜቱን ግን ገልጾልት አያውቅም፡፡ ሁሉንም በሆዱ ይዞ ነበር የሚኖር፡፡

አንድ ቀን አባቱ ባስቀረለት ደብዳቤ እንዳስገነዘበው ቲናርዲዬን ለመጠየቅ ወደምንፈርመይ ተጓዘ፡፡ ቲናርዲዬ ግን በዚያ አልነበረም፡፡ ከሰሮ፡፡ ሆኖ ቤቱን ዘግቶ ስለሄደ ሊያገኘው እልቻለም፡፡ አራት ቀን መሉ ዘያጠያይቅም ፍንጭ የሚሰጠው ሰው ሳያገኝ ቀረ፡፡

ማሪዩ ወጭ ማደር ስላበዛ አክሰቱ ፤ « ይህ ልጅ ወዴት እየሄደ ነው የሚያድረው ? » እያሉት ትገረማለች ። ገረገረችም « ይህ ልጅ ልቡ ሸፍቶበታል ! » እያለ ያስባል ። ማሪዩ በአንገቱ ላይ አንዳች ነገር ማንጠልጠል እንደጀመረም ገረገረችም ልብ ላይል አልቀረም ።

— 6 —

ማሪዩ አሁንም እንደገና ጉዞ ለማድረግ ፈልጎ አያቱ እንዲፈቅድለት ሰመነው « ሒድ ! » አለው ገረገረችም ሳያመነታ ። ማድሚሌል ገረገረችም ግን « አሁንስ በዛ ! ለመሆኑ የት ነው ይህ ልጅ የሚመላለሰው እውነት ፍቅር ይዞታል እንዴ ? » ስትል አሰበች ። በመሐዱ ባትስማማበትም ተቃውሞ አላሰማችም ። በሆዷ ብሽቅ ብላ ወደ ክፍሏ እመራች ፤ አንዳች ሥራ ለመሥራት ። ከትንሽ ጊዜ በኋላም የክፍሏ በር ተንኳላ ።

እነገረገረችም አንድ የቅርብ ዘመድ ነበራቸው የመቶ አለቃ ቴዎዶራ የሚባል ከቤተሰቡ ተነጥሎ በወር ሠራር የሚኖር ወገበ ቀጭን መከራን የፈረሰች ወር አባል ። ሳጤኖ ማድሚሌል ገረገረችም በጣም ትወደዋለች ።

የመቶ አለቃ ቴዎዶራ በፋን አንኳኩቶ ሲገባ ማድሚሌል ገረገረችም በጣም ደስ ብሏት ፤ « ወይ ! አንተ ነህ እንዴ ቴዎዶራ ? » አለችው ።

« ነኝ አክሰቱ »

« በልክ ናና ሳመኝ ! »

ሒድ ብሎ ሳማት ።

« ከኛው ጋር እንደምትሰነብት ተስፋ አለኝ » አለችው ።

« ባሬውኑ ሒድ ነኝ አክሰቱ ። »

« አታደርገውም ! »

« እውነቱን ነው አክሰቱ »

« እባክህን ደስ አስኘኝ ቴዎዶራዬ እቆያለሁ በሰኝ ። »

« ለመቆየት ብቻልማ ኖሮ እንዴት ደስ ባለኝ ነበር አክሰቱ ! ነገር ግን ግዳጅ ላይ ስለሆንኩ እዚህ ለመቆየት አልችልም ። ምን መሰለሽ የወር ሠራር በመቀየር ላይ ነን ። እስካሁን ድረስ በሚሰነብኩ ። አሁን ደግሞ ወደ ጋዩ ተቀይረናል ። እንደምታውቁው ከሚል ወደ ጋዩ ለመሒድ በፓሪስ ማለፍ ነበረብን ። ፓሪስ ከመጣሁ በንጹም አክሰቱን ሳልጠይቅ አላልፍም ብዬ ነው የመጣሁት ። »

« እንደዚህ ትቸኩላለህ ? »

« አዎን ምን ላድርግ ! ግዳጅ ግዳጅ ነው ። »

— 313 —

« እንደሱ ከሆነማ » ብላ የሁለት መቶ ፍራንክ ዋጋ ያለው አስር ሰዊ አምጥታ እጁ ውስጥ አደረገችለት ። የመቶ አለቃ ቴዎድሮስ በጣም ደስ ብሎት አክሰቱን በድጋሚ ሳማት ።

« ለመሆኑ በፈረስ ነው የምትጓዘው ወይንስ ? » ስትለው ፤ « በፈረስ አይደለም የምጓዘው አክሰቱ ፈረሴን አሽከሬ አንዲወሰደው አድርጌአለሁ ። እኔ በሕዝብ ማመላለሻ ተጓዥ ነኝ » አላትና « በነገራችን ላይ አንድ የምጠይቅሽ አለኝ አክሰቱ » አላት ።

« ምንድነው እሱ ? »

« ማሪዩ ፖሚርሲ በሕዝብ ማመላለሻ ነው የሚጓዘው ? »

« ስለሱ ገዢ ማን ነገረህ ? »

« ፓሪስ እንደደረሰኩ ቦታ ለመያዝ ወደ ሕዝብ ማመላለሻ ጽ/ቤት ሔጄ ነበር »
እና ? »

« ማሪዩ ፖሚርሲ ከኔ ቀደም መጥቶ በዚህ ማመላለሻ ለመጓዝ ቦታ ይዟል ። »

« ነ — ው ? ማሪዩክ እንዳንተ ረጋ ያለ ልጅ አይደለም ። ውጭ ማደር ለምደል » አለችና « እና በሕዝብ ማመላለሻ ሲጓዝ ሲያደር ነዋ ! » አለች ።

« አዎ እንደኔው ! »

« አንተ እንኳ ግዳጅ ስላለብህ ነው ። እሱ ግን በሕዝብ ማመላለሻ ሲጓዝ ማደሩ ምን ይባላል ! »

« ምን አለበት ! »

በዚህ ጊዜ ማድሚዜል ዢልፕሮማ አንድ ሃሳብ መጣላትና ፤ « ለመሆኑ ማሪዩ በመልክ ያውቅሃል እንዴ ? » አሰታው ።

« ፈጽሞ ! እኔ ግን አውቅዋለሁ ። »

« እና በአንድ የሕዝብ ማመላለሻ ልትጓዡ ነው ? »

« መሆኑ ነዋ ! »

« ማመላለሻው በወዴት አቅጣጫ ይጓዛል ? »

« በአንዳሊ አቅጣጫ ። »

« ማሪዩ የሚሔደው ወደዚያ መሆኑ ነው ? »

« እዚያ ላይደርስ ይችላል ። እኔ ራሴ ከፔርኖ ስደርስ እወርዳለሁ ። ከዚያም ወደ ጋዩ በሚዘልቀው ማመላለሻ እሳፈራለሁ ። ማሪዩ ወዴት ለመሔድ እንዳለበ ግን አላወቅሁም ። »

« ስማኝ ቴዎድሮስ ማሪዩ እውጭ ማደር አብዝቷል ብዬህ ነበር ። »

« እና ? »

« ለምን እውጭ እንደሚያድር ለማወቅ እንፈልጋለን » »

« ወዳጅ ብትኖረው ይሆናላ! እንደ ልጃገረድ »

« እሱስ ቢሆን ነው » እና ትንሽ ብትረዳን ማለቱ ስትከታተለውና ልጅቷን ብታያት ከዚያም በኋላ ደብዳቤ ብትጽፍልን » አለችው ።

ቴዎድሮስ ማሪዩን ለመሰለል አልፈለገም « እምቢ ብሎ አክሱቱን እንዳያስቀምጥኝም ፈራ » ቅር እያለው ፤ « መጽሐፍ አንቺ ካልሽ..... » አላት ።

ማድሚዬል ገርልፕርማ ደስ ብሏት ቴዎድሮስን ሳመችውና ፤ « እንተ የማሪዩ ዓይነት እይደለህም ዲሲፕሊን አለህ ። ትታዘዛለህ ። ግዳጅ ሆን እትዘነጋም » አለችው ።

ያን ቀን ማታ ማሪዩ የማከታተለው ሰው መኖሩን ሳይጠረጥር በአካባቢ ማመላለሻው ተሳፈረ ። ቴዎድሮስም ገቡት ወንበሩን ያዘ ። ሌሊት ሲጓዙ ሳሉ ቴዎድሮስ እንቅልፍ ወሰደው ጥልቅ እንቅልፍ ።

ሌሊቱ አልፎ ሊነጋጋ ሲል የማመላለሻው ነጂ ፤ « ቬርኖ ደርሰናል.....! ቬርኖ የምትወርዱ መንገዶች ውረድ! » ብሎ ሲሮህ ቴዎድሮስ ከእንቅልፉ ነቃ ።

ሙሉ በሙሉ ሲነቃ እክሉቱ ገንዘብ እንደሰጠችውና ማሪዩን እንዲከታተለው እንደጠየቀችው አስታወሰ ። « ይኸኒ ማሪዩ ቀድሞኝ ወርዷል » ሲል አሰበ ፤ የዩኒፎርሙን ቁልፍ እየቆለፈ ፤ « ምናልባት በፖሊስ ወርዶ ይሆናል ወይም በትሪኬል ወይም በማንኛ ጠፍቶብኝ ከሆነ ለአክሱቱ ምን ብዬ ልጽፍላት ነኝ? »

እንዲሁ ሲያሰላስል ሳለ ጥቂር ሱጪ የለበሰ አንድ ሰውዬ ከማመላለሻው ሲወርድ ታየው ። ማሪዩ ነበር ።

አንዲት ትንሽ የገጠር ልጅ አበባ በትርጫት ይዛ ፤ « አበባ ፈላጊ ቆንጆ አበባ » እያለች መንገዳዊቱን ስታግባባ ነበረች ። ማሪዩ ወደ ልጅቷ ሔደ ብሎ በትርጫቱ ከነበሩት አበቦች እጅግ በጣም ያማረውን መርጦ ገዛ ።

« አፃ ፤ » አለ ቴዎድሮስ ይህንን ሲያይ ፤ « ለየትኛዋ ቆንጆ ነው የገዛለት? ሕጂ ማየት አለብኝ »

ማሪዩን ተከትሎት ነጉደ። ማሪዩ ግን ልብ አላለውም ። እስከአካላቸው በአካባቢው ሰው መኖሩን ያስተዋለም አይመስልም ነበር ።

« ፍቅር ይጥቃል — ጥልቅ ፍቅር » ሲል አሰበ ቴዎድሮስ ።

ማሪዩ ወደ ቤተክርስቲያኑ አቅጣጫ አመራ ። ከቤተክርስቲያኑ ሲደርስ ወደ ውስጥ በመግባት ረገታ ወደ ጉን ታፕሮ መገንዳን ቀጠለ ። « ወዴት መሄድ ነው ? ከልጅቱ ጋር የተቃጠሩት ከቤተክርስቲያኑ ቫሮ ይሆን እንዴታ ? » ሲል አሰበ ቴዎድሮ ።

ከታላቁ ጊዜ በኋላ ቴዎድሮ እንደመገረም ብሎ ቆም አለ ። ማሪዩ ግንባሩን በእጁ ይዞ ከአንድ መቃብር አጠገብ ተንበርክኳል ። አበባዩ ንም መቃብሩ ላይ በትኗቸዋል ። መቃብሩ ላይ ከጥቂር እንጨት የተሠራ መስቀል ነበረበት ፤ « ኮሎኔል ባሮን ፖሚርሲ » የሚል ጽሑፍ ያለበት ። ማሪዩ ከተንበርክክበት ሆኖ ሲያለቅስ ቴዎድሮ ሰማውና ፤ « ሚስጥሩ ይህ ኖሯል ! » ሲል አሰበ ።

— 7 —

ማሪዩ እቤት ሳያደር በቀረበት ጊዜ ሁሉ የሚመለለው የአባቱ እስከ ስራን ወዳረፈበት ወደ ሼርኖ እንጂ ፍቅረኛ ኖሮት ወደ ፍቅረኛው ዘንድ አልነበረም ። አሁንም በሦስተኛው ቀን ወደ ፓሪስ ተመለሰ ።

ሁለት ሌሊት በሕዝብ ማመላለሻ ውስጥ በማሳለፉ ደክምንም ብሎት ስለነበረ ድካሙ ይወጣለት ዘንድ ወደ ውሃ ዋና ት/በት ሔዱ ገላ ውን ለመታጠብ ወሰነ ። ካፖርቲንና በአንገቱ የሚያንጠሳጠውን ጥቂር ነገር አልጋው ላይ ትጽቸው ተነስቶ ወጣ ።

ቀደም ብሎ ወደ ከፍሉ ሲወጣ ገረፍኖቹ ኮቲውን ለምቶ ኖሮ ለያ ነጋግረው ከዚያ በሔድ ማርቶ ገና ድሮ አምልጦታል ።

ገረፍኖቹ የማሪዩን ካፖርትና በአንገቱ የሚያንጠሳጠውን ነገር አልጋው ላይ ሲያያቸው የማወቅ ፍላጎት ስለኮረኮረው እነዚህን ይዞ ወደ ሳሎን አመራ ። ማድሚኤል ገረፍኖቹም ከዚያ አለች ።

« የማሪዩን ምስጢር ለንደሰርስበት ነው » አላት ለላጤዋ ልጅ ፤ « የፍቅረኛው ምስል ከዚህ ጥቂር ነገር ውስጥ መኖር አለበት ! »

ጥቂሩ ነገር የመዳለያ ቅርጽ ያለውና ከጥቂር ቆዳ የተሠራ ነበር ። ገረፍኖቹ ሳይከፍታው እንዲሁ ላይ ላይን ሲመለከቱት ቆየና ፤ « እርሻ ጠኛ ነኝ በዚህ ጥቂር ቆዳ ውስጥ ያለው የፍቅረኛው ምስል መሆን አለበት ። የዛሬ ልጆች ይኸው አይደሉም ! የሚወዷትን ልጅ ምስል በደረታቸው አንጠልጥለው ይዟታሉ » አለ ።

« እስቲ እገድግ ! » አለችው ማድሚኤል ገረፍኖች ።

በጥቂት ቆዳ ያለውን መከፈቻ ጫን ሲሉት ክፍት አለ ። በውስጡ የተጣጠፈ ወረቀት እንጂ ሌላ ነገር የለበትም ። ገረፍኖቹ ሳሳቀና ፤ « ከፍቅረኛው የተላከለት ደብዳቤ መሆን አለበት ፤ » አለ ።

« እስቲ እናንበዋለን ! » አለች ማድሚዜል ገረፍኖቹ ። መነጽሯን አድርጋ ወረቀቱን ዘርገታ ብታየው ፖሚርሲ ከመሞቱ በፊት ለማሪዩ ጽፎ ያስቀረለት ማስታወሻ ነው ፤ « በዎተርሉ ጦር ሚዳ በፈጸምኩት ጀብዱ ምክንያት ናፖሌዎን በናፓርት ባሮን አድርጎኝ ነበር » የሚለው ።

ገረፍኖቹና ላጤዋ ልጁ ይህንኑ ሲያዩ የሚሉትን አጥተው ፈዝዘው ቆዩና በመጨረሻም « የወንበዴው ጽሑፍ ነው ! » አለ ገረፍኖቹ ፤ ለራሱ እንደሚናገር ሰው ። ማድሚዜል ገረፍኖቹም ወረቀቱን እንደገና አገላብጣ አየችውና አጣጥፋ ቆዳው ውስጥ መልሳ ጨመረችው ።

ልክ በዚህ ጊዜ በሰማያዊ ወረቀት የተጠቀለለ ሞላላ ነገር ከካፖርቱ ኪስ ዱብ አለ ። ማድሚዜል ገረፍኖቹ ጥቅሉን አንስታ ከፈተችው ። በውስጡ የማሪዩ መቶ ካርዶች ነበሩበት ። ማድሚዜል ገረፍኖቹ አንዱን መዝዛ አውጥታ ለአባቷ ሰጠችው ። እሱም « ባሮን ማሪዩ ፖሚርሲ » የሚለውን ጽሑፍ አነበበው ። ከመናደዱም የተነሳ በክፍሉ ውስጥ የነበረውን ቃጭል አቃጨለው ። ገረዱ ኒኮሌት ስትሮጥ መጣች ። ገረፍኖቹ ጥቂቱን ቆዳና ማንጠልጠያውን ፤ እንዲሁም ካፖርቱን እየተመለከተ ፤ « ይህን ከተት ከፊቱ አንሺልኝ ! » አላት ።

ከዚያ በኋላ ለአንድ ሰዓት ሙሉ ዝምታ ሆነ። ገረፍኖቹና ላጤዋ ልጁ በሃሳብ ተወጠው ቀሩ ። በመጨረሻም ማድሚዜል ገረፍኖቹ ፤ « ያሳዝናል ! » አለች ።

ማሪዩ ወደ ቤቱ በተመለሰበት ሰዓት አያቱ ካርዱን በእጁ እንደያ ዘው ነበር ።

« እና እና እና እና ባሮን ሆነሃለ ! » አለው ሆዱ ቅጥል ብሎ ፤ « እንኳን ደስ ያለህ ! ብቻ ብቻ ብቻ ትርጉሙ አልገባኝም ! »

የማሪዩ ፊት ቀላ አለ ። « ትርጉሙ ለእኔ የአባቱ ልጅ ነኝ ማለት ነው » ሲል መለሰለት ።

« እኔ አባትህ አይደለሁም ! »

« አባቱ ትሁትና ጀግና ነበር » አለው ማሪዩ ፤ ሳይነን ሰበር አድርጎ ፤ « ሬፑብሊኩንና አገሩን በሚገባ አገልግሏል ። እጅግ ታላቅ በሆነ የታሪክ ድርጊት ተካፋይ ሆኗል ። ሆኖ አምስት ዓመት ሙሉ በጦር ሚዳ አሳልፏል ፤ ለጥይት ተጋልጦ ። ሆኖ ጊዜ ቆስሏል ። ነገር ግን ትረስቶ ነው የሞተው ። አገሩንና እኔን ልጁን ከመውደዱ በስተቀር ያጠፋው ጥፋት ማን አልነበረም »

የማሪያ አነጋገር ለገሌጥማ አልዋጥላህ አለው። እንደ ዕሬት መረፈው። በተለይም « ፊጥብሊኩ » የሚለውን ቃል ሲሰማ በንዴት ነጥር ተነሳ።

« ማሪያ.....የተረገምክ ልጅ ነህ »! አለው። « አባትህምን እንደነበር አላውቅም። ለማወቅም ፍላጎት የለኝም። ይሁን እንጂ የፊጥብሊኩ ደጋፊ የነበሩት በሙሉ ወርበሎች እንደነበሩ አውቃለሁ። ነፍሰ ገዳዮች ቀጣፊዎችና ሌሎች ነበሩ። አንድ ሳይቀር ሁሉም ነው የምልህ! ትሰማኛለህ ማሪያ! እንተ ብሎ ደሞ ባሮን! የፊጥብሊኩ ደጋፊዎች በሙሉ ወንበዴዎች ነበሩ።.....የርበሰፒዩር አገልጋዮች..... ከሐዲዎች.....የተቀባውን ንጉሥ አሳልፈው የሰጡ ከሐዲዎች! ደሞም የመጨረሻ ፈሪዎች ነበሩ! በዎተርሉ ጦርነት እንግሊዞች አሳድደው ብትንትናቸውን አውጥተዋቸዋል። እኔ የማውቀው ሐት ይህ ነው! »

ማሪያ በበኩሉ ከንዴትና ከብስጭት የተነሳ ሰውነቱ ተንቀጠቀጠ። አእምሮው ውስጥ ቃጠሎ የተነሳ መሰለው። አያቱ አባቱን አዋረደበት። እሱም በተራው አያቱን ሲያዋርደው ቃጣው። ነገር ግን አልደፈረም።

ለብዙ ደቂቃዎች፣ የሚለውን አጥቶ ዝም ብሎ ቆየና በመጨረሻም አያቱን አተኩሮ እያየ ነጉድጓድ በመሰለ ድምጽ፣ « የቡርጂ ሥርወ መንግሥት ይውደም! » አለው። አያቱ ፊጥብሊኩን ስላዋረደበት አጻፋ መመለሱ ነበር።

አያቱ ፊጥብሊኩን ከወዲያ ወዲህ ይረማመድ ጀመር። ይህ ሁሉ ሲሆን ማድሚዜል ገሌጥማ የምትይዘው የምትጨብጠው ጠፍቷት በፍርሃት ተውጣ ትታይ ነበር። ገሌጥማም በመጨረሻ ወደሷ መለስ ብሎ፣ « ለኔና ይህ ልጅ በአንድ ቤት ውስጥ አብረን ለመኖር አንችልም » አላት። ቀጥሎም ዓይኑን ወደ ማሪያ አዘረ። ድምጹ እየተንቀጠቀጠ፣ « ወጣ ልኝ! » ሲል ጮኸበት።

ማሪያ ተነስቶ ወጣ።

በማግሥቱ ገሌጥማ ለላጩ ልጁ፣ « በየሰድስት ወር ለዚያ ደም ለጠማው ልጅ ሰድሳ « ፒስቶል » (አሮጌ ገንዘብ) ላኪላት። እና ካሁን ጀምሮ ስሙን እንዳታነገሩብኝ » አላት።

ማሪያ በበኩሉ ቁጣ እየተናነቀው ነበር የሔደው። የባሰውን ያስቆጣው የአባቱ ጽሑፍ ያለበት ጥቁር ቆዳ እስኪነማንጠልጠያው መጥፋቱ ነበር። ሠራተኞቹ ኒኮሌት ሳታውቀው ከአንድ ቦታ ስለወደቀባት ወረቀቱም ሆነ ቆዳው ሊገኙ አልተቻለም። ማሪያም፣ « አያቱ ሆን ብሎ ወረቀቱን እሳት ውስጥ ጨምሮታል » ሲል አመነ። የወረቀቱን ይዘት በቃል በይዘውም በጣም ያሳዘነው በእጁ ጽፎ ያስቀረለት ማስታወሻ በመጥፋቱ ነበር።

ማሪያ ከቤቱ ወጥቶ ይሒድ እንጂ ወዴት እንደሚያመራ አሉ ራሱ አላውቀውም። በኪሱ ከነበረው 30 ፍራንክና በከረጢት ከያዛቸው ልብ ሶች በስተቀር ሌላ ምንም አልያዘም። አንድ ጋሪ ተከራይቶ ወደ ካርቲዩ ላቲ አመራ።

መጽሐፍ ሦስት

የህሁሂ ወዳጆች

— 1 —

በዚያ በእርጋታ ዘመን አንጻንድ ሕብዮታዊ አንቅስቃሴዎች ይታዩ ጀመር፤ የ1789 እና የ1793 ዓ. ም. ሁኔታዎችን የሚያንጸባርቁ = ሕዝቡ ሳይገነዘበው በመለወጥ ላይ ነበር። ኢዲሱም ትውልድ ሀምተ — ቢስነቱን በአዲስ ወኔ በመተካት ላይ ነበር።

በእርግጥ ትላልቅ የንቅናቄ ድርጅቶች አልነበሩም። ነገር ግን ውስጥ ውስጡን ስለውጥ የሚታገሉ አነሱት ማህበሮች ተፈጥረው ነበር። ለምሳሌ በፓሪስ ከተማ ውስጥ የህሁሂ ወይም የፊደል ሠራዊት የተሰኘ የወዳጆች ማህበር ተመሰርቶ ነበር።

የህሁሂ ማህበር ሕጻናትን ለማስተማርና የሕዝቡን የዕውቀት ደረጃ ከፍ ለማድረግ ታስቦ የሕዝብ ወገን በሆኑ ሰዎች የተቋቋመ ማህበር ነበር።

የህሁሂ ማህበር አባሎች በቁጥር በርካታ አልነበሩም። አንቅስቃሴ አቸውንም የሚያካሂዱት በገሀድ ሳይሆን በሕብድ ነበር። ሁለት የመሰብሰቢያ ሥጭራዎች ነበሯቸው፤ 1ኛ / ከአላ ገበያ አቅራቢያ የሚገኘውና «ኮሪንቲ» ተብሎ የሚጠራው የወይን ጠጅ መሸጫ መደብር፤ 2ኛ / ከፓንቲኦ አቅራቢያ የሚገኘውና «ካፌ መዝ» ተብሎ የሚጠራው በጥቂት። የወይን ጠጁን መደብር የሚያዘውትሩት ወዝ አዳሮች ሲሆኑ ቡና ቤቱን የሚያዘውትሩት ተማሪዎች ነበሩ።

የህሁሂ ማህበር ስብሰባዎች አብዛኛውን ጊዜ የሚካሄዱት ከመብረብ በፍ ቢታ በስተጀርባ ባለ አዳራሽ ውስጥ ነበር። አዳራሹና ቡና ቤቱ በጠባብ መተላለፊያ በረንዳ ይገኛሉ። አባሎቹ በዚያ ተሰብስበው ያጠሳሉ፣ ይጠጣሉ፣ ይቆምራሉ፣ ይወያያሉም። የሬፑብሊክ ካርታ በአዳራሹ ግድግዳ ላይ ተሰቅሎ ይታያል።

አብዛኞቹ የማህበሩ አባሎች ተማሪዎች ናቸው ። ከወራትኛው ሕዝብ ጋር የቅርብ ግንኙነት አላቸው ። የዋና ዋናዎቹ ስም እነሆ ፤

ኤንግልራ ፣ ኮምበፌር ፣ ገን ፕሩቪር ፣ ፈዪ ፣ ኩርፌራ ፣ ባሆሬል ፣ ሌግል ፣ ገራ ፣ እና ግራንቱር ። ከሌግል በስተቀር ሁሉም ከደቡብ ክፍለ ሀገር የፈለቁ ናቸው ። ሁላቸውም እንደ አንድ ቤተሰብ ይተያያሉ ።

ኤንግልራ የ22 ዓመት ወጣት ቢሆንም ለሴት ፍቅር ደንታ የለውም ። ሴቶች መፈጠራቸውን እንኳ የሚያውቅ አይመስልም ። የሬፑብሊኩ መንግሥትና ነጻነት እንጂ ሌላ ነገር አይታየውም ። ከሁላቸውም ይልቅ አብዮተኛ ስለሆነ የቀሩት ይከተሉታል ። ወኔያም ነው..... ሀብታም..... አንድ ለእናቱ..... አንድ ለአባቱ..... መልክ መልካም..... የማህበሩ መሪ ።

ኮምበፌር አብዮተኛ ይሁን እንጂ እንደ ኤንግልራ ደም በመፋሰስ አያምንም ። ሰላማዊ ሰውጥ እንዲካሄድ ይፈልጋል ። አስተሳሰቡ ወደ ፍልስፍና ያደላል ። በሰብአዊነት ያምናል ። መጽሐፍ ማንበብ ያዘወትራል ። ትያትር ቤት ሔዶ ተውኔት ያያል ። የአደባባይ ንግግር ካለ አያመልጠውም ። በአጠቃላይ ሰውጥ ፈላጊ ምሁር ነው ።

ገን ፕሩቪር ከኮምበፌር እንኳ ይበልጥ የሰብአዊነትን መንገድ ያከተላል ። ለሴት ፍቅር ይንበረከካል ። አበባ ይተክላል ። ዋሺንግተን ይጫወታል ። ግጥም ይገጥማል ። ተራ ሰዎችንና ሕጻናትን ይወዳል ። የተማረና ደግ ሰው ነው ። ጣሊያንኛ ፣ ላቲን ፣ ግሪክ ፣ እና ዕብራይስጥ ቋንቋ ይናገራል ። እንደ ኤንግልራ ሀብታም ፣ እንደ ኤንግልራም ለሕባት ለእናቱ አንድ ነው ።

ፈዪ ወዝ አደር እንጂ ተማሪ አይደለም ። የነፋስ ማራገቢያ ይሠራል ። ከሙያው በቀን ሦስት ፍራንክ ያገኛል ፣ ስለዓለም ፈውስ ያልማል ። ራሱን በራሱ በማስተማር ዕውቀት ለመገብደት ይጣጣራል ። ቸር ልብ አለው ።

ኩርፌራ በአንድ መልኩ የቶሎሚዬ ብጪ ቢሆንም የሚከበር ዓይነት ሰው ነው ።

ባሆሬል ጥሩ ጠባይ አለው ። ተናጋሪና ደፋር ከሚባሉት ሰዎች ይመደባል ። ሕግ አጥንቷል ። ነገር ግን በሕግ ሙያ አልተሰማራም ። በዓመት ሦስት ሺ ፍራንክ ያህል ያጠፋል ። ጭንቅላት የሚያንሰው ሰው አይደለም ።

ሌግል በ25 ዓመቱ ተመልጧል ። ጓደኞቹ «ቦሎዊ» ብለው ይጠሩታል ። ማንኛውም ነገር አይላካለትም ። ነገር ግን በመጥፎ ዕድሉ ያስቃል እንጂ አይበላጭም ። የሕግ ትምህርት ይከታተላል ። መኖሪያ ቤት ስለሌለው ባገኘበት ያድራል ፤ በተለይም ገራ ዘንድ ።

ገራ የሕክምና ትምህርት በመከታተል ላይ ይገኛል ። ይሁን እንጂ ሕክም በመምሰል ፈንታ ገመምቶቹ ይመስላል ። ተደላች ሰው ነው ።

እነዚህ ሁሉ ወጣት ተፈሚጆች ናቸው፤ የ1789 ዓ. ም. የፈረንሳይ አብዮት ወጤቶች ።

ከመሐከላቸው አንድ ብቻ ወላጅ አለ..... ግራንቴር ። ግራንቴር በምንም እያምነም ። ይሁን እንጂ ኢንግሊዝን የደንቃል ። ይወደዋልም ። በማንኛውም ነገር ጽኑ እምነት ባይኖረውም ዓደኞቹን ይከተላል ። አስቲኛ በመሆኑም ዓደኞቹ ሊያገልሉት አይፈልጉም ።

— 2 —

ከዓደኞቹ አንዱ፤ ሌግል የመጣ ቡፍ ቤትን በራፍ ተደግፎ ቆሟል፤ አንድ ቀን ከሰዓት በኋላ ። በዕረፍት ላይ ያለ ይመስላል ። ምንም ነገር አልያዘም ። የሴን ሚጄልን አደባባይ እየቀመጠከቱ ከሁለት ቀናት በፊት በሕግ ት/ቤት የደረሰበትን ያሰላስላል ።

እንዲሁ ሲያሰላስል ሳል አንድ ጋሪ ቀሰሰ ብሎ ሲያልፍ አየ ። ከእግር ጉዞ በማይበልጥ ፍጥነት ። ከጋሪ ነጂው ሌላ አንድ ተሳፋሪ አለበት ። ጋሪው ውስጥ ። ከተሳፋሪው ፊት የእጅ ሻንጣ ትቅምጧል ። በሻንጣው ላይ በካርድ የተጻፈ «ማሪዩ ፖሚርሲ» የሚል ጽሑፍ ይታያል ።

ሌግል በጋሪው ላይ የተሳፈረውን ወጣት መልክት አለና ። «መሴ ማሪዩ ፖሚርሲ» ሲል ተጣራ ።

«ማን አልክ?» አለው ማሪዩ ከእንቅልፉ የተቀሰቀሰ መሰሎ ።

«መሴ ማሪዩ ፖሚርሲ አይደሉም እንዴት»

«ነኝ ጽ»

«ሰፈልግህ ነበርኩ» አለው ሌግል ።

«እኔ ግን አላወቅሁህም ። ለመሆኑ የት ነው የምታውቀኝ?»

ማሪዩ ከአያቱ ተጣልቶ ከወጣ በኋላ በዚህ ጋሪ ተሳፍሮ የትም ሲኳትን ነበር ።

«ክረ ካልክስ እኔም አላውቅህም» አለው ሌግል ።

ማሪዩ ቀልደኛ ሰው ያጋጠመው መሰለው ። ሌግልም ጨዋታውን ተጠሰ ፤ «ከትናንት በሰቲያ ከትምህርት ቤት ቀርተሃልክ» አለው ።

«ሊሆን ይችላል ጽ»

«ሊሆን ይችላል...? ቀርተሃልክ ነው የምልህ... አልመጣክም ጽ»

«ለመሆኑ አንተ ተማሪ ነህ?» ሲል ጠየቀው ማሪዩ ።

— 321 —

«አዎን ጌታው ፡ እንዳንተው ተማሪ ነኝ ፡ ታዲያ ከትናንት በስተቀር ትምህርት ቤት ብሔድ ፕሮፌሰሩ ስም ይጠራል ፡ ሦስት ጊዜ ስምህን ጠርቶ አቤት የሚለው ሰው ሲያጣ ስምህን ከሊሰቱ ሊሰርዘው ነበር ፡ ስምህን ቢሰርዘው ፕሮፍ ስድሳ ፍራንክህ ውሃ በልቶት ነበር ማለት ነው ።»

ማሪዩ የማወቅ ጉጉት አድርበት በጥምና ያዳምጠው ገባ ።

«ፕሮፌሰር ብሎንዶ ነበር ስም ጠረው ፡ ሹል አፍንጫ ያለው ብሎንዶ ፡ እሱ እንደሆነ ከትምህርት ቤት የሚቀሩትን ተማሪዎች ፊልፍሎ ማውጣት ደስ ይለዋል ፡ ስማቸው በ'ፕ' ፊደል የሚጀምሩትን ተማሪዎች ስም ይጠራልህ ጀመር ፡ ተማሪዎቹ በሙሉ በዚያ ስለነበሩ ፕሮፌሰር ብሎንዶ ቅር ሳይለው የቀረ አይመስለኝም ፡ ቀሪ ተማሪ አግኝቶ ስሙን መሰረዝ ደስ ስለሚለው ፡ በኋላ ግን 'ማሪዩ ፖሚርሲ!' ብሎ ቢጠራ መልስ የለም ፡ እንደገና 'ማሪዩ ፖሚርሲ!' ብሎ ተጣራ ፡ ድምጹን ከፍ አድርጎ ፡ አሁንም መልስ የለም ፡ ፕሮፌሰር ብሎንዶም ስምህን ለመሰረዝ በመዘጋጀት በዕሩን አነሳ ፡ ያኔ ነው ለአንተ ሀዘኔታ የተሰማኝ ፡ 'ይህ ጉዞዝ ስሙ ሊፋቅበት ነው... ሰነፍና ሴት አባራሪ መሆን አለበት... ይኸኔ ከኔዋ ፍቅረኛ ጋር ይሆናል... ለማንኛውም ይህንን ተማሪ ላድነው... ብሎንዶ ይውደም!' ስል አሰብኩ በልቤ ፡ ብሎንዶም ስምህን ለመሰረዝ ጥቁር ቀለም አጥቅሶ ዙርያውን ተመልክቶ ፡ ለመጨረሻ ጊዜ 'ማሪዩ ፖሚርሲ!' ሲል ተጣራ ፡ 'አሰሁ!' ስል መለስኩለት ።»

«እንዴት ተደርጎ!» አለው ማሪዩ ።

«አቤት አልኩታ! እሱም አተኩሮ አየኝና በ'ለ' ፊደል ያሉትን ተማሪዎች ስም ለመጥራት ወደ 'ለ' ፊደል ተሸጋገረ ፡ 'ለ' የኔ ስም የሚገኝበት ፊደል ነው ፡ እኔ 'ሌግል' እባላለሁ... 'ሌግል ደ ሞ' »

«ጥሩ ስም አለህ!» አለው ማሪዩ ።

«ብሎንዶ ከዚህ ጥሩ ስም ሲደርስ 'ሌግል!' ሲል ተጣራ ፡ አሁንም 'አለሁ' ስል መለስኩለት ፡ እሱም እንደነብር አፈጠጠብኝና 'አንተ ፖሚርሲ ከሆንክ ሌግል ልትሆን አትችልም' ብሎ ስሜን ስረዘው እልህለሁ ።»

«በጣም አዝናለሁ!» አለው ማሪዩ ።

«ብሎንዶ የማይረባ ሰው ነው ።»

«በእውነቱ በጣም አዝናለሁ» አለው ማሪዩ ።

ሌግል ሳቀና «እኔ ግን አላዝንም ፡ እንዲያውም ደስ ብሎኛል ፡ ሳል ወድ ሕግ ተምራ ጠበቃ ልሆን ነበር ፡ አሁን ግን ተገላገልሁ... ዕድሜ ላንተ! ለዚህም ሳላመሰግንህ አላልፍም» አለና «ለመሆኑ የት ነው የምትኖረው?» ሲል ጠየቀው ።

«ከዚህ ጋሪ ውስጥ ።»

«አንኳን ደስ ያለህ! በዓመት ዘጠኝ ሺ ፍራንክ ኪራይ ትከፍልበታለህ... አይደለም እንዴት?»

ልክ በዚህ ጊዜ ኩርፌራ ከቡና ቤቱ ብቅ አለ ።
ማሪዩ በህዘን ዓይነት ፈገግ አለና ፤ «እስካሁን ድረስ የሁለት ሰዓት
ኪራይ ብቻ ነው የከፈልኩበት..... ሰረጅም ጊዜ ጋሪው ላይ ለመቆየትም
ሀሳብ የለኝም ። ብቻ የት መሄድ እንደሚገባኝ አላውቅም» አለው ።

«እንደሱ ከሆነ እኔ ዘንድ ናና ተቀመጥ» አለው ኩርፌራ ።

«አንተ ዘንድ ለመቀመጥ ቅድሚያ ያለኝ እኔ ነኝ..... ቤት የለኝም»
አለው ሌግል ።

«እስቲ ዝም በል ቦሱዊ» አለው ኩርፌራ ።

«ቦሱዊ.....? ስምህ ሌግል መስሎኝ ነበር?» አለው ማሪዩ ።

«አዎ..... ስሜ ሌግል ደ ሞ ነው ። ጓደኞቼ ግን ቦሱዊ እያሉ ይጠሩ
ኛል ።»

ኩርፌራ ማሪዩ ከነበረበት ጋሪ ላይ ወጣና «ባለጋሪ..... ወደ ፖርት—
ሴን— ግክ ሆቴል ወ ስደን» አለው ።

በዚያኑ ቀን ማታ ማሪዩ በፖርት—ሴን—ግክ ሆቴል ከፍል ያዘ ፤
ከኩርፌራ ከፍል አጠገብ ።

— 3 —

ማሪዩና ኩርፌራ ባጥር ጊዜ ውስጥ ተወዳጁ ፤ በወጣትነት በመን
መወዳጀት ቀላል ነውና ። ማሪዩ ሰረጅም ጊዜ ነጠል ቤት በብቸኛነት
በሰላም ከኩርፌራ ጋር ከተወዳጁ በኋላ እጩታና የነጻነት ስሜት ተሰ
ማው ።

«ለመሆኑ የፖለቲካ አቋም አለሽ ወይ?» ሲል ጠየቀው ኩርፌራ ፤
አንድ ቀን ጠዋት በድንገት ።

«እንዴታ!» ሲል መለሰሉት ማሪዩ ።

«እና ከየትኛው ወገን ነህ?»

«የናፖሌዮን ደጋፊ ከሆንኩ ዲሞክራቶች ወገን ።»

«አውነትም አቋም ወስደሃል!»

በማግሥቱ ኩርፌራ በሙዚ ቡና ቤት ካለው የሀፀሂ ማህበር መሰብ
ሰቢያ አዳራሽ ወሰደውና ከጓዶቹ ጋር አሰተዋወቀው ። «የአብዮቱ መግ
ቢያ በር ከዚህ ነው» ሲልም ነገረው ።

እስከዚያ ጊዜ ድረስ በብቸኛነት የኖረው ማሪዩ ከመሰሎቹ ወጣቶች
ጋር በመተዋወቅ መንፈሱ ነቃልት ። እነዚህ ወጣቶች የማይወያዩበት አር

— 323 —

እስተ ጉዳይ የለም ፡— ፍልስፍና... ስነ ጽሑፍ... ስነ ጥበብ... ታሪክ...
ኃይማኖት... ወዘተ፡፡ የአርእስተ ጉዳዮች አበዛዝ ማሪያን ሳያደነጋግ
ረው አልቀረም ፡ የአያቱን የፖለቲካ አቋም ውድቅ አድርጎ የአባቱን የፖ
ለቲካ አቋም ከያዘ ወዲህ ይህንን አቋም ሊያናጋበት የሚችል ሌላ የፖለቲካ
አስተሳሰብ ይኖራል ብሎ አያምንም ነበር ፡ አሁን ግን ይህንን አቋም
መመርመር ግዴታ ሆነበት ፡ በሌላ አነጋገር በወጣቶቹ ውይይት የተነሳ
አቋሙ ተናጋበት ፤ ወጣቶቹ አንስተው የማይጥሉት የማይወያዩበትና የማ
ይከራከሩበት አርእስተ ጉዳይ አልነበረምና ፡

አንድ ቀን ማሪያና የተቀሩት ወጣቶች ከአንድ ሥፍራ የአንድ ትያትር
ማስታወቂያ አዩ ፡ ትያትሩ ትራጀዲ ነበር ፡

«በፍጥነት የሚወዱት ትራጀዲ ይውያሉ!» አለ ባህረል ፡

«አትላሳት ባህረል...» አለው ኮምበጔር ፤ «በፍጥነት ትራጀዲ
ቢወዱም በዚህ ምክንያት ትራጀዲ መነቀፍ አይገባውም ፡ ትራጀዲ ለመ
ኖር ምክንያት አለው ፡ እኔ በበኩል ለምን ኖረ ብዬ አልከራከርም ፤ ትራ
ጀዲ ተፈጥሮአዊ ስለሆነ ፡»

ወጣቶቹ በሆነው አርእስተ ነገር እንዲህ ሲከራከሩ ማሪያ ዝም ብሎ
ያዳምጣቸዋል ፡ በሌላም ቀን በጥን ጥክሩ ሶ ጉዳዩ ሲያልፉ ሰሎ ኩርጌራ ፤
«ይህ ጉዳዩ ጥን ጥንክሩ ሶ የተባለው ከሰድሳ ዓመታት በፊት ጥን ጥን
ከፍ ባለቤቱ ተፊዛ እዚህ ይኖሩ ስለነበረ ነው» አለ ፤ «ጥን ጥክኑ ተፊዛ
በየጊዜው ልጁ ቢወልድም ጥን ጥክኑ ልጆቹን ተጥሎ እንደተገኘ ሕጻ
ናት ይቆጥራቸው ነበር ፡»

«ስለ ጥን ጥክኑ እንዲህ ያለ ነቀራታ ማስማት አይገባህም» አለው
ኤንግሊራ ፤ «በእርግጥ ልጆቹን ወልዶ እንደጣለቸው አልከደም ፡ ሆኖም
ጥን ጥክኑ አደገቀዋለሁ ፤ ለሕዝብ የቆመ ነበርና ፡»

ማሪያ በጓደኞቹ አነጋገር ሁልጊዜም ይደነት ነበር ፡

— 4 —

አንድ ቀን ግታ የህፃኒ ማህበር አባሎች በተለመደው ቦታቸው ከመ
ዜ በፍ ሲት በስተጀርባ ባለው አገራቸው ተሰበሰቡ ፡ መብራት በርቷል ፡
አባሎቹ ያወቅኳል ፡ በአዳራሹ ውስጥ መጫታ በዝቷል ፡ ግራንቴር ሰከ
ሯል ፡ በመጠጥ አፋም የቆጥ የሰጠን ይቀበላጥራል ፡ የሚለው ሁሉ የተ
ምታታና እርሱ በእርሱ የሚቃረን ነበር ፡ «ጠምቶኛል...» ይላል ግራን
ቴር ፤ «እያለምሁም ነኝ... መጠጥ ጠምቶኛል... ሕይወትን መርሳት አለ

ብኝ... ይኸንን አስተያሚ ሕይወት የፈጠረው ማን እንደሆነ አላውቅም...
 ዋጋ ቢስ የሆነ ሕይወት...! ሰው እኖራለሁ ብሎ ይለፋል... ከንቱ ነገር...
 ሁሉም ከንቱ... እናንተም ሆናችሁ አኔ ዋጋ ቢሰጥ ነን... ጉድለት የሌለው
 እንዳችም ነገር የለም... ቆጣቢነት ከንፉግነት የራቀ አይደለም... ቸር
 የሚባልም ሰው ቆጣቢ ነው... ጉብዝናም ከጉረኛነት የራቀ አይደለም...
 ከመንፈሳዊነት ግብዝነት አይጠፋም... በበጎነትም ክፋት አለበት... ማንን
 ይበልጥ ታደንቃላችሁ... አጥፊን ወይስ ጠፊን...? ሲዘርን ትመርጣላ
 ችሁ ወይንስ ብሩቁስን...? በአጠቃላይ አነጋገር ሰዎች ከጠፊ ይልቅ አጥ
 ፊን ያደንቃሉ... ዕድሜ ለብሩቁስ...! አጥፊ ነበርና... ቁም ነገሩ ከዚህ
 ላይ ነው... የሲዘር ገዳይ ብሩቁስ...

«ታሪክ ድግግሞሽ ድርጊት እንጂ አዲስ ነገር የለውም... በአንድ
 ምዕተ ዓመት የተደረገው ድርጊት በሌላው ምዕተ ዓመት ይደገማል ። የማ
 ሬንጎ ጦርነት ከፒድፍ ጦርነት የተለየ አይደለም... የትም የማየው ከን
 ቱነትና ፈሪነት ብቻ ነው ። የሰውን ልጅ እንቅጥለሁ... የሚደነቅ ሕዝብ
 አለ ለመሆኑ...? ካለ የትኛው ነው...? የግሪክ ሕዝብ...? የእንግ
 ሊዝ...? የፈረንሳይ...? የአሜሪካ...? የጀርመን...? የኢጣሊያ...?
 የቻይና...? የሩሲያ...? ወይስ የትኛው ሕዝብ...? ሁሉም ጉድለት
 አለባቸው...»

በሱዊ ግራንቲርን ዝም ሊያስኘው ሞከረ ። ግራንቲር ግን መቀበጣ
 ጠፋን ቀጠለ ፤ እንዲህ ሲል ፤ ፍተውኝ ሴግል ደ ሞ! ምን እንድልህ ነው
 የምትፈልገው? የሰው ልጅ የክፋት ጉረኛ ነው... ተጣምሞ የተፈጠረ...
 ውድቅ የሆነ ። እግዚአብሔር ሰውን በመፍጠሩ ተሳስቷል ። ሁሉም ነገር
 ሰልችቶኛል ። ሁሉም ነገር ያስጠላኛል ። ያበላጩኛል ። እግዚአብሔር
 ይውደም ፤»

ይህ ሁሉ ሲሆን የማህበሩ አባሎች በጭፍራ ጭፍራ ሆነው ስለተለያዩ
 ጉዳዮች ያወጡ ነበር ፤ ስለ ፍቅር... ስለ ጣኦት... ስለ ፖለቲካ... ስለ ሌላ
 ሌላም ።

በጭውውጥ መሕከል በሱዊ «ሰኔ 18 1815 ዓ.ም. ፤ ምተርሉ» የሚል
 ቃል ወረወረ ። ማሪዩ «ምተርሉ» የሚለውን ቃል ሲሰማ በአክምርው
 ውስጥ አንዳች ነገር አቃጩሰበት ።

«ሰኔ 18...? ፍፖሌዎን የወደቀበት ቀን ፤» አለ ኩርፌራ ።

«ወንጀል ከፈጸመ በኋላ ካላ የከፈለበት ቀን ማለትህ ነው ፤» አለው
 አንገሥልራ ።

ኤግገፍልራ የናፖሌዎንን ስም ከወንጀል ድርጊት ጋር በማዛመድ ለማሪዩ አልዋጥልህ አለው፤ የናፖሌዎን አድናቂ እንደመሆኑ፤ ከተቀመጠበት ብድግ ብሎ ተነስቶ፤ የፈረንሳይ አገር ካርታ ወደተሰቀለበት ግድግዳ ሔድ ብሎ ናፖሌዎን የተወለደበትን ደሴት ጠቁሞ፤ «ይህች ሕጻን ደሴት ኮርሲካ ነች . . . ፈረንሳይን ታላቅ ያደረገች!» አለ።

«የፈረንሳይ አገር ታላቅ ለመሆን ኮርሲካ አያሻትም» ሲል መለሰለት ኤግገፍልራ፤ «የፈረንሳይ አገር ታላቅ የሆነችው ፈረንሳይ ስለሆነች ብቻ ነው።»

ማሪዩ ዓይኑን ወደ ኤግገፍልራ መልሶ በኃይል ቃል ይናገር ጀመር፤ «ፈረንሳይን ማሳነሴ አይደለም። ፈረንሳይን ከናፖሌዎን ጋር ማገናዘብ ፈረንሳይን ማሳነስ አይደለም። በሉ እስቲ አውነቱን እንናገር። በእናንተ መሐከል አዲስ መጥ ብሆንም በአውነቱ ከሆነ ታስገርሙኛላችሁ። የት ነው ያለነው? አቋማችን ምንድነው? እኔ ማን ነኝ? እናንተስ ማን ናችሁ? እረ ለመሆኑ ናፖሌዎንን ካላደነቃችሁ ማንን ልታደነቁ ነው? ደሞስ የምትፈልጉት ምንድነው? ታላቁን ናፖሌዎን ካልፈለጋችሁ የትኛውን ታላቅ ሰው ትፈልጋላችሁ? እንደ ጁስቲኒየን ሁሉን አቀፍ ሕግ አወጣ። እንደ ቁጣር በአምባ ገንገነት አገሩን ገባ። ታሪክ ሠራ። ጦር ሠራጭቱ ታዘዘው። መድፍ አሳፈ። ነገሥታት በእሱ ሥር ወደቁ። የመንግሥታት ዳር ደምበሮች ተናጉ። አውሮጳ ተርበተበተለች። ናፖሌዎን የጦር ጀግና ነበር።»

ወጣቶቹ በዝምታ አዳመጡት። አሱም ስሜቱ እየተናነቀው ንግግሩን ቀጠለ፤ «አውነቱን እንናገር። ፈረንሳይ በናፖሌዎን መመራቷ ታላቅ ፅድል ነው። ፈረንሳይ ከናፖሌዎን ጋር ታላቅ አገር ሆናለችና! ናፖሌዎን ስንቱን ሥርወ መንግሥት አንበርክኳል! ስንቱን አገር፤ ስንቱን ዋና ከተማ በሥልጣኑ ሥር አውሏል! ስንቱን ወታደር አገረ ገዢ አድርጎ ጀመረ፤ የአውሮጳን ገጽታ በቅጽበት የለወጠው አሱም አይደል! ዓለምን አሸቆጥቀዋል! ታዲያ ከዚህ በላይ ምን ይፈለጋል?» ሲል፤

«ነጻነት!» አለው ኮምበሬር።

ማሪዩ ይህንን ሲሰማ አቀረቀረ። «ነጻነት» የተሰኘው ቃል በአእምሮው ውስጥ ሠርጎ ገባ። እንጉቱን መልሶ ቀኖ ቢያደርግ ኮምበሬር በዚያ የለም። «ነጻነት!» ካለ በኋላ ከአዳራሹ ወጭ ነበር። ከኤግገፍልራ በስተቀር የተተሩትም ኮምበሬርን ተከትለው ወጡ። ኤግገፍልራም «ተሸንፈህ የለም!» እንደማለት ማሪዩን ሕዝብም ተመልክተው። ማሪዩ ግን እንደ ተሸንፈ አልቆጠረውም።

ኮምበሬር ከአዳራሹ ወጭ ሆኖ ሲዘፍን ኤግገፍልራና ማሪዩ ሰሙት። እንዲህ እያለ ሲዘፍን ነበር፤

ቁጣር ክብርና ጦርነት ሰጥቶኝ
የእናቴን ፍቅር ቢያስጥለኝ ነኝ

ሁሉንም መልሰህ ውሰድ፤
የእናቱን ፍቅር እመርጣለሁ፤
ባልሁት ነበር ።

«እናቱ . . . ?» አለ ማሪዩ ዓይኑን ጣራው ላይ ተክሎ ። «ኤንግራራም
እኛን ማሪዩ ላይ ጣል አድርጎ ፤ «ከፊፕብሊክ ቢሰተቀር ሌላ እናት የለኝም
ዜጋ ነ» አለው ።

— 6 —

ማሪዩ አስተሳሰቡ ተቃወሰበት ። አቋም አሰኝ ካለ በኋላ አቋሙን
ለመለወጥ አልፈለገም ። ነገር ግን ከጓደኞቹ ጋር ከተከራከረ በኋላ አቋሙን
በድጋሚ ሳይመረምር ለመቅረት አልቻለም ። ለማንኛውም ወደ ሙዚ
ቡና ቤት መሄዱን አቆመ ።

ይህ ሁሉ ሲሆን የግል ኑሮውን በሚመለከት ያለበትን ሁኔታ ረስ
ቶት ነበር ። አንድ ቀን ግን የሆቴል ቤቱ ባለቤት ከክፍሉ መጥቶ ሂሳብ
እንዲከፍል ሲጠይቀው «በኩርፌራ በኩል ስለመጣህ ክስ ጋር እነጋገርበ
ታለሁ» ሲል መለሰለት ።

ማሪዩ በችግር ላይ ነበር ። በችግር ላይ እንደሆነም ለኩርፌራ አጫ
ወተው ።

«እና ምን ይሻልህል ?» ሲል ጠየቀው ኩርፌራ

«እኔ እንጃ !» አለው ማሪዩ ።

«ማለቱ . . . ምን ለማድረግ አሰብክ ?»

«እኔ ምን አውቄ !»

«ምን ያህል ገንዘብ አለህ ለመሆኑ ?»

«አስራ አምስት ፍራንክ ።»

«በዙ አይደለም ! ትንሽ ባቢድርህ ትወዳለህ ?»

«በፍጹም !»

«ልብሶች አሉህ ?»

«አዎን ።»

«ሌላ ዕቃስ ?»

«ሰዓት አለኝ ።»

«ከብር የተሠራ . . . ?»

«ከወርቅ ። ይኸውና ።»

«ልብሶችህንና ሰዓትህን ለመሸጥ ከፈለግህ ከነጋዴዎች ጋር አስተቀውቅህለሁ ።»

«ጥሩ ነዋ !»

«ጥሩ እንኳ የሚባል አይደለም» አለውና «ከዚያ በኋላስ ምን ልማ ድረግ አሰብክ ?» ሲል ጠየቀው ።

«ከዚያ በኋላማ ያገኘህሽን ሥራ እሠራለሁ» አለው ።

«እንግሊዝኛ ትችላለህ ?»

«አልችልም ።»

«ጀርመንኛስ ?»

«አልችልም ።»

«በትችል ኖሮ ግን እንዴት ጥሩ በሆነ ?»

«ለምን ?»

«አንድ ወዳጅ አለኝ . . . የመጸሐፍት አባታሚ ። አንድ ኤንሲክሎፔዲያ ሊያሳትም አስቧል ። እንግሊዝኛ ወይም ጀርመንኛ ቋንቋ ብታውቅ ኖሮ አንዳንድ ጽሑፎችን ትተረጉምላት ነበር ። ለዚህም መጠነኛም ቢሆን አበል ይከፍልህ ነበር ።»

«አንደሱ ከሆነ እንግሊዝኛና ጀርመንኛ እማራለኝ !»

«እስከዚያስ ድረስ ?»

«እስከዚያማ ልብሴንና ሰዓቴን ሸጬ በማገኘው ገንዘብ እተዳደራለሁ ።»

ማሪዩ አሮጌ ልብሱን በሀያ ፍራንክ ፤ ሰዓቱን በአርባ አምስት ፍራንክ ሸጣቸው ። በሽያጩ ተደስቶ ፤ «ከኛ አይደለም» አላ ፤ እሱና ከርጌሬ ወደ አረፋበት ሆቴል በማምራት ላይ ሳሉ ፤ በእኚ ከነበረው 15 ፍራንክ ጋር 80 ፍራንክ አላኝ ማለት ነው ።»

«የሆቴል ቤቱ ሂሳብስ ?»

«እሱ ደግሞ አላ ! ረሰቼው !»

ወደ ክፍሉ ሲመለስ የሆቴሉ ባለቤት 70 ፍራንክ አስከፈለው ። በእኚ የቀረው ገንዘብ 10 ፍራንክ ብቻ ሆነ ።

ማሪዩ የች እንደሚኖር አታውቅ ስለነበረ ማድሟዜል ገራፍርማ ስታጠያይቅ ፤ ስታስፈልገው ሰነቦተች ። በመጨረሻም ደረሰችበት ።

አንድ ቀን ጠዋት ማሪዩ ወደ ሕግ ት/ቤት ደርሶ ወደ ክፍሉ ሲመለስ አንድ ደብዳቤና ስድስት መቶ ፍራንክ በሳጥን ውስጥ ታሸገው አገኘ ። ማድሟዜል ገራፍርማ ነበረች እነዚህን ያመጣችለት ። ማሪዩ በዚያን ጊዜ ሦስት ፍራንክ ብቻ ቀርቶት ነበር ። ይሁን እንጂ ከቤት የመጣለትን ገንዘብ ለመቀበል ስላልፈለገ ለማድሟዜል ገራፍርማ መልሶ ላክላት ፤ «አያስፈልገኝም . . . ራሴን ማስተዳደር አያቅተኝም» ሲል ።

ማድሟዜል ገራፍርማ ስለገንዘቡ መመለስ ለአባቷ ልትነግረው አልደፈረችም ፤ የባሰውን ይቆጣል ብላ በመፍራት «የዚያ ደም የጠማውን ልጅ ስም ሁለተኛ እንዳታነገሩብኝ !» ብሎ እንዳስጠነቀቃትም አልረሳችም ።

ከዚያ በኋላ ማሪዩ ዕዳ ውስጥ ለመዘፈን ስላልፈለገ ፖርት—ቬን—ግክ ሆቴልን ለቅቆ ሔደ ።

መጽሐፍ አራት

ከፋ ቀን

— 1 —

ማሪዩ ከባድ ችግር ላይ ወደቀ ። የሚበላው ዳቦ ፣ የሚያበራው ሻማ ፣ የሚያነደው አሳት ያጣበት ጊዜ ሆነ ። ለሳምንታት ያለ አንዳች ሥራ የሚቆይበት ጊዜ ነበር ። የወደፊት ሕይወቱም እየጨለመበት ሕይወት ። ሌብሶቹና ባርጂጣው አርጅተው የሰው መስለቂያ አድርገውታል ። ባረፈበት ሆኖል የኪራይ ሂሳብ መክፈል ሲያችተው ያባርሩታል ። ጎረቤቶቹ ያፈዙበታል ። ልጃገረዶች ይስቁበታል ። ሥራ ሲያገኝ ክብሩን አዋርዶ ማንኛውንም ዓይነት ሥራ ሳያማርጥ ይሠራል ።

ማሪዩ ከባድ ችግር ላይ በወደቀች ግን ችግሩን ጥርሱን ነክሶ ተቋቋመው ። ማድሚዜል ዝልኖርማ ስድስት መቶውን ፍራንክ መልሳ መሳልሳ ብትልክለትም «ምንም አይሻግም» በማለት ደጋግሞ ይልክላት ነበር ። እንደምንም ብሎም የሕግ ትምህርቱን ቀጠለ ።

የአባቱን ሞት አልረሳውም ማሪዩ ። አሁንም ጥቁር የሀዘን ልብስ ይሰብሳል ። ይሁን እንጂ ኮቲ አርጅቶ ከሚያሳፍር ደረጃ ሰለደረሰ ኮት መልበሱን ተወው ። ስራውም ከሚያሳፍር ደረጃ ለመድረስ ብዙ አልቀረውም ።

ኩርፌራ የማሪዩን ሁኔታ ሲመለከት አዝኖለት አንድ አሮጌ ኮት ሰጠው ። ማሪዩም በወላሳ ሱ አሳድሶት ይለብሰው ጀመር ።

ሁኔታው ይህ ቢሆንም በጥብቅና መቶ ለመመገራት የሚያስችል ፈቃድ አገኘ ። አድራሻውንም የኩርፌራ አድራሻ አደረገ ።

የጥብቅና ሥራ ለመሥራት ፈቃድ ካገኘ በኋላ ስለዚህ ፈቃድ ለአያቱ ይበዳቢ ዳፈለት ። ዝልኖርማ ደብዳቤውን ከፍቶ ሲያነብበው በቁጣ ሰውነቱ ራዶ ። ካነበበው በኋላም ቀድሶ ጣለውና «ጅል ባይሆን ኖሮ ባሮን ሆኖ ጠበቃ ለመሆን እንደሚገባል ባወቀ ነበር ።» አለ ራሱ ለራሱ ።

ጊዜው ውሎ ሲያድር የማሪያ ሁኔታ እየተሻሻለች ሒደ ። እንግሊዝኛና ጀርመንኛ ተምሮ በኩርፌራ አማካኝነት ከመጽሐፍ አሳታሚው ሰውዬ ጋር ተዋውቆ ሥራ ያዘ ። ለአሳታሚው ድርጅት የጋዜጣ ጽሑፍ ይተረጉማል ። አንዳንድ ጽሑፎችን አሳጥሮ ያቀርባል ። እንዲሁም ከሕትመት ጋር ግንኙነት ያላቸውን አንዳንድ ሥራዎች ያከናውናል ። ከዚህ ሥራው በዓመት ሰባት መቶ ፍራንክ ደመወዝ ይከፈለዋል ።

ማሪያ በጎርቦ ማረፊያ ቤት መኖር የጀመረው ይህንን ሥራ ካገኘ በኋላ ነበር ። ለክፍሉ በዓመት ሠላሳ ፍራንክ ይከፍላል ። ቤቱን ለምታጸዳላትና ቁርስ ለምታዘጋጅላት አርጊት በዓመት ሠላሳ ስድስት ፍራንክ ይከፍላታል ። ምሳና ራቱን ውጭ ይበላል ። በአጠቃላይ ለምግብ በቀን ሀያሉ ፤ በዓመት ሶስት መቶ ስድሳ አምስት ፍራንክ ያወጣ ነበር ። መጠጥ ግን እይቀምስም ። ለልብስ ፣ ለአንሶላና አስራላጊ ለሆኑ ሴቶች ወጪዎች በዓመት ሁለት መቶ ፍራንክ ያወጣ ነበር ። ያልታሰቡ ጥቃቅን ወጪዎች ተጨምረው ለኑሮው በዓመት የሚያወጣው ወጪ ስድስት መቶ አምሳ ፍራንክ ነበር ። ገቢውን አብቃቅቶ በእቅድ ስለሚተዳደር ከቆጠበው ገንዘብ አነስተኛ ብድር የሚሰጥበት ጊዜ ነበር ። ኩርፌራ እንኳ በአንድ ወቅት ስድሳ ፍራንክ ተበደረው ።

ልብሶቹ ሁለት ናቸው ። አንደኛው በአዘዞት ቀን የሚሰበሰው ፤ ሁለተኛው በበዓል ቀን ። ሁለቱም ጥቂር ናቸው ። ሦስት ሺሚዞችም አሉት ። አንዱን ሲልብስ ሁለተኛውን ቁም ሳጥን ውስጥ ያስቀምጠዋል ። ሦስተኛውን ለእጥበት ይልክዋል ።

ማሪያ በዚህ ሁኔታ ለመገኘት ዓመታት አስፈልገው ። በእነዚህ ዓመታት ውስጥ ያላጋጠመው ችግር አልነበረም ። ይሁን እንጂ ምንም ቢኖር ዕዳ ላይ እንዳይወድቅ በጣም አድርጎ ይጠነቀቅ ነበር ። እንደ ዕዳ የሚጠላው ነገር የለም ። ዕዳ መግባት የባርነት ኑሮ መጀመሪያው ነው ብሎ ያምን ነበር ። ገንዘብ ተበድሮ በልቶ ከማደር ይልቅ ከዕዳ ነጻ ሆኖ ጸመን ማደር ይመርጥ ነበር ።

አባቱን ሊረሳው እንዳልቻለ ሁሉ ቴናርዲዬንም ሊረሳው አልቻለም ። አባቱን ባስታወሰ ቁጥር ሁሉ ቴናርዲዬም በአእምሮው ውስጥ ይታየዋል ። ቴናርዲዬ በመክሰሩም ማሪያ በጣም ሳያዝን አልቀረም ። ወደ ሞንፈርመይ በሒደበት ወቅት ነው መክሰሩን የሰማው ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ፈልጎ ሊያገኘው ያላደረገው ጥረት የለም ። ወደ ሺል ሒዶ ፈለገው ። ሳያገኘው ቀረ ። ወደ ቦንዲ ፣ ወደ ጉርኒ ፣ ወደ ሮዣ ፣ ወደ ላኚ ሒዶም ፈለገው ። ነገር ግን አልተሳካለትም ። እስከ ሦስት ዓመት ድረስ ቢፈልገውና ቢያስፈልገውም ጥረቱ ከንቱ ሆነበት ። በመጨረሻ ግን ወደ ውጭ አገር ሒዲል የሚል ወሬ ሰማ ። ማሪያ ቴናርዲዬን ሳያገኘው በመቅረቱ ሳይበሳጭ አልቀረም ።

ለአባቱ የጥላሊት ውለታ መከፈል እንዳለበት ዕዳ አድርጎ ቆጠረው ።
ይህም ሆኖ ተስፋ አልቆረጠም። ቲናርዲዬን አግኝቶ ውለታ መላሽ ለመሆን
የዘወትር ሕልውና ነበር ።

— 3 —

ማሪዩ የአያቱን በታ ለቅቆ ከወጣ ሦስት ዓመት ሆነው ። ዕድሜውም
ሀያ ዓመት ደረሰ ። አሁንም በሆን ቤተሰቡን አይጠይቅም ።

አያቱ የሚወደው አይመስሉም ። ይህ ግን የተሳሳተ አስተሳሰብ
ነበር ። ገረግሮማ የማሪዩን የፖለቲካ አዳም ጠላ እንጂ ማሪዩን አልጠላ
ውም ። በልቡ በጣም ይወደው ፣ ይኖፍቀውም ነበር ። ልጁን የማይወድ
አባት ሊኖር ይችላል ። የልጅ ልጁን የማይወድ አያት ግን አለ ሲባል ታይ
ቶም ተስምቶም አይታወቅም ።

ማሪዩ ጥሱት ከሐደ በኋላ ገረግሮማ ውስጣዊ ባይነት ይሰማው
ነበር ። የማሪዩን ስም እንዲያነሱበት ባይፈልግም ቅሱ ማሪዩ በመሐዱ
ጸጸት አድርቦታል ። ተመልሶ በመጣልኝ ሲልም ተመኝቷል ። ሽማግሌ
የሆነ ሰው ፍቅር ይኸላል ። ገረግሮማም የማሪዩ ፍቅር ለቅቶን ሆነበት ።
ተመልሶህ ና ብሎ ሊልክበት ግን ሕሊናው አልፈቀደለትም ።

ማሪዩ በበኩሉ በአያቱ ላይ የነበረው ቅሬታ እየደበዘዘ ሐደ ። ነገር
ግን አያቱ በአባቱ ላይ የረጸመውን በደል ሲረሳው አልቻለም ። በዚህ ምክ
ንያት ከአያቱ አንዳችም ነገር ለመቀበል ሳይፈቅድ ቀረ ። ይህንንም በአባቱ
ላይ ለደረሰበት በደል ካሳ እንደመክፈል ቆጠረው ።

ጠበቃ ለመሆን ፈቃድ በያገኘም ማሪዩ ጠበቃ አልሆነም ። የጥብቅና
ሥራ አድካሚ መስሎ ይታየው ነበር ። ስለሆነም በያዘው ሥራ ገፋበት ።

ከአሳታሚው ድርጅት ኃላፊዎች አንደኛው ፣ መሳሪያ ማገዣ ማሪ
ዩን በራሱ ቤት እንዲያኖረው ፣ ጃሚ ሥራ እንዲሰጠውና በዓመት 1,500
ፍራንክ እንዲከፍለው ሀሳብ አቅርቦለት ነበር ። ማሪዩ ሀሳቡን ቢቀበለው
ኖሮ ኑሮው ይሻሻላልት ነበር ። እሱ ግን ሰው ዘንድ እየኖረ ነጻነቱን እን
ዳያጣ ስለፈራ ሃሳቡን ሳይቀበለው ቀረ ።

በእነ ኤንግላንድ ማህበርም ቆርጦ ለመግባት አልፈለገም ። ከማህበሩ
አባሎች ጋር የነበረው ወዳጅነት ግን ቀጠለ ። በተለይ ደሞ ሁለት የቅርብ
ወዳጆች ነበሩት ፣ ኩርፌራ እና ስለአባቱ የሚያውቁትን የነገሩትና አስተሳ
ሰቡንም የለወጡት ማበፍ ።

ማበፍ ለፖለቲካ ጉዳይ ስሜት የላቸውም ። የሚነቅፋትም ሆነ የሚደግፉት የፖለቲካ አቋም የለም ። መላ ሀሳባቸው በአትክልት ልማትና በመጸሕፍት ያተኮረ ሰላም ፈላጊ ሰው ናቸው ።

ማበፍ የዘውድ አገዛዝ ደጋፊ አይደሉም ። የበናፖርት ደጋፊም አይደሉም ። የሥርዓት አልባነት ደጋፊም አይደሉም ። ይህ ዓይነቱ አቋም ለሳቸው ትርጉም የለውም ። ሰዎች በፖለቲካ አስተሳሰብና አቋም ምክንያት ሲነታረኩ ፣ ሲጣሉ ሲያዩ ይደነቃሉ ። አትክልት ማልማትና መጽሐፍ ማንበብ የመሰለ ነገር እያለ ዴሞክራሲ ፣ ሬፑብሊክ ፣ የዘውድ አገዛዝ እያሉ ጊዜአቸውን ማጥፋታቸው ያስቃቸዋል ፣ ያስገርማቸዋል ። እንደ ወትሮው ቤተክርስቲያን ያዘወትራሉ ። የቤተክህነት ሹምም ናቸው ። ወደ ቤተክርስቲያን ሔዱ ከሰዎች ጋር አብሮ መሆን ደስ ያስኛቸዋል ፤ ቤተክርስቲያን ውስጥ ሰላምና ጸጥታ አለና ። ጫጫታ አይወዱም ።

ማበፍ ሰድሜአቸው ከ60 ዓመት በላይ በሆነበት ሰዎች ፤ «ለመሆኑ ሚስት አግብተው ያውቃሉ ?» ብሎ አንድ ሰውዬ ቢጠይቃቸው «እኔ እንጂ . . . ረስፔዋለሁ» ሲሉ መለሱላት ይባላል ። ይኸውም ለአትክልት ልማትና ለመጸሕፍት እንጂ ለሰዎች ወይም ለፖለቲካ ጉዳይ ግድ የሌላቸው ሰው በመሆናቸው ነበር ። ኃብታም ቢሆኑ ኖሮ ያላቸውን ሀብት ሁሉ በመጸሕፍት ግዢ በጨረሱት ነበር ።

ብቻቸውን ነው የሚኖሩት ። አንዲት አሮጊት የቤት ሠራተኛ ብቻ አለቻቸው ፤ ሴት ሳጤ ። የአትክልት ልማትን በሚመለከት አንድ መጽሐፍ ጽፈው አሳትመዋል ። መጽሐፉ ፈላጊ ስለነበረው በዓመት ሁለት ሺ ፍራንክ ያህል ገቢ ያስገኝላቸው ነበር ። ሌላ ገቢ የላቸውም ። በቂ ገንዘብ ባይኖራቸውም ብርቅ ብርቅ የሆኑትን መጸሕፍት ይገዛዙ ነበር ። አንድ መጽሐፍ ሳይዙ ከቤት አይወጡም ። ወደ ቤት ሲመለሱ ሁለት አርገዋቸው ይመለሳሉ ። በጣም ሰላማዊ ከመሆናቸው የተነሳ የጦር መሣሪያ በዓይናቸው እንኳ ለማየት ይቀጥፋቸዋል ።

ማበፍ ከሽማግሌው ወንድማቸው ሌላ አንድ ወዳጅ ነበሯቸው ፤ መጽሐፍ ሻጭ የሆኑ አዛውንት ። ወንድማቸው ግን በ1830 ዓ.ም. በሞት ተለይዋቸው ። ከዚያ በኋላ ብቸኝነት ይጫጫናቸው ጀመር ። የመጽሐፉም ሽያጭ እያሸቀለቀለ ወርዶ ጭራሹን አልሸጥ ስላለ ማበፍ የባለውን ደኸዩ ። በዚህ ምክንያት ቀደም ብለው ይኖሩበት የነበረውን ቤት ለቅቀው በአስተርሊዝ ሠፈር በአንድ ደሳሳ ጎጆ ውስጥ ይኖሩ ጀመር ፤ ከራዩ አነስተኛ በመሆኑ ። ገብጂዎቻቸው ሁለት ብቻ ነበሩ ፡— መጽሐፍ ሻጩ አዛውንትና ማሪዩ ።

ማሪዩ ማበፍን በወር ሁለት ጊዜ ያህል እየሔደ ይጠይቃቸው ነበር ። የአባቱ አለቆች የነበሩትን ጄኔራሎችንና እንዲሁም የሥራ ባለደረቦቹ የነበሩትንም በየጊዜው እየሔደ ይጠይቃቸው ነበር ። ይህ ብቻም አይደለም ። ማሪዩ ራቅ ካለ ቦታ ሔዶ መንሸርሸርም ያዘወትር ነበር ። የጎርቦን ማረፊያ ቤት ያገኘው እንዲሁ በሚንሸረሸርበት ጊዜ ነበር ። ማረፊያ ቤቱ ነጠል ካለ ሥፍራ በመገኘቱና ከራዩም ርካሽ በመሆኑ ወደያው ። አነስተኛ ክፍልም ያዘ ።

የማሪዩ አስተሳሰብ ጥቂት በጥቂት እየተለወጠ ሔደ ። ስሜቱ ወደ ሰብአዊነት አዘነበለ ። አገሩን ይወዳል ። ሕዝቡን ይወዳል ። ለሰዎችም አዋኝ ወጣው ። ልቡ ንጹህ ነው ። ስለብዙም ነገር ያልማል ።

አንድ ቀን በ1831 ዓ.ም. አጋማሽ ላይ ጐረቤቱ የነበሩት የገንድሬት በተሰቡት ከጎርቦ ማረፊያ ቤት መባረራቸውን ክፍሉን ታጽዳላች የነበረችው አርጊት ነገረችው ።

«ለምን ተባረሩ?» ሲል ጠየቃቸው ።

«ከራያቸውን ስለማይከፍሉ ነፃ . . . ! ውዝፍ ከራይ አለባቸው» ስትል ገለጸችላት ።

«ምን ያህል ነው ውዝፉ?»

«ሀያ ፍራንክ»

ማሪዩ ከገቢው ቆጥቦ ያስቀመጠው ሰላሳ ፍራንክ ነበረው ። «እንቺ ሀያ አምስት ፍራንክ» አላት ፤ «ሀያውን ሰከራዩ አስቀርተሽ አምስቱን ለቤተሰቡ ሰጧልኝ ። እኔ እንደሰጠኝቸው ግን አትገነዘባቸው» አላት ።

ማሪዩ ቤተሰቡን ትቶ ከሔደበት ጊዜ ጀምሮ ዝልግማት ውስጣዊ ባዶነት ይሰማው ስለነበረ ይህንን ውስጣዊ ባዶነትን ለማስረሳት ፈልጋ ይመስላል ማድሚዜል ዝልግማት በማሪዩ ፈንታ ቴዎዶል አባቷን እንዲያጫውት ዕቅድ አወጣች ። ደን ሰጥሞ ቴዎዶል የተመደበበት ሻሊቃ ጦር በግዳጅ ምክንያት ወደ ፓሪስ መጥቶ ነበር ፤ ቴዎዶል ራሱ ጭምር ።

ዝልግማት አንድ የጋዜጣ ጽሑፍ ለማንበብ ሲዘገጁ ሳለ ላጤዋ ላጁ ገብታ ፤ «ቴዎዶል ሲጠይቀን መጥቷል» ስትል አበሰረችው ።

«ማን ነው ደሞ ቲዎዱል ነ?» አላት።

«የኛው ቲዎዱል ነዋ!»

«አኸ! እሱን ማለትሽ ነው?» አላትና ዓይኑን ወደጋዜጣው መለሰው። ማድሚኤል ገራፍርማ ቲዎዱልን ይዞ ለመምጣት ከክፍሉ ወጥታ ሐደች። አባቷም ጋዜጣውን ያነብብ ጀመር። ጋዜጣ በሚያነብበት ወቅት አንዳች አናዳጅ ጽሑፍ ሳያጋጥመው አይቀርም። የያዘው ጋዜጣ «ኮቲ ዲዩን» የተባለና ንጉሣዊ አገዛዝን የሚደግፍ የወጣ አጥባቂዎች ጋዜጣ ነበር። ገራፍርማን በተለይ ያናደደው፤ «የሕግ ተማሪዎችና የሕክምና ተማሪዎች ነገ ቀትር ላይ በፓንቲኦን አደባባይ ተሰብስበው በሉርድ ምድረ ግቢ ስለሚገኘው መድፍና በመር ሚኒስትሩና በሕዝባዊው ሚሊሺያ መሐከል ስለተፈጠረው አለመግባባት ይወያያሉ» የሚል ነበር። ጉዳዩ በጊዜው አሳሳቢ ጉዳይ ነበር።

ገራፍርማ ስለዚህ ሲያሰላስል ሳለ ማድሚኤል ገራፍርማ ቲዎዱልን አስከትላ ገብታ «ይኸው ይገዢው መጣሁ» አለችው።

«እንደምን አሉ አጎቲ?» አለው ቲዎዱል።

«አኸ! አንተ ነህ? እስቲ አረፍ በል» አለው ገራፍርማ።

ማድሚኤል ገራፍርማ በዚህ ጊዜ ወደ ቲዎዱል ጠጋ ብላ ለአባቷ እንዳይሰማ በሹክሹክታ ፤ «አንዳችም ሀሳቡን የሚቃረን ነገር እንዳትናገር . . . በሚለው ሁሉ ተስማማለች» አለችውና ፊቷን አዙራ ወጥታ ሐደች።

ቲዎዱል በዚያ እንደሌለ ሁሉ ገራፍርማ ችላ ብለውት ከመቀመጫው ተነስቶ ከወዲያ ወዲህ ይረማመድ ጀመር፤ እጆቹን ኪሱ ውስጥ አድርጎ። ከፍ ባለም ድምጽ ብቻውን ይናገር ጀመር፤ «ጮርቃ ውላጅ . . .! በፓን ቴኦን አደባባይ ሊሰበሰቡ ነው . . .! ትናንትና የተወለዱ እንጭጮች . . .! ገና አፍንጫቸውን መጥረግ የማይችሉ ውሪዎች . . . እነዚህ ናቸው ተሰብሰበው የሚወያዩት . . .! ምን ዓይነቱ ጊዜ መጣ እባካችሁ? የጥፋት ጉዳና . . .! ስለሕዝባዊው ሚሊሺያ፤ ስለመድፍ ለመወያየት! በዚያ ማንን ያገኛሉ? ወንጀለኞችን ነዋ! የሬፑብሊኩን ደጋፊዎች!»

«ትክክል ነዎት አጎቲ» አለው ቲዎዱል።

ገራፍርማ አየት አደረገውና የብቻ ንግግሩን ቀጠለ፤ «ያ የኔው ወር በላ ከእነዚህ ዓይነት ሰዎች መግጠሙ፤ ለምንድነው ቤቱን ለቅቆ የሐደው? የሬፑብሊኩ ደጋፊ ለመሆን? የማይረባ! ሕዝቡ የሚፈልገው ይህ እይደለም። ሕዝቡ በዘውድ አገዛዝ ያምናል። ጥንትም ቢሆን ንጉሦች ነበሩ። ምን ጊዜም ቢሆን ንጉሦች ይኖራሉ። እነዚህ ጮርቃ ልጆች ግን የ1793

ዓ.ም. አብዮት እንዲደገም ይሻሉ፤ የሰው አገገት በገሎቲን ስለት ሲቀላ ለማየት፤ እንዴት የሚያስጠላ ነው እባክቸው፤ ለሰራ ዘጠነኛው ምዕተ ዓመት ተመርዟል። ወጣቶች ጢማቸውን ያሳድጋሉ። ከወላጆቻቸው ሸሽ ተው ይከበላሉ። የሬፑብሊክ ደጋፊ ይሆናሉ። ወሮበሎች፤»

«ትክክል ነዎት አጎቲ» አለው ቴዎዶራ አሁንም።

ገረፍሮማ ንግግሩን ቀጠለ። «በቤተ መዝክር ምድረ ማበ ውስጥ መድፍ ያኖራሉ። ግን ለምን? በአፖሎ ሐውልት ላይ ለመተኮስ? አዩ የዛሬ ልጆች! ሁሉም ወሮበሎች ናቸው። ወሮበሎች ያልሆኑት ደሞ ደደቦች ናቸው። አለባበሳቸው ሲያስጠላ . . . ! ሴቶችን ይፈራሉ። የልጃገረ ዶች መሳለቂያዎች ናቸው። ፍቅር የሚያሳፍራቸው ይመስላል። ተጣመው ነው የተፈጠሩት ልብ—ል? በዚያ ላይ ደደብኳቸው! እና የፖለቲካ አቋም ይወስዳሉ! እነሱ ብሎ አቋም ወሰኗ! ንጉሣዊ አገዛዝን ያወጣ ዛሉ። አዳዲስ ሥርዓት ይፈጥራሉ። ሕብረተሰቡን ይለውጣሉ። ሕግን ይፈራራሉ። ማሪዩ . . . የኔው ማሪዩ ከአክሲዮን ዓይነቶቹ ወሮበሎች ጋር ነው የገጠመው! የተረገመ ልጅ! አዎ . . . ተማሪዎች ናቸው ስለብሔራዊ ጦር የሚወያዩት! ምድረ እንጭጭ . . . ! ምን ዓይነቱ ጥድ ነው የምንሰማው እባክቸው! ስሙኝ እናንተ እንጭጮች . . . የምንግራችሁ አሰኝ። የእናንተ ተራማጅነት እብደት እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም። የእናንተ ሰብአዊነት ሕልም እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም። የእናንተ አብዮተኛነት ወንጀል እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም። የእናንተ ሬፑብሊክ የጭራቅ ሥርዓት እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም!»

«ትክክል ነዎት አጎቲ።»

ገረፍሮማ ቴዎዶራን ዞር ብሎ ተመልክተውና «ደደብ!» አለው።

መጽሐፍ አምስት

የሁለት ኮከቦች መግጠም

— 1 —

ቂመቲ መሐከልኛ ፤ ጸጉሩ በጣም ጥቁርና ጥቅጥት ብሎ የበቀለ ፤ ጣምባራም ፤ ገጽታው ረጋ . . . ኮራ ያለ ወጣት ወጣው ማሪዩ ፤ ራገግ ሲል የአፋ አካባቢ ደስ ይላል ። ጥርሶቹ ነጭና ናቸው ፤ እንደበቅሎ እሸት ። ለጃገረዶች ገልመጥ ብለው ሳያዩት አያልፉም ። እሱ ግን ያፍራቸዋል ። ይሸሻቸዋል ። በአረጁ ልብሶቹ ምክንያት የሚስቁበት ይመስለዋል ። እነሱ ግን ገልመጥ ብለው የሚመለከቱት ደስ ስለሚላቸውና ስለሚመኙት ነበር ።

ማሪዩ ለጃገረዶችን እንደሚያፍራቸው ከርፈራ ያውቃል ። «መነ ኩሴ!» አያለም ይቀልድበታል ።

ሁለት ሴቶች ብቻ ነበሩ ማሪዩ የማያፍራቸው ። ከፍሉን የምታጸዳ ለት አሮጊትና በመንገድ ብዙ ጊዜ የሚያያት አንዲት ለጃገረድ ።

ለጃገረድን ለመጀመሪያ ጊዜ ሲያያት አንድ ዓመት አልፏል ። ዘወትር ከአንድ ሰውዬ ጋር አግዳሚ ወንበር ላይ ተቀምጦ ያያታል ፤ በሉክሳምቡር መናፈሻ ሠፈር ። ሰውዬው የሰድሻ ዓመት አዛውንት ይመስላል ፤ ከጦር ኃይል በጥረት የተገለለ ዓይነት ። በገጽታው ላይ ፀዘን ይነበብበታል ። ሱሪውም ከፖርቱም ሰማያዊ ቀለም አላቸው ። ሰራ ክፈፍ ያለው ባርጌጣ ይደፋል ። ጥቁር ከራሻት ያስራል ። ነጭ ሽሚዝ ይለበሳል ። ሸቢቶ አዛ ወግት ።

ለጅቷ በግምት አስራ ሶስት ወይም አስራ አራት ዓመት ዕድሜ አላት ። በጣም ቀጭን ነች ። ዓይኖቿ ደስ ይላሉ ። ልብሶቿ ያረጁ ናቸው ፤ በገዳም የሚኖሩ ለጃገረዶች የሚሉበሱት ዓይነት ። ሰውዬውና ለጅቷ አባትና ለጅ ይመስላሉ ።

ሰውዬውና ለጅቷ ሲጨዋውቱ ብዙ ጊዜ ያያቸዋል ማሪዩ ። እሱ ብቻ ሳይሆን በዚያ የሚያልፉ ሌሎች ተማሪዎችም ዘወትር ይመለከቷቸዋል ። ከተማሪዎቹ መሐከል አንደኛው ከርፈራ ነበር ። በሆነ ምክንያት ከርፈራ ስለጅቷና ለአዛውንቱ የቀልምጫ ስም አወጣላቸው ። ለጅቷን ላኗር

አላት፤ ሰውዬውን መሴ ለብላ ። ሌሎችም ተማሪዎች በዚህ ስም ይጠሯቸው ጀመር። እና ማሪዬ ለአንድ ዓመት ያህል ጊዜ በዚያው በተወሰነ ቦታና በተወሰነ ሰዓት ሳያያቸው አያልፍም ነበር።

— 2 —

በሁለተኛው ዓመት ላይ ማሪዬ ወደ ሱክሳምቡር ሠፈር ሔዶ መንሸር ሸሩን አቆመ። ለስድስት ወራት ጊዜ ሠፈሩን በእግሩ አልረገጠውም። ከስድስት ወራት በኋላ ግን አንድ ቀን እግሩ ወደዚያው መራው። ደስ ደስ የሚል ብራ ቀን ነበር።

ሰውዬውና ልጅቱ በተለመደው ቦታቸው ተቀምጠዋል። ማሪዬ በእጠገባቸው በሚያልፍበት ወቅት በአዛውንቱ ላይ አንዳችም ለውጥ አላየም። ልጅቷ ግን በጣም ተለወጠችበት። ቁመቷ ረጅም፣ መልካም በጣም ውብ ሆነበት። ጽጉሯ በጥንቃቄ በጣም ያምራል። ግምባሯ የዕብነ በረድ ፍላጭ ይመስላል፤ ጉንጫም የጽጌረዳ አበባ። ከፍፍሯ፣ አፍንጫዋ፣ ፈገግታዋ፣ መላ ገጽታዋ ተውበዋል። «ይህች ልጅ የድሮዋ ነች ወይስ ሌላ? ሰው እንደዚህ በአንድ ጊዜ ሊለወጥ ይችላል እንዴ?» ሲል አሰቧ ማሪዬ።

እሷው ነበረች። ልጃገረዶች በአስራ አምስት ዓመት ዕድሜ ከልል ውስጥ ሲገኙ በድንገት ያብባሉ። የሰውን መንፈስ ያነሆ ልላሉ። ከልጅነት ከልል ወጥተው የሰውን ዓይን ይማርካሉ። ለዚህ ነው ማሪዬ በልጅቷ ውበት የተደነጋገረው።

መልካ ብቻ ሳይሆን አለባበሷም ተለወጠበት። ልብሰቷ ጋብ ያሉና ለዓይን ደስ የሚሉ ናቸው። በእጇ የሴት ጥላ ይዛለች፤ እጅታው ከዝሆን ጥርስ የተሠራ። ጥሩ መዓዛ ያለው ሽቶ ተቀብታለች።

በዚህች ልጅ ላይ ያየው ለውጥ ማሪዬን ወዴት ያመራው ይሆን?

— 3 —

አንድ ቀን አየሩ ሞቃት ሆነ። ሰማዩ ጠርቷል። የሱክሳምቡር ሠፈር ብርሃንና ጥላ ተፈራርቀውበት ይታያል። ወፎች ይዘምራሉ። ማሪዬ ከፃ ሳብ ነጻ ሆኖ ነጻ አየር ይተነፍሳል። ይንሸረሸራል። በልጅቷ አጠገብ በሚ ያልፍበት ጊዜ ልጅቷ አንገቷን አትንታ ተመለከተችው። ዓይን ለዓይን ተያዩ። ወዲያውኑ ግን ልጅቷ አንገቷን ሰበረችበት። እሱም ሽርሸሩን ቀጠለ።

ዓይን ለዓይን በተገናኙበት ቅጽበት ማሪዬ በልጅቷ ዓይን አንዳች ነገር ያነበበ መሰለው . . . አንዳች ምስጢር። በእርግጥም የልጃገረዶች አመለካከት ከተራ አመለካከት አልፎ አንዳች ምስጢር ያዘለ የሚመስልበት ጊዜ አለ። ይህ ዓይነቱ አመለካከት ያጋጠመው ወንድ ወዮለት፤ አደገኛ ሊሆን ይችላልና። ምስጢር አዘሎ አመለካከት ከጎሕ ጋር ይመሳሰላል። አዲስነት፣ ትኩሰነት፣ አንጸባራቂነት አለው። እንግዳ ደራሽም ነው። ወጥመድ . . . የፍቅር ወጥመድ።

— 340 —

ያን ቀን ማታ ማሪዩ ወደ አነስተኛ ክፍሉ ከተመለሰ በኋላ የለበሰውን የአዘቦት ልብስ በመለከተው ደስ አልልህ አለው። «የከት ልብሴን ለብሼ መውጣት ነበረብኝ!» ሲል ተጸጸተ።

— 4 —

በማግሥቱ እንደተለመደው ሽርሽር ከመሔዱ በፊት ቁም ሳጥኑን ከፍቶ አዲስ ኮቱንና አዲስ ሱሪውን አውጥቶ ላበሰ። አዲስ ባርጌጣውን ደፋ። አዲስ ጫማውን ሰካ። በእጁም ጓንቲ አደረገና ወደ ሉክ ሳምቡር ሠፈር ለማምራት ከክፍሉ ወጣ።

ኩርፌራን በመንገድ አየው። ነገር ግን ያላየው አስመስሎ ዝም ብሎ መንገዱን ቀጠለ። ኩርፌራም ጓደኞቹን ሲያገኝ፤ «ዛሬ ማሪዩ አዲስ ልብስ ለብሶ ሲሔድ አየሁት» ሲል አጫወታቸው።

ማሪዩ ከሉክሳምቡር ሠፈር ሲደርስ በዚያ ያለውንና ውሃ የሚፍለቀለ ቅበትን ያገኘ አንድ ጊዜ ዞረው። በዚያም ደረሰው ሥር እንደ ኩሬ የተንጣለለ ውሃ አለ። «እስከሆን» የተሰኙ የውሃ አጥራዎች ይንሳፈሩበታል። ማሪዩ ቆም ብሎ የውሃ አጥራዎቹን ያስተውላቸው ገባ። ቀጥሎም ዓይኑን በአካባቢው ወዳለ ሐውልት አዙሮ በጥምና ተመለከተው። የሐውልቱ ራስ ከርጥበት የተነሳ ጠቋቁሯል። አንደኛው መቀመጫውም ተደርምሷል።

እንደ ኩሬ በተንጣለለው ውሃ አጠገብ በግምት የአርባ ዓመት ዕድሜ ያለው ቦርጫም ቡርዝ የአምስት ዓመት ልጁን እጅ ይዞ፤ «መረን የተሰ ቀቁትን አትቅረባቸው የኔ ልጅ . . . ጩዳኞችንና ሥርዓት አልባዎችን ሽሻቸው» ብሎ ሲመክረው ማሪዩ ሰማው። ከዚያ በኋላ ውሃ የሚፍለቀለ ቅበትን ያገኘ እንደገና ዞረውና ሌላ ጊዜ ከሚንሸረሸርበት መንገድ ገባ ማሪዩ። ቀስ ብሎ ነበር የሚረመደው። ባንድ ፊት ተገዶ የመጣ፤ በሌላ ፊት እንዳይመጣ የታገደ ይገመገማ ነበር።

ሙሴ ለብላንና ልጅቱን በተለመደው መቀመጫቸው ሳይ ቁጭ ብለው በሩቁ አያቸው። ኮቱን ከታች ጀምሮ እስከአንገትን ድረስ ቆላ ሰፈው። ተጨማድዶም እንደሆነ ዐማለት ወደታች ሳብ ሳብ አደረገው። ሱሪውንም አየት አደረገውና ልጅቷን አባቷ ወዳሉበት አመራ። ለጦር ነት የተዘጋጀ ወታደር መሰለ ማሪዩ፤ ተዋግቶ ድል ለመንሳት የቆረጠ ወታደር። በእርግጥም አመጣጡ ለዚህ ነበር . . . የጦር መሣሪያ የማያሻው የፍቅር ውጊያ ተዋግቶ ድል ለመንሳት።

ልጅቷ ወዳላቸበት እየተጠጋ በሐደ ቁጥር እርምጃው እያጠረ ሐደ። ከአሰበው ቦታ ከመድረሱ በፊት ቆም አለ። ከዚያም በኋላ ሊገባው ባልቻለ ምክንያት ፊቱን አዙሮ በመጣበት መንገድ ይራመድ ጀመር። ልጅቱ ከባስተኋላው ሳታየው እንደማትኮር በመገመት ትከሻውን አቅንቶ ነበር የሚረመደው።

ርቆ ከሐደ በኋላ እንደገና ዞሮ ልጅቷ ወደ ተቀመጠችበት ሥፍራ ያመራ ጀመር። ልቡ ተሸብሯል። በልጅቷ አጠገብ የማለፉ ሃሳብ አርበ ተብተው። ሆኖም ፍርሃቱን አሸንፎ ተጠጋት። ከጥቂት ሰከንዶች በኋላ

ታዋቂው ለየተራመደ ክፍት ለፊቷ አልፎ ሔደ ። ዓይኑን ወደ ቀኝም ሆነ ወደ ግራ አዙሮ ለመመልከት አልደፈረም ። እጁን ኮቴ ከሰ ውስጥ ጨምሮ ፊት ለፊት ብቻ እያየ አለፈ ። ልቡ ድው ድው እያለበት ።

ልጅቱ እንደትናንትናው ለብላለች ፤ ጥቂር የሐር ቀሚስ ። ልጁን ደች የሚደፉት ዓይነት ነጭ ቆብም ደፍታለች ። ከአባቷ ጋር ስታወራ ድምጿን ሰማ ማሪዩ ። በጣም ደስ ትላለች ። ደም ግባትም አላት ።

ማሪዩ እስከመንገዱ ማለቂያ ከደረሰ በኋላ ተመልሶ ልጅቷ ወዳለችበት አመራ ፤ ሽርሽርን በመቀጠል ። አሁንም በአጠገቧ አለፈ ። አልፎ ከሐደ በኋላም ከበስተጀርባው ሆኖ የምትመለከተው ስለመሰለው ልቡ የባሰውን ተሸበረበት ። ተደናቅፎም ተንገዳገደ ። ከዚያ በኋላ ቆም አለና መቀመጫ መኖሩን ሲያስተውል ሐደ ብሎ ቁጭ አለ ። ሽርሽር በሚሐድ በት ጊዜ ካለባሪ ተቀምጦ እያውቅም ነበር ። «ይህች ልጅ አዲስ ኮቴንና አዲስ ሱሪዬን አላየችልኝም ይሆን?» ሲል አሰበ ።

ከሩብ ሰዓት በኋላ ተነሱት ቆመ ። እንደገና ልጅቷ ወዳለችበት ለመሔድ ቃጣው ። ነገር ግን አልተንቀሳቀሰም ። እንደ ሐውልት ባለበት ቆም ቀረ ። «ምንም ቢሆን አባቷ እስካሁን ድረስ ሳያስተውሉኝ አልቀሩም» ሲልም አሰበ ። ባለበት ሆኖ በያዘው ከዘራ አሸዋ ላይ ቅርጾችርጽ ይሳሰል ጀመር ። ቀጥሎም ሙሴ ለብላና ልጅቱ ወዳለችበት ተመለከተና ፊቱን ወደ መኖሪያው አቅጣጫ መልሶ ይጓዝ ጀመር ።

ያን ቀን ማታ ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ሲሆን እራት አለመብላቱን አስታወሰ ። በተለምዶ ከሚበላበት ሆቴል እንዳይሔድ በዚያ ሰዓት ምግብ እይገኝም ። «ግድ የለም!» አለና ደረቅ ዳቦ በልቶ አደረ ።

— 5 —

በማግሥቱም ማሪዩ የክት ልብሱን ለብሶ ወጣ ። ማዳም ቡን ፤ የነር ቦን ማረፊያ ቤት የምታጸዳዳዋ አሮጊት አይታው በጣም ተገረመች ። ያን ቀን ግን ማሪዩ ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር ቢሔድም ልጅቷና አባቷ ከሚቀመጡበት ቦታ አልደረሰም ። ቤትናንትናው ቀን ራሱ ተቀምጦበት ወደነበረ መቀመጫ ሔደ ቁጭ አለ ። ከዚያ ሆኖ ልጅቷን በሩቅ ተመለከታት ። ነጭ ቆቧ ፤ ጥቂር ቀሚስና ሰማያዊ ብርሃን የሚፈነጥቁ የሚመስሉ ዓይኖቿ ታዩት ። ከዚያ ሳይነቃነቅ ውሎ የሉክሳምቡር ሠፈር መግቢያ መውጫ በሮች ሲዘገቡ ብቻ ወደ ቤቱ ተመለሰ ።

በማግሥቱም አሁንም እንደገና የክት ልብሱን ለብሶ ሲወጣ ማዳም ቡን አየችውና ፤ «ሦስት ቀን በመደዳ የክት ልብሱን እንዴት ይለብላል! እንደ ነገር አለው!» ብላ ልትከታተለው ወሰነች ። ተከታተለችውም ። ነገር ግን ፈጥኖ ይራመድ ስለነበረ ከሁለት ደቂቃ በኋላ አመለጣት ። ነገሩ ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር ። ሙሴ ለብላና ሴት ልጁ በተለመደው ቦታቸው አሉ ። ማሪዩ መጽሐፍ የሚያነብ ሰው መሰሉ ወደነሱ አቅጣጫ አመራ ። አልፏቸው ግን አልሔደም ። እነሱ ካሉበት ከመድረሱ በፊት ፊቱን አዙሮ ወደ መቀመጫው ተመለሰና በአካባቢው ያለትን ወፎች ያስተውል ገባ ።

ለአራት ሰዓት ያህል ጊዜ በዚህ ሁኔታ ቆየ = የሚያስተውላቸውም ወፎች የሚያፈዙበት መስለው ።

ማሪዩ በየቀኑ አዲስ ልብሱን ለብሶ ወደ ሉክሳምቡር መሔድ ብቻ ሆነ ። የሚሔደውም እንደቀድሞው ለተራ ሽርሽር አልነበረም ። ለምን ወደዚያ እንደሚሔድ በጉልህ ባይታየውም ወደዚያ እንዲሔድ የሚያስገድደው አንዳች ኃይል እንደነበረ ጥርጥር የለውም ።

አንድ ሳምንት አለፈ ። ሁለተኛው ሳምንት ቀጠለ ። በሁለተኛው ሳምንት መጨረሻ ማሪዩ በተለመደው ቦታ ተቀምጦ መጽሐፍ ዘርግቶ ይመለከት ገባ ። ለሁለት ሰዓት ሙሉ አንድ ገጽ እንኳ ሳይገለብጥ እንዲሁ ከፍቶት ቆየ ። ከዚያም በኋላ ሙሴ ለብላና ልጅቱ ከወንበራቸው ሲነሱ ዓይቶ ደንገጥ አለ ። ልጅቱ የአባቷን ክንድ ያዝ አድርጋ ሁለቱም ቀስ ብለው ማሪዩ ወዳለበት ማምራት ጀመሩ ። ማሪዩ መጽሐፉን አጠፈው ። መልሶም ከፈተው ። ለማንበብም መከራ አደረገ ። ሰውነቱ ይንቀጠቀጥ ጀመር ። ሸቡቶው አዛውንትና ልጅቱ እየተጠገኑት መጡ ። «ለምንድነው ወደዚህ የሚመጡት? እውነት ልጅቱ በዚህ ታልፍ ይሆን?» ሲል ራሱን ጠየቀ ። የሚሆነውን አጣ ። ተደናገጠ ። «ሉኝህ አዛውንት ሊያነጋግሩኝ ፈልገው ይሆን?» ሲል አሰበ ። ጉንበስ ብሎ እንደገና ቀና ሲል በጣም እንደተጠገኑት አየ ። አልፈውት ሔዱ ። ልጅቱ በምታልፍበት ጊዜ ማሪዩን አየች አደረገችው ። እሱም በደስታ ተቅበጠበጠ ። «አንተ ተነስተህ ወደ እኔ ስላለመጣህ እኔ ተነስቼ ወደ አንተ መጣሁ» የምትለው መስለው ። አመለካከቷ ናላውን አሳረበች ። ከአሰበው በላይ ውበ ሆና ታየችው ።

ማሪዩ በዓይኑ ተከተላት ፤ ርቃ ሔዳ ከዓይኑ እስክትሰወር ድረስ ። ከዚያም በኋላ ከመቀመጫው ተነስቶ በሉክሳምቡር ሠፈር ወዲያ ወዲህ ይል ጀመር ፤ እንደ ዕብድ ብቻውን እየተናገረ ።

ልጅቱን እንደገና በመንገድ አገኛት ይሆናል በሚል ተስፋ የሉክሳም ቡርን ሠፈር ለቅቆ ወጣ ። መልሶ ግን አላገኛትም ። ከአዴኦ ሲደርስ በቧ ፈንታ ኩርፌራን አገኘና «ና እራት ልጋብዝህ» አለው ። ተያይዘው ወደ ፋሶ ሆቴል አመሩ ። ለራታቸው ስድስት ፍራንክ ከፈለ ማሪዩ ። ለአሳላፊውም ስድስት ሱ ጉርሻ ሰጠው ።

ያለጥርጥር ማሪዩን ፍቅር ያዘው ።

ተጥሎም «ትያትር ቤት እንሔድ» ሲል ኩርፌራን ጋበዘው ። ከዚያም ሔደው ደስ የሚል ትያትር አየ ።

ኩርፌራ በተራው በበነጋታው ቁርስ አብረው እንዲበሉ ማሪዩን ጋበዘው ። ቀጠሯቸው በፕልቴር ቡና ቤት ሆነ ።

በበነጋታው ከቀጠሮው ቦታ ሔዶ ቁርሱን እንክት አድርጎ በላ ማሪዩ ።

በጣም ደስ ብሎታል ። ይስቃል ። የዚህ ሁሉ ደስታ ምንጩ የልጅቱ አመለካከት ነበር ። ከልጅቱ ጋር ፍቅር ይዞታል . . . እንደወጥመድ አጥ ብቆ የሚይዝ የመጀመሪያ ፍቅር ።

አንድ ወር አለፈ ። በዚህ ወር ውስጥ ማሪያ በየቀኑ ወደሉክሳምቡር ሠፈር መመላለሱን ቀጠለ ። እዚያ መሔድ እንደግዳጅ ሆነበት ። ልጅቱ ሠርቃ ታየዋለች ። እሱም በደስታ ይፈነድቃል ። አባቷ እንዳያየው ግን ይጠነቃቃል ። ከሐውልት ወይም ከዛፍ በስተጀርባ ሆኖ የሚቆምበት ጊዜ አለ ፤ አባትዬው ሳያየው ልጅቱ እንድታየው ። መጽሐፍ የሚያነብ ለመምሰል መጽሐፍ ዘርግቶ የሚመለከትበትም ጊዜ አለ ። ይሁን እንጂ ዓይኑን አቅንቶ በስርቆሽ ወደ ልጅቱ ይመለከታል ። እሷም ፊቷን ታዞርለትና ሳመል ፈገግ ትልለታለች ። ከአባቷ ጋር ብታወራም ፤ ዓይኗን ወደ ማሪያ ታዞራለች ፤ የዓይኑን ንግግር ያለ ይመስል ።

ሽቦቶው አዛውንት ማሪያን ሳይጠረጥረው አልቀረም ። እንደቀድሞው ዝም ብሎ በመቀመጥ ፊንታ የማሪያን መምጣት ልብ ሲል ተነስቶ ይረማመዳል ። የቀድሞ መቀመጫውንም ትኑሮ ራቅ ብሎ በሌላ መቀመጫ ይቀመጥ ጀመር ። ይኸውም ማሪያ ይከተላቸው እንደሆነ ለማረጋገጥ ነበር ። ማሪያ ግን ሽቦቶው አዛውንት እንደተጠራጠረው አያውቅም ። ደሞም አዛውንቱ ልጅቱን ሳያስከትል ብቻውን ይመጣጣ ጀመር ። ልጅቱ ባልመጣች በት ሰዓት ማሪያ ብዙም ሳይቆይ ይሔዳል ። ይኸም የአዛውንቱን ጥርጣሬ ሳያባብሰው አልቀረም ።

ማሪያ በልጅቱ ሳይ የነበረው ጭፍን ፍቅር ይበልጥ እየጋለበት ሔደ ። ሌሊት ስለሷ ሳያልም አያድርም ።

አንድ ቀን ምሽት ላይ አዛውንቱና ልጅቱ ከወንበራቸው ተነስተው ሲሔዱ ማሪያ ከወንበሩ ሥር የወደቀ መሐረብ አየ ። አንዳችም ጥልፍ ያልተጠለፈበት ነጭና ልመጥ መሐረብ ነበር ። አንስቶ ቢያየው ሽቶ ፤ ሽቶ የሚሸት መሰለው አ. ፋ. የሚል ጽሑፍም አለበት ። «እነዚህ ፊደሎች የልጅቱ ስም መነሻ ፊደሎች ሳይሆኑ አይቀሩም» ሲል አሰበ ማሪያ ። «የክርስትና ስሟ መነሻ ፊደል ሲሆን ይችላል ። ምናልባት ኡርሱል ተብላ ትጠራ ይሆናል» ሲል አሰበ ። ስሙ በጣም ደስ ስላለው መሐረቡን ከአፋ አሰጠግቶ ሳመው ። ወደ ልቡም አሰጠግቶ ያዘው ። ከዚያ ወዲያ ከራሱ አልነጠለውም ። መሐረቡ ግን የሽቦቶው አዛውንት እንጂ የሷ አልነበረም ። ሽቦቶው አዛውንት ሆን ብሎ ነው የጣለው ።

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ማሪያ ወደሉክሳምቡር በሚሔድበት ወቅት መሐረቡን በገሐድ ሲሰመው ፤ ከልቡ አሰጠግቶ ሲይዘው ሰዎች ያዩታል ። ልጅቱም እንዲሁ ። ነገር ግን መሐረቡን ለምን እንደሚሰመውና ለምንስ ከልቡ አሰጠግቶ እንደሚይዘው ለልጅቱ እንቆቅልሽ ሆነባት ።

አንድ ቀን ሙሴ ለብላና ልጅቱ ከተቀመጡበት መቀመጫ ተነስተው ይንሸረሸሩ ጀመር ። የግንቦት ነፋስ የሚነፍስበት ወቅት ነበር ። አባትና ልጅ ማሪያ የተቀመጠበትን መቀመጫ አልፈው ሲሄዱ ማሪያ ተነስቶ በዓይኑ ተከተላቸው ።

እንዲሁ በዓይኑ ሲከተላቸው ሳለ ነፋሱ በኃይል ነፍሱ የልጅቱን ተሚስ ከግርጌ ገልቦ ሲያነሳው ሞንዳላ ቅልጥሟ ተጋለጠባት ። ልጅቱ ነፋሱን ታግላ ተሚሷን ወደቦታው መለስታው ። ማሪዩ ተናደደ ። በአካባቢው ሌላ ሰው ባይኖርም ሌላ ሰው ቅልጥሟን አይቶባት ይሆናል በማለት ተበሳጠ ። ቅናትም አደረበት ። ፍቅር አሳውሮት ነው እንጂ ቅልጥሟ ታየ አልታየ ምንም ልዩነት የሚያመጣ አልነበረም ። እሱ ግን ብስጭትጭት አለ ።

«ኡርሱል» እና አባቷ ፊታቸውን አዘረው እንደገና ወደማሪዩ አቅጣጫ ይንሸራሸሩ ጀመር ። እሱም መልሶ ቁጭ አለ ። እሱ ካለበት ደርሰው አልፈውት ሲሔዱ ነፋሱ በፈጠረው ሁኔታ ተናደደ አሁንም ቅጣ አለ ። ልጅቱ አይታው ትከሻዋን ቀና አድርጋ ዓይኗን ወደሰማይ መለስታ ። «ጉድ ነው ! ምንድነው ያስቆጣህ ?» የምትለው መሰለው ።

ልክ በዚህ ጊዜ ገባጣና ፊቱ ጭምድድ ያለ የቀድሞ አርበኛ በዚያ ሲያልፍ ነበር ። የደምብ ልብስ ለብሷል ። በደረቱ ኒሻን ገጥጧል ። አንድ እጁ ገፊዳ ስለሆነ አንደኛው የኩቱ እጅታ ባዶውን ወደታች ተግጠልጥ ሏል ። የቀድሞው አርበኛ አንድ ቅልጥምም ስለሌለው በእንጨት ቅልጥም ይፈመዳል ። እያነከሰ በሚያልፍበት ጊዜ ማሪዩን የሚያውቀው ይመስል በዓይኑ ጠቀስ አደረገው ፤ አንዳች የሚያውቀው ምስጢር እንዳለ ሁሉ ። «ምን ማለቱ ነው ይህ 'ሽማግሌ' ?» ሲል አሰበ ማሪዩ ።

ያለበቂ ምክንያት ኃይለኛ ቅናት አደረበት ማሪዩ ። «ነፋሱ ሲገልባት ይህ ሽማግሌ አይቶ ኖሯል እንዴ ? ሳያያት አልቀረም !» አለ ራሱ ለራሱ ።

አዛውንቱን አርበኛ አንቀህ ግደለው ፣ ግደለው አሰኘው ። አዬ ቅናት ! አዬ ጭፍን ፍቅር !

— 8 —

ማሪዩ የልጅቱ ስም ኡርሱል ነው ብሎ ካመነ በኋላ የት እንደምትኖር ለማወቅ ይከታተላት ጀመር ።

ልጅቱ በሉዊ ጉዳና በሚገኝ በባለ ሦስት ፎቅ ሕንጻ ውስጥ ትኖር ነበር ። ቦታውን ሰው የሚያዘወትረው አልነበረም ። ማሪዩ ተከታትሏት ሔደ ቦታውን አገኘው ። ከዚያም በኋላ ስለማንነቷ ለማወቅ ፈለገ ።

አንድ ቀን ማታ አባቷንና እሷን ተከትሎ ከሐደ በኋላ በድፍረት ከምድረ ግቢያቸው ጉበቶ ፤ «አሁን የገቡት ሰውዬ በአንደኛው ፎቅ የሚኖሩት አይደሉም ?» ሲል በረኛውን ጠየቀው ።

«አይደሉም» ሲል መለሰላት በረኛው ፤ «አሁን የገቡት የሚኖሩት በግስተኛው ፎቅ እንጂ በአንደኛው አይደሉም ።»

«ስመሆኑ ምን አየው ነው የሚተዳደሩት ?»

«በራሳቸው ንብረት የሚተዳደሩ ጩዋ ሰው ናቸው ጌታው ። ሀብታም አይደሉም ። ነገር ግን ቸር ሰው ናቸው . . . ለቸገረኞች አዛዥ ።»

— 345 —

«ስማቸው ማን ይባላል?»

«ጌታው . . . የፖሊስ ሰላይ ነህ ልብ—ል?»

ማሪዩ አፍሮ ሌላ ቃል ሳይናገረው ሱዩት ሔደ ። ስለሰውዬው ማንነት ፍንጭ በማግኘቱ ግን ሳይደሰት አልቀረም ።

በማግሥቱ ሙሴ ለብላና ልጅቱ በሉክሳምቡር ሠፈር ብዙም አልቆ ዩም ። ገና ሳይመሽ ተነስተው ሔዱ ። ማሪዩ ተከትሏቸው ነገዱ ። ከምድረ ግቢያቸው ሲደርሱ ልጅቱ ቀድሞ ገባች ። አባቷ ዞር ብሎ ማሪዩን በጥምና አስተዋለውና ልጅቱን ተከትሎ ገባ ።

በዚያ ማግሥት ሙሴ ለብላና ልጅቱ ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር ሳይ መጡ ቀሩ ። ማሪዩ ቀኑን ሙሉ ቢጠባበቃቸውም ሳያገኛቸው ቀረ ። ጭለማ ከወረደ በኋላ ወደ ሊዊ ገዳና አመራ ። ከእነሙሴ ለብላ መኖሪያ ሕንጻ ሲደርስ በምስተኛው ፎቅ መብራት መኖሩን አየ ። መብራቱ እስኪጠፋ ድረስ በዚያው አካባቢ ሲረማመድ ቆየና ወደ ማረፊያ ሆቴሉ ተመለሰ ።

ቀጥሎ በነበረውም ቀን ማሪዩ ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር ቢሔድ አባ ጎና ልጁ ዛሬም ሳይመጡ ቀሩ ። ተጠባብቋቸው ሲያጣቸው ጊዜ ወደ መኖሪያቸው ሕንጻ ሔደ ። እስከ ሌሊቱ አራት ሰዓት ድረስ በዚያው አካባቢ ሲንከራተት ቆየ ። ያን ቀን እራቱን እንኳ አልበላም ።

አንድ ሳምንት ሙሉ በዚህ ሁኔታ ሰነበተ ማሪዩ ። አባትና ልጁም የውሃ ሽታ ሆኑበት ። በስምንተኛው ቀን ከመኖሪያቸው ሕንጻ ሔደ ቢመ ለከት በምስተኛው ፎቅ መብራት የለም ። እስከምሽቱ አራት ሰዓት እዚ ያው ቆየ ። መብራት ግን አሁንም የለም ። ከሌሊቱ ሰባት ሰዓት ድረስ እየ ተንከራተተ ቢጠብቅም መብራት የለም ። በጣም ተበሳጭቶ ወደ ጎርቦ ማረፊያ ቤቱ ተመለሰ ።

ፍቅር ይዞታልና በዚያም ማግሥት ሊፈልጋቸው ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር ሔደ ። ደብዛቸው የለም ። ሲመሽ ወደመኖሪያቸው ሔደ ቢመለከት በምስተኛው ፎቅ ዛሬም ብርሃን የለም ። ሲጨንቀው የምድረ ግቢውን በር አንጻኩቶ አስከፈተና ፤ «ሰውዬው የት ናቸው?» ሲል በረኛውን ጠየቀው ።

«ከዚህ ለቅቀው ሔደዋል» አለው በረኛው ። የማሪዩን ማንነት ግን አላጠነም ።

«ለቅቀው ሔደዋል? መቼ?» ሲል ጠየቀው ማሪዩ ፤ ልቡ ድው ድው እያሰበት ።

«ትናንትና» አለው በረኛው ።

«የት ነው አሁን የሚገኙት?»

«ራሱን አላውቅም ።»

«ኢድራሻቸውን አልተ ናሩም?»

«አልተናገሩም» አለውና የማሪዩን ማንነት ሲያጠነ ፤ «አንዴ . . . ለ አንተው ነህ . . . ? በእርግጥ ሰላይ መሆን አልብህ!» አለው ።

መጽሐፍ ስድስት

ድግሩ ከፋ ሰው

— 1 —

የዚህ ወራት አለፈ ። የበልግ ወራትም እንዲሁ ። ከረዎት ገባ ። መሴ ለብላና ልጅቱ የሱከሳምቡርን ወረር በእግራቸው ሳይረገጡት ከረው ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ማሪዩ ልጅቷን መልሶ ስለማየት እንጂ ስለሌለ ነገር ማሰቡን አቆመ ። በየአቅጣጫው ይፈልጋት ጀመር ። ነገር ግን ደብዛዋ ጠፋበት ። በዚህ ምክንያት ራሱን ለመሆን አልቻለም ። ሥራ ያስጠላዋል ። መንሸርሸር ያደከመዋል ። መላ ተራግሮም ባዶ ሆኖ ይታየዋል ።

ዘወትር ያስባል ። ተስፋ እንደመቁረጥ ሲል ፤ ጭን ይደረጋል ፤ ይላል ። ራሱንም ይወቅሳል ። ጭንቀት ጥፋት ነው . . . ፤ ተከታትሎ ባላቸው ግራት ኖሮ ይሸኔ ባልጠፋችበትም ነበር ። ለመሆኑ ለምንድነው እንዲያ የተከታተሉት? በሉከሳምቡር ወረር ላያት መቻሉ መቻሉ አንዱ ኖሯል! ለትመለከታች አይታደራም ። አመለካከቷ የፍትር አመለካከት ነበር ። ታዲያ ከዚህ በላይ ምን ፈልጌ ኖሯል ፤ እያሉ ዘወትር ራሱን ያስጨንቃል ።

ከርፈራ በማሪዩ መነሡላል ሳይገረም አልቀረም ። አንድ ቀን ኩር ፈራ ። በሱጭ ። እና ግራንቴር ዳንስ ቤት አብሯቸው እንዲሌድ ማሪዩን ጋበዙት ። ማሪዩም በልቡ የሚያፈቅራትንና የጠፋችበትን ልጅ ከዚያ አገኛት ይሆናል በሚል ተስፋ እጂ አላቸው ። ልጅቱ ግን ከዳንሱ በታ አልነበረችም ። በዚህ ጊዜም በውድቅት ጨለማ ብቻውን ወደቤቱ ለመመለስ ዳንስ ቤቱን ለቅቆ ወጣ ። በዳንስ ቤቱ የነበሩ ሌሎች ወጣቶች ጋራ ሳይሆነው ወደቤታቸው ሲመለሱ ይስቃሉ ። ይዘምራሉ ፤ ይደሰቃሉም ። እሱ ግን ዘመድ የሞተበት ይመስል እገን ብሎ መንገዱን ብቻውን ተያያዘው ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮም በብቸኝነት ይኖር ጀመር ።

እንዲሁ በብቸኝነት ሲኖር ሳለ አንድ ቀን አስደንጋጭ የሆነ ነገር አጋጠመው ። በኢንቫሊድ ጉዳና ሲያልፍ ሳለ እንደታዩት መታየት የለበሰ ሰው አየ ። ረጅም መያዣ ያለው ቆብ ደፍቷል ። ከቆቡ ሥር የሚ

ታዋው ጸጉሩ ነጭ ነው ። ማሪዩ ሰውዬውን ደህና አድርጎ ያስተውለው ገባ ። ሰውዬው ከመሴ ለብላ ጋር ተመሳሰለበት ። «እሱ መሆን አለበት . . . ጸጉሩ የሱ ነው . . . በጉን ሲያዩት ፊቱም የሱ ይመስላል . . . ነገር ግን ለምንድነው የቀን መያተኛ ልብስ የለበሰው . . . እንዳይታወቅ ፈልጎ ይሆን ?» ሲል አሰላሰለና ሊከተለው ታጣው ። «ተከትዬው በሐድ ልጅ ቱን አገኛት ይሆን ?» እያለ በሀላብ ባህር ውስጥ ገብቶ ሲዋዥቅ ሳለ ሰው ዬው ተሰወረበት ። ከመንገዱ ታጥፎ በእግር ጉዳና ገብቶ ጠፋበት ።

ለሦስት ቀናት መላ ስለዚህ ሰውዬ ሲያስብ ሰነበተ ። በመጨረሻም «ይኸኔኮ ሌላ ሰው ነበር ! እንዲያው ተመሳሰሎብኝ ለሆን ይችላል» አለ ራሱ ለራሱ ።

— 2 —

ማሪዩ ነጠል ብሎ ስለሚኖር በጎርቦ ማረፊያ ቤት ከሚኖሩት ሰዎች ጋር እጅግም ግንኙነት አልነበረውም ። ደሞም ከተከራዮቹ መሐከል አን ዳንዶቹ ማረፊያ ቤቱን ለቅቀው ስለሔዱ ፣ ሌሎቹም በሞት ስለተለዩ የተ ቀሩትም ኪራይ መክፈል አቅቷቸው ስለተባረሩ ከእሱና ከገናንድሬት ቤተ ሰብ በስተቀር ማንም አልቀረም ነበር ። አንድ ሰሞን ማሪዩ ለገናንድሬት ቤተሰብ ወዝፍ ኪራያቸውን ቢከፍልላቸውም ቅሉ ከባልና ሚስቱም ሆነ ከልጆቻቸው ጋር አንዳችም ግንኙነት አልነበረውም ።

አንድ ቀን ምሽት ሳይ ራት ፍለጋ ለመሔድ ከክፍሉ ወጣ ሲል ማዳም ቡን ስታገረመርም ሰማት ፤ «ዛሬ ርካሽ የሚባል ምን አለ ? ሁሉ ነገር ተወዷል ። ከመከራ በስተቀር በርካሽ የሚገኝ ምንም የለም» እያለች ።

ዝም ብሏት መንገዱን ቀጠለ ማሪዩ ። አቀርቅሮ ነበር የሚጓዘው ። እንዲሁ ሲጓዝ ሳለ አንዳች ነገር ጉሸመው ። ጊዜው ለዓይን ይዟል ። ማን እንደገባቸው ዘወር ብሎ ቢያይ ሁለት ሰት ልጆች ታዩት ። ሁለቱም በትቶ ለብስጥል ። አንደኛዋ ረጅምና ቀጭን ነች ፤ ሁለተኛዋ አጠር ያለች ። ልጆቹ አንዳች ነገር አሸብሯቸው የሚሸሹ መሰለው በጥድሬያ ነበር የሚራ መዳት ። ከማሪዩ አጠገብ ሲደርሱ ሳያዩት ቀርተው ነው ጉሸም አድርጎ ውት ያለፉት ። ጸጉራቸው ተንጨብሯል ። አስቀያሚ የሰት ቆብ ደፍተዋል ። ባዶ እግራቸውን ናቸው ። በጥድሬያ እየተራመዱ ሲጨዋውክ ማሪዩ ሰማቸው ።

«ፖሊሶቹ ደርሰው ሊይዙኝ ምንም አልቀራቸውም ነበርኩ አንቺዬ . . .» አለች ረጅምና ቀጭን ልጅ ።

«እሴም እንደአንድ ነገር አንጣጥ ብዬ ነው ያመለካኝቸው» አለች አጠር ያለችዋ ልጅ ።

— 348 —

በመጣደፍ ላይ የነበሩት ከፖሊስ አምልጠው በመሔዳቸው ምክንያት መሆኑን ማሪያ ከዚህ ንግግራቸው ተረዳ ።

መንገዱን ሊቀጥል ሲል ከአግሩ ሥር የወደቀ ነገር አየ ። አንሱም ቢያየው በውስጡ ወረቀት ያለበት አምቦሉክ ሆኖ አገኘው ። «አነዚህ ልጆች መሆን አለባቸው የጣሉት» ሲል አሰበ በልቡ ። ዞርብሎም ቀጣሪ ። ልጆቹ ግን ርቀው ሔደው ስለነበረ መልስ አላገኘም ። አምቦሉኩን ከሱ ውስጥ ጨመረውና ወደ እራት መብያው ሆኑል መንገዱን ቀጠለ ።

እዚያ ከመድረሱ በፊት በሙራታር ጉዳና የሕግ ልጅ የሬሳ ሳጥን አየ ። በጥቁር ጨርቅ ተሸፍኗል ። በሦስት ወንበሮች ላይ ነው የተጋደመው ። በአጠገቡ የበራ ሻማ አለ ።

«ልጆቻቸው ሲሞቱባቸው ወላጆች ያዝናሉ ።» ሲል አሰበ ማሪያ ፤ «ልጆቻቸው በመጥፎ የሕይወት ጉዳና ሲጓዙም ከዚያ ያላነሰ ያዝናሉ ።»

ቅጥሎም በሉክሳምቡር ጉዳና ያያት የነበረችውን ልጅ አስታወሰ ። «ስድስት ወር ሙሉ አፈቀርኳት ። ደስታም ሰጠችኝ ። አሁን ግን ጌዬወቼ ጨልጥብኛል ። ቀደም ብዬ ልጃገረዶች መሳሕክት ይመስሉኝ ነበር ። አሁን ግን ርክስ መንፈስ ሆነው ይታያኛል» ሲል አሰበ ።

— 3 —

ከራት መልስ ለመተኛት ልብሱን ማወላለት አስከጀመረ ጊዜ ድረስ በመንገድ አግኝቶ ያነሳውን አምቦሉክ ረስቶት ነበር ። ልብሱን ሲያወላልቅ ስለ ግን እጁ አምቦሉኩ ላይ ስላረፈ ፤ «ምን እንደሆነ ከፍቼ ማየት አለብኝ ። ምናልባት የልጆቼን ከድራሻ ከዚያ አገኘው ይሆናል ። አድራሻቸውን ካላገኘሁ ደብዳቤውን እንዴት አድርጌ ለመልሰላቸው እችላለሁ?» ሲል አሰበና አምቦሉኩን ከፈተው ። መጀመሪያውኑም አልታሸገም ነበር ።

በውስጡ አራት ደብዳቤዎች ነበሩበት ። አንደኛው ማዳም ላ ማርክህ ሰተባለች እመቤት የተጻፈ ሆኖ የጸሐፊው ስም ዶን አልቫሪዝ ይላል ።

ሁለተኛው ማዳም ላ ከጉቴስ ሰተባለች እመቤት የተጻፈ ሆኖ የጸሐፊው ስም ሚሶኑሪስ ባሊባር ይላል ።

ሦስተኛው ሙሴ ፖርቲጅ ለተባለ ሰው የተጻፈ ሆኖ የጸሐፊው ስም ማንጥሎ ይላል ።

— 349 —

አራተኛው በአንድ ቢተክርስቲያን አካባቢ ለሚገኝ ሰው የተጻፈ ሆኖ የጸሐፊው ስም ፋባንቱ ይላል ።

አራቱም የቸሮታ ልመና ደብዳቤዎች ናቸው ። በአራት የተለያዩ ሰዎች የተጻፉ ቢመስሉም የጽሑፋቸው አጣጣል አንድ ዓይነት ነው ። አራቱም የተጻፉባቸው ወረቀቶች ቢጫ ቀለም ያላቸውና ቫካራ ናቸው ። እንዲሁም በአራቱም ደብዳቤዎች ተመሳሳይ የሆኑ የጽሕፈት ግጥሞች አሉባቸው ።

«እነዚህ ደብዳቤዎች የማን ናቸው ? በእርግጥም እነዚያ ሁለት ልጃ ገረዶች የጣኳቸው ይሆኑ ነ» ሲል አሰብ ማሪዩ ። ደሞም ዋጋ ቢስ ደብዳቤዎች ሆነው ታዩት ። እንደገና አጣጥፎ አምቦሉኩ ውስጥ ከተታቸውና ወደ አንድ ጥግ ወረወራቸው ። ከዚያም በኋላ አልጋው ሳይ ወጥቶ ተኛ ።

በማግሥቱ ጠየቅ በአንድ ሰዓት ገደማ ቄርሱን ቀማምሶ ሥራ ለመጀመር ሲዘገጃጅ ሳለ የከፍሉ በር ተንኳኳ ። በሩ አልተቆሰፈም ። ተቆልፎም አያውቅ ። ስቃ እንዳይሠረቅበት በሩን እንዲቆልፈው ከዚህ ቀደም ማዳም በጎ አስጠንቅቃው ነበር ። እሱ ግን አልሰማ ብሏት እንደፈራቸው አንድ ቀን ጫማ ተሠረቀበት ። ጫማው በሠረቅበትም አሁንም በሩን አይቆልፈውም ።

ለውለቱኛ ጊዜ ኳኳ የሚል ድምጽ ሰማ ።

«ግቢ» አለ ማሪዩ ፤ ማዳም በጎ ትሆናለች በማለት ።

በሩ ተከፈተ ። ማሪዩ ዓይኑን በጠረፈዋል ሳይ ከነበሩት መጻሕፍትና ረቂቅ ጽሑፎች ሳይነቅል ፤ «ምን ፈልገሽ መጣሽ ማዳም በጎ ነ» አለ ።

«ይቅርታ ያድርጉልኝ ጌታዬ . . . » የሚል ድምጽ ሰማ . . . ሻከር ያለ ድምጽ ።

ማሪዩ ዓይኑን አቅጉቶ ቢመለከት አንዲት ልጃገረድ በሩ አጠገብ ቆማለች ።

— 4 —

ቀጭን ነች ፤ ደቃቃ . . . የትከሻዋ አጥንት አገራብጦ የወጣ . . . ጥርስ ወላቃ . . . ዓይኑ ደረቅ ። ልጅግር ብትያንም የአምሳ ዓመት አሮጊት ትመስላለች ፤ በአስራ አምስት ዓመቷ ። የውስጥ ልብስና ሽርጉ ብቻ ለብሶ ለች ። መቀነቷ ከር . . . የጸገር መያዣ ከር ።

— 350 —

ልጅቱ ለማሪዩ ዓይን ፍጹም እንግዳ አልነበረችም ። ከዚህ ቀደም በሆነ ቦታ ያያች መስሎ ተሰማው ።

«ምን ፈልገሽ ኖሯል?» አላች ።

«እንድ ደብዳቤ ይገዢ መጥቻለሁ መሲ ማሪዩ» አለችው ፤ በጎረቤትና የሷ በማይመስል ድምጽ ።

«ይህች ልጅ ማን ነች? ስሜንስ እንዴት አወቀች?» ሲል አሰበ ማሪዩ ።

ቀረብ እንድትል ባይጋብዛትም ክፍሉ ውስጥ ዘልቃ ገብታ ያልተነጠፈውን አልጋና ሌላ ሌላውንም በዓይኗ ቃኘች ። ባዶ እግሯን ነች ። ሽርጧ ቀዳዳ ስላለበት ረጅም ቅልጥሟና ስስ ጉልበቷ ይታያሉ ። ሰውነቷ ይንቀጠቀጣል ። በፂ የያዘችውን ወረቀት ቀረብ ብላ ለማሪዩ ሰጠችው ።

አምቦሉኩ የታሸገበት መጫ ገና አልደረቀም ። ደብዳቤው ከፋቅ አለመምጣቱ ግልጽ ነበር ። ማሪዩ ከፍቶ አነበበው ፤ እንዲህ ሲል ፤ «የተወደድክ ወጣት ጎረቤት ፡—

ከስድስት ወራት በፊት የክፍል ኪራይ እንደከፈልክልኝ ፤ ደግ እንደ ሞልክልኝ ሰምቻለሁ ። ተባረክ ልጄ ። አሁንም ቢሆን ችግር ላይ ነን ። ለሁለት ቀናት የሚላስ የሚቀመስ ነገር ሳናገኝ ቆይተናል ። አራት እራሳችንን ነን ። በዚህ ላይ ሚስቱ ታምማለች ። ይህንን ስትሰማ ልብህ እንደ ሚያዝንልኝና ችሮታ እንደምታደርግልኝ እተማመናለሁ ።

ለሰው ልጅ አዛኝ ለሆኑት ሁሉ ከፍተኛ የሆነ ከበሬታ አለኝ ።

ገናንድራት ።

ተጨማሪ ፡— ደብዳቤውን ይዛልህ የመጣችው ትልቋ ልጄ ፈቃድህን ለመፈጸም ዝግጁ ነች ።»

ይህ ደብዳቤ ከትናንት ምሽት ጀምሮ በማሪዩ አእምሮ ውስጥ ሲነሳ ሲወድቅ ለነበረው ጥያቄ መልስ አስገኘለት ። እንቅስቃሴን ፈታለች ። ከመንገድ ወድቀው ያነሳቸው አራት ደብዳቤዎችና ይህ ለእሱ የተጻፈለት ደብዳቤ ከአንድ ምንጭ የተቀዱ መሆናቸውን አጤነ ማሪዩ ። የጽሑፋቸው አጣጣል ፤ የአጻጻፋቸው ስልት ፤ የተጻፉበት ወረቀት ዓይነትና ቀለም ሁሉም አንድ ናቸው ። አምስቱም ትምባሆ ትምባሆ ይሸታሉ ። አምስቱንም ገናንድራት የጻፋቸው ናቸው ፤ በእርግጥም ገናንድራት በሚል ስም የሚጠራ ሰው ካለ!

ማሪዩ በጎርቦ ማረራያ ቤት ረዘም ላለ ጊዜ ቢኖርም ሃሳቡን በገናንድራት ቤተሰብ ላይ የጣለበት ጊዜ የለም ። በእርግጥ በበረንዳው ላይ ወይም

በመውጫና መውረጃው ደረጃ ላይ አንድ ሁለቱ አይቷቸው ይሆናል ።
ነገር ግን ሃሳብ ያልጣሉበት ነገር እንዳላየት ይቆጠራል ።

ትናንትና ማታም ሁለቱ ልጃገረዶች ገጭተውት ሲያልፉ ማንነታቸውን አረጋግጦ ለማወቅ አልቻሉም ። በሕልም እንደሚያየት ሰው ሆነው ነበር የታዩት ። አሁን ግን ሁኔታው ወገግ ብሎ ታየው ። ገንድሬት በምጽዋት ይኖራል ። ምጽዋት ይሰጡኛል የሚላቸውን ሰዎች ስም ይሰበስባል ። የምጽዋት ልመና ይበዳቤ ሲጽፍ በራሱ ስም ሳይሆን በፈጠራ ስም ይጠቀማል ። ደብዳቤዎቹን በሰታ ልጆቹ እጅ ይልካል ። ችግር ላይ ስለወደቀም በገዛ ልጆቹ ይጠቀምባቸዋል ። እነዚህ ልጆች ልጃገረዶች ቢሆኑም የኑሮ ግዴታ ስብአዊ ክብራቸውን ገፍፎ ወደ ዝመት ሥራ እንደመራቸው ግልጽ ነው ። ሕይወታቸው በመንገድ ከወደቀ አበባ ጋር ይመሳሰላል ። በመንገድ የወደቀ አበባ ይረገጣል . . . በጭቃ ይለወሳል . . . በአላፊ አገዳሚው ይደፈጠጣል ።

ማሪዩ ክፍሉ ውስጥ የገባችውን ልጅ አተኩሮ አስተዋላት ። በራሷ ክፍል እንጂ በሌላ ሰው ክፍል እንዳልሆነች ሁሉ ከወዲያ ወዲህ ከወዲህ ወዲያ ትረማመዳለች ። ወንበሮቹን ከአንድ ቦታ አንስታ ከሌላ ቦታ ታኖ ራቸዋለች ። በኮሞዲኖው ላይ ያሉትን የፊት እንክብካቤ ዕቃዎች ታመሰቃ ቅላቸዋለች ። የማሪዩን ልብሶች በእጇ ያዝ ለቀቅ እያደረገች ታያቸዋለች ። ከጥግ ምን እንዳለም ለማየት ሔደች ፣ ራመድ ትላለች ።

ስለአለባበሷ ደንታ ያላት አትመስልም ። የውስጥ ልብሷ ተቀዳድዷል ። ደሞም አልተቀነተም ። አሁንም አሁንም ወደ ወገሷ እየተንሸራተተ ይወርድባታል ።

«እህ . . . ! መስታወትም አለህ !» አለችው ማሪዩን ። ቀጥላም ትዘፋፍን ጀመር ፤ ቋቻዋን እንደሆነች ሁሉ ። ማሪዩ እንደፈለገች ትሁን በማለት ዝም አላት ።

«አኸ . . . ! መጸሕፍትም አሉህ !» አለችው ፤ «እኔም ማንበብ እችላለሁ . . . እውነቱን ነው ።»

በጠረጴዛው ላይ ተከፍቶ የነበረውን መጽሐፍ ታነብ ጀመር ፡—

«—ጄኔራል ቦዲል በብርጌዱ ውስጥ ያሉትን አምስት ሻለቃ ጦሮች አስከትሎ ሔዶ በምተርሱ ሜዳ ያለውን የሁጎምን ግምብ እንዲይዝ ትዕዛዝ ያርሶታል . . . »

ይህንን አንብባ ቆም አለች ። «አኸ ! ምተርሱ ! ስለምተርሱ ጦርነት ሰምቻለሁ ። ከረጅም ጊዜ በፊት ነው ጦርነቱ የተካሄደው ። አባቴ በዚያ ጦርነት ተካፍሏል ። የጦር ወራጃት አባል ነበር ። የእኛ ቤተሰብ የኖፖሌዎን

በናፓርት ደጋፊ ነው። ጦርነቱ የተካሄደው ከእንግሊዞች ጋር ነበር» አለ
ችው።

መጽሐፉን አስቀምጣ ብዕር አንስታ ይዛ «መጻፍም እችላለሁ» አለ
ችው። ቀለም አጥቅሳ ፊቷንም ወደ ማሪዩ መልሳ «ጽሕፈቱን ላሳይህ ...?»
አለችውና እሱ መልስ ከመስጠቱ በፊት በጠረጴዛው ላይ በነበረ ነጭ
ወረቀት ላይ «ፖሊሶቹ እየመጡ ናቸው» የሚል ጽሑፍ አስፈረችበት።
ከዚያም በኋላ ብዕሩን ወረወረችውና፤ «ጽሕፈቱን አየኸው ...? እንዳችም
ግድፈት የለበትም። እህቴና እኔ ተምረናል። ድሮ እንዳሁን አልነበርንም።
ዛሬ እንዲህ ልንሆን—» ብላ አንጠልጥላ ተወችው። ቀጥሎም ተንከትክታ
ሳቀችና እንዲህ ብላ ትዝፋፍን ገባች።

ርቦኛል አባዬ

የምበላው የለኝም

በርዶኛል እማዬ

የምለብሰው የለኝም . . .

ዘፋፍና ስታቢቃ፤ «ትያትር ማየት ትወዳለህ ለመሆኑ መሴ ማሪዩ ?
እኔ ትያትር ማየት ደስ ይለኛል። አንድ ትንሽ ወንድም አለኝ። አርቲስ
ቶች ይወዱታል። እና አንዳንድ ጊዜ የመግቢያ ቲኬት ይዞልኝ ይመጣል።
በሦስተኛ ማዕረግ ያሉት መቀመጫዎች ግን ያስጠሉኛል። ምቹ አይደሉም።
ደሞም ከዚያ የሚገቡ ሰዎች ዱርዬዎች ናቸው። እንዲያውም አንዳንዶቹ
ይሸታሉ» አለችው።

ቀጠል አድርጋም ማርዩን አስተውላ እየችውና «መልክህ በጣም ደስ
እንደሚል ታውቃለህ መሴ ማሪዩ?» ስትል ጠየቀችው። ወደሱ ቀረብ
ብላም፤ «አንተ ችላ ትለኛለህ እንጂ እኔኮ አውቅሃለሁ። በመውጫ መው
ረጃው ደረጃ ላይ ብዙ ጊዜ አይቼሃለሁ። አባ ማበፍ ወደተባሉ ሰውዬ
ዘንድ ስትሔድም ብዙ ጊዜ አይቼሃለሁ። በአስተርሊዝ አካባቢ ነው አባ
ማበፍ የሚኖሩት . . . አይደሉም እንዴ ? የጸጉርህም አወዳደት ደስ ይለ
ኛል» አለችው። በምትናገርበት ጊዜ ድምጿን ለማለስለስ ሞከረች። ነገር
ግን አልሆነላትም። ድምጿ የባሰውን ጎረቤት።

«ወይዘሪት . . . ወድቆ ያገኘህት አንድ አምቦሉክ አለ። ያንቺ ሳይ
ሆን አይቀርም የሚል ግምት አለኝ። እዬውና ያንቺ ከሆነ ብትወስጂው . . .»
አላትና አራቱ ደብዳቤዎች ያሉበትን አምቦሉክ አሳያች።

እጅዋን ጠፋችና «እነዚህን ደብዳቤዎች ያልፈለግንበት ቦታ የለም . .
እህቴና እኔ . . . ወይ እግዚአብሔር . . . ! አንተ አግኝተሃቸው ኖሯል !
ምን መሰለህ . . . ስንሮጥ ነው አምቦሉኩ የወደቀው . . . ያቺ ትንሿ እህቴ
ነች የጣለችው . . . ታዲያ እቤት ስንደርስ እንዳንገረፍ ፈርተን ደብዳቤዎ
ችን አድርሰናል ስንል ዋሽን . . . ለምን ተብሎ ነው የምንገረፈው . . . !
ለመሆኑ የኛ መሆናቸውን እንዴት አወቅህ?» አለችውና፤ «አሃ . . . !

አሁን ገባኝ . . . ! ጽሕፈቱን አይተህ መሆን አለበት ። እና ትናንትና ማታ ገጭተንህ ያለፍነው አንተን ኖሯል ! ጭለማ ስለነበረ አንተ መሆንክን አላ ወቅንም ። ታዲያ በኋላ . . . አልፈንህ ከሐድን በኋላ 'ምን ዓይነት ሰው ነበር?' ብዬ አህቴን ብጠይቃት 'ጨዋ ሰው መሰለኝ' ብላ ነግራኛለች ።»

አንደኛውን ደብዳቤ ዘረጋችውና ቀጠለች ፤ «ይኸኛው የተጻፈው ለቅዳሴ ወደ ቢተክርስቲያን ለሚሔዱት አዛውንት ሰውዬ ነው ። በአሁን ሰዓት ነው ወደ ቢተክርስቲያን የሚሔዱት ። አሁኑኑ ሔጄ እስጣቸዋለሁ ። ምናልባት ለቁርሳችን የሚሆን ሳንቲም ይሰጠን ይሆናል» አለችና የብቻ ንግግሯን ቀጠለች ፤ «ወጪ የቁርስ መብያ ብናገኝ ለኛ ምን ማለት እንደሆነ ታውቃለህ ? አየህ . . . ትናንትና ቁርስ አልበላንም ። ከትናንት ወዲያም ቁርስ አልበላንም ። ለዛሬ ምሳም ምንም የለንም ። ስለዚህ ዛሬ የቁርስ መብያ ብናገኝ ይህንን ሁሉ ያካክስልናል» አለችው ።

ልጅቷ ይህንን ስትል ማሪዩ ለምን እንደመጣች አስታውሶ ኪሱን ይደባብስ ጀመር ። እሷም በሰመመን ዓይነት ንግግሯን ቀጠለች ፤ «በም ሽት ሰዓት ብዙ ጊዜ ከቤቴ ወጥቼ እሔዳለሁ ። ተመልሼ የምመጣበት ጊዜ አለ ። ውጭ የማድርበት ጊዜም አለ ። ባለፈው ክረምት እዚህ ከመምጣ ታችን በፊት በድልድይ ሥር እናድር ነበር ። ብርድ እንዳያቆራፍደን ተፈ ጋፍገን እንተኛለን ። ትንሿ እህቴ ታለቅሳለች ።

እኔም ወሃ ውስጥ ዘልዬ ለመግባት ይቃጣኛል ። ነገር ግን የውሃው ቅዝ ቃዜ ያስፈራኛል ። አንዳንዴ ብቻዬን እዞራለሁ ። ጉድባም ውስጥ አድራ ለሁ ። ሌሊት መግነድ በምንገቢት ወቅት ዛፎች መንሽ መስለው ይታዩኛል ። ቤቶችም ጠቁረው ፤ እንደኖትረ ዳም ቢተክርስቲያን ገዝፈው ይታዩኛል ። ነጭ ግድግዳዎች ወንዞች ይመስሉኛል ። 'ኧኸ ! ወዲያ ውሃ አለ !' እላ ለሁ ፤ ውሃ ያየሁ እየመሰለኝ ። ከዋክብት የበሩ ፋኖሶች ይመስሉኛል ። ጢስ የሚያፈልቁና ነፋስም የሚያጠፋቸው ይመስሉኛል ። እና ግር ይለኛል ። በውስጥ ጀርዩም ድምጽ እስማለሁ . . . የመብረቃ መሣሪያ ድምጽ . . . የፈቅል መሣሪያ ድምጽ . . . ሌላ ሌላም ድምጽ ። ሰዎች ድንጋይ የሚወረ ውሩብኝ እየመሰለኝ በየትኛውም አቅጣጫ ፋጩ አመልጣለሁ ። ናላዬ ይዞርብኛል ። ሰው ሲራብ አንድ ዓይነት ደስ የማይል ስሜት ይሰማዋል . . .»

ግር ያላት መስላ ማሪዩን ተመልከተችው ። እሷም በድጋሚ ኪሱን ከደባበሰ በኋላ አምስት ፍራንክ ከአስራ ስድስት ሱ አገኘ ። ካለዚህ ምንም የለውም ። አስራ ስድስቱን ሱ ለራሱ ምሳ አስቀርቶ አምስቱን ፍራንክ አውጥቶ ሰጣት ፤ «ለዛሬ ምሳ ይኸው ይበቃኛል ። ለነገው እግዚአብሔር ያውቃል» ብሎ እያሰበ ።

ገንዘቡን ተስገብግባ ተቀበለችውና ፤ «ጸሐይ ወጣልን !» አለች ፤ «አምስት ፍራንክ ! እንዴት ያለ ዕድል ነው ! ለሁሉት ቀን የሚበቃ ሥጋ ! ሾርባ ፣ ወይን ጠጅ ይገዛልናል ። ፈንጠዚያ !» አለች ።

ተንሸራሽቶ ወርዶባት የነበረውን የውስጥ ልብሷን ወደ ትከሻዋ መልሳው ዝቅ ብላ ለማሪዩ ሰላምታ ሰጥታው ወደ በሩ ሐድ ብላ ፤ «አባቴ ይጠብቀኛል . . . ደህና ዋል» አለችው ። ከነበረችበት ወደ በሩ ስትሐድ በከምዲኖው ላይ ዳቦ እይታ ኖሮ አንስታ ገመጠችለት ። «ደርቃል . . . ጥርስ ይሰብራል . . . ብቻ ግድ የለም !» አለችውና ወጥታ ሐደች ።

— 5 —

ማሪዩ ለአምስት ዓመታት ሙሉ በችግር በኖሮም የዚህችን ስት ልጅ ሁኔታ እስካሁን ድረስ እውነተኛ መከራ ምን እንደሆነ ሳያውቅ መኖሩን ተገነዘበ ። እንደ እውነቱ ከሆነ የወንድ ልጅ መከራን ብቻ ያየ ምንም አላ የም ለማለት ይቻላል ። መከራ ምን እንደሆነ ለመረዳት የሴት ልጅ መከራን ማየት ያሻል ። የሴት ልጅ መከራን ብቻ ያየም ብዙ አየ ለማለት አያስደፍ ሮም ። እውነተኛ መከራ ምን እንደሆነ ለመረዳት የሐጻን ልጅ መከራን ማየት ያሻል ።

ሰው ከመጨረሻው አዘቅት ከደረሰ ያለውን ሁሉ አሟጥጧል ማለት ነው ። ሥራ ፣ ደምዝ ፣ እንጀራ ፣ የሚያነድደው እሳት ፣ ድፍረት ፣ በጎ መን ራስ ፣ ሁሉንም በአንድ ጊዜ ያጣቸዋል ። ከውጭ የቀን ብርሃን የጠፋበት ይመስለዋል ፤ ከውስጥም የጥራል ብርሃን ። በዚህ ሁኔታ ወንድ ልጅ የሴ ቶችና የሐጻናት ደካማነት ይሰማዋል ። ለማንኛውም ዓይነት የክፋት ሥራ ም ይጋለጣል ።

የገናኖድሬት ትልቂቷ ልጅ የጭለማ ኑሮ ምን እንደሚመስል ለማሪዩ ጭላንጭል አላየችው ። በገዛ ሃሳቡና በጭፍን ፍቅር ተጋርዶ የጐረበቶ ጅን ጐስቋላ ሁኔታ ሳይገነዘብ በመቅረቱ ጸጸት አደረበት ማሪዩ ። በእርግጥ የበት ኪራይ ውዝፍ ከፍሎላቸዋል ። ነገር ግን ይህንን ያደረገው ማንኛውም እሆኝ ሰው ለተቸገረ ሰው እንደሚደርገው እንጂ ያሉበትን አዘቅት በገዛ ዓይኑ አይቶ አይደለም ። «ስለዚህ ቤተሰብ በይበልጥ ማወቅ ይገባኝ ነበር» ሲል ራሱን ወቀሰ ። አሱንና የገናኖድሬትን ቤተሰብ አንድ ግድግዳ ብቻ ነበር የሚለያቸው ። እንዲያ አጠገብ ለአጠገብ እየኖሩ በሚገባ ሳያውቃቸው መቅረቱ አሳፈረው ። በየቀኑ ሲወጡ ሲወርዱ ኮቴአቸውን ይሰማል ። ድም ጸቸውንም ይሰማል ። ይሁን እንጂ ለነሱ ደንታ ኖሮት አያውቅም ። በእር ግጥ ጐረበቶቹ የዘቀጡ ሰዎች ናቸው ። ነገር ግን ከችግርና ከመከራ ሳይወ ድቅ የሚዘቅጥ ሰንት ሰው ይገኛል ? የዘቅጠት መነሻው አብዛኛውን ጊዜ የችግርና የመከራ ኑሮ መሆኑን መዘንጋት አይገባም ። ለዚህ ዓይነት የመ ከራ ኑሮ ኃላፊው ማን ነው ? የዚህ ዓይነት መከራ ለደረሰባቸው ሰዎች እዛኝ መሆንስ አይገባም ?

ማሪዩ ሕሊናውን እየመረመረና ሰበአዊ ተግባራን አልረጸምኩም እያለ ራሱን ሲወቅስ ሳለ እሱንና የገዢዎቹን ቤተሰብ የሚለዩውን ግድግዳ ዓይኑን አቅንቶ ተመለከተው ። ግድግዳው ስለ ስለሆነ በአንደኛው ክፍል የሚነገረው በሌላኛው ክፍል ይሰማል ። በማሪዩም በኩል ሆነ በገዢዎቹ በኩል ግድግዳው በወረቀት እንኳ የተለሰነ አይደለም ። በሁለቱም በኩል የግድግዳው እንጨትና ማገር አግጦ ይታያል ። ማሪዩ ይህንን ግድግዳ አስተውሎ ተመለከተው ። ከላይ ከጣራው ሥር ሦስት ማዕዘን ቅርጽ ያለው ቀዳዳ መኖሩንም ልብ አለ ። በከሞዲኖው ላይ ቆሞ በቀዳዳው አጫልቆ የሚያይ ሰው በእነገዢዎቹ ክፍል ያለውን ለማየት የሚያዳ ግተው እንዳችም ነገር የለም ። «እነዚህ ሰዎች በምን ዓይነት ሁኔታ እንደሚኖሩ ማየት አለብኝ» ሲል አሰበ ማሪዩ ፤ ቀዳዳውን እያስተዋለ ። ከዚያም በኋላ ከሞዲኖው ላይ ወጥቶ በቀዳዳው አጫልቆ ይመለከት ገባ ።

— 6 —

ክፍሉ እድፋም ነው ። በውስጡ መቅመጫው ከሣር የተሠራ ወንበር ፤ ሊወደቅ የተቃረበ ጠረጴዛ ፤ አሮጌ የሽክላ ዕቃዎች ፤ እና ሁለት የመኝታ ጉዝጓዞች አሉበት ። ብርሃን የሚያስገባ እንደ መስኮት ብቻ አለው ። መስኮቱ በሽረራት ድር ተተብቅቧል ። ግድግዳዎቹ ተገጣጥበዋል ። ርጥበት ስላለባቸውም መጥፎ ጠረን ይነሳሉ ። በከሰል የተሞላው ሰዕል ቢጠዎችም በግድግዳዎቹ ላይ ይታያሉ ።

ማሪዩ የሚኖርበት ክፍል ወለሉ ሽክላ ነው ። ይህኛው ግን ሽክላም ሆነ ጣውላ የለውም ። እንደመረፈ አፈር ጠቁር ይታያል ። አሮጌ ጫማዎች ፤ የእግር ሹራቦች እና የሚያስጠሉ ቡትቶዎች ወለሉ ላይ ተዝረክር ከዋል ። ይሁን እንጂ ክፍሉ ሰፊ ያለ ሆኖ የእሳት ማንደጃም አለው ። በዓመት 40 ፍራንክ ኪራይ ይከፈልበታል ። በእሳት ማንደጃው አካባቢ ቅራቅምቦዎች ተከምረውበታል ። — የከሰል ማንደጃ ፤ ድስት ፤ የተሰበሰቡ ሳንቃዎች ፤ እና እራፊ ጨርቆች ። በእሳት ማንደጃው ውስጥ ሁለት ከፋዮች እየነደዱ ናቸው ።

በአንደኛው ግድግዳ ላይ በፍሬም ውስጥ ያለ ሰዕል ተሰቅሎበታል ። በስዕሉ ላይ እንቅልፍ ያሸለባት ሴት ፤ ሕጻን ልጅ ፤ የንስር ምስል ፤ እና ራቅ ብሎም የናፖሌዎን ምስል ይታያታል ። ምስሉ እንዲህ በሚል ጽሑፍ ተግባራል ፤

ማሬንጎ
አስተርሊዝ
አይና
ዋግራም
ኤሰ ።

እነዚህ ናፖሌዎን የጦር ጀብዱ የፈጸመባቸው ሥፍራዎች ናቸው።

ከጠረጴዛው አጠገብ በግምት የሰድሳ ዓመት አዛውንት ተቀምጧል። ቀጭንና ገመምተኛ፣ ጨካኝና ክፉ የሚመስል። ረጅምና ግራጫ ጢም አለው። የሴት የውስጥ ልብስ ለብሷል። ደረቱ ላይ ጸጉር አለበት። ጭቃማ ሱሪ ታጥቋል። በት ጫማው ስለተቀደደ የእግሩ ጣቶች በቀዳዳዎቹ ብቅ ብለው ይታያሉ። የትምባሆ ማጤሻ በአፉ ይዞ ጢስ ያበንናል። ገንድሬት መሆኑ ነው። ይጽፍ ስለነበረ፣ «ሌላ የልመና ደብዳቤ በመጻፍ ላይ መሆን አለበት» ሲል አስቦ ማሪዩ።

ገንድሬት የሚጽፈውን እየጻጸፈ ብቻውን ሲናገር ነበር። «እኩል ነት የሌለበት ዓለም.....! ከሞቱ በኋላ እንኳ እኩልነት የለም..... ይህንን ዓለም በጐረስኩት.....! በዋጥኩት.....!»

በእሳት ማንደጃው አጠገብ አንዲት ሴትዋ ቁጢጥ ብላለች። ዕድሜዋን ለመገመት ያስቸግራል። ከአርባ እስከ መቶ ዓመት ዕድሜ ሊኖራት ይችላል። እሷም የውስጥ ልብስ ለብሳለች። ጉርድ ቀሚስ ታጥቃለች፤ ጣፊት ያለበት። ሽርጥም ደርባለች። ቁጢጥ ብላ ብትቀመጥም ረጅም ሴት መሆኗ ያስታውቅባታል። የገንድሬት ሚስት መሆኗ ነው።

በጉዝንዙ ላይ አንዲት ልጃገረድ ተቀምጣለች። በከፊል ራቂቷን ነች። የምትሰማ የምታይ፣ የምትተነፍስ አትመስልም። የገንድሬት ትን ሽቷ ልጅ መሆኗ ነው። ስለቆረቆዘች የ11 ወይም የ12 ዓመት ልጅ ትመስላለች እንጂ የ14ዓመት ልጅ ነች።

በክፍሉ ውስጥ አንዳችም፣ እንቅስቃሴ አይታይም። ዕድ ጥብብ የለም። የመፍተያ መሣርያ የለም። ሌላ ሌላም የመያ መሣርያ የለም።

ማሪዩ ይህንን ደስ የማይል ክፍል በጥምና አስተዋለው። እንደመቃብር ቤትም ዘገነነው።

ገንድሬት መሞጫጨሩን ቀጠለ። ለትግሽ ጊዜም ዝም ብሎ ቆየና «ቀጣፊ!» አለ፤ «ቀጣፊ ብቻ.....! ቀጣፊ ያልሆነ አንድ ሰው እንኳ አይገኝም!»

«እስኪ ረጋ በል» አለችው በዝምታ ቆይታ የነበረችው ሚስቱ፤ «ብትበሳጭ ራስህን ነው የምትጎዳው። ለእነዚህ ሁሉ ሰዎች ደብዳቤ መጻፍህ ግን እንዴት ያለ ጥሩ ሥራ ነው!»

— 7 —

ማሪዩ ያየውን ዓይኑ ከኮመዲኖው ለመውረድ ሲል ድምጽ ሰማና ባለበት ቆየ። በሩ ተከፈተ። የገንድሬት ትልቁቷ ልጅ ከነበረችበት መመለስ ነበር። ትልቅ የወንድ ጫማ አድርጋለች። በጭቃ የተለወሰ። የተበጫጨቀ ጋቢ ቢጤ ልብስ ደርባለች። ወደ ውስጥ ዘልቃ ገብታ «እየመጡ ናቸው» አለች ቁና ቁና እየተነፈሰች።

«ማን?» አላት አባቷ
«ጨዋው ሰውዬ!»
«በጎ አድራጊው?»
«አዎን ።»
«እርግጠኛ ነሽ?»
«አዎን ። በጋሪ እየመጡ ናቸው ።»

«በጋሪ.....? እንደ ሮትሽልድ የተረፈው ከበርቱ መሆን አለበት!»
አላትና ፡ «ማንከ..... እንዴት ርግጠኛ ለመሆን ቻልሽ? በጋሪ የሚመጣ ከሆነ ደግሞ እንቺ ቀድመሽው እንዴት ያረስሽ? ለመሆኑ አድራሻችንን ሰጠሽው? ክፍላችን በመተላለፊያው በረንዳ ጥግ ያለ የመጨረሻው በር ነው ፡ በሰብቶኝ በኩል ያለው ብለሽ ነግረሽዋል? ደብዳቤዬንስ አነበበው? ካነበበው ምን አለሽ?» ሲል የጥያቄ ውርጅብኝ ያወርድባት ጀመር ።

«በጥያቄ አዋክብሽኝሳ አባዬ.....!» አለችው ፤ «እያ.....ቤተክርስቲያኑ ውስጥ ጉበቼ ፡ በተለመደው ቦታ አግኝቼአቸው ወረቀቱን ሰጠኝቸው ። አነበበትና 'የት ትኖሪያለሽ ልጄ?' ሲሉ ጠየቁኝ ። 'አሳይዎታለሁ' አልኳቸው ። 'ግድ የለም..... አድራሻችሁን ብቻ ንገሪኝ' አሉኝ ። ነገርኳቸው ። ከዚያም በኋላ ፡ 'ሴት ልጄ የምትገዛው ነገር ስላለ ይገርክት እሑዳለሁ..... በጋሪ..... ከዚያ በኋላ እናንተ ዘንድ እመጣለሁ..... እንቺ እቤትሽ በምትደርሽበት ሰዓት እኔ ከዚያ እገኛለሁ' አሉኝ ። ቅዳሴ እንዳለቀም እሳቸውና ሴት ልጃቸው ከቤተክርስቲያኑ ሲወጡ እየሰሩት ።»

«ታዲያ አሁን ይመጣል ያሰኘሽ ምን ድነው?»

«አኔ ወደዚህ ስመጣ ጋሪአቸው ከፐቲ—ባንኪዬ ጉዳና ሲገባ እየሙት! ለዚህ ነው በሩጫ የመጣሁት ።»

«የሱ ጋሪ መሆኑን እንዴት አወቅሽ? የሌላ ሰው ጋሪ ሊሆን አይችልም?»

«አይችልም ። የጋሪአቸውን ታርጋ ቁጥር ቀደም ብዬ ልብ አድርገው ነበር ። የሳቸው ጋሪ ነው ፡ ሌላ አይደለም ።»

«ቁጥሩ ስንት ነው?»

«440»

«ደግ..... ደግ.....! ጥሩ ጭንቅላት አለሽ» አላት አባቷ ።

ልጅቷ ያደረገችውን ጫማ መልክት አላችና ፡ «ጥሩ ጭንቅላትስ ይኖረኝ ይሆናል ። ብቻ ሁለተኛ ይህንን ጫማ ላላደርግ ወስኛለሁ ። ለጤናም ሆነ ለገጽህና የሚያመች አይደለም ። ጭቃ ሲያንበራጭትብኝ ንድጽ ይለኛል ። ባዶ እግራን ብሔድ ይሻለኛል!» አለችው ።

«እዚህ ላይ እንኳ አልተሳሳትሽም ። ነገር ግን ቤተ ክርስቲያን ለመግባት ከፈለግሽ ጫማ መልክት አለብሽ ። ድሆች ጫማ ሳይለኩ ቤተክርስ

ቲያን ሊገቡ አይፈቀድላቸውም። በባዶ እግር እግዚአብሔር ፊት መቅረብ ነውር ነው» አላት። ቀጥሎም ሃሳቡን ወደ ዋናው ጉዳይ በመመለስ፤

«እና እንደሚመጣ እርግጠኛ ነሽ!» አላት በድጋሚ።

«አያመጡ ናቸው ብዬሃለሁ። አሁን..... አሁን ከቶች ይላሉ።»

በድንገት አንዳች ነገር የተገለጸሉት ይመስል ዓይኑን ወደ ባለቤቱ መልሶ፤ «ሰዎታሽ የለም? እና እሳቴን አጥፈው» አላት።

ሚስቱ እንደመነረም ብላ ተመልከተችው። ከቦታዋ ግን አልተንቀሳቀሰችም። ገጣንድሬት ትዕግሥት አጥቶ በፍጥነት እንደ ገምቦ ውሃ አንሱ አሳቱ ላይ ደፋው። ቀጥሎም ዓይኑን ወደ ትልቋ ልጁ አዙሮ፤ «በይ አንቺ..... የዚያን ወንበር መቀመጫ ሣር በጫጭቀሽ ጣይው» አላት።

ልጅቱ ምን ማለቱ እንደሆነ አልገባትም። እሱም ሕድ ብሎ እግሩን እንስቶ የወንበሩን መቀመጫ በረቀሰው። መቀመጫው ተበርቅሶ ወደ መሬት ሲወርድ የእሱም እግር ተከትሎ ወረደ። እግሩን አወጣና «ውጩ ይበርዳል?» ሲል ልጁን ጠየቃት።

«በጣም ይበርዳል። በረዶ እየወረደ ነው» አለችው።

አባትዬው ፊቱን ወደታናሿ ልጁ አዙሮ ይጮህባት ገባ። «በይ ተነሽ.....! አንቺ ሰነፍ.....! እንድ ፋይዳ ያለው ነገር እንኳ አትሠራም? በይ ሂጂና የመስኮቱን መስታወት ስበረው» አላት።

ልጅቱ ብድግ ብላ ተነስታ ቆመች። ምን ማለቱ እንደሆነ ግን እሷም አልገባትም።

«መስታወቱን ስበረውክ ነው የምልሽ!»

ልጅቷ ግራ ትጋብታ ዝም ብላ ቆመች።

«የምልሽን አትሰሚም እንዴ? የመስኮቱን መስታወት ስበረውክ ነው የምልሽ!»

ልጅቱ ለመታዘዝ ያህል በጣቷ ቆማ መስተዋቱን በሰጢዋ ደ ስታ ያርገው መስተዋቱ ትገክታቸው ወደቀ።

«እንዴ እንጂ!» አላት። ከዚያም በኋላ ክፍሉን በዓይኑ ቃኘው፤ ለጦርነት የሚዘጋጅ ጄኔራል መስሎ።

«ምን ለማድረግ አሰብክ?» ስትል ጠየቀችው ሚስቱ፤ አሰልጅ በሆነ ቅሰስተኛ ድምጽ።

«ሐይሽ ተኝ!» ሲል ጮኸባት።
ሚስቱ ሐይሽ ብላ በአንድኛው ጉዝጓዝ ላይ ጋደም ስትል የልቅሶ ድምጽ ተሰማ።

«ምንድነው እሱ?» አለ ገናኛቸው።

ትንሿ ልጅ በመድማት ላይ የነበረውን እጅዋን ዘርግታ አሳየችውና ወደ እናቷ ጉዝጓዝ ሐይሽ ማንባቷን ቀጠለች። እናቷም ተደናግጣ፤ «አይምን እንዳደረሰህባት!» አለችው ባሏን፤ «መስተዋቱን ስበሪው ብለሃት እጅዋን አስቆረጥሃት!»

«ጥሩ ነው። እጅዋን እንደምትቆርጥ ቀደም ብዬ አውቅ ነበር» አላት። ገናኛቸው።

«ምንን ጥሩ ነው?»

«ዝም በይ፤ እንድትናገሪኝ አልፈቀድም!» አላትና የለበሰውን የሴት የውስጥ ልብስ ቀድዶ የልጅቷን ቀስል አሰረላት። የውስጥ ልብሱን በመቅ ደዱም የተደሰተ መሰለ። «እንዲህ ተቀድዶ መታየቱ ጥሩ ነው!» አለ።

በተሰበረው መስኮት እንደበረዶ የሚቀዘቅዝ አየር ገባ። ከውጭ የነበረው ጭጋግም እየዋለል ገብቶ ክፍሉን መላው። የውጭ በረዶ በመስኮቱ ይታያል።

ገናኛቸው ክፍሉን እንደነሱ ቃጥው። አርጌ አካፋም እንስቶ አመድ ዝቆ ከፋዮቹ ላይ ነሰነሰው፤ እንጩቱ ጭምር እንዳይታይ። ቀጥሎም «በጎ አድራጊውን ለመቀበል አሁን ዝማጁ ነን!» አለ።

ይህንን ሁሉ አስገራሚ ድርጊት የፈጸመው የበጎ አድራጊውን ልብ ለማስሰለስና እጁን ፈታ አድርጎ እንዲመደውታው ለመገፋፋት ነበር።

— 8 —

ክፍሉ ውስጥ ለጊዜውም ቢሆን ደጥታ ሆነ። ትልቂቷ ልጅ ጋቢ ከመሰለው ልብሷ ግርጌ ጭቃ ትጠራርግ ጀመር። ትንሿ ልጅ አሁንም እንባ ታፈሳለች። እናቱቱ የትንሿን ልጅ ራስ በእጆቿ ይዞ እየሳመቻት፤ «አታልቅሽ የይ ልጅ... አይዘሽ... ምንም ጉዳት አይደርስብሽም። ይልቁንስ አባትሽን የባሰውን አታስቆጧው» ትላታለች፤ በሽክሼክታ ድምጽ።

«ተያት ታልቅሽ... እንደፈለግኝ እሪ ትበል!» አለና አባትዬው ራሱን ወደ ትልቂቷ ልጅ አዙሮ፤ «ታዲያ የት አልገ አሁን ይመጣል ያልሽው

የት አለ! ይኸኔ አይመጣም ይሆናል! እና ሳይመጣ ቢቀር..... እንዲያ እሳ ቱን አጥፍቼ..... እንዲያ ወንበሬን ሰብሬ..... እንዲያ ልብሰን ቀድጄ..... የመ ስኮቱ መስታወት እንዲያ ተሰብሮ..... ሳይመጣ ቢቀር.....! ዋ.....!» አለ ።

«ልጅቷንም እንዲህ አቁስለሃት.....!» አለችው ሚስቱ ።

«ዋ.....! ይህን ሁሉ አድርጌ ሳይመጣ ቢቀር.....! አስጠበቀንም አይደል እንዴ እባካችሁ! እሱ ግን ምን ቸገረው! 'ይጠብቁ..... ለምንድንው እማይ ጠብቁኝ!' ይል ይሆናል ይኸኔ ። እኒህ ሀብታሞች..... ምንኛ አስጠሊታዎች ናቸው.....! ሁሉንም አንቁ ብገድላቸው ምን ያህል ደስ ባለኝ! አዎ..... በጎ አድራጊዎች ነን ይላሉ ። ራሳቸውን ያኩራራሉ ። ቤተክርስቲያን ይስማሉ ። ለካህናቱ ስጦታ ያቀርባሉ ። ራሳቸውን ከኛ በላይ አድርገው ይቆጥራሉ ። እኛን ለማዋረድ ይመጣሉ ። ልብሰሽ..... ዳቦ እንሰጣችኋለን ይላሉ ። የሚሰጡን ልብስ ግን ከኦሪት ሱ በላይ የማያወጣ መናኛ እንጂ አዲስ ልብስ አይደለም ። እና ዳቦ! ዳቦ ማን ፈለገ? እኔ የምፈልገው ገንዘብ! እነሱ ግን ገንዘብ መስጠት አይወዱም ። ከቶም! ገንዘብ ብንሰጥ ጠጥተውበት ይሰክራሉ ፤ ሥራ ፈት ይሆናሉ ብለው ነው የሚያምኑት ። እነሱሳ ቢሆኑ ማን ናቸው? ትናንትና ማን ንበሩ? ሴቦች! ቀጣፊዎች! ካልሠረቁ..... ካልቀጠፉ እንዴት ለመክበር ቻሉ? አዬ ሕብረተሰብ! ሕብረተሰብ የሚባለው ነገር በጨርቅ ተጠቅልሎ ወደሰማይ በወረወርና ተመልሶ ወርዶም ምድር ላይ ቢከሰከስ እንዴት መልካም በሆነ! ሁሉም እኩል ይንኮታኩት ነበር! በማን ዕድል!» አለና ፤ «ይህ በጎ አድራጊ ነኝ ባዩ ይደብ የት አሉ ለመሆኑ? ይመጣል ወይንስ አይመጣም? ይኸኔ አድራሻችንን ረስቶት ይሆናል!» ሲል በሩ ቀስ ብሎ ተንኳኳ ። ገንደራት ሮጦ ሔዶ ከፈተው ። ሲራገም እንዳልነበረ ሁሉ ፈገግ ብሎ እጅ እየነሳ ፤ «ይግቡ ጌታዬ..... ይግቡ» አለ ።

አዛውንቱና አብራው የመጣችው ልጅ ገባ አሉ ።

ማሪዩ በኮምዲኖው ላይ ቆሞ አሁንም በቀዳዳው አጮልቆ የሆነውን ሁሉ ሲያስተውል ነበር ። አንዳችም ነገር አላመለጠውም ። ከሸበቶው አዛውንት ጋር የነበረችውን ልጅ ሲያይ የሰሜት ውሽንፍር ወረረው ። እሷው ነበረች..... በሉክሳምቡር ሠፈር ተመላልሶ ያያት የነበረችው ልጅ..... ለሰድስት ወራት ሙሉ በፍቅር ለመመን ውስጥ ጨምራው የነበረችው ልጅ ። የውሃ ሽታ ሆናበት ከሰነቦተች በኋላ እነሆ ባላሰበው ቦታና ባላሰበው ወቅት ብቅ አለች!

«እውነት እሷ ነች.....?» ልቡ ክፉኛ ድው ድው አለበት ። የደስታ እንባም ተናነቀው ። «እውነት ነው ወይንስ ቅገሮች.....?» የገዛ ነፍሱ ጠፍቶ በት መልሶ ያገኘው መስሎ ተሰማው ።

አዎ..... እሷው ነበረች ። ትንሽ ከመገርጣቷ በስተቀር አልተለወጠችም ። ከከፊይ የተሠራ ቆብ ደፍታለች ። ጥቁር ቀለም ያለው የሐር ልብስ

ለብሳላች ፡ ሸበቶው አዛውንት አባቷ ሙሴ ለብላ እንጂ ሴላ ሰው አይደለም!

ልጅቱ ሔድ ብላ ከበድ ያለ ጥቅል በጠረጴዛው ላይ አኖረች ፡ የጥን ፊደት ትልቋ ልጅ ከበሩ በስተጀርባ ሆኖ የልጅቱን የከፈይ ቆብ ፣ የሐር ለብሷንና ማራከ ፊቷን ታስተውላ ጀመር ።

— 9 —

ከፍሉ በጣም ጭለማ ስለሆነ ከውጭ ለሚመጣ ሰው ጥሻ እንጂ የመኖርያ ክፍል አይመስልም ። ስለሆነም አዛውንቱና ልጅቱ ወደ ውስጥ ዘልቀው በሚገቡበት ጊዜ በጣም ተጠንቅቀው ነው የተራመዱት ።

«በዚህ ጥቅል ውስጥ አቶሂስ ልብሶች ፣ ከሱፍ የተሠሩ የአግር ሹራቦች ፣ እና ብርድልብሶች አሉበት» አለ ሙሴ ለብላ ገንድሬትን እያየ ።

«ስሜቱን በሚገባ ለመገለጽ ቃላት ያጥሩኛል» አለ ገንድሬት ፤ ራሱ መሬት እስኪነካ ድረስ ዝቅ ብሎ እጅ እያነሳ ፡ «መልዓክ እንጂ ሰው ነዎት አለልኝ» ።

ሙሴ ለብላና ልጅቱ እድፋሙን ከፍሉ በይበልጥ ያስተውሉት ገቡ ። ገንድሬትም ወደ ትልቁት ልጁ ዞር ብሎ በጀርዋ ፣ «አየሽ... ምን ብዬ ነበር...!» አላት ፤ «አኝህ የያላቸው ከበርቱዎች ገንዘብ አይሰጡም ። ሁሉም ያው ናቸው! ለመሆኑ ለዚህ ደደብ ሽማግሌ የጸፍኩለት ደብዳቤ በየትኛው ስም ጥሯል!» ሲል ጠየቃት ።

«ፋባንቱ በሚል ስም ።»

«አዎን ፋባንቱ... የድራማ አርቲስት ።»

ገንድሬት ይህንን መጠየቁ በጀው ። ምክንያቱም ልክ በዚያ ሰዓት ሙሴ ለብላ ስሙን ረስቶት ስለነበረ ፣ «በጣም ታላዝናለህ ሙሴ...» ብሎ ቀረ ።

«ፋባንቱ» ሲል አስታወሰው ገንድሬት ።

«አዎ... ሙሴ ፋባንቱ ።»

«የድራማ አርቲስት ነኝ ጌታዬ ። በጊዜያዊነት ስምጽልኝ ነበር ። ደግሞ የዝነኛው የታላማ ተማሪ ነበርኩ ። ብቻ ምን ያረጋል! እንደሚያ

የኝ መጨረሻዬ አላማረም ። የምበላው ዳቦ የለኝ... የምሞተው እሳት የለኝ... ወንበሬ እንኳ ተሰብሮ ማስጠገኛ የለኝ... እንደሚያዩት የመስኮቱ መስታወት ተሰብሮ ብርዶ እያንዘረዘረኝ ነን... ሚስቴም ታምማለች...»

«ያሳዝናል!» አለው ሙሴ ለብላ ።
«ትንሿ ልጄ ቁስለኛ ነች...»

ትንሹ ልጅ ለቅሶዋን አቁማ የሙሴ ለብላን ልጅ ስታደንቅ ነበረች ።

ገግንድሬት ገግንበስ ብሎ ዝቅ ባለ ድምጽ ፤ «አልቅሺ! እሪ በይ» አላ ትና ቁስሏን ሆን ብሎ ነካባት ፤ አሟት እንድታስቅስ ። ገግንድሬት ይህንን ሁሉ የሚያደርገው እንደታዋቂ ተዋናይ ጥበብ በተመላበት ዘዴ ነበር ።

ልጅቱ እንደገና ማልቀስ ጀመረች ። የሙሴ ለብላም ልጅ ወደሷ ጠጋ ብላ «እንዴት ታሳዝናለች!» አለች ።

«አያሽ... ውቢት...» አላት ገግንድሬት ፤ «ልጄ እጅዋ የቆሰለው የሥራ መሣርያዋ ስለቆረጣት ነው ። ከሥራዋ ምን ያህል ታገኝ ይመስልሽል ታዲያ? በቀን የምታገኘው ከስድስት ሱ አይበልጥም ። አሁን ታዲያ መሣርያዋ በአደረሰባት አደጋ ምክንያት እጅዋ እስከነጭራሽ ተቆርጦ መውጣት ሳያሻው አይቀርም ።»

«አውነት?» አለው ሙሴ ለብላ ደንገጥ ብሎ ።

ትንሹ ልጅ እውነት መስሏት የባሰውን ምርር ብላ ታስቅስ ጀመር ።

«አምነ ጌታዬ! እጅዋ ተቆርጦ መውጣት ሳያሻው አይቀርም» አለ ገግንድሬት ። ለብዙ ደቂቃዎች ገግንድሬት በጎ አድራጊውን በልዩ ዓይን ሲመለከተው ቆየ ። አንዳች ያስታወሰው ነገር የለም መሰለ ። አዛውንቱ ለብላና ልጅቱ እጅዋ የቆሰለባትን ልጅ ሲያነጋግሩ ሳሉ ገግንድሬት ወደ ሚስቱ ጆሮ ጠጋ ብሎ ፤ «አረ አንድ በይልኝ... እስቲ ይህንን ሰውዬ ያህና አድርገሽ ተመልከችው!» አላት ። ቀጥሎም ሃሳቡን ወደ ለብላ መልስ ይናገር ጀመር ፤

«አዩ ጌታዬ... የሚስቴን የውስጥ ልብስ ነው የምለብሰው ። ሌላ ልብስ የለኝም ። ለዚህም የውስጥ ልብስ ተቀዳዷል ። ኮት ስለሌለኝ በዚህ አስከፊ ክረምት ወደ ውጭ ለመውጣት አልደፍርም ። ኮት በኖረኝ ኖሮ ግን ሐጄ ማድሚዜል ማርስን በጠየቅኳት ነበር ። ታውቀኛለች ። በቲ— ዴ—ዳም ጉዳናም አይደል የምትኖረው? ያውቋታል ለመሆኑ ጌታዬን ድሮ በከፍለ ሀገር እብረን ትያትር እንጂውት ነበር ። አዎን ሁለታችንም ተዋን ያን... የድራማ አርቲስቶች ነበርን ። አሁን ግን እኔ ያህይቼ ቀረሁ ። እቤቱ ውስጥ አንድ ሱ እንኳን የለም ። ሚስቴ እንዲህ ታምማ... ልጄ እንዲህ

ቆሰላ..... አንድ ሱ እንኳ የለንም ። ባለቤቱን አንዳች የሚያፍንበሽታ ይዟ
ታል ። ከዕድሜ ጋር የሚመጣ በሽታ ነው ይላሉ ። ሌላም ገንደነት በሽታ
ሰላለባት መታከም ያሻታል ። ልጇም እንዲሁ ። ነገር ግን ግዘቡን ከወዴት
አባቱ አምጥቼ ላላከማቸው? ትንሽ እንኳ እርዳታ ባገኝ! የጥበብ ሙያ
እንደሆነ ከአዘቅት ደረጃ ወርዷል ። ገንዘብ አይገኝበት! ደግሞ ያውቃሉ
ጌታዬ? ልጆቼን በመንፈሳዊ ትምህርት ኮትኩቼ አሳድጌአቸዋለሁ ። ወያ
ቤተክርስቲያን ይሕዳሉ ። ይጻፋሉ ። ወደ ትያትር ቤት እንዲሕዱ አልፈ
ቅድሳቸውም ። እውነቱን ነው የምናገረው ። ከዚያ ሥፍራ የያዘኋቸው ቀን
ወዮላቸው! በየጊዜው መጽሐፍ አነብላቸዋለሁ..... ስለሚያስከብር ሥራ.....
ስለሞራል..... እና ስለበጎነት ። ከፈለጉ ሊጠይቁቸው ይችላሉ ። ስድ አደግ
እንዲሆኑብኝ አልፈልግም ። ስድ አደግ የሚሆኑት መጨረሻቸው አያም
ርም ። አራዳ አዳሪ ሆነው ይቀራሉ ። እና ያውቃሉ ጌታዬ.....? ነገ የካቲት
አራት ቀን ነው ። ይህ ቀን በጣም የሚያሳስበኝ ቀን ነው ። እስከዛሬ
ምሽት ድረስ የቤት ኪራዬን ሳልከፍል ብቀር በነገው ቀን ከዚህ እንደም
ባረር ማስጠንቀቂያ ተስጥቶኛል ። ሕመምተኛዋን ሚስቴንና ልጆቼን
ይገዢ ልንከራተት ነኝ ። በረንዳ አዳሪ ሆነን መቅረታችን ነው ። እና
የአንድ ዓመት ውዝፍ ኪራይ አለብኝ..... ስድሳ ፍራንክ ።»

ገጥንድሬት ሙሴ ለብላን ዋሸው ። በንመት የሚከፈለው ኪራይ አርባ
እንጂ ስድሳ ፍራንክ አይደለም ። ደግሞ ማሪዬ ውዝፍ ኪራይ ከከፈለለት
ስድስት ወራት እንኳ አላሰራም ።

ሙሴ ለብላ እሮሮውን ከሰማ በኋላ አምስት ፍራንክ አውጥቶ ጠረጴ
ዛው ላይ አኖረለት ። ገጥንድሬትም ወደ ትልቅዬዋ ልጁ ዞር ብሎ በጆ
ሮዋ ፤ «ምን ማድረጉ ነው ይህ የጃጂ ሽማግሌ?» አሉት ፤ «ምን ፋይዳ ልሠ
ራበት ነው አምስት ፍራንክ የሚወረወርልኝ? ሌላው ቀርቶ ወንበሬንና መስ
ኮቱን ላሳድስበት እንኳ አይበቃኝም ። በገዛ እጄ ዕዳ ገባሁም አይደል!»

ሙሴ ለብላ በዚህ ጊዜ ካፖርቱን አውልቆ በወንበሩ መደገፊያ ላይ
አንጠለጠለው ።

«ሙሴ ፋባንቱ» አለው ቀጠል አድርጎ ፤ «ከዚህ በስተቀር ሌላ ገን
ዘብ አልያዝኩም ። አሁን ልጄን አቤት ማድረስ አለብኝ ። ማታ ግን ተመ
ልሼ እመጣለሁ ። ኪራዬን ዛሬ ማታ መክፈል አለብኝ አይደለም ያልከኝ?»

የገጥንድሬት ገጽታ ፈካ አለ ። «አምን ደጉ ጌታዬ..... ከምሽቱ ሁለት
ሰዓት ሲሆን ኪራዬን መክፈል አለብኝ ።»

«እንግዲያውስ እኔ በ12 ሰዓት ተመልሼ እመጣለሁ..... ስድሳውን
ፍራንክ ይገዛልህ»

«ደስታውን አልቸለውም በጎ አድራጊዬ» አለና ወደ ሚስቱ ዞር ብሎ ፤
«ደህና አድርገሽ ተመልከቼው ብዬሻለሁ» አላት ዝቅ ባለ ድምጽ ።

መሴ ለብላ የልጅቱን ከንድ ደዝ አድርጎ ፊቱን ወደ በፋ አዙሮ
«በሉ ደህና ዋሉ» አለ ።

«በ12 ሰዓት እመለሳለሁ ነው ያሉኝ ጌታዬ?»

«አዎን ። ልክ በ12 ሰዓት ።»

የገንድሬት ትልቋ ልጅ ከፖርቱን አየት አደረገችና ፡ «ካፖርትዎን
ፈስተውታል ጌታዬ» አለችው ። ገንድሬት በቁጣ ዓይን ገረመማት ።
መሴ ለብላ ግን ዞር ብሎ ፡ «አልረሳሁትም ለናንተ ትቺላችሁ መሐዴ
ነው» አላት ።

«ኦ! በጎ አድራጊዬ! እርስዎን የማመስግንበት ቃላት አጥሮኛል ።
እስቲ ለማንኛውም እስከጋሪዎ ድረስ ልሸኝዎት» አለው ።

«ልትሸኘን ከፈለግህ ካፖርቱን ደርበህ ና ። ውጩ በጣም ይበርዳል»
አለው ።

ካፖርቱ በናማ ቀለም ያለው ከበድበድ ያለ ነው ። ገንድሬት አንስቶ
ደረበውና መሴ ለብላንና ልጅቱን ሊሸኛቸው ተከትሏቸው ወጣ ።

— 10 —

ማሪዩ የሆነውን ሁሉ ቢያስተውልም መላ መንፈሱ በልጅቷ ላይ
ተተክሎ ቀርቶ ነበር ። ውስጣዊ ደስታም ተሰማው ።

ልጅቱ ጥቅሉን ስትክፍት ፡ ልብሶቿንና ብርድልብሶቿን ስታወጣ ፡
የገንድሬትን ሚስትና ትንሿቷን ልጅ ስታነጋግር ትክብሎ ተመለከታት ።
ጣፋጭ ድምጿንም ለመስማት ጓጉቶ ጀሮውን ቀስረ ። ነገር ግን ገንድሬት
ሲሰፈልፍ ስለነበረ ድምጿን ለመስማት ሳይችል ቀረ ።

ልጅቷ ወጥታ ስትሔድ ሊከተላት ፈለገ ። ይህን ያህል ጊዜ ደብዛዋ
ጠፍቶበት ከቆየ በኋላ እንደገና እንድትጠፋበት አልፈለገም። «አድራሻዋን
ማወቅ አለብኝ» ሲል አሰበ ።

ከኮሞዲኖው ወርዶ ፡ ባርኔጣውን አንስቶ ፡ ከክፍሉ ለመውጣት ወደ
በፋ ሲሔድ አንድ ነገር ትዝ አለው ። «መሴ ለብላ በረንዳው ላይ ወይም
መውጫ መውረጃው ደረጃ ላይ ዞር ብለው ቢመለከቱ አሁንም የምከታተ
ላቸው መስሏቸው ይሸሹኛል ። ሁለተኛም አላነኛቸውም ። ስለዚህ ጋሪው ካለ
በት እስኪደርሱ ድረስ እዚህ ብቆይ ይሻለኛል» ሲል አሰበ ማሪዩ ። «ግና
ጋሪው ያመልጠኝ ይሆናል ። ዝም ብዬ እዚህ ልቆይ አልችልም» አለና
አያመነታ የክፍሉን በር ከፍቶ ወጣ ።

— 365 —

በመተባበራቸው በረንዳ ማንም ሰው የለም ። እርምጃውን አፋጥኖ ወደ መውረጃው ደረጃ አመራ ። እዚያም ማንም የለም ። አሁንም እርምጃውን አፋጥኖ ወደ መንገድ ዳር ሲወጣ ጋሪው ከፐቲ ባንኪዬ ጉዳና ተገንጥሎ ሲሔድ አየው ።

ማሪዩ ተከተለው ። ጋሪው በመረታር ጉዳና ዝቅዝቅ እየወረደና እየራቀም በመጓዝ ላይ ነበር ። ማሪዩ ሊደርስበት እንደማይችል ተረዳ ። «ልፋጥ እንዴት?» ሲል አሰበ ፤ «አባቷ ስርጥ ያዩኝ እንደሆነ ደሞ የተከተል ኳቸው መስሏቸው የባሰውን ይሸሹኛል ። ታዲያ ምን ባደርግ ይቻላል?» ብሎ ሲያስብ ሳለ ሰው ያልጫነ አንድ ጋሪ በዚያ ሲያልፍ አየ ። ባለጋሪውን ጠርቶ አስቆመው ። «ለአንድ ሰዓት ያህል ጊዜ ልታከራኝ ትችላለህ?» ሲል ጠየቀው ።

የማሪዩ አለባበስ በባለጋሪው ላይ እስከዚህም እምነት ሊያሳድርበት አልቻለም ። ክራሻት አላሰረም ። የአዘዩት ቀን ልብሱን ነው የለበሰው ። ኩቱ ቁራፍ እንኳ የለውም ። ሽማዘም ተቀዷል ። በዚህ ምክንያት ባለጋሪው ተጠራጠረው ። «ለአንድ ሰዓት እንዳንገዝህ ከፈለግህ ሂሳብን በትድማያ መክፈል አለብህ» አለው ።

ማሪዩ ከ16 ሱ በላይ አልያዘም ። «ሰንት ታስከፍላኛለህ?» አለው

«አርባ ሱ ።»

«እሼ..... ስንመለስ እከፍልሃለሁ ።»

ባለጋሪው የራዝ ፋጪት አጃጪበትና እዚያው ትቶት መንገዱን ተጠለ ።

ማሪዩ የማያደርገውን አጥቶ ዝም ብሎ ቆሞ ጋሪውን በዓይኑ ተከተለው ። 24 ሱ ስለጉዳሰበት ለያገኘው የነበረውን ደስታ አጣ ። «ለገሥ ድሬት ልጅ የቀረኝን አምስት ፍራንክ ባልሰጣት ኖሮ ከዚህ ባልደረስሁ ነበር!» ሲል ተቆጧ ። ተስፋ ቆርጦም ፣ ፊቱን አዙሮ ወደ መኖርያ ክፍሉ ያመራ ጀመር ።

ሙሴ ሰብላ ተመልሼ እመጣለሁ ማለቱን ልብ ሳይል ቀርቶ ነው እንጂ ይኸን ያህልም ተስፋ መቁረጥ ባልተገባውም ነበር ። እንደገና ሊከተለውና አድራሻውን ሊያውቅ ዕድል ነበረው ። ለማንኛውም ከጎርብ ማረፊያ ቤት ደርሶ ወደ መውጫው ደረጃ ከመግባቱ በፊት ገሥድሬት ካፓርቱን እንደለበሰ ከመንገዱ ማየቱ ቆሞ ከሰው ጋር ሲያወራ አየው ። ሰውዬውን የማያውቀው መሰለው ። ከዚህ ቀደም ከርፌራ የሌሊት ወንበዴ ነው በማለት ፓንሾ የተባለውን ሰውዬ ለማሪዩ አመልክቶት ነበር ። አሁን ከገሥድሬት ጋር ቆሞ የማያወራው ይኸው ፓንሾ መሰለው ። ነገር ግን

ጥንድሬት ከሌሊት ወንበዴ ጋር ምን ግንኙነት አለው? ፓንሾ እንደሆነ ውለው ከነፍሱ ገዳዮች ጋር እንጂ ከጨዋ ሰዎች ጋር አይደለም ።

— 11 —

ማሪዩ ደረጃውን ቀስ ብሎ ወጥቶ ፡ ከከፍሉ ደርሶ ፡ በፍን ከፍቶ ሊገባ ሲል ቦር ብሎ ቢመለከት የጥንድሬት ትልቋ ልጅ ተከቶላዋለች ። አስጠላቅቀው ። ጠዋት አምስቱን ፍራንክ ባይሰጣት ፍሮ ይኸኔ የሙሴ ለብላን አድራሻ ባገኘው ነበር ። ገንዘቡን መልሰሽ ስጧኝ እንዳይላት ባለጋሪው አራዋቢት ሔደል ። እሷም ብትሆን መልሰሽ ስጧኝ ቢላት ፍሮ ትሰጠው ነበር ለማለት አያስደፍርም ።

ማሪዩ ከፍሉ ውስጥ ጉብዩ በፋን መለስ ሲያደርገው አልበጋ አለው ። ከውጭ የማገፋው እጅ ነበር ። «ምንድነው? ማነው?» ብሎ ቢመለከት አሁንም የጥንድሬት ልጅ ነች ። «አንቺው ነሽ? ምን ፈልግሽ ደም?» አላት ።

በአገራዊ ሃሳብ የያዘች መስላ ህጻን አላችው ።

«እኮ ምንድነው?» አላት ።

«ቅር የተሰኘህ ትመስላለህ ሙሴ ማሪዩ» አለችው ፤ «ምን ሆነሃል?» «ማን እኔ?»

«አዎ ።»

«ምንም አልሆንኩም ።»

«አንድ ነገር ሆነሃል ሙሴ ማሪዩ ።»

«ምንም አልሆንኩም ብዬሻለሁ ።»

«አይ... አልመሰለኝም!»

«በይ ተዩኝ» ብሏት በፋን መለስ ሲያደርገው ገፍቶ ይዘችበት ።

«ንገረኝ ሙሴ ማሪዩ... አንዳች ነገር ቅር አሰኝሻለሁ ። ምን እንደሆነ ንገረኝ ። ዛሬ ጠዋት ደግ ውለህልኛል ። እኔም በተራዬ የማደርግልህ ካለ ደስ ይለኛል ። አባቴ እየላከኝ ብዙ ቦታ ስለምሔድ ብዙ ቦታ አውቃለሁ ። የምትፈልገው ሰው ካለ ሔጄ ላንጋግርልህ» አለችው ።

በሀሳቡ የነበረውን ስለቀሰቀሰችበት ፡ «ስሜኝ...» አላት ፤ «አዛውን ቱኖ ልጅ እዚህ እንዲመጡ ያደረግሽው አንቺ እይደለሽም?»

«ነኝ ።»

«አድራሻቸውን ታውቁዋለሽ?»

«አላውቀውም ።»

«ሐሳወቅሺውም ፈልገሽ አግኝልኝ ።»
 «የምትፈልገው ይኸው ነው?»
 «አዎን ።»
 «ታውቃቸዋለህ ለመሆኑ?»
 «አላውቃቸውም»
 «ልጅቷን ለታውቃት ግን ትፈልጋለህ.....»
 «አድራሻቸውን ፈልጊልኝ አልኩሽ ። ትፈልጊልኛለሽ ወይንስ አትፈልጊኝልም?»

«ፈልጌ አግኝታለሁ ፤» አለችውና ፤ «እና የልጅቷን አድራሻ ካገኘህ ልህምን ትሰጠኛለህ?» ስትል ጠየቀችው ።
 «የፈለግሽውን ።»
 «የፈለግሁትን?»
 «አዎን ።»
 «አድራሻዋን ይገዢህ እመጣለሁ» አለችውና በሩን ዘግታው ሄደች ።

ማሪዩ ወንበር ላይ ቁጭ በሎ ከሀሳብ ባሕር ውስጥ ገባ ። የልጅቱ ደብዛ መጥፋት ፣ እንደገና መገኘቷ ፣ ሊከተላት ሳይችል መቅረቱ ፣ የገማ ድራት ልጅ የሰጠችው ተስፋ፣ ይህ ሁሉ በአእምሮው ውስጥ ይመላለስበት ጀመር ። ከዚያም በኋላ ከቀን ሕልሙ ነቃ ።

«ሰውዬው ማን እንደሆነ ኒውቃለሁ» የሚል ድምጽ ሰማ ፣ ከወዲያ ኛው ክፍል ። ተናጋሪው ገግንድሬት ነበር ።

ገግንድሬት ስለማን ኖሯል የሚያወራው? የማንን ማንነት ነው አውቃለሁ ያለውን የሙሴ ለብላ?.....? የኤርሱልን አባት.....?

ማሪዩ ከመዲናው ላይ ዘልሎ ወጥቶ እንደገና በቀዳዳው አጮልቆ ይመለከት ገባ።

— 12 —

የገግንድሬት ሚስትና ልጆች ሙሴ ለብላ ያመጣላቸውን የግር ሹራብና በጥቅሉ ውስጥ የነበሩትን ልብሶች አውጥተው ለብሰዋል። ሁለቱ ብርድ ልብሶች በሁለቱ መኝታዎች ላይ ተነጥረዋል ። ልጆቹ ማንደጃው አጠገብ ወለሉ ላይ ተቀምጠዋል ። ትልቁቷ የትንሿን ልጅ ቁስል በማሰር ላይ ነች ። እናታቸው ከእሳት ማንደጃው አጠገብ ጋደም ብላለች ። ገግንድሬት በክፍሉ ውስጥ ከወዲህ ወዲያ ከወዲያ ወዲህ ይንቆራጠጣል ።

«እውነት አውቀኸዋል? እርግጠኛ ነህ?» ስትል ጠየቀችው ባለቤቱ ፣ አንገቷን ቀና አድርጋ ።

— 368 —

«አዎን እርግጠኛ ነኝ ። ከአየሁት ስምንት ዓመት በሆንም አውቄ የለሁ ። እረ ለመሆኑ አንቺ ማንነቱን አጥቶሽው ነው።»

«ፈጽሞ!»

«ልብ አድርገሽ ተመልከቼው በፍሽኩ ነበር ። ትንሽ ኦርጀት አለ እንጂ አልተለወጠም ። እንደነድ ሰዎች ይኸው ናቸው... ሕይለወጡም ። በእርግጥ አሰባበሱ ተሻሽሏል ። በተተረ ግን...»

ለአጭር ጊዜ ዝም ብሎ ቆየና ፊቱን ወደ ልጆቹ አዘድ ፣ «በሉ ውጤ ልኝ! ሰውየውን ሳታውቁት በመቅረታችሁ ተገርሜአለሁ!» አለ ።

ልጆቹ ተነስተው ቆሙ ።

«መስተዋቱ እጅዋን ቆርጧት እንዴት ውጪ ትሳታለህ!» አለችው በለቢቱ ።

«አየኑ ለቁስሏ ጥሩ ነው ። ሀላቱም ይሂዱልኝ» አለ ።

ልጆቹ አባታቸውን ለመቃረን አልደፈሩም ። ከክፍሉ ዕመውጣት ፊመድ ሲሉ ገጥንድሬት የትልቂቷን እጅ ያዘ አደረገና ፣ «ልክ በአስራ አንድ ሰዓት እንድትመለሱ ። በዚያን ሰዓት እፈልጋችኋለሁ» አላቸው ።

ማሪዩ በቀዳዳው አጮልቆ እያየ ድምጿን አጥፎቶ ያዳምጣል ።

ልጆቹ ከክፍሉ ከወጡ በኋላ ገጥንድሬት እንደገና ከወዲህ ወዳያ ከወዳያ ወዲህ ያረማመድ ገባ ። ቀጥሎም የሰበሰበውን የሴት የውስጥ ልብስ በሰራው ወገብ ሰገሰገውና ፊቱን ወደ ሚስቱ መልሶ ፣ «እና... አንድ ነገር ልንገርሽ...? ያቺ ልጅ...» አላት

«የቷ?»

ያቺ ልጅ ማለቱ ማንን እንደሆነ ገብቶት ቀጥሎ የሚለውን ለመስማት ተስጋጋኝ ማሪዩ ። ገጥንድሬት ግን ወደ ሚስቱ ዝቅ ብሎ በጆሮ ለአንድ ነገር ሹክ ስላላት ማሪዩ ሊሰማው አልቻለም ።

«እሷ ነች!» አለ ገጥንድሬት ጮክ ብሎ ።

«እረባክህን ተው!»

«አዎ... እሷ ራሷ ነች!»

ሚስቱ ለማመን አልቻለችም ። ቁጣ ፣ ጥላቻ ፣ መገረም ፣ እነዚህ ሁሉ በአንድ ጊዜ ወረሯት ።

«በፍጹም እሷ ልትሆን አትችልም!» ስትል ጮኸች ፣ «የኔ ልጆች ባዶ እግራቸውን ሲፈቁ ፣ የሚለብሱትን ሰያፉ እሷ ያን የመሰለ ጫማ

ልታደርግ! ያን የመስለ ልብስ ልትለብስ! ፈጽሞ የማይሆን ነው! ፈጽሞ! እንዴት ተደርጎ! ከሁለት መቶ ፍራንክ በላይ የሚያወጡ ልብሶች ልትለብስ! ተሳስተሃል እባክህን! ደግሞ እሷ ከስቀያሚ ነበረች ። ይህችኛዋ ግን ቆንጆ ነች ። ያች መናጢ ይኸን ያህል ተለውጣ እንዲህ የማረች ልጅ ለወጣች? ተሳስተሃል አልኩህ..... ተሳስተሃል!»

«እሷ ነች ብዬሻለሁ..... ታይ የለም!»

የገንድሬት ሚስት የባሰውን ተበሳጫች ። «እንዴት እሷ ልትሆን ትችላለች? ለልጆቹ እንዲያ ሀዘኔታ ያሳየችው እሷ ልትሆን.....? ያች መናጢ»

ከመኝታዋ ተነስታ ቆመች ። ጸጉሯ ተንጨብርሯል ። አሻ በከፊል ተከፍቷል ። በጣሞ ተጨብጧል ። መልሷ መኝታዋ ላይ ወርዳ ጋደም አለች ። ገንድሬት ሚስቱን ችላ ብሏት መረማመዱን ቀጠለ ። ለትንሽ ጊዜ ዝም ብሎ ቆየና ወደ ሚስቱ ጠጋ ብሎ ፣ እጆቹን ደረቱ ሳይ አጣምሮ ቆሞ ፣ «እና ሌላ ነገር ለንገርሽ» አላት ።

«ምን?»

«ዕድሌ ሊቃና ነው ።»

«አብዱል እንዴ ይሄ ሰው?» እንደማለት ዝም ብላ ተመለከተችው ።

«እስከጣሬ ድረስ በመከራ ኖራለሁ» ሲል ቀጠለ ንግግሩን ፣ «ተራ ብሁ ። ታረዝኩ ። ከሚገባኝ በላይ ተሰቃየሁ ። አሁን ግን በቃኝ ። ሚሊ ዮኔር እሆናለሁ» አላት ።

«ምን ለማለት ፈልገህ ነው?» አለችው ሚስቱ ።

«ምን ለማለት ፈልገህ.....! ልነግርሽም አይደል!» አላት ጮክ ብሎ ።

«እስቲ አትጨህ ለማንኛውም ።»

«አረዲያ! ማን እንዳይሰማኝ ራራሽ! ጎረቤታችንን እሱ እንደሆነ ቅድም ነው የወጣው ። ባይወጣም ኖሮ ሊሰማኝ ባልቻለም ነበር ።»

ገንድሬት ይህንን በልም ድምጹን ዝቅ አደረገው ፣ ለምናልባቱ ። ማሪዩ ግን ይሰማዋል ።

«እና ሰውዬው በ12 ሰዓት ይመጣል..... 60 ፍራንክ ይዞልኝ! የት አባቱ! እሠራለታለሁ! ጎረቤታችን በዚያን ሰዓት እራቱን ለመብላት ይወጣል ። እራት ከሚበላበት ቦታ ከአምስተ ሰዓት በፊት ምን ጊዜ አይመለስም ። ማዳም በጎም ልብስ አጠባ ሂዳለች ። በዚያ ሰዓት..... በ12 ሰዓት በሕንጻው ውስጥ አንድም ሰው አይኖርም ። ልጆቻችን እውጭ ሆነው ይጠባበቃሉ ። ከአንዳንድ ሰዎች ጋርም ተነጋግራለሁ ። አንቺም ትረጃኛለሽ ። እና ባይወድ በግድ የራሳችንውን እናስተሩዋለን!»

«እምቢ ቢልሰን»

«ልክ እናስገባለን!» አለና ከእሳት ማንደጃው አጠገብ የነረውን ቁም ሳጥን ከፈተው ። አሮጌ ቆቡን ከዚያ ስቦ አውጥቶ ዐካፖርቱ እጅታ ጠረግ ጠረግ አያረገውና ደፋው ።

«አሁን ወደ ውጭ ልወጣ ነን» አሳት ለማሰብ ፤ «የምፈልጋቸው ሌሎች ሰዎች አሉ ። ጠቅላላው ዕቅድ እንዴት እንደሚሠምር ታያለሽ ብዙ አልቆይም..... ተመልሼ እመጣለሁ ፤ እስከዚያ ጊዜ ድረስ ቤቱን ያህና አድርገሽ ጠብቂው ።!»

ለትንሽ ጊዜ እጆቿን ሰራው ከሰ ውስጥ አድርጎ ሲያስብ ቆየና ፤ «ሳያውቀኝ መቅረቱ እንዴት በጀ! ቢያውቀኝ ኖሮ ተመልሼ እመጣለሁ ባላለኝም ነበር። በጣሚ ምክንያት መሆን አለበት ሳያውቀኝ የቀረው» ብሎ ሳሳቀና ወደ መስኮቱ ሄድ አለ ። በረዶው አሁንም ይዘንባል ። «ምን ዓይነት አስጠሊታ ቀን ነው! ብቻ ግድ የለም ። ይህ ካፖርት እስካለ ድረስ ብርዱን ፈርቼ እዚህ አልቆይም» ብሎ ቆቡን ወደ ዓይኑ ሻብ አደረገውና ከክፍሉ ወጣ ። ጥቂት ከተራመደ በኋላ ተመልሶ መጣ ። «አንድ ነገር ሳልነግርሽ ረሰቼ.....! ከሰል እንድታዘጋጁልኝ እፈልጋለሁ» ብሎ ከቦኝ አድራገው የተቀበለውን 5 ፍራንክ ለማሰብ ሰጣት ።

«ከሰል.....?»

«አዎን ።»

«ምን ያህል?»

«አንድ ማንደጃ የሚሞላ ያህል ።»

«ሠላሳ ሱ ሳያስወጣኝ አይቀርም ። በተቀረው ገንዘብ ለራት የሚሆን ነን ነገር ልገዛበት?»

«የለም!»

«ምንው?»

«በሰመቶውን ሱ እንዳታጠፈው ።»

«ስምን?»

«ሌላ የምገዛው አለኝ ።»

«ምንድነው እሱ?»

«አንድ የሚያስፈልገኝ ነገር አለ ።»

«ምን ያህል ያስወጣሃል?»

«ለመሆኑ የብረታ ብረት ሱቅ በአካባቢያችን ይገኛል?»

«በመፈታር ጉዳና አንድ መደብር አለ ።»

«አዎን..... አዎን.....! ከመንገዱ ጥግ ያለው?»

«ለመግዛት ለፈለግኸው ነገር ምን ያህል ያሻሃል?»

«እምሳ ሱ ።»

«አንድሱ ከሆነ ለራት መግዣ ብዙም አይቀረን ።»

«የዛሬው ቁም ነገር እራት አይደለም ። ከእሱ የበለጠ ጉዳይ አለብኝ ።»

«እሺ ይሁን... ምን ያደረጋል!»

ዠንድሬት ከክፍሉ ወጥቶ በሩን መለስ አደረገው ። በበረንዳው ሲያልፍና ደረጃውንም ሲወርድ ማሪዩ ኮቴውን ሰማው ።

ልክ በዚያ ሰዓት የሴን—ሚዳር ቤተክርስቲያን ደወል ተደወለ... ሰባት ሰዓት ።

— 13 —

ማሪዩ ያየውን ካየና የሰማውን ከሰማ በኋላ በእነዝንድሬት ላይ ጥላቻ አደረበት ። «እነዚህ ሰዎች እባቦች ናቸው... መረገጥ ይገባቸዋል» ሲል አሰበ ።

ስለ ሙሴ ለብላና ስለልጅቷ ማገንት የፈለገውን ያህል ለማወቅ ባይችልም ዠንድሬት እንደሚያውቃቸውና በእነሱም ላይ አንዳች ሚራ እንደጠነሰሰባቸው ተረዳ ። በሚቻሰው ሁሉ ከሚራው ሲያድናቸውም ወሰነ ።

ድምጽ እንዳያሰማ ተጠንቅቆ ከኮሞዲኖው ወረደ ። «ሙሴ ለብላና ልጅቱን ከዠንድሬት ወጥመድ ባድናቸው እንዴት ደስ ይሰኛል! ነገር ግን እንዴት አድርጋ ላድናቸው ይቻላል! አድራሻቸውን አላውቅም ። ሙሴ ለብላን በ12 ሰዓት እዚሁ ሆኜ ልጠብቃቸው ይሆን? ብቻ ዠንድሬትና ሰዎቹ ቀድመውኝ ይይዟቸው ይሆናል ። ይዘውም ወደ አልታወቀ ቦታ ይወስዷቸው ይሆናል ። ይህንን ካደረጉ አልቀላቸው ማለት ነው ። ኒሁን ሰባት ሰዓት ሆኗል ። ሚራው ለ12 ሰዓት ነው ። እስከዚያ ጊዜ ድረስ አምስት ሰዓት አሉኝ...» ሲል አሰባሰበ ማሪዩ ።

ንዴህ ኮቱን ለብሶ ፣ ከሐዘ የተወራ የአንገት ልብስ ጠምጥም ባርጌጣውን ደፍቶ ተነስቶ ወጣ ። ድምጽ እንዳያሰማ ተጠንቅቆ እየተራመደ ከአውራው ጎዳና ደረሰና ወደ ፐቲ—ፒክፑ ጎዳና አመራ ። በዚህ ጎዳና ሲጓዝ ሳለ ከአንድ አጭር ግምብ ደረሰ ። ከቅርብ ቦታ ሆነው የሚነጋገሩ ሰዎች ድምጽ ተሰማው ። ሀር ሀር ብሎ ቢመለከት ግን ማንም ሰው አልታይህ አሰው ። ወደ ግምቡ ተጠግቶ ከላይ አሻግሮ ቢመለከት ሁለት ሰዎች ጀርባቸውን ለግድግዳው ሰጥተው ገቅ ባለ ድምጽ ያወራሉ ። ማሪዩ አያውቃቸውም ። አንደኛው ጸማም ፣ ሁለተኛው ጸጉረ ረጅም ሆኖ በትቶ ለብሷል ። ጸማሙ የጠርቡሽ ቆብ ደፍቷል ። ሁለተኛው ቆብ አልደፋም ። ከሰማይ የሚወርደው በረዶ ረጅም ጸጉሩ ላይ ተከምሯል ።

ጸጉረ ረጅሙ ጸማሙን በክርኑ ጎነጥ አደረገውና ፣ «የፖትሮ ሚኔት ርዳታ ከታከለበት እቶዱ ይሰምራል» አሰው ። ፖትሮ—ሚኔት የወገበዬዎች ቡድን ነው ።

— 372 —

«ይመስላለች?» አለው ጸ.ማመ.
«አዎን ። ለእያንዳንዱ ሰው አምስት መቶ ይደርሰዋል ። እያንዳንዱም
አምስት ዓመት ወይም ስድስት ዓመት አስዘያም ግፉ ቢል አስር ዓመት
እስራት ቢፈረድብት ነው። ሲል መለስ ጸገራመ ሰውዬ ።

«እንደሰ ከሆነሽ የሚተው አይደለም ።»

ማሪዬ ሰምቷቸው መንገዱን ቀጠለ። «የእነዚህ ሰዎች ንግግር ከገናን
ድራት ሜራ ጋር ግንኙነት ያለው ይመስላል ። መሆንም አለበት» ሲል
አስበ።

ወደ ሴን—ማርስ ሠፈር ተጠመዘዘና ከአንድ መደብር ሲደርስ ፖሊስ
ጣቢያ የት እንደሚገኝ ጠየቀ ። በፖንቲዝ ጐዳና በቁጥር 14 ሕንጻ እንደ
ሚገኝ ተነግረውና ወደዚያ አቀና ። በመንገድ ላይ እያለ አንድ ዳቦ ቤት
ታየው ። ያን ቀን ማታ እራት ስመብላት ወደ ሆቴል ቤት ለመሔድ እንደ
ማይችል በማስታወስ ከዳቦ ቤቱ ገብቶ ዳቦ ገዛ ።

— 14 —

ከፖሊስ ጣቢያው ሲደርስ ወደ አንደኛው ፎቅ ወጥቶ የጣቢያውን
ሹም ለማነጋገር እንደሚፈልግ ገለጸ ።

«የጣቢያው ሹም የሉም» አለው በዚያ የነበረ ጸሐፊ ። «እስቸኳይ
ጉዳይ ካለዎት ግን ተቆጣጣሪውን ሊያነጋግሩ ይችላሉ ። ተቆጣጣሪው
ዘንድ ልውስዶትን»

«አዎን ።»

የፖሊስ ተቆጣጣሪው ረጅም ሰው ነው ። ጠመላላ ያለ ሽብት ጣል ጣል
አድርጎበታል ። ግንባሩ ያስፈራል ። አመለካከቱ የሰውን ሕሊና ዘልቆ
ገብቶ የሚመረምር ይመስላል ። የሚያርቅ እንጂ የሚያቀርብ ዓይነት
አይደለም ።

«ምን ትፈልጋለህ?» አለው ማሪዬን ፣ ጸሐፊው ይዞት እንደገባ ።

«የጣቢያውን ሹም ነበር የፈለግሁት ።»

«የጣቢያው ሹም የሉም ። በእሳቸው ምትክ እኔ አለሁ»

«በቆይታ ባነጋግሮት...»

«እኮ ተናገር ።»

«ያሞም አስቸኳይ ጉዳይ ነው»

«ፈጠን ብለህ ንገረኝ!»

— 375 —

ማሪዩ የሆነውን ሁሉ ይዘከዝከልት ነባ ፤— የጥበቅና መያያወ መሆኑ ፤ በዓይን ብቻ በሚያውቀው ሰው ላይ ሚራ መጠንሰሱ ፤ ይህ ሚራ በድርጊት ላይ የሚታየው በ12 ሰዓት ላይ መሆኑ ፤ ሚራው ሲጠነሰስ በግድግዳ ቀዳዳ አጭልቆ ማየቱና መስማቱ ፤ የሚራው ጠንሳሽ ገጥንድሬት የተባለ ሰው መሆኑ ፤ ፓንሾ የተባለ ወንበዴና ሌሎችም ሰዎች ከገጥንድሬት ጋር እንደሚታባበሩ ፤ የገጥንድሬት ልጆች ተደብቀው እንደሚጠባበቁ ፤ ሚራ የተጠነሰሰበት ሰውዬ የት እንደሚኖር ባለማወቁ ምክንያት ሊያስጠነቅቀው አለመቻሉ ፤ ሚራው በሥራ ላይ የሚውለው በሆስፒታል ጉዳና በሚገኘው በቤት ቁጥር 50—52 መሆኑ ፤ ይህንን ሁሉ በዝርዝር ገልጸልት ።

የፖሊስ ተቆጣጣሪው የቤቱን ቁጥር ሲሰማ ፤ «በበረንደው ጥግ ባለው ክፍል ነዋ!» አለው ።

«ኒው..... ነው ። ቤቱን ያውቁታል?»

የፖሊስ ተቆጣጣሪው ዝም ብሎ ቆየና «ሳላውቀው አልቀረሁም!» አለው ። ቀጥሎም ፤ «ፓትሮ—ሜኒት በቢህ ሚራ ውስጥ እጁን ሳያስገባ አልቀረም» አለ ፤ ስራሱ እንደሚኖር ሰው ።

«ፓትሮ—ሜኒት.....? አንድ ጂማም ሰውዬና አንድ ጸጉረ ረዥም ሰውዬ ስለቢህ ስናገሩ ስምቻለሁ» አለው ማሪዩ ።

«ጸጉረ ረዥሙ ሰውዬ ብሩገጥ መሆን አልበት ። ጂማሙም ሰውዬ ደማሊያር መሆን አለበት» አለና ተቆጣጣሪው ፤ «ሦስተኛውንም አውቀዋለሁ..... ማን ነበር ስሙ.....? ለመሆኑ አንተ ያየሃቸው ጂማሙንና ጸጉረ ረዥሙን ሰውዬ ብቻ ነው?» ሲል ጠየቀው ።

«ፓንሾንም አይችዋለሁ ።»

«ሌላስ?»

«ሌላ ማንንም አላየሁም ።»

«ሌሎችም አሉ ። ብዙ ናቸው» አለና ፤ «ቤት ቁጥር 50—52..... አም?..... ይህንን ቤት አውቀዋለሁ» አለው ። ቀጠል አድርጎም ፤ «ፈርቶ ገል እንዴን?» ሲል ጠየቀው ።

«ምኑን ነው የምረራው?» አለው ማሪዩ ።

«ሰዎቹን አልፈራሃቸውም?»

የፖሊስ ተቆጣጣሪው አስካሁን ድረስ ዘርጥሎ ሲያናግረው በመቆየቱ ትሬታ አድርጎት ስለነበረ ፤ «እርሴዎ ከሚራሯቸው ይበልጥ አልፈራሽ ውም» አለው ።

«አነጋገርህ የልቦ መሉ ሰው ይመስላል ። ሐቀኛም ሳትሆን አትቀርም» አለው የፖሊስ ተቆጣጣሪው ፤ «ሐቀኛ ሰው ባለሥልጣንን አይፈራም» ልብ—መሉም ሰው በወንጀል ድርጊት አይሸበርም ።»

«እሱስ ይሁን ። አሁን ምን ለማድረግ አሰብኩ?»

«በቁጥር 50—52 ሕንጻ ውስጥ የሚኖሩ ተከራይዎች የመግቢያ በር ቁልፍ እንዳላቸው አውቃለሁ ። እንተም አለህ አይደለም?»

«አለኝ ።»

«አሁን ይዘኸጥልኝ»

«አዎ?»

«እንግዲያውስ ቁልፉን ስኔ ስጠኝ ።»

ማሪዩ ቁልፉን አውጥቶ ሰጠውና ፤ «በቻዎን ሳይሆን ሰው አስከትለው በመጡ ይሻል ይመስለኛል» አለው ።

የማሪዩ ምክር ለፖሊስ ተቆጣጣሪው «ምጥ ለእናቷ አስተማረች» ሆነ በት ። ለምክሩ መልስ በመስጠት ፈንታም አካፋ የሚያህሉ እጆቹን ካፖርቱ ኪስ ውስጥ ሰደደና ሁለት ሽጉጥ አወጣ ። «እነዚህን ሽጉጦች ይዘህ ወደ ማረፊያ ሆቱልህ ተመለስ ። ጐረቤቶችህ ውጭ ወጥተዋል ብለው እንዲያምኑም እዚያው አድፍጠህ ቆይ ። ሽጉጦቹ ጐርሰዋል ። እያንዳንዳቸው ሁለት ሁለት ጥይት» አለውና «በከፍልህ ግድግዳ ላይ አጮልቀህ የምታይበት ቀዳዳ መኖሩን ነግረሽኛል ። በቀዳዳው ወደ ውስጥ እየተመለከትህ ተጠባባቢት ፣ ሰዎቹ ሲመጡ ዝም በላቸው ። እደጋ ለመጣል ሲቃረቡ ግን አንድ ጊዜ ብቻ ተኩስ ። የተቀረው ጉዳይ የሄይማኖት ። እና ጉዳት ለማድረስ ሲቃረቡ እንጂ ተቻኩለህ ከዚያ በፊት እንዳትተኩስ ። አተኳከሰህም ወደ ላይ ወደጣራው ይሁን» አለው ።

ማሪዩ ሽጉጦቹን ተቀብሎ ኮቱ ኪስ ውስጥ ጨመራቸው ። «እዚያ አይሆንም ። አጐርብጠው ይታያሉ» አለው የፖሊስ ተቆጣጣሪው ፤ «ሱሪህ ኪስ ውስጥ በታደርጋቸው ይሻላል ።»

ማሪዩ ሽጉጦቹን ሱሪው ኪስ ውስጥ ጨምሮ ደብቃቸው ።

«አሁንም የምናጠፋው ጊዜ የለንም ። ስምንት ሰዓት ሆኗል» አለና ተቆጣጣሪው «ቀጠሮው ከምሽቱ አንድ ሰዓት ላይ ነው ያልከኝ..... አይደለም እንዴ?» ሲል ጠየቀው ።

«ከምሽቱ አንድ ሰዓት አይደለም ። በ12 ሰዓት ነው ያልከኩት ።»

«ለማንኛውም በቂ ጊዜ አለን ። እና ያልከህን እንዳትዘነጋ ። አንድ ተኩስ ብቻ ይበቃል ።»

«እሺ ይሁን ።»

ማሪዩ ሲወጣ ሲል የፖሊስ ተቆጣጣሪው ፤ «ሰማኝ.....» አለው ፤ «እስከ ቀጠሮው ሰዓት ድረስ ማንኛውም ነገር በያጋጥምህ ናና ንገረኝ ። አሰቢያም ሰው ላክብኝ ። አንተም ሆንክ የምትልከው ሰው ዣቪርን እንፈልጋለን ብላችሁ አስፈልጉኝ ።»

እንደአጋጣሚ ሆኖ በዘጠኝ ሰዓት ገደማ ኩርፌራና ቦሱዌ በመፈታር ጐዳና ስያዕፋ ነበሩ ። በረዶው እየከፋ ሄደች ። ቦሱዌ ስለዚህ ሲያወራ ሳለ ማሪዩ በጽቂ ታየው ።

«አይ.....! ያውልህ ማሪዩ» አለው ኩርፌራን ።
«ሳትገግረኝ በፊት አይቼዋለሁ ። ብቻ ዝም ብንለው ይሻላል» አለው ኩርፌራ

«ለምን?»
«አኳኋሉን አታየውም እንዴ?»
«ምን ማለትህ ነው?»
«የተጣደፈ ይመስላል ።»
«እሱስ እውነትክን ነው»
«ዓይኖቼን እንዴት እንደሚያደርጋቸው አየህ!»
«ማን? ይህን ተከትሎ የሚፈጸው?»

«አንድን ቆንጆ ይሆናላ! ፍቅር ይዞታልክ!»
«በመንገዱ አንዳችም ሴት አትታየኝም ።»

ኩርፌራ ዞር ዞር ብሎ ተመለከተና «ከበፊቱ ሰው አለ» አለው ።

በእርግጥም ህያ እርምጃ ያህል ከማሪዩ ቀድሞ የሚጓዝ ሰው ነበር ። ሰውየው ቅብ ደፍቷል ፤ ግራጫ ቀለም ያለው ። ጢሙም ግራጫ ነው ። ካፖርት ደርቧል ። ካፖርቱ ግን ሰፍቶበታል ። ሰራው ቡትቶ ሆኖ በጭቃ ተለውሷል ።

ቦሱዌ በሳቅ ፈነዳ ። «ማን ነው ይኸ ሰውየው?» አለ ።

«የቀለም ሰው ሳይሆን አይቀርም ። የቀለም ሰዎች ቡትቶ ሰሪና ሽክ ያለ ካፖርት መልበስ ለማዳቸው ነው» አለው ኩርፌራ ።

«እሱጂ ማሪዩና ሰውየው ወዴት እንደሚሄዱ እናያለን..... እንከተላቸው»

«አይ ያንተ ነገር ቦሱዌ.....! ማሪዩ ሰውየውን ተከትሎ ሲሄድ እኛ ደሞ ማሪዩን ተከትለን እንሄድ ነው የምትለው?»

ኩርፌራና ቦሱዌ ፊታቸውን አዘረው በሌላ አቅጣጫ ነጐዱ ።

ገንደራት በመፈታር ጐዳና ስንገዝ ሳለ ማሪዩ እየተከታተለ ሲሰልለው ነበር ። ገንደራት ይህንን ሳይጠረጥር ዝም ብሎ መንገዱን ቀጠለ ።

የመፈታርን ጉዳና ለቅቆ ከግራሲያዝ ጉዳና ገባ ። ሄድ ብሎም ከአንድ አስቀያሚ ጎጂ ውስጥ ገባ ። ሩብ ሰዓት ያህል ቆይቶም ከጎጂው ወጥቶ ወደ መፈታር ጉዳና ተመልሶ ገብው ፤ ቀጠለ ። ከአንድ የብረታ ብረት መደብር ሲደርስ ከዚያ ገብቶ እጅታው ነጭ የሆነ መሮ ገዝቶ ሲወጣ ማሪዩ አየው ። መሮውን ከካፖርቲ፣ ኪስ ውስጥ ወሸቀውና ወደ ፐቲ—ባንኪዬ ጉዳና አመራ ። ጊዜው በመምሸት ላይ ይገኛል ። በረዶው ለትንሽ ጊዜ ቢቆምም እንደገና መውረድ ጀምሯል ። ማሪዩ ጥግ ይዞ ቆሞ ገጥንድሬትን በዓይኑ ይከተለው ገባ ። ጥግ ይዞ መቆመው በጀው ። ምክንያቱም ገጥንድሬት ጸላ መና ጸጉረ ረሻሹ ሰውዬ ሲነጋገሩ ከነበሩበት ሥፍራ አካባቢ ሲደርስ ዞር ዞር ብሎ ተመለከተ ። የሚያየው ሰው አለመኖሩን ሲያረጋግጥ ግምቡን ዘልሎ ሰዎቹ ወደነበሩበት ሥፍራ ወረደ ።

ገጥንድሬት ከመመለሱ በፊት ማሪዩ ወደ ማረፊያው ቤት ለመመለስ ወሰነ ። ማታ ማታ ማዳም በጎ ለአጠባ ሥራ ወደ ከተማ ስትወጣ የመግቢያውን በር ስለምትቆልፈው በሩ ከመቆለፍ በፊት ለመድረስ ፈለገ ፤ እሱ የሚይዘውን መክፈቻ ቁልፍ ለዣቪር ስለሰጠው ።

ማሪዩ ፈጠን ብሎ እየተራመደ ከቁጥር 50—52 ቤተ ደረሰ ። መግቢያው በር ገና አልተቆለፈም ። በጣቱ እየተራመደ ያረጃውን ወጥቶ ወደ ክፍሉ አመራ ። በመተላለፊያው በረንዳ ግራና ቀኝ ያሉት ያልተከራዩ ክፍሎች በሮቻቸው ክፍት ነበሩ ። ማሪዩ በበረንዳው ሲያልፍ ሳለ ከእነዚህ ክፍሎች በአንደኛው ውስጥ የአራት ሰዎች ጭንቅላት ያየ መሰለው ። እንዳይታይ ስለፈለገ ቆም ብሎ ለማረጋገጥ አልደፈረም ። አንዳችም ድምጽ ሳያሰማ ከክፍሉ ከደረሰ በኋላ ማዳም በጎ ወጥታ ስትሄድ ኩቴዋን ሰማ ።

— 16 —

አልጋው ላይ አረፍ አለ ማሪዩ ። የደም ሥራ ድው ድው ሲል ተሰማው ። ሁለት ተጓራሪ ሁኔታዎች ለመጋጨት ሲቀራረቡ በዓይኑ ሕሊናው ታየው... በአንድ በኩል ወንጀል ፣ በሌላ በኩል ፍትህ ። ያን ቀን የሆነው ሁሉ እንደ ሕልም ሆኖ ስለታየው በሕልም ውስጥ አለመሆኑን ለማረጋገጥ የፈለገ ይመስል በኪሱ ውስጥ የነበሩትን ሽጉጦች በጣቱ ነካ እያረጋቸው ።

በረዶው አቆመ ። ጊዜው አስራ አንድ ሰዓት ተኩል ቢሆንም ጨለም ለም ብሎ ጨረቃም በመውጣት ላይ ነች ።

በገጥንድሬት ክፍል የእሳት ብርሃን አለ ። የግድግዳውን ቀዳዳ ዘልቆ የሚታየው ቀይ ብርሃን ለማሪዩ ደም መስሎ ታየው ። ቀፈፈው ።

የገጥንድሬት ክፍል ሸጭ... ርጭ ብሏል ፤ የሚተነፍስ ሕይወት እንደ ሌላ ያህል ። ቡት ጫማውን አውልቆ አልጋው ሥር አያረገው ማሪዩ ።

— 377 —

ረዘም ያለ ጊዜ ካለፈ በኋላ የውጪ መግቢያ በር ሲጠጥ ሲል ሰማ። ከባድ የወንድ ኮቲ ደረጃውን ወጥቶ በበረንዳው ይጓዝ ጀመር። የጥንድሬት ክፍል በር ተከፈተ። እስከዚያ ጊዜ ድረስ ጸጥ... ርጭ ብሎ የቆየው ክፍል ድምጽ ይሰማበት ጀመር።

ልጆቹ «እንደምን አመሸህ አባይ...? እንደምን አመሸህ አባይ...?» ካሉት በኋላ ሚስቱ፤ «አላ...?» የሚል ጥያቄ ወረወረችበት።

«ሁሉም ነገር እንዳሰብነው ሆኗል። እግሬን ግን ተዝቅዘኛል» ብሎ ልጆቹን አየት አደረጋቸውና፤ «ለባብሳችኋል! መልካም ነው!» አላቸው።

«ለመውጣት ዝግጁ ነን» አሰቸው ከልጆቹ አንደኛዋ።

«የነገርኳችሁን እንዳትረሱ ብቻ... ሁሉም በነገርኳችሁ መሠረት መሪያም አሰበት። ምክንያቱም...» ብሎ አንጠልጥሎ ተወው።

ጥንድሬት አንዳች ዕቃ ጠረጴዛው ላይ ሲያኖር ማሪዩ ካለበት ሆኖ ድምጹን ሰማው። ምናልባት ጥንድሬት ቀደም ብሎ የገዛው መሮ ሳይሆን አይቀርም።

«በነገራችን ላይ... ስትየሉ ነበራችሁ ልብ—ል?» አለ ጥንድሬት።

«አዎን። ትንሽ ድንችና ጨው ገዝቼ ነበር። እሳተ ስላለም ቀቅለን በላነው» አለችው ሚስቱ።

«ግድ የለም! ነገ ይገዛለችሁ እወጣለሁ። ጠግበን እንባላለን። ሁሉም ነገር ተሳክቷል!» አለና «አስቷ ይህንን እሳቱ ውስጥ አድርጊው» አላት ለሚስቱ።

አንዳች ብረት መሰል ዕቃ እሳቱ ውስጥ ሲገባ ኮሽኮሽታውን ሰማ ማሪዩ።

«ሲጥሲጥታ እንዳይሰማ የበሮቹን መጋጠሚያዎች ቅባት ቀብታችኋቸዋል ስመሆኑን» ሲል ጠየቀ ጥንድሬት።

«አዎን... ተቀብቷቸዋል» አለችው ሚስቱ።

«ሰዓቱ ደርሶ ይሆን? ስንት ሰዓት ሆኗል?»

«አስራ ሁለት ሰዓት ሊሆን ተቃርቧል። የአስራ አንድ ሰዓት ተኩል ደወል ከተደወለ ቆየት ብሏል።»

«እንዴት ከሆነ ልጆቹ ወጥተው በተነገራቸው ቦታ ቆመው ይጠባበቁ» አለና፤ «እርገቷ በጎሰ...? ወጥታለች...?»

«አምነን» አለችው ሚስቷ፡ ።
«ግረቢታችንስ?»

«የትኑን መሉ እዚህ አልዋለም ። ደግሞ በዚህ ሰዓት እራቴን ለመብላት እንደሚረከድ ዘንግተኸው ነው!»

«እርግጠኛ ነሽ?»

«እርግጠኛ ነኝ ።»

«ለማንኛውም መኖር አለመኖሩን ማረጋገጠው ሳይሻል አይቀርም ። ነይ አገሮ... ይህንን ሻማ ይዘሽ ሐደሽ አይተሽ ነይ ።»

ማሪዩ ይህንን ሲሰማ ደንግጦ ወደ ወሽሉ ወርዶ በሆዱ እየቀንቋቀ ከአልጋው ሥር ገባ ። ወዳያውኑ ዓይኑን ወደ በፋ መልሶ በመሸከቅ በበፋ ስንጣቂ መብራት መኖሩን አየ ።

«ማንም የለም አባይ!» አላች ትልቂቷ ልጅ ድምጿን ከፍ አደርጋ ።
«እውስጥ ገብተሽ አይተሻል!»

«አልገባሁም ። ቀለፉ እብሩ ሳይ ነው ከበሰተው ጭ ።»

«አንግዲያውስ ገብተሽ እይ ።»

ትልቂቷ ልጅ ሻማዋን እንደያዘች ከማሪዩ ከፍል ውስጥ ገብታ ወደ አልጋው አመራች ። ማሪዩን ጭንቀት ያዘው ። ልጅቱ ወደ አልጋው ያመራችው ከአልጋው አጠገብ ግድግዳው ላይ የተጠላለፈ የፊት መስተዋት ስለነበረ ነው ። በጣቷ ቆማ ራቷን በመስታወቱ ውስጥ አየችው ። ደገሯን በመዳፈ እየዳሰሰችና እያስተካከለች ታንኮራገር ጀመር ፤

አምነንት መሉ ቆየ ፍቅራችን
እንዴት አጭር ነው የደሰታ ጊዜ ግን!
በቂ አይደሉም የአንድ ሳምንት ፍቅር
መሆን ይገባዋል ፍቅር አዘለዓለም
አዘለዓለም... ለዘለዓለም...!

ማሪዩ ተወብቦ ቆየ ። ሲተነፍስ ትንፋሹን እንዳትሰማበት ፈራ ።

ልጅቱ ወደ መስኮቱ ጠጋ ብላ ውጭ ውጪን ትመለከት ገባች ።
«ሰማይ ምድሩ በበረዶ ሲሸረን የፓሪስ ከተማ ምንኛ ያስጠላል!» ስትል አሰበች ። ወደ መስታወቱ ተመልሳም ራቷን እንደገና ትመለከት ጀመር ።

«አንቺ ምን እያደረግሽ ነሽ?» ሲል ተጣራ አባቷ ።

«ከአልጋው ሥርና ከወንበሮቼ ሥር እየተመለከትህ ነኝ» አላችው።

ፊቷን እሁንም በመስታወቅ ውስጥ እየተመለከተች ፤ «ነገር ግን ከሐልጋውም ሥር ሆነ ከወንበሮቹ ሥር ምንም የለም!»

«እንግዲያውስ ተመልሰሽ ነይ!» አሳት አባቷ ።

«መጣሁ...! መጣሁ...!» አለችና እንደገና ታንጉራጉር ጀመር ፤

ጥለሽኝ ትሔጋለህ ፍለጋ ክብር

ልቤ ግን ይከተልሃል የትም ብትሔድ ።

እንዲሁ እያንጉራጉረች ለመጨረሻ ጊዜ ፊቷን መስታወቅ ውስጥ እየችና ከክፍሉ ወጥታ በሩን መሰስ አደረገችው ።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ልጆቹ በበረንዳው ሲያልፉ ማሪዩ ኮቴአቸውን ሰማ ። ገንደሬት ሙክ ብሎ ሲያስጠነቅቃቸው ነበር ፤ «እንዳችሁ በኬላው በኩል ፣ አንዳችሁ በጥቲ—ባንኪይ ጉዳና በኩል ጠንቀቅ ብላችሁ ቆማችሁ ተጠባበቁ ። ዓይናችሁ በመግቢያው በር ላይ ይሁን ። እንዳች ነገር ዝር ሲል ብታዩ ፈጥናችሁ መጥታችሁ እንድትነግሩኝ...» አያለ ።

«አፍ! በባዶ እግር በረዶ ላይ ቆሞ መጠበቅ!» ስትል አጉረመረመች ትልቁቷ ልጅ ።

«አይሟችሁ! ነገ የሐር ጭማ እጣላችኋለሁ» አላቸው ገንደሬት ።

ልጆቹ እየሮጡ ደረጃውን ወርደው የውጪን በር አልፈው ወጡ ።

በአንጻው ውስጥ የቀሩት ማሪዩ ፣ ገንደሬትና ባለቤቱ ፣ እንዲሁም ማሪዩ ሲያልፍ በጨረፍታ ያያቸው ስዎች ብቻ ነበሩ ።

— 17 —

ማሪዩ ኮጦዲኖው ላይ ወጥቶ በቀዳዳው አምልቆ የሚመለከትበት ሰዓት ይረሰ ። በልሎ ወጥቶም ወደዚያኛው ክፍል ቢመለከት አንድ ፣ በራሻማ ታየው ፤ መሻረዝ ውስጥ የተሰከ ። ክፍሉን በይበልጥ ያበራው ግን በማንደጃው ላይ ተከምሮ ፣ ሲግም የነበረው የከሰል እሳት ነበር ። ሰማያዊ ነበል ባል እሳቱ ላይ ይውለበለባል ። የመሮው ጫፍ ፍጹም ውስጥ ተጋድሞ ይታያል ። ክፍሉ ውስጥ ሁለት ክምሮችም አሉ ፣ የበረታ ብረት ክምሮና የገመድ ክምር ። እንዲሁም ከእሳት ማንደጃው አጠገብ አሮጌና ያልበራ ፋኖስ አለ ።

ገንደሬት የትምባሆ ማጢሻውን በአፋ ይዞ ትምባሆውን አቀጣጠለው ። ሚስቱ በአጠገቡ አለች ። አለባበሷ ያስቃል ። ጥቁር ቆቧ ይፍቃ

ለች። በቆቡ ላይ ላባ ሰከታበታለች። ቀሚሷ ላይ የአንገት ልብስ ቢጠፋ
ጨርቅ ደርባለች። የወንድ ጫማ ተጫምታለች።

«በነገሪችን ላይ...» አላት ገጥንድሬት፤ «አየሩ የከፋ ስለሆነ ሰውየው
በጋሪ ሳይመጣ አይቀርም ብዬ እገምታለሁ። ፋኖሱን አብርተሽ ወርደሽ
በውጤ በር አጠገብ ቆመሽ ብትጠባበቁው መልካም ይመስለኛል። ከጋ
ሪው ሲወርድ ወጥተሽ ተቀበይውና በፋኖሱ ብርሃን እየመራሽ ወደዚህ
አምጪው። እዚህ ከገባ በኋላ ፈጥነሽ ወርደሽ ለባለጋሪው ከራዩን ከፍ
ለሽ ታስናብቺዋለሽ»

«ግንዘቡን ከወዴት አምጥቼ ነው የምከፍለው?»

«ይኸው...!» ብሎ ከኪሱ ገንዘብ አውጥቶ ሰጣት።

«ከወዴት አመጣኸው?»

«ዛሬ ጠዋት ጉረቤታችን የሰጠን ገንዘብ ነው» አላትና፤ «ደግሞ
አንድ ሁለት ወንበር ሳያስፈልገን አይቀርም» አላት።

«ለምኑ?»

«ለመቀመጫ ነዋ?»

«እንግዲያው ከጉረቤታችን ክፍል እናመጣለን!» አለችውና ወዲያ
ውኑ ተነስታ ወጣች።

ማሪዩ ይህንን ሁሉ ይሰማል። ነገር ግን ከኮሞዲኖው ወርዶ አልጋው
ሥር ገብቶ ለመደበቅ ጊዜ አልነበረውም

«ሻማውን ይዘሽ ሂጂ!» አላት ገጥንድሬት።

«ሻማ ይገዢ ከሂድኩ ሁለቱን ወንበሮች እንዴት አድርጌ እይዛቸዋለሁ...?
አያመችም። ደግሞ ክፍሉ ውስጥ የጨረቃ ብርሃን ጎይጠፋም»
ብላው ወጥታ፤ ራመድ ብላ ሄዳ፤ የማሪዩን ክፍል በር ከፍታ ገባች። እሱም
ከላይ ሆኖ ወደታች ይመለከታታል፤ ደምዱን አጥፍቶ።

የማሪዩ ክፍል በእርግጥም የጨረቃ ብርሃን ነበረበት፤ በመሪኩት
የገባ። እሱ ያለበት ጣራው አካባቢ ግን ጨለምለም ብሏል።

የገጥንድሬት ሚስት ማሪዩን አላየችውም። እዚያ ውስጥ ይኖራል
ብላም አልጠረጠረችም። ወንበሮቹን አንስታ ወጥታ ከራሷ ክፍል ስት
ገባ፤ «ይኸው አምጥቻለሁ» አለችው ለባሏ።

«መልካም...!» አሁን ፋኖሱን ይዘሽ ወደ ውጪ በር ፈጥነሽ ወርደሽ
ሰውየውን ተጠባበቁው» አላት።

እሷ ስትወጣ ገጥንድሬት ወንበሮቹን በጠረጴዛው ግራና ቀኝ
አኖራችው። እሷቱ ውስጥ ያለውን መሮ ገለቦጠው። ወደ ገመዱም
ከምር ሄዶ አንዳች ነገር ያስተውል ጀመር። ገመዱ እንደመሰላል እንዳያደግግ

ገለግል ታስቦ የተዘጋጀ ነበር ። የገመዱ መስላልና ብረታ ብረቶች ጠዋት በዚያ አልነበሩም ። ማሪያ ሠበረታ ብረቶች ምን ይሆኑ? ሲል አሰባ ። እሱ አላወቀም እንጂ ብረታ ብረቶች ቢት ለመሠርሠርና የወንጀል ድርጊት ለመፈጸም የሚያገለግሉ መሣሪያዎች ነበሩ ።

መላ ክፍሉ የወንጀል ድርጊትን የሚያሳስብና የሚዘገን ሆነ ። ገጥ ድራት በግላብ የተጠመዱ መስሎ የጠረጴዛውን ኪስ ስቦ ከፈተው ። ገጂራ የሚመስል ካራ አወጣና ስለቱን በጣቱ ሞከረው ። ቁጥሱም ካራውን ከነበረ በት መለሰውና የጠረጴዛውን ኪስ ገፍቶ ዘጋው ።

ማሪያ በዚህ ጊዜ ሽጉጡን ከኪሱ አውጥቶ ጥይት አቀባበለ ። ጥይቱን ሲያቀባብል ገጥድሬት ሰምቶ ኖሮ ደንገጥ አለ ። ድምጹ ከወዴት አቅጣጫ እንደመጣ ግን አላወቀም ። ጆሮውን አቁሞ ቢያዳምጥም ድጋሚ ድምጹ አልሰማም ።

«ወዴ ጉድ...! ግድግዳው ነው እንዴ የተንቋቋው!» ብሎ በራሱ ይስቅ ጀመር ።

ማሪያ ሽጉጡን እንደጨበጠ ዝም ብሎ ቀረ ።

— 18 —

ከሴን—ሚላር ቤተክርስቲያን አስራ ሁለት ሰዓት መሆኑን የሚያበሰር ደወል ሲደወል ገጥድሬት ሻማውን በጣትና በጣቱ አጣብቆ አጠፋው ። ከዚያም በኋላ ክፍሉ ውስጥ ከወዲያ ወዲህ ይረማመድ ጀመር ። ቆም ብሎ ያዳምጣል ። እንደገና ይረማመዳል ። መልሶም ቆም ብሎ ያዳምጣል ።

እንዲሁ እንዴ ሲረማመድ እንዴ ቆም ብሎ ሲያዳምጥ ሳለ ሚስቱ መጥታ በሩን ከፈረሰውና «ይግቡ ጌታዬ» አሰባ ።

ገጥድሬትም አከታትሎ ፤ «ይግቡ በጎ አድራጊያችን» አለ ።

ሙሴ ለብላ ወደ ውስጥ ገብቶ ፤ «ሙሴ ፋብንቱ...» አለ ፤ «ለበት ኪራይና ለአጣዳፊ ጉዳይ የሚሆንህን ገንዘብ እነሆ አምጥቼልሃለሁ ። ስለ ተቀረው ወደፊት እናያለን» ብሎ ሰማንያ ፍራንክ ጠረጴዛው ላይ አኖረ ሰቶ ።

«አግዚአብሔር ይስጥልን በጎ አድራጊያችን» አለና ገጥድሬት ወደ ሚስቱ ጠጋ ብሎ በጆሮ ፤ «ባለጋሪው እንዲሄድ ንገረው» አላባ ።

ገጥድሬት ለሙሴ ለብላ ወንበር ሲያቀርብለት ሳለ ሚስቱ ወጥታ ሄደች ። ወዲያውኑ ያረሰ መጣችና ፤ «ጋሪው ሂዷል» አለችው በሹክሹ ከታ ።

— 382 —

ሙሴ ለብላና ገናንድሬት ትይዩ ተቀመጡ። ማሪዩ ሽጉጡን ጠንቀቅ ብሎ ይዞ በተዳዳው አሮጌልቆ ይመለከታቸዋል።

ሙሴ ለብላ ዓይነን ዞር ዞር አድርጎ ተመለከተና፤ «ቁስለኛዋ ልጅህ እንዴት ነች?» ሲል ጠየቀው።

«ደህና አይደለችም። ፈጽሞ ደህና አይደለችም። ታላቅ እህቷ እንድትታከም ይዛት ሐዳለች። ሁለቱም ይመለሳሉ..... ያይዋቸዋል» አለው።

«ማዳም ፋባንቱ ማን የተሻላት ትመስላለች?» አለው ሙሴ ለብላ፤ ውጥንቅጡ የወጣውን ልብሷ እየተመለከተ።

«እሷም ብትሆን ደህና አይደለችም። ብርቱ ሴት ስለሆነች ነው ከመኝታዋ የተነሳችው።»

ማዳም ገናንድሬት ብርቱ ሴት መሆንዋን ባሏ ስለመስከረላት በጣም ደስ አላት። «ስለኔ ደግ ነገር እንጂ ተናግረህም አታውቅ ሙሴ ገናንድሬት!» አለችው።

«ገናንድሬት!? ስምህ ፋባንቱ መስሎኝ ነበር» አለው ሙሴ ለብላ።

«ፋባንቱ ወይም ገናንድሬት..... ምን ልዩነት አለው! ፋባንቱ የቁል ምጫ ስሜ ነው» አለውና እርሮውን ያሰማው ጀመር፤ «ሚስቴና እኔ ተደስተን ነበር የምንኖረው። ማን ምን ይሆናል! ደህይተናል። ከችጋር አዘቅት ውስጥ ገብተናል። የሚሠሩ አጆች ቢኖሩንም ሥራው ጠፋ። ምን ዓይነት መንግሥት እንዳለን አላውቅም። እኔ የጃኮቢኖች ደጋፊ ወይም ዲሞክራት አይደለሁም። ሚኒስትር ብሆን ኖሮ ማን የማደረገውን አውቃለሁ! ለምሳሌ ልጆቹ የክርታስ ሳጥን እንዴት እንደሚሠሩ እንዲማሩ ፈልጌ ነበር። ይህንን ሙያ ቢያውቁ ኖሮ እንጂራ ያገኙበት ነበር። ብቻ ምን ያደርጋል! እኛ እንደሆነን ደህይተናል። ከድሮ ንብረታችን ካለአንድ ስዕል በስተቀር የቀረን ነገር የለም። ለዚህም ይህንን ስዕል ልገጠው አስቢክ ስህ..... ለመኖር ያህል!»

ገናንድሬት እንዲሁ እርሮውን ሲያሰማ ሳለ ማሪዩ ከክፍሉ ጥግ እንድትሰውዩ መኖሩን ልብ አለ። ቀደም ሲል ሰውዬው ከዚያ አልነበረም። አሁን ነው በሩን እንደደመጡ ቀስ ብሎ ከፍቶ የገባው። አርጌ ጥብቆ ሰብሷል። ከፋይ ሱሪ ታጥቋል። የእንጨት ጫማ ሰክቷል። ሽሚገባ የለውም። የእንገቱ አካባቢና ክንዶቹ ለሰው ዓይን ተጋልጠዋል። ከንዶቹ ላይ ገቅሳት አለባቸው። ፊቱም ጥላሽት የለበሰ ይመስል ጠቁሯል። ከገናንድሬት በስተጀርባ አልጋው ላይ ቁጭብሏል።

ማሪዩ ሰውዬውን ልብ ባለው ወቅት ሙሴ ለብላም ፊቱን ዞር ሲያደርግ ሰውዬውን አየው። እንደሚረዝም ብሎም፤ «ይህ ሰውዬ ማን ነው?» ሲል ገናንድሬትን ጠየቀው።

«ጐረቤቱ ነው..... ችላ ይበሉት» አለው ገናድሬት ።

«እሼ..... ምን ስትለኝ ነበርክ ሙሴ ፋባንቱ?»

«ከንብረቱ የቀረኝ አንድ ስዕል ብቻ አለኝ..... ለዚህም ልሸጠው አለ ቢከለሁ ስል ነበርክ» አለው ገናድሬት ፤ የሙሴ ለብላን ዓይን አትኩሮ እያየ ። አመለካከቱ የተናጻፈ እባብ አመለካከት ነበር ለማለት ይቻላል ።

ልክ በዚህ ጊዜ በሩ ሲጠጥ አለ ። ሁለተኛ ሰውዬ ገብቶ ከገናድሬት በስተጀርባ በነበረው አልጋ ላይ አረፍ አለ ። እንደመጀመሪያው ሰውዬ ከንዶቹ ተራቁተዋል ። ፊቱም ጥቁር ቀለም የተለቀለቀ መስኳል ። ሙሴ ለብላ ተመለከተው ።

«አይዘዎት ጌታዬ..... ሰዎቹን ችላ ይበሏቸው ። ጐረቤቶቹ ናቸው» አለውና ገናድሬት «ስለምሸጠው ስዕል ሳጫውቶት ነበርክ ። እንዲያውም ቢያዩት አይከፋም» አለው ።

ስዕሉ ግድግዳውን ተደግፎ ቆማል ።

«የምን ስዕል ነው?» አለው ሙሴ ለብላ ።

«በዝነኛ ሰዓሊ የተሳለ በጣም ከፍተኛ ዋጋ ያለው ስዕል ነው ። ከልጆቹ ያላነሰ እወደዋለሁ ። ብዙ ብዙ ነገር ያስታውሰኛል ። ነገር ግን ምንም ብወደው ልሸጠው ወስኛለሁ ። ድህነት የማያስደርግ ነገር የለምና!»

ሙሴ ለብላ ስዕሉን ልብ ብሎ ሲያስተውለው ሳለ ሁለት ተጨማሪ ሰዎች ሹክክ ብለው ገቡ ። አንደኛው ቀድመው ወደገቡት ሰዎች ዘንድ ሔደ ቁጭ አለ ። ሁለተኛው በሩ አጠገብ ቆመ ። አራቱም ሰዎች ከንዳቸው ሴጣ ሆኖ ይታያል ። ፊታቸው ጥቁር ቀለም የተለቀለቀ መስኳል ።

አልጋው ላይ ከተቀመጡት መሐከል አንደኛው ግድግዳውን ተደግፎ ተቀምጧል ። የሚያንቀሳፋም ይመስላል ። ሽማግሌ ነው..... ጸጉረ ሸበቶ ። የተቀሩት ሁለቱ ወጣቶች ናቸው..... አንደኛው ጺማም ፣ ሁለተኛው ጸጉረ ረጅም ። አንዳቸውም ጫማ አሳደረጉም ። ባዶ እግራቸውን ናቸው ።

የሙሴ ለብላ ዓይኖች በለዎቹ ላይ ተተክለው መቅረታቸውን ገናድሬት ልብ ሳይል አልፋረም ። «ወዳጆቼና ጐረቤቶቼ ናቸው ። ፊታቸው የጠቆረው የጢስ ማውጫ ሠሪዎች ስለሆኑ እንጂ ለሌላ አይደለም ። ችላ ይበሏቸው በጎ አድራጊዬ ። ችላ ይበሏቸውና ስዕሉን ይግዙኝ ። ብዙ አልጠይቆትም ። ለመሆኑ ስንት የሚያወጣ ይመስሎታል!» ሲል ጠየቀው ።

«እኔ እንጂ.....!» አለው ሙሴ ለብላ ጠንቅቅ ብሎ ከተመለከተው በኋላ ፤ «በመጠጥ ቤት ፊት ለፊት የሚተክል ዓይነት የማስታወቂያ ስዕል ይመስላል ። ምናልባት ሦስት ፍሪንክ ያወጣ ይሆን.....»

«የገንዘብ በርሳምን ይዘዋል?» አለና «ሦስት ፍራንክ ሳይሆን ሦስት ሺ ፍራንክ ከከፈሉኝ ስዕሉን እሸጥሉታለሁ» አለው ።

ሙሴ ለብላ በድንገት ብድግ ብሎ ተነስቶ ፣ ግድግዳውን በጀርባው ተደግፎ ቆሞ ፣ ከፍሉን በፈጣን ዓይን ቃኘው ። ገናድሬት በስተግራው በኩል ነው ፣ በመስኮቱ አቅጣጫ ። የገናድሬት ሚስትና አራቱ ሰዎች በስተቀኙ ናቸው ፣ በበሩ አቅጣጫ ። አራቱ ሰዎች አንዳችም እንቅስቃሴ አላሳዩም ።

ገናድሬት ቅገሱን የመሰለ ንግግሩን ቀጠለ ። «ስዕሉን ካልገዙኝ ምን ይውጠኛል! ልጆቼ የክርታስ ሳጥን የመሥራት ሙያ እንዲማሩ ፈልጌ ሳይሆንላቸው መቅረቱን ሳስታውሱ ምንኛ ይቆጩኛል! ለዚህ ሥራ ብዙ ነገር ያሻዋል ፡— ጠረጴዛ..... ልዩ ዓይነት ምድጃ..... ድስት..... የክርታስ መቁረጫ ስለት..... የቅርጽ ማውጫ መሣሪያ..... መዶሻ..... መቆንጠጫ መሣሪያ..... ሌላ ሌላም መሣሪያ ። ለዚህም በቀን አስራ አራት ሰዓት ተሠርቶ የሚገኘው ገቢ ከአራት ሱ አይበልጥም ። የት አባቱ! ይህ ሁሉ ልጄት በቀን አራት ሱ ለማግኘት! በዚህ ሁኔታ እንዴት አድርጎ ለመኖር ይቻላል!»

ገናድሬት ይህንን በሚናገርበት ጊዜ በር በፋን ይመለከታል ። ሙሴ ለብላ ገናድሬትን ይመለከታል ። ማርያም ሁለቱን እያረራረቀ ያስተውላል ።

«ይህ ሰውዬ ፉህ ሆኗል ልብ—ል? ድህነት አንጎሉን አዙርበት ይሆን?» ሲል አስበ ሙሴ ለብላ ።

«ከአሁን ወዲያ ለመኖር አልችልም ። ራሴን መግደል አሉብኝ ። እንዲያውም ትኖንትና ወደ አስተርሊዝ ድልድይ ሕጄ ፣ በልዩ ውሃው ውስጥ ለመግባት ቃጥቶኝ ነበር» አለና ገናድሬት ፣ «ለማንኛውም ይህ ሁሉ ጥጋ የለም ። ለመሆኑ ማን እንደሆነህ አውቀዋል? ወይንስ እላወቅ ህም?» ሲል ጠየቀው ሙሴ ለብላ ። ይህንን በሚናገርበት ጊዜ ራቱ ለውጥውጥ ብሎ ይታይ ነበር ።

— 19 —

በሩ ተከፍቶ ሰማያዊ ልብስ የለበሱና ልታቸውን በጥቁር ወረቀት የሸፈኑ ሰዎች ብቅ አሉ ። አንደኛው ቀጭን ሆኖ ባለጀንፎ ዱላ ይዟል ። ሁለተኛው ግዙፍ ሆኖ ሰፊ ቅጠል ያለው ስለት ይዟል ። ሦስተኛው ትክክል ደንዳና ሆኖ የእሸር ቤት መክፈቻ ፣ መሰሉ ትልቅ ቁልፍ ይዟል ።

ገናድሬት እነዚህን ሰዎች ይጠባበቅ ኖሮ ገና ከመድረሳቸው ዱላ ከያዘው ቀጭን ሰውዬ ጋር ቃላት ይለዋወጡ ጀመር ።

— 385 —

«ሁሉም ነገር ተዘጋጅቷል?» ሲል ጠየቀው ገናኖታ
 «አዎን ተዘጋጅቷል» ሲል መለሰበት ቀጭኑ ሰውዬ ።
 «ሞንፓርናስ የት ነላለ?»
 «ከልጅህ ጋር ለመጫወት ቆም ብሏል ።»
 «ከየትኛው ልጄ...?»
 «ከትልቂቷ ጋር»
 «ጋሪው መጥቷል?»
 «አዎን ።»
 «ሁለቱ ፈረሶች ጥሩ ናቸው?»
 «አጅግ በጣም»
 «መልካም!» አለ ገናኖታ ።

ዙሪያውን በዓይኑ ሲቃኝ የነበረው ሙሴ ሰብላ ፊቱ ገረጣ ። ይሁን
 እንጂ የፍርሃት ምልክት አላሳየም ። አዛውንት ቢሆንም ልብ ሙሉና ቸር
 ሰው ነው ። ፍርሃት ባለማሳየቱም ማሪዩ ኩራት ተሰማው ።

ሦስቱ «የጢስ ማጫጫ ሠራተኞች» ጉንበስ ብለው አንደኛው መቀስ
 የመሰለ ትልቅ መቁረጫ ፣ ሁለተኛው የክብያት ማንሻ ፣ ሦስተኛው መደሻ
 አንስተው ያዙ ። አንዳችም ቃል ሳይናገሩ ወደ መግቢያው በር በኩል
 ሄደው ቆሙ ። ሽማግሌው ጓደኞቹው ግን አልጋው ሳይ ቆዩ ። የገናኖታ
 ሚስት በአጠገቡ ተቀምጣለች ።

ማሪዩ የምልክት መስጫው ወቅት ደርሷል በማለት ሽጉጥ የያዘበትን
 እጇን ወደ ጣራው አነሳው ።

ገናኖታ ይላ ከያዘው ሰውዬ ጋር ጉግጥኝ ከረጃመ በኋላ ፊቱን ወደ
 ሙሴ ሰብላ አዙሮ እንደ መሰቅ አያል ፤ «እና አላወቅኸኝም!» አለው ።

ሙሴ ሰብላ አትኩሮ አየውና ፤ «አላወቅሁህም» አለው ። ገናኖታ
 ትም ለመናከስ የፈለገ የዶር አውሬ መስሎ ወደ ሙሴ ሰብላ በጣም ተጠ
 ግቶ ፤ «ስሜ ፋባንቱ አይደለም ። ገናኖታችም አይደለም ። እውነተኛው
 ስሜ ቲናርዲዬ ነው..... የቀድሞው የሞንፓርናስ ያለሆኑት ። ገባህ? እኔ ቲና
 ሮዲዬ ነኝ ። እና አሁን አወቅኸኝ!»

የሙሴ ሰብላ ፊት ለወጥወጥ ቢልም ስሜቱን ተቆጣጥሮ ፤ «አላወቅ
 ህም» አለው ።

ማሪዩ የሙሴ ሰብላን መልስ አልሰማም ። ገናኖታ «ስሜ ቲናር
 ዲዬ ነው» ሲል ግን ሰምቷል ። ሰምቶም ተንቀጥቅጧል ። ሽጉጡን ለመታ
 ኮስ ወደ ሳይ አንስቶት የነበረውን እጇን መልሶ አወረደው ። እንዲያውም
 ሽጉጡ ከእጇ አምልጦ ለመውደቅ ምንም ያህል አልቀረውም ። አባቱ ባስ
 ቀረሰት ማስታወሻ ሳይ ፤ «ቲናርዲዬ የተባለ ሰው ሕይወቴን አድኖልኛል ፤
 ልጄ ይህንን ሰውዬ አግኝቶ ውለታ መላሽ እንዲሆንልኝ ምኞቱ ነው»

ያለው ቃል በእነዚህም ርዕዮተ ወሰን አቃጣጠል በት = «እውነት እሱ ይሆን?» አለ ማሪዩ ራሱ ለራሱ ፤ «ያን ያህል ፈልጌና አስፈልጊ ያጣሁት ሰውዬ...! ግን... የአባቴን ሕይወት ያዳኘው ሰውዬ ማጅራት መቼ ሊሆን...? ወይ አጋጣሚ!» አለና ጭንቀት ውስጥ ገባ ። «እና አሁን ምን ማድረግ ይገባኛል? የተኩስ ምልክት ካልሰጠሁ እኝህ አዛውንት አይተርፉም ። ምልክቱን ከሰጠሁ ደግሞ የአባቴን ሕይወት ያዳኘልኝን ሰውዬ ለሕግ አሳልፌ መስጠቴ ነው ። የትኛውን ልምረጥ?»

በአንድ በኩል የሚች አባቱ ድምጽ «ቴናርዲዬን እርዳልኝ» ሲለው ይሰማዋል ። በሌላ በኩል ያች የሚያፈቅራት ልጅ ድምጽ «አባጄን አድን ልኝ» ሲለው ይሰማዋል ።

«ሳላብድ አልቀርም...ናላዬ ዞሮአል» አለ ማሪዩ ራሱ ለራሱ ። ሕሊናውን ሊሰት ምንም ያህል አልቀረውም ።

ይህ ሁሉ ሲሆን ቴናርዲዩ የድል ስሜት እየተሰማው ከወዲያ ወዲህ ሲንገብራደድ ቆየ ። ሻማውን አንስቶ በእሳት ማንደጃው ላይ ባለ መያርደርያ ላይ አስቀመጠው ። ቀጥሎም ፊቱን ወደ ሙሴ ለብላ አዙሮ ፤ «አልቆ ልሃል!» አለው ፤ «እና ሳላገኝህ አልቀረሁ... በኃ አድራገው...! ድሃ መሳዩ ሚሊዮኔር...! አሻንጉሊት ገዝቶ ሸላሚ...! አንት ደደብ...! እና አላወቅኸኝም...! ከስምንት ዓመታት በፊት ወደ ሞንፈርመይ መጥተህ እኔ ሆቴል ውስጥ አላደርህም...! በገና በዓል የዘረዘርኩ በ1823 ዓ. ም... የፋንቲንን ልጅ ነጥቀኸኝ የሄድከው አንተ አይደለህም...! የፋንቲን ልጅ... ዘፋኛ ወፍ...! ቢጫ ኮት ለብሰህ የተጠቀለሉ ነገር ይዘህ የመጣኸው አንተ አይደለህም...! ስሚ እንጂ አንቺ...» አለ ፊቱን ወደ ሚስቱ መልሶ ፤ «ይህ ሰው የተጠቀለለ ነገር ይዘ መሐድ ልማዱ ነው መሰለኝ...! ዛሬም ቢሆን የተጠቀለለ ነገር ይዘልን ነው የመጣው...» ብሎ እንደገና ፊቱን ወደ ሙሴ ለብላ መልሶ ቀጠለ ፤ «እና አላወቅኸኝም ሙሴ ሚሊዮኔር...! አንተ ባታ ውቀኝም እኔ አውቄሃለሁ ። ዛሬ ጠዋት ገና ሳይህ ነው ማንነትህን ለይቼ ያወቅሁት ። አዎ ። እኔ ልረሳህ አልችልም ። ድሃ መስለህ በትቶ ለብሰህ እኔ ሆቴል ቤት ውስጥ አድረህ ልጅቷን ነጥቀኸኝ መሄድህን ፤ ስከተለህ ቆይቼ ጫካ ውስጥ አጥኝቼህ ቢዳላህ እንዳስፈራራኸኝ ልረሳው አልችልም ። ቃርፋፋ ካፖርትና ብርድልብስ አምጥተህ ብትወረወርልኝም የበደልክኝን ልረሳው አልችልም ። አንተ ቀጣፊ ሴባ... አንተ የሰው ልጅ ነጣቂ...!»

ለአንድ አፍታ በዝምታ ቆየና ጠረጴዛውን በቡጢው ደብድቦ ውርጅ ብቸን ቀጠለ ፤ «ተጫውተህብኛል! ለድህነቴ ምክንያት አንተ ነህ ። አንድ ቪ አምስት መቶ ፍራንክ ብቻ ወርውረህልኝ ልጅቷን ይዘህብኝ ጠፋህ ። ልጅቷ የሀብታም ልጅ እንደነበረች አልጠራጠርም ። ብዙ ገንዘብ አስገኝታለች ። ከኔ ጋር ብትቆይ ፍሮም ለሕይወቴ የሚያስፈልገኝን ሁሉ ታስገኝልኝ እንደነበረ አውቃለሁ ። አንተ ግን ልጅቱን ነጥቀኸኝ ሄድከ ። ብክታተህም ቢዳላህ አስፈራርተህ መለስክኝ ያኒ ቀኝ እጅ ያንተ ነበር ።

ዛሬ ግን የኔ ሆኗል ። በመዳፌ ሥር ነው ያለኸው ። በወጥመድ ይገርሃለሁ ። ስማህ.....! እኔ ተዋናይ ነኝ ። 'ስሜ ፋባንቲ ይባላል ፣ ከማድሚዘል ግርስ ጋር አብረን ትያትር ሠርተናል ፣ ያለሁበት ሆኑል ባለቤት ኪራይ ከፈልቅለሁ ወጥሮ ይዘኛል ፣ እስከነገ ድረስ ካልከፈለህ አባርርሃለሁ ብሎኛል.....' ብዬ ፣ አባብዬ ወጥመዴ ውስጥ እንድትገባልኝ አደረግሁ! አንተ ደደብ! ደጥም ስማንያ ፍራንክ ብቻ ይዘህ መምጣትህ.....! መቶ ፍራንክ ልታደርገው አይቻልህም ኖሯል!»

ቴናርዲዬ ትንፋሽ አጥሮት እንደገና ዝም አለ ። ቀትረ ቀላል ሰው የሚሰማው ዓይነት የድል ስሜት ተሰማው ። መሴ ለብላ እንዳችም ጊዜ ንግግሩን ሳያቋርጠው ቆየና ቴናርዲዬ ትንፋሽ አጥሮት ለአንድ አፍታ ዝም ሲል ፣ «ምን ማለትህ እንደሆነ ፍጹም አልገባኝም..... የተሳሳትክ ይመስለኛል ። እኔ ሚሊዮኔር አይደለሁም ። ድሃ ሰው ነኝ ። አንተንም አላውቅህም» አለው ።

«አሃ.....! አንተ ቀጣፊ.....! ውሸታም.....! እና ምንም አታስታውስም?! እኔ ግን እንደሆንኩ አታውቅም?!»

«አንተማ ማጅራት መቼ ነህ!»

የቴናርዲዬ ባለቤት ይህንን ስትሰማ በንዴት ከአልጋዋ ብድግ ብላ ተነሳች ። ባጋ ግን «ክርፈሽ ተቀመጭ» አላትና ዓይኑን ወደ መሴ ለብላ መልሶ ፤

«ማጅራት መቼ አልከኝ!» አለው ፤ «እናንተ የደላችሁ ሀብታሞች ማጅራት መቼ ብላችሁ እንደምትጠሩን አውቃለሁ ። አንድ ሳንቲም የለኝም ። የምበላው ዳቦ እንኳ የለኝም ። እና ማጅራት መቼ ነኝ.....! ከሦስት ቀናት ወዲህ እህል ውሃ አልቀመስኩም ። እና ማጅራት መቼ ነኝ.....! እናንተ የደላችሁ ሀብታሞች ጫማ አላችሁ ። ካፖርት አላችሁ ። እንጉዳይ ትበላላችሁ ። የፈለጋችሁትን ሁሉ ምርጥ ምርጥ ምግብ ትበላላችሁ ። አትራቡም ። አትታረዙም ። አየሩ ይበርድ እንደሆነ ለማወቅ ስትፈልጉ ጋዜጣ አንስታችሁ ትመለከታላችሁ ። እኛ ግን አየሩ ይቀዘቅዝ እንደሆነ የምናውቀው ጋዜጣ በመመልከት ወይም ቴሪካሞሊትር ምን እንደሚያመለክት በማየት አይደለም ። ሰውነታችን ፣ አካላችን ነው ይህንን የሚነግረን ። የኛ ቴሪካሞሊትር..... የትዝታዬና የመቀት መለኪያችን የገዛ ገላችን ነው ። በደም ሥራችን ውስጥ ያለው ደማችን ሲረጋ ልባችን እንደበረዶ ሲቀዘቅዝ አየሩ መቀዝቀዝን እናውቃለን ። በእንዲህ ያለ ጊዜ ነው 'እግዚአብሔር የለም!' የምንሰው ። እና እናንተ የደላችሁ ከበርቴዎች ወደ ቤታችን መጥታችሁ ማጅራት መቼ ብላችሁ ትሰድቡናላችሁ ። ብቻ ግድ የለም!»

ቴናርዲዬ በበሩ አጠገብ ወደነበሩት ዳደኞቹ ጠጋ ብሎ ፤ «እቤቱ መጥቶ እንዲህ ሲሰድበኝ አይገርማችሁም!» አላቸው ። ቀጥሎም ዓይኑን ወደ መሴ ለብላ መልሶ የልቡን ይዘከዝክ ገባ ፤ «ስማኝ መሴ በጎ አድ

ራገ..... እኔ ስም የሌለኝ ሰው አይደለሁም ። የሰውን ልጅ ነጥቁ የምወስድ ሰውም አይደለሁም ። እኔ የቀድሞ የፈረንሳይ ወታደር ነኝ ። በምተርሉ ጦር ነት ተከፋይ የሆንኩ የክብር ኒሻን የሚገባኝ ሰው ነኝ ። በምተርሉ ጦርነት የአንድ ጄኔራል ሕይወት ያዳንኩ ሰው ነኝ ። የጄኔራሉን ስም ግን አላውቀውም ። ስሙን ሊነግረኝ ሙከራ በያደርግም በትክክል ልሰማው አልቻልኩም ። ማንትሴ ሚርሲ ያለኝ ይመስለኛል ። ትክክለኛ ስሙን ባውቅ ኖሮ እንዴት ደስ ባለኝ ነበር ። ያለበትን አጠያይቁ እደርስበት ነበር ። ቅድም ያሳየሁህ ስዕል ምን እንደሆነ አውቀሃል ለመሆኑ የኔ የራሴ ምስል ነው..... ዝነኛው ዳዊት የሳለው ። የሠራሁትን ጅብዳ ዘለዓለማዊ ለማድረግ አስቦ ነው የሳለው ። ጄኔራሉን በጀርባዬ ተሸክሜ የጥይት ናዳ ሲወርድብኝ ፣ ራሴን ለሞት አጋልጬ ሰራመድ የሚያሳይ ስዕል ። አምን ራሴን ለሞት አጋልጬ ነው ጄኔራሉን ያዳንኩት ። እሱ ግን የሠናፍጭ ቅንጣት ያህል የሠራልኝ ነገር የለም ። እና ማጅራት መቼ ያልከው የምተርሉውን ጀግና ተዋጊ ነው ። አሁን እንግዲህ ታሪኬን ዘክዝኬ ነግራለሁ ። ከዚህ በላይ መናገር አስፈላጊም አይደለም ። ብቻ ገንዘብ ያሻኛል..... በጣም ከፍተኛ የሆነ ገንዘብ ። ይህንን ገንዘብ የምትሰጠኝ አንተው ነህ ። አልሰጥም ካልከ ወዮልህ! ከምድረ ገጽ ላጠፋህ ወስኛለሁና ።»

ማሪዩ በጥምና ሲያዳምጥ ቆየ ። በአእምሮው የነበረው ጥርጣሬ ተወገደለት ። በእርግጥም አባቱ በጽሑፉ የጠቀሰው ሰውዬ ይኸው ቴናርዲዬ እንጂ ሌላ ሰው አልነበረም ።

ይሁን እንጂ ቴናርዲዬ ዋሽቷል ። ስዕሉ ዳዊት በተባለ ዝነኛ ሰዓሊ ተስጓል ያለው እውነት አይደለም ። ስዕሉን የሳለው ቴናርዲዬ ራሱ ነው ። ይህ ስዕል በሞንፈርመይ በነበረው ሆቴል ተሰቅሎ እንደማስታወቂያ ያገለግል ነበር ። በስዕሉ ላይ በእርግጥም የውጊያና የተኩስ ጢስ ምስል እንዲሁም ሰው የተሸከመ ሰው ምስል አለበት ። ሁለቱ ሰዎች ቴናርዲዬና ፖሚርሲ ናቸው ። ማርዩ ካለበት ሆኖ ስዕሉን ቁልቁል ሲያየው አባቱን በሕይወት እንዳገኘው ሆኖ ተሰማው ።

ትንፋሹ መለስ ሲልለት ቴናርዲዬ ዓይኑን አሁንም ወደ ሙሴ ለብላ መልሶ ፤ «እጅ ሙቅ ሳናደርግልህ በፊት የምትናገረው አለህ?» ሲል ጠየቀው ። ሙሴ ለብላ ዝም አለው ። ልክ በዚህ ጊዜ እውጭ ከነበሩት ወንበዴዎች አንዱ በአሸመር ተናገረ ፤ «የሚፈለጉ እንጩት ካለ ፈላጩ እኔ ነኝ!» ሲል ። ሰውዬው ጠገራ ይዟል ።

ቀጥሎም ፊቱ ጭቃ የመሰለ ሰውዬ ወደ በሩ ጠጋ አለ ። ጥርሶቹ የውሻ ከራንቻ እንጂ ተራ የሰው ጥርስ አይመስሉም ። የሉካንዳ መጥረበያ ይዟል። የፊት መሸፈኛውን አውልቆት ስለነበረ «ለምን አወለቅኸው?» ሲል ጠየቀው ቴናርዲዬ ።

«ለቀልድ ብዬ ነዋ!» አለው ሰውዬው ።

ሙሴ ለብላ ቴናርዲዬን በዓይኑ ሲከተለው ቆየ = ቴናርዲዬ እውጭ ካለው ሰውዬ ጋር በሚነጋገርበት ወቅት ጀርባውን ለሙሴ ለብላ ሰጥቶት ነበር ። ሙሴ ለብላ በዚህ አጋጣሚ በመጠቀም ወንበሩንና ጠረጴዛውን በቅጽበት ገለበጣቸውና ቴናርዲዬ ፊቱን ከማዞሩ በፊት ወደ መስኮቱ አመራ ። አንድ ሰከንድ ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ግድግዳውን ቧጥጦ ወጥቶ በመስኮቱ ጠርዝ ላይ እግሩን አንፈራጥጦ ተቀመጠ ። አንድ እግሩ ወደ ውጭ ፣ አንድ እግሩ ወደ ውስጥ = ሃሳቡ በመስኮቱ ዘልሎ ወጥቶ ለማምለጥ ነበር ። ነገር ግን አልሆነለትም = ሦስቱ የጢስ ማውጫ ሠራዎች ፈጥነው ሔደው እግሩን ያዙት ። በርጥጠው አውርደውም ይደበድቡት ጀመር ። የቴናርዲዬም ሚስት ለምን ይቅርብኝ በማለት ጸጉሩን ትነጩው ገባች ። ከፍሉ ውስጥ ኃይለኛ ግብግብ ተነሳ ። በበረንዳው የነበሩት ወንበዴዎች ከፍሉ ውስጥ ገቡ ። ሰካራም መስሎ አልጋው ላይ ተቀምጦ የነበረው ሽማ ግሉ መዶሻ ይዞ ተነሳ ። ከሦስቱ የጢስ ማውጫ ሠራተኞች አንዱ ፣ ፓንሾ ወይም ፕረንታኒዬ ወይም ቢግረናይ የተባለው በጫፉ የብረት ቀለበት ያለበትን ቆመጥ አንስቶ ያዘ ።

ግብግቡ ከዚህ ላይ ሲያርስ ማረዶ ፣ «አባዬ ማረኝ» ብሎ ሟች አባ ቱን ተማጽኖ ሽጉጡን ለመተኮስ ጣቱን ምላጩ ላይ አሳረፈው ። ምላጩን ጫን ከማለቱ በፊት ግን ቴናርዲዬ ወደ ሰዎቹ ዞሮ «ልቀቁት...! አትጉዱት...!» ሲል ሰማውና ጣቱን ከቃታው አነሳው ።

ግብግቡ ግን ወዲያውኑ አልቆመም ። ሙሴ ለብላም በአልሞት ባይ ተጋዳይነት ሲታገላቸው ነበር ። ቡጢውን ሰጉዝሮ ሽማግሌው ደረት ላይ ሲያሳርፈው ሽማግሌው ወለሉ ላይ ተዘረረ ። ቀጥሎም ክርኑን ወደ ጎሳ ሲሰነዝር ሁለት ሌሎች ወንበዴዎችን አንጋልሎ ጣላቸው ። የአንዱን ጉሮሮ በአንድ ጉልበቱ ፣ የሁለተኛውን ጉሮሮ በሁለተኛው ጉልበቱ ከወለሉ ወግቶ ያዛቸው ። ከብደቱ እንደ ድንጋይ ወፍጮ ስለተጫናቸው ሁለቱ ወን በዴዎች እንደታረዱ በፊ ያገሩ ጀመር ። ይሁን እንጂ የተቀሩት ሌሎች ወን በዴዎች ደርሰው የሙሴ ለብላን ከንድና ጉሮሮውን አንቀው ያዙት ። ሙሴ ለብላ በውሻ መንጋ የተከበበ ተኩላ ሆነ ።

በመጨረሻም ወንበዴዎቹ አይለውቡት አንስተው አልጋው ላይ ጣሉት ፤ በመስኮቱ አጠገብ ። የቴናርዲዬ ሚስት ግን አሁንም ጸጉሩን ስትነጩው ነበረች ።

«እስቲ ዞር በይ...የአንገት ልብስሽን እንዳትቀጂው!» አላት ባሏ ። እንስት ተኩላ ለተባት ተኩላ እንደምትታዘዝ ሁሉ እሷም ታዘዘችው ።

«በሉ አሁን ፊትሽት» አላ ቴናርዲዬ ።

ወንበዴዎቹ ይፈታትሹት ገቡ ። አልተከላከላቸውም ። ገም አላቸው ። ከአንድ የቆዳ ቦርሳና ከአንድ መሐረብ በስተቀር በዚሉ ውስጥ ምንም የለም ። በቦርሳው ውስጥ ስድስት ፍራንክ ብቻ አለበት ።

ቲናርዲዬ መሐረቡን ወስዶ ከራሱ ከሰ ውስጥ ጨመረው ።

«እንዴ...? የማስታወሻ ደብተር የለውም!» ሲል ጠየቀ ቲናርዲዬ ።

«የማስታወሻ ደብተርም ሆነ የኪስ ሰዓት የለውም» ሲል መለሰለት ከጠሰ ማውጫ ሠራተኞች አንዱ ።

«ኃይለኛ ሽማግሌ ነው ለ» አለ የእስር ቤት ቦር መክፈቻ የመሰለውን ቁልፍ የያዘው ወንበዴ ።

ቲናርዲዬ ከበሩ አጠገብ ወደነበረ ጥግ ሂዶ የገመድ ጥቅሉን አን ሰቆ ወደ ሰዎቹ ወረወረውና «ከአልጋው እግር ጋር ቀጥቶ ይደርሳል» አላቸው ።

ቀጥሎም ሙሴ ለብላ በፁጢ መትቶ የዘረረውን ሽማግሌ አየና ቲናርዲዬ ፤ «ቡላ ትሩኢል ሞቷል እንዴ » አለ ?።

«ምን ይሞታል! ሰክሮ ነው» አለው ቢገረናይ ።

«ወደ ጥግ ገፍታችሁ ውሰዱት» አለ ቲናርዲዬ ።

ከጠሰ ማውጫ ሠራተኞች ሁለቱ ሽማግሌውን በእግራቸው እየገፉ ወደ ጥግ ወሰዱት ።

«ባቤ...!» ሲል ተጣራ ቲናርዲዬ ፤ «ይህን ያህል ሰው ይዘህ ለምን መጣህ? ይህን ያህል ሰው አያስፈልግም ነበርከ!»

ባቤ የተሰኘው ቆመጥ የያዘው ወንበዴ ነበር ።

«ምን ይደረግ...! ሁሉም ካልመጣን ብለው አስቸግሩ ። ወቅቱ ሥራ የጠፋበት ወቅት ነውከ!»

ወንበዴዎቹ ሙሴ ለብላን ጥርቅቻ አደርገው አሠሩት ። «በሉ አሁን ዘር በሉ... ትንሽ ላኝጋግረው እፈልጋለሁ» አላቸው ቲናርዲዬ ፤ ከሙሴ ለብላ ራት ለፊት ወንበር ላይ አረፍ ብሎ ። ወንበዴዎቹ ወደ ቦሩ ገለል አሉለት ።

«በመስኮት ዘለለህ ለመውጣት በመሞከርህ ስህተት ሠርተሃል» አለው ቲናርዲዬ ሙሴ ለብላን ፤ «አዘላለሁ ብለህ እግርህ ሊሰበር ይችላል ነበርከ! ትልቅ ስህተት ሠርተሃል ። ለማንኛውም ፈቃድህ ከሆነ ትንሽ ላኝጋግርህ እወዳለሁ ። ለመሆኑ ሳትሮህ እንዴት ቀረህ?» አለው ።

በእርግጥም ሙሴ ለብላ ያን ያህል ተረባርቦ ሲወርዱበት ትንፋሽ እንኳ አላለም ። ማርዶ ግን ይህንን ልብ አላለም ነበር ።

«ይገርማል!» ሲል ቀጠለ ቲናርዲዬ ፤ «ባይሆን እንኳ ቀውኝ እናንተ ማፍራት መቼዎች...! እናንተ ነፍሰ ገዳዮች...! ብለህ እትሮህም ኖሯል! ሳትሮህ የቀረሽው ምክንያት ቢኖርህ ነው ። ብትሮህ ኖሮ ማን ይደርስልህ

ኖሯል? ፖሊሶች፣ ከዚያ በኋላ ምን ይከተል ኖሯል? ፍርድ ቤት! እንቅሳት ሆኖ የቀረኸው ፖሊሶች እንዳይመጡና ጉዳዩ ወደ ፍርድ ቤት እንዳይቀርብ ፈርተህ መሆን አለበት። እኛም ብንሆን ያው ነን። ፖሊሶችንና ፍርድ ቤቶችን እንጠላቸዋለን። አንዳች ሥውር ጉዳይ ያላቸው ሁሉ ከፖሊሶችና ከፍርድ ቤቶች ለመገለል እንጂ ከዚያ ተግባራት ለመወሰድ አይፈቅዱም። በዚህ ረገድ አገሪቱ እኛ አንድ ነን። ስለዚህ ብንግባባ ይሻላል!»

ማሪዬ ይህንን ሲሰማ በጣም ተገረመ። «በእውነትም መሴ ለብላ ሳይሆኑ እንዴት ቀሩ?» ሲል አሰበ። «ማንነቱም ይበልጥ ምስጢር ሆነበት።»

መሴ ለብላ ደንጉጥና በቀላሉ ተስፋ የሚቆርጥ ዓይነት ሰው አልነበረም። «ማንኛውንም አሰጋ ሁኔታ ለመቋቋም ትዕግሥትና ችሎታ ነበረው።»

ቴናርዲዬ ከነበረበት ተነስቶ እስካሁን ድረስ በምናምን ተሸፍኖ የነበረውን የአሳት ማንደጃ ገለጥ አደረገው። የመሮው ጫፍ እሳቱ ውስጥ ግሎና ቀልቶ ይታያል። ቴናርዲዬ እሳቱን ከገለጠው በኋላ ተመልሶ ሄደውንበሩ ሳይ ቁጭ አለ። «ስል እንደነበርኩት ብንግባባ ይሻላል» አለው። መሴ ለብላን፤ «ሚሊዮኔር እንደሆንህ አውቃለሁ። ብዙ ወጪም እንዳለብህ አውቃለሁ። ወጪ የሌለበት ማን አለ! እና ሁኔታህ ይገባኛል። ከአቅምህ በላይ የሆነ ገንዘብ ስጠኝ ብዬ አላስጠጥቅህም። እስከዚህ ስግብግብ ሰው አይደለሁም። በእርግጥ በመዳፈ ሥር ትገኛለህ። ይሁን እንጂ በዚህ ሁኔታ በመጠቀም አግባብ የሌለው ነገር አልጠይቅህም። እኔ ከአንተ የምፈልገው ሁለት መቶ ሺ ፍራንክ ብቻ ነው» አለው።

መሴ ለብላ ቃል አልተነፈሰም።

ቀጠለ ቴናርዲዬ፤ «ምን ያህል ገንዘብ እንዳለህ በትክክል አላውቅም። ለገንዘብ የምትሞት ሰውም አትመስለኝም። በጎ አድራጊና ቸር ነህ። እና የቤተሰቤን ጉዕዳላ ሁኔታ አይተህ ሁለት መቶ ሺ ፍራንክ መክፈል የሚያቅትህ አይመስለኝም። ደሞም ያየኸውንና የምታየውን ዝግጅት ያስናዳሁት ለራት መብያና ለአፍ ማርጠቢያ የሚሆን ቢሳቢስቲ እንድትጥልልኝ አለመሆኑን አንተም ብትሆን አታጣውም። እንዲህ ያለ መናኛ ዓላማ ቢኖረኝ ምን ለምን ብዬ ይኸን ያህል እለፋ ነበር! ዳደኞቼን ለመጥራት ለምን ባስፈለገኝ ነበር! እና ሁለት መቶ ሺ ፍራንክ ከክፈልኸኝ ከአንተ የምፈልገው ሌላ ምንም የለኝም። ከዚህ በላይ ይጠይቀኛል ብለህ አታስብ። ገንዘቡን እንደክፈልህ ወዲያው ትለቀቃለህ። ነጻ ትወጣለህ። ምናልባት ሁለት መቶ ሺ ፍራንክ ይገድ አልመጣሁም ትል ይሆናል። ይህ ግን እንዳችም ችግር አይፈጥርም። የምትገርህን ብቻ መጽፍ ይኖርብህል» አለውና ትንፋሹን ወደ ውስጥ ለመመለስ ቆም አለ። ቀጥሎም፤ «መጽፍ አልችልም እንዳትለኝ ብቻ.....! ይህንን ልቀበለው አልችልም» አለው።

ቴናርዲዬ ጠረጴዛውን ወደ መሴ ለብላ አስጠግቶ፤ ከመሳቢያውም የቀለም ብልቃጥ፤ ብዕር እና ለክ ወረቀት አውጥቶ፤ «በል አሁን የምነግርህን ጸፍ» አለው።

«ልጄን እንዲህ ጠፍራችሁኝ እንዴት አድርጌ ልጻፍ?» አለው ።
«እውነትከን ነው አዝናላሁ» አለና ወደ ቢግረናይ ዞር ፤ «ቀኝ እጄን ፈታለት» አለው ።

ፓንሾ አልያም ፕረንታኒዬ አልያም ቢግረናይ ቀኝ እጄን ፈታለት ።

ቴናርዲዬ ቀለም አጥቅሶ ለሙሴ ለብላ ሰጠው ። «በቁጥጥራችን ሥር መሆንህንና ማንኛውም ኃይል ሊያስለቅቅህ እንደማይችል አትርሳ» አለው፤ «ስምህንም ሆነ አድራሻህን አላውቅም ። የምትጽፈውን ደብዳቤ አድርሶ የሚመጣው ሰው እስከመለስ ድረስ ታስረህ ትቆያለህ ። እና አሁን መጻፍ ጀምር ።»

«ምን ብዬ ልጻፍ?»

«ልነግርህም አይደል!»

ሙሴ ለብላ ብዕሩን አመቻችቶ ያዘ ። ቴናርዲዬም የሚያስጽፈውን «ልጄ.....» ብሎ ሲጀምር ሙሴ ለብላ ደንገጥ ብሎ ቴናርዲዬን ተመለከተው ። «የተወደድሽ ልጄ.....» ብለህ ጻፍ አለው ቴናርዲዬ ። ሙሴ ለብላ የተነገረውን ጻፈ ።

«በፍጥነት እንድትመጩ.....» ሲል ቀጠለ ቴናርዲዬ ።

«ማን ናት እሷ?» ሲል ጠየቀው ሙሴ ለብላ ።

«ልጅቷ ነቻ.....! ዘፋኛ ወፍ!»

«ምን ማለትህ እንደሆነ አልገባኝም ።»

«ማድ የለም..... ዝም ብለህ ጻፍ» አለውና ቀጠለ ፤ «በፍጥነት እንድትመጩ ። በጣም እፈልግሻለሁ ። ይህንን ደብዳቤ ይዞልሽ የሚመጣው ሰውዬ እኔ ዘንድ እንዲያመጣሽ ተነግሮታል ። እየተጠባበቅሁሽ ነኝና ሳትፈሪ እንድትመጩ ።»

ሙሴ ለብላ የተነገረውን ጻፈ ።

«አሽ! 'ሳትፈሪ እንድትመጩ' የሚለውን ሠርዘው ። አለዚያ እንዳችነገር አለ ብላ ጥርጣራ ሲያድርባት ይችላል» አለው ቴናርዲዬ ።

ሙሴ ለብላ ሠርዝ የተባለውን ሠረዘው ።

«እና አሁን ፊርማህን አስፍርበት..... ስምህ ማን ነው ለመሆኑ?» አለው ።

«ለማን ነው ይህ ደብዳቤ የተጻፈው?» ሲል ጠየቀው ሙሴ ለብላ ።

«ነግሪህ የለም እንዴ? ለልጅቷ ነው ብዬሃለሁ ። ለምን እንደማያውቅሽ ሰው ትሆንብኛለህ ።»

«ቴናርዲዬ «ልጅቷ..... ዘፋጃ ወፍ.....» ከማለት በስተቀር የልጅቷን ስም ሊጠራ አልፈለገም ። በልግብልጥ በመሆኑ ጓደኞቹ የልጅቷን ስም እንዲያውቁበት አልፈቀደም ።

«እና ፈርምበት» አለውና ፤ «ስምህን ለምን ኢትነግረኝም?» ሲል ጠየቀው ።

«ስሜ ኡርቤ ፋብር» ይባላል አለው ሙሴ ለብላ ። ቴናርዲዬ ከሱን ደባብሶ የአዛውንቱ የስም መነሻ ያለበትን መሐረብ አውጥቶ ወደ ሻማውም ተጠግቶ ተመለከተው ። «ኡ ፋ» የሚል ጽሑፍ ስላየ «ትክክል ነው ። የስምህ መነሻ ቃላት ኡ ፋ ከሆኑ ስምህ ኡርቤ ፋብር መሆን አለበት» አለው ።

ሙሴ ለብላ ያብዳቢው ላይ ፈርማውን አወራረበት ።

«ስጠኝና ልጠፈው» አለው ቴናርዲዬ ። ወረቀቱን ተቀብሎ ካጣጠ ፈው በኋላም ፤

«ለማድሟዜል ፋብር ብለህ ዳፍበትና አድራሻህን አክልበት ። ትክክለኛ ስምህን እንዳልደበቅሽኝ ዑሉ ትክክለኛ አድራሻህንም እንደማ ትደብቁኝ ተስፋ አሉኝ ። እና አድራሻህን አስፍርበት» አለው ።

«ቁጥር 17 ፤ ሴን—ዶሚኒክ—ዳንፌር» የሚል አድራሻ አስፈረበት ሙሴ ለብላ ።

ቴናርዲዬ ወረቀቱን በእጁ አጥብቆ ያዘውና ፤ «ማያም ቴናርዲዬ..... ይኸውና ያብዳቢው ። ምን ማድረግ እንዳለብሽ ታውቂያለሽ ። ፈጥነሽ ሂደሽ ፈጥነሽ ተመለሼ» አሳትና ፊቱን የሉካንዳ መጥረቢያ ወደያዘው ሰውዬ አዙሮ ፤ «አንተም አብረሃት ሂድ ። ጋሪው የት እንዳለ ታውቃለህ» አለው ።

«አሺ» አለው ሰውዬው ። ከዚያም በኋላ መጥረቢያውን አስቀምጦ ማዳም ቴናርዲዬን ተከትሎ ወጣ ። ቴናርዲዬ ተከትሏቸው ወደ ቤቱ ሄደና ፤ «ወረቀቱን እንዳትጥሉት! የዑለት መቶ ሺ ፍራንክ ዋጋ እንዳለው አትርሱ» ሲል አስጠነቀቃቸው ።

«ግድ የለህም..... አትሰጋ..... ጡቱ ሥር ሽጉጩዋለሁ» አሏቸው ሚስቱ ።

ከዚያ በኋላ ቴናርዲዬ ወደ እሳቱ ጠጋ ብሎ ተቀመጠ ። ከሱና ከሙሴ ለብላ ጋር አምስት ወንበያዎች ብቻ ቀርተዋል ። ፈታቸው በጥቁር ወረቀት ስለታሸፈኑ ዲያብሎስ መስለዋል ። ክፍሉ ውስጥ አንዳችም ደምጽ የለም ። የሻማው መብራት ጭል ጭል ይላል ። የከሰሉ እሳት ደብዘዝ እያለ

ሄይል ፡ የሰዎች ጥላ በግድግዳውና በጣራው ላይ ይታያል ፡ ሰከራውን ሽማግሌ እንቅልፍ ወስዶታል ።

ማሪዩ ስጋት ይዘት ከሞዲኖው ላይ ተተምጦል ፡ «ይህች ዘፋኝ ወፍ የተባለችው ልጅ ማን ነች? የኔዋ ኡርሱል ትሆን ወይንስ ሌላ ልጅ? የልጅቷ ስም ማን ኡርሱል አይደለም ፡ ተሳስቻለሁ ‘ኢ.ፋ.’ የተሰኙት ቃላት የኡርቢ ፋብር መነሻ ፊያሎች ናቸው» እያለ ያሰላስል ገባ ።

ከቦታው አልተነቃነቀም ፡ ገም ብሎ ወደ ውስጥ አጮልቆ እየተመለከተ በከፍሉ ውስጥ የሆነውን ሁሉ ሲያስተውል ቆየ ፡ «ለማንኛውም ዘፋኝ ወፍ የተሰኘችው የኔዋ ከሆነች አሁን አያታለሁ ፡ ማዳም ቲናርዲዩ ይዛት ትመጣ የለም! አንዳች ጉዳት ሊያደርስባት ከሞከሩ ግን ሕይወቱን ሰውቼም በሆን አድናታለሁ!» ሲል ቁርጥ ሀሳብ አደረገ ።

ግማሽ ሰዓት ያህል አለፈ ፡ ቲናርዲዩ በሀሳብ ባህር ውስጥ የሰጠመ መስሎ ቆየና በድንገት ፡ «ሙሴ ፋብር.....» አለ ፡ «ልጅህ አልመጣም ብላ እንደማታስቸግር ተስፋ አለኝ ፡ ካላስቸገረች ባለቤቱና ከሷ ጋር የሄደው ሰውዬ አሁን ይመለሳሉ ፡ ልጅህን በቀጥታ ወደዚህ አያመጣችም ፡ ከኬላው ማዶ ስላ ጋሪ አለ..... በሁለት ፈረሶች የሚገቡት ፡ ልጅህ ወደዚያ ትዛወራለች ፤ ከሐደው ሰውዬ ጋር ፡ እነሱ ወደዚያኛው ጋሪ ከተዛወሩ በኋላ ሚስቱ መጥታ ትነግረኛለች ፡ ልጅህ አንዳችም ጉዳት አይደርስባትም ፡ ወደ አንድ ጸጥ ያለ ቦታ ትወስዳለች ፡ አንተ ፀሐት መቶ ሺውን ፍራንክ ከከፈልክ በኋላ ወደ አንተ እንድትመጣ ይደረጋል ፡ ፖሊሶች እንዳይዘኝ አንዳች ርምጃ ብትወስድ ግን በዘፋኝ ወፍ ላይ የሚደርስባትን እወቅ!» ሲል አስጠነቀቀው ።

ሙሴ ለብላ ምንም መልስ አልሰጠውም ፡ ቲናርዲዩም ተጠለ ፡ «ቀላል ነገር ነው እንደምታየው ፡ እንዳልከሁ ካደረግህ አንዳችም ጉዳት አይደርስባትም ፡ በቅድሚያ ላስገንዝብህ ብዬ ነው ይህንን የምነገርህ ፡ እና ባለቤቱ መጥታ ዘፋኝ ወፍ በመምጣት ላይ ነች ካለችኝ ወዳያውኑ ለት ቴህ ወደ ቤትህ ሂያህ ለማረፍ ትችላለህ ፡ ክፉ አስተሳሰብ እንደሌለብን ከዚህ ለመረዳት ትችላለህ» አለው ።

ማሪዩ ክፉ ክፉ ነገር ያሰብ ጀመር ፡ «ልጅቷ እዚህ ላትመጣ ነዋ! በዚያው ጠልፈው ለወስዷት! ያ ጭራት ከአንድ ጭለማ ሥፍራ ይወስዳት ይሆናል ይኸኔ! ልጅቱ የኔዋ ብትሆንስ? እና ምን ባደርግ ይሻለኛል? ይህንን ሽጉጥ ልልቀቀው? እነዚህ ወንበዴዎች በፖሊስ እጅ እንዲወድቁ ላድርግላቸው..... ከልጅቱ ጋር ያለው ወንበዴ ሳይያዝ ሊቀር ነው ፡ ደሞስ ቲናርዲዩ ለፖሊስ አሳልፈህ ከሰጠኸኝ በልጅቷ ላይ የሚደርስባትን እወቅ ሲል ሙሴ ለብላን አስፈራርቷቸው የለም እንዴ! እና አሁን ምን ባደርግ ይሻለኛል?» ሲል ከሀሳብ ሰቀቀን ውስጥ ገባ ።

ከፍሉ ጸጥ ብሏል ፡ ከውጭ ግን በሩ ሲከፈሉና ሲዘጋ ይሰማል ፡ ወዲያውኑ የቲናርዲዩ ሚስት እያለከለከች መጣችና ፡ «ያልሆነ አድራሻ ነው

የሰጠን!» ስትል ጮኸች ። አብሯት ሄዶ የነበረውም ወንበዴ ተከትሏት ገብቶ መጥረቢያውን አንስቶ ያዘ ።

«ከዚያ ማንም የለም!» ስትል ጮኸቷን ቀጠለች የቴናርዲዬ ባለቤት ፤ «በቁጥር 17 ሴን—ዶሚኒክ ገጽና ሙሴ ኡርቤ ፋብር የሚባል ሰው ፈጽሞ የለም ። ማንም አያውቀውም ።»

ቆም ብላ ትንፋሷን ዋጠችና «ሙሴ ቴናርዲዬ.....» አለች ፤ «ተታለናል ። አንተ ደግነት ታበዛለህ ። እኔ አንተን ብሆን ኖሮ ይህን ሰውዬ ራሴን ፈልጌዋለሁ እጥለው ነበር ። ወይም ከፈላ ውሃ ውስጥ አስገብቼ እቀቅለው ነበር ። ልጅቷ የት እንደምትገኝ እንዲናገርና ሁለት መቶ ሺ ፍራንክ እንዲከፍል አስገድደው ነበር ። እናንተ ወንዶች ግን ሁላችሁም ደደቦች ናችሁ ። በቁጥር 17 ቤት የሚኖር ሰው የለም ። እንዲያ መሯሯጤ ነው የቆጫኝ ። ከንቱ ልፋት! እዚያ የሚገኙትን ወንድ አሸከርና ሴት አሸከር ጠይቀናቸው ኡርቤ ፋብር የሚባል ሰው አናውቅም ። ስሙንም ስምተን አናውቅ ብለውኛል ።»

ማሪዩ ይህንን ሲሰማ ተንፈሷ አለ ።

ቴናርዲዬ ሚስቱ ስትናገር ሳለች ጠረጴዛው ላይ ቁጭ ብሎ እግሩን እያወዛወዘ በጥጥና ሲያዳምጣት ነበር ። ሚስቱ ተናግራ ስትጨርስም ራቱን ወደ ሙሴ ለብላ መልሶ ፤ «ያልሆነ አድራሻ ነው የሰጠኸን? ምን እጠቀማለሁ ብለህ ነው ያልሆነ አድራሻ የሰጠኸን?» ሲል ጠየቀው ።

«ገዜውን ለማራዘም ብዬ ነው.....ትንሽ ጊዜ እንዲኖረኝ» አለው ሙሴ ለብላ ። ይህንንም እያለ የታሰረበትን ገመድ በጣጥሶ ጣለው ። ለካስ ይህን ሁሉ ጊዜ በሆነ መሣርያ የታሰረበትን ገመድ ሲገዝግዝ ነበር! አንድ እግሩ ብቻ ከአልጋው እግር ጋር እንደታሠረ ቀረ ።

ሰባቱ ወንበዴዎች ምን እንደደረሰ ከመገንዘባቸው በፊት ሙሴ ለብላ ፈጥኖ ገንብሶ ብሎ ፤ እጁን ወደ እሳት ማንደጃው ስድዶ እሳቱ ውስጥ ግሎና ፍም መስሎ የተጋደመውን መሮ አንስቶ ያዘው ። ወንበዴዎቹና ቴናርዲዬ ፤ ሚስቱ ጭምር ወደ አንድ ጥግ አፈግፍገው ተኩልኩለው ቆመው በመገረም ግዴን ያዩታል ።

ለመሆኑ እስረኛው ሙሴ ለብላ ገመዶቹን እንዴት አድርጎ በጣጠሳቸው? የዚህ ምስጢር የተገለጸው የክፍሉ ድራማ አልቆ ፖሊሶች ክፍሉን ለመፈተሽ በገቡበት ወቅት ሆነ ። ፖሊሶቹ እንድ በጣም አነስተኛ የሆነ መሣሪያ አገኙ..... እሥረኞች የሚጠቀሙበት ግዴነት መሣርያ ። ከሳንቲም ባልበለጠ ሳጥን ውስጥ ይያዛል ። ውጩ ተራ ሳንቲምም ይመስላል ። በውስጡ ግን ትንጣት የሚያህል እንደመጋዝ ጥርስ ያለው መቁረጫ አለበት ።

ሙሴ ለብላ የታሠረበትን ገመድ በሙሉ በጣጥሶ ሲጥለው እግሩ

የታሠረበትን ብቻ ሳይቆርጠው ቀረ ። ይኸውም ጉንበስ ብሎ በሚቆርጥ በት ጊዜ ወንበዴዎቹ እንዳይነቁበት በመጠንቀቅ ነበር ።

ሙሴ ለብላ ገመዶቹን ቆራርጦ እንደጣላቸው ወንበዴዎቹ ሲገነዘቡ ፤ «ረጋ በሌ.....» አለው ። በግረናይ ቴናርዲዬን ፤ «እግሩ እንደታሠረ ስለሆነ አትስጋ ። ገመዱን ያሠርኩት እኔ ስለሆንኩ በምንም ተግምር ሊፈታው እንደማይችል አውቃለሁ» አለው ።

«እናንተ መከረኞች.....!» አለ ሙሴ ለብላ በዚህ ጊዜ ፤ «የማልፈልገውን ልታስጽፉኝ ሞክራችኋል ። የማልፈልገውን ልታናግሩኝም ሞክራችኋል ። ይሁን እንጂ የኔ ሕይወት ምንም ዋጋ ስለሌለው ራሴን ለመከላከል አልፈቅድም ። እና ተመልከቱ» ብሎ የሸሚዙን እጅጌ ወደላይ ጠቅልሎ በያዘው መሮ ግራ ከንዱን ወግቶ ይጠብሰው ጀመር ። ሥጋው ሲጠበስ ጣሽ ጣሽ የሚል ድምጽ ይሰማል ። ይሸትትም ጀመር ።

ማሪዩና ወንበዴዎቹ ስቅጥጥ አሉ ። ሙሴ ለብላ ግን አንዳችም የስቃይ ምልክት ሳያሳይ መሮውን ከገዛ ሥጋው ውስጥ አግብቶ ሰገሰገው ።

«እናንተ መከረኞች.....!» አላቸው ቀጠል አድርግ ፤ «እኔ እንደማልፈራችሁ ሁሉ እናንተም አትፍሩኝ» ብሎ መሮውን ከቁስሎ ነቅሎ በመስኮት ወደ ውጭ ወረወረው ። መሮው በረዶው ላይ ወደቀ ።

«አሁን ልታደርጉኝ የፈለጋችሁትን አድርጉ» አላቸው ወንበዴዎቹን። «ያዙት!» አለ ቴናርዲዬ ።

ከወንበዴዎቹ ሁለቱ ሄድ ብለው ያዙት ። ሦስተኛው ከፊት ለፊቱ ቆመ ፤ ድንገት በኒቃነቅ ግንባሩን ፈንክቶ ሲጥለው ።

ቴናርዲዬና ሚስቱም ቃል ሲለዋወጡ ማሪዩ ባለበት ሆኖ ይሰማቸዋል ።

«አንድ ነገር ብቻ ነው የቀረን» አለ ቴናርዲዬ ።

«ሰውዬውን አርዶ መጣል!» አላችው ሚስቱ ።

«አዎን.....! አዎን.....!»

ቴናርዲዬ ወደ ጠረጴዛው ሄዶ ገጆራ የመሰለ ስለቱን ከመላበያው አወጣው ። የማሪዩ እጅ ወደ ሽጉጡ ምላጭ አመራ ። አንድ ልቡ «ተኩስና አድነው» ሲለው ሌላ ልቡ ፤ «አትተኩስ..... የአባትህ ነፍስ ይረግምሃል!» ይለዋል ። አሁንም ሃሳቡን መቁረጥ አቅጥሮ በሁለቱ አስቸጋሪ ምርጫዎች መሐከል መዋለል ብቻ ሆነ ።

ልክ በዚህ ጊዜ አንገቱን ቀልሶ ወደታች በመለከት ከእግሩ ሥር ባለው ጠረጴዛ ላይ አንድ ወረቀት ታየው ። ወረቀቱ ላይ የጨረቃ ብርሃን

እርጅበታል። ያን ቀን ጠዋት የቴናርዲዬ ታላቋ ልጅ፣ «ፖሊሶች እዚህ ናቸው» የሚል ጽሑፍ ያስፈረችበት ወረቀቱ ነበር። ማሪዬ ይህንን ጽሑፍ ሲያይ በድንገት አንድ ሀሳብ መጣለት። በኮሞዲኖው ላይ ተንበርክኮ፣ እጁን ወደታች ስድድ ወረቀቱን ለቀም አደረገው። ከብድት እንዲኖረው ከግድግዳው ምርጊት ቀርፎ አንስቶ ወረቀቱን ከምርገቱ ጋር አያይዞ በቀዳዳው አስቸልኮ ወደ ታች ለቀቀው።

«አንዳች ነገር ተወርውሯል!» አለች ማዳም ቴናርዲዬ።

«ምንድነው እሱ?» አላት ባሏ።

የቴናርዲዬ ሚስት ሂድ ብላ ወረቀቱን አንስታ ለባሏ ሰጠችው።

«ከወዴት ነው የመጣው?» አለ ቴናርዲዬ።

«ከወዴት ሊመጣ ኖሯል! በመስኮት ነው የተወረወረው» አለችው።

«አምን በመስኮቱ በኩል ነው የተወረወረው» አለ ቢግረናይ።

«ቴናርዲዬ ወደ ሻማው ጠጋ ብሎ ወረቀቱን ዘርግቶ አየው።

«የኤፖኒን ጽሕፈት ነው» አለ። ወረቀቱን ለሚስቱ አሳያትና፤
«ፈጠን በሉ... እስረኛውን እዚህ ትተነው እንሸሽ» አለ።

«ሳናርዶው!» አለች ማዳም ቴናርዲዬ።

«ጊዜም የለንም!» አላት።

«በየት ነው የምንሸሽው?» ሲል ጠየቀ ቢግረናይ።

«በመስኮቱ!» አለ ቴናርዲዬ፤ «ኤፖኒን ወረቀቱን የወረወረችው በመስኮቱ ስለሆነ በዚያ በኩል ሰው የለም ማለት ነው።»

ሙሴ ለብላን ይዘውት የነበሩት ወንበዴዎች ለቀቁት። ከገመድ የተሠራው መሰላል ከመስኮቱ በስተውጭ ተዘረጋ። ተንሸራትቶ እንዳይወድቅም ከላይ በመንጠቆ ቢጤ ተይዟል። ወንበዴዎቹ ሲራኩቱ ሙሴ ለብላችላ ብሏቸው የሚያልም ይመስላል።

ከገመድ የተሠራው መሰላል እንደተዘረጋ ወዲያውኑ ቴናርዲዬ ቀድሞ ለመውረድ ወደ መስኮቱ አመራ። እግሩን ወደላይ ሲያነሳ ቢግረናይ ማፎራቱን አፈፍ አድርጎ ያዘው።

«እኛ ነን ቀድመን የምንወርድ» አለው።

«አምን ቀድመን መውረድ ያለብን እኛ ነን» አሉ የተቀሩት ወንበዴዎች።

«ምነው እንደ ሕጻን ልጅ ባትሆኑብኝ!» አላቸው ቴናርዲዬ፤ «ጊዜ ባናጠፋ አይሻልም? ፖሊሶቹ ደርሰው ሊይዙንኩ ነው!»

«እንግዲያው ተደጥሞ ማን እንደሚወርድ በፅግ ይወሰን..... ፅግ እንግዲያው» አሉ ወንበዴዎች።

«አብዳችኋል እንዴ? ጊዜክ የለንም! የእያንዳንዱ ሰው ስም በብጣሽ ወረቀት ተጽፎ..... እያንዳንዱ ብጣሽ ወረቀት ተጠቅልሎ..... ወረቀቶቹ ባርኔጣ ውስጥ ተጨምረው.....» ሲል «የእኔን ባርኔጣ ልስጣችሁ እንዴ?» የሚል ድምጽ ሰሙ። ከወያበራፋ። ሁላቸውም ቦር ብለው በመለከቱ የተናገረው ሰውዬ ገሼር ነው። እጁን ዘርግቶ ባርኔጣውን እያሳየው ፈገግ አለ።

— 20 —

ገሼርና ሰዎቹ ከጎርቦ ማረፊያ ቤት ፊት ለፊት፣ ከመንገዱ ማዶ ተደብቀው ቆይተው ነበር። ገሼር በቅድሚያ የቴናርዲዬን ልጆች አግኝቶ ወስዶ አስሯቸው ከዚያ በኋላ ጆሮውን አቁሞ ሲያዳምጥ ቆየ፤ ከአሁን አሁን ማሪዩ የተከሰ ድምጽ ያሰማል በማለት። ጋሪዎቹ ሲመጡና ሲሄዱ በማየቱ መንፈሱ ሳይረበሽ አልቀረም። አንዳንዶቹን ወንበዴዎች ሲገቡ እይቷ ቸጥሏል። ያውቃቸዋል። የተከሰን ድምጽ ጠብቆ ጠብቆ ሲያጣ ትዕግስቱ አልቆ ወደ ወንጀሉ ሥፍራ በማምራቱ ቆረጠ። ማሪዩ የሰጠው የውጪ ቦር ቁልፍ በእጁ ነበር።

ገሼር ከቴናርዲዬ ክፍል ደርሶ «የእኔን ባርኔጣ ልስጣችሁ እንዴ?» ብሎ ሲያረጋግጥና እጁንም ዘርግቶ ባርኔጣውን እያሳየ ፈገግ ሲል ማን ነቱን የተረዱት ወንበዴዎች ተደናግጠው መጥረቢያ፣ ጋላ፣ መቀስ ቢጪ መቆረጫ፣ መቆንጠጫ፣ መዶሻ እና ያላቸውን መሣርያ ሁሉ ጠንቀቅ ብለው ያዙ። ማዳም ቴናርዲዬም ድንጋይ አንስታ ያዘች።

ገሼር ባርኔጣውን መልሶ ደፋው። ከዘራው ክንዱ ላይ ተገጠልጥ ሏል። በወገቡ ጩቤ ታጥቋል። ክንዶቹን ያረቱ ላይ አጣምሮ ቆመና፤ «ካላችሁበት እንዳትጎታኑቱ» አላቸው። «የምትወጡት በመስኩቱ ሳይሆን በበፋ ይሆናል። እና ብንግባባ ይሻላል። እናንተ ሰባት ናችሁ። እኛ ደግሞ አስራ አምስት ነን!» አላቸው።

ቢግረናይ ደብቆ የያዘው አንድ ሽጉጥ ነበረው። ወደ ቴናርዲዬ ጠጋ ብሎ በሽክሹክታ ድምጽ፤ «እንካ ሽጉጥ.....» አለው። «ገሼር ላይ ለመተኮስ ድፍረቱ የለንም። አንተ በቂ ድፍረት ካለህ ግን ተኮስበላለህ» አለው።

«የት አባቱ!» አለ ቴናርዲዬ።

«ተኮስበላለሁ»

— 399 —

«ቲናርዲዬ ሽጉጡን ተቀብሎ በገፍሮ ሳይ አነጣጠረበት ። ገፍሮም አያውቅ፤ «ባትተኩስ ይሻልሃል... አለዚያ ሽጉጡ ይከሸፍብሃል» አለው፤ ምንም ሳይርብተበት ።

ቲናርዲዬ የቃታውን ምላስ ሳበው ። ክሊክ የሚል ደምጽ እንጂ ተኩስ የለም ።

«ይከሸፍብሃል ብዬህ አልነበረም!» አለው ገፍሮ ።

ቢግረናይ በዚህ ጊዜ ቆመጡን ከገፍሮ እግር ሥር ወረወረውና ፤ «የወንበዴዎች ንጉሠ ነገሥት ስለሆንክ እጄን ሰጥቼሃለህ» አለው ።

«አናንተስ?» ሲል ጠየቃቸው ገፍሮ የተቀሩትን ወንበዴዎች ።

«እኛም እጃችንን ሰጥናተል» አሉት።
«ጥሩ ነው... ይኸው ይሻላል» አላቸው ።

«አንድ ነገር ብቻ እንደጠይቅ ቢፈቀድልኝ...» አለ ቢግረናይ ፤ «ከቃውርኩ በኋላ ትምባሆ እንዳልከለክል ቢደረግልኝ...»

«አትከለክልም» አለውና ገፍሮ ወደ አስከተላቸው ሰዎች ቦር ብሎ «ፒ ግበ» አላቸው ። ፖሊሶቹ መግሪያቸውን እንደያዙ ተንጋግተው ገብተው ወንበዴዎቹን ያዟቸው ። ክፍሉ በአንድ ሻማ ብቻ የበሬ ስለነበረ ፖሊሶቹ ተንጋግተው ሲገቡ ክፍሉ ጥላ በጥላ ብቻ ሆነ ።

«እጃቸውን በሰንሰልት እሠሯቸው» የሚል ትዕዛዝ ሰጠ ገፍሮ ።

«አረ አስቲ ቆይ!» አለች ማዳም ቲናርዲዬ ። የያዘችውን ድንጋይ አልጣለችውም ።

ፖሊሶቹ ድንጋዩን ሲያዩ ወደ ኋላ መለስ አሉ ። ማዳም ቲናርዲዬ የአንገት ልብሷን አውርዳዋለች ። ቆቧን ግን አላወለቀችውም ። ድንጋዩን ለመወርወር በእጅዋ እመቻችታ ያዘችው ። «እንደትጠጉኝ... ልብ አድርጉ!» ስትል ዛቶች ። ቀጠል አድርጋም ወንበዴዎቹን በዓይኗ ቃጥቻቸውና «አናንተ ፈረዎች...! የማትረቡ...!» አለቻቸው ። ገፍሮ ፈገግ ብሎ አንድ ሀሴት እርምጃ ጠጋ አላት ።

«ኢትጠጋኝ ብዬሃለሁ ። አለዚያ ፈነካክቼ ነው የምጥለህ!» አለችው ።

«ነበዝ ስምብ ወርዋሪ!» ሲል አፌዘባት ገፍሮ ፤ «ደምም እንደወንድ ጠም አበቅለሻል... እኔ ደግሞ እንደሴት ጥፍሬን አሳድጌአለሁ!»

ማዳም ቲናርዲዬ እግሮቿን እንፈራጥጣ ፤ ሰውነቷን ወደ ኋላ ዘንበል አድርጋ ቆማ ፤ ያለ ኃይሏን ሰብስባ ድንጋዩን በገፍሮ ጭንቅላት አነጣጥራ

ወረወረችው ። ልክ በዚህ ጊዜ ገፍቶ ገንብሶ አለ ። ደንጋዩ ከበስተጀርባው ባለው ግድግዳ ላይ አርፎ ምርጊቱን ነቅሎ አወጣለችና በገፍቶ ጫማ አጠገብ ወደቀ ። ገፍቶ እንደገና ራመድ ብሎ ሄዶ ቴናርዲዩን በአንድ አጅ ሚስቱን በሌላ አጅ አፈፍ አድርጎ ያዛቸው ። እጆቹ አካፋ ነው የሚያከሉት ።

«አጅ ሙቅ አምጡ!» ሲል ጮኸ ። ፖሊሶቹ ደርሰው ቴናርዲዩንና ሚስቱን እጅ ሙቅ ውስጥ አስገቧቸው ።

«ወይ ልጆቹ.....! ወይ ልጆቹ.....!» እያለች ታለቅስ ጀመር ማዳም ቴናርዲዩ ።

«እነሱም ታስረዋል!» አላት ገፍቶ ።

ፖሊሶቹ በዚህ ጊዜ ሰክሮ የተኛውን አዛውንት ወንበዴ አዩትና ነቅንቀው አነቁት ።

«ጥዳዩ ተፈጽሟል እንዴ ገንድሬት?» ሲል ጠየቀ ሽማግሌው ፤ ከእንቅልፉ እንደነቃ ።

«አዎን ተፈጽሟል» አለው ገንድሬት ።

ገፍቶ ወንበዴዎቹን በዓይኑ ቃኛቸውና እያንዳንዳቸውን በስማቸው እየጠራ ሰላምታ ይሰጣቸው ገባ ፤ «እንዴት ነህ ቢግረናይ.....? እንዴት ነህ ብሪገ.....? እንዴት ነህ ደሚሲያር.....? እንዴት ነህ ገልሚ.....? እንዴት ነህ ባቢ.....? እንዴት ነህ ክላክሱ.....? ኢያላ» ።

የወንበዴዎቹ እስረኛ ፤ ሙሴ ለብላ እስከዚህ ጊዜ ድረስ አንገቱን ደፍቶ ቆይቶ ነበር ። «እስረኛውን ፍቱት!» አለ ገፍቶ ። ፖሊሶቹ እስረኛውን ሲፈቱት ላለ ገፍቶ ወደ ጠረጴዛው ጠጋ ብሎ አረፍ አለ ። ከኪሱም ማህተም ያለበት ወረቀት አውጥቶ በሻማው ብርሃን ዘገባውን ይጻጽፍ ጀመር ። እንዲሁ ሲጻጽፍ ቆየና አንገቱን አቅንቶ «እስረኛው ጠጋ ይበል» አለ ።

ፖሊሶቹ ዞር ዞር ብለው በዓይናቸው በፈልገው ሙሴ ለብላ በዚያ የለም ። «የት አል እስረኛው?» አለ ገፍቶ ። «ዘም ዝም!»

በሩን እንጂ መስኮቱን የሚጠብቅ ሰው አልነበረም ። ክፍሉ እንደሚታወቀው ጨለምለም ብሏል ። ገፍቶ ዘገባውን ይጻጽፋል ። ፖሊሶቹ ይራከታሉ ። በዚህ አመቺ አጋጣሚ በመጠቀም የእግሩ ገመድ ከተፈታ ስት በኋላ ሙሴ ለብላ ሹልክ ብሎ በመስኮቱ ዘሎ ወጥቶ የውሃ ሽታ ሆነ ። ከገመድ በተሠራው መሰላል ነው የወረደው ።

አንድ ፖሊስ ወደ መስኮቱ ጠጋ ብሎ በያይ ከገመድ የተሠራው መስላ ይወዛወዛል ።

«አመለጠ!» አሉ ባህር ፤ ጭናልባት ከፀላቸውም ይልቅ የሚፈሰጠው እሱ ነበር ይሆናል!»

— 21 —

ይህ በሆነ ማግሥት ምሽት ላይ አንድ ታዳጊ ወጣት ከወደ ኦስተር ሲዝ ድልድይ በኩል መጥቶ ወደ ባርዬር ደ ፎፖቴን-በሎ ሲያመራ ነበር ። በትቶ ለብሷል ። እየተረማመደ ከፍ ባለ ድምጽ ይዘፋጭናል ።

ከፕቲ ባንኪዬ ጉዳና ጥግ ሲደርስ አንዲት አሮጊት ሴትየ ፡ አጉን ብላ ከቁሻሻ ክምር ላይ አንዳች ነገር ስትፈልግ አያት ። ታዳጊው ወጣት ጉሸም አድርጓት አለፈና ሆር ብሎ «ትልቅ ውሻ ያጋጠመኝ መስሎኝ ነበር..... ትልቅ..... ትልቅ..... ውሻ» አላት ።

አሮጊቷ ተናድጻ ቀና አለችና ፤ «አሳዳጊ የበደለው.....! ዱርዬ..... አሳይህ ነበር!» አለችው ።

«እስይ! እስይ!» ሲል አፌዘባትና መንገዱን ቀጠለ ። አሮጊቷ የባሰውን ጠቢቅ ። ቀጥ ብላ ቆማ እየራተ ሲሄድ ተመለከተችው ። እሱም የተጨማደደ ፊቷን በሩቁ ዞር ብሎ እየየ ፤ «አሮጊት ፊት እጅግም አያስደሰተኝም!» አላትና እንደገና እየዘፋፈነ መንገዱን ቀጠለ ።

ከጎርቦ ማረፊያ ቤት ሲደርስ የውጪው በር ስለተዘጋበት በሩን በእግሩ ደጋግሞ ይመታውገባል ።

እንዲሁ በሩን ሲደበድብ ሳለ አሮጊቷ ደረሰችበት ። ጌዴቷ አሳለፈ ላትም ። በሩን በእግሩ ሲደበድበው ስታይ የባሰውን በገነች ። «ምን ማድረግህ ነው አንት ዱርዬ? በሩን ልትሰብረው ነው እንዴ?» አለችው ። ልጇችላ ብላት በሩን በእግሩ መደብደቡን ቀጠለ ። «ወይ እግዚአብሔር! ምን ዓይነቱ ጊዜ መጣ! በር የሚንኳኳው እንዲህ ሆነ!» አለችና ልጇን ጠጋ ብላ ስታየው የምታውቀው ልጇ ነው ። «አገ! አንተው ነፃ! አንት የሰይጣን ቁሬጭ!» አለችው ።

«እርሰም ነዎት እንዴ ማዳም ቡን! ወላጆቼን ለመጠየቅ መምጣቱ ነበር» አላት ።

ማዳም ቡን የተጨማደደ ፊቷን የባሰውን አጨማድጻ ፤ «ማንም የሰም!» አለችው ።

«ለምን? አባቱ የት ሄደ?» አላት ።

— 402 —

«አባትህ ወደላፎርስ ወህኒ ቤት ተወስዷል ።»

«እናቱስ?»

«እሷም ወደ ሴን—ላዛር ወህኒ ቤት ተወስዳለች ።»

«እና እሳቸውስ?»

«ወደ ማድሌን እስር ቤት ተወስደዋል ።»

«ነ—ው?» ብሎ ልጁ ጆሮ ግንዱን አከክ አከክ አደረገና በተረከዙ ቆሞ እንደ እንዝርት ተሸከረከረ ። ከዚያም በኋላ ፊቱን ወደ መጣበት አዙሮ ጉዳዩን ይጓዝ ጀመረ ።

ክፍል አራት

የጥሎሜ ጉዳና ትርኢትና የቤጉ-ዴኒዝ ጉዳና ገድል

መጽሐፍ አንድ

ከታሪክ ጥቂት ገጾች

— 1 —

ከፈረንሳይ አብዮት ፡ ከፈረንሳይ የሬፑብሊክ ሥርዓትና ከኤምፓየር ምሥረታ በኋላ የቡርቦ ሥርወ መንግሥት ትንሣኤ ለማግኘት የቻለው የፈረንሳይ ሕዝብ አብዮትና ወርነት በቃኝ ፡ ጸጥታና ሰላም እሻለሁ በማለቱ ምክንያት ነበር ። የፈረንሳይ ሕዝብ እረፍት ፈለገ ። ሰላም ጠማው ። ትንሽ ነትን መረጠ ። ጸጥታ አሸ ። በመጀመሪያ ከሚራቦ ጋር ፡ ቀጥሎም ከርቤስ ፒዬር ጋር ፡ በመጨረሻም ከናፖሌዎን ጋር ከፍተኛ የሆነ ለውጥ ካካሄደ በኋላ ሕዝቡ ደከመኝ ፡ በቃኝ አለ ። በዚህ ምክንያት ናፖሌዎን ከሥልጣን ወርዶ ፡ ንጉሣዊው ሥርዓት ተመሥርቶ የቡርቦ ሥርወ መንግሥት እንደ ገና ሥልጣን ያዘ ። የቡርቦ ሥርወ መንግሥት እንደገና እንወራርቶ ሥልጣን ከያዘ በኋላ ለሕዝቡ መብት የመስጠት ሥልጣንና ይህንኑ መብት መልሶ ከሕዝቡ የመንጠቅ ሥልጣን ያለው መሰለው ። ናፖሌዎንን ከሥልጣን ያወረደው ሕዝባዊ ኃይል የቡርቦን ሥርወ መንግሥት መልሶ ከሥልጣን ሊያወርደው እንደሚችል የቡርቦው ሥርወ መንግሥት ሳይገነዘብ ቀረ ። ይህ ግን ስህተት ነበር ። ምክንያቱም ሥልጣን ያለው በፈረንሳይ ሕዝብ እጅ እንጂ በአንድ ሥርወ መንግሥት እጅ አይደለምና ።

የቡርቦ ሥርወ መንግሥት ከ1814 ዓ. ም. እስከ 1830 ዓ. ም. ድረስ በሥልጣን ላይ ከቆየ በኋላ አዲስ ሕዝባዊ እንቅስቃሴ ተጀመረ ። ይህ እንቅስቃሴ የሐምሌ እንቅስቃሴ እየተባለ ይጠራል ። የቡርቦን ሥርወ መንግሥት እንደገና እንከታኩቶ የጣለው ይኸው የሐምሌ እንቅስቃሴ ነው ። ይሁን እንጂ ይህ እንቅስቃሴ የተሟላ አብዮት ሊሆን አልቻለም ። የተሟላ አብዮት እንዳይሆን እንቅፋት የሆነውም የቡርቦው ክፍል ነው ። የቡርቦ ሥርወ መንግሥት እንደገና ከወደቀ በኋላ ሌላው ንጉሣዊ አገዛዝ ፤ ማለት የኦርሌኦ ሥርወ መንግሥት ሥልጣን እንዲይዝ ያደረገው የቡርቦው ወገን ነው ። የኦርሌኦው መስፍን ሉዊ ፊሊፕ ሥልጣን ላይ ለመውጣት ቻለ ። ለምን? ሉዊ ፊሊፕ የንጉሣዊ ወገን አባል በሆነም የቡርቦውን

ወገን ፍልስፍና ይከተል ስለነበረ ። ደምም ለተወሰነ ጊዜ ከአገሩ ተሰዶ በቅጣር የኖረ ሰው ነበር ። ስለሆነም የቡርገው ክፍል ከሱ የተሻለ መሪ አይገኝም በማለት ሥልጣን ላይ አወጣው ። ይህን እንጂ ሌላ ፊሊፕ በጸጥታና በእርጋታ አገሩን ለመግዛት አልቻለም ። ተቃዋሚዎቹ በዘ ። የቡርበን አገዛዝ የሚደግፉት የጥንት ፓርቲዎች ተቃወሙት ። የሬፑብሊክ ደጋፊ የሆኑ ፓርቲዎች ተቃወሙት ። ፓርቲዎች ብቻ ሳይሆኑ አዳዲስ ፍልስፍናዎችም ተቃወሙት ። እነዚህ ፍልስፍናዎች በተለያዩ ስምች ቢጠሩም የሶሻሊስት ፍልስፍና በሚል ስም የሚጠቃለሉ ነበሩ ።

ከተለያዩ አቅጣጫዎች የተሰነዘረው ተቃውሞ በ1832 ዓ. ም. በጣም ተባብሶ ከሚያሳስብ ደረጃ ደረሰ ። ንቅናቄው ከዚህም ከዚያም ኃይል እየጨመረ ሄደ ። በተለይም የቅዱስ እንጦንዮስ ሠፈር የወይን ጣጅ መደብሮች የንቅናቄው ማዕከል ሆኑ ። ወዝ አደሮች ተማምለው ተነሳሱ ። መሣርያ ማከማቸት ጀመሩ ። ወረቀት ይበተን ጀመር ። ወዛደሮቹ ሥውር ማህበር አላቸው ። ተማሪዎችም እንዲሁ ።

ሰውር ማህበሮች በፓሪስ ከተማና ከፓሪስም ውጭ በመላው ፈረንሳይ አገር እየተስፋፉ ሄዱ ። የሕዝብ ወዳጆች ማህበር... የሰው ልጅ መብት ማህበር... የድርጊት ማህበር... ወዘተርፈ. እየተባሉ ይጠራሉ ። ማህበሮቹ ንዑስ ማህበሮችም ነበሯቸው ። ለምሳሌ ፤ የመጻፍ ነጻነት ማህበር... የእኩል ወዝ አደሮች ማህበር... የባስቲያ ጦር ማህበር... ወዘተርፈ ። የእነዚህ ማህበሮች የበላይ ኃላፊ ግን ማዕከላዊ ኮሚቴ በሚል ስም የታወቀ ነበር ።

የሀሀሂ ማህበር አባሎች ፤ እነኤንግልራ በሕዝባዊው እንቅስቃሴ ከፍተኛ የሆነ ቦታ ነበራቸው ። አንድ ቀን በተለምዶ መስብስቢያቸው በሙዚ ቡና ቤት ተሰብስበው ሳለ ኤንግልራ ንግግር ያደርግላቸው ገባ ። «አቋማችንን ማወቅ ይገባናል» አለ ኤንግልራ ፤ «ተዋጊዎች ካስፈለጉ እንዲገኙ ማድረግ ይገባናል ። የማጥቂያ መሣርያም እንዲኖረን ያሻል ። የጊዜውንም ሁኔታ በሚገባ ማጤን ይኖርብናል» ብሎ «ለመሆኑ ስንቶቻችን ከዚህ አለን? የያዝነውን ጉዳይ እስከነገ ልናሳድረው አይቻለንም ። አብዮት ጊዜ የሚሰጥ ነገር አይደለም ። አጣዳፊ ጉዳይ ነው» ብሎ በዚያ ለነበሩ አባሎች ለእያንዳንዳቸው ግዳጅ ይሰጣቸው ጀመር ። «ከርፌራ... የፖሊቴክኒክ ተማሪዎችን ሔደህ ታነጋግራቸዋለህ ። ፈፃ... አንተ ደም በግላሲዬ ያሉትን ተማሪዎች ሔደህ ታነጋግራቸዋለህ ። ኮምበሬር ወደ ፒክፑ ሔዶ በዚያ ያሉትን ሰዎች ለማነሳሳት ተስፋ ሰጥቶኛል ። ባሆሬል ወደ ኤስትራፖድ ሔዶ አስፈላጊውን ያከናውናል ። ፕሩቪር... ግምቦኞቹ ቀዝቀዝ ማለታቸውን ስለሰማሁ ወደ ግረኒል—ሴን—ኦኖሬ ጉዳና ሔደህ ስለነሱ ሁኔታ ወሬ ይዘህልኝ ትመጣለህ ። ገላ ወደ ዱፒትሬን ሔዶ የሕክምና ተማሪዎችን ሁኔታ አይቶ ይመለሳል ። ቦሱዊ የሕግ ተማሪዎችን አነጋግሮ ይመጣል» አለና ፤ «የኩጉርድ ጉዳይ ግን በእኔ እጅ ይሆናል» አለ ።

«እንደሱ ከሆነ ሁሉም ነገር ተጠናቋል ማለት ነዋ!» አለ ከርፌራ ።

«የለም! ነፍ ነው ። ሁሉ ነገር አልተጠናቀቀም ።
«ምን ቀረጸ?»
«አንድ ቁም ነገር ተርቷል!»
«ምንድነው እሱ?» አለው ኩርፈሬ ።

«ባርዶር ዱ ሚን!» አለ ኤንግልሬ ። ለትንሽ ጊዜ እንደማለብ አለናም ቀጠለ ፤ «በባርዶር ዱ ሚን የእብነበረድ ሠራተኞች ፣ ቀለም ቀበጦች ፣ እና የቅርጽ ቅርጽ ሙያ ተማሪዎች አሉ ። እነዚህ ሁሉ ቀደም ብሎ ንቁ ነበሩ። አሁን ግን ምን እንደተካቸው አላውቅም ። ሙንፈሳቸው ቀዝቀዝ ብሏል ። ዶሚኖ ሲጫውቱ ነው የሚውሉት ። አንድ ሰው ሔዶ እንዲያነጋግራቸውና እንዲያነቃቃቸው ያሻል ። መገናኛቸው ሪቨልዩ ሕንጻ ነው ። በሰድስትና በሰባት ሰዓት መሐከል ከዚያ ይገኛሉ ። በሚታቸው መቀስቀስ ፣ መንፈሳቸውን ማጥፋት ያሻል ። ለዚህ ጉዳይ ማሪዩ ብልከው በወደድኩ ነበር ። እሱ ግን እኛ ዘንድ መምጣቱን አደርጧል ። እና በሱ ፈንታ ማን ሊሔድ ይችላል?» አለ ።

«እኔ አለሁ አይደለም እንዴት?» አለ ግራንቴር ።

«ሚ... አንተ...?»

«አዎን እኔ ።»

«አንተ መቶ አቋም አለህ ግራንቴር!»

«ለምን የለኝም?»

«አንተ ሳይ ልንተማመን...?»

«አዎን ። እኔ ላነቃቃቸው እችላለሁ ።»

«አንተኮ በምንም አታምንም ግራንቴር!»

«በአንተ አምናለሁ ።»

«አንድ ነገር በጠይቅህ እሸ ትሰኛለህ!»

«ጫማዬን ጥፈጥልኝ ብትሰኝ እንኳ አምቢ አልልህም ።»

«እንግዲያውስ በእኛ ሥራ ጣልቃ አትገባ ። ዝም ብለህ እንቅልፍህን ሰጥ ።»

«ምስጋና የለህም ኤንግልሬ!»

«ወደ ባርዶር ዱ ሚን ሔጄ ሰዎቹን ለማነቃቃት እችላለሁ ነው የምትለኝ? እና እመነኝ ትሰኛለህ?»

«ለምንድነው የማልችለው? ምን ነው የሚያደግባኝ?»

«ለመሆኑ በሪቨልዩ ሕንጻ ስለሚሰበሰቡት ጓጾች የምታውቀው ነገር አለ?»

«በዙም አላውቅም»

«እና... ምን ትላቸዋለህ?»

«ስለሮቢስፒዶር ፣ ስለዳጉዳ ፣ እና አቋም ስለመውሰድ እነግራቸዋለሁ»

«አንተ...? አንተ ግራንቴር...?»

«አደጋን እኔ ብዮታለሁ ። እኔኮ የጥሩዶን ጽሑፎች ያነበብኩ ሰው ነኝ ። የግንኙ ግንኙ ሩሶ ኮንትራ ሶሲያልንም አንብቤአለሁ ። 'የአንዱ ዜጋ ነጻነት የሚያበቃው የሌለው ዜጋ ነጻነት ከሚጀመርበት ላይ ነው' የሚባለውን ሁሉ ጠንቅቄ አውቃለሁ ። እስከዚህ ድንቆሮ አልምሰልሁ ። ስለሰው መብት ስለ ሕዝብ ልዕሊና ፣ እና ስለማንኛውም ነገር ነላለሁ ፣ ላደርግላቸው አችላለሁ»

«ክረ ተው!» አለው ኤንግሮልራ ።

«ምንድነው ተው የምትለኝበት አያትቶኝም!»

ኤንግሮልራ ለትንሽ ጊዜ አሰበና ከውሳኔ ደረሰ ። «ግራንቲር...» አለው ፣ «ልሞከርህ ወሰኛለሁ ፣ ወደ ባርዮር ዱ ሚን እንድትሔድ ፈትጂ ልሃለሁ ።»

ግራንቲር ከመብሉ በጥንቃቄ ለትንሹ ኤንግሮልራ ከነበረው ቤቱ ደርሶ ፣ ልብሱን ቀይሮ መጣና «ታያለህ!» አለው ኤንግሮልራን ። ይህንንም ብሎ ባርኔጣውን ደፍቶ ወደ ተልሳሉው ቤት ለመሔድ ወጥቶ ሔደ ። ከሩብ ሰዓት በኋላ ከመብሉ በጥንቃቄ የተሰበሰቡት ውሎ ተነስተው ወጡ ። እያንዳንዳቸው ወደፍ ተላኩበት ግዳጅ ተበታተኑ ።

የኤክስ ከጥርጅ የተባለውን ኤብዮታዊ ማህበር የሚያነጋግረው ኤንግሮልራ ራሱ ነበር ። በዚያን ጊዜ ስፓሪስ የነበሩት የኤክስ ከጥርጅ አባሎች የሚሰበሰቡት በኢሲ ሚዳ ነበር ። ኤንግሮልራ ወደዚያ ሲያመራ ሳስ የሩብ ገባው ። ባደሾቹ በመሉ ተግባራቸውን በሚገባ እንደሚያከናውኑ ቢተማመንባቸውም አቋም—የለሽ ግራንቲር አጠራጠረው ። «ወደ ባርዮር ዱ ሚን ሔጃ ምን እንደሚያደርግ ማየት አሉብኝ!» ብሎ አሰበና ወደዚያ አመራ ።

ኤንግሮልራ ከሪክልድ ሕንጻ ሲደርስ የሰዓት ሰዓት ደወል ተደወለ ። በሩን ከፍቶ ቢያይ ከፍሉ በሰው ተመልክቷል ። በትምባሆ ጢስም ታም ቋል ። ሰዎቹ ተደም ብሎ እንደጠረጠረው ደሚና አየተወራወሩ ይጫወታሉ ። ከተጫዋቾቹም መሐከል አንደኛው ግራንቲር ነበር!

መጽሐፍ ሁለት

ኤፍጊጊ

— 1 —

ፕሴርና ሰዎች እነቴናርዲያን እየነዱ ወደ እስር ቤት ሲወሰዷቸው ማሪያም ከጎርቦ ቤት ወጥቶ ሄደ ። ጊዜው ከምሽት ሦስት ሰዓት ነበር ። ማሪያ ወደ ኩርጌራ ዘንድ አመራ ። በዚያን ጊዜ ኩርጌራ ካርትዬ ላቶ የተባለውን ሥራር ለቅቆ ሔደ በሸርዬር ጉዳና ባለ በት ይኖር ነበር ። የሸርዬር ጉዳና አካባቢ የፖለቲካ እንቅስቃሴ የሚከራከሩበት ሥፍራ ስለነበረ ለፖለቲካ ሥራው እንዲያመቸው በማሰብ ነበር ወደዚያ የተዛወረው ።

«አንተ ዘንድ ለማደር ነው የመጣውት» አለው ማሪያ ከኩርጌራ መኖሪያ ቤት ሲያርስ ።

በኩርጌራ አልጋ ላይ የተደራረቡ ሁለት ፍራቾች ነበሩበት ። ከላይ ያለውን ፍራቻ እንስቶ ወሰሱ ላይ ጣለውና ጭፍ ነው..... ከዚያ ላይ ተኛኝ አለው ማሪያን ።

በማግሥቱ በአንድ ሰዓት ማሪያ ወደ ጎርቦ ማረፊያ ቤት ተመለሰ ። የነበረበትን የቤት ኪራይ ለማዳም ቡት ከፍለ። መጽሐፍቱን፣ አልጋውን፣ ጠረጴዛውን፣ ኮምፒውትርንና ሁለት ወንበሮችን ጋሪ ላይ አለጭኖ የሚሄድ በትን አድራሻ ለማዳም ቡት ሳይነግራት ቤቱን አስከፈለችው ለቅቆ ሔደ ።

እሱ ከሔደ በኋላ ፕሴር በትኖንትኖው ምሽት ስለተፈጸመው የውን ጀል ድርጊት አንዳንድ ተያቂዎችን ሊጠይቀው ፈልጎ ወደ ጎርቦ ማረፊያ ቤት መጣ ። ነገር ግን ማሪያን ሲያገኘው አልቻለም ። ማሪያ ወዴት እንደሔደ ማዳም በጎን ቢጠይቃት፣ «ከዚህ ላቅቆ ሔደህ ። ወዴት እንደሔደ አላወቅሁም» አላችው ።

ማሪዩ የጎርቦን ቤት ለቅቆ በመሔዱ ትናንትና ማታ ከተያዙት ወን በደምቶ ጋር ግንኙነት ነበረው ስትል አመነች ማዳም ቡጎ ። «ቀደም ብዬ አልጠረጥረውም ነበር...! እንደ ልጃገረድ አንገቱን ሰበሮ እየኖረ ከማጅ ራት መቼዎች ጋር ማበሩ...!» ስትል አማችው ።

ማሪዩ ግን የጎርቦን ማረፊያ ቤት ለቅቆ ለመሔድ ሁለት ምክንያቶች ነበሩት ። አንደኛ ፡ የወንጀሉን ድርጊት በዓይኑ ካየ በኋላ ቤቱ አስጠላው ። ቲናርዲዬ ችግረኛ ቢሆንም የሸረበው ሜራ ይቅርታ የማያሰጥ ክፉ ውንብድና ሆኖ ታየው ። ሁለተኛም ፡ በፍርድ ቤቱ ጉዳይ እንዳይበከልና በቲናርዲዬም ላይ የምስክርነት ቃሉን ለመስጠት ስላልፈለገ እንዳያገኙት ከዚያ ለቅቆ መሔድ ግዴታ ሆነበት ።

ገዢ በበኩሉ ማሪዩ ፈርቶ የሸሸ መሰለው ። «እንዲያውም ትናን ትና ወንበደምቼ በተያዙበት ሰዓት ማሪዩ በዚያ አልነበረም ይሆናል» ሲል አሰበ ። ቢያረላልገውም ሊያገኘው ሳይችል ቀረ ።

ሁለት ወራት አለፉ ። ማሪዩ አሁንም ከኩርፌራ ጋር ይኖራል ። ቲናርዲዬ በጽኑ እሥራት ላይ መሆኑን ፍርድ ቤት ከሚያዘወትር ከአንድ የሕግ ምሩቅ ሰማ ። በየላምንቱ ሰኞ ሰኞ አምስት ፍራንክ ለላፎርስ ወሀኒ ቤት ጽ/ቤት እየላከ ለቲናርዲዬ እንዲሰጥላት ያደርግ ጀመር ።

ማሪዩ ገንዘብ ስላልነበረው ይህንን አምስት ፍራንክ ከኩርፌራ እየተ በደረ ነበር የሚልከው ። በሕይወቱ ለመጀመሪያ ጊዜ ገንዘብ መበደር ጀመረ ። «ለማን ነው ይህንን ገንዘብ የሚልክለት?» እያሉ ያሰባል ኩርፌራ ፤ ነገሩ እንቅጥልሽ ሆኖበት ። ቲናርዲዬም በበኩሉ ፤ «ማን ይሆን ይህንን ገንዘብ የሚልክልኝ?» እያለ ያሰባል ፤ ማን እንደሚልክለት ስለማ ያውቅ ።

ማሪዩ እንደገና በሕልም ዓለም ውስጥ መኖር ጀመረ ። ልቡ በጣም አዝኗል ። ልጅቷንና አባቷን ለአንድ አፍታ ቢያያቸውም እንደገና የውሃ ሽታ ሆኑበት ። ደስ የሚያሰኘውም ሌላ ነገር አጣ ። የልጅቷን ትክክለኛ ስም እንኳ አያውቅም ። ቀደም ብሎ እንዳሰበው ስሟ ኡርሱል አለመሆኑን ተገነዘበ ። የቀልምጫ ስሟም «ላርክ» ወይም ዘፋኝ ወፍ መሆኑን ተረዳ ። ነገር ግን አባቷ ማን ነው? ተደብቆ የሚኖር ሰው ይሆን? አንድ ቀን በኢን ቫሊድ ጐዳና ያየው ፤ የቀን መያተኛ የመሰለው ሰውዬ የልጅቷ አባት ነበር ይሆን ወይ? ደምስ ወንበደምቼ ሲያሰሩትና አደጋ አፋፍ ላይ ሲጥሉት የልጅቷ አባት ጮሆ ሰው እንዲደርስለት ለምን አላደረገም? ለመሆኑ በእርግጥም የልጅቷ አባት ነው ወይንስ አይደለም? ቲናርዲዬ አውቅሃለሁ ያለው እውነት ኖሯል ወይ?

እነዚህ ሁሉ ጥያቄዎች ፡ በማሪዩ አእምሮ ውስጥ ተነስተው ይወድቃሉ ። መልስ ግን አያገኝላቸውም ።

እንደገና በድህነት ይኖር ጀመር ማሪዩ ። የቀድሞ ሥራውን አቋረጠ ።
ሥራ ፈትቶ በሕልም ዓለም ውስጥ መኖር ደሞ አደገኛ ነው ፤ ወደ ወንጀል
ድርጊት ወይም የራስን ሕይወት ወደማጥፋት ያመራልና ።

«ከመሞቱ በፊት አንድ ጊዜ ብቻ ባያት ምንኛ ደስ ባለኝ!» እያለ
ያልማል ። ኮቱ ፣ ሸሚዘ ፣ ባርኔጣው ፣ ልብሶቹ ሁሉ እያረጁበት ሔዱ ።
ዛሬም ፣ ነገም ፣ ከነገ ወዲያም በሉክሳምቡር ሠፈር ሰላያት ልጅ ማለም
ብቻ ሆነ ። የሚያጽናናው አንድ ሃሳብ ብቻ ነበር ። «ከአመለካከቷ እንደ
ገመትኩት ትወደኛለች» ይላል ራሱ ለራሱ ። «የትም ብትሆን ፣ ስሜንም
ባታውቅ አሁንም ትወደኝ ይሆናል ፤ ማን ያውቃል! አሁን ስለሷ እንደ
ማስብ ሁሉ እሷም በዚህ ሰዓት ስለኔ ታስብ ይሆናል ።»

ተጨባጭ ግብ አጣ ማሪዩ ። ይሁን እንጂ አእምሮው በትክክል ያስ
ባል ። የሕይወት መሠረት ፣ የሰብአዊነት መሠረት ፣ የሰው ፍጻሜ መሠረት
ምን እንደሆነ በጉልህ ይታየዋል ። ያፈቀራትን በያጣም ቅሱ ውጤቱ ሀዘን
ብቻ ሳይሆን ደስታም ጭምር ነበር ። ማፍቀርና መስቃየት አይነጣጠሉም ።
ነገር ግን ከፍቅር ከሚመነጨው ስቃይ ውስጥ ደስታም አለበት ። አፍቅሮ
ያልተስቃየ ስለሕይወት ምንነት አልተረዳም ለማለት ይችላል ።

አንድ ቀን ማሪዩ ለሽርሽር ወጥቶ ከአንድ ሥፍራ ደረሰ ። ቦታው
ከጎብለ ወንዝ ወዲህ የሚገኝ ፣ በትክክል ለመግለጽ ግን የማያመች ሥፍራ
ነው ። አረንጓዴ መስክ ነው ። ዛፎች ፣ ኩሬ ፣ መኖርያ ቤት ፣ የልብስ ማስጫ
ሽቦዎች አሉበት ። የሴቶች ድምጽ ፣ ሳቅ ይሰማበታል ። ከዚያ ሆኖ ፓንቴ
የን ፣ የትረዳም ፣ እና ሌሎችም ሕንጻዎች በሩቁ ይታያሉ ።

ቦታው ለዓይን ደስ የሚል ቢሆንም ሰዎች አያዘወትሩትም ። ምናል
ባት በየእሩብ ሰዓት አንድ ጋራ ብቻ በዚያ ቢያልፍ ነው ።

ማሪዩ ከዚያ ሥፍራ በሔደበት ቀን እንደአጋጣሚ ሆኖ አንድ ተላላፊ
ሰው ነበር ። በቦታው ውበት ተማርኮ ስለነበረም «ይህ ቦታ ምን ተብሎ
ይጠራል?» ሲል ጠየቀው ሰውዬውን ።

«የሳርክ (የዘፋኝ ወፍ) መስክ ተብሎ ይጠራል» አለው ሰውዬው ።

አንዳች ዓይነት ስሜት ወረረው ማሪዩን ፤ ዘፋኝ ወፍ አርሴል ብሎ
የሚጠራትና የሚያፈቅራት ልጅ የቁልምጫ ስም በመሆኑ ።

«የሷ መስክ ነው!» አለ በሃሳቡ ፤ «ካለችበት ፈልጌ አገኛለሁ!»

ማሪዩ በነጋ በጠባ ወደዚያ መስክ ይመለከስ ጀመር ።

ግጥም ወንጀልኞቹን ከጎርቦ ቤት ይዞ ማሠሩ የተሟላ ድርጊት ይሞ
ሰል እንጂ የተሟላ አልነበረም ። ከሁሉ በፊት የወንጀልኞቹ እስረኛ የነበ

ረው መሴ ለብላ ሳይያዝ ቀረ ። የሱ ዘው ብሎ መጥፋት ከትልቅ ጥርጣሬ ውስጥ የሚያስገባ ሆነ ። ፖሊሶቹ እሱን በይዙት ጥር እንደ ታላቅ ድል በቆጠሩት ነበር ።

ሁለተኛም ሞንፖርናስ የተባለው ወንበዴ በፖሊሶቹ እጅ ሳይገባ ቀረ ። ኤፖሊንንም ይዟት ጠፍቶ ነፃ ። እሷ ግን በኋላ ተይዛ በሴ ማድሴን ወህኒ ቤት ታሠረች ፤ ከአህጉ ከአዘልማ ጋር ።

የሞንፖርናስ አለመያዝ ሲያስገርም ወንጀለኞቹ ወደ ላፎርስ ወህኒ ቤት በሚወስዱበት ጊዜ ከላክሱ የተባለው ወንበዴ በመንገድ አመሰጠ ። ከላክሱ በምን ዓይነት ዘዴ እንዳመለጠ አልታወቀም ። ይህ እስረኛ በእጅ መቅ ገብቶ ነበር ። በማመላለሻው ጋሪ ላይም ወጥቶ ነበር ። ጋሪው ከእስር ቤቱ ደርሶ ወንበዴዎቹ ሲወርዱ ግን እሱ ከዚያ አልነበረም ። አየር ውስጥ በጉኖ ጠፋ ወይንስ ምድር ዋጦችውን ምኑም ሊታወቅ አልተቻለም ። ምናልባት ፖሊሶቹ ራሳቸው እንዲያመልጥ ተባብረውት ይሆን የሚል ጥያቄ አስነሳ ። አንዳንዴ ወንጀለኞች ከፖሊሶች ጋር እንደሚተባበሩ ፣ የፖሊስ ኃይል ወኪል ሆነው እንደሚሠሩም የታወቀ ነው ። ከላክሱም ምናልባት የዚህ ዓይነት ነበር ይሆናል ። ማን ያውቃል! የሆነ ሆኖ የሱ ማምለጥ ገጥሼርን ሳያበሳጩው አልተረገም ።

የተቀሩት ወንጀለኞች ከታሠሩ በኋላ የወንጀሉ ምርመራ ቀጠለ ። መርማሪው ዳኛ ለእነዚህ የፓትሮ ሚኒት ማህበር አባሎች መሐከል አንዱ ፣ ማለት ብሩገኖ የተባለው ወንበዴ በጽኑ እንዳይታወር አዘዘ ። ይለፈልፍ ይሆናል በሚል ተስፋ ። ብሩገኖ በፐቂ ባንኪዬ ጉዳና የሚኖረው ጸጉረ ረዥሙ ወንበዴ ነው ። አባቱም ወንበዴ ነበር ። ከአስራ ሁለት ዓመታት በፊት አባቱ በላፎርስ ወህኒ ቤት ታስሮ ይኖር ነበር ።

ሌሎቹ ወንበዴዎች በጽኑ ታስረው ሳለ ብሩገኖ ግን በሻርለማኝ ቅጥር ግቢ ውስጥ ሆኖ በዓይነ ቱራኛ እንዲጠበቅ ተደረገ ። ይህ ግን ሌላ ወንጀል ከመጠንሰስ አላገደውም ። በዓይነ ቱራኛ ቢጠበቅም ቅሉ አምላ ሱ ከፍሎ ተባባሪዎቹ አንዳች መልእክት እንዲያደርሱለት አደረገ ። መልእክቱን ያስተላለፈው በራሱ ስም ሳይሆን በሦስት ዓይኖቹ ስም ነበር ። ስለዚህ ጉዳይ ምርምር ተካሂደ ። ብሩገኖ ለፓንቲምን ለተላከው መልእክት 10 ሰ ፣ ለሻል ደ ግራስ ለተላከው መልእክት 15 ሰ ፣ ለባርዬር ግረኔል ለተላከው ደም 25 ሰ መክፈሉ በምርምሩ ተደረሰበት ። ይበልጥ ዋጋ የተከፈለበት ሦስቲኛው መሆኑ ነው ። ፓንቲምን ፣ ሻል—ደ—ግራስ ፣ እና ባርዬር ደ ግረኔል በተባሉ ሥፍራዎች ክሩደኒዬ ወይም ቢዛር ፣ ግሎርዮ ፣ እና ባር—ኒርስ የተባሉ ሦስት ወንበዴዎች ይኖሩ ነበር ። እነዚህ ሦስት ወንበዴዎች የፓትሮ ሚኒት አባሎች ናቸው ተብሎ ይጠረጠራል ። የዚህ ማህበር መሪዎች ፣ ባቢ እና ገልሚር የተባሉት ተይዘው ታስረዋል ። መልእክቶቹ የተላኩት ለእነዚህ ሁለት ወንበዴዎች በቀጥታ ሳይሆን እነሱን ይጠብቁ ለነበሩ ሰዎች በመሆኑ መልእክቶቹ ከወንጀልድርጊት ጋር የተያያዙ መሆን አላባቸው የሚል ግምት አሳደረ ።

ይህ ከሆነ ከሳምንት በኋላ አንድ ቀን ሌሊት ከእስር ቤቱ ዘበኞች አንዱ የእስረኞቹን መኝታ ቤት በበረቸው ተዳዳ አሮጌቆች እያየ በሚመረምርበት ጊዜ ብሩገኛ አልጋው ላይ ተቀምጦ በሩኖስ ብርሃን አንዳች ነገር ሲጽፍ አየው ። ዘበኛው ገብቶ ብሩገኛን ከነበረበት አውጥቶ ለአንድ ወር ጊዜ ለብቻው አሰረው ። ጽሑፉ ግን ሊያዝ ሳይችል ቀረ ።

በዚያን ጊዜ እስረኞች ከአንድ የወህኒ ቤት ምድረ ግቢ ወደ ሌላው የወህኒ ቤት ምድረ ግቢ መልእክት የሚያስተላልፉበት ዘዴ ነበራቸው ። መልእክት ጽፈውና ጠቅልለው ዳቦ ውስጥ ይሰገስጉታል ። ከዚያ በኋላ ዳቦውን መልእክቱ የተጻፈለት እስረኛ ወዳለበት ምድረ ግቢ ይወረውሩ ታል ። ዳቦው በአንድ እስረኛ እጅ ወይም በእስር ቤቱ ጠባቂዎች እጅ ሊወድቅ ይችላል ። በዘበኞቹ እጅ ከወደቀ ወደ ወህኒ ቤቱ ጽ/ቤት ይወስዳል ። በአንድ እስረኛ እጅ ከወደቀ ግን እስረኛው ለተላከለት የእስር ቤት ባልደረባው ወስዶ ያሰጠዋል ።

ብሩገኛ የጻፈው መልእክት በዘበኞች እጅ ሳይወድቅ ስለቀረ ለተላከለት እስረኛ ያረሰው ። ይህ እስረኛ ከአራቱ የፓትሮ ሚኒ መሪዎች አንዱ የነበረው ባቤ ነበር ። በመልእክቱ ወረቀት እንዲህ የሚል ነገር ተጽፎበት ነበር ፡

«ባቤ ። በፕሎሚ ጉዳና አንዳች ድርጊት ተፈጽሟል ። ከአትክልት ቦታ ፊት ለፊት መግቢያ በር ።»

ባቤ ይህንን መልእክት ከተቀበለ በኋላ ከላፎርስ ወህኒ ቤት ወደ ሳልፔትሮፎር ወህኒ ቤት ሊያስተላልፈው ቻለ ። በዚያ ለታወረች ወዳጁ ። ይህች ሴትየ በባክሷ መልእክቱን ቀደም ብሎ የዝጋፍሮማ ገረድ ለነበረችውና ሁለት ልጅ ወልጄልሃለሁ ላለችው ። ማኞ ለተባለችው ሴት አስተላለፈችው ። ማኞ እስካሁን ድረስ ተይዛ ባትታወርም በጣም የምትጠረጠር ሴት ነች ። ይህች ማኞ የተባለችው ሴት ከቴናርዲዬ ሚስት ጋር ግንኙነት አላት ። ግንኙነቱ ምን ዓይነት እንደሆነ ወደፊት ይገለጻል ። ይህች ሴትየ ወደ ኤፖሊን በመሔድ በሳልፔትሮፎር ወህኒ ቤትና በሌ ማድሌን ወህኒ ቤት መሐከል መገናኛ ድልድይ ለመፍጠር የምትችል ነበረች ።

በዚህ ጊዜ በቂ ማስረጃ ባለመገኘቱ ኤፖሊንና አዜልማ ከወህኒ ቤት ተለቅቀው ነበር ። ኤፖሊን ከማድሌን ወህኒ ቤት ለቅታ ስትወጣ ስትጠባበቅ የነበረችው ማኞ ከብሩገኛ ወደ ባቤ ተልኮ የነበረውን መልእክት አምጥታ ሰጠችት ።

ኤፖሊን መልእክቱን ተቀብላ ወደ ፕሎሚ ጉዳና አመራች ። በመልእክቱ የተጠቀሱትን የአትክልት ቦታና የግቢውን በር ፈልጋ አገኘቻቸው ። ቤቱን ልብ አለችው ። አካባቢውንም ሰለለችው ። ከጥቂት ቀናት በኋላ ኤፖሊን ለማኞ «ብስኩት» ይዛለት መጣች ። ማኞም «በስኩቱን» ባለ

ፔትሮሮል ላለችው ሰባቢ ውሽማ ወስዳ ሰጠችት ። በእስረኞች የምስጢር ቋንቋ «በስኩት» ማለት ምንም ሲደረግ አይቻልም ማለት ነው ።

አንድ ሳምንት ከማዕድ በፊት ብሩጥና ባቢ በላፎርስ ወህኒ ቤት ውስጥ ሲተላለፉ ተገናኙ ። ብሩጥ ለምርመራ በመሔድ ላይ ነበር ። ባቢ ደግሞ ከምርመራ መመለሱ ነበር ።

«እኛ.....ከ» ሲል ጠየቀው ብሩጥ ፤ «የፕ ጐዳና ጐዳይ.....ከ»

«በስኩት» ሲል መለሰለት ባቢ ። ምንም ሲደረግ አልተቻለም ማለቱ ነበር ።

ብሩጥ በላፎርስ ወህኒ ቤት ውስጥ ሆኖ የጠነሰሰው ወንጀል ከሽፎ ቀረ ። ይሁን እንጂ አንዳንድ ጊዜ ያሰቡት ነገር ቀርቶ ያላሰቡት ነገር ስለሚሆን ያበሩገሩ መልእክት ፈጽሞ ውጤት አልባ አልነበረም ።

— 3 —

ማሪዩ ከሰው ጋር መገናኘትን አቅመ ። አልፎ አልፎ ብቻ ከሙስ ማበፍ ጋር በአጋጣሚ ይገናኙ ነበር ።

የማበፍ ሕይወት እየሸቀለቀለ ወረደ ። አበባዎቹ አልሸጥ አሏቸው ። አንዳንዶቹን አበባዎች ለማሸሸል ያደረጉትም ሙከራ ሳይሳካላቸው ቀረ ። ይሁን እንጂ ተስፋ ሳይቆጠሩ አትክልት በማልማቱ ሥራ ገፉበት ።

ማበፍ ወደ አትክልቱ ዐታ በሚሔዱበት ጊዜ ከማሪዩ ጋር አልፎ አልፎ በቡልቫር ደ ሉፒታል ይገናኛሉ ። በሩቁ ሰላምታ ከመሰጣጠት በስተቀር ተቀራርበው አይነጋገሩም ። ችግር ሰውን ከሰው ስለሚያራርቅ ሁለቱ ወዳጆች እንደቀድሞአቸው ለመሆን አልቻሉም ።

የማበፍ ወዳጅ የነበሩት መጽሐፍ ሻጭ ፣ ሮሶል በዚያን ጊዜ ሞተ ዋል ። ማበፍም ዕድሜአቸው ወደ ሰማንያ ዓመት ተጠግቷል ። ቀኑን ሙሉ ሲሠሩ ይውሳሉ ። ማታ ማታም አትክልቶችን ውሃ ይጠጣሉ ። መጻ ሕፍትም ያነብባሉ ።

አንድ ሰሞን ዝናብ ሳይጥል በመቅረቱ አትክልቶቹ ጠወለጉባቸው ። ማበፍ ሲሠሩ ውሰው ሲደክማቸው አትክልቶቹን ውሃ ለማጠጣት አስበው ወደ ውሃው ጉድጓድ አመሩ ። ባልዲውን ወደ ውሃው ጉድጓድ ለማውረድ ከባልዲው ጋር የተያያዘውን ሰንሰለት ሲሰቡት አልላቀቅ አላቸው ። ከመሸ ምገላቸውም በላይ በጣም ደክሟቸዋል ። ታግለው ታግለው ሲያቅታቸው ወደ ሰማይ እንጋጥጠው ተመለከቱ ፤ ዝናብ ያዘለ ደመና ይታየኝ ይሆናል በሚል ተስፋ ። ሰማይ ላይ ግን ከጥኩስት እንጂ ደመና የለም ። «ምነው ትንቹ እንኳ በያካፋኩ» ሲሉ ተመኙ ።

— 416 —

ውሃ ለመቅዳት አስቦው ከባልዲው ጋር የተያያዘውን ስንሰለት ለማ
ላቀቅ እንደገና መከራ አያረገጉ። ነገር ግን አሁንም ሳይሳካላቸው ቀረ።
ልክ በዚህ ጊዜ «አባ ማበፍ..... አትክልትዎን ውሃ ባጠጣልዎት ይወዳሉኝ
የሚል የሰት ልጅ ድምጽ ሰሙ። ልጅቱ ረጅምና ቀጭን ነች። ባዶ እግ
ሯን ነች። የተቀዳደደ ቀሚስ ለብሳለች።

ማበፍ ዝም ብለው ተመለከቷት። እሷም ስንሰለቱን ክብያያዘበት
አላቅቃ ባልዲውን ወደ ጉድጓዱ አውርዳ ውሃ ቀዳችና ከማጠጫው ውስጥ
ገለበጠችው። በማጠጫው ውስጥ የነበረው ውሃ ሲያልቅባት እንደገና
ወደ ጉድጓዱ ሐዳ ውሃ ቀዳችና እንደቦሬቱ አትክልቶቿን ውሃ ማጠጣት
ዋነ ቀጠለች። ለምስተኛም ጊዜ እንዲሁ አያረገች።

የልጅቷ ድርጊት የሙሴ ማበፍን ልብ እጅግ አድርጎ ስለነካው «እግ
ዚህብሔር ይባርክሽ ልጄ..... መልአክ መሆን አለብሽ» አሏት።

«መልአክ አይደለሁም። ሰይጣን ነኝ። ለኔ ግን ሁለቱም ያው ናቸው»
አለቻቸው።

«አግቢአብሔር ይባርክሽ ልጄ..... ድሃ ስለሆንኩ ግን ምንም ሳደርግ
ልሽ አልችልም» አሏት።

«ለያደርጉልኝ የሚችሉ አንድ ነገር አለ»

«ምን.....? ንገሪኝ»

«ሙሴ ማሪዩ የት እንደሚኖር ይንገሩኝ።»

«ማሪዩ.....? ማን ነው እሱ?»

«እርስዎ ዘንድ ይመጣ የነበረው ወጣት ልጅ።»

«አሃ! እሱን ማለትሽ ነው? አሁን ገብኝ! ቆይ..... ቆይ..... ሙሴ ማሪዩ.....
ባርን ማሪዩ ፖሚርሰ። እሱ የሚኖረው.....» አሉና፤ «ከዚያ መኖሩን
ትደል። አሁን የት እንደሚኖር አባውቅም» አሏት።

ጉንበስ ብለው የአንድ ተክል ትርንጫፍ እየጉብኙ፤ «አንዳንድ ጊዜ
ግን በክሩልባርብ ጉዳና አድርጎ ወደ ዘፋኛ ወፍ መስክ ሲሔድ አየጥለሁ»
አሏት።

ይህንን ብለው ቀና ቢሉ ልጅቷ ከዚያ የለችም። በድንገት እንደመጣች
ሁሉ በድንገት ጥፍት አለችባቸው። «ወ? ጉድ.....! ሰው ነች ወይንስ ረቂቅ
መንፈስ?» ሲሉ አስቡ ማበፍ፤ «አትክልቶቼን ውሃ ስታጠጣቸው በዓይኔ
ባላይኖር ረቂቅ መንፈስ ነች ባልሁ ነበር!»

ማሪዩ በኩርፌ መኖርያ ቦታ ከሚያሳልፈው ጊዜ በዘፋኝ ወፍ መስክ የሚያሳልፈው ጊዜ ይበልጥ ነበር ። ዘወትር ከዚያ ሔዶ ስለልጅቷ ያል ማል ። የወፎች ጫጫታና ልብስ የሚያጥቡ ሴቶች ድምጽ ይሰማል ።

ማበፍ ረቂቅ መንፈስ ያሏት ልጅ ከጉበኘቻቸው ጥቂት ቀናት በኋላ ማሪዩ እንደወትሮው ከዘፋኝ ወፍ መስክ ሔዶ ነበር ። እዚያም ሳለ «አሽብ እዚህ ነው ያለው!» የሚል ድምጽ ሰማ ። የቴናርዲዬ ትልቋ ልጅ ፣ የኤፖ ኒን ድምጽ ነበር ። እንደወትሮዋ ባዶ እግሯን ነበረች ። ጸጉሯ ላይ የግር ዘለላ ተጣብቆባታል ፤ ግር በተገባበት በረት ውስጥ አድራ ነበርና ። ይህም ሆኖ ከቀድሞዋ ይበልጥ አምራ ትታይ ነበር ።

ፈገግ ብላ ከማሪዩ ፊት ቆመች ። ለመናገር ያልቻለች መስላ ለአጭር ጊዜ በዝምታ ቆየችና «ፈልጌ ፈልጌ በመጨረሻ አገኘሁህም አይደል!» አለችው ፤ «መሴ ማበፍ ናቸው ከዚህ አካባቢ ትገኛለህ ሲሉ የነገሩኝ ። እው ነታቸውን ኖሯል! አንተን ገብቼ ያልፈለግሁበት ቦታ የለም ። ብታውቅ ኖር!» አለችና ጭቃው ታለህ..... ታሥራ ነበር» ስትል ቀጠለች ፤ «ለአ ስራ አምስት ቀናት ጠፈሩኝ ። በኋላ ግን ለቀቂኝ ። በአንድ በኩል ገና ፍሬ ልጅ ነች በማለት ፤ በሌላ በኩል በዚያ ጉዳይ የሚያስወነጅላት ነገር የለም በማለት ፈትተው ለቀቂኝ ። ከያዘኝ ሁለት ወራት አልፈዋል ። ታዲያ ከት ለቀቅሁ በኋላ ፣ ማለቴ ባለፉት ስድስት ሳምንታት አንተን ያልፈለግሁበት ቦታ የለም ። እና ያንን ቦታ ለቅቀህ ሔደሃለህ» አለችው ።

«አዎን..... ለቅቂአለሁ» አላት ።

«አሃ! ለምን እንደሆነ ገብቶኛል ። በዚያ ጉዳይ ምክንያት መሆን አለ በት ። እሱስ ይሁን ። ብቻ ለምድኑው አሮጌ ባርጌጣ የምትደፋው መሴ ማሪዩ! እንዳንተ ያለ ወጣት ጥሩ ልብስ ሲለብስ ነው የሚያምርበት ። አባ ማበፍ 'ባሮን ማሪዩ' ብለው እንደሚጠሩህ ታውቃለህ መሴ ማሪዩ! እው ነት ባሮን ነህ! ባሮን የሚል የማዕረግ ስም የሚሰጣቸው ሰዎች ግን ሽማግ ሴዎች ናቸው ። አንድ ቀን ለአንድ ባሮን ደብዳቤ ይገዢ እንደሄድኩ አስታ ውሳሌሁ ። ከመቶ ዓመት በላይ ዕድሜ ነበራቸው ። ለማንኛውም አሁን የት ነው የምትኖረው መሴ ማሪዩ!»

ማሪዩ መልስ አልሰጣትም ።

«አሃ! ሽማግሌህም ቀዳዳ አለበት መሴ ማሪዩ ። ቀዳዳውን ልሰፋለህ!» አለችውና ፤ «ስለተገናኘን ደስ አላለህም መሰለኝ» አለችው ።

ማሪዩ አሁንም ዝም አላት ። «ከፈለግሁ ግን ደስ ላለኝህ እችላለሁ» አለችው ።

«የምን—? ስን ምን ማለትሽ ነው?»

ከገራራን ነከስ አደረገችው ኤፖሊን = የምታመነታም መሰለች ።
«የሆነው ይሁን..... ግድ የለም..... ያዘንክ ስለምትመስል ደስ ላሰኝህ እፈልጋለሁ ። ፈገግ እንደምትልልኝ ብቻ ቃል ግባልኝ» አለችውና ፤ «የፈለግሽውን አደርግልሻለሁ ብለሽኝ እንደነበረ ዘንጋሽው ለመሆኑ?» ስትል ጠየቀችው ።

«አልዘነጋሁትም = ልትነግሪኝ የፈለግሽውን ብቻ ንገሪኝ»

ጻይኑን አጥብቃ ተመለከተችውና ፤ «አድራሻዋን አግኝቼዋለሁ!» አለችው ።

የማሪዩ ፊት ገረጣ = «የምን አድራሻ?» አላት ።

«ፈልጊልኝ ብለሽኝ የነበረው አድራሻ..... የልጅቷ አድራሻ» ብላው በጋይል ተነፈሰች ።

ማሪዩ ከተቀመጠበት ብድግ ብሎ ተነሳና እጅዋን ለቀም አድርጎ ያዛት ። «እና የት ነው? አሳይኝና የጠየቅሽኝን እስጥሻለሁ» አላት ።

«የገባናውንና የቤቴን ቁጥር አላስታውሰውም = ከዚህ ራት ያለ ቦታ ነው ። ቤቴን ግን በደምብ አድርጌ አውቅዋለሁ ። ወስጄም አሳይሃለሁ» አለችው ።

ኤፖሊን እጅዋን አስለቀቀችና «አቤት.....! እንዴት ደስ አለህ!» አለችው ።

ማሪዩ ፊቱን ኮስተር አድርጎ ፤ «ኤፖሊንንም ክንድ ያህ አድርጎ «አንድ ነገር እንድትምሉልኝ እፈልጋለሁ» አላት ።

«የምን መሐላ ነው ደግሞ ማሊል.....ኝ?» ብላ ትስት ጀመር ።

«ይህንን አድራሻ ለአባትሽ እንዳትሰጩብኝ ማሊልኝ ኤፖሊን ።»

«ኤፖሊን.....? ስሜ ኤፖሊን መሆኑን እንዴት አወቅህ?»
«ማሊልኝ ብዬሻለሁ ።»

«አባቴክ ፍን እስራት ተፈርዶበታል ። ደግሞ ለሱ ምን ግድ አለኝ?»
«ማሊልኝ ነው ያልኩሽ ።»

«እስኪ ልቀቀኝ.....! ክንዴን እንዴት አጥብቀህ ነው የያዘከኝ! እሿ ለግንኙውም እምልልህለሁ ። አድራሻዋን ለአባቴ አልሰጠውም ። እና አሁን ደስ አለህ?»

«ለሌላም ሰው በሆን አድራሻዋን እንዳትሰጡኝ ቃል ገቢልኝ ።»

«እሺ ቃል ገብቼልሃለሁ ።»

«እና አሁን ቦታውን ወስደሽ አሳዩኝ ።»

«አሁን?»

«አዎን ።»

«አሁን አሁን?»

«አዎን ።»

«በል እሺ ና» አለችና፤ «ወደ ጉድ! እንዴት ደስ አለው!» ስትል አሰ
በች ።

ጥቂት ከተራመዱ በኋላ ቆም ብላ፤ «በጣም በቅርብ ሆነህ ነው የምት
ከተለኝ ሙሴ ማሪዩ ። እኔ ቀደም በዬ ልሐድና አንተ ቀረት ብለህ በሩቁ
ተከተለኝ ። የተከተልኩኝም አትምሰል ። እንዳንተ ያለ ወጣት እንደእኔ
ካለችዋ ሴት ጋር መታየት አይገባውም» አለችው ።

እሷ ራሷ አፍላ ወጣት ሆና ራሷን «ሴት» ብላ መጥራቷ ትርጉሙ
ምን እንደሆነ ለመግለጽ ያዳግታል ።

«ትንሽ ጊዜ ራት ብላ ስትራመድ ቆየችና ቆም አለች ። ማሪዩ ደረሰ
ባት ። «በነገራችን ላይ...አንድ ነገር ልታደርግልኝ ቃል ገብተህልኝ
ነበር» አለችው ።

ማሪዩ ከሱን ደባበሰው ። ለአባቷ ሲልክለት አሰቦ ከኩርፌራ ከተቦ
ደረው አምስት ፍራንክ በስተቀር በኪሶ ሌላ ገንዘብ አልነበረውም ።
ይህንኑ አውጥቶ መዳኋላዬ አኖረላት ።

«ከአንተ የምረልገው ገንዘብ እይደለም!» አለችው እ.ፖ.ፒ.ፓ ።

መጽሐፍ ሦስት

በፕሎሚ ጉዳና ያለው ቤት

— 1 —

ባለፈው ምዕተ ዓመት አጋማሽ ላይ የፓሪስ ፓርላማ አባል የሆነ ባለሥልጣን በሴን—ዝርሚ ሠፈር በፕሎሚ ጉዳና አንድ ቤት አሠርቶ ቁባቱን ከዚያ ያኖራት ነበር ።

ቤቱ ባለአንድ ፎቅ ሕንጻ ሆኖ በምድር ቤቱ ሁለት ክፍሎች ፣ በፎቅ ሁለት ክፍሎች ነበሩት ። ከፊት ለፊት የአትክልት ቦታ አለው ። በዚያ አካባቢ የሚያልፍ ሰው ከዚህ በላይ የሚታየው ነገር የለም ። ይሁን እንጂ ከሕንጻው በስተጀርባ ጠባብ ምድረ ግቢ ፣ ከምድረ ግቢው በስተጀርባም ባለሁለት ክፍል ቤትና አንድ የክርስ — ምድር ክፍል ይገኙበታል ። ይህ ከበስተኋላ ያለው ቤት የስርቆሽ በር አለው ። የስርቆሽ በሩ በባቢሎን ጉዳና በኩል ይገኛል ።

ባለሥልጣኑ ቁባቱ ዘንድ በደብቅ የሚገባው በዚህ በስርቆሽ በር ነበር ። በኋላ ግን ባለሥልጣኑ ይህንን ቦታ ከፋፍሎ ሸጠው ።

በ1793 ዓ. ም. ይህንን ቦታ አንድ የመዳብ ሠራተኛ ገዛው ። ከዚያ በኋላ ቤቱ እድሳት በማጣት እየፈራረሰ ሔደ ። « ይሸጣል » ወይም « ይከራያል » የሚል ማስታወቂያ በየጊዜው ይታይበት ነበር ።

በጥቅምት ወር 1829 ዓ. ም. አንድ አዛውንት ዋናውን ሕንጻና ከበስ ተጀርባ ያለውን ቤት በአንድ ላይ ተከራያቸው ። እንዲታደሱም አደረገ ። ከዚያ በኋላ ከአንዲት ሴት ልጅና ከአንዲት ገረዱ ጋር በዚያ ይኖር ጀመር ።

ተከራዩ አዛውንት ዣን ቫልዣ ነበር ፤ ልጅቱም ኮዚት ። አርጊቷ ገረድ ቱሴ ትባላለች ። ዣን ቫልዣ ቤቱን ሲከራይ ሙሴ ፎሽላቫ በሚል

ስም ይጠራ ነበር ፤ በራሱ ንብረት የሚተዳደር ጨዋ ሰው ። ቲናርዲዬ ገና ሲያየው ማንነቱን ያወቀው ይህንኑ ገና ሻልዣ ነበር ።

ገና ሻልዣ ከፕቲ—ፒክፑ ገዳም ለምን ወጣ ? ምክንያት ነበረው ።

በእርግጥ ገዳሙ ጥሩ መደበቂያ በመሆኑ ተስማምቶት ነበር ። ነገር ግን ኮዚትን ይዞ ለዘለቂታው ከዚያ መኖር ሕሊናውን የሚቆረቁረው ሆነ በት ። ኮዚት እዚያው ኖራ ፤ እዚያው አድጋ ፤ መንኲሳ ብትቀር ደስ ይላታል ወይ ? ሕይወት ምን እንደሆነ ሳታውቅ ፤ የሕይወትን ደስታና ሀዘን ሳትቀምስ ገዳም ውስጥ ተዘግታ መኖሯ ያስደስታታል ወይ ? መንኲሳት በመሆኗ ምክንያት እንደ ቀን ጸጸት አድርባት ገና ሻልዣን አትጠላውም ወይ ?

እነዚህን ጥያቄዎች በሚመለከት ሕሊናውን ከመረመረ በኋላ ገዳሙን ለትቆ ለመውጣት ወሰነ ። ከመውጣት የሚያግደው ነገርም አልነበረም ። አምስት ዓመት ሙሉ ገዳሙ ውስጥ ከቆየ በኋላ ማንም ያስታውሰኛል ፤ ማንም ይይዘኛል የሚል ፍራቻ አልነበረውም ። ወደ ሕብረተሰቡ ተመልሶ በሰላም እኖራለሁ የሚል እምነት አደረበት ። በዕድሜ በጣም እየገፋ ሐዶ ። በዚህም መጠን ተሰወጠ ። «ከአሁን ወዲያ ማን ያውቀኛል ? የሚያወቀኝ ቢኖር እንኳ እኔን እንጂ ኮዚትን የሚከታተላት ሰው የለም» ሲል አሰበ ። ከዚያ በኋላ ገዳሙን ለትቆ ለመሐድ አጋጣሚ ሲጠብቅ ቆየ ። አትክልተኛው ፎቨለቫ በዚህ ጊዜ ሞተ ። ገና ሻልዣም በዚህ አጋጣሚ በመጠቀም እመምኔቷን ለማነጋገር ቀጠሮ ጠየቀና በተሰጠው ቀጠሮ ቀን ከዚያ ሐዶ ፤ « ወንድሜ ፎቨለቫ ሞቷል ። ሲሞት በቂ ቅርስ ስለተወልኝ ከአሁን ወዲያ ሥራ ገያኝኝም ። ልጄን ይገር ከዚህ ለመውጣት ስለምፈልግ ይፍቀዱልኝ » ሲል አመለከተ ። ልጅቱም አምስት ዓመት ሙሉ ገዳሙ ውስጥ በነጻ ስለተማረችና መንኲሳት ሳትሆን ስለቀረች አምስት ሺ ፍራንክ በካግ መልክ ለገዳሙ እንዲከፍል ለመነ ። እመምኔቷ አልተቃወሙትም ። ሂሳቡን ከፍሎ ከገዳሙ ተሰናበተ ።

ከዚያ ሲወጣ ሻንጣውን ይዞ ወጣ ። የሻንጣው ቁልፍ ከኪሱ አይለይም ። ከእሱም በስተቀር ሌላ ሰው ሻንጣውን ሲነካበት አይፈልግም ። ይህ ነገር ኮዚትን ሳያስገርማት አልቀረም ። ሰው ሊነካበት ባለመሻቱም ኮዚት ትስቅበት ነበር ።

ከገዳሙ ከወጣ በኋላ በፕሎሜ ጉዳና ያለውን ሕንጻና ቤት ተከራይቶ በሰውር ይኖር ጀመር ። ጎረቤት እንኳ ስለሌለው ማንም አያየውም ። ስሙም ፎቨለቫ ሆነ ።

ከዚህም ቤት በስተቀር በፓሪስ ከትማ ውስጥ ተጨማሪ ሁለት የተለያዩ መኖሪያ ክፍሎችን ተከራየ ። ይኸውም አጠራጣሪ ሁኔታ በያጋጥመው ከነበረበት ቤት ወጥቶ ወደ ሌላ ገለል ብሎ ለመቆየት እንዲያመቸው ነበር ። አንደኛው በሉዊ ጉዳና ፤ ሁለተኛው በሉም ዳርሜ ጉዳና

ነበሩ ። ገረዱን በዋናው ቤት ትቶአት ወደ አንደኛው ወይም ወደ ሁለተኛው መኖሪያ ክፍሉ እየሔዱ አንድ ወር ወይም አንድ ወር ተኩል እየቆዩ ይመለስ ነበር ። ይህንን ሁሉ ጥንቃቄ የሚያደርገው ከፖሊስ ክትትል ለመጻፍ ነበር ።

— 2 —

ሣን ቫልሃ አብዛኛውን ጊዜ የሚኖረው በፐሎሜ ጎዳና ሆኖ ሕይወቱን ቀጥሎ በተመለከተው ሁኔታ ይመራ ነበር ።

ኮዜትና ገረዷ በባለ ፎቄ ሕንጻ ውስጥ ይኖራሉ ። ዋናውና ሰፊው የመኝታ ክፍል ለኮዜት ተለቀቀላት ። ይህ ክፍል ትላልቅ መስተዋቶች አሉት ። በወርቃማ ጌጥ የተጌጠ መጻኢያም አለው ። ወለሉ በፐርገርያ ምንጣፍ ተክጎድጎዷል ። ትላልቅና ምቹ ሶፋዎች ተደርድረውበታል ። አልጋዋ ከላይ ከለላ ተደርጎለታል ። የጥንት ፣ የአንቲካ ዕቃ ነው ። ይህን እንጂ ክፍሉ እንዳይከብዳት ቀለል ያሉና ለልጃገረድ ዓይን ደስ የሚሉ የቤት ዕቃዎች ደብለቅ ተደርገውበታል ። ለምሳሌ ፣ በአማሩ መጻሕፍት የተሞላ የመጻሕፍት መደርደሪያ የቀለም ብልቃጥ ማምጣጫ ወረቀት የተጌጠ ጠረጴዛ ... ወዘተርፈ ።

በቀለማ ቀለማት የተጌጠ መጋረጃዎች በመስኮቱ ላይ ይታያሉ ። በከረምት ወራት የኮዜት ክፍል ዘወትር የሚሞቅ እሳት ይነድድበታል ።

ሣን ቫልሃ ራሱ ከዋናው ሕንጻ በስተጀርባ ባለው ቤት ውስጥ ይኖራል ። ታጣፊ አልጋ አለው ፣ ፍራሽ ያለው ። የአንጫት ጠረጴዛ ፣ መቀመጫቸው ከሣር የተሠሩ ሁለት ወንበሮች ፣ የሸክላ እንስራ ፣ ጥቂት አሮጊ መጻሕፍት ፣ ከሱ የማይለየው ሻንጣው ፣ እነዚህ ሁሉ ክፍሉ ውስጥ ይገኛሉ ። እሳት ግን ምን ጊዜም አይነድም ፣ በእሱ ክፍል ። በተለምዶ ምግቡን የሚበላው ከኮዜት ጋር ነው ። ብቻውን ሲሆን ግን ጥቁር ዳቦ ቢበላ ግድ የለውም ።

ቱሴን በቀጠራት ጊዜ ፣ «የቤቱ እመቤት ኮዜት ነች» ሲል ነግሯታል ።

« እርስዎስ ! » ስትል ጠየቀችው ።

« እኔማ አባቷ ነኝ » ሲል መለሰላት ።

ገዳም በነበረችበት ጊዜ ኮዜት ስለቤት አጠባበቅ ትምህርት ተሰጥቷታል ፣ ስለሆነም የቤታቸውን ወጪ በጥሩ ሁኔታ ለመያዝ ቻለች ።

— 423 —

ገን ቫልገ ለሽርሽር ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር ሲሄድ ሁል ጊዜም ኮዜትን አስኮትሎ ይሄድ ነበር ። ኮዜትና ማሪዩ የተገናኙት በዚህ አጋጣሚ ነበር ። እንዲሁም እሁድ እሁድ ወደ ሱን — ገን — ዱ — ሆኑ ይዞት ይሄድ ነበር ። በቤተክርስቲያኑ አካባቢ ያለው ይህ ሠፈር የድሆች ሠፈር ስለሆነ ገን ቫልገ ለድሆች ምጽዋት ያድል ነበር ። ቴናርዲዩ ይህንን አውቆ ነው እንደ ቀን የምጽዋት ደብዳቤ ጽፎ የላከለት ።

በባቢሎን ጉዳና በኩል ባለው በር የደብዳቤ መቀበያ ሳጥን ነበረበት ። ይሁን እንጂ እነገን ቫልገ አንዳችም ደብዳቤ ያርሷቸው አያውቅም ። በሳጥኑ የሚያገኙት የታክስ ሰብሳቢው ማርጠንቀቂያ ወረቀትና ለዘብ ጥበቃ የሚጠራው ወረቀት ብቻ ነበር ። ፎቭልቫ በሚል ስም የሚጠራው ገን ቫልገ የብሔራዊ ዘብ አባል ሆኖ ነበር ። በ1831 ዓ. ም. የተካሄደው የሕዝብ ቆጠራ የዘቡ አባል እንዲሆን ምክንያት ሆነው ።

በዓመት ሦስት ወይም አራት ጊዜ ዘብ እንዲጠብቅ ጥሪ ይደርስዋል ። እሱም የዘብ ልብሱን ለብሶ ይወጣል ። ይህንን ሥራ የሚፈጽመው በፈቃደኝነት ነው ። ከሕብረተሰቡ ተገልሎ እንደሚኖር እንዳይታወቅበት መልካም መሸፈኛ ሆነለት ።

ገን ቫልገ ዕድሜው ስድሳ ዓመት በደርስም ከአምሳ ዓመት በላይ ዕድሜ ያለው አይመስልም ነበር ። ስሙን ደብቆ እንደሚኖር ሁሉ ትክክለኛ ዕድሜውንም ደብቆ ይኖር ነበር ። ትክክለኛ ዕድሜውን ቢገልጽ ኖሮ ግን ከዘብ ጥበቃው ለመዳን ይችል ነበር ፤ ስድሳ ዓመት የሞላው ሰው ዘብ ጥበቃ የመውጣት ግዴታ አልነበረበትምና ። እሱ ግን ዘብ ጥበቃውን በምንም እንዳይጠረጠር መሸፈኛ ስለሆነው እውነተኛ ዕድሜውን ለመግለጽ ሳይፈቅድ ቀረ ።

ከኮዜት ጋር በሚወጣበት ጊዜ ጠረታ የወጣ መኩንን ይመስል ነበር ፤ ከአለባበሱ ሲገመት ። ብቻውን ሲወጣ ግን የቀን መያተኞች የሚለብሱት ዓይነት ልብስ ይለብስ ነበር ። በቅጡ እንዳይታይም ቆብ ይደፋ ነበር ።

ገን ቫልገም ሆነ ኮዜት ወይም ገረጺ ቱሲ በባቢሎን ጉዳና በኩል ባለው በር እንጂ በራት በር ወጥተው አያውቁም ። በዚህ ምክንያት በፕሎሜ ጉዳና ይኖራሉ የሚያስኝ አንድም ፍንጭ አልነበረም ። የፊቱ በር ሁልጊዜም ቢሆን ዝግ ነው ። የአትክልቱም ቦታ አይኮተኮትም ፤ አይታረምም ፤ አይጠበቅም ፤ የሰውን ዓይን እንዳይሰብ ።

የአትክልቱ ቦታ ሳይኮተኮት ለብዙ ዓመታት ስለቆየ ወደ ጫካነት ተለወጠ ። በአንድ ጥግ የድንጋይ መቀመጫ አለበት ። አንድ ሁለት የበሰበሱ ሐውልቶችም አለበት ። በውስጡ ሣር በቅሎበታል ። ለመንሸርሸር የማሆን መንገድ የለውም ። አረም ወርሮታል ። ዛፍ ፣ አሾህ ፣ ወፍ ዘራሽ በቀልቶች በብዛት በቅለውበታል ።

ቀዳሼ ላይ ከሹ የማያንሱ ነጭ ቢሬቢሮዎች ያንገጥብብታል።
የተለያዩ ዓይነት አእዋፍ ይዘምሩበታል። እንሽላሊቶች፣ ጠንዚዛዎች፣
ትላትሎች ይራቡበታል። በክረምት ወራት ቀንድ አውጣዎች ይንፏቸዋል።
የረገፉ ቢጫ ትጠሰጡ ይነሰነሱበታል።

በፓሪስ ከተማ ውስጥ ቢገኝም ይህ በፕሎሜ ጉዳና ያለው ቦታ ከም
ድረ በዳ የተለየ አልነበረም።

— 3 —

ከዚህ ከገዳሙ ስትወጣ ታዳጊ ወጣት ነበረች። የአስራ አራት ዓመት
ልጅነረድ። በገዳሙ ውስጥ የሚሰጠውን ትምህርት ጨርሳለች። ይሁን
እንጂ የትምህርቱ ደረጃ ዝቅ ያለ መሆኑ መታወስ ይገባዋል። መንፈሳዊ
ትምህርት፣ ታሪክ በጥቂቱ፣ ጄኦግራፊ፣ ሰዋስው፣ መዝሐብ በትንሹ፣ ስዕል፣
ወዘተርፈ ተምራሶች። በተረፈ ግን ስለሕይወት ምንም አታውቅም።
ገዳም ውስጥ ተዘግተው የሚኖሩ ልጆችን ከእውነተኛ ሕይወት ተነጥ
ለውና ተገልለው ስለሚኖሩ ስለሥጋዊ ሕይወት ያላቸው እውቀት በጣም
ውስን ነው።

ከገዳሙ ወጥታ በፕሎሜ ጉዳና ባለው ቤት መኖርዋ ከዚህን አስደ
ሰታት። እንደገዳም ነጠል ያለ ቢሆንም ከገዳም ይበልጥ የነጻነት ስሜት አላ
ደረሰች። የአትክልቱን ቦታም ወደደችው፤ የጫካ ስሜት ስለሚለጣት።
በገዳም ውስጥ በኖረችበት ዘመን ስለወጣት ወንዶች ታልም ነበር። አሁን
ግን ወጣት ወንዶችን በዓይኗ ፍታዎቻቸው በታች።

ግን ቫልዣን እንደ ወላጅ አባቷ ትወደዋለች። ከሱ አትለይም። ትል
ቱን ሕንጻና የአትክልቱን ቦታ ለሷ በጥቅላትም ዘወትር እሱን ፍለጋ ከበረ
ተጀርባ ወዳለው ወደ እሱ ክፍል ትሄዳለች። «ወደቤትሽ ሐጅልኝ» ይላ
ታል አንድ አንድ ጊዜ ፈገግ እያለ፤ «እዚህ ብቻዬን ለመሆን ስለምፈልግ
ወደ ትልቁ ቤትሽ ሄጅልኝ።»

እሷም፤ «አባይ... አንቶ ክፍል ውስጥ ስሆን ይበርደኛል። ለምንድ
ነው ያንተ ክፍል ምንጣፍ የማይነጠፍበትና እሷን የማይነድበት?» ትለዋ
ለች።

«አንዲሁ እንዳለ መች እነሱን ልጄ...! ስንቶቼ መሰሉሽ አንገታቸውን
የሚያስገቡበት መጠለያ የሌላቸው!»

«አንግዲያው የኔ ክፍል ለምን ተገጠ፤ ለምንስ እሷን ይነድበታል?»

«አንቶ ገና ታዳጊ ልጄ ስለሆንሽ ነዋለ»

«አዋቂዎች ምሽት አያስፈልጋቸውም ማለት ነው...? ግን እንዴት ሊሆን ይችላል?»

«አዎን... አንዳንድ ሰዎች ምሽት አያስፈልጋቸውም ።»

«አላምንህም...! እንዲያውም በኔ ሰብሰበኝ እክፍልህ ውስጥ እሳት እንዲ ነድ ውልጊዜ እዚህ እመጣለሁ ።»

ጥቁር ዳቦ ሲበላ ስታየው ፤ «ለምንድነው ጥቁር ዳቦ የምትበላው አባይ?» ትለዋለች ።

«እንጂ ልጄ!»

«እንተ ጥቁር ዳቦ ከበላህ እኔም ጥቁር ዳቦ እበላለሁ» ትለዋለች ።

እንደዚህ ስትለው እሷ ጥቁር ዳቦ እንዳትበላ እሱ ነጭ ዳቦ መበላት ይጀምራል ።

ኮዜት ስለሕጻንነት ሕይወቷ ብዥብዥብ ብሎ ይታያታል ። እናቷን ባታውቃትም ጠዋትና ማታ ትጸልይላታለች ። እነ ቴናርዲዬ እንደ ሕልም ሆነው ይታይዋታል ። ውሃ ለመቅዳት በውድቅት ጨለማ ጫካ ውስጥ መጣ ባቷን ምን ጊዜም አትረሳውም ። የነበረችበት ቦታ ከፓሪስ በጣም ሩቅ ሆኖ ይታያታል ። ከሕይወት አዘቅት ስቦ ያወጣት ግን ቫልግ መሆኑን ታስታውሳለች ። የሕጻንነት ሕይወቷን ስታስታውስ ይዘገንናታል... ያስፈራታል ።

ስለግን ቫልግ ስታስብ እንባ የሚያሻንፋት ጊዜ ነበር ። «ምናልባት የእናቴ ነፍስ በእሱ መንፈስ ውስጥ አድሮ እሱ እናቴ ሆኗል» ትላለች ።

ኮዜት እናቷን ካለማወቃትም በላይ የእናቷን ስም አታስታውሰውም ። ስሟ ማን እንደሆነ ግን ቫልግን ስትጠይቀው መልስ አይሰጣትም ። ዝም ይላታል ። መልሷ ስትጠይቀው ፈገግታ ብቻ ያሳያታል ። አንድ ቀን ካልነገርክኝ ብላ በጣም ወተውተችው ። ግን ቫልግ ግን የእናቷን ስም በመናገር ፈንታ እንባ አውጥቶ አሰቀሰ ።

ኮዜት ሕጻን ሳለች በለፋንቲን ያወራሳት ነበር ። ካደገች በኋላ ግን ዝግት አለባት ። ለምን እንደሆነ በውል አይታወቅም ።

«አባይ...» አላቸው ኮዜት አንድ ቀን ፤ «ሌሊት በሕልሚ ታየችኝ ። ሁለት ትላልቅ ክንፎች ነበሯት ። እናቴ በሕይወት ሳለች የተቀደሰ ሕይወት ሳትኖር አልቀረችም ።»

«ሰማዕት ሆናለች» አላት ግን ቫልግ ።

ኮዜት ግን ቫልግን እንደ እውነተኛ አባት ለሰምትወደው ግን ቫልግ በደስታ ይኖር ነበር ። ይኸን ያህል በመወደዱም ዘወትር እግዚአብሔርን

የመስገን ነበር ። «ይህ ሁሉ ደስታ አይገባኝም..... ይህን ያህል ደስታ ለማግኘት በሕይወቴ ይበልጥ መስታዩት በተገባኝ ነበር» እያለ ያስብ ነበር ።

— 4 —

አንድ ቀን ኮዜት በአጋጣሚ ፊቷን በመስተዋት አየችና ፤ «ቆንጆ ነኝ እንዴ?» ስትል አሰበች ። ኮዜያን ቀን በፊት ስለመልካ አሰባ አታውቅም ። «ቆንጆ አይደለሁም!» አለች ራሷ ለራሷ ፤ «ቆንጆ ተሆን ኖሮ እንዴት በተገረምኩ ነበር!»

በማግሥቱም በአጋጣሚ ሳይሆን ሆን ብላ ፊቷን በመስታወት አየች ወና «የምን ቆንጆ! ፉንጋ ነኝ» አለች ። ሌሊቱን ጥሩ እንቅልፍ ሳይወስዳት ተርቶ ኖሮ ዓይኖቿ ገድገደው ፊቷም ገርጥቶ ነበር ።

በሌላ ቀን ግን በመንገድ ስታልፍ ሳለች አንድ የማታውቀው ሰው «ቆንጆ ልጅ ነች..... ነገር ግን አሰባስቦ አታውቅም» ሲል ሰማችው ።

«ይህ ሰውዬ ስለማን ነው የሚያውቀውን ስለኔ ሊሆን አይችልም ። እኔ አሰባስቤ ጥሩ ነው ። ነገር ግን ፉንጋ ነኝ» አለች በሀሳቧ ።

አንድ ቀን ደግሞ በአትክልቱ በታ ባለችበት ወቅት አርገቷ ገረደች ፤ ተሰ። «ኮዜት እየተዋበች መሄዷን አስተውላለሁ ጌታዬ!» ብላ ዝን ቫል ዝን ስትጠይቀው ሰማችት ። የታሰረ አነጋገር ስላስደነገጣት ስትሮጥ ወደ ክፍሏ ሔዳ ፊቷን እንደገና በመስታወቱ አየችው ።

ቆንጆ ነበረች ኮዜት ። ቆንጆ መሆኗንም ቀስ በቀስ እየተገነዘበች ሔደች ። ሰውነቷ ጥሩ ቅርጽ አይደለም ፤ ጸጉሯ እያማረ ፤ ሰማያዊ ዓይኖቿም እየተዋቡ ሄዱ ።

ዝን ቫልዝ በበኩሉ ኮዜት እየተዋበች ቢሔደች መጠን ስጋት አያደረገችት ሔደች ። የሷ መዋብ የደስታ ኑሮውን የሚያናጋበት መስሎ ተሰማው ። እንዲህ እየተዋበች ከሔደች እንደደሮው ትወደኝ ይሆን ከኔው ጋር ትኖራለች ወይንስ ጥላኝ ትሔዳለች? ደንገት ጥላኝ ከሔደችም ይውጠኛል?» እያለ ያስላስላል ።

ኮዜት ይበልጥ አምራ ለመታዩት ትጣጣር ጀመር ። በቀድሞ ልብስ ደግሞ ታፍርባቸው ጀመር ። አባቷ ገንዘብ ስለማይቆጥብባት የፈለገችውን ዓይነት የዘመኑን ልብስ ፤ ቆብ ፤ ጫማ ፤ እና ሌላ ሌላውንም ትገዛለች ። በሴት ልብስ ዓይነት ፓሪስን የሚያስንቅ እንደሌለ ደግሞ የታወቀ ነው ።

አለባበዱን አሳምራ ሲያያት ገዢ ሻልገዢ የባለውን ስጋት ላይ ይወድቃል ። አንድ ቀን ተሸቀርቅሮ ለብላ ከአባቷ ጋር ሽርሽር ስትሔድ ሳለች ፤ «ልብሶቼ አያምሩም አባዬ?» ስትል ወደቀችው ።

«በጣም አምረውበሻል» አላት ።

ከሽርሽር ሲመለሱም ፤ «የድሮዎቼን ልብሶች ከአሁን ወዲያ አትለብሻቸውም እንዴ የኔ ልጅ.....? የትኞቼን ማለቲ እንደሆነ መቼም ገብቶሻል» አላት ገዢ ሻልገዢ ።

«የትምህርት ቤት ልብሶቼ? እነዚያን አስቀያሚ ልብሶች ሁለቱን አለብሳቸውም ። አሰጠሊታ ናቸው» አለችው ።

ይህንን ስትላው ገዢ ሻልገዢ በኃይል ተነፈሰ ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮም አዘውትረው ሽርሽር እንዲሔዱ አባቷን ትወተውታው ጀመር ። ሴት ልጅ አጊጣ ስብሳ በሰዎች በንድ ካልታየች ምን ዋጋ አሰውና!

ደግሞ በኢትክልቱ ቦታ ሽር ጉድ ማለት አያበዛች ሔያች ። ማሪዩ ለስድስት ወራት ላያያት ቆይቶ በሉክሳምቡር ሠፈር እንደገና ሲያያት የቻለው በዚህ ጊዜ አካባቢ ነበር ፤ በድንገት እንደ አበባ ፈክታ የነበረችበት ሰጥን ።

— 5 —

ማሪዩን ወደ ኮዜት ፣ ኮዜትን ወደ ማሪዩ የሚስብ አንዳች ኃይል ነበር ። መነሾውም የሁለቱ አመለካከት ነበር ፤ ፍቅር በዓይን ይጀምራልና ።

አንድ ቀን ሶት ኮዜት ማሪዩ ላይ የወረወረችው አመለካከት ማሪዩን እንዳጠመደው ሁሉ እሱም እሷ ላይ የወረወረባት አመለካከት እሷን ላይ ጠምዳት አልቀረም ።

በሉክሳምቡር ሠፈር በሚገኙበት ጊዜ ሠርቃ ታየው ነበር ። «የማሪ ጸጉር ፣ የተዋቡ ዓይኖች ፣ ደስ የሚሉ ጥርሶች አሉት..... ምንም እንኳ ድሃ በመስል ጠቅላላ አቋሙ ከሩና ጩዋ ነው» እያለች በልቧ ታደንቀው ነበር ።

ኮዜት ፍቅር ምን እንደሆነ ለይታ አታውቅም ። ገዳም ውስጥ በነበረችባቸው ዓመታት ስለመንፈሳዊ ፍቅር እንጂ ስለዓለማዊ ፍቅር ስምታ አታውቅም ። ስለሆነም ከፍቅር ወጥመድ ውስጥ የገባችው ፍቅር ምን እንደሆነ ከመረዳቷ በፊት ነበር ። ጥሩ ይሁን መጥፎ ፣ ጠቃሚ ይሁን ጎጂ ፣ ዘለዓለማዊ ይሁን ጊዜያዊ ፣ የተከለከለ ይሁን የተፈቀደ ለይታ አታውቅም ። ይሁን እንጂ ከማሪዩ ጋር ፍቅር ይዟታል ።

— 428 —

ይህ ሆኖም ሳለ ማሪያና ኮዜት ጭለማ ውስጥ ነበሩ ለማለት ይቻላል ።
ቃል አይለዋወጡም ። ሰላምታ አይሰጣቸውም ። እርስ በርስ አይተዋውቁም ። ይተያያሉ እንጂ ከዚያ በላይ የሚያደርጉት ነገር የለም ። የዓይን ፍትር ይላልም ይኸው ነው ።

— 6 —

ዣን ቫልገ ማሪያን ይጠራጠረው ጀመር ። ይኸውም በማሪያ ላይ አንዳንድ ለውጦችን በማስተዋሉ ምክንያት ነበር ። ማሪያ እንደቀድሞው አይጠጋቸውም ። ራት ብሎ ነው የሚቀመጠው ። መጽሐፍ የሚያነብ ለመምሰልም ይሞክራል ። «ለምንድነው መስሎ ለመታየት የሚጥረው?» ይላል ዣን ቫልገ በልቡ ፤ «ቀደም ብሎ አሮጌ ኩቱን ለብሶ ይመጣ ነበር ። በኋላ ግን አዲስ ልብሱን እየለበሰ መምጣት ጀመረ ። ይኸስ ለምን ይሆን?»

ዣን ቫልገ በማሪያ ላይ የዚህ ዓይነት ለውጥ በማየቱ ደስ አላለውም ። በኮዜትም ፊት ስለማሪያ ማውራት አይወድም ነበር ። አንድ ቀን ግን ፤ «ይህ ልጅ አሰልቼ ይመስላል» ሲላት ፤ «ማን...? ወጣቱ?» ስትል መለሰችለት ። ዣን ቫልገ መልሷን አልወደደውም ። «ለምን ስለሱ አነሳሁባት?» ሲልም ተጸጸተ ።

ዣን ቫልገ ማሪያን ከኮዜት ለማራቅ ቡብዙ ዘዴ ሞክረ ። ለምሳሌ አንዳንድ ጊዜ ከተለመደው ሰዓት ዘግይቶ ይመጣ ነበር ። የተለምዶ መቀመጫ ቦታውን ትቶም በሌላ ቦታ ይቀመጥ ነበር ። አንድ ቀን ሆን ብሎ መሐረቡን ጥሎ የሔደውም ያለምክንያት አልነበረም ።

ማሪያ ኮዜትን እንዳፈቀራት ዣን ቫልገ ቢጠረጥርም ኮዜት ማሪያን አፍቅራዋለች ብሎ አላመነም ። ነገር ግን ውላ ስታድር ታፈቅረው ይሆናል የሚል ፍራቻ አደረበት ።

አንድ ቀን ለሦስት ሰዓት ያህል ጊዜ በሉክሳምቡር ሠፈር ከቆዩ በኋላ ዣን ቫልገ «ወደ ቤት እንመለስ» አላት ኮዜትን ። እሷም ፤ «ጊዜው ደረሰ እንዴ አባዬ...? ከምኒው!» ስትለው ፤ «የፈራሁት ደረሰ!» ሲል አሰበ ዣን ቫልገ ።

ይህ ሆኖም ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር መሔዱን አላቋረጠም ፤ ኮዜት እንዳትነቃበት በመፍራት ። ማሪያና ኮዜት በዓይን ሲፈላለጉ ሲያይ ግን ቁጣ ይተናነቀው ነበር ። ማሪያን በዓይኑ ይገረምመው ነበር ። «ለምን አባቱ ነው ሹክክ ብሎ የሚመጣው?» እያለ ያስባል ፤ «የኔን ደስታ ለማጤናገፍ? የኔን ደስታ ለመስረቅ? አለዚያ ምን ፍለጋ ነው በየቀኑ እኛ ከአለንበት የሚመጣው? በሐይወቴ ውስጥ ከድርሻዬ በላይ ተሰቃይቻለሁ ። የወጣት ሐይወት ምን እንደሆነ ሳላውቅ እርጅቻለሁ ። ቤተሰብ ኖሮኝ አላውቅም ።

ዘመድ ወዳጅ የለኝም ። የወለድሁት ልጅ የለኝም ። በሕይወቴ ያፈቀርሁት ሰው ካለ ይህች ልጅ ነች ። እና ይህችን ልጅ ሊነጥቀኝም አይደል የሚመ ላለሰው? እሷን ከኔ መንጠቅ ማለት ደግሞ ሕይወቴን መንጠቅ ማለት ነው..... ሌላ ትርጉም የለውም» እያለ ብስጭት ይላል ።

ማሪዩ ኮዜትን ይከታተላት በነበረ ጊዜ በሉዊ ጉዳና ወዳለው ቤቷ ሔዶ በረኛውን ካነጋገረው በኋላ በረኛው ፤ «ይህ ወጣት ልጅ ማን ነው መሰሉ.....? ስለርስዎ ለማወቅ ይሻል» ሲል ለገን ሻልገ ነግሮት ነበር ። ገን ሻልገ በማግሥቱ ማሪዩን ሲያየው የማይረሳ ግልምጫ ሳይሰጠው አሳለፈም ። ከሳምንት በኋላም ያሃን ቤት ለቅቆ ሔደ ። ሁለተኛ ወደ ሉዊ ጉዳናም ሆነ ወደሉክሳምቡር ሠፈር ላይመለስ ለገዛ ራሱ ቃል ገብቶ ወደ ፕሉሚ ጉዳና አመራ ።

ኮዜት ለምን ወደዚህ ተዛወርን ብላ ገን ሻልገን አላስቸገረችውም ። ይሁን እንጂ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ተለወጠችበት ። ዝምተኛ ሆነች ። በፊቷም ላይ የሀዘን ስሜት ይነበብባት ጀመር ። ገን ሻልገ ማዘኗን አይቶ አንድ ቀን ፤ «ወደ ሉክሳምቡር ለመሔድ ትሻለሽ እንዴት?» ሲል ኮዜትን ጠየቃት ። ወዲያውኑ ፊቷ ሲበራ ታየው ። «አምን አባዬ» ስትል መለሰችለት ።

ወደ ሉክሳምቡር ሠፈር ይዟት ሔደ ። ማሪዩ ግን በዚያ አልነበረም ። ወደዚያ መሔዱን አጃርጦ ነበር ።

በሌላ ቀን ገን ሻልገ ኮዜትን መልሶ ጠየቃት ፤ ወደሉክሳምቡር ሠፈር ለመሔድ ትፈልግ እንደሆነ ።

«አልፈልግም» አለችው ።

ኮዜት እንደደሮ አልሆንልህ ስትለው ፤ «ይህችን ልጅ ምን ነካትፍ ምን ሃሳብ ያዛት? በአእምሮዋ ውስጥ ምን አለ?» እያለ ራሱን ይጠይቅ ጀመር ። ገዳሙንም ለቅቆ በመውጣቱ ጸጸት አደረበት ፤ እዚያ ሳሉ ከውጩ ዓለም ተገልለው በደስታ ይኖሩ ነበርና ።

በሌላ በኩል ፣ ኮዜት ወደሉክሳምቡር ሠፈር ለመሔድ አልፈልግም ስላለችው ገን ሻልገ በልቡ ደስ አለው ። መልሶም ሊጠይቃት አልፈለ ገም ። እሷ ግን ለመሔድ አልፈልግም በማለቷ ተጸጸተች ። አፍ አውጥታ ውሰደኝ እንዳትለው ግን አፈረች ። በዚህ ምክንያት በሀዘን መኖር ብቻ ሆነች ።

ልቧ እንዳዘነ ሲያይ «ምን ሆነሻል ልጄ?» ይላታል ገን ሻልገ ። «ምንም አልሆንኩም» ትለዋለች ።

ዣን ቫልዣ ቅር ሲሰኝ ስታይ እሷም በተራዋ 1 «ምን ሆነ ሃል አባዩ?» ትለዋለች ።

«ምንም አልሆንኩም» ይላታል ።

ሁለቱም እንደቀድሞአቸው ተደስተው ለመኖር ሳይቻላቸው ቀረ ።

— 7 —

ወደ ፕሎሚ ጉዳና ከመጡበት ጊዜ ወዲህ ዣን ቫልዣና ኮዜት ማል ደው ተነስተው ፡ ራቅ ካለ ቦታ ሔደው ጸሐይ ስትፈልቅ ማየት ደስ ይላቸው ነበር ። ልማድም አድርገውት ነበር ። በዚህ በንጋት ሰዓት በመንገድ ሰው እጅግም አይታይም ። የእርጋታ ወቅት ነው ። የንጋት አለዋፍ ሲዘምሩ ግን ይሰማል ። ደስ ደስም ይላል ።

አንድ ቀን በጥቅምት ወር 1831 ዓ. ም. እንደልማዳቸው ማል ደው ተነስተው ወደ ባሪዬር ዱ ሚን አመሩ ። የሰማይ ከዋክብት ገና ገብተው አልጠፉም ። ጭለማው አልገፈፈም ። ሣር ቅጠሉ ይወዛወዛል ። ቅዝቃዜም አለ ።

አካባቢው ጸጥ ፡ ርጭ ብሏል ። በመንገድ ሳይ ሰው አይታይም ። ከቦታው ሲደርሱ ዣን ቫልዣ መቀመጫ ቢጠፋ ፈልጎ ቁጭ አለ ፤ ፈተን ወደ አውራው ጉዳና መልሶ ። በአንዳች ሃሳብ ውስጥ ሰጥሟል ። ጸሐይ በመፍለቅ ላይ ብትሆንም ዣን ቫልዣ ይህንን ልብ አላለም ። ስለኮዜት ነበር የሚያስበው ። በእሱና በእሷ መሐከል እንከን ካልተፈጠረ ምን ያህል ደስ ብሏቸው ለመኖር እንደሚችሉ ሲያልም ነበር ። ኮዜት በአጠገቡ ቆማ የንጋቱን ሰማይ ስታስተውል ነበረች ።

«አባዬ..... አንዳች ድምጽ ይሰማኛል» አለችው ኮዜት በድንገት ። ዣን ቫልዣ አንገቱን አቅንቶ ተመለከተ ። ቅርጽ አልባ የመሰለ ነገር በአውራው ጉዳና ወደእነሱ ሲያመራ በሩቁ አዩት ። እየቀረበ በመጣ ቁጥር እየገዘፈ ሔደ ። ተሽከርካሪ ይመስላል ። በውስጡ ምን እንዳለ ግን ለጊዜው ተለይቶ አይታወቅም ። የፈረስ ኮቴ ፡ የተሽከርካሪና የሰው ድምጽ ይሰማል ። ጅራፍም ይጮሃል ።

ተሽከርካሪው አንድ ብቻ አልነበረም ። ከበስተጀርባው ሌላ ተሽከርካሪ ካሪ ነበር ። ቀጥሎም ሌላ ። አሁንም ሌላ ። በጠቅላላው ሰባት ተሽከርካሪዎች ተከታትለው በመጓዝ ላይ ነበሩ ። በውስጣቸው ውር ውር የሚሉ ቅርጾች ይታያሉ ። የሰንሰለት ቅልጭልጭታም ይሰማል ።

የጋራ ጸሐይ እየገባ ሲሄድ በተሸከርካሪዎቹ ውስጥ የነበሩት ቅጽዖት ምንነታቸው እየተለየ ሔደ ።

ከሰባቱ ተሸከርካሪዎች ስድስቱ የበርሜል ማመላለሻ ይመስላሉ ። እያንዳንዳቸው በአራት ፈረሶች ይገቡታል ። የበርሜል ማጋደምያ በመሰለው ዝርግ መቀመጫ ሰዎች አሉበት ። በእያንዳንዱ ጋሪ ህያ አራት ሰዎች ተኮልኩለውበታል ፤ አሰራሩ ሁለቱ በአንድ ረድፍ ፣ አሰራሩ ሁለቱ በሌላው ረድፍ ሆነው ። ጀርባ ለጀርባ ገጥመው ይጓዛሉ ። መቀመጫው የአግር ማሳረፊያ ስለሌለው የሰዎቹ አግር ወደ ውጭ ተንጠልጥሏል ። ከበስተጀርባቸው ሰንሰለት ይቅጩለባቸዋል ። በማጅራታቸው ላይ የሚያንጸባርቅ የብረት ማንቆ ተደርጎባቸዋል ። እያንዳንዳቸው የብረት ማንቆ ይደረግባቸው እንጂ ሁላቸውም በአንድ ረድም ሰንሰለት ተያይዘዋል ። በአንድ ሰንሰለት ስለተያያዙ እነዚህ ህያ አራት ሰዎች ከጋሪነቸው ሲወርዱ ለመንቀሳቀስ ይቸግራቸዋል ። እንደ ባሰብዙ አግር ተንቶታቂ ትል እየተመለመሉ መንቀሳቀስ ግዴታ ይሆንባቸዋል ። በእያንዳንዱ ጋሪ ውስጥ ከኋላና ከፊት ነፍጥ የያዙ ሁለት ሰዎች አሉባቸው ። የሰንሰለቱን የኋላና የፊት ጫፍ በአግራቸው ጫን ብለው ይዘውታል ።

ሰባተኛው ጋሪ በስድስት ፈረሶች የሚገቡት ግዙፍ ጋሪ ሆኖ ከላይ ግልጽ ነው ። የውሃ ማፍለጃ ጋን ፣ ድስቶች ፣ የከሰል ማንደጃዎች ፣ ሰንሰለቶች እና የሰው ማሰቃያ መሳሪያም ጭኗል ። በርከት ያሉ ሰዎችም ተጋድመውበታል ። ሰዎቹ ሕመምተኞች ይመስላሉ ።

በጋሪዎቹ ግራና ቀኝ ቆመጥና ነፍጥ የያዙ ፣ የደምብ ልብስ የመሰለ ነገር የለበሱ ፣ ገጽታቸው ደስ የማይልና የሚያስፈሩ ዘበኞች በአግር ይጓዛሉ ። ነፍስ ገዳዮች ይመስላሉ ። አለቃቸው አለንጋ ይዟል ። ከኮንቮዮቹ በስተኋላና በስተፊት ሰይፍ የያዙ ፈረሶች ፖሊሶች ይታያሉ ።

በቅጽበት ከየት መጣ ሳይሉት ብዙ ሕዝብ በመንገዱ ግራና ቀኝ ቆሞ ይመለከት ጀመር ። ይህንን ትርዒት ለማየት የሚራኮቱ ሌሎችም ሰዎች ድምጻቸው ራሱ ካለ በታ ይሰማል ።

በጋሪዎቹ ላይ ያሉት ሰዎች የተዘበራረቀ ዓይነት ልብስ ለብሰዋል ፡— ክርኑ የተቀደደ ኮት ፣ አሮጌ ባርጌጣ ፣ የሸራ ቆብ ፣ የጸጉር ሻሽ ፣ ወዘተርፈ ። በአንዳንዶቹ ሰውነት ላይ ግቅሳትና የደረት ጸጉር ይታይባቸዋል ።

ዘበኞቹ ሲራገሙ ይሰማሉ ። አንዳንድ ጊዜም በያዙት ቆመጥ ሰዎቹን ይነርቷቸዋል ። ሰዎቹ ይንጫጫሉ ። ሰንሰለታቸው አሁንም ይቅጩለባቸዋል ። ጭንቅላት ለጭንቅላት ይጋጫሉ ፤ በንቅናቄው ምክንያት ። ከኮንቮዮቹ በስተኋላ ሕጻናት ልጆች እየላቁ ይከተሏቸዋል ።

ጸሐይ ወገግ ብሎ ወጥቶ በሰዎቹ ላይ ሲያርፍ ፊታቸውን ይበልጥ አበራው ። በድንገት ድምጻቸውን ከፍ አድርገው ይዘምሩ ጀመር ፤ አንዱ

ገደቹ ። የተቀሩት እግዚአብሔርን ይራግማሉ ። በፈኑና ርግማኑ ሲበዛ የዘ
በኞቹ አለቃ በኦለንጋው ይገልጣቸው ጀመር ። ኮንቮየቶቹን ተከትለው
የሚረፈሩት ሕፃናት ልጆች ደስ ብሏቸው ይሰቃሉ ።

ዣን ቫልገ ይህንን ሲመለከት ፊቱ ልውጥውጥ አለ ። ይህንን ከማ
የት ሸሽቶ ቢሔድ በመረጠ ነበር ። ነገር ግን አልሆነለትም ። ትርዒቱ አሳ
ሳውስ አለው ። እንደ ድንጋይ ሐውልት ባለበት ፈዝዞ ቀረ ። ትንሽ
ቆይቶም ትውስት ወረረው ። ከሠላሳ አምስት ዓመታት በፊት እሱም
እንደነዚያ መከረኞች በዚያ ማለፉን አስታወሰ ።

ኮዜት ባየችው ትርዒት ግራ ተጋባች ። ሰዎቹ ምን እንደሆኑ ማን እን
ደሆንም አታውቅም ። ዓይኗን ለማመን ተሳናት ።

«አባይ—» አለችው ዣን ቫልገን ፤ «እነዚህ ሰዎች ማን ናቸው?»

«የሕግ እስረኞች ናቸው» አላት ።

«ወይት ነው የሚጓዙት?»

«ከባድ የጉልበት ሥራ ወደሚሠራበት ሥፍራ ።»

ዘበኞቹ እስረኞቹን ይቀጠቅጧቸው ገቡ ፤ በቆመጥ ፣ በአሪንጋ ፣
በሌላ ሌላም ማሰቃያ ። ኮዜት ድብድብን ስታይ ተንቀጠቅጠች ።

እነዚህ እስረኞች ሌሊቱ ከመነጋቱ በፊት ከቢሰታር ነው የተነሱት ።
ነጉሡ በዚያን ጊዜ በፎንቴንብሎ ስለነበረ እሱ እንዲያቸው ተብሎ
በዚያ በማለፍ ፈንታ በማንሰ በኩል እንዲያልፍ ተደረገ ፤ የዚህ ዓይነቱ
ትርዒት ለንጉሥ ዓጼን ተስማሚ አይደለምና ። ይህንን መንገድ በመከተ
ላቸው እስረኞቹ ገብውና ስቃያቸው በምስት ወይም በአራት ቀናት ተራዘ
መባቸው ።

ዣን ቫልገ ባየው ሁሉ መንፈሱ ተራበሽ ወደ ቤቱ ተመለሰ ። ባጣም
ዘገነነው ። የድሮ ሕይወቱን አስታወሰው ። እጅግ በጣም ቀፈፈው ። በመን
ገድ እያሉም ኮዜት የጥያቄ መዓት ስታወርድበት ነበረች ። እሱ ግን በሃሳብ
ርቆ ሔዶ ስለነበረ ለአንዱም ጥያቄ መልስ አልሰጣትም ።

በማግሥቱ የሕዝብ በዓል ኖሮ በፓሪስ ከተማ ውስጥ በየቦታው የተለ
ያየ ትርዒት ሲታይ ዋለ ። በሻ—ደ ማርስ ስልፍ ታየ ፤ በሴን አካባቢ ገጣሥ
መሳይ ትርዒት ፤ በቫንዜሊዜ ትያትር ፤ በአርክ ደ ሌቷልም የተኩስ ርቸት ።
በትናንትናው ቀን ያየችውን አስቃቂ ትርዒት ለማስረሳት አስቦ ዣን ቫልገ
ኮዜትን ወደ በዓሉ ሥፍራ ይሂት ሔደ ። እሷም ወደደችው ። ደስ አሳት ።

መጽሐፍ አራት

ከታች የተገኘው እርዳታ ከላይ የተገኘ የሚሆንበት
ጊዜ አለ

— 1 —

ግን ቫልግ እነ ገጥኛዊት ቤት ሐይ ከተጠነሰበት ሢራ አምልጦ ፡
ነገር ግን ከንዱ ቆስሎ በመጣ ማግሥት ኮይት ቆስሎ ከወይት እንደመጣ
ጠይቃው ነበር ። የተሸፋፈነ መልስ ሰጣት ። ሐኪም ይጠራ ብትለውም
እንዲሁ በሽፍንፍን አለፈው ።

ስለሆነም ኮይት ራሷ ጠዋት ማታ ቆስሎን ታጥበለት ፣ ታሰርለትና
በአጠቃላይም ትንከባኩበለት ነበር ። አባቷን ለመርዳት በመቻሏ በጣም
ደስ አላት ። እሱም በጣም ከመደሰቱ የተነሳ በልቡ «እንኳን ቆስልኩ!»
ይል ነበር ።

አባቷ በመቁሰሉ ምክንያት ኮይት ትልቁን ቤት ትታ በግን ቫልግ
ከፍል ትኖር ጀመር ። ከአጠገቡ አትለይም ። የሚጠይቁትን ዓይነት መጻ
ሕፍት ታገብለታለች ። አብዛኛዎቹም የተቃራኒ ታሪኮች ነበሩ ። ግን ቫልግ
አንድ ዓይነት ተሐድሶ ተሰማው ። ደስታው እየተመለሰለት ሐይ ። የሉከሳ
ምቡር ሽርሽር ፣ ኮይትን ሊነጥቀው የነበረው ጠጣት ፣ የኮይት መንፈስ
መቀጠቀጠ ፣ እነዚህ ሁሉ ከሃሳቡ እየደበዘዙ ሐይ ። «በከንቱ ነው ራሴን
ያስጨነቅኩት... ምን ዓይነቱ ሞት ነኝ!» እያለ ያስብ ጀመር ።

ከእነቲናርዲዬ ወጥመድ አምልጦ እንደገና ተሰውሮ መኖሩ ደስ
አለው ። እነቲናርዲዬ ግን አሳዘነች ። «አሰር ቤት ገብተዋል እነዚህ መከ
ረኞች ። ከአሁን ወዲያ ለያገኙኝ አይችሉም ። ነገር ግን እንዴት ያሳዝ
ናለኝ» እያለ ያስባል ።

በባርዬርጃዬ ሚን እሱና ኮይት ሰላዩትም መጓጓዣ ኮይት መልሳ
አሳነሳቸዋል ። ሁለቱ እንደገና ደስ ብሏቸው ይኖሩ ጀመር ። ኮይት ገዳም

ውስጥ በነበረችበት ጊዜ የሙዚቃ ትምህርት ተከታትላ ነበር ። ደምጿ እንደ ወፍ ደምጽ ደስ ይል ነበር ። ማታ ማታ ስገጥን ቫልጥ ትዝምርለታ ለች ። ሌላውም ፍርስ ታደርግበታለች ።

እደይ ገባ ። በእደይ ወራት የኢትክልቲ ቦታ ሮጣም ስለሚያምር «ወደ ኦትክልቲ ቦታ ስትሄዱ አላይሽም... እስቲ ወደዚያ ሔዱሽ ተንሸርሸሪ» ይላታል ገጥን ቫልጥ ኮቤትን ።

«እሽ እንደረዳሁክ ከባዴ» ትለዋለች ። እሱ ግን በአጥሩ ቀዳዳ እንደ ይታይ ስለሚፈራ ኢትክልቲ ውስጥ እጅግም አይታይም ።

ቁስሉ ፈጽሞ ሲሸር ወደ ማታ ጊዜ ብቻውን ወደ ከተማ እየወጣ ይንሸረሸር ጀመር ።

— 2 —

አንድ ቀን ማታ ትግሽ ጋብሮሽ የሚበላው አልነበረውም ። በትናን ትናውም ቀን ጸሙን አድሮ ነፍሮ ። ረሀቡ ስለሞረሞረው ከአንድ ከሚያ ውቀው ቦታ ሒዶ ፍራፍሬ ሠርቆ የሙበላት ወሰን ።

ከዚህ ከሚያውቀው ቦታ አንድ ሽማግሌና አንዲት አሮጊት ይኖሩ በታል ሽማግሌው ኢትክልቲና ፍሬ ፍሬ ያለማሉ ። በልማቱም አካባቢ የቴዲ ፍሬ ማከማቻ ቤት አለ ። በሩ በደምብ ስለማይዘጋ ገባ ብሎ ፍሬ ለመስረቅ እጅግም አያዳግቅም ። አልፎ ብሎ የመኖሪያ ቤት ይገኛል ። በመኖሪያ ቤቱና በፍሬ ማከማቻው ክፍል መሐከል የጥሻ አጥር አለ ።

ጋብሮሽ ከዚያ ደርሶ አካባቢውን ታኘው ። ጊዜው እየጨለመ በሙረ ዓይ ነበር ። ከዚያ በሚያደርሰው መንገድ ሰው ቀርቶ ድመት እንኳ አይታይም ። ከጥሻው አጥር ማዶ በኢትክልቲ ውስጥ የሚናገር ሰው ደምጽ ሰማ ጋብሮሽ ። በአጥሩ አሮጌቶ ቢመለከት ሽማግሌውን ሰውዬ በደን ጋይ መቀመጫ ላይ ተቀምጠው አያቸው ። አሮጊቷም ከፊት ለፊታቸው ቆማ እሮሮዋን ታለማቸዋለች ። ጋብሮሽ ደምጹን አጥፍቶ ያዳምጣቸው ገባ ።

«ሙሴ ማበፍ...» አለች አሮጊቷ ።
«ማበፍ...! ምን ዓይነቱ ስም ነው?» ሲል አሰብ ጋብሮሽ ።

ሽማግሌው ለአሮጊቷ መልስ አልሰጧትም ። «ሙሴ ማበፍ...» አለ ታቸው እንደገና ።

«ምንድነው እናት ፕሶታርክ?» አሏት ሙሴ ማበፍ ፤ ዓይናቸውን ከመፈት ሳይነትሉ ።

«እናት ፕላንቲክ...! ሌላው ጉዳዩን ስም!» አሉ ጋብሮሽ በሀሳቡ ።
«ባለርስቱ ቅር ተሰኝተዋል መሴ ማበፍ» አለቻቸው እናት ፕላንቲክ ።

«ለምን?» አሏት መሴ ማበፍ ።

«የዘጠኝ ወር የመሬት ኪራይ አልተከፈለኝም ብለውታል»

«ከሦስት ወራት በኋላ የዘጠኝ ወር ሳይሆን የዓመት ውዝፍ ይኖርብናል!»

«ባለርስቱ ከቦታዎ እንቅስቃሴው እያለ ይዘታል ።»

«በእንቅስቃሴው ትቼስት እሳታለሁ?»

«እንጂም ሻጭም ሰትሮ ይባላል ካልተከፈለኝ በስተቀር ከአሁን ወዲህ የማገዶ እንጂም አልሰጥም እያለች ታስፈራራሽች ። የክረምቱን ብርድ ያለማገዶ እንጂም እንዴት ይቻላታል?»

«እሳታለሁ ስትወጣ እሳታለሁ እሳታለሁ! እሳታለሁ ምን ይደረጋል?»

«የሉካንዳው ሰውዬም ሥጋ በደብዳቤ አልሸጥም ብሏል ።»

«መልካም...! እንዲያውም የምበለው ሥጋ አልሰማማህ ብሎኛል ። ሥጋ ስበላ ሆዴን ይከብደኛል ።»

«እንደሱ ከሆነ ምን በልተን እንኖራለን?»

«ዳቦ ።»

«ዳቦ ጋጋሪው በበኩሉ እጅ በእጅ ካልተከፈለ በስተቀር ዳቦ አልሸጥም ብሏል ።»

«ይሁኖ...! ምን ይደረጋል?»

«እኛ ምን ይበላሉ መሴ ማበፍ?»

«የቱፋ ፍሬ ጥልቀ የለም እንዴ?»

«በቱፋ ፍሬ ብቻ ልንኖር...?»

«ግንዛብ የለኝማ! ምን ይደረግ!»

አሮጊቷ ትታቸው ሔደች ። እሳቸውም ባሉበት ቀኑ ፣ ሃሳብ ይሟሟው ።

ጋብሮሽ ጥሻው ሥር ቁጭ አለ ። እሱና ማበፍ አጥፋ ይለያቸው እንጂ ቅርብ ለቅርብ ናቸው ። «ይህ ቦታ ጥሩ መደበቂያ ነው» ሲል አሰብ ጋብሮሽ

ከጎንጎሽ ጊዜ በኋላ በእግር መገናኛ ሁለት ሰዎች ብቅ አሉ ። በሁለቱ መሐከል ያለው ርቀት ትንሽ ነው ። ከፊት ያለው ሽማግሌው ሰው አገንብሶ ይራመዳል ። ከኋላ ያለው ቀጥ ያለ ፣ ሽንታጣና ጥበቅ ሰውነት ያለው ወጣት ይከተላል ። ጋብሮሽ ወጣቱን ሞንፓርናስ ያውቀዋል ። ሽማግሌውን ግን አያውቀውም ።

ሞንፓርናስ ሽማግሌውን የተከታተለው ለደግ ጉልነብረም ። ጋብሮሽ ይህንን አውቆ ለሽማግሌው አበኝሶት ። «ሐጄ ለግዘው ይሆን...? ብቻ ሞንፓርናስ ሁለታችንንም ይደቁሰናል!» ሲል አሰብ ።

ጋብሮሽ እንዲሁ ሲያሰላስል ላለ ሞንፓርናስ በሽማግሌው ደርሶ በት ማጅራቱን አፈፍ አድርጎ ያዘው ። ጋብሮሽ ለመጮህ ቃጣው ። ሽማግሌው ግን ዋዛ አልነበረም ። ወዲያውኑ ሁለቱ ግብፃውያን ተጋጠሙ ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ አንዱ በሌላው ላይ ተከመረበት ። ከላይ ያለው ሰውዬ እንደደግጋይ ወፍጮ የሚከብድ ጉልቶቱን ከሥር ባለው ሰውዬ ደረት ላይ ተከሎ ስለተጫነው ከሥር ያለው ያጓራ ጀመር ። ከሥር ያለው ሞንፓርናስ ፣ ከላይ ያለው ሽማግሌው ነበር ። አጥቂው ተጠቂ ፣ ተጠቂው አጥቂ ሆነው በመገኘታቸው ጋብሮሽ ሳይደነቅ አልቀረም ። «እንዴት ያሉ ጎበዝ ሽማግሌ ናቸው!» ሲል አሰበ ።

ሞንፓርናስ ሲፈራገጥ ቆየና ጸጥ አለ ። «ሞተ እንዴት?» አለ ጋብሮሽ በሃሳቡ ። ሽማግሌው በበኩሉ ዝም ብሎ ቆየና በመጨረሻም «ተነሰ!» አለው ሞንፓርናስን ።

ሞንፓርናስ ተነስቶ ቆመ ። ሽማግሌውም ሔድ ብሎ ያዘው ። ሞንፓርናስ አፍሯል ። በግ ያሸነፈው ተከላ መስሏል ። ጋብሮሽ ደምዱን አጥፍቶ ያያቸዋል ። ጆሮውን አቁሞም ያዳምጣቸዋል ።

«ዕድሜህ ስንት ነው?» አለው ሽማግሌው ።

«አስራ ዘጠኝ ዓመት» አለው ሞንፓርናስ ።

«ወጣት ነህ ። ጉልበት አለህ ። ለምን ሠርተህ አትበላም?»

«ሥራ አልወድም ።»

«ለመሆኑ ሥራህ ምንድነው?»

«ሥራ የለኝም ። ሥራ ፈት ነኝ ።»

«እውነቱን ንገረኝ ። ምናልባት አረዳህ ይሆናል ። ምን ዓይነት ሥራ ብታገኝ ደስ ይልህል?»

«ማጅራት መቼ መሆኔን አመርጣለሁ ። ሥራ አልፈልግም ።»

ዝምታ ሆነ ። ሽማግሌው ከሃሳብ ባሕር ውስጥ ገባ ። ሞንፓርናስን አጥብቆ እንደያዘው ሐውልት መስሎ ቆየ ። ሞንፓርናስ በወጥመድ የተያዘ አውራ ይመስል አሁንም አሁንም የሽማግሌውን እጅ ለማስለቀቅ ይወራጫል ። ነገር ግን አልሆነሰትም ።

ሽማግሌው ሲያስብ ቆየና ሞንፓርናስን ይመክረው ገባ ። ጋብሮሽም ዝም ብሎ ያዳምጣል ።

«ልጄ.....» አለው ፤ «ሥራ ፈት ነኝ ። ሥራም አልፈልግም ብለኸኛል ። ይህ ስንፍናህ ለመከራ ነው የሚዳርገህ ። ከስንፍናህ መውጣት አለብህ ። አለዚያ ይጸጽትሃል ። ነጻ ሠራተኛ ለመሆን ካልፈለግህ ወደ ባርነት ቀን በር ትወርዳለህ ። ሥራ ፈትነት ወደ ወንጀል ያመራሃል ። ወንጀል ከፈጸምህም ተይዘህ ፣ ታሥረህ ከባድ ሥራ እንድትሠራ ይፈረድብሃል ። ከታ

ሠርዘ ደሞ ሌሎች ሲዘምሩ ፡ የደስታ ኑሮ ሲኖሩ አንተ (ስቃይና የመከራ ኑሮ ትኖራለህ ። ሕይወት አስመርርህ ፡ 'ምነው ነጻ ሠራተኛ በሆንኩት ከማለት ምኞት ትገባለህ ። ነጻ ሥራ የደስታ ምንጭ ነው ። አንተ ግን ሠርተህ ለመኖር አትፈልግም ። መብላት ፣ መጠጣት ፣ መተኛት ይህ ነው ያንተ ፍላጎት! ይሁን እንጂ ይህ ዝንባሌህ መቀመቅ ውስጥ ነው የሚጨምርህ..... ጽኑ እስራት የተሰኘ መቀመቅ ። በሰንሰለት ታሥረህ ፣ ጋሬ እየበላህ ነው የምትኖረው ። አምልጦህ ብትወጣ እንኳ ከሕብረተሰብ ጋር ለመቀላቀል አይቻልህም ። ደሞም ካለህብት ፈልገው መልሰው ይይዙሃል ። ጭለማ ቤት ውስጥ አስገብተው ያሥሩሃል ። ስንፍና ከዚህ አዘቅት ውስጥ ነው የሚያስገባህ ። እስር ቤት ውስጥ ጸጉርህን ይላጩሃል ። ቀይ ኮት ያለብሱሃል ። ወጣት ሆነህ እስር ቤት ብትገባ አርፎተህ ነው ከዚያ የምትወጣው ። እና በክፉ ጉዳና ላይ ነው ያለኸው ልጄ ። ስንፍናን የመሰለ መጥፎ ነገር የለም ። ስለሆነም ምክራን ሰማ ልጄ ። ሥንፍና ይቅርብህ ። ሠርተህ ብላ ። የሚሻልህ ይኸው ነው» አሰውና ፤ «በነገራችን ላይ.....ከኔ የፈለግኸው ምን ኖሯል? ቦርሳዬን ነበር የፈለግኸው? ከሆነም በል እንካ..... ውሰደው» አለው ።

ሽማግሌው ሞንፓርናስን ለቀቀውና ቦርሳውን መዳፉ ላይ አኖረለት ። ሞንፓርናስም ቦርሳውን በእጁ መዘነውና ቀስ ብሎ ጎለጎሎ ከሱ ውስጥ ጨመረው ።

ይህ ከሆነ በኋላ ሽማግሌው ረጋ ብሎ መንገዱን ቀጠለ ።
«ደደብ!» አለ ሞንፓርናስ በሃሳቡ ።

ሽማግሌው ዣን ቫልገፍ እንጂ ሌላ ሰው አልነበረም ።

ሞንፓርናስ ቆሞ በዓይኑ ተከተለው ፤ ጭለማው ውስጥ ገብቶ ከዓይኑ እስኪሠወር ድረስ ።

ጋብሮሽ ያየውን ካየና የሰማውን ከሰማ በኋላ ከተደበቀበት ወጥቶ ቀስ ብሎ እየተንፈቀቀ ሞንፓርናስ ከቆመበት ሥፍራ ደረሰ ። ጭለማ ወር ዷል ። ጋብሮሽ ቀስ ብሎ እጁን አንስቶ ከሞንፓርናስ ጎለጎሎ ከሰ ቦርሳውን አውልቆ ወሰደና እንደእንሽላሊት ሸርተት ብሎ ጭለማው ውስጥ ገብቶ ተሰወረ ። ሞንፓርናስ በሕይወቱ ለመጀመሪያ ጊዜ ሃሳብ ውስጥ ገብቶ ስለነበረ ምንም ነገር አላስተዋለም ። በአካባቢው ሰው ይኖራል ብሎም አልጠረጠረም ነበር ።

ጋብሮሽ ወደ ጥሻው ሥር ከተመለሰ በኋላ ቦርሳውን በአጥሩ አሻግሮ ወደ ማበፍ ወረወረውና እግራ አውጪኝ ይሮጥ ጀመር ።

ቦርሳው ከሙሴ ማበፍ እግር ሥር ወደቀ ። ሙሴ ማበፍ ምንድነው ብለው ጉንበስ ብለው አነሱት ። ምንነቱ ግራ በያጋባቸውም ከፍተው አዩት ።

በርሳው ሀላፊነት ክፍል አለው። በአገራችን ክፍል ቁርጥራጭ ሳንሆን
አለበት ይህ የሀላፊነት ሰድስት ነገሮች ናቸው።

ማለፍ ግራ ተታብተው ገንዘብን ለእናት ፕላንቲክ ወስደው
ለውጥ።

«ከሰማይ የወረደልን መና መሆን አለበት!» አለቻቸው እናት ፕላን
ቲክ።

መጽሐፍ አምስት

ጅግሬውን የማይመስል ፍፃሜ

— 1 —

ከአራት ወይም ከአምስት ወራት በፊት በዓይን ፍቅር ምክንያት ኮዜትን ይሰማት የነበረ ሀዘን እየለቀቃት ሔደ ፡ ተረጥሮ ፡ የጸደይ ወራት ወጣትነት ፡ ለአባቷ ያላት ፍቅር ፡ እነዚህ ሁሉ ተባብረው ሀዘኗን አስረዷት ።

አንድ ቀን ጥን በድንገት ማሪዩ ትዝ አላት ። «ለምን አረሳሁት?» ስትል አሰበች ።

በዚያው ሰዎን አንድ ወጣት መኮንን እየች ፣ ወገብ ቀመን ፣ መልክ መልካም ፊት ለስላሳ ወጣት ። የኒሮርም ለብህል ። ሰይፍ ታጥፏል ። ስጋ ስለታፈነ ይዟል ። በቤቷ መግቢያ በር አጠገብ ሲያልፍ ነው ያየችው ኮዜት ። «በባቢሎን ጉዳዩ ያለው ጦር ሠፈር ባልደረባ ሳይሆን አይቀርም» ስትል አሰበች ።

በማግሥቱም በዚያ ሲያልፍ አየችው ። ሰዓቷንም ተመለከተች ፣ በስንት ሰዓት እንዳለፈ ለማወቅ ።

ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በአጋጣሚም ይሁን በሌላ ምክንያት በየቀኑ በዚያው ሲያልፍ ታየዋለች ። ወጣቷ መኮንን የመቶ አለቃ ቴዎድሮስ ነበር ። ዳደሮቹ ኮዜት ስታየው ልብ አድርገው ኖሮ ፣ «ከዚያ ግቢ ውስጥ ቆማ የምታስተውልህ ልጅ አለች» ሲሉ ነገሩት ።

«የሚያስተውሉኝን ልጃገረዶች ሁሉ ቆሜ ለማየት ጊዜውም ያለኝ!» አላቸው ።

ማሪዩ ኮዜትን የማየት ሰቀቀን ያስተነረው ሰዎን ነበር ። «ከመጥኔ በፊት አንድ ጊዜ ብቻ ሊያት ብትል ኖሮ!» እያለ የሚያልምበት ወቅት

ነበር ። ኮዚት ቴዎድሮስን እንዴት አድርጋ እንደምትመለከተው ቢያውቅ ኖሮ ማሪዩን ቅናት በገደለው ነበር ።

— 2 —

በሚያዝያ ወር የመጀመሪያው አጋማሽ ላይ ገናን ቫልገጥ ጉዞ ለመሔድ ተነሳ ። አልፎ አልፎ ፡ በተለይም ገንዘብ በሚያጥረው ጊዜ ራቅ ካለ ቦታ ሔዶ አንድ ወይም ሁለት ቀን አድሮ መመለስ ልማዱ ነበር ። የት እንደሚሔድ የሚያውቅ ሰው የለም ፤ ኮዚት ጭምር ። «በሦስት ቀናት ውስጥ እመሰላለሁ» ብሎ ተነሱት ወጣ ።

ያን ቀን ማታ ኮዚት ብቻዋን በእንግዳ ማረፍያው ክፍል ውስጥ ነበረች ። ጊዜው አልገፋ ሲላት ትዘማምር ጀመር ። እንዲሁ ስትዘማምር ሳለች ከአትክልቱ ቦታ የሚመጣ የሰው ኩቱ የሰማች መሰላት ። «ማን ሊሆን ይችላል?» ስትል አሰበች ። አባቷ ነው እንዳትል እሱ ጉዞ ሔዷል። እርግጥ ተሰኝቶ ነች እንዳትልም እሷ በዚያ ሰዓት ተነሳችሁት ። ከሌሊቱ አራት ሰዓት ሆኗል ።

ወደ መስኮቱ ሂዳ ጀርዋን አስጠግታ ታዳምጥ ጀመር ። አሁንም ቀስ ብሎ የሚረመድ የወንድ ኮቱ የሰማች መሰላት ። በፍጥነት ወደ አንደኛው ፎቅ ወጥታ በክፍሏ መስኮት ወደ ውጭ ትመለከት ገባች ። ሰማይ ላይ ሙሉ ጨረቃ አለ ። የጨረቃው ብርሃን ወገን አድርጎ ያሳያል ። አትክልቱ ውስጥ ምንም ስታጣ ማረፊያ ነው ልብ—ልገው አለችና ችላ አለችው ።

በማግሥቱ ምሽት ላይ አትክልቱ ውስጥ ስትንሸራሸር ሳለች በትናንትናው ማታ የሰማችውን ዓይነት የወንድ ኮቱ የሰማች መሰላት ። መልሳ ስታስበው ግን «የዛሬ ቅርንጫፎች አርስ በርሳቸው ሲጋጩ የሚያሰሙት ደምጽ መሆን አለበት» አለች ።

በአትክልቱ ቦታና ሕንጻው መሐከል ግር የርቀሮች ገላጣ ሥፍራ አለ ። ይህንን ሥፍራ ስታቋርጥ የገዛ ጥላዋ ከፊቷ ተዘርግቶ አየች ። የጨረቃው ብርሃን ወገን ከማለቱ የተነሳ ጥላ የሚያስጥል ነበር። ከራሷ ጥላ አጠገብ ሌላ ጥላ ታያትና ደንገጥ ብላ ቆመች ። ባርኔጣ የደፋ ሰው ጥላ መስሎ ታያት ። «ከበስተኋላዬ የቆመ ሰው መኖር አለበት» ስትል አሰበች ። ለመጨረሻም ሆነ ዞር ብሎ ለማየት ድፍረት አጥታ ለትንሽ ጊዜ ዝም ብላ ቆመች። ከዚያ በኋላ ያላትን ድፍረት ሁሉ ሰብስባ ወያኔላዋ ዞር ብላ ብትመለከት ከበስተኋላዋ ማንም ሰው የለም ። ዓይኖቿን ጥላውን ወዳየችበት ቦታ ብትመልስ ጥላውም በዚያ የለም ። ወደ አትክልቱ ቦታ ተመልሳ ላይ ታቸን ግራ ቀጥን ብትቃኝ ማንም የለም ። እስከ አጥፋ በር ሔዳም ብታይ አንድም ሰው ለማገኘት አልቻለችም ።

— 442 —

ሁኔታው በጣም አሳሳባት ። «በመደዳ ሁለት ሌሊት ይህ ዓይነቱ
አጋጣሚ ሊደርስብኝ እንዴት ቻለኝ» ስትል አሰበች ።

በዚያ ማግሥት ገና ሻልገዢ ከጉዞው ተመለሰ። ኮሌት አየሁ፣ ሰማሁ
ያለችውን ነገራችው ። «ፈሪሳ» አላት ገና ሻልገዢ፣ «ምንም ነገር ሊሆን
አይችልም ። እንዲያው ፈርተሽ ነው ።»

ይህን ይበላት እንጂ ጉዳዩ ሳያሳስበው አልቀረም ። ስለሆነም ሌሊት
ወደ አትክልቱ ቦታ ወጥቶ፣ ወደ ዋናውም በር ደርሶ አካባቢውን ይመረ
ምር ጀመር ።

ኮሌት ከእንቅልፏ ነቅታ እንደገና የሰው ኮቱ የለማች መሰላት ። የሰው
ኮቱ ስለመስማቷም አርገጠኛ ሆነች ። ወደ መስኮቱ ሕዳ ወደ ውጭ ብት
መለከት በእርግጥም ቆመጥ ይዞ የቆመ ሰው አየች ። ኮሌት ለመጮህ ስትል
የሰውዬውን ፊት በጨረቃ ብርሃን አየችው ። አባቷ ገና ሻልገዢ ነበር ።
«አባዬ ምን ሆኗል? ምን ያረጋል?» አለችጥ ወደ መኝታዋ ተመለሰች ።

ያን ቀን ሌሊትና ቅጥሎ በነበሩት ሁለት ሌሊቶች ገና ሻልገዢ በአትክ
ልቱ ቦታ ውስጥ አደረ ። ኮሌት ሁለቱም ጊዜ በመስኮት አየችው ።

በምስተኛው ሌሊት ጨረቃዋ ዘግይታ ወጣች ። ከሌሊቱ ሰባት ሰዓት
ሲሆን ገና ሻልገዢ «ኮሌት!» ብሎ ሲጣራና ሲሰቅ ኮሌት ሰማችው ። ከአል
ጋዋ ፈጥና ተነስታ የሌሊት ልብፃፍን ለብላ መስኮቱን ከፈተችው ። አባቷ
ግሩ ላይ ቆሟል ።

«መንፈስሽን ላረጋጋልሽ ብዬ ነው ከእንቅልፍሽ የቀሰቀሰኩሽ» አላት፤
«እይ ኮሌት..... ክብ ባርኔጣ የደፋ ሰው ጥላ አየሁ ያልሽው ያውልሽ..... ተመ
ልከኼ!»

በእርግጥም ክብ ባርኔጣ ያደረገ ሰው ጥላ የሚመስል ነገር ግሩ ላይ
ነበር ። ይሁን እንጂ የሰው ጥላ ሳይሆን ቅጥሎ ያለው ቤት ጭስ ማውጫ
ጥላ ነበር ።

ኮሌት ይህንን ስታይ ከአባቷ ጋር ትስኮ ጀመር ። ጥርጣሬዋ ሁሉ
እንዳልነበረ ሆነ ። በማግሥቱ ጠዋት እንኳ ያስደነገጣትን የጭስ ማውጫ
ጥላ አስታውሳ ትስኮ ጀመር ። ይሁን እንጂ የጤስ ማውጫው ጥላ እንደ
ሰው ጥላ ታይቶ ሊሠወር እንደታችታ የሚለውን ጥያቄ አላነሳችም ።

ከጥቂት ቀናት በኋላ ግን አዲስ ነገር ተፈጠረ ።

በአትክልቱ ውስጥ ከግቢው አጥር አጠገብ አንድ የድንጋይ መቀመጫ አለ ። የግቢው አጥር ዘርዝራ ስለሆነ እውጭ ያለ ሰው እጁን አሾልኮ ወንበሩን ሊነካው ይችላል ።

በዚያው በሚያዝያ ወር አንድ ቀን ምሽት ላይ ኮዜት ሔዳ ወንበሩ ላይ ቁጭ አለች ። ያን ቀን ጥን ሻልጥ ሕይወት አልነበረም ። ነፋስ ይነፍሳል ። ኮዜት ቁጭ ብላ ታስባለች ። በሆነ ምክንያት ትንሽ አዝናለች ። ምናልባት እናቷ ትዝ ብላት ይሆናል ።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ኮዜት ከመቀመጫዋ ተነስታ የአትክልቱን ቦታ ትሞረው ጀመር ። ሣሩ ዜጋ አዝጋል ። ይቀዘቅዛል ። ሀራ ዘራ ወደ መቀመጫው ስትመለስ መቀመጫው ላይ አንድ ከበድ ያለ ድንጋይ አየች ። ቀደም ብሎ ከዚያ አልነበረም ። «ከወዴት መጣ?» ብላ ድንጋዩን አተኩራ ተመልከተችው ። «ድንጋዩ በገዛ ጋይሉ መቀመጫው ላይ ሊወጣ አይችልም... አንድ ሰው እጁን አሾልኮ ያስቀመጠው መሆኑን አለበት!» ስትል አሰባችና ተደናገጠች ። ድንጋዩን በእጅዋ ልትነካው ፈርታ እየሮጠች ወደ ቤት ተመልሳ ፤ «አባይ መጥቷል እንዴት?» ስትል ቄሴን ጠየቀችት ።

«አስከሁን አልተመለሱም» አለችት ቄሴ ።

ጥን ሻልጥ ወጣ ያለበት ጊዜ ዘግይቶ የሚመለስበት ጊዜ ነበረው ።

«በቢታችንና በአትክልቱ ቦታ መሐከል ያለውን ኪሳ በደምብ ትዘጊ ዋለሽ ለመሆኑ?»

«አምን?»

«በቻችንን ስለሆነን አጥብቀሽ ብትዘገው ጥሩ ነው ። ምን ይታወቃል...?» አለችት ።

«አወግቶሽን ነው ኮዜት ። ሌሊት ሌባ በገባ... ፤ አላቸው በሌሉ በት... ፤ ደሞም ሌባ ከገባ ባዶ እጁን አይገባም ። ስለት ይዞ ነው የሚዘረው ። እረ አያደርሰ!»

«እስቲ ዝም በይዩ አለችኮ ኮዜት ፈርታ ።»

ከዚያም በኋላ ሌሊት በሮችና መስኮቶች በቅጡ መዘጋታቸውን እረ ጋግጣ ወደ ክፍሉ ገብታ ተኛች ኮዜት ። ሲያቃጥት አደረች ።

በማግሥቱ ጠዋት ከአንቅልፏ ስትነታ ፤ «ምን ነበር ያየሁት ትናን ትና ማታ? ድንጋይ ኖሯል? በቀደምት የሰው ኮቴ ሳልሰማ የሰው ኮቴ

ለማህ. እንዳልሁ. ሁሉ ፡ የሰው ጥላ ሳላይ የሰው ጥላ አየሁ. እንዳልሁ. ሁሉ ትናንትናም ድንጋይ ሳላይ ድንጋይ አየሁ. ብዬ ይሆንን» ስትል አሰበች ።

ከመኝታዋ ተነስታ ፡ ልብቧን ለባብሳ ወደ አትክልቱ ቦታ ሔዳ መቀመጫውን ብትመለከት ትናንትና ያየችው ድንጋይ በቦታው አለ ። ትገኛት አለመሆኑን ስትረዳ ብርክ ያዛት ። ይሁን እንጂ እንደትናንትናው ማታ ፈርታ አልሸሸችም ። «እስቲ ምን እንደሆነ ልይ» ብላ ድንጋዩን አነሳችው ። ከድንጋዩ ሥር ደብዳቤ የመሰለ ነገር ታያት ። ኮዜት እሱንም አንስታ ያዘችው ። አምቦሉኩ ላይ አድራሻ አልተጻፈበትም ። ደሞም አምቦሉኩ አልታሸገም ። በውስጡ በርካታ ወረቀቶች አሉበት ። ከማስታወሻ ደብተር ተቀድደው የወጡ ይመስላሉ ። ገጽ ተጽፎባቸዋል ። በእያንዳንዳቸው ላይ አጫጭር ጽሑፎች አሉባቸው ። የጽሑፋቸው አጣጣል ደስ ይላል ። ኮዜት የጸሐፊውን ስም ብትፈልግ ምንም ስም የለም ። «እነዚህ ሁሉ ለማን የተጻፉ ናቸው? ጸሐፊውስ ማን ነው?» ብላ የማወቅ ጉጉት አድርባት ጽሑፎቿን ታነባቸው ገባች ።

— 4 —

ጽሑፎቹ ስለፍቅር ምንነት የሚያትቱ ነበሩ ። ገጾቹን እያገባበጠች ስታነብብ ሳለች ሃሳብ ውስጥ ገባች ኮዜት ። አንብባም ስትጨርስ መልክ መልካሙ መከፋፈልን በአጥሩ አጠገብ ሲያልፍ አይታው ደስ አላላትም ።

ሃሳቧን ወደያዘችው ቁም ነገር መልሷ ፤ «የጽሑፋ አጣጣል እንዴት ደስ ይላል!» ስትል አሰበች ። በአንድ ሰው እጅ የተጻፉ ቢሆኑም የተጻፈባቸው ቀለም አንድ ዓይነት አልነበረም ። እንደዕለት ማስታወሻ የተለያዩ ቀዎች የተጻፉ እንጂ ሁሉም በአንድ ቀን የተጻፉም አልነበሩም ። ጸሐፊው በሃሳቡ የመጣለትና እንደአመጣጡ ያሠረፈው መሆኑ ይታወቃል ። ኮዜት የዚህ ዓይነት ጽሑፍ አንብባ አታውቅም ። ገዳም በነበረችበት ዘመን ስለ ነፍስ እንጂ ስለፍቅር ተወርቶላት አታውቅም ። ይህ በ15 ገጽ የሠፈረው የፍቅር ጽሑፍ ግን ፍቅር ፡ ሀዘን ፡ የሰው ፍጻሜ ፡ የሰው ሕይወት ፡ ዘለዓለ ማዋነት ፡ የሰው ልጅ መጀመሪያና መጨረሻ ምን እንደሆኑ አጥልቶ አሳያት ። አእምሮዋን አበራላት ። በዚህ ምክንያት ልቧ በደስታ ተመላ ። ፈነደቀች ።

ነገር ግን ማን ነው የጻፈው? ኮዜት ይህንን ደብዳቤ ጽፎ ያመጣው ማን እንደሆነ ለአንድ አፍታ እንኳ አልተጠራጠረችም ። «እሱ ነው! ሌላ ሰው ሊሆን አይችልም!» ስትል አሰበች ።

ያ ሲከታተላት የነበረው ወጣት በአእምሮዋ ውስጥ በድንገት ጉልቶ ታያት ። ከፍተኛ የሆነ የደስታም ስሜት ወረራት ። «እሱ ነው እጄን በአ

ጥሩ አስቸልቶ ደብዳቤውን ወንበሩ ላይ ያስቀመጠው! እኔ ረስቼው ሳለሁ እሱ አልረሳኝም! የት እንዳለሁ አውቋል! ስትል እሱበኝ ።

ረሳሁት አለኝ እንጂ አልረሳኝውም ። አጭራዋለኝ ። እድንቃዋ ለኝ ። አሁንም የፍቅር እሳት እንደገና በልቧ ውስጥ ይንገግባል ጀመር ።

ጽሑፉን ለሁለተኛና ለሦስተኛ ጊዜ አንብባው ስትጨርስ የመቶ አለቃ ቴዎድሮስ እንደገና በአጥሩ በር አጠገብ አለፈ ። ኮዚት አንገቷን አትንታ ተመለከተችው ። አስጠሏታና አስቀያሚ መስሎ ታያት ። ቴዎድሮስ ግን ፈገግ ብሎላት አለፈ ። ፈገግታው አስፈራት ። እስቆጣትም ። አንዳች ነገር አንስታ ጭንቅላቱ ላይ ብትወረውርበት ባልጠላችም ነበር ።

ጽሑፉን አሁንም እንደገና ልታነበበውና በቃሏ ልትይዘው ስለፈለገች ወደ ክፍሏ ተመለሰች ። አንብባው አንብባው ስትጠግበውም ሳመችውና በቀሚያ ደረት ውስጥ ሸገጠችው ።

ኮዚትን ጽኑ ፍቅር ያዛት ። ሃሳቧ ሁሉ ተምታታላት ። ጸበውን ዓለም ነው ያለሁት ወይንስ በሕልም ዓለምም እያለች ታስብ ጀመረ ። ጽሑፉን በደረጃ እቅፍ አያረገችውና ፤ ጸብሎ የተላከልኝ ነው! እሱ ።

— 5 —

ወደ ማታ ጊዜ ገና ቸልገሮ ከቤቱ ወጥቶ ሲሄድ ኮዚት ትለባብሽ ጀመር ። ጸጉሯን አበጣጥራ አሳመረችው ። ደረቷን ላመል ከፈት እድርታ ተወችው ። ይህንን ሁሉ ያደረገችው ሽርሽር ለመሔድ አስባ አይደለም ፤ እንዲያው አምራት እንጂ ።

ጭለማው ለዓይን ሲይዝ ወደ አትክልቱ ስታ ወጣ አለች ። ቀሴ በዚያን ሰዓት ከቤቱ በስተጀርባ ባለው ወጥ በጎ ጉድጉድ ስትል ነበረች ።

ኮዚት አትክልቱ ውስጥ ትንሸረሽር ጀመር ፤ ለመሬት የቀረቡትን ቅርንጫፎች በእጅዋ ገሰፈ እያደረገች ። እየተረማመደች ሔዳም መቀመጫው ካለበት ደረሰች ። በላይ ላይ የነበረው ደንጋይ አሁንም አለ ። ቁጭ ብላ እጅዋን ደንጋይ ላይ አሳረፈችው ፤ ልትዳስሰውና ልታመሰግ ነው እንደፈለገች ሁሉ ።

በደንገት የሰው ጥሳ ያረፈባት ስለመሰላት ሆር ብላ አየችና ተነስታ ቆመች ። ፍቅር ያስያዛት ወጣት ከዚያ ጥራል! ጥቁር ልብሱን ለብሏል ። ባርኔጣ ግን አልደፋም ። የከሳና የገረጣ መስጊል ። በፍቅር ሰቀቀን እንደ ከረመ ያስታውቃል ።

ኮዜት ብሽብሽብ ቢልባትም አልሙኸችም ። ቀስ ብላ ወደ ጳላዋ አፈ
ገፈገች ። እንዲሁ ስታፈገፍግ ከአንድ ዛፍ ደርሳ ተደግፋው ቆመች ። ዛፉን
ባታገኝ ኖሮ ምናልባት ዝላ በወደቀች ነበር ።

ወጣቱ ፍቅረኛ ካሶበጎ ንቅንቅ ሳይል ፤ «ይቅርታ አድርጌልኝ... ሳላይሽ
ለመኖር ስላልቻልሁ እነሆ መጣሁ» አላት ፤ «መቀመጫው ሳይ ያኖርኩ
ልሽን ጽሑፍ አግኝተሽ አንብባለሁ...» ለመሆኑ አውቀሽኛል? አይ
ሆሽ...! አትፍሪኝ ። በሉክሳምቡር ሠፈር ከተያየን ጊዜው ሩቅ ሆኗል ።
እንደ ዓመት ሊሆን ምንም ያህል አልቀረውም ። በሉክሳምቡር ሠፈር
ስላንቺ ባጠያይቅ ከዚያ መምጣት የተውሽ መሆኑ ተነገረኝ ። በሉዊ ጉዳና
ባለ ሕንጻ ፣ በሦስተኛው ፎቅ ትኖሩ እንደነበረ አውቃለሁ ። ተከታትሎሽ
ሐጄ ነው ቦታውን ያገኘሁት ። ነገር ግን ከዚያ ቦታ ጠፋሽብኝ ። ኦንድ
ቀን በአዲሱ አካባቢ ያየሁሽ መስሎኝ ተከታትሎሽ ነበር ። ነገር ግን አንቺ
አልነበርሽም ። ያንቺ ዓደነት ቆብ የደፋች ሌላ ልጅ ነበረች ። ከዚያ በኋላ
በሌሊት ወደዚህ መምጣት ጀመርሁ ። አይሆሽ ፣ አትፍሪ ። ማንም አያየ
ንም ። እና በሌሊት እየመጣሁ መስኮት መስኮትሽን አይ ነበር ። እንዳላሰ
ደነግጥሽ እየፈራሁ ቀስ ብሎ ነበር የምራመደው ። ትናንትናም ከባስተኋ
ላሽ ነበርኩ ። ዞር ስትዩ ሩጩ ሸሽሁ ። አንድ ቀንም ስጎዘምሪ ሰምቼሻ
ለሁ ። ደምጽሽን ስሰማም በጣም ደስ አለኝ ። ምን ያህል እንደማደንቅሽ
ብታውቁ...!።

ኮዜት «አረ እናቱ!» ብላ ዝላ ለመውደቅ ዘንበል ስትል ማሪዩ ሐድ
ብሎ ደግፎ ያዛጎ ። ፍቅር አስክፎታል ። ናላውን አዙፎበታል ።

ኮዜት እጇን ሰቀም አድርጋ ደረቷ ሳይ ስታሳርፈው ትናንት ያመጣ
ላት የፍቅር ደብዳቤ ከዚያ መሸጉጡን አወቀ ።

«እና ታፈቅሪኛለሽ?» አላት ።

«እስቲ ዝም በል... እንደማታውቅ ሁሉ!» አለችው ። ይህንን ብላ
በሀፍረት ፊቷን ደረቱ ሳይ ደበቀችው ።

ማሪዩ መቀመጫው ሳይ ዘርፈዋ አለ ። እሷም በጉኑ ተቀመጠች ።
ሁለቱም ለመናገር ቃላት አጠራቸው ። የሰማይ ከዋክብት ብቅ ብት ፋል
ዋል ። ሁለቱ ፍቅረኞች ሳያውቁት ከንፈር ለከንፈር ተያያዙ ።

ምሽቱ ይበርዳል ። መቀመጫው ይቀዘቅዛል ። መሬቱ ረጠብ ብሏል ።
ግር ቅጠሉም እንዲሁ ። እነሱ ግን ይህ ሁሉ አልተሰማቸውም ። ከንፈር
ፅኑንፈር ገጥመው ቀሩ ። እጅ ለእጅም ተያያዙ ።

ማሪዩ እንዴት አድርጎ እንደገባ ኮዜት አልጠየቀችውም ። እሱ ከሷ
ጋር መገኘቱ መሆን እንዳለበት ነገር ቆጠረችው ።

ቀስ በቀስ ምላሳቸው ተፈታና ስለ ሕልማቸው ፣ ስለደስታቸው ፣ ስለ
ፋፈቱ ስለመቆየታቸው ፣ ወዘተ.፡፡... ቃላት ይለዋወጡ ጀመር ።

በመጨረሻም ኮዜት ራሷን ማሪዩ ትከሻ ላይ ደገፍ አደረገችና «ማን
ትባላለህ?» ስትል ጠየቀችው ።

«ማሪዩ» አላትና ፣ «አንቺስ?» ሲል ጠየቃት ።
«ኮዜት» አለችው ።

መጽሐፍ ስድስት

ትንሹ ጋብሮኽ

— 1 —

የሞንፈርመይ ሆቴል ዕዳ በዕዳ ከሆነበት ከ1823 ዓ.ም. ወዲህ እንቴና ርዲዬ ሁለት ተጨማሪ ልጆች ወልደው ስለነበረ በጠቅላላው አምስት ልጆች ነበሯቸው። ሁለት ሴቶችና ሦስት ወንዶች ልጆች ። ማዳም ቴናርዲዬ ወንዶች ልጆቿን ወድዳቸው አታውቅም ። ዘወትር ትረግማቸው ነበር ። ከዚህም አልፋ የመጨረሻዎቹን ሁለት ሕጻናት በማሳደግ ረንታ ማኖ ለተሰኘች ሴት አሳልፋ ሰጠቻቸው ።

ማዳም ማኖ ፤ የቀድሞዋ የገረልኖርማ ገረድ ፤ «ሁለት ወንድ ልጅ ወልጄልሃለሁ» በማለት ለልጆቹ ማሳደጊያ በየወሩ ሰማንያ ፍራንክ ከገረ ልኖርማ ትቀበል ነበር ። ይሁን እንጂ ልጆቹ አልሰነበቱም ። ፓሪስ ውስጥ ተነስቶ በነበረው ተስቦ በሽታ ሳቢያ ሁለቱም ልጆች በአንድ ቀን ሞቱባት። ልጆቹ ሲሞቱ ማዳም ማኖ በየወሩ ታገኘው የነበረ ገቢ የሚቋረጥባት ሆነ ባት ። ገንዘቡ እንዳይቋረጥባት ዘዴ ፈለገች ። እንቴናርዲዬ የማይፈል ያቸው ሁለት ልጆች እንዳሏቸው ሰምታ ኖሮ እነሱ ዘንድ ሔዳ ልጆቹን ለሷ እንዲሰጧት እሷም በየወሩ አስር ፍራንክ ልትከፍላቸው ፈቃደኛ መሆኗን ገልጸችላቸው ። እንቴናርዲዬ ሀሳቡን አልተቃወሙትም ። ማዳም ቴናርዲዬ ድሮውንም ቢሆን ልጆቹን ስለማትወዳቸው ፤ በተጨማሪም ገቢ የሚያስገኙለት ስለሆነ ሁለቱን ሕጻናት ለማዳም ማኖ አሳልፋ ሰጠቻቸው ።

ገረልኖርማ የዚህ ዓይነት ውል መደረጉን አያውቅም ። የእሱ ልጆች ናቸው የተባሉት ሟሾች ሕጻናትና የእንቴናርዲዬ ልጆች በዕድሜ እኩል ናቸው ። በሁለቱም ወገኖች ያሉት ሕጻናት ወንዶች ናቸው ። ከዚህም በላይ ገረልኖርማ የሱ ልጆች ናቸው የተባሉትን ሕጻናት ብዙ ጊዜ አይገቡበኛቸው ስለነበረ እነሱ መሞታቸውና በሁለት ሌሎች ሕጻናት መተካታቸውን አያውቅም ። ስለሆነም ማዳም ማኖ የነበረችበትን አካባቢ ስቅቃ ሄዳ ከማትታ ወቅቦት ሠፈር ገብታ እየኖረች ፤ አሁንም ከገረልኖርማ የወለድኳቸውን ልጆች አሳድጋለሁ እያለች በየወሩ ሰማንያ ፍራንክ መቀበሏን ቀጠለች ።

ቴናርዲዬ እውነተኛ ሰሙን ለውጦ ገንድራት በሚል ስም መጠራት የጀመረው በዚህ ጊዜ ነበር ። ሁለቱ ሕጻናት ለማዳም ማኞ ከተሰጡም በኋላ ሁለቱ እህቶቻቸውና አንድ ወንድማቸው ወዲያውኑ ረሷቸው ለማለት ይቻላል ። ሰው ክፉ ጊዜ ሲያጋጥመው የቅርብ ዘመዱን እንኳ ይረሳልና ።

ማዳም ማኞ «ማምዜል ሚስት» ከተባለች እንግሊዛዊት ሴት ጋር ትኖር ነበር ። ማምዜል ሚስት ቀጣፊ ነች... ሌባ ። ፖሊሶች ይከታተሏታል ። አንድ ቀን ሁለቱ ሴቶች በፖሊስ እጅ ገቡ ። ይኸውም ማዳም ማኞ የፕሊሚን ጉዳና በሚመለከት ለኤፖሂን አንድ ማስታወሻ ከሰጠች በኋላ ፖሊሶች ጥርጣሬ ገብቷቸው በሠፈራቸው አሰሳ ካደረጉ በኋላ ነበር ።

ፖሊሶች አሰሳ አድርገው ማዳም ማኞንና ማምዜል ሚስትን በያዙበት ወቅት ሁለቱ ሕጻናት ልጆች ከቤታቸው ጓሮ ሆነው ሲጫወቱ ነበሩ ። የሆነውን አሳወቁም ። ጨዋታቸውን አብቅተው ወደቤታቸው ሲመለሱ የቤታቸው በር ተቆልፎ አጥኙት ። ማንም ሰው ከዚያ የለም ። ልክ በዚህ ጊዜ ከቤታቸው ራት ለራት ከመንገዱ ማዶ የሚኖር ጫማ አዳኸ አያቸውና ወደአሱ እንዲመጡ ጠራቸው ። ሕጻናቱ ወደሰውዬው ሲሔዱ አሳዳጊ እናታቸው ያስቀረቻቸውን አንድ ገጽ ወረቀት ሰጣቸው ። ወረቀቱ ላይ አድራሻ አለበት ፤ «ሙሴ ባርኸ፣ ኪራይ ሰብሳቢ ፣ ርዋ—ደ—ሲሲል ጉዳና ፣ ቁጥር 8 ቤት» የሚል ። ሙሴ ባርኸ የተባለው የሙሴ ዝልግርማ ኪራይ ሰብሳቢ ነው ። በየወሩ ለማዳም ማኞ ስማንያ ፍራንክ የሚሰጣትም ይኸው ኪራይ ሰብሳቢ ነበር ።

ጫማ አዳኸ ፡ «ከአሁን ወዲያ እዚህ ለመኖር አትችሉም ። በወረቀቱ ወደተመለከተው አድራሻ መሔድ አለባችሁ ። በታወሩት አይደለም ። ከዚህ ወደ ግራ ታጥፋችሁ ስትሔዱ ታገኙታላችሁ ። ወረቀቱን ይዛችሁ እየጠያየታችሁ ሂዱ» ሲል መከራቸው ።

ሕጻናቱ ምክሩን ለምተው ወደተባለው አድራሻ ማምራት ጀመሩ ። ትልቅዬው ልጅ ወረቀቱን በአንድ እጁ ይዞ መንገድ ይመራል ። ትንሹዬው ይከተለዋል ። ጊዜው በራድ ነው ። ቆፈን ያስይዛል ። ትልቅዬው ልጅ ወረቀቱን በቅጡ መያዝ እንኳ አልቻለም ። እንዲሁ ሲሔዱ ሳሉ ኃይለኛ ነፋስ ነፍሶ ወረቀቱን ከልጁ እጅ መንጥቆ ወስደበት ። ጊዜው መሸትሸት ብሎ ስለነበረ ሕጻናቱ ወረቀቱን ፈልገው ለማግኘት አልቻሉም ። ነፋሱ ወስዶት ቀረ ።

ሁለቱ ሕጻናት ያለአንዳች ግብ እንዲሁ ይንከራተቱ ጀመር ።

የምሽቱ ነፋስ ይጋረፋል ። ቡርገኞች ካፖርት ደርበው ይታያሉ ። ጋብሮሽ ግን ቡትቶውን ለብሶ እጆቹን ኪሶቹ ውስጥ አድርጎ ከአንድ ጸጉር ከርካሚ መደብር አጠገብ ቆሟል ። በሰም የተሠራ አሻንጉሊት የሚያስቱ

ውል መስሎ በጸጉር ከርካሚው መደብር ውስጥ የተያረደሩትን ሳሙናዎች በዓይኑ ይቃኛቸዋል ። ርቦታል ። «ከእነዚያ ሳሙናዎች አንዱን መንትፊ ብሸጥ ራት ይገዛልኝ ነበር» እያለ ያስባል ። ሲያመቸው መመንተፍ ይማዱ ነው ። ያራዳ ልጅ ነውና ።

ጸጉር ከርካሚው በጥቀሱ ሱቁ ውስጥ ሆኖ የያምበኛውን ጸም እየላገጠ ጋብሮሽን በዓይኑ ይከተለዋል ። እሱ ጋብሮሽን ሲመለከት ፣ ጋብሮሽም ሳሙናዎቹን ሲቃኝ ሳለ ሁለት ሕጻናት ልጆች ከዚያ ደርሰው ፣ ልባቸው ሲፈራ ሲቸር የሱቁን በር ቀስ ብለው ከፍተው ምጽዋት ለመለመን ወደ ውስጥ ገቡ ። አንደኛው በግምት የሰባት ዓመት ልጅ ይሆናል ፣ ሁለተኛውም የአምስት ዓመት ። ትንሽዬው ልጅ ያለቅሳል ። ትልቅዬው ይንቀጠ ተጣል ፣ በብርዱ ምክንያት ። ሁለቱም ሲናገሩ ድምጻቸው በደምብ አይሰማም ። ምጽዋት መለመናቸው ነበር ። ጸጉር ከርካሚው ቆጣ ብሎ ሆኖ አለና ትልቅዬውን ልጅ በግራ እጁ ይዞ ትንሽዬውን በጉልበቱ እየገፋ ከመደብሩ አስወጣቸው ። «በር ከፍታችሁ ሰውን ለብርድ ማጋለጣችሁ.....!» ሲል ሮክሰባቸው ።

ሁለቱ ሕጻናት ከሱቁ ከተባረሩ በኋላ እያለቀሱ ግብ አልባ ጉዟቸውን ቀጠሉ ። ሰማዩ ጠቁሮ ዝናብ ይጥል ጀመር ።

ጋብሮሽ ልጆቹ በሔዱበት አቅጣጫ ነጉደ ። ተከታትሎ ደረሰባቸውና «ምን ሆናችኋል?» ሲል ጠየቃቸው ።

«ማደርያ የለንም..... ተቸግረናል» አለው ትልቅዬው ልጅ ።

«ለዚህ ነው የምታለቅሱት..... አውነትም ከባድ ችግር ደርሶባችኋል!» ሲል አንጓጠጣቸውና «ግና ጥሬ ናቸው!» ሲል አሰበ ። ቀጠል አድርጎም ፣ «በሉ ተከተሉኝ» አላቸው ራሱን እንደአዋቂ ሰው በመቁጠር ።

ሁለቱ ሕጻናት ለቅደሟቸውን አቁመው ጋብሮሽን ተከተሉት ። ጋብሮሽ በቅዱስ እንጦንዮስ ጉዳና በኩል አድርጎ ወደ ባስቲይ አቅጣጫ አቀና ። ወያኋላው ዞር ብሎም ወደ ጸጉር ከርካሚው ሱቅ አቅጣጫ እያየ ፣ «ምን ዓይነቱ ጨካኝ ነው! ርኅራሄ የሌለው እንግልዝ!» አለ ፣ «አባብ ነው..... አባብ!»

በመንገድ ላይ እያሉ ጋብሮሽ አንዲት ለማኝ ልጅ አየ ። አስራ ሦስት ወይም አስራ ከራት ዓመት ዕድሜ ቢኖራት ነው ። እስከተልብቷ እንኳ የማይዘልቅ ቆራጣ ቀሚስ ሲበሳለች ። «የምታሳዝን ልጅ..... የውስጥ ልብስ እንኳ የላትም!» አለ ጋብሮሽ «ሰሚ.....» አላት ቀጠል አድርጎ ፣ «ይህንን ውስጺው» ብሎ አንገቱ ላይ የጠመጠመውን የአንገት ልብስ ከአንገቱ አንስቶ ወረወረላት ።

«አትት..... አትት.....!» አለ ጋብሮሽ ብርዱ ተሰምቶት ፣ «ምን ዓይነት አስጠሊታ ቀን ነው!»

ዝናቡ እየከፋ ሕይወት ጋሻሮሽና ሁለቱ ሕጻናት ሲፈመዱ ቆዩና ከአንድ ዳቦ መሸጫ ሱቅ ደረሱ ።

«እናንተ ውረዎች... ለመሆኑ ራት በልተናል እንዴን» ቢል ጠየቃቸው ጋሻሮሽ ።

«ከነጋ ጀምሮ ምንም አልቀመስንም» አለው ትልቅዬው ልጅ ።

«እናትና አባት የላችሁም ማለት ነው?»

«እናትና አባት እንኳ አሉን ። ነገር ግን የት እንዳሉ አናውቅም ።»

«አንዳንድ ጊዜስ አሰማውቁ ይኸላል!» አላቸው ፤ በመፈላሰፍ ።

«ለሁለት ሰዓት ያህል እንዲሁ ስንገክራት ነው የቆየነው» አለው ትልቅዬው ልጅ ፤ «የመንገዱ ጥግ የሚቀመስ ነገር ብንፈልግም ምንም ለማግኘት አልቻልንም ።»

«አውቃለሁ... ውሾች ናቸው ሁሉንም ልቅም አድርገው የሚያነሱት ።»

ጋሻሮሽ እየተናገረ የቡቱቱውን ኪስ ሲፈቃትሽ ነበር ። አንድ ሱ አገኘ ። «እራት መግዣ አግኝተናል» ብሎ ልጆቹን አስከትሎ ከዳቦ ቤቱ ገባና ሳንቲሙን ባንኮኒው ሶይ አስቀመጠው ። ዳቦ ሻጩንም አያየ ፤ «ዳቦ ስጠን» አለው ።

ዳቦ ሻጩ ዳቦ ቆርጦ ሊሰጣቸው የዳቦ መቁረጫ ቢላዋውን አንስቶ ያዘ ።

«ሦስት ቦታ ቁረጥልን» አለው ጋሻሮሽ ። ይሁን እንጂ ዳቦ ሻጩ አንስቶ የያዘውን ዳቦ አልወደደውም ። «ምንድነው ይሄ?» አለው በማጥላላት ።

«ምን ሆነ...? ዳቦኮ ነው... ሁለተኛ ደረጃ ዳቦ ።»

«ይህንን እንፈልግም ። ከነጩ ዳቦ ቁረጥልን» አለው ።

ዳቦ ሻጩ ፈገግ ብሎ ተመለከታቸው ። ከዚያ በኋላ የፈለጉትን ቆርጦ አቅረበላቸውና ሳንቲሙን አንስቶ መሰበገው ውስጥ ጨመረው ።

«በሉ እንሱና ውስዱ» አላቸው ጋሻሮሽ ለሁለቱ ሕጻናት ልጆች ። ሕጻናቱ ዝም ብለው አዩት ።

«ውስዱና ብሉኮ ነው የምላችሁ ። አትስ መኝም እንዴን» አላቸው ። ይህንኑ ብሎ ዳቦውን ራሱ አንስቶ ሰጣቸው ። ተለቅ ያለውን ለትልቅዬው

ልጅ ፡ መሐከሉኛውን ለትንሹው ልጅ ሰጣቸውና አነስተኛውን ለራሱ አስቀረው ።

ልጆቹ ተርበው ስለነበረ በራሱ ላይ ቆመው ተስገብግበው ዳቧቸውን ሲበሉ ፤ «በሉ አሁን ሂዱ..... መግቢያውን አታጣቡብኝ» አላቸው ዳባ ሻው ።

ወያ ባስቲይ አቅጣጫ መንገዳቸውን ቀጠሉ ። ከላፎርስ አካባቢ ሲደርሱ ፤ «አንተ ማነህ? ጋብሮሽ አይደለህም እንዴ?» (ሚል ድምጽ ሰው ። ጋብሮሽ ድምጹ ወደመጣበት ቢመልከት የሚያውቀው ሰው ነው ። «አንተ ነህ እንዴ ሞንፓርናስ») አለው ።

ሞንፓርናስ ማንነቱ እንዳይታወቅበት ለማያጥ መነጽር አድርጓል ። «ማንም አየውቀኝም ብለህ ነው ለማያጥ መነጽር ያደረግኸው?» አለው ጋብሮሽ ።

«አስስ! አትጩህ!» አለውና ሞንፓርናስ ጋብሮሽን ጨለም ካለ ሥፍራ ወሰደው ። ሁለቱ ልጆች ልጆች እጅ ለእጅ ተያይዘው ተከተሏቸው ።

«የት እንደምሐድ ታውቃለህ?» ሲል ጠየቀው ሞንፓርናስ ።
«ስዎች ወደሚሰቀሉበት ቦታ ይሆናላ!» አለው ።
«ምን ትቀልዳለህ.....! ባቤን ፍለጋ መፈዴ ነው»
«ባቤ ተቀፍድዶ የለም እንዴ?»
«ከእስር ቤት አምልጧል!» አለው ሞንፓርናስ ።
«ነበዝ! አምልጧላ!»

ሞንፓርናስ ከዘራ ይዞ ነበር ። ጋብሮሽ ከዘራውን ወስዶ መያዣውን ወደ ላይ ሲስበው ሰይፍ የመሰለ ስለት ተመዝዞ ወጣ ። «አሃ...! የቡርሂ ከዘራ የያዘህ መስለህ ይህንን ይዘህ ወጣህ!» አለው ። ሞንፓርናስ አንድ ዓይነት ጩራን አድርጎ ጠቀሰው ፤ በምስጢር ቋንቋ እንደሚናገር ዓይነት ።

«ከፖሊሶች ጋር ጉዳይ አለህ እንዴ?»

«ምን ይታወቃል ብለህ ጋብሮሽ! መግርያ መያዝ ሁልጊዜም ያዋጣል» አለውና «በነገራችን ላይ..... የበቀደምሉቱን ሳልነግርህ.....! አስቲ አስበው..... አንድ ቡርሂ በመንገድ ላይ ያጋጥመኛል..... ስብከት ያለማችና የገዝብ በርሳውን አውጥቶ ይሰጠኛል ። ከአንድ ደቂቃ በኋላ እጄን ሰድጄ ኪሴን ብዳብስ በርሳው በዚያ የለም! ለማንኛውም አንተ ወደሱ ማምራትህ የሯል?» ሲል ጠየቀው ።

«እነዚህን ውሪዎች ወስጄ ላስተኛ ነኝ ።»

«የተ?»

«አቤቱ ነዋ!»

«መግርያ ቤት አለህ?»

«እኛም?»

«የት?»

«ዝሆኑሆኑ ውስጥ»

«ም.....?»

«ዝሆኑሆኑ ውስጥ»

«አሃ.....! ገባኝ.....! ውስጡ ምንኛት አለው ለመሆኑ?»

«ምን ልበልህ.....? ብርድ አያሰገባም = ከድልድይ ሥር ከማደር ዝሆኑ
ሆኑ ውስጥ ማደር ይሻላል ።»

«እንዴት እድርገህ ወደ ውስጡ ትገባለህ?»

«የምገባበት ዘዴ አለኝ ።»

«መግቢያ በር አለው ማለት ነው?»

«ታዲያስ! ብቻ ለማንም ሰው እንዳትናገርብኝ = በወርቆ መሐስል
ነው መግቢያው = ፖሊሶች አያውቁትም» አለው ።

«እና ወርቆን ባጥጠህ ነው የምትወጣው.....? መሆን አለበት!»

«በጣም ቀላል ጉዳይ ነው ። በኛን ከፍተኛ ጉብኝ መልሶ መዝጋት.....!
በቃ.....! አለቀ.....! ማንም ሳይይ.....!» አለውና ፤ «እነዚህ ውሪዎች ግን
ችላው ስለማይወጡት መሰላል ቢጤ እፈልግላቸዋለሁ» አለው ።

ምንጋርናስ ልጆቹን እያየ ሳቀና ፤ «ከወዴት እገኘሃቸው?» አለው ።

«ከጸጉር ከርከሚ ቤት.....! እንደሰዎታ.....!»

ምንጋርናስ በዚህ ጊዜ እንደማሰብ አለና ፤ «በቀላሉ ነው ያወቅ
ሽኝ..... አይደለም እንዴ?» አለው ።

ከዚህ በጥጥ የተጠቀሱት ሁሉን ትንሽ ላባዎች አወጣና እያንዳንዱን
ዳቸውን በአፍንጫው ቀዳዳ ሰካቸው ።

«ሌላ ሰው አስመስሉህ» አለው ጋቭሮቪ ፤ «ውልጊዜ ለምን ስታ
ደርጋቸውም?»

«አውነት ምን መሰልኩ?» አለው ምንጋርናስ ።

«ኖጹም ለውጠውሃል ። ማንም ሲያውቅህ አይችሉም ።» አለው ጋቭ
ሮቪ ።

ከነሱ ትንሽ ራት ብሎ አንድ የፖሊስ አምላ እሊቃ ጀርባውን ሰጥቷ
ቸው ቆጥ ነበር ። ጋቭሮቪ የአምላ አለቃውን ሲያይ ደንገጥ አለው ። «በል

ደህና አምላክ» አለው ሞንፓርናስን ፤ «እነዚህን ውሪዎች ይገዢ ወደ ዝሆኑ መሔድ አለብኝ ። ድንገት ከፈለግኸኝ በሌሊት መጥተህ ከዚያ ታገኘኝ ለህ ። »

«ጥሩ ነው» ብለውት ወደ ግሬቭ አቅጣጫ ሲያመራ ጋቭሮቭ ወደ ባስቲይ አቅጣጫ መንገዱን ቀጠለ ። ሕጻናቱም ተከተሉት ።

ከባስቲይ አደባባይ በስተደቡባዊ ምዕራብ በኩል አንድ ሐውልት ይገኛል። የዝሆን ሐውልት ፤ ቁመቱ አርባ ሜትር ሆኖ በእንጨትና በደን ጋይ የተሠራ ። ቀድሞ ብሎ ቀለሙ አረንጓዴ ነበር ። በኋላ ግን ነፋስ ፣ ጸሐይ ፣ ዝናብ ስለተፈራረቁበት ጠቁሯል ። ከተልቅነቱ የተነሳ ግምባሩ ፣ ከምቢው ፣ ጥርሶቹ ፣ በጀርባው ላይ ያለ ግምብ ፣ ግዙፍ እግሮቹና ወርሾቹ በጣም ያስፈራሉ ፣ በተለይም በሌሊት ።

ጥቂት ሰዎች ብቻ ይገቡበታል ። በፍጥነት ይጠየቃል ። ከማርጀቱ የተነሳ በመፈራረስ ላይ ይገኛል ። እየተቀረፈ የሚወርደው ክፍል ቁስል ይመስላል ። ሰካራዎች ከሥሩ ሽንታቸውን ይሸኑበታል ። ሆዱ በመስነጣ ጠቅ ላይ ይገኛል ። በእግሮቹ መሐከል ባለው ሥፍራ ማር በቅሎበታል ። በዙርያው ያለው አፈር ከፍ ከፍ እያለ ሲሄድ ዝሆኑ እየሰጠመ የሚሔድ ይመስላል ።

ጋቭሮቭ የሚያመራው ወደዚያ ሐውልት ነበር ። ከዚያ ሲደርሱም «አይሟኝሁ እንዳትፈሩ እናንት ውሪዎች» አላቸው ሕጻናቱን ። ከዚያ በኋላ በሐውልቱ ዙርያ ያለውን አጥር ሾልከው ገቡ ። ከአጥሩ ጥግ ቀን ቀን የቀን መያተኞች የሚጠቀሙበት አንድ መስላል አለ ። ጋቭሮቭ መስላሉን አንስቶ ከዝሆኑ ወርች ላይ አስያገፎ አቆመው ። የመስላሉ የላይኛው ጫፍ ካለበት አካባቢ ጥቁር ጉድጓድ የመሰለ ነገር ይታያል ።

«በመስላሉ ውጤት ከዚያ ከሚታየው ክፍት ቦታ ግቡ» አላቸው ጋቭሮቭ ፤ ጥቁር ጉድጓድ የመሰለውን ነገር በጣቱ ጠቁሞ እያመሶክታቸው ።

ሁለቱ ሕጻናት ፈርተው እርስ በእርሳቸው ተያዩ ።

«ፈራችሁ እንዴት ምንም የሚያስፈራ ነገር የለም!» ብሏቸው ፤ መስላሉን ንቆ ትፋት ዛፍ ላይ እንደሚወጣ ሰው የዝሆኑን ወርች እየደጠጠ ወጥቶ ከመግቢያው በር ደረሰ ። ስንጥቅ ውስጥ እንደሚገባ እንሸላሊት ሸርተት ብሎ ከዝሆኑ ሆድ ውስጥ ገባ ። ቀጥሎም ጭንቅላቱን ወደ ውጭ ብቅ ሲያደርግ ሕጻናቱ ወደ ላይ አንጋገጠው አዩት ።

«በሉ አሁን በመስላሉ እየተረጎመዳችሁ ውጤት» እዚህ አካባቢ ስትደርሱ እኔ እቅባለችኋለሁ» አላቸው ።

ከሁለቱ ሕጻናት ትልቅዬው መሰላሉን መውጣት ጀመረ ። ትንሽዬው ብቻውን ምድር ላይ ሲቀር ፈርቶ ለመጮህ ቃጣው ። ነገር ግን እምባውን ተቆጣጠረው ።

«አይዘህ! ቀስ ብለህ ና!» እያለ ያደፋፍረው ገባ ጋብሮሽ ። ትልቅዬውን ልጅ ፤ «ጥሩ ነው..... ደርሰሃል..... እጆቼህን ስጠኝ» አለውና ስቦ ወደ ውስጥ አስገባው ። ቀጠል አድርጎም ፤ «በል አሁን ቁጭ ብዕህ ጠብቀኝ» አለውና ወጥቶ በዝሆኑ ወርቅ እየተገኘራተተ ወደ መሬት ወረደ ። ትንሽዬውን ልጅ ከመሰላሉ መረማመጃ ላይ አወጣውና ተከትሎት ወደ ሳይ ይወጣ ጀመር ። እሳይ ሲደርሱ ትልቅዬው ልጅ እንዲሰማው ጮክ ብሎ ፤ «በል እንግዲህ ብዙ ጋጅ..... እኔ ከዚህ ሆኜ ስገፋው አንተ ከዚያ ሆነህ ስበህ አስገባው» አለው ። ቀጥሎም ተከታትለው ከዝሆኑ ሆድ ውስጥ ገቡ ። ጋብሮሽ ዞር ብሎ መሰላሉን በእግሩ ገፍቶ መሬት ላይ ጣለው ።

«በሉ ተዝናኑ..... አሁን በእኔ መኖሪያ ቤት ውስጥ ነው ያላችሁት» አላቸው ። በእርግጥም የተሰምዶ ማደርያው ይኸው ነበር ።

ቡርሂዎች በሐውልቱ አካባቢ ሲያልፉ ፤ «ይህ ሐውልት ለምን ቆመ? ምን ዋጋ አለው?» እያሉ ያንጓጥጡታል ። ለጋብሮሽ ግን መጠለያ ሆነው ። ከብርድ ፣ ከጤዛ ፣ ከበረዶ ፣ ከዝናብ ፣ ከነፋስ ይጠላልበታል ። ሐውልቱን ያሰራው ናፖሌዎን ቦናፖርት ነበር ።

መግቢያው በር ጠባብ ከመሆኑ የተነሳ ሕጻናትንና ድመቶችን እንጂ አዋቂን ሊያስገባ የሚችል አይደለም ። ጋብሮሽ ይህንን ጠባብ በር በሳንቃ ቢጤ እንጨት ሲዘጋው ውስጡ ጨለምሎም ሰላላ ጋብሮሽ ከብሪት ጭሮ ኩራዝ ቢጤ መብራት አበራ ። ኩራዙ ከብርሃን ይልቅ ጠስ ያፈልቃል ። ከሳይ የዝሆኑ ሐውልት የጀርባ አጥንት ይታያል ፣ ከጉንም የጉኑ አጥንት ። ትላልቅ የሸረረት ድሮች በየአቅጣጫው ይታያሉ ። እንዲሁም ጥቋቂር ነፍሳት እዚህም እዚያም ይርመሰመሳሉ ።

ትንሽዬው ልጅ ወደ ወንድሙ ጠጋ ብሎ ፤ «ጤሰማ ነው» አለው ። ጋብሮሽ ሰማውና ፤ «ምን አልክ? መኖሪያዬን ማገጓጠጥህ ነው? ጭሰማስ ያለው ከውጭ ነው ። እውጭ ዝናብና ብርድ አለ ። እዚህ ግን አይበርድም ። ከዝናብም ተጠልዕናል ። ታዲያ ከዚህ በላይ ምን ፈለግህ!» አለው ።

ከጥግ የጋብሮሽ መኝታ አለ ። መኝታው ላይ ምንጣፍ ፣ ምንጣፋም ላይ የሱፍ ብርድ ልብስ አለበት ። መኝታው ያለበት ቦታ የዘላኖች ድንኳን በመሰለ ነገር ተከልሏል ።

«በሉ ተንፏቅቃችሁ ግቡ» አላቸውና ሐንሱተኛ ድንኳን ከመሰለው ውስጥ ገቡ ። እሱም ተከትሏቸው ገባ ። «በሉ አሁን ተኙ..... ኩራዙን ላጠፋው ነኝ» አላቸው ።

«እዚህስ ይሞቃል!» አለ ትንሽዬው ልጅ ጋደም ከሰ በኋላ ። ጋብሮሽ ይህንን ሲሰማ ደስ አለው ። ብርድ ልብሱና ምንጣፉን ከሰው የመነተፋቸው ነበሩ ። ከሰው የመነተፋቸው መሆናቸውንም ለሕጻናቱ ሲነግራቸው አደነቁት ።

ልጆቹ ሲያለቅሱ እንዳገኛቸው ትዝ አሰውና ጋብሮሽ ፤ «አንተ አትረባም!» ሲል ገሰጸው ትልቅዬውን ልጅ ፤ «ትንሽ ወንድምህ በያለቅሰ እንኳ አያስገርመኝም ። አንተ ግን እንዴት ታለቅሳለህ! አትረባም ብዬሃ ለህ ።»

«ከማልቀስ በስተቀር ምን ልናደርግ ነበር? መጠለያኮ አጥተን ነው» አለው ትልቅዬው ልጅ ፤ «ደሞም ብቻችንን ስለነበርን ፈረን ።»

«ሀለተኛ ስታለቅሱ አንዳላያችሁ ። ከኔ ጋር ትኖራላችሁ ። ብዙ በታ አሳያችኋለሁ ። ወደ ትያትር ቤትም እወስዳችኋለሁ ። አንዳንድ ተዋናዮችን አውቃለሁ ። አልፎ አልፎ የመግቢያ ትኬት ይሰጡኛል ። እኔ ራሴ ተዋናይ ሆኜ የሠራሁበት ጊዜ አለ ። ጊሎቲን ወዳለበት ሥፍራም እወስዳችኋለሁ ። በጊሎቲኑ የሰውን አንገት ቆርጦ የሚጥለውን ሰውዬ አሳያችኋለሁ ። ሳንስ ይባላል ። በዴማሬ ጐዳና ነው የሚኖረው» አላቸው ።

እውጭ ያለው ዝናብ በኃይል ሲጥል እውስጥ ሆነው ይሰማቸዋል ። «እንደፈለገው ያውርደው ። እኛን አይነካን!» አለ ጋብሮሽ ። መብረቅ ብልጭ ሲል በሐውልቱ ስንጥቅጣቂ ታያቸው ። ቀጥሎም ሰማዩ ሲንጐደ ጐድ ሰሙ ። ነጐድጓዱ ሕጻናቱን አስደነገጣቸው ። ጋብሮሽ ግን ሳቀና «አይሆኑት! ምንም አይደለም» አላቸው ። ቀጥሎም «ዝም ብላችሁ ትኙ» አላቸውና ኩራዙን አጠፋው ።

መብራቱ እንደጠፋ ድንኳን የመሰለው ከለላ ይንቀጠቀጥ ጀመር ። ድንኳን መሳዩ ከለላ ከሽቦ የተሠራ ነበር ። ሽቦው ላይ የሚንቀሳቀሱ ነፍሳት ነበሩበት ። ሽቦውን ያንቋቁታል ። እነሱም ሲጥ ሲጥ ሲሉ ይሰማሉ ።

ትንሹ ልጅ ቅጭልጭልታውንና ሲጥሲጥታውን ሲሰማ ፍርሃት ወረረው ። «ምንድነው?» ሲል ጋብሮሽን ጠየቀው ።

«አይጠች ናቸው» አለው ጋብሮሽ ።

ዝሆኑ ሆድ ውስጥ በሺ የሚቆጠሩ አይጦች ነበሩበት ። መብራቱ በብራብት ወቅት ጠቋቁረው ይታዩ የነበሩት እነሱ ናቸው ። መብራት እያለ ደፍረው ወደ ልጆቹ አልተጠገም ። መብራቱ ሲጠፋ ግን ድንኳን ከመሰለው መጠለያ ላይ ይወጡ ፤ ይወርዱ ፤ በጥርሳቸውም ይነካክሱት ገቡ ።

ሕጻኑ ልጅ ከፍርሃቱ የተነሳ ለመተኛት አልቻለም ። «ድመት የለህም እንዴ?» ሲል ጋብሮሽን ጠየቀው ።

«ድመትማ ነበረኝ። ነገር ግን በሉት» አለው ።

«ማናቸው የበሉት?»

«አይጠፍ ናቸዋ!»

«ድመቱን?»

«አዎ ።»

ሕጻኑ በፍርሃት እየተንቀጠቀጠ ፡ «እኛን አይበሉንም?» አለው ።

«ይበሉን ይሆናል! ብቻ አይዞህ..... አትፍራ..... እኛ ካለንበት ሰመግ ባት አይችሉም ። ደምም እኔ አለሁልህ ። በል እንካ እጄን ያዘው ። እና ዓይኖቻችን ከድኑህ ተኛ» አለው ።

ሕጻኑ ልጅ የጋብሮሽን እጅ ሲይዝ ፍርሃቱ መለስ አለለት ። አይጠፍም የሰው ድምጽ ሲሰሙ ሸሹ ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ጋብሮሽንና ሁለቱን ሕጻናት ልጆች እንቅልፍ ወስዳቸው ።

ሌሊቱ ዝናብና ነፋስ የበህበት ሆነ ። የሌሊት ዘበኞች ሌባ ካለበት ሲፈልጉ ፡ ከተማውን ሲያስሉ አደሩ ።

ሊነጋጋ ሲል አንድ ሰውዬ ከቅዱስ እንጦንዮስ ጉዳና በኩል ሲሮጥ መጥቶ ፡ የዝሆኑን ሐውልት ዞሮት ከዝሆኑ ሆድ ሥር ቆም አሶ ። ልብሱ በዝናብ ርሶ ስለነበረ ያለመጠጊያ ያደረ መሆኑ ግልጽ ነበር ። ሰውዬው እንግዳ የሆነ ዓይነት ድምጽ አሰማ ፤ «ኪሪኪኪይ!» የሚል ድምጽ ። ይህንኑ ድምጽ ለሁለተኛ ጊዜ አሰማ ።

«ማን ነው?» የሚል መልስ አገኘ ።

«ኪሪኪኪይ!» የሚል ድምጽ ያሰማው ሞንፓርናስ ፤ «ማን ነው?» የሚል መልስ የሰጠው ጋብሮሽ ነበር ።

ጋብሮሽ ከመኝታው ተነስቶ ፡ መዝጊያውን ከፍቶ ቶሎ ብሎ ወደ መሬት ወረደ ።

«ታስፈልገናለህ.....ናና አግዘን» አለው ሞንፓርናስ ።

«ታዛዥ ነኝ» አለው ጋብሮሽ ።

ሞንፓርናስና ጋብሮሽ ወደ ቅዱስ እንጦንዮስ ጉዳና አቅጣጫ አመሩ ። በዚያን ሰዓት አትክልት ሻጮች አትክልታቸውን በጋሪ ጭነው ወደ ገበያ አዳራሽ በማምራት ላይ ነበሩ ። እነሞንፓርናስ በጋሪዎቹ መሐከል እየተሸ ሎከሎከ መንገዳቸውን ቀጠሉ ።

በትናንትናው ዕለት ባቤ ከላፎርስ ወህኒ ቤት እንዳመለጠ ሁሉ ሌሎችም ጓደኞቹ በዚያው ቀን ሌሊት ለማምለጥ ዕቅድ አውጥተው ነበር። በዕቅዱ መሠረት ብሩገኛ ገልጫ ሌሊቱን በጢስ ማውጫ ውስጥ ውስጡን ቧጥጠው ወጥተው ቀደም ብለው ባዘጋጁት ገመድ ተንጠላጥለው ከጣራው ለመውረድ ቻሉ። ቲናርዲዬ ግን ጣራውን ሰብሮ ከወጣ በኋላ እነብሩገኛ ተንጠላጥለው የወረዱበትን ገመድ ቢፈልግ ጉማጁን ብቻ አገኘ። እነብሩገኛ ከወረዱ በኋላ ገመዱን ሲገቡት ተበጥሶባቸው ነበር። ከላይ የቀረው ጉማጅ አጭር በመሆኑ ቲናርዲዬ ተንጠላጥሎ ለመውረድ ሳይችል ቀረ። ስለሆነም የገመዱን ጉማጅ ፈትቶ ይዞ በጣራው እያቀባበለ ከእንድ ግምብ ጫፍ ደረሰ። የግምቡ ጫፍ ከመሬት ሩቅ ስለሆነበት የሚያደርገውን አጥቶ እርዳታ እስኪያገኝ ድረስ በዚያ ብርድና ዝናብ ዝም ብሎ ግምቡ ጠርዝ ላይ ተጋድሞ ቆየ። ሞንፖርኖስና ባቤ፣ እንዲሁም ተንጠላጥሮ ለመውረድ የቻሉት ብሩገኛ ገልጫ ከአጥሩ ውጭ ሆነው ተሸከርካሪ መን ገድ ላይ ይጠባበቁታል፤ ከአሁን አሁን ዘዴ ፈጥሮ ይወርዳል በማለት። ቲናርዲዬ ስለሱ ሲያወራ ይሰማቸዋል። የት እንዳለ አውቀው እርዳታ እን ዲያደርጉለት በማለብ የገመዱን ጉማጅ ይወረውርላቸዋል። እነሱም የገመ ዱን ጉማጅ ሲያገኙ ቲናርዲዬን እንዴት አድርገው ለማዳን እንደሚችሉ ይወያዩ ጀመር።

«የገመዱ ሌላው ጉማጅ አንተ ዘንድ አይደለም እንዴ ብሩገኛ?» ቢል ሞንፖርኖስ ጠየቀው።

«አዎን» አለው ብሩገኛ።

«ሁለቱን ጉማጆች ቋጥረናቸው ወደላይ ብንወረውርለት አንዱን ጫፍ ከምናምን ጋር ኦስሮ በገመዱ እየተንጠላጠለ ሊወርድ ይችላል። ጉማጆ ጅን ቋጥራቸው ብሩገኛ... ፈጠን በል» አለው ሞንፖርኖስ።

ቲናርዲዬ ይህንን ሲሰማ፣ «ብርዱ አቆራፍዶኛል። ገመዱን እዚህ ብታደርሱትም ከምንም ጋር ላስረው አልችልም። ቆፈን ይዞኛል። እጆቹ ደንዝዘዋል» አላቸው፤ ፊቱን ወደነሱ መልሶ።

«እንደሱ ከሆነ አንዳችን ግምቡ ላይ ወጥተን ገመዱን እንደናሥርለት ይገባል» አለ ሞንፖርኖስ።

«እንዴት ተደርጎ?» አለው ብሩገኛ

ቲናርዲዬ ካለበት ግንብ የሚደርስ አንድ አሮጌ ጢስ ማውጫ ነበር። ጢስ ማውጫው በጣም ጠባብ ነው።

«በዚያ በእርግጥ ጤስ ማውጫ ውስጥ ውስጡን ለመውጣት ሳይቻል አይቀርም» አለ ሞንፖርናስ ።

«ጤስ ማውጫው በጣም ጠባብ ስለሆነ ምናልባት ሕጻን ልጅ እንጂ አዋቂ በዚያ ውስጥ ቧጥጦ ለመውጣት አይችልም» አለ ባቤ ።

«እንግዲያው ሕጻን ልጅ እንፈልጋለን!» አለ ብሩጥ ።

«ሕጻን ልጅ ከወዴት ይገኛል?» አለ ገልሜ

«ቆይ..... ግድ የላችሁም! ሕጻን ልጅ የት እንደሚገኝ እኔ አውቃለሁ» ብሎ ወደ ዝሆኑ ሐውልት አቅጣጫ ይሮጥ ጀመር፤ ሞንፖርናስ ። ከሰባት ወይም ከስምንት ደቂቃ በኋላ ሞንፖርናስ ጋብሮሽን አስከትሎ ከቸች አለ ።

«ግብዝ ነህ ወይንስ ፈሪ?» አለው ገልሜ ጋብሮሽን ።

«ፈሪ አይደለሁም» አለው ጋብሮሽ ።

«እውነትም ግብዝ ይመስላል» አለ ባቤ ።

«ፓሪስ የወለደው..... የአራዳ ልጅ!» አለ ብሩጥ ።

«ምንድነው የፈለጋችሁት?» ሲል ጠየቃቸው ጋብሮሽ ።

«በዚያ እርግጥ ጤስ ማውጫ ውስጥ ውስጡን ቧጥጦ እንድትወጣ ነው» አለው ሞንፖርናስ ።

«ገመድ ይዘህ ወጥተህ ገመዱን ከአንዳች ጉጥ በጤ ጋር አስረህ በዚያ ያለውን ሰው ከአለበት ጭንቀት እንድታወጣው ነው» አለው ብሩጥ

«በቃ ይኸው ነው?»

«አዎ ።»

ጋብሮሽ ጫማውን አውልቆ ፡ የተቋጠረውን ገመድ ይዞ ከጤስ ማውጫው ውስጥ ገብቶ ፡ ውስጥ ውስጡን እየቧጠጠ ወጥቶ ግምቡ ካለበት ሲደርስ ገመዱን ከአንድ ጉጥ ጋር አሠረሰትና ቴናርዲዬ በገመዱ ተንጠላ ጥሎ ከመሬት ወረደ ። ከነበረበት ኮስጫናቂ ሁኔታም ተገላገለ ።

ጋብሮሽ የረዳው ሰውዬ ማን እንደሆነ አወቀ ። ቴናርዲዬ ግን ጋብሮሽን የገዛ ልጅ ቢሆንም አላወቀውም ። እግሩ መሬት እንደነሳ ወዲያውኑ ፤ «አሁን ማንን እንብላ?» ሲል ጠየቀ ። ማንን ገድለን እንዝረፍ ማለቱ ነበር ።

«እስቲ ወደ ጥጉ እንሂድና እንነጋገርበት» አለ ብሩጥ ፤ «በጥሎሜ ጉዳና ያለው ቤት ተስፋ የሚጣልበት ነበር ። ነጠል ያለ ነው ። የአጥሩም በር እርግጥ ስለሆነ መስበሩ አስቸጋሪ አይሆንም ። እንዲት ብቸኛ ሴት እንጂ ሌላ ሰው የለበትም.....»

«እንግዲያው ከዚያ ገብተን ለምን አንዝርፍም?» አለ ቴናርዲዬ ።

«ልጅህ ኤፖሊን ከዚያ ሐዳ እንድትሰልል ተደርጎ ነበር ። ነገር ግን ለማኞ እንደነገረቻት ምንም ለማድረግ አይቻልም»

«ግድ የላችሁም..... ብንሞክረው ይሻላል» አለ ቴናርዲዬ ።

«እውነትክን ነው..... ብንሞክረው አይከፋም» አለው ብሩጥ ።

እነሱ እንዲሁ ሰወያዩ ሳሉ ጋብሮሽ «ከአሁን ወዲያ የምትፈልጉኝ አይመስለኝም ። እኔ ልሂድ» ብሎ ተሰናብቷቸው ውረዎቹ ዘንድ አመራ ።

ጋብሮሽ ከሐደ በኋላ ባቤ ቴናርዲዬን ጉተት አደረገውና ፤ «ይህንን ልጅ ደህና አድርገህ እይተኸዋል?» ሲል ጠየቀው ።

«የቱን ልጅ?» ሲል ጠየቀው ቴናርዲዬ ።

«ገመዱን ያወጣልህ ልጅ ነዋ!»

«ልብም አላልኩት ።»

«ያንተ ልጅ መስለኝ ።»

«ም.....ን? የኔ ልጅ? ፈጽሞ ልብም አላልኩት!»

መጽሐፍ ሰባት

ደስታና ሐዘን

— 1 —

ኤፖሊን ወደ ፕሎሜ ጎዳና ሔዳ ፡ በአጥር ግቢው ውስጥ ባለው ቤት ግን እንደሚኖርበት ሰልላ ከተረዳች በኋላ ወንበዴዎቹ ከዚያ እንዳይደርሱ ያላደረገችው ጥረት አልነበረም ። ቦታውን ሶማሪዩ ካሳየችው በኋላም ማሪዩ በምሽት ሰዓት ከዚያ ሔዶ ኮዜትን ማግኘት ዓላማ አድርጎ ይዘት ነበር ።

የማሪዩና የኮዜት ፍቅር ንጹህ ፍቅር እንጂ በሥጋዊ ፍላጎት የተመሠረተ ፍቅር አልነበረም ። እሱ እሷን ያደንቃቃል ። እሷም እሱን ታደንቀዋለች ። በየቀኑ ማታ ማታ ይገናኛሉ ። ይሳሳቃሉ ። በአፋቸው የመጣ ላቸውን ይጨዋወቃሉ ።

«ታውቃለህ.....? ስሜኮ የፍሬዚ ነው» ትለዋለች አንድ ቀን ።

«የፍሬዚ.....? ስምሽ ኮዜት መስሎኝ ነበር ።»

«ኮዜት አስቀያሚ ስም ነው ። ትንሽ ሳለሁ ነው ይህ ስም የተሰጠኝ ። እውነተኛ ስሜ ግን የፍሬዚ እንጂ ኮዜት አይደለም ። የፍሬዚ ደስ አይልም?»

«አይ.....! እሱስ ደስ ይላል ። ብቻ ኮዜትም አስቀያሚ ስም አይደለም»

«ከየፍሬዚ ኮዜት ይሻላል?»

«አዎን ።»

«እንደሱ ከሆነስ ኮዜት ብለህ ጥራኝ» ትለዋለች ።

በሌላ ጊዜ ደግሞ ፤ «አንተኮ ቆንጆ ነህ ። ደሞም አነጋገር ታውቃለህ ። ከኔም ይበልጥ ተምረሃል ። ለማንኛውም እወድሃለሁ» ትለዋለች ።

— 463 —

ማሪዩ አሁ ብሎ ሲሰል በእጅዋ መታ ታደርገውና ፤ «ማን ፈቅዶ ልህ ነው እንዲህ የምትሰለው? በእኔ ግዛት ውስጥ እስካለህ ድረስ ያለኔ ፈቃድ ሁለተኛ እንዳትሰል» ትለዋለች እየቀለደች ።

እሱም አንድ ቀን ፤ «ታውቂያለሽ.....?» አላት ፤ «ስምሽ አርሱል ይመስለኝ ነበር!»

ኮዜት ይህንን ስትሰማ በሳቅ ፈነዳች ። እሱም አብሯት ይስቅ ጀመር ።

በሌላ ቀን ደሞ ፤ «እንዴት ውብ ነሽ ኮዜት! ውበትሽ ያስፈራኛል ። የእግር ጣትሽን ከቅሚስሽ ሥር ብቅ ብሎ ሳየው እንኳ እደነግጣለሁ ። ንግግርሽ ደስ ይለኛል ። አንዳንድ ጊዜ ሳስበው በሕልሜ እንጂ በውኔ የማውቅሽ አይመስለኝም ። አ ኮዜት! ምን ያህል ነው የማፈቅርሽ!» ሲላት «እኔማ አላፈቅርህም!» ስትል መለሰችለት ።

የፍቅር ጭውውት..... የማይጨበጥ ነገር..... የጉም ብናኝ!

— 2 —

ጨዋታቸው በፍቅር አርእስተ ነገር ያተኮረ ቢሆንም ስለቀድሞ ሕይወታቸው ባጭሩም ቢሆን ሳይወያዩበት አላለፉም ። ማሪዩ ሕገ ማጥናቱን ፤ ለአንድ አሳታሚ ድርጅት መሥራቱን ፤ የሙት ልጅ መሆኑን ፤ አባቱ ኮሎኔል እንደነበረና ጀግናም እንደነበረ ፤ አያቱ ሀብታም መሆኑንና ከእሱ ጋር እንደማይጣጣሙ ለኮዜት ገልጸዋል ። ባሮን መሆኑን ጠቀስ ቢያደርግላትም ኮዜት ምን ማለቱ እንደሆነ አልገባትም ።

ኮዜትም በበኩሏ በፕቲ—ፒኮፑ ገዳም መኖሯን ፤ እናቷ መሞቷን ፤ የአባቷ ስም ፎቨለቫ መሆኑን ፤ አባቷ በጣም ጥሩ ሰው መሆኑን ፤ ለድሆች ችግር ታ እንደሚሰጥ ፤ ሆኖም ግን ራሱ ድገ መሆኑን ፤ እሷን አንደላቅቆ እንደሚይዛት ይህን ሁሉ ገልጸችለት ።

ይሁን እንጂ በጎርቦ ማረፊያ ቤት ስለተፈጸመው ውጉብድና ፤ ስለቴና ርዲዬ ፤ አባቷ በጋሰ መሮ የገዛ ጡንቻውን ማቃጠሉን ፤ እና በመጨረሻም አባቷ ከወንበዴዎቹ አምልጦ ስለመሔዱ ምንም ሳያጫውታት ቀረ ማሪዩ ። ይህንን ሁሉ ለጊዜውም ቢሆን ረስቶት ነበር ። በፍቅር ዓለም ያለ ሰው ከፍቅር ዓለም ውጭ ያለውን እንደሚረሳ የታወቀ ነበር ።

አንዳንድ ጊዜ ማሪዩ ከኮዜት ጋር በሚሆንበት ጊዜ በዓይነ ሥጋው ከሚመለከታት ይልቅ ዓይኑን ጨፍፍ በዓይነ ሕሊናው ይመለከታት ነበር ። የሌላውን ነፍስ በጉልህ ለማየት በዓይነ ሕሊና መመልከት ያሻልና ።

ይህ ገጽህ ፍቅር ወዴት እንደሚያመራቸው ሁለቱም እያውቁም ። ከፈለጉት ግብ የደረሱ መስሎ ይታያቸዋል ። ከፍቅር ማዶ ሌላ ግብ የለምና ።

— 464 —

ገንጽ ቫልገር በማሪዩና በኮዜት መሐከል ያለውን ግንኙነት አያውቅም ። ማሪዩን ፈጽሞ ረሰቶታል ። ካየው ረጅም ጊዜ አልፏል ። ማሪዩ ኮዜት ዘንድ የሚመጣው ገንጽ ቫልገርና አርጊት ገረዱ ቱሴ ከተኙ በኋላ ፣ ማለት ከሌሊቱ አራት ሰዓት ገደማ ስለሆነ ገንጽ ቫልገር ሊጠረጥረው እንኳ አይችልም ነበር ። በሌላም በኩል በኮዜት ላይ አንዳችም ሰው ጥላየም ። «ለመንሸርሸር ትፈልገያለሽ?» ሲላት «አዎን አባይ» ትለዋለች ። «እቤት ለመዋል ትፈልገያለሽ?» ሲላት «አዎን አባይ» ትለዋለች ። «ዛሬ አብረን እናምሽ?» ሲላት «እንደፈለግህ አባይ» ትለዋለች ።

ማሪዩ ከኮዜት ጋር አምሽቶ ወደ ቤቱ የሚመለሰው እኩል ሌሊት ላይ ነበር ። አሁንም የሚኖረው ከኩርፌራ ጋር ነው ። ማሪዩ በየቀኑ ከእኩል ሌሊት በኋላ እንደሚመለስ ኩርፌራ ካስተዋለ በኋላ አንድ ቀን ሲባሆን ራሱ ይህንኑ ነገረው ። «ምን አስገረመህ ታዲያ?» አለው ባሆነ ፤ «መነኩሴ ሲነሳበት ይኸው አይደለ!»

አንድ ቀን ደሞ ከኩርፌራ «ተሰውጠሃል.....» አለው ማሪዩን ፤ «እንደድሮ አይደለህም..... ተሰውጠሃል ። ለመሆኑ ልጅቷ ማን ትባላለች?» ሲል ጠየቀው ።

ማሪዩ ሊነግረው ስላልፈለገ ጥያቄውን በዝምታ አሳለፈው ።

ይህ በዚህ ላይ እያለ ሌሎች ሁኔታዎች በመፈጠር ላይ ነበሩ ። አንድ ቀን ምሽት ላይ ማሪዩ በዴዘንቫሊዝ ጉዳና አድርጎ ኮዜት ዘንድ ሲያመራ ሳለ ፤ «እንደምን አመሸህ ሙሴ ማሪዩ?» የሚል ድምጽ ሰማ ። አንገቱን ቀና አድርጎ ቢመለከት ኤፖሊን ነች ። ኤፖሊን ወደ ፕሎሚ ጉዳና ወስዳ በታውን ካላየችው በኋላ ስለሷ አስቦ አያውቅም ነበር ። «አንዴ.....? አንቺ ነሽ እንዴ ኤፖሊን?» አላት ።

«ሰማኝ.....» አለችውና ልትናገረው የነበረውን መልሷ ዋጠችው ። «ማድ የለም..... ደህና አምሽ ሙሴ ማሪዩ» ብላው መንገዷን ቀጠለች ።

በዚያ ማግሥት ፣ ሰኔ 3 ቀን 1832 ዓ.ም. ፤ ማሪዩ ኮዜት ዘንድ ሲያመራ ሳለ እንደገና ኤፖሊንን አያት ። ወደሱ ስትመጣ ነበረች ። በመደዳ ሁለት ቀን በመንገድ ሲያያት ደስ አላላውም ። ሊያነጋግራት ስላልፈለገ ታጥፎ በሌላ መንገድ ተጓዘና ከፕሎሚ ጉዳና ደረሰ ።

ኤፖሊን ተከተለችው ። እሱ ግን እንደተከተለችው አላወቀም ። በሰመደው ዘዴ ወደ አትክልቱ ውስጥ ሹልክ ብሎ ሲገባ ኤፖሊን አየችው ።

ማሪያ ከአጥር ግቢው ውስጥ የሚገባው በዚያ አካባቢ ካሉት ዘርዛራ ብረቶች አንዱን አንስቶ በመሸሎክ ነበር ። ኤፖሊን ከዚያ ስትደርስ የትኛውን ብረት ነቅሎ ፣ ሾልኮ እንደገባ በእጅ ዳበሳ ፈለገችና አገኘችው ። ከዚያም በኋላ ለሰው ከማይታይ ጥግ ሔዳ ቁጭ አለች ። አንድ ሰዓት መላ እንዲሁ አድብታ ቆየች ።

በዚያ በምሽት ወቅት አንድ አዛውንት ቡርሻ በፕሎሚ ጎዳና ሲያልፍ ነበር ። በታው ነጠል ያለና የሚያስፈራ በመሆኑ አዛውንቱ ቡርሻ እየተጣደፈ ነበር የሚያልፈው ።

«በየቀኑ ምሽት ላይ እዚህ መምጣቱ አያስገርመኝም!» የሚል ድምጽ ሰማ አዛውንቱ ቡርሻ ። ዞር ዞር ብሎ ቢመለከት ሰው አልታይህ አለው ። የባሰውን ፈርቶ እርምጃውን ይበልጥ አፋጠነው ።

ወዲያውኑ ከበስተኋላው የነበሩ ሴሎች ስድስት ሰዎች ከፕሎሚ ጎዳና ገቡ ። ከአጥሩ አጠገብ ሲደርሱ ዝቅ ባለ ድምጽ ይጨዋወቱ ገቡ ።

«በታው ይህ ነው» አለ አንደኛው ሰውዬ ።

«ግቢው ውስጥ ውሻ አለ ይሆን?» አለ ሌላ ሰውዬ ።

«እኔ እንጂ..... ብቻ ቢኖርም የምንወረውርለት ነገር ይገኛለሁ ።»

«የአጥሩ ብረቶች አሮጌ ናቸው ።»

«ጥሩ ነዋሪ ቀስ ብለን እንገዛግዛቸዋለን ።»

ከስድስቱ ሰዎች አንደኛው ዘርዛራዎቹን ብረቶች በእጁ ያዞ ለቀቅ እያደረገ ይፈታትሻቸው ጀመር ። እንዲሁ ሲፈታትሻቸው ሳለ ማሪያ ሾልኮ ከገባበት ሥፍራ ደረሰ ። ልክ በዚህ ጊዜ ኤፖሊን ከተደበቀችበት ወጥታ ወደ ሰውዬው ተጠግታ ፣ በእጅዋ ገፋ አደረገችውና ፣ «ውሻ አለ» አለችው።

«ማነሽ ደግሞ አንቺ!» አላት ሰውዬው ።

«እኔ ነኝ..... ልጅህ» አለችው ።

ኤፖሊንና ቴናርዲዬ ቃል ሲለዋወጡ ሳሉ የተቀሩት ሰዎች ፣ ማለት ክላክሱ ፣ ገልሚ ፣ ባቤ ፣ ብሩገሮ ፣ እና ሞንፖርናስ ወደ እነሱ ጠጋ አሉ ። ዑሉም መሣርያ ይዘዋል ።

«እንዴ.....? ምን ልትፈጥሪ መጣሽ አንቺ?» ሲል ጠየቃት ቴናርዲዬ ኤፖሊንን ።

«የመጣሁትን መምጣት ስለነበረብኝ ነው» አለችው ፣ «ይልቁንስ እናንተ ምን ልትፈጥሩ መጣችሁ? ምንም ለማድረግ እንደማይቻል ለማኞ

ነገራቸው ነበር፤ እርሱ ለማንኛውም ልሳምህ አባይ ። ካየሁህ ረጅም ጊዜ ሆኗል» ብላ ለመቸውና ፤ «እና ተለቅቀሃለሁ» አለችው ።

«አዎን ተለቅቄአለሁ ። እና አሁን በቃሽ..... ከዚህ ወጊጅልን» አላት ።

«ማንኮ..... እንዴት ለቀቁህ አባይ? ጥሩ ዘዴ አግኝተህ መሆን አለበት ከዚያ የወጣኸው ። እማዩስ እንዴት ነች? አለችው ።»

«ደህና ነች» አላት ቲናርዲያ ፤ «ለማንኛውም ከዚህ ወጊጅልን ብዬ ሻለሁ..... አጉላልተሽናል ።»

«የትም አልሐድም! ንና እንደሳምሁህ ሂጅልኝ ትሰኛለህ!» ብላ አኩ ረፈችው ።

«ምን ማድረግ ነው ይህች ከብት!» አሉ ባቤ በዚህ ጊዜ ።

«ፈጠን ብለሽ ሂጅ አንቺ..... ፖሊሶች ይመጡ ይሆናል» አላት ገልሜ በበኩሉ ።

ኤፖሊን ወደ ሰዎቹ ዞር ዞር ብላ ፤ «እናንተ ናችሁ እንዴት? እንዴት አመሻችሁ? መሴ ብሩዝ..... መሴ ባቤ..... መሴ ከላክሱ..... መሴ ገልሜ..... እና ሞንፖርናስ..... እንዴት አመሻችሁ? አላወቃችሁኝም እንዴት?»

«አውቀውሻል ። ብቻ ሂጅልን..... ከዚህ ወጊጅልን ብዬሻለሁ» አላት አባቷ ።

ኤፖሊን ፊቷን ወደሰዎቹ አዘጋጠች ፤ «እኔን አታምኑኝም እንዴት ይህንን ስታ መጥቼ እንደሰልል የተላክሁት እኔ ነበርኩት! እዚህ ብትቆዩ ራሳችሁን ከማጋለጥ በስተቀር አንዳችም ጥቅም ልታገኙበት አትችሉም ። እዚህ ቤት ውስጥ ምንም እንደሌላ በፈለጋችሁት ነገር ልማልልችሁ» አረቻቸው ።

«በብትኝነት የሚኖሩ ሴቶች እንዳሉ እኛ እናውቃለን» አላት ገልሜ

«ማንም የለም ። ሴቶቹ ከዚህ ለቅተው ሂደዋል ።»

«የሻማ መብራት ይታየኛል» አላት ባቤ በበኩሉ ፤ «ሰው ከሌለ ሻማ ወን ማን አበራው?»

ኤፖሊን በዚህ ጊዜ ወደ ሞንፖርናስ ሄደች ብላ እጁን ያዘቸውና ፤ «ለማን ሞንፖርናስ..... ባትግቡ ይሻላል» አለችው ።

«እጅሽን እንዳትቆርጡ ተጠንቀቁ..... ስለት ይገለጻል» አላት ሞንፖርናስ ።

«ሂጅልን ብዬሻለሁ ኤፖኒን ። በኛ ሥራ ውስጥ ጣልቃ አትገቡ» አላት አባቷ ። ኤፖኒን ሰዎቹን በዓይኗ እየቃኘች ፤ «አትገቡም!» አለች ቸው ፤ «ጠንቀቅ ብላችሁ ስሙኝ..... ይህንን በር አልፋችሁ ብትገቡ ጩኬ አስይዟችኋለሁ ። ፖሊሶች መጥተው ይይዟችኋል» ስትል አስጠነቀቀች ቸው ።

«አታደርገውም አይባልም!» አላት አባቷ ።

«መጀመሪያ የማስይዘህ አንተን ነው» አለችው ።

«ምን ነኩቱሻል አንቺ ልጅ.....? ሸርሙጣ!» አላት የገዛ አባቷ ።

«ምንም በለኝ..... የፈለግኸውን ብለህ ጥራኝ..... ነገር ግን አትገቡም!» ብላ የንቀት ሳቅ ሳቅችና ፤ «የምፈራችሁ መስጊችኋል! ሂዳችሁ ውሽጥ ቸሁን አስፈራሩ! እኔን ልታስፈራሩኝ አትችሉም ። እና እንገባለን ብትሉ ጩኬ ነው የማስይዛችሁ» ብላ ድርቅ አለች ።

አባቷ ወደሷ ራመድ ሲል «አትጠጋኝ!» ስትል ጮኸችበት ። ቴናር ዲዬ ቆም ብሎ ፤ «እኚ አልጠጋሽም ። ብቻ ድምጽሽን እንዲህ ከፍ አድርገሽ አትናገሪ ። እና ሥራችንን ለማስናከል ነው የምትፈልገው!» አላት ።

«አንጃልህ!» አለችው ።

«ሁኔታችንን ለምን አትረጅልንም ኤፖኒን! ለመኖር መብላት አለብን»

«አላውቅም ብዬሃለሁ!»

ስድስቱ ወንበዴዎች የሚሉትን አጥተው ከቆዩ በኋላ ይመካከሩ ጀመር ።

«አንዳች ነገር ነክቷታል ይህችን ልጅ! ፍቅር ይዟት ይሆን እንዴ?» አለና ባቢ ፤ «ለማንኛውም ያሰብነውን ሳናደርግ አንመለስም ። ከዚህ ቤት ውስጥ ሁለት ሴቶችና አንድ አዛውንት ሰውዬ አሉበት ። አዛውንቱ አይሁዳዊ ሳይሆን አይቀርም ። በመስኮቱ የሚታዩት መጋረጃዎች ከፍተኛ ዋጋ የሚያወጡ ይመስላሉ ። እና ግድ የላችሁም ። ከዚህ ቤት ውስጥ የምንፈልገውን አናጣም!» አላቸው ።

«እንግዲያውስ እናንተ ግቡ ። ልጅቷን ለኔ ተውልኝ ። እሙሃለሁ ብትል የማደርገውን አውቃለሁ» አለ ሞንፖርናስ ፤ የያዘውን ስለት እያየ ።

ቴናርዲዬ ጓደኞቹ በተስማሙበት ለመጽናት ቁርጥ ሀሳብ አድርጎ ዝም ብሎ ቆመ ።

ቤቱን ለመዝረፍ በመጀመሪያ ሢራውን የጠነሰሰው ብሩገኛ እስካሁን ድረስ ቃል አልተነፈሰም ነበር ። «ምነው ዝም አልክ ብሩገኛ?» አለው ባቢ ፤ «ሀሳብ ሠንዝር እንጂ!»

«ሁኔታው አላማረኝም» አለው ብሩገ፣ «እቅዳችንን ወርዘን ብንሄድ ይሻል ይመስለኛል ።»

በእርግጥም የማያዋጣቸው መሆኑን ሁላቸውም ታረዱ ። እቅዳቸውንም ወርዘው በመጡበት ይጓዙ ጀመር ። ኤፓኒን ቀስ ብላ ተከተለቻቸው ። ከአንድ ሥፍራ ሲደርሱ ተበታታኝነት ጭለማው ውስጥ ገብተው ጠፉ ።

— 5 —

ይህ ሁሉ ሲሆን ማሪዩና ኮዜት እውስጥ ሆነው አጠገብ ስለጠገብ ተቀምጠው ነበር ። ማሪዩ ከምን ጊዜም ይልቅ የተደሰተበት ሰዓት ነበር ። ኮዜት ግን በጣም አዝናና ተክዛ ነበር ።

«ምን ሆነሻል?» አላት ማሪዩ ፤ ከማልቀሷ የተነሳ ዓይኖቿ ቀልተው ነበርና ።

«አባዬ ሰአንድ ጉዳይ ወደ ሌላ አገር ስለሚሄድና አኔንም ይሆኝ ስለሚሄድ ተዘጋጁ ብሎኛል» አለችው ።

ማሪዩ መርዶ እንደሰማ ሁሉ ሰውነቷ ተንቀጠቀጠ ። «ምንድነው ያልሸው?» አላት ያለችውን ለማረጋገጥ ።

«ተዘጋጁ ብሎኛል ። ወደ እንግሊዝ አገር ሳንሔድ አንቀርም» አለችው ።

«እንዴት ተደርሳ! እኔን እዚህ ትታሸኝ ወደ እንግሊዝ አገር ልትሔጃ?» አሰና «መቼ ነው የምትነሱት?» አላት ።

«ፈክክሰኛ ቀኑን አልነገረኝም ። ነገር ግን ከአንድ ሳምንት በላይ እዚህ የምንቆይ አልመስለኝም ።»

«እና መቼ ነው የምትመለሱት?»

«አሳውቅም ።»

ማሪዩ አልዋጥልህ ስላለው ተንስቶ ቆመ ። «ኮዜት... እውነት ትተሽኝ ልትሔጃ አሰብሽ» አላት ።

«ታዲያ እንዴት ላደርግ?» አለችው ።

«በቃ ልትሔጃ ቆርጠሻል?»

«አባዬ ከሔደ መሔድ አሰብኝ ።»

«እንግዲያውሳ እኔም ወደምሔድበት መሔድ ይኖርብኛል ።»

«ምን ማለትህ ነው?» አለችው ፡ ደንግርግር ብሏት ፡
«ምንም!» አላት ፤ ዓይኑን ወደ ሰማይ ሰቅሎ ።

«አንድ ነገር ልጠይቅህ?» አለችው ።
«ምን?»

«እኛ ከሐድን አንተስ ለምን አትመጣም?»

«አብደሻል እንዴት ገንዘቡን ከወዴት አባቱ አመጣዋለህ? ገንዘብ ቢኖረኝ ኖሮ እንደዚህ ያረጁ ልብሶች እሳብክ ነበር? በዚያ ዓይ ዕዳ አለብኝ ። ከኩርፌራ የተበደርኩትን ሁለት መቶ ፍራንክ ነፍ አልመለሰኩልኩም ። ኩርፌራን አንቺ አታውቁውም ። ዓደኛዬ ነው ። እና ያኸን ታህል ዕዳ እያለብኝ እንግሊዝ አገር ስመሐድ እንዴት ይቻላል? ለፓስፖርት የሚከፈል ገንዘብ እንኳ የለኝም»

ኮዚት እንደገና ታለቅስ ጀመር ። ማሪዩ ወደ እግሯ ዝቅ ብሎ የእግሯን ጣት ጫፉን ሳመውና «በይ በቃሽ ... አታልቅሽ» አላት ።

«እኔ ስሐድና አንተ ኮዚህ ስትቀር እንዴት አለቅስም?»

«ታረቅረኛለሽ?»

«ምን ዓይነቱ ጥያቄ ነው የምትጠይቀኝ? አጣሽውና ነው?»

«በይ ኦሺ አታልቅሽ ።»

«ለመሆኑ አንተ ታረቅረኛለህ?»

«አዩ ኮዚት! አውነተኛ ገንረኝ ካልሺኝ ... አንቺ ሐደሽ እኔ በሕይወት ልቆይ አልችልም» አላት ። ኮዚት ደንግጣ ማልቀቧን አቆመች ።

«እና አሁን ለምልሽ? ስሚኝ ... ነገ ለመጣ አልችልም ።»

«ለምን?»

«ከነገ ወዲያ እንጂ ነገ ለመምጣት አያመቸኝም ።»

«እኮ ለምን?»

«ምክንያቱን አሁን አልነግርሽም ።»

«አንድ ቀን ሙሉ ሳንገናኝ ልንቀር!»

«ማድ የለሽም ። ለነገ ብቻ እንቻለው» ዶላትና እንደሚቃኝ ሰው «ልምዱን ምን ጊዜም ቢሆን አይቀይርም ። ማታ ማታ ካልሆነ በስተቀር ሰው ሊገብኘው አይፈልግም» አለ ።

«ስለማን ነው የምታወራው?»

«ማ? እኔ? ምን አልኩ!»

«እሺ ምን ለማድረግ አሰብክ?»

«እሱን ከነገ ወዲያ ሰንገናኝ እነግርሻለሁ ።»

ተነሰታ ቆማ ራሱን በውሳኔ እጅጅ ደዛ ምን እንደሚያስብ ከዓይኖቹ ለማንበብ ሞከረች ።

«እና ደሞ አድራሻዬን ማወቅ ይገባኛል» አላት ፤ «ምንም ነገር ሊሆን ስለሚችል የት እንደምኖር ማወቅ ይገባኛል ። ከጓደኛዬ ከኩርጌራ ጋር ነው የምኖረው..... በቨርዬር ጉዳዩ..... ቁጥር 16 ቤት ።»

ከዚህ ሰንጠረዥ አውጥቶ ይህንኑ አድራሻ ግድግዳ ላይ ቀርጾ አስቀረ ላት ። ኮዜት ዓይን ዓይኑን እያየች ፤ «ምን እንደምታስብ ንገረኝ.....» አላት ፤ «አንዳች ነገር እያሰብክ ነህ..... ንገረኝ ። ጥሩ እንቅልፍ ተኝቼ እንዳድር ንገረኝ ።»

«እግዚአብሔር አይለያየም ብዬ ነበር የማስበው ። ለማንኛውም ከነገ ወዲያ እንገናኝ» አላት ።

«እስከዚያ ጊዜ ድረስ እኔ ብቻዬን እዚህ ተዘግቼ ልቆይ ነኝ!» አላት ፤ «ለመሆኑ ነገ ማታ ምን ለማድረግ አሰብክ?» ስትል ጠየቀችው ።

«አንድ ያሰብኩት ነገር አለ ።»

«እንግዲያውስ ያሰብኩው ነገር እንዲሳካልህ እጽልይልህለሁ ። ልት ነግረኝ ስላልፈለግህ ከዚህ በኋላ አላስቸግርህም ። ከነገ ወዲያ ግን በጊዜ እንድትመጣ ። ልክ ከምሽቱ በፖስት ሰዓት ለመድረስ ሞክር ። እጠብቅሃለሁ ።»

«አሺ..... ባልሸጠው ሰዓት እመጣለሁ ።»

ይህንን ከተባባሉ በኋላ ሳያስቡት ተቀራርበው ተቃቀዱ ። ከጓፊር ለከንፈር ተፈላለጉ ። ከጓፊርቻቸው ተጋጠሙ ።

ማሪዩ ከዚያ ወጥቶ በሔደበት ሰዓት መንገዱ ርጭ ብሎ ነበር ።

— 6 —

ማሪዩ በማግሥቱ ለመሔድ ያሰበው አይቱ ዘንድ ነበር ። ገረፍኖርማ በዚያን ጊዜ ዕድሜው ዘጠና አንድ ዓመት ደርሷል ። ጥርሶቹ መውለቅ ጀምረዋል ። እርጅና ተጫማቸው ታል ። ማሪዩ ጥሎት ከሔደ አራት ዓመታት አልፈዋል ። ጥሎት በመሔዱ ይመረራል ። በልቡ ግን ይወደዋል ።

አንድ ቀን ማድሚዜል ገረፍኖርማ ፤ «አሁንም እንደተቆጣኸው ነህ» ስትል አባቷን ጠየቀችው ።

— 471 —

«ማንን?» አላች ።

«ያን አሳዛኝ ልጅ ነዋ.....! ማሪዩን ።»

«አሳዛኝ ልጅ አልሸው! የማይረባ.....!» አለና አንባ ተናነቀው ፤
«ሰሙን አታንሺብኝ ብዬሽኮ ነበር!» ሲል ገሰጸች ።

ማሪዩ አያቱን ለመጠየቅ ባስበበት ቀን ከቤቱ ሲሔድ የገርልኖርማ
ገረድ ማሪዩ ሊጠይቀው መምጣቱን ስትነግረው ደንገጥ ብሎ ፤ «ማሪዩ
ማን?» አላች ።

«የአባቱን ስም አልተናገረም ። ወጣት ልጅ ነው» አልችው ።

«አስገቢው» አላች ።

ማሪዩ ገባ ።

«ለምንድነው የመጣሽው?» አለው ገርልኖርማ ፤ ምሬት ባዘለ ድምጽ።
ማሪዩ ጠጋ ብሎ ስም ቢያነጋግረው ኖሮ ደስታውን ባልቻለው ነበር ።
«ማሪዩ ግን አልሳመውም ። «እና ለምንድነው የመጣሽው? ጥፋትህን አም
ነህ ተጸጽተህ ይቅርታ ልትይጠቀኝ ነው የመጣሽው ወይንስ ለሴሩ ጉዳይ?»

«ተጸጽቼ ይቅርታ ለመጠየቅ አይደለም የመጣሁት»

«እንግዲያው ምን ልትፈጥር መጣህ?»

«እንደታዘንልኝ ብዬ ነው የመጣሁት»

ገርልኖርማ ከዘራውን ተመርኩ። ተንስቶ ቆመ ። «እንዳዘንልህ.....?
የዘጠና አንድ ዓመት አዛውንት ለወጣት ሲያዝን! በዚህ ዕድሜዬ እንዴት
ላዘንልህ ይቻለኛል? ትያትር ታያለህ..... ትያንሳለህ..... ቡና ቤት ገብተህ
ትዝናላለህ..... ቢሊያርድስ ትጫወታለህ.....በዚያ ላይ መልክ መልካም
ነህ..... ከሴቶች ጋር ትጻራለህ..... እና እንዳዘንልህ ትፈልጋለህ? የሚታዘን
ለት ሰው ካለ እኔ ነኝ እንጂ አንተ አይደለህም ። በሽተኛ ሆኛለሁ ። በብቸ
ኝነት እኖራለሁ ። ጸጉሪ ረግቷል ። ጥቁር ጸጉር ብቻ ሳይሆን ነጭ ጸጉር
አንኳ አልቀረኝም ። እግሮቼ ተዳከመዋል ። የማስታወስ ችሎታዬም እየ
ደከመ ሐዲል ። እና የሚታዘንልኝ እኔ ሆኜ ሳለሁ አንተ እዘንልኝ ትላ
ኛለህ! በኔ ላይ ለማፈዝ መሆን አለበት ወደዚህ የመጣሽው» አለውና ፤
«በል አስቲ የመጣህበትን እውነተኛውን ምክንያት ንገረኝ» አለው ።

«በመምጣቱ የተደሰትህ አልመሰለኝም ። እኔ ግን ጠይቄህ ለመሄድ
ነበር አመጣጤ ።»

«ጅል! ተመልስህ ሂድ ማን አለህ?»

ማሪዩ ተመልሶ ስለመሄዱ ባያነሳበት ጥሮ ገርልኖርማ በወደደ ነበር ።
ብቸኛ ስለሆነና ማሪዩንም በልቡ ስለሚወደው እንደላና ብቻዩን ትቶኝ

ሊሔድ ነው የሚል ስጋት አደረበት ። ለዚህ ነው ፤ «ጅል ተመልሰህ ሂድ ማን አለህ?» ያለው ።

«አኔን አያትህን ብቻዬን ትተኸኝ ሂደሃል ። አክስትህንም ትተሃት ሂደሃል ። መቼም ለመደሰት ብለህ መሆን አለበት ትተኸኝ የሂድኸው ። እና አራት ዓመት መሉ ከኛ ተነጥሶህ ኖረህ ስትመልስ የምትነግረኝ ይኸው ነው?» አለው ።

«አመጣጤ ሚስት እንዳገባ እንድትፈቅድልኝ ለመለመን ነበር» አለው ማሪዩ ።

ገራጥርማ ቃጭል አቃጫሊ በዚህ ጊዜ ። ገረዱ ፈጥኖ መጣች ። ማድሚሌል ገራጥርማን እንድትጠራለት አዘዛት ። ገረዱ ወዲያውኑ ማድሚሌል ገራጥርማን ሄዳ ጠራቻች ።

«ማሪዩን ሰላም እንድትዬው ነው ያስጠራሁኸ» አላት ነባቷ ፤ «ማሪዩ ሚስት ለማግባት ይፈልጋል ። እና ይኸው ነው ። አሁን ለመሔድ ትችያለኸ ።»

ማድሚሌል ገራጥርማ ደገገጥ ብላ ማሪዩን አየችውና ምንም ሳትና ገር በመጣችበት እግሯ ተመልሳ ሔደች ።

«ሚስት ስታገባ ትፈልጋለህ!» አለው ገራጥርማ ፤ «በሀያ አንድ ዓመት ዕድሜህ ለማግባት ተዘጋጅተህ እንዲያው ለይስሙላ ብቻ ፈቃድ ልትጠይቀኝ መጣህ ። እስቲ ቁጭ በል ። ከተለያየን በኋላ አብዮት ተካሂዶ የለም እንዴ! ጃኮቢኖች ቀኝ እጅ ያዙ ። አንተም እንደተደሰትህ እርግጠኛ ነኝ ። የሬፑብሊኩ ደጋፊ ነህ... አይደለህም እንዴ? ደሞም ባሮን ነህ ። በሐምሌው አብዮት ኒሻን ካገኘች መሐከል አንተም አለህበት ይሆን? እና አሁን ሚስት ለማግባት ትፈልጋለህ ። ለመሆኑ የምታገባት ልጅ ማን ነች?» አለውና ማሪዩ መልስ ከመስጠቱ በፊት ንግግሩን ቀጠለ ፤ «ደሞም ባለሙያ ሆነሃል ። አይደለም እንዴ? ከጥብቅና ሙያዬ ምን ያህል ገቢ ታገኝበታለህ ለመሆኑ?» አለው ።

«አንዳችም ገቢ አላገኝበትም ።»

«እንዴት? ገቢ ካላገኘህበት እኔ በዓመት በምስጢር አንድ ሺ ሁለት መቶ ፍራንክ ብቻ ትተዳደራለህ ማለት ነው?»

«ማሪዩ መልስ አልሰጠውም ። ገራጥርማም ቀጠለ ፤ «ወይንስ ያጫ ሃት ልጅ ሀብታም ነች?»

«ከኔ አትሻልም» አለው ።

«ም—ን? እንተን ስታገባ ቢተጅ ምንም አይሰጧትም ማለት ነው?»

«አዎ..... ምንም አይሰጧትም»

«ምንም ምንም አባቷ እንዴት ያለ ሰው ነው?»

«አሳውቅም ።»

«ስሜክ ማን ይባላል?»

«ማድሚቤል ፎቨላክ ።»

«ፎቨ..... ምን?»

«ፎቨላክ ።»

«ፎቨ!» አለው፣ በገባት ጉግግሩን ቀጠለች ፤ ለራሱ እንደሚገኝ ሳይነት ፤ «ሆኖ አንድ ዓመት ዕድሜ..... በሙያው ምንም ገቢ የሌለው..... በዓመት በአንድ ሺ ሁለት መቶ ፍራንክ የሚተዳደር.....» አለ ።

«ፍቀድልኝ..... ይህችን ልጅ አንዳገባት ፍቀድልኝ» አለው ማሪዩ ።

«ምን አስቦህ እንደመጣህ ገብተኛል ። 'ያንን የጃጃውን ሽማግሌ ሐጄ ልጠይቀው ። ሆኖ አምስት ዓመት ዕድሜ በፍሬኝ ፍር ሐጄ እሱን ማስረቀድ ባላቸኝም ነበር ። አሁን ግን ዕድሜዬ ሆኖ አንድ ዓመት ብቻ ስለሆነ የሱን ፈቃድ ማግኘት አልብኝ ። እኔም ድሃ ፤ እሷም ድሃ ፤ ሁለታችን እን ስማማሶን ። እኛ ይኸንን የጃጃ ሽማግሌ ባስፈቅደው እምቢ አይላኝም ብለህ ነው የመጣሽው አይደለም እንዴ ነ?»

«አባባ!» አለው ማሪዩ ።

«አይሆንም ብዬሃሰሁ!» አለው ገፍላዊማ ።

ማሪዩ ተስፋ ቆርጦ ሊወጣ ቢል ገፍላዊማ ማጅራቱን ይዞ ሶፋው ላይ ወረወረው ። ስሜቱን ደበቀው እንጂ» አባባ!» ብሎ ሲጠራው ልቡ ፍርስ ብሎባታል ፤ በደስታ ። «በልክ ንገረኝ!» አለው ገፍላዊማ ፤ «ስለ ፍቅረኛህ በዝርዝር ንገረኝ ።»

ማሪዩ ለአንድ አፍታ ደንግርግር አለው፣ «አባባ...» አለው እንደ ገና ። የገፍላዊማም ገጽታ እንደ ጸሐይ በራ ። ልቡ ስለሰለሰም ፤ «በኛ ግር ነው መሰለኝ የምትኖረው...» አለው ፤ «አሰቢያ እንዲህ ያለ አርጌ ልብሰ ለብሰህ ባልመጣህም ነበር ።»

ይህንኑ ብሎ ከጠረጸዋው ከሰ ሁለት ሺ ፍራንክ አውጥቶ ፤ «በል እስተይህንን ውሰደው» አለው ።

«አባባ... ልጅቷን ምን ያህል እንደማፈቅራት ባወቅህ መጀመሪያ ያየኋት በሉክሳምቡር ሠፈር ነበር ። መጀመሪያ ሳያት እስከዚህም አል ሳበኝኝም ። በኋላ ግን ሳላውቀው ከሷ ፍቅር ያዘኝ ። አሁን በየቀኑ ማታ ማታ እሷ ዘንድ ሐጄ አትክልት ቦታ ውስጥ እንገናኛለን ። አባቷ

ይህንን እያውቁም ። አሁን ታዲያ አባቷ ወደ እንግሊዝ አገር ይዘዋት ለመሄድ አስበዋል ። ይህንን ከሰማሁ በኋላ ፣ አባባ ዘንድ ሐጄ የሆነውን አጫውተዋለሁ ። እንዳገባትም እንዲፈቅድልኝ እለምነዋለሁ ። ካለሷ ለመኖር አልቻልኩም አልኩና አንተ ዘንድ መጣሁ ። አንዳችም ነገር አልደበቅሁም አባባ ። እሷ የምትኖረው በፕሎሜ ጐዳና በሚገኝ ሕንጻ ነው ፣ ከእ.ኤ.አ. ንብረት አጠገብ ።»

ገረፍኖርማ ፈገግ ብሎ ከማሪዩ አጠገብ ቁጭ አለ ። ሱረት በአፍንጫው ይሰብም ጀመር ። «ፕሎሜ ጐዳና ነው ያልከው? ስለዚህ ቦታ ከዚህ ቀደም ቴዎድሮስ አጫውተኛል ። አንዲት ደስ የምትል ልጅ ከዚያ አንዳለች ነግሮኛል ። ምርጫህ ክፉ አይደለም ። ልጅቷ ሰብሰብ ብላ የምትኖር ነች ብለውኛል ። እንደሚመስለኝ የመቶ አለቃ ቴዎድሮስ ሳያውቃት አልቀረም ። ሆኖም ቀረ ልዩነት እያመጣም ። ደግሞ አውቃታለሁ ብሏል እንጂ ሳያውቃትም ይችላል ። የሱ ነገር አይታመንም ። ያላደረገውን አደረግሁ ብሎ ጉራ መንዛት ይወዳል ። ልጅቷ የእንተ ፍቅረኛ ከሆነችም ጥሩ ነው ። ጃኮቢን መሆንክን ልጥላ እንጂ ፍቅረኛ መሆንህን አልጠላውም ። እኔ ራሴ ከሴት ጋር መዳራት እወድ ነበር ። ከውብ ሴት የተሻለ ምን አለ! እና በወጣትነት ዘመን ከሴት ጋር መዳራት ፣ መደሰት ያለ ነው ። የሆነ ሆኖ ከሴት ጋር ለመደሰት ሴትዬዋን ማግባት አስፈላጊ አይደለም ። ልጅቱን ፍቅረኛህ ፣ ውሽማህ አድርጋት ። ትንሽ ገንዘብ ስለሰጠህህ ሐደህ ተደሰትበት ። እንድታገባት ግን አሁንም ቢሆን ፈቃደኛ አይደለሁም» አለው ።

ማሪዩ ደንግርግር ብሎት የሚናገረውን አጣ ። ገረፍኖርማም በዓይኑ ጠቅሶ አድርጎት ፣ በእጁም ጉልበቱን መታ አድርጎት ፣ «ውሽማህ አድርጋት ነው የምልህ!» አለው ።

የማሪዩ ፊት ገፈጣ ። ማሪዩ ኮዚትን የሚያራቅራት በንጹህ ልብ እንጂ ለርካሽ ሥጋዊ ፍላጎት በመንበርከክ አልነበረም ። ስለሆነም አያቱ «ውሽማህ አድርጋት» በማለቱ ኮዚትን ያረከሰበት መስሎ ታየው ።

ተነስቶ ቆሞ ባርኔጣውንም ከነበረበት ለቀም አድርጎ ይህ ለመውጣት ራመድ አለ ። ከዚያም በኋላ ቆሞ ብሎ ፣ «ከአምስት ዓመታት በፊት አባቴን ሰድቤህ አዋረድክብኝ ። ዛሬ ደግሞ ፍቅረኛዬን ሰድቤህ አዋረድክብኝ ። ከአሁን ወዲያ ከአንተ ምንም አልፈልግም ። ደህና ሰንብት» ብሎ ተሰናብቶት ወጣ ።

ለጥቂት ደቂቃዎች ገረፍኖርማ ባለበት ሐውልት ሆኖ ቀረ ። ለመናገርም ሆነ ለመተንፈስ አልቻለም ። ከዚያ በኋላ ግን «እርዳኝ! እርዳኝ!» ሲል ጮኸ ። ማድሚዜል ገረፍኖርማና ሁለቱ የቤት ሠራተኞች ጮኸ

ቱን ሰምተው ሲደርሱለት ፤ «ሩጣችሁ ሐዳችሁ ይዛችሁልኝ ነ፤ ምን አስቀየምኩት? አብደል እንዴ? እንዴት እንደዚህ ጥሎኝ ይሐዳል? አይፈጣሪዬ! ከአሁን ወዲያ ተመልሶ አይመጣም!» አለ ተስፋ በቆረጠ ድምጽ ።

ሁለቱ ሠራተኞች ፤ ባስክና ኒክሌት ፤ «ማሪዩ! ማሪዩ! ማሪዩ!» እያሉ ይጣሩ ገቡ ። ማሪዩ ግን ፈጥኖ ከሴን—ሉዊ ጉዳና ገብቶ ስለነበረ ጥሪውን አልሰማም ።

ዢልኖርማ ፈገገ ቀረ ፤ «ጭለማ የዋጠው መስሎ ።

መጽሐፍ ስምንት

የት ነው የሚሄዱት ?

— 1 —

በዚያው ቀን በአስር ሰዓት ገደማ ገዢ ሻልገዢ በሻ—ደ—ማርስ ተዳ
ፋት ላይ ብቻውን ቁጭ ብሎ ነበር ። የቀን መጽሐፍቶች የሚለብሉት ዓይነት
ጥብቆ ለብሷል ። ግራጫ ቀለም ያለው ሱሪ ታጥቋል ። የደፋው ቆብ ፊቱን
ሸፈን አድርጎታል ።

ቴናርዲዮን ከየው ቀን ጀምሮ አገራዊው ሊያርፍለት አልቻለም ።
አዎን... ቴናርዲዮን ከአንድም ሁለቱ አይቶታል ። ቴናርዲዮን ግን ገዢ
ሻልገዢን አልለየውም ፤ ሸፈንፈን ብሎ ስለነበረ ። «ይህ ሰው እየሰለሰኝ
ይሆን?» ሲል አስቦ ገዢ ሻልገዢ ። መኖርያ ቦታውን ለመቀየር ካስጓደዱት
ምክንያቶች አንዱ ይኸው ነበር ። በተጨማሪም ያን ሰውን ፓሪስ ከተማ
ውስጥ ሰላም አልነበረም ። የፖለቲካው አየር ርጋታ በማጣቱ ምክንያት
ፖሊሶች ማንንም በጥርጣሬ የሚይዙበት ሰውን ነበር ። በዚህ ምክንያት
ገዢ ሻልገዢ ለመዝናናት ሳይችል ቀረ ። ለዚህም ነው ፓሪስን ብቻ ሳይሆን
የፈረንሳይን አገር ለቅዱ ወደ እንግሊዝ አገር ለመሄድ የወሰነው ።

ገዢ ሻልገዢ በሻ—ደ—ማርስ ተዳት ላይ ቁጭ ብሎ ብዙ ነገሮችን
በሃሳቡ እያነሳ ሲጥል ቆየ ። ያን ቀን ጠጥት ያስተሳሰውንም አስታወሰ ።
ገረዱና ኮዚት ገና ከመኝታ ሳይነሱ በፊት እሱ ብቻውን አትክልቱ ውስጥ
ከወዳያ ወዲህ ሲል ሳለ «16 ፤ ሸርዬር ፤ ጉዳና» የሚል ጽሑፍ ግድግዳው
ላይ ተቀርጾ አይቷል ። «ይህ ጽሑፍ ከወዲት መጣ ትናንትና ሌሊት ነው
የተቀረጸው? እና ምን ማለት ነው? ለሌሎች ሰዎች ተቀርጾ የቀረ አንዳች
ምልክት ይሆን ወይንስ ማስጠንቀቂያ?» ብሎ ራሱን ሳይጠይቅ አልቀረም ።

ገዢ ሻልገዢ በሃሳቡ ተውጦ ስለዚህና ስለሌላ ሌላም ነገር ሲያሰላስል
ሳለ ከተጻፉት ከላይኛው በኩል ፤ ከበስተጀርባው የሰው ጥላ አረፈበት ።
ዞር ብሎ ከመመልከቱ በፊት ጉልበቱ ላይ የተጣጠረ ወረቀት መውደቁን
ልብ አለ ። «ከቤትህ ጠፍተህ ሂድ» የሚል ጽሑፍ ነበረበት ።

ዛን ሻልዝ ብደግ ብሎ ተነስቶ ዙርያ ገበን በቃኝ የሰው ቅርጽ ሲፈተሰክ ታየው ። አጥቂ የማይባል ፣ እጽንም የማይባል መሐከሰኛ መጠን ያለው የሰው ቅርጽ።

ዛን ሻልዝ በሀሳብ ተውጦ ወደቤቱ አቅጣጫ ያመራ ጀመር ።

— 2 —

ማሪዩ ከአያቱ ጋር ተቃቅሮ ከወጣ በኋላ ያለአንዳች ግብ ሲንከራተት ቆይቶ ከምሽቱ ስምንት ሰዓት ሲሆን ወደ መኖርያ ቦታው ተመልሶ ፣ ልብ ሶቹን እንኳ ሳያወልቅ መኝታው ላይ ወጥቶ ጋደም አለ ። እንቅልፍ እምቢ ብለውት አደረፍ ንጋቱ ላይ ብቻ አሸለበው ። ከእንቅልፍ ሲነቃ ኩርፌራ ፣ እንግጥልራ ፣ ፈዩ ፣ እና ኮምበሬር ባርኔጣቸውን ደፍተው ለመውጣት ሲዘጋጁ አገኛቸው ።

«ለጀኔራል ላማርክ ቀብር አትሔድም?» ሲል ጠየቀው ኩርፌራ ። ምን ማለቱ እንደሆነ አልገባውም ።

እነ ኩርፌራ ከሔዱ በኋላ ትንሽ ቆይቶ እሱም ተነስቶ ወጣ ። በየካቲት ሦስት ቀን ዝቅር የሰጠውን ሁለት ሽፋጦች ይዟቸዋል ።

ቀኑን ሙሉ ያለግብ ሲንከራተት ዋለ ። ዝናብ ቢዘንብም ማሪዩ ልብ አላሰውም ። ለምሳሌ ከአንድ ዳቦ መጋገፊያ ቤት ገብቶ ዳቦ ገዛና ኪሱ ውስጥ ጨመረው ። ነገር ግን አልበላውም ። ባለቤት ረሳው ። ከሴን ወንዝ ሲደርስ ምን እንደሚሠራ ሳይገነዘብ ውሃ ውስጥ ገብቶ ገላውን ታጠበ ።

ያንቀን በማሪዩ አእምሮ ውስጥ ከአንድ የሳብ በስተቀር ምንም አልነበረም ፤ ከሌሊቱ በሦስት ሰዓት ከቦቤት ጋር ያለው ቀጠሮ ። ሌላ ነገር ፈጽሞ ከአእምሮው ውስጥ የለም ።

ከሌሊቱ ልክ ሦስት ሰዓት ሲሆን ከፕሎሜ ጉዳዩ ደረሰ ። አንደተሰ መደው ከአጥፋ ዘርዘራ ብረቶች አገደን አንሱን ሹልክ ብሎ ከአትክልቱ ቦታ ገባ ። ኮቤት በተለምዶ ከምቅቀመጥበት ሥፍራ የለችም ። ወደ ቤቱ መውጫ ደረጃ ሂደ አለ ። ኮቤት እዚያም የለችም ። ዓይኑን አቅንቶ ቢመለከት መስኮቱ ዝግ ነው ። የአትክልቱን ቦታ ዞረው ። ነገር ግን በአትክልቱ ቦታ ማንም የለም ። ተመልሶ ወደ ቤቱ መስኮት ሔደ ቆረቆረው ። ከአውን ራህን አባቷ በመስኮት ብት ብሎ ፣ «ምን ትፈልጋለህ?» ያለኛል ብሎ በፈራም መስኮቱን መልሶ መላልሶ ቆረቆረው ። ነገር ግን የኮቤት ደብዛዋም የለም ። ሲጨንቀው ፤ «ኮቤት! ኮቤት!» ብሎ ተጣራ ። መልሱ የለም ። መላው ምድረ ግቢ ጭር ብሏል ።

— 478 —

ማሪዩ ከኮቢት ጋር የደበታ ጊዜ ያሳለፈበትን የድንጋይ መቀመጫ አየች እደረገውና ከዚያ ላይ አረፍ አለ ። ኮቢት ይህንን ቦታ ለቅቃ ምሒ ደን ሲገነዘብ «ከአሁን ወዲያ ሞት እንጂ ሌላ የሚጠብቀኝ ነገር የለም» ሲል አሰበ ።

ልክ በዚያ ወቅት ከአጥሩ ውጪ ፤ «ሙሴ ማሪዩ!» የሚል ደምጽ ሰማ ። ከነበረበት ተነስቶ ቆሞ ፤ «ማን ነው?» ሲል ጠየቀ ።

«ሙሴ ማሪዩ..... ከዚያ አለህ?»

«አዎን ።»

«ሙሴ ማሪዩ..... ዳደሞችህ በቫንቫሪ ጉዳና ምሽግ ሠርተው ይጠብቁኛል ።»

ደምጹ የኤፖሊን ደምጽ መሰለው ። በገባበት ሾልኮ ወጥቶ ሲታኝ የአንድ ወጣት ሰው ቅርጽ ሩጦ ሔዶ ጭለማ ውስጥ ሲገባ ታየው ።

— 3 —

የማበፍ ኑሮ እያሸቆለቆለ ወረደ ። ያላቸውን ሁሉ ሽጠው መጽሐፎቻቸው ብቻ ቅጽቸው ። በቤታቸው ውስጥ እሳት አይነድም ። ሻማ ለመቆ ጠብሞ ሲሉ ጸሐይ ጥና ከመጥፋቷ ወደ መኝታቸው ሔደው ይተኛሉ ። በሰተርጅና መደህየት ክፉ ፈተና ነው ።

«ሬት የምገባበት የለኝም» አለቻቸው እናት ፕሉታርክ አንድ ቀን ።

«በዱቤ ለመግባት ሰምን አትጥክሪም?» አሏት ።

«ዱቤማ እምቢ ብለውኛል!»

ሙሴ ማበፍ የመጓጓዣ መደርደሪያቸውን ከፍተው መጸሐፍቶቻቸውን በዳይናቸው ቃቋቸው ። መጽሐፎቻቸውን እንደወሰዱት ልጆቻቸው ስለሚወዷቸው አውጥተው ሲሸጧቸው ያለዝናቸዋል ። ሆኖም የሚያደርገትን ሲያጡ አንዱን መጽሐፍ ከመደርደሪያው አንስተው ይዘው ወጡ ። ከሁለት ሰዓት በኋላ ወደቤታቸው ሲመለሱ መጽሐፉ በእጃቸው አልነበረም ። የሸጡበትን ሠላሳ አምስት ሱ ጠረጴዛው ጥይ አኖሩትና «በይ ለእራት አንዳት የሚቀመስ ነገር ግዝበት» አሏት እናት ፕሉታርክን ። ከዚያ ቀን ጀምሮ በየቀኑ መጽሐፎቻቸውን አንድ በአንድ ይሸጧቸው ጀመር።

ተገድደው እንደሚሸጧቸው የተገነዘቡት ነጋዴዎች በርካሽ ዋጋ ይገዟቸዋል ። አንዳንድ ጊዜ መጽሐፉን ራሳቸው አገዙበት ሱቅ ሄደው

ዋጋውን ሰብረው ይሸጡ ነበር ሙሴ ማበፍ ። መጽሐፍቻቸውን እንዲሁ ልንድ በአንድ እየሸጡ ሊጨርሷቸው ሲቃረቡ «እኔም ብዙ አልቀረኝም... ዕድሜዬ ሰማንሃ ዓመት ደርሷል» አሉ አንድ ቀን ።

ማበፍ የአትክልት አብቃዮች ማህበር አባል ነበሩ ። እየወደቁ መሔዳቸውን የማህበሩ ፕሬዚዳንት ሲረዱ የእርሻ ሚኒስትሩን እንደሚያነጋግሩ ላቸው ተስፋ ሰጧቸው ። በተስፋው መሠረት አነጋገሩላቸውና ሚኒስትሩ ማበፍን ለአራት ጥብዣ ጠሯቸው ። በጣም ደስ ብሏቸው በግብዣው ዕለት ወደ ሚኒስትሩ ቤት አመሩ ። ከዚያ ሲደርሱ ግን አጋፋሪዎቹ መኖሩ አለባቸውን አይተው አናስገባም አሏቸው ። ከአሁን አሁን የሚቀበሉኝና የሚያነጋግረኝ ሰው አገኛለሁ በሚል ተስፋ እስከምሽቱ አራት ሰዓት ድረስ ቆዩ ። ነገር ግን ማንም ከምንም ላይቆጥራቸው ቀረና ዝናብ እየደበደባቸው በውድቅን ጨልማ ወደ ቤታቸው ተመለሱ ።

በርካታ ስምንታት ካሸፉ በኋላ ይባስ ብሎ እናት ፕሉታርክ በድንገት ታመመች ። መድኃኒት መግዣ በቤቱ የሰም ። ሐሲም ዘንድ ሄዳ ውድ የሆነ መድኃኒት ታገዘላት ነበር ። በዚያን ጊዜ ከአንድ መጽሐፍ በስተቀር አልቀራቸውም ነበር ሙሴ ማበፍ ። ይህ መጽሐፍ በግሪክኛ ቋንቋ የተጻፈና ከመጽሐፍቻቸው ሁሉ አብልጠው የሚወዱት ፣ ደግመው ደጋግመው የሚያነብቡት ነበር ። ይህንን መጽሐፍ ሰኔ 4 ቀን 1832 ዓ. ም. ይዘው ወጡና በመቶ ፍራንክ ሽጠውት ተመለሱ ። ገንዘቡን ለእናት ፕሉታርክ ሰጧትና አገዳችም ቃል ሳይተንፍሱ ወደ ክፍላቸው አመሩ ።

በማግሥቱ ከሰዓት በኋላ ፓሪስ ውስጥ ጫጫታና ሁካታ በዛ ። እቤታቸው ደጅ ተቀምጠው የነበሩት ማበፍ አንድ አትክልተኛ በዚያ ሲያልፍ ልዩና 1 «ጫጫታው ምንድነው?» ሲሉ ጠየቁት ።

«ረብሻ ተነስቷል» አላቸው አትክልተኛው ።

«የምን ረብሻ?»

«ረብሻ ተነስቷል ። ሰዎች እርስ በርሳቸው እየተጋጩ ናቸው ።»

«መነሸው ምንድነው?»

«እኔ ምን አውቃለሁ?»

«ረብሻው ያለው በወዴት አቅጣጫ ይሆን?»

«የመግሪያ ግምጃ ቤት ካለበት አካባቢ ።»

ማበፍ ወደ ክፍላቸው ገብተው ፣ ባርኔጣቸውን ደፍተው ፣ ተመለሰው ወጡና ረብሻ ተነስቶበታል ወደቀባለው አካባቢ ያዘግሙ ጀመር ።

የሰኔ 5 ቀን 1832 ዓ. ም. ረብሻ ሕዝባዊ አመጽ እንጂ ተራ ረብሻ አልነበረም ።»

መነሻው የጄኔራል ላማርክ ሞት ነበር ። ወታደሮች ፣ የሀሀሂ ማህበር አባሎች ፣ የሕግ ተማሪዎች ፣ የሕክምና ተማሪዎች ፣ ሕጻናት ልጆች ፣ ድንጋይ ፈላጮች ፣ አናጢዎች ፣ እና ቢብሊ ሺ የሚቆጠሩ ሌሎችም ሰዎች አስከፊ ፊትን ተከትለው ወደ መቃብሩ ቦታ ሲያመሩ ነበሩ ። አንዳንዶቹ ዘንግ ፣ የተቀሩት የሰለትና የተኩስ መሣርያ ይዘዋል ።

ሕዝቡ ለአመጽ የተነሳሳበት ወቅት በመሆኑ መንግሥት ሁኔታውን በጥንቃቄ ሲከታተለው ነበር ። ፖሊሶች ሰላም እንዲያስጠብቁ ታዝዘዋል። ወታደሮችም በተጠንቀቅ እንዲጠብቁ ተነግሯቸዋል ።

የፊሳ ማንጓዣው በባስቲያ በኩል አድርጎ ወደ አስተርሊዝ ድልድይ አመራ ። ከዚያ ሲደርስ ቆም አለ ። ላፋዬት ስለሚቹ ንግግር አደረገ ። ከዚያ በኋላ በድንገት ፈረስ ላይ የተቀመጠ አንድ ሰውዬ ቀይ ባንዲራ ይዞ ሕዝቡ መሐከል ቆመ ። ሕዝቡ ቀዩን ባንዲራ ሲያይ ይተረጎማሉ ጀመር ። በሕዝቡና በሕግ አስከባሪዎች መሐከል ግጭት ተፈጠረ ። ሦስት ጊዜ ተኩስ ተሰማ ። ሰዎች ሞቱ ። ድንጋይ ይወረወርም ጀመር ። ከዚያ በኋላ ድብልቅልቅ ሆነ ።

ረብሻው በዚያ አካባቢ ብቻ ተወስኖ አልቀረም ። በየቦታው ተዛምዶ መላውን ፓሪስ ከተማ አዳረሰው ።

መጽሐፍ ዘጠኝ

የአመጽ መንገድ

— 1 —

ሕዝባዊ አመጽ በሚቀስቀስበት ጊዜ ወርባሎች፣ ሥራ ፈትቶች፣ በረንዳ አዳሪዎች፣ ተመጽዋቾችና በቸግርና በመከራ የሚኖሩ ሰሎችም ስዎች በአጋጣሚው እንደሚጠቀሙ የታወቀ ነው።

ያን ቀን ትንሹ ጋብሮሽ በመንገድ ሲጓዝ ሳለ በአንድ ነጋዴ ሱቅ ውስጥ ሽጉጥ አየ። በሀይህይቱ ተጠቅሞ ሽጉጡን መንቅጭ ይሮጥ ጀመር። ሽጉጡ ግን ቃታ አልነበረውም!

ጋብሮሽ ሽጉጡን ይዞ እየዘፋፈነ መንገዱን ቀጠለ። ወደ ጸጉር ከርካሚው መደብር ነፍር የሚያመራው።

ጸጉር ከርካሚው በዚያ ወቅት የአንድ አባት ጦረኛ ጸጉር ሲከረክም ነበር። ጦረኛው በናፖሌዎን ቦናፓርት ዘመነ መንግሥት ያገለገለ ነው። ጸጉር ከርካሚውና አባት ጦረኛው ይጨዋወታሉ።

«ወር ሜዳ ላይ ቆስለው ያውቃሉ?»

«አንዴታ! በማሬንኅ ማጅራቴን በላንጃ ተወጋሁ። በአስተርሊዝ ከንዴን በጥይት ተመታሁ። በጄናም እንዲሁ። በዎቲርሉም ጭኔን ተመትኼ ቆስያለሁ።»

ጸጉር ከርካሚውና አባት ጦረኛው እንዲሁ ሲጨዋወቱ ሳሉ የመደብሩ መስኮት በድንጋይ ተመትቶ እንክትክቱ ወጣ። ጸጉር ከርካሚው በድንጋጤ ገረጣ። «ራቢሽኞቹ መሆን አለባቸው!» ብሎ ወደ ተሰበረው ሥስኮት ሔድ ብሎ ወደ ውጭ ቢመለከት ጋብሮሽ ሲሸሸ ታየው። ድንጋዩን የወረወረው እሱ ነበር፤ ጸጉር ከርካሚው አንድ ቀን ማታ ሕጻናቱን ለጆሻ ከውጥቶ ስላባረራቸው።

ጋብሮሽ ሮጦ ከሐይ በኋላ በኤንግልራ ይመሩ የነበሩትን ረብሸኞች አግኝቶ ከነሱ ጋር ተቀላቀለ ።

ኤንግልራ ባለሁለት አፈመዝ የአደን ጠመንጃ ይዟል ። ኮምበራር ጠመንጃ ከመያዙም በላይ ሁለት ሽጉጥ ታጥቋል ። ገን ፕሩቬርና ባሆራል ጠመንጃ ይዘዋል ። ኩርፌራና ፈዩ ደም ስለት ይዘዋል ።

ጋብሮሽ ከነሱ ጋር ተቀላቅሎ ሲሄድ ሳለ ፤ «ወዴት ነው የምናመራው?» ሲል ጠየቀ ።

«ዝም ብለህ ና» አለው ኩርፌራ ።

የኤንግልራን ቡድን ብዙ ሕዝብ ተከትሎታል ። — ተማሪዎች ፣ አርቲስቶች ፣ የኤክስ ኩጥርድ አባሎች ፣ ሠራተኞች ፣ ሌሎችም ። አንዳችም መሣርያ ሳይዙ የወጡት አዛውንት ፣ ሙሴ ማበፍም ከነሱ ጋር ነበሩ ።

ኩርፌራ ማበፍን ያውቃቸዋል ። ከማሪዩ ጋር ብዙ ጊዜ እስከ ቤታቸው ድረስ አብረው ሕደው አይቷቸዋል ። ኩርፌራ ለአዛውንቱ አዝኖ «ወደ ቤት ቢመለሱ ይሻላል ሙሴ ማበፍ» አላቸው ።

«ለምን?» ሲሉ ጠየቁት ሙሴ ማበፍ ።

«ረብሻው ከአደጋ ላይ ሊጥልዎት ስራሚኝሉ ቢመለሱ ይሻላል ።»

«ግድ የለኝም!» አሉት ማበፍ ።

«አረ ቢመለሱ ይሻላል ሙሴ ማበፍ! የስለት ውጊያና የተኩስ ልውውጥ ስላለበት ቢመለሱ ይሻላል ። የዚህ ዓይነቱ ረብሻ ለእርስዎ አይሆንም ።»

«ግድ የለኝም ብዬሃለሁ» አሉትና «ለመሆኑ ወዴት ነው የምናመራው?» ሲሉ ጠየቁት ።

«በሥልጣን ላይ ያለውን መንግሥት ለመገልበጥ ነዋ!»

«በጣም ጥሩ!»

ሙሴ ማበፍ መሣርያ ቢሰጣቸው አልፈልግም አሉ ። ይሁን እንጂ ግንባር ቀደም ከነበሩት አመጸኞች ጋር ሲራመዱ ነበሩ ። «እንዴት ያሉ ኅብዝ ሽማግሌ ናቸው!» ሲሉ አደነቋቸው ተማሪዎቹ ።

እነኤንግልራ ገፍተው በሐዱ ቁጥር አጃቢአቸውም ይበልጥ እየበረከተ ሄደ ። ከዴ ቢዩት ጉዳና ሲደርሱ አንድ ረጅምና ጸጉሩ ወደ ግራሜ ነት ያደላ ሰውዬ ከነሱ ጋር መጥቶ ተቀላቀለ ። እነ ኤንግልራ አያውቁትም ። ጋብሮሽ ግን ልብ አላለውም እንጂ ያውቀዋል ።

ራብሸኞቹ በሸርዬር ጉዳና በሚያልፉበት ጊዜ በኩርፌራ ቤት ነጠ ገብ አለፉ ። «ቦርሳዬንና ባርኔጣዬን አልያዝኩም ነበር..... መልካም አጋ ጣሚ!» አለ ኩርፌራ ።

ይህንን ብሎ ከሕዝቡ መሐከል ወጥቶ ወደቤተ በሩጫ ደርሶ ቦርሳ ውንና ባርኔጣውን ይዞ ሲወጣ የቤቱ ጠባቂ የሆነው ሴት «ሙሴ ኩር ፌራ.....» ስትል ተጣራች ።

«ምንድነው?» አላት ።

«የሚፈልግህ ሰው አለ ።»

«ማን ነው እሱ?»

«ማንነቱን አላውቅም ።»

«የት ነው ያለው?»

«እኔ ክፍል ውስጥ ።»

«ማን አባቱ ነው?»

«ልጁ ከአንድ ሰዓት በፊት ነው የመጣው ። ሲጠብቅህ ነው የቆየው ።»

ልክ በዚህ ጊዜ ፈሳጊው ልጅ ከሴትዬዋ ክፍል ብቅ አለ ። ወጣት ወዝ አደር ይመስላል ። የወንድ ልብስ ስለሰበሰ «አንተ» ተባለ እንጂ በመልኩ ሲገመት «አንቺ» የሚሰኝ ሴታሴት ወጣት ነው ።

«ሙሴ ማሪዬን ፈልጌ ነበር» አለ ሴታሴቱ ወጣት ።

«ማሪዬ እዚህ የለም» አለው ኩርፌራ ።

«ማታ ይመለስ ይሆን?»

«አላውቅም ። እኔ ግን ማታ አልመለስም ።»

«ለምን?»

«አልመጣማ!»

«ወዴት ነው የምትሄደው?»

«የትስ ብሔድ ምን አገባህ?» አለና ፤ «የጦር ምሽግ ወደሚዘጋጅበት ሥፍራ ነው የምሄደው» አለው ።

«ካንተ ጋር ለመምጣት እችላለሁ?»

«ከፈለግህ ማን ከሰከለህ! መንገዱክ የሕዝብ ነው!»

ሴታሴቱ ወጣት ተከትሎት ሔደ ።

ራብሸኞቹ የሚያመሩት ወደ ሴን—ሚሪ ጉዳና ነበር ። ይሁን እንጂ ሳያውቁት ከሴን—ዴኒዝ ጉዳና ገቡ ።

መጽሐፍ አሥር

ኮሪንት

— 1 —

የሀሁሂ ማህበር አባሎች የሚሰበሰቡበት የወይን ጠጅ መደብር ፣ ኮሪንት ፣ በባሊሁሶተ ፎቅ ሕንጻ ውስጥ ይገኛል ። ይህ ሕንጻ ከተሠራ ምስት መቶ ዓመታት አልፈዋል ። ብዙ ባለቤቶችም ተቀያይረውበታል ። የመጨረሻው ባለቤት ኢሽሉ የተባለ ነበር ። እሱ በ1830 ዓ.ም. በሞት ሲለይ ባለቤቱ ማዳም ኢሽሉ መጠጥ ቤቱን ታካሂድ ጀመር ። ሁለት ሴት ረዳቶች አሏት ፤ ማተሎትና ገርበሎት የተባሉ ።

የረብሻው ዕለት ፣ ማለት ሰኔ 5 ቀን 1832 ዓ.ም. ሌግል ደ ሞ ፣ ገሊ ፣ እና ግራንቲር በመጠጥ ቤቱ ውስጥ ተገኝተው ሲገነጩ ነበሩ ። ምስቱም ሞቅ ብሏቸዋል ፣ በተለይም ግራንቲር ። እና እየተገነጩ ይጨዋወታሉ ።

«እዚህ አካባቢ እንዴት ያለ ሰላም አለ! ሌላ ቦታ ረብሻ ብቻ ሆኗል!» አለ ሌግል ደ ሞ ፤ «ቀደም ብሎም ቢሆን ይህ አካባቢ የመነኩሴዎች ሠፈር ነበር..... ጸጥ ያለ ።»

«ስለመነኩሴዎች ባይወራ ይሻላል» ብሎ ግራንቲር አርቲ ቡርቲውን ይቀበጣጥር ጀመር ፣ በመጠጥ አፉ ። በጣም ሞቅ ብሎታል ። እንዲሁ የቆጥ የባጡን ሲቀበጣጥር ሳለ አንድ ትንሽ ልጅ ገባ ። ዕድሜው አስር ዓመት እንኳን አይሆንም ። እውጭ ዝናብ ስለሚጥል የልጁ ጸጉር ርሷል ።

«ሙሴ በሱጭ ማለት እርስዎ ነዎት?» ሲል ጠየቀ ሕጻኑ ልጅ ሌግል ደ ሞን እያየ ።

«ቡሱጭ የቆልምጫ ስሜ ነው ። ለመሆኑ ለምን ፈለግኻችን?» ሲል ጠየቀው ።

«አንድ ረጅም ሰው ይኸውን ነው። «ወደ ማዳም ኢሻሉ ዘንድ ሐያህ ሙሴ ቦሱዌን ታገኛለህ..... የሀሁሂ አባል ነው የላከኝ ብለህ ንገረው ሲሉ ላኩኝ። ለዚህም አስር ሰ. ከፍለውኛል» አለው።

«ሰምህ ማን ነው?» አለው ቦሱዌ

«ናቼ እባላለሁ ጌታዬ። የጋብሮሽ ዳደኛ ነኝ።»

«መልካም! እዚሁ ከኛ ጋር ቆይ።»

«ልቆይ አልችልም። ጌታዬ። ከሰልፈኞቹ አንዱ ስለሆንኩ መሐደ አሰብኝ» ብሎ ተሰናብቷቸው ሐያ።

«ረጅም ሰውዬ የተባለው ኤንጥልራ መሆን አሰብኩ» አለ ግራንቲር፤ «ለናንተ ማስጠንቀቂያ መላኩ ነው መሰለኝ።»

«እንሂድ እንዴን» አለ ቦሱዌ

«ውጪ እየዘነበ ነው። ብርድ ሊመታኝ አልፈልግም» አለ ገራ።

«እኔ ከዚህ ንቅንቅ አልልም» አለ ግራንቲር በበኩሉ።

«እንደሉ ከሆነስ ሁላችንም እዚሁ ብንቆይ ይሻላል» አለ ቦሱዌ።

ቦሱዌ፡ ገራና ግራንቲር መጠጣቸውን ሲከመኩሙ እስከ ስምንት ሰዓት ድረስ መደብሩ ውስጥ ቆዩ። ግራንቲር ወይን መጠጣቱን ትቶ ወደ ቢራ ትጋባ። ይህም አልበቃ ብሎት ደረቅ አልኮል አዘዘ።

ቦሱዌ በተከፈተው መስኮት ጠርዝ ላይ ተቀምጦ ነበር። በድንገት መጫታና ሁከታ ሰማ። «መማርያ! መማርያ!» የሚል ጩኸት ነበር። ከሻንብረሪ ጐዳና ቀጥሎ ባለው በሴን—ዴኔዝ ጐዳና ኤንጥልራ ሲያልፍ ታየው። ኤንጥልራ፡ ፈዴ፡ ኩርፌራ፡ ገን ጥሩቬር፡ ኮምበሬር፡ ባሆ ፊል እና የተቀሩትም ረብሸኞች መማርያቸውን እንደያዙ ነበሩ።

ቦሱዌ ኩርፌራን በሩቄ አየውና «ኩርፌራ! ኩርፌራ!» ሲል ተጣራ።

«ምን ፈለግህ?» አለው ኩርፌራ ጮክ ብሎ።

«ወዴት መሐዳችሁ ነው?»

«ምሽግ ሰመሥራት!»

«ምሽግ እዚሁ ለምን አይሠራም? ከዚህ የተሻለ ቦታ የለም!»

«አውነትክን ነው?»

«አዎን»

እኔ ኤንጥልራንና እኩርፌራን ተከትሎ የመጣው ሕዝብ በሻንብ ረሪ ጐዳና ላይ ፈሰሰ።

ለራሳቸው የተነሳሳው ሕዝብ በሻንብረረ ጉዳና ላይ ሲፈስ የዚያ እካባቢ ነዋሪ ሕዝብ ተሸበረ ። ሱቆችና የሕንጻዎች በሮችና መስኮቶች ከላይ እስከ ታች ድረስ በሙሉ ተዘጉ ። የኮሪንት ወይን ጠጅ መደብር ግን አልተዘጋም ። ይኸውም ረብሸኞቹ ጉበተው ስለያዙት ነበር ።

ረብሸኞቹ የወይን ጠጅን መደብር የራት አጥር እያረረሱ ፣ ከመሬት ደንጋይ እየፈነቀሉ ፣ የሚያልፍ ጋሪ ሲያገኙ ጋረውን እየቀሙ ፣ ከመደብሩም የወይን ጠጅ በርሚል እየወጡ መከላከያ ምሽግ ይገነቡ ጀመር ።

ከዋናው ምሽግ ሌላም ፀላት አነስተኛ ምሽጎችንም ገነቡ ፤ አንደኛው ሻንብረረ ጉዳና ፣ ሁለተኛው ሞንዴቲር ጉዳናን የሚዘገ፡፡

ጋብሮሽ ረብሸኞቹን በሥራ ሲያግዝ ቆየና «ለኔ ጠመንጃ ለምን አይሰጠኝም?» አሰ ፤ ሽጉጡ ቃታ አልነበረውምና ።

«ለአንተ?» አለው ከምበፈር ።

«አዎ?» በ1930 ዓ. ም. ረብሻ ተነስቶ በነበረ ጊዜኮ ጠመንጃ ተሰጥቶኝ ነበር!»

«ስለዋቂዎች ሳይዳረስ ለአንተ ጠመንጃ አይሰጥህም» አለው ኤንገራሪ ፤ «ለአዋቂዎች ከተዳረሰ በኋላ ግን ለአንተና ለሌሎችም ልጆች መጣር ይሰጣችኋል ።»

«ቀድመሽኝ ከወደቀህ ያንተን ጠመንጃ እንስኛ እዋጋለሁ!» አለው ጋብሮሽ

«አዬ... ያራዳ ጩልሴ!» አለው ኤንገራሪ ።

ዋናው ምሽግ ስድስት ወይም ሰባት ጫማ ከፍታ ነበረው ። በአንድ በኩል አመጸኞቹ አድፍጠው ለደበቁበት ሲችሉ በሌላ በኩል ደም በመረጣመጃ ደረጃ አማካይነት እላይ ላይ ወጥተው አጥቂአቸውን ለከላከሉበት የሚያስችላቸው ነበር ። ከአንድ ጥግ ለመግቢያና ለመውጫ የሚያገለግል በር ተሠርቶለታል ። ከምሽጉ ከፍ ብሎም በአጠና የተሰቀለ ቀይ ባንዲራ ይታያል ፤ አመጸኞቹ የሰቀሉት ባንዲራ ።

ዋናው ምሽግና ሁለቱ አነስተኛ ምሽጎች ከተገነቡ በኋላ ለአመጸኞቹ ጥይት ታደለ ። ለእያንዳንዳቸው ሠላሳ ጥይት ተሰጣቸው ።

ኤንገራሪ ሦስት ዘባኞች ከምሽጉ ውጭ ቆመው እንዲጠባበቁ አደረገ ። አንደኛው በሻንብረረ ጉዳና ፣ ሁለተኛው በዴፕራሽን ጉዳና ፣ ሦስተኛው በፐቲት ትሩዋንዶሪ ጉዳና ላይ ቆመው ይጠባበቁ ጀመር ።

ዘበኞቹ ከምሽት ውጭ ፤ አመጸኞቹ ከምሽት ውስጥ ሆነው እንዲሁ ሲጠባበቁ ሳሉ ቀኑ መሽ ። አልፎ አልፎ ጫጫታና ተኩስ ከሩቅ ሆኖ ይሰማል ። ይሁን እንጂ የመንግሥት ወታደሮች አመጸኞቹን ለመደምሰስ ተቻክለው አልመጡም ። ኃይላቸውን ሲሰበሰቡ ቆዩ ። ኤንገፍልራ መጠበቁ ሰላቸውና ሰላይ ለመላክ አስቦ ጋብሮሽን ይፈልግ ጀመር ። ጋብሮሽ ቀደም ብሎ ትንድ የሚያውቀው ሰውዬ ምሽት ውስጥ ሲገባ አይቶ እሱን ሲመለከት ነበር ። ሰውዬው ጠመንጃ ይዟል ። አመጸኞቹ ምን ምን እንደሚሠሩ ሥራዬ ብሎ ይከታተላል ። ጋብሮሽ ጠጋ ብሎ ሲመለከተው ቆየና ፤ «ይህ ሰውዬ እውነት ያ የማውቀው ሰውዬ ነው ወይንስ ሌላ? በሕልሚ ነው ያለሁት ወይንስ የውኔ?» እያለ ያሰላሰል ገባ ።

እንዲሁ ሲያሰላሰል ሳለ ኤንገፍልራ ወደሱ መጥቶ ፤ «ስማኝ ጋብሮሽ ትንሽ ስለሆንክ ማንም ልብ አይልህም ከምሽታችን ወጥተህ መንገድ ላይ ምን ዓይነት እንቅስቃሴ እንዳለ አይተህ ናና ንገረኝ» አለው ።

«ትንንሾቼም የምንፈልግበት ጊዜ መጣ.....!» አለውና ጋብሮሽ ፤ «እሺ ወጥቼ ያዘገከኝን አደርጋለሁ ። ብቻ..... ያንን ግዙፍ ሰውዬ እየሽው ስመሆኑ?» ሲል ጠየቀው ፤ ወደተጠራጠረው ሰውዬ እያመለከተ ።

«ምንው ጠየቅሽኝ?»
«ሰውዬው የፖሊስ ሰላይ ነው!»
«ምን? እርግጠኛ ነህ!»
«አዎን!»

ኤንገፍልራ አራት ጠረንገሎቻችን ከሰጠርቶ የሚነግራቸውን ነገራቸውና ወደተጠረጠረው ሰውዬ አመራ ። «ማን ነህ?» ሲል ጠየቀው ከአጠገቡ ሲደርስ ።

ሰውዬው ያልጠበቀው ጥያቄ ስለሆነበት ደንገጥ አለ ። ለምን እንደጠየቀውም ገባው ። ከዚያ በኋላ የንቀት ፈገግታ አሳየውና ፤ «አዎን ነኝ» አለው ።

«የፖሊስ ሰላይ?»
«የባለሥልጣኖች ወኪል ነኝ ።»
«ስምህ?»
«ግፍሮ እባላለሁ ።»

ኤንገፍልራ ለአራቱ ጠረንገሎቻች ምልክት ሰጣቸውና ወዲያውኑ መሬት ላይ አጋድመው ይፈትሹት ገቡ ። በኪሱ ውስጥ አንድ ካርድ አገኙ ። ባንድ ወገኑ የፈረንሳይ አርማ አለበት ። «ቁጥጥርና ንቃት» የሚል መፈክር ተጽፎበታል ። በሌላው ወገን «ግፍሮ ፣ የፖሊስ ተቆጣጣሪ ፣ ፅድሜ 52 ዓመት» የሚል ጽሑፍ አለበት ። የፖሊስ አዛዦችም ፈርማ ከሥሩ ሠፍሮበታል ።

በተጨማሪም የእጅ ሰዓት ፣ የገዝብ በርሳና በአምቦሉክ ውስጥ ስለ ወረቀት አገኛበት ። ወረቀቱ በፖሊስ አዛዥ የተጻፈ ሆኖ እንዲህ የሚል ነበር ፡—

«የፖለቲካ ተልእኮው እንደተፈጸመ ተቆጣጣሪው ጥፎ ራሱን በእርግጥም ከሴን ወንዝ በስተቀኝ ዳርቻ ፣ ከገፍ ድልድይ አጠገብ ሄራ ፈጽመው እንደሆነ ያረጋግጣል ።»

ፍተሻው ሲያበቃ ጠረንገሎቻቹ ጥፎን ተነስቶ እንዲቆም አዘዙትና እጁን የፈጥኝ አሠሩት ። ወደ ወይን ጠጅ መደብሩ አስገብተውም በዚያ ካለ አምድ ጋር አሠሩት ።

ኩርፈራ ፣ ቦሱዌ ፣ ገሊ ፣ ኮምበራር እና ሌሎችም አመጸኞች እንደ ሰላይ ተይዞ መታወሩን ሲሰሙ ከየነበሩበት ሊያዩት መጡ ። «የፖሊስ ሰላይ ነው» አላቸው አንገራል ። ዓይኑንም ወደ ጥፍ መልሶ ፣ «ምሽጋችን ከመወሰዱ ከ10 ደቂቃ በፊት ትረሽናለህ» አለው ።

«ለምን አሁኑኑ አትረሽኝም?» አለው ጥፍ ።

«ጥይት ለማባከን አንፈልግም ።»

«እንግዲያው በስላት ለምን አትጨርሱኝም?»

«አንተ ሰላይ...! እኛ ፍትህ ፈላጊዎች እንጂ ነፍስ ገዳዮች አይደለንም ።»

አንገራል ይህንን ካለ በኋላ ጋብሮሽን ጠርቶ ፣ «በል አሁን ሂድና አድርግ ያልሁህን ፈጽመህ ተመለስ» አለው ።

ጋብሮሽ የወታደር ሰላምታ ሰጠውና ከምሽጉ ሾልኮ ወጣ ።

— 3 —

እነ አንገራልን ተከትሎ ከመጣው ሕዝብ መሐከል አንድ ሌላ ሰውዬም ነበር ። ሰውዬው የኩሊ ልብስ ሰብሷል ። ሰካራምም ይመስላል ። ለካቡዌ በሚል ስም ይጠራል ።

ይህ ሰውዬ ከምሽጉ አቅራቢያ ያለውን ባለአምስት ፎቅ ሕንጻ ሲያ ሰተውል ቆየና ፣ ፊትኩስ መክፈት ያሳብን ከዚያ ሕንጻ መሆን አለበት ያዩች.....» አለ ፣ አብዮታዊ በመምሰል ።

— 491 —

«እውነትክን ነው። ብቻ ቤቱ ተዘግቷል» አለው በዚያ ክንበሩት ሰዎች መሐከል አንዱ።

«ሐይን በር እናንኳኳ!»

«አይከፍቱልንም።»

«እንግዲያው ሰበረን እንግባ!»

ለካቡዌ ይህንን ብሎ ወደ ሕንጻው ሔዶ በሩን አንኳኳው። ቤቱን የሚከፍት ሰው የለም። እንደገና አንኳኳ። አሁንም መልስ የለም። ለሦስ ተኛ ጊዜ አንኳኳ። አሁንም እንደገና መልስ የለም።

«ሰው የለም እንዴ?» አለ ጮክ ብሎ።

ዝም። ዝም።

መልስ ሲያጣ ጠመንጃውን አዙሮ በሩን በሰደፉ ይደበድበው ገባ። በሩ በጣም ጠንካራ ከመሆኑ የተነሳ አልተሰበረም። በውስጡ ያሉት ሰዎች ግን ሳይረበሹ አልቀሩም። ከሦስተኛው ፎቅ ሻማ የያዘ ሽማግሌ ሰው መስ ኮቱን ከፈት አድርጎ ራሱን ብቅ አደረገ። የሕንጻው ተላላኪ ነበር።

«ምን ፈለጋችሁ?» አለ ሽማግሌው ተላላኪ።

«ክፈት!» አለው ለካቡዌ።

«በሩ አይከፈትም።»

«ክፈት ብዬሃለሁ!»

«የማይሆን ነው!»

ለካቡዌ ጠመንጃውን በአዛውንቱ ተላላኪ ሳይ ይንነበት። እሱ ግን እሳይ ስለሆነ ጠመንጃ እንደተደገነበት አሳወቀም።

«ትከፍታለህ ወይንስ አትከፍትም?»

«አይከፈትም... የማይሆን ነው።»

«እምቢ ማለትህ ነው?»

«አይሆንም ብዬሃለሁ።»

ለካቡዌ ጥይቱን ለቀቀበት። አዛውንቱ ጭጭ ብሎ ወደቀ። ከአገጩ ሥር የገባው ጥይት በማጅራቱ ወጣ። ይህን የነበረውም ሻማ ወድቆ ጥፍት አለ።

«የት አባቱ!» አለ ለካቡዌ።

ልክ በዚህ ጊዜ የሰው እጅ ትክሻውን አጥብቆ ሲይዘው ተሰማው። «ተንበርከክ!» የሚልም ድምጽ ሰማ።

ነፍሰ ገዳዩ ዞር ብሎ ቢያይ ኤንገራራ ነው ። ሽጉጥ ይዟል ። በግራ እጁ አፈፍ አድርጎ ያዘውና ፤ «ተንበርከክ ብዬሃለሁ» አለው ፤ ወደ መሬት እየሳበው ።

ምሽጉ ውስጥ የነበሩት ሁሉ መጥተው ከብበው ቆሙ ። ለካቡዌ ይንቀጠቀጥ ጀመር ።

ኤንገራራ ለቀቅ አደረገውና ሰዓቱን አውጥቶ ተመለከተ «ተዘጋጅ ። ለመጸለይ ከፈለግህ ጸልይ ። አንድ ደቂቃ ብቻ ሰጥቼሃለሁ» አለው ።

«ማረኝ!» ሲል ተማጸነው ነፍሰ ገዳዩ ።

ኤንገራራ ዓይኑን ከሰውዬው ለአንድ አፍታ እንኳ አልነቀለውም ። አንድ ደቂቃ ሲያልፍ ሰዓቱን ወደ ኪሱ መልሶት ፤ የለካቡዌን ጸጉር ጭም ድድ አድርጎ ይዞ የሽጉጡን አፈመዝ ወደ ጆሮ ግንዱ አስጠጋው ። በዚያ የተሰበሰቡት ሰዎች ስቅጥጥ ብለው ዓይናቸውን ወደ ሌላ አቅጣጫ አዞሩ ።

ሽጉጡ ብም አለ ። ነፍሰ ገዳዩ በአፍጣሙ ተደፋ ።

ኤንገራራ «የፈጸምኩት ትክክል ነው» እንደማለት ቀና ብሎ ዙርያውን ታኘና «አስከሬኑን አውጥታችሁ ጣሉት» አለ ።

ሦስት ሰዎች አስከሬኑን እንስተው ከምሽጉ ውጭ ወረወሩት ።

ኤንገራራ በዝምታ ሲያሰብ ቆየና ፤ «ዜጎች.....» አለ ፤ «ይህ ሰው አስነዋሪ ድርጊት ፈጽሟል ። ያለአግባብ የሰውን ሕይወት አጥፍቷል ። ለዚህ ነው የፈረድኩበት ። ሕዝባዊ አመጽ ዲሲፕሊን ያሻዋል ። በዘፈቀደ የሰውን ሕይወት ማጥፋት ሕዝባዊ አመጽ በሚደረግበት ወቅት ቦታ የለውም ። ስለሆነም ሰውዬውን መግደል ግዴታ ሆነብኝ ። ወድጄ አይደለም ። ጥጥን እጠላዋለሁ ። ፍቅርን እወዳለሁ ። ዜጎች..... ወደፊት ድንቁርናም ሆነ በቀል አይኖርም ። መጋደልም አይኖርም ። ዓለም ትበራሶች ። የሰው ልጅ ተፋቅሮ ይኖራል ። ወደፊት ስምምነት ፣ ብርሃን ፣ ደስታ ፣ ሕይወት ይኖራሉ ። እነዚህ ሁሉ እንዲኖሩ ነው እኛ ለመሞት የተዘጋጀነው ።»

ይህንን ተናግሮ ሲያበቃ እንደ ሐውልት ዝም ብሎ ቆየ ። በአካባቢው ያሉትም ሰዎች ይንሾካሾኩ ጀመር ።

ለካቡዌ የተባለው ነፍሰ ገዳይ ለመሆኑ ማን ነበር? አስከሬኑ ተወስዶ በተመረመረበት ወቅት የፖሊስ ወኪል እንደነበረ ተረጋግጧል ። የፖሊስ ወኪል መሆኑን የሚያሳይ ካርድ ተገኘበት ። ለካቡዌ በሚል ስም ይጠራ እንጂ እውነተኛ ስሙ ክላክሱ እንደነበረም ተደረሰበት ። የፖሊስ አባል ሆኖ በአንድ ወቅት ከወንበዴዎች ጋር ሲያብር የነበረው ክላክሱ ነበር ።

እነ ኤንገራራ በዚህ ሁኔታ እያሉ ማሪዩ እነሱ ወዳሉበት ያመራ ጀመር። «ንደኞችህ ይጠብቁሃል» የሚል ድምጽ ከሰማ በኋላ ጆሮ ዳባ ልበስ ብሎ ስመቀመጥ አልቻለም። «ንደኞች በቁጥር አነስተኛ መሆናቸውንና የመንግሥት ወታደሮች ግን ሥፍር ቁጥር የሌላቸው መሆናቸውን ያውቃል። ስለሆነም ንደኞች ወዳሉበት ገሰገሰ። ሃሳቡም አላርፍ አለው። ብዙ ነገሮችን አንስቶ ይጥል ጀመር። — «ከዚህ ጥላኝ ከሐደች መሞት አለብኝ። አንቺ ከሐደሽ እኔ በሕይወት ልቆይ አልችልም ብዬ ነግሬአት የለም! እንደምሞት እያወቀኝ ነው ባላኝ የሐደችው። ደሞም አድራሻዬን ሰጥቻለሁ ሳለ ደህና ሁን እንኳ አላለችኝም። ደህና ሁን ያላለችኝም ባታረቅ ረኝ ነው። እኔ ካላፈቀረችኝ ዘንድ ሕይወት ለኔ ምኔ ነው! ምንም ትርጉም የለውም» ሲል አሰበና ከምሽጉ አቅራቢያ ሲደርስ እንጨት በጢ አግኝቶ አረፍ አለ። «ከምሽጉ ተቃርቢአለሁ። ከአሁን ወዲያ ላፈገፍግ አልችልም። ሐጂ መሞት አለብኝ። ንደኞች እየተጠባበቁኝ ናቸው። በዚህ አስጨናቂ ጊዜ እንደሚፈልገኝ ጥርጥር የለውም። ፈሪ አይደለሁም። አላፈገፍግም። ባፈገፍግኩ ኖሮ የአባቴ መንፈስ ምንኛ በታዘበኝ! አባቴ ጀግና ነበር። በሱ ደም ሥር የነበረው ደም በኔም ደም ሥር ውስጥ አለ። ይሁን እንጂ አባቴ የተዋጋው ከውጭ ጠላት ጋር ነበር። እኛ ግን ለመዋጋት የተሰለፍነው ከውጭ ጠላት ጋር ሳይሆን ከገዛ ወገናችን ጋር ነው።... የእርስ በርስ ጦርነት! ዳሩ ግን ምን ልዩነት አለው? ጦርነት የሚካሄደው ሁልጊዜም በሆነ በሰዎች መሐከልም አይደል? ሰዎች፣ ሰዎች በመሆናቸው ወንድማማቾች ናቸው። ከውጭ ጠላት ጋር የሚካሄድ ጦርነትም ሆነ እርስ በርስ የሚደረገው ጦርነት በሰዎች መሐከል የሚደረግ ጦርነት በመሆኑ ምንም ልዩነት የለውም። ጦርነት መግመት ያለበት በዓላማው ብቻ ነው። በግፍ ላይ የተመሠረተ ጦርነት መወገዝ ይገባዋል። በፍትሕ ላይ የተመሰረተ ጦርነት ደግሞ መታቀፍ ይገባዋል። የሰውን መብት የሚነጥቅ፣ ዕድገትን፣ ሥልጣኔንና እውነትን የሚዳረር እስካልሆነ ድረስ ጦርነት የሚደገፍ እንጂ የማይቀር አይደለም።»

ይህንን ሁሉ ካሰላሰለ የኋላ ማርዩ አንገቱን አቅንቶ ወደምሽጉ አቅጣጫ ተመለከተ። አመጸኞቹ ዝቅ ባለ ድምጽ ሲነጋገሩ ይሰማል። በሦስተኛው ፎቅ የተገደለው አዛውንት አስከሬን በወደቀበት አለ። ደሙ ዝቅ ዝቅ ወርዶ እስከ አንደኛው ፎቅ ደርሷል።

ከምሽቱ አራት ሰዓት መሆኑን የሚያበስር ደወል ከሴን—ሚሪ ቤተ ክርስቲያን ተደወለ። እስካሁን ድረስ ምንም ዓይነት እንቅስቃሴ ስላልነበረ ኤንገራራና ኮምበሬር ጠመንጃቸውን እንደያዙ ወደ ምሽጉ በር አጠገብ ሐደው ቁጭ አሉ።

በጽጥታው መሐል በድንገት የሚዘማምር ወጣት ድምጽ ተሰማ ።
ወጣቱ ዘምሮ ዘምሮ ሲያበቃ እንደ አውራ ዶሮ ኩኩሊኩ የሚል ድምጽ
አሰማ ።

«ጋብሮሽ ነው!» አሉ ኤንገራል ።

«የማስጠንቀቂያ ምልክት መስጠቱ መሆን አለበት!» አለ ኮምበራር ።

ከአጭር ጊዜ በኋላ ጋብሮሽ እያልከለከ መጥቶ ፣ «መጥተዋል.....!
ጠመንጃ ስጡኝ!» አለ ።

«የኔን ጠመንጃ ልሰጥህ እንዴ?» ሲል ጠየቀው ኤንገራል ።

«ከባድ ጠመንጃ እፈልጋለሁ» አለው ጋብሮሽ ። ይህንንም ብሎ
የገብሮን ጠመንጃ አንስቶ ያዘ ።

ወዲያውኑ ኤንገራል ፣ ኮምበራር ፣ ኩርፌራ ፣ በሱዌ ፣ ገሊ ፣ ባሆ
ሬል ፣ ጋብሮሽ እና ሠላሳ ስድስት ሌሎች አመጸኞች ጭንቅላታቸውን
በምሽት ቁመት ልክ አድርገው ፣ ጠመንጃቸውን ደግነው ይጠባበቁ ገቡ ።
በፈዴ የሚታዘዙ ስድስት ሌሎች አመጸኞች ደሞ ወደ ፎት ወጥተው በመስ
ኮት አጠገብ በተጠንቀቅ ቆሙ ።

ከጥቂት ጊዜ በኋላ አመጸኞቹ ከሴን—ሊያ በኩል የሚመጣ ሳብዙ
ሰው ኩቱ ተሰማቸው ። ሂመንግሥት ወታደሮች ኩቱ ነበር ። የወታደሮቹ
ኩቱ ርበልጥ እየተቃረበ ፣ ይበልጥም አየከበዩ መጣውወታደሮቹ በጭሰማው
ምክንያት ባይታዩም በጣም ተቃርበው ቆሙ ። ወታደሮቹና አመጸኞቹ
እንዲሁ ተፋጥጠው ሳሉ «ማን ነህ?» የሚል ድምጽ ተሰማ ። ጠያቂው
ከወታደሮቹ በኩል ነበር ።

«የፈረንሳይ አብዮት ነው!» ሲል መለሰ ኤንገራል ።

«ተኩስ!» አለ የወዲያኛው ድምጽ ።

ምሽት ላይ የጥይት ፍጻ ይወርድቦት ጀመር ። እነኤንገራል ባንዲራ
ውን የሰቀሉበት ሰንደቅ ተመሳሳይ ሲሰበር ቀዩ ባንዲራ ወርዶ መሬት ነሳ ።
በምሽት ውስጥ የነበሩ ሳብዙ አመጸኞች ተመሳሳይ ቆሰሉ ። ወታደሮቹ
ከአንድ ክፍለ ጦር አባሎች የማያንሱ ነበሩ ።

«ጓዶች!» አለ ኤንገራል ፣ «ጥይታችንን በከንቱ አናባክን ። በደምብ
እስኪታዩን ድረስ ባንተኩስ ይሻላል ። ደሞም የወደቀውን ባንዲራችን
አንስተን መስቀል አለብን ።»

ባንዲራው እግሩ ሥር ነበር የወደቀው ። ጐንበስ ብሎ አነሳው ። ወታ
ደሮቹ ጠመንጃቸውን እንደገና ሲያጐርሱ ቅጭልጭልታ ይሰማ ጀመር ።

«ማንው ከናንተ መሐከል ልብ—መሰብ?» አለ ኤንግልራ፡ «ሰንደቁን ምሽጉ ላይ የሚተክለው ጉበዝ ማን ነው?»

ማንም መልስ አልሰጠውም ። በዚያ ወቅት ሰንደቁን ለመትከል መከራ ማድረግ በገዛ ሕይወት እንደመፍረድ የሚቆጠር ነበር ።

«ከመሐከላችሁ ጉበዝ ጠፋ?» አለ ኤንግልራ ።

— 6 —

የመንግሥት ወታደሮች ምሽጉን በደበደቡት ጊዜ ማበፍ በወይን ጠጁ መደብር ውስጥ ፣ ከባንኮኒው በስተኋላ ዝም ብሎው ተቀምጠው ነበር ። ግሳባቸው ወደ ሌላ የኮበለለባቸው ይመስሉ ነበር ። ተኩስ ግን ከነበሩበት የሐልም ዓለም አነቃቸው ። ኤንግልራም «ከመሐከላቸው ጉበዝ ጠፋ?» ሲል ከክፍሉ ወጥተው ወደሱ አመሩ ። ሸቦች ናቸው ማበፍ ። ሲያይዋቸው ያላዝናሉ ። ፊታቸው ተጨማድጏል ። እጆቻቸው ደክመዋል ። ሆኖም ቀዩን ባንዲራ ከኤንግልራ እጅ ወስደው ለመረማመጃ በተሠራው ደረጃ እየተረማመዱ ምሽጉ ላይ ወጡ ። ከፊት ለፊታቸው በጭለማው ውስጥ ለመተኮስ የተዘጋጁ አንድ ሺ ሁለት መቶ የመንግሥት ወታደሮች ቢኖሩም የፍርሃት ምልክት አላሳዩም ።

ምሽጉ ጫፍ ላይ እንደደረሱ ቀዩን ባንዲራ ወዘወዙትና ፣ «ረጅም ዕድሜ ለኢብዮቲ! ረጅም ዕድሜ ለሬፑብሊክ! ወንድማማችነት! እኩል ነት! እና ሞት!» ሲሉ ጮቱ ።

ቀደም ብለው በመንግሥት ወታደሮች በኩል ፣ «ማን ነው?» ብሎ ተጣርቶ የነበረው ድምጽ ፣ «ተመለስ.....! ከዚያ ውረድ!» ሲል ጮኸ ባቸው ።

ማበፍ ግን በመውረድ ፈንታ ቀዩን ባንዲራ ወደ ላይ አንስተው ይዘው እንደገና ፣ «ዕድሜ ለሬፑብሊክ!» አሉ ።

«ተኩስ!» የሚል ትዕዛዝ ሰጠ በመንግሥት ወታደሮች በኩል የነበረው ድምጽ

ለሁለተኛ ፣ ጊዜ በምሽጉ ላይ የጥይት ናዳ ወረደበት ።

ማበፍ ጉልበታቸው እጥፍ አለባቸው ። ባንዲራው ከእጃቸው አምልጦ ወደቀ ። እሳቸውም ወደ ኋላቸው በንበል ብለው በጀርባቸው ወድቀው ተፈጠፈጡ ። ሕይወታቸው ወዲያውኑ አለፈች ።

— 496 —

«ዜጎች.....» አለ ኤንግልራ ፤ «እኚህ ሰውዬ ታላቅ አብነት ሆነው ርል ። ሌሎቻችን ሰናመነታ እኚህ አዛውንት ሳያመነቱ መጡ ። ራሳቸውን ሰው ። ረጅም ዕድሜ ኖረው የክብር አሟሟት ሞቱ ። እና አስከሬናቸውን እንስተን ከለላ ካለው ሥፍራ እንድናኖረውና እንድንገባከበው ይገባል ። ምሽጋችንንም በተከላካይነት እንጠብቀው» ብሎ ጎንበስ ብሎ የአዛውን ጎቱን ራስ ቀና አድርጎ ይህ ግንባራቸውን ሳመው ። ከዚያ በኋላ በደም የተበከለውን የአዛውንቱን ኮት ቀስ ብሎ አወለቀውና ፤ «ከአሁን ወዲያ ባንዲራችን ይህ ነው!» አላቸው ።

አመጸኞቹ የማዳም ኢሸሉን ጥቁርና ረጅም የአንገት ልብስ አምጥተው የማበፍን አስከሬን በእሱ ሸፈኑት ። በስድስት ጠመንጃ ቃሬዛ ሠርተው አስከሬኑን እዚያ ላይ አስተኙት ። ከዚያ በኋላ ቆባቸውን አውልቀው አስከሬኑን እንስተው በከበሬታ ወደ መደብሩ ውስጥ ተሸክመው አስገቡትና ጠረጴዛ ላይ አኖሩት ። መላ መንፈሳቸው አስከሬኑ ላይ ስለነበረ እውጭ ያለውን አደጋ ለጊዜውም ቢሆን ረስተውት ነበር ።

አስከሬኑን ወደ ውስጥ በሚያስገቡበት ወቅት ገፍሮ ከታሠረበት ቦታ ሲያልፉ ፤ «ተረኛው አንተ ነህ!» አለው ኤንግልራ ። ገፍሮ ምንም መልስ አልሰጠውም ።

ይህ ሁሉ ሲሆን ጋብሮሽ እውጭ ካደፈጠበት አልተንቀሳቀሰም ነበር ። ከዚያ ሆኖ ወታደሮቹ እየገፉ ወደ ምሽጉ ሲጠጉ አየና ወደ ወገኖቹ ዞሮ ፤ «ተጠንቀቁ! ተጠንቀቁ!» ሲል ጮኸ ።

ኩርፌራ ፣ ኤንግልራ ፣ ገፍን ፕሩቬር ቅምበፌር ፣ ዠሊ ፣ ባሆሬል ቦሱዌ እና የተቀሩትም ከወይን ጠጁ መደብር በጥድሬያ ወጡ ። ወታደሮቹም በይበልጥ እየገፉ መጡ ። ምሽጉን ለማስለቀቅ ነበር አመጣጣቸው ።

በጣም አስጊ ሁኔታ ተፈጠረ ። የማዘጋጃ ቤት ዘበኛ የነበረ አንድ ወታደር ምሽጉን አልፎ ለመግባት ሲቃረብ ባሆሬል ጠመንጃውን ተኩሶ ጣለው ። ሌላ ዘበኛ ተኩሱም መጥቶ በያዘው ሳንጃ ባሆሬልን ተርትሮ መሬት ላይ አነጠፈው ። ሦስተኛ ዘበኛ ከኩርፌራ ጋር ግብግብ ገጠመ ። ዘበኛው ኩርፌራን መሬት ላይ ጥሎ ደረቱን በስለት ሸረከተው ። አራተኛው ዘበኛ ሳንጃውን ወድሮ ወደ ጋብሮሽ አመራ ። ጋብሮሽ ነቅቶበት የገፍሮን ከባድ ጠመንጃ ቃታውን ሳበው ። ክሊክ ብሎ ጭጭ አለ ። ጥይት አልጎረሰ ኖሮ ተኩስ የለም! ዘበኛው በጋብሮሽ ሳቀበትና ሊገድለው ሳንጃውን አነሳ ። ነገር ግን የሳንጃውን ስለት በጋብሮሽ ላይ ሳያወርደው በፊት ተኩስ ጣሽ አለ ። ሳንጃ የሰነዘረው ዘበኛ እስከነጠመንጃው ወደ መሬት ወርዶ ተዘረገፈ ። ተኳሹ የሸጉጡን ቃታ ሲሰበው ሌላ ዘበኛ መሬት ላይ ተንጋለለ ። ይኸኛው ከኩርፌራ ጋር ግብግብ ገጥሞ ደረቱን የሸረከተው ነበር ።

ሁለቱንም ዘበኞች የጣላቸው ማሪዩ ነበር ። ማሪዩ ከምሽጉ ውስጥ ገና በመግባት ላይ ነበር ።

ማሪዩ ከተቀመጠበት ሰዋራ ሥፍራ ሆኖ የውጊያውን የመጀመሪያ ደረጃ ሲመለከት ቆየ ። ሃሳቡን መቁረጥ አቅቶት ነበር ። ሙሴ ማበፍና ባሆራል ሲወድቁ ፡ ኩርፌራ ሲቆስል ፡ ጋብሮሽም አደጋ ላይ ለመውደቅ ሲቃረብ ካየ በኋላ ግን አላስችል አለው ። ሽጉጦቹን ይዞ ውጊያው ውስጥ ገባ ። በመጀመሪያው ተኩስ ጋብሮሽን ፡ በሁለተኛው ኩርፌራን ከሞት አፋፍ አወጣቸው ።

በተኩሱ መሐከል ወታደሮቹ ወደ ምሽጉ ውስጥ ፈሰሱ ። ማሪዩ ጥይት ስላለቀቡት ሽጉጦቹን ወርውሯቸው ወደ ወይን ጠጁ መደብር ሲሔድ ከበሩ አጠገብ ፈንጂ መኖሩን አየ ። እዚያው እያለ አንድ ወታደር አነጣጠረበት ። ነገር ግን ከመተኮሱ በፊት ሴታሴት ፊት ያለውና ከፊይ ሱሪ የታጠቀው ወጣት የጠመንጃውን አፈመዝ ያዘበት ። ወታደሩ በተኩስም ማሪዩን ሳተው ።

ግርግሩ ሲበዛ ከአመጸኞቹ አንዳንዶቹ ከላይ ሆነው ቁልቁል ለመተኮስ እንዲያመቻቸው ወደ አንደኛው ፎቅ ወጡ ። የተቀሩት ግን ፡ ኤንገሩ ልራ ፡ ኩርፌራ ፡ ገጥን ፡ ፕሩቪር ፡ እና ኮምበፌር ጭምር ምድር ላይ ቀርተው ከወታደሮቹ ጋር ተፋጠጡ ። አመጸኞቹም ፡ ወታደሮቹም ለመተኮስ መግርያቸውን ደግነው አነጣጠሩ ። ሁለቱ ወገኖች ቅርብ ለቅርብ ናቸው ። በዚህ ፍጥጫ መሐከል አንድ መኰንን ወደ አመጸኞቹ እያየ ፡ «እጃችሁን ብትሰጡ ይሻላችኋል!» ሲል አስጠነቀቃቸው ።

ልክ በዚህ ጊዜ «ተኩስ!» የሚል ትዕዛዝ ሰጠ ኤንገሩ ልራ ። በሁለቱም ወገን የጥይት ናዳ ይወርድ ጀመር ። አየሩ ጠስ በጠስ ሆነ ። በሁለቱም በኩል በርካታ ሰዎች ወደቁ ። የቆሰሉም አሉ ። ጠሱ በንኖ ሲጠፋ ሁለቱም ወገኖች መግርያቸውን እንደገና ያገርሱ ጀመር ።

በዚህ መካከል ማሪዩ ፈንጂውን ይዞ ሔዶ ፤ «ምሽጉን ለቅቃችሁ ውጡ! አለዚያ ላፈነዳው ነኝ!» አላቸው ወታደሮቹን ።

«አፈንዳው..... አንተም አብረህ ትፈነዳለህ!» አለው መኰንኑ ።

«አዎን..... እኔም አብሬ ነው የምፈነዳው!» አለው በቁርጠኛ ድምጽ። ይህንን ብሎ ፈንጂውን ሊያፈነዳው በምሽጉ ጥግ ወደነበረው እሳት ጠጋ አለ ።

ወታደሮቹ የማሪዩን ቁርጠኛነት ሲመለከቱ ፈርተው ፡ የሞቱባቸውንና የቆሰሉባቸውን ባልደረቦቻቸውን ባሉበት ትተው እየተንጋጉ ይወጡ ጀመር ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ምሽጉ ከወታደሮቹ ነጻ ሆነ ።

«መጣሃለሁ» ብሎ ከርፌራ ማሪዩ አንገት ላይ ተጠመጠመበት ። የት ቀሩትም አመጸኞች መጥተው ከብብ አደረጉት ።

«ጎሽ!» አለ ኮምበሬር ።

«ጥሩ ጊዜ ደረሰክልን!» አለው ቦሱዌ ።

«አንተ ባትደርስልኝ ጥሮ ይኸኔ ሞቼ ነበር» አለው ከርፌራ ።

«እኔንም ጥርሰውኝ ነበርኩ!» አለ ጋቭሮቭ ።

«አለቃችን የት አለ?» ሲል ጠየቀ ማሪዩ ።

«አለቃችንም አንተ ሆነሃል!» አለው ኤንገራል ።

ማሪዩ የሆነው ሁሉ በአእምሮው ውስጥ ተማታብት ። ያን ቀን የሚያፈቅራትን ልጅ ፣ ኮዜትን አጣ ። በምሽት ውስጥ ጦርነት ተካሂደ ። ማበፍ ወደቁ ። እሱ ራሱ ከፍተኛ ጅብዱ ሠራ ። ይህ ሁሉ እንደሕልም ሆኖ ታየው ። ሕልም ግን አልነበረም ።

ወታደሮቹ ከምሽት ከወጡ በኋላ የሕክምና ተማሪዎች ቁስለኞቻቸውን ይረዱ ጀመር ። በመጠጥ መደብሩ ውስጥ የነበሩትን ጠረጴዛዎች ወደውጭ አውጥተው ፣ የሚገኝም አሽብር የሠራተኞችን ፍራሾች ወደ መደብሩ ውስጥ አስገብተው ፣ መሬት ላይ አነጠፏቸውና ቁስለኞቹን እዚያ ላይ አስተኝተው ያክሟቸው ገቡ ።

ከአመጸኞቹ መሐከል ማን እንደሞተና ማን በሕይወት እንዳለ ለማረጋገጥ ስም በሚጠራበት ጊዜ ገና ፕሩቬር በዚያ አለመኖሩ ተረጋገጠ ። ከተገደሉት መሐከልም ሆነ ከቁስለኞቹ መሐከል አልነበረም ።

«ማርከውታል!» አለ ኮምበሬር ። ኤንገራል ይህንን ሲሰማ ስጋት አደረበት ። «ሰማኝ ኤንገራል.....» አለው ኮምበሬር ቀጠል አድርጎ ፣ «ከወታደሮቹ ጋር ብንዋዋል መልካም ይመስለኛል ። የእኛ ሰው እነሱ ዘንድ አለ ። የእነሱ ሰው እኛ በንድ አለ ። ስለሆነም ከእነሱ ጋር ተዋውስን ገን ፕሩቬርን በሊቅቁልን ፣ እኛም ግፍርን ብንለቅላቸው ጥሩ ይመስለኛል ።»

«እስኪ ቆይ.....» አለው ኤንገራል ከውጭ ድምጽ ሰምቶ ። ጆሮአቸውን አቁመው ሲያዳምጡ ገና ፕሩቬር ፣ «ረጅም ዕድሜ ለፈረንሳይ አገር!» ሲል ሰሙት ። ቀጥሎም ተኩስ ተሰማ ።

«ግደሉት!» አለ ኮምበሬር ።

ኤንገራል በዚህ ጊዜ ዞር ብሎ ግፍርን አየውና ፣ «የዝገ ወገኖችህ ፈርደውበሃል!» አለው ።

ውጊያው ያተኩረው በዋናው ምሽግ በኩል ነበር ። ማሪዩ አነስተኛው ምሽግ ካለበት ቦታ ቢሄድ በዚያ ማንም የለም ። ማንም አለመኖሩን አረጋግጦ ሲመለስ ግን «ሙሴ ማሪዩ» የሚል ድምጽ ሰማ ። ድምጹ ለጀሮው እንግዳ ባይሆንም ዞር ዞር ብሎ ቢመለከት ማንም ሰው አልታይህ አለው ።

«ሙሴ ማሪዩ!» ሲል ተጣራ ያው ድምጽ ።

ማሪዩ እንደገና ዙርያውን ቢቃኝ አሁንም ማንም ሰው አልታይህ አለው ።

«ከእግርህ ሥር ነኝ!» አለው ድምጹ ።

ማሪዩ ወደ ምድር ቢመለከት ወደሱ እየተላበ የሚመጣ የሰው ቅርጽ ታየው ። ሴታሲት መልክ ያለው ወጣት ነበር ።

«አላወቅኸኝም እንዴ?»

«አዎ ።»

«እኔ ኤዎኒን ነኝ ።»

በእርግጥም እሷንትየውንድ ልብስ ሰብሳለች ። በደምም ተበክላለች ።

«እንዴት አድርገሽ ከዚህ መጣሽ? ምን እያደረግሽ ነሽ?»

«ቆስያለሁ ። በምት አፋፍ ላይ ነው ያለሁት ።»

«ቆስያለሁ.....? ቆይ.....ቆይ..... እኔ ተሸክሜ እወስድሻለሁ ። ሕክምና የሚሰጠው ተማሪዎች ስላሉ እነሱ ዘንድ እወስድሻለሁ ። በጣም ተጉድተሻል ለመሆኔ? ከምንሽ ላይ ነው የተመታሽው?» ብሎ ሊያነሳት ሲሞክር ስቃይ ተስምቷት ጮኸች ።

«ጎዳሁሽ እንዴ?»

«አዎን ። ቁስሌን ነካህብኝ ።»

«እጅሽን ብቻ ነው የነካሁሽ ።»

እጅዋን አንስታ አሳየችው ። መዳፏ በጥይት ተበስቷል ።

«በአንተ ላይ ተደግኖ የነበረውን ጠመንጃ አሳየሽው?»

«አይቼዋለሁ ። የአንድ ሰው እጅ አፈመዙን ሲይዘውም አይቻለሁ።»

«እኔ ነበርኩ አፈመዙን የያዘኩት ።»

ማሪዩ ይህን ሲሰማ ሰውነቱ ተንቀጠቀጠ ። «ምን አሳብዶሽ ነው አፈመዙን የያዘሽው? ምን ዓይነት የምታሳዝኝ ፍጡር ነሽ! ለማንኛውም

የተመታሽው እጅሽን ብቻ ከሆነ ምንም አይደለም ። የእጅ ቁስል አይን ድልም ። እና አሁን ተሸክሜ ልውሰድሽ» አላት ።

«ዋጋ የለውም ። ጥይቱ እጄን በስቶ በደረቱ አልፎ በጀርባዬ ነው የወጣው ። ይልቁንስ ከአጠገቢ ቁጭ በል» አለችው ።

ማሪዩ ከአጠገቧ ባለ ድንጋይ ላይ አረፍ አለ ። እሷም ጭንቅላቷን በጉልበቱ ላይ አሳረፈችና «አሁን ተመቸኝ..... ሥቃዬም ቀለል ብሎልኛል» አለችው ።

ሴትንሽ ጊዜ በዝምታ ቆየችና ዓይኗን ወደ ማሪዩ መልሳ ፤ «ታውቃለህ ሙሴ ማሪዩ...?» አለችው ፤ «በጥሎሜ ጐዳና ካለው አትክልት በታመጣባትህ አስገርሞኛል ። በታውኝ ያሳየሁህ እኔ ብሆንም አስገርሞኛል ። ይህ ግን የኔ ደደብነት ነው ። እንዳንተ ያለ ወጣት» ብላ የተቀረውን ቃሏን ዋጠችው ።

«ከዚህ ምሽግ እንድትገባ ያደረግሁህ እኔ ነኝ» አለችው ትንሽ ጊዜ በዝምታ ከቆየች በኋላ ፤ «ከዚህ ምሽግ በሕይወት የሚወጣም አንድም ሰው አይኖርም ። አንተ ራስህ እዚህ ውስጥ ነው የምትገደለው ። ይሁን እንጂ ወታደሩ ሲያነጣጥርብህ የጠመንጀውን አፈመዝ በእጄ ያዝኩበት ። አያስገርምም!! ይህንን ያደረግሁት ከአንተ በፊት እኔ ለመሞት ስለፈለግሁ ነበር ። ተመትኹ ከቆሰልሁ በኋላ እየተገኘቁቅሁ ወደዚህ መጣሁ። አንተም ወደዚህ ሳትመጣ አትቀርም ብዬ ፤ ሰጠብቅህ ቆየሁ ። ምን ያህል እንደተሰቃየሁ ባወቅህ ኖሮ! ስቃዬ ሲበዛብኝ ኮቴን በጥርሴ እየነከሰሁ ቆየሁ ። አሁን ግን ስቃዬ ትንሽ ቀለል አሰልኝ ። ለመሆኔ ክፍልህ ውስጥ ገብቼ ፊቴን በመስታወት ያየሁበትን ቀን ታስታውሰዋለህ? በመንገድ ያገኘሁህ ቀንስ ትዝ ይልሃል? መቶ ሱ ስትሰጠኝ ከአንተ የምፈልገው ገንዘብ አይደለም አላልኩህም? ይህን ነ ሁሉ ታስታውሳለህ ሙሴ ማሪዩ? አሁ! እንዴት ደስ ብሎኛል!»

ኤፖሂን ብታውራም ከደረቷ ደም ሲፈስ ነበር ። ማሪዩ በሀዘኔታ ዓይን አያት ።

«ስቃዬ እየተመለሰብኝ ነው ። አንዳች ነገር እፍን ያደርገኛል» ብላ ስቃይዋን ለመቋቋም ያህል ኮቷን ገክሰ አደረገችው ።

በዚህ ጊዜ ጋብሮሽ ከዚህ ቀደም እንዳደረገው ሁሉ ኩኩሊኩ! አያለ ሲጮህ ሰሙት ። ኤፖሂን ድምጹን ሰይታ አውቃው ፤ «ወንድሜ ነው» አለችው ።

«ወንድሜ.....? ማነው ወንድምሽ?»

«ጋብሮሽ ።»

ማሪዩ እንደመነሳት አለ ። «አትሂድ... ሕይወቴ ልታልፍ ብዙም አልቀራት ። እዚህ ቆይ» አለችው ።

ፊቷንም ወደ ማሪዩ ፊት አስጠጋችውና ፡ «ስማኝ... ሳታልልህ አልፈልግም» አሰታችው ፤ «ላንተ የተጻፈ ደብዳቤ ኪሴ ውስጥ አለ ። በፖስታ እንደልክልህ ተጠይቄ ነፍረ ። እኔ ግን ሳልልክልህ ቀረሁ ። ደብዳቤው እንዲደርስህም ፈቃዴ አልነበረም ። አሁን ግን አውጥተህ ውሰደው» ብላ እጇን ወደ ኪሳ መራችው ።

ማሪዩ ደብዳቤውን ከኪሳ አውጥቶ ወሰደው ።

«ደብዳቤውን ስለሰጠህ እንተም በፋንታህ እንደ ነገር ልታደርግ ልኝ ቃል ግባልኝ» አለችው ።

«ምን እንዳደርግልኝ?»

«ቀድመህ ቃል ግባልኝ ።»

«እሺ... ቃል ገብቼልሻለሁ»

«ቃል ከገባህልኝ ሕይወቴ ስታልፍ ግምባሬን እንድትሰመኝ ።»

ይህንኑ ብላ ዓይኖቿን ዘጋቻቸው ። ማሪዩ የሞቶች መስሎት ደገገጥቶ ፡ «ከጎንሽ ጊዜ በኋላ ግን ዓይኖቿን ቀስ ብላ ገለጠቻቸው ። «በነገራችን ላይ... ከአንተ ጋር ፍቅር ይዞኝ ነበር ሙሴ ማሪዩ» ብላ ፈገግ ለማለት ሞክረች ። በዚያው ሕይወቷ አሰረች ።

— 9 —

ማሪዩ በገባው ቃል መሠረት የኤፖሊንን አስከሬን ፣ ግምባሩን ሳመው። ይህንን ካደረገ በኋላ ኤፖሊን የሰጠችውን ደብዳቤ ሮማንበብ ተቃኝሎ ወደ ኮሪንት ሕንጻ በጥድሬያ ተመለሰ ። መጠጥ ቤቱ ውስጥ ከሻግው ብርሃን ተጠግቶ አምቦሉኩን ይመለከተው ገባ ። «ለሙሴ ፖሜርሲ ፣ ሸርዩር ጎዳና ፣ ቁጥር 16 ሕንጻ» የሚል አድራሻ ተጽፎበታል ።

ማሪዩ አምቦሉኩን ቀድዶ ደብዳቤውን አውጥቶ ያነብበው ጀመር ።

«ውዴ... አባቴ በፍጥነት ካልሂድን ብሎ አስቸግሮኛል ። ዛሬ ማታ ወደ ሱም ዳርሜ ጎዳና ፣ ቁጥር 7 ሕንጻ እንዳጠራሰን ። ከእንደ ሳምንት በኋላም ወደ እንግሊዝ ኦግር መሐዳችን ነው ።

ኮዚት ። ሰኔ 4 ቀን»

— 502 —

ገና ሻልገፍ በሻ ደ ማርስ በነበረበት ወቅት «በቅታህን ለቅቀህ ሂድ» የሚል ማስጠንቀቂያ ከደረሰው ፍጻሜ በቀድሞ ቤቱ ለመቆየት ፖለቲካ ልዩነት ምክንያት ማስጠንቀቂያውን የጣረችለት ኤፖሊን ራሷ ነበረች ። ይኸውም በቅናት መንፈስ ተነሳሽነት ማሪያንና ኮሌትን ለማለያየት የፈጠረችው ዘዴ ነበር ።

ገና ሻልገፍ ወደ ቤቱ እንደተመለሰም ወዲያውኑ ወደ ሎም ዳርሚ ገባና እንደሚሄድና በመጨረሻም ሳምንት ወደ ሎንዶን እንደሚጓዙ ለኮሌት ነገራት ።

ኮሌት ይህንን ስታላማ ለማሪያ ማስታወሻ ጸፈችለት ። ማስታወሻውን በምን ዘዴ እንደምትልክለት ግን ግራ ተጋባች ። ብቻዋን ወደ ውጭ ወጥታ አታውቅም ። ቱሴን እንዳትልክት ማስታወሻውን ለአባቷ እንዳታሳይባት ፈራሽ ።

ያን ሰሞን ኤፖሊን አካባቢያቸውን ታዘውተር ነበር ። ያን ቀንም ኮሌት በአጥፋ በር ቀዳዳ አየቻትና የወንድ ልብስ በመልበሷ በእርግጥም ወንድ መስላት አምስት ፍራንክ ሰጠቻትና «ይህንን ደብዳቤ ከዚህ አድራሻ ብታደርስልኝ» አለቻት ።

ኤፖሊን ደብዳቤውን ተቀብላ ከፊ ውስጥ ጨመረችው ። በማግሥቱ ሰኔ 5 ቀን ያው እንደወንድ ልብስ ኩርፌራ ዘንድ ሔደች ። ይኸውም ደብዳቤውን ለማድረስ ሳይሆን ማሪያን ለማየት ነበር ፤ ከማሪያ ጋር ፍቅር ይዟ ታልና ። ኩርፌራን አግኝታው «ወደ ምሽግ መሔዳችን ነው» ሲላት እሷም ሔዳ እንድትሞት ፤ ማሪያንም እንድትሰበው ቂርጥ ሃሳብ አደረገች ። ኩርፌራን ተከትላ ሂዳ ምሽጉ የት እንደሚሠራ አረጋገጠች ። ከዚያ በኋላ ማሪያ ወደ ፕሎሚ ገባና መሔዱ እንደሚቀር ስለምታውቅ ወደዚያ ሔዳ «ዳደሮችህ ይፈልጉሃል» የሚል መልእክት አስተላለፈችለት ። ኮሌትን ሲያጣት እንደሚበሳጭም አውቃለች ። ከዚያ በኋላ እሷ ራሷ ወደሻንቭረሪ ገባና ተመልሷ በጦርነቱም ሰዓት የጠመንጃውን አፈመዝ በእጅዋ በመያዝ ከሞት ደረሰች ።

ማሪያ በኤፖሊን በኩል የደረሰውን የኮሌትን ደብዳቤ መላልሶ ሳመው። ኮሌት በእርግጥ ታፈቅረችለች ሲልም አመነ ። ይሁን እንጂ መለያየታቸው የማይዋጥሉት ሆነበት ። «ካለሷ ለመኖር አልችልም ። መሞት አለብኝ» ሲል አሰበ ፤ ሃሳባዊ ነውና ።

ከመሞቱ በፊት ግን አንደኛ ፤ እንደሚሞት ለኮሌት በደብዳቤ ሊገልጽላት ይቻላታል ፤ የኤፖሊንን ወንድም ጋብሮሽን ከሞት ለያድነው ወሰነ ።

የማስታወሻ ደብተሩን ከኪሱ አውጥቶ ፤ አንድ ገጽ ወረቀት ቀድዶ አወጣለትና በእርሳስ ቀጥሎ ያለውን አሰፈረበት ።

«ጋብቻችን የማይሆን ሆኗል ። አያቱን ባስፈቅደው እምቢ አለኝ ። እኔም ሆነኩ አንቺ ከአሁን ወዲያ የምንኖርለት ዓላማ የለንም ። ልፈልግሽ መጥቼ ነበር ። ነገር ግን በተለመደው ቦታ ሳላገኝሽ ቀረሁ ። እምታስሁ ብዬ ቃል እንደገባሁልሽ ታስታውሻለሽ ። ቃሉን አላጥፈውም ። አፈቅርሻለሁ ። ይህንን ማስታወሻ በምታነበበት ጊዜ በሕይወት አልኖርም ።»

ማስታወሻውን አራት ቦታ አጠፈውና ቀጥሎ ያለውን አድራሻ አስፈረበት ። «ለማድሚዜል ፎሽላሻ ፣ የሎም ዳርሚ ጎዳና ፣ ቁጥር ሰባት ሕንጻ ።»

ትንሽ ሲያስብ ከቆየ በኋላ ሌላም ማስታወሻ ለመጻፍ ወሰነ ። ይኸኛው እንዲህ የሚል ነበር ፤ «ሰሜ ማሪዩ ፖሚርሲ ይባላል ። አስከሬኔን ወደ አያቱ ዘንድ ውሰዱልኝ ። አያቱ ገርልኖርማ በፊይ—ዱ ካልፔር ጎዳና ፣ በቁጥር ስድስት ሕንጻ ውስጥ ይኖራል ።»

የማስታወሻ ደብተሩን በኪሱ አደረገና ጋብሮሽን ጠራው ። «ፈቃደኛ ከሆንክ እንድ የምታደርግልኝ ነገር አለ» አለው ጋብሮሽ እሱ ዘንድ ሲቀርብ ።

«የፈልግሽውን ሳደርግልህ ፈቃደኛ ነኝ ። በጊዜ ባትደስርልኝ ኖሮ ይኸኔ ሞቼ ነበርኮ ።»

«ይህንን ደብዳቤ ታየሃለህ?»

«አዎን ይታየኛል ።»

«አሁኑኑ ከዚህ ወጥተህ ደብዳቤውን ወደተመለከተው አድራሻ እንድታደርስልኝ እፈልጋለሁ ።»

ጋብሮሽ ራሱን አከክ አከክ ያደርገው ገባ ። ማሪዩም ፣ «ነገ ጠዋት ለማድሚዜል ኮዜት እንድታደርስልኝ» አለው ።

«በቻ..... ምሽጋችን እስከዚያ ጊዜ ድረስ ይወሰድ ይሆናል ። እኔ በሌለሁበት ከተወሰደ ደሞ ደስ አይለኝም ።»

«ወታደሮቹ ከነገ ጠዋት በፊት ጦርነት የሚከፍቱብን አይመስለኝም ። ምሽጋችንን በወስዱበንም ከነገ ቀትር በፊት ሊሆን አይችልም» አለው ማሪዩ ።

«እንደሱ ከሆነ ደብዳቤውን ነገ ጠዋት ከዚህ ወጥቼ ባደርስውሰን?»

«ነገ ጠዋት ከዚህ ልትወጣ አትችልም ። ምሽጉም ፣ መንገዱም በወታደሮቹ መዘጋቱ አይቀርም ። ሹልክ ብለህ ለመውጣት የምትችለው ፋታ ባገኘንበት በአሁኑ ሰዓት ነው ።»

ጋብሮሽ ሃሳቡን መቁረጥ አቅቶት ራሱን እንደገና አከክ አከክ ሲያደርገው ቆየና በመጨረሻም ወረቀቱን ተቀበለው ። ይሁን እንጂ ከምሽጉ ወጥቶ ለማደር አልፈለገም ። «የሎም ዳርማ ገዳና ከዚህ ሩቅ አይደለም አሁን ሰዓቱ እኩለ ሌሊት ሊሆን ተቃርቧል ። ስለዚህ ደብዳቤውን አፀኑኑ አድርጎ ለመመለስ እችላለሁ» ሲል አሰበ ።

መጽሐፍ አሥራ አንድ

የሎም ዳርሚ ጐዳና

— 1 —

ፓሪስ ከተማ ውስጥ አመጽ ሲካሄድ በነበረበት በዚያ ቀን ፣ ከቀኑ አስራ አንድ ሰዓት ላይ ጥን ሻልገፍ በራሱ ሃሳብ ተውጦ ፊቱን ሲቀማምስ ነበር ። «በከተማው ውስጥ ራሳች ተነስቷል..... ሰላም ጠፍቷል» ስትል ነገ ረችው ሠራተኛው ቱሴ ። ጥን ሻልገፍ ግን ቢሰማትም ያልሰማት መስሎ ዝም አላት ። ስለኮዜት ነበር የሚያስበው ። ፊቱን በልቶ ሲጨርስ ከወንበሩ ተነስቶ እዚያው ምግብ ቤቱ ውስጥ ይንሸረሸር ጀመር ። «ይገራህት ወደ እንግሊዝ አገር ከሔድሁ መልካም ነው ። አብረን እስከኖርን ድረስ እንግ ሊዝ አገርም ሆነ እዚህ ልዩነት አይኖረውም» ብሎ ሲያሰላሰል ሳለ አንድ እንግዳ የሆነ ነገር ታየው ። በምግብ ቤቱ ግድግዳ ላይ መስታወት አለ ። ዓይኑን ወደ መስታወቱ ሲመለስ ፣ «ውዴ..... አባቴ በፍጥነት ካልሄድን ብሎ አስቸገሮኛል ። ዛሬ ማታ ወደ ሎም ዳርሚ ጐዳና ፣ ቁጥር ሰባት ሕንጻ እንዳወራለን ። ከአንድ ሳምንት በኋላም ወደ እንግሊዝ አገር መሔዳችን ነው ።

ኮዜት ። ሰኔ 4 ቀን ይላል ።

ጥን ሻልገፍ ግር ብሎት በመስታወቱ ውስጥ ያለውን ጽሑፍ ዝም ብሎ ተመለከተው ።

ኮዜት ለማሪዩ ደብዳቤ በጻፈችበት ሰዓት በማምጣጫ ወረቀት ተጠ ቅማ ነበር ። ከፕሎሚ ጐዳና ወደ ሎም ዳርሚ ጐዳና ስትመጣ ማምጣጫ ውን ወረቀት ይዛው መጥታ ከመስታወቱ ፊት ለፊት ባለ ጠረጴዛ እስቀ ምጣው እዚያው ረስታው ነበር ። ማምጣጫው ወረቀት ጽሑፉን የተገላ ቢጠሽ አድርጎ ቢያላይም ይህ የተገላበጠሽ ጽሑፍ በመስታወቱ ውስጥ ሲንጸባረቅ ወደ ትክክለኛው ጽሑፍ ተገልብጦ ወገግ ብሎ ይነበብ ነበር ።

ገና ሻልገና በመስታወቱ ውስጥ ያየው ጽሑፍ ይኸው ነበር ። ይሁን እንጂ ዓይኑን ለማመን ቸገረው ። ቅገፍት እንጂ እውነት አልመስልህ አለው። ዓይኑን ወደ ማምጠጫው ወረቀት ሲመልስ ግን እውነት እንጂ ቅገፍት አለ መሆኑን ተረዳ ።

ድንግርግር ብለውት ሶፋ ላይ ወርዶ ቁጭ አለ ። «ለማን ነው ይህንን የጸረኝው?» ሲል አሰበ ። አእምሮው ጨለመበት ። ኮዜትን ያጣት መስሎ ታየው ። ኮዜት ሌላ ሰው ወድዳለች! ግን ይህ ሰው ማን ነው? ሰውዬው ማንም ይሁን ማንም በልቡ ውስጥ ማዕበል አስነሳበት ። እጅግ አድርጎም አስቆጣው ።

ገና ሻልገና አሰበ አሰበና ፤ «አሱ ነው!» አለ ፤ «ሌላ ማንም ሊሆን አይችልም ። ከሉክሳምቡር መናፈሻ ቦታ እየመጣ ሰላም ሲነሳኝ የነበረው ልጅ መሆኑን አለበት!» አለና በማሪዩ ላይ የከፋ ጥላቻ አደረበት ።

ገና ሻልገና ቁጭ ብሎ ሲያሰላስል ሳስ ቱሴ ክፍሉ ውስጥ ገባች ። «በየትኛው ሠፈር ነው? እውቀሻል?» ሲል ጠየቃት ።

ቱሴ ግራ ተጋባታ ፤ «ምኑን» ስትል ጠየቀችው ።

«ከተማው ውስጥ ብጥብጥ ተነስቷል ብሎኝም አልነበር?»

«አሂ.....! እሱን ማለትም ጥሯል! እሱማ በሴን ሜሪ ሰፈር በኩል ነው አሉ ።»

ገና ሻልገና ብድግ ብሎ ወደ ደጅ ወጥቶ ድንጋይ ላይ ተቀምጦ የረብሻውን ሁካታ ያዳምጥ ገባ ። ጭለማ ወርዷል ።

ረጅም ጊዜ አሰፈ ። ከገና ሻልገና መኖርያ ቤት ፊት ለፊት የነበረው የመንገድ መብራት ቤራ ።

የአመጸኞቹ ሁካታ በሩቅ ሆኖ አሁንም ይሰማዋል ። ሌሊቱ እየገፋ ሒዶ የአምስት ሰዓት ደወል ተደወለ ። ገና ሻልገና ከተቀመጠበት አልተነቃነቀም ። በሀል ሠፈር አቅጣጫ ተኩስ ጣሽ አለ ። ተኩስ ሲሰማ ገና ሻልገና ደንገጥ አለ ። ተነስቶ ተኩሱ ወደመጣበት ፊቱን አዙሮ አዳመጠና እንደገና ቁጭ አለ ።

ትንሽ ጊዜ ካለፈ በኋላ ወደ እሱ አቅጣጫ የሚመጣ የሰው ኮቴ ሰማ ። በመንገዱ መብራት የአንድ ወጣት ልጅ ፊት ታየው ። ጋሻሮሽ ነበር ።

ጋሻሮሽ ገና ሻልገናን በያየውም ችላ ብሎት ወደ ላይ አንጋጦ የመንገዱን መብራት ይመለከት ገባ ።

«ምንድነው የምትፈልገው አንተ ልጅ?» ሲል ጠየቀው ገና ቫልገ።

«እውነቱን ንገረኝ ካልከኝ ርቦኛል» አለው ጋቭሮቪ።

ገና ቫልገ፣ ገንዘብ ሊሰጠው አስቦ ኪሱን ደባበሰና አምስት ፍራንክ አወጣ። ጋቭሮቪ በበኩሉ ጉንበስ ብሎ ድንጋይ አነሳና፤ «በዚህ ሠፈር አሁንም መብራት አለ። መብራቱ መሰበር ይገባል» ብሎ ድንጋዩን ወረወረበት። የመንገዱ መብራት ትንኮታኩቶ ወደቀ። «ሁለጣም ሆነ። አንዳንድ ቡርጂዎች በቤታቸው ውስጥ ሆነው የመስኮታቸውን መጋረጃ ገለጥ አድርገው ይመለከቱ ኖሮ፤ «ሌላ አመጽ ተጀመረ!» ብለው ይርበታቸዋል።»

ገና ቫልገ ግን ጋቭሮቪ ርቦኛል ስላለው አዝኖለት ገንዘቡን ሲሰጠው እጁን ዘረጋ።

«ያንተን ፍራንክ አልፈልግም አንተ ቡርጂ!» አለው ጋቭሮቪ፤ «ጉቦ አልፈልግም!»

«እናት የለህም?» ሲል ጠየቀው ገና ቫልገ።

«ለምን የለኝም!»

«እንግዲያውስ ፍራንኩን ለክፍትህ ስጣት።»

«የመንገዱን መብራት እንዳልሰብረው ጉቦ መስጠትህ መስለኝ!»

«የፈለግኸውን ስበር። ምን ነገረኝ!»

«ደግሰው ነህ መሰለኝ» ብሎ ፍራንኩን ተቀብሎት ኪሱ ውስጥ ጨመረውና «እዚህ አካባቢ ነው የምትኖረው ለመሆኑ?» ሲል ጠየቀው።

«አዎን..... ለምን ጠየትኸኝ?»

«ቁጥር ሰባት ሕንጻ የትኛው እንደሆነ ብታላየኝ.....»

«ለምን ፈለግኸው?»

ጋቭሮቪ መልስ ከመስጠቱ በፊት ከፊት ሰፊቱ ያለው ሕንጻ ቁጥር ሰባት መሆኑን አስተውሎ፤ «ለካሰ ቤቱ ይህ ነው!» አለ።

«አንድ ደብዳቤ ሰጠባበቅ ነበርኩ። ይዘህልኝ መጥተህ ይሆን?» አለው ገና ቫልገ፤ በድንገት ሃሳብ መጥቶለት።

«ለአንተ.....? እኔ የያዝኩት ለሴት የተጻፈ ደብዳቤ ነው።»

«ለማድረግ ይሉኝ የተጻፈ ነው።»
 «አዎን» ብዙት ለተባለችዋ የተጻፈ ነው።»
 «አንግዳያውስ በኔ በኩል የማደርሳት ስለሆነ ለኔ ስጠኝ።»
 «ከምሽግ የተላከ ነው... ከጊዜያዊው መንግሥት!» አለው ጋብሮሽ።
 «ደግ ነው ስጠኝ።»
 «የፍቅር ደብዳቤ እንዳይመስልህ!»
 «ማድ የለህም ለሱ።»
 ጋብሮሽ ደብዳቤውን ሰጠውና፤ «በፍጥነት እንድትስጡት ታዲያ!»
 አለው።

«መልሱ የሚላከው ወዴት ነው?»
 «በሻንቭረሪ ጉዳና ወዳለው ምሽግ... እኔም ወደዚያ መመለሴ ነው
 ዜጋ... ደህና እድር» ብሎት ወደመጣበት አቅጣጫ ይጣደፍ ጀመር።
 ገና ሻልገር የማሪዩን ደብዳቤ እንደያዘ ወደ ቤቱ ገብቶ፤ ድምጽ
 አለመኖሩን አረጋግጦ፤ ሻማ አበራና ደብዳቤውን አነበበው። «ይህንን
 ማስታወሻ በምታነበቡት ጊዜ በሕይወት አልኖርም» የሚለውን ሲያይ
 ልቡ በደስታ ፈነደቀ። «በቃ... አለቀ... ጠላቴ ጠፍቶልኛል... በገዛ እጁ
 ሕይወቴን አጥፍቷል... እኔ ከደሙ ጎዶህ ነኝ... እስከአሁን ድረስ ሕይወ
 ቴን ባያጠፋ እንኳ በአመጹ ተካፋይ እስከሆነ ድረስ መገደሉ አይቀርም...
 ተገላግዬዋለሁ... ከአሁን ወዲያ ኮይት የኔ ብቻ ነች» ሲል እስበ። ቀጠል
 አድርጎም፤ «ይህንን ደብዳቤ ለብዙት አልሰጣትም። ካልሰጠች ፍቅረ
 ገዥ ከምን እንደደረሰ ልታውቅ አትችልም። እንዴት ያለ ዕድል ነው!»
 አለ ራሱ ሲራሱ።

ከዚያ በኋላ ለአንድ ሰዓት ያህል ጊዜ ሲያሰብና ሲያሰላስል ቆየና
 የብሔራዊ ጦር የኒፎርውን ደርቦ የጉረሰ መሣርያውን ይዞ ከቤቱ ወጥቶ
 ወደ አመጹ ሥፍራ ያመራ ጀመር።

ጋብሮሽ ገና ሻልገርን ደህና እድር ብሎት ከሔደ በኋላ ከአንድ ጭር
 ካለ ሠፈር ሲደርስ የበራ የመንገድ መብራት አይቶ ድንጋይ አንስቶ እሱ
 ንም አንኮታኩቶ ጣለው። እልፍ ሲልም አንድ ሰውዬ ጋሪው ውስጥ ተኝቶ
 እየ። ሰውዬው ሰክሯል።

«ይህ ጋሪ ለምሽጋችን ሳያስፈልገን አይቀርም» ሲል አሰባ ጋብሮሽ ። አሰባም ዝም ብሎ አልሄደም ። ጥንብዝ ብሎ የተኛውን ሰውዬ ከጋሪው ጎብኝቶ አውርዶ መንገድ ላይ አስተኛውና ጋሪውን እየገፋ ይጓዝ ጀመር ። እሱ አላወቀም እንጂ በሚጓዝበት አቅጣጫ የተሰማሩ የብሔራዊ ዘብ አባሎች ነበሩ ። የረብሻ ጊዜ በመሆኑ ከተማው በብዙ ቦታ ይጠበቃል ። ጋብሮሽ ከብሔራዊው ዘብ ጣቢያ አካባቢ ሰደርሰ የጋሪውን እንግዲህ ጭቃ የሰሙ ዘበኞች ጀሮአቸውን አቁመው ያዳምጡ ገቡ ። ከመሐከላቸው አንድ የአምሳ አለቃም ድምጹ ወደመጣበት ሄድ ብሎ አካባቢውን ይሰልል ጀመር ። የአምሳ አለቃው የኒፎርም ለብህል ፣ ጠመንጃም ይዟል ። ጊዜው የአመጽ ወቅት ስለሆነ ተጠራጥሯል ።

ጋብሮሽ የአምሳ አለቃውን ሰያይ ቆም አለ ። « እንደምን አመሸህ ሕግ አስከባሪውን» አለው ።

«የት ነው የምትሔደው አንት ወስላታ?» ሲል ጠየቀው የአምሳ አለቃው ።

«ዜጋ..... በርዥ ብዬ አልጠራሁህም ። ለምን ወስላታ ብለህ ትሰድብ ኛለህ?» አለው ።

«የት ነው የምትሔደው አንት ይርዩ?»

«ጤና የለህም ልብ—ል?»

«የት ነው የምትሔደው ነው የምልህ አንት አመጸኝ?»

«ምን ያሳድብሃል?»

«የት እንደምትሔድ ትናግራለህ ወይንስ አትናገርም?»

«ሚስቴ ምጥ ይዟት ሐኪም ፍለጋ መሔዴ ነው» ሲል ቀለደበት ።

የአምሳ አለቃው ተናድዶ ሊቀጣው ሲዘጋጅ ጋብሮሽ ያለ ኃይሉን ሰብስቦ ጋሪውን ገፍቶ አምሳ አለቃው ላይ ሊቀቀበት ። ጋሪው ተሽከርክሮ ሔዶ የአምሳ አለቃውን ሆድ ሲገጨው የአምሳ አለቃው በጀርባው ተን ጋለለ ። ጠመንጃውም ባረቀበት ።

ሌሎች ዘበኞች ተኩሱን ሰምተው እየተሯሯጡ መጡ ። በቀኑ አመጽ ስለተሸበሩ አላማ ሳይመርጡ ጠመንጃቸውን ያንጣጡት ጀመር ። በዚህ ሰበብ የብዙ ቤቶች መስኮቶች ተንኮታኩተው ወደቁ ። ጋብሮሽ ግን እግሬ አውጪኝ ብሎ ተፈትልኮ ስለነበረ ሊያገኙት ሳይችሉ ቀሩ ። ርቆ ከሔደ በኋላ ቆም ብሎ ያዳምጥ ገባ ጋብሮሽ ። የዘበኞቹን ተኩስ ሲሰማ ከትኩት ብሎ ከአንጃቱ ሳቀ ። ከዚያም በኋላ ከምሽጉ ውስጥ በጊዜ ለመግባት ይሮጥ ጀመር ።

ክፍል አምስት

ዣን ቫልዣ

መጽሐፍ አንድ

አመጽኖ ውጊያ

— 1 —

አመጽኖቹ የተገደሉትን ሰዎች አስከሬን ሲያነሱ፣ ምሽጋቸውን ሲያጠናክሩ አደሩ፡ ሊነጋጋ አቅራቢያ ጭላማው ሲገኝ ሲቃረብ ዣን ቫልገኖ ጋብሮሽ ለየቅላቸው መጥተው፣ ምሽጉ ውስጥ ገብተው ከአመጽኖቹ ጋር ተቀላቀሉ፡ «ይህ ሰውዬ ማን ነው?» ሲል ጠየቀ ኮምበሬር፤ ዣን ቫልገኖ አያየ፡ «ማሪዩም አይቶት ስለነበረ፤ «እኔ አውቃቸዋለሁ» አለ።

ማሪዩ እኔ አውቃቸዋለሁ በማለቱ ስለ ዣን ቫልገኖ ማንነት ሌላ ማስረጃ አላስፈለገም፡ «አንኳን መጣህ ዜጋ.....» አለው ኤንግልራ፤ «ለመሞት የቆረጥን መሆናችንን እንደምታውቅ ተስፋ አለኝ።»

ማሪዩ ዣን ቫልገኖ እኔ አውቃቸዋለሁ ባለበት ጊዜ ዣን ቫልገኖ ምንም አልተናገረም፡ «ማሪዩን የሰማውም አልመሰለም።»

ረፋዱ ላይ ኤንግልራ ገፍሮ ከታሠረበት ክፍል ውስጥ ገባ፡ «ገፍሮ በሃሳቡ አንዳች ነገር ሲያሰላስል ነበር።»

«የምትፈልገው ነገር አለ?» ሲል ጠየቀው ኤንግልራ፡ «መቼ ነው የምትገድሉኝ?» አለው ገፍሮ።

«አትቸኩል። ለጊዜው የምናባክነው ጥይት የለንም።» «እንግዲያው የሚጠጣ ውሃ ብትሰጡኝ.....»

ኤንግልራ እራሱ አንድ ብርጭቆ ውሃ አምጥቶ ሰጠው፡ «ሌላ የምትፈልገው ነገር አለ?» አለው።

«በማያመች ሁኔታ ነው ያሳደራችሁኝ። ማሠሩን እሠሩኝ። ነገር ማን አስራችሁ ጠረጴዛ ላይ ልታስተኙኝ አትችሉም ኖሯል?»

— 515 —

ገፍሼር ከአምዱ ጋር የታሠረበት ገመድ እንዲፈታለት ኤንገፍልራ ትዕ
ዛዝ ሰጠ ። በትዕዛዙ መሠረት ተፈታለት ። ይህን እንጂ እጆቹ የፊጥኝ
እንደታሠሩ ናቸው ። እግሮቹም ታስረዋል ። በዚህ ሁኔታ ቀስ ብሎ እየተ
ራመደ ከክፍሉ ጥግ ወደ ነበረ ጠረጴዛ አመራ ። ከዚያ ሲደርስ ጠረጴዛው
ላይ አጋደሙትና ከጠረጴዛው ጋር አሠሩት ።

ይህ ሁሉ ሲሆን ገን ቫልገፍ በበሩ አጠገብ ሆኖ ገፍሼርን ሲመለከተው
ቆየ ። ገፍሼርም ገን ቫልገፍን አይቶት ማን እንደሆነ አወቀ ። ድንጋጤ ግን
አላላየም ።

— 2 —

የመንግሥት ወታደሮች ትናንትና ማታ ምሽትን እንዳጠቁ ሁሉ
ዛሬም ማጥቃታቸው እንደማይቀር በመገንዘብ አመጸኞቹ በተጠንቀቅ
ይጠባበቁቸው ጀመር ። ብዙም ሳይቆዩ ወታደሮቹ አንድ መድፍ ይዘው
ብቅ አሉ ።

«ተኩስ!» የሚል ትዕዛዝ ሰጠ ኤንገፍልራ ። አመጸኞቹም መሣሪያ
ቸውን አገገውደጉዱት ። ከጥቂት ሰከንዶች በኋላ የተኩሱ ጠስ በንኖ ሲጠፋ
መድፋና ወታደሮቹ እንደገና ይታዩ ጀመር ። ከወታደሮቹ መሐከል ማንም
አልወደቀም ። እነሱም መድፋቸውን በምሽት ላይ አነጣጥረው አቆሙት ።

አመጸኞቹ ጠመንጃቸውን መልሰው እንዲያገርሱ ኤንገፍልራ አዘዟ
ቸው ሲያገርሱ ሳሉ ወታደሮቹም መድፋቸውን አገረሱት ። መድፋ
ወዲያውኑ ተተኮሰ ። ከባድ ጉዳት ግን አላደረሰም ።

ወታደሮቹ መድፋቸውን ለሁለተኛ ጊዜ ተኮሱት ። ለሁለተኛው
ተኩስ ከአመጸኞቹ መሐከል ሁለት ሰዎች ወደቁ ፣ ሦስት ደም ቆሰሉ ።

ውጊያው በዚህ ሁኔታ ከቀጠለ ምሽት ከመፍረስ እንደማይደን የተ
ገነዘበው ኤንገፍልራ ጠመንጃውን በመድፍ ተኳሽ ላይ አነጣጠረው ።
መድፍ ተኳሹ ሻምበል ነበር ። ኤንገፍልራ የጠመንጃውን ቃታ ሲሰበው
ሻምበሉ ተመትቶ ወደቀ ። በሱ ቦታ ሌላ ወታደር ተተካ ።

ውጊያው ቀጠለ ። ወታደሮቹ መድፍና ጠመንጃ እያራራረቁ ይተኩሱ
ጀመር ። የኮሪንት ቡና ቤት ግድግዳውና መስኮቶቹ ተገደዱ ። ምሽት ግን
እስከዚህም አልተገደም ። አመጸኞቹ ጥይት እንዳያልቅባቸው በመስጋት
ተኩሳቸውን ገታ አደረጉት ። በዚህ ጊዜ ወታደሮቹ ጥርጣሬ አደረባቸው ።
«ምሽት ውስጥ ምን እየተጠነሰሰ ነው?» ሲሉ አሰቡ ። ሁኔታውን
ሰመሰለል ስለፈለጉ እንዳንዶቹ ከቅርብ ወደ አለ ሕንጻ ጣራ ላይ ወጥተው

ከላይ ወደታች ይሰልሉ ገቡ ። የአንድ ሰላይ የብረት ቆብ በጸሐይ ብርሃን ሲጥበረበር በምሽት ውስጥ ያሉት አመጸኞቹ አዩት ።

«ያውላችሁ ሰላይ!» አለ ኤንገፍልራ ።

እስካሁን ድረስ በውጊያው ሳይካፈል የቆየው ገን ሻልገፍ ጠመንጃውን አንስቶ ሰውየው ላይ አነጣጠረበት ። ጥንትም ቢሆን አዳኝ ስለነበረ ብልት መርጦ መቼ ነው ገን ሻልገፍ ። አሁንም ጠመንጃውን ብም ሲያደርገው የሰውየውን የብረት ቆብ ለይቶ መታው ። ቆቡ እየተንቋቋ ወርዶ መንገድ ላይ ተከሰከሰ ። ሰውየው ተደናግጦ ወዲያውኑ ሸሸ ። በሱ ፈንታ ሌላ ሰላይ ብቅ አለ ። ይኸኛው መኰንን ነበር ። ገን ሻልገፍ ጠመንጃውን እንደገና አጉርሶ መኰንን ላይ አነጣጠረበት ። የሱንም የብረት ቆብ ለይቶ መትቶ በረቃቅሶ ጣለው ። ወታደሮቹ ማስጠንቀቂያ መሆኑ ስለገባቸው ሌላ ሰላይ ብቅ ለማለት አልደፈረም ።

«ለምንድነው ሰውየውን ያልገደልከው?» አለው ቦሱዌ ። ገን ሻልገፍ መልስ አልሰጠውም ።

«ጥያቄዬን አልመለሰልኝም» አለ ቦሱዌ ወደ ኮምበፌር ጆሮ ጣጋ ብሎ ።

«ጥሩ ተኳሽ ነው» አለው ኮምበፌር ።

ያን ቀን በሻንቭረሪ ጉዳና ብቻ ሳይሆን በከተማው ውስጥ በብዙ ቦታዎች ለሁለት ሰዓት ያህል ጊዜ ጥይት ሲንጣጣ ዋለ... በፑዋሪዬ ጉዳና ፣ በግራቪሊዬ ጉዳና ፣ በሴን—ዴኒዝ ጉዳና ፣ በሌሎችም ጉዳናዎች ።

በየቦታው ውጊያ መካሄዱም ሶስት ኤንገፍልራ አዲስ ተስፋ ሰጣቸው ።

ወታደሮቹ ጥቃታቸውን ቀጠሉ ። መድፎቻቸውም ሁለት ሆኑ ። በተኩሱ ናዳ ምክንያት የእነ ኤንገፍልራ ምሽግ ከላይ በኩል መደረማመስ ጀመረ ። አመጸኞቹ በተቻላቸው መጠን መከላከላቸውን ቀጠሉ ። በርከት ያሉ ወታደሮችንም ለመጣል ቻሉ ።

«ውጊያችን ሰምሯል!» አለ ቦሱዌ

«ጥይታችንን ግን ለመጨረስ ተቃርበናል ። ለረጅም ጊዜ ለመከላከል አንችልም» አለው ኤንገፍልራ ።

ጋቭሮሽ ይህንን ሲሰማ ማንንም ሳያማክር ከወደቁት ወታደሮች ጥይት ሰብስቦ ለማምጣት በድፍረት ከምሽጉ ወጣ ። ጥይት ሲሰበሰብ ሳለም ወታደሮቹ አይተውት ተኮሱበት ።

ጋቭሮሽ ተመትቶ ሲወድቅ ማሪዬ ከምሽጉ ሩጦ ወጣ ። ኮምበፌር ተከተለው ። አንድ ቅርጫት ጥይት ይዞ ተመለሰ ። ማሪዬም የጋቭሮሽን አስከሬን ተሸክሞ መጣ ።

«ያሳዝናል!» አለ ማሪዩ በግላቡ ፤ «ቴናርዲዬ አባቴን ትሸክሞ ያመጣው በሕይወቱ ነበር ። እኔ ግን የቴናርዲዬን ልጅ አስከፊኑን ነው ያመጣሁት!»

ማሪዩ መመታቱን ልብ አላለም እንጂ ጋብሮሽን ለማንሳት ገንብስ ሲል ጥይት ተተኩሶበት ግንባሩ በጨረፍታ ተመትቶ ነበር ። ፊቱ በደም መሰወሱን አይቶ ኩርፌራ ከራሻቱን ፈትቶ የማሪዩን ቁስል አሠረለት ። ከዚያም በኋላ የጋብሮሽን አስከፊን ወደቡና ቤቱ አስገብተው ከማበፍ አስከፊን ገን አስተኝተው ጥቁሩን ጨርቅ በሁለቱም አስከፊን ላይ ዘርግተው ጣሉት ።

ኮምበራር ያመጣውን ጥይት ለጓደኞቹ አከፋፈላቸው ። እያንዳንዳቸው አስራ አምስት ጥይት ደረሳቸው ። ዣን ቫልዣ ግን ጥይት አልቀበልም አለ ።

«ምን ዓይነቱ ነው.....? ለመዋጋት ፍላጎት የለውም» አለ ኮምበራር ።

«ባይዋጋም ምሽጉን ከመከላከል የሚያግደው ነገር የለም» አለው ኤንግራል ።

«የሙሴ ማበፍ ዓይነት ሰው አይደለም!» አለ ኩርፌራ በበኩሉ ።

— 3 —

ጊዜው ገፍቶ ሔደ እኩለ ቀን ሆነ ። አመጸኞቹ አሁንም የጥይት እጥረት ስለደረሰባቸው ፤ «ድንጋይ ሰብስባችሁ ወደ ፎቂ ውጡ!» የሚል ትእዛዝ ሰጠ ኤንግራል ። ወታደሮቹ እየገፉ በመጡ ቁጥር የአመጸኞቹ ኃይል እየተዳከመ በመምጣት ላይ ነበር ። ይሁን እንጂ አመጸኞቹ ኃይላቸው እየተዳከመ በሔደ ቁጥር የጀግንነት ስሜታቸው እየበረታ ሔደ ። ኤንግራል ባዘዘው መሠረት ብዙዎቹ ድንጋይ ፣ አንዳንዶቹም ጠርሙስ እየሰበሰቡ ወደ አንደኛው ፎቅ አመሩ ። ጥይት የቀራቸው ደም መሣርያቸውን አመቻችተው ያዙ ።

በዚህ ሁኔታ ለመጨረሻ ፍልሚያ ከተዘጋጁ በኋላ ኤንግራል ዣቬር ወዳሰቦት ገብቶ ፤ «አንተን አልረሳሁህም!» አለው ። ቀጠል አድርጎ ፤ «ከዚህ ክፍል በመጨረሻ የሚወጣው ሰው የዚህን ሰላይ ጭንቅላት ፈጥፍጦ እንዲጥለው!» አለ ።

«እዚሁ?» ሲል ጠየቀ አንድ ደምጽ ።

«የለም! የእነሱ ሰዎች አስከፊን ከእኛዎቹ ጋር መደባለቅ አይገባውም ። ስለዚህ በምንዴቱር ጉዳና በኩል ወዳለው አነስተኛ ምሽግ ተወስዶ ከዚያ ይገደላል» አለ ኤንግራል ።

— 518 —

ገና ቫልገ ይህንን ሲሰማ ዓይኑን ወደ ኤንገልራ መለሶ ፤ «አዛዥ አንተ ነህ..... አይደለህም እንዴ?» ሲል ጠየቀው ።

«ነኝ ።»

«የዚህን ሰውዬ ጭንቅላት እኔ ፈልጌው እንደጥለው ቢፈቅድልኝ.....»

«ተፈቅድልሃል!» አለው ኤንገልራ ።

ገና ቫልገና ኤንገልራ ይህንን ቃል ሲለዋወጡ ሳሉ እውጭ ምሽጉ ላይ ወጥቶ የነበረው ማሪዬ አስጊ ሁኔታ መፈጠሩን ተገንዝቦ «ተጠንቀቁ.....! ተጠንቀቁ.....!» ሲል ወደ ወገኖቹ አቅጣጫ እያየ ጮኸ ።

ኤንገልራ በበኩሉ ፤ «ከዚህ ውጡ.....! ውጡ.....!» ሲል ጮኸ ።

ከፍሉ ውስጥ ገና ቫልገና ግሮር ብቻ ሲቀሩ ግሮር ከጠረጴዛው ጋር የታሠረበትን ገመድ ገና ቫልገ ፈትቶለት ፤ «ተነሰ!» አለው ። እጆቹና እግሮቹ የታሠሩበትን ገመዶች ግን አልፈታለትም ። ገና ቫልገ በእጁ መሣርያ ይዟል ። ዝግ ብለው እየተራመዱ ወደ አነስተኛው ምሽግ አቅጣጫ አመሩ ። እዚያ ሲደርሱ የኤፖሪንን አስከሬን አዩ ። የሌሎችም አስከሬን ከዋናው ምሽግ ተወስደው ከዚያ ተቆልለው ነበር ።

ግሮር የኤፖሪንን አስከሬን ተመልክቶ ፤ «ይህችን ልጅ አውቃለሁ» አለ ።

«ግሮር..... እኔኮ ነኝ!» አለው ገና ቫልገ ።

«አውቃለሁ..... ልትበቀለኝ ትችላለህ» አለው ግሮር ።

ገና ቫልገ ከዚህ ሰንጠረዥ ሲያወጣ ግሮር አየውና ፤ «አዎን..... በሱ ብትጨርሰኝ ይሻላል» አለው ።

ገና ቫልገ ግን ግሮርን በመግደል ፈንታ እግሮቹና እጆቹ የታሠሩ በትን ገመዶች ቆራርጦ ጣለለትና ፤ «በል አሁን ነጻ ነህ» አለው ።

ግሮር ምን ማለቱ እንደሆነ አልገባህ ብሎት አፉን ከፍቶ በዝምታ ተመለከተው ።

«በል ሂድ..... ነጻ ለቅቁሃለሁ» አለውና ገና ቫልገ ንግግሩን በመቀጠል ፤ «እኔ እንኳ ከዚህ ምሽግ በሕይወት የምወጣ አይመስለኝም» አለው ፤ «አንዳች ተአምር ተሠርቶ በሕይወቴ ብወጣ ግን አድራሻዬን ማወቅ ይገባሃል ። የምኖረው በሎም ዳርሜ ጉዳና በቁጥር ሰባት ሕንጻ ውስጥ ነው ። በአሁን ጊዜ የምጠራበትም ስም ፎቭለቫ ይባላል ።»

«ፎቭለቫ.....? በሎም ዳርሜ ጉዳና እኖራለሁ.....?»

«አዎን በቁጥር ሰባት ሕንጻ ውስጥ ።»

ገፍሮ ነጻ መለቀቁን ሲያረጋግጥ ከአነስተኛው ምሽግ ወጥቶ ወደ ሀል ሠፈር አቅጣጫ ያመራ ጀመር ። ትንሽ ከተራመደ በኋላ ግን ዞር ብሎ ወደ ገን ሻልገ ተመለከተና ፤ «ይህ ነገር አላማረኝም..... ደስ አላለኝም..... ብትገድለኝ ይሻለኛል» አለው ።

«ሂድ..... ነጻ ለቅቂሃለሁ ብዬሃለሁ» አለው ገን ሻልገ ።

ገፍሮ ዓይኑን ወደ መንገዱ መልሶ እየራቀ ሔደ ። ከገን ሻልገ ዓይን ሲሰወር ገን ሻልገ ገፍሮን ገደለው እንዲባል መሣርያውን ወደ ሰማይ ተኮሰው ። ከዚያ በኋላ ወደ ዋናው ምሽግ ተመልሶ ፤ «ጨርሼው መጣሁ!» አላቸው ለአመጸኞቹ ።

— 4 —

ወጊያው እንደገና ተፋፋመ ። መድፍ ያንራል ። እግረኛው ጦር ፣ ብሔራዊው ዘበኛ ፣ የማዘጋጃ ቤቱ ዘበኞችና እንዲሁም ምሽጉን ለማፍረስ መጥረቢያ ይዘው የወጡት ሠራተኞች ታምቡር እየመቱ ፣ መለከት እየነፉ ፣ ሳንጃ እየወደሩ ወደ ምሽጉ ሲሯሯጡ ይታያሉ ።

አመጸኞቹ በበኩላቸው ጠመንጃቸውን ያንጣጣሉ ። ወታደሮቹ እን ደማዕበል መጥተው ሲያጠቁ ፣ አመጸኞቹ ተኩስ ከፍተው ሲከላከሉ ፣ ሌላ የወታደር ማዕበል መጥቶ ሲያጠቃ ፣ አሁንም አመጸኞቹ ባላቸው ኃይል ሲከላከሉ ረጅም ጊዜ አለፈ ። አጥቂዎቹና ተከላካዮቹ በቁጥር ፈጽሞ አይመጣጡም ። ምናልባት በአጥቂው ወገን ላሉት ሰድሳ ሰዎች በተከላ ካዩ ወገን እንድሉ ሰው ቢኖር ነው ። አመጸኞቹን ለጊዜውም ቢሆን ከእልቂት የከለላቸው ምሽጋቸው ነበር ።

ከምሽጉ ውጭ ያለው መንገድ ሬሳ በሬሳ ሆነ ። ከምሽጉ ውስጥ ደሞ የጥይት ቀለህ መሬት ላይ እንደበረዶ ተነስንሷል ።

ኤንገራል ጠላት በማያየው ጥግ ሆኖ ሦስት ወታደሮችን ጣለ ። ማሪዩ ግን ለጥቃት በተጋለጠ ሁኔታ ሲዋጋ ነበር ።

አጥቂዎቹ ምሽጉን ለመያዝ የተደጋገመ ሙከራ በያደርጉም አልተሳ ካላቸውም ። አመጸኞቹ ለሀያ አራት ሰዓታት ምግብ ባይቀምሉም ፣ ግማሾቹ ቀደም ብለው የቆሰሉ በሆኑም ፣ በቂ ጥይት ባይኖራቸውም ያንን ሁሉ ጦር ሠራዊት ገትረው ያዙት ። በእውነተኛ ቆራጥነትና ጀግንነት ተጋደሉ ። ከሩቅና ከቅርብ ፣ ከፍቁና ከጣራው ፣ ከምሽጉም ላይ በመሆን ባላቸው

መሳሪያ ሁሉ ፤ ማለት በሰለት ፤ በሽጉጥ ፤ በጠመንጃ ፤ ሲያስፈልግም በጡጫ ታገሉ ።

የኮሪንት ሕንጻ በወረደበት የጥይት ናዳ ምክንያት ወገፊት ሆነ ። መስኮቶቹ ረገፉ ። ከአመጸኞቹም ብዙዎቹ ወደቁ ። ቦሱዌ ወደቀ ። ፊዪ ወደቀ ። ኩርፌራ ወደቀ ። ኮምበሬር ወደቀ ። ማሪዩ ክፉኛ ቆሰለ ። ኤን ገፍራ ብቻ እስካሁን ሳይነካ ቆየ ።

ወታደሮቹ የምሽጉን መሐል ደጋግመው ሲመብት በይበልጥ እየተደረገመሰ ሔደ ። በሕይወት የነበሩትም አመጸኞች ወደኋላቸው ማፈግ ፈግ ጀመሩ ። ኤንገፍራና ማሪዩ ብቻ ከምሽጉ ግራና ቀኝ ጥግ ሆነው መከላከላቸውን ቀጠሉ ።

ያፈገፈጉት አመጸኞች የኮሪንትን ቡና ቤት በር ከፍተው ገቡ ። በመጨረሻም ኤንገፍራ ራሱ አፈግፍን ከዚያ ገብቶ በሩን ሲዘጋው አንዱ ወታደር ተከታትሎት ሔደ በሩን አላስዘጋ አሰው ። ኤንገፍራም በሩን በኃይል ስቦ ሲዘጋው የወታደሩ እጅ ገባ ብሎ ኖሮ በዚያው ተቀርጥፎ ወደቀ ።

ማሪዩ ብቻውን እውጭ ቀርቶ ሲከላከል ሳለ ከእንጉቱ ሥር ያለው አጥንት በጥይት ተመታ ። ዝሎ ሲወድቅ የሰው እጅ እንዳረፈበት ተሰማው ። «ማረኩኝ.....! ሊጨርሱኝ ነው.....!» ሲል አሰበ ።

ወታደሮቹ ምሽጉን ስብረው ከገቡ በኋላ ወደ ቡና ቤቱ በር ሔደው በሰደፍ ይደበድቡት ጀመር ። እሱንም ስብረው ሲገቡ ከዚያ ውስጥ የማበፍና የጋብሮሽ አስከሬን እንጂ በሕይወት ያለ ሰው የሶም ። አመጸኞቹ እስከመጨረሻው ለመጋደል ቆርጠው ደረጃውን ወጥተው ድንጋይና ጦር መስ ይዘው በአንደኛው ፎቅ ላይ ሆነው ይጠባበቃሉ ። አመጸኞቹ እላይ ከወጡ በኋላ መውጫውን ደረጃ ለማፈራረስ መከራ አደረጉ ፤ ከጥቅም ውጭ ሊያደርጉት ግን አልቻሉም ።

ወታደሮቹ በተደረገመሰው ደረጃ ወደ አንደኛው ፎቅ መውጣት ጀመሩ ። አመጸኞቹም በያዙት ድንጋይና ጦርመስ ይወግሯቸው ጀመር ። ወታደሮቹ በበኩላቸው ያገኙትን አመጸኛ ሁሉ ረፈረፉት በቁጣ..... በንዴት ።

ወታደሮቹ ከአንደኛው ፎቅ ሲደርሱ በሕይወቱ ያለ ከአለ አንድ ሰው በስተቀር አላገኙም ። የተረፈረፉት ተረፍርፈው የተቀሩት ወደ ሁለተኛው ፎቅ ሸሽተው ወጥተው ነበር ። በአንደኛው ፎቅ የቀረው ኤንገፍራ ብቻ ነበር ። እስካሁን ድረስ ጥይትም ሆነ ሰለት አልነካ ውም ። በእጁ አንድ ጥይት እንኳ አልቀረውም ። ጠመንጃውም ሲጋደልበት ተሰብሮበት ጉማጁ ብቻ በእጁ ቀርቷል ።

«መረው እሱ ነው!» እያሉ ይጫጫሁ ገቡ ወታደሮቹ ፤ «መድፍ ተኳሻችንን የገደለው እሱ ነው..... ባለበት መገደል አለበት!»

«ግደሉኝ!» አላቸው ኤንገፋራ የጠመንጃውን ጉማጅ ወዲያ ወረወረና ። የኩራት እንጂ የፍርሃት ስሜት አላሳየም ።

አስራ ሁለት ወታደሮች ጠመንጃቸውን ደገኑበት ።

«አነጣጥሩበት!» አለ አንድ የአምሳ አለቃ ።

«እስቲ ቆይ!» አለ ሌላ መከራከሪያ ። ቀጠል አድርጎም ፤ «ዓይንህ በጨርቅ እንዲሸፈንልህ ትፈልጋለህ?» ሲል ጠየቀው ኤንገፋራን ።

«አልፈልግም!» አለው ኤንገፋራ ።

«መድፍ ተኳሻችንን የገደለከው አንተ ነህ?»

«አዎን ነኝ ።»

መከራከሪያ ኤንገፋራ ይህንን ቃል ሲለዋወጡ ሳሉ ግራንቴር ከነበረበት ዓለም ነቃ ። ያ ሁሉ መድፍ ሲተኮስ ፤ ያ ሁሉ ጠመንጃ ሲንጣጣ በስካሩ ምክንያት ለሀያ አራት ሰዓት ሙሉ በድን ሆኖ ስለነበረ ምንም አልሰማም ። አሁን ግን ስካሩ አልፎት ዓይኑን ገልጦ ዙርያውን ቢመለከት ፊሳ በፊሳ ተነባብሮ ታየው ። እሱ በስካርና በእንቅልፍ ዓለም በነበረበት ወቅት ምን እንደደረሰ ተገንዝቦ «ዕድሜ ለሬፑብሊኩ! እኔም ከአመጸኞቹ አንዱ ነኝ!» ሲል ጮኸ ። ወታደሮቹም ዓይናቸውን ወደ እሱ አዙረው ተመለከቱት ።

«ዕድሜ ለሬፑብሊኩ!» አለ በድጋሜ ፤ ከነበረበት ተነስቶ ቆሞ ። ወደ ኤንገፋራም ሔድ ብሎ በክጠገቡ ቆመና ፤ «በአንድ ላይ ግደሉን!» አለ ።

ወታደሮቹ ጠመንጃቸውን አንጉደጉዱባቸው ። ኤንገፋራ በስምንት ጥይት ተደበደበ ። ይሁን እንጂ ጥይቶቹ ከግድግዳው ጋር ስፍተው የያዙት ይመስል ራሱን ዘንበል ከማድረግ በስተቀር ወዲያውኑ አልወደቀም ። ግራንቴር ግን በኤንገፋራ እግር ሥር ተዘረረ ።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ወታደሮቹ በላይኛው ፎቅ ያሉትን አመጸኞች ለማደን ደረጃውን እየተረማመዱ ወጡ ። የዚያ ያገኛቸውን እየገደሉ በመስኮት ይወረውሯቸው ጀመር ። እስከነገሩላቸው በመስኮት የተወረወሩ ቁስ ለኞችም አልታጡም ። በሕንጻው ጣራ ላይ ደሞ አንድ ወታደርና ደንድ አመጸኛ ግብግብ ተጋጠመ ። እነታገሉ ወርደው ሁለቱም መሬት ላይ ተፈጠሩ ።

በሕንጻው ውስጥና በጣራው ላይ የነበሩት አመጸኞች ተገድለው ሲያልቁ ተኩሱ ፣ ትግሉ ፣ ግድያው ፣ ጫጫታው ፣ ሀካታው ጸጥ አለ ። ምሽጉና ሕንጻው የወታደሮቹ ቁጥጥር ሥር ሆኑ ።

ከዚያ በኋላ በአካባቢው ባሉት ሕንጻዎች ውስጥ የተሸሸጉ አመጸኞች ይኖሩ ይሆናል በማለት ወታደሮቹ የአካባቢውን ሕንጻዎች ያስሉ ጀመረ ።

— 5 —

ማሪዩ በጥይት ተመትቶ ፣ ሕሊናውን ስቶ ሲወድቅ በላዩ ላይ ሲያርፍ የተሰማው የሰው እጅ የገዢን ቫልግ እንጂ የወታደሮቹ አልነበረም ። ገዢን ቫልግ በውጊያው በተጥታ ተካፋይ አልሆነም ። የሱ የሥራ ድርሻ ቆስለው የወደቁትን ማንሳትና ወደ ሕክምናው ክፍል መውሰድ ነበር ።

ማሪዩ ተመትቶ ሲወድቅ ገዢን ቫልግ እንደነበር ዘልሎ ሔዶ እነሳውና ተሸክሞች ወደ ኋላው አረገፈ። በዚያ ወቅት እነ ኤንግልራና ወታደሮቹ በመጠጥ ቤቱ በር ግብግብ ገጥመው ስለነበረ ወደ ሕክምና መስጫው ክፍል በመሔድ ፈንታ ገዢን ቫልግ ማሪዩን እንደተሸከመ ወደ ሕንጻው ጓደ ሀር አለ ። የስተጓደ ያለው ቦታ ከተኩስ ነጻ ነበር ። ማሪዩን ግድግዳውን አስደግፎ መሬት ላይ አኖረውና አካባቢውን ይቃኝ ጀመረ ። ወደ አነስተኛው ምሽግ እቅጣጫ ቢመለከት ከውጭ የወታደሮች ሰልፍ ይታያል ። የመንግሥት ወታደሮች ዋናውን ምሽግ ብቻ ሳይሆን አነስተኛውንም ጭምር ከብበውታል ። መውጫ ቀዳዳ ፣ ማምለጫ በር የለም ። ገዢን ቫልግ ጭንቅ ብሎት እንደገና አካባቢውን ይቃኝ ጀመረ ።

ምንም ለማድረግ እንደማይቻል ሲገነዘብ ገዢን ቫልግ መሬት መሬቱን ይመለከት ገባ ። መሬቱን በዓይኑ ቆፍሮ ለማምለጥ እንደፈለገ ሁሉ ። እንዲሁ መሬት መሬቱን ሲመለከት ሳለ ከአነስተኛው ምሽግ ሥር በዘር ዛሬ ብረት የተከደነ ጉድጓድ መኖሩን ልብ አለ ። ክዳኑ አራት ማዕዘን ቅርጽ ያለው ሆኖ ርዝማኔውም ወርዱም እኩል ነው... እያንጸገዱ ሁለት ጫማ ። ዙርያውን ያቀፉት ድንጋዮች ተቆፋፍረው ሳልተጥል ። ገዢን ቫልግ ወደዚያ ሔድ ብሎ ድንጋዮቹን ገፋ ገፋ አድርጎ ዘርዛራውን ብረት ነቅሎ እነሳው ። ከዚያ በኋላ ወደ ማሪዩ ተመልሶ ፣ ተሸክሞች መጣና ጉድጓዱ ውስጥ ገባ ። ሦስት ሜትር ያህል ከወረደ በኋላ እግሩ መሬት ነሻ ። በከርሰ ምድር ውስጥ ካለ መተላለፊያ በረንዳ የደረሰ መስሎም ተሰማው ።

— 523 —

መጽሐፍ ሁለት

የፓሪስ ክርስ ምድር

— 1 —

የፓሪስ ገዳ ምድር ቀጥ ያሉ መንገዶች፣ ተቆራራጭ መንገዶች፣ ዝግ መንገዶች፣ ክፍት መንገዶች፣ ወዘተ. ሊገኝ ይችላል። ሁሉ ክርስ ምድርም ቀጥ ያሉ፣ የተጠማዘዙ፣ የተወሰሰቡ፣ መተላለፊያ በረንዳ የመሰለሉ መንገዶች አሉት። እነዚህ መንገዶች የውሃ ፍሳሽ መውረጃዎች ናቸው። ከተማው እየተስፋፋ በሒደ ቁጥር የፍሳሽ መውረጃዎችም በዚያው መጠን እየተስፋፉ ይሔዳሉ። በ1832 ዓ. ም. የፍሳሽ መንገዶች ጠቅላላ ርዝማኔ 226,610 ሜትር ነበር።

የፍሳሽ መውረጃዎች ርጥበት አይለያቸውም። በራድ ናቸው። ይሸ ትታሉ። ጨለምላማ ናቸው። አይጠች ይራብባቸዋል። ከስ አውላቂዎችና ወንጀለኞችም ይደበቁባቸዋል።

ገጥን ቫልገፍ የገባበት ጉድጓድ ወደ ክርስ ምድር ከሚያስገቡ በርካታ መግቢያዎች አንዱ ነበር። ጭለማው፣ ሽታው፣ ጸጥታው ግር አስኝቶት ዝም ብሎ ቆየ ገጥን ቫልገፍ። ምንም አልታይህ አለው። ምንምም አልሰማ አሰው። እጆቼን ግራና ቀኝ ዘርግቶ በደባብስ መተላለፊያው በረንዳ ጠባብ ሆኖ አገኘው። በእግሩ ሥር ያለው መሬት ርጥብ ነው። ጉድጓድ ወይም አደናቃፊ ነገር ይኖራል ብሎ በማመን ቀስ ብሎ ይራመድ ጀመር።

ጥቂት ደቂቃዎች ካለፉ በኋላ ዓይኖቹ ከጭለማው ጋር ተለማመዱ። ከጉድጓዱ አፍ የሚገባም የብርሃን ጭላንጭል ነበር። ገጥን ቫልገፍ ወደፊት እየነሱ ሲሄድ ግን የብርሃኑ ጭላንጭል ፈጽሞ ጠፋ። ገጥን ቫልገፍ ፈራ አለ። ይሁን እንጂ ወታደሮቹ ጉድጓዱ ውስጥ ሲገባ ምናልባት አይተውት እንዳይከተሉት ስለ ሲጋ መንገዱን ቀጠለ።

አምሳ አርምቫ ያህል ከተራመደ በኋላ ጉድባ የመሰለ ነገር ስላጋጠመው ቆም አለ። የመጣበትም መንገድ ከዚያ አልቆ ወደ ግራ ወይም ወደ

ቀኝ የሚያስኬዱ ሁለት አማራጭ መንገዶች መኖራቸውን ተገነዘቡ ። «የትኛውን ልምረጥ?» ሲል አሰብ ገና ሻልሃ ። ወደ ግራ የሚያመራው መንገድ ዘቅዘቅ ብሎ የሚወርድ በመሆኑ ወደ አንድ ወንዝ የሚዘልቅ ሳይሆን አይቀርም ሲል ገመተ ገና ሻልሃ ። በእርግጥም ወደ ሴን ወንዝ የሚያመራ ነበር ። የሴን ወንዝ አካባቢ ሰው የሚበዛበት ሥፍራ ስለሆነ ገና ሻልሃ ወደዚያ ለመሄድ አልፈለገም ። ፖሊሶችም በብዛት ይገኙበታል ። ስለሆነም ያንን መንገድ ትቶ ከፍ ከፍ ብሎ የሚሄደውን ቀኝን መንገድ ያዘ ። ጭለማው እየከበደ ሄደ ። ሆኖም ገና ሻልሃ ሕያው ነው ወይም ሙት የማይባለውን ማሪዩን እንደተሸከመ ቀስ ብሎ ማዝገሙን ቀጠለ ። እንዲሁ ሲጓዝ ሳለ የሚወርድ ውሃ ካለበት ሥፍራ ያረሰ ። ውሃውን እያንበራጨቀ እየገፋ ሔደ ገና ሻልሃ ። መንገዱም በዚህ ጊዜ አዘቅዝቆ መውረድ ጀመረ ።

ገና ሻልሃ ለማማሽ ሰዓት ያህል ከተጓዘ በኋላ ድምጽ ሰማ ። ድምጹ ከውጭ የመጣ እንጂ ከከርሰ ምድሩ የመነጨ አልነበረም ። በገጸ ምድሩ ላይ እየተሸከረከሩ የሚያልፉ የተሸከርካሪዎች ድምጽ ነበር ። ቀጥሎም የገዛ ራሱ ጥላ ታየው ። ደንገጥ ብሎ ዞሮ ቢመለከት ከሩቅ የፋኖስ መብራት መኖሩን ተገነዘበ... የፖሊሶ ፋኖስ ። ከመብራቱ በስተኋላም ስምንት ወይም አስር የሚሆኑ ቅርጾች ውርውር ሲሉ ታዩት ።

ያን ቀን ፣ ማለት ሰኔ 6 ቀን 1832 ዓ.ም. የመንግሥት ወታደሮች አመጸኞቹን ከተማው ውስጥ እያደኑ እንዲይዙ ፣ ፖሊሶችም ከርሰ ምድሩን እንዲያስሱ ታዝዘው ነበር ። ከርሰ ምድሩን የሚያስሱት በዎስት ቡድን ተመድበው ፣ አንደኛው በቀኝ ክንፍ ፣ ሁለተኛው በግራ ክንፍ ፣ ሦስተኛው በማንባር ሆነው እንዲፈትሹ ተደርጎ ነበር ።

ፋኖስ ይዘው በገና ሻልሃ አቅጣጫ ሲያመሩ የነበሩት ፖሊሶች የቀኙ ክንፍ ፈታሾች ነበሩ ። ፖሊሶቹ ወደ ገና ሻልሃ አቅጣጫ ያመሩት እሱን አይተውት ሳይሆን ኮቴውን በሩቁ በመስማታቸው ነበር ። እሱም ፋኖሳቸውን በሩቅ አይቶ ጥግ ሲይዝ የኮቴው ድምጽ ጠፋ ።

የኮቴው ድምጽ ሲጠፋባቸው ፖሊሶቹ ቆም ብለው ይመካከሩ ጀመረ ። ቀደም ብለው የሰሙት ድምጽ ፈጽሞ ስለጠፋባቸው ጀርአቸው ያልሆነ ነገር ያስማቸው መስሎ ታያቸው ። ገና ሻልሃ ባለበት አቅጣጫ መሄድም ዋጋ የሌለው ከንቱ ድካም መስሎ ታያቸው ። በምክክራቸው መጨረሻ ወደ ግራ ታጥፈው እንዲያመሩ ወሰኑ ። ይሁን እንጂ ተከፋፍለው ማማሾቹ ወደ ግራ ፣ የተቀሩት ወደፊት ቢቀጥሉ ኖሮ ገና ሻልሃን ባገኙት ነበር ። እነሱ ግን መከፋፈሉን ትተው ወደግራ በሚወስደው መተላለፊያ ለመሄድ ወሰኑ ። ገና ሻልሃ በአጋጣሚ ጸነ ። የፖሊሶችም የፋኖስ መብራት ከፃይኑ ተሰወረ ።

ይህም ሆኖ ሳለ የቡድኑ መሪ ወደ ግራ ተጠምዞ ከመሔዱ በፊት ሕሊናውን ለማሳረፍ ያህል ጠመንጃውን ገና ሻልሃ በሔደበት አቅጣጫ

ተከሰው ። የተከሰው ድምጽ የገደል ማሟላት ሆኖ አስተጋባ ። ጥይቱም የመተላለፊያውን በረንዳ ጣራ መትቶ ቅርፊት የመሰለ ነገር ከጣራው ተገሽልጦ ወደቀ ። ገና ሻልገሮ ግን አልተመታም ።

ተከሰና የገደል ማሟላቱ ርጭ ሲል ጸጥታው ጥልቀት አገኘ ። ጭስ ማውም ከበፊት ይልቅ ከበደ ።

ገና ሻልገሮ ከድንጋጤው የተነሳ ጀርድን አቁሞ እያዳመጠ ፣ ዓይኑን በልጥጦ እየተመለከተ ግድግዳውን የመጥኝ ብሎ ለረጅም ጊዜ ሳይነቃነቅ ባለበት ቆየ ።

— 2 —

በሰላም ጊዜ ብቻ ሳይሆን በአመጽ ወቅትም ቢሆን የፓሪስ ፖሊሶች የየዕለት ግዳጃቸውን ከመፈጸም ፣ ተራ ወንበዴዎችን ከመከታተልና የሕብረተሰቡን ደህንነት ከመጠበቅ ወደ ጎሳ አይሉም ነበር ። ያን ቀንም ፣ ሰኔ 6 ቀን 1832 ዓ.ም. ረጅም ካፖርት የሰበሰ አንድ የፖሊስ ባልደረባ በሴን ወንዝ አካባቢ አንድ ተራ ወንበዴን ሲከታተል ነበር ። ወንበዴው መናኛ ኮት ለብሷል ። ፖሊሱ እንደተከተለው አውቆ ፊት ፊት ቀድሞ ይሸሻል ። ፖሊሱ ወንበዴውን ለማዘናጋት አስቦ ፣ የተከተለው እንዳይመስል ዘና ብሎ ይከታተለዋል ። አንድ ጋሪ ነጂ ደም ከፖሊሱ ጋር ምንም ግንኙነት የሌለው አስመስሎ ዝግ ባለ እርምጃ ጋሪውን እየነዳ ይከተለዋል ። ይሁን እንጂ ፖሊሶች ለአስቸኳይ ጉዳይ ተሽከርካሪ አስከትለው እንደሚጓዙ የታወቀ ነው ።

ፖሊሱ ለጋሪ ነጂው የእጅ ምልክት ሲያሳየው ባለጋሪው ቀረት ብሎ ይከተለው ገባ ። ፖሊሱ ለጋሪ ነጂው የእጅ ምልክት መስጠቱን በመሸሸ ሳይ ያለው ወንበዴ አያውቅም ።

እንዲሁ እየተከተሉት ሲሔዱ ሳሉ ወንበዴው የቁሻሻ ክምር ካለበት ሥፍራ ደርሶ ወደክምሩም በስተጀርባ ዞር ብሎ ከፖሊሱ ዓይን ተሰወረ ። ፖሊሱ በዚህ ጊዜ ርምጃውን አፋጠነው ። የቁሻሻው ክምር ካለበት ደርሶ ወንበዴውን በዓይኑ ቢፈልገው አልታይህ አለው ። «ወዴት ገባ? መሬት ዋጣችው ወይንስ ሴን ወንዝ ውስጥ ዘልሎ ገባ?» ብሎ ያሰብ ጀመር ።

እንዲሁ እያሰበ ዙርያ ገቡን በዓይኑ ሲመረምር በዘርዛራ ብረት የተከደነ ጉድጓድ መኖሩን ልብ አለ ። ገና ሻልገሮ ተደብቆ የገባበት ዓይነትና ወደ ከርስ ምድር የሚያስገባ ጉድጓድ ነበር ። ፖሊሱ ጉንበስ ብሎ በእጁ ቢሞካከረው ዘርዛራው የብረት ክዳን ጥብቅ ነው ። ደምም በቱልፍ ተቆልፏል ። «ወንበዴው ቁልፉን ከወዴት አግኝቶ ከውስጥ ሆኖ ቆሰፈው?»

— 527 —

ሲል በጣም ተገረመ ፖሊሱ ። ያም ሆነ ይህ ወንበዴው ተመልሶ ሳይወጣ አይቀርም ። አስዚያም ሌላ ሰው መጥቶ ከዚያው ጉድጓድ ሲገባ አያስሁ በሚል ተስፋ ከቁሻሻው ከምር በስተጀርባ ሆኖ ይጠባበቅ ጀመር ።

— 3 —

ፖሊሱና ወንበዴው በዚህ ሁኔታ ባሉበት ወቅት ገና ሻልዣ የክርስ ምድር ጉዞውን ቀጠለ ። የት እንዳለና ወዴት እንደሚያመራ አያውቅም ። በጣም ርታል ። ድክምክምም ብሎታል ። መተላለፊያው በረንዳ በሰው ቁመት ልክ የተሠራ ቢሆንም ማሪዩን ከበረንዳው ጣራ እንዳያጋጩው በመፍራት ጉንበስ ብሎ ነበር የሚረመደው ።

ሰረጅም ጊዜ ከተጓዘ በኋላ መተላለፊያው በረንዳ ሰፊ ከሆነበት ሥፍራ ደረሰ ። ይህ ሰፊ በረንዳ በሁለት አቅጣጫ የሚያስኬድ ነበር ። አንደኛው አዘቅዝቆ ይወርዳል ። ሁለተኛው ከፍ ከፍ እያለ ይሐዳል ። እያዘቀዘቀ የሚወርደው ወደ ሴን ወንዝ የሚያደርስ ነበር ። ገና ሻልዣ የትኛውን መንገድ ብመርጥ ይሻለኛል ሲል አሰበና አዘቅዝቆ የሚወርደውን መረጠ ። ይኸውም በነሱብ እንጂ የትኛው ወዴት እንደሚያመራ በማወቅ አይደለም ።

ድካሙ ያለልክ ሲበረታበት የጸሐይ ብርሃን ጭላንጭል ካሰበት ሥፍራ ደርሶ ቆም ብሎ ማሪዩን ከጀርባው አውርዶ ከፍላሹ ዳርቻ አኖረው ። የማሪዩ ዓይኖች እንደተዘጉ ናቸው ። ጸጥሩ ከራሱ ጋር ተጣብጧል ። እጆቹ መጎት ብለዋል ። ሸሚዙ ከቁስሉ ውስጥ ጉብቶ ተጣብጧል ።

ገና ሻልዣ እጁን ከማሪዩ ደረት ሰድዶ በያየው ማሪዩ አልሞተም ። ልቡ ይመታል ። ገና ሻልዣ ሸሚዙን ቀድዶ የማሪዩን ቁስል በተቻለው መጠን አሰረሰት ። ይሙም እንዲቆምለት የተቻለውን ጥረት አደረገ ። ከዚያም በኋላ በብርሃን ጭላንጭል ፊቱን አስተዋለውና የመረረ ጥላቻ አደረበት ።

ገና ሻልዣ የማሪዩን ልብሶች ነካክቶ ሲያያቸው በኪሱ አንድ ዳቦና የማስታወሻ ደብተር መኖራቸውን ተገነዘበ ። ዳቦው በትናንትናው ዕለት ማሪዩ ገዝቶት ኪሱ ውስጥ የረሳው ነበር ። ገና ሻልዣ ረሀቡን ለማስታወስ ዳቦውን ጉራረሰና የማስታወሻ ደብተሩን ከፍቶ ተመለከተው ። በመጀመሪያው ገጽ ማሪዩ ጽፎ ያስተረውን ማስታወሻ አይቶ አነበበው ፡— «ሰሜ ማሪዩ ፖሚርሲ ይባላል ። አሰከፊኔን ወደ አያቱ ዘንድ ውስዳልኝ ። አያቱ ገፍሮኝ በረዶ—ዱ—ካልሸር ጉዳና በቁጥር 6 ሕንጻ ውስጥ ይኖራል ።»

— 528 —

ገና ቫልገ ጽሑፉን ካነበበው በኋላ የማስታወሻ ደብተሩን ወደነበረ በት መለሰው ። ዳቦውን ከበላ በኋላ ኃይሉ መለስ ስላለለት ማሪዩን አንስቶ ተሸከመውና ገብውን ቀጠለ ።

— 4 —

በብረታኝ ወይም በእስኩጥላንድ የባሕር ጠረፍ አካባቢ የሚጓዝ ሰው ሳያውቀው መራመድ የሚቸግረው ጊዜ እንዳለ ይነገራል ። አሸዋው እግሩን ያዝ ያደርገዋል ። የረገጠው ሥፍራ በውሃ ይሞላል ። በተራመደ ቁጥር የገዛ እግሩ ይከብደዋል ። ቀጥሎም እግሩ መስመጥ ይጀምራል ። ስቦ ሊያወጣው ሲሞክር የባሰውን ወደ ውስጥ ይስጥማል ። አሸዋው ከቁርጭም ጭሚቱ ይደርሳል ። ቀጥሎም ከቅልጥሙ.....ከጉልበቱ ። ማጥ ውስጥ መግባቱን ተገንዝቦ ይሸበራል ። የተሸከመው ነገር ካለ ይጥለዋል ። ይጮሃል ። እርዳታ እንዲያገኝ ይማጸናል ። የሚረዳው ሰው ግን አያገኝም ። ቀስ በቀስ መስመጦን ይቀጥላል ። ማጡ እስከወገቡ ይደርሳል ። ቀጥሎም እስከ አገገቱ..... እስከ ጭንቅላቱ ። ጸጉሩ ብቻ ይቀራል ። ቀጥሎም ጸጉሩ ይሰምጥና ሰውዬው ቤቁመናው ይቀበራል ። አይጣል..... አያድርስ የሚያሰኝ አሚሚት!

የአሸዋ ማጥ እንዳለ ሁሉ በፓሪስ ከርስ ምድር ውስጥ የፍላሽ ማጥም አለ ። የያዘ እንደሆነ ስቃዩ ከአሸዋ ማጥ ይብሳል ። በአሸዋ ማጥ የሚሞት ሰው ጉዳህ አየር እየተነፈሰ ፣ የጸሐይ ብርሃን እያየ ሲሆን በፍላሽ ማጥ የሚሞት ሰው ግን በዓይን ምድር ሽታ የተበከለ አየር እየተነፈሰ በጭለማ ውስጥ ሆኖ ነው ሕይወቱ የምታልፈው ።

የማጥ ጥልቀት ከቦታ ቦታ ይለያያል ። ሦስት ወይም አራት ጫማ ጥልቀት ብቻ ሊኖረው ይችላል ። ስምንት ወይም አስር ጫማ ጥልቀት ሊኖረው ይችላል ። አስዚያም በጣም ጥልቅ ከመሆኑ የተነሳ ምን ያህል ጫማ ጥልቀት እንዳለው በውል ሳይታወቅ ይችላል ።

ገና ቫልገ ማጥ ካለበት ሥፍራ ደረሰ ። በሻንዚሊዜ ሥር የፍላሽ ማጥ ማግኘት አዲስ ነገር አልነበረም ። በትናንትናው ማታ በወረደው ዶፍ ምክንያት ነበር ማጡ ሊኖር የቻለው ።

ገና ቫልገ ሲረማመድበት የነበረው ጠጣር መንገድ ከእግሩ ሥር እየሟሟ ሄደ ። ከውስጥ እንደጭቃ የተጋነረ ሆኖ ከላይ በውሃ የተሸፈነ ነበር ። ወደኋላው ሊመለስ አስቦ ገና ቫልገ ። ነገር ግን ተመልሶ ወዴት ሊሔድ? ወደመጣበት እንዳይመለስ የማይታሰብ ሆነበት ። ድክምክም በሎታል ። ማሪዩም ጣዕር ላይ ነው ያለው ። ስለሆነም ወደፊት በመግፋቱ ቆረጠ ። ይበልጥ እየገፋ በሐዲ ቁጥር ማጡ ይበልጥ ያስጥመው ጀመር ።

— 529 —

የተጋገረው ጭቃ እስከቅልጥመው ፡ ከላይ ያለው ውሃ እስከጉልበቱ ያረሰ ፡ እሱ ግን መንገዱን ቀጠለ ። ጭቃው እስከጉልበቱ ፡ ውሃው እስከወገቡ ያረሰ ፡ አሁንም ወደፊት እየሳፋ ሄደ ። ውሃው ከብብቱ ያረሰ ፡ በመስመጥ ላይ መሆኑ ተሰማው ። መረማመድም እያቃተው ሔደ ። ያለ ኃይሉን ሰብ ስቦ መንገዱን ቀጠለ ። ውሃው ከአንገቱ ያረሰ ፡ ማሪዩን ግን ከፍ አድርጎ ይዞታል ። ከዚያ በኋላ መልካም ዕድል አጋጥሞት እግሩ ጠጣር ነገር ላይ አረፈ ። ንጹይታ ተስምቶት ጠጣሩ ነገር ላይ ቀጥብሎ ቆመ ።

ገናን ቫልገፍ ከሞት አመለጠ ። ማጡን ከተሻገረው በኋላ በጉልበቱ ተንበርክኮ ጸለየ ። በልቡም ውስጥ ብርሃን አደረ ።

ከተንበረከከቦት ተነስቶ እንደገና መንገዱን ቀጠለ ። መቶ እርምጃ ያህል ከተራመደ በኋላ የፍሳሹ መንገዱ የሚጠመዘዝበት ሥፍራ ስለነበረ ሳይገነዘበው ከግድግዳው ጋር ተጋጩ ። ዓይኑን አቅንቶ ቢያይ ከሩቅ ብርሃን አለ ፤ የጸሐይ ብርሃን ። ከክርስ ምድሩ የሚያስወጣ በር መኖሩን ተገንዝቦ ወደዚያ አመራ ። ልቡ በአዲስ ተስፋ ስለተመላም ድካሙን ረሳው ። ሽክሙም የቀለለለት መሰለው ። እየገፋ በሔደ ቁጥር መንገዱ እየጠበበ ፤ መውጫው በር ደሞ ይበልጥ እየገባ ሔደ ።

ገናን ቫልገፍ ከመውጫው በር ያርሶ ቢመለከት በሩ የዘርዘራ ብረት ተዘግቶ ተቆልፏል ። ከበሩ ማዶ ገዳ—ምድር ነው ። ንጹህ አየር አለ ። ገናን ቫልገፍ ማሪዩን ከጀርባው አውርዶ ዘርዘራውን ብረት በሁለቱም እጆቹ ነቅ ነቅ አድርጎ ይሞክረው ገባ ። ነገር ግን ንቅንቅ አልል አለው ።

የመውጣት ተስፋው እንደገና ጨልሞበት «ምን ባደርግ ይሻለኛል?» ብሎ ያሰብ ጀመር ። ወደመጣበት እንዳይመለስ የማይታሰብ ሆነበት ። ድካሙ ይህ ነው አይባልም ። የሰገራው ማጥ አለ ። ከፖሊሶችም ጋር ሊፋ ጠጥ ይችላል ። ስለሆነም የመመለሱን ሀሳብ ከአእምሮው አውጥቶ ጥሎ ጀርባውን ለመውጫው በር ሰጥቶ ከማሪዩ አጠገብ ቁጭ አለ ። ማሪዩ አሁንም ቢሆን እንዳችም ንቅናቄ አያሳይም ። እንደበድን ጸጥ ብሏል ።

ገናን ቫልገፍ ከሃሳብ ባህር ውስጥ ገባ ። የሚያስበው ግን ስለራሱ ወይም ስለማሪዩ ሳይሆን ስለኮዚት ነበር ።

በዚህ ሁኔታ እያለ የሰው እጅ ትክክው ላይ አረፈበት ። «አካፍሶኝ!» የሚልም ድምጽ ሰማ ።

«ሕልም ውስጥ ነው ያለሁ—ት?» ብሎ ዓይኑን አቅንቶ ቢመለከት አንድ ሰውዬ በአጠገቡ ቆሟል ። ሰውዬው አልባሌ ልብስ ሰብሏል ። ባዶ እግሩን ነው ። ኮቲው እንዳይሰማበት በማሰብ ጫማዎቹን አውልቆ በእጁ ይዟቸዋል ።

ሰውዬው ለገናን ቫልገፍ ዓይኖች እንግዳ አልነበረም ። ደህና አድርጎ ያውቀዋል ። ቲናርዲዬ ነበር ። ይሁን እንጂ ቲናርዲዬ ገናን ቫልገፍን ለይቶ

አላወቀውም ። ይኸውም ገን ቫልገ ጀርባውን ለበሩ ሰጥቶ ፊቱን ወደ ጭለማው መልሶ ከመቀመጡም በላይ ፊቱ በደም ተለውሶ ስለነበረ ነው ። በጭለማ ቀርቶ በብርሃን ቢያየው ኖሮ እንኳ ቴናርዲዬ ገን ቫልገን ለይቶ ባላወቀው ነበር ።

«እንዴት አድርገህ ከዚህ ለመውጣት አሰብክ?» ሲል ጠየቀው ቴናርዲዬ ። ገን ቫልገ መልስ አልሰጠውም ።

«ከዚህ መውጣት ቀላል አይምስልህ!» አለውና ቴናርዲዬ ፤ «ከዚህ ለመውጣት ትፈልግ የለም?» ሲል ጠየቀው ።

«አዎን» አለው ገን ቫልገ ።

«እንግዲያው አካፍለኝ ።»

«ምን ማለትህ ነው?»

«ምን ማለቱ እንደሆነ አልገባህም?» አለውና ፤ «ይህንን ሰውዬ የገደልከው በከንቱ ሊሆን አይችልም ። ገንዘብ አለው ብለህ ነው የገደልከው ። እና ገንዘቡን አካፍለኝና በሩን ልክፈትልህ ። ቁልፉ በእጄ ይገኛል» አለው ።

ገን ቫልገ ይህን ሲሰማ የበፊት ጭንቀቱ ቀስል አለለት ።

«እንካ ደግ ገመድ» አለው ቴናርዲዬ ፤ ከኮቱ ኪስ ገመድ አውጥቶ ።

«ገመድ.....? ምን ያደርግልኛል?»

«ያደርግልሃል እንጂ! ገመድ ብቻ ሳይሆን ደንጋይም ያስፈልግሃል ። ደንጋይ ግን ከዚህ ስትወጣ የፈለግኸውን ያህል ታገኛለህ ።»

«ምን ልፈጥርበት?»

«ይህንን አስከፊን ወንዝ ውስጥ መወርወር ይኖርብሃል ። ከደንጋይ ጋር በገመድ አስረህ ካልወረወርከው አስከፊት ይንሳፈፍብሃል» አለውና አዲስ ሃሳብ እንደመጣለት ሰው ጣቱን አስጨሆ ፤ «ኧረ ለመሆኑ የፍላጎትን ማጥ እንዴት አድርገህ አለፍከው? እኔ ደፍሬ ልገባበት አልቻልኩም» ብሎ ፤ «አፍ.....! ሠገራ ሠገራ ትሸታለህ ጃል!» አለው ። ቀጠል አድርጎም ፤ «ለመሆኑ አስከፊትን ማጡ ውስጥ ለምን አልጨመርከውም? ብቻ..... ጥሩ አድርገሃል ። ማጡ ውስጥ ብትጨምረው ኖሮ ምናልባት የፍላጎት ሠራተኞች ያገኙት ነበር ። ካገኙት ደግ ክትትል ተያርጎብህ ትያዝ ነበር ። አስከፊትን ወንዝ ውስጥ ብትጨምረው ግን እስከአንድ ወር ድረስ ሳይገኝ ይሰኝ ብታል ። ከዚያ በኋላ ቢገኝ እንኳ ማን ገደለው ብሎ የሚጠይቅ አይኖርም ። ስለዚህ ጥሩ አድርገሃል» አለው ፤ ገን ቫልገ ማሪዩን ሆን ብሎ ገንዘቡን ፈልጎ ገደሎታል ብሎ በማመን ። ገን ቫልገ ግን ለዚህ ሁሉ መልስ አልሰጠውም ።

«ቲናርዲዬ የገዢን ቫልገን ትከሻ ነቅነቅ እያደረገ ልፍሰፋውን ቀጠለ፤ «በል እንግዲህ ሰጉዳዩ እልባት እናብጅለት..... የበሩ ቁልፍ ይኸውና..... አንተ ደግሞ ገንዘቡን አሳየኝና እኩል አካፍለኝ» አለው።

«ቲናርዲዬ ይህንን ሁሉ የሚለፈልፈው ዝቅ ባለ ድምጽ ነበር፤ ሌላ ሰው እንዳይሰማው የፈራ ይመስል። ካለነሱ በስተቀር ሌላ ሰው ግን አልነበረም። ገዢን ቫልገን በበኩሉ፤ «ምናልባት ጭለማው ውስጥ የተደበቁ ሌሎች ወን በዴዎች ይኖሩ ይሆናል..... ቲናርዲዬ ዝቅ ባለ ድምጽ የሚለፈልፈው እነሱ እንዳይሰሙትና ገንዘቡንም እንዳይከፈሉት በመፍራት ይሆናል» ሲል አሰበ።

«ለጉዳዩ እልባት እናብጅለት ብዬሃለሁ» አለው ቲናርዲዬ፤ «እኛ ከገደልከው ሰውዬ ኪስ ምን ያህል ገንዘብ እገኘህ?» ሲል ጠየቀው።

ገዢን ቫልገን ኪሱን ደባብሶ ሠላሳ ፍራንክ አውጥቶ አሳየው። «ቲናርዲዬ ገንዘቡ ይህ ብቻ ይሆናል ብሎ አላመነም። «ለዚህ ብለህ ነው የገደልከው? እስቲ እናያለን!» ብሎ የገዢን ቫልገንና የማሪዩን ኪስ ይፈትሽ ገባ። ገዢን ቫልገን አልተቃወመውም። ገም ብሎ ተፈተሽለት።

የማሪዩን ኮት በሚፈትሽበት ጊዜ ቲናርዲዬ ከኮቱ ብጣሽ ጨርቅ ቀድዶ አወጣለት። ገዢን ቫልገን ይህንን ልብ አሳለም። ብጣሹን ጨርቅ ቀድዶ ያወጣለት ምናልባት ወደፊት ሚቼ ማን እንደሆነ ምርመራ በሚደረግበት ጊዜ እንደማስረጃ ሊቀርብ ይችላል ብሎ በማመን ሳይሆን አይቀርም። ቀራጩን ጨርቅ ኮቱ ኪስ ውስጥ ጨመረው።

ፍተሻውን ሲያበቃ፤ «እውነትም ይኸው ብቻ ነው ያለህ» ብሎ ሠላሳ ውን ፍራንክ ኪሱ ውስጥ ጨመረው። «ለሠላሳ ፍራንክ ብለህ ሰውን መግደልህ ግን.....» አለና፤ «ለማንኛውም አስፈላጊውን ስለከፈልህ አሁን ልትወጣ ትችላለህ.....» አለው።

ገዢን ቫልገን ማሪዩን አንስቶ ተሸከመው። «ቲናርዲዬም ቀስ ብሎ እየተራመደ ወደ መውጫው በር ጠጋ ብሎ፤ ከዘርዛራው ብረት ባሻገር በጥር ጣሬ ዓይን ወደ ውጭ ተመልክቶ ሲያበቃ በሩን ከፈተለት። ገዢን ቫልገን ወደ ገጸ ምድር ወጣ። ቲናርዲዬም በሩን መልሶ ቆለፈውና በክርስ ምድሩ ውስጥ ቀረ። ጭለማው ዋጠው።

— 3 —

እቅድ ጠልቃለች። ጊዜው ደንገዝገዝ ብኳል። የሴን ወገዝ ይንሻሻላል። ከዋክብት ብት ብት ማለት ጀምረዋል።

ገና ሻልገ ማሪዩን መሬት ላይ አውርዶት የሕሊና ጸሎት አደረገና ከወንዙ በእፍኙ ውሃ አፍሶ ማሪዩ ሬት ላይ አርከፈከፈው ። የማሪዩ ዓይኖች አልተከፈቱም ። ይህን እንጂ አሁንም ይተነፍሳል ።

ገና ሻልገ እንደገና በእፍኙ ውሃ ለማፈስ ጉንበስ ሲል ከበስተኋላው አንድ ሰውዬ መጥቶ ቆም አለ ። ረጅም ነው ሰውዬው ። ካፖርት ሲበሳል ። ቆመጥ ይሟል ። ከንዶቹን ደረቱ ላይ አነባብሯቸዋል ። ገና ሻልገ ቅና ብሎ በመለከት ገሼር ነው ።

ገሼር ቀደም ብሎ ቴናርዲዬን ሲከታተል ነበር ። ቴናርዲዬ ከርሰ ምድሩ ውስጥ ገብቶ ከተሰወረበት በኋላ ከአሁን አሁን ይወጣል ብሎ ሲጠባ በቀው ነበር ። ቴናርዲዬም የከርሰ ምድሩን በር ከፍቶ ገና ሻልገን ያለ ወጣው ለገንዘቡ ብቻ ብሎ ሳይሆን የገሼርን መንፈስ ከራሱ አርቆ በገና ሻልገ ላይ እንዲያተኩር ለማድረግ ነበር ።

ገና ሻልገ በደምና በእድፍ ተበክሎ ስለነበረ ስጊዜውም ቢሆን ገሼር ለይቶ ሊያውቀው አልቻለም ።

«ማን ነህ?» አለው ረጋ ባለ ድምጽ ።

«እኔ ነኝ» አለው ገና ሻልገ ።

«አንተ ማን?»

«ገና ሻልገ ።»

ገሼር ጠጋ ብሎ እጆቹን ገና ሻልገ ትከሻ ላይ አሳርፎ አትኩሮ አየው ። አሁን ገና አሱ መሆኑን ተገነዘበ ።

«ተቆጣጣሪው ገሼር.....» አለው ገና ሻልገ ፤ «ይሽው አግኝተኝ ኛል ። በመዳፍህ ሥር አስገብተኝኛል ። ይሞም ዛሬ ጠዋት አድራሻዬን ስሰጥህ እንደምትከታተለኝ አውቅ ነበር ። እና አሁን ልትይዘኝ ትችላህ። ይህንን ከማድረግህ በፊት ግን አንድ ነገር ብትፈቅድልኝ.....»

ገሼር ሃሳብ ውስጥ ገብቶ ትንሽ ቆየና ፤ «እዚህ ምን ታደርጋለህ? ይህ ሰውዬስ ማን ነው?» ሲል ጠየቀው ።

«ይሽን፣ ሰውዬ በሚመለከት ጉዳይ ነው አንድ ነገር ብትፈቅድልኝ ያልኩህ» አለው ገና ሻልገ ፤ «እኔን የፈለግኸውን ልታደርገኝ ትችላህ ። ከዚያ በፊት ግን ይሽንን ሰውዬ ወደቤቴ እንዳደርሰው ብትፈቅድልኝ.....»

ገሼር እምቢ ብሎ አላሳፈረውም ። ገና ሻልገም ጉንበስ ብሎ መሐ ረብ ከኪሱ አውጥቶ ውሃ ነከረውና የማሪዩን በደም የተበከለ ግምባሩን ጠረገለት ።

«ይህ ሰው ይህ ምሽት ውስጥ ነበር ። ማሪዩ ብለው ሲጠሩት የነበረው ነው» አለው ግን ቫልግ ።

ግብር የማሪዩን እጅ ያዝ አድርጎ የደም ምቱን መረመረውና «ሞቷል!» አለው ።

«ቆሰሏል እንጂ አልሞተም!» አለው ግን ቫልግ ።

«እና ከምሽት አንስተህ ነው እዚህ ያመጣኸው?»

ግን ቫልግ መልስ አልሰጠውም ። ዝም ብሎት ትንሽ ቆየና ፤ «በፊይ—ዱ—ካልቪር ጎዳና ከአያቱ ጋር ነው የሚኖረው» ብሎ ማሪዩ ጽፎ ያስቀረውን ማስታወሻ አሳየው ።

«ባለ ጋሪ!» ሲል ተጣራ ግብር ።

ባለ ጋሪው ጠጋ ሲል ማሪዩን አንስተው በጎረቤት መቀመጫ አኖሩት ። ግብርና ግን ቫልግ በፊትኛው መቀመጫ ተቀመጡ ።

ጋሪው ተንቀሳቅሶ በባስቲይ አቅጣጫ በኩል ያመራ ጀመር ። በተንገጫጫ ቁጥር ከማሪዩ ቀስል ያም ይንጠባጠባል ። ከፊይ—ዱ—ካልቪር ጎዳና ፤ ቁጥር 6 ሕንጻ ደርሰው ጋሪው ሲቆም ግብር ቀድሞ ወረደ ። ሔድ ብሎ የምድረ ግቢውን በር አንኳኳው ። በረኛው እያዘጋ ብቅ አለ ። የበራ ሻማ በእጁ ይዟል ።

«ይህ ቤት ገርልኖርማ የሚባል ሰው ቤት ነው?» ሲል ግብር ያረኛውን ጠየቀው ።

«ነው..... ለምን ፈለግኸው?»

«ልጁን ይዘን መጥተናል ።»

«ልጁ.....?»

«አዎ? ። ልጁ ወደ አመጸኞች ምሽግ ሔዶ የሆነውን ሆኗል ።»

«ወደ አመጸኞች ምሽግ.....?»

«አዎን ። ሔደህ አባቱን ቀስቅሰው ።»

በአመጸኛ ምክንያት ገርልኖርማና መላው ቤተሰቡ በጊዜ ተገደው ነበር ።

በረኛው ገርልኖርማን ሳይሆን ኒኮሌትን ቀስቀሰት ። ኒኮሌት በበኩሏ ማድሚሊል ገርልኖርማን ቀስቀሰች ።

ማሪዩን ከጋሪው አውርደው ወደ አንደኛው ፎቅ አውጥተው ከእንግዳ መቀበያው ከፍል ወዲህ ባለው አንስተኛ ከፍል ውስጥ ሶፋ ላይ እኖሩት ። ወዲያውኑ ባስክ ፤ ወንዱ ሠራተኛ ሐኪም ፍለጋ ሔዶ ። ግብርና ግን ቫልግ ግን በዚያ አልቆዩም ። ያረጃውን ወርደው ጋሪው ላይ ወጡ ።

«ተቆጣጣሪው ገፍቷል..... አንድ ሌላ ነገር ብትፈቅድልኝ.....» አለው ገና ሻልገዢ ።

«ምንድነው እሱ?» ሲል ጠየቀው ገፍቷል ከረር ባለ ድምጽ ።

«ለአንድ አፍታ ወደቤቱ እንድመለስ ብትፈቅድልኝ..... ከዚያ በኋላ የፈለግኸውን ታደርግልኛለህ ።»

ገፍቷል ዓይኑን ወደ ጋሪ ነጂው አዙሮ ፤ «ወደ ሎም አርማ 7045 ገዳ..... ቁጥር 7 ሕንጻ» አለው ።

— 6 —

ገና ሻልገዢ ወደ ቤቱ ለመድረስ የፈለገው የኮሌትን ልብ ለማረጋጋት ፤ ማሪዩ የት እንዳለ ሊነግራትና አስፈላጊ የሆነውንም ሁሉ ለማጠናቀቅ ነበር ። እንደገና በገፍቷል እጅ ከወደቀ በኋላ ማምለጫ ይኖረኛል ብሎ ለአንድ አፍታ እንኳ አላሰበም ። በገፍቷል እጅ መልሶ የወደቀው ሌላ ሰው ቢሆን ኖሮ ምናልባት የራሱን ሕይወት ለማጥፋት መከራ ባደረገ ነበር ። ገና ሻልገዢ ግን አቡን ማሪዩልን ካወቀና ሕይወቱን ከለወጠ ወዲህ እንዲህ ያለውን ድርጊት ለመፈጸም ቀርቶ ሲያስበውም አይቻልም ነበር ።

ጋሪው ተገዞ ተገዞ ከሎም አርማ 7045 ሲገባ መንገዱ ስለጠበበ አልፎ ለመፈረስ አልቻለም ። ስለሆነም ጋሪው ቆሞ ገፍቷልና ገና ሻልገዢ ከጋሪው ወረዱ ።

«መሲ ተቆጣጣሪ.....» አለ ባለጋሪው ገፍቷል እያየ ፤ «የሚቹ ደምና የገዳዩ ጭቃ ጋሪዬን አቆሽሽውበኛል ። የመቀመጫው ጨርቅ በደምና በጭቃ ስለተለወሰ ለማሳጠቢያ የሚሆን ካህ እንዲከፈለኝ ይገባል ። ደሞም ከወንጀሉ ንጹህ መሆኔን የሚያረጋግጥ ማስታወሻ ጽፈው ቢሰጡኝ.....» አለው ።

በጋሪ ነጂው ዓይን ማሪዩ ተገዳይ ፤ ገና ሻልገዢ ገዳይ ናቸው ።

«ለካሣው ብቻ ሳይሆን ለኪራዩና ለጠበቅህበት ሰዓት ምን ያህል እንዲከፈልህ ትፈልጋለህ?» አለው ገፍቷል ።

«ሰዓት ሰዓት ተራብ ነው ከእርስዎ ጋር የቆየሁት ። ደሞም የጋሪዬ ጨርቅ አዲስ ስለሆነ በጠቅላላው ለማንኛውም ፍራንክ ቢከፍሉኝ.....»

ገፍቷል የጠየቀውን ከፍሎ አሰናበተው ። ከወንጀሉ ነጻ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስታወሻ እንዲጽፍለት ያቀረበለትን ጥያቄ ግን ችላ አለው ።

— 535 —

ገናን ቫልገና ገሼር ቀረውን መንገድ በእግር ተገዝው ከቁጥር ሰባት ሕንጻ ሲደርሱ ገናን ቫልገና የመግቢያውን በር አንኳኳው ። በረኛው ከፈተለት ።

«በል ደርሰህ ና..... እኔ እዚህ ሆኜ እጠብቅሃለሁ» አለው ገሼር ። ገናን ቫልገና በመገረም ዓይን አየው ። «እንዴት አምኖ ብቻዬን ይለቀኛል.....? ወይንስ ከአሁን ወዲያ የት አባቱ ያመልጠኛል ብሎ ነው?» ሲል አሰበ ገናን ቫልገና ።

ወደ ውስጥ ገብቶ ደረጃውን ወጥቶ ከአንደኛው ፎቅ ሲደርስ ቆም አለ ገናን ቫልገና ። በአንደኛው ፎቅ ያለው መስኮት ከፍት ነበር ። ውጩ ከዚያ ይታያል ። ገናን ቫልገና ያሰበውን አሰቦ ወደ መስኮቱ ጠጋ ብሎ ወደ ውጭ ተመለከተ ። ገሼር ከነበረበት ቦታ አልነበረም ። እንቆቅልሽ ሆነበት ለገናን ቫልገና!

— 7 —

ገሼርና ገናን ቫልገና ከገርልኖርማ ቤት ከወጡ በኋላ ባስክና በረኛው ማሪዩን አንስተው ከነበረበት ትንሹ ክፍል ወደ እንግዳ መቀበያው ክፍል አስገቡት ። ሐኪሙ ብዙም ሳይቆይ መጣ ። የመንገድ አልጋም እንዲዘረጋ አዘዘና ማሪዩን ከዚያ ላይ አስተኝቶት ይመረምረው ገባ ።

የማሪዩ ውስጣዊ አካል አልተገዳም ። የመታው ጥይት የጉን አጥንቱን ከላይ በጨረፍታ ነካው እንጂ ዘልቆ አልገባም ። ከአንጥቱ ሥር ያለውና የተሰበረው አጥንት ግን በከርስ ምድሩ ጉዞ ምክንያት ከቦታው ተፈናቅሎ ወጥቶ ነበር ። ይህ ቁስል የሚያሳስብ ነበር ።

የማሪዩ ክንዶች በስለት ተሸረካክተዋል ። ጭንቅላቱም በስለት ተቆርጧል ። ፊቱ ግን አልተነካም ። አንጎሉ ይነካ አይነካ አልተረጋገጠም ። ከወገቡ በታች ያለው ክፍለ አካሉ ግን ሙሉ በሙሉ ደህና ነበር ።

ሐኪሙ የማሪዩን ቁስሎች መርምሮ የጉዳቱን መጠን ከተረዳ በኋላ ፊቱንና ጸጉሩን በቀዝቃዛ ውሃ አጠበለት ።

ይህ ሁሉ ሲሆን ማድሚዚል ገርልኖርማ መንፈሷ ተረብሾ ከወዲያ ወዲህ ከወዲህ ወዲያ ስትራወጥ ነበረች ፤ «ወይ እግዚአብሔር! እንዴት ሲሆን ቻለ!» እያለች ። አባቷም ጫጫታ ሰምቶ ከመኝታው ተነስቶ ወደ እንግዳ ማረፊያው ክፍል ቀስ ብሎ ገባ ። ገርልኖርማ በከተማው ውስጥ በተነሳው አመጽ ምክንያት በጣም ተበሳጭቶ ፤ ተቆጥቶም ነበር ። ባለፈው ሌሊት ሳይተኝ አድሯል ። ቀኑም ሙሉ ትኩሳት ይዞት ዋለ ። ሲመሽም

በጊዜ ወደ መኝታው ሔዱ ነበር ። አሁን ግን መጫታው አላስተኛ ብሎት ነው ተነስቶ የመጣው ።

ገረፍኖርማ የማሪዩን ሁኔታ ሲያይ በጣም ተደናገጠ ። በጣምም ተረ በሽ ። «ማሪዩ!» ሲል ጮኸ ።

«አሁን ነው ይዘውት የመጡት ጌታዬ..... ከምሽጉ ቦታ ነበረ አሉ» አለው ባሰኘ ።

«ሞቷል?» ሲል ጠየቀ ቀጠል አድርጎ ፤ «ሞቷል ወይንስ በሕይወት አለ ዶክተር?»

ሐኪሙ መልስ አልሰጠውም ። እሱም ራሱ በማሪዩ ሁኔታ ተረብሾ ነበር ።

«ሞቷል! ሞቷል! ሞቷል!» ሲል ጮኸ ገረፍኖርማ ፤ «እስቲ ማን ሒድ አለው! ብቻ ለምን እንደሔዱ ገብቶኛል! እኔን ጠልቶ ነው የሔደው ። ደም የጠማው ልጅ! እና ሔዱ ተገደለ!»

ወደ መስኮቱ ሔዱ ሙሉ በሙሉ ከፈተውና ያነበጉበ ጀመር ፤ «እኩይ! ይመለሳል ብዬ እንደምጠብቀው እያወቀ.....! ክፍሉ ተዘጋጅቶለት.....! የልጅነት ምስሉ ከአልጋው ራስጌ ተደርጎለት.....! በረሊገበት ጊዜ ቢመጣ አትፈ እንደምቀበለው እያወቀ.....! እኩይ.....! እኔን ለመበቀል ብሎ ነው ከምሽጉ ሔዱ የተገደለው.....! ለምን? የንጉሣዊ አገዛዝ ስለምደግፍ!»

ዶክተሩ ወደ ገረፍኖርማ ሔዱ እጁን ያዝ አደረገው ፤ ሊያረጋጋው አስቦ ። ገረፍኖርማ ግን ሊረጋጋ አልቻለም ። ቀጠለ ማነብነቡን ፤ «አዩ ማሪዩ! ተገደለህ! ተቀጨህ! ሬሳህን ይዘውልኝ መጡ?» አለና ዓይኑን ወደ ሐኪሙ መልሶ ፤ «ዶክተር..... የተቆጣሁ አይምስልህ!» አለው ፤ «የሞተን ሰው መቆጣት ምን ዋጋ አለው? ይህንን ልጅ ያሳደግሁት እኔ ነኝ ። እሱ ሲወለድ እኔ ሽማግሌ ነበርኩ ። አንድ ቀን ትንሽ ተጨቃጨቅንና ‘ሉዊ 18ኛ ይውደም’ ብሎ ወጥቶ ሔደ ። ጥፋቱ የኔ አልነበረም ። እና እናቱ ሞታለች ። አባቱ ወንበዴ ነበር ። ይሁን እንጂ ልጅ በአባቱ ጥፋት አይወቀስም ። በልጅነቱ በጣም የሚወደድ ልጅ ነበር ። ቆንጆም ነበር ። እኔ ነኝ ያሳደግሁት ። እና አሁን ሞተ! ገደለውት ሬሳውን አመጡልኝ!»

ገረፍኖርማ ወደ ማሪዩ ተመልሶ የብቻ ንግግሩን ቀጠለ ፤ «ጨካኝ.....! ጫካኝ ልጅ.....! ከአሁን ወዲያ ግድ የለኝም ። የእኔም ቀን ተቃርቧል ። ሞቼ አርፈዋለሁ ። ይብላኝ እንጂ ለሱ! ከልጃገረዶች ጋር በመቦረቅ ፈንታ መዋጋቱን መረጠ ። እና ተገደለ! ግን ለምን ብሎ? ለሬፑብሊክ? የተረገመ ሬፑብሊክ! የሱ ሞት የኔንም ሞት ያፋጥነዋል ። ይሁን ግድ የለም ። ይኸው ይሻለኛል ። በጣም አርጅቻለሁና ሞቼ ባርፈው ይሻለኛል ። እስከ ዛሬም በሕይወት መቆየት ባልተገባኝ ነበር ። የተረገመ ዘመን!»

እንዲሁ በብስጭትና በጸጸት ሲያነበንብ ሳለ ማሪዩ ዓይኖቹን ቀስ ብሎ
ገለጣቸው። ዓይኖቹ በገረልናርማ ዓይኖች ላይ አረፉ። ገረልናርማ በሕልም
ውስጥ ያለ መሰለው። «ማሪዩ!» ሲል ጮኸ ፤ የደስታ ጩኸት ፤ «ማሪዩ!
ሕጻኑ ልጄ ማሪዩ! በሕይወት አለህ?» ብሎ ጮኸና ወዲያውኑ ሕሊናውን
ስቶ ወደቀ።

መጽሐፍ ሦስት

ያዳለጠው ገፍቼ

— 1 —

ገፍቼ አንገቱን ደፍቶ እጆቼን ከበስተኋላው አነባብሮ ከሎም አርማ ጐዳና ተነስቶ ገብቻለሁ ወደ ሴን ወንዝ አቅጣጫ አመራ ። በሕይወቴ ውስጥ አንገቱን ደፍቶ እጆቼን ከበስተኋላው አነባብሮ ሲራመድ የመጀመሪያ ጊዜው ነበር ። በተለምዶ እንደ ናፖሌዎን ቦናፓርት በልበ—መሰኝት ክንዶቼን ደረቱ ላይ አጣምኜቸው ራሱን አቅንቶ ይጓዝ ነበር ።

ሒዶ ሒዶ ከሴን ወንዝ ሲደርስ አደገኛ ከሆነ ሥፍራ ላይ ቆመ ። ይህ ሥፍራ ወንዙ ቦኃይል የሚወረወርበት ማዕበልም የሚበዛለት ሥፍራ ነው ። እንደ አጋጣሚ ሆኖ ከዚያ ሥፍራ አዳልጦት ወጥቶ ውስጥ የገባ ሰው ዋናተኛ ቢሆን እንኳ ተመልሶ የመውጣት ዕድል የለውም ። እጅግ በጣም አደገኛ ሥፍራ ነው ። ከዳርቻው ሰዎችን ከአደጋ ለመጠበቅ ታሰቦ የተሠራ አጥር መላይ መከላከያ አለ ። ገፍቼ መከላከያውን ደገፍ ብሎ ያሰላስል ፤ ሕሊናውን ይመረምር ገባ ።

ሁለት የማይጣጣሙ ሃሳቦች በአእምሮው ውስጥ ተነሱበት ። አንደኛ ፣ ውለታ መላሽነት ፣ ሁለተኛ ፣ ግዳጅ ፈጸሚነት ። በአንድ በኩል «ገፍቼ ቫልገፍ ሕይወቴን ሰላዳነልኝ ውለታ መላሽ መሆን ይገባኛል... እሱን ይገዢ ሕግ ፊት ማቅረብ አይቻለኝም» እያለ ሲያስብ በሌላ በኩል ደግሞ ፣ «እሱን ነጻ ለቅቄ ውለታ መላሽ ብሆን ሕጋዊ ግዳጄን መርሳት ይሆንብኛል» እያለ ያስባል ። ሁለቱ ተጻራሪ ሃሳቦች በአእምሮው ውስጥ ይፋለሙ በታል ።

ግዳጅ ይበልጣል ብሎ ወደ ሎም አርማ ጐዳና ተመልሶ ገፍቼ ቫልገፍን ይዞ ለማሠር በሚያስበበት ጊዜ ሁሉ አንዳች ውስጣዊ ኃይል ያግደዋል ። ይህ ውስጣዊ ኃይል ምን እንደሆነ ፈጽሞ አልገባህ አለው ።

ሁለቱ ተፋላሚ ሃሳቦች አልሸናፍ አሉት። «እንዴት ነጻ አስቀዋለሁ? እሱን ብቻ ሳይሆን ተሸክሞት የመጣውን አመጸኛ እንዴት አስቀዋለሁ? የመንግሥት እንጀራ እየበላሁ ግዳጄን ሳልፈጽም እንዴት አቀራሰሁ?» እያለ ያለባል። «ግን ይህንን ሰው። እንዴት አድርጌ ሕግ ፊት አቀርበዋለሁ? ሊበቀለኝ ሲችል አልተበቀለኝም። ሊጠላኝ ሲችል አልጠላኝም» ሲልም ያለባል።

ገፍቼ በመለወጥ ሳይ ነበር። በመለወጥ ሳይ መሆኑንም ሳይረዳው አልቀረም። ቀደም ብሎ ከሕግ ልዕልና ውጭ ሌላ ምንም ነገር ያለ አይመስለውም ነበር። አሁን ግን ሞራል—ነክ የሆኑ ነገሮች ለምሳሌ፣ ርገራሄ ይቅር ባይነትና ደግነት እንዳሉ ተገነዘበ።

«ሲገድለኝ ሲችል ለምንድነው ሳይገድለኝ የቀረው? በግዳጄ ምክንያት አይደለም። በግዳጄ ምክንያት ካልሆነ ለምንድነው የማረኝ? እኔሳ ብሆን እቤቱ አድርገው ትቼው መምጣቴ በምን ምክንያት ነው? በግዳጄ ምክንያት? አይደለም። ሌላ ምክንያት አለው። ከግዳጄ በላይ የሆነ ሌላ ኃይል አለ ማለት ነው» ሲል አሰላለሰ ገፍቼ።

ይህ ኃይል እግዚአብሔር መሆኑን ተገነዘበ። ግንዛቤውም የቀድሞ እምነቱን አናጋበት። በቀድሞ ጊዜ የመጨረሻው ኃይል የሰው ሕግ መስሎ ይታየው ነበር። ይህንን ሕግ ሲያገለግልም ነው የኖረው። አሁን ግን ከሰው ሕግ በላይ ሌላ ኃይል መኖሩን ሲረዳ የቀድሞ ሕይወቱ ትርጉም አልባ ሆነ በት። ለመኖርም በቂ ምክንያት አጣ።

ገፍቼ ያለበትን ቦታ ለቅቆ አንገቴን አቅንቆ ወደ አንድ ፖሊስ ጣቢያ አመራ። ከዚያ ሲደርስ አንድ የአምሳ አለቃ መኖሩን በመስኮት አየ። የአምሳ አለቃው ካለበት ከፍል ገብቶ ማንነቱን ተናግሮ ቁጭ አለ። ከአጠገቡ ባለ ጠረጴዛ ሳይ የበራ ሻማ፣ መጻፊያ ብዕር፣ የቀለም ብልቃጥ፣ እና ወረቀቶች አሉበት።

ገፍቼ ብዕሩን አንስቶ ወረቀቱን አቅርቦ ቀጥሎ ያለውን ይጽፍ ጀመር።

ለፖሊስ አገልግሎት ጠቃሚ የሆኑ አንዳንድ ነጥቦች፤

1ኛ፤ ከሁሉም በፊት የፖሊስ አዛዥ እነዚህን ነጥቦች እንዲመለከቷቸው እለምናለሁ።

2ኛ፤ አስረኞች ተመርምረው ሲወጡ ፍተሻ በሚያረግላቸው ጊዜ ባዶ እግራቸውን ንጣፍ ድንጋይ ላይ እንዲቆሙ ይደረጋል። ብዙዎቹ ወደ ወሀኒ ቤት በሚመለሱበት ወቅት ያስላቸዋል። በዚህ ለባብ የሕክምና ወጪ ከፍ ያላል።

3ኛ፤ በፖሊሶች የሚያረገው የትብብሎች ክትትል መልካም አሠራር ነው። ነገር ግን የዚህ ዓይነት ክትትል በሚያረገበት ጊዜ ክትትሉን የሚያደርጉት በያንስ ሁለት ፖሊሶች መሆን ይገባቸዋል። ይኸውም አንደኛው ፖሊስ በምንም ምክንያት ደክም ብሎ ቢገኝ ሁለተኛው እንዲቆጣጠረውና እንዲተካው ነው።

4ኛ፤ የማድሎኔት ወህኒ ቤት ልዩ ደንብ አገድ እስረኞች ገንዘብ ክፍሉ እንኳ በወንበር እንዳይቀመጥ ይከለክላል። ይህ ደንብ ትርጉም የለሽ ነው።

5ኛ፤ በማድሎኔት ወህኒ ቤት ባሉት የመዝናኛ ክፍሎች በእያንዳንዱ ቸው ሁለት ባንኮኒዎች ብቻ ስላሉ አሳላፊዎች እስረኞችን በእጅጥ እንዳትካካቸው የሚያግዳት ነገር የለም።

6ኛ ስም ጠሪዎች የእስረኞችን ስም በግልጽ ለመጥራት እስረኞችን ሁለት ሁለት ሉ ያስከፍላቸዋል። ይህ ክፍያ ስርቆት ነው።

7ኛ፤ በፊትል ሱቅ ስተበጠሰ ክር ማካካሻ በሚል ሰበብ ኮንትራክተሩ ከእስረኞቹ አስር ሱ በመያዣ መልክ ይወስድባቸዋል። ይህ መያዣ ኮንትራክተሩ ያለአግባብ የሚያስከፍለው ሂሳብ ነው። አንድ ክር ቢበጠስ በመሠራት ላይ ያለው ጩርቅ አይበላሽምና።

8ኛ/ የላፎርስን ወህኒ ቤት የሚገቡበኝ እንግዶች ወደ ሴንት—ሚሪ ሊጂፒሲየን እንግዳ ማረፊያ ክፍል ለመድረስ በጫጆች ሚዳማ ማሰፍ አለባቸው። ይህም እንግዶችን ቅር የሚያሰኝ ነው።

9ኛ፤ ዳኞች እስረኞችን በሚመረምሩበት ጊዜ ፖሊሶች ይገኛሉ። ፖሊሶች የሰሙትን ለሌሎች ሰዎች ሲያወሩላቸው ይሰማሉ። ፖሊሶች ምስጢር የመጠበቅ ግዴታ ስላለባቸው፤ የዚህ ዓይነት ወራሾች ትክክለኛ ድርጊት አይደለም።

10፤ ማዳም አንሪ ትክክለኛ ሰት ነች። ቡና ቤቷም ንጹህ ነው። ይሁን እንጂ ወደ ምስጢራዊው መታሠርያ በታ የሚወስደውን መተላለፊያ በሴት እንዲጠበቅ መደረጉ ትክክል አይደለም።

«አንደኛ ደረጃ ተቆጣጣሪ» የሚል ጽሑፍ አሠራረበትና ስሙን ፈረመበት ግብር።

«የሻትሌ አደባባይ ፖሊስ ጣቢያ

ስኔ ሰባት ቀን 1832 ዓ.ም. በግምት ከሌሊቱ ሰባት ሰዓት» የሚል ጽሑፍም አሰፈረበት።

ጥቪር ቀለሙን አድርቆ ወረቀቱን አጣጠፈውና አሸገው ። «ለአስተ
ዳድሩ የተጻፈ ማስታወሻ» የሚል ጽሑፍም በጀርባው አሰፈረበት ። ከዚያ
በኋላ ደብዳቤውን ጠረጴዛው ላይ ትቶት ወጥቶ እንደገና ወደ ሴን ወንዝ
አመራና ከዚያ ሲደርስ ቀደም ብሎ ቆሞበት በነበረ አደገኛ ሥፍራ ላይ
ቆመ ።

ፍጹም ጭለማ ሆነ ። የሰማይ ከዋክብት በደመና ተሸፍነዋል ። የሚ
ያልፍ ሰው አይታይም ። መንገዶች በሙሉ ርጭ ብለዋል ። ጥቪር የቆመ
በት ቦታ ግን በመንገድ መብራት ብርሃን ይታያል ።

ሰሞኑ በጣሰው ዝናብ ምክንያት የሴን ወንዝ ሞልቷል ። ውሃው እን
ደዘንግ ይወረወራል ። አዝዋሪትም አለበት ።

ጥቪር ጐንበስ ብሎ ወንዙን ተመለከተው ። የጭለማ ገደል መስሎ
ታየው ። ውሃው ባይታየውም እንኳ ጐርምርምታው ይሰማዋል ።

ጥቪር ባርኔጣውን አውልቆ ቀጥ ብሎ ቆመ ። ከዚያም በኋላ ዘልሎ
ከጭለማው ገደል ውስጥ ገባ ። ውሃው ተንቦራጩቀ ። ጥቪር ወረደ.....
እየሰጠመ..... እየሰጠመ ።

መጽሐፍ አራት

የልጅ ልጅና አያት

— 1 —

ማሪዩ አራት ወር ሙሉ በስቃይ ከቆየ በኋላ ከሞት መትረፉን ሐኪሙ አረጋገጠ። ሆኖም ሲተጨማሪ ሁሉን ወራት ከመኝታው ለመነሳት ሳይችል ቀረ።

ታምም በቆየባቸው ስድስት ወራት ውስጥ ከፖሊሶች ዓይን ተገልሎ በመቆየቱ የሚከታተለው ሰው አልነበረም። በእርግጥ የፓሪስ ፖሊስ አዛዥ፣ ገርሰኪ፣ ዶክተሮች በአመጹ ምክንያት ቆሰለው የሚያከሟቸውን ሰዎች ስም ዝርዝር እንዲያቀርቡ አዝዞ ነበር። ነገር ግን ይህ ትዕዛዝ የባሰውን የሕዝብ ቁጣ አስከተለ። በዚህ ምክንያት በውጊያው ጊዜ እጅ ከፍንጅ ከተያዙት አመጾች በስተቀር ሌሎች ቁስለኞች፣ ማሪዩ ጭምር ከክትትል ነጻ ሆኑ።

ዝልፍርማ በየቀኑ ማታ ማታ ማሪዩ ከተኛበት ሔዶ ይጠይቀዋል። ሁኔታውን ይከታተላል። የቄስሉ ፋሻ ሲቀየርላት ይመለከታል። ማሪዩ ከሞት መትረፉን ያክተሩ ያረጋገጠላት ዕለትም እጅግ በጣም ደስ አለው።

ማሪዩ ይበልጥ እየተሻለው በሔዶ ቁጥር ዝልፍርማ በዚያው ልክ ደስ ደስ እያለው ሔዶ። «አውነት አሰጊው ሁኔታ አለፈ» እያለ ያክተሩን አሁንም አሁንም ይጠይቀዋል። በጣም ቢያረጅም ከደስታው በፃፋ የተነሳ ሰውነት፣ ግርማ ሞገስ እየተጐናጸፈ ሔዶ።

ማሪዩ ግን እየተሻለው በሔዶ ቁጥር ስለኮዘት እንጂ ስለሌላ ነገር አያልምም ነበር። ምን እንደደረሰበት አያውቅም። በሻንቭሪሪ ጐዳና የተደረገውም ውጊያ እንደ ጉም ሆኖ ይታየው ጀመር። ኤፖኒን..... ጋቭሮቭ..... ቲፕሮድዩ..... ኤንዮልራ ሌሎቹ ጋደኞች..... እነዚህ ሁሉ እንደጉም

ሆነው ይታያል ። ከወደቀበት ግን እንዳነሳው ፣ ወደቤቱ ግን እንዳመጣው አያውቅም ። የሚነግረውም ሰው አላገኘም ።

እየተሻለው በሐደ ቁጥር ኮዜትን ፈልጎ ለማግኘት ቁርጥ ሀሳብ አደረገ ፣ ሕይወቱን ከኮዜት ሕይወት ለይቶ ለማየት አይችልም ነበርና ።

የአያቱ መንስፍስፍ ግን ሊያሰሰልሰው አልቻለም ። አያቱ በአባቱ ላይ የፈጸመውን ግፍ ሊረሳው አልቻለም ። ኮዜትን እንዳያገባት መከልከሉም አልዋጥልህ አለው ። «እንዳገባት ካልፈቀደልኝ በስተቀር እንዲያውም ቁስ ሌን አባብሰዋለሁ ። ምግብም አልቀምስም እላለሁ» እያለ ያስብ ጀመር ።

አንድ ቀን ገርልፕርማ ማሪዩ ከተኛበት ክፍል መጥቶ ፣ «እይ የኔ ልጅ..... እኔ አንተን ብሆን ኖሮ ከአሳ ይልቅ ሥጋ በመረጥሁ ነበር ። ለሚያገግም ሰው ከሥጋ የተሻለ ምግብ የለም» አለው ።

ማሪዩ ከተኛበት ቀና ብሎ እጆቹን አንሶላው ላይ አኑሮ አያቱን አተኩሮ እያየ ፣ «አንድ የምነግርህ አለኝ» አለው ።

«ምንድነው እሱ?» ሲል ጠየቀው ገርልፕርማ ።

«ትዳር ለመያዝ እፈልጋለሁ ።»

«ጥሩ ነዋ!» ብሎ ይስቅ ጀመር ገርልፕርማ ።

«ጥሩ ነው?»

«አዎን ። የምታፈቅራትን ልጅ ልታገባት ትችላለህ ።»

ማሪዩ ጆሮውን ማመን አቃተው ።

«አዎን ልታገባት ትችላለህ» አለው ገርልፕርማ ፣ «ስለልጅቷ አጠያይቄ ደርሼበታለሁ ። በሎም አርሜ ጉዳና በቁጥር 7 ሕንጻ እንደምትኖር ሰምቻለሁ ። ልጅቷ ቆንጆ ነች ። ደሞም ጭምት ነች ። በጣም እንደምትወድህ ተረድቻለሁ ። አንተ ብትሞት ኖሮ እሷም እኔም በሕይወት ለመቆየት ባልቻልን ነበር» አለውና ፣ «አይስማማልኝም ብለህ ፈርተህ ነበር..... አይደለም እንዴ? ላገባ እፈልጋለሁ ስለው ይቆጣኛል ፣ ይናደዳል ብለህ አስበህ ነበር..... አይደለም እንዴ? እኔ ግን ከአሁን ወዲያ ፈጽሞ አልቃወም ህም ። የምታፈቅራትን ልጅ እንድታገባት ፈቅጄልሃለሁ» አለው ።

«አባባ!» አለው ማሪዩ በዚህ ጊዜ ።

«አ! ትወደኛለሃ!» አለው ገርልፕርማ ።

ሁለቱም የደስታ ሲቃ ይዟቸው ለአፍታ መናገር አልቻሉም ። ከዚያ በኋላ ግን ገርልፕርማ ፣ «ይገርማል! አፉ ተፈታ! አባባ ብሎ ጠራኝ!» አለ ።

«አባባ..... ጤናዬ ስለተሻለኝ ላያት እወዳለሁ ።»

«መልካም.....! ነገ ታያታለህ ።»

«አባባ.....»

«ምንድነው እሱ?»

«ለምን ዛሬውኑ አላያትም?»

«ከፈለግህ ዛሬውኑ አስጠርቼአት እንድትገናኙ አደርጋለሁ ።»

ኮቤት ተጠርታ መጣች ።

«ድንቅ!» አለ ገራሽሮማ ገና ሲያያት ።

ኮቤት ማሪዩን እትፍ ብታደርገው ባልጠላች ነበር ። ነገር ግን በሰው ፊት እትፍ አድርጋ ልትሰመው አልደረገችም ።

ከአባቷ ጋር አብረው ነው የመጡት ። ገና ሻልዣ ወይም እነሱ እንደሚያውቁትና እንደሚጠሩት ፎቨለቫ ጥቁር ሙሉ ልብስ ለብሏል ። ነጭ ክራቫት አስሯል ። ልብሶቹ አጻጻህ ናቸው ። ወደቤት ያስገባው በረኛ ማሪዩን ተሸክሞ ያመጣው ዕለት ቢያየውም አላወቀውም ፤ ያን ቀን ያደራ ልብስ ከመልበሱም በላይ ፊቱ በደም ተሰውሶ ነበርና ።

ገና ሻልዣ ትልቅ መጽሐፍ የመሰለና በአረንጓዴ ወረቀት የተጠቀ ሰለ ነገር ይዞ ነው የመጣው ።

መጽሐፍ የማትወድዋ ማድሚቤል ገራሽሮማ ዓይኗን ወደ ኒኮሌት መልሳ «ይህ አዛውንት ሁል ጊዜም መጽሐፍ ተሸክሞ ይሆን እንዴ የሚሰረው?» ስትል ጠየቀችት ። አባቷ ሰማትና ፡ «ታዲያ ምን አስበን? የተማረ ሰው በሆን ነው! አንድ የማውቀው ሰው እንዲሁ አርጌ መጽሐፍ ከእጁ አይጠፋም ነበር» አላት ። ቀጠል አድርጎም ወደ ገና ሻልዣ እያየ ፤ «ሙሴ ትራንሽለቫ.....» አለው ። ገራሽሮማ «ሙሴ ፎቨለቫ» ለማለት ፈልጎ ነበር ። ነገር ግን የሰውን ስም በትክክል ማስታወስ ይቸግረው ነበር ።

«ሙሴ ትራንሽለቫ..... ልጅህን ለልጅ ልጄ ለባሮን ማሪዩ ፖሜርስ ሰጠኝ ስለህ ከብር ይሰማኛል» አለው ።

«ሰጥቼለሁ» አለው ገና ሻልዣ ።

ይህንን ቃል ከተለዋወጡ በኋላ ማሪዩና ኮቤት ይጨዋውቱ ጀመር ። «ወይ እማዚአብሔር! እንደገና ተገናኘንም አይደል!» አለችው ኮቤት ፤ «ለመሆኑ ምን አሳብደህ ነው ወደ ውጊያው ቦታ የሔድከው? ጨካኝ ነህ..... ምን በደልህህና ነው ወደዚያ የሔድከው? እንዴት ሰግቼለህ ነበር! ለማንኛውም ብቻ ያሰፈው አልፏል ። ወደዚህ እንድመጣ ሲነግሩኝ እንዴት ደስ አለኝ መሰለህ! ተቻኩሌ ልብሴን እንኳ በቅጡ አልለበስ ኩም ። ሰው ምን ይለኝ ይሆን?»

«መልአክ ነው የምትመስይው» አላት ማሪዩ ።

በዙሪያቸው ሰው መኖሩን ልብ ሲሉ አፍረው ዝም ዝም አሉ ። ቀስ በቀስ ግን እጅ ለእጅ ተነካኩ ።

ገረፍኖርማ ዓይኑን ወደ ኮዚት መልሶ «እንዴት ቆንጆ ነች! ታድላ ሃል ማሪዬ። እንደዚህ ባላረጅ ኖሮ እኔና አንተ በተጋደልንባት ነበር» ብሎ «በቅዱስ ዳውሎስ ቤተክርስቲያን ትጋባላችሁ ። የቤተክርስቲያን ጋብቻ ይሻላችኋል ። ብዙ ተቦ... ል መጽሐፉም» ብሎ «በነገራችን ላይ... አንድ የልብ ጓደኛ አልነበረህም እንዴት?» ሲል ጠየቀው ።

«ነበረኝ... ኩርፈራ...» አለው ።

«ምን ሆነ ታድያ?»

«ተገድሏል ።»

ገረፍኖርማ የማሪዬንና የኮዚትን አራት እጆች ሰብሶብ አድርጎ ይዞ «ኮዚት ውብ ነች ። ቅንድቦቿ ምንኛ ያስ ይላሉ!» አለ ።

ቀጠለ ንግግሩን ፤ «ልጆቼ... በትክክለኛው ጉዳዩ ላይ ነው ያላችሁት ። እርስ በርሳችሁ ተፈቃቀሩ» ብሎ ፤ «እኔ በሕይወት እስካለሁ ድረስ የገንዘብ ችግር አይኖርብኩም ። እኔ ከሞትሁ በኋላ ግን እንጃ!» አለ ።

«ማድሚሌል ዩፍሬዚ ፎቨለቫ ስድስት መቶ ሺ ፍራንክ አላት!» የሚል ድምጽ ሰሙ ልክ በዚህ ጊዜ ። የዣን ቫልግ ድምጽ ነበር ።

«ማድሚሌል ዩፍሬዚ ደሞ ማን ናት?» ሲል ጠየቀው ገረፍኖርማ ።

«እኔ ነኝ» አለችው ኮዚት ።

«እና ስድስት መቶ ሺ ፍራንክ?» አለ ገረፍኖርማ ።

«አስራ አምስት ወይም አስራ ስድስት ሺ ፍራንክ በጎድል ነው ። ስለዚህ ስድስት መቶ ሺ ቢባል ይቀላል» ብሎ ዣን ቫልግ ይዞት የመጣውን ጥቅል ጠረጴዛ ላይ አኖረው ። ጥቅሉ ገንዘብ እንጂ መጽሐፍ አልነበረም ።

ዣን ቫልግ ራሱ ጥቅሉን ከፈተው ። ውስጡ የወረቀት ገንዘብ ብቻ ነበር ። በቆጠር ልክ አምስት መቶ ሰማንያ አራት ሺ ፍራንክ ሆነ ።

ገረፍኖርማና ሴቲ ላጤዋ ልጅ በገንዘቡ ብዛት በጣም ተደነቁ ። ማሪዬና ኮዚት ግን የሚያስቡት ስለገንዘቡ ሳይሆን ስለፍቅራቸው ነበር ።

በዚያው ጊዜ ገረፍኖርማ በሻማት የጉዳይ ራሱን አጋልጦ ፣ ወህኒ ቤት ገብቶ ከዚያም ለአጭር ጊዜ አምልጦ ወጥቶ በነበረበት ወቅት ወደ ፓሪስ ሔደ ቀደም ብሎ ያፈራውን ሀብት ከላፊት ባንክ አውጥቶ እንደገና እያገለ ይሆናል በሚል ፍራቻ ሀብቱን በሞንፈርመይ ጫካ ውስጥ በቁልል ድንጋይና

ቆርቆሮ በተመታበት ዛፍ መሐከል ባለው ገላጣ ሥፍራ ጉድጓድ ምሶ ቀብሮት ነበር ። አቡነ ማሪዬል የሰጡትንም መቅረቦች ከገንዘቡ ጋር ላጥን ውስጥ አድርጎ ቀብሮአቸው ነበር ። የነበረው ጠቅላላ ሀብት ስድስት መቶ ሠላሳ ሺ ፍራንክ ነበር ።

ዛግን ቫልገፍ ገንዘብ ባሰፈለገው ቁጥር በሌሊት ወደ ሞንፈርመይ ሔዶ ጫካው ውስጥ ገብቶ ጉድጓዱን ምሶ ያስፈለገውን ያህል ቆንጥሮ ይወስድ ነበር ። በየገዜው ሶህሶት ወይም ለሦስት ቀናት ገብ እሔዳለሁ ብሎ ከቤቱ የሚወጣው ወደዚያ ለመሔድ ሲፈልግ ነበር ። ጉድጓድ የሚምስበትን ደማ ጫካው ውስጥ የሚደበቅበት ቦታ ነበረው ።

ማሪዬ ማገገም ሲጀምርም ገንዘብ የሚያስፈልገው ጊዜ መድረሱን በመገንዘብ ወደ ሞንፈርመይ ጫካ ሄዶ ያለውን ሀብት በመሉ መቅረቦቹን ጭምር ቆፍሮ አውጥቶ ወደ ፓሪስ ይዞ መጣ ። የቀረው ጠቅላላ ገንዘብ አምስት መቶ ሰማንያ አራት ሺ ፍራንክ ነበር ። አምስት መቶ ፍራንክ ብቻ አነሳስቶ ቀሪውን ሀብት ለእነኮሌት አስረከባቸው ። መቅረቦቹን ግን በመኖርያ ቤቱ ውስጥ በእሳት ማጎደጃው ላይ በነበረው መደርደርያ ላይ አኖራቸው ።

ዣቬር ራሱን መግደሉን ከመስማቱም በላይ «ሞኒተር» በተባለው ጋዜጣ ተጽፎ አይቶ ስለነበረ ከክትትል ነጻ መሆኑን ተረዳ ዣግ ቫልገፍ ። ዣቬር ጽፎ ያስቀረው ማስታወሻ ሲመረመር ጭንቅላቱ ትክክል አይሠራም ከሚል ግምት አድርጎ ነበር ። ዣግ ቫልገፍም ፤ «ዣቬር ነጻ የለቀቀኝ በእርግጥም አጅምሮው ቢሰናከልበኝ ነው፤» ሲል አመኑ ።

— 3 —

ማሪዬ በሆነው ሁሉ በደስትም መልስ ያላገኘላቸው ሁለት ጥያቄዎች አእምሮውን ይቆረቁሩት ነበር ። የአባቱ ባለ ውለታ የነበረው ቴናርዲዬ ከምን ደረሰ? እሱንስ ያዳነው ሰውዬ ማን ነው? ለእነዚህ ጥያቄዎች መልስ ለማግኘት ቆረጠ ማሪዬ ።

ሲጠይቅ ሲያስጠይቅ ከስነበተ በኋላ የቴናርዲዬ ሚስት እስር ቤት ውስጥ መሞቷን ፤ ቴናርዲዬ ራሱ ፍርድ ቤት ቀርቦ የሞት ፍርድ እንደተፈረደበት ሰማ ። ይሁን እንጂ እሱና ልጁ አዜልማ ከምን ፍጻሜ እንደደረሱ ለማወቅ ሳይችል ቀረ ።

ማሪዬ በሰው አማካኝነት ከሞት ስላዳነው ሰውዬ ማንነት መጠነኛ የሆነ መረጃ ለመስብሰብ ቻለ ። የወሬው ምንጭ ጋሪ ነጂው ነበር ። ጋሪ ነጂው በሰኔ 6 ቀን የፖሊስ ወኪሉን ሲጠባበቅ እንደዋለ ፤ ከምሽቱ ሦስት

— 547 —

ሰዓት ገደማ አንድ ሰው ይዞ በደን የመሰለ ሌላ ሰው ይዞ ተሸክሞ ከፓሪስ ከርስ ምድር እንደወጣ ፣ በፖሊስ ትዕዛዝ ጋሪ ነጂው ሰዎችን በጋራው አሳፍሮ ወደ ፊይ—ዱ—ካልቪር ጉዳና እንደወሰዳቸው ፣ ከዚያ በኋላ ፖሊስንና ሰውዬውን ይዞ መጓዙና ከአንድ ቦታ ሲደርሱ እንዳወረዳቸው ፣ የማንኛን ሂሳብን ተቀብሎ እንደሐደና ከዚያ ወዲያ ፖሊሱንና ሰውዬውን እንዳላያቸው ገለጸ ።

ማሪዩ ከዚህ የበለጠ መረጃ ለማግኘት ሳይችል ቀረ ። በአደጋው ዕለት ባስክና ኒኮሌት በማሪዩ ሁኔታ መንፈሳቸው በጣም ተረብሾ ስለነበረ ማሪዩን ያዳነው ሰው አስተውሎው አሳዩትም ። በረኛውም ፣ «ሰውዬው ያስፈራ ነበር!» ከማለት በስተቀር ማንነቱን አብራርቶ ለመግለጽ ሳይችል ቀረ ።

በደም ተለውሶ የነበረው የማሪዩ ልብስ ሳይታጠብ እንዳለ እንዲቆይ ተደርጎ ነበር ። ይኸውም ስለሰውዬው ማንነት ክትትል በሚደረግበት ወቅት ምናልባት አንዳች ፍንጭ ይሰጣል በሚል ተስፋ ነበር ። ከኩቱ ቁራጭ ጩርቅ ተቀድሶ መውጣቱም ሌላ ፍንጭ ይሰጥ ይሆናል የሚል ግምት ሳይሰጥ አልቀረም ።

አንድ ቀን ማሪዩ ከሞት ያዳነውን ሰውዬ ለማግኘት ምን ያህል ጥረት እንዳደረገና ጥረቱ ግን ከንቱ ሆኖ መቅረቱን ለኮሌትና ለገናን ቫልገፍ ገለጸ ላቸውና ፣ «ሰውዬው ማንም ይሁን ማንም እጅግ በጣም ደን ሰው መሆን አለበት» አላቸው ። «የጥይት ናዳ እየወረደበት እኔን ተሸክሞ ከውጊያው ቦታ ማውጣቱ ፣ በከርስ ምድር በጭለማ መጓዙ ፣ ለኔ ብሎ ሕይወቴን አደጋ ላይ መጣሉ ፣ ይህ ሁሉ ከማንም ተራ ሰው የሚጠበቅ አይደለም!» አለና ፣ «የኮሌት ሀብት የኔ ቢሆን ኖሮ ግን.....!» አለ ።

«ቢሆን ኖሮ ምን ታደርግ ኖሯል?» አለው ገናን ቫልገፍ ።
«ሰውዬውን ፈልጎ ላገኘልኝ ሰው ሀብቱን በሙሉ እሰጠው ነበር ።»

«የኮሌት ሀብት ያንተም ሀብት ነው» አለውና ገም አለ ገናን ቫልገፍ ።

መጽሐፍ አምስት

ሠርግ

— 1 —

ኮዜትና ማሪዩ ሲያልሙት የነበረው የሠርጋቸው ቀን ደረሰላቸው ። እንደ አጋጣሚ ሆኖ የሠርጋቸው ዕለት የካቲት 16 ቀን «ካርናቫል» የተባለ የሕዝብ በዓልም ነበር ። የከተማው መንገዶች በሕዝብ ተሞልተዋል ። ሕዝቡ ይዘፍናል ። ይጨፍራል ። ከሕዝቡ መሐከል የፊት መሸፈኛ «ማስክ» ያደረጉ ወንዶችም ሴቶችም አሉባቸው ።

ሙሽሮቹና ቤተዘመዶቻቸው ከፊዩ—ዱ—ካልቬር ወደ ቅዱስ ዳውሎስ ቤተክርስቲያን ለመሔድ ሠረገላቸው ላይ ወጥተው ገዳ ጀመሩ ። ሙሽራውና ሙሽሪት ሥርዓት ጋብቻቸው ከመፈጸሙ በፊት በአንድ ሠረገላ እንዳይጓዙ የዘመኑ ልማድ ይከለክላቸው ነበር ። ስለሆነም ኮዜትና ማሪዩ በተለያዩ ሠረገላዎች ላይ ነበሩ ። በአንደኛው ሠረገላ ውስጥ ኮዜት ማድሚዜል ገርልፍርማ ፣ ሙሴ ገርልፍርማና ጥንቅልጥ ነበሩበት ። ጥንቅልጥ በሆነ ምክንያት እጁ በፋሻ ታስሯል ። ክንዱም ለማንገቻ ተይዟል ።

በሁለተኛው ሠረገላ ማሪዩና አጃቢዎቹ ሲጓጓዙበት ነበሩ ።

በመንገድ ያለው ሕዝብ ስፍር ቁጥር ስለሌለው ሠረገላዎቹ እንደልባቸው ለመንቀሳቀስ አልቻሉም ። ሕዝቡ ይዘፍናል..... ይዘፍናል ። ሁካታው..... ጫጫታው..... ፈንጠቢያው ተሟመቋል ።

ፊታቸውን በፊት መሸፈኛ «ማስክ» ከጋረዱ ሰዎች መሐከል አንድ አዛውንትና አንዲት ልጃገረድ ነበሩበት ። እንደሌላው ሰው ሁሉ እነሱም በማለፍ ላይ ያሉትን ሙሽሮችና አጃቢዎቻቸውን ሲመለከቱ ነበሩ ።

«ሰማሽ.....!» አለ አዛውንቱ ።

«ምን አልክ አባዬ?» አለችው ልጅ፡-

«ያንን ሽማግሌ ሰውዬ ንየሽው?»

«የቱን?»

«በመጀመሪያው ሠረገላ ላይ ያለው።»

«ከንዱን በማንገቻ የያዘው?»

«አዎን።»

«ታዲያ ለአንተ ምንህ ነው?»

«አርግጠኛ ነኝ አውቀዋለሁ።» አለና፤ «ሙሽሪቷ ትታይሻለች ለመሆኑ?» አላት።

«አትታየኝም።»

«ሙሽራውስ?»

«በመጀመሪያው ሠረገላ የለም።»

«እስቲ ሙሽሪቷን ልታያት ሞክሪ።»

«አትታየኝም።»

«ለማንኛውም እጁ በፋሻ የታሠረውና ክንዱ በማንገቻ የተያዘውን ሰውዬ አውቀዋለሁ።» አላት።

«ብታውቀው ምን ያደርግልሃል አባዬ?»

«ምን ይታወቃል ብለሽ.....!» አላትና፤ «ከሠርገኞቹ መሐከል ሲገኝ እንዴት ቻለ!» አለ።

«እኛስ ብንሆን እዚህ ከሕዝቡ መሐከል ተገኝተን የለም!»

«ሠርገኞቹ ከወዴት ይሆን የመጡት?»

«እኔ ምን አውቂ!»

«ስሚ.....» አላት አዛውንቶ

«ምን?» አለችው ሴት ልጁ።

«አንድ ነገር ማድረግ አለብን።»

«ምን?»

«ሠርገኞቹ እነማን እንደሆኑና ወዴትስ እንደሚሄዱ ማወቅ አለብን። እስቲ ተከታትለሽ ድረሽባቸው..... በልጅ እግርሽ» አላት።

«ልከታተላቸው ኮልሻልም..... ፖሊሶች ካዩኝ ይይዙኛል።»

«እሱስ አውነትሽን ነው.....» አለና፤ «ብቻ ያ ሽማግሌ በመጀመሪያው ሠረገላ ከተገኘ የሙሽሪት አባት መሆን አለበት» አላት።

«በሆን ባይሆን ለአንተ ምንህ ነው?»

«ስሚኝ አዜልማ.....» አላት አዛውንቶ ሰውዬ፤ «ዛሬ የፊት መሸፈኛ ማሰክ ሊደረግ የሚቻልበት ቀን ስለሆነ ፊቱን ጋርጂ መጣሁ። ነገ ግን የፊት መሸፈኛ ማሰክ ሊደረግ ስለማይፈቀድ ወደ ከርስ ምድር ተመልሼ መደበኛ አለብኝ። አንቺን ግን የሚያስፈራሽ ነገር አይኖርም። እና ሠርገኞቹን ተከታትለሽ የት እንደሚሄዱ አረጋግጧልኝ» አላት።

መሽሮቹ መንገዳቸውን ቀጠሉ ። ኮዜት ነጭ ቀማሪ ለብሳሰች ።
ሻል አድርጋቸው ። ከሱል የተሠራ የአንገት ጌጥ አንጠልጥላለች ። እቅፍ
አበባ ይዛለች ። እንደጸሐይ ታንጸባርቃለች ።

ማሪዩ ጥቁር ልብስ ለብሷል ። ጸጉሩ ያብረቀርቃል ። ሽቶ ተርክፍክ
ፏል ። በግምባሩ ላይ ጠባሳ ይታይበታል ፤ በሻንሻረረ ጉዳዩ በሰለት ተመ
ትቶ ነበርና ።

ከቤተክርስቲያኑ ደርሰው ሥርዓተ ጋብቻው ተጀመረ ። የቀለበት
ልውውጥ ተደረገ ። ኮዜት ከደስታዋ ብዛት የተነሳ በሕልም ዓለም ትሁን
ብውን ዓለም ለይታ ለማወቅ ቸገራት ።

ሥነ ሥርዓቱ ተፈጽሞ ከቤተክርስቲያኑ ወጥተው ሠረገላቸው ላይ
ወጡ ። በመልሱ ገዛ ማሪዩና ኮዜት በአንድ ሠረገላ ተቀመጡ ። ገርልኖር
ማና ገዢ ሻልገዢ ከእነሱ ትይዩ ያለውን መቀመጫ ይዙ ። ማድሚዜል ገርል
ኖርማ ግን ወደ ሁለተኛው ሠረገላ ተዛወረች ።

እቤት ሲደርሱ ለሠርጉ ተብሎ ከተጌጠው የምግብ አዳራሽ ገቡ ።
ሠርግ የተጠሩ በርካታ እንግዶችም ነበሩ ። ግብዣው ተሟሟቀ ። መዚታ
ውም እንዲሁ ። ገዢ ሻልገዢ ግን እጇን አምኖል ብሎ ግብዣው ከመጀመሩ
በፊት ተሰናብቶ ሔደ ። በባህጋው ተመልሶ እንደሚመጣ ግን አረጋገጠ ።

በግብዣው ፍጻሜ ላይ ገርልኖርማ በጣም ረጅም ንግግር አደረገ ።
መልእክቱ ግን አጭር ነበር ፤ «ተፋቀሩ... ከፍቅር የበለጠ ነገር የለም»
የሚል ።

ገርልኖርማ ንግግሩን ካበቃ በኋላ ማሪዩና ኮዜት ወደ መኝታ ክፍላ
ቸው አመሩ ።

— 3 —

ገዢ ሻልገዢ ወደ ቤቱ እንደተመለሰ ሻማ አብርቶ ቢመለከት ቤቱ ባዶ
ሆነበት ። ኮዜት የለችም ። ቱሴም የለችም ። ቱሴ ኮዜትን እንድታግለግል
አብራት ሔዳለች ።

ቦር ቦር ብሎ ቢመለከት ቁም ሳጥኖቹ በመሉ ክፍት ናቸው ። ወደ
ኮዜት ክፍል አመራ ገዢ ሻልገዢ ። አልጋዋ ባዶ ነው ። አንሶላ እንኳ አል
ተነጠፈበትም ። ብርድልብሶቹ ተጣጥፈው አልጋው ራስጌ ተደርገዋል ።

ገን ሻልገ ከክፍል ወደ ክፍል እየተዘዋወረ ቁም ሳጥኖቹንና በሮቹን በጋጋቸው ። ከዚያ በኋላ ሻማውን እንደያዘ ወደ ራሱ ክፍል ተመለሰ ። ዓይኖቹ ምን ጊዜም ከማይለየው ሻንጣው ላይ አረፉ ። ከአልጋው ራስጌ በአንድ ጠረጴዛ ላይ ነበር ። ሐረ ዝቅ ከፈተው። ኮዜት ከሞንፈርመይ ስት ወጣ የለበሰቻቸው ልብሶች ጫማዎቿ ጭምር ከዚያ ውስጥ ነበሩ ። ስቦ አወጣቸው ገን ሻልገ ። ከትውስት ዓለምም ውስጥ ገባ ። ኮዜት በቱናር ዲዩ ቤት ሳለች ትሰብሳቸው የነበሩት በትቶ ልብሶች..... በፋንቲን ሞት ምክንያት እሱ ገዝቶ ያመጣቸው እነዚህ ጥቁር ልብሶች..... በልደት በዓል ዋዜማ ገዝቶ የሰጣት ትልቅ አሻንጉሊት..... በእንጨት ጫማዋ ውስጥ ያሰ ቀመጠላት የወርቅ ፍራንክ..... እነዚህ ሁሉ ትዝ ሲሉት ዓይኖቹ እንባ ቋጠሩ ።

ገን ሻልገ ከሕሊናው ጋር ይታገል ጀመር ። ከሕሊናው ጋር መታገል ስሱ አዲስ ነገር እይደለም ። አቡነ ሚሪዬልን ካወቀ በኋላ ከሕሊናው ጋር ታግሷል ። ሻማትየ ተይዞ ከታሠረ በኋላ ከሕሊናው ጋር ታግሷል ። አሁንም ኮዜትና ማሪዩ ከተጋቡ በኋላ ከሕሊናው ጋር ይታገል ገባ ። ከአሁን ወዲያ በእነሱ ሕይወት ውስጥ ጣልቃ ለመግባት ይችላል ወይ? ምን ማድረግ ይገባዋል? የሽምግልና ሕይወቱን በብቸኝነት ሊገፋው ነው ወይንስ ከእነሱ ጋር ይኖራል? ሌሊቱን ሙሉ ሲያሰብና ሲያሰላስል አደረ ።

የዣን ሻልዣ ኮዘኔ

በወርጉ ማግሥት ስድስት ሰዓት ካለፈ በኋላ ወደ ገርልኖርማ ቤት አመራ ዣን ቫልዣ ። ከኢንግዳ መቀበያው ከፍል አጠገብ በነበረው አነስ ተኛ ከፍል ባስከን አገኘ ። ባስከ ከፍሉን ሲያጸዳ ያበር ። ሥራውን አቋርጦ ዣን ቫልዣን ወደ ኢንግዳ መቀበያው ከፍል ይዞት ገባ ። «አርፍያን ነው የተነሳነው ጌታዬ» አለው ።

«የትኛው? ትልቅዬው ወይንስ ትንሹው?»

«እስቲ ሕጄ ልዩልዎት»

«አኔ መሆኔን እንዳትነግረው ፡ ከመኝታው ከተነሳ በደረፍው ሰው ይፈልግሃል በሰው ፡»

ባስክ ማሪያን ለመጥራት ሲሔድ ዣን ቫልገር እንግዳ መቀበያው ክፍል ውስጥ ብቻውን ቆየ ። በተናንቱ ሠርግ ምክንያት የክፍሉ ወለል በአበባ ርጋሬ ተዝረክርኳል ። በሻማ መቅረቢቱ የቀሰጠ ሻማ ተከምሮባቸዋል ። መቀመጫዎቹ እዚህም እዚያም ተዝረክርክዋል ።

ከትንሽ ጊዜ በጳላ ማሪዩ ገብቶ ፤ «እርስዎ ነዎት እንዴ አባባ? ባስክ ሰው ይፈልግሃል ሲለኝ ሌላ ሰው መስሎኝ ነበር» አለው ፈገግ ብሎ ፤ «ትናንትና ከግብገሙ በፊት በመሔድዎ ቅር ተሰኝቼ ነበር ። እጅዎን ተሻሉ ዎት ለመሆኑ?»

«አምን ደህና ነኝ ።»

«ኮዜትና እኔ ስለርስዎ ያለው ሰው የለም ። የሚኖሩበት ክፍል ተዘጋጅ ተሰታል ። ከአሁን ወዲያ በሎም አርሜ ጐዳና መኖር አያስፈልገትም ። እዚሁ ከእኛው ጋር ቢኖሩ ይሻላል ። እንዲያውም ዛሬውኑ ጠቅልለው ቢመጡ ደስ ይለናል ። ደሞም አይሰለችዎትም ። ከአያቱ ጋር ካርታ እየተጫወቱ ጊዜዎን በጥሩ ሁኔታ ያሳልፉታል ።»

«አመጣጡ ለሌላ ጉዳይ ነው» አለው ገና ሻልገና ፤ «አንተ አታውቅም እንጂ እኔ የቀድሞ እስረኛ ነኝ ።»

ማሪዩ ደንገጥ አለ ።

ገና ሻልገና ከጉዳዩን ከማንገቻው አውጥቶ አውራ ጣቱ ላይ የጠመጠመውን ፋሻ ፈትቶ ለማሪዩ አሳየውና ፤ «ጣቱ ምንም አልሆነም» አለው ፤ «የቀድሞ እስረኛ በመሆኔ በጋብቻው ሕጋዊ ሰነድ ላይ የውሸት ስምና ፊርማ እንዳላሳርፍቢትና ጋብቻው ሕጋዊነቱን እንዳያጣ በማሰብ ነው እጄን አሞኛል ብዬ ፋሻ የጠመጠምኩበት ።»

«ምን ማለትዎ እንደሆነ በትክክል የገባኝ አይመስለኝም» አለው ማሪዩ ።

«ሙሴ ማሪዩ..... ጽኑ እስራት ተፈርዶብኝ ወህኒ ቤት ውስጥ አስራ ዘጠኝ አመታት ኖራለሁ ። በስርቆት ወንጀል ነበር የተከሰሰኩት ። ከዚያም በኋላ በሌላ ወንጀል ተከሰኬ ዕድሜ ልክ እስራት ተፈርዶብኝ ነበር ። ነገር ግን አምልጤና ከሕግ ተሸሽጌ ነው የምኖረው ።»

ማሪዩ ይህንን ሲሰማ ዘገነነው ። ሰውነቱም ሽምቅቅ አለ ። «እሼ..... ይቀጥሉ» አለው ።

«ምናልባት አታምነኝም ይሆናል ሙሴ ማሪዩ ። ነገር ግን እኔ የኮዜት አባት አይደለሁም ። ጥንት ዛፍ መልማይ ነበርኩ..... በፋቪሮል ። ገጠሬም ነበርኩ ። እውነተኛ ስሜም ገና ሻልገና እንጂ ፎቭለቫ አይደለም ። ከኮዜት ጋር አንዳችም የሥጋ ዝምድና የለንም ። ስለዚህ በእኔ ምክንያት ጋብቻችሁ አንዳችም ሳንክ አይኖረውም ። ይህንን እንድታምኑኝ እፈልጋለሁ ።»

«እንዴት እርግጠኛ ለመሆን እችላለሁ ።»

«ሳልደብቅ እውነቱን ነው የነገርኩህ ።»

«እሼ አምኖታለሁ ።»

«ኮዜትን የሙት ልጅ ሆና ነው ያገኘችት ። አባትም ሆነ እናት አልፎ በራትም ። ችግረኛ ልጅ ነበረች ። ማንም ሰው ቢሆን ለሕጻናት በተለይም

ለተቸገሩ ሕጻናት ይራራል ። እኔም እራራሁላት ። ተንከባከብኳት ። ከእኔ ጋር እኩሬ አሳደግኳት ። አሁን ግን እሷና እኔ በተለያዩ መንገድ ላይ ነው ያለነው ። እሷ ያንተ ሆናለች ። ደሞም ጥሩ ነው ። ያለኝን ሀብት አውርሻ ታሰሁ ። ነገር ግን ይህ ሀብት ከወዴት መጣ ብለህ አትጠይቀኝ ። አስፈላጊ አይደለም ። በተረፈ ግን እውነተኛ ማንነቴን ማወቅ ይገባሃል በማለት ነው የነገርህህ ።»

ማሪዬ የሚለውን አጥቶ ቆየና ፤ «ይህንን ለመናገር ማን አስገደድዎት? ምስጢርምን ለራስም ሊያስቀሩት ይችሉ ነበርኩ! ማንም አልተከታተለም ትም ። ማንም አልያዘዎትም ። ማንም አላወገዘዎትም ። እና ለምን ብለው ነው የተናዘዙልኝ ።»

«ስለእውነት ብዬ ነው የተናዘዘኩልህ ። አየህ.....አንድ አስሮ የያዘኝ ገመድ አለ ። ይህንን ገመድ እስካልበጠስኩት ድረስ ከእናንተ ጋር አብሬ ለመኖር ፣ የእናንተ ቤተሰብ አባል ለመሆን አይቻለኝም ። እኔ ቤተሰብ የሌለኝ ሰው ነኝ ። ከእናንተም ሆነ ከማንኛውም ሌላ ቤተሰብ ጋር ልገጥም አልችልም ። እኔ የማላስፈልግ ትርፍ ሰው ነኝ ። ያልታደልኩ መከረኛ ሰው ነኝ ። ይህችን ልጅ ለአንተ በጋብቻ በሰጠኳት ቀን የኔ ጉዳይ አለቀላት ። ልጅቷ ከእኔ ጋር ደስ ብሏት ኖረች ። አሁን ደሞ ከምታፈቅረው ሰው ጋር ነች ። በእናንተ በሁለታችሁ ሕይወት ውስጥ ጣልቃ ለመግባት ፍላጎት የለኝም ። ፎቨለቫ ነኝ በማለት እስከገሬ ድረስ በውሸት ስም ኖርኩ ። ኮዚት ከእኔ ጋር እስካለች ድረስ በዚህ የውሸት ስም ብጠራ ማንንም የሚጎዳ አልነበረም ። አሁን ግን በውሸት ስም ለመኖር አልችልም ። እና እውነቱን ለመናዘዝ ምን አስገደደህ.....? ምን ምክንያት አለህ.....? ስትል ጠይቀኸኛል ። ያስገደደኝ የገዛ ሕሊናዬ ነው ። ፎቨለቫ ነኝ ብዬ በዚህ ውሸት ብገፋበት ኖሮ ከእናንተ ጋር አብሬ እኖር ነበር ። ሁሉም ነገር በሰመረም ነበር ። ነገር ግን ላይ ላይ የተደሰትህ መስዬ ውስጥ ውስጡን ተከፍቼ ለመኖር አልፈልግም ። እውነተኛ ደስታ ውስጣዊ ደስታ ነው ። ስለሆነም ከአሁን ወዲያ በውሸት ስም ለመጠራት አልፈልግሁም ።»

ትንፋሹን ወደ ውስጥ መለስና ቀጠለ ዝግን ቫልገ፣ «በኑዛዜዬ ምክንያት ትንቁኝ ይሆናል ። እንደቅሌታም ሰው ትቆጥሩኝም ይሆናል ። ነገር ግን ራሴን በራሴ ለማክበር ከመናዘዝ የተሻለ ሌላ ዘዴ አላገኘሁም ። ምንም እንኳን የቀድሞ እስረኛ ብሆንም ሕሊና ያለኝ ሰው ነኝ ። ሕሊናዬ የማይፈቅደውን ለማድረግ አልፈልግም ። አየህ ሙሴ ማሪዬ..... በሕይወቴ ውስጥ ብዙ ፈተና ደርሶብኛል ። አንድ ሰው መጥፎ ስም ካለው ሌሎች ሳያውቁት በሱ መጥፎ ስም መበከል አይገባቸውም ። እናንተም በእኔ መጥፎ ስም መበከል አይገባችሁም ። ስለዚህ እውነቱን መናዘዝ ግዴታ ሆነብኝ ። በድሮ ጊዜ ለመኖር ያህል ብዬ ዳቦ ሠረትሁ ። ዛሬ ደሞ ለመኖር ያህል ብዬ የሰውን ስም ለመስረት አልፈልግም ።»

«ለመኖር ያህል.....? ለመኖር ያህል ፎቨለቫ የሚለው ስም አያስፈልግህም» ሲል አቋረጠው ማሪዬ ።

«ፎሽለቫ ነኝ ስል የሬ አንድ ቀን ፖሊስ መጥቶ ገን ሻልገ። ነህ ብሎ በእናንተ ፊት ቢያጋልጠኝ ኖሮ ምን ዓይነት ሀፍሪት በተሰማኝ ነበር! አሁን ግን እውነቱን በመናዘዜ እጅይታ ተሰምቶኛል።»

«አያቱ ወዳጆች አሉት። በሕግ ፊት ይቅርታ እንዲደረግልዎ ለማድረግ እንችላለን» አለው ማሪዩ።

«ዋጋ የለውም!» አለው ገን ሻልገ። «ገን ሻልገ። ሞቷል ተብሎ ስለታመነ ዋጋ የለውም። ሰው በሕይወቱ ሳለ እንጂ ሞቷል ተብሎ ከታመነ በኋላ የሚከታተለው የለም! በቢያ ላይ ሕሊናዬ እንጂ ሌላ የሚያስጨንቀኝ ነገር የለም!»

በዚህ ጊዜ በሩ ተከፍቶ ኮዜት ገባች። እንቅልፍ አልጠገበች ኖሮ ዓይኖቿ አባብጠዋል። «ገን ሻልገንና ማሪዩን አፈራርቃ አይታቸው። «የፖለቲካ ወሬ ይዛችኋል መሰለኝ! እሱን ትታችሁ ከኔ ጋር ብትሆኑ ኖሮ የተሻለ በሆነ!» አለቻቸው።

«የፖለቲካ ወሬ አይደለም። የወረሰሽውን ሀብት በምን ላይ ብናውለው ይሻላል ብለን ስንወያይ ነበር» አላት ማሪዩ፤ እውነተኛውን አርእስተ ነገር ለመሸፋፈን ፈልጎ፤ «እና ላንቺ የሚሰማው ውይይት ስላልሆነ ብቻችንን ብትተዩን.....»

«ግድ የለም ይስማማኛል።»

«ላንቺ የሚሆን አይደለም ኮዜት..... ብቻችንን ተዩን።»

«ግድ የለም ይስማማኛል ብዬሃለሁ።»

«የማይሆን ነው ስልሸ!»

«ለምንድነው የማይሆነው? ከእናንተ ጋር ለመሆን እፈልጋለሁ።»

«ብቻችንን መሆን አለብን ኮዜት። እመኝኝና ብቻችንን መሆን አለብን።»

ኮዜት ፈቷን ወደ ገን ሻልገ። መልሷ፤ «ለምንድነው ከእኛው ጋር ቆዩ የማትሰኝ አባዬ.....? ለመሆኑ ፊትህ ለምን ገረጣ.....? እጅህን አመመህ እንዴት አባዬ?»

«ደህና ነኝ» አላት።

«ትናንትና ማታ እንቅልፍ አልተኛህም!»

«ተኝቻለሁ።»

«ደህና ከሆንከስ ሳመኝ» ብላ ግምባሯን ሰጠችው ። ገና ሻልገ ግምባሯን ሳመው ።

«ፈገግ በል አባዬ» አለችው ።

ገና ሻልገ ፈገግ አለላት ።

«በይ አሁን ሂጅልን» አላት ማሪዩ ።

ኮዜት ከዚያ ይበልጥ ለመከራከር ስላልፈለገች ወጥታ ሔደች ። ማሪ ዩም በሩን በጋውና ፤ «አዬ ኮዜት.....! እኔ የሰማሁትን ብትሰማ ኖር.....!» አለ ።

«ለአንተ ነው እንጂ እውነቱን የተናዘዝኩት ለሷ አይደለም» አለው ገና ሻልገ ፤ «እንዳትነግራትም ቃል እንድትገባልኝ እፈልጋለሁ ። የቀድሞ እስረኛ መሆኔን ብታውቅ ደንጋጤው ይገድላታል ። ደሞም እስረኛ መሆን ምን እንደሚመስል ታውቃለች ። አንድ ቅን ከባድ ሥራ እንዲሠሩ የተፈረደባቸው የሕግ እስረኞች ታስረው ሲወሰዱ አይታሉት ። እና እኔ የቀድሞ እስረኛ መሆኔን ብታውቅ.....!» ብሎ በዝምታ ያለቅስ ጀመር ። «ብሞት በተሻለኝ ነበር!» አለ ለራሱ እንደሚናገር ሰው ።

«እኔ አይዞዎት! ምስጢርምን ለኮዜት አልነግራትም ። ቃል ገብቼልዎታለሁ» አለው ማሪዩ ። ተጠል አድርጎም ፤ «ለኮዜት ያወረዘች ገንዘብ በጣም ብዙ ስለሆነ ከፊሉን መልሰው ቢወስዱት.....» አለው ።

«አመስግንሃለሁ» አለው ገና ሻልገ ፤ «ከአሁን ወዲያ ሁሉም ነገር ተጠናቅቋል..... ከአንድ ነገር በስተቀር ።»

«ምንድነው እሱ?»

«ኮዜትን አንዳንድ ጊዜ መጥቼ ባያት እወዳለሁ ። እንደ አባትና ልጅ ሆነን ለረጅም ጊዜ አብረን ስለኖርን ፈጽሞ ላላያት ለመኖር አልችልም ። ስለሆነም ፈቃድህ ከሆነ አልፎ አልፎ መጥቼ ብጠይቃት ደስ ይለኛል ።»

«በየቀኑም ቢሆን መጥተው ለጠይቋት ይችላሉ ። እንዲያውም ኮዜት ደስ ይላታል ።»

ይህንን ከተነጋገሩ በኋላ ገና ሻልገ አመስግኖት ወጣ ።

— 2 —

ማሪዩ በሰማው ሁሉ መንፈሱ ተረበሸ ። ድሮም ቢሆን በገና ሻልገ ሕይወት እንዳች ስውር ነገር መኖሩን ይጠራጠር ነበር ። ያ ስውር ምስጢር ምን እንደሆነ አሁን ገባው ። በጋብቻቸውም ላይ ደስ የማይል ጥላ ጣለበት ።

«ፍቅር አሳውሮኝ ነበር ወይ? አለዚያ ይህ ሁሉ ምስጢር ሳይገለጽልኝ እንዴት ቀረን?» ሲል ያስብ ጀመር ።

— 557 —

ፍቅር ዓይኑን ጋርዶበት በጎርቦ ማረፊያ ቤት የሆነውን ድራማ እንኳ ለኮዚት ሳይገልጽላት መቅረቱን አሁን አስታወሰ ።

ለመሆኑ በጎርቦ ቤት የሆነውን ድራማ ለኮዚት ቢገልጽላት ኖሮ ፡ ገንገል ሻልገም የቀድሞ እስረኛ መሆኑን ቢገነዘብ ኖሮ በእሱ ላይ ለውጥ ያስከትል ኖሯል ወይ? ለኮዚት የነበረው ፍቅር ይቀነስ ነበር ወይ? ሳያገባትስ ይቀር ነበር ወይ?

እነዚህን ጥያቄዎች በአእምሮው ውስጥ አንስቶ ከጣለ በኋላ ፡ «ምንም ነገር ባልተቀየረም ነበር ። ኮዚትን እንደድሮው ባፈቀርኳት ነበር ። እሷን ከማግባት ወደኋላም ባላልሁ ነበር ። ስለዚህ አንዳችም የሚያስጸጽተኝ ነገር የለም» ሲል አስቦ ማሪዩ ።

ሆኖም ገንገል ሻልገም የቀድሞ እስረኛ ሆኖ መገኘቱ አሁንም ቢሆን ዘገነነው ። «እኝህ ሰው ለመስረቅና ለመታሰር እንዴት ቻለ? በሌላ በኩል ደሞ ለኮዚት ይህን ያህል ሀብት ሊያወርዱት እንዴት በቁ? ሀብቱንስ ከወዴት አገኘት?» እያለ ማሳሰቡን ቀጠለ ፤ «ምስጢራቸውን እንዲናዘዙ ያስገደዳቸው ሰው የለም ። ታዲያ ለምን ተናዘዙልኝ? ሕሊናቸው ስላስገደዳቸው ብቻ ወይንስ ሌላ ምክንያት አለ?» መላው ነገር እንቅጥልሽ ሆነበት ።

በጎርቦ ማረፊያ ቤት በዝንድሬት ክፍል ውስጥ የሆነው ድራማ እንደገና በአእምሮው ውስጥ ይመላለስ ገባ ። «ፖሊሶቹ ሲመጡ ፎቭለቫ ለምን ሸሸተው አመለጡ? ወንበዴዎቹን ከሕግ ፊት ለማቅረብ ሳይሞክሩ ለምን ቀሩ?» አሰና ፤ «አዎን..... አሁን ገባኝ ። ራሳቸው በሕግ ፊት የሚፈለጉ ስለነበሩ ከፖሊሶች ለማምለጥ ፈልገው ነው የሸሸት!» አለ ።

ቀጠለ የመላ ምት አስተሳሰቡን ፤ «በአመጹ ዕለት ወደ ምሽጉ ለምን መጡ ለመሆኑ? ለውጊያ ነው እንዳይባል በውጊያው አልተካፈሉም ። ታዲያ ምን ሊፈጥሩ መጡ? ምናልባት ገፍጤርን ፍላጋ ነበር የመጡት? እንደሱ ከሆነ ገፍጤር በአመጾቹ እንደታሰረ አውቀው በእሱ ላይ የበቀል እርምጃ ለመውሰድ አስበው መሆን አለበት!»

ገንገል ሻልገም ገፍጤርን ይዞ ወደ ትንሹ ምሽግ እንደወሰደውና ከዚያም በኋላ የተኩስ ድምጽ እንደተሰማ ትዝ አለው ፤ «አዎን ። የበቀል እርምጃ ለመውሰድ መሆን አለበት ፤ ሳይበቀሉትም አልቀሩም ። ወስደው ገደሉት! ብቻ..... እንዲህ ያሉ እኩይ ሰው ከሆኑ ከኮዚት ጋር ምን አገናኛቸው? እንዴትስ ሊንከባከቡዋትና እንደ ልጅ ሊያሳድጓት ቻለ? እንደሳቸው ያለ ወንጀለኛና ኮዚትን የመሰለ መልክክ አብረው ሊኖሩ ሊጣጣሙ ይችላሉ ወይ?»

ማሪዩ ይበልጥ በተመራመረ ቁጥር እንቅጥልሹ ይበልጥ የማይፈታ ሆነበት ። ገንገል ሻልገም በየጊዜው እየመጣ ኮዚትን እንዲጠይቃት በመፍቀዱም ሳይጸጸትበት አልቀረም ። ሆኖም ቃሉን ለማጠፍ ከማይችልበት ደረጃ ደርሶ ነበር ።

መጽሐፍ ሰባት

ጭልምልምታ

— 1 —

በማግሥቱ ምሽት ላይ ገን ቫልገር ከእነዚህ ሰዎች መካከል ቦታ መጥቶ የምድረ ግቢውን አጥር በር አንኳኳው ። ባስክ እንዲጠባበቀው ተነግሮት ኖሮ የአጥሩን በር ከፍቶ አስገባውና «ወደ ፎቄ ለመውጣት ይፈልጋሉ ወይንስ በምድር ቤቱ ቢቆይ ይመርጣሉ? ሙሴ ማሪያ ናቸው እንደጠይቁት ያዘዙኝ» አለው ።

«በምድር ቤቱ እቆያለሁ» አለው ገን ቫልገር ።

ክፍሉ ዋሻ የመሰለና ርጥበት የበሳበት ነበር ። አባራም ሱብሷል ። የሽረሪት ድር ያርቶበታል ። በአንድ ጥግ ጠርሙስ ተከምሮበታል ።

ባስክ የበራ ሻማ አምጥቶ በእሳት ማንደጃው መደርደሪያ ላይ አኖረውና ኮዜትን ለመጥራት ወጥቶ ሔደ ። ገን ቫልገር ሶፋ ላይ ዘርፈጥ ብሎ ይጠባበቅ ገባ ።

«ለምንድነው ወደ ፎቄ አልወጣም ያልከው አባይ?» አለችው ኮዜት እንደገባች ፤ «ጠባይህን ባውቀውም እዚህ መጥቼ እንድቀበልህ በማድረግህ ሳልገረም አልቀረህም ።»

«እዚህ ብሆን ይሻላል ብዬ ነው ።»

«ለማንኛውም እስቲ ሳመኝ አባይ» አለችው ። ገን ቫልገር ዝም አላት ።

«ምን አጠፋሁ አባይ? እስቲ ለማንኛውም ዛሬ እራት እብረን እንብላ»

«እራት በልቼ ነው የመጣሁት ።»

«እውነት አይመስለኝም ። ብቻ እራት ከእኛ ጋር ለመብላት ካልፈለገህም እጅቅ እንደሚጠፋ ከሙሴ ገርልፍርማ ጋር ፣ ተገናኙ ። እሳቸው ይወቅ ስላኛል ።»

«አላደርገውም ።»

ኮሌት ግራ ተጋብታ ፤ «ለምን?» አለችው ፤ «ይሞም በዚህ አስጠሊታ ክፍል ውስጥ ለመቆየት ለምን እንደመረጥክ አልገባኝም ።»

«ጠባዩን ታውቁዋለሽ እመቤት! አንዳንድ ጊዜ ይኸው ነኝ ።»

«እመቤ—ት? እኔን ነው እመቤት ብለህ የምትጠራኝ አባዬ?»

«እመቤት ለመሆን ፈለግሽ..... እመቤትም ሆነሻል ።»

«እመቤትነቴ ላንተ ነው እንዴት ታዲያ አባዬ?»

«አባዬ አትበዩኝ ።»

«አባዬ አትበዩ.....ኛ? ታዲያ ማን ልበልህ?»

«ሙሴ ገናን ወይም ዘደረቁ ገናን ብለሽ ጥሪኝ እንጂ አባዬ አትበዩኝ ።»

«ከአሁን ወዲያ አባቴ አይደለህም! ይህ ሁሉ ምን ማለት እንደሆነ አልገባኝም ። ምን አጠፋሁ ለመሆኑ ከእኛ ጋር አልፍርም አልከን ። ያዘጋ ጀሁልህን ክፍል አልፈልግም ብለህ ትተሽኸዋል ። ምን አዲስ ነገር ተፈጠረ ለመሆኑ?»

«ምንም አዲስ ነገር አልተፈጠረም ።»

«እንግዲያው ስምህን ለምን ቀየርክ?»

«አንቺስ ብትሆን ስምሽን ቀይረሽ የለም! ያንቺ ስም ማዳም ፖሚርሲ ሲሆን የኔ ስም ሙሴ ገናን የማይሆንበት ምን ምክንያት አለ!»

«እኔስ ምንም አልገባሽ ብሎኛል ። ፈጽሞ ተለውጠህብኛል ።»

ዝም አላት ገናን ሻልጥ ።

ፍቅሯን ለመግለጽ ያህል እጁን አንስታ አንገቷ ላይ አደረገችውና ፤ «ከኛ ጋር አብረሽን ኑር ነው የምልህ አባዬ ። ደስ ብሎን እንኖራለን» አለችው ።

«ባል ስላገባሽ ከአሁን ወዲያ አባት አያሻሽም» አላት ።

ኮቤት በዚህ ጊዜ ተናደደች። «ምን ማለትህ እንደሆነ ጭራሽ ሊገባኝ አልቻልኩም!» አሰችው። «አባቴ ፎሽላኝ እንዳልሆነክ ሁሉ ሙሴ ገዢ ብለሽ ጥሪኝ ትሰኛለህ..... ከእኛ ጋር ኑር ስለህ አሻፈረኝ ትሰኛለህ..... እኛ ለምንድነው የምታበላጩኝ? የእኔ ደስታ አናገድህ ወይ? ወይንስ ለምንድነው እንደዚህ የምትሆንብኝ?»

የእኔ ደስታ አናገድህ ወይ ማለቷ ልቡን ጠቅ አደረገው። «ኮቤት..... የተደሰትሽ መሆንሽን አውቃለሁ። የኔ ነገር ግን አልቋል» አላት።

ኮቤት አንገቱ ላይ ተጠመጠመች። እሱም እቅጥ አደረጋት። ከዚያ በኋላ ባርጌጣውን ለቀም አድርጎ ተነሳ።

«አና?» አሰችው።

«መሐዴ ነው። እነሱም ይጠብቁሻል» ብሎ ተሰናብቷት ወጣ።

ኮቤት የባሰውን ግራ ተጋባች።

— 2 —

ገንግ ቫልገ፣ በየቀኑ መጥቶ ኮቤትን መጠየቁን ቀጠለ። እሱ በሚመጣበት ወቅት ማሪዩ ከዚያ አይገኝም። ሆኖ ብሎ ወደሌላ ቦታ ይሄዳል። ገንግ ቫልገም ኮቤትን ጠይቆ ከመሐዴ በስተቀር ከዢልኖርማ ጋር አይገናኝም።

ጊዜው ውሎ ሲያድር አንዳንድ ለውጦች መከሰታቸውን ልብ ሳይል አልቀረም ገንግ ቫልገ። ለምሳሌ አንድ ቀን በተለመደው ሰዓት ሲሔድ ኮቤት በዚያ አለመኖርዋ ተነገረው። አንድ ሰዓት ያህል ጠብቆ ሳያገኝት ወደ ቤቱ ተመለሰ። በሌላ ቀን ደሞ ዋሻ በመሰለው ክፍል ውስጥ እሳት አለመገኘቷን ልብ አለ። በተለምዶ ግን እሱ በሚመጣበት ጊዜ እሳት ይነድድ ነበር። እንዲሁ በሌላ ቀን ኮቤትን ጥያቄ ሲመጣ በክፍሉ ውስጥ የነበሩት መቀመጫዎች በዚያ ሰላልነበሩ ኮቤትን ቆሞ መጠበቅ ግዴታ ሆነበት። ወንበሮችን ማን እንደነሳቸው ኮቤት ራሷ አታውቅም ነበር። ነገር ግን ወንበሮቿ የተነሱት ያለምክንያት ይሆናል ብሎ አሳሰበም ገንግ ቫልገ። «ምናልባት ማሪዩ ሲያገልሽኝ ራልን ይሆናል» ሲል ተጠራጠረ።

የገንግ ቫልገን ጥርጣሬ የሚያባብስ ሌላም ነገር ተፈጠረ። ኮቤት ከገንግ ቫልገ የወረሰችው ሀብት ሳይነካ መቆየቱን ሰማ። እንዲያውም ማሪዩ ከኮቤት ከዢልኖርማ በሚያገኙት ሦስት ሺ ፍራንክ ብቻ እንዲተዳ ደሩ ማሪዩ ለኮቤት ሃሳብ እንዳቀረበላት ኮቤት ራሷ ለገንግ ቫልገ ነገረችው። «ለኮቤት ያወረሰኳት ሀብት በሕጋዊ መንገድ ያላገኘሁት ቢመስለው ነው» ሲል አሰበ ገንግ ቫልገ።

— 561 —

በዚህ ሁሉ ምክንያት ቅር ተሰኝቶ ጉብኝቱን አቋረጠ ዣን ሻልገ። በመደዳ ምስት ቀን ሳይመጣ በመቅረቱም ኮዜት ታምሞ ይሆናል የሚል ስጋት ሰላደረባት ኒኮሌት ሔዳ እንድታይ ላከቻት። ኒኮሌት ደህንነቱን ስትጠይቀው፤ «ደህና ነኝ። ሳልመጣ የቀረሁት ሥራ ስለበዛብኝ ነው። ሥራዬን እንደጨረስኩ እመጣለሁ። ደሞም ጉዞ ለመሔድ ስላሰብኩ ኮዜት ስጋት እንዳያድርባት ንገረያት» ሲል መልሶ ላካት።

መጽሐፍ ስምንት

ውድቅት ጭለማና ንጋት

— 1 —

የገንግ ሻልገጥ ጥርጣሬ መሠረት በሰ አልነበረም ። ማሪዩ በእርግጥም ገንግ ሻልገጥን ሊያገልጽው ፣ ከኮዜት ሊያርቀው ጥረት ያደርግ ነበር ። ይኸውም በገንድ ሳይሆን በረቀቀ ዘዴ ነበር ። ለምሳሌ ገንግ ሻልገጥና ኮዜት እንዳይገናኙ በሚረዳቸው ጊዜ ኮዜትን ድሮ የፍቅር ሕይወት ያሳለፉበትን ቦታ መልሰን እንየው በሚል ሰብብ ወደ ፕሎሚ ጉዳና ይዟት ይሔዳል ። ወይም የአባቴን መቃብር ላሳይሽ በሚል ሰብብ ወደ ቪርኖ ይዟት ይጓዛል።

ማሪዩ ገንግ ሻልገጥን ከኮዜት ሊያገልጽው የፈለገው አንደኛ ፣ በገንግ ሻልገጥ ኑዛዜ ምክንያት ፣ ሁለተኛም ስለሱ ድርጊት ቤተጤማሪ በደረሰው መረጃ ምክንያት ነበር ። እንደአጋጣሚ ሆኖ በቀድሞ ጊዜ የላፈች ባንክ ሠራተኛ የነበረ ሰው አግኝቶ በምስጢር ማረጋገጥ ወሬ ሰማ ። ይኸውም ሶኮዜት ያወረሳትን ገንዘብ በ ሂመስክት ነበር ። ይህንን ገንዘብ አንድ ፍሬንክ እንኳ ሳይጉድል ለሚገባው ሰው ለመመለስ ሃሳብ ነበረው ። በእርግጥም ከሌላ ሰው የተዘረፈ ሁበት ነው ብሎ አምኖ ነበረና ። ኮዜት ግን ስለ ገንግ ሻልገጥ ኑዛዜም ሆነ ማሪዩ ስለሰበሰበው ተጨማሪ መረጃ የምታውቀው ነገር አልነበረም ።

ገንግ ሻልገጥ በበኩሉ ኮዜትን ለማየት አሁንም ይፈልጋል ። እሷን ለመጠየቅ ብሎ ከቤቱ የሚወጣበት ጊዜ አለ ። ከእነዚህም ቤት ደርሶ ፣ ነገር ግን ከቤት ሳይገባ የሚመለስበት ጊዜ አለ ። ግማሽ መንገድ ተገዞ ወደ ቤቱ የሚመለስበት ጊዜም አለ ። ሆኖ ብሶት የሚያለቅስበትም ወቅት አለ ። እንዲሁ በሰቀቀን ሲኖር ሳለ እህል ውሃ አስጠፋው ። ምግብ ሙብላ ተነ ተወው ። ከቤት መውጣቱን አቆመ ። ከዚያም በኋላ የአልጋ ቁራኛ ሆነ ።

— 563 —

ሁኔታውን የተገነዘበችውና ምግብም የምትሠራሲት አሮጊት ሴትዋ አንድ ቀን ከፍሉ ውስጥ ገብታ «ምነው ምግብ ሳይቀምሱ አደሩ?» ስትል ጠየቀችው ፤ ትናንትና ማታ ያቀረበችላትን አስመብላቲን አይታ ።

«ውሃ ጠጥቻለሁ..... ይበቃኛል» አላት ።

አሮጊቷ የሕንጻው በረኛ ሚስት ነበረች ። ገና ሻልዣ አንድ ሳምንት ሙሉ የአልጋ ቁራኛ ሆኖ ከሰነበተ በኋላ ፤ «ፎቄ ላይ ያሉት ደጉ ሽማግሌ ከአልጋቸውም አይነሱም» ስትል ለባሏ ነገረችው ፤ «ምግብ አይቀም ሱም ። ለረጅም ጊዜ በሕይወት የሚቆዩ አይመስለኝም ። ሰውዬው አንዳች የሚያሳዝን ነገር ደርሶባቸዋል ። ምናልባት የልጃቸው ጋብቻ ያልተ ሳካ ቢሆን ነው»

«ሀብታም ከሆኑ ሐኪም ይጠራላቸዋል ። አለዚያ ምን ይደረጋል!» አላት በረኛው ባሏ ።

«የሚያሳዝን ነው ። ሰውዬው ሰብሰብ ብለው የሚኖሩ ናቸው ።»

እንደአጋጣሚ ሆኖ የአካባቢው ሐኪም በቤታቸው አጠገብ ሲያልፍ አግኝታው ገና ሻልዣን ወጥቶ እንዲያየው ለመነሻው ። «በሀላትኛው ፎቄ ላይ ናቸው..... በራቸው ሁል ጊዜም ከፍት ስለሆነ ገባ ብለው ቢጠይ ዱቸው ይክተር.....»

ሐኪሙ ወደ ገና ሻልዣ ከፍል ወጥቶ አነጋግሮት ከፎቄ ሰውርድ አሁንም አሮጊቷ አገኘችውና ፤ «አንዴት ናቸው ይክተር?» ስትል ጠየቀ ችው ።

«ሰውዬው በጣም ታምመዋል» አላት ።

«ምናቸውን ነው ያመጣቸው?»

«በሽታቸው ይህ ነው ለማለት አይቻልም ። በጣም የሚያፈቅሩትን ሰው ያጡ ይመስላል ። በጣም የሚያፈቅሩትን ሰው ማጣት ከሞት ሊያደርስ ይችላል ።»

«ምን አሉዎት?»

«አሳቸውማ ጤና ነኝ ባይ ናቸው ።»

«እና ተመልሰው ይመጣሉ ይክተር?»

«አዎን ፤ ተመልሼ እመጣለሁ ። ነገር ግን እኔ ብቻ ሳልሆን ያጡትም ሰው መምጣት ይኖርበታል ።»

— 2 —

እየተዳከመ ሐደ ገና ሻልዣ ። ከአልጋው መነሳት እንኳ ያቅ ተው ጀመር ። ሆኖም አንድ ቀን እንደምንም ታግሎ ተነስቶ የሥራ ልብሉን ለባበለ ። ሻንጣውን ከፍቶ የኮዜትን የድሮ ልብሶች አውጥቶ

አልጋው ላይ ዘረጋቸው ። እቡን ሚሪዬል የሰጠች የሻማ መቅረቦች ቀድሞ በነበሩበት በእሳት ማንደጃው ላይ ባለው መደርያሪያ ነበሩ ። ሁለት ሻማ ዎች ከጠረጴዛው ኪስ አውጥቶ መቅረቦቹ ላይ ሰካቸው ። ቀን ቢሆንም አበራቸው ።

እንቅስቃሴው የባሰውን ስላደከመው ወንበር ላይ አረፍ አለ ። ወንበሩ ከመስታወቱ ፊት ለፊት ነበር ፤ አንድ ቀን ማምጠሟ ላይ የነበረውን የኮዜ ትን ጽሑፍ ያነበበበት መስተዋት ። ፊቱን በመስተዋቱ ቢያየው የሌላ ሰው ፊት መስለው ። ዕድሜው በዚህ ጊዜ ሰማንያ ዓመት ደርሶ ነበር ። ይህን እንጂ ከኮዜት ሠርግ በፊት የአምሳ ዓመት ገልማሳ ነበር የሚመ ስል ። ከዚያ ወዲህ በነበረው አጭር ጊዜ ውስጥ ነው ግርጅፍጅፍ ያለው ። ግንባሩ ላይ የሞት ጥላ አርፎበት አየ ። ጉንጮቹ ሚሸዋል ። የፊቱ ቆዳ አፈር መስጏል ። የአፉ ጥግ ከርባ ሠርቷል ።

ወደ ጠረጴዛው ተጠግቶ ብዕር አንስቶ ይጽፍ ጀመር ፡—

«ኮዜት..... ምርቃቱ ይድረስሽ ። ባልሽ እኔን ማግለሉ ትክክል መሆ ኑን ልገልጽልሽ እወዳለሁ ። ባልሽ በጣም ጥሩ ሰው ነው ። እኔ ከሞትኩ በኋላም ቢሆን ሁለታችሁ ተፋቀሩ ። ይሁን እንጂ ባልሽ አንድ የተሳሳተ በት ነገር አለ ። ያወረስኩሽ ግንዛብ የጥቁር መስተዋት ጌጥ የሚሠራበትን ዘዴ ፈልስሜ ያፈራሁት እንጂ በሌላ መልክ ያገኘሁት አይደለም ። ስለዚህ ይህ ሀብት አንጡራ ሀብትሽ መሆኑን ላረጋግጥልሽ እወዳለሁ ።»

ይህንን ክጻፈ በኋላ ብዕሩ ከእጁ አምልጦ ወደቀ ። እሱም ያለቅስ ጀመር ። «በቃ..... ሁሉ ነገር አበቅቷል» አለ ራሱ ስራሱ ፤ «ደግሜ ሳላያት ሞት ሊቀድመኝ ነው ። ወይኔ.....! ምንው ለመጨረሻ ጊዜ ባየኋት! ድም ጸን በሰማሁ! እጅሞን በነካሁ! ከዚያ በኋላ ብሞትም ባልቆጠኝ» ሲል የክፍሉ በር ተንኳኳ ።

— 3 —

በዚያው ቀን ምሽት ኮዜት ከዝልኖርግ ጋር አትክልቱ ቦታ ውስጥ ስትንሸረሸር ሳሶች ማሪዬ በጽሕፈት ቤቱ ውስጥ ነበር ። ባስክ ማሪዬ ዘንድ ጉብቶ «የሚፈልገኝ ሰው አለ» ብሎት አንድ ማስታወሻ ሰጠውና ወጣ ።

ማስታወሻው በሸካራ ወረቀት የተጻፈና በቅጡ ያልታጠፈ ነበር ። ደግሞ ትምባሆ ትምባሆ ይሸትታል ። ይህ ሽታ ማሪዬን አንድ ነገር አለ ታወሰው... ገርንድሬትና ይኖርበት የነበረው አነስተኛ ክፍል ። በርግቶ ቢመለከተው ማስታወሻው ብዙ ግድፈቶች አሉበት ። መልእክቱ ግን እን ዲህ የሚል ነበር ፡—

— 565 —

ሙሴ ባሮን፡—የእግዚአብሔር ፈቃድ ሆኖ ተሰጥቶ ቢኖረኝ ኖሮ እኔም ባሮን ቴናር በተሰኘው ነበር ። የሳይንስ አካዳሚም አባል በሆንሁ ነበር ። ነገር ግን አይደለሁም ። ውለታ ትውልልኛለሁ ብዬ በማሰብ ነው ይህንን ማስታወሻ የጻፍኩልህ ። ይሁን እንጂ በብላሽ ውለታ ዋልልኝ ማለቴ አይደለም ። በበኩሌ ስለ አንድ ሰውዬ በምስጢር የምነግርህ አለኝ ። የሰውዬው ጉዳይ እንተንም ጭምር የሚመለከት ጉዳይ ነው ። ይህንን ምስጢር ላካፍልህ ፈቃደኛ ነኝ ። ማዳም ባሮን ከትልቅ ቤተሰብ የምትወለድ ስለሆነ ይህ ሰውዬ ከእናንተ ዘንድ መወገድ ይገባዋል፤ ወንጀለኛ ነውና።

መልስህን እየተጠባበቅሁ ነኝ ።
ከአክብሮት ጋር ።
ቴናር ።

ማሪዩ ይህንን ማስታወሻ እንብቦ ሲጨርስ ሰውዬው ማን እንደሆነ ገባው ። መጥሪያውንም ደወል ጠረር አደረገው ። ባስክ ሊታዘዘው መጣ ።

«ሰውዬውን አስገባው» አለው ማሪዩ ።

ሰውዬው ተጠርቶ ገብቶ ቢያየው ያሰበው ሰውዬ አልሆንልህ አለው ። አፍንጫው ወፈረ ያለ ፤ አረንጓዴ ቀለም ያለው መነጽር ያደረገ ፤ ግራጫ ጸጉሩ ሰው ሠራሽ የመሰለ ፤ ከላይ እስከታች ጥቁር ልብስ የለበሰ ፤ አሮጌ ባርጌጣ በእጁ የያዘ ፤ ጀርባው ጉበጥ ያለ ፤ ኮቱ የሰፋቢት ፤ ሽማግሌ ሰው ሆኖ አገኘው ።

በዚያን ጊዜ በፓሪስ ከተማ ውስጥ የሰዎችን አለባበስና ገጽታ በመለወጥ የታወቀ አንድ አይሁዳዊ ነበር ። እኩይዎችን በጎ ሰዎች አስመስሎ የማቅረብ ተሰጥቶ ነበረው ። ይህንን የሚያደርገው ለአንድ ወይም ለሁለት ቀን እንጂ ለዘለቄታው አልነበረም ። በቀን ሠላሳ ሱ ያስከፍላቸዋል የለወጣቸውን ሰዎች ። የሌለው የልብስ ዓይነት አልነበረም ። የዳኞች ልብስ..... የካህናት ልብስ..... የባንከኞች ልብስ..... የጦር ሰዎች ልብስ..... የብዕር ሰዎች ልብስ..... የፖለቲከኞች ልብስ.....

የፓሪስ ኪስ አውላቂዎችና ሌሎች ወንጀለኞች ሌላ ሰው መስለው ለመታየት ሲፈልጉ አይሁዳዊው ዘንድ መጥተው የፈለጉትን ዓይነት ልብስ በቀን ሠላሳ ሱ ከፍለው ይሒዳሉ ። በማግሥቱ ልብሱን መልሰው አምጥተው ለአከራያቸው ይሰጡታል ። ያምናቸዋል ። ያምኑታል ። ይሁን እንጂ ልብሶቹ በሰዎቹ ልክ የተሰፉ ባለመሆናቸው አንዳንዴ ይጠቃቸዋል ። አንዳንዴ ደግሞ ይሰፉባቸዋል ።

ማሪዩ ዘንድ የገባው ሰውዬ አይሁዱ ዘንድ ሔዶ ሌላ ሰው መስሎ የመጣ ነበር ።

«ምን ትፈልጋለህ?» ሲል ጠየቀው ማሪዩ ኮስተር ብሎ ።

«ከረጅም ጊዜ በፊት የተገናኘን ይመስለኛል» አለው ሰውዬው ፈገግ ብሎ ፤ «መጀመሪያ በልዕልት ባግራሲዮ ቤት ፤ ቀጥሎም በመስፍን ዳምብረ ቤት የተገናኘን ይመስለኛል ።»

«ልዕልት ባግራሲዮ ወይም መስፍን ዳምብረ የሚባል ሰው አላውቅም» አለው ማሪዩ ፤ «በእነዚህ ባልሀቸው ሰዎች ቤት ተገኝቼም አላውቅ!»

«እንግዲያውስ በሻቶብርዩ ቤት መሆን አለበት የተገናኘው ። ሻቶብርዩን ደህና አድርጌ አውቀዋለሁ ።»

ማሪዩ የባሰውን ፊቱን አኮሳትሮ ፤ «ከሻቶብርዩ ዘንድ ለመገኘት ዕድል ያገኘሁበት ጊዜ የለም ። ይልቁንስ ወደ ቁም ነገሩ ብንመለስና ምን ፍለጋ እንደመጣህ ብትነግረኝ.....»

«ስማኝ ሙሴ ባሮን.....» አለው ሰውዬው ፤ «በአሜሪካን አገር ከፓናማ አቅራቢያ ባለ ወረዳ ውስጥ ላ ገዢ የተባለ ሠፈር አለ..... ወርቅ የሚታፈስ በት ሠፈር.....»

«ለምንድን ነው ይህንን የምትነግረኝ?»

«ባለቤቱንና ሴት ልጇን ይገዢ ወደ አሜሪካን አገር ሔጄ ላ ገዢ በተባለው ሠፈር ለመኖር እሻለሁ ።»

«ይህ ታዲያ ለኔ ምኔ ነው?»
«ማስታወሻዬን አልተመለከትኸውም መሰለኝ!»
«የምትፈልገውን ባጭሩ ንገረኝ» አለው ማሪዩ ።

«መልካም..... አንድ የምሸጥልህ ምስጢር አለኝ ።»

«እኔን የሚመለከት?»
«አዎን ።»
«ምንድነው ምስጢሩ?»

«ዋጋ በማትከፍልበት መረጃ ልጆምርልህ.....» ብሎ ፤ «ሙሴ ባሮን..... በቤትህ ውስጥ ሌባና ነፍስ ገዳይ የሆነ ሰው አለ» አለው ።

ማሪዩ ተንቀጠቀጠ ። «በእኔ ቤት ተሳስተሃል!» አለው ።

«በገዛ ቤትህ ውስጥ ቀጣፊ ሌባና ነፍስ ገዳይ የሆነ ሰው አለ ብዬሃለሁ ። ይህ ሰው እውነተኛ ስሙን ደብቆ በሌላ ስም እየተጠራ ይኖራል ። እውነተኛ ስሙን ልነግርህ ነኝ ። ስዚህም አንዳችም ዋጋ አላስከፍልህም ።»

«እየሰማሁህ ነኝ ።»

«አውነተኛ ስሙ ገና ሻልገ ይባላል ።»
«ምስጢር ያልከው ይኸንን ነው? ይህ ከሆነ ለኔ ምስጢር አይደለም ።
ቀደም ብዬ የማውቀው ነው ።»

«ማንነቱን ደግ ልነግርህ ነኝ..... አንዳችም ጥጋ ሳላስከፍልህ ።»

«እሺ ቀጥል ።»

«ገና ሻልገ የቀድሞ አስረኛ ነው ።»

«ይህንንም ቀደም ብዬ የማውቀው እንጂ ለኔ ምስጢር አይደለም ።»

«አሁን እኔ ስለነገርኩህ ነው እንጂ ቀደም ብለህ የምታውቀው አይመስለኝም ።»

«ቀደም ብዬ የማውቀው ነው ብዬሃለሁ ።»

የማሪዩ መልስ በሰውዬው ልብ ቁጣ አሳደረበት ። ሆኖም ፈገግ በሎ ቀጠለ ፤ «በዚህ ጉዳይ አለመግባባት እንዲነሳ አልሻም» አለው ፤ «ለማንኛውም ብዙ ሰው ስር እንደማውቅ እንደተረዳህ አምናለሁ ። ቀጥሎ የምነግርህ ምስጢር አንተ የምታውቀው አይደለም ። ይኸውም ባለቤትህ የወረሰችውን ሀብት የሚመለከት ነው ። ሀያ ሺ ፍራንክ ልትከፍለኝ ፈቃደኛ ከሆንክ በባኩሴ ምስጢሩን ልገልጽልህ ፈቃደኛ ነኝ ።»

«እሱንም ምስጢር አንተ ሳትነግረኝ ይርሼበታለሁ» አለው ማሪዩ ።

«ምናልባት የጠየቅሁህ ጥጋ በጣም ከፍተኛ ከሆነብህ ወደ አስር ሺ ፍራንክ ዝቅ ሳይርገው ፈቃደኛ ነኝ ።»

«ምስጢሩን ሳትነግረኝ በፊት ይርሼበታለሁ ብዬሃለሁ ።»

«ሙሴ ባሮን..... ችግረኛ ሰው ነኝ ። ባይሆን ሀያ ፍራንክ እንኳ ቸረኝና እውነተኛውን ምስጢር ሳውጣልህ ።»

«ምስጢር ያልከው ለኔ ምስጢር አይደለም ። ገና ሻልገ የተባለውን ስም እንደማውቀው ሁሉ ፤ ያንተንም ስም እንደማውቀው ሁሉ ፤ የገንዘቡንም ምስጢር ደህና አድርጌ አውቀዋለሁ ።»

«ያንተንም ስም እንደማውቀው ሁሉ?»

«አዎን ።»

«አሃ...! ገባኝ! በጸፍኩልህ ማስታወሻ ላይ ቲናር መሆኔን ስለገለጽህ ልህ ነው ስሜን ያወቅኸው ።»

«...ዲዩ» አለው ማሪዩ ።

«ምን?»

«ቴናርዲዬ»

«ማን ነው ደግሞ ቴናርዲዬ?»

«ደግሞም ገዢዎች ተብለህ ትጠራለህ ። ፋባንቲ..... ገናንፍሎ..... ዶን አልቫራዝ..... ሚስትሬስ ባሊዛርድ..... ስሞችህ ብዙ ናቸው»

«ሚስትሬስ ምን?»

«በጥንፈርመይ የመንገደኞች ማረፊያ ሆቲል እንደነበረህም እውቃለሁ ።»

«ፈጽሞ ውሸት ነው»

«ቴናርዲዬ መሆንክን በድጋሚ ላረጋግጥልህ እወዳለሁ ።»

«ፈጽሞ አልቀበለውም»

«ደግሞም አታላይ ሰው ነህ!» አለውና ማሪዬ ከኪሱ ገንዘብ አውጥቶ ወረወረለት ።

ቴናርዲዬ ምን ጊዜም ለገንዘብ የሚሰጠው ሰው ስለሆነ ማሪዬ የወረወረለትን ገንዘብ ተመልክቶ ይህ አለው ። «አምስት መቶ ፍራንክ.....! አመሰግናለሁ ሙሴ ባሮን» አለው ። ከዚያም በኋላ እውነተኛ ማንነቱን አጋለጠ ። አረንጓዴ መንጽፋን ፣ በአፍንጫው የሰከቸውን ላባዎችና ፊቱን ለመቀየር ያደረጋቸውን ሌሎች መሸፋፈኞች ከፊቱ ሲያነሳቸው በእርግጥም የድሮው ቴናርዲዬ መሆኑ ግልጽ ሆነ ።

«ሙሴ ባሮን..... በእርግጥም ቴናርዲዬ ነኝ» አለው ። ይህንን ይበል እንጂ በልቡ በጣም ሳይገረም አልቀረም ። «ቴናርዲዬ መሆኔን በምን አወቁ? ስለ ገናን ቫልግ ይህን ያህል መረጃ ከወይት ስበሰበ? አምስት መቶ ፍራንክ ለኔ መስጠቱስ ምን ትርጉም አለው?» ሲል አሰበ ቴናርዲዬ ።

ማሪዬና ቴናርዲዬ በአንድ ወቅት ገብረዬ ሆነው በኖሩም ቴናርዲዬ ማሪዬን አይቶት አያውቅም ። በእርግጥ ሴት ልጆቹ ማሪዬ የተባለ ወጣት ገብረዬታችን ነው ሲሉ ነግረውታል ። በግንባር ግን አይቶት አያውቅም ። አሁንም ቢሆን ሙሴ ባሮን ብሎ የሚጠራው ሰውዬ የድሮው ገብረዬ ማሪዬ መሆኑን ፈጽሞ አያውቅም ።

ይሁን እንጂ ከወርጉ ቀን ወዲህ በልጁ በአዜልማ አማካኝነትና ቦራሱም ክትትል ብዙ ነገር ለማወቅ ችሎ ነበር ። ሰምሳሌ በክርስ ምድር ያገኘው ሰውዬ ግን ቫልግ እንደነበረ ፣ ማዳም ባሮን ፖሜርሲ የተባለችው ኮይት መሆኗንና ሌላም ብዙ መረጃ ለመስብሰብ ያላ ።

ማሪዩ በበኩሉ ቴናርዲዩ እኩይ ሰው በመሆኑ በያዝንም የአባቱን ባለውለታ ከረጅም ጊዜ ፍሊጋ በኋላ እንደገና ሲያገኘው በልቡ ደስ ላይለው አልቀረም ።

«ስምህ ቴናርዲዩ መሆኑን ነግራለሁ ። አሁን ደሞ ስለውርሱ ገንዘብ ምስጢር ነው ያልከውን ልንገርህ» አለው ማሪዩ ፤ «ምስጢሩን ከአንተ ይበልጥ እኔ እንደማውቀው ላሳምንህ እወዳለሁ ። አንተ እንዳልከው ሁሉ ዣን ቫልጥ ሌባና ነፍስ ገዳይ ናቸው ። ከአንድ ባለ እንዳስትሪ ከፍ ያለ ገንዘብ ስርቀዋል ። የፖሊስ ተቆጣጣሪ የነበረውን ገፍቼን የገደሉት እኝሁ ዣን ቫልጥ ናቸው ።»

«የምትናገረው ሁሉ አልገባኝም» አለው ቴናርዲዩ ።

«አትቸኩል..... እንዲገባህ አደርጋለሁ» አለና ቀጠለ ማሪዩ ፤ «አየህ..... በ1822 ዓ.ም. በፓ ደ ካሌ ክፍለ ሀገር የሕግ እስረኛ የሆነ አንድ ሰውዬ ነበር ። ይህ የሕግ እስረኛ በኋላ ጊዜ ሕይወቱን እድሶ ሙሴ ማድሌን በተባለ ስም ይጠራ ነበር ። የጥቁር መስተዋት ጌጥ የመስራት ረገድ የታወቀ ባለእንዳስትሪ ሆነ ። ያለፈለት ከበርቴ ወጣው ። ድሆችን ይረዳ ነበር ። ሐኪም ቤትና ትምህርት ቤት ለአገሬው ሕዝብ በማሠራት የታወቀና የተከበረ ሰው ሆነ ። ከንቲባ ለመሆንም በቃ ። ቀደም ብሎ በእስር ቤት ላለ የሚያውቀውና በኋላም ከእስር ቤት የተፈታ አንድ ሰውዬ ማድሌንን በወንጀል ድርጊት ከሶ አስያዘው ። ማድሌን ሲያዝ ይህ ሰውዬ ወደ ፓሪስ መጥቶ በተጭበረበረ ፊርማ አማካኝነት ከላፊት ባንክ ከግማሽ ሚሊዮን ፍራንክ በላይ የሚሆን ሀብት አውጥቶ ወሰደ ። ይህንን መረጃ ያገኘሁት በላፊት ባንክ በገንዘብ ያዥነት ይሠራ ከነበረ ሰው ስለሆነ እውነተኛነቱ የሚያጠራጥር አይደለም ። ይህ ገንዘብ የማድሌን ሀብት ነበር ። የማድሌንን ሀብት አጭበርብሮ የወሰደውም ይኸው የቀድሞ እስረኛ ነው ። በሌላ አነጋገር ዣን ቫልጥ ናቸው ።» አለውና ቀጠለ ማሪዩ ፤

«ስለዣን ቫልጥ የነገርኩህ የማውቀውን ነው ። ገፍቼን በጥይት ደብድበው ነው የገደሉት ። ይህ በሚሆንበት ጊዜ እኔ ራሴ በቦታው ነበርኩ ።»

«ሙሴ ባሮን..... በትክክለኛው ጉዳና ያለህ አልመስለኝም» አለው ቴናርዲዩ ።

«አንዴት? እውነተኛውን ሁኔታ ስገልጽልህ አታምኑኝም?»

«እውነተኛው ሁኔታ እንደሱ አይደለም ። ዣን ቫልጥ ማድሌንን አልዘረፈም ። ገፍቼንም አልገደለም!»

«ይህንን ለማለት ምክንያት አለህ?»

«ሁለት ምክንያቶች አሉኝ ።»

«እንስማማለን!»

«ገናን ቫልገየ ማድሌንን ገንዘብ አጭብርብሮ ለመውሰድ አይችልም ነበር ። ይኸውም ገናን ቫልገየና ማድሌን አንድ ሰው እንጂ ሁለት የተለያዩ ሰዎች አይደሉምና!» አለውና «ሁለተኛው ፣ ገናን ቫልገየ ገፍቼን አልገደ ሰውም ። ምክንያቱም ገፍቼን የገደለው ገፍቼ ራሱ ነውና!» ሲል የሚያውቀውን ነገረው ።

«ለዚህ ሁሉ ማስረጃ አለህ?»

«አዎን..... የተጨበጠ ማስረጃ አለኝ!» ብሎ ከኪሱ ትልቅ አምቦሉክ አውጥቶ ሰጠው ።

አምቦሉኩ ውስጥ ሁለት ጋዜጦች ነበሩበት ። አንደኛው የሐምሌ 25 ቀን 1823 ዓ.ም. «ድራፖ ብላ» ወይም ነጭ ባንዲራ የተባለው ጋዜጣ እትም ነበር ። ይህ ጋዜጣ ማድሌንና ገናን ቫልገየ የአንድ ሰው ስሞች መሆናቸውን የሚያረጋግጥ ነበር ።

ሁለተኛው የሰኔ 15 ቀን 1832 ዓ.ም. የ«ሞኒተር» ጋዜጣ እትም ሆኖ ገፍቼ ከሴን ወንዝ ውስጥ በልሎ ገብቶ የራሱን ሕይወት ማጥፋቱን የሚያረጋግጥ ነበር ።

ማሪዩ ጋዜጦቹን ካነበበ በኋላ ዜናውን ሙሉ በሙሉ ተቀበለው ። በላሬት ባንክ ይወራ የነበረው ገንዘብ ያኹ የሰጠው መረጃም ትክክል አለ መሆኑንና እሱንም እንዳሳሳተው ተረዳ ። ገናን ቫልገየ ሌባና ነፍሰ ገዳይ አለመሆኑን ሲገነዘብ እጅግ በጣም ደስ አለው ። «እኝህ ሰው ታላቅ ሰው ናቸው!» አለ ፤ «ያ ሁሉ ሀብት በእርግጥም እንጠራ ገንዘባቸው ነበር ። ገፍቼንም አልገደሉትም.....ምረውታል! እኝህ ሰው የአንድ ፊት ጀግና ፣ በሌላ ፊት የተቀደሱ ሰው ናቸው!»

«የተቀደሱ አይደለም ። ጀግናም አይደለም ። ገናን ቫልገየ ነፍሰ ገዳይና ሌባ ነው» አለው ቴኖርዲዩ ።

«እንዴት? ምን ለማለት ፈልገህ ነው?»

«ገናን ቫልገየ ማድሌንን ባይዘርፍም ሌባ ነው ። ገፍቼን ባይገድልም ነፍሰ ገዳይ ነው ።»

«ከእርባ ዓመታት የፊት ዳቦ ሰርቀው ታስረው ስለነበርና በኋላም ተጸጽተውና ክሰው በኋላ ሰው ሆነው በመኖራቸው ነው ሌባ ብለህ የምትጠራቸው?»

«እውነተኛ ሌባና ነፍስ ገዳይ ነው ሙሴ ባሮን ። የማውቀውን ነው የምንግርህ ። ይህ ግን በምስጢር ደረጃ ያለ እንጂ በገሃድ የታወቀ አይደለም ። ይህንን ምስጢር ስገልጽልህ ይህን ያህል ክፈለኝ አልልህም ። የመሰለህን ዋጋ ትከፍለኛለህ» አለውና ፤ «መቆሙ ስለደከመኝ እንድቀመጥ ብትፈቅድልኝ» አለው ። ሁለቱም ቆመው ነበር የሚነጋገሩት ። አሁን ግን ወርደው ወንበር ያዙ ። ቲናርዲዬም ወጉን ቀጠለ ፤ «ሙሴ ባሮን...ከአንድ ዓመት በፊት ፤ በሰኔ 6 ቀን 1832 ዓ.ም. ይህም ማለት ሕዝባዊ አመጽ በተነሳበት ወቅት መሆኑ ነው ፤ አንድ ሰውዬ በፓሪስ ከርስ ምድር ይገኝ ነበር ። በሆነ ምክንያት ሰውዬው በከርስ ምድር ውስጥ ተደብቆ ይኖር ነበር ። የከርስ ምድር መግቢያ በር ቁልፍ በእጁ ነበር ። ቀኑን ልደገመውና ሰኔ 6 ቀን ነበር ። ምናልባት ከምሽቱ ሁለት ሰዓት ሳይሆን አይቀርም ። ይህ ሰውዬ ድምጽ ይሰማል ። በጣም ተገርሞ ድምጹን አጥፍቶ ይጠባበቅ ጀመር ። ወደ እሱ የሚመጣ ሰው ኮቴ መኖሩን ተገነዘበ ። ሰውዬው በጀርባው አስከሬን ተሸክሟል ። ሰውን ገድሎ ነው አስከሬኑን የተሸከመው ። ሰውዬውን የገደለውም ገንዘቡን ሊዘርፈው እንደነበረ የታወቀ ነው ። ከዚያ በታሪኩ ብሎ የሰገራ ማጥ ነበር ። ነፍስ ገዳዩ አስከሬኑን ማጥ ውስጥ ሊጥሰው ይችል ነበር ። ነገር ግን የፍላገት አገልግሎት ሠራተኞች አስከሬኑን አግኝተው እንዳይከታተሉት በመፍራት አስከሬኑን ተሸክሞ ወጥቶ ወንዝ ውስጥ መጨመሩን መረጠ...»

ማሪዩ ይህንን ሲሰማ ከፍተኛ የሆነ የማወቅ ጉጉት ስላደረበት ወንበሩን ወደ ቲናርዲዬ ወንበር አሰጠው ። ቲናርዲዬም ወጉን ቀጠለ ፤ «ሙሴ ባሮን... በከርስ ምድር ተደብቆ የሚኖረው ሰውዬና ነፍስ ገዳዩ በመውጫው በር አካባቢ ተገናኙ ። ስላምታም ተሰጣጡ ። ነፍስ ገዳዩ በከርስ ምድር ውስጥ ተሰውሮ የሚኖረውን ሰውዬ እያየ ፤ «ምን እንደተሸከምሁ ታያለህ ። ከዚህ ለመውጣት እረፈጋለሁ ። የመውጫው በር ቁልፍ እንተ ዘንድ ስላለ እባክህን ክፈትልኝ» ሲል ለመነው ። ነፍስ ገዳዩ ርጣም ጉልበተኛ ሰው ስለነበረ በከርስ ምድር የሚኖረው ሰውዬ እምቢ ሊለው አልደፈረም ። ሆኖም መውጫውን በር ከመክፈቱ በፊት አስከሬኑን መረመረው ። የወጣት ልጅ አስከሬን ነበር ። ፊቱም በደም ተበክሎ ነበር ። እንዲሁ አስከሬኑን ሲመረምር ሳለ ነፍስ ገዳዩ ሳያየው በቅልጥፍና ከአስከሬኑ በጣሽ ጨርቅ ቀድዶ አወጣለት ። ይኸውም ምናልባት ነፍስ ገዳዩ ተይዞ ምርመራ በካሄድበት ጨርቁ ለማስረጃነት ይጠቅም ይሆናል በሚል ግምት ነው ። ከዚያ በኋላ የመውጫውን በር ለነፍስ ገዳዩ ከፈተሰት ። ነፍስ ገዳዩ አስከሬኑን ተሸክሞ ከወጣ በኋላ በድብቅ የሚኖረው ሰውዬ መውጫውን በር ከውስጥ ቆልፎት እዚያው ቀረ ፤ በወንጀሉ እንዳይበክልና ፊሳውም ወንዝ ውስጥ ሲወረወር እንዳያይ ስለዘገነነው ። እና ነገሩ አሁን ግልጽ እንደሆነልህ ተስፋ አለኝ ። አስከሬኑን ተሸክሞ የወጣው ነፍስ ገዳዩ ገና ቫልገ ነበር ። በከርስ ምድር ይኖር የነበረውም ሰውዬ አጠገብህ ተቀምጦ የሚያወጋልህ ቲናርዲዬ ነበር ። ከአስከሬኑ ኮተ ተቀድሶ የወጣውም ቁራጭ ጨርቅ እነሆ!» ብሎ ጨርቁን ከኪሱ አውጥቶ አሳየው ።

ማሪዩ ከተቀመጠበት ነጥር ተነሳ ። እስከዛሬ ድረስ እንቆቅልሽ ሆኖበት የኖረው ምስጢር ወገግ ብሎ ታየው ። ዓይኑን ከብጣቂው ጨርቅ ሳይነትል የኋለት እየተራመደ ሔዶ ቁም ሳጥኑን ከፈተው ።

«ሙሴ ባሮን.....» አለው ቲናርዲዩ ፤ «ግን ቫልገየ የገደለው ወጣት የተትረፈረፈው ከበርቱ የነበረ ይመስለኛል ።»

«ተገድሏል ያልከው ወጣት እኔ ነበርኩ!» አለው ማርዩ ፤ «ያን ቀን ለብሼው የነበረውም ኮት ይኸውና!» ብሎ በደም ያደፈውን ኮት ከቁም ሳጥኑ አውጥቶ ወለሉ ሳይ ወረወረው ።

ከዚያ በኋላ ቲናርዲዩ ያመጣውን ብጣሽ ጨርቅ ኮቱ ከተቀደደበት ሥፍራ አኑሮ በያየው በትክክል የሚገጥም ሆኖ አገኘው ።

ቲናርዲዩ በዚህ ጊዜ ከድንጋጤው የተነሳ እንደሐውልት ደርቆ ቀረ ። ማሪዩም ተጨማሪ ገንዘብ ወረወረለትና ፤ «ክፉ ሰው ነህ.....» አለው ፤ «የግን ቫልገየን ስም ለማጥደፍ ብለህ መጣህ ። ነገር ግን ሳታውቀው ስማቸውን አደስክላቸው ። ቅጣሬ ሲባ አንተ እንጂ ገየን ቫልገየ አይደለም ። አንተ ነህ ነፍስ ገዳይ! በሎፒታል ጉዳና የፈጸምከውን ወንጀል በዓይኔ አይቻለህ ። የዓይን ምስክር ሆኛለህ ። ብረልግ አስይገሮ ወህኒ ቤት እንድትታወር ፤ ከዚያም የባሰ ነገር እንዲያርስብህ ለማድረግ እችላለሁ ። ነገር ግን እሳደርገውም ። አንት መከረኛ! ለወደፊቱ ቅጣት ይሁንህ ። በል የሰጠህ ህን ገንዘብ ይዘህ ከዚህ ውጣልኝ ። የዎተርሎው ውለታህ ባይኖር ኖሮ የማደርገውን ባወቅሁ ነበር!»

«ዎተርሎ!» አለ ቲናርዲዩ ፤ ማሪዩ የወረወረለትን ገንዘብ በኪሱ እየጨመረ ።

«አዎን አንተ ነፍስ ገዳይ! በዎተርሎ የአንድ ኮሎኔል ሕይወት አትርፈሃል ።»

«የጄኔራል ማለትህ ነው?»

«የኮሎኔል ብዬሃለሁት አሁን ከዚህ ውጣልኝ! እንኳ ደም ተጨማሪ ምስት ሺ ፍራንክ..... ሁሉንም ውሰድ ። ነገ ሴት ልጅህን ይዘህ ወደ አሜሪካን አገር እንድትሄድ ። ሚስትህ እንደሞተች አውቃለሁ ። አንት ውሸታም! ነገ ወደ አሜሪካን አገር ለመሔድ ስትነሳ ሀያ ሺ ፍራንክ በተጨማሪ እስጥሃለሁ ። ከዚህ አገር ግን መውጣት አለብህ!»

ቲናርዲዩ ምስጢር አለኝ ብሎ በተናገረው ሁሉ በአንድ ፊት ሲዋረድ በሌላ ፊት አዲስ የሕይወት ተስፋ አገኘበት ። ሀያ ሺ ፍራንክ ያስፈለገው ወደ አሜሪካን አገር ሔዶ የባርያ ጉግድ ለማካሄድና ወርቅ ለማፈስ ነበር ። ቲናርዲዩ ተስናብቶት ሲወጣ ማሪዩ፤ «ወይ ፈጣሪዬ! ለካስ ሕይወቴን

ያዳኑልኝ እሳቸው ናቸው!» አለና ወደ አትክልቱ ቦታ ወጥቶ ፤ «ኮሌት! ኮሌት! »ሲል ተጣራ ፤ «ፈጠን ብለሽ የአንገት ልብሰሽን አድርጊ ኮሌት!»

ኮሌት ያለአንዳች ጥያቄ ታዘዘችው ።

ማሪዩ ገና ሻልዣን በዓይነ ሕሊናው ሲያየው ከምን ጊዜም ይበልጥ ገዝፎ ታየው ። እንደክርስቶስም ቆጠረው ።

ከትንሽ ጊዜ በኋላ ማሪዩና ኮሌት ጋራ ላይ ተሳፍረው መንገድ ጀመሩ ። «ባለጋራ... ወደ ሎም አርሚ ጐዳና ጐዳ... ቁጥር ሰባት ቤት...» አለው ማሪዩ ።

«ውይ! እንዴት ደስ አለኝ!» አለችው ኮሌት ፤ «ወደ ሎም አርሚ ጐዳና ልንሔድ ነው? መሴ ገና ለመጠየቅ...?»

«አባዬን ለመጠየቅ ብትዬ ይበልጥ አያምርብሽም!» አላት ማሪዩ ፤ «በነገራችን ላይ... በጋብሮሽ እጅ የላክሁልሽ ደብዳቤ እንዳልደረሰሽ ነግረሽኝ ነበር ። ደብዳቤው ያልደረሰሽ በአባባ እጅ ቢወድቅ ነው ። አባባ ወደ ምሽት የመጡት እኔን ለማዳን መሆን አለበት ። የሌሎችንም ሕይወት አድነዋል ። ሌላ ቀርቶ የገዢን ሕይወት አድነውለታል ። እኔን ያዳኑኝ እኔና አንቺ እንድንጋባ ብለው ነው ። እና ምን ዓይነቱ ምስጋና ቢሰ ሰው ነኝ! የአንቺ ጠባቂ ከመሆን አልፈው የእኔም ጠባቂ ሆነዋል ። እስቲ እስ ቢው... እኔን ተሸክመው ማጥ እንኳ ሳይፈሩ ማጡን አቋርጠው ነው የወጡት! እኔ በዚያን ጊዜ ሕሊናዬን ስኛ ስለነበረ ምንም አላወቅሁም ። ምንም አላየሁም ። ምንምም አልሰማሁም ። ለማንኛውም አሁን ከዚያ እንደደረሰን ይዘናቸው መምጣት አለብን ። ቢፈቅዱም ባይፈቅዱም ይዘናቸው መጥ ብን ከእኛው ጋር ይኖራሉ ። ከአሁን ወዲያ ተለይተውን አይኖሩም ።»

ኮሌት ዝም ብላ ከመስማት በስተቀር ማሪዩን በድንገት ምን እንደለወጠው ለማወቅ አልቻለችም ። እንዲያውም «አብዱል እንዴን» ስትል አሰበች ፤ ማሪዩ የነገራት ሁሉ ለሷ አዲስ ነገር ነበርና ።

ጋራው ጉዞውን ቀጠለ ።

— 4 —

የበሩን መንኳኳት ሲሰማ ገና ሻልዣ ዓይኑን ወደ በሩ መልሶ ፤ «ይግቡ!» አለ። ኮሌት ቀድማ ገባች ። ማሪዩ ቀረት ብሎ ተከትሏት ገባ ።

«ኮሌት!» ብሎ እጁን ዘርግቶ ተቀበላት ገና ሻልዣ ።

— 574 —

«አባባይ! ብላ ደረቱ ላይ ልጥፍ እሰኝ ኮይኑ ።

«ኮይኑ! እውነት አንቺው ነሽ! ይቅርታ አድርገህልኛለሁ»

«አባባይ! አለው ማሪያ በዚህ ጊዜ ።

«አንተም ይቅርታ አድርገህልኛለሁ»

ኮይኑ ባርጌጣጥን አውልታ የአንገት ልብሷንም አንሰታ አልጋው ላይ ወረወረቻቸውና የአባቱን ነጭ ጸገር በእጅጥ ዳበሰ አድርጋ ግምባሩን ሳመቻው ።

«ሁለተኛ አላይሽ ይሆናል ብዬ ሰግቼ ነበር ኮይኑ» አላት ፤ «ወይ የእግዚአብሔር ነገር!»

«በጣም ተሰውጠዋል አባባይ! አሞህ ኖሯል!» ብላ ዓይኗን ወደ ማሪያ መልሷ ፤

«ናፍ እጅግ እየው..... እጄ እንዴት የቀዘቀዘ መሰለህ!» አለችው ።

«እና ሙሴ ፖሚርሲ.....ይቅርታ አድርገህልኛለሁ! ባይሆን ኖሮ ልትጠይቀኝ ባልመጣህ ነበር» አለው ጥን ቫልዣ ።

«ኮይኑ.....አባባ የሚሉትን ትሰማለሽ?» አላት ማሪያ ለኮይኑ ፤ «ይቅርታ አድርገህልኛለሁ ይሉኛል ። ታዲያ ሕይወቴን ያዳኑልኝ እሳቸው ናቸው ። ሕይወቴን ከማዳንም አልፈው እንቺን ስኔ ሰጥተውኛል ። ይህንን ሁሉ ካደረጉልኝ በኋላ የበደሉኝ ይመስል ይቅርታ አድርገህልኛለሁ ይሉኛል ። ከምሽጉ የሄዱት ፣ እኔን ተሸክመው በከርሰ ምድር ውስጥ የተጓዙት፣ ማጥ ውስጥ የገቡት ፣ ሶኦቴና ላንቺ በማሰብ እንጂ ሰራሳቸው ብለው አይደለም ። መልአክ እንጂ ሰው አይደሉም!» አላት ።

«ይህንን ሁሉ ማን አውራ አለህ? ዝም ብትል አይቻልም ኖሯል?» አለው ጥን ቫልዣ ።

«እንደናገርማ ያደረጉኝ እርሰዎ ነዎት ። ለመሆኑ ሕይወቴን እንዳዳኑልኝ ለምን ያበቁኝ?»

«እውነቱን ነግራለሁ ።»

«ሙሉውን እውነት አልነገሩኝም! ከፊሉን ብቻ ነው የነገሩኝ ። ሙሴ ማድሌን እንደነበሩ ለምን አልነገሩኝም? ገጥረን ነጻ እንደለቀቁት ለምን አልነገሩኝም? ሕይወቴን እንዳዳኑልኝ ለምን አልነገሩኝም?»

«ይህንን ሁሉ ያልነገርኩህ ከእናንተ መገለል ይገባኛል ብዬ በማመኔ ነበር ።»

«ከአሁን ወዲያ እዚህ የሚቆዩ ይመስሉታል ታዲያ? ይዘንዎት ነው የምንሔደው ። ከአሁን ወዲያ ከእኛ ተገልጸው አይኖሩም ። ነገ እዚህ እሆናለሁ ብለው አያስቡ ።»

«ነገ እዚህ አልሆንም ። ከእናንተም ጋር አልሆንም ።»

«እንዴት? አሁንም እንደገና ጉዞ እሔዳለሁ እንዳይሉን!»

«አዎን ። ይዘንህ ነው የምንሄድ አባዬ ። ያዘጋጀንልህ ክፍል አሁንም እየጠበቀህ ነው ።»

«አብረን ብንኖር መልካም በሆነ ነበር ። ብቻ.....» አለ ገናን ቫልገ።

«ምንድነው ብቻ?» አለችው ኮዜት ።

«ከአሁን ወዲያ አልኖርም ። ዛሬ እሞታለሁ ።»

ኮዜትና ማሪዬ ደንገጥ አሉ ።

«እሞታለሁ? ።»

«አዎን ። ብቻ ሞት ምንም አይደለም» አለ ገናን ቫልገ።

«አባዬ..... አትሞትም! ትኖራለህ!» አለችው ኮዜት ።

«ከመምጣታችሁ በፊት በሞት ጉዳና ላይ ነበርኩ ። እናንተ ከገባችሁ በኋላ ግን ቫል አለኝ ። የተሐድሶ ስሜት ተሰማኝ ። »

«ሕያው ነዎት » አለው ማሪዬ ፤ «እንደርስዎ ያለ ሕያው ሰው በቀላሉ አይሞትም ። ይኖራሉ ። ከእኛ ጋር ሆነው ረጅም ጊዜ ይኖራሉ ።»

ገናን ቫልገ ፈገግ ብሎ ይናገር ጀመር ፤ «በሞት ይሻለኛል ። እግዚአብሔር ጠርቶኛል ። የሚሻለኝን የሚያውቅ ደሞ እሱ ነው ። ለናንተ ግን የደስታ ኑሮ እመኝላችኋለሁ ።»

በዚህ ጊዜ ድምጽ ሰጠ ። ሐኪሙ ተመልሶ መምጣቱ ነበር ። ሐኪሙ ሲገባ ፤ «እንደምን ሞሉ ዶክተር.....? እኒህ የሚያይዋቸው ልጆቼ ናቸው» አለው ገናን ቫልገ ።

ዶክተሩ የገናን ቫልገን የደም ምት እጁን ያዘ አድርጎ መረመረው ። ማይሃንም ወደእነ ኮዜት መልሶ ፤ «እናንተን ኖሯል ለማየት የፈለገት!» አለ ። ጐንበስ ብሎም በማሪዬ ጀሮ ፤ «አልቆላቸዋል!» አለው ።

ገናን ቫልገ በድንገት ተነስቶ ቆመ ። ማሪዬና ዶክተሩ እንዳይወድቅ ሊይዙት ሞከሩ ። እሱ ግን እጃቸውን ገፋ አደረገና ወደ ግድግዳው ሔደ

አለ ። በግድግዳው ላይ የተሰቀለውን የመዳብ መስቀል አውርዶ ተመልሶ ወደ ወንበሩ መጣ ። «ታላቁ ሰማዕት ይህ ነው!» አለ መስቀሉን እያየ ። ከዚያ በኋላ እየተዳከመ ሄደ ገና ሻልገደ ። «አባይ..... እውነት ልናጣህ ነው?» አለችው ኮዚት እምባዋን እያራሰሰች ። ከትንሽ ጊዜ በኋላ ግን እንደ ገና ነፍስ ዘራ ። የኮዚትን ተሟስ እጅጌውን ያዝ አድርጎ ሳመው ።

«እየተሻሻለው ናቸው.....እየተሻሻላቸው ናቸው ዶክተር» አለ ማሪዩ ።

«ያሳዘነኝ ነገር ምን እንደሆነ ለሁለታችሁም ልነግራችሁ እወዳለሁ መሴ ፖሚርሲ.....» አለ ገና ሻልገደ ፤ «ያሳዘነኝ ነገር ገንዘብን አለመንካታችሁ ነው ። ገንዘቡ የኮዚት አንጡራ ሀብቷ ነው ። የጥቂር መስተዋት ጌጥ በርካሽ ሊሠራ የሚያስችል ዘዴ በመፍጠሪያ ላፈራው የቻልሁት ሀብት ነው ። ዝርዝሩን በዚህ ወረቀት ጽፌ አስቀርቼላችኋለሁ ። ሀብቱ እንዴት እንደተገኘ የምገልጽላችሁ ሕሊናችሁ ሳይቆረቁራችሁ እንድትገለገሉበት ነው ።»

በዚህ ጊዜ የበረኛው ሚስት ወደ ፎቄ መጥታ በክፊል በተከፈተው በር ስታይ ነበረች ። ዶክተሩ እንድትሒድ ነገራት ። ከመሒዱ በፊት ግን ፤ «ቄስ እንዲጠራልዎ ይወዳሉ?» ስትል ገና ሻልገደ ጠየቀችው ።

«ከቄስ ጋር ተገናኝቻለሁ..... አያስፈልግም» አላት ። ይህን በሚልበት ጊዜ አቡነ ሚሪዩል በዓይነ ሕሊናው ሳይታዩት አልቀሩም ።

«እና ቅር የሚያስኛችሁ አንዳችም ነገር የለም» ሲል ቅጠለ ገና ሻልገደ ፤ «ሀብቱ በትክክለኛ መንገድ እንጂ በተጭበረበረ ሁኔታ የተገኘ ስላልሆነ ሕሊናችሁን አዝናንታችሁ ተደሰቱበት» አላቸው ።

ገና ሻልገደ ይበልጥ እየተዳከመ ሒደ ። ትንፋሹ ቁርጥ ቁርጥ ይልገባ ። ከንዱን ማንቀሳቀስ ተሳነው ። እግሮቹንም እንዲሁ ። ሕይወት እየከዳው ሒደ ።

ኮዚትና ማሪዩ ጠጋ እንዲሉስት ምልክት ሰጣቸው ። የመጨረሻው ሰዓት ተቃርቦ ነበር ። «በጣም ነው የማፈቅራችሁ» አላቸው በሞተ ድምጽ ፤ «በዚህ ሁኔታ ሆኖ መሞት እንዴት ያስ ይላል! ከሞትሁ በኋላ ትንሽ ታለቅሺልኛለሽ ኮዚት ። ብዙ ግን እንዳይሆን ። እና ሁለታችሁም ተደስታችሁ ኑሩ ልጆቼ ። በወረሳችሁት ገንዘብ ተደሰቱበት ። የሚያስፈልጋችሁን ሁሉ ግዙብት ። ንጹህ ገንዘብ ነው..... በንጹህ ሥራ የተገኘ ። በጢስ ማውጫው መደርደሪያ ላይ ያሉትንም የሻማ መቅረቦች ወሰዷቸው ። ከብር የተሠሩ ናቸው ። እኔ ግን ከወርቅ ወይም ከእንቁ እንደተሠሩ እቆጥራቸዋለሁ ። እነዚህን መቅረቦች የሰጡኝ አቡን በሰማይ ቤት ሆነው ተደስተውበኝ እንደሆነ አላውቅም ። እኔ ግን የተቻለኝን ሁሉ አድርጌአለሁ ። ልጆቼ በድህነት እንደኖርኩ ታውቃላችሁ ። ድሆች ከሚቀበሩበትም ሥፍራ እንድትቀበሩኝ ፈቃዴ ነው ። መቃብሬ ላይ ባለ ድንጋይ ስሜ እንዲጻፍበት

አልፈልግም ። ኮዜት..... አልፎ አልፎ መጥተሽ መቃብሪን ብትጎበኘው ደስ ይለኛል ። አንተም እንዲሁ መሰ ፖሚርሲ ። ቀደም ብዬ አልወድህም ነበር ። ይህንን መናዘዝ ይገባኛል ። ይቅርታ እንድታደርግኝልም እለምን ሀሰሁ ። አሁን ግን የኮዜትን ያህል እወድሃለሁ ። ኮዜትን እንደምታስደስ ታት ተስፋ አለኝ ። ጠረጴዛው መሳቢያ ውስጥ አምስት መቶ ፍራንክ አለኝ ። ሲደሆኑ የሚሰጥ ነው። ብሎ ፤ ኮዜት አልጋው ላይ ያለውን ልብስ አይተሽዋል? የድሮ ልብስሽ ነው ። ጊዜው እንዴት ይሮጣል! እኔና አንቺ የተገናኘነው ከአስር ዓመት በላይ ሆኗል ። ሞንፈርመይን ታስታውሽዋለሽ ኮዜት? ጫካ ውስጥ ውሃ ለመቅደት የወረድሽበትን ቀን ታስታውሽዋለሽ? ያን ቀን ሌሊት ምን ያህል ፈርተሽ ነበር! ባልዲሽን ከእኛሽ ወስጄ በእጄ እንዳንጠለጠልኩት ትዝ ይልቃል? አሻንጉሊቷስ ትዝ ትልቃለች ከትሪን ብልሽ ነበር የምትጠሪያት ። ያ ሁሉ ያለፈ ነገር ነው ። እንግሪዲያ በጎ ሰዎች አልነበሩም ። ይሁን እንጂ ይቅር በያቸው ። እና የወላጅ አናትሽን ስም እስካሁን ድረስ አልነገርኩሽም ። የምነግርሽ ጊዜው አሁን ነው ። ፋንቲን ትባል ነበር ። ተሰታይታ ነው የኖረችው ። አንቺን ግን እጅግ በጣም ታፈቅርሽ ነበር ። አንቺ ተደስተሽ እንድትኖሪ እግዚአብሔር ፈቅዶልሻል ። እናትሽ ግን ተደስታ እንላትኖር ሳይፈቅድላት ቀረ ። የእግዚአብሔርን ሥራ ማን ያውቃል! እሱ የሚሠራውን የሚያውቅ እሱ ራሱ ብቻ ነው ። በተረፈ ጊዜዬ ያርሳለች ። ሁሌም ቢሆን ተፋቀሩ ልጆቼ ። ከፍቅር የበለጠ ነገር የለም ። እና አሁን ዓይኔ እየጤለው ሄዷል ። ይበልጥ ጠጋ በሉልኝ ። ደስ ብሎኝ ነው የምሞቸው ። ጠጋ በሉልኝና እጄን ለመጨረሻ ጊዜ ራሳችሁ ላይ ላሳርፍባችሁ ።

ኮዜትና ማርያ እንባ እየተናነቃቸው ራሳቸውን ሰጠላት ። አንድ እጁን በኮዜት ራስ ላይ ሌላ እጇን በማሪያ ራስ ላይ አሳረፋቸው ። ከዚያ በኋላ እጆቿ አልተንቀሳቀሱም ። ሕይወቱ አበፈች ።

በፔር ሳቪዝ መካነ መቃብር ፣ ተራ ሰዎች በሚቀበሩበት ክፍል ተቀበረ ጓጉ ሻልገ። በመቃብሩ ላይ ድንጋይ ተጫነበት ። ጊዜው ውሎ ሲያድር ድንጋዩ እርጥበት አያጠቃው ሐይ ። አረንጓዴ ተክል የሚመስል ነገር ወደቀበት ። ወሮች ከላቸውን ጣሉበት ። ሣር ቅጠልም በቀለበት.....

